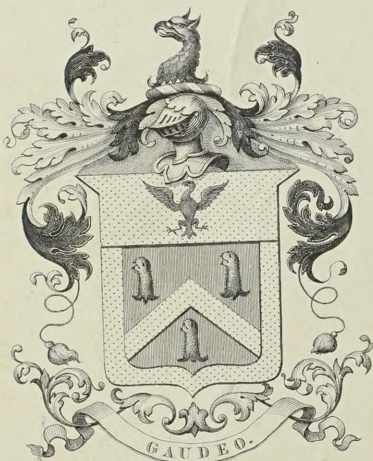
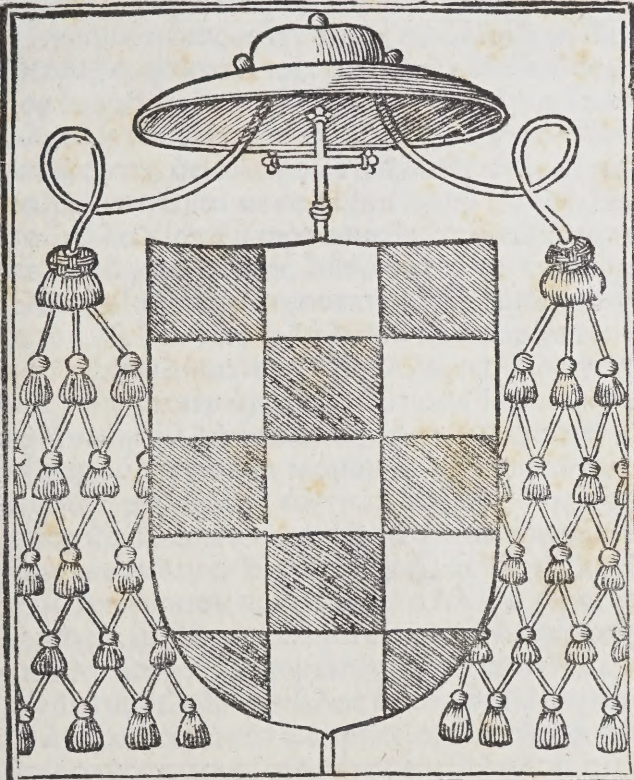

GAUDEO.
John Carter Brown.

Haec tibi pentadecas tetragonon respicit illud.
Hospitium petri ꝛ pauli ter quinqꝫ dierum.
Namqꝫ instrumentum vetus hebdoas innuit, octo.
Lex noua signatur, ter quinqꝫ receptat vtrunqꝫ.

Nouum testamentum grece ꝛ latine in academia complutensi nouiter impressum.

Que vero sigillatim ꝛ per ordinem in toto ope continētur: hic studiose lector oculis tuis subijciuntur. Primū oīꝫ tibi occurret ep̄la Eusebij pāphili ad carpianū de cōcordia quattuor euāgeliorū. Sequitur deinceps prologus hieronymi ad damasuꝫ pappā ꝛ alij eiusdeꝫ doctoris prologi. Post hec succedūt quattuor euāgelia greco sermōe cū latina bt̄i hieronymi trāslatōe ex opposito. Deide sequūtur duo greci tractatus, alter de peregrinatiōe bt̄i Pauli: ꝛ euthalij diaconi alter de tp̄ib⁹ p̄dicatiōis: ꝛ martyrio eiusdē. Succedūt postea hypotheses siue argumēta theodoriti doctoris greci eminētissimi in ep̄las bt̄i pauli: ꝛ in ep̄las canonicas: ꝛ itē argūta alia in easdē alterius doctoris greci innominati. Post hec sequūtur ep̄le ipse bt̄i Pauli: cū reliqs noui test̄i opibus: oīa cū interpretatione latina eiusdē beati hieronymi e regiōe. Deide subiūgitur vocabulariū grecū cōtinēs oēs dictiōes totius noui testamenti ꝛ insuper sapientie ꝛ eccl̄iastici grece ꝛ latine cū breuissima quadā in initio ad grecas litteras ītroductiōe. Postremo loco librū claudunt interpretatiōes oīm totius noui testamenti vocabulorum que tam grecam quā hebraicā ꝛ chaldaicam sortita sunt etymologiā ab initio matthei vsqꝫ ad finē Apocalypsis.

Πρὸς τοὺς ἐντευξομένους.

να μὴ θαυμάσῃς ὦ σπουδαῖε φιλολόγε μὴ δὲ σχῇς πρὸς ἡμᾶς ἀηδῶς εἰ
ἐν παρούσῃ τῆς νέας διαθήκης γραικοτυπώσει ἑτεροτρόπως ἢ ἐν τῆς πα
λαιᾶς τὰ στοιχεῖα μόνα ἄνευ τῶν πνευμάτων καὶ τῶν τόνων ἐντετυπω
μένα ἐξεδόθη, προὔργου νενομίκαμεν τὴν τοῦ πράγματος τούτου αἰτί
αν πᾶσιν κατὰ τὰ πρῶτα ἐμπεφανίσθαι. ἔστι δὲ καὶ τοιαύτη. τοὺς ἀρχαιοτά=
τους τῶν ἑλλήνων χωρὶς τούτων ἐν τοῖς χαρακτῆρσι κορυφῶν γράφειν εἰθισ=
μένους, σαφέστερόν ἐστιν ἢ πολλῶν δεῖσθαι μαρτυριῶν. καὶ γὰρ δηλοῖ τοῦτο
φανερῶς παλαιά τινα κοὐκ ὀλίγα τῶν ἀντιγράφων, οἷον καλλιμάχου ποιή=
ματα καὶ τὰ σιβύλλης ἔπη, καὶ πεπαλαιωμέναι ἐν τῇ πόλει λίθων γλυφαὶ μό=
νοις ἁπλῶς γράμμασι ἐγκεχαραγμέναι. ὥστε πάντως εἶναι πρόδηλον, ῥαβδίσ
κων τούτων καὶ κεραιῶν ὑπερθέσεις ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ τῆς γλώττης ἑλληνικῆς
γενεσιουργία μὴ ἐπινενοημένας, μήτε πρὸς ὁλόκληρον τῆς αὐτῆς φωνῆς τε=
λειότητα πανταχόθεν συντετακυίας. ἐπειδὴ δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νέαν διαθήκην
τοῦ κατὰ ματθαῖον εὐαγγελίου καὶ τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς δεόντων, ἑλ
ληνικῇ ἀπ᾽ ἀρχῆς διαλέκτῳ ὥσπερ καὶ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐχρηματίσ
θη, συγγεγράφθαι πάντες ὁμολογοῦσιν, ἔδοξε καὶ ἡμῖν ἀρχαίαν ἐν αὐτῇ τῆς
αὐτῆς γλώττης παλαιότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ὁσίως διατηρεῖν, καὶ τὴν βί=
βλον ἄνευ ὁποσοῦν ἐλαχίστων προσθηκῶν, ἀρχαίων γραφῶν δίκην ἐκδιδό
ναι. ὡς μὴ φανῶμεν πρᾶγμα ὄντως δή τοι ἱερὸν καὶ αἰδεσίμης μεγαλοφροσύ
νης πλῆρες κατ᾽ ἀλλοτρίας αὐτῷ προσεπιβεβλημένας καὶ νέας ἐργασίας ἅμα
καινοτομῆσαι. πρὸς δὲ τούτοις εἰ τἀληθὲς λεκτέον ἐστὶ, ἡ τῶν πνευμάτων
καὶ τόνων ἔνδεια τοῖς ὁσονδήποτε ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λόγοις γεγυμνασμένοις
οὐδὲν πρόσκομμα ἐπιφέροιεν ἄν. λέγω δὲ πρὸς τὴν εἰλικρινῆ τῶν λεγομένων
ἔννοιαν ἀναφέρων. οὐ μὴν ἀλλὰ ἵνα μή τις ἀπορήσῃ ἐν ποίᾳ τῶν συλλαβῶν προ
σήκει τὸν τόνον ἐφαρμόζειν, ἁπλῆ μόνον ἐν ταῖς πολυσυλλάβοις λέξεσι κε=
ραία προσηρτήθη. οὐ μέντοι τόνος αὐτὴ ἑλληνικὸς ὑπολαβέσθω, ἀλλὰ γνω=
μώνιόν τι καὶ σημεῖον ὑφοῦ ἀπευθύνοιτ᾽ ἂν ὁ φιλομαθής, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν
ποτὲ ἐν τῇ ἐκφορᾷ καὶ εὐρυθμίᾳ τῶν λέξεων. ἐν δὲ τῆς ἀρχαίας διαθήκης ἑλληνι
κῇ ἐκδόσει ὅτι αὐτὴ μετάφρασις πάντῃ που ἀλλ᾽ οὐ πρωτοποίητος σύνταξις
οὐκ ἔδοξε τι ἐκ τῆς κοινῆς ἐν τῷ γράφειν συνηθείας ἢ ἀφαιρεῖν ἢ ἐναλλάξαι. ἐ=
πειδὴ δὲ οὐ τοῖς πολυμαθέσι μόνον ἀλλ᾽ ἅπασι καθόλου τοῖς περὶ τὴν ἁγίαν
γραφὴν σχολάζουσι συντελεῖν ἡ βίβλος αὕτη πεφιλοτίμηται, ἐφ᾽ ἑκάστῃ τῶν
λέξεων γραμματίδια ῥωμαϊκὰ κατὰ στοιχεῖον ἐπετέθη, ἃ ἐπιδεικνύει τὴν ἀμφο
τέρων πρὸς τὰς ἑτέρας καταντικρὺ κειμένας ἐπάλληλον σύγκρισιν. ὅπως οὐ=
δὲν ἦ πρὸς τὸ σφάλλεσθαι ἐνδόσιμον τοῖς μαθητιῶσι καὶ μήπω εἰς ἄκρον τῶν
ἑλληνικῶν ἀφιγμένοις. ἔτι δὲ ἐπείπερ ἐγχωροῦσιν ἐνίοτε λέξεις ἑλληνικαὶ πολυ
σχιδεῖς δοκοῦσαι ἔχειν καὶ ἀμφιβόλους καὶ ἄλλας τινὰς διχογνώμους σημα=
σίας, διὰ σπουδῆς ἡμῖν ἐγένετο σημειοῦν καὶ τοῦτο, ὑποκειμένῃ στιγμῇ ῥωμαϊ
κῷ γραμματιδίῳ ὑπὲρ τὴν ἑλληνικὴν καθεστηκότι λέξιν. καὶ ἵνα παύσωμεν προ
οιμιάζοντες, κἀκεῖνο τὸν φιλομαθῆ μὴ λανθανέτω, οὐ φαῦλα ἡμᾶς οὐδὲ τυχόν
τα ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ ἐντυπώσει ἐσχηκέναι ἀντίγραφα, ἀλλ᾽ ἀρχαιότατα καὶ καθόσον
οἷόν τε ἦν ἐπηνορθωμένα, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὴν παλαιότητα ὄντως ἀξιόπιστα, ὥστε
μὴ πείθεσθαι αὐτοῖς, πρὸς δυσκόλου εἶναι τοπαράπαν καὶ βεβήλου. ἃ δὴ καὶ αὐ
τὰ ὁ ἁγιώτατος ἐν χριστῷ πατὴρ καὶ κύριος ἡμῶν ὁ μέγιστος ἀρχιερεὺς λέων
δέκατος τῇ ὁρμῇ ταύτῃ συλλαμβάνειν προθυμούμενος, ἐκ τῆς ἀποστολικῆς βι
βλιοθήκης ἀγόμενα, ἔπεμψε πρὸς αἰδεσιμώτατον κύριον τῆς ἱσπανίας καρδηνά
λιον, οὗ χορηγοῦντος καὶ κελεύσαντος τὸ παρὸν βιβλίον ἐτυπώσαμεν. ὑμεῖς δὲ
οἱ τῆς παιδείας ἐρῶντες θεῖον τουτὶ καὶ ἱεροπρεπὲς τοὔργον νεωστὶ ἐντετυπω
μένον μετὰ πάσης δέχεσθε προθυμίας, κἂν τοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ ἡ
μῶν μιμηταὶ φανῆναι καὶ τοῖς ἔργοις γενέσθαι σπουδάζετε, ἴστε ὅτι οὐδεμία
ὑμῖν ἔτι πρόφασις λοιπὴ τὸ μὴ τῇ θείᾳ γραφῇ συνομιλεῖν. οὐκέτι ἀντίγραφα
διεφθαρμένα, οὐ μεταφράσεις ὕποπται, οὐκ ἀπορίαν τῆς ἀπογράφου φράσε

ως ἀπορεῖτε. Τὸ θέλημα μόνον τὸ ὑμέτερον καὶ προθυμίαν προσδεχόμεθα. ἧς μὴ ὑπολειπούσης, ἀναντιρρήτως ἔσται οὕτως. Τῆς γὰρ γλυκύτητος τῶν θείων λόγων γευσάμενοι, τὰς λοιπὰς τῶν ἐπιστημῶν μακρὰν χαίρειν ἐάσετε. εὐτυχεῖτε, καὶ τὸν καινουργισμὸν τῆς ἡμετέρας ἐργολαβίας μὴ ἐκφαυλίσητε.

Precedens Greca prefatiuncula in latinum versa.

Ad Lectorem.

Ne mireris aut vitio vertas o studiose lector ꝙ in hac noui testamenti greca editione aliter q̃ in veteri nude tantum littere sine vllis aut spirituum aut tonorum notis impresse publicentur: operepretium visum est huius tibi rei rationem assignare. Ea eniꝫ huiusmodi est. Antiquissimos grecos absqꝫ hisce fastigijs litterarum scriptitasse notius est: q̃ vt sit multis argumẽtis comprobandum. Docent enim id aperte antiqua non pauca exemplaria: vt Callimachi poemata: nec non ⁊ Sibyllina carmina: ac preterea etiaꝫ marmorea monumenta vetustissima que rome adhuc visuntur nudis soluꝫ characteribus incisa. Ut liquido constet huiusmodi virgularum apicũqꝫ suprascriptiones non in illa primeua grece lingue origine fuisse excogitatas: nec ad eius integritatem vsquequaqꝫ pertinuisse. Cum igitur vniuersum nouum testamentum preter Euangelium Matthei ⁊ epistolaꝫ ad Hebreos grece primum sicut a spiritu sancto dictatum est: scriptum esse constet: visum est priscam in eo lingue illius vetustatem maiestatẽqꝫ intactam retinere: ac opus ipsum pretermissis etiam ipsis quibusuis minimis appendiculis excussum ad imaginem antiquarum scripturarum publicare. Ne rei tam sancte authoritati ac venerande maiestati adiectitijs nouitijsqꝫ rebus detrimentuꝫ afferri videretur. Accedit ꝙ si verum fateri volumus: hic spirituum tonorumqꝫ defectus nullum prorsus impedimentum ad rectam intelligentiaꝫ afferre valet his qui aliquantum in greca eruditione promouerunt. Ceterum ne alicui dubium aliquod possit occurrere in qua videlicet syllaba accẽtum oporteat collocari: simplex tantum apex ĩ polysyllabis dictionibus adiectus est: ⁊ is quidẽ nõ tanq̃ grecus accentus: sed tanq̃ notula signumqꝫ quo dirigi possit lector ne in prolatione modulatione ve dictionum aliquando labatur. In veteris autem testamenti editione greca cum ea solũ translatio sit non originalis textus: non fuit consilium quicq̃ ex vulgari scribendi modo tollere aut immutare. Et q2 nõ doctis solum: sed omnibus in vniuersum sacrarũ litterarũ studiosis hoc opere cõsulendũ est: apposite sunt dictioni cuiqꝫ litterule latine ordine alphabeti indicantes que dictio dictioni e regione respondeat: ne sit nouitijs ⁊ nondũ adhuc in grecis litteris prouectis errandi locus. Rursus cũ nonnulle dictiones grece multiplices siue equiuocas aut alias ambiguas significationes aliq̃n habere videantur: libuit hoc etiã annotare pũcto supposito litterule latine supra dictioneꝫ grecam collocate. Et vt prefatiũcule tandeꝫ huic modus imponatur: illud lectorẽ nõ lateat: nõ queuis exemplaria ĩpressioni huic archetypa fuisse: ſꝫ antiquissima emẽdatissimaqꝫ: ac tante preterea vetustatis: vt fidem eis abrogare nefas videatur. Que sctissimus in xp̃o pr̃ ⁊ dñs nr̃ Leo decimus pontifex maximus huic ĩstituto fauere cupiẽs ex ap̃lica bibliotheca educta misit ad Reuerendissimũ dñm Cardinalẽ hispanie: de cuius authoritate ⁊ mãdato hoc opus imprimi fecimus. Uos aũt litteraruꝫ studiosi hoc diuinũ opus nouiter excussum alacri animo suscipite: et si christi Opt. Max. sectatores videri vultis ⁊ esse: nil iam restat qđ causemini quominus sacram scripturã adeatis. Nõ mendosa exemplaria: non suspecte translationes: non inopia textus originalis: solum animus ⁊ propensio vestra expectatur. Que si non defuerit: fiet proculdubio vt litterarum diuinarum suauitatẽ degustantes reliqua studia omnia contemnatis. Ualete ⁊ omnia boni consulite.

Εὐσέβιος καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.

μμώνιος μὲν ὁ ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς, τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθεὶς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως. ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι᾿ ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ, εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελίου τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς, καθ᾿ ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες. ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δεύτερος ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, λουκᾶς. ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς. ματθαῖος, μάρκος, ἰωάννης. ὁ πέμπτος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, λουκᾶς. ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, μάρκος. ὁ ἕβδομος ἐν ᾧ οἱ δύο. ματθαῖος, ἰωάννης. ὁ ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο. μάρκος. λουκᾶς. ὁ ἐννάτος ἐν ᾧ οἱ δύο. λουκᾶς, ἰωάννης. ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησις ἐστιν ἥδε. ἐφ᾿ ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἀριθμός τις πρόκειται κατὰ μέρος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ ἕκτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι᾿ ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων. καθ᾿ ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ τοῦ λαχᾶ, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ἀριθμὸς τυγχάνει. εἰ μὲν ἄλφα, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ. εἰ δὲ βῆτα, ἐν τῷ δευτέρῳ. καὶ οὕτως μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἔν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποῖον δήποτε βουληθείης ἐπιστῆναι τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν καὶ τοὺς οἰκείους ἑκάστου τόπους εὑρεῖν ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμὸν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ τοῦ λαχᾶ ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος ὑπογραφῶν ὁπόσοι τε καὶ τίνες περὶ ὃν ζητεῖς εἰρήκασιν. ἐπιστήσας τε καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας δὲ αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς εὑρήσεις. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Damasum pappam in quattuor euangelistas.

Beatissimo pappe Damaso Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex veteri: vt post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quidam arbiter sedeam: et quia inter se variant: que sint illa que cum greca consentiant veritate decernam. Pius labor: sed periculosa presumptio: iudicare de ceteris ipsum ab omnibus iudicandum: senis mutare linguam et canescentem mundum ad initia retrahere paruulorum. Quis enim doctus pariter vel indoctus: cum in manus volumen assumpserit: et a saliua quam semel imbibit viderit discrepare quod lectitat: non statim erumpat in vocem me falsarium me clamans esse sacrilegum: qui audeam aliquid in veteribus libris addere mutare corrigere. Aduersus quam inuidiam duplex causa me consolatur: quod et tu qui summus sacerdos es fieri iubes: et verum non esse quod variat etiam maledicorum testimonio comprobatur. Si enim latinis exemplaribus fides est adhibenda: respondeant quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. Sin autem veritas est querenda de pluribus: cur non ad grecam originem reuertentes ea que vel a viciosis interpretibus male edita: vel a presumptoribus imperitis emendata peruersius: vel a librariis dormitantibus aut addita sunt aut mutata: corrigimus. Neque vero ego de veteri disputo testamento: quod a septuaginta senioribus in grecam linguam versum tertio gradu ad nos vsque peruenit. Non quero quid aquila: quid symmachus sapiant: quare theodotion inter nouos et veteres medius incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamento: quod grecum esse non dubium est: excepto apostolo mattheo: qui primus in iudea euangelium christi hebraicis litteris edidit. Hoc certe cum in nostro sermone discordat et diuersos riuulorum tramittes ducit: vno de fonte querendus est. Pretermitto eos codices quos a luciano et hesitio nuncupatos paucorum hominum asserit peruersa contentio: quibus vtique nec in veteri instrumento post septuaginta interpretes emendare quid licuit: nec in nouo profuit emendasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec presens prefatiuncula pollicetur quattuor tantum euangelia: quorum ordo est iste. Mattheus. Marcus. Lucas. Johannes codicum grecorum emendata collatione sed veterum: que ne multum a lectionis latine consuetudine discreparent: ita calamo imperauimus vt his tantum que sensum videbantur mutare correctis: reliqua manere pateremur vt fuerant. Canones quoque quos Eusebius cesariensis episcopus alexandrinum secutus Ammonium in decem numeros ordinauit: sicut in greco habentur expressimus. Quod si quis de curiosis voluerit nosse que in euangeliis vel eadem vel vicina vel sola sint: eorum distinctione cognoscet. Magnus si quidem hic in nostris codicibus error inoleuit: dum quod in eadem re alius euangelista plus dixit: in alio quia minus putauerint addiderunt: vel dum eundem sensum alius aliter expressit: ille qui vnum e quattuor primum legerat: ad eius exemplum ceteros quoque estimauerit emendandos. Unde accidit vt apud nos mixta sint omnia et in Marco plura luce atque matthei. Rursum in mattheo plura iohannis et marci: et in ceteris reliquorum que in aliis propria sunt inueniantur. Cum itaque canones legeris qui subiecti sunt: confusionis errore sublato: et similia omnium scies: et singulis sua queque restitues. In canone primo concordant quattuor: mattheus marcus lucas iohannes. In secundo tres mattheus marcus lucas. In tertio tres: mattheus lucas iohannes. In quarto tres mattheus marcus iohannes. In quinto duo: mattheus lucas. In sexto duo: mattheus marcus. In septimo duo: mattheus iohannes. In octauo duo: lucas marcus. In nono duo: Lucas iohannes. In decimo: propria vnusquisque que non habentur in aliis ediderunt. Singulis vero euangeliis ab vno incipiens vsque ad finem librorum dispar numerus accrescit. Hic nigro colore prescriptus sub se habet alium ex minio discolorem numerum qui ad decem vsque procedens indicat prior numerus in quo sit canone requirendus. Cum ergo aperto codice (verbi gratia) illud siue illud capitulum scire volueris cuius canonis sit: statim ex subiecto numero doceberis: et recurrens ad principia in quibus canonum est distincta congeries: eodemque statim canone ex titulo frontis inuento: illum quem querebas numerum eiusdem euangelii qui et ipse ex inscriptione signatur inuenies: atque e vicino ceterorum tramitibus in

spectis: quos numeros e regione habeant ad notabis: ꝛ cuȝ scieris: recurres ad volumina sin gulorum: ꝛ sine mora repertis numeris quos ante signaueras reperies ꝛ loca in quibus vel eadem vel vicina dixerunt. Opto vt in chri sto valeas ꝛ memineris mei pappa btissime.

Incipit alius prologus.

Plures fuisse q̄ euangelia scri pserunt: Lucas euāgelista te statur dicens. Quoniamqui dem multi conati sunt ordina re narrationem rerum que in nobis complete sunt: sicut tra diderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt ser monem: ꝛ ministrauerūt ei: ꝛ perseuerantia vs qȝ ad presens tempus monimenta declarant que a diuersis auctoribus edita diuersarū he resum fuere principia: vt est illud iuxta egy ptios ꝛ Thomam ꝛ Matthiam ꝛ Bartholo meum: duodecim quoqȝ apostolorum ꝛ basi lidis atqȝ appollinis ac reliquoruȝ: quos enu merare longissimum est: cum hec tantum in presentiarum necesse sit dicere: extitisse quos dam qui sine spiritu ꝛ gratia dei conati sūt ma gis ordinare narrationem: quam historie texe re veritateȝ. Quibus iure potest illud prophe ticum coaptari. Ue qui prophetant de corde suo: qui ambulant post spiritum suum: qui di cunt hec dicit dominus ꝛ dominus non mi sit eos. De quibus ꝛ saluator in euangelio io hannis loquitur. Omnes q̄ ante me venerūt fures fuerunt ꝛ latrones. Qui venerunt non qui missi sunt. Ipse enim ait. Uenebāt ꝛ ego non mittebam eos. In uenientibus presum ptio temeritatis: in missis obsequium seruitu tis est. Ecclesia auteȝ que domini voce supra petram fundata est: quaȝ introduxit rex in cu biculum suum: ꝛ ad quaȝ per foramen descen sionis occulte misit manum suam similis da mule hinnuloqȝ ceruorum: quatuor flumina paradisi instar eructans quattuor ꝛ angulos ꝛ annulos habet per quos quasi arca testamē ti ꝛ custos legis domini lignis mobilibus ve hitur. Primus omnium matheus est publi canus cognomento leui qui euangelium in iu dea hebreo sermone edidit: ob eorum vel ma xime causam qui in iesum crediderant ex iu deis: ꝛ nequaq̄ legis vmbra secedente euan gelij veritatem seruabant. Secundus marc⁹ interpres apostoli petri: ꝛ alexandrine eccle sie primus episcopus: qui dominum quidem saluatorem ipse nō vidit: sed ea que audierat magistrum predicantem iuxta fidem magis gestorum narrauit q̄ȝ ordinem. Tertius Lu cas medicus natione syrus antiocensis cuius laus in euangelio: qui ꝛ ipse discipulus apo stoli pauli in achaie bythinieqȝ partibus vo lumen condidit: quedam altius repetens et vt ipse in prohemio cōfitetur audita magis q̄ȝ visa describens. Ultimus iohannes aposto lus ꝛ euangelista quem iesus amauit pluri muȝ: qui super pectus domini recumbens pu rissima doctrinarum fluenta potauit: ꝛ qui so lus de cruce meruit audire. Ecce mater tua. Is cuȝ esset in asia: et iam tunc hereticoruȝ se mina pullularent cherinthi ꝛ hebionis ꝛ cete rorum qui negant christum in carne venisse: quos ꝛ ipse in epistola sua antichristos vocat: ꝛ apostolus paulus frequēter percutit: coact⁹ est ab omnibus pene tūc asie episcopis ꝛ mul tarum ecclesiarum legationibus de diuinita te saluatoris altius scribere: ꝛ ad ipsuȝ (vt ita dicam) dei verbuȝ non tam audaci q̄ȝ felici te meritate prorumpere: vt ecclesiastica narrat historia cum a fratribus cogeretur vt scri beret: ita facturum se respondisse si indicto ie iunio in cōmune omnes deum deprecarētur. Quo expleto: reuelatiōe saturatus in illud ꝓ hemium celo veniens eructauit. In principio erat verbuȝ: ꝛ verbuȝ erat apud deum: ꝛ deus erat verbuȝ: hoc erat in principio apud deum. Hec igitur quattuor euāgelia multo ante pre dicta ezechielis quoqȝ volumē probat: in quo prima visio ita contexitur. Et in medio simi litudo quatuor animaliuȝ ꝛ vultus eoruȝ. Fa cies hominis ꝛ facies leonis ꝛ facies vituli ꝛ facies aquile. Prima hominis facies mathe um significat qui quasi de homine exorsus est scribere. Liber generationis Jesu christi filij dauid filij abraā. Secunda marcū in quo vox leonis in heremo rugientis auditur. Uox cla mantis in deserto parate viaȝ domini rectas facite semitas eius. Tertia vituli: que euange listam lucā a zacharia sacerdote sumpsisse ini tium prefigurat. Quarta iohanneȝ euangeli staȝ: qui assumptis pennis aquile ꝛ ad altiora festinās de verbo dei disputat. Cetera que se quūtur in eundem sensum proficiunt. Crura eorum recta ꝛ pennati pedes: ꝛ quocūqȝ spiri tus ibat ibant ꝛ non reuertebātur: ꝛ dorsa eo rum plena oculis: ꝛ scintille ac lāpades in me dio discurrētes: ꝛ rota in rota: et in singulis q̄t tuor facies. Unde ꝛ apocalypsis iohānis post expositionē viginti quattuor senioꝝ qui tenen tes citharas ꝛ phialas adorantes agnuȝ dei: introducit fulgura atqȝ tonitrua: ꝛ septeȝ spi

ritus discurrentes et mare vitreum et quatuor animalia plena oculis dicens. Animal primum simile leoni: et secundum simile vitulo: et tertium simile homini: et quartum simile aquile volanti. Et post paululum. Plena inquit erant oculis: et requiem non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens: qui erat et qui est et qui venturus est. Quibus cunctis perspicue ostenditur quatuor debere tantum euangelia suscipi: et omnes apocryphorum nenias mortuis magis hereticis quam ecclesiasticis viuis canendas.

Sequitur prologus in Mattheum.

Mattheus cum primo predicasset euangelium in iudea: volens transire ad gentes primus euangelium scripsit hebraice: quod fratribus a quibus ibat ad memoriam reliquit. Sicut enim necesse fuit ad confirmationem fidei euangelium predicari: sic et contra hereticos scribi. Cum autem plures euangelium scripserint: quattuor tantum habent autoritatis testimonium: quia per quattuor mundi partes fidem nunciant trinitatis: et sunt quasi quattuor rote in quadriga domini que vehit eum per predicationem euangelij: et genus humanum quadrifida morte peremptum eorum erat predicatione viuificandum. Unde et aliorum euangelia deciderunt nec recepta sunt: quia nolebant prefinitum numerum cassari propter virtutem sacramenti. Designantur etiam euangeliste quattuor figuris que non sunt deceptorie: sed iocundi mysterij sibi conscie. Mattheus in homine intelligitur: quia circa humanitatem christi principaliter imoratur. Marcus in leone: quia agit de resurrectione. Lucas in vitulo: agens de sacerdotio. Johannes in aquila scribens sacramenta diuinitatis. Christus vero quem describunt homo fuit de virgine natus. Vitulus in immolatione. Leo in resurrectione. Aquila in ascensione. Vel in homine humanitas. In vitulo sacerdotium. In leone regnum. In aquila exprimitur diuinitatis sacramentum.

Explicit prologus.

Incipit argumentum in euangelium secundum Mattheum.

Mattheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur: ita euangelium in iudea primus scripsit: cuius vocatio ad dominum ex publicanis actibus fuit: duorum in generatione christi principia presumens: vnius cuius prima circuncisio in carne: alterius cuius secundum cor electio fuit. Ex vtrisque enim patribus christus. Sicque quaterdenario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis tempus porrigens et ex electione vsque in transmigrationis diem dirigens atque a transmigrationis die vsque in christum definiens: decursam aduentus domini ostendit generationem: vt numero satisfaciens et tempori et se quid esset ostenderet: et dei in se opus monstrans etiam in his quorum genus posuit: christi operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus ordo numerus dispositio vel ratio quod fidei necessarium est: deus christus est: qui factus est ex muliere: factus sub lege: natus ex virgine: passus in carne: omnia in cruce fixit: vt triumphans ea in semetipso resurgens in corpore: et patris nomen in patribus filio: et filij nomen patri restituens in filijs: sine principio sine fine: ostendens vnum se cum patre esse quia vnus est. In quo euangelio vtile est desiderantibus deum sic prima vel media vel perfecta cognoscere: vt et vocationem apostoli et opus euangelij et dilectionem dei in carne nascentis per vniuersa legentes intelligant: atque id in eo in quo reprehensi sunt et apprehendere appetunt: recognoscant. Nobis enim in hoc studio argumenti fuit: et fidem facte rei tradere et operantis dei intelligendam diligenter esse dispositionem a querentibus non tacere.

Explicit argumentum.

Το κατά ματθαίον άγιον ευαγγέλιον. Cap. i.

Βίβλος γενέσεως ιησού χρισ=
τού υιού δαυίδ υιού αβραάμ.
αβραάμ εγέννησε τον ισαάκ. ι=
σαάκ δε εγέννησε τον ιακώβ. ια=
κώβ δε εγέννησε τον ιούδαν,
και τους αδελφούς αυτού. ιούδας δε εγεν=
νησε τον φαρές και τον ζαρά εκ της θάμαρ.
φαρές δε εγέννησε τον εσρώμ. εσρώμ δε εγέ
ννησε τον αράμ. αράμ δε εγέννησε τον αμι=
ναδάβ. αμιναδάβ δε εγέννησε τον ναασσών
ναασσών δε εγέννησε τον σαλμών. σαλμών
δε εγέννησε τον βοόζ εκ της ραχάβ. βοόζ δε
εγέννησε τον ωβήδ εκ της ρούθ. ωβήδ δε ε=
γέννησε τον ιεσσαί. ιεσσαί δε εγέννησε τον
δαυίδ τον βασιλέα. δαυίδ δε ο βασιλεύς ε=
γέννησε τον σολομώνα εκ της του ουρίου.
σολομών δε εγέννησε τον ροβοάμ. ροβοάμ
δε εγέννησε τον αβιά. αβιά δε εγέννησε τον
ασά. ασά δε εγέννησε τον ιωσαφάτ. ιωσα
φάτ δε εγέννησε τον ιωράμ. ιωράμ δε εγέν=
νησε τον οζίαν. οζίας δε εγέννησε τον ιωά=
θαμ. ιωάθαμ δε εγέννησε τον άχαζ. άχαζ δε
εγέννησε τον εζεκίαν. εζεκίας δε εγέννησε τον
μανασσή. μανασσής δε εγέννησε τον αμών.
αμών δε εγέννησε τον ιωσίαν. ιωσίας δε ε=
γέννησε τον ιεχονίαν και τους αδελφούς
αυτού επί της μετοικεσίας βαβυλώνος. μετά
δε την μετοικεσίαν βαβυλώνος ιεχονίας ε=
γέννησε τον σαλαθιήλ. σαλαθιήλ δε εγέννη=
σε τον ζοροβάβελ. ζοροβάβελ δε εγέννησε
τον αβιούδ. αβιούδ δε εγέννησε τον ελια=
κείμ. ελιακείμ δε εγέννησε τον αζώρ. αζώρ
δε εγέννησε τον σαδώκ. σαδώκ δε εγέννησε
τον αχείμ. αχείμ δε εγέννησε τον ελιούδ. ε=
λιούδ δε εγέννησε τον ελεάζαρ. ελεάζαρ δε
εγέννησε τον ματθάν. ματθάν δε εγέννησε
τον ιακώβ. ιακώβ δε εγέννησε τον ιωσήφ τον
άνδρα μαρίας. εξ ης εγεννήθη ιησούς ο λεγό
μενος χριστός. πάσαι ουν αι γενεαί από α=
βραάμ έως δαυίδ, γενεαί δεκατέσσαρες. και
από δαυίδ έως της μετοικεσίας βαβυλώνος,
γενεαί δεκατέσσαρες. και από της μετοικεσί=
ας βαβυλώνος έως του χριστού, γενεαί δε=
κατέσσαρες. του δε ιησού χριστού η γέννη=
σις ούτως ην. μνηστευθείσης γαρ της μη=
τρός αυτού μαρίας τω ιωσήφ, πριν η συνελ
θείν αυτούς, ευρέθη εν γαστρί έχουσα εκ
πνεύματος αγίου. ιωσήφ δε ο ανήρ αυτής
δίκαιος ων, και μη θέλων αυτήν παραδειγ=
ματίσαι, εβουλήθη λάθρα απολύσαι αυτήν.
ταύτα δε αυτού ενθυμηθέντος, ιδού άγγε=
λος κυρίου κατόναρ εφάνη αυτώ λέγων. ιω

Euangelium scdm Mattheu. Cap. i.

Liber gñatiõis iesu chri A
sti filij dauid filij abraã. Luce. 3.c. Johan. 1.a.
Abraã genuit ysaac. Y Gen. 21.a. 1. Paral. 1.b
saac aũt genuit iacob. Ja
cob aũt genuit iudam: Gen. 25.d.
et fratres eius. Judas autem genuit Gen. 29.g. Gen. 38.g.
phares et zaram de thamar.
Phares aũt genuit esrõ. Esrõ aũt ge Ruth. 4.d.
nuit aram. Aram autem genuit ami=
nadab. Aminadab aũt genuit naason.
Naason aũt genuit salmon. Salmon
aũt genuit booz de raab. Booz autez
genuit obeth ex ruth. Obeth autez ge
nuit iesse. Jesse autem genuit 1. Para. 2 a
dauid regem. Dauid autem rex genuit 2. reg. 12. f. 1. Par. 3. b
salomonem ex ea que fuit vrie. 3. reg. 11. g
Salomõ aũt genuit roboã. Roboam 1. Par. 3. b
autez genuit abiam. Abia autẽ genuit
asa. Asa autem genuit iosaphat. Josa
phat aũt genuit ioram. Joram aũt ge=
nuit oziam. Ozias autem genuit ioa=
thã. Joathã aũt genuit achaz. Achaz aũt
genuit ezechiam. Ezechias aũt genuit
manassen. Manasses aũt genuit amõ. B
Amõ aũt genuit iosiã. Josias aũt ge
nuit iechoniam et fratres
eius in trãsmigratione babylonis. Et
p⁹ trãsmigrationẽ babylõis iechõias ge 1. Para. 3 c
nuit salathiel. Salathiel autem genu=
it zorobabel. Zorobabel autem genuit
abiud. Abiud autem genuit elia
chim. Eliachim aũt genuit azor. Azor
aũt genuit sadoch. Sadoch aũt genuit
achim. Achim autez genuit eliud. E=
liud aũt genuit eleazar. Eleazar autẽ
genuit mathan. Mathan autẽ genuit
iacob. Jacob autem genuit Joseph
virum marie: de qua natus est iesus q̃
vocat xp̃s. Oẽs itaq; gñationes ab a C
braã vsq; ad dd: gñationes q̃tuordeci. &
a dauid vsq; ad trãsmigtionẽ babylonis:
gñatiões q̃tuordecim. & a trãsmigratio
ne babylonis vsq; ad xp̃m: gñatões q̃=
tuordecim. Christi autem generatio
sic erat. Cum esset desponsata mater Luce. 1. f
eius maria ioseph: ante q̃ conueni=
rent: inuenta est in vtero habens de
spiritu sancto. Joseph autem vir eius
cum esset iustus: et nollet eã traduce=
re: voluit occulte dimittere eam.
Hec aũt eo cogitante: ecce angel⁹ dñi D
apparuit in somnis ioseph dicẽs. Jo

σήφ υἱός δαυίδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν
μαριάμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
γεννηθὲν, ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξε-
ται δὲ υἱόν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. τοῦτο δὲ ὅλον
γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ
κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἰ-
δοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται
υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμα
νουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ
θεός. διεγερθεὶς δὲ ὁ ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπ-
νου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγε
λος κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ. καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτε-
κε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον. καὶ ἐκά
λεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦν. Cap. 2.

Τοῦ δὲ ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν βηθλεέμ τῆς
ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις ἡρώδου τοῦ βασι
λέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παραγέ
νοντο εἰς ἱεροσόλυμα λέγοντες. ποῦ ἐστὶν
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. εἴδομεν
γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ
ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκούσας δὲ
ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἱε
ροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. καὶ συναγαγὼν πάν
τας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λα
οῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς
γεννᾶται. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. ἐν βηθλεέμ
τῆς ἰουδαίας. οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ
τοῦ προφήτου. καὶ σὺ βηθλεὲμ γῆ ἰούδα
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν ἰού
δα. ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅσ
τις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ. τό
τε ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἠ
κρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινο
μένου ἀστέρος. καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς βη
θλεέμ, εἶπε. πορευθέντες ἀκριβῶς ἐξετάσατε
περὶ τοῦ παιδίου. ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγ-
γείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνή-
σω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως,
ἐπορεύθησαν. καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον
ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλ-
θὼν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες
δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην
σφόδρα. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον
τὸ παιδίον μετὰ μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.
καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀ-
νοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγ
καν αὐτῷ δῶρα. χρυσόν, καὶ λίβανον, καὶ
σμύρναν. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ
ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ
ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. ἀναχω

seph fili david: noli timere accipere
mariā coniugē tuā. Quod enim in ea
natū est de spiritu sancto est. Pariet
autem filium et vocabis nomen eius
iesum. Ipse enim salvū faciet ppl'm suū
a peccatis eorum. Hoc autem totum
factū est: vt adimpleret quod dictū est a
dño per prophetam dicentem. Ecce Esaie.7.c.
virgo in vtero habebit: et pariet
filiū: et vocabitur nomē ei9 Emanuel:
quod est interpretatum nobiscum
deus. Exurgens autē ioseph a somno:
fecit sicut precepit ei angelus
domini: et accepit coniugem suam.
Et nō cognoscebat eā: donec peperit
filium suum primogenitum: et vocauit
nomen eius iesum. Cap. 2.

Cum ergo nat9 eēt iesus i bethleē A
iudee in diebus herodis regis:
ecce magi ab oriente venerunt
hierosolymam dicentes. Ubi est
qui natus est rex iudeorum. Uidimus
enim stellam eius in oriente et
venimus adorare eum. Audiens autē h. Uenimus pri tpis.
herodes rex turbatus est: et ōis hiero-
solyma cum illo. Et congregās omnes
principes sacerdotum et scribas populi:
sciscitabatur ab eis vbi christus
nasceret. At illi dixerūt ei. In bethle Johan.7.f.
em iudee. Sic enim scriptū est per
prophetā. Et tu bethleem terra iuda: Miche.5.a
nequaq̄ minima es in principib9 iuda.
Ex te enim exiet dux qui
regat populū meum israel. Tunc B
herodes clā vocatis magis: diligēter di
dicit ab eis tempus [bethleē
stelle q̄ apparuit eis. Et mittēs illos in
dixit. Ite et interrogate diligenter
de puero: et cum inueneritis renunciate
mihi: vt et ego veniens adorem
eum. Qui cum audissent regem:
abierunt. Et ecce stella quam viderāt
i oriēte: āntecedebat eos vsq3 dū veniens
staret supra vbi erat puer. Uidentes
autē stellam: gauisi sūt gaudio magno Tob.11.d.
valde. Et intrantes domū inuenerunt
puerum cum maria matre eius:
et procidentes adorauerūt eū: et apertis
thesauris suis obtulerunt
ei munera: aurum thus et
myrrhā. Et responso accepto i sōnis ne
redirēt ad herodem: per aliam viam
reuersi sunt in regionē suam. Qui cū

ρησάντων δε αυτών, ιδού άγγελος κυρί-
ου φαίνεται κατόναρ τω ιωσήφ, λέγων. ε-
γερθείς παράλαβε το παιδίον και την μητέ
ρα αυτού, και φεύγε εις αίγυπτον, και ίσθι
εκεί, εώς αν είπω σοι. μέλλει γαρ ηρώδης
ζητείν το παιδίον του απολέσαι αυτό. ο
δε εγερθείς, παρέλαβε το παιδίον και την
μητέρα αυτού νυκτός, και ανεχώρησεν εις
αίγυπτον. και ην εκεί εώς της τελευτής η-
ρώδου. ίνα πληρωθή το ρηθέν υπό του κυ-
ρίου διά του προφήτου λέγοντος. εξ αιγύ
πτου εκάλεσα τον υιόν μου. τότε ηρώδης ι
δών ότι ενεπαίχθη υπό των μάγων, εθυμώ
θη λίαν. και αποστείλας ανείλε πάντας τους
παίδας τους εν βηθλεέμ, και εν πάσι τοις
ορίοις αυτής, από διετούς και κατωτέρω,
κατά τον χρόνον ον ηκρίβωσε παρά των
μάγων. τότε επληρώθη το ρηθέν υπό ιερε
μίου του προφήτου λέγοντος. φωνή εν ρα
μά ηκούσθη. θρήνος και κλαυθμός και οδυρ
μός πολύς. ραχήλ κλαίουσα τα τέκνα αυ-
τής. και ουκ ήθελε παρακληθήναι, ότι ουκ
εισί. τελευτήσαντος δε του ηρώδου, ιδού
άγγελος κυρίου κατόναρ φαίνεται τω ιω
σήφ εν αιγύπτω λέγων. εγερθείς παράλα-
βε το παιδίον και την μητέρα αυτού, και
πορεύου εις γην ισραήλ. τεθνήκασι γαρ οι
ζητούντες την ψυχήν του παιδίου. ο δε ε
γερθείς παρέλαβε το παιδίον και την μητέ-
ρα αυτού, και ήλθεν εις γην ισραήλ. ακού
σας δε ότι αρχέλαος βασιλεύει επί της ιου
δαίας αντί ηρώδου του πατρός αυτού, εφο
βήθη εκεί απελθείν. χρηματισθείς δε κατό-
ναρ, ανεχώρησεν εις τα μέρη της γαλιλαί-
ας. και ελθών κατώκησεν εις πόλιν λεγομέ
νην ναζαρέτ. όπως πληρωθή το ρηθέν διά
των προφητών, ότι ναζωραίος κληθή-
σεται. Cap. 3.

Εν δε ταις ημέραις εκείναις παραγίνε-
ται ιωάννης ο βαπτιστής κηρύσσων εν
τη ερήμω της ιουδαίας και λέγων. μετανο
είτε. ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών.
ούτος γαρ εστιν ο ρηθείς υπό ησαΐου του
προφήτου λέγοντος. φωνή βοώντος εν τη
ερήμω. ετοιμάσατε την οδόν κυρίου, ευθεί
ας ποιείτε τας τρίβους αυτού. αυτός δε ο
ιωάννης είχε το ένδυμα αυτού από τρι-
χών καμήλου. και ζώνην δερματίνην περί
την οσφύν αυτού. η δε τροφή αυτού ην α
κρίδες και μέλι άγριον. τότε εξεπορεύετο
πρός αυτόν, ιεροσόλυμα και πάσα ιου-
δαία, και πάσα η περίχωρος του ιορδάνου,
και εβαπτίζοντο εν τω ιορδάνη υπ' αυτού,

recessissent: ecce angelus domini
apparuit in somnis ioseph: dicens. Sur
ge et accipe puerum et matrem
eius: et fuge in egyptum: et esto
ibi vsque dum dicam tibi. Futurum est enim vt
querat puerum ad perdendum eum. Qui herodes
consurgens accepit puerum et
matrem eius nocte: et secessit in
egyptum. Et erat ibi vsque ad obitum hero
dis: vt adimpleretur quod dictum est a domi
no per prophetam dicentem. Ex egy- Osee. 11. a.
pto vocaui filium meum. Tunc herodes vi
dens quoniam illusus esset a magis iratus
est valde: et mittens occidit omnes
pueros qui erant in bethleem et in omnibus
finibus eius a bimatu et infra:
secundum tempus quod exquisierat a [hieremiam
magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per
prophetam dicentem. Vox in rama Hiere. 3.g. et 31.c.
audita est: ploratus et vlulatus Threnorum
multus: rachel plorans filios suos 1.a.
et noluit consolari quia non
sunt. Defuncto autem herode: ecce D
angelus domini apparuit in somnis ioseph
in egypto dicens. Surge et accipe
puerum et matrem eius: et
vade in terram israel. Defuncti sunt enim
qui querebant animam pueri. Qui consur-
gens accepit puerum et matrem
eius: et venit in terram israel. Audiens
autem quod archelaus regnaret in iudea
pro herode patre suo timuit
illo ire: et ammonitus in somnis
secessit in partes galilee. [catur
Et veniens habitauit in ciuitate que vo-
nazareth: vt adimpleretur quod dictum est per
prophetas: quoniam nazareus vocabi-
tur. Cap. 3.

In diebus autem illis venit A
iohannes baptista predicans in c. Venit presentis temporis.
deserto iudee et dicens. Penitentiam agite: Luce. 3.a.
appropinquauit enim regnum celorum. Johan. 1.b.
Hic est enim de quo dictum est per esaiam
prophetam dicentem. Vox clamantis in Esa. 40.a.
deserto parate viam domini: rectas Marci. 1.a
facite semitas eius. Ipse autem Johan. 1.c
iohannes habebat vestimentum de pilis
camelorum: et zonam pelliceam circa
lumbos suos. Esca autem eius erat lo
custe et mel siluestre. Tunc exibat B
ad eum hierosolyma et omnis iudea
et omnis regio circa iordanem: Luce. 3.b.
et baptizabantur ab eo in iordane Johan. 3.c.

ἐξομολογούμενοι/τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἰ=
δὼν δὲ πολλοὺς/τῶν φαρισαίων καὶ σαδ
δουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ/τὸ βάπτισμα αὐ=
τοῦ, εἶπεν αὐτοῖς. γεννήματα ἐχιδνῶν τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ/τῆς μελλούσης
ὀργῆς. ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον/τῆς
μετανοίας. καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυ=
τοῖς πατέρα ἔχομεν/τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ
ὑμῖν ὅτι δύναται/ὁ θεὸς ἐκ/τῶν λίθων τού
των ἐγεῖραι τέκνα/τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ
/ἡ ἀξίνη πρὸς/τὴν ῥίζαν/τῶν δένδρων κεῖ=
ται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρ=
πὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλ=
λεται. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδα=
τι εἰς μετάνοιαν/ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμε=
νος ἰσχυρότερός μού ἐστιν. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκα
νός/τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ. οὗ/τὸ πτύον
ἐν/τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ διακαθαριεῖ/τὴν ἅ=
λωνα αὐτοῦ. καὶ συνάξει/τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰς/τὴν ἀποθήκην./τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει
πυρὶ ἀσβέστῳ. τότε παραγίνεται/ὁ ἰησοῦς
ἀπὸ/τῆς γαλιλαίας εἰς/τὸν ἰορδάνην πρὸς
/τὸν ἰωάννην/τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ./ὁ
δὲ ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων. ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
ἔρχῃ πρός με. ἀποκριθεὶς δὲ/ὁ ἰησοῦς εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέ=
πον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύ=
νην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. καὶ βαπτισθεὶς/ὁ
ἰησοῦς, ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ/τοῦ ὕδατος. καὶ
ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ/οἱ οὐρανοί. καὶ εἶ=
δε/τὸ πνεῦμα/τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ πε
ριστεράν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. καὶ ἰδοὺ
φωνὴ ἐκ/τῶν οὐρανῶν λέγουσα. οὗτός ἐσ
τιν/ὁ υἱός μου/ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκη=
σα.

Cap.4.

Τότε/ὁ ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς/τὴν ἔρημον ὑ=
πὸ/τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ
/τοῦ διαβόλου καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσ=
σαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστε
ρον ἐπείνασε. καὶ προσελθὼν αὐτῷ/ὁ πειρά
ζων, εἶπεν. εἰ υἱὸς εἶ/τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα/οἱ λί
θοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπε. γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσε=
ται ἄνθρωπος. ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπο
ρευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. τότε παρα=
λαμβάνει αὐτὸν/ὁ διάβολος εἰς/τὴν ἁγίαν
πόλιν. καὶ ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ/τὸ πτερύγιον
/τοῦ ἱεροῦ. καὶ λέγει αὐτῷ. εἰ υἱὸς εἶ/τοῦ
θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γάρ.
ὅτι/τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
σοῦ. καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, μήποτε

confitentes peccata sua. Videns
autem multos phariseorum et saduceo
rum venientes ad baptismum suum
dixit eis. Progenies viperarum quis
demonstrauit vobis fugere a ventura
ira. Facite ergo fructum dignum Luce.3.b. ī.23.b.
penitētie. Et ne velitis dicere intra vos
patrem habemus abraam. Dico enim C
vobis: q̄m potēs est deus de lapidibus i=
stis suscitare filios abrae. Jam enim m. Abrae dti casus.
securis ad radicem arborum posita est.
Omnis ergo arbor que non facit fru ī.7.b.
ctum bonum excidetur et in ignem mit
tetur. Ego quidem baptizo vos in a= Mar.1.b.
qua in penitētiā: q̄ aūt post me ventur9 est: Luce.3.d. Johan.1.d. Actu.1.a.z
fortior me est: cuius non sum dignus 11.b.z.19.a
calciamenta portare. Ipse vos
baptizabit in spū sctō et igni: Cui9 vētila
in manu sua: et pmundabit are= bū
am suam: et congregabit triticum
in horreum suum: paleas autē comburet D
igni inextinguibili. Tunc venit iesus Marc.1.b.
a galilea in iordanem ad Luce.3.d.
iohannē vt baptizaret ab eo. Johan.1.d.
Johānes aūt prohibebat eū dicēs. Ego
a te debeo baptizari et tu
venis ad me? Rñdens aūt iesus dixit
ei. Sine modo. Sic enim decet
nos implere omnem iusticiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem
iesus: confestim ascendit de aqua. Et
ecce aperti sunt ei celi: et vidit
spiritum dei descendentem sicut colum
bam: et venientem super se. Et ecce
vox de celis dicens: Hic est Marc.1.b.
filius me9 dilectus in quo michi cōpla ī.17.b.
cui.

Cap.4. A

Tunc iesus duct9 est in desertū a Mar.1.b.
spiritu vt temptaretur a Luce.4.a.
diabolo: et cū ieiunasset q̄dragita die= Exo.34.d.
bus et quadraginta noctibus: postea
esuriit. Et accedens temptator
dixit ei. Si fili9 dei es: dic vt lapi=
des isti panes fiant. Qui respondens
dixit. Scriptū est. Nō in solo pane vi Deuter.8.a
uet homo: sed in omni verbo quod pro Luce.4.a.
cedit de ore dei. Tunc assumpsit
eum diabolus in sanctam
ciuitatem: et statuit eum super pinacu
lum templi et dixit ei. Si filius
dei es: mitte te deorsū. Scriptū est enī ps.90.
quia angelis suis mandabit de
te: et in manibus tollent te: ne forte

προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ἔ=
φη αὐτῷ ὁ ιησοῦς πάλιν. γέγραπται. οὐκ
εκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. πάλιν
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εις ὄρος
ὑψηλὸν λίαν. καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας
τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου, καὶ τὴν δόξαν
αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ. ταῦτα πάντα σοι
δώσω, εὰν πεσὼν προσκυνήσης μοι. τότε
λέγει αὐτῷ ὁ ιησοῦς. ὕπαγε ὀπίσω μου
σατανᾶ. γέγραπται γάρ. κύριον τὸν θεόν
σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ
σεις. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος. καὶ ι=
δοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐ
τῷ. ἀκούσας δὲ ὁ ιησοῦς ὅτι ιωάννης παρε
δόθη, ανεχώρησεν εις τὴν γαλιλαίαν, καὶ κα
ταλιπὼν τὴν ναζαρέτ, ελθὼν κατῴκησεν εις
καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν, εν ὁρίοις
ζαβουλὼν καὶ νεφθαλείμ. ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν διὰ ησαΐου τοῦ προφήτου λέγον=
τος. γῆ ζαβουλὼν καὶ γῆ νεφθαλείμ. ὁδὸν
θαλάσσης πέραν τοῦ ιορδάνου. γαλιλαία
τῶν εθνῶν. ὁ λαὸς ὁ καθήμενος εν σκότει εἶ
δε φῶς μέγα. καὶ τοῖς καθημένοις εν χώρα
καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ανέτειλεν αὐτοῖς.
ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ιησοῦς κηρύσσειν καὶ
λέγειν. μετανοεῖτε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν. περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θά
λασσαν τῆς γαλιλαίας εἶδε δύο ἀδελφούς.
σίμωνα τὸν λεγόμενον πέτρον. καὶ ανδρέ
αν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφί=
βληστρον εις τὴν θάλασσαν. ἦσαν γὰρ ἁλι=
εῖς. καὶ λέγει αὐτοῖς. δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐ
θέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ηκολούθησαν αὐ=
τῷ. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο
ἀδελφούς. ιάκωβον τὸν τοῦ ζεβεδαίου. καὶ
ιωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εν τῷ πλοίῳ
μετὰ ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρ
τίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ ἐκάλεσεν αὐ
τούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ
τὸν πατέρα αὐτῶν, ηκολούθησαν αὐτῷ.
καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν γαλιλαίαν ὁ ιησοῦς
διδάσκων εν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ
κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας.
καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα
λακίαν εν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐ=
τοῦ εις ὅλην τὴν συρίαν. καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικί=
λαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ
δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
παραλυτικούς. καὶ εθεράπευσεν αὐτούς.
καὶ ηκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀ
πὸ τῆς γαλιλαίας, καὶ δεκαπόλεως, καὶ ιε=

offendas ad lapidem pedem tuũ. Ait B
illi iesus rursum. Scriptum est. Non Deut. 6.c.
temptabis dñm deum tuum. Iterum
assumpsit eum diabolus in montem
excelsum valde: ⁊ ostendit ei omnia
regna mundi ⁊ gloriam
eorum: ⁊ dixit ei. Hec omnia tibi
dabo: si cadẽs adoraueris me. Tunc
dicit ei iesus. Uade retro me
sathana. Scriptum est enim: Dñz deũ Deu. 6.b.⁊ 10.d.
tuum adorabis ⁊ illi soli seruies. Apoc.15.c.
Tunc reliquit eum diabolus: ⁊ ecce Marc.1.b.
angeli accesserunt ⁊ ministrabant ei. Luce. 4.b.
Cum aũt audisset iesus q̃ iohãnes tra Marc.1.c. Johan.3.c.
ditus esset: secessit in galileam: ⁊ relicta Johan.3.c. ⁊.4.f.
ciuitate nazareth: venit ⁊ habitauit in
ciuitate capharnaũ maritima: in finibus
zabulon ⁊ neptalim: vt adimpleretur
qđ dictũ est per esaiam prophetã dicen
tem. Terra zabulon ⁊ terra neptali via Esaie. 9.a.
maris trans iordanẽ galilea ⸢bris: vi C
gẽtiũ: populus qui ambulabat in tene
dit lucẽ magnã: ⁊ sedentib9 in regione
⁊ vmbra mortis lux orta est eis.
Exinde cepit iesus p̃dicare ⁊ ⸢regnũ
dicere. Pñiãz agite. Ap p̄pinquit enĩ Marc. 1.c. ⁊.10.b.
celorum. Ambulãs aũt iesus iuxta ma
re galilee vidit duos fratres
simonem qui vocatur petrus et andre
am fratrem eius mittentes rete
in mare: Erant enim piscatores. Marci.1.c.
Et ait illis venite post me et Luce.5.b.
faciã vos fieri piscatores hoĩz. At illi ꝯ ⁊.8.c. D
tinuo relictis retibus secuti sunt eum.
Et procedens inde vidit alios duos Marci.1.c.
fratres iacobum zebedei et
iohannem fratrem eius in naui
cum zebedeo patre eorum reficientes
retia sua: et vocauit eos.
Illi autem statim relictis retibus et
patre secuti sunt eum.
Et circuibat iesus totã galileam Marc. 3.b.
docẽs in synagogis eoꝝ ⁊ Luce. 4.b.
predicans euangelium regni: Johan.6.a
et sanans omnem languorẽ ⁊ omnẽ in
firmitatem in populo. Et abiit opinio e ⁊.14.g.
ius in totam syriam: et obtulerunt
ei omnes male habentes varijs
lãguoribus ⁊ tormẽtis comprehensos: ⁊
qui demonia habebant ⁊ lunaticos et
paralyticos et curauit eos.
Et secute sunt eum turbe multe de
galilea et decapoli et de hie=

ροσολύμων, και ιουδαίας, και πέραν του
ιορδάνου. Cap. 5.
Ιδών δε τους όχλους, ανέβη εις το ό-
ρος. και καθίσαντος αυτού, προσήλ-
θον αυτώ οι μαθηταί αυτού. και ανοίξας το
στόμα αυτού, εδίδασκεν αυτούς λέγων.
μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυ-
τών εστίν η βασιλεία των ουρανών. μακάρι
οι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσον
ται. μακάριοι οι πραείς, ότι αυτοί κληρο
νομήσουσι την γην. μακάριοι οι πινώντες
και διψώντες την δικαιοσύνην, ότι αυτοί
χορτασθήσονται. μακάριοι οι ελεήμονες, ό
τι αυτοί ελεηθήσονται. μακάριοι οι καθαροί
τη καρδία, ότι αυτοί τον θεόν όψονται.
μακάριοι οι ειρηνοποιοί, ότι αυτοί υιοί θεού
κληθήσονται. μακάριοι οι δεδιωγμένοι ένε-
κεν δικαιοσύνης, ότι αυτών εστίν η βασι-
λεία των ουρανών. μακάριοι εστέ όταν ονει
δίσωσιν υμάς και διώξωσι, και είπωσι παν
πονηρόν ρήμα καθ υμών ψευδόμενοι ένε-
κεν εμού. χαίρετε και αγαλλιάσθε ότι ο μισ
θός υμών πολύς εν τοις ουρανοίς, ούτως
γαρ εδίωξαν τους προφήτας τους προ υ
μών. υμείς εστέ το άλας της γης. εάν δε το
άλας μωρανθή, εν τίνι αλισθήσεται. εις ου
δέν ισχύει έτι, ειμή βληθήναι έξω, και κα-
ταπατείσθαι υπό των ανθρώπων. υμείς εσ-
τέ το φώς του κόσμου. ου δύναται πόλις
κρυβήναι επάνω όρους κειμένη. ουδέ καίου
σι λύχνον και τιθέασιν αυτόν υπό τον μό-
διον, αλλ επί την λυχνίαν. και λάμπει πά
σι τοις εν τη οικία. ούτως λαμψάτω το
φως υμών έμπροσθεν των ανθρώπων, ό-
πως ίδωσιν υμών τα καλά έργα. και δοξά-
σωσι τον πατέρα υμών τον εν τοις ουρα-
νοίς. μη νομήσητε ότι ήλθον καταλύσαι
τον νόμον η τους προφήτας. ουκ ήλθον κα
ταλύσαι, αλλά πληρώσαι. αμήν γαρ λέ-
γω υμίν, εώς αν παρέλθη ο ουρανός και η
γη, ιώτα εν η μία κεραία ου μή παρέλθη
από του νόμου έως αν πάντα γένηται. ος
εάν ουν λύση μίαν των εντολών τούτων
των ελαχίστων και διδάξει ούτως τους αν
θρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εν τη βασι
λεία των ουρανών. ος δάν ποιήση και δι-
δάξη, ούτος μέγας κληθήσεται εν τη βασι-
λεία των ουρανών, λέγω γαρ υμίν ότι εάν
μη περισσεύση η δικαιοσύνη υμών πλείον
των γραμματέων και φαρισαίων, ου μή ει
σέλθητε εις την βασιλείαν των ουρανών. η-
κούσατε ότι ερρέθη τοις αρχαίοις. ου φονεύ
σεις. ος δαν φονεύση, ένοχος έσται τη κρί-

rosolymis ⁊ de iudea ⁊ de trans-
iordanem. Cap. 5.
Vidēs aūt turbas ascendit in mō- A
tem: ⁊ cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius. ⁊ aperiens Luce. 6. c.
os suum docebat eos dicens.
Beati pauperes spiritu: quoniā ipsorum
est regnum celorum. Beati Luce. 6. c.
qui lugent: quoniam ipsi consolabunt.
Beati mites: quoniam ipsi possidebūt
terram. Beati qui esuriunt
⁊ sitiunt iusticiam: quoniam ipsi
saturabuntur. Beati misericordes quoniam
ipsi miam consequentur. Beati mūdo
corde: quoniam ipsi deum videbunt.
Beati pacifici: quoniam ipsi filij dei
vocabunt. Bti qui psecutionē patiunt p- 1. Pet. 3. c.
pter iusticiam: quoniam ipsorum est re-
gnum celorum. Beati estis cum male- Luce. 6. d.
dixerit vobis hoies ⁊ psecuti vos fuerit ⁊
malū aduersū vos mētiētes ⌊dixerit oē
ppter me. Gaudete ⁊ exultate: quoniam mer- B
ces vestra copiosa est in celis. Sic
.n. psecuti sūt pphās qui fuerūt añ vos.
Vos estis sal terre. Quod si Mar. 9. g.
sal euanuerit: in quo salietur? Ad ni- Luce. 14. g
hilū valz vltra: nisi vt mittat foras: ⁊ con-
culcetur ab hominibus. Vos estis
lux mundi. Non potest ciuitas Mar. 4. d.
abscondi supra montē posita: neqz accē- Luce. 8. c. ⁊. 11. e.
dunt lucernam ⁊ ponunt eā sub modio:
sz super cādelabrū vt luceat omnibus
qui in domo sunt. Sic luceat Rom. 12. d.
lux vestra coram hominibus: vt
videant opera vestra bona: ⁊ glorificēt
patrem vestrum qui in celis est.
Nolite putare quoniam veni soluere
legem aut prophetas. Non veni sol-
uere: sed adimplere. Amen quippe di- Luce. 16. d.
co vobis: donec transeat celum ⁊
terra: iota vnū aut apex vnus nō pte- C
a lege: donec oīa fiāt. Qui ⌊ribit Jacob. 2. b.
ergo soluerit vnum de mandatis istis Actu. 1. a.
minimis ⁊ docuerit sic ho- Jacob. 1. d.
mines: minimus vocabitur in regno
celorū. Qui autem fecerit ⁊ docuerit:
hic magnus vocabitur in regno
celorū. Dico autem vobis: quia nisi
abundauerit iusticia vestra plusqz
scribarum ⁊ phariseorum: non intrabi
tis in regnum celorum. Audistis Exo. 20. b.
quia dictum est antiquis non occides: Deut. 5. b.
qui autez occiderit reus erit iudicio. Jacob. 5. b.

σει. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζό-
μενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσ-
ται τῇ κρίσει. ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐ-
τοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. ὃς
δ' ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρον
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς
ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄ-
φες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυ-
σιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγη-
θι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσ-
φερε τὸ δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντι-
δίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ'
αὐτοῦ, μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ
κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. ἀμὴν λέγω σοι
οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν
ἔσχατον κοδράντην. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη
οὐ μοιχεύσεις. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι
πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆ-
σαι αὐτήν, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρ-
δίᾳ αὐτοῦ. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ. συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν
τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμα
σου βληθῇ εἰς γέενναν, καὶ εἰ ἡ δεξιά σου
χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπό-
ληται ἓν τῶν μελῶν σου. καὶ μὴ ὅλον τὸ
σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ἐρρέθη δὲ ὅ-
τι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δό-
τω αὐτῇ ἀποστάσιον. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν
μοιχᾶσθαι. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γα-
μήσῃ, μοιχᾶται. πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέ-
θη τοῖς ἀρχαίοις. οὐκ ἐπιορκήσεις. ἀποδώ-
σεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως. μήτε ἐν τῷ
οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ θεοῦ. μήτε
ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν
αὐτοῦ. μήτε εἰς ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως. μήτε ἐν τῇ
κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν
τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ἔστω δὲ
ὁ λόγος ὑμῶν. ναὶ ναί. οὒ οὔ. τὸ δὲ πε-
ρισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. ἠ-
κούσατε ὅτι ἐρρέθη. ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλ-
μοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ἐγὼ δὲ λέ-
γω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ. ἀλλ'
ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγό-
να, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. καὶ τῷ
θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου

Ego autẽ dico vobis: q2 omis q irascitur
fratri suo: reus erit ꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
iudicio. Qui autez dixerit fratri suo ꝯ
racha: reus erit concilio. Qui ꝯꝯ
autem dixerit fatue: reus erit gehenne
ignis. Si ergo offers munus ꝯꝯꝯꝯ
tuum ad altare: ⁊ ibi recordatus fueris
q2 frater tuus h3 aliqd aduersu3 te: re
linque ibi munus tuum ante altare: ꝯꝯ
⁊ vade prius reconciliare ꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
fratri tuo: ⁊ tunc veniens offeres ꝯꝯ
munus tuũ. Esto ꝯsentiẽs aduersario
tuo cito dum es cum ꝯꝯꝯꝯꝯꝯꝯ
eo in via: ne forte tradat te aduersari9
iudici: ⁊ iudex tradat te ministro: ꝯꝯ
⁊ in carcerem mittaris. Amẽ dico tibi
non exies inde donec reddas ꝯ [antiqs
nouissimũ qdrãtẽ. Audistis q2 dctm̃ ẽ
non mechaberis ego autẽ dico vobis: q2
oĩs qui viderit mulierem ad ꝯcupiscen
dum eam: iam mechatus est eã in cor-
de suo. Quod si oculus tuus dexter ꝯ
scandalizat te: erue eum ⁊ proijce abs
te. Expedit enim tibi vt pereat vnum
membrorum tuorum: q̃ totum corpus
tuũ mittat ĩ gehẽnã. Et si dextera ma
scandalizat te: abscide eã ⁊ ꝯ [nus tua
proijce abs te. Expedit eni3 tibi vt pe-
reat vnum membrorũ tuorum q̃ totum
corp9 tuũ eat in gehẽnã. Dctm̃ ẽ ãt: [q2
q̃cũq3 dimiserit vxorẽ suã: det ꝯ
ei libellum repudij. Ego ãt dico vobis
q2 omnis qui dimiserit vxorem suam ꝯ
excepta causa fornicationis: facit eam
mechari: ⁊ qui dimissam duxerit: ꝯꝯ
adulterat. Iterum audistis q2 dictum
est antiquis: non periurabis: reddes ꝯ
ãt domino iuramenta tua. Ego ãt ꝯꝯ
dico vobis: non iurare omnino neq3 p
celum: quia thronus dei est: neq3 ꝯꝯ
per terram q2 scabellum est pedum ꝯ
eius. Neq3 p hierosolymã: q2 ciuitas
est magni regis. Neq3 per ꝯꝯꝯꝯ
caput tuũ iuraueris: q2 non potes vnũ
capillum albũ facere aut nigrũ. Sit ãt
sermo vester: est est: non nõ: quod autẽ
his abundantius est: a malo est. Au-
distis q2 dictum est oculum pro oculo:
⁊ dentem pro dente. Ego autez dico
vobis non resistere malo. Sed si ꝯꝯ
quis te pcusserit ĩ dexterã maxillã tuaz
prebe illi ⁊ alteram: ⁊ ꝯꝯ [cam tuam
ei q vult tecũ in iudicio ꝯtẽdere ⁊ tuni-

D

Leui.22.a.
Eccl.35.c.
Deut.15.a
Mala.1.b.
Lucc.12.g.

c.recõciliare
ipatiui mõi
paĩe vocis.
j.18.g.
Exo.20.c.
Prou.6.c.
Jacob.2.b.

E

Deu.24.a.
j.19.b.
Mar.10.a.
Lucc.19.d.

Leui.19.b.

F

Jacob.5.c.
Exod.21.c.
Deu.19.d.

Lucc.6.d.

λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστραφῇς. ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς. ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε. οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν. ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι. Cap. 6.

Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς. εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις. ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου. ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί. ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι. ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου. καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί. δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς. οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω τὸ θέλη-

tollere: dimitte ei et pallium. Et quicumque te angariauerit mille passus: vade cum illo et alia duo. Qui autem petit a te: da ei: et volenti mutuare a te ne auertaris. B

Audistis quia dictum est: diliges proximum tuum: et odio habebis inimicum tuum. Levi. 19.c. Luce. 6.d. Rom. 12.d. Actu. 7.d.

Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos: et orate pro persequentibus et calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri qui in celis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt: quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt. Luce. 6.c. Et si salutaueritis fratres vestros tantum quid amplius facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. Cap. 6.

Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. A Cum ergo facis elemosynam: noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciunt in synagogis et in vicis vt honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te autem faciente elemosynam: nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit elemosyna tua in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito: reddet tibi. Et cum oratis non eritis sicut hypocrite qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis: receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraueris intra in cubiculum tuum: et clauso ostio: ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito: reddet tibi. Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici faciunt. Putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater vester quid opus sit vobis antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis. Luce. 11. Rom. 8. i. 26. d. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat volun-

μά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. τὸν
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμε=
ρον. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν. ὡς
καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. καὶ
μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. ἀλλὰ ῥῦ
σαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ✠ ἀμήν. ἐὰν γὰρ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
οὐράνιος. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις
τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑ=
μῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑ
μῶν. ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ
οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί. ἀφανίζουσι γὰρ
τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύ
ων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρό=
σωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀν=
θρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ
ἐν τῷ κρυπτῷ. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. μὴ θησαυρί=
ζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διο=
ρύσσουσι καὶ κλέπτουσι. θησαυρίζετε δὲ ὑ=
μῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς
οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ
διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ὅπου γὰρ
ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρ
δία ὑμῶν. ὁ λύχνος τοῦ σώματος ἐστὶν ὁ
ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁ=
πλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσ=
ται. ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅ=
λον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πό=
σον. οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύ=
ειν. ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀ=
γαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κα
ταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ
μαμωνᾷ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν. μὴ μεριμνᾶ=
τε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε.
μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ
ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶ=
μα τοῦ ἐνδύματος. ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετει=
νὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ
θερίζουσιν. οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας,
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά.
οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν. τίς δὲ
ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ
τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα, καὶ περὶ ἐνδύ
ματος τί μεριμνᾶτε. καταμάθετε τὰ κρίνα
τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνει. οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νή
θει. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ ὁ σολομὼν ἐν
πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τού

tas tua: sicut in celo et in terra.
Panē nr̄m supsubstātialē da nobis ho=
die. Et dimitte nobis debita nr̄a: sicut
⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. Et
ne nos inducas in tēptatiōnē. Sed li=
bera nos a malo. Amen. Si enim Mar.11.d.
dimiseritis hominibus peccata
eorum: dimittet et vobis pater vester
celestis delicta vestra. Si aūt nō dimi=
seritis hominibus: nec pater vester
dimittet vobis peccata vestra.
Cum autē ieiunatis: nolite fieri sicut
hypocrite tristes. Exterminant enim
facies suas: vt appareant hominibus
ieiunantes. Amen dico vobis quia
receperunt mercedē suā. Tu aūt cū ieiu= C
nas: vnge caput tuum ⁊ faciem
tuam laua: ne videaris hominibus
ieiunans sed patri tuo qui est
in abscōso: et pater tuus qui videt
in abscōso reddet tibi. Nolite thesau=
rizare vobis thesauros i terra vbi erugo
⁊ tinea demolitur: et vbi fures effodi=
unt et furantur. Thesaurizate aūt vobis Luce.12.e. Mar.10.c.
thesauros in celo vbi nec erugo
nec tinea demolitur: ⁊ vbi fures non
effodiunt nec furantur. Ubi enim
est thesaurus tuus: ibi est et cor
tuum. Lucerna corporis tui est Luce.11.c.
oculus tu⁹. Si igitur oculus tuus fue=
rit simplex: totū corpus tuū lucidū erit.
Si aūt oculus tuus nequā fuerit totū
corpus tuū tenebrosum erit. Si ergo
lumē qḋ i te ē tenebre st: ipe tenebre q̄nte erūt.
Nēo pt duob⁹ dn̄is seruire. Luce.16.c.
Aut ei vnū odio hēbit ⁊ alterū diliget:
aūt vnū sustinebit ⁊ alterum cōtemnet.
Non potestis deo seruire ⁊
mamone. Ideo dico vobis: ne solliciti Luce.12.c.
sitis aīe vestre quid manducetis:
neq3 corpori vestro quid iduamī. None
anima plus est q̄3 esca et corpus plusq̄3
vestimētum? Respicite volatilia D
celi que non serunt neq3
metunt: neq3 congregant in horrea:
et pr̄ vester celestis pascit illa. Nōne aūt
vos magis plur̄ estis illis? Quis
vestrū cogitans pōt adijcere ad
staturā suā cubitū vnū? Et ď vestimēt̄
quid solliciti estis. Considerate lilia Luce.12.d.
agri quō crescūt. non laborāt neq3 nēt.
Dico aūt vobis q̄m nec salomon in
oi glīa sua coopt⁹ ē sicut vnū ex istis.

In exēplari grecoꝝ post ... ꝯ dicit illa ... sed libera ... credibile vi ... qḋ ista ver ... non sunt de ... textu ... chriso= ... matthei ho ... 20. exponat ... reddant ... metiones.

των. ει δε τον χόρτον του αγρού σήμερον
όντα, και αύριον εις κλίβανον βαλλόμενον
ο θεός ούτως αμφιέννυσιν, ου πολλώ μάλ
λον υμάς ολιγόπιστοι. μη ουν μεριμνήσητε
λέγοντες τι φάγωμεν η τι πίωμεν, η τι πε
ριβαλώμεθα. πάντα γαρ ταύτα τα έθνη ε
πιζητεί. οίδε γαρ ο πατήρ υμών ο ουρανί=
ος ότι χρήζετε τούτων απάντων. ζητείτε δε
πρώτον την βασιλείαν του θεού και την δι
καιοσύνην αυτού, και ταύτα πάντα προσ=
τεθήσεται υμίν. μη ουν μεριμνήσητε εις την
αύριον. η γαρ αύριον μεριμνήσει τα εαυ=
τής. αρκετόν τη ημέρα η κακία αυτής. Cap. 7.

Μη κρίνετε ίνα μη κριθήτε. εν ω γαρ κρί
ματι κρίνετε, κριθήσεσθε. και εν ω μέ=
τρω μετρείτε, αντιμετρηθήσεται υμίν. τι δε
βλέπεις το κάρφος το εν τω οφθαλμώ του
αδελφού σου, την δε εν τω σω οφθαλμώ
δοκόν ου κατανοείς. η πώς ερείς τω αδελ
φώ σου άφες εκβάλω το κάρφος από του
οφθαλμού σου, και ιδού η δοκός εν τω οφ
θαλμώ σου. υποκριτά έκβαλε πρώτον την
δοκόν εκ του οφθαλμού σου, και τότε δια
βλέψεις εκβαλείν το κάρφος εκ του οφθαλ=
μού του αδελφού σου. μη δότε το άγιον
τοις κυσί, μηδέ βάλητε τους μαργαρίτας
υμών έμπροσθεν των χοίρων, μήποτε κατα
πατήσωσιν αυτούς εν τοις ποσίν αυτών,
και στραφέντες ρήξωσιν υμάς. αιτείτε, και
δοθήσεται υμίν. ζητείτε, και ευρήσετε. κρού
ετε, και ανοιγήσεται υμίν. πας γαρ ο αι=
τών λαμβάνει. και ο ζητών ευρίσκει. και τω
κρούοντι ανοιγήσεται. η τις εστίν εξ υμών
άνθρωπος, ον εάν αιτήση ο υιός αυτού άρ
τον, μη λίθον επιδώσει αυτώ. η και εάν ιχ
θύν αιτήση, μη όφιν επιδώσει αυτώ. ει ουν
υμείς πονηροί όντες, οίδατε δόματα αγα=
θά διδόναι τοις τέκνοις υμών, πόσω μάλ=
λον ο πατήρ υμών ο εν τοις ουρανοίς δώ
σει αγαθά τοίς αιτούσιν αυτόν. πάντα ούν
όσα αν θέλητε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρω=
ποι, ούτως και υμείς ποιείτε αυτοίς. ού=
τως γαρ εστίν ο νόμος και οι προφήται. ει
σέλθετε διά της στενής πύλης. ότι πλατεία
η πύλη και ευρύχωρος η οδός η απάγου=
σα εις την απώλειαν. και πολλοί εισίν οι ει
σερχόμενοι δι αυτής. τι στενή η πύλη και
τεθλιμμένη η οδός η απάγουσα εις την ζω
ήν, και ολίγοι εισίν οι ευρίσκοντες αυτήν.
προσέχετε δε από των ψευδοπροφητών,
οίτινες έρχονται πρός υμάς εν ενδύμασι
προβάτων, έσωθεν δε εισί λύκοι άρπαγες.
από των καρπών αυτών επιγνώσεσθε αυ=

Si enim fenum agri quod hodie
est et cras in clibanū mittitur
deus sic vestit: quanto magis ⌈ esse
vos modice fidei? Nolite ergo solliciti
dicētes q̄d māducabimus: aut q̄d bibem⁹
aut quo operiemur. Hec eīm oīa gētes i⌊ quirūt. Scit enim pater vester
q: his omīb⁹ indigetis. Querite ergo Luce. 12. d.
primum regnum dei et iusticiam
eius et hec omnia adijcientur
vobis. Nolite ergo solliciti eē i ⌈ sibijpi.
crastinū. Crastin⁹ eīm dies sollicit⁹ erit
Sufficit diei malicia sua. Cap. 7.

Nolite iudicare: et nō iudicabimi. A
In quo eīm iudicio iudicaueritis iu= Luce. 6. f.
dicabimi. et in q̄ mēsura mēsi fueritis re Rom. 14. a
metiet vobis. Quid aūt vides festucā in 1. Cor. 4. a.
ocl'o fris tui: et trabē in oculo tuo ⌊ Jacob. 4. c.
nō vides? Aut quō dicis fratri Marc. 4. c.
tuo: sine eijciam festucam de Luce. 6. f.
oculo tuo: et ecce trabes est in oculo
tuo? Hypocrita eijce primum
trabē de oculo tuo: et tunc videbis
eijcere festucam de oculo
fratris tui. Nolite sanctum dare j. 15. e.
canibus: neq̄ mittatis margaritas
vestras ante porcos: ne forte conculcēt
eas pedibus suis:
et canes cōuersi dirūpāt vos. Petite et Luce. 11. b.
dabitur vobis: querite et iuenietis: pul= Rom. 10. c.
sate et aperietur vobis. Oīs eīm q̄ petit B
accipit: et qui querit inuenit: et
pulsāti aperiet. Aut quis est ex vobis
homo quē si petierit filius suus panē:
nūquid lapidē porriget ei? Aut si piscē
petierit: nūq̄d serpētē porriget ei? Si
ergo vos cū sitis mali nostis bona data ⌊
dare filijs vestris: quanto magis
pater vester qui in celis est dabit
bona petētib⁹ se? Omnia ergo Luce. 6. e.
quecūq̄ vultis vt faciant vobis hoīes Tobi. 4. c.
et vos facite illis. Hec Gal. 5. c.
est enim lex et prophete. Intrate Luce. 13. e.
per angustam portam: quia lata
porta et spaciosa via est que ducit
ad perditionē: et multi sūt qui intrāt
per eam. Quam angusta porta et
arta via est que ducit ad vitam:
et pauci sunt qui inueniunt eam.
Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos in vestimentis j. 23. e.
ouiū: intrinsecus aūt sūt lupi rapaces.
A fructibus eorum cognoscetis eos.

τούς. μήτι συλλέγουσιν από ακανθών σταφυλήν, η από τριβόλων σύκα. ούτω πάν δένδρον αγαθόν καρπούς καλούς ποιεί. το δε σαπρόν δένδρον, καρπούς πονηρούς ποιεί. ου δύναται δένδρον αγαθόν καρπούς πονηρούς ποιείν, ουδέ δένδρον σαπρόν καρπούς καλούς ποιείν. παν δένδρον μη ποιούν καρπόν καλόν, εκκόπτεται και εις πυρ βάλλεται. άραγε από των καρπών αυτών επιγνώσεσθε αυτούς. ου πας ο λέγων μοι κύριε κύριε, εισελεύσεται εις την βασιλείαν των ουρανών, αλλ᾽ ο ποιών το θέλημα του πατρός μου του εν ουρανοίς. πολλοί ερούσι μοι εν εκείνη τη ημέρα. κύριε, κύριε, ου τω σω ονόματι προεφητεύσαμεν, και τω σω ονόματι δαιμόνια εξεβάλομεν, και τω σω ονόματι δυνάμεις πολλάς εποιήσαμεν. και τότε ομολογήσω αυτοίς ότι ουδέποτε έγνων υμάς. αποχωρείτε απ᾽ εμού οι εργαζόμενοι την ανομίαν. πας ουν όστις ακούει μου τους λόγους τούτους και ποιεί αυτούς ομοιώσω αυτόν ανδρί φρονίμω, όστις ωκοδόμησε την οικίαν αυτού επί την πέτραν. και κατέβη η βροχή, και ήλθον οι ποταμοί, και έπνευσαν οι άνεμοι, και προσέπεσον τη οικία εκείνη και ουκ έπεσε. τεθεμελίωτο γαρ επί την πέτραν. και πας ο ακούων μου τους λόγους τούτους, και μη ποιών αυτούς, ομοιωθήσεται ανδρί μωρώ, όστις ωκοδόμησε την οικίαν αυτού επί την άμμον. και κατέβη η βροχή, και ήλθον οι ποταμοί, και έπνευσαν οι άνεμοι και προσέκοψαν τη οικία εκείνη και έπεσε. και ην η πτώσις αυτής μεγάλη. και εγένετο ότε συνετέλεσεν ο ιησούς τους λόγους τούτους, εξεπλήσσοντο οι όχλοι επί τη διδαχή αυτού. ην γαρ διδάσκων αυτούς ως εξουσίαν έχων, και ουχ ως οι γραμματείς.

Cap. 8.

Καταβάντι δε αυτώ από του όρους, ηκολούθησαν αυτώ όχλοι πολλοί. και ιδού λεπρός ελθών, προσεκύνει αυτώ λέγων. κύριε εάν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι. και εκτείνας την χείρα ήψατο αυτού ο ιησούς λέγων. θέλω. καθαρίσθητι. και ευθέως εκαθαρίσθη αυτού η λέπρα. και λέγει αυτώ ο ιησούς. όρα μηδενί είπης. αλλά ύπαγε σεαυτόν δείξον τω ιερεί. και προσένεγκε το δώρον ο προσέταξε μωσής εις μαρτύριον αυτοίς. εισελθόντι δε αυτώ εις καπερναούμ, προσήλθεν αυτώ εκατόνταρχος παρακαλών αυτόν και λέγων. κύριε ο παις μου βέβληται εν τη οικία παραλυτικός δεινώς

C

Numquid colligunt de spinis uvas: aut de tribulis ficus. Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor fructus malos facit. Non potest autem arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum: excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit mihi domine domine: intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicent mihi in illa die: domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus: et in nomine tuo demonia eiecimus: et in nomine tuo virtutes multas fecimus: et tunc confitebor illis: quia numquam novi vos. Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec: et facit ea: assimilabitur viro sapienti qui edificavit domum suam supra petram: et descendit pluvia et venerunt flumina: et flaverunt venti: et irruerunt in domum illam: et non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: et non facit ea: similis erit viro stulto qui edificavit domum suam super arenam: et descendit pluvia: et venerunt flumina: et flaverunt venti: et irruerunt in domum illam et cecidit: et fuit ruina eius magna. Et factum est cum consummasset iesus verba hec: admirabantur turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens: et non sicut scribe eorum et pharisei.

Cap. 8.

A

Cum autem descendisset iesus de monte: secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens. Domine si vis potes me mundare. Et extendens iesus manum tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi iesus. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te sacerdoti: et offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset capharnaum: accessit ad eum centurio: rogans eum et dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticus: et male

Luce. 6. f.
sup. 5. d.
Rom. 2. b.
Luce. 6. g.
Luce. 13. f. j. 25. g.
D
Luce. 6. g.
Marc. 1. d. Luce. 2. g.
Mar. 1. g. Luce. 5. c.
h. Mundare imperativi modi passive vocis.
j. 9. f. z. 12. b. z. 15. c. Marc. 7. g. z. 9. b.
Luce. 7. a. Joha. 4. g.

βασανιζόμενος. και λέγει αυτώ/ο ιησούς.
εγώ ελθών θεραπεύσω αυτόν. και αποκρι=
θείς/ο εκατόνταρχος έφη. κύριε ουκ ειμί ικα=
νός ίνα μου υπό/την στέγην εισέλθης. αλλά
μόνον ειπέ λόγω, και ιαθήσεται/ο παις μου.
και γαρ εγώ άνθρωπος ειμί υπό εξουσίαν, έ
χων υπ εμαυτόν στρατιώτας. και λέγω τού
τω πορεύθητι, και πορεύεται. και άλλω έρ=
χου, και έρχεται. και/τω δούλω μου ποίη=
σον τούτο, και ποιεί. ακούσας δε/ο ιησούς ε
θαύμασε, και είπε/τοις ακολουθούσιν. αμήν
λέγω υμίν, ουδέ εν/τω ισραήλ τοσαύτην
πίστιν εύρον. λέγω δε υμίν ότι πολλοί α=
πό ανατολών και δυσμών ήξουσι, και ανα=
κλιθήσονται μετά αβραάμ και ισαάκ και ια=
κώβ εν/τη βασιλεία/των ουρανών./οι δε υιοί
/της βασιλείας, εκβληθήσονται εις/το σκότος
/το εξώτερον. εκεί έσται κλαυθμός και/ο βρυ
γμός/των οδόντων. και είπεν/ο ιησούς/τω ε=
κατοντάρχω. ύπαγε, και ως επίστευσας γε=
νηθήτω σοι. και ιάθη/ο παις αυτού εν/τη ώ=
ρα εκείνη. και εισελθών/ο ιησούς εις/την οικί=
αν πέτρου, είδε/την πενθεράν αυτού βεβλη=
μένην και πυρέσσουσαν. και ήψατο/της χει=
ρός αυτής. και αφήκεν αυτήν/ο πυρετός. και
ηγέρθη και διηκόνει αυτώ. οψίας δε γενο=
μένης, προσήνεγκαν αυτώ δαιμονιζομένους
πολλούς, και εξέβαλε/τα πνεύματα λόγω.
και πάντας/τους κακώς έχοντας, εθεράπευ=
σεν. όπως πληρωθή/το ρηθέν διά ησαΐου/του
προφήτου λέγοντος. αυτός/τας ασθενείας
ημών ανέλαβε, και/τας νόσους εβάστασεν.
ιδών δε/ο ιησούς πολλούς όχλους περί
αυτόν, εκέλευσεν απελθείν εις/το πέραν. και
προσελθών εις γραμματεύς, είπεν αυτώ.
διδάσκαλε ακολουθήσω σοι όπου εάν απέρ
χη. και λέγει αυτώ/ο ιησούς./αι αλώπεκες
φωλεούς έχουσι, και/τα πετεινά/του ουρα
νού κατασκηνώσεις,/ο δε υιός/του ανθρώ=
που ουκ έχει που/την κεφαλήν κλίνη. έτε=
ρος δε/των μαθητών αυτού είπεν αυτώ. κύ=
ριε επίτρεψόν μοι πρώτον απελθείν και θά=
ψαι/τον πατέρα μου./ο δε ιησούς είπεν αυ=
τώ. ακολούθει μοι. και άφες/τους νεκρούς θά
ψαι/τους εαυτών νεκρούς. και εμβάντι αυ=
τώ εις/το πλοίον, ηκολούθησαν αυτώ/οι μα
θηταί αυτού. και ιδού σεισμός μέγας εγένε
το εν/τη θαλάσση. ώστε/το πλοίον καλύπ=
τεσθαι υπό/των κυμάτων. αυτός δε εκάθευ=
δε. και προσελθόντες/οι μαθηταί αυτού ήγει
ραν αυτόν λέγοντες. κύριε σώσον ημάς, α=
πολλύμεθα. και λέγει αυτοίς. τι δειλοί εστέ
ολιγόπιστοι. τότε εγερθείς. επετίμησε/τοις

torquetur. Et ait illi iesus.
Ego veniã & curabo eum. Et respõdẽs
centurio ait. Domine non sum dign9
vt intres sub tectum meum: sed
tantum dic verbo & sanabit puer me9.
Nã & ego hõ sũ sub ptãte ꝯstitut9 hñs
sub me milites: & dico huic
vade & vadit: & alio veni
& venit: & seruo meo fac
hoc & facit. Audiẽs aũt iesus mira= B
tus est: & sequẽtib9 se dixit. Amen Luce. 7. b.
dico vobis: nõ inueni tantam
fidẽ i israel. Dico ãt vobis: q mlti ab Luce. 13. f.
oriẽte & occidente venient & recumbent
cum abraam & ysaac & iacob
in regno celorum: filij autem
regni eijcientur in tenebras
exteriores. Ibi erit fletus & stridor Luce. 13. f.
dentium. Et dixit iesus centurioni: Luce. 7. a.
vade: & sicut credidisti fiat
tibi. Et sanatus est puer ex
illa hora. Et cũ venisset iesus in do= Marci. 1. c.
mũ petri: vidit socrũ eius iacentem Luce. 4. f.
& febricitantem: & tetigit manum
ei9 & dimisit eam febris: &
surrexit & ministrabat ei. Vespere ãt fa
cto obtulerũt ei multos demonia habẽ
tes: et eijciebat spiritus verbo:
& omnes male habentes curauit.
vt adimpleret quod dictum est p esaiã
prophetã dicentem. Ipse infirmitates Esa. 53. b.
nr̃as accepit: & egrotatiões nr̃as porta
Vidẽs ãt iesus turbas mltas circũ [uit] C
se: iussit discipłos ire trans fretũ. Et Luce. 9. g.
accedens vnus scriba ait illi.
Magister sequar te quocunq ieris.
Et dicit ei iesus. Vulpes
foueas habent: & volucres celi
nidos: filius autem hominis 3. Reg. 19.
non habet vbi caput reclinet. Alius
aũt de discipulis eius ait illi. Domine
permitte me primũ ire: & sepelire
patrem meum. Jesus aũt ait illi.
Sequere me: & dimitte mortuos sepeli
lire mortuos suos. Et ascendente eo
in nauiculam: secuti sunt eum discipuli
eius: et ecce motus magnus factus est
in mari: ita vt nauicula operiretur
fluctibus. Ipse vero dormiebat.
Et accesserunt ad eũ discipuli ei9: & susci 2. Parali. 20. c.
tauert eũ dicẽtes. Dñe salua nos peri
m9. Et dicit eis iesus. Quid timidi estis Mar. 4.
modice fidei: Tũc surgens impauit Luce. 8.

ανέμοις και τη θαλάσση, και εγένετο γαλή-
νη μεγάλη. οι δε άνθρωποι εθαύμασαν λέ-
γοντες. ποταπός εστιν ούτος, ότι και οι ά-
νεμοι και η θάλασσα υπακούουσιν αυτώ.
και ελθόντι αυτώ εις το πέραν εις την χώ-
ραν των γεργεσηνών, υπήντησαν αυτώ
δύο δαιμονιζόμενοι εκ των μνημείων εξερ-
χόμενοι χαλεποί λίαν, ώστε μη ισχύειν τι-
νά παρελθείν διά της οδού εκείνης. και ιδού
έκραξαν λέγοντες. τι ημίν και σοι ιησού υ
ιέ του θεού. ήλθες ώδε προ καιρού βασανί-
σαι ημάς. ην δε μακράν απ αυτών αγέλη
χοίρων πολλών βοσκομένη. οι δε δαιμο-
νες παρεκάλουν αυτόν λέγοντες. ει εκβάλ-
λεις ημάς, επίτρεψον ημίν απελθείν εις την α
γέλην των χοίρων. και είπεν αυτοίς. υπάγε
τε. οι δε εξελθόντες, απήλθον εις την αγέ-
λην των χοίρων. και ιδού ώρμησε πάσα η
αγέλη των χοίρων κατά του κρημνού εισ
την θάλασσαν. και απέθανον εν τοις ύδασιν.
οι δε βόσκοντες έφυγον. και απελθόντες εις
την πόλιν απήγγειλαν πάντα, και τα των
δαιμονιζομένων. και ιδού πάσα η πόλις
εξήλθεν εις συνάντησιν τω ιησού. και ιδόν-
τες αυτόν, παρεκάλεσαν όπως μεταβή από
των ορίων αυτών. Cap. 9.

Και εμβάς εις το πλοίον, διεπέρασε, και
ήλθεν εις την ιδίαν πόλιν. και ιδού
προσέφερον αυτώ παραλυτικόν επί κλί-
νης βεβλημένον. και ιδών ο ιησούς την πίσ-
τιν αυτών, είπε τω παραλυτικώ. θάρσει τέκ
νον, αφέωνται σοι αι αμαρτίαι σου. και ι-
δού τινές των γραμματέων είπον εν εαυ-
τοίς. ούτος βλασφημεί. και ιδών ο ιησούς
τας ενθυμήσεις αυτών, είπεν. ίνα τι υμείς
ενθυμείσθε πονηρά εν ταις καρδίαις υμών.
τι γαρ εστίν ευκοπώτερον. ειπείν αφέωνται
σου αι αμαρτίαι, η ειπείν έγειραι και περι-
πάτει. ίνα δε ειδήτε ότι εξουσίαν έχει ο υι-
ός του ανθρώπου επί της γης αφιέναι αμαρ
τίας, τότε λέγει τω παραλυτικώ. εγερθείς,
άρον σου την κλίνην, και ύπαγε εις τον οί-
κον σου. και εγερθείς απήλθεν εις τον οί-
κον αυτού. ιδόντες δε οι όχλοι εθαύμασαν.
και εδόξασαν τον θεόν τον δόντα εξουσίαν
τοιαύτην τοις ανθρώποις. και παράγων ο
ιησούς εκείθεν, είδεν άνθρωπον καθήμενον
επί το τελώνιον ματθαίον λεγόμενον. και
λέγει αυτώ. ακολούθει μοι. και αναστάς η
κολούθησεν αυτώ. και εγένετο αυτού ανα
κειμένου εν τη οικία, και ιδού πολλοί τελώ
ναι και αμαρτωλοί ελθόντες συνανέκειντο
τω ιησού και τοις μαθηταίς αυτού. και ι-

ventis ⁊ mari: ⁊ facta est tranquillitas
magna. Porro hoies mirati sũt dicen D
tes. Qualis est hic: quia venti
et mare obediunt ei.
Et cũ venisset iesus trãs fretũ in regio Marc.5.a.
nem gerasenorum: occurrerunt ei
duo hñtes demõia de monumẽtis exeũ
tes seui nimis: ita vt nemo posset
transire per viam illam. Et ecce
clamauerũt dicẽtes. Quid nobis ⁊ tibi
dei? Venisti huc añ tps torq̃re └ iesu fili
nos. Erat aũt non longe ab illis grex
porcorũ multorũ pascens. Demones aũt
rogabãt eum dicentes. Si eiicis Marci.5.b
nos hinc: mitte nos in gregem Luce.8.c.
porcorum. Et ait illis. Ite.
At illi exeuntes abierunt in
porcos. Et ecce magno impetu abiit totꝰ
grex per preceps in
mare: et mortui sunt in aquis.
Pastores aũt fugerunt: et venientes in
ciuitatem nũciauerunt hec oia: ⁊ de his
q̃ demõia habuerãt. Et ecce tota ciui
exiit obuiam iesu. Et viso └tas
eo: rogabant eum vt transiret a
finibus eorum. Cap. 9.

Et ascẽdẽs iesꝰ ĩ nauiculã trãsfreta A
vẽit ĩ ciuitatẽ suã. Et ecce └uit: ⁊ Marc.2.a.
offerebant ei paralyticum Luce.5.d. Johis.5.a.
iacentẽ in lecto. Vidẽs aũt iesus fidẽ
illorum: dixit paralytico. Confide fili.
Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se.
Hic blasphemat. Et cum vidisset iesus
cogitationes eorum dixit. Ut quid
cogitatis mala in cordibus vestris.
Quid est facilius: dicere dimittunt tibi Marc.2.b.
pctã tua: an dicere surge et ambula? Luce.5.c.
Ut autem sciatis quia filius
hois hꝫ ptãtem in terra dimittendi pec
cata: tunc ait paralytico. Surge Johã.5.b.
tolle lectum tuum: ⁊ vade in domum
tuam. Et surrexit: ⁊ abiit in domum
suã. Videntes autem turbe timuerũt:
⁊ glorificauerũt deũ q̃ dedit potestatẽ Luce.18.g.
talem hominibꝰ. Et cum transiret Marc.2.c.
inde iesus: vidit hominem sedentem Luce.5.f.
in teloneo mattheum nomine. Et Marc.2.d.
ait illi. Seq̃re me. Et surgẽs secutꝰ est Luce.5.f.
eum. Et factum est discũbente eo Marc.2.d. Luce.5.f.
in domo: ecce multi publicani
et peccatores venientes discũbebãt cum
iesu et discipulis eiꝰ. Et videntes B

λόμτες/οι φαρισαίοι, είπομ/Τοις μαθηταίς αυ
τού. Λιατί μετά/Τωμ Τελωμώμ και αμαρτω
λώμ εσθίει/ο Λιλάσκαλος υμώμ./ο Λε ιησούς
ακούσας είπεμ αυτοίς. ου Χρείαμ έΧουσιμ
/οι ισΧύομτες ιατρού, αλλ/οι κακώς έΧομ=
τες. πορευθέμτες Λε μάθετε Τι εστίμ έλεομ
θέλω και ου θυσίαμ. ου γαρ ήλθομ καλέ=
σαι Λικαίους, αλλά αμαρτωλούς εις μετά
μοιαμ. Τότε προσέρΧομται αυτώ/οι μαθηταί
ιωάμμου λέγομτες. Λιατί ημείς και /οι φαρι
σαίοι μηστεύομεμ πολλά,/οι Λε μαθηταί σου
ου μηστεύουσι. και είπεμ αυτοίς/ο ιησούς.
μη Λύμαμται/οι υιοί/Του μυμφώμος πεμθείμ
εφόσομ μετ αυτώμ εστίμ/ο μυμφίος. ελεύ=
σομται Λε ημέραι όταμ απαρθή απ αυτώμ/ο
μυμφίος, καί Τότε μηστεύσουσιμ. ουΛείς Λε
επιβάλλει επίβλημα ράκους αγμάφου επί
ιματίω παλαιώ. αίρει γαρ /Το πλήρωμα
αυτού από/Του ιματίου, και Χείρομ σΧίσμα
γίμεται. ουΛέ βάλλουσιμ οίμομ μέομ εις ασ
κούς παλαιούς. ειΛέ μήγε, ρήγμυμται/οι ασ
κοί, και/ο οίμος εκΧείται, και/οι ασκοί απο=
λούμται. αλλά βάλλουσιμ οίμομ μέομ εις
ασκούς καιμούς, και αμφότεροι συμτηρούμ
ται. Ταύτα αυτού λαλούμτος αυτοίς. ιΛού
άρΧωμ εις ελθώμ προσεκύμει αυτώ λέ=
γωμ. ότι/η θυγάτηρ μου άρτι ετελεύτησεμ.
αλλά ελθώμ επίθες/Τημ Χείρα σου επ αυτήμ
και ζήσεται. και εγερθείς/ο ιησούς, ηκολού=
θησεμ αυτώ και/οι μαθηταί αυτού. και ιΛού
γυμή αιμορροούσα Λώλεκα έτη, προσελ=
θούσα όπισθεμ, ήψατο/Του κρασπέλου/Του
ιματίου αυτού. έλεγε γαρ εμ εαυτή. εάμ
μόμομ άψωμαι/Του ιματίου αυτού, σωθή=
σομαι./ο Λε ιησούς επιστραφείς και ιΛώμ αυ
τήμ είπε. θάρσει θύγατερ./η πίστις σου σέσω
κε σε. και εσώθη/η γυμή από/Της ώρας εκεί=
μης. και ελθώμ/ο ιησούς εις/Τημ οικίαμ/Του άρ
Χομτος, και ιΛώμ/Τους αυλητάς και/Τομ ό=
Χλομ θορυβούμεμομ, λέγει αυτοίς. αμαΧω=
ρείτε. ου γαρ απέθαμε/Το κοράσιομ, αλλά
καθεύΛει. και κατεγέλωμ αυτού. ότε Λε εξε=
βλήθη/ο όΧλος, εισελθώμ εκράτησε/Της Χει=
ρός αυτής, και ηγέρθη/Το κοράσιομ. και εξήλ
θεμ/η φήμη αύτη εις όλημ/Τημ γημ εκείμημ.
και παράγομτι εκείθεμ/Τω ιησού, ηκολούθη=
σαμ αυτώ Λύο Τυφλοί κράζομτες και λέ=
γομτες. ελέησομ ημάς υιέ Λαυίλ. ελθόμτι Λε
εις/Τημ οικίαμ, προσήλθομ αυτώ/οι Τυφλοί
και λέγει αυτοίς/ο ιησούς. πιστέυετε ότι Λύ
μαμαι Τούτο ποιήσαι. λέγουσιμ αυτώ. μαι
κύριε. Τότε ήψατο/Τωμ οφθαλμώμ αυτώμ
λέγωμ. κατά/Τημ πίστιμ υμώμ, γεμηθήτω υ

pharisei dicebant discipulis eius. Mar. 2. d.
Quare cum publicanis et peccatoribus Luce. 5. f.
manducat magister vester? At iesus
audiens ait. Non est opus Marc. 2. c.
valentibus medicus: sed male habenti
bus. Eũtes aũt discite quid est miam
volo et nõ sacrificiũ. Nõ eñi veni voca Osee. 6. c.
re iustos: sed peccatores ad penitentiaz.
Tunc accesserunt ad eum discipuli
iohãnis dicẽtes: quare nos et pharisei Marc. 2. e.
ieiunamus frequenter: discipuli aũt tui Luce. 5. f.
non ieiunant? Et ait illis iesus. Marc. 7. b.
Nunquid possunt filij sponsi lugere
q̃diu cum illis est sponsus? Venient
autem dies cum auferetur ab eis
sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo aũt
immittit cõmissuram panni rudis in
vestimẽtũ vetus. Tollit ei plenitudinẽ
eius a vestimento: et peior scissura
fit. Neq; mittunt vinum nouũ in vtres
veteres. Allioquin rumpuntur vtres C
et vinum effunditur et vtres pereunt.
Sed vinum nouum in
vtres nouos mittũt: et ambo cõseruãtur
Hec illo loquente ad eos: ecce Marc. 5. d.
princeps vnus accessit et adorabat eum Luce. 8. f.
dicẽs. Dñe filia mea modo defuncta ẽ: Johã. 4. g.
sed veni impone manũ tuam super eaz
et viuet. Et surgens iesus sequebatur
eum et discipuli eius. Et ecce Marc. 5. d.
mulier q̃ sãguis fluxũ patiebat duodeci Luce. 8. f.
retro et tetigit fimbriã ⌊ ãnis: accessit
vestimẽti eius. Dicebat eñ intra se. Si
tetigero tantũ vestimẽtũ eius: salua ero
At iesus conuersus et videns eam
dixit. Cõfide filia. Fides tua ⌈ la hora. Mar. 5. f.
te saluã fecit. Et salua fctã ẽ mlr ex il- Luce. 7. g.
Et cum venisset iesus in domum princi 7. 18. g.
pis: et vidisset tibicines et turbam
tumultuantem: dicebat. Recedite. Marc. 5. g.
Non est enim mortua puella: sed
dormit. Et deridebãt eũ. Et cũ eiecta Marc. 5. g.
turba: itrauit et tenuit manum ⌊ esset Act. 9. d.
eius et dixit puella surge: et surrexit puella.
fama hec ĩ vniũsã terrã illã. ⌊ Et exijt
Et transeunte inde iesu: secuti sunt
eum duo ceci clamantes et dicentes.
Miserere nostri fili dauid. Cum autez j. 22. g.
venisset domũ: accesserunt ad eum ceci D
et dicit eis iesus. Creditis quia
hoc possum facere? Dicunt ei. Etiã
domine. Tunc tetigit oculos eorum
dicẽs. Scdm fidem vestram fiat vobis.

μίν. καὶ ανεώχθησαν αυτών οι οφθαλμοί.
καὶ ενεβριμήσατο αυτοίς ο ιησούς λέγων. ο
ράτε μηδείς γινωσκέτω. οι δε εξελθόντες,
διεφήμισαν αυτόν εν όλη τη γη εκείνη. αυ=
των δε εξερχομένων, ιδού προσήνεγκαν αυ
τω άνθρωπον κωφόν δαιμονιζόμενον. και εκ
βληθέντος του δαιμονίου ελάλησεν ο κω=
φός. και εθαύμασαν οι όχλοι λέγοντες. ου
δέποτε εφάνη ούτως εν τω ισραήλ. οι δε
φαρισαίοι έλεγον. εν τω άρχοντι των δαι
μονίων εκβάλλει τα δαιμόνια. και περιήγεν
ο ιησούς τας πόλεις πάσας και τας κώ=
μας διδάσκων εν ταις συναγωγαίς αυτών
και κηρύσσων το ευαγγέλιον της βασιλεί=
ας, και θεραπεύων πάσαν νόσον και πάσαν
μαλακίαν. ιδών δε τους όχλους, εσπλαγ
χνίσθη περί αυτών, ότι ήσαν εσκυλμένοι
και ερριμμένοι ωσεί πρόβατα μη έχοντα ποι
μένα. Τότε λέγει τοις μαθηταίς αυτού. ο
μεν θερισμός πολύς, οι δε εργάται ολίγοι.
δεήθητε ουν του κυρίου του θερισμού, ό=
πως εκβάλη εργάτας εις τον θερισμόν αυ=
τού. Cap. 10.

Και προσκαλεσάμενος τους δώδεκα μα=
θητάς αυτού, έδωκεν αυτοίς εξουσίαν
πνευμάτων ακαθάρτων ώστε εκβάλλειν
αυτά, και θεραπεύειν πάσαν νόσον και πά
σαν μαλακίαν. των δε δώδεκα αποστόλων
τα ονόματα εισί ταύτα. πρώτος σίμων ο
λεγόμενος πέτρος, και ανδρέας ο αδελφός
αυτού. ιάκωβος ο του ζεβεδαίου, και ιωάν
νης ο αδελφός αυτού. φίλιππος, και βαρθο
λομαίος. θωμάς, και ματθαίος ο τελώνης. ιά
κωβος ο του αλφαίου, και λεββαίος ο επι=
κληθείς θαδδαίος. σίμων ο κανανίτης, και
ιούδας ισκαριώτης ο και παραδούς αυ=
τόν. Τούτους τους δώδεκα απέστειλεν ο ιη=
σούς παραγγείλας αυτοίς λέγων. εις οδόν
εθνών μη απέλθητε, και εις πόλιν σαμαρει
τών μη εισέλθητε. πορεύεσθε δε μάλλον
προς τα πρόβατα τα απολωλότα οίκου
ισραήλ. πορευόμενοι δε κηρύσσετε λέγον=
τες, ότι ήγγικεν η βασιλεία των ουρανών.
ασθενούντας θεραπεύετε. λεπρούς καθαρίζε
τε. δαιμόνια εκβάλλετε. δωρεάν ελάβετε,
δωρεάν δότε. μη κτήσησθε χρυσόν μηδέ
άργυρον, μηδέ χαλκόν εις τας ζώνας υ=
μών. μη πήραν εις οδόν. μηδέ δύο χιτώ=
νας. μηδέ υποδήματα. μηδέ ράβδους. άξι=
ος γάρ ο εργάτης της τροφής αυτού εστίν.
εις ην δ' αν πόλιν η κώμην εισέλθητε, εξε
τάσατε τις εν αυτή άξιός εστι, κακεί μείνατε
έως αν εξέλθητε. εισερχόμενοι δε εις την

Et aperti sunt oculi eorum. ꝏ ꝏ ꝏ sup. 8. a.
Et cõminatus est illis iesus dicẽs. Vi Marc. 7. g
dete ne quis sciat. Illi autẽ exeuntes ꝏ & 9. b. j. 17.
diffamauerũt eũ in tota terra illa. Egres c. & 12. b. Marci. 7. g Luce. 11. b.
sis autem illis: ecce obtulerunt ei ꝏ
hominẽ mutũ demoniũ habẽtẽ: & eiecto
demonio locutus est mutus: ꝏ
& mirate sunt turbe dicentes. Nunq̃
apparuit sic in israel. Pharisei autem
dicebant. In principe demoniorum ꝏ
eijcit demones. Et circuibat ꝏ Luce. 13. e.
iesus omnes ciuitates & castella ꝏ
docẽs in synagogis eorum ꝏ
et predicans euangelium regni: ꝏ
& curans omnẽ languorem et omnẽ j. 14. c.
infirmitatẽ. Videns aũt turbas misertꝰ ẽ Marc. 6. c.
eis: quia erant vexati ꝏ
& iacentes sicut oues nõ habẽtes pasto
rem. Tunc dicit discipulis suis. ꝏ
Messis quidẽ mĺta: operarij ãt pauci. Luce. 10. a.
Rogate ergo dominum messis vt ꝏ
mittat operarios in messem suam. ꝏ
Cap. 10.

Et conuocatis duodecim discipu= A
lis suis dedit illis potestatem ꝏ Marc. 6. b.
spirituũ immundorum vt eijcerent ꝏ Luce. 9. a. Marc. 3. c.
eos: & curarent omnẽ lãguorẽ & omnẽ Luce. 9. a.
infirmitatem. Duodecim ãt apostolorũ
nomina sunt hec. Primus simon ꝏ Act. 1. b.
qui dicitur petrus: et andreas frater ꝏ Marci. 3. b Luce. 6. c.
eius. iacobus zebedei: et iohannes ꝏ
frater eius. philippus et bartholomeꝰ.
thomas & matheus publicanꝰ. & iaco=
bus alphei & lebbeus qui cognoĩatus est
thaddeus. simon chananeus et ꝏ
iudas scariothis qui et tradidit eum.
Hos duodecim misit iesus ꝏ
precipiens eis et dicens. In viam ꝏ
gẽtiũ ne abieritis: & in ciuitates samari
tanorum ne intraueritis: sed potius ite
ad oues que perierunt domus ꝏ
israel. Euntes aũt predicate dicentes: sup. 4. c.
quia appropinquauit regnum celorum. Marc. 16. f Luce. 10. d.
Infirmos curate: mortuos suscitate: le= Luce. 9. a.
prosos mũdate: demões eijcite: gratis accepistis: gratis date. 1. Cor. 4. b.
Nolite possidẽ aurũ neq̃
argentũ: neq̃ pecuniã in zonis vestris. B
Non peram in via neq̃ duas tunicas: Mar. 6. b.
neq̃ calciamenta neq̃ virgam. Dignꝰ Luce. 10. b. Act. 20. d.
est enim operariꝰ cibo suo. Fueritis iterro=
In quãcũq̃ ãt ciuitatẽ aut castellũ itra
gate quis in ea dignꝰ sit: et ibi manete
donec exeatis. Intrates autem in ꝏ

οικίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν λέγοντες. ειρήνη
/τω οίκω τούτω. και εάν μεν η/η οικία αξία,
εισελθέτω/η ειρήνη υμών επ αυτήν. εάν δε
μη η αξία,/η ειρήνη υμών πρός υμάς επισ=
τραφήτω. και ος εάν μη δέξηται υμάς, μηδέ
ακούση/τους λόγους υμών, εξερχόμενοι
/της οικίας η/της πόλεως εκείνης, εκτινάξατε
/τον κονιορτόν/των ποδών υμών. αμήν λέ=
γω υμίν, ανεκτότερον έσται γη σοδόμων και
γομόρρων εν ημέρα κρίσεως, η/τη πόλει ε
κείνη. ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως πρό
βατα εν μέσω λύκων. γίνεσθε ουν φρόνιμοι
ως/οι όφεις, και ακέραιοι ως/αι περιστεραί.
προσέχετε δε από/των ανθρώπων. παρα=
δώσουσι γαρ υμάς εις συνέδρια, και εν
/ταις συναγωγαίς αυτών μαστιγώσουσιν
υμάς. και επί ηγεμόνας δε και βασιλείς α=
χθήσεσθε ένεκεν εμού εις μαρτύριον αυτοίς
και/τοις έθνεσιν. όταν δε παραδιδώσιν υ=
μάς, μη μεριμνήσητε πως η τι λαλήσετε. δο
θήσεται γαρ υμίν εν εκείνη/τη ώρα, τι λα=
λήσετε. ου γαρ υμείς εστέ/οι λαλούντες,
αλλά/το πνεύμα/του πατρός υμών/το λα
λούν εν υμίν. παραδώσει δε αδελφός α=
δελφόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και ε
παναστήσονται τέκνα επι γονείς, και θανα=
τώσουσιν αυτούς. και έσεσθε μισούμενοι
υπό πάντων διά/το όνομα μου. /ο δε υπο
μείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται. όταν δε
διώκωσιν υμάς εν/τη πόλει ταύτη, φεύγε=
τε εις/την άλλην. αμήν γαρ λέγω υμίν, ου
μή τελέσητε/τας πόλεις/του ισραήλ, έως αν
έλθη/ο υιός/του ανθρώπου. ουκ έστι μαθη
τής υπέρ/τον διδάσκαλον, ουδέ δούλος υ
πέρ/τον κύριον αυτού. αρκετόν/τω μαθητή
ίνα γένηται ως/ο διδάσκαλος αυτού, και/ο
δούλος ως/ο κύριος αυτού, ει/τον οικο=
δεσπότην βεελζεβούβ απεκάλεσαν, πόσω
μάλλον/τους οικειακούς αυτού. μη ουν
φοβηθήτε αυτούς. ουδέν γαρ έστι κεκα=
λυμμένον ο ουκ αποκαλυφθήσεται, και κρυ
πτόν ο ου γνωσθήσεται. ο λέγω υμίν εν/τη
σκοτία, είπατε εν/τω φωτί. και ο εις/το
ους ακούετε, κηρύξατε επί/των δωμάτων.
και μη φοβείσθε από/των αποκτενόντων/το
σώμα,/την δε ψυχήν μη δυναμένων αποκ
τείναι. φοβήθητε δε μάλλον/τον δυνάμενον
και ψυχήν και σώμα απολέσαι εν γεέννη.
ουχί δύο στρουθία ασσαρίου πωλείται.
και εν εξ αυτών ου πεσείται επί/την γην, ά
νευ/του πατρός υμών. υμών δε και/αι τρί
χες/της κεφαλής πάσαι ηριθμημέναι εισί.
μη ουν φοβηθήτε, πολλών στρουθίων δια=

domum: salutate eam dicentes. Pax
huic domui. Et si q̄dē fuerit domꝰ illa
vēiet pax vr̄a sup eā. Si aūt ⌊digna:
nō fuerit digna: pax vestra ad vos re
uertet̄. Et q̇cūq̧ nō recepit vos: neq̧
audierit sermōes vr̄os: exeūtes foras de
domo vel ciuitate illa: excutite
puluerē de pedibus vestris. Amē dico
vobis: tolerabiliꝰ erit terre sodomoꝝ ꝛ
gomorreoꝝ i die iudicij q̄ꝫ illi ciuitati.
Ecce ego mitto vos sicut oues Luce.10.b.
in medio luporū. Estote ergo prudētes 1. Pe.4.b.
sicut serpētes: ꝛ simplices sicut colūbe. Rom.16.d Mar.13.b.
Cauete autem ab hominibus. Tradēt Johā.16.a
enim vos in concilijs: ꝛ in
synagogis suis flagellabunt Act.5.d. ꝛ
vos: ꝛ ad presides ꝛ ad reges ducemi 25.c. Phili.1.d.
ni propter me in testimonium illis
ꝛ gentibus. Cum autē tradēt vos: Marc.13.c.
nolite cogitare quō aut q̇d loq̄mi. Da Luce.12.b.
bit̄ eī vobis in illa hora quid loquami. C
Non eī vos estis qui loquimini:
sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis. Tradet autē frater fratrem
in mortem: ꝛ pater filium: ꝛ insurgent
filij in parentes et morte
eos afficient: ꝛ eritis odio ⌈seuerauerit
oibus hoibus ꝓp nomē meū. Qui aūt ꝑ Act.2.b.
vsq̧ i finē: hic saluꝰ erit. Cū aūt j.24.b.
ꝑseq̄nt̄ voꝫ i ciuitate ista: fugite
in aliam. Amen dico vobis: non
consumabitis ciuitates israel: donec
veniat filius hominis. Non est disci= Luce.6.f.
pulus super magistrum: nec seruus sup Johā.13.d. ꝛ.15.f
dominū suū. Sufficit discipulo
vt sit sicut magister eius: ꝛ
seruo sicut dominus eius. Si patrēfa=
milias beelzebub vocauerūt: quanto
magis domesticos eius? Ne ergo
timueritis eos. Nihil enim est opertū Mar.4.d.
quod non reueletur: ꝛ occultum Luce.8.c.
quod non sciat̄. Quod dico vobis in Luce.12.a.
tenebris: dicite in lumine. et quod in
aure auditis: predicate super tecta.
Et nolite timere eos qui occidunt Luce.12.a.
corpꝰ: aiam aūt non pn̄t occidere.
Sꝫ potius timete eum qui potest
et animam ꝛ corpꝰ perdere in gehēnā. D
Nonne duo passeres asse veneunt? Luce.12.a.
Et vnꝰ ex illis non cadet sup terrā si=
ne patre vestro. Vestri autem et capilli
capitis omnes numerati sunt.
Nolite ergo timē: mlt̄ passeribꝰ melio Luce.12.a.

φέρετε υμείς. πάς ουν όστις ομολογήσει εν
εμοί έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογή-
σω καγώ εν αυτώ έμπροσθεν του πατρός
μου του εν ουρανοίς. όστις δαν αρνήσηται
με έμπροσθεν των ανθρώπων, αρνήσομαι
αυτόν καγώ έμπροσθεν του πατρός μου
του εν ουρανοίς. μη νομίσητε ότι ήλθον
βαλείν ειρήνην επί την γην. ουκ ήλθον βα-
λείν ειρήνην, αλλά μάχαιραν. ήλθον γαρ
διχάσαι άνθρωπον κατά του πατρός αυ-
τού, και θυγατέρα κατά της μητρός αυτής,
και νύμφην κατά της πενθεράς αυτής, και
εχθροί του ανθρώπου οι οικειακοί αυτού.
ο φιλών πατέρα η μητέρα υπέρ εμέ, ουκ
έστι μου άξιος. και ο φιλών υιόν η θυγα-
τέρα υπέρ εμέ, ουκ έστι μου άξιος. και ος
ου λαμβάνει τον σταυρόν αυτού και ακο-
λουθεί οπίσω μου, ουκ έστι μου άξιος. ο ευ
ρών την ψυχήν αυτού απολέσει αυτήν. και
ο απολέσας την ψυχήν αυτού ένεκεν εμού,
ευρήσει αυτήν. ο δεχόμενος υμάς, εμέ δέ
χεται. και ο εμέ δεχόμενος, δέχεται τον α
ποστείλαντα με. ο δεχόμενος προφήτην εις
όνομα προφήτου, μισθόν προφήτου λήψε
ται. και ο δεχόμενος δίκαιον εις όνομα δι-
καίου, μισθόν δικαίου λήψεται. και ος εάν
ποτίση ένα των μικρών τούτων ποτήριον
ψυχρού μόνον εις όνομα μαθητού, αμήν
λέγω υμίν ου μή απολέση τον μισθόν αυ-
τού.

Cap. 11.

Και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς δια-
τάσσων τοις δώδεκα μαθηταίς αυτού,
μετέβη εκείθεν του διδάσκειν και κηρύσσειν
εν ταις πόλεσιν αυτών. ο δε ιωάννης ακού
σας εν τω δεσμωτηρίω τα έργα του χρισ-
τού, πέμψας δύο των μαθητών αυτού εί-
πεν αυτώ. συ ει ο ερχόμενος, η έτερον προσ
δοκώμεν. και αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυ-
τοίς πορευθέντες απαγγείλατε ιωάννη α α-
κούετε και βλέπετε. τυφλοί αναβλέπουσι.
και χωλοί περιπατούσι. λεπροί καθαρίζον
ται. και κωφοί ακούουσι. νεκροί εγείρονται
και πτωχοί ευαγγελίζονται. και μακάριος
εστίν ος εάν μη σκανδαλισθή εν εμοί. τού
των δε πορευομένων, ήρξατο ο ιησούς λέ-
γειν τοις όχλοις περί ιωάννου. τι εξήλθετε
εις την έρημον θεάσασθαι. κάλαμον υπό ανέ
μου σαλευόμενον. αλλά τι εξήλθετε ιδείν.
άνθρωπον εν μαλακοίς ιματίοις ημφιεσμέ-
νον. ιδού οι τα μαλακά φορούντες, εν τοις
οίκοις των βασιλείων εισίν. αλλά τι εξήλ-
θετε ιδείν. προφήτην, ναι λέγω υμίν και πε
ρισσότερον προφήτου. ούτος γαρ εστίν πε

res estis vos. Ois ergo qui confitebit̃ Marc. 8.g. Luce. 12. b.
me coram hominibus: cõfitebor
⁊ ego eum coram patre
meo qui i celis est. Qui autẽ negauerit
me coram hominibus: negabo
⁊ ego eum coram patre meo
qui in celis ẽ. Nolite arbitrari qȝ veneri
pacem mittere in terram. Non veni Luce. 1. g.
pacem mittere: sed gladiuȝ. Veni enĩ Ezech. 22. b
separare hominẽ aduersus patrem suũ:
et filiam aduersus matrem suam:
et nurum aduersus socrum suam: et
inimici hominis domestici eius. ⌈nõ
Qui amat prẽȝ aut mrẽȝ pl⁹ ꝙ me: Luce. 14. f.
ẽ me dign⁹. Et q̃ amat filiũ aut filiã ⁊. 9. c.
super me: non est me dign⁹. Et qui Marc. 8. g.
non accipit crucẽ suam ⁊ sequitur j. 16. f.
me: non est me dignus. Qui inuenit
animam suam perdet illam: et
qui perdiderit animã suaȝ propter me
iueniet eã. Qui recipit voȝ me recipit: Luce. 17. g.
et qui me recipit: recipit eum qui j. 18. a. ⁊. 25. f.
me misit. Qui recipit pphãȝ in Luce. 10. c.
noie pphete: mercedẽ pphete accipiet.
Et qui recipit iustũ in nomine iusti:
mercedem iusti accipiet. Et quicunqȝ Marc. 9. f.
potũ dederit vni ex minimiȝ istis calicẽ
aque frigide tm̃ in noie discipuli: amen
dico vobis: non perdet mercedem su-
am.

Cap. 11.

Et factũ est cũ cõsũmasset ies⁹ pci- A
piẽs duodecim discipulis suis:
transijt inde vt doceret ⁊ predicaret
in ciuitatib⁹ eoꝝ. Johẽs aũt cũ audisset Luce. 7. c
in vinculis opera christi:
mittens duos de discipulis suis ait
illi. Tu es q̃ ventur⁹ es: an aliuȝ expe
ctam⁹? Et respondens iesus ai illis.
Euntes renũciate iohãni que audistis Luce. 7. c.
et vidistis. Ceci vident:
claudi ambulãt: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgũt:
pauperes euangelizant̃: et beatus
est q̃ nõ fuerit scandalizat⁹ i me. Illis Luce. 7. d.
aũt abeuntibus cepit iesus dicere ad
turbas de iohanne. Quid existis
in desertum videre. Harundinem vẽto
agitatã. Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestitum?
Ecce qui mollibus vestiuntur in
domib⁹ regũ sunt. Sed quid existis B
vidẽ pphetã? Etiã dico vobis ⁊ pl⁹ ꝙ Marci. 1. a Luce. 7. d.
prophetam. Hic est enim de

ρί ου γέγραπται. ιδού εγώ αποστέλλω τον άγγελον μου προ προσώπου σου, ος κατασκευάσει την οδόν σου έμπροσθεν σου. αμήν λέγω υμίν, ουκ εγήγερται εν γεννητοίς γυναικών μείζων ιωάννου του βαπτιστού. ο δε μικρότερος εν τη βασιλεία των ουρανών, μείζων αυτού εστίν. από δε των ημερών ιωάννου του βαπτιστού έως άρτι, η βασιλεία των ουρανών βιάζεται, και βιασταί αρπάζουσιν αυτήν. πάντες γαρ οι προφήται και ο νόμος έως ιωάννου προεφήτευσαν. και ει θέλετε δέξασθαι, αυτός εστίν ηλίας ο μέλλων έρχεσθαι. ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω. τίνι δε ομοιώσω την γενεάν ταύτην. ομοία εστί παιδίοις εν αγορά καθημένοις, και προσφωνούσι τοις εταίροις αυτών, και λέγουσιν. ηυλήσαμεν υμίν, και ουκ ορχήσασθε. εθρηνήσαμεν υμίν, και ουκ εκόψασθε. ήλθε γαρ ιωάννης μήτε εσθίων μήτε πίνων, και λέγουσι δαιμόνιον έχει. ήλθεν ο υιός του ανθρώπου εσθίων και πίνων, και λέγουσιν ιδού άνθρωπος φάγος και οινοπότης, τελωνών φίλος και αμαρτωλών. και εδικαιώθη η σοφία από των τέκνων αυτής. Τότε ήρξατο ονειδίζειν τας πόλεις εν αις εγένοντο αι πλείσται δυνάμεις αυτού, ότι ου μετενόησαν. ουαί σοι χωραζίν. ουαί σοι βηθσαϊδά. ότι ει εν τύρω και σιδώνι εγένοντο αι δυνάμεις αι γενόμεναι εν υμίν, πάλαι αν εν σάκκω και σποδώ μετενόησαν. πλήν λέγω υμίν τύρω και σιδώνι ανεκτότερον έσται εν ημέρα κρίσεως, η υμίν. και σύ καπερναούμ η έως του ουρανού υψωθείσα, έως άδου καταβιβασθήση. ότι ει εν σοδόμοις εγένοντο αι δυνάμεις αι γενόμεναι εν σοι, έμειναν αν μέχρι της σήμερον. πλήν λέγω υμίν, ότι γη σοδόμων ανεκτότερον έσται εν ημέρα κρίσεως, η σοι. εν εκείνω τω καιρώ αποκριθείς ο ιησούς είπεν. εξομολογούμαι σοι πάτερ κύριε του ουρανού και της γης, ότι απέκρυψας ταύτα από σοφών και συνετών, και απεκάλυψας αυτά νηπίοις. ναι ο πατήρ ότι ούτως εγένετο ευδοκία έμπροσθεν σου. πάντα μοι παρεδόθη υπό του πατρός μου. και ουδείς επιγινώσκει τον υιόν, ει μή ο πατήρ. ουδέ τον πατέρα τις επιγινώσκει, ει μή ο υιός. και ω εάν βούληται ο υιός αποκαλύψαι. δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς. άρατε τον ζυγόν μου εφ' υμάς. και μάθετε απ' εμού ότι πράος ειμί και ταπεινός τη καρδία. και ευρήσετε ανάπαυ-

quo ſcriptū eſt. Ecce ego mitto angelum meū ante faciem tuam qui preparabit viam tuam ante te. Malac.3.a. Luce.1.g.

Amē dico vobis: nō ſurrexit inter natos mulierum maior iohāne baptiſta. Qui aūt minor eſt in regno celorum: maior eſt illo. Luce.7.d.

A diebus aūt iohannis baptiſte vſq nunc regnum celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Oīs enim prophete et lex vſq ad iohannem prophetauerūt: et ſi vultis recipere: ipſe eſt helias qui venturus eſt. Qui hꝫ aures audiēdi audiat. Luce.16.d. ī.13.a. Luce.7.c.

Cui āt ſilē eſtimabo generationē iſtā? Silis ē pueris ſedentib9 in foro q̄ clamātes coeq̄libus dicūt. Cecinimus vobis et non ſaltaſtis: lamētauimus et nō plāxiſtis. Venit ei iohānes neq māducās neq bibēs: ⁊ dicūt demoniū hꝫ. Luce.7.e.

C

Venit filius hominis manducans ⁊ bibens: ⁊ dicunt ecce homo vorax ⁊ potator vini: publicanorum ⁊ pctōꝝ amic9. Et iuſtificata ē ſapiētia a filijs ſuis.

Tunc cepit exprobrare ciuitatibus in quib9 facte ſunt plurime virtutes ei9: qꝛ nō egiſſent pñiaꝫ. Luce.10.d. Ve tibi corozaim: ve tibi bethſaida: qꝛ ſi in tyro ⁊ ſydone facte eſſent virtutes que facte ſunt in vobis: olim in cilicio ⁊ cinere pñiaꝫ egiſſēt. Verūtñ dico vobis tyro ⁊ ſydoni remiſſius erit in die iudicij q̄ꝫ vobis. Et tu capharnaū nūq̄d vſq i celū exaltaberis? Vſq i ifernū deſcēdes.

D

Quia ſi in ſodomis facte fuiſſēt virtutes q̄ facte ſunt in te: forte māſiſſēt vſq in hāc diē. Verūtñ dico vobis: qꝛ terre ſodomoꝝ remiſſi9 erit in die iudicij q̄ꝫ tibi.

In illo tēpore reſpōdēs ieſus dixit. Confiteor tibi pater dñe celi ⁊ terre: quia abſcondiſti hec a ſapientibus et prudentibus: et reuelaſti ea paruulis. Ita pater: quoniam ſic fuit placitum ante te. Luce.10.f.

Oīa mihi tradita ſunt a patre meo. Et nemo nouit filiū niſi pater: neq patrē quis nouit niſi filius: ⁊ cui voluerit filius reuelare. ī.28.d. Luce.10.f. Johā.16.c. ⁊.13.a.

Venite ad me omnes qui laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiā vos. Tollite iugū meū ſuper vos ⁊ diſcite a me quia mitis ſum et humilis corde: et inuenietis requiē

σιν ταῖς ψυχαίς υμών. ο γαρ ζυγός μου χρηστός, και το φορτίον μου ελαφρόν εστίν.

Cap. 12.

Εν εκείνω τω καιρώ. επορεύθη ο ιησούς τοις σάββασι διά των σπορίμων. οι δε μαθηταί αυτού επείνασαν, και ήρξαντο τίλλειν στάχυας και εσθίειν. οι δε φαρισαίοι ιδόντες είπον αυτώ. ιδού οι μαθηταί σου ποιούσιν ο ουκ έξεστι ποιείν εν σαββάτω. ο δε είπεν αυτοίς. ουκ ανέγνωτε τι εποίησε δαυίδ ότε επείνασεν αυτός και οι μετ' αυτού, πως εισήλθεν εις τον οίκον του θεού, και τους άρτους της προθέσεως έφαγεν, ους ουκ εξόν ην αυτώ φαγείν ουδέ τοις μετ' αυτού, ει μή τοις ιερεύσι μόνοις. η ουκ ανέγνωτε εν τω νόμω, ότι τοις σάββασιν οι ιερείς εν τω ιερώ το σάββατον βεβηλούσι, και αναίτιοι εισί. λέγω δε υμίν. ότι του ιερού μείζον εστίν ώδε. ει δε εγνώκειτε τί εστίν έλεον θέλω και ου θυσίαν, ουκ αν κατεδικάσατε τους αναιτίους. κύριος γαρ εστί του σαββάτου ο υιός του ανθρώπου. και μεταβάς εκείθεν, ήλθεν εις την συναγωγήν αυτών. και ιδού άνθρωπος ην την χείρα έχων ξηράν. και επηρώτησαν αυτόν λέγοντες. ει έξεστι τοις σάββασι θεραπεύειν, ίνα κατηγορήσωσιν αυτού. ο δε είπεν αυτοίς. τις έσται εξ υμών άνθρωπος ος έξει πρόβατον εν, και εάν εμπέση τούτο τοις σάββασιν εις βόθυνον, ουχί κρατήσει αυτό και εγερεί. πόσω ουν διαφέρει άνθρωπος προβάτου. ώστε έξεστι τοις σάββασι καλώς ποιείν. τότε λέγει τω ανθρώπω τω εξηραμμένην έχοντι την χείρα. έκτεινον την χείρα σου. και εξέτεινε. και απεκατεστάθη υγιής ως η άλλη. οι δε φαρισαίοι συμβούλιον έλαβον κατ' αυτού εξελθόντες, όπως αυτόν απολέσωσιν. ο δε ιησούς γνούς, ανεχώρησεν εκείθεν. και ηκολούθησαν αυτώ όχλοι πολλοί, και εθεράπευσεν αυτούς πάντας. και επετίμησεν αυτοίς ίνα μη φανερόν αυτόν ποιήσωσιν. όπως πληρωθή το ρηθέν διά ησαΐου του προφήτου λέγοντος. ιδού ο παις μου ον ηρέτισα, ο αγαπητός μου εις ον ευδόκησεν η ψυχή μου. θήσω το πνεύμα μου επ' αυτόν. και κρίσιν τοις έθνεσιν απαγγελεί. ουκ ερίσει, ουδέ κραυγάσει, ουδέ ακούσει τις εν ταις πλατείαις την φωνήν αυτού. κάλαμον συντετριμμένον ου κατεάξει, και λίνον τυφόμενον ου σβέσει, έως αν εκβάλη εις νίκος την κρίσιν, και τω ονόματι αυτού έθνη ελπιούσι. τότε προσηνέχθη αυτώ δαιμονιζόμενος τυφλός και κωφός, και εθεράπευσεν αυτόν ώστε τον

animabus vestris. Iugū enim meum suaue est: et onus meum leue.

Cap. 12.

A — Marc.2.f. Luce.6.a. Mar.2.g. Luce.6.a.

In illo tēpore abijt iesus per sata sabbato: discipuli aūt ei9 esuriētes ceperūt vellere spicas ꝛ mãducare. Pharisei aūt vidētes dixerūt ei. Ecce discipuli tui faciunt quod nō licet facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis quid fecerit dauid quādo esurijt et qui cū eo erant: quomodo intrauit in domum dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere: neq; his q̄ cū eo erāt: nisi solis sacerdotib9? Aut legistis in lege: quia sabbatis sacerdotes in tēplo sabbatū violant ꝛ sine crimīe sūt. Dico aūt vobis: q2 templo maior ē hic. Si aūt sciretis quid est misericordiam volo ꝛ nō sacrificiū: nūq̄ condēnassetis inocētes. Dñs enim est filius hoīs ēt sabbati. Et cum inde transisset: venit ī synagogā eorum. Et ecce homo erat manum habēs aridā: et interrogabāt eū dicētes. Si licet sabbatis curare? vt accusarent eū. Ipse aūt dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouē vnā ꝛ si ceciderit hec sabbatis in foueam nonne tenebit ꝛ leuabit eā? Quāto magis melior est homo oue? Itaq; licet sabbatis bene facere. Tunc ait homini. Extende manum tuam. Et extendit ꝛ restituta ē sanitati sicut altera. Exeūtes aūt pharisei cōsiliū faciebāt aduūs eū: quō pderent eum. Jesus autem sciens recessit inde: et secuti sunt eum multi: et curauit eos oēs. Et precepit eis ne manifestum eum facerent: vt adipleretur quod dictū est per esaiam prophetam dicētem. Ecce puer me9 quē elegi: dilect9 me9 in quo bñ cōplacuit aīe mee: ponā spūm meū super eum: ꝛ iudicium gentibus nunciabit. Non cōtendet neq; clamabit: neq; audiet aliq̄s in plateis vocem eius. Harundinē q̄ssatam non confringet et linū fumigans non extiguet: donec eijciat ad victoriā iudiciū: ꝛ in noīe eius gētes sperabūt. Tūc oblat9 est ei demoniū habēs cecus ꝛ mutus: et curauit eum ita vt

Marc.2.g. Luce.6.a. 1.reg.21.b.

a.hic.aduer bū loci.

Marc.2.g.

Marc.3.a. Luce.6.b.

B

Marc.3.b. Johā.10.g.

sup.8.a.ꝛ.9.f. [illegible] 17.c.

Esaie.42.a

sup.9.g. Luce.11.b.

τυφλόν και κωφόν και λαλείν και βλέπειν. και εξίσταντο πάντες/οι όχλοι και έλεγον. μήτι ούτος εστίν/ο Χριστός/ο υιός Δαυίδ./οι δε φαρισαίοι ακούσαντες είπον. ούτος ουκ εκβάλλει/τα δαιμόνια, ει μή εν/τω βεελζεβούλ άρχοντι/των δαιμονίων. ειδώς δε/ο ιησούς/τας ενθυμήσεις αυτών, είπεν αυτοίς. πάσα βασιλεία μερισθείσα καθ εαυτής, ερημούται. και πάσα πόλις η οικία μερισθείσα καθ εαυτής, ου σταθήσεται. και ει/ο σατανάς/τον σατανάν εκβάλλει, εφ εαυτόν εμερίσθη. πως ουν σταθήσεται/η βασιλεία αυτού. και ει εγώ εν βεελζεβούλ εκβάλλω/τα δαιμόνια/οι υιοί υμών εν τίνι εκβάλλουσι. διατούτο αυτοί υμών έσονται κριταί. ει δε εγώ εν πνεύματι θεού εκβάλλω/τα δαιμόνια, άρα έφθασεν εφ υμάς/η βασιλεία/του θεού. η πως δύναται τις εισελθείν εις/την οικίαν/του ισχυρού, και/τα σκεύη αυτού διαρπάσαι. εάν μη πρώτον δήση/τον ισχυρόν και τότε/την οικίαν αυτού διαρπάσει./ο μη ων μετ εμού, κατ εμού εστί. και/ο μη συνάγων μετ εμού, σκορπίζει. διατούτο λέγω υμίν. πάσα αμαρτία και βλασφημία, αφεθήσεται/τοις ανθρώποις./η δε/του πνεύματος βλασφημία, ουκ αφεθήσεται/τοις ανθρώποις. και ος εάν είπη λόγον κατά/του υιού/του ανθρώπου, αφεθήσεται αυτώ. ος δαν είπη κατά/του πνεύματος/του αγίου ουκ αφεθήσεται αυτώ ούτε εν/τω νυν αιώνι ούτε εν/τω μέλλοντι. η ποιήσατε/το δένδρον καλόν και/τον καρπόν αυτού καλόν, η ποιήσατε/το δένδρον σαπρόν, και/τον καρπόν αυτού σαπρόν. εκ γαρ/του καρπού/το δένδρον γινώσκεται. γεννήματα εχιδνών πως δύνασθε αγαθά λαλείν πονηροί όντες. εκ γαρ/του περισσεύματος/της καρδίας/το στόμα λαλεί./ο αγαθός άνθρωπος εκ/του αγαθού θησαυρού εκβάλλει αγαθά. και/ο πονηρός άνθρωπος εκ/του πονηρού θησαυρού εκβάλλει/τα πονηρά. λέγω δε υμίν ότι παν ρήμα αργόν ο εάν λαλήσωσιν/οι άνθρωποι, αποδώσουσιν υπέρ αυτού λόγον εν ημέρα κρίσεως. εκ γαρ/των λόγων σου δικαιωθήση και εκ/των λόγων σου καταδικασθήση. τότε απεκρίθησαν τινές/των γραμματέων και φαρισαίων λέγοντες. διδάσκαλε, θέλομεν από σου σημείον ιδείν. ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. γενεά πονηρά και μοιχαλίς σημείον επιζητεί. και σημείον ου δοθήσεται αυτή, ει μή/το σημείον ιωνά/του προφήτου. ώσπερ γαρ ην ιωνάς εν/τη κοιλία/του κήτους τρείς ημέρας και τρείς νύκτας, ούτως έσται/ο υιός/του ανθρώπου εν/τη καρδία/της

loqueretur et videret. Et stupebant omnes turbe & dicebant. Nunquid hic est xp̃s fili9 david? Pharisei aũt audiẽtes dixerũt. Hic nõ eijcit demones nisi in beelzebub principe demoniorum. Jesus aũt sciẽs cogitationes eorum dixit eis. Omne regnũ divisum cõtra se desolabitur: et oĩs civitas vel dom9 divisa cõtra se non stabit. Et si sathanas sathanã eijcit adversus se divis9 ẽ: quõ ergo stabit regnũ eius? Et si ego in beelzebub eijcio demones: filij vestri in quo eijciũt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Si aũt ego in spũ dei eijcio demones igitur pervenit in vos regnũ dei. Aut quõ potest quisq̃ intrare in domũ fortis et vasa ei9 diripere: nisi prius alligaverit fortẽ? Et tunc domũ illius diripiet. Qui nõ ẽ mecũ cõtra me est & qui nõ cõgregat mecũ spargit. Ideo dico vobis: oĩe peccatũ & blasphemia remittetur hominibus: spũs aũt blasphemia nõ remittetur. Et quicunq̃ dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei: qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei: neq̃ in hoc seculo: neq̃ in futuro. Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum: aut facite arborem malam et fructum eius malum. Siquidem ex fructu arbor agnoscitur. Progenies viperarum quõ potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autẽ vobis qm̃ oẽ verbum ociosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij. Ex verbis enĩ tuis iustificaberis: et ex verbis tuis condẽnaberis. Tũc responderũt ei quidam de scribis et phariseis dicẽtes. Magister volum9 a te signum videre. Qui respondens ait illis. Generatio mala & adultera signũ querit: et signum non dabitur ei: nisi signum ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus & trib9 noctib9: sic erit filius hominis in corde

Marc. 3. c. Luce. 11. b.
Marci. 3. f. Luce. 11. c.
Marc. 3. g. Luce. 12. b.
u. In gre. spũs ẽ gti ca sp9 & blasphe mia nti.
sup. 3. c.
Luce. 6. g.
Marc. 8. Luce. 11. Luce. 9. e. 11. d. Marc. 8.
Deut. 32.
Jone. 2.

γης τρεις ημέρας και τρεις νύκτας. άνδρες
νινευίται αναστήσονται εν τη κρίσει μετά
της γενεάς ταύτης, και κατακρινούσιν αυ-
τήν ότι μετενόησαν εις το κήρυγμα ιωνά. και
ιδού πλείον ιωνά ώδε. βασίλισσα νότου ε-
γερθήσεται εν τη κρίσει μετά της γενεάς ταύ-
της και κατακρινεί αυτήν, ότι ήλθεν εκ των
περάτων της γης ακούσαι την σοφίαν σο-
λομώνος. και ιδού πλείον σολομώνος ώ-
δε. όταν δε το ακάθαρτον πνεύμα εξέλθη
από του ανθρώπου, διέρχεται δι' ανύδρων
τόπων ζητούν ανάπαυσιν, και ουκ ευρίσκει.
τότε λέγει. υποστρέψω εις τον οίκον μου ό-
θεν εξήλθον. και ελθόν ευρίσκει σχολάζοντα,
σεσαρωμένον και κεκοσμημένον. τότε πο-
ρεύεται και παραλαμβάνει μεθ' εαυτού επ-
τά έτερα πνεύματα πονηρότερα εαυτού.
και εισελθόντα κατοικεί εκεί, και γίνεται τα
έσχατα του ανθρώπου εκείνου, χείρονα των
πρώτων. ούτως έσται και τη γενεά ταύτη
τη πονηρά. έτι δε αυτού λαλούντος τοις
όχλοις, ιδού η μήτηρ και οι αδελφοί αυ-
τού ειστήκεισαν έξω ζητούντες αυτώ λαλή-
σαι. είπε δε τις αυτώ. ιδού η μήτηρ σου
και οι αδελφοί σου έξω εστήκασι ζητούν-
τες σοι λαλήσαι. ο δε αποκριθείς είπε τω ει-
πόντι αυτώ. τις εστίν η μήτηρ μου. και τί-
νες εισίν οι αδελφοί μου. και εκτείνας την
χείρα αυτού επί τους μαθητάς αυτού εί-
πεν. ιδού η μήτηρ μου και οι αδελφοί μου.
όστις γαρ αν ποιήσει το θέλημα του πα-
τρός μου του εν ουρανοίς, αυτός μου α-
δελφός και αδελφή και μήτηρ εστίν. Cap. 13.
Εν δε τη ημέρα εκείνη, εξελθών ο ιησούς
από της οικίας, εκάθητο παρά την θάλα-
σσαν. και συνήχθησαν προς αυτόν όχλοι
πολλοί, ώστε αυτόν εις το πλοίον εμβάν-
τα καθήσθαι. και πας ο όχλος επί τον αιγια-
λόν ειστήκει. και ελάλησεν αυτοίς πολλά εν
παραβολαίς λέγων. ιδού εξήλθεν ο σπεί-
ρων του σπείραι. και εν τω σπείρειν αυτόν α
μεν έπεσε παρά την οδόν, και ήλθε τα πε-
τεινά και κατέφαγεν αυτά. άλλα δε έπεσεν
επί τα πετρώδη όπου ουκ είχε γην πολ-
λήν. και ευθέως εξανέτειλε διά το μη έχειν
βάθος γης. ηλίου δε ανατείλαντος, εκαυ-
ματίσθη. και διά το μη έχειν ρίζαν εξηράνθη.
άλλα δε έπεσεν επί τας ακάνθας, και ανέ-
βησαν αι άκανθαι και απέπνιξαν αυτά. άλλα
δε έπεσεν επί την γην την καλήν. και εδί-
δου καρπόν, ο μεν εκατόν, ο δε εξήκοντα, ο
δε τριάκοντα. ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω.
και προσελθόντες οι μαθηταί, είπον αυτώ.

terre tribꝰ diebꝰ et tribꝰ noctibꝰ. Viri D
niniuite surgent in iudicium cum
generatione ista et cõdemnabunt eã:
quia pñiã egerunt in p̃dicatiõe ione. Et
ecce plꝰ q̃ iona hic. Regina austri sur 3.Reg.10.a
get in iudicio cum generatione ista 2.Par.9.a
et condemnabit eam: quia venit a 3. hic.aduer
finibꝰ terre audire sapientiã salomonis. bũ loci ⁊ sic infra.
Et ecce plus q̃ salomon hic.
Cum autem immũdus spiritus exierit Luce.11.c.
ab homine: ambulat per
loca arida q̃rẽs reqᵉz ⁊ nõ iuẽit.
Tũc dicit. Reuertar in domũ meã vñ
exiui. Et veniẽs inuenit eam vacantẽ:
scopis mũdatã et ornatã. Tunc vadit
et assumit septem alios
spiritus secum nequiores se:
et intrantes habitant ibi: et fiunt
nouissima hominis illius peiora
prioribus. Sic et erit generationi huic
pessime. Adhuc eo loquente ad Mar.3.g.
turbas: ecce mater eius ⁊ fratres Luce.8.c.
stabant foris: querentes loqui ei.
Dixit aũt ei quidam. Ecce mater tua
et fratres tui foris stant querentes
te loqui. At ipse respondens dicenti
sibi ait. Que est mater mea et qui
sunt fratres mei? Et extendens
manum in discipulos suos dixit.
Ecce mater mea et fratres mei.
Quicunq; enim fecerit voluntatẽ patris
mei qui in celis est: ipse meus frater
et soror et mater est. Cap. 13.
In illo die exiens iesus A
de domo sedebat secus mare. Marc.4.a
Et congregate sunt ad eum turbe
multe: ita vt in nauiculam ascendens
sederet: ⁊ omnis turba stabat in littore
et locutus est eis multa in
parabolis dicẽs. Ecce exijt qui semi-
nat seminare. Et dum seminat quedam
ceciderunt secus viam: et venerunt vo
lucres ⁊ comederũt ea. Alia ãt ceciderũt B
in petrosa vbi non habebãt terrã mul-
tam: et continuo exorta sũt q: nõ habe
bãt altitudinẽ terre. Sole ãt orto estua
uerũt: et q: nõ habebãt radicẽ aruerũt.
Alia aũt ceciderunt in spinas: et cre-
uerũt spine ⁊ suffocauerũt ea. Alia
autẽ ceciderunt in terram bonam et da
bãt fructũ: aliud cẽtesimũ: aliud sexagesi
mũ: aliud trigesimũ. Qui hꝫ aures audiẽ
di audiat. Et accedẽtes discipuli dixerũt

διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται. ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν, καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία ἡσαΐου ἡ λέγουσα. ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε. καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου. καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν. μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν. ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον. καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι. γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων. καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν. ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρός, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ. κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ. πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια. ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς. ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐ-

ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis. Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum. Qui enim habet dabitur ei et abundabit: qui autem non habet et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis: quia videntes non vident: et audientes non audiunt: neque intelligunt. et adimpletur in eis prophetia esaie dicentis. Auditu audietis et non intelligetis: et videntes videbitis et non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius: et auribus grauiter audierunt: et oculos suos clauserunt nequando videant oculis et auribus audiant et corde intelligant: et conuertantur et sanem eos. Vestri autem beati oculi quia vident et aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis quia multi prophete et iusti cupierunt videre que videtis et non viderunt: et audire que auditis et non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni et non intelligit: venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem supra petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem: sed est temporalis. Facta autem tribulatione et persecutione propter verbum: continuo scandalizatur. Qui autem est seminatus in spinis: hic est qui verbum dei audit: et sollicitudo seculi istius et fallatia diuitiarum suffocat verbum et sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum et intelligit et fructum affert et facit aliud quidem centesimum: aliud autem sexagesimum: aliud vero tricesimum. Aliam parabolam proposuit illis dicens. Simile factum est regnum celorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines: venit inimicus eius et superseminauit zizania in medio tritici et abiit. Cum autem creuisset herba et fructum fecisset: tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem serui patrisfamilias dixerunt ei. Domine nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei.

Mar. 4.b. Luce. 8.b. i. 25. c. Luce. 8.c. 19.d. Marc. 4.c. Iohis. 12.f. Marc. 4.b Luce. 8.b. Esaie. 6.c Actu. 28.b.

Luce. 10.f.

Marc. 4.c. Luce. 8.b.

Marci. 4.

τῶ. θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν αὐ
τά. ὁ δὲ ἔφη οὔ. μήποτε συλλέγοντες τὰ
ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.
ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι
τοῦ θερισμοῦ. καὶ ἐν καιρῶ τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ τοῖς θερισταῖς. συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς
τὸ κατακαῦσαι αὐτά. τὸν δὲ σῖτον συνα=
γάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. ἄλλην πα=
ραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων. ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκω σινά=
πεως ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῶ ἀ=
γρῶ αὐτοῦ. ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάν=
των τῶν σπερμάτων. ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεί=
ζον πάντων τῶν λαχάνων ἐστί. καὶ γίνεται
δένδρον ὥστε κατελθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις
αὐτοῦ. ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐ=
τοῖς. ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀ=
λεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ ἰησοῦς ἐν παρα
βολαῖς τοῖς ὄχλοις. καὶ χωρὶς παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥη=
θὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος. ἀνοίξω
ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κε
κρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τότε ἀ=
φεὶς τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ ἰη=
σοῦς. καὶ προσῆλθον αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐ=
τοῦ λέγοντες. φράσον ἡμῖν τὴν παραβο=
λὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκρι=
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρ
μα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἀγρὸς
ἐστὶν ὁ κόσμος. τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοι
εἰσὶν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας. τὰ δὲ ζιζάνια εἰ=
σὶν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ. ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπεί
ρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος. ὁ δὲ θερισμὸς
συντέλεια τοῦ αἰῶνος ἐστίν. οἱ δὲ θερισταί,
ἄγγελοι εἰσίν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ
ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν
τῆ συντελεία τοῦ αἰῶνος. ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. καὶ
συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάν=
τα τὰ σκάνδαλα. καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀ
νομίαν. καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμι=
νον τοῦ πυρός. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ
ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. τότε οἱ δίκαιοι ἐκ
λάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῆ βασιλεία τοῦ
πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέ
τω. πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ=
ρανῶν θησαυρῶ κεκρυμμένω ἐν τῶ ἀγρῶ.
ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς
χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει

Uis igitur imus et colligimus ea?
Et ait. Non. Ne forte colligentes
zizania erradicetis simul cum eis et triticum.
Sinite vtraque crescere vsque ad
messem: et in tempore messis
dicam messoribus. Colligite primum
zizania et alligate ea in fasciculos ad
comburendum: triticum autem congregate
in horreum meum. Aliam parabolam — Mar. 4. f. Luce. 13. d.
proposuit eis dicens. Simile
est regnum celorum grano sinapis
quod accipiens homo seminauit in agro
suo quod minimum quidem est omnibus
seminibus. Cum autem creuerit maius
est omnibus oleribus et fit
arbor: ita vt volucres
celi veniant et habitent in ramis
eius. Aliam parabolam locutus est eis. — Luce. 13. d.
Simile est regnum celorum
fermento quod acceptum mulier abscondit in fa
rine satis tribus: donec fermentatum est totum.
Hec omnia locutus est iesus in parabolis — E
ad turbas et sine parabolis — Marc. 4. f.
non loquebatur eis vt impleretur quod dictum erat
per prophetam dicentem. Aperiam — Ps. 77. Col. 1. d.
in parabolis os meum: eructabo abscondita
a constitutione mundi. Tunc dimissis
turbis venit in domum iesus
et accesserunt ad eum discipuli eius
dicentes. Edissere nobis parabolam
zizaniorum agri. Qui respondens
ait illis. Qui seminat bonum semen
est filius hominis. Ager autem
est mundus. Bonum vero semen: hi
sunt filij regni: Zizania autem:
filij sunt nequam. Inimicus autem qui semina= — k. Nequam gti casus. i. iniqui.
uit ea: est diabolus. Messis vero
consummatio seculi est. Messores autem
angeli sunt. Sicut ergo colliguntur — Apo. 14. d
zizania et igni comburuntur: sic erit in
consummatione seculi. Mittet filius — F
hominis angelos suos et
colligent de regno eius omnia
scandala et eos qui faciunt iniquitatem
et mittent eos in caminum
ignis. Ibi erit fletus et
stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt
sicut sol in regno audiat
patris eorum. Qui habet aures audiendi
Iterum. Simile est regnum celorum
thesauro abscondito in agro:
quem qui inuenit homo abscondit et pre
gaudio illius vadit et vendit vniuersa que habet

πωλεί, καί αγοράζει τον αγρόν εκείνον. πάλιν ομοία εστίν η βασιλεία των ουρανών ανθρώπω εμπόρω ζητούντι καλούς μαργαρίτας. ός ευρών ένα πολύτιμον μαργαρίτην. απελθών πέπρακε πάντα όσα είχε και ηγόρασεν αυτόν. πάλιν ομοία εστίν η βασιλεία των ουρανών σαγήνη βληθείση εις την θάλασσαν, και εκ παντός γένους συναγαγούση. ην ότε επληρώθη, αναβιβάσαντες επί τον αιγιαλόν και καθίσαντες, συνέλεξαν τα καλά εις αγγεία, τα δε σαπρά έξω έβαλον. ούτως έσται εν τη συντελεία του αιώνος. εξελεύσονται οι άγγελοι, και αφοριούσι τους πονηρούς εκ μέσου των δικαίων, και βαλούσιν αυτούς εις την κάμινον του πυρός. εκεί έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων. λέγει αυτοίς ο ιησούς συνήκατε ταύτα πάντα. λέγουσιν αυτώ ναι κύριε. ο δε είπεν αυτοίς. διά τούτο πας γραμματεύς μαθητευθείς εις την βασιλείαν των ουρανών, όμοιος εστίν ανθρώπω οικοδεσπότη όστις εκβάλλει εκ του θησαυρού αυτού καινά και παλαιά. και εγένετο ότε ετέλεσεν ο ιησούς τας παραβολάς ταύτας, μετήρεν εκείθεν. και ελθών εις την πατρίδα αυτού, εδίδασκεν αυτούς εν τη συναγωγή αυτών. ώστε εκπλήσσεσθαι αυτούς και λέγειν, πόθεν τούτω η σοφία αύτη και αι δυνάμεις. ουχ ούτος εστίν ο του τέκτονος υιός. ουχί η μήτηρ αυτού λέγεται μαριάμ, και οι αδελφοί αυτού ιάκωβος και ιωσής. και σίμων και ιούδας, και αι αδελφαί αυτού ουχί πάσαι προς ημάς εισί, πόθεν ουν τούτω ταύτα πάντα. και εσκανδαλίζοντο εν αυτώ. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. ουκ εστί προφήτης άτιμος ειμή εν τη πατρίδι αυτού. και εν τη οικία αυτού. και ουκ εποίησεν εκεί δυνάμεις πολλάς διά την απιστίαν αυτών.

Cap.14.

Εν εκείνω τω καιρώ ήκουσεν ηρώδης ο τετράρχης την ακοήν ιησού. και είπε τοις παισίν αυτού. ούτος εστίν ιωάννης ο βαπτιστής. αυτός ηγέρθη από των νεκρών. και διατούτο αι δυνάμεις ενεργούσιν εν αυτώ. ο γαρ ηρώδης κρατήσας τον ιωάννην, έδησεν αυτόν και έθετο εν φυλακή. διά ηρωδιάδα την γυναίκα φιλίππου του αδελφού αυτού. έλεγε γαρ αυτώ ο ιωάννης. ουκ έξεστι σοι έχειν αυτήν. και θέλων αυτόν αποκτείναι, εφοβήθη τον όχλον. ότι ως προφήτην αυτόν είχον. γενεσίων δε αγομένων του ηρώδου, ωρχήσατο η θυγάτηρ της ηρωδιάδος εν τω μέσω, και ήρεσε τω ηρώδη. όθεν

et emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homini negociatori querenti bonas margaritas. Inuenta autē vna preciosa margarita abijt et vēdidit omnia q̄ habuit et emit eam. Iterum simile est regnū celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti. Quā cū ipleta esset: educentes et secus littus sedentes elegerunt bonos in vasa malos autē foras miserūt. Sic erit in consummatione seculi. Exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec omnia? Dicunt ei. Etiam domine. Ait illis. Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo noua et vetera. Et factum est cū consūmasset iesus parabolas istas: transijt inde. Et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum: ita vt mirarentur et dicerent. Unde huic sapientia hec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur maria et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas et sorores eius: nonne omnes apud nos sunt vnde ergo huic oīa ista. Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis. Nō est ppheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

Cap. 14.

In illo tēpore audiuit herodes tetrarcha famam iesu et ait pueris suis. Hic est iohānes baptista: ipse surrexit a mortuis et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohānem et alligauit eū et posuit in carcerē ppter herodiadem vxorem philippi fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populū: q2 sicut prophetam eum habebāt. Die autē natalis herodis: saltauit filia herodiadis in medio et placuit herodi. Unde

Apoca.22.c
G
j.25.c.
j.22.c.et.25.c
Marci.6.a
Luce. 4.c. et.d.
Johā.4.f.
Luce. 4.d.
Marc. 6.a
Johan. 6.c
Marc. 6.
Luce. 4.d
Johan. 4.
A
Marc.6.
Luce.9.a
Marc. 6.
Luce.3.d.

μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐ=
ὰν αἰτήσηται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς
μητρὸς αὐτῆς, δός μοι φησὶν ὧδε ἐπὶ πί=
νακι τὴν κεφαλὴν ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς. διὰ δὲ τοὺς ὅρ=
κους, καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε
δοθῆναι, καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν ἰωά
ννην ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἠνέ
χθη ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤ
νεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθαψαν
αὐτό, καὶ ἐξελθόντες ἀπήγγειλαν τῷ ἰη=
σοῦ, καὶ ἀκούσας ὁ ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖ
θεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν.
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐ
τῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων, καὶ ἐξελθὼν ὁ ἰη
σοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη
ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους
αὐτῶν. ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθον
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ἔρημός
ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν. ἀ
πόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.
ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐ χρείαν ἔχου
σιν ἀπελθεῖν, δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ
δὲ λέγουσιν αὐτῷ. οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ
πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπε.
φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. καὶ κελεύσας τοὺς
ὄχλους ἀνακληθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους λα
βὼν τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ τοὺς δύο ἰχθύ
ας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησε
καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρ=
τους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις, καὶ ἔφαγον
πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ πε=
ρισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ
πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παι=
δίων. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ ἰησοῦς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν. ἕως οὗ ἀπο
λύσῃ τοὺς ὄχλους, καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄ=
χλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύ=
ξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ.
τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν
βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων. ἦν γὰρ ἐ
ναντίος ὁ ἄνεμος. τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυ
κτὸς ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς περιπα
τῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἰδόντες αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦν=
τα, ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐσ
τί, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ
ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς λέγων. θαρσεῖ=
τε. ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ αὐ

cū iuramēto pollicitus est ei dare q̃dcū
qꝫ postulasset ab eo. At illa premonita a
matre sua da mihi inqt hic in disco
caput iohannis baptiste.
Et cōtristat⁹ ē rex: ꝓpter iuramētū āt
et eos qui pariter recūbebāt: iussit
dari. Misitqꝫ et decollauit iohannem
in carcere. Et allatum est caput eius
in disco et datum est puelle: ⁊ illa attu
lit matri sue. Et accedentes B
discipuli ei⁹ tulerūt corp⁹ ei⁹ ⁊ sepelierūt
illud: et venientes nunciauerunt iesu.
Quod cum audisset iesus: secessit inde Luce. 9. b: Johā. 6. a.
in nauicula in locū desertum seorsū.
Et cum audissēt turbe: secute sunt eum
pedestres de ciuitatibus. Et exiens sup. 9. g
vidit turbam multam et misertus est
eis: et curauit languidos
eorū. Vespere autē facto accesserūt ad
eum discipuli eius dicentes. Desertus
est locus et hora iā preterijt: dimitte
turbas vt euntes in
castella emant sibi escas.
Jesus autē dixit eis. Nō habēt necesse
date illis vos manducare.
Responderunt ei. Non habem⁹ hic nisi Mar. 6. e. Luce. 9. b.
q̄nqꝫ panes ⁊ duos pisces. Qui ait eis.
Afferte mihi illos huc. Et cum iussisset Johā. 6. a. ⁊. 15. g.
turbam discumbere sup fenū: acceptis
quinqꝫ panibus ⁊ duobus piscibus
aspiciens in celum benedixit
et fregit et dedit discipulis panes:
discipuli autem turbis. Et mādücauerūt
oēs ⁊ saturati sunt. Et tulerūt reliq̄as
duodecim cophinos fragmentorum
plenos. Manducantium aūt fuit nūe C
r⁹ q̄nqꝫ milia viroꝝ: exceptis mulierib⁹ ⁊
Et statim compulit iesus ⌊ puulis. Marc. 6. g Luce. 6. b. Johā. 6. b.
discipulos ascendere in nauiculam: et
precedere eū trās fretū donec dimit
teret turbas. Et dimissa turba:
ascendit in montē solus orare.
Vespere aūt facto solus erat ibi.
Nauicula autem in medio mari
iactabat fluctibus. Erat enī contrarius
ventus. Quarta autē vigilia noctis Mar. 6. g.
venit ad eos iesus ambulans
super mare: ⁊ videntes eum
discipuli supra mare ambulātem
turbati sunt: dicētes: quia fantasma ē.
Et pre timore clamauerunt. Statimqꝫ
iesus locutus est eis dicens. Habete fi
duciā: ego sū: nolite timere. Rūdēs āt
C

τῷ ὁ πέτρος εἶπε. κύριε εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ δὲ εἶπεν ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ πέτρος, περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι, ἔκραξε λέγων. κύριε σῶσόν με. καὶ εὐθέως ὁ ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ. ὀλιγόπιστε εἰς τί ἐδίστασας. καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες. ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν.

Cap.15.

Τότε προσέρχονται τῷ ἰησοῦ οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι λέγοντες. διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων. οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων. τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς δὲ λέγετε, ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μή τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκριταί καλῶς προεφήτευσε περὶ ὑμῶν ἡσαΐας λέγων. ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ. ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς. ἀκούετε καὶ συνίετε, οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ. οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι οἱ ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε. πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς, ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ τυφλῶν. τυ

petrus dixit. Domine si tu es: iube me ad te venire sup aq̃s. At ipse ait. Veni Et descendens petrus de nauicula: ambulabat super aquam vt veniret ad iesũ. Videns vero vẽtũ validũ timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Domine saluũ me fac. Et ꝯtinuo iesus extendẽs manũ apprehẽdit eũ et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cum ascendissent in nauiculam: cessauit vẽtꝰ. Qui ãt in nauicula erãt: venerunt ⁊ adorauerũt eũ dicentes. Vere filiꝰ dei es. Et cũ trãsfretassẽt venerũt in terrã genesar. Et cũ cognouissẽt eũ viri loci illius: miserunt in vniuersam regionem illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum vt vel fimbriam vestimenti eiꝰ tãgerẽt. Et quicũq tetigerũt salui facti sunt. — sup.8.c. Marc.6.d. — sup.4.d. Marc.6.g.

Cap.15.

Tunc accesserũt ad iesũ ab hierosolymis scribe et pharisei dicẽtes. Quare discipuli tui trãsgrediunt traditiones seniorum? Non enim lauant manus suas cum panem mãducãt. Ipse ãt rñdẽs ait ill. Quare et vos transgredimini mandata dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit. Honora patrem et matrem: et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autem dicitis: quicũq dixerit patri vel matri munꝰ quodcũq ẽ ex me tibi ꝓderit: ⁊ nõ honorificabit patrẽ suũ aut matrẽ suã: et irritum fecistis mandatum dei ꝑpter traditionẽ vr̃am. Hypocrite bene ꝓphetauit de vobis esaias dicens. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Sine causa autẽ colunt me docentes doctrinas ⁊ mandata hominum. Et cõuocatis ad se turbis: dixit eis. Audite ⁊ intelligite: non quod intrat in os coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedẽtes discipuli eius dixerũt ei. Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sũt? At ille rñdẽs ait. Omnis plantatio quam non plãtauit pater meꝰ celestis: eradicabit. Sinite illos: ceci sunt ⁊ duces cecorum. Cecꝰ

Marc.7.b. — Exodi.20. Deut.5.b. Mar.7.b. — Esaie.29. Marc.7.b. — j.23.e. Luce.6.

φλός δε τυφλόν εάν οδηγή, αμφότεροι εις
βόθυνον εμπεσούνται. αποκριθείς δε/ο πέ-
τρος είπεν αυτώ. φράσον ημίν/την παραβο-
λήν ταύτην./ο δε ιησούς είπεν. ακμήν και υ
μείς ασύνετοι εστέ. ούπω νοείτε ότι πάν/το
εισπορευόμενον εις/το στόμα, εις/την κοιλί
αν χωρεί, και εις αφεδρώνα εκβάλλεται./τα
δε εκπορευόμενα εκ/του στόματος, εκ/της
καρδίας εξέρχεται, κακείνα κοινοί/τον άν-
θρωπον. εκ γαρ/της καρδίας εξέρχονται δια
λογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι
κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταύ
τα εστί/τα κοινούντα/τον άνθρωπον./το δε
ανίπτοις χερσί φαγείν, ου κοινοί/τον άνθρω
πον. και εξελθών εκείθεν/ο ιησούς, ανεχώρη
σεν εις/τα μέρη τύρου και σιδώνος, και ιδού
γυνή τις χαναναία από/των ορίων εκείνων
εξελθούσα εκραύγασεν αυτώ λέγουσα. ε-
λέησόν με κύριε υιέ δαυίδ,/η θυγάτηρ μου
κακώς δαιμονίζεται. ο δε ουκ απεκρίθη αυ-
τή λόγον. και προσελθόντες αυτώ/οι μαθη
ταί αυτού, ηρώτων αυτόν λέγοντες. από-
λυσον αυτήν ότι κράζει όπισθεν ημών. ο δε
αποκριθείς είπεν. ουκ απεστάλην ει μή εις
/τα πρόβατα/τα απολωλότα οίκου ισραήλ.
η δε ελθούσα προσεκύνει αυτώ λέγουσα.
κύριε βοήθει μοι. ο δε αποκριθείς είπεν. ουκ
έστι καλόν λαβείν/τον άρτον/των τέκνων,
και βαλείν/τοις κυναρίοις. η δε είπε. ναι
κύριε, και γαρ/τα κυνάρια εσθίει από/των
ψιχίων/των πιπτόντων από/της τραπέζης
/των κυρίων αυτών. τότε αποκριθείς/ο ιησούς
είπεν αυτή. ω γύναι μεγάλη σου/η πίστις,
γενηθήτω σοί ως θέλεις. και ιάθη/η θυγάτηρ
αυτής από/της ώρας εκείνης. και μεταβάς ε
κείθεν/ο ιησούς, ήλθε παρά/την θάλασσαν
/της γαλιλαίας, και αναβάς εις/το όρος εκάθη
το εκεί. και προσήλθον αυτώ όχλοι πολλοί
έχοντες μεθ εαυτών χωλούς, τυφλούς.
κωφούς, κυλλούς, και ετέρους πολλούς,
και έρριψαν αυτούς παρά/τους πόδας/του
ιησού, και εθεράπευσεν αυτούς ώστε/τους
όχλους θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λα
λούντας, κυλλούς υγιείς, χωλούς περιπα-
τούντας, και τυφλούς βλέποντας, και εδό-
ξαζον/τον θεόν/του ισραήλ./ο δε ιησούς προσ
καλεσάμενος/τους μαθητάς αυτού, είπε
σπλαγχνίζομαι επί/τον όχλον, ότι ήδη η-
μέρας τρείς προσμένουσι μοι, και ουκ έχου
σι τι φάγωσι, και απολύσαι αυτούς νήστεις
ου θέλω μήποτε εκλυθώσιν εν/τη οδώ. και
λέγουσιν αυτώ/οι μαθηταί αυτού. πόθεν
ημίν εν ερημία άρτοι τοσούτοι, ώστε χορ-

autem si ceco ducatū prestet: ambo in
foueā cadent. Respondens autē petrus
dixit ei. Edissere nobis parabolam
istam. At ille dixit. Adhuc et vos
sine intellectu estis? Nō itelligitis q2 oē
quod in os intrat: in ventrem
vadit et in secessum emittit?
Que autem procedunt de ore: de
corde exeunt et ea coiquinant hominez
De corde eñ exeunt cogitationes Marc. 7. e
male: homicidia: adulteria: fornicatões
furta: falsa testimōia: blasphēie. Hec
sunt que coinquinant hoiez. Nō lotis āt manib9 māducare nō coinq̄ nat hoiez
Et egressus inde iesus secessit Marc. 7. e
in partes tyri et sydonis. Et ecce
mulier chananea a finibus illis
egressa: clamauit dicens ei. Miserere C
mei domine fili dauid: filia mea
male a demonio vexat. Qui nō rñdit
ei verbum. Et accedentes discipuli
eius rogabant eum dicentes. Dimitte
eam quia clamat post nos. Ipse autē Luce. 1. b.
respondens ait. Non suz missus nisi ad
oues q̄ pierūt domus israel.
At illa vēit: τ adorauit eū dicēs.
Dñe adiuua me. Qui rñdēs ait. Non Marc. 7. c.
est bonum sumere panem filiorum:
et mittere canibus. At illa dixit. Etiā
domine. Nam et catelli edunt de
micis que cadunt de mensa
dominoꝝ suorū. Tunc respōdens iesus
ait illi. O mulier magna est fides tua:
fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia
eius ex illa hora. Et cum transisset in Marc. 8. a.
de iesus venit secus mare
galilee: et ascēdens in montem sedebat
ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe
habentes secuz mutos: cecos
claudos: debiles et alios multos:
et proiecerunt eos ante pedes
eius: et curauit eos ita vt
turbe mirarent: vidētes mutos loquen
tes: debiles sanos: claudos ambulātes:
cecos videntes: τ magnificabant
deum israel. Jesus autem conuocatis D
discipulis suis: dixit.
Misereor turbe: quia triduo iam Marc. 6. c. τ. 8. a.
perseuerant mecum: et non habent
quid manducent. Et dimittere eos ieiu
nos nolo: ne deficiant in via. Et
dicunt ei discipuli. Unde ergo
nobis in deserto panes tātos vt saturem9

τάσαι ὄχλον τοσοῦτον. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
ἰησοῦς. πόσους ἄρτους ἔχετε. οἱ δὲ εἶπον
αὐτῷ, ἑπτά. καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ ἐκέ-
λευσε τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν.
καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους, καὶ τοὺς ἰχ-
θύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκε τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. καὶ ἦ-
ραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἑπτὰ
σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τε-
τρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέ-
βη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια μαγ-
δαλά. Cap. 16.

Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδ-
δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐ-
τὸν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑποδεῖξαι αὐ-
τοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. ὀψίας γε-
νομένης λέγετε εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐ-
ρανός. καὶ πρωῒ σήμερον χειμών, πυρρά-
ζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. ὑποκριταί.
τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκε-
τε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ
δύνασθε. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖ-
ον ἐπιζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ,
εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καὶ
καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε. καὶ ἐλθόντες
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελάθοντο
ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. ὁ-
ρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φα-
ρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελογίζον-
το ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες. ὅτι ἄρτους οὐκ ἐ-
λάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς.
τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς ὀλιγόπιστοι ὅ-
τι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε. οὔπω νοεῖτε οὐδὲ
μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεν-
τακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε,
οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλί-
ων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε. πῶς οὐ
νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προ-
σέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ
σαδδουκαίων. τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ
ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδ-
δουκαίων. ἐλθὼν δὲ ὁ ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη
καισαρείας τῆς φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ λέγων. τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν-
θρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. οἱ δὲ
εἶπον. οἱ μὲν ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι
δὲ ἠλίαν, ἕτεροι δὲ ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προ-
φητῶν. λέγει αὐτοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγε-
τε εἶναι. ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος, εἶπε
σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν-

turbam tantam? Et ait illis
iesus. Quot panes habetis? At illi di-
xerunt septem: et paucos pisciculos. Et prece-
pit turbe ut discumberent super terram.
Et accipiens septem panes et pisces: (sup. 14.d. Mar. 6.f. & 8.b. Joha. 6.b.)
gratias agens fregit et dedit
discipulis: et discipuli dederunt populo
et comederunt omnes et saturati sunt. Et
quod superfuit de fragmentis: tulerunt septem
sportas plenas. Erant autem qui manducauerunt
hominum extra paruulos et quattuor milia
mulieres. Et dimissa turba ascendit
in nauiculam: et venit in fines mage-
dan. Cap. 16.

Et accesserunt ad eum pharisei et sadu-
cei temptantes: et rogauerunt eum ut (Mar. 8.b. Joha. 6.d. Luce. 11.g.)
signum de celo ostenderet eis.
At ille respondens ait illis. Facto vespe-
re dicitis serenum erit: rubicundum est enim ce-
lum. Et mane hodie tempestas: rutilat
enim triste celum.
Faciem ergo celi
diiudicare nostis: signa autem temporum non
potestis? Generatio mala et adultera si- (Jone. 2.a. Marc. 8.)
gnum querit: et signum non dabitur ei:
nisi signum ione prophete. Et
relictis illis abijt. Et cum venissent
discipuli eius trans fretum: obliti sunt
panes accipere. Qui dixit illis. Intue- (Marc. 8. Luce. 12.)
mini et cauete a fermento phariseorum
et saduceorum. At illi cogitabant
inter se dicentes. Quia panes non accepi-
mus. Sciens autem iesus dixit.
Quid cogitatis inter vos modice fidei quia
panes non habetis? Nondum intelligitis neque
recordamini quinque panum et quinque milium hominum
et quot cophinos sumpsistis?
Neque septem panum et quattuor milium hominum:
et quot sportas sumpsistis? Quare non
intelligitis quia non de pane dixi vobis: ca-
uete a fermento phariseorum et saduceorum?
Tunc intellexerunt: quia non dixit ca-
uendum a fermento panum: sed
a doctrina phariseorum et saduceorum.
Venit autem iesus in partes (Marc. 8. Luce. 9.)
cesaree philippi: et interrogabat discipulos
suos dicens. Quem dicunt homines
esse filium hominis? At illi
dixerunt. Alij iohannem baptistam: alij
autem heliam: alij vero hieremiam: aut unum ex
prophetis. Dicit illis iesus. Vos autem quem me
esse dicitis. Respondens autem simon petrus dixit.
Tu es christus filius dei viui (Joha. 6.)

τος, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. μακάριος εἶ σίμων βαριωνᾶ ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ἰησοῦς ὁ χριστός. ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων. ἵλεώς σοι κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ πέτρῳ. ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ. σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθήτω μοι. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν. ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ. ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Cap. 17.

Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ ἰησοῦς τὸν πέτρον καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς μωσῆς καὶ ἠλίας μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε τῷ ἰησοῦ. κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. εἰ θέλεις ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς

Rñdens autem iesus dixit ei. Beatus es symon bar iona qꝛ caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi quia tu es petrus: et super hanc petrã edificabo ecclesiã meam: et porte inferi nõ ꝑualebũt aduersuȝ eã. Et tibi dabo claues regni celorum. Et q̃dcũq̃ ligaueris sup terrã erit ligatũ ⁊ in celis: et quodcũq̃ solueris super terram erit solutum et in celis. Tunc precepit discipulis suis vt nemini dicerẽt: quia ipse esset iesus christus. Exinde cepit iesus ostendere discipulis suis: quia oporteret eum ire hierosolymam: et multa pati a senioribus et scribis ⁊ principib9 sacerdotũ: et occidi et tertia die resurgere. Et assumens eum petruȝ: cepit increpare illum dicens Absit a te domine: non erit tibi hoc. Qui cõuersus dixit petro. Uade post me sathana: scandalũ es mihi: qꝛ non sapis ea que dei sunt sed ea que hoĩȝ. Tunc iesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit aĩam suã saluã facere perdet eaȝ. Qui autem perdiderit animã suaȝ ꝓpter me inueniet eam. Quid enim prodest hoĩ si mũdum vniuersum lucretur: aĩe vo sue detrimẽtũ patiat᷑: Aut quã hõ ꝯmutationẽ ꝓ aĩa sua dabit. Fili9 ei hoĩs venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet vnicuiq̃ scd̃m opera eius. Amen dico vobis: sunt quidam de hic stãtibus qui non gustabunt mortem: donec videant filium hominis venientem in regno suo. Cap. 17.

Et post dies sex assumpsit iesus petrum et iacobum ⁊ iohannem fratrem eius et duxit illos in mõtẽ excelsũ seorsuȝ ⁊ trãsfigurat9 ẽ ante eos ⁊ resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem ei9 facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis moyses ⁊ heliaȝ cum eo loquentes. Respondens aũt petrus dixit ad iesũ. Domine bonũ est nos hic esse: si vis faciamus hic tria

Johã. 20. e.
Marc. 8. d
Luce. 5. c.
Marc. 8. f.
D
Marc. 8. g.
Luce. 9. c. ⁊ .14. f.
sup. 10. g
Luce. 7. g.
Marc. 8. g.
Rom. 2. a.
Marc. 9. a
Luce. 9. d.
A
Marc. 9. a.
Luce. 9. d.
Apoca. 1. d.
Marc. 9. a
Luce. 9. d.

σκηνάς. σοι μίαν, και μωσή μίαν, και μίαν ηλία. έτι αυτού λαλούντος, ιδού νεφέλη φωτεινή επεσκίασεν αυτούς. και ιδού φωνή εκ της νεφέλης λέγουσα. ούτος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός εν ω ευδόκησα, αυτού ακούετε. και ακούσαντες οι μαθηταί, έπεσον επί πρόσωπον αυτών, και εφοβήθησαν σφόδρα. και προσελθών ο ιησούς ήψατο αυτών και είπεν. εγέρθητε και μη φοβείσθε. επάραντες δε τους οφθαλμούς αυτών, ουδένα είδον ει μη τον ιησούν μόνον. και καταβαινόντων αυτών από του όρους, ενετείλατο αυτοίς ο ιησούς λέγων. μηδενί είπητε το όραμα, έως ου ο υιός του ανθρώπου εκ νεκρών αναστή. και επηρώτησαν αυτόν οι μαθηταί αυτού λέγοντες. τι ουν οι γραμματείς λέγουσιν ότι ηλίαν δεί ελθείν πρώτον. ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. ηλίας μεν έρχεται πρώτον, και αποκαταστήσει πάντα. λέγω δε υμίν ότι ηλίας ήδη ήλθε, και ουκ επέγνωσαν αυτόν, αλλ εποίησαν εν αυτώ όσα ηθέλησαν. ούτω και ο υιός του ανθρώπου μέλλει πάσχειν υπ αυτών. Τότε συνήκαν οι μαθηταί ότι περί ιωάννου του βαπτιστού είπεν αυτοίς. και ελθόντων αυτών προς τον όχλον, προσήλθεν αυτώ άνθρωπος γονυπετών αυτόν και λέγων. κύριε ελέησον μου τον υιόν, ότι σεληνιάζεται και κακώς πάσχει. πολλάκις γαρ πίπτει εις το πυρ, και πολλάκις εις το ύδωρ, και προσήνεγκα αυτόν τοις μαθηταίς σου, και ουκ ηδυνήθησαν αυτόν θεραπεύσαι. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. ω γενεά άπιστος και διεστραμμένη, έως πότε έσομαι μεθ υμών. έως πότε ανέξομαι υμών. φέρετε μοι αυτόν ώδε. και επετίμησεν αυτώ ο ιησούς και εξήλθεν απ αυτού το δαιμόνιον, και εθεραπεύθη ο παις από της ώρας εκείνης. Τότε προσελθόντες οι μαθηταί τω ιησού κατ ιδίαν είπον. διατί ημείς ουκ ηδυνήθημεν εκβαλείν αυτό. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. διά την απιστίαν υμών. αμήν γαρ λέγω υμίν. εάν έχητε πίστιν ως κόκκον σινάπεως, ερείτε τω όρει τούτω μετάβηθι εντεύθεν εκεί και μεταβήσεται, και ουδέν αδυνατήσει υμίν. Τούτο δε το γένος ουκ εκπορεύεται ει μη εν προσευχή και νηστεία. αναστρεφομένων δε αυτών εν τη γαλιλαία, είπεν αυτοίς ο ιησούς μέλλει ο υιός του ανθρώπου παραδίδοσθαι εις χείρας ανθρώπων, και αποκτενούσιν αυτόν, και τη τρίτη ημέρα εγερθήσεται. και ελυπήθησαν σφόδρα. ελθόντων δε αυτών εις καπερναούμ, προσήλθον οι τα δί-

tabernacula: tibi vnum: moysi vnum: et helie vnum. Adhuc eo loquēte ecce nubes lucida obūbrauit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bn̄ ꝯplacuit: ipsū audite. Et audiētes discipuli ceciderūt in faciem suam: et timuerunt valde. Et accessit iesus et tetigit eos: dixit que eis. Surgite: et nolite timē. Leuantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum iesum. Et descēdētibus illis de monte precepit eis iesus dicens. Nemini dixeritis visionem: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogauerūt eum discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt quod heliam oporteat primū venire? At ille respondēs ait eis. Helias quidē venturus est primū et restituet oīa. Dico aūt vobis quia helias iā venit: et non cognouerunt eum: sed fecerunt in eo quecunque voluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerūt discipuli quia de iohāne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam: accessit ad eum homo genibus prouolutus ante eū dicēs. Dn̄e miserere filio meo quia lunaticus est et male patitur. Nam sepe cadit in ignem: et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum. Respondēs aūt iesus ait. O generatio incredula et peruersa: quousque ero vobiscum? Usque quo patiar vos? Afferte huc illū ad me. Et increpauit illū iesus: et exijt ab eo demoniū: et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad iesum secreto: et dixerunt. Quare nos nō potuimus eijcere illum? Dixit illis iesus. Propter incredulitatē vestram. Amē quippe dico vobis si habueritis fidē sicut granū sinapis: dicetis mōti huic trāsi hinc illuc et trāsibit: et nihil impossibile erit vobis. Hoc aūt genus non eijcitur nisi per orationē et ieiunium. Conuersantibus autē eis in galilea: dixit illis iesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eū et tertia die resurget. Et cōtristati sunt vehemēter. Et cū venissent capharnaū: accesserūt qui didrach-

sup.5.g. Marci.1.b. Esaie.42.a. Luce.3.e. 2.Pe.1.d.

B

Esa.40.f.

sup.8.a.et 9.f.et.12.b. Marc.7.g. et.9.b. Mar.9.b.

C

Marc.9.c. Luce.9.e.

Marc.9.c. Luce.9.c.

Marc.9.c.

D

Marc.9. Luce.9.c.

δραχμα λαμβάνοντες/τω πέτρω, και είπον,/ο
διδάσκαλος υμών ου τελεί/τα δίδραχμα.
λέγει. ναι. και ότε εισήλθεν εις/την οικίαν,
προέφθασεν αυτόν/ο ιησούς λέγων. τι σοι
δοκεί σίμων,/οι βασιλείς/της γης από τίνων
λαμβάνουσι τέλη η κήνσον, από/των υιών
αυτών, η από/των αλλοτρίων. λέγει αυ=
τώ/ο πέτρος. από/των αλλοτρίων. έφη αυ=
τώ/ο ιησούς. άραγε, ελεύθεροι εισίν/οι υιοί.
ίνα δε μη σκανδαλίσωμεν αυτούς, πορευ
θείς εις/την θάλασσαν βάλε άγκιστρον, και
/τον αναβαίνοντα πρώτον ιχθύν άρον, και
ανοίξας/το στόμα αυτού, ευρήσεις στατή=
ρα. εκείνον λαβών, δος αυτοίς αντί εμού
και σου. Cap.18.

Εν εκείνη/τη ώρα προσήλθον/οι μαθηταί
/τω ιησού λέγοντες. τις άρα μείζων εσ=
τίν εν/τη βασιλεία/των ουρανών. και προσ=
καλεσάμενος/ο ιησούς παιδίον, έστησεν αυ=
τό εν μέσω αυτών και είπεν. αμήν λέγω υ
μίν, εάν μη στραφήτε και γένησθε ως/τα παι
δία, ου μή εισέλθητε εις/την βασιλείαν/των ου
ρανών. όστις ουν ταπεινώσει εαυτόν ως/το
παιδίον τούτο, ούτος εστίν/ο μείζων εν/τη
βασιλεία/των ουρανών. και ος εάν δέξηται
παιδίον τοιούτον εν, επί/τω ονόματι μου
εμέ δέχεται. ος δαν σκανδαλίση ένα/των
μικρών τούτων/των πιστευόντων εις εμέ,
συμφέρει αυτώ ίνα κρεμασθή μύλος ονικός
επί/τον τράχηλον αυτού, και καταποντισθή
εν/τω πελάγει/της θαλάσσης. ουαί/τω κόσ=
μω από/των σκανδάλων. ανάγκη γαρ εστίν
ελθείν/τα σκάνδαλα. πλήν ουαί/τω ανθρώ=
πω εκείνω δι ου/το σκάνδαλον έρχεται. ει δε
/η χειρ σου η/ο πους σου σκανδαλίζει σε, έκ
κοψον αυτά, και βάλε από σου. καλόν σοι
εστίν εισελθείν εις/την ζωήν χωλόν η κυλ=
λόν, η δύο χείρας η δύο πόδας έχοντα
βληθήναι εις/το πυρ/το αιώνιον. και ει/ο οφ
θαλμός σου σκανδαλίζει σε, έξελε αυτόν και
βάλε από σου. καλόν σοι εστί μονόφθαλ=
μον εις/την ζωήν εισελθείν, η δύο οφθαλ=
μούς έχοντα βληθήναι εις/την γέενναν/του
πυρός. οράτε μη καταφρονήσητε ενός/των μι
κρών τούτων. λέγω γαρ υμίν, ότι/οι άγγε
λοι αυτών εν ουρανοίς διαπαντός βλέπουσι
/το πρόσωπον/του πατρός μου/του εν ου
ρανοίς. ήλθε γαρ/ο υιός/του ανθρώπου σώ=
σαι/το απολωλός. τι υμίν δοκεί. εάν γένη=
ται τινί ανθρώπω εκατόν πρόβατα, και πλα
νηθή εν εξ αυτών, ουχί αφείς/τα ενενήκοντα
εννέα, επί/τα όρη πορευθείς ζητεί/το πλανώ
μενον. και εάν γένηται ευρείν αυτό, αμήν λέ

mā accipiebant ad petrū: ⁊ dixerunt ei.
Magister vester non soluit didrachmā
ait. Etiam. Et cum intrasset in domū
preuenit eum iesus dicēs. Quid tibi
videtur symon? Reges terre a quibus
accipiūt tributum vel censum: a filijs
suis an ab alienis? Et ille dixit.
Ab alienis. Dixit illi
iesus. Ergo liberi sunt filij.
Ut aūt non scandalizemus eos: vade
ad mare ⁊ mitte hamum: et
eum piscem q̄ prim9 ascēderit tolle: ⁊
aperto ore eius inuenies staterem:
illum sumens da eis pro me
et te. Cap.18.

In illa hora accesserūt discipuli ad A
iesū dicētes. Quis putas maior ē Mar.9.c. Luce.9.f.
in regno celorum? Et aduocans
iesus paruulum: statuit eum
ī medio eoꝝ et dixit. Amē dico vobis:
nisi ꝯuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut puuli
non intrabitis in regnum celorum.
Quicūq; ergo hūiliauerit se sicut
puul9 iste: hic est maior in
regno celorum. Et qui susceperit
vnū paruulum talem in nomine meo:
me suscipit. Qui āt scādalizauerit vnū Marc.9.f. Luce.17.a.
de pusillis istis qui in me credunt:
expedit ei vt suspendat mola asinaria
in collo eius: et demergatur
in profundum maris. Ue mundo
a scandalis. Necesse est enim vt Marc.9.f. sup.5.e.
veniant scandala: veruntñ ve homini
illi per quem scandalū venit. Si aūt
man9 tua vel pes tu9 scādalizat te: ab
scide ea et proijce abs te. Bonum tibi B
est ad vitā ingredi debilē vel claudum Marc.8.b
q̄ȝ duas man9 vel duos pedes habētes
mitti in ignem eternum. Et si oculus
tuus scandalizat te: erue eum et
ꝓijce abs te. Bonū tibi ē vnū oclȝ ha=
in vitā intrare: q̄ȝ duos oculos ⌊bētem
habentem mitti in gehennam
ignis. Uidete ne contemnatis vnum ex
his pusillis. Dico enim vobis q2 ange
li eorum in celis semper vident
faciem patris mei qui in celis est.
Uenit enim filius hominis saluare
qd pierat. Quid vobis videt. Si fue Luce.9.g. Luce.15.a.
rint alicui centum oues ⁊ errauerit
vna ex eis: nonne relinquet nonaginta
nouē ī mōtib9 ⁊ vadit querere eā q̄ erra=
uit? Et si ꝯtigerit vt iueniat eā: amē di

γω ὑμίν, ότι χαίρει επ' αυτώ μάλλον, η ε-
πί τοις ενενήκοντα εννέα τοις μη πεπλανη-
μένοις. ούτως ουκ εστί θέλημα έμπροσθεν
του πατρός υμών του εν ουρανοίς, ίνα α-
πόληται εις των μικρών τούτων. εάν δε α-
μάρτη εις σε ο αδελφός σου, ύπαγε και
έλεγξον αυτόν μεταξύ σου και αυτού μό-
νου. εάν σου ακούση, εκέρδησας τον αδελ-
φόν σου. εάν δε μη ακούση, παράλαβε με-
τά σου έτι ένα η δύο, ίνα επί στόματος δύ-
ο μαρτύρων η τριών σταθή παν ρήμα.
εάν δε παρακούση αυτών, ειπέ τη εκκλη-
σία. εάν δε και της εκκλησίας παρακούση,
έστω σοι ώσπερ ο εθνικός και ο τελώνης.
αμήν λέγω υμίν, όσα εάν δήσητε επί της
γης, έσται δεδεμένα εν τω ουρανώ. και ό-
σα εάν λύσητε επί της γης, έσται λελυμένα
εν τω ουρανώ. πάλιν αμήν λέγω υμίν, ό-
τι εάν δύο υμών συμφωνήσωσιν επί της
γης περί παντός πράγματος ου εάν αιτή-
σωνται, γενήσεται αυτοίς παρά του πα-
τρός μου του εν ουρανοίς. ου γαρ εισί
δύο η τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα,
εκεί ειμί εν μέσω αυτών. τότε προσελθών
αυτώ ο πέτρος, είπε. κύριε ποσάκις αμαρ-
τήσει εις εμέ ο αδελφός μου και αφήσω αυ-
τώ, έως επτάκις. λέγει αυτώ ο ιησούς. ου
λέγω σοι έως επτάκις, αλλ' έως εβδομηκον-
τάκις επτά. διά τούτο ωμοιώθη η βασιλεία
των ουρανών ανθρώπω βασιλεί ος ηθέλη-
σε συνάραι λόγον μετά των δούλων αυ-
τού. αρξαμένου δε αυτού συναίρειν, προ-
σηνέχθη αυτώ εις οφειλέτης μυρίων τα-
λάντων, μη έχοντος δε αυτώ αποδούναι,
εκέλευσεν αυτόν ο κύριος αυτού πραθήναι.
και την γυναίκα αυτού και τα τέκνα, και
πάντα όσα είχε, και αποδοθήναι. πεσών ουν
ο δούλος, προσεκύνει αυτώ λέγων. κύ-
ριε. μακροθύμησον επ' εμοί, και πάντα σοι α-
ποδώσω. σπλαγχνισθείς δε ο κύριος του
δούλου εκείνου, απέλυσεν αυτόν. και το
δάνειον αφήκεν αυτώ. εξελθών δε ο δού-
λος εκείνος, εύρεν ένα των συνδούλων αυ-
τού, ος ώφειλεν αυτώ εκατόν δηνάρια. και
κρατήσας αυτόν έπνιγε λέγων. απόδος μοι
ει τι οφείλεις. πεσών ουν ο σύνδου-
λος αυτού εις τους πόδας αυτού, παρεκά-
λει αυτόν λέγων. μακροθύμησον επ' εμοί,
και αποδώσω σοι. ο δε ουκ ήθελεν. αλλά
απελθών, έβαλεν αυτόν εις φυλακήν, έως
ου αποδώ το οφειλόμενον. ιδόντες δε οι
σύνδουλοι αυτού τα γενόμενα, ελυπήθη-
σαν σφόδρα. και ελθόντες διεσάφησαν τω

co vobis: qz gaudet sup eã magis q̃ȝ sup
nonaginta nouem que non errauerunt.
Sic non est voluntas ante
patrez vestrũ qui in celis est: vt pereat
vnus de pusillis istis. Si autẽ peccaue Luce.17.a.
rit in te frater tuus: vade et Salt.6.a.
corripe eum inter te et ipsum solum. Eccl.19.b.
Si te audierit: lucratus eris fratrem 1.Cor.8.d.
tuũ. Si aũt nõ te audierit adhibe tecũ 2.9.d.
adhuc vnũ vel duos: vt in ore duorũ Deu.17.b.
vel trium testium stet omne verbum. Johan.8.c.
Quod si non audierit eos: dic ecclesie. 2.Cor.13.a.
Si autem ecclesiam non audierit: Hebr.10.d.
sit tibi sicut ethnicus et publicanus.
Amẽ dico vobis: q̃cũqȝ alligaueritis sup sup.16.c.
terrã erunt ligata et in celo: ꝛ quecũqȝ Johis.20.
solueritis super terram erunt soluta et
in celo. Iterum dico vobis quia
si duo ex vobis consenserint super
terram de omni re quãcunqȝ petierint
fiet illis a patre
meo qui in celis est. Ubi enim sunt
duo vel tres cõgregati in nomine meo
ibi sum in medio eorũ. Tunc accedẽs Luce.17.a.
petrus ad eũ dixit. Dñe quotiens pecca
bit in me frater meus et dimittam ei:
vsqȝ septies? Dixit illi iesus. Non
dico tibi vsqȝ septies: sȝ vsqȝ septuagies
septies. Ideo assimilatũ est regnum
celorum homini regi qui voluit
rationẽ ponere cum seruis suis.
Et cũ cepisset rationẽ ponere: oblatus ẽ
ei vnus qui debebat ei decẽ milia talẽta.
Cum autem non haberet vnde redderet:
iussit eum dominus eius venundari
ꝛ vxorem eius ꝛ filios: et
oĩa que hẽbat ꝛ reddi. Procidens ãt
seruus ille: adorabat eũ dicẽs. Domine
patientiã habe in me: ꝛ oĩa reddã tibi.
Misertus autem dominus
serui illius dimisit eum: ꝛ
debitũ dimisit ei. Egressus aũt seruus
ille inuenit vnum de conseruis suis
qui debebat ei centum denarios: ꝛ
tenẽs suffocabat eũ dicẽs. Redde mihi
quod debes. Et procidens conseruus
eius: ad pedes eius rogabat
eum dicẽs. Patientiam habe in me
ꝛ oĩa reddam tibi. Ille autẽ noluit: sȝ
abiit ꝛ misit eum in carcerem: donec
redderet debitum. Videntes autem
conserui eius q̃ fiebant contristati sunt
valde ꝛ venerunt ꝛ narrauerunt

κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε
προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ,
λέγει αὐτῷ. Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀ=
φειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι ἐπεὶ παρεκάλεσάς
με. οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλον
σου ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα. καὶ ὀργισθεὶς ὁ
κύριος αὐτοῦ, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασα
νισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμε=
νον αὐτῷ. οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπου=
ράνιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκασ=
τος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑ
μῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν. Cap.19.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς τοὺς
λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς γαλι
λαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἰουδαίας
πέραν τοῦ ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐ
τῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς
ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ φαρισαῖοι πει
ράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες αὐτῷ. εἰ ἔξεσ
τιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
κατὰ πᾶσαν αἰτίαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς. οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρ
χῆς, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, καὶ
εἶπεν. ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος
τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσ
κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσον=
ται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκ ἔτι εἰ=
σὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συ=
νέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. λέγουσιν
αὐτῷ. τί οὖν μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βι=
βλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν.
λέγει αὐτοῖς. ὅτι μωσῆς πρὸς τὴν σκληρο=
καρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς
γυναῖκας ὑμῶν. ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγο=
νεν οὕτως. λέγω δὲ ὑμῖν. ὅτι ὃς ἂν ἀπολύ
σῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ
γαμήσει ἄλλην, μοιχᾶται. καὶ ὁ ἀπολελυ
μένην γαμήσας μοιχᾶται. λέγουσιν αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία
τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμ
φέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. οὐ πάν=
τες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς
δέδοται. εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοι=
λίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως. καὶ εἰσὶν εὐ
νοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀν=
θρώπων. καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνού=
χισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα
νῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν, χωρείτω. Τότε
προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖ=
ρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. οἱ δὲ μα
θηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν.
ἄφετε τὰ παιδία. καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλ
θεῖν πρός με. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βα=

domino suo omnia q̃ facta fuerāt. Tūc
vocauit illum dominus suus: et
ait illi. Serue nequam: omne debitum
illud dimisi tibi: quoniam rogasti
me. Nōne ergo oportuit et te misereri cō
serui tui sicut et ego tui misertus sū. Et ira
tus dominus eius tradidit eum tortoribus
quoadusq; redderet vniuersum debitū sup.5.d. Luce.12.g.
ei. Sic et pater meus celestis
faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq;
fratri suo de cordibus vestris.
Cap.19.

Et factū est cum consumasset iesus A
sermones istos migrauit a galilea Mar.10.a.
et venit in fines iudee
trans iordanem: et secute sunt eum
turbe multe: et curauit eos
ibi. Et accesserunt ad eum pharisei tē
ptantes eum et dicentes. Si licet
homini dimittere vxorem suam
q̃cūq; ex cā? Qui rñdēs ait [initio: Gen.1.d. Mar.10.a.
illis. Nō legistis q̃ qui fecit hoiē ab
masculum et feminam fecit eos? Et
dixit. Propter hoc dimittet homo Gen.2.d. Ephe.5.d. 1.Cor.6.d
patrem et matrem et adherebit
vxori sue: et erunt
duo in carne vna. Itaq; iam nō sunt
duo sed vna caro. Quod ergo deus cō
iūxit: homo non separet. Dicunt
illi. Quid ergo moyses mādauit dari li Deut.24.a sup.5.e. Mar.10.a.
bellum repudij et dimittere eam?
Ait illis. Qm̃ moyses ad duriciā cordis
vestri permisit vobis dimittere
vxores vr̃as ab initio autem non fuit B
sic. Dico aūt vobis q2 quicūq; dimise= Mar.10.b. Luc.16.d. sup.5.e.
rit vxorē suā nisi ob fornicationem: et
aliā duxerit: mechatur. Et q̃ dimissā
duxerit mechat. Dicūt ei
discipuli eius. Si ita est causa
hominis cum vxore: non expedit
nubere. Qui dixit illis. Non omnes
capiunt verbum istud: sed quibus
datum est. Sunt enim eunuchi qui de
matris vtero sic nati sūt: et sūt eunuchi
qui facti sunt ab hominibus:
et sūt eunuchi qui seipsos castrauerunt
propter regnum celorum.
Qui potest capere capiat. Tunc Mar.10.b. Luce.18.c.
oblati sunt ei paruuli vt manus
eis imponeret et oraret. Discipuli autem
increpabant eos. Jesus vero ait eis.
Sinite paruulos et nolite eos prohibere Mar.10.b.
ad me venire: talium est enim regnum

σιλεία/των ουρανών. και επιθείς αυτοίς/τας
χείρας, επορεύθη εκείθεν. και ιδού εις προ=
σελθών, είπεν αυτώ. διδάσκαλε αγαθέ, τί
αγαθόν ποιήσω ίνα έχω ζωήν αιώνιον. ο
δε είπεν αυτώ. τί με λέγεις αγαθόν. ουδείς
αγαθός, ει μή εις/ο θεός. ει δε θέλεις εισελ=
θείν εις/τήν ζωήν, τήρησον/τας εντολάς. λέγει
αυτώ. ποίας./ο δε ιησούς είπε./το ου φονεύ
σεις, ου μοιχεύσεις, ου κλέψεις, ου ψευδο
μαρτυρήσεις. τίμα/τον πατέρα σου και/την
μητέρα σου. και αγαπήσεις/τον πλησίον
σου ως σεαυτόν. λέγει αυτώ/ο νεανίσκος.
πάντα ταύτα εφυλαξάμην εκ νεότητός μου,
τι έτι υστερώ. έφη αυτώ/ο ιησούς. ει θέλεις
τέλειος είναι, ύπαγε πώλησόν σου/τα υ=
πάρχοντα και δος πτωχοίς, και έξεις θησαυ
ρόν εν ουρανώ. και δεύρο ακολούθει μοι. α=
κούσας δε/ο νεανίσκος/τον λόγον, απήλθε
λυπούμενος. ην γαρ έχων κτήματα πολ=
λά./ο δε ιησούς είπε/τοις μαθηταίς αυτού.
αμήν λέγω υμίν, ότι δυσκόλως πλούσιος
εισελεύσεται εις/την βασιλείαν/των ουρα=
νών. πάλιν δε λέγω υμίν. ευκοπώτερόν εσ
τί κάμηλον διά τρυπήματος ραφίδος διελ
θείν, η πλούσιον εις/την βασιλείαν/του θεού
εισελθείν. ακούσαντες δε/οι μαθηταί αυτού
εξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες. τις άρα
δύναται σωθήναι. εμβλέψας δε/ο ιησούς εί
πεν αυτοίς. παρά ανθρώποις τούτο αδύ=
νατόν εστι, παρά δε θεώ πάντα δυνατά. τό
τε αποκριθείς/ο πέτρος είπεν αυτώ. ιδού η
μείς αφήκαμεν πάντα, και ηκολουθήσαμέν
σοι, τι άρα έσται ημίν./ο δε ιησούς είπεν αυ
τοίς. αμήν λέγω υμίν ότι υμείς/οι ακολου=
θήσαντές μοι εν/τη παλιγγενεσία όταν καθί
ση/ο υιός/του ανθρώπου επί θρόνου δόξης
αυτού, καθίσεσθε και υμείς επί δώδεκα
θρόνων κρίνοντες/τας δώδεκα φυλάς/του
ισραήλ. και πάς ος αφήκεν οικίαν, η αδελ
φούς, η αδελφάς, η πατέρα, η μητέρα, η γυ
ναίκα, η τέκνα, η αγρούς ένεκεν/του ονόμα=
τος μου, εκατονταπλασίονα λήψεται, και
ζωήν αιώνιον κληρονομήσει. πολλοί δε έ=
σονται πρώτοι έσχατοι, και/οι έσχατοι πρώ
τοι.

Cap.20.

Ομοία γαρ εστίν/η βασιλεία/των ουρα=
νών ανθρώπω οικοδεσπότη, όστις εξήλ
θεν άμα πρωΐ μισθώσασθαι εργάτας εις/τον
αμπελώνα αυτού. και συμφωνήσας μετά
/των εργατών εκ δηναρίου/την ημέραν, απέ=
στειλεν αυτούς εις/τον αμπελώνα αυτού.
και εξελθών περί τρίτην ώραν, είδεν άλ=
λους εστώτας εν/τη αγορά αργούς. κακεί=

celorum. Et cum imposuisset eis Lucc.18.c.
manꝰ abijt inde. Et ecce vnꝰ accedēs
ait illi. Magister bone: quid Mar.10.b.
boni faciaz vt habeā vitaz eternā? Qui Lucc.18.d.
dixit ei. Quid me interrogas de bono?
Unus est bonus deus. Si autem vis
ad vitam ingredi: serua mādata. Dicit
illi. Que? Jesꝰ āt dixit. Nō homicidiū
facies nō adulterabis: nō facies furtuz
nō falsū: testimoniū dices: honora patrē
matrē tuam: diliges proximuz tuū et
tuuz sicut teipm. Dicit illi adolescens.
Oia hec custodiui a iuuentute mea
q̄d adhuc mihi deest. Ait illi iesꝰ. Si Mar.10.c.
pfectꝰ eē vade et vēde oia q̄ habes vis Lucc.12.d. et.18.d.
et da pauperibus: et habebis thesauruz
in celo et veni sequere me. Cuz audisset
autem adolescens verbum abijt
tristis. Erat ei habēs mltas possessiōes.
Jesus autem dixit discipulis suis.
Amen dico vobis quia diues difficile
intrabit in regnum celorum.
Et iterum dico vobis. Facilius est Marc.10.c.
camelum per foramen acus transire Lucc.18.c.
q̄ȝ diuitem intrare in regnuz celorum.
Auditis autem his discipuli
mirabātur valde dicentes. Quis ergo
poterit saluꝰ eē? Aspiciens āt iesꝰ dixit
illis. Apud homines hoc impossibile Mar.10.c.
est: apud deū āt oia possibilia sūt. Tūc Lucc.18.c.
respondens petrus dixit ei. Ecce nos
reliquimus omnia: et secuti sumus illi.
te. Quid ergo erit nobis? Jesꝰ āt dixit
Amē dico vobis: qꝛ vos q̄ secuti estis
me in regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis
sue: sedebitis et vos super sedes Lucc.22.c.
duodecim iudicantes duodecim tribus
israel. Et oīs qui reliq̄rit domū vl' frēs Deu.33. Marc.10.
aut sorores aut prēz aut mrēz aut vxo Lucc.8.c.
rez aut filios aut agros propter nomen
meum: centuplum accipiet et
vitā eternā possidebit. Multi aūt erūt Marc.15.
primi nouissimi: et nouissimi primi. Lucc.13.

Cap.20.

Simile est regnum celorum
homini patrifamilias: qui exijt
primo mane conducere operarios in
vineam suā. Cōuentione aūt facta cuz
operarijs ex denario diurno: misit
eos in vineam suam.
Et egressus circa horā tertiā vidit alios
stantes in foro ociosos: et

μοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπε-
λῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. οἱ
δὲ ἀπῆλθον. πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ
ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ
τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους
ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς. τί ὧδε
ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί. λέγου-
σιν αὐτῷ. ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέ-
γει αὐτοῖς. ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-
πελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε. ὀψί-
ας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ. κάλεσον τοὺς
ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρ-
ξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.
καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν,
ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶ-
τοι, ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται, καὶ ἔ-
λαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες
δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου λέ-
γοντες. ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐ-
ποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας
τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ
τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐ-
τῶν. ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. οὐχὶ δηναρίου
συνεφώνησάς μοι. ἆρον τὸ σόν, καὶ ὕπαγε.
θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ
σοί. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν
τοῖς ἐμοῖς. εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐσ-
τιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι. οὕτως ἔσονται οἱ
ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.
πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκ-
τοί. καὶ ἀναβαίνων ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα
παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατιδίαν
ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. ἰδοὺ ἀναβαί-
νομεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θα-
νάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνε-
σιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυ-
ρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. τό-
τε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν ζεβε-
δαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα
καὶ αἰτοῦσα τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
τῇ. τί θέλεις. λέγει αὐτῷ. εἰπὲ ἵνα καθίσω-
σιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου,
καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. οὐκ οἴ-
δατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήρι-
ον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐ-
γὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι. λέγουσιν αὐ-
τῷ δυνάμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς. τὸ μὲν πο-
τήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε. τὸ δὲ καθίσαι

dixit illis. Ite & vos in vineã meam:
et quod iustũ fuerit dabo vobis. Illi
aũt abierũt. Iterũ ãt exijt circa sextã &
nonam horam: et fecit similiter. Circa
vndecimam vero exijt: et inuenit alios
stantes et dicit illis. Quid hic
statis tota die ociosi? Dicunt
ei. Quia nemo nos conduxit. Dixit
illis. Ite et vos in vineam meam.
Cum sero
autem factũ esset dicit dominus vinee
procuratori suo. Voca Luce.10.a.
operarios et redde illis mercedẽ: incipiẽs B
a nouissimis vsq; ad primos. nerãt:
Cũ vẽissẽt ergo q circa vndeciã horã ve
acceperũt singulos denarios. Venientes
ãt & primi: arbitrati sũt q pl9 essẽt acce
pturi: accepert ãt & ipsi siglos denarios.
Et accipiẽtes murmurabãt adũs9 patrẽ
familias dicẽtes. Hi nouissimi vna ho
ra fecerũt: & pares illos nobis fecisti
qui portauim9 pondus diei &
est9. At ille respondens vni eorũ dixit.
Amice nõ facio tibi iniuriã. Nõne ex d Ĩ.22.b.&.26 c.
cõuenisti mecũ? Tolle qđ tuũ ẽ & nario
vade: Volo ãt & huic nouissĩo dare
sicut et tibi. Aut nõ licet mihi qđ vo
An ocul9 tu9 nequã est lo facere? Eccl.31.b. sup.19.g. Mar.10.e.
quia ego bonus sum? Sic erunt
nouissimi primi: et primi nouissimi
Multi ei sũt vocati pauci vero electi. Luce.13.f.
Et ascendens iesus hierosolymam C
assumpsit duodecim discipulos secreto: Ĩ.22.c. sup.16.c. Marc.10.e Luce.18.f.
et ait illis. Ecce ascendimus
hierosolymã et filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et
scribis et condemnabunt eum morte:
et tradent eum gentibus
ad illudendum & flagellandum et cru-
cifigendũ: et tertia die resurget. Tunc Mar.10.e.
accessit ad eum mater filiorum zebedei
cum filijs suis: adorans
& petens aliquid ab eo. Qui dixit ei.
Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant
hi duo filij mei: vnus ad dexterã tuã
et vnus ad sinistram in regno
tuo. Respõdens aũt iesus dixit. Nesci Jacobi.4.a Rom.8.d. 1.Cor.10.d
tis quid petatis. Potestis bibere calicẽ
quem ego bibiturus sum?
Dicunt ei.
possumus. Ait illis. Calicem quidem
meum bibetis:
sedere autem.

ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ
ἐστὶν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑ
πὸ τοῦ πατρός μου. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ=
κα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ
δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν.
οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυ=
ριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξου=
σιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑ
μῖν. ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσ=
θαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος. καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ
ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος
ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε δια
κονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν. καὶ
ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ ἱεριχῶ, ἠκολού
θησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ δύο
τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν ἀκούσαν
τες ὅτι ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες.
ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς δαυίδ. ὁ δὲ ὄ=
χλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ
δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες. ἐλέησον ἡμᾶς
κύριε υἱὸς δαυίδ. καὶ στὰς ὁ ἰησοῦς, ἐφώ
νησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε. τί θέλετε ποιήσω ὑ=
μῖν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἵνα ἀνοιχθῶσιν
ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ ἰη=
σοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. καὶ εὐ
θέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠ
κολούθησαν αὐτῷ.

Cap. 21.

Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς ἱεροσόλυμα καὶ ἦλ=
θον εἰς βηθσφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐ=
λαιῶν, τότε ὁ ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθη=
τὰς λέγων αὐτοῖς. πορεύθητε εἰς τὴν κώμην
τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄ
νον δεδεμένον καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς. λύσαν
τες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τί,
ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει. εὐ=
θέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. τοῦτο δὲ ὅ=
λον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος. εἴπατε τῇ θυγατρὶ σι
ών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς
καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑ
ποζυγίου. πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ
ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ ἰη=
σοῦς, ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον. καὶ
ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ πλεῖσ=
τος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν
τῇ ὁδῷ. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ
τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ.
οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου=
θοῦντες, ἔκραζον λέγοντες. ὡσαννὰ τῷ υἱῷ
δαυίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό=
ματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. καὶ

ad dexteram meam vel sinistram non
est meum dare vobis: sed quibus paratum est a
patre meo. Et audientes decem
indignati sunt de duobus fratribus.
Jesus autem vocavit eos ad se: et ait.
Scitis quia principes gentium dominantur
eorum: et qui maiores sunt potestatem exer
cent inter eos. Non ita erit inter vos.
Sed quicunque voluerit inter vos maior fieri:
sit vester minister. Et qui voluerit
inter vos primus esse: erit vester servus.
Sicut filius hominis non venit mini=
strari sed ministrare: et dare
animam suam redemptionem pro multis. Et
egredientibus illis ab iericho: secuta est
eum turba multa. Et ecce duo
ceci sedentes secus viam audierunt
quia iesus transiret: et clamaverunt dicentes.
Domine miserere nostri fili david. Turba
increpabat eos ut tacerent. autem
At illi magis clamabant dicentes. Domine
miserere nostri fili david. Et stetit iesus et vo
cavit eos et ait. Quid vultis ut faciam vo=
bis. Dicunt illi. Domine ut aperiantur
oculi nostri. Misertus autem eorum ie=
sus: tetigit oculos eorum. Et confestim
viderunt et secuti sunt eum.

Cap. 21.

Et cum appropinquasset hierosolymis
et venisset betphage ad montem oli=
ueti: tunc iesus misit duos discipulos
dicens eis. Ite in castellum quod
contra vos est: et statim invenietis asinam
alligatam et pullum cum ea: solvite et
adducite mihi. Et si quis vobis aliquid di
dicite quia dominus his opus habet: xerit:
et confestim dimittet eos. Hoc autem
factum est: ut adimpleretur quod dictum est per
prophetam dicentem. Dicite filie sion:
ecce rex tuus venit tibi mansuetus
sedens super asinam et pullum filium subiuga=
lis. Euntes autem discipuli
fecerunt sicut precepit illis iesus. Et
adduxerunt asinam et pullum et
imposuerunt super eos vestimenta sua:
et eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem
turba straverunt vestimenta sua in
via. Alii autem cedebant ramos de
arboribus et sternebant in via.
Turbe autem que precedebant et que seque
bantur clamabant dicentes. Osanna filio
david benedictus qui venit in nomine
domini: osanna in altissimis. Et

Marc. 10. f. Luce. 22. c.
Luce. 22. c. Marc. 10. g.
Mar. 10. g. Luce. 18. g. sup. 9. f.
Luce. 18. g. sup. 9. c.
Mar. 8. d. 10. g.
Mar. 11. Luce. 19. Johã. 12.
Zacha. 9. Esaie. 62. Johis. 12. Marc. 11. Luce. 19.
Mar. Luce. Johan.

εισελθόντος αυτού εις ιεροσόλυμα, εσείσθη
πάσα η πόλις λέγουσα. Τις εστίν ούτος;
οι δε όχλοι έλεγον. ούτος εστίν ιησούς ο
προφήτης ο από ναζαρέτ της γαλιλαίας. και
εισήλθεν ο ιησούς εις το ιερόν του θεού, και
εξέβαλε πάντας τους πωλούντας και αγο
ράζοντας εν τω ιερώ, και τας τραπέζας των
κολλυβιστών κατέστρεψε, και τας καθέ=
δρας των πωλούντων τας περιστεράς, και
λέγει αυτοίς. γέγραπται. ο οίκός μου οί=
κος προσευχής κληθήσεται, υμείς δε αυτόν
εποιήσατε σπήλαιον ληστών. και προσήλ
θον αυτώ χωλοί και τυφλοί εν τω ιερώ, και
εθεράπευσεν αυτούς. ιδόντες δε οι αρχιε=
ρείς και οι γραμματείς τα θαυμάσια α εποίη
σε, και τους παίδας κράζοντας εν τω ιερώ
και λέγοντας, ωσαννά τω υιώ δαυίδ, ηγα=
νάκτησαν και είπον αυτώ. ακούεις τι ούτοι
λέγουσιν; ο δε ιησούς λέγει αυτοίς. ναι.
ουδέποτε ανέγνωτε ότι εκ στόματος νηπί
ων και θηλαζόντων κατηρτίσω αίνον. και κα
ταλιπών αυτούς, εξήλθεν έξω της πόλεως
εις βηθανίαν, και ηυλίσθη εκεί. πρωΐας δε ε
πανάγων εις την πόλιν, επείνασε. και ιδών
συκήν μίαν επί της οδού, ήλθεν επ' αυτήν.
και ουδέν εύρεν εν αυτή ει μη φύλλα μό=
νον. και λέγει αυτή. μηκέτι εκ σου καρπός
γένηται εις τον αιώνα. και εξηράνθη παρα=
χρήμα η συκή. και ιδόντες οι μαθηταί εθαύ=
μασαν λέγοντες. πως παραχρήμα εξηράνθη
η συκή. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν αυτοίς
αμήν λέγω υμίν, εάν έχητε πίστιν και μη
διακριθήτε, ου μόνον το της συκής ποιήσε=
τε, αλλά καν τω όρει τούτω είπητε άρθητι
και βλήθητι εις την θάλασσαν, γενήσεται.
και πάντα όσα εάν αιτήσητε εν τη προσευ=
χή πιστεύοντες λήψεσθε. και ελθόντι αυ=
τω εις το ιερόν, προσήλθον αυτώ διδάσ=
κοντι οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι του
λαού λέγοντες. εν ποία εξουσία ταύτα ποι
είς; και τις σοι έδωκε την εξουσίαν ταύτην;
αποκριθείς δε ο ιησούς, είπεν αυτοίς. ερωτή
σω υμάς καγώ λόγον ένα, ον εάν είπητε
μοι, καγώ υμίν ερώ εν ποία εξουσία ταύ=
τα ποιώ. το βάπτισμα ιωάννου πόθεν ην,
εξ ουρανού, η εξ ανθρώπων; οι δε διελογί=
ζοντο παρ' εαυτοίς λέγοντες. εάν είπωμεν
εξ ουρανού, ερεί ημίν, διά τι ουν ουκ επι=
στεύσατε αυτώ; εάν δε είπωμεν εξ ανθρώ=
πων, φοβούμεθα τον όχλον. πάντες γαρ έ=
χουσι τον ιωάννην ως προφήτην. και απο=
κριθέντες τω ιησού είπον, ουκ οίδαμεν. έφη
αυτοίς και αυτός. ουδέ εγώ λέγω υμίν εν

cum intrasset hierosolymam: cõmota est
vniuersa ciuitas dicẽs. Quis ẽ hic?
Populi autem dicebant. Hic est iesus
propheta: a nazareth galilee. Et Marc. 11. b
intrauit iesus in templum dei: et Luce. 19. g. Johã. 2. c.
eijciebat omnes vendentes et ementes
in templo: et mensas
nũmulariorum et cathedras
vendentium columbas euertit: et
dicit eis. Scriptũ est: dom9 mea do= Esa. 56. c.
mus orationis vocabitur: vos autem Hiere. 7. b. Marc. 12. c.
fecistis illã speluncã latronũ. Et acces Luc. 19. g.
serũt ad eum ceci et claudi in templo et
sanauit eos. Videtes ãt pricipes sacer C
dotum et scribe mirabilia que fecit
et pueros clamantes in templo
et dicẽtes osãna filio dauid: idignati sũt
et dixerunt ei. Audis quid isti
dicunt? Jesus autem dixit eis. Vtiqz
nunqz legistis quia ex ore infantium Ps. 8.
et lactentiũ perfecisti laudẽ? Et relictis Mar. 11. b.
illis abijt foras extra ciuitatem
i bethaniã: ibiqz mãsit. Mane aũt re
uertens in ciuitatem esurijt. Et videns Mar. 11. c.
fici arborẽ vnã secus viã venit ad eã Luc. 13. b.
et nihil inuenit in ea nisi folia tantum:
et ait illi. Nunqz ex te fructus
nascatur in sẽpiternũ. Et arefacta ẽ ɔti
nuo ficulnea. Et vidẽtes discipli mirati
sũt dicentes. Quomodo cõtinuo aruit.
Respondens autem iesus: ait eis.
Amẽ dico vobis: si habueritis fidẽ et nõ sup. 17. e.
hesitaueritis: nõ solũ de ficulnea facietis Luce. 17. b. Marc. 11. d
sed et si monti huic dixeritis: tollere Jaco. 1. a.
et iacta te in mare fiet. D
Et omnia quecũqz petieritis i oratione Marc. 11. e
credentes accipietis. Et cum venisset Johã. 4. d. et 16. f
in tẽplum accesserũt ad eum docentem
principes sacerdotum et seniores
populi dicẽtes. In q̃ ptãte hec facis? Mar. 11. f.
Et quis tibi dedit hanc potestatem? Luce. 20. a.
Rñdens iesus dixit eis. Interrogabo
vos et ego vnũ sermonẽ quẽ si dixeritis
mihi: et ego vobis dicã i qua ptãte hec
facio. Baptismũ iohannis vnde erat:
e celo an ex hoib9? At illi cogitabant
inter se dicentes. Si dixerimus
e celo: dicet nobis: q̃re ergo non credi
distis illi? Si autem dixerimus ex hoi=
bus: timemus turbam. Oẽs eni habe sup. 14. a.
bant iohannẽ sicut prophetam. Et rñdẽ
tes iesu dixerũt. Nescimus. Ait
illis et ipse. Nec ego dico vobis in E

ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος τις εἶχε τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν. τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. οὐ θέλω. ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν. ἐγὼ κύριε. καὶ οὐκ ἀπῆλθε. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός. λέγουσιν αὐτῷ. ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ. οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος τις ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν. καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων, ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς. οὗτος ἐστὶν ὁ κληρονόμος, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. καὶ λαβόντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις. λέγουσιν αὐτῷ. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. διατοῦτο λέγω ὑμῖν. ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον, συνθλασθήσεται. ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι

q̄ ptāte hec facio. Quid aūt vobis videtur? Homo quidā hēbat duos filios: & accedēs ad primū dixit. Fili vade hodie opare in vineā meā. Ille aūt respōdēs ait. Nolo. Postea aūt penitētia mot⁹ abijt. Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille rñdens ait. Eo dñe. Et non iuit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei. Primus. Dicit illis iesus. Amen dico vobis quia publicani et meretrices precedunt vos in regno dei. Uenit enim ad vos iohannes in via iustitie: et non credidistis ei. Publicani autē et meretrices crediderūt ei: vos aūt vidētes nec pniaȝ habuistis postea vt crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plantauit vineam et sepem circundedit ei: et fodit in ea torcular: et edificauit turrim et locauit eaȝ agricolis: & pegre pfect⁹ ē. Cū aūt tp̄s fructuum appropinquasset: misit seruos suos ad agricolas vt acciperent fructus eius. Et agricole apprehensis seruis eius: aliū ceciderūt: aliū occiderūt: aliū vo lapidauerūt. Iterum misit alios seruos plures prioribus: et fecerunt illis similiter. Nouissime aūt misit ad eos filium suum dicens: verebūtur forte filium meū. Agricole aūt vidētes filium dixerunt intra se. Hic est heres: venite occidamus eum: et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineā et occiderūt. Cum ergo venerit dominus vinee: quid faciet agricolis illis? Aiunt illi. Malos male perdet: et vineam suam locabit alijs agricolis: qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis iesus. Nunq̄ legistis in scripturis. Lapidē quē reprobauerunt edificantes: hic est factus in caput anguli? A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit sup lapidē istū cōfringetur: sup quē vo ceciderit: cōteret eū. Et cū audissent pricipes sacerdotū & pharisei

d. Opare. i. … patiui mōi …

d. In gr. ego dñe. i. ecce me dñe.

Mar. 12. a. Luce. 20. b. Esaie. 5. a.

j. 22. a.

Mar. 12. … Gen. 37. …

Mare. 12 … Luce. 20. … 1. Pe. 2. … Titum. 4 …

Mar. 12 … Luce. 19 … 7. 20. c. 7. a.

τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ
αὐτῶν λέγει. καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προ=
φήτην αὐτὸν εἶχον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς
πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγων.

Cap. 22.

Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώ
πῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ
υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους
αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς
γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν ἀπέ=
στειλεν ἄλλους δούλους λέγων. εἴπατε
τοῖς κεκλημένοις ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοί
μασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυ=
μένα, καὶ πάντα ἕτοιμα, δεῦτε εἰς τοὺς γά=
μους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς
τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐ
τοῦ. οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δού=
λους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. καὶ ἀ
κούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὠργίσθη. καὶ πέμ
ψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς
φονεῖς ἐκείνους. καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέ=
πρησε. τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ὁ μὲν
γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
ἦσαν ἄξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξό=
δους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε, κα=
λέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόντες οἱ
δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδούς, συνήγαγον
πάντας ὅσους εὗρον πονηρούς τε καὶ ἀγα
θούς, καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. εἰ=
σελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνα
κειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυ=
μένον ἔνδυμα γάμου. καὶ λέγει αὐτῷ. ἑταῖ
ρε πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γά=
μου. ὁ δὲ ἐφιμώθη. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς
τοῖς διακόνοις. δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ
πόδας, ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. πολλοὶ γάρ
εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. τότε πορευ
θέντες οἱ φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον ὅ=
πως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀ=
ποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν
μετὰ τῶν ἡρωδιανῶν λέγοντες. διδάσκα
λε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι
περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσω=
πον ἀνθρώπων. εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ.
ἔξεστι δοῦναι κῆνσον καίσαρι, ἢ οὔ. γνοὺς
δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε. τί με
πειράζετε ὑποκριταί. ἐπιδείξατέ μοι τὸ νό=
μισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐ=
τῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς. τίνος ἡ εἰκὼν

parabolas eius: cognouerunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant. Et respondens iesus dixit iterum in parabolis eis dicens. — Joha. 7.c. et.g.

Cap. 22.

Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias: et nolebant venire. Iterum misit alios seruos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandium meum paraui: tauri mei et altilia occisa sunt: et omnia parata venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt et abierunt: alius in villam suam alius vero ad negociationem suam. Reliqui vero tenuerunt seruos eius: et contumelijs affectos occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est: et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos: et ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis. Nuptie quidem parate sunt: sed qui inuitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum: et quoscunque inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias congregauerunt omnes quos inuenerunt malos et bonos: et implete sunt nuptie discumbentium. Intrauit autem rex vt videret discumbentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi. Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Multi autem sunt vocati pauci vero electi. Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt vt caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes. Magister scimus quia verax es et viam dei in veritate doces: et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur. Licet censum dari cesari an non? Cognita autem iesus nequitia eorum ait. Quid me temptatis hypocrite? Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis iesus. Cuius est ima=

Margin: A; Luc. 14. d. Apoc. 19. b.; sup. 21. f.; B; i. 25. c. sup. 13. g.; i. 24. g.; sup. 20. d. Marc. 12. b Luce. 20. d.; Mar. 12. c.; Actu. 10. c.; C

αύτη και/η επιγραφή. λέγουσιν αυτώ, καί=
σαρος. Τότε λέγει αυτοίς. απόδοτε ουν/τα
καίσαρος καίσαρι, και/τα/του θεού/τω θεώ.
και ακούσαντες εθαύμασαν, και αφέντες αυ
τόν απήλθον. εν εκείνη/τη ημέρα προσήλθον
αυτώ σαδδουκαίοι/οι λέγοντες μη είναι α
νάστασιν, και επηρώτησαν αυτόν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσής είπεν. εάν τις αποθάνη
μη έχων τέκνα, επιγαμβρεύσει/ο αδελφός
αυτού/την γυναίκα αυτού, και αναστήσει
σπέρμα/τω αδελφώ αυτού. ήσαν δε παρ
ημίν επτά αδελφοί. και/ο πρώτος γαμήσας
ετελεύτησε, και μη έχων σπέρμα αφήκε/την
γυναίκα αυτού/τω αδελφώ αυτού. ομοί=
ως και/ο δεύτερος και/ο τρίτος, έως/των επ=
τά. ύστερον δε πάντων απέθανε και/η γυ=
νή. εν/τη ουν αναστάσει τίνος/των επτά έσ
ται γυνή, πάντες γαρ έσχον αυτήν. αποκρι
θείς δε/ο ιησούς είπεν αυτοίς. πλανάσθε μη
ειδότες/τας γραφάς, μηδέ/την δύναμιν/του
θεού. εν γαρ/τη αναστάσει ούτε γαμούσιν,
ούτε εκγαμίζονται, αλλ ως άγγελοι/του θε
ού εν ουρανώ εισί. περί δε/της αναστάσε=
ως/των νεκρών ουκ ανέγνωτε/το ρηθέν υμίν
υπό/του θεού λέγοντος. εγώ ειμί/ο θεός α
βραάμ, και/ο θεός ισαάκ, και/ο θεός ιακώβ.
ουκ έστιν/ο θεός θεός νεκρών, αλλά ζών=
των. και ακούσαντες/οι όχλοι, εξεπλήσσον=
το επί/τη διδαχή αυτού./οι δε φαρισαίοι α
κούσαντες ότι εφίμωσε/τους σαδδουκαίους
συνήχθησαν επιτοαυτό και επηρώτησεν εις
εξ αυτών νομικός πειράζων αυτόν και λέ
γων. διδάσκαλε, ποία εντολή μεγάλη εν
/τω νόμω./ο δε ιησούς έφη αυτώ. αγαπή=
σεις κύριον/τον θεόν σου εν όλη/τη καρδία
σου, και εν όλη/τη ψυχή σου, και εν όλη
/τη διανοία σου. αύτη εστί πρώτη και με=
γάλη εντολή. δευτέρα δε ομοία αύτη. α=
γαπήσεις/τον πλησίον σου ως σεαυτόν. εν
ταύταις/ταις δυσίν εντολαίς όλος/ο νόμος
και/οι προφήται κρέμανται. συνηγμένων
δε/των φαρισαίων επηρώτησεν αυτούς/ο
ιησούς λέγων. τι υμίν δοκεί περί/του χρι
στού, τίνος υιός εστί. λέγουσιν αυτώ/του
δαυίδ. λέγει αυτοίς. πως ουν δαυίδ εν
πνεύματι κύριον αυτόν καλεί λέγων. είπεν
/ο κύριος/τω κυρίω μου κάθου εκ δεξιών
μου, έως αν θω/τους εχθρούς σου υπο=
πόδιον/των ποδών σου. ει ουν δαυίδ κα=
λεί αυτόν κύριον, πως υιός αυτού εστί. και
ουδείς ηδύνατο αυτώ αποκριθήναι λόγον.
ουδέ ετόλμησε τις απ εκείνης/της ημέρας ε=
περωτάν αυτόν ουκέτι. Cap. 23.

hec et superscriptio? Dicunt ei: cesaris.
Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt Rom.13.b.
cesaris cesari: et que sunt dei deo.
Et audiētes mirati sunt: et relicto eo
abierunt. In illo die accesserunt ad Actu.23.a.
eum saducei: qui dicunt non esse resur
rectionem: et interrogauerūt eū dicētes.
Magr̄ moyses dixit: si qs mortu9 fuerit
non habens filium: vt ducat frater
eius vxorem illius et suscitet
semen fratri suo. Erant autem apud Mar.12.d.
nos septē fratres et prim9 vxore ducta
defunctus est: et nō habēs semē reliqt
vxorem suam fratri suo. Similiter
secundus et tertius vsq; ad septimuz.
Nouissime aūt oīm et mulier defūcta ē.
In resurrectiōe ergo cui9 erit de septez
vxor? Oēs enī habuerūt eam. Rñdēs
autez iesus ait illis. Erratis nesciētes Titum.3.b.
scripturas neq; virtutem
dei. In resurrectione eniz neq; nubent
neq; nubent: sed erunt sicut angeli dei
in celo. De resurrectione autem
mortuoruz non legistis quod dictum ē
a deo dicēte vobis. Ego sū de9 abraā Exodi.3.b. Mar.12.
et deus ysaac et deus iacob.
Non est deus mortuoruz sed viuentiū.
Et audientes turbe mirabantur
in doctrina ei9. Pharisei aūt audiētes Marc.12. Lucc.10.
q silentium imposuisset saduceis
cōuenerūt i vnū: et iterogauit eū vn9
ex eis legisdoctor temptans eum.
Magister qd est mandatū magnum in
lege. Ait illi iesus. Diliges Deut.6.
dominum deum tuū ex toto corde
tuo: et in tota anima tua: et in tota
mente tua. Hoc est maximū et primuz
mādatū. Scdz aūt simile est huic. Di Leui.19.
liges proximū tuum sicut teipsum. In Mar.12. Rom.13.
his duobus mandatis vniuersa lex sup.7.c.
pendet et prophete. Congregatis Lucc.10. Jaco.2.b.
autem phariseis interrogauit eos
iesus dicēs. Quid vobis videt de xpo
cuius filius est? Dicunt ei
dauid. Ait illis. Quō ergo dauid in Marc.12.
spiritu vocat eū dominū dicēs. Dixit Lucc.20. ps.109.
dominus domino meo sede a dextris
meis: donec ponā inimicos tuos scabel
lum pedū tuorū? Si ergo dauid vocat
eum dominum: quō fili9 eius est? Et Mar.12. Lucc.20.
nemo poterat ei respondere verbum:
neq; ausus fuit qsq; ex illa die
eum ampli9 interrogare. Cap. 23.

Τότε ὁ ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων. ἐπὶ τῆς
μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπω
σιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε, κατὰ
δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε. λέγουσι
γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι. δεσμεύουσι γὰρ φορ
τία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέα=
σιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων. τῷ δὲ
δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐ=
τά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι
πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύ=
νουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγα=
λύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν.
φιλοῦσι τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπ=
νοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συνα=
γωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο=
ραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαβ
βί ῥαββί. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί. εἷς
γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς ὁ χριστός.
πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. καὶ πατέ=
ρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ
ἐστὶν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μὴ
δὲ κληθῆτε καθηγηταί, εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν
ὁ καθηγητὴς ὁ χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν
ἔσται ὑμῶν διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυ
τὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑ=
αυτὸν ὑψωθήσεται. οὐαὶ δὲ ὑμῖν γραμμα=
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίε
τε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μα=
κρὰ προσευχόμενοι, διὰ τοῦτο λήψεσθε
περισσότερον κρίμα. οὐαὶ ὑμῖν γραμμα=
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑ=
ποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ
τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον. καὶ
ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης
διπλότερον ὑμῶν. οὐαὶ ὑμῖν ὁδηγοὶ
τυφλοί, οἱ λέγοντες ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
ναῷ οὐδέν ἐστιν, ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ
χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. μωροὶ καὶ τυ=
φλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστὶν ὁ χρυσός, ἢ ὁ να
ὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν. καὶ ὃς ἐὰν ὀμόσῃ
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ οὐδέν ἐστιν. ὃς δ᾽ ἂν ὀμό
σῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
μωροὶ καὶ τυφλοὶ τί γὰρ μεῖζον τὸ δῶρον
ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον.
ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει
ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ.
καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ

Tunc iesus locutus est ad turbas et ad A
discipulos suos dicens. Super Luce. xi. f.
cathedram moysi sederunt scribe Marc. xii. g
et pharisei. Omnia ergo quecunque dixerint
vobis: servate et facite: secundum
opera vero eorum nolite facere. Dicunt
enim et non faciunt. Alligant autem onera Luce. xi. g.
gravia et importabilia: et imponunt
in humeros hominum:
digito autem suo nolunt ea movere.
Omnia vero opera sua faciunt sup. 6. c.
ut videantur ab hominibus. Dilatant
enim phylacteria sua: et magnificant
fimbrias.
Amant autem primos recubitus in cenis: Mar. xii. g.
et primas cathedras in synagogis: Luc. xiv. b.
et salutationes in foro:
et vocari ab hominibus rabbi.
Vos autem nolite vocari rabbi. Unus
est enim magister vester:
omnes autem vos fratres estis. Et patrem
nolite vocare vobis super terram: unus
est enim pater vester qui in celis est. Nec Iaco. 3. a.
vocemini magistri: quia
magister vester unus est christus. Qui maior est vestrum B
erit minister vester. Qui autem se exalta= Luce. xiv. c.
verit humiliabitur: et qui se humiliaverit
exaltabitur. Ve autem vobis scribe Iacobi. 4. c
et pharisei hypocrite qui comeditis Luce. xi. g.
domos viduarum orationes longas
orantes: propter hoc
amplius accipietis iudicium. Ve vobis scribe
et pharisei hypocrite qui clauditis
regnum celorum ante
homines. Vos enim non intratis
nec introeuntes sinitis intrare.
Ve vobis scribe et pharisei hypocri=
te: qui circuitis mare et
aridam ut faciatis unum proselytum: et
cum fuerit factus facitis eum filium gehenne
duplo quam vos. Ve vobis duces
ceci qui dicitis quicunque iuraverit per
templum nihil est: qui autem iuraverit in
auro templi debitor est. Stulti et ceci:
quid enim maius est: aurum an templum
quod sanctificat aurum? Et quicunque iuraverit
in altari nihil est: quicunque autem iuraverit
in dono quod est super illud debet.
Stulti et ceci quid enim maius est: donum
an altare quod sanctificat donum?
Qui ergo iurat in altari: iurat
in eo et in omnibus que super illud sunt.
Et quicunque iuraverit in templo: iurat in illo

καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν. καὶ ὁ ὀμό=
σας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
θεοῦ, καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο=
κριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ
τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ
βαρύτερα τοῦ νόμου τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔ=
λεον καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀ=
κεῖνα μὴ ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλί=
ζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπί=
νοντες. οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι
ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ πο
τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέ=
μουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. φαρισαῖε
τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ πο
τηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ
τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. οὐαὶ ὑμῖν γραμ=
ματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρο=
μοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξω=
θεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμου
σιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.
οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς
ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε
ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. οὐαὶ ὑμῖν γραμμα
τεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖ
τε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖ
τε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε. ὅτι
εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν,
οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι
τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προ
φήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν
πατέρων ὑμῶν. ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν,
πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑ=
μᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμμα=
τεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώ=
σετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συ=
ναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
εἰς πόλιν, ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾿ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δί
καιον ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵ=
ματος ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
ζαχαρίου υἱοῦ βαραχίου ὃν ἐφονεύσατε
μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀ=
μὴν λέγω ὑμῖν. ὅτι ἥξει πάντα ταῦτα ἐπὶ
τὴν γενεὰν ταύτην. ἱερουσαλὴμ ἱερουσα=
λὴμ ἡ ἀποκτένουσα τοὺς προφήτας καὶ λι=
θοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐ=
τήν. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκ
να σου ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσ=
σία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθε
λήσατε. ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔ=
ρημος. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀ=

& in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat
in celo: iurat in throno
dei: & in eo qui sedet super eum.
Ve vobis scribe & pharisei hypocrite Luce. xi.
qui decimatis mentam et
anetum et cyminum: et reliquistis que
grauiora sunt legis iudicium & misericordiam
& fidem. Hec oportuit facere: & illa
non omittere. Duces ceci excolantes
culicem: camelum autem glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei Luce. xi.
hypocrite qui mundatis quod de foris est cali
cis et parapsidis: intus autem pleni estis
rapina et immunditia. Pharisee sup. 15. b.
cece munda prius quod intus est calicis
et parapsidis: vt fiat et
id quod de foris est mundum. Ve vobis scri Luce. xi.
be & pharisei hypocrite quia similes estis Matth. 23.
sepulchris dealbatis: que a
foris parent hominibus speciosa: intus vero sunt ple
na ossibus mortuorum et omni spurcitia.
Sic et vos a foris quidem paretis Rom. i.
hominibus iusti: intus autem pleni estis sup. 7. d.
hypocrisi et iniquitate. Ve vobis scribe Luce. xi.
& pharisei hypocrite qui edificatis
sepulchra prophetarum et ornatis
monumenta iustorum: et dicitis
Si fuissemus in diebus patrum nostrorum:
non essemus socij eorum in sanguine
prophetarum. Itaque testimonio estis vobismet Luce. xi.
ipsis: quia filij estis eorum qui prophetas occi= 1. Thes.
derunt. Et vos implete mensuram
patrum vestrorum. Serpentes genimina viperarum: sup. 3. c.
quomodo fugietis a iudicio gehenne? Luce. 3.
Ideo dico vobis. Ecce ego mitto ad vos Marc. 12.
prophetas et sapientes et scribas:
et ex illis occidetis et crucifigetis
et ex eis flagellabitis in synagogis Actu. 5.
vestris: et persequemini de ciuitate 2. Cor.
in ciuitatem vt veniat super vos omnis sanguis
qui effusus est super terram a sanguine iusti Hebr. 11.
abel iusti vsque ad sanguinem
zacharie filij barachie quem occidistis
inter templum et altare. Amen
dico vobis: venient hec omnia super
generationem istam. Hierusalem hierusa Luce. 13.
lem: que occidis prophetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt:
quotiens volui congregare filios
tuos quemadmodum gallina congregat
suos sub alas: et noluisti. pullos
Ecce relinquetur vobis domus vestra de
serta. Dico enim vobis, non me videbitis amo

πάρτι, έως αν είπητε, ευλογημένος ο ερχόμε
νος εν ονόματι κυρίου. Cap. 24.
Και εξελθών ο ιησούς επορεύετο από του
ιερού. και προσήλθον οι μαθηταί αυ=
τού επιδείξαι αυτώ τας οικοδομάς του ιε=
ρού. ο δε ιησούς είπεν αυτοίς. ου βλέπετε
ταύτα πάντα, αμήν λέγω υμίν ου μη αφε=
θή ώδε λίθος επί λίθον, ος ου καταλυθήσε=
ται. καθημένου δε αυτού επί του όρους
των ελαιών, προσήλθον αυτώ οι μαθηταί
κατιδίαν λέγοντες. ειπέ υμίν πότε ταύτα
έσται, και τι το σημείον της σης παρουσίας
και της συντελείας του αιώνος. και αποκρι
θείς ο ιησούς είπεν αυτοίς. βλέπετε μήτις υ=
μάς πλανήση. πολλοί γαρ ελεύσονται επί
τω ονόματι μου λέγοντες. εγώ ειμι ο χρι
στός, και πολλούς πλανήσουσι. μελλήσε=
τε δε ακούειν πολέμους και ακοάς πολέ=
μων. οράτε μη θροείσθε, δει γαρ πάντα γε
νέσθαι, αλλ' ούπω εστί το τέλος. εγερθήσε=
ται γαρ έθνος επί έθνος, και βασιλεία επί βα
σιλείαν, και έσονται λιμοί και λοιμοί και
σεισμοί κατά τόπους. πάντα δε ταύτα αρ=
χή ωδίνων. τότε παραδώσουσιν υμάς εις
θλίψιν, και αποκτενούσιν υμάς, και έσεσθε
μισούμενοι υπό πάντων των εθνών διά το
όνομα μου. και τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοί και αλλήλους παραδώσουσι, και
μισήσουσιν αλλήλους. και πολλοί ψευ=
δοπροφήται εγερθήσονται και πλανήσουσι
πολλούς. και διά το πληθυνθήναι την ανο=
μίαν, ψυγήσεται η αγάπη των πολλών. ο
δε υπομείνας εις τέλος, ούτος σωθήσεται.
και κηρυχθήσεται τούτο το ευαγγέλιον της
βασιλείας εν όλη τη οικουμένη εις μαρτύ=
ριον πάσι τοις έθνεσι. και τότε ήξει το τέλος.
όταν ούν ίδητε το βδέλυγμα της ερημώσε
ως το ρηθέν διά δανιήλ του προφήτου εσ=
τός εν τόπω αγίω, ο αναγινώσκων νοείτω
τότε οι εν τη ιουδαία φευγέτωσαν επί τα ό=
ρη. ο επί του δώματος μη καταβαινέτω ά=
ραι τα εκ της οικίας αυτού. και ο εν τω α
γρώ μη επιστρεψάτω οπίσω άραι το ιμάτι
ον αυτού. ουαί δε ταις εν γαστρί εχούσαις
και ταις θηλαζούσαις εν εκείναις ταις ημέ=
ραις. προσεύχεσθε δε ίνα μη γένηται η φυ
γή υμών χειμώνος, μηδέ σαββάτω. έσται
γαρ τότε θλίψις μεγάλη οία ου γέγονεν α
παρχής κόσμου έως του νυν, ουδ' ου μη γέ=
νηται. και ει μη εκολοβώθησαν αι ημέραι εκεί
ναι, ουκ αν εσώθη πάσα σάρξ. διά δε τους
εκλεκτούς κολοβωθήσονται αι ημέραι εκεί=
ναι. τότε εάν τις υμίν είπη ιδού ώδε ο χρι=

do donec dicatis. Benedict9 qui venit
in nomine domini. Cap. 24.
Et egressus iesus de ꝏ ⌈ eius vt
teplo ibat. Et accesserũt discipuli A Marc. 13. a
ostenderẽt ei edificationes templi. ꝏ Luce. 19. g
Ipse aũt respõdens dixit illis. Videtis ꝛ. 21. b.
hec oia? Amẽ dico vobis nõ relinqtur
hic lapis super lapidẽ: q nõ destruatur.
Sedente autem eo super montem ꝏ
oliueti: accesserũt ad eum discipuli ꝏ
secreto dicẽtes. Dic nobis qñ hec ꝏ
erunt: et quod signũ aduentus tui ꝏ
et cõsũmationis seculi? Et respondens
iesus dixit eis. Videte ne quis vos ꝏ Marc. 13. b
seducat. Multi enim venient in ꝏꝏ Luce. 21. b.
nomine meo dicẽtes. Ego sũ christus Eph. 5. b.
et multos seducẽt. ꝏꝏꝏꝏꝏ 1. Cor. 5. d.
Audituri eñi estis p̃lia et opiniones p̃lio Collo. 2. d.
rũ: videte ne turbemi. Oportet eñi hec Mar. 13. b.
fieri sed nondum est finis. Consurget Luce. 21. c.
eñi gens in gentez et regnũ in regnũ:
et erunt pestilentie et fames et ꝏꝏ
terremot9 p loca. Hec aũt oia initia sũt
dolorũ. Tunc tradent vos in ꝏꝏ Mar. 13. b.
tribulationem: et occident vos et eritis Luce. 21. c.
odio omnibus gentibus propter ꝏꝏ Johã. 15. f.
nomen meũ. Et tunc scandalizabuntur
multi et inuicem tradent: et ꝏꝏ
odio habebũt inuicem. Et multi pseu
doprophete surgent: et seducent ꝏꝏ
multos et quoniaz abũdabit iniquitas:
refrigescet charitas multorum. ꝏꝏ B
Qui aũt perseuerauerit vsq in finẽ: hic sup. 10. c.
Et p̃dicabit hoc euangeliũ ⌊ salu9 erit. Marc. 13. c
regni in vniuerso orbe in testimonium Rom. 10. c
oibus gentib9: et tũc veniet cõsũmatio. Actu. 2. b.
Cũ ergo videritis abominationẽ deso= Mar. 13. d.
lationis: q̃ dicta est a daniele propheta Danie. 9. g.
in loco sancto: q legit itelligat. ⌊ stantẽ
Tunc q in iudea sũt fugiãt ad mõtes: et Marc. 13. d
qui in tecto non descendat tollere ꝏ Luce. 21. d.
aliquid de domo sua: et qui in agro ꝏ
non reuertatur tollere tunicam ꝏꝏ
suam. Ve aũt pregnantibus ꝏꝏ Mar. 13. d.
et nutrientibus in illis diebus. ꝏꝏ Luce. 21. d.
Orate autem vt non fiat fuga ꝏꝏ Esaie. 13. b
vestra in hieme vel sabbato. Erit ꝏ Ezech. 13. c
eñi tũc tribulatio magna q̃lis nõ fuit ab
initio mundi vsq modo neq fiet. ꝏ
Et nisi breuiati fuissent dies illi: ꝏ Marc. 13. d
nõ fieret salua omnis caro: sed ꝑpter Luce. 21. c.
electos breuiabuntur dies illi. ꝏꝏ Mar. 13. e.
Tũc si qs vobis dixerit: ecce hic ẽ xp̃s Marc. 13. c. Luce. 17. c.

στός ή ώδε, μη πιστεύσητε. εγερθήσονται
γαρ ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήται,
και δώσουσι σημεία μεγάλα και τέρατα,
ώστε πλανήσαι ει δυνατόν και τους εκλε
κτούς. ιδού προείρηκα υμίν. εάν ουν είπω
σιν υμίν ιδού εν τη ερήμω εστί, μη εξέλθη=
τε. ιδού εν τοις ταμείοις, μη πιστεύσητε. ώσ
περ γαρ η αστραπή εξέρχεται από ανατο=
λών και φαίνεται έως δυσμών, ούτως έσ=
ται και η παρουσία του υιού του ανθρώ=
που. όπου γαρ εάν η το πτώμα, εκεί συνα=
χθήσονται οι αετοί. ευθέως δε μετά την
θλίψιν των ημερών εκείνων ο ήλιος σκοτισ=
θήσεται, και η σελήνη ου δώσει το φέγγος
αυτής, και οι αστέρες πεσούνται από του
ουρανού, και αι δυνάμεις των ουρανών σα
λευθήσονται, και τότε φανήσεται το σημεί=
ον του υιού του ανθρώπου εν τω ουρανώ.
και τότε κόψονται πάσαι αι φυλαί της
γης, και όψονται τον υιόν του ανθρώπου
ερχόμενον επί των νεφελών του ουρανού
μετά δυνάμεως και δόξης πολλής. και α=
ποστελεί τους αγγέλους αυτού μετά σάλ=
πιγγος και φωνής μεγάλης. και επισυνάξου
σι τους εκλεκτούς αυτού εκ των τεσσάρων
ανέμων απ' άκρων ουρανών έως άκρων αυ
τών. από δε της συκής μάθετε την παραβο=
λήν. όταν ήδη ο κλάδος αυτής γένηται α=
παλός και τα φύλλα εκφύη, γινώσκετε ότι
εγγύς το θέρος. ούτως και υμείς όταν ίδη
τε ταύτα πάντα, γινώσκετε ότι εγγύς εστίν
επί θύραις. αμήν λέγω υμίν ου μή παρέλ
θη η γενεά αύτη έως αν πάντα ταύτα γένη=
ται. ο ουρανός και η γη παρελεύσονται, οι
δε λόγοι μου ου μή παρέλθωσι. περί δε
της ημέρας εκείνης και ώρας ουδείς οίδεν
ουδέ οι άγγελοι των ουρανών, ει μή ο πα=
τήρ μου μόνος. ώσπερ δε αι ημέραι του νώε,
ούτως έσται και η παρουσία του υιού του
ανθρώπου. ώσπερ γαρ ήσαν εν ταις ημέ=
ραις ταις προ του κατακλυσμού τρώγον=
τες και πίνοντες γαμούντες και εκγαμίζον=
τες άχρι ης ημέρας εισήλθε νώε εις την κιβω
τόν, και ουκ έγνωσαν έως ήλθεν ο κατακλυ
σμός και ήρεν άπαντας, ούτως έσται και η
παρουσία του υιού του ανθρώπου. τότε
δύο έσονται εν τω αγρώ, ο εις παραλαμ=
βάνεται, και ο εις αφίεται. δύο αλήθουσαι
εν τω μύλωνι, μία παραλαμβάνεται και
μία αφίεται. γρηγορείτε ουν ότι ουκ οίδα=
τε ποία ώρα ο κύριος υμών έρχεται. εκείνο
δε γινώσκετε, ότι ει ήδει ο οικοδεσπότης
ποία φυλακή ο κλέπτης έρχεται, εγρηγόρη

aut illic: nolite credere. Surgent Mar.13.c.
enim pseudochristi et pseudoprophete
et dabunt signa magna et prodigia:
ita vt i errorē iducātur si fieri pt ēt ele
cti. Ecce predixi vobis. Si ergo dixerit Luce.17.e.
vobis ecce in deserto est: nolite exire.
ecce in penetralibꝰ nolite credē. Sicut Luce.17.e.
enim fulgur exit ab oriente
et paret vsq; in occidentem: ita erit
et aduentus filij hominis.
Vbicūq; fuerit corpꝰ illuc congregabū
tur et aquile. Statim autem post Luce.17.g.
tribulationē dierū illorū sol obscurabit Johelis.2.
et luna non dabit lumen Esa.13.b.
suum: et stelle cadent de Marc.13.
celo: et virtutes celorū cōmouebuntur:
et tunc parebit signum
filij hominis in celo.
Et tunc plangent omnes tribus
terre: et videbunt filium hominis
venientem in nubibus celi
cū virtute multa ⁊ maiestate. Et mittet Marc.13.
angelos suos cum tuba
et voce magna et congregabunt
electos eius a quattuor
vētis: a summis celorꝫ vsq; ad terios eorꝫ.
Ab arbore autem fici discite parabolã: Marc.13.
cum iam ramus eiꝰ tener fuerit Luce.21.
et folia nata: scitis quia
ppe ē estas. Ita et vos cum videritis
hec omnia: scitote quia prope est Marc.13
in ianuis. Amē dico vobis qꝛ nō pteri Luce.21
bit generatio hec donec omnia ista fiāt.
Celum et terra transibunt:
verba autem mea nō preteribunt. De
die aūt illa et hora nemo scit:
neq; angeli celorum nisi pater
solus. Sicut autem in diebus noe: Luce.17
ita erit et aduentus filij 2.Pe.3
hominis. Sicut enim erant in diebus
ante diluuium comedentes
et bibētes: nubētes et nuptui tradētes:
vsq; ad eū diē quo intrauit noe i arcā:
⁊ nō cognouerūt donec venit diluuiū
et tulit omnes: ita erit et
aduentus filij hominis. Tunc Luc.17
duo erunt in agro: vnus assumetur
et vnus relinquetur. Due molentes
i mola: vna assumetur ⁊ ⌈ vnꝰ relinquet.
vna relinquet. Duo i lecto: vnꝰ assumet ⁊
Vigilate ergo qꝛ nescitis q̄ hora dn̄s vr̄ Marc.
venturꝰ sit. Illud aūt scitote qm̄ si sciret Luce.
pr̄familias q̄ hora fur venturꝰ esset: vigi Apoc.

σεν αν, και ουκ αν είασε διορυγήναι/την οι=
κίαν αυτού. διατούτο και υμείς γίνεσθε έ=
τοιμοι, ότι η ώρα ου δοκείτε, /ο υιός/του
ανθρώπου έρχεται. τις άρα εστίν/ο πιστός
δούλος και φρόνιμος, ον κατέστησεν/ο κύ=
ριος αυτού επί/της θεραπείας αυτού/του δι=
δόναι αυτοίς/την τροφήν εν καιρώ. μακάρι=
ος/ο δούλος εκείνος ον ελθών/ο κύριος αυ=
τού ευρήσει ποιούντα ούτως. αμήν λέγω
υμίν ότι επί πάσι/τοις υπάρχουσιν αυτού
καταστήσει αυτόν. εάν δε είπη/ο κακός
δούλος εκείνος εν/τη καρδία αυτού, χρο=
νίζει/ο κύριος μου ελθείν, και άρξηται τύπ=
τειν/τους συνδούλους, εσθίειν δε και πίνειν
μετά/των μεθυόντων, ήξει/ο κύριος/του
δούλου εκείνου εν ημέρα η ου προσδοκά
και εν ώρα η ου γινώσκει, και διχοτομήσει
αυτόν, και/το μέρος αυτού μετά/των υπο
κριτών θήσει. εκεί έσται/ο κλαυθμός και/ο
βρυγμός/των οδόντων. Cap.25.
Τότε ομοιωθήσεται/η βασιλεία/των ουρα
νών δέκα παρθένοις, αίτινες λαβούσαι
/τας λαμπάδας αυτών εξήλθον εις απάν=
τησιν/του νυμφίου. πέντε δε ήσαν εξ αυτών
φρόνιμοι και/αι πέντε μωραί. αίτινες μωραί
λαβούσαι/τας λαμπάδας αυτών, ουκ έλα=
βον μεθ εαυτών έλαιον. /αι δε φρόνιμοι έ=
λαβον έλαιον εν/τοις αγγείοις αυτών μετά
/των λαμπάδων αυτών. χρονίζοντος δε
/του νυμφίου, ενύσταξαν πάσαι και εκάθευ
δον. μέσης δε νυκτός κραυγή γέγονεν. ι=
δού/ο νυμφίος έρχεται, εξέρχεσθε εις απάν
τησιν αυτού. τότε ηγέρθησαν πάσαι/αι παρ
θένοι εκείναι, και εκόσμησαν/τας λαμπάδας
αυτών./αι δε μωραί/ταις φρονίμοις είπον.
δότε ημίν εκ/του ελαίου υμών, ότι/αι λαμ
πάδες ημών σβέννυνται. απεκρίθησαν δε/αι
φρόνιμοι λέγουσαι. μήποτε ουκ αρκέσει η
μίν και υμίν. πορεύεσθε δε μάλλον προς
/τους πωλούντας και αγοράσατε εαυταίς.
απερχομένων δε αυτών αγοράσαι, ήλθεν
/ο νυμφίος, και/αι έτοιμοι εισήλθον μετ αυ
τού εις/τους γάμους, και εκλείσθη/η θύρα.
ύστερον δε έρχονται και/αι λοιπαί παρθέ=
νοι λέγουσαι. κύριε κύριε άνοιξον ημίν. ο
δε αποκριθείς είπεν. αμήν λέγω υμίν, ουκ οί
δα υμάς. γρηγορείτε ουν ότι ουκ οίδατε
/την ημέραν ουδέ/την ώραν εν η/ο υιός/του
ανθρώπου έρχεται. ώσπερ γαρ άνθρω=
πος αποδημών εκάλεσε/τους ιδίους δού=
λους, και παρέδωκεν αυτοίς/τα υπάρχον=
τα αυτού, και ω μεν έδωκε πέντε τάλαντα,
ω δε δύο, ω δε εν, εκάστω κατά/την ιδίαν

laret vtiq; et non sineret ꝑfodi domum
suam. Ideo et vos estote parati:
quia qua nescitis hora filius
hoīs ventur9 est. Quisputas est fidelis Luce.12.e.
seruus et prudens: quē constituit dñs
super familiam suam vt det
illis cibum in tempore. Beatus Luce.12.e. Apo.16.d. 2.Cor.5.a.
ille seruus quē cū venerit domin9 ei9
inuenerit sic facientem. Amen dico
vobis: quoniā sup omnia bona sua
constituet eum. Si autē dixerit mal9
seruus ille in corde suo: morā facit
domin9 me9 venire: et ceperit ꝑcutere
conseruos suos: manducet aūt et bibat
cum ebriosis: veniet dominus
serui illius in die qua non sperat
et hora qua ignorat: et diuidet
eū partem q; eius ponet cū hypocritis:
illic erit fletus et sup.22.c. j.25.e.
stridor dentium. Cap.25.
Tunc simile erit regnum celorum A
decem virginibus que accipientes
lampades suas exierunt obuiam ⌈erāt
sponso et sponse. Quinq; autem ex eis
fatue: et quinq; prudentes. Sed quinq; fatue
acceptis lampadibus non sumpserunt
oleū secū. Prudentes vero acceperunt
oleum in vasis suis cum
lampadibus. Moram autem faciente
spōso: dormitauerūt omnes et dormie=
rūt. Media aūt nocte clamor fact9 ē ecce Thessa.5.a
sponsus venit exite obuiam
ei. Tunc surrexerunt omnes virgines
ille et ornauerunt lampades
suas. Fatue autē sapientibus dixerūt.
Date nobis de oleo vestro: quia lāpa=
des nostre extinguntur. Responderunt
prudētes dicētes. Neforte nō sufficiat no
bis et vobis: ite potius ad
vendentes et emite vobis. Dum
autem irent emere: venit
sponsus: et que parate erant intrauerūt cū eo
ad nuptias: et clausa est ianua.
Nouissime vero veniūt et reliq̄ vgines
dicētes. Domine domine aperi nobis sup.7.c.
At ille rñdēs ait. Amen dico vobis ne Luce.13.e. j.16.d.
scio vos. Vigilate itaq; quia nescitis Luce.19.b.
diem neq; horam.
Sicut enim homo peregre Marc.13.g
profisciscēs vocauit seruos suos
et tradidit illis bona
sua et vni dedit quinq; talenta: ⌈ꝑ B
alij aūt duo: alij vo vnū: vnicuiq; secūdum

δύναμιν, καὶ απεδήμησεν ευθέως. πορευ=
θεὶς δὲ ο τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, ειργά=
σατο εν αυτοῖς καὶ εποίησεν ἄλλα πέντε τά
λαντα. ωσαύτως καὶ ο τὰ δύο, εκέρδησε καὶ
αυτὸς ἄλλα δύο. ο δὲ τὸ εν λαβὼν, απελ
θὼν ὤρυξεν εν τῇ γῇ, καὶ απέκρυψε τὸ αργύ
ριον τοῦ κυρίου αυτοῦ. μετὰ δὲ χρόνον
πολὺν ἔρχεται ο κύριος τῶν δούλων εκεί=
νων, καὶ συναίρει λόγον μετ αυτῶν. καὶ
προσελθὼν ο τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν,
προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων.
κύριε, πέντε τάλαντα μοι παρέδωκας, ἴδε
ἄλλα πέντε τάλαντα εκέρδησα επ αυτοῖς.
ἔφη δὲ αυτῷ ο κύριος αυτοῦ. ευ δοῦλε
αγαθὲ καὶ πιστέ, επὶ ολίγα ἧς πιστός, επὶ
πολλῶν σε καταστήσω, είσελθε εις τὴν χα
ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ο
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε. κύριε, δύο τά
λαντα μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τά
λαντα εκέρδησα επ αυτοῖς. ἔφη αυτῷ ο κύ=
ριος αυτοῦ. ευ δοῦλε αγαθὲ καὶ πιστέ, επὶ
ολίγα ἧς πιστός, επὶ πολλῶν σε καταστή
σω. είσελθε εις τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
προσελθὼν δὲ καὶ ο τὸ εν τάλαντον ειλη=
φώς, εἶπεν. κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς ει
ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου ουκ ἔσπειρας,
καὶ συνάγων ὅθεν ου διεσκόρπισας. καὶ φο
βηθεὶς απελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντον σου
εν τῇ γῇ. ἴδε ἔχεις τὸ σόν. αποκριθεὶς δὲ ο
κύριος αυτοῦ, εἶπεν αυτῷ. πονηρὲ δοῦλε
καὶ οκνηρέ. ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου ουκ ἔσ=
πειρα, καὶ συνάγω ὅθεν ου διεσκόρπισα. ἔ=
δει οὖν σε βαλεῖν τὸ αργύριον μου τοῖς
τραπεζίταις, καὶ ελθὼν εγὼ εκομισάμην αν
τὸ εμὸν σὺν τόκῳ. ἄρατε οὖν απ αυτοῦ
τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα
τάλαντα. τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται
καὶ περισσευθήσεται. απὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχον
τος, καὶ ο δοκεῖ ἔχειν αρθήσεται απ αυτοῦ.
καὶ τὸν αχρεῖον δοῦλον εκβάλετε εις τὸ
σκότος τὸ εξώτερον. εκεῖ ἔσται ο κλαυθμὸς
καὶ ο βρυγμὸς τῶν οδόντων. ὅταν δὲ ἔλ=
θῃ ο υιὸς τοῦ ανθρώπου εν τῇ δόξῃ αυτοῦ,
καὶ πάντες οι ἅγιοι ἄγγελοι μετ αυτοῦ, τό
τε καθίσει επὶ θρόνου δόξης αυτοῦ, καὶ συνα
χθήσονται ἔμπροσθεν αυτοῦ πάντα τὰ ἔθ=
νη. καὶ αφοριεῖ αυτοὺς απ αλλήλων, ὥσπερ
ο ποιμὴν αφορίζει τὰ πρόβατα απὸ τῶν ε=
ρίφων. καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα εκ δεξι=
ῶν αυτοῦ, τὰ δὲ ερίφια εξ ευωνύμων. τό=
τε ερεῖ ο βασιλεὺς τοῖς εκ δεξιῶν αυτοῦ. δεῦ
τε οι ευλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρο=
νομήσατε τὴν ητοιμασμένην υμῖν βασιλείαν

priā virtutē: et profect9 est statiz. Abijt
aūt q̄ q̄nq3 talēta acceperat: et opat9 est
in eis et lucratus est alia quinq3.
Similiter qui duo acceperat lucrat9 est
alia duo. Qui aūt vnū accepat abiēs
fodit in terram: et abscondit pecuniam
domini sui. Post multuz vero tēporis Luce.16.a.
venit dn̄s seruoꝝ illoꝝ: p. Venit. p̄sentis tp̄is.
et posuit rationem cuz eis. Et
accedens qui quinq3 talenta acceperat
obtulit alia quinq3 talenta dicens.
Dn̄e quiq3 talēta tradidisti mihi: ecce
alia quinq3 superlucratus sum.
Ait illi dominus eius. Euge serue Luce.19.c.
bone ⁊ fidelis: q2 sup pauca fuisti fidel
sup multa te cōstituā: intra in gaudiū
domini tui. Accessit autem et talēta
qui duo talēta accepat ⁊ ait. Dn̄e duo
tradidisti mihi: ecce alia duo
lucratus sum. Ait illi dominus
ei9. Euge serue bone et fidelis: q2 sup
pauca fuisti fidelis: sup multa te consti
tuam: intra in gaudiuz domini tui.
Accedēs aūt ⁊ q̄ vnū talentū acceperat
ait. Domine scio quia hō durus es:
metis vbi nō seminasti:
et congregas vbi non sparsisti: ⁊ timēs
abij ⁊ abscondi talentum tuum
i terra. Ecce hēs qđ tuū est. Rn̄dēs aūt
dominus eius dixit ei. Serue male
⁊ piger: sciebas q2 meto vbi nō semio:
⁊ cōgrego vbi non sparsi. Oportuit
ergo te committere pecuniam meam
numularijs: ⁊ veniēs ego recepissē vti
q3 qđ meū est cū vsura. Tollite itaq3 ab
talentū: ⁊ date ei qui habet decez eo
talenta. Omni enim habenti dabitur: sup.13.b.
et abundabit: ei autem qui non habet: Luce.8. ⁊.19.d.
et qđ videtur habere auferetur ab eo. Marc.4
Et inutilem seruum eijcite in
tenebras exteriores: illic erit fletus Luce.13
et stridor dentium. Cum autez venerit
filius hominis in maiestate sua
et omnes angeli cum eo: tunc
sedebit sup sedē maiestatis sue: ⁊ ɔgrega
buntur ante eum omnes gentes:
et separabit eos ab inuicem: sicut
pastor segregat oues ab hedis.
Et statuet oues quidem a dextris:
hedos aūt a sinistris: Tunc
dicet rex his q̄ a dextris eius erunt. Ve Apo.1
nite benedicti patris mei: possidete Ephe.
paratum vobis regnum

ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γὰρ καὶ
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ ἐποτίσα
τέ με. ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με. γυμ
νὸς καὶ περιεβάλετέ με. ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέ
ψασθέ με. ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρός
με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι
λέγοντες. κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα
καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν
πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγο=
μεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν. πότε
δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ
ἤλθομεν πρός σε, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βα=
σιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐφόσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελ=
φῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων. πορεύεσθε
ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώ=
νιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐ=
δώκατέ μοι φαγεῖν. ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτί=
σατέ με. ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με.
γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με. ἀσθενὴς καὶ
ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀ
ποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες. κύριε πό
τε σε εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξέ=
νον, ἢ γυμνὸν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ
οὐ διηκονήσαμέν σοι. Τότε ἀποκριθήσεται
αὐτοῖς λέγων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφόσον
οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπελεύσονται οὗ=
τοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζω
ὴν αἰώνιον. Cap.26.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ ἰησοῦς πάν=
τας τοὺς λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μα
θηταῖς αὐτοῦ. οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας
τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ=
που παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τό=
τε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμμα=
τεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν
αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου καϊά
φα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν ἰησοῦν
δόλῳ κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον
δέ. μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ ἵνα μὴ θόρυβος γένηται
ἐν τῷ λαῷ. Τοῦ δὲ ἰησοῦ γενομένου ἐν βη
θανίᾳ ἐν οἰκίᾳ σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλ
θεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχου=
σα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφα=
λὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθη
ταὶ αὐτοῦ, ἠγανάκτησαν λέγοντες. εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη, ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύ
ρον πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι τοῖς πτω
χοῖς. γνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. Τί κό=
πους παρέχετε τῇ γυναικί. ἔργον γὰρ κα=

a cõstitutiõe mũdi. Esuriui eniz ⁊ [stis
dedisti mihi mãducare. Sitiui ⁊ dedi
mihi bibẽ. Hospes erã ⁊ collegisti me.
Nud9 ⁊ operuisti me. Infirm9 ⁊ visita
stis me. In carcere eram ⁊ venistis ad D
me. Tunc respondebunt ei iusti ∞∞
dicẽtes. Dñe. Qñ te vidim9 esuriẽtem
⁊ pauim9: sitientẽ ⁊ dedim9 tibi potũ?
Qñ aũt te vidim9 hospitẽ ⁊ collegimus
te: aut nudũ ⁊ cooperuimus te? Aut qñ
te vidim9 ĩfirmum aut in carcere ⁊ ∞
venimus ad te? Et respondens rex ∞∞
dicet illis. Amen dico vobis: ∞∞∞∞
q̃diu fecisti vni de his fratribus ∞∞
meis minimis mihi fecistis. ∞∞ [dite
Tũc dicet ⁊ his q̃ a sinistris erũt. Disce sup.7.c. Luce.13.f.
a me maledicti in ignem eternum ∞∞∞
qui paratus est diabolo ⁊ ∞∞∞∞∞
angelis eius. Esuriui eniz: ⁊ nõ dedisti
mihi manducare. Sitiui ⁊ non dedisti
mihi potũ. Hospes erã: ⁊ nõ collegisti
nud9 ⁊ nõ opuisti me. Infirm9 ⁊ [in me
ĩ carcẽ ⁊ nõ visitasti me. Tũc rñdebũt
ei ⁊ ipsi dicentes. Domine quando ∞∞
te vidim9 esurientẽ: aut sitiẽtẽ: aut ho
spitẽ: aut nudũ: aut ĩfirmũ: aut in carcẽ
⁊ nõ ministrauimus tibi? Tũc rñdebit
illis dicens. Amẽ dico vobis: q̃diu
non fecistis vni de minoribus his: ∞∞∞
nec mihi fecistis. Et ibunt hi ∞∞∞∞ Johis.5.e.
in supplicium eternũ: iusti autẽ in vitã
eternam. Cap.26.

Et factum est cum cõsũmasset iesus A
sermones hos oĩs dixit discipu=
suis. Scitis quia post biduum ∞ [lis Mar.14.a.
pascha fiet: ⁊ filius hominis ∞∞∞ Luce.22.a.
tradetur vt crucifigatur. Tunc ∞∞ Johan.12.a
congregati sunt principes sacerdotum:
⁊ seniores populi in ∞∞∞∞∞∞
atriũ pricipis sacerdotũ q̃ dicebat cay
phas: ⁊ concilium fecerunt vt iesum ∞
dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant
aũt. Nõ ĩ die festo. Ne forte tumlt9 fie
ret ĩ pplo. Cũ aũt iesus esset in betha
nia in domo symonis leprosi: accessit ad
eũ mulier habens alabastrum vnguenti
preciosi: ⁊ effudit super caput ∞∞∞
ipsius recũbentis. Videtes aũt discipu
li: indignati sunt dicentes. Ut quid ∞
perditio hec? Potuit enim istud ∞∞∞
venundari multo: ⁊ dari pauperibus.
Sciẽs aũt iesus ait illis. Quid molesti
estis huic mulieri? Opus enim bonum B

λόν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. πάντοτε γὰρ/τοὺς
πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ
πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη/τὸ μύ
ρον τοῦτο ἐπὶ/τοῦ σώματός μου, πρὸς/τὸ
ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ/τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο
ἐν ὅλῳ/τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποί
ησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. τότε πο=
ρευθεὶς εἷς/τῶν δώδεκα/ὁ λεγόμενος ἰούδας
ἰσκαριώτης πρὸς/τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε. τί θέ
λετέ μοι δοῦναι καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω
αὐτόν. οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ=
γύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα
αὐτὸν παραδῷ./τῇ δὲ πρώτῃ/τῶν ἀζύμων
προσῆλθον/οἱ μαθηταὶ/τῷ ἰησοῦ λέγοντες
αὐτῷ. ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φα=
γεῖν/τὸ πάσχα. ὁ δὲ εἶπεν. ὑπάγετε εἰς/τὴν
πόλιν πρὸς/τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ./ὁ
διδάσκαλος λέγει,/ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐσ
τι, πρὸς σὲ ποιῶ/τὸ πάσχα μετὰ/τῶν μα=
θητῶν μου. καὶ ἐποίησαν/οἱ μαθηταὶ ὡς συνέ
ταξεν αὐτοῖς/ὁ ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν/τὸ πάσ
χα. ὀψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ/τῶν
δώδεκα. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
καὶ λυπούμενοι σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν
αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν. μήτι ἐγώ εἰμι κύριε
ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν./ὁ ἐμβάψας μετ᾽ ἐμοῦ
ἐν/τῷ τρυβλίῳ/τὴν χεῖρα, οὗτός με παρα=
δώσει./ὁ μὲν υἱὸς/τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει κα
θὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ/τῷ ἀν
θρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ/ὁ υἱὸς/τοῦ ἀνθρώ=
που παραδίδοται. καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐ
γεννήθη/ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκριθεὶς δὲ
ἰούδας/ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, εἶπε. μήτι ἐ=
γώ εἰμι ῥαββί. λέγει αὐτῷ. σὺ εἶπας. ἐσθι=
όντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν/ὁ ἰησοῦς/τὸν ἄρ=
τον καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου/τοῖς
μαθηταῖς καὶ εἶπε. λάβετε φάγετε. τοῦτο
ἐστὶ/τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν/τὸ ποτήρι=
ον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων
πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτο γάρ ἐστι/τὸ
αἷμά μου/τὸ/τῆς καινῆς διαθήκης/τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτι=
ῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπάρτι ἐκ
τούτου/τοῦ γεννήματος/τῆς ἀμπέλου, ἕως
/τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾽
ὑμῶν καινὸν ἐν/τῇ βασιλείᾳ/τοῦ πατρός
μου. καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς/τὸ ὄρος
/τῶν ἐλαιῶν. τότε λέγει αὐτοῖς/ὁ ἰησοῦς.
πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν
/τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ. πατάξω
/τὸν ποιμένα καὶ διασκορπισθήσεται/τὰ πρό=

operata est in me. Nam semper
paupes habetis vobiscũ: me autẽ non
semp habebitis. Mittẽs enĩ hec vnguẽ Marc.14.a. Luce.7.f. Johã.12.a.
tum hoc in corpus meum ad
sepeliendũ me fecit. Amẽ dico vobis:
vbicũq predicatuz fuerit hoc euãgeliuz
in toto mundo: dicetur et qđ fecit
hec in memoriam eius. Tunc abijt Mar.14.b. Luce.22.a.
vnus de duodecim qui dicebatur iudas
scarioth ad pncipes sacerdotũ: et ait illis.
mihi dare: et ego vobis ⌊Quid vultis
eũ tradã? At illi cõstituerũt ei trigita ar
gẽteos. Et exinde qrebat oportunitatẽ vt
eum traderet. Prima aũt die azymorũ
accesserunt discipuli ad iesum dicentes.
Ubi vis paremus tibi comedere
pascha? At iesus dixit. Ite in
ciuitatem ad quẽdam: et dicite ei.
Magister dicit: tẽpus meum ppe est:
apud te facio pascha cuz discipulis
meis. Et fecerũt discipuli sicut cõstituit
illis iesus et parauerunt pascha.
Vespere autem facto: discumbebat cum Mar.14. Joa.13.
duodeci discipulis suis. Et edẽtibus illis
dixit. Amẽ dico vobis: qr vnus vrm me
Et cõtristati valde ceperũt ⌈traditurus ẽ. Mar.14. Luce.22. Joa.13.
singuli dicere. Nũquid ego sum dñe?
At ipse rñdens ait. Qui intingit mecũ
manũ in parapside hic me tradet.
filius quidem hominis vadit sicut
scriptum est de illo. Ve autez homini sup.18.b. Mar.14. Luce.22.
illi per quem filius hominis
tradetur. Bonũ erat ei: si natus nõ fuisset
homo ille. Respondens autem
iudas q tradidit eũ dixit. Nũquid ego
sũ rabbi? Ait illi Tu dixisti. Cenãtibus Mar. Luce. Johan.
autem eis accepit iesus panem
et bñdixit ac fregit: dedit q ⌈dite: hoc
discipulis suis: et ait. Accipite et come
est corpus meum. Et accipiens calicẽ Mar. Luce. 1.Cor. Heb.
gratias egit: et dedit illis dicens
Bibite ex hoc omnes. Hic est enim
sanguis meus noui testamenti qui pro
multis effundetur in remissionẽ peccatorũ
Dico autem vobis non bibam amodo de Mar.
hoc genimine vitis vsq in
diem illum cum illud bibam vobiscuz
nouuz in regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in mõtẽ Mar. Johan.
oliueti. Tunc dicit illis iesus.
Omnes vos scãdaluz patiemini in me in
ista nocte. Scriptum est enim: percutiaz Mar. Zach.
pastorez et dispergentur oues

βατα/ της ποίμνης. μετά δε/ το εγερθήναι με,
προάξω υμάς εις/ την γαλιλαίαν. αποκρι=
θείς δε/ ο πέτρος είπεν αυτῷ. ει καί πάντες
σκανδαλισθήσονται εν σοι, εγώ ουδέπο=
τε σκανδαλισθήσομαι. έφη αυτῷ/ ο ιησούς.
αμὴν λέγω σοι, ότι εν ταύτη/ τη νυκτί πρίν
αλέκτορα φωνήσαι, τρίς απαρνήση με.
λέγει αυτῷ/ ο πέτρος. κἂν δέη με σὺν σοι
αποθανείν, ου μή σε απαρνήσωμαι. ομοί=
ως δε καί πάντες/ οι μαθηταί είπον. τότε έρ
χεται μετ' αυτών/ ο ιησούς εις χωρίον λε=
γόμενον γεθσημανή, καί λέγει/ τοις μαθη=
ταίς. καθίσατε αυτού έως ου απελθὼν
προσεύξωμαι εκεί. καί παραλαβὼν/ τον πέ
τρον καί/ τους δύο υιούς ζεβεδαίου ήρξα=
το λυπείσθαι καί αδημονείν. τότε λέγει αυ=
τοίς. περίλυπος εστίν/ η ψυχή μου έως θανά
του, μείνατε ὧδε καί γρηγορείτε μετ' εμού.
καί προελθὼν μικρόν, έπεσεν επί πρό=
σωπον αυτού προσευχόμενος καί λέγων.
πάτερ μου, ει δυνατόν εστί παρελθέτω απ
εμού/ το ποτήριον τούτο. πλὴν ουκ ως
εγὼ θέλω, αλλ' ως σύ. καί έρχεται προς
/ τους μαθητάς, καί ευρίσκει αυτούς καθεύ=
δοντας καί λέγει/ τῷ πέτρῳ. ούτως, ουκ ισ
χύσατε μίαν ώραν γρηγορήσαι μετ' εμού.
γρηγορείτε καί προσεύχεσθε, ίνα μη εισέλ
θητε εις πειρασμόν./ το μεν πνεύμα πρόθυ=
μον,/ η δε σάρξ ασθενής. πάλιν εκ δευτέρου
απελθών, προσηύξατο λέγων. πάτερ
μου ει ου δύναται τούτο/ το ποτήριον πα
ρελθείν απ' εμού εάν μη αυτό πίω, γενηθή
τω/ το θέλημα σου. καί ελθών, ευρίσκει αυ=
τούς πάλιν καθεύδοντας, ήσαν γαρ αυτών
/ οι οφθαλμοί βεβαρημένοι, καί αφείς αυ=
τούς, απελθὼν πάλιν προσηύξατο εκ τρί=
του/ τον αυτόν λόγον ειπών. τότε έρχε=
ται προς/ τους μαθητάς αυτού καί λέγει αυ
τοίς. καθεύδετε/ το λοιπόν καί αναπαύ=
εσθε. ιδού ήγγικεν/ η ώρα, καί/ ο υιός/ του
ανθρώπου παραδίδοται εις χείρας αμαρ=
τωλών. εγείρεσθε άγωμεν. ιδού ήγγικεν/ ο
παραδιδούς με. καί έτι αυτού λαλούν=
τος, ιδού ιούδας εις/ των δώδεκα ήλθε,
καί μετ' αυτού όχλος πολύς μετά μα=
χαιρών καί ξύλων, από/ των αρχιερέων
καί πρεσβυτέρων/ του λαού./ ο δε παρα=
δούς αυτόν, έδωκεν αυτοίς σημείον λέ=
γων. ον αν φιλήσω αυτός εστίν, κρατή=
σατε αυτόν. καί ευθέως προσελθὼν/ τῷ
ιησού είπε, χαίρε ραββί. καί κατεφί=
λησεν αυτόν./ ο δε ιησούς είπεν αυτῷ. ε=
ταίρε εφ' ῳ πάρει. τότε προσελθόντες,

gregis. Postq̃ autem resurrexero: Johã.16.g.
precedam vos in galileã. Respondens Mar.14.c
autem petrus ait illi. Etsi omnes Luce.22.d.
scandalizati fuerint in te: ego nunq̃
scandalizabor. Ait illi iesus. mar.14.d.
Amē dico tibi: q2 in hac nocte anteq̃ Rom.8.d
gallus cantet: ter me negabis.
Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me
mori tecum: non te negabo. Similiter D
et omnes discipuli dixerũt. Tunc venit Mar.14.d
iesus cum illis in villam que dicitur Luce.22.d
gethsemani. Et dixit discipulis suis. Johis.18.a
Sedete hic donec vadam Mar.14.d
illuc et orem. Et assumpto petro
et duobus filijs zebedei: cepit
contristari et mestus esse. Tũc ait illis.
Tristis est anima mea vsq̃ ad mortem: mar.14.d
sustinete hic et vigilate mecum. Johã.12.d.
Et progressus pusillũ: procidit in faciē mar.14.d
suam orans et dicens. Luce.22.d.
Pater mi: si possibile est transeat a marc.14.d
me calix iste. Verũtamen non sicut Luce.22.c.
ego volo: sed sicut tu. Et venit ad Mar.14.d
discipulos suos ⁊ inuenit eos dormiētes: Luce.22.c.
et dicit petro. Sic non potuistis
vna hora vigilare mecum?
Vigilate ⁊ orate vt non intretis
in tentationem. Spũs quidē prõpt9 est Mar.14.d
caro aũt infirma. Iterum secundo Johã.6.g. Mar.14.d
abijt et orauit dicens. Pater sup.6.c.
mi: si non potest hic calix transire
nisi bibam illum: fiat
volũntas tua. Et venit
iterũ ⁊ inuenit eos dormiētes: erant eni
oculi eorũ grauati. Et relictis illis
iterum abijt ⁊ orauit tertio
eundem sermonem dicens. Tunc venit Mar.14.c
ad discipulos suos: et dicit illis
Dormite iam et requiescite.
Ecce appropinquauit hora ⁊ filius
hominis tradetur in man9 peccatoruʒ.
Surgite eamus. Ecce appropinquauit E
qui me tradet. Adhuc eo loquente: Mar.14.c
ecce iudas vnus de duodecim venit: Luce.22.c
et cum eo turba multa cum gladijs Johã.18.a.
⁊ fustibus missi a pricipib9 sacerdotuʒ
⁊ senioribus populi. Qui autem tradi mar.14.c
dit eum: dedit illis signum dicens.
Quēcũq̃ osculat9 fuero ipse est tenete
eum. Et confestim accedens ad
iesum dixit. Aue rabbi. Et osculat9 est
eum. Dixitq̃ illi iesus. Amice
ad quid venisti? Tunc accesserunt et

E

επέβαλον/τας χείρας επί/τον ιησούν και εκρά
τησαν αυτόν. και ιδού εις/των μετά ιησού εκ
τείνας/την χείρα, απέσπασε/την μάχαιραν
αυτού, και πατάξας/τον δούλον/του αρ=
χιερέως, αφείλεν αυτού/το ωτίον. τότε λέ=
γει αυτώ/ο ιησούς. απόστρεψον σου/την μά
χαιραν εις/τον τόπον αυτής. πάντες γαρ/οι
λαβόντες μάχαιραν, εν μαχαίρα αποθανούν
ται. η δοκείς ότι ου δύναμαι άρτι παρα=
καλέσαι/τον πατέρα μου, και παραστήσει
μοι πλείους η δώδεκα λεγεώνας αγγέ=
λων. πως ουν πληρωθώσιν/αι γραφαί, ότι
ούτως δει γενέσθαι. εν εκείνη/τη ώρα, είπεν
/ο ιησούς/τοις όχλοις. ως επί ληστήν εξήλ=
θετε μετά μαχαιρών και ξύλων συλλαβείν
με. καθημέραν προς υμάς εκαθεζόμην διδά
σκων εν/τω ιερώ, και ουκ εκρατήσατέ με.
τούτο δε όλον γέγονεν, ίνα πληρωθώσιν
/αι γραφαί/των προφητών. τότε/οι μαθηταί
πάντες αφέντες αυτόν έφυγον. οι δε κρα=
τήσαντες/τον ιησούν, απήγαγον προς καϊά
φαν/τον αρχιερέα, όπου/οι γραμματείς και
/οι πρεσβύτεροι συνήχθησαν./ο δε πέτρος η
κολούθει αυτώ από μακρόθεν, έως/της αυ=
λής/του αρχιερέως. και εισελθών έσω, εκάθη
το μετά/των υπηρετών ιδείν/το τέλος./οι δε
αρχιερείς και/οι πρεσβύτεροι και/το συνέ=
δριον όλον, εζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατά
/του ιησού, όπως θανατώσωσιν αυτόν, και
ουχ εύρον. και πολλών ψευδομαρτύρων
προσελθόντων, ουχ εύρον. ύστερον δε
προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες είπον.
ούτος έφη. δύναμαι καταλύσαι/τον ναόν
/του θεού, και διά τριών ημερών οικοδομή
σαι αυτόν. και αναστάς/ο αρχιερεύς είπεν
αυτώ. ουδέν αποκρίνη τι ούτοί σοι κατα=
μαρτυρούσιν./ο δε ιησούς εσιώπα. και απο=
κριθείς/ο αρχιερεύς, είπεν αυτώ. εξορκίζω σε
κατά/του θεού ζώντος ίνα ημίν είπης, ει συ
εί/ο χριστός/ο υιός/του θεού. λέγει αυτώ/ο
ιησούς. συ είπας. πλην λέγω υμίν, απάρτι
όψεσθε/τον υιόν/του ανθρώπου καθήμενον
εκ δεξιών/της δυνάμεως, και ερχόμενον επί
/των νεφελών/του ουρανού. τότε/ο αρχιε=
ρεύς διέρρηξε/τα ιμάτια αυτού λέγων. ότι
εβλασφήμησε, τι έτι χρείαν έχομεν μαρτύ
ρων. ίδε νυν ηκούσατε/την βλασφημίαν αυ
τού. τι υμίν δοκεί. οι δε αποκριθέντες, ει=
πον. ένοχος θανάτου εστί. τότε ενέπτυσαν
εις/το πρόσωπον αυτού και εκολάφισαν
αυτόν. οι δε ερράπισαν λέγοντες. προφή=
τευσον ημίν χριστέ τίς εστιν/ο παίσας σε
/ο δε πέτρος έξω εκάθητο εν/τη αυλή.

manꝰ iniecerunt in iesum: et tenuerunt
eũ. Et ecce vnꝰ ex his q̇ erãt cũ iesu: ex mat.14.e
manum exemit gladium ⌊tẽdẽs Luce.22.e.
suum: et percutiens seruum principis Johã.18.b.
sacerdotũ ãputauit auriculã eiꝰ. Tũc
illi iesus. Conuerte gladium tuũ ⌊ait
in locum suum. Omnes enim Gen.9.a.
qui acceperint gladium: gladio ꝑibũt. Apoc.13.c.
An putas quia non possum rogare
patrem meum: et exhibebit
mihi mõ plus q̃ duodeci legiones ãge
loꝝ. Quõ ergo ĩplebũtur scripture? Qr
sic oportet fieri. In illa hora dixit
iesus turbis. Tãq̃ ad latronem existis Mar.14.e
cum gladijs ꝛ fustibus comprehendere Luce.22.e
me. Quotidie apud vos sedebaȝ docẽs
in templo ꝛ non me tenuistis.
Hoc autem totũ factũ est: vt adiplerẽt
scripture ꝓphetaꝝ. Tũc discipuli Mar.14.e
oẽs relicto eo fugerũt. At illi tenentes Mar.14.f
iesum: duxerunt ad caypham Luce.22.f
principem sacerdotũ: vbi scribe ꝛ Johã.18.c
seniores cõuenerãt. Petrꝰ aũt sequeba Marc.14.
tur eum a longe: vsq; in atrium Luce.22.f
pricipis sacerdotũ. Et igressus itro se= Johã.18.c
debat cũ ministris: vt videret finem.
Principes autem sacerdotum et Marc.14.
oẽ cõciliũ: q̃rebãt falsũ testimoniũ cõtra Luce.22.
iesum: vt eum morti traderent: et
non inuenerunt cum multi falsi testes
accessissent. Nouissime autem mar.14.
venerunt duo falsi testes: et dixerunt.
Hic dixit. Possum destruere templum
dei et post triduum reedificare
illud. Et surgẽs pñceps sacerdotũ ait
illi. Nihil rñdes ad ea q̃ isti aduersũ te
Jesus aũt tacebat. Et ⌊testificant?
pñceps sacerdotuȝ ait illi. Adiuro te Mar.14
per deum viuũ: vt dicas nobis si tu Luce.22.
es christus filius dei. Dicit illi ⌈modo
iesꝰ. Tu dixisti. Verũtñ dico vobis: a marc.14
videbitis filium hominis sedentem Luce.22.
a dextris virtutis dei: et venientem in Johã.6.
nubibus celi. Tũc princeps sacerdotuȝ
scidit vestimenta sua dicẽs. ⌈stibus? mar.14
Blasphemauit. Quid adhuc egemꝰ te
Ecce nunc audistis blasphemiam.
Quid vobis videt? At illi rñdẽtes dixe
rũt. Reus est mortis. Tũc expuerunt mar.14
in faciẽ eiꝰ ꝛ colaphis eũ cedert. ⌈tes. Luce.22
Alij ãt palmas ĩ faciẽ eiꝰ dederũt dicẽ Johis.
Prophetiza nobis xp̃e: q̇s ẽ q̇ te ꝑcus Esaie.5
sit? Petrꝰ vero sedebat foris in atrio: Mar.1

και προσῆλθεν αυτῷ μία παιδίσκη λέγουσα. και συ ἦσθα μετὰ ιησοῦ τοῦ γαλιλαίου ο δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν απάντων λέγων ουκ οἶδα τί λέγεις. εξελθόντα δὲ αυτὸν εις τὸν πυλῶνα, εἶδεν αυτὸν ἄλλη και λέγει αυτοῖς ἐκεῖ. και οὗτος ἦν μετὰ ιησοῦ τοῦ ναζωραίου. και πάλιν ἠρνήσατο μεθ᾽ ὅρκου ὅτι ουκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ πέτρῳ. αληθῶς και συ εξ αυτῶν εἶ. και γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν και ομνύειν ὅτι ουκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. και ευθέως αλέκτωρ εφώνησε. και εμνήσθη ο πέτρος τοῦ ῥήματος ιησοῦ ειρηκότος αυτῷ, ὅτι πρὶν αλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς απαρνήσῃ με. και εξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς. Cap. 27.

Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ αρχιερεῖς και οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ ιησοῦ ὅπως θανατώσωσιν αυτόν. και δήσαντες αυτὸν, απήγαγον και παρέδωκαν αυτὸν ποντίῳ πιλάτῳ τῷ ηγεμόνι. τότε ιδὼν ιούδας ο παραδιδοὺς αυτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς απέστρεψε τὰ τριάκοντα αργύρια τοῖς αρχιερεῦσι και τοῖς πρεσβυτέροις λέγων. ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα αθῷον. οἱ δὲ εἶπον τί πρὸς ἡμᾶς; συ ὄψει. και ῥίψας τὰ αργύρια εν τῷ ναῷ, ανεχώρησε. και απελθὼν απήγξατο. οἱ δὲ αρχιερεῖς λαβόντες τὰ αργύρια εἶπον. ουκ ἔξεστι βαλεῖν αυτὰ εις τὸν κορβανᾶν, επεὶ τιμὴ αἵματός εστι. συμβούλιον δὲ λαβόντες, ηγόρασαν εξ αυτῶν τὸν αγρὸν τοῦ κεραμέως εις ταφὴν τοῖς ξένοις διὸ εκλήθη ο αγρὸς εκεῖνος αγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. τότε επληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ ιερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος. και ἔλαβον τὰ τριάκοντα αργύρια τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ετιμήσαντο απὸ υἱῶν ισραήλ, και ἔδωκαν αυτὰ εις τὸν αγρὸν τοῦ κεραμέως καθὰ συνέταξέ μοι κύριος. ο δὲ ιησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ηγεμόνος. και επηρώτησεν αυτὸν ο ηγεμὼν λέγων. συ εἶ ο βασιλεὺς τῶν ιουδαίων. ο δὲ ιησοῦς ἔφη αυτῷ. συ λέγεις. και εν τῷ κατηγορεῖσθαι αυτὸν υπὸ τῶν αρχιερέων και τῶν πρεσβυτέρων ουδὲν απεκρίνατο. τότε λέγει αυτῷ ο πιλάτος. ουκ ακούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. και ουκ απεκρίθη αυτῷ πρὸς ουδὲ ἓν ῥῆμα. ὥστε θαυμάζειν τὸν ηγεμόνα λίαν. κατὰ δὲ εορτὴν ειώθει ο ηγεμὼν απολύειν τῷ ὄχλῳ ἕνα δέσμιον ὃν ἤθελον. εἶχον δὲ τότε δέσμιον επίσημον λεγόμενον βαραβ

et accessit ad eum vna ancilla dicens. Luce. 22. f.
Et tu cum iesu galileo eras? Johā. 18. c.
At ille negauit corā omnibus dicēs.
Nescio quid dicis. Exeunte aūt illo
ianuam: vidit eum alia ancilla et ait
his qui erant ibi. Et hic erat cū iesu
nazareno. Et iterū negauit cū iuramēto:
quia non noui hominē. Et post pusillū
accesserunt qui stabant: et dixerūt petro.
Vere et tu ex illis es: nam et
loquela tua te manifestū facit. Tūc ce
pit detestari et iurare: quia non nouisset
hominē. Et continuo gallus cantauit.
Et recordatus est petrus verbi iesu Mar. 14. g
quod dixerat: priusq̄ gallus Luce. 22. g.
cantet: ter me negabis. Et egressus fo
ras fleuit amare. Cap. 27.

Mane autē facto: cōsilium inierunt A
omnes principes sacerdotū et seniores Mar. 15. a. Luce. 23. a
populi aduersus iesum vt eum
morti traderēt. Et vinctum adduxerūt eū: Mar. 15. a
et tradiderunt pontio pilato Luce. 23. a
presidi. Tunc videns iudas qui Johā. 18. c
eū tradidit q̄ dānatus esset: pnia ductus
retulit triginta argēteos pricipibus sacer
dotū et senioribus dicens. Peccaui Gen. 4. d.
tradens sanguinē iustum. At illi dixerūt
Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis
in tēplo recessit: et abiēs laqueo se suspendit.
Pricipes aūt sacerdotū accep
tis argēteis dixerūt. Nō licet eos mit
tere in corbonā: quia preciū sanguinis est
aūt in ito emerūt ex illis Consilio
agrū figuli in sepulturā peregrinorum. Propter hoc Actu. 1. c.
hoc vocatus ē ager ille acheldemach:
ē ager sanguinis vsq̄ in hodiernū diē. Tūc
impletū ē q̄d dictū est p hieremiā pphetā
dicētem. Et acceperūt triginta argēteos: B
appreciati quē appreciauerūt a filiis Hiere. 32. b
israel: et dederunt eos in agrum Zacha. 11. c
figuli: sicut cōstituit mihi dñs. Jesus aūt Mar. 15. a
stetit ante presidem et interrogauit Luce. 23. a.
eum preses dicens. Tu es rex Johā. 18. f.
iudeorum? Dicit illi iesus. Mar. 15. a
Tu dicis. Et cum accusaretur Johā. 19. b.
a pricipibus sacerdotum et senioribus
nihil rñdit. Tūc dicit illi pilatus.
Nō audis q̄nta aduersū te dicūt testimonia?
Et non rñdit ei ad vllum verbum
ita vt miraretur preses vehementer.
Per diem aūt solennē cōsueuerat preses Mar. 15. a.
pplo dimittē vnū vinctū quē voluissent. Luce. 23. c
Habēbāt aūt tūc vinctū isignē q̄ dicebat bar Mar. 15. b Johā. 18. g.

βάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ πιλάτος. Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, βα
ραβᾶν, ἢ ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. ἤ-
δει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέ
στειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα
μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ. πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ἔπεισαν τοὺς
ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν βαραββᾶν, τὸν
δὲ ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡ-
γεμὼν εἶπεν αὐτοῖς. Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον. βαραβ-
βᾶν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ πιλάτος. Τί οὖν ποι
ήσω ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν. λέγου
σιν αὐτῷ πάντες. σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἡγε-
μὼν ἔφη. Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἔκραζον λέγοντες. σταυρωθήτω. ἰδὼν
δὲ ὁ πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλ
λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψα
το τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων.
ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου
τούτου, ὑμεῖς ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶσ
ὁ λαὸς εἶπε. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ
τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
βαραββᾶν, τὸν δὲ ἰησοῦν φραγελλώσας
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατιῶ
ται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν ἰησοῦν
εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν
ὅλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν πε
ριέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. καὶ πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξι-
ὰν αὐτοῦ. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν
αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες. Χαῖρε ὁ
βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐμπτύσαντες
εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπ-
τον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα. καὶ ἐ
νέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγα
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. ἐξερχόμενοι
δέ, εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον ὀνόματι σί
μωνα. τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ
ρὸν αὐτοῦ. καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμε-
νον γολγοθᾶ. ὅ ἐστι λεγόμενος κρανίου τό
πος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς με
μιγμένον. καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.
σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱ
μάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον.
καὶ καθήμενοι ἐτή
ρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφα
λῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμέ-

rabas. Congregatis ergo illis dixit
pilatus. Quē vultis dimittā vobis: bar
rabā: an iesum qui dicitur christus? Scie
bat enī q̃ per inuidiam tradidissēt eum.
Sedente autem illo pro tribunali: mi-
sit ad eum vxor eius dicens.
Nihil tibi et iusto illi. Multa enim
passa sum hodie per visuz propter euz.
Pricipes āt sacerdotū ⁊ seniores psua Mar. 15. b
populis vt peterent barrabam: ⌊ sent Luce. 23. c
iesuz xpo pderent. Rn̄dens autez preses Johis. 18. g
ait illis. Quem vultis vobis de Actu. 3. c.
duobus dimitti? At illi dixerūt. Barra
bam. Dicit pilatus. Quid igitur faciaz Mar. 15. b
de iesu qui dicitur christus? Dicunt Luce. 23. c
oms. Crucifigatur. Ait illis preses.
Quid enim mali fecit? At illi magis
clamabāt dicētes. Crucifigatur. Uidēs
aūt pilatus quia nihil pficeret: sz ma-
gis tumultus fieret: accepta aqua lauit
manus coram populo dicens.
Innocens ego sum a sanguine iusti
huius: vos videritis. Et rn̄dēs vniuer
sus ppl's dixit. Sāguis eius sup nos ⁊ sup
filios nostros. Tūc dimisit illis mar. 15.
barrabam: iesum autem flagellatum Luce. 23.
tradidit eis vt crucifigeretur. Tūc mili Johā. 19.
tes presidis suscipientes iesum Mar. 15.
in pretorio: congregauerunt ad euz Johā. 19.
vniuersam cohortem ⁊ exuentes eum:
chlamydē coccineā circūdederūt ei. Et
coronā de spinis posuerūt sup ⌊ plectētes
caput eius: et harundinē in dextera
eius: et genu flexo ante
eum: illudebant ei dicentes. Aue
rex iudeorum. Et expuentes Mar. 15
in eum: acceperunt harundinē ⁊ pcutie
bāt caput eius. Et postq̃ illuserunt
ei: exuerunt euz chlamyde: ⁊ induerūt
eum vestimentis eius: et duxerunt
eum vt crucifigerent. Exeuntes Marci.
autem inuenerūt hoiez cyreneū noie sy Luce. 2
monē: hūc angariauerūt vt tolleret crucē
eius. Et venerūt in locū q̄ dicitur Mar. 1
golgotha: quod est caluarie locus. Et Luce. 2
dederunt ei vinū bibere cum felle mix- Johā. 1
tū. Et cū gustasset noluit bibere. Postq̃ Mar. 1
aūt crucifixerunt eū: diuiserūt vestimēta Johā. 1
eius sortē mittētes: vt impleret qđ dctm̄ ē p p Marc.
phetā dicētez. Diuiserūt sibi vestimēta mea: Luce.
⁊ sup vestē meā miserūt sortē. Et sedentes Johā.
eū. Et iposuerūt sup caput ⌊ suabāt Ps. 21.
eius causam ipsius scriptam. mar. 1
Luce.

νην ούτος εστίν ιησούς ο βασιλεύς των ιου-
δαίων. Τότε σταυρούνται συν αυτώ δύο
λησταί, εις εκ δεξιών, και εις εξ ευωνύμων.
οι δε παραπορευόμενοι εβλασφήμουν αυ-
τόν κινούντες τας κεφαλάς αυτών και λέ-
γοντες. ο καταλύων τον ναόν και εν τρισίν
ημέραις οικοδομών, σώσον σεαυτόν. ει υι-
ός ει του θεού, κατάβηθι από του σταυρού.
ομοίως δε και οι αρχιερείς εμπαίζοντες με-
τά των γραμματέων και πρεσβυτέρων και
φαρισαίων, έλεγον. άλλους έσωσεν, εαυ-
τόν ου δύναται σώσαι. ει βασιλεύς ισραήλ
εστί, καταβάτω νυν από του σταυρού, και
πιστεύσομεν επ αυτώ. πέποιθεν επί τον
θεόν, ρυσάσθω νυν αυτόν ει θέλει αυτόν.
είπε γαρ ότι θεού ειμί υιός. Το δ' αυτό και
οι λησταί οι συσταυρωθέντες αυτώ ωνείδι-
ζον αυτόν. από δε έκτης ώρας σκότος εγέ-
νετο επί πάσαν την γην, έως ώρας ενάτης.
περί δε την ενάτην ώραν, ανεβόησεν ο ιη-
σούς φωνή μεγάλη λέγων. ηλί ηλί λιμά
σαβαχθανί. Τουτέστι θεέ μου θεέ μου ίνα
τί με εγκατέλιπες. Τινές δε των εκεί εστώ-
των ακούσαντες έλεγον, ότι ηλίαν φωνεί ού-
τος. και ευθέως δραμών εις εξ αυτών και
λαβών σπόγγον πλήσας τε όξους, και πε-
ριθείς καλάμω, επότιζεν αυτόν. οι δε λοιποί
έλεγον. άφες ίδωμεν ει έρχεται ηλίας σώ-
σων αυτόν. ο δε ιησούς πάλιν κράξας φω-
νή μεγάλη, αφήκε το πνεύμα. και ιδού το
καταπέτασμα του ναού εσχίσθη εις δύο, α-
πό άνωθεν έως κάτω. και η γη εσείσθη, και
αι πέτραι εσχίσθησαν. και τα μνημεία α-
νεώχθησαν. και πολλά σώματα των κεκοι-
μημένων αγίων ηγέρθη. και εξελθόντες εκ
των μνημείων, μετά την έγερσιν αυτού, ει-
σήλθον εις την αγίαν πόλιν, και ενεφανίσθη-
σαν πολλοίς. ο δε εκατόνταρχος και οι μετ
αυτού τηρούντες τον ιησούν, ιδόντες τον
σεισμόν και τα γενόμενα, εφοβήθησαν σφό-
δρα, λέγοντες. αληθώς θεού υιός ην ούτος
ήσαν δε εκεί γυναίκες πολλαί από μακρό-
θεν θεωρούσαι, αίτινες ηκολούθησαν τω ιη-
σού από της γαλιλαίας διακονούσαι αυ-
τώ. εν αις ην μαρία η μαγδαληνή, και μα-
ρία η του ιακώβου και ιωσή μήτηρ, και η μή-
τηρ των υιών ζεβεδαίου. οψίας δε γενομέ-
νης, ήλθεν άνθρωπος πλούσιος από αρι-
μαθαίας τούνομα ιωσήφ ος και αυτός εμα-
θήτευσε τω ιησού. ούτος προσελθών τω
πιλάτω, ητήσατο το σώμα του ιησού. Τότε
ο πιλάτος εκέλευσεν αποδοθήναι το σώμα,
και λαβών το σώμα ο ιωσήφ, ενετύλιξεν αυ-

Hic est Jesus rex iudeorum. Johã.19.d.
Tunc crucifixi sunt cum eo duo
latrones: vnꝰ a dextris ⁊ vnꝰ a sinistris.
Pretereuntes autẽ blasphemabant eum Marc.15.d
mouentes capita sua ⁊ dicentes. Vah sup.26.f.
qui destruis templum dei et in triduo Sapiẽ.2.c.
illud reedificas: salua temetipsũ. Si filiꝰ
dei es descende de cruce.
Silr̃ et pñcipes sacerdotũ illudẽtes cũ Mar.15.e.
scribis et senioribus Luce.23.e.
dicebant. Alios saluos fecit: seipsum
non potest saluũ facere. Si rex israel Mar.15.e.
est: descendat nunc de cruce et
credemus ei. Confidit in
deo: liberet eum nunc si vult.
Dixit enĩ qr̃ filiꝰ dei sũ. Idipm̃ aũt ⁊ Marci.15.e
latrones q̃ crucifixi erãt cũ eo ĩpropa- Luce.23.f.
bãt ei. A sexta aũt hora tenebre facte sũt
sup vniuersã terrã vsq̃ ad horã nonã.
Et circa horam nonam clamauit iesus F
voce magna dicens. Heli heli: lama
sebacthani. Hoc ẽ. Deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ: Mar.15.c.
vt quid dereliq̃sti me? Quidã aũt illic stã-
tes ⁊ audiẽtes dicebãt. Heliã vocat iste.
Et continuo currens vnus ex eis Mar.15.f.
acceptã spongiã impleuit aceto: ⁊ impo Luce.23.e.
suit arũdini ⁊ dabat ei bibẽ. Ceteri vo Johan.19.c
dicebãt. Sine videamꝰ an veniat helias Mar.15.f.
liberãs eũ. Jesus aũt iterũ clamãs voce
magna emisit spiritum. Et ecce Mar.15.f.
velũ templi scissũ est in duas ptes a Luce.23.f.
sũmo vsq̃ deorsũ. Et terra mota ẽ ⁊ Apoc.6.c.
petre scisse sunt: ⁊ monumẽta apta sũt
et multa corpora ſtes de
sctõrũ q̃ dormierãt surrexerũt. Et exeũ Heb.11.d.
monumẽtis post resurrectionẽ eiꝰ vene-
runt in sanctam ciuitatem ⁊ apparuerũt
multis. Centurio autem et qui cum Mat.15.f.
eo erant custodientes iesum: viso Luce.23.g
terremotu ⁊ his q̃ fiebant: timuerũt val
de dicentes. Vere filiꝰ dei erat iste.
Erant aũt ibi mulieres multe alonge: mar.15.f.
que secute erant iesum
a galilea ministrantes ei:
inter q̃s erat maria magdalene: ⁊ ma-
ria iacobi: et ioseph mater: et mater G
filiorũ zebedei. Cũ aũt sero factũ esset: mar.15.g.
venit quidã hõ diues ab arimathia Luce.23.g.
nomine ioseph qui et ipse erat discipu- Johã.19.g
lꝰ iesu. Hic accessit ad
pilatum: et petijt corpus iesu. Tunc
pilatus iussit reddi corpus.
Et accepto corpore ioseph inuoluit illũ ĩ mar.15.g.

τό σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτό ἐν τῷ
καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν
τῇ πέτρᾳ. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν
τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ἦν δὲ ἐκεῖ
μαρία ἡ μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη μαρία κα=
θήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου. τῇ δὲ ἐπαύρι
ον ἥτις ἐστὶ μετά τὴν παρασκευήν, συνήχθη
σαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς πι=
λάτον, λέγοντες. κύριε. ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖ
νος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, μετά τρεῖς ἡμέ=
ρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι
τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλ
θόντες οἱ μαθηταί αὐτοῦ νυκτός, κλέψωσιν
αὐτόν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, ἠγέρθη ἀπό τῶν
νεκρῶν. καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων
τῆς πρώτης. ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ πιλάτος. ἔχε
τε κουστωδίαν, ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς
οἴδατε. οἱ δὲ πορευθέντες, ἠσφαλίσαντο
τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετά
τῆς κουστωδίας. Cap.28.

Ὀψὲ δὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μί
αν σαββάτων, ἦλθε μαρία ἡ μαγδαλη=
νή καὶ ἡ ἄλλη μαρία θεωρῆσαι τὸν τά=
φον. καὶ ἰδού σεισμός ἐγένετο μέγας. ἄγγε
λος γὰρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ προ
σελθών, ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπό τῆς θύ=
ρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα
αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
λευκόν ὡσεί χιών. ἀπό δὲ τοῦ φόβου αὐ=
τοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο
ὡσεί νεκροί. ἀποκριθείς δὲ ὁ ἄγγελος, εἶ=
πε ταῖς γυναιξί. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. οἶδα γὰρ
ὅτι ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. οὐκ
ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθώς εἶπε. δεῦτε
ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. καὶ
ταχὺ πορευθεῖσαι, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπό τῶν νεκρῶν. καὶ ἰδού
προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐ=
τὸν ὄψεσθε, ἰδού εἶπον ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦ=
σαι ταχὺ ἀπό τοῦ μνημείου μετά φόβου
καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀ=
παγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού
ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων. χαίρετε.
αἱ δὲ προσελθοῦσαι, ἐκράτησαν αὐτοῦ
τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τό=
τε λέγει αὐταῖς ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβεῖσθε. ὑπά=
γετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα
ἀπέλθωσιν εἰς τὴν γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄ=
ψονται. πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τι=
νές τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γε
νόμενα. καὶ συναχθέντες μετά τῶν πρεσβυ=

sindone munda: et posuit illud in Luce.23.g. Iohis.19.g.
monumēto suo novo: quod exciderat in
petra. Et advolvit saxum magnum ad
ostiū monumēti et abiit. Erat autem ibi Mar.15.g.
maria magdalene et altera maria seden
tes contra sepulchrum. Altera aūt die
que est post parasceuen: convenerunt
principes sacerdotū et pharisei ad pila
tū dicētes. Dñe recordati sumus: quia
seductor ille dixit adhuc vivē, post tres
resurgam. Iube ergo custodiri ⌊dies
sepulchrū usque in diē tertiū: ne forte veniāt
discipuli eius et furentur
eum: et dicant plebi surrexit a
mortuis: et erit novissimus error peior
priore. Ait illis pilatus. Habetis
custodiam: ite custodite sicut
scitis. Illi autem abeuntes munierunt
sepulchrum signātes lapidem cum
custodibus. Cap.28.

Vespere aūt sabbati que lucescit in prima
sabbati: venit maria magdalene Mar.16.a. Luce.24.a. Iohā.20.a.
et altera maria videre sepulchrum.
Et ecce terremotus factus ē magnus. An=
gelus enim dñi descendit de celo: et accedens
revolvit lapidem
et sedebat super eum. Erat aūt aspectus
eius sicut fulgur et vestimentum eius
sicut nix. Pre timore autem eius
exterriti sunt custodes: et facti sunt
velut mortui. Rñdēs aūt angelus dixit
mulieribus. Nolite timere vos. Scio Marc.16. Luce.24.
quod iesum qui crucifixus ē queritis. Nō ⌊ei
est hic: surrexit enim sicut dixit. Venite et
videte locū ubi positus erat dñs. Et
cito euntes dicite discipulis eius
quia surrexit: et ecce
precedet vos in galileam. Ibi eum
videbitis: ecce predixi vobis. Et exie Mar.16. Luce.24.
rūt cito de monumento cum timore
et gaudio magno currentes nunciare
discipulis eius.
Et ecce
iesus occurrit illis dicens. Avete.
Ille autem accesserunt et tenuerunt
pedes eius: et adoraverunt eum. Tūc
ait illis iesus nolite timere. Ite
nunciate fratribus meis ut
eant in galileam ibi me videbunt.
Que cum abiissent: ecce quidam de
custodibus venerunt in civitatem et
nūciaverūt pricipibus sacerdotū oia que fctā
Et congregati cum senioribus ⌊fuerāt.

τέρων, σύμβούλιόν τε λαβόντες, αργύρια ικανά έδωκαν τοις στρατιώταις λέγοντες. είπατε ότι οι μαθηταί αυτού νυκτός ελθόντες, έκλεψαν αυτόν ημών κοιμωμένων. και εάν ακουσθή τούτο επί του ηγεμόνος, ημείς πείσομεν αυτόν και υμάς αμερίμνους ποιήσομεν. οι δε λαβόντες τα αργύρια, εποίησαν ως εδιδάχθησαν. και διεφημίσθη ο λόγος ούτος παρά ιουδαίοις μέχρι της σήμερον. οι δε ένδεκα μαθηταί επορεύθησαν εις την γαλιλαίαν εις το όρος ου ετάξατο αυτοίς ο ιησούς. και ιδόντες αυτόν προσεκύνησαν αυτώ. οι δε εδίστασαν. και προσελθών ο ιησούς ελάλησεν αυτοίς λέγων. εδόθη μοι πάσα εξουσία εν ουρανώ και επί γης, πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη, βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του πατρός και του υιού και του αγίου πνεύματος, διδάσκοντες αυτούς τηρείν πάντα όσα ενετειλάμην υμίν. και ιδού εγώ μεθ υμών ειμί πάσας τας ημέρας έως της συντελείας του αιώνος. αμήν.

Τέλος του κατά ματθαίον αγίου ευαγγελίου.

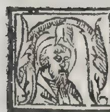
consilio accepto: pecuniam copioſam dederunt militibus dicentes. Dicite quia diſcipuli eius nocte venerũt τ furati ſũt eũ nobis dormiẽtib9. Et ſi hoc auditũ fuerit a preſide: nos ſuadebimus ei: et ſecuros vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerũt ſicut erãt edocti. Et diuulgatum eſt verbũ iſtud apud iudeos vſq; in hodiernũ diẽ. Undecim aũt diſcipuli abierũt in galileã in montẽ vbi conſtituerat illis ieſus. Et videntes eũ adorauẽrt: quidam aũt dubitauerũt. Et accedens ieſus locutus eſt eis dicens. Data eſt mihi omnis poteſtas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filij τ ſpiritus ſancti: docentes eos ſeruare omnia quecunq; mandaui vobis. Et ecce ego vobiſcum ſum omnibus dieb9 vſq; ad ꝯſummationem ſeculi.

D

Mar. 16. f.
ſup. 11. g.
Luce. 10. f.

Explicit euangelium ſecundum Mattheum.

Incipit prologus ſancti Hieronymi in euangelium ſecundum Mattheum.

Marcus euangeliſta dei electus: et petri in baptiſmate filius: atq; in diuino ſermone diſcipulus: ſacerdotium in iſrael agens ſecundum carnem leuita: ad fidem chriſti conuerſus: euangeliũ in italia ſcripſit: oſtendens in eo quid et generi ſuo deberet τ chriſto. Nam initiũ principij in voce prophetice exclamationis inſtituens ordinem leuitice electionis oſtendit: vt predicans predeſtinatũ iohannem filium zacharie in voce angeli annunciantis emiſſum: nõ ſolum verbum carnem factum: ſed et corpus domini in omnia per verbum diuine vocis animatum in initio euangelice predicationis oſtenderet: vt qui hec legens ſciret cui initium carnis in dño et ieſu aduenientis habitaculum caro deberet agnoſcere: atq; in ſe verbum vocis quod in conſonantibus perdiderat inueniret. Deniq; cum perfecti euangelij opus intrans: et a baptiſmo domini predicare deum inchoans: non laborauit natiuitatem carniſ quam in prioribus viderat dicere: ſed totius exprimens expoſitionem deſerti: ieiunij numerum: temptationem diaboli: congregationem beſtiarum: et miniſterium protulit angelorum: τ inſtituens nos ad intelligẽdum: ſingula in breui compingens ne auctoritatem facte rei demeret: τ perficiendi operis plenitudinem non negaret. Deniq; amputaſſe ſibi poſt fidem pollicem dicitur vt ſacerdotio reprobus haberetur: ſed tantum conſentiens fidei predeſtinata potuit electio vt nec ſic in opere verbi perderet: quod pri9 meruerat in genere. Nam alexandrie epiſcopus fuit. Cuius per ſingula opus fuit ſcire et euangelij in ſe dicta diſponere et diſciplinam legis in ſe agnoſcere: et diuinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primum requiri oportet: dehinc inquiſita volumus agnoſci habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat vnum ſunt: qui autem incrementum preſtat: deus eſt.

Explicit prologus.

Τὸ κατὰ μάρκον ἅγιον εὐαγγέλιον. Cap. i.

Ἀρχὴ/τοῦ εὐαγγελίου ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ/τοῦ θεοῦ, ὡς γέγραπται ἐν/τοῖς προφήταις. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω/τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει/τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. φωνὴ βοῶντος ἐν/τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε/τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε/τὰς τρίβους αὐτοῦ. ἐγένετο ἰωάννης βαπτίζων ἐν/τῇ ἐρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα/ἡ ἰουδαία χώρα καὶ/οἱ ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν/τῷ ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι/τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἦν δὲ/ὁ ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ/τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον, καὶ ἐκήρυσσε λέγων. ἔρχεται/ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι/τὸν ἱμάντα/τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις/ταῖς ἡμέραις ἦλθεν/ὁ ἰησοῦς ἀπὸ ναζαρὲτ/τῆς γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ ἰωάννου εἰς/τὸν ἰορδάνην. καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ/τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους/τοὺς οὐρανούς, καὶ/τὸ πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ/τῶν οὐρανῶν, σὺ εἶ/ὁ υἱός μου/ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ εὐδόκησα. καὶ εὐθὺς/τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς/τὴν ἔρημον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν/τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ/τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ/τῶν θηρίων. καὶ/οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. μετὰ δὲ/τὸ παραδοθῆναι/τὸν ἰωάννην, ἦλθεν/ὁ ἰησοῦς εἰς/τὴν γαλιλαίαν κηρύσσων/τὸ εὐαγγέλιον/τῆς βασιλείας/τοῦ θεοῦ, καὶ λέγων. ὅτι πεπλήρωται/ὁ καιρός, καὶ ἤγγικεν/ἡ βασιλεία/τοῦ θεοῦ. μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν/τῷ εὐαγγελίῳ. περιπατῶν δὲ παρὰ/τὴν θάλασσαν/τῆς γαλιλαίας, εἶδε σίμωνα καὶ ἀνδρέαν/τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ/τοῦ σίμωνος βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν/τῇ θαλάσσῃ, ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς/ὁ ἰησοῦς. δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. καὶ εὐθέως ἀφέντες/τὰ δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον, εἶδεν ἰάκωβον/τὸν/τοῦ ζεβεδαίου καὶ ἰωάννην/τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ αὐτοὺς ἐν/τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας/τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέν

Incipit euāgeliū scōȝ Marcū. Cap. i.

Initiuȝ euangelij iesu xp̄i filij dei: sicut scriptū est i esaia ꝓpheta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciē tuā: qui p̄parabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto. Parate viam dñi: rectas facite semitas ei⁹. Fuit in deserto iohannes baptizans et predicans baptismū pnie: in remissionē pctōȝ. Et egrediebatur ad eū omnis iudee regio: & hierosolymite vniuersi et baptizabantur ab illo i iordanis flumie: ꝯfitētes pctā sua. Et erat iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas & mel siluestre edebat: & p̄dicabat dicēs. Venit fortior me post me cuius non sū dign⁹ ꝓcūbēs soluē corrigiā calciamētorum ei⁹. Ego baptizo vos in aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in dieb⁹ illis: venit ies⁹ a nazareth galilee et baptizatus est a Johanne in iordane. Et statim ascendens de aqua: vidit celos apertos: & spm̄ sctm̄ tāq̄ȝ colūbā descendētē & manētē in ipso. Et vox facta est de celo. Tu es filius meus dilectus in te complacui. Et statim spūs expulit eum in desertum. Et erat in deserto q̄dragita dieb⁹ & q̄dragita noctib⁹: & tēptabat a sathana. Eratq̄ȝ cū bestijs: & angeli ministrabant illi. Postq̄ȝ autem tradit⁹ est iohānes: venit iesus in galileam: predicans euangelium regni dei: et dicens. Qm̄ impletū est tempus & appropinquauit regnum dei. Penitemini et credite euangelio. Et preteriens secus mare galilee: vidit symonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare. Erant ei piscatores. Et dixit eis iesus. Venite post me: et faciā vos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retib⁹ secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius: et ipsos componentes retia in naui: et statim vocauit illos. Et relicto

Malac. 3.
Mat. 11.
Luce. 7.
Esaie. 40.
Mat. 3. a
Johā. 1. c.
Mat. 3. b
Luce. 3. a
Johan. 3.
Mat. 3. a.
Mat. 3. c.
Luce. 3.
Johan. 1.
Mat. 3. c.
Luce 3. d
Johā. 1.
Actu. 19.
Mat. 3.
Esa. 42
Mat. 3.
17. b.
Luc. 3.
2. Pe. 1.
Mat. 4.
Luce. 4
Esa. 45
Mat. 4
Mat. 4
Mat. 4
Actu. 5
Mat. 4
8. c.
Luce. 5
Marc.

τες τον πατέρα αυτών ζεβεδαίον εν τω πλοί
ω μετά των μισθωτών, απήλθον οπίσω αυ
τού. και εισπορεύονται εις καπερναούμ. και
ευθέως τοις σάββασιν εισελθών εις την συ=
ναγωγήν, εδίδασκεν. και εξεπλήσσοντο επί
τη διδαχή αυτού. ην γαρ διδάσκων αυ=
τούς ως εξουσίαν έχων, και ουχ ως οι γραμ
ματείς. και ην εν τη συναγωγή αυτών άν=
θρωπος εν πνεύματι ακαθάρτω, και ανέκρα=
ξε λέγων. έα, τι ημίν και σοι ιησού ναζαρη=
νέ, ήλθες απολέσαι ημάς, οίδα σε τις ει ο ά
γιος του θεού. και επετίμησεν αυτώ ο ιη=
σούς λέγων. φιμώθητι και έξελθε εξ αυτού.
και σπαράξαν αυτόν το πνεύμα το ακά=
θαρτον, και κράξαν φωνή μεγάλη, εξήλθεν
εξ αυτού. και εθαμβήθησαν πάντες, ώστε
συζητείν προς εαυτούς λέγοντας. τι εστί
τούτο, τις η διδαχή η καινή αύτη, ότι κατ
εξουσίαν και τοις πνεύμασι τοις ακαθάρτοις
επιτάσσει, και υπακούουσιν αυτώ. εξήλθε
δε η ακοή αυτού ευθύς εις όλην την περί=
χωρον της γαλιλαίας. και ευθέως εκ της συ
ναγωγής εξελθόντες, ήλθον εις την οικίαν σί
μωνος και ανδρέου μετά ιακώβου και ιω=
άννου. η δε πενθερά του σίμωνος κατέκειτο
πυρέσσουσα, και ευθέως λέγουσιν αυτώ
περί αυτής. και προσελθών ήγειρεν αυτήν
κρατήσας της χειρός αυτής. και αφήκεν αυ
τήν ο πυρετός ευθέως, και διηκόνει αυτοίς.
οψίας δε γενομένης ότε έδυ ο ήλιος, έφε=
ρον προς αυτόν πάντας τους κακώς έχον=
τας, και τους δαιμονιζομένους. και η πόλις
όλη συνηγμένη ην προς την θύραν. και εθε
ράπευσε πολλούς κακώς έχοντας ποικίλαις
νόσοις. και δαιμόνια πολλά εξέβαλε. και
ουκ ήφιε λαλείν τα δαιμόνια ότι ήδεισαν
αυτόν, και πρωί έννυχον λίαν αναστάς ε
ξήλθε και απήλθεν ο ιησούς εις έρημον τόπον.
κακεί προσηύχετο. και κατεδίωξαν αυτόν
ο σίμων και οι μετ αυτού. και ευρόντες αυ
τόν, λέγουσιν αυτώ. ότι πάντες σε ζητούσι.
και λέγει αυτοίς. άγωμεν εις τας εχομένας
κωμοπόλεις ίνα εκεί κηρύξω. εις τούτο γαρ
εξελήλυθα, και ην κηρύσσων εν ταις συνα=
γωγαίς αυτών εις όλην την γαλιλαίαν, και
τα δαιμόνια εκβάλλων. και έρχεται προς
αυτόν λεπρός παρακαλών αυτόν και γονυ
πετών αυτόν και λέγων αυτώ. ότι εάν θέ=
λης δύνασαι με καθαρίσαι. ο δε ιησούς σπλα
γχνισθείς εκτείνας την χείρα, ήψατο αυ=
τού και λέγει αυτώ. θέλω. καθαρίσθητι. και
ειπόντος αυτού, ευθέως απήλθεν απ αυτού
η λέπρα και εκαθαρίσθη. και εμβριμησάμε

patre suo zebedeo in naui
cum mercēnarijs: secuti sunt eum.
Et ingrediuntur capharnaum: et — Lucc. 4. c.
statim sabbatis ingressus in synagogaz — C
docebat eos. Et stupebant super — Mat. 7. g.
doctrina eius. Erat enim docens eos — Lucc. 2. g.
quasi potestatē habens: et nō sicut scri — Lucc. 4. c.
be. Et erat in synagoga eorum homo
in spiritu immundo et clamauit
dicēs. Quid nobis et tibi iesu nazare=
ne? Venisti ꝑdere nos. Scio q̄ sis sctūs — Lucc. 4. f.
dei. Et cōminatus est ei iesus
dicens. Obmutesce et exi de homine.
Et discerpens eum spiritus immundꝰ:
et exclamans voce magna exijt
ab eo. Et mirati sunt omnes: ita vt
cōquirerēt inter se dicentes. Quid nā ē
hoc? Que nā doctrīa hec noua? Qr in
ptāte spiritibus imundis
imperat: et obediunt ei.
Et ꝓcessit rumor eiꝰ statim i oēz regio
nem galilee. Et protinus ⌈ symonis — Mat. 8. c.
egrediētes de synagoga: venerūt i domū — Lucc. 4. f.
et andree cum iacobo et iohanne.
Recumbebat autem socrus symonis
febricitans: et statim dicunt ei
de illa. Et accedens eleuauit eam
apphēsa manu eiꝰ: ⁊ ꝯtinuo dimisit eā
febris: ⁊ ministrabat eis. — D
Vespere aūt facto cū occidisset sol: affe — Lucc. 4. g.
rebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes: et erat
oīs ciuitas cōgregata ad ianuā. Et cu — j. 5. c.
rauit multos qui vexabantur varijs
lāguoribꝰ: et demonia mlta eijciebat ⁊
non sinebat ea loqui quoniam sciebant
eū. Et diluculo valde surgēs egressus
abijt in desertum locum:
ibiq; orabat. Et prosecutus est eum
symō ⁊ q̄ cū illo erāt. Et cū inuēissēt eū
dixerūt ei: quia omnes querunt te
et ait illis. Eamus in proximos ⌈ eniz
vicos ⁊ ciuitates vt ibi predicē: ad hoc
veni. Et erat predicans in synagogis
eorum: et in omni galilea et
demonia eijciens. Et venit ad — Mat. 8. a.
eum leprosus deprecans eum et genu — Lucc. 5. c.
flexo dixit. Si vis
potes me mundare. Jesus aūt miser
extendit manū suā ⁊ tāgēs eū ⌊tus eius
ait illi. Volo. Mundare. Et — f. mūdare. i ꝑati mōi passiue vocis.
cum dixisset: statim discessit ab eo
lepra ⁊ mundatus est. Et cōminatꝰ est

μος αὐτῷ εὐθέως, ἐξέβαλεν αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ. καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε μωσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξωθεν ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν. καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

Cap. 2.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν. καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκον ἐστί. καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν. καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ. τέκνον. ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς. τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. τί ἐστιν εὐκοπώτερον. εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ. σοὶ λέγω. ἔγειραι καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ εὐθέως ἠγέρθη, καὶ ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας. ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν. καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν. καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ παράγων, εἶδε λευῒν τὸν τοῦ ἀλφαίου. καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ. ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ

ei: statimque eiecit illum: et dicit ei. Vide nemini dixeris: sed vade ostende te principi sacerdotum: et offer pro emundatione tua que precepit moyses in testimonium illis. Et egressus cepit predicare: et diffamare sermonem: ita vt iã non posset manifeste introire in ciuitatem: sed foris in desertis locis esset: et conueniebant ad eum vndique.

Cap. 2.

Et iterum intrauit capharnaum post dies octo: et auditum est ꝙ in domo eẽt: et conuenerunt multi: ita vt non caperet neque ad ianuam: et loquebatur eis verbum: Et venerunt ad eum ferentes paralyticum: qui a quattuor portabatur. Et cum non possent offerre eum illi pre turba: nudauerunt tectum vbi erat: et patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat. Cum autem vidisset iesus fidem illorum ait paralytico. Fili dimittuntur tibi pctã tua. Erant autem illic quidam de scribis sedentes: et cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic loquitur? Blasphemat. Quis potest dimittere peccata nisi solus deus. Quo statim cognito iesus spiritu suo: quia sic cogitarent intra se: dicit illis. Quid ista cogitatis in cordibus vestris. Quid est facilius dicere paralytico: dimittuntur tibi pctã tua: an dicere: surge tolle grabatum tuum et ambula? Vt autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata ait paralytico. Tibi dico surge tolle grabatum tuum et vade in domum tuam. Et statim surrexit ille: et sublato grabato abijt inde coram omnibus: ita vt mirarentur omnes: et honorificarent deum dicentes: quia nunquam sic vidimus. Et egressus est rursus ad mare omnisque turba veniebat ad eum et docebat eos. Et cum preteriret vidit leui alphei sedentem ad teloneum: et ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est cum accumberet in domo illius: multi publicani et peccatores simul discumbebant cum iesu et discipulis eius. Erant enim multi qui sequebantur eum. Et scribe et pharisei videntes quia manducaret cum

Mat. 8. a. Luce. 5. c.
Mat. 9. Luce. 5. Johan. 5.
Luce. 7.
Luce. 5. 1. Cor. 2.
Mat. 9. Luce. 5.
Mat. 9. Luce. 5. Johã. 5.
Mat. 9. Luce. 5.
Mat. 9. Luce. 5.

των τελωνών και αμαρτωλών, έλεγον τοις
μαθηταίς αυτού. τι ότι μετά των τελωνών
καί αμαρτωλών εσθίει και πίνει. και ακού-
σας ο ιησούς λέγει αυτοίς. ου χρείαν έχου-
σιν οι ισχύοντες ιατρού, αλλ' οι κακώς έχον-
τες. ουκ ήλθον καλέσαι δικαίους, αλλά α-
μαρτωλούς εις μετάνοιαν. και ήσαν οι μα-
θηταί ιωάννου και οι των φαρισαίων νηστεύ-
οντες, και έρχονται και λέγουσιν αυτώ.
διά τι οι μαθηταί ιωάννου και οι των φαρι-
σαίων νηστεύουσιν, οι δε σοι μαθηταί ου
νηστεύουσιν. και είπεν αυτοίς ο ιησούς. μη
δύνανται οι υιοί του νυμφώνος εν ω ο νυμ-
φίος μετ' αυτών εστί νηστεύειν. όσον χρό-
νον μεθ' εαυτών έχουσι τον νυμφίον, ου
δύνανται νηστεύειν. ελεύσονται δε ημέραι
όταν απαρθή απ' αυτών ο νυμφίος, και τό-
τε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέραις. και
ουδείς επίβλημα ράκους αγνάφου επιρρά-
πτει επί ιματίω παλαιώ. ει δε μή, αίρει το πλή-
ρωμα αυτού το καινόν του παλαιού, και
χείρον σχίσμα γίνεται. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μη,
ρήσσει ο οίνος ο νέος τους ασκούς, και ο οί-
νος εκχείται, και οι ασκοί απολούνται. αλ-
λά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέον.
και εγένετο παραπορεύεσθαι αυτόν εν τοις
σάββασι διά των σπορίμων, και ήρξαντο οι
μαθηταί αυτού οδόν ποιείν τίλλοντες τους
στάχυας. και οι φαρισαίοι έλεγον αυτώ, ί-
δε τι ποιούσιν εν τοις σάββασιν ο ουκ έξεσ-
τι. και αυτός έλεγεν αυτοίς. ουδέποτε ανέ-
γνωτε τι εποίησε δαυίδ ότε χρείαν έσχεν,
και επείνασεν αυτός και οι μετ' αυτού, πως
εισήλθεν εις τον οίκον του θεού επί αβιά-
θαρ του αρχιερέως, και τους άρτους της προ-
θέσεως έφαγεν, ους ουκ έξεστι φαγείν ει μή
τοις ιερεύσι. και έδωκε και τοις συν αυτώ
ούσι. και έλεγεν αυτοίς. το σάββατον διά
τον άνθρωπον εγένετο, ουχ ο άνθρωπος δι-
ά το σάββατον. ώστε κύριος εστίν ο υιός
του ανθρώπου και του σαββάτου. Cap.3.

Και εισήλθε πάλιν εις την συναγωγήν.
και ήν εκεί άνθρωπος εξηραμμένην έχων
την χείρα. και παρετήρουν αυτόν ει τοις
σάββασι θεραπεύσει αυτόν, ίνα κατηγορή-
σωσιν αυτού. και λέγει τω ανθρώπω το ε-
ξηραμμένην έχοντι την χείρα. έγειραι εις το
μέσον. και λέγει αυτοίς. έξεστι τοις σάββα-
σιν αγαθοποιήσαι η κακοποιήσαι. ψυχήν
σώσαι, η αποκτείναι. οι δε εσιώπων. και πε-
ριβλεψάμενος αυτούς μετ' οργής. συλλυ-
πούμενος επί τη πωρώσει της καρδίας αυ-

publicanis ⁊ peccatoribus: dixerunt
discipulis eius. Quare cū publicanis — Mat.9.c. Luce.15.f.
⁊ pctōrib9 māducat ⁊ bibit mgr̄ vr̄? Hoc
iesus ait illis. Nō necesse hn̄t audito
sani medico: sed qui male habent.
Non enī veni vocare iustos: sed pecca — 1.Thi.1.b.
tores. Et erant discipuli
iohannis ⁊ pharisei ieiunantes:
et veniunt et dicunt illi.
Quare discipuli iohānis ⁊ phariseorū — Luce.5.f.
ieiunant: tui autem discipuli non
ieiunant. Et ait illis iesus. Nunquid — Mar.9.c.
possunt filij nuptiarum q̄diu sponsus — Luce.5.g.
cū illis est ieiunare? Quanto tempore
habent secum sponsum non
possunt ieiunare. Venient autem dies
cum auferetur ab eis sponsus: et tunc
ieiunabunt in illis diebus. — D
Nemo assumentum panni rudis assuit
vestimēto veteri. Alioq̄n aufert supple
mentū nouū a veteri: et
maior scissura fit. Et nemo mittit
vinum nouum in vtres veteres: alioq̄n
dirumpet vinum vtres et vinum
effundetur ⁊ vtres peribunt. Sed
vinū nouū in vtres nouos mitti debet.
Et factum est iterum cum dominus — Mat.12.a.
sabbatis ambularet per sata: et — Luce.6.a.
discipuli eius ceperunt progredi ⁊ vellē
spicas: Pharisei aūt dicebāt ei. Ecce
q̄d faciūt discipuli tui sabbatis q̄d nō lz.
Et ait illis. Nunq̄ legistis — Mat.12.a.
quid fecerit dauid q̄n necessitatē habuit — Luce.6.a.
et esurijt ipse ⁊ qui cuz eo erant: quō — 1.Reg.21.b.
introiuit in domum dei sub abiathar
p̄cipe sacerdotuz ⁊ panes ꝓpositionis
māducauit quos nō licebat māducare
sacerdotibus: et dedit nisi solis
eis ⁊ qui cū eo erāt? Et dicebat eis.
Sabbatū ꝓpter hoiez factū ē: ⁊ nō hō
ꝓpter sabbatum. Itaq̄ dn̄s est filius — Mat.12.a.
hominis etiam sabbati. Cap.3. — Lucc.6.a.

Et introiuit iterū in synagogam: — A
et erat ibi homo habens
manū aridam: Et obseruabant eum si — Mat.12.b.
sabbatis curaret: vt acusarent — Luce.13.c. ⁊.14.a
illum. Et ait homini
habenti manum aridam. Surge in
medium. Et dicit eis. Licet sabbatis — Mat.12.b
benefacere an male: animam — Luce.9.b. ⁊.14.a.
saluā facē an pdē? At illi tacebāt. Et
eos cū ira contristatus circūspiciens
super cecitate cordis eorum

τών, λέγει τω ανθρώπω. έκτεινον την χεί=ρα σου. και εξέτεινε, και αποκατεστάθη η χείρ αυτού υγιής ως η άλλη. και εξελθόντες οι φαρισαίοι ευθέως μετά των ηρωδιανών, συμβούλιον εποίουν κατ αυτού όπως αυτόν απολέσωσι. και ο ιησούς ανεχώρησε μετά των μαθητών αυτού προς την θάλα=σσαν. και πολύ πλήθος από της γαλιλαί=ας ηκολούθησεν αυτώ. και από ιουδαίας, και από ιεροσολύμων, και από της ιδουμαίας, και πέραν του ιορδάνου. και οι περί τύρον και σιδώνα πλήθος πολύ, ακούσαντες ό=σα εποίει, ήλθον προς αυτόν. και είπε τοις μαθηταίς αυτού ίνα πλοιάριον προσκαρτερεί αυτώ διά τον όχλον ίνα μη θλίβωσιν αυτόν. πολλούς γαρ εθεράπευσεν, ώστε επιπίπτειν αυτώ ίνα αυτού άψωνται όσοι είχον μάστιγας. και τα πνεύματα τα ακά=θαρτα όταν αυτόν εθεώρει, προσέπιπτεν αυτώ. και έκραζε λέγοντα, ότι συ ει ο υιός του θεού. και πολλά επετίμα αυτοίς, ίνα μη φανερόν αυτόν ποιήσωσι. και αναβαίνει εις το όρος και προσκαλείται ους ήθελεν αυτος, και απήλθον προς αυτόν. και εποίησε δώδεκα ίνα ώσι μετ αυτού, και ίνα αποσ=τέλλη αυτούς κηρύσσειν και έχειν εξουσί=αν θεραπέυειν τας νόσους, και εκβάλλειν τα δαιμόνια. και επέθηκε τω σίμωνι όνομα πέτρον. και ιάκωβον τον του ζεβεδαίου, και ιω=άννην τον αδελφόν του ιακώβου, και επέ=θηκεν αυτοίς ονόματα βοανεργές, ο εστίν υιοί βροντής. και ανδρέαν, και φίλιππον, και βαρτολομαίον, και ματθαίον, και θωμάν, και ιάκωβον τον του αλφαίου, και θαδδαίον, και σίμωνα τον καναναίτην, και ιούδαν ισκαριώτην, ος και παρέδωκεν αυτόν. και έρχονται εις οίκον, και συνέρχεται πάλιν ό=χλος ώστε μη δύνασθαι αυτούς μήτε άρ=τον φαγείν. και ακούσαντες οι παρ αυτού εξήλθον κρατήσαι αυτόν. έλεγον γαρ ότι εξέστη. και οι γραμματείς οι από ιεροσολύμων καταβάντες έλεγον, ότι βεελζεβούλ έχει, και ότι εν τω άρχοντι των δαιμονίων εκβά=λλει τα δαιμόνια. και προσκαλεσάμενος αυτούς εν παραβολαίς έλεγεν αυτοίς. πως δύναται σατανάς σατανάν εκβάλλειν. και εάν βασιλεία εφ εαυτήν μερισθή, ου δύναται σταθήναι η βασιλεία εκείνη. και εάν οικία εφ εαυτήν μερισθή, ου δύναται σταθήναι η οικία εκείνη. και ει ο σατανάς ανέστη εφ εαυ=τόν και μεμέρισται, ου δύναται σταθήναι, αλλά τέλος έχει. ουδείς δύναται τα σκεύη του ισχυρού εισελθών εις την οικίαν αυτού

dicit homini. Extende manum
tuam. Et extendit: ꝛ restituta est
manus illi. Exeuntes autem Mat. 12. Johã. 10
pharisei statim cum herodianis
consiliũ faciebant aduersus eũ: quõ eũ
perderent. Jesus autem
cum discipulis suis secessit ad mare:
et multa turba a galilea Mat. 4. Luce. 4. Johan. 6
et iudea secuta est eum. Et
ab hierosolymis et ab idumea
et trans iordanem: et qui circa tyrum
et sydonez multitudo magna audiẽtes q̃
faciebat venerũt ad eum. Et dixit ie=
sus discipulis suis: vt in nauicula
sibi deseruirẽt ꝑpter turbã ne cõprimerẽt
eum. Multos enĩ sanabat: ita vt
irruerẽt in eũ vt illũ tangerẽt quotquot
habebant plagas. Et spiritus imundi
cum illum videbant procidebant ei.
Et clamabant dicentes. Tu es filius Luce. 4
dei. Et vehementer cõminabat eis: ne
manifestarẽt illum. Et ascendens Mat. 10
in montẽ: vocauit ad se quos voluit ipẽ Luce. 6
et venerunt ad eum. Et fecit
vt essent duodeci cũ illo: ꝛ vt mitteret
eos predicare. Et dedit illis potestatez
curandi infirmitates et eijciendi
demonia. Et iposuit simõi nomẽ petrꝰ Mat. 10
Et iacobũ zebedei: et iohannem Luce. 6 Actu. 1
fratrem iacobi: et imposuit
eis nomina boanerges: quod est filij
tonitrui. Et andream et philippum et
bartholomeum ꝛ matheuz et thomam
et iacobum alphei et thadeum
et simonẽ chananeũ: et iudam scarioth
qui et tradidit illum. Et veniunt
ad domuz. Et conuenit iterum turba:
ita vt non posset neq̃ panem
manducare. Et cum audissent sui exie=
runt tenere eũ. Dicebãt eĩ qm̃ i furorẽ
versus ẽ. Et scribe q̃ ab hierosolymis Mat.
descẽderãt: dicebãt qm̃ beelzebub hz: Luce.
ꝛ quia in principe demoniorum eijcit
demonia. Et conuocatis eis Mat.
in parabolis dicebat illis. Quõ potest Luce.
sathanas sathanam eijcere? Et si
regnuz in se diuidatur: non potest
regnum illud stare. Et si domus sup
semetipsaz dispartiat: nõ potest domus
illa stare. Et si sathanas cõsurrexerit
dispẽtit' ẽ ꝛ nõ poterit sta[re] i semetipsũ:
re sed finem habet. Nemo potest vasa
fortis ingressus in domum eius

διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν
δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ.
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ
ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν. ὃς
δ᾽ ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα ἀλλ᾽ ἔνοχος ἐ
στὶν αἰωνίου κρίσεως. ὅτι ἔλεγον πνεῦμα ἀ
κάθαρτον ἔχει. ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἑστῶτες, ἀπέστει-
λαν πρὸς αὐτὸν φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκά-
θητο ὄχλος περὶ αὐτόν. εἶπον δὲ αὐτῷ ἰδοὺ
ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀ-
δελφαί σου ἔξω ζητοῦσί σε. καὶ ἀπεκρίθη αὐ
τοῖς λέγων. τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελ
φοί μου, καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς
περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει. ἴδε ἡ μήτηρ
μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὃς γὰρ ἂν ποιή-
σῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος μου ἀδελ-
φός καὶ ἀδελφή καὶ μήτηρ ἐστί. Cap.4.

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά
λασσαν, καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος
πολύς. ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον
καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. καὶ ἐδί-
δασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά. καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ἀκούε
τε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ
τὴν ὁδόν καὶ ἦλθε τὰ πετεινά καὶ κατέφα-
γεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες
ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐ-
ξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου
δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς
τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ
συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε.
καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν,
καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξά-
νοντα, καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκον
τα, καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν ὁ ἔχων ὦτα ἀ
κούειν ἀκουέτω. ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας
ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς
δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν αὐ-
τοῖς. ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστή-
ριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ἐκείνοις δὲ
τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γί-
νεται, ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴ-
δωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συ-
νιῶσι. μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ
αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. καὶ λέγει αὐτοῖς
οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ
πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε.

diripere: nisi prius fortem
alliget: ꝛ tunc domum eius diripiet.
Amen dico vobis q̄m oia dimittentur — Mat.12.d. Luce.12.b.
filijs hominum peccata et
blasphemie qb9 blasphemauerūt. Qui
aūt blasphemauerit in spiritū sanctum
non hēbit remissionē i eternū: sꝫ re9 erit
eterni delicti: q̄m dicebāt spiritū imūdū
habet. Et veniunt — Mat.12.g. Luce.8.c.
mater eius ꝛ fratres: ꝛ foris stantes mi
serunt ad eum vocantes eum. Et sede-
bat circa eū turba: ꝛ dicunt ei. Ecce
mater tua et fratres tui
foris querunt te. Et respondens eis
ait. Que est mater mea et fratres
mei: Et circunspiciens [ce mater
eos qui i circūitu ei9 sedebāt ait. Ec
mea ꝛ fratres mei. Qui enim fecerit
voluntatem dei: hic frater meus
ꝛ soror mea ꝛ mater est. Cap.4.

Et iterum cepit docere ad mare — A
et congregata est ad eum turba
multa: ita vt nauim ascendens
sederet in mari: et omnis turba
circa mare super terraꝫ erat: ꝛ docebat
eos in parabolis multa et
dicebat illis in doctrina sua. Audite
Ecce exijt seminans ad seminādū. Et — Mat.13.a Luce.8.a.
dum seminat: aliud cecidit circa
viam ꝛ venerunt volucres celi ꝛ come-
derūt illud. Aliud vo cecidit sup petrosa
vbi nō habuit terrā multā: ꝛ stati exor
tū ē: q̄m non hēbat altitudinē terre. Et — Jaco.1.b.
quando exort9 est sol exestuauit, ꝛ eo q — 1.Pet.1.d. 2.Cor.9.b
nō hēbat radicem exaruit. Et aliud ce
cidit in spinas: et ascēderūt spine et
suffocauerunt illud et fructū nō dedit.
Et aliud cecidit in terram bonaꝫ:
et dabat fructum ascendentem ꝛ crescē
tem: et afferebat vnū tricesimū ꝛ vnū se
xagesimū ꝛ vnū centesimū. Et dicebat. — B
Qui hꝫ aures audiendi audiat. Et cū
esset singularis interrogauerūt eū hi q
cū eo erat duodeciꝫ pabolā: ꝛ dicebat
Vobis datuꝫ est nosse mysterium [eis. — Mat.13.b. Luce.8.b. Johā.12.f.
regni dei: illis autem qui
foris sunt in parabolis omnia fiunt:
vt videntes videant ꝛ non videant: — Esaie.6.c. Actu.17.f.
ꝛ audientes audiant ꝛ non intelligant
nequando conuertantur ꝛ dimittantur
eis peccata. Et ait illis.
Nescitis parabolam hanc? et
quō omnes parabolas cognoscetis.

/ο σπείρων/τὸν λόγον σπείρει. οὗτοι δὲ εἰ
σὶν οἱ παρά/τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται/ὁ λό=
γος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται/ὁ
σατανᾶς καὶ αἴρει/τὸν λόγον/τὸν ἐσπαρμέ=
νον ἐν/ταῖς καρδίαις αὐτῶν. καὶ οὗτοι εἰσὶν
ὁμοίως/οἱ ἐπὶ/τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ
ὅταν ἀκούσωσι/τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χα
ρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν. καὶ οὐκ ἔχουσι ῥί
ζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα
γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ/τὸν
λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζονται. καὶ οὗτοι
εἰσὶν/οἱ εἰς/τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι./οἱ/τὸν
λόγον ἀκούοντες, καὶ/αἱ μέριμναι/τοῦ αἰῶ
νος τούτου καὶ/ἡ ἀπάτη/τοῦ πλούτου, καὶ
/αἱ περὶ/τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι,
συμπνίγουσι/τὸν λόγον καὶ ἄκαρπος γίνε
ται. καὶ οὗτοί εἰσιν/οἱ ἐπὶ/τὴν γῆν/τὴν καλὴν
σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι/τὸν λόγον καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριά
κοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. καὶ ἔ=
λεγεν αὐτοῖς. μήτι/ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑ
πὸ/τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ/τὴν κλίνην. οὐχ
ἵνα ἐπὶ/τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ, οὐ γάρ ἐστί
τι κρυπτὸν ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ. οὐδὲ ἐγένε
το ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ.
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς. βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ με
τρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσε
ται ὑμῖν/τοῖς ἀκούουσιν. ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ
δοθήσεται αὐτῷ. καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔ=
χει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ἔλεγεν, οὕτως
ἐστὶν/ἡ βασιλεία/τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρω=
πος βάλῃ/τὸν σπόρον ἐπὶ/τῆς γῆς. καὶ κα=
θεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ/ὁ
σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἷ
δεν αὐτός. αὐτομάτη γὰρ/ἡ γῆ καρποφορεῖ
πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλή=
ρη σῖτον ἐν/τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ παραδῷ/ὁ
καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει/τὸ δρέπανον ὅ
τι παρέστηκεν/ὁ θερισμός. καὶ ἔλεγε τίνι ὁ=
μοιώσωμεν/τὴν βασιλείαν/τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν
ποίᾳ παραβολῇ παραβαλοῦμεν αὐτήν. ὡς
κόκκον σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ/τῆς
γῆς, μικρότερος πάντων/τῶν σπερμάτων
ἐστὶ/τῶν ἐπὶ/τῆς γῆς, καὶ ὅταν σπαρῇ ἀνα=
βαίνει καὶ γίνεται πάντων/τῶν λαχάνων μεῖ
ζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους ὥστε δύ
νασθαι ὑπὸ/τὴν σκιὰν αὐτοῦ/τὰ πετεινὰ
/τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. καὶ τοιαύταις
παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς/τὸν
λόγον, καθὼς ἐδύναντο ἀκούειν. χω=
ρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς. κα=
τιδίαν δὲ/τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάν=

Qui seminat verbũ seminat. Hi ãt sũt Mat.13. Luce.8.
qui circa viam vbi seminatur verbũ:
& cum audierint: confestim venit
sathanas & aufert verbũ qđ seminatũ ẽ
in cordibus eorum. Et hi sunt
similiter qui super petrosa seminanť: q̃
cum audierit verbum: statim cũ gaudio
accipiunt illud: & non habent radicem
in se: sed temporales sunt deinde
orta tribulatione et persecutione ꝓpter
verbum: cõfestim scandalizanť. Et alij
sunt qui in spinis seminantur. Hi sunt
qui verbum audiunt: et erumne seculi
et deceptio diuitiarum: et
circa reliqua concupiscentie introeũtes
suffocant verbũ: & sine fructu efficitur.
Et hi sunt qui super terram bonam
seminati sunt: qui audiunt verbum et
suscipiunt: & fructificãt: vnũ tricesimũ:
vnũ sexagesimũ & vnũ cẽtesimũ. Et di=
cebat illis. Nunq̃d venit lucerna vt sub Mat.5.b. Luc.8. c.11.c. Mat.10. Luce.8.
modio ponatur aut sub lecto? Nonne
vt super cãdelabrũ ponať. Non est eñi
aliq̃d abscõditũ qđ nõ manifesteť: nec
occultũ qđ nõ veniat in palã. sed vt in palã veniat.
Si q̃s hȝ aures audiẽdi audiat. Et di
cebat illis. Videte q̃d audiatis. In qua
mẽsura mẽsi fueritis: remetieť vobis: &
vobis. Qui enim habet adijcieť Mat.13. c.25.c. Luce.8. c.16.d.
dabitur illi: et qui nõ hȝ etiaȝ qđ hȝ
auferetur ab eo. Et dicebat. Sic
est regnum dei queãdmodum si homo
iaciat sementeȝ in terram & dormiat:
et exurgat nocte et die: et
semen germinet et increscat dum nescit
ille. Vltro enim terra fructificat
primũ herbã: deinde spicã: deiñ plenũ
frumẽtuȝ in spica. Et cũ ex se ꝓduxerit
fructus: statim mittit falcem quoniam
adest messis. Et dicebat. Cui assimila=
bimus regnum dei? aut
cui parabole cõparabimꝰ illud. Sicut Mat.13. Luce.13.
granũ sinapis qđ cuȝ seminatũ fuerit ĩ
terra minꝰ est oĩbus seminibus que sunt
in terra & cũ natũ fuerit ascẽdit ĩ arbo
rem: et fit maius omnibus oleribus:
& facit ramos magnos: ita vt possint
sub vmbra eius aues
celi habitare. Et talibus Mat.1[3]
multis parabolis loquebatur eis
verbum prout poterant audire: sine
parabola aũt nõ loquebať eis. Seorsũ
aũt discipulis suis differebat omnia.

τα. καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψί-
ας γενομένης, διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ
ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐ-
τὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα δὲ πλοι-
άρια ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέ-
μου μεγάλη, τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλεν εἰς τὸ
πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι, καὶ ἦν
αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαι-
ον καθεύδων καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέ-
γουσιν αὐτῷ. διδάσκαλε οὐ μέλλει σοι ὅ-
τι ἀπολλύμεθα, καὶ διεγερθεὶς, ἐπετίμησε
τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ. σιώπα πε-
φίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένε-
το γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τί δει-
λοί ἐστε οὕτως. πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν. καὶ
ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους. τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ
ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ.

Cap.5.

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης
εἰς τὴν χώραν τῶν γαδαρηνῶν. καὶ ἐ-
ξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήν-
τησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶ-
χεν ἐν τοῖς μνήμασι. καὶ οὔτε ἁλύσεσιν οὐ-
δεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν
πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι.
καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ
τὰς πέδας συντετρίφθαι. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν
ἴσχυε δαμάσαι. καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι ἦν
κράζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ἰ-
δὼν δὲ τὸν ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ κράξας φωνῇ
μεγάλῃ εἶπε. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ἰησοῦ υἱὲ τοῦ
θεοῦ τοῦ ὑψίστου. ὁρκίζω σε τὸν θεὸν μὴ
με βασανίσῃς, ἔλεγε γὰρ αὐτῷ, ἔξελθε τὸ
πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.
καὶ ἐπηρώτα αὐτόν. τί σοι ὄνομα. καὶ ἀπε-
κρίθη λέγων. λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολ-
λοί ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, ἵνα
μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ἦν
δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη
βοσκομένη. καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες
οἱ δαίμονες λέγοντες. πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς
χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ
ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ ἰησοῦς. καὶ
ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα,
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν
ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασ-
σαν, ἦσαν γὰρ ὡς δισχίλιοι. καὶ ἐπνίγον-
το ἐν τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς
χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν

Et ait illis in illa die cum sero esset Luce.9.b.
factum: trāseamus contra. Et Joha.6.a.
dimittentes turbam assumunt eum
ita vt erat in naui: et alie naues
erant cum illo. Et facta est procella Mat.8.c. Luce.8.c.
magna venti: et fluctus mittebat in
nauim: ita vt impleretur nauis. Et erat
ipse in puppi super ceruical
dormiens et excitant eum: et dicunt
illi. Magister non ad te pertinet quia
perimus. Et exurgens cōminatus est
vento et dixit mari. Tace obmutesce.
Et cessauit vētus: et facta ē
trāquillitas magna. Et ait illis. Quid ti Mat.8.c.
midi estis. Necdum habetis fidem. Et
timuerūt timore magno: et dicebant ad
alterutrum. Quis putas est iste: quia Mat.8.f.
ventus et mare obediunt ei. Luce.8.d.

Cap.5.

Et venerunt trans fretum maris A
in regionē gerasenorū. Et exeunti Mat.8.f.
ei de naui statim occurrit
de monumentis homo in
spiritu immundo: qui domiciliū habebat
in monumētis. Et neque cathenis iā quisquam
poterat eum ligare: quoniam
sepe compedibus et cathenis vinctus
dirupisset cathenas et
compedes comminuisset: et nemo
poterat eum domare. Et semper
die ac nocte in monumētis et in mōtibus e-
rat clamās et cōcidens se lapidibus. Vi-
dens autem iesum a longe cucurrit
et adorauit eum: et clamans voce
magna dixit. Quid mihi et tibi iesu
dei altissimi? Adiuro te per deū ne fili
me torqueas. Dicebat enim illi. Exi
spiritus immunde ab homine isto.
Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et
Legio mihi nomē est: quia multi dicit ei.
sumus. Et deprecabātur eum multum B
ne se expelleret extra regionem. Erat Mat.8.g. Luce.8.c.
aūt ibi circa mōtē grex porcorū magnus
pascens in agris. Et deprecabantur eū
spiritus dicentes. Mitte nos in
porcos: vt in eos introeamus. Et
concessit eis statim iesus. Et
exeuntes spiritus immundi
introierunt in porcos: et magno impetu
grex precipitatus est in mari
ad duo milia: et suffocati sunt
in mari. Qui autem pascebant Mat.8.g. Luce.8.
eos fugerunt: et nunciauerunt in

πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰ-
δεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. καὶ ἔρχονται πρὸς
τὸν ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμε-
νον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρο-
νοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα, καὶ ἐ-
φοβήθησαν. διηγήσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόν-
τες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ πε-
ρὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐ-
τὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. καὶ ἐμ-
βάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐ-
τὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ἦ μετ᾽ αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐ-
τῷ. ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς
σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύ-
ριος πεποίηκε, καὶ ἠλέησέ σε. καὶ ἀπῆλθε καὶ
ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει ὅσα ἐποίη-
σεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
καὶ διαπεράσαντος τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ
πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς
ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ
ἰδοὺ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων ὀνό-
ματι ἰάειρος. καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρεκάλει αὐτὸν
πολλὰ λέγων. ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσ-
χάτως ἔχει. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖ-
ρας, ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. καὶ ἀπῆλθε μετ᾽
αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς
καὶ συνέθλιβον αὐτόν. καὶ γυνή τις οὖσα
ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ
παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπα-
νήσασα τὰ παρ᾽ ἑαυτῆς πάντα καὶ μηδὲν
ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλ-
θοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἰησοῦ, ἐλθοῦσα
ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐ-
τοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ
ἅψωμαι, σωθήσομαι. καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ
πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ ἔγνω τῷ σώ-
ματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος αὐτῆς.
καὶ εὐθέως ὁ ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν
ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς
ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε. τίς μου ἥψατο τῶν ἱμα-
τίων. καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέ-
γεις τίς μου ἥψατο. καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν
τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα
καὶ τρέμουσα εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ᾽ αὐτῇ,
ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ. θύ-
γατερ ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. ὕπαγε εἰς εἰ-
ρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ
ἀρχισυναγώγου λέγοντες, ὅτι ἡ θυγάτηρ
σου ἀπέθανε. τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκα-

ciuitatē ⁊ in agros. Et egressi sūt vide
re quid esset facti: ⁊ venerunt ad
iesum ⁊ vidēt illū qui a demonio vexa
batur sedentem vestitum ⁊ sane mentis:
et timuerunt.
Et narrauerunt illis qui viderant
qualiter factū eēt ei q̄ demoniū habue
de porcis. Et rogare cepert eū ⌊rat: et
vt discederet de finib⁹ eoꝝ. Cumq; ascē Luce. 8
deret nauim: cepit illum deprecari
q̄ a demonio vexat⁹ fuerat vt eēt cum
non admisit eum: sed ait illi. ⌊illo: ⁊
Uade in domum tuam ad
tuos: ⁊ annuncia illis quanta tibi dn̄s
fecerit: ⁊ misertus sit tui. Et abijt et
cepit predicare in decapoli: quanta
sibi fecisset iesus: et omnes mirabant.
Et cum ascendisset iesus in nauim Mat. 9
rursus transfretū: conuenit turba multa Luce. 8. Johan.
ad eum: ⁊ erat circa mare. Et
venit quidam de archisynagogis nomie
iayrus: ⁊ videns eum procidit ad
pedes eius: ⁊ deprecabatur eum
multū dicens: qm̄ filia mea in extremis
est. Ueni impone manū tuam sup eam:
vt salua sit et viuat. Et abijt cum
illo ⁊ sequebatur eum turba multa:
et comprimebant eū. Et mulier q̄ erat Mat. 9
i pfluuio sanguinis ānis duodecī: ⁊ fue Luce. 8
rat multa ppessa a cōplurib⁹ medicis ⁊
omnia sua: nec quicq; ⌊ erogauerat
pfecerat: sed magis deterius hēbat: cū
audisset de iesu venit
in turba retro: ⁊ tetigit vestimentū ei⁹.
Dicebat enim quia si vel vestimētū ei⁹
tetigero: salua ero. Et cōfestī siccat⁹ ē
fons sanguinis eius: et sensit corpore
quia sanata esset a plaga.
Et statim iesus in semetipo cognoscēs
virtutem que exierat de illo: conuersus
ad turbā aiebat. Quis tetigit vestimēta
mea. Et dicebāt ei discipuli sui.
Uides turbā cōprimentem te: ⁊ dicis
quis me tetigit? Et circunspiciebat vi-
dere eam q̄ hoc fecerat. Mulier vero ti
mēs ⁊ tremēs sciens quod factū eēt ī se:
venit ⁊ procidit an̄ eum et dixit ei
oēz veritatem. Ille aūt dixit ei. Filia Mat. Luce.
fides tua te saluam fecit: vade in pace: ⁊.18.
et esto sana a plaga tua.
Adhuc eo loquente veniūt nuncij ad
archisynagogū dicētes: q2 filia ⌈ mgr̄z:
tua modo mortua ē. Quid vltra vexas

λον. /ο δε ιησοῦς εὐθέως ἀκούσας /τον λό-
γον λαλούμενον, λέγει /τω ἀρχισυναγώ-
γω. μη φοβοῦ, μόνον πίστευε. και ουκ αφῆ-
κεν ουδένα αὐτῶ συνακολουθῆσαι, ειμή πέ-
τρον και ιάκωβον και ιωάννην /τον αδελφόν
ιακώβου. και ἔρχεται εις /τον οἶκον /του αρ-
χισυναγώγου. και θεωρεῖ θόρυβον, κλαίον-
τας και αλαλάζοντας πολλά, και εισελθών
λέγει αυτοῖς. τι θορυβεῖσθε και κλαίετε. /το
παιδίον ουκ απέθανεν αλλά καθεύδει. και
κατεγέλων αυτοῦ. ο δε εκβαλών πάντας,
παραλαμβάνει /τον πατέρα /του παιδίου
και /την μητέρα, και τους μετ αυτοῦ, και εισ-
πορεύεται όπου ην /το παιδίον ανακείμε-
νον, και κρατήσας /της χειρός /του παιδίου,
λέγει αυτῆ. ταλιθά, κοῦμι. ο έστι μεθερμη-
νευόμενον /το κοράσιον σοι λέγω έγειραι.
και ευθέως ανέστη /το κοράσιον και περιεπά-
τει. ην γαρ ετῶν δώδεκα. και εξέστησαν εκ-
στάσει μεγάλη. και διεστείλατο αυτοῖς πο-
λλά ίνα μηδείς γνῶ τοῦτο, και είπε δοθῆ-
ναι αυτῆ φαγεῖν. Cap. 6.

Και εξῆλθεν εκείθεν και ἦλθεν εις /την πα-
τρίδα αυτοῦ. και ακολουθοῦσιν αυτῶ
/οι μαθηταί αυτοῦ. και γενομένου σαββά-
του, ἤρξατο εν /τη συναγωγῆ διδάσκειν. και
πολλοί ακούοντες, εξεπλήσσοντο λέγον-
τες. πόθεν τούτω ταῦτα, και τις /η σοφία /η
δοθεῖσα αυτῶ, και δυνάμεις τοιαῦται διά
/των χειρῶν αυτοῦ γίνονται. ουχ οὗτός εσ-
τιν /ο τέκτων, /ο υιός μαρίας, αδελφός δε ια-
κώβου και ιωσῆ και ιούδα και σίμωνος, και
ουκ εισίν /αι αδελφαί αυτοῦ ὧδε πρὸς ἡ-
μᾶς, και εσκανδαλίζοντο εν αυτῶ. έλεγε δε
αυτοῖς /ο ιησοῦς, ότι ουκ έστι προφήτης ά-
τιμος, ειμή εν /τη πατρίδι αυτοῦ. και εν /τοις
συγγενέσι. και εν /τη οικία αυτοῦ. και ουκ
ἠδύνατο εκεῖ ουδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι,
ειμή ολίγοις αρρώστοις επιθείς /τας χεῖρας,
εθεράπευσε. και εθαύμαζε διά /την απιστίαν
αυτῶν. και περιῆγε /τας κώμας κύκλω δι-
δάσκων, και προσκαλεῖται /τους δώδεκα. και
ἤρξατο αυτούς αποστέλλειν δύο δύο. και
εδίδου αυτοῖς εξουσίαν /των πνευμάτων
/των ακαθάρτων. και παρήγγειλεν αυτοῖς ί-
να μηδέν αίρωσιν εις οδόν ειμή ράβδον μό-
νον, μη πήραν, μη άρτον, μη εις /την ζώνην
χαλκόν, αλλ υποδεδεμένους σανδάλια.
και μη ενδύσησθε δύο χιτῶνας. και έλεγεν
αυτοῖς. όπου εάν εισέλθητε εις οικίαν, εκεῖ
μένετε έως αν εξέλθητε εκείθεν. και όσοι εάν
μη δέξωνται υμᾶς, μη δε ακούσωσιν υ-
μῶν. εκπορευόμενοι εκείθεν, εκτινάξατε /τον

Jesus autem audito verbo
quod dicebatur: ait archisynagogo.
Noli timere: tantummodo crede. Et nō ad-
misit quemquam se sequi: nisi petrum
et iacobum et iohannem fratrem
iacobi. Et veniunt in domū archisyna-
gogi. Et vidit tumultum et flentes
et eiulantes multum: et ingressus
ait illis. Quid turbamini et ploratis?
Puella nō est mortua sed dormit. Et Mat. 9. e.
irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus
assumit patrem
et matrem puelle: et qui secū erāt: et in-
grediuntur vbi puella erat iacens:
et tenens manum puelle
ait illi. Thabita cumi: quod est interpre-
tatum puella tibi dico surge. Mat. 9. e.
Et cōfestim surrexit puella et ambulabat.
Erat autem annorum duodecim. Et obstupue-
runt stupore magno. Et precepit illis ve- Mat. 9. f.
hementer vt nemo id sciret: et iussit da-
re illi manducare. Cap. 6.

Et egressus inde abijt in patriam A
suam: et sequebantur eum Mat. 13. g. Luce. 4. c.
discipuli sui. Et facto sabbato Johā. 4. f.
cepit in synagoga docere: et multi audiētes admirabantur in doctrina eius dicētes.
Unde huic hec omnia? Et que est sapia
que data est illi: et virtutes tales que per
manus eius efficiuntur. Nonne hic est Mat. 13. g. Johan. 6. c
faber filius marie: frater iacobi
et ioseph et iude et simonis?
Nōne et sorores eius hic nobiscum sunt
Et scandalizabātur in illo. Et dicebat Mat. 13. g. Luce. 4. d.
illis iesus: quia nō est propheta sine hono- Johā. 4. f.
re nisi in patria sua et in
cognatione sua et in domo sua. Et nō
poterat ibi virtutem vllam facere
nisi paucos infirmos impositis manibus
curauit: et mirabatur propter incredulitatem
eorū: et circuibat castella in circuitu do-
cens. Et vocauit duodecim et mat. 10. a. Luce. 9. a.
cepit eos mittere binos: et
dabat illis potestatem spirituum B
immundorum. Et precepit eis ne
quid tollerent in via nisi virgam tantū:
non peram non panē neque in zona
es: sed calciatos sandalijs: et ne induerent duabus tunicis. Et dice- Eph. 6. c. Mat. 10. b Luce. 10. b
bat eis. Quocūque introieritis in domū: illic
manete donec exeatis inde: et quicūque Mat. 10. c Luce. 9. a.
non receperint vos neque audierint:
exeuntes inde excutite

χοῦν / τὸν ὑποκάτω / τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκ=
τότερον ἔσται σοδόμοις ἢ γομόρροις ἐν ἡμέ
ρα κρίσεως ἢ / τῇ πόλει ἐκείνῃ. καὶ ἐξελθόντες
ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσι, καὶ δαιμόνια
πολλὰ ἐξέβαλον. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολ
λοὺς ἀρρώστους, καὶ ἐθεράπευον. καὶ ἤκου=
σεν / ὁ βασιλεὺς ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγέ=
νετο / τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν, ὅτι ἰωάν=
νης / ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη. καὶ διὰ
τοῦτο ἐνεργοῦσιν / αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλ
λοι ἔλεγον ὅτι ἠλίας ἐστίν. ἄλλοι δὲ ἔλε=
γον ὅτι προφήτης ἐστὶν ὡς εἷς / τῶν προφη=
τῶν. ἀκούσας δὲ ἡρώδης εἶπεν. ὅτι ὃν ἐγὼ
ἀπεκεφάλισα ἰωάννην οὗτός ἐστιν, αὐτὸς
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. αὐτὸς γὰρ / ὁ ἡρώδης ἀ=
ποστείλας ἐκράτησε / τὸν ἰωάννην, καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ ἡρωδιάδα / τὴν γυ=
ναῖκα φιλίππου / τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὅτι
αὐτὴν ἐγάμησεν. ἔλεγε γὰρ / ὁ ἰωάννης / τῷ
ἡρώδῃ. ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν / τὴν γυναῖ=
κα / τοῦ ἀδελφοῦ σου. / ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν
αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ
ἠδύνατο, / ὁ γὰρ ἡρώδης ἐφοβεῖτο / τὸν ἰω=
άννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγι=
ον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐ=
τοῦ / πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε ἡρώ=
δης / τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει / τοῖς
μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ / τοῖς χιλιάρχοις, καὶ
/ τοῖς πρώτοις / τῆς γαλιλαίας. καὶ εἰσελθού
σης / τῆς θυγατρὸς αὐτῆς / τῆς ἡρωδιάδος καὶ
ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης / τῷ ἡρώδῃ καὶ
/ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν / ὁ βασιλεὺς / τῷ
κορασίῳ, αἴτησον μὲ ὃ ἐὰν θέλῃς καὶ δώ=
σω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ, ὅτι ὃ ἐὰν αἰτή=
σῃς / δώσω σοι. ἕως ἡμίσους / τῆς βασιλείας
μου. ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε / τῇ μητρὶ αὐτῆς.
τί αἰτήσομαι. ἡ δὲ εἶπε / τὴν κεφαλὴν ἰωάν=
νου / τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως
μετὰ σπουδῆς πρὸς / τὸν βασιλέα, ᾐτήσα=
το λέγουσα. θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐ=
πὶ πίνακι / τὴν κεφαλὴν ἰωάννου / τοῦ βαπτι=
στοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος / ὁ βασιλεὺς
διὰ / τοὺς ὅρκους καὶ / τοὺς συνανακειμένους
οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως
ἀποστείλας / ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, ἐ=
πέταξεν ἐνεχθῆναι / τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ
ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν / τῇ φυλα=
κῇ. καὶ ἤνεγκε / τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνα=
κι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν / τῷ κορασίῳ, καὶ / τὸ κο=
ράσιον ἔδωκεν αὐτὴν / τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ ἀ
κούσαντες / οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον καὶ ἦραν

puluerem de pedibus vestris in
testimonium illis.
Et exeuntes
predicabant vt pniam agerẽt: ⁊ demõia
multa eijciebãt. Et vngebãt oleo m̃ltos Jaco. 5.c. Mat. 14. Luce. 9.
egros et sanabantur. Et audiuit
rex herodes: manifestũ enim factũ est
nomen eius et dicebat. Quia iohannes
baptista resurrexit a mortuis: ⁊ ꝑpea
virtutes operantur in illo. Alij autem
dicebant quia helias est. alij vero dice=
bãt quia ꝑpheta est: quasi vnus ex ꝑphetis. Quo Mat. 14. Luce. 9.b
audito herodes: ait. Quem ego
decollaui iohannem hic Γ misit ac
a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes Mat. 14. Luce. 3.
tenuit iohannem: et vinxit
eũ in carcerẽ ꝑp herodiadem vxorem
philippi fratris sui: quia
duxerat eam. Dicebat enim iohannes Mat. 14
herodi. Non licet tibi habere vxorem
fratris tui. Herodias autẽ insidiabatur
illi: et volebat occidere eum nec
poterat. Herodes autem metuebat iohãnẽ
sciens eum virum iustum et sanctum:
et custodiebat eum: ⁊ audito eo
multa faciebat: ⁊ libenter eũ audiebat.
Et cum dies opportunus accidisset: hero
des natalis sui cenam fecit
principibus et tribunis et
primis galilee. Cumque introisset
filia ipsius herodiadis et
saltasset et placuisset herodi: simulque
recumbentibus: rex ait
puelle. Pete a me quod vis: ⁊ dabo 2. Re. 1 Hester.
tibi. Et iurauit illi: quia quicquid petieris
dabo tibi licet dimidium regni
mei. Que cũ exisset dixit matri sue.
Quid petam? At illa dixit. Caput io=
hãnis baptiste. Cumque introisset statim
cum festinatione ad regem petiuit
dicens. Volo vt protinus des mihi in
disco caput iohannis baptiste.
Et contristatus est rex
ꝑpter iusiurandũ ⁊ ꝑp simul discũbentes
noluit eam contristare: sed
misso spiculatore precepit
afferri caput eius in disco: et
decollauit eum in carcere.
Et attulit caput eius in disco:
et dedit illud puelle: ⁊ puella
dedit matri sue. Quo audito Mat.
discipuli eius venerunt et tulerunt

το πτώμα αυτού, και έθηκαν αυτό εν μνη-
μείω. και συνάγονται οι απόστολοι προς
τον ιησούν, και απήγγειλαν αυτώ πάντα,
και όσα εποίησαν και όσα εδίδαξαν, και εί-
πεν αυτοίς. δεύτε υμείς αυτοί κατιδίαν εις
έρημον τόπον, και αναπαύεσθε ολίγον. ή-
σαν γαρ οι ερχόμενοι και οι υπάγοντες πο-
λλοί, και ουδέ φαγείν ευκαίρουν, και απήλ-
θον εις έρημον τόπον τω πλοίω κατιδίαν,
και είδον αυτούς υπάγοντας, και επέγνω-
σαν αυτόν πολλοί. και πεζή από πασών των
πόλεων συνέδραμον εκεί. και προήλθον αυ
τούς, και ήλθον προς αυτόν. και εξελθών
είδεν ο ιησούς πολύν όχλον και εσπλαγ-
χνίσθη επ αυτοίς. ότι ήσαν ως πρόβατα μη
έχοντα ποιμένα, και ήρξατο διδάσκειν αυ
τούς πολλά. και ήδη ώρας πολλής γενο-
μένης προσελθόντες αυτώ οι μαθηταί αυ-
τού λέγουσιν. ότι έρημος εστίν ο τόπος, και
ήδη ώρα πολλή. απόλυσον αυτούς ίνα α-
πελθόντες εις τους κύκλω αγρούς και κώ
μας, αγοράσωσιν εαυτοίς άρτους. τι γαρ
φάγωσιν ουκ έχουσιν. ο δε αποκριθείς εί
πεν αυτοίς. δότε αυτοίς υμείς φαγείν. και
λέγουσιν αυτώ. απελθόντες αγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων άρτους, και δώμεν αυ
τοίς φαγείν. ο δε λέγει αυτοίσ. πόσους άρ
τους έχετε. υπάγετε και ίδετε. και γνόντεσ
λέγουσι. πέντε και δύο ιχθύας. και επέτα
ξεν αυτοίς ανακλίναι πάντας συμπόσια συμ
πόσια επί τω χλωρώ χόρτω. και ανέπε-
σον πρασιαί πρασιαί ανά εκατόν και ανά
πεντήκοντα. και λαβών τους πέντε άρτους
και τους δύο ιχθύας, αναβλέψας εις τον
ουρανόν, ευλόγησε, και κατέκλασε τους άρ
τους και εδίδου τοις μαθηταίς αυτού ίνα πα
ραθώσιν αυτοίς, και τους δύο ιχθύας εμέρι
σε πάσι. και έφαγον πάντες και εχορτάσθη
σαν, και ήραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις, και από των ιχθύων. και ήσαν οι
φαγόντες τους άρτους πεντακισχίλιοι άν-
δρες. και ευθέως ηνάγκασε τους μαθητάς
αυτού εμβήναι εις το πλοίον, και προάγειν
εις το πέραν προς βηθσαϊδάν, εώς αυτός α
πολύση τον όχλον. και αποταξάμενος αυ-
τοίς, απήλθεν εις το όρος προσεύξασθαι. και
οψίας γενομένης, ην το πλοίον εν μέσω της
θαλάσσης. και αυτός μόνος επί της γης.
και είδεν αυτούς βασανιζομένους εν τω ε-
λαύνειν. ην γαρ ο άνεμος εναντίος αυτοίσ.
και περί τετάρτην φυλακήν της νυκτός, έρ-
χεται προς αυτούς περιπατών επί της θα-
λάσσης. και ήθελε παρελθείν αυτούς. οι δε

corpus ei9 et posuerunt illud in monu
mento. Et conuenientes apostoli ad
iesum: renunciauerunt ei omnia
que egerant et docuerant. Et ait
illis. Venite seorsum in
desertū locū: ⁊ requiescite pusillū. Erāt
enim qui veniebant et redibant multi.
Et nec spaciū mãducãdi hēbāt. Et ascē
dētes in nauim abierūt ī desertū locū se
orsū. Et viderunt eos abeūtes: ⁊ cogno
uerunt multi: et pedestres de omnibus
ciuitatib9 cucurrerūt illuc ⁊ puenerūt eos. E
Et exiens Mat.9.g.⁊
vidit turbā multā iesus ⁊ misertus est 15.f. j.8.a.
sup eos: quia erant sicut oues non
habentes pastorez: ⁊ cepit illos docere
multa. Et cum iam hora multa fieret
accesserūt discipuli eius.
dicentes. Desertus est locus hic et
iam hora preterijt. Dimitte illos: vt eū
tes in proximas villas et vicos
emant sibi cibos quos
manducent. Et respondens ait
illis. Date illis manducare. Et Mat.14.c.
dixerūt ei. Euntes emamus Luce.9.b.
ducentis denarijs panes ⁊ dabimus ill'
manducare et dicit eis. Quot panes Mat.14.d
habetis? Ite ⁊ videte. Et cū cognouissēt Luce.9.b.
dicūt: quinq3 et duos pisces. Et pre- Johā.6.a.
cepit illis vt accūbere facerent oēs scdm
contubernia sup viride fenū. Et discubue
rūt in partes per centenos et F
quinquagenos. Et acceptis qnq3 panib9 mat.15.g.
et duobus piscibus: intuens in Luce.9.b.
celum benedixit et fregit panes Johan.6.b
et dedit discipulis suis vt ponerent añ
eos: ⁊ duos pisces diuisit
oib9. Et mãducauerūt oēs: ⁊ saturati
sūt. Et sustulerūt reliquias fragmētoꝝ duo
deci cophinos plenos: ⁊ d pscib9. Erāt
aūt q mãducauerūt qnq3 milia virorum.
Et statim coegit discipulos eū
suos ascendere nauim vt precederent
trās fretū ad bethsaidaz: dū ipe dimit
teret populum. Et cum dimisisset eos
abijt in montem orare. Et cum Mat.14.e.
sero esset: erat nauis in medio Luce.6.b.
mari ⁊ ipse solus in terra: Johā.6.b.
⁊ vidēs eos laborantes in remigando:
erat enim ventus contrarius eis.
Et circa quartam vigiliaz noctis venit mat.14.e.
ad eos ambulans supra mare:
⁊ volebat preterire eos. At illi vt G

ιδόντες αυτόν περιπατούντα επί της θαλάσσης, έδοξαν φάντασμα είναι και ανέκραξαν. πάντες γαρ αυτόν είδον και εταράχθησαν. και ευθέως ελάλησε μετ αυτών, και λέγει αυτοίς. θαρσείτε. εγώ ειμί, μη φοβείσθε. και ανέβη προς αυτούς εις το πλοίον. και εκόπασεν ο άνεμος. και λίαν εκ περισσού εν εαυτοίς εξίσταντο και εθαύμαζον, ου γαρ συνήκαν επί τοις άρτοις. ην γαρ η καρδία αυτών πεπωρωμένη. και διαπεράσαντες, ήλθον επί την γην γεννησαρέτ, και προσωρμίσθησαν. και εξελθόντων αυτών εκ του πλοίου, ευθέως επιγνόντες αυτόν, περιδραμόντες όλην την περίχωρον εκείνην, ήρξαντο επί τοις κραββάτοις τους κακώς έχοντας περιφέρειν όπου ήκουον ότι εκεί εστί. και όπου αν εισεπορεύετο εις κώμας η πόλεις η αγρούς, εν ταις αγοραίς ετίθουν τους ασθενούντας. και παρεκάλουν αυτόν ίνα καν του κρασπέδου του ιματίου αυτού άψωνται. και όσοι αν ήπτοντο αυτού, εσώζοντο.

Cap. 7.

Και συνάγονται προς αυτόν οι φαρισαίοι, και τίνες των γραμματέων ελθόντες από ιεροσολύμων. και ιδόντες τινάς των μαθητών αυτού κοιναίς χερσί τουτέστιν ανίπτοις εσθίοντας άρτους, εμέμψαντο. οι γαρ φαρισαίοι και πάντες οι ιουδαίοι εάν μη πυγμή νίψωνται τας χείρας, ουκ εσθίουσι κρατούντες την παράδοσιν των πρεσβυτέρων. και από αγοράς εάν μη βαπτίσωνται, ουκ εσθίουσι. και άλλα πολλά εστίν α παρέλαβον κρατείν. βαπτισμούς ποτηρίων και ξεστών και χαλκίων και κλινών. έπειτα επερωτώσιν αυτόν οι φαρισαίοι και οι γραμματείς. διατί οι μαθηταί σου ου περιπατούσι κατά την παράδοσιν των πρεσβυτέρων. αλλά ανίπτοις χερσίν εσθίουσι τον άρτον. ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. ότι καλώς προεφήτευσεν ισαΐας περί υμών των υποκριτών, ως γέγραπται. ούτος ο λαός τοις χείλεσί με τιμά, η δε καρδία αυτών πόρρω απέχει απ εμού. μάτην δε σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας εντάλματα ανθρώπων. αφέντες γαρ την εντολήν του θεού κρατείτε την παράδοσιν των ανθρώπων, βαπτισμούς ξεστών και ποτηρίων, και άλλα παρόμοια τοιαύτα πολλά ποιείτε. και έλεγεν αυτοίς. καλώς αθετείτε την εντολήν του θεού, ίνα την παράδοσιν υμών τηρήσητε. μωσής γαρ είπε. τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα σου. και ο κακολογών πατέρα η μητέρα, θανάτω τελευτάτω. υμείς δε λέ

viderunt eum ambulantem supra mare putauerūt fantasma esse: ⁊ exclamauerūt. Omnes enī viderūt eum ⁊ turbati sūt. Et statim locutus est cum eis: ⁊ dixit eis. Cōfidite. Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in nauim: ⁊ cessauit ventus. Et plus magis intra se stupebant: non enī intellexerūt de panib⁹. Erat enī cor eorum obcecatū. Et cum trāsfretassent venerūt in terrā genesareth: ⁊ applicuerunt. Cūq₃ egressi essent de naui continuo cognouerunt eum: ⁊ pcurrentes vniuersam regionē illā ceperunt in grabatis eos qui se male habebant circunferre vbi audiebant eum esse. Et quocūq₃ introibat in vicos vel in villas aut ciuitates: in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum vt vel fimbriam vestimenti eius tangerēt: ⁊ quotquot tāgebāt eum salui fiebant.

Mat. 14. Luce. 8. mat. 14.

Cap. 7.

Et conuenerunt ad eum pharisei et quidam de scribis venientes ab hierosolymis. Et cū vidissēt quosdā ex discipulis ei⁹ cōib⁹ manib⁹ idē nō lotis manducare panes vituperauerūt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lauerint man⁹ non manducant: tenentes traditionem seniorum ⁊ a foro venientes nisi baptizentur nō comedūt: ⁊ alia multa sūt q̄ tradita sunt illis seruare: baptismata calicū ⁊ vrceoꝝ et eramentorū et lectoꝝ. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum sed cōib⁹ manib⁹ manducant panem: At ille respondens dixit eis. Bene pphetauit esaias de vobis hypocritis: sicut scriptum est. Populus hic labijs me honorat: cor aūt eorum lōge est a me. In vanū autem me colunt: docentes doctrinas ⁊ precepta hominū. Relinquentes enim mandatum dei tenetis traditiones hominū baptismata vrceorum et calicum: et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis. Bene irritum fecistis preceptum dei: vt traditionem vestram seruetis. Moyses enī dicit. Honora prēz tuū et matrem tuā: ⁊ qui maledixerit patri vł mr̄i morte moriat̄. Vos autē dicitis.

mat. 15. Esaie. Mat. Actu. Exo. 20. Deut. Exo. 21. Leui.

γετε. εάν είπη άνθρωπος τῷ πατρί ἢ τῇ μητρί
κορβάν ό εστί δώρον ό εάν εξ εμού ωφε-
ληθής, και ουκ έτι αφίετε αυτόν ουδέν ποιή
σαι τῷ πατρί αυτού ἢ τῇ μητρί αυτού,
ακυρούντες τὸν λόγον τοῦ θεού τῇ παρα-
δόσει υμών ἣ παρεδώκατε. και παρόμοια
τοιαύτα πολλά ποιείτε. και προσκαλεσά-
μενος πάντα τὸν όχλον, έλεγεν αυτοίς. α-
κούετε μου πάντες και συνίετε. ουδέν εστίν
έξωθεν τοῦ ανθρώπου εισπορευόμενον εις
αυτόν ὃ δύναται αυτόν κοινώσαι, αλλά
τὰ εκπορευόμενα απ' αυτού, εκείνα εστί τὰ
κοινούντα τὸν άνθρωπον. ει τις έχει ώτα α
κούειν ακουέτω. και ότε εισήλθεν εις οίκον α
πό τοῦ όχλου, επηρώτων αυτόν οι μαθη-
ταί αυτού περί τῆς παραβολής. και λέγει
αυτοίς. ούτως και υμείς ασύνετοι εστέ, ου
νοείτε ότι πᾶν τὸ έξωθεν εισπορευόμενον
εις τὸν άνθρωπον, ου δύναται αυτόν κοι-
νώσαι, ότι ουκ εισπορεύεται αυτού εις τὴν
καρδίαν, αλλ' εις τὴν κοιλίαν, και εις τὸν α
φεδρώνα εκπορεύεται καθαρίζον πάντα τὰ
βρώματα. έλεγε δε, ότι τὸ εκ τοῦ ανθρώ-
που εκπορευόμενον, εκείνο κοινοί τὸν άνθρω
πον. έσωθεν γαρ εκ τῆς καρδίας τῶν ανθρώ-
πων οι διαλογισμοί οι κακοί εκπορεύονται,
μοιχείαι, πορνείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονε-
ξίαι, πονηρίαι, δόλος, ασέλγειαι, οφθαλμός
πονηρός, βλασφημία, υπερηφανία, αφροσύ
νη. πάντα ταύτα τὰ πονηρά έσωθεν εκπο-
ρεύεται και κοινοί τὸν άνθρωπον. και εκείθεν
αναστάς, απήλθεν εις τὰ μεθόρια Τύρου και
σιδώνος, και εισελθών εις τὴν οικίαν, ουδέ
να ήθελε γνώναι, και ουκ ηδυνήθη λαθείν.
ακούσασα γαρ γυνή περί αυτού ἧς είχε τὸ
θυγάτριον πνεύμα ακάθαρτον, ελθούσα
προσέπεσε προς τοὺς πόδας αυτού, ἦν δε
ἡ γυνή ελληνίς σύρα φοινίκισσα τῷ γέ-
νει, καί ηρώτα αυτόν ίνα τὸ δαιμόνιον εκ-
βάλη εκ τῆς θυγατρός αυτής. ὁ δε ιησούς εί
πεν αυτή. άφες πρώτον χορτασθήναι τὰ τέκ
να. ου γαρ καλόν εστί λαβείν τὸν άρτον τῶν
τέκνων, και βαλείν τοῖς κυναρίοις. ἡ δε απε
κρίθη και λέγει αυτῷ. ναι κύριε. και γαρ τὰ
κυνάρια υποκάτω τῆς τραπέζης εσθίει από
τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. και είπεν αυτή.
διά τούτον τὸν λόγον ύπαγε, εξελήλυθε τὸ
δαιμόνιον εκ τῆς θυγατρός σου. και απελ-
θούσα εις τὸν οίκον αυτής, εύρε τὸ δαιμό-
νιον εξεληλυθός, και τὴν θυγατέρα βεβλημέ-
νην επί τῆς κλίνης. και πάλιν εξελθών εκ τῶν
ορίων Τύρου και σιδώνος, ήλθε προς τὴν
θάλασσαν τῆς γαλιλαίας, ανά μέσον τῶν

Si dixerit homo patri aut matri
corban quod est donum quodcunque ex me tibi
profuerit: ⁊ vltra non dimittitis eum quicquam fa
cere patri suo aut matri:
rescindentes verbum dei per traditionem
vestram quam tradidistis. Et similia
huiusmodi multa facitis. Et aduocans ite
rum turbas dicebat illis. Audite
me omnes et intelligite. Nihil est
extra hominem introiens in
eum quod possit eum coinquinare: sed
que de homine procedunt illa sunt
que coinquinant hominem. Si quis habet aures
audiendi audiat. Et cum introisset in domum Mat. 15.c.
a turba: interrogabant eum discipuli
eius parabolam. Et ait
illis. Sic et vos imprudentes estis? Non C
intelligitis quia omne extrinsecus introiens Heb. 5.d.
in hominem non potest eum coinquinare
quia non intrat in
cor eius: sed in ventrem vadit ⁊ in secessum
exit purgans omnes
escas? Dicebat autem: quoniam que de homine
exeunt illa coinquinant hominem.
Abintus enim de corde hominum Mat. 15.b.
male cogitationes procedunt: avaricie:
adulteria: fornicationes: homicidia: furta
nequitie: dolus: impudicicie: oculus
malus: blasphemia: superbia ⁊ stultitia.
Omnia hec mala abintus procedunt
et coinquinant hominem. Et inde
surgens abijt in fines tyri et
sidonis: ⁊ ingressus domum neminem
voluit scire: et non potuit latere.
Mulier enim statim vt audiuit de eo cuius Mat. 15.d.
filia habebat spiritum immundum: intrauit ⁊
procidit ad pedes eius. Erat enim
mulier gentilis syrophenissa genere.
Et rogabat eum vt demonium eijceret
de filia eius. Qui dixit
illi. Sine prius saturari filios.
Non est enim bonum sumere panem Mat. 15.e.
filiorum ⁊ mittere canibus. At illa respondit D
⁊ dixit illi. Utique domine. Nam ⁊
catelli comedunt sub mensa de
micis puerorum. Et ait illi.
Propter hunc sermonem vade: exijt
demonium a filia tua. Et cum abijsset
domum: inuenit
puellam iacentem exiens de
supra lectum ⁊ demonium exijsse. Et iterum
finibus tyri venit per sidonem ad
mare galilee: inter medios

ορίων δεκαπόλεως. και φέρουσιν αυτῷ κωφόν μογγιλάλον, και παρακαλοῦσιν αυτόν, ίνα επιθῇ αυτῷ την χεῖρα. και επιλαβόμενος αυτόν από του όχλου κατιδίαν, έβαλε τους δακτύλους αυτοῦ εις τα ὦτα αυτοῦ. και πτύσας, ήψατο της γλώσσης αυτοῦ. και αναβλέψας εις τον ουρανόν, εστέναξε, και λέγει αυτῷ, εφφαθά, ο εστί διανοίχθητι. και ευθέως διηνοίχθησαν αυτοῦ αι ακοαί και ελύθη ο δεσμός της γλώσσης αυτοῦ, και ελάλει ορθῶς. και διεστείλατο αυτοῖς ίνα μηδενί είπωσιν. όσον δε αυτός αυτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον εκήρυσσον, και υπερπερισσῶς εξεπλήσσοντο λέγοντες. καλῶς πάντα πεποίηκε, και τους κωφούς ποιεῖ ακούειν, και τους αλάλους λαλεῖν.

Cap. 8.

Εν εκείναις ταις ημέραις παμπόλου όχλου όντος, και μη εχόντων τι φάγωσι, προσκαλεσάμενος ο ιησοῦς τους μαθητάς αυτοῦ λέγει αυτοῖς. σπλαγχνίζομαι επί τον όχλον, ότι ήδη ημέρας τρεις προσμένουσι μοι, και ουκ έχουσι τι φάγωσι. και εάν απολύσω αυτούς νήστις εις οίκον αυτῶν, εκλυθήσονται εν τη οδῷ. τινές γαρ αυτῶν μακρόθεν ήκασι. και απεκρίθησαν αυτῷ οι μαθηταί αυτοῦ. πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι άρτων επ ερημίας. και επηρώτα αυτούς. πόσους έχετε άρτους. οι δε είπον επτά. και παρήγγειλε τῷ όχλῳ αναπεσεῖν επί της γης. και λαβών τους επτά άρτους, ευχαριστήσας έκλασε και εδίδου τοις μαθηταῖς αυτοῦ ίνα παραθῶσι. και παρέθηκαν τῷ όχλῳ. και εῖχον ιχθύδια ολίγα και ευλογήσας είπε παραθεῖναι και αυτά. έφαγον δε και εχορτάσθησαν, και ήραν περισσεύματα κλασμάτων επτά σπυρίδας. ήσαν δε οι φαγόντες ως τετρακισχίλιοι, και απέλυσεν αυτούς. και ευθέως εμβάς εις το πλοῖον μετά των μαθητῶν αυτοῦ, ήλθεν εις τα μέρη δαλμανουθά, και εξήλθον οι φαρισαῖοι και ήρξαντο συζητεῖν αυτῷ ζητοῦντες παρ αυτοῦ σημεῖον από του ουρανοῦ πειράζοντες αυτόν. και αναστενάξας τῷ πνεύματι αυτοῦ λέγει. τι η γενεά αύτη σημεῖον επιζητεῖ. αμήν λέγω υμῖν, ει δοθήσεται τη γενεά ταύτη σημεῖον. και αφείς αυτούς εμβάς πάλιν εις πλοῖον απήλθεν εις το πέραν. και επελάθοντο λαβεῖν άρτους. και ει μή ένα άρτον ουκ εῖχον μεθ εαυτῶν εν τῷ πλοίῳ. και διεστέλλετο αυτοῖς λέγων. οράτε, βλέπετε από της ζύμης των φαρισαίων και της ζύμης ηρώδου. και διελογίζοντο

fines decapoleos: ⁊ adducũt ei surdũ ⁊ mutum: et deprecabantur eum vt imponat illi manũ. Et apprehẽdẽs eũ de turba seorsũ: misit digitos suos in auriculas eius ⁊ expuens tetigit linguam eius: et suspiciens in celum ingemuit ⁊ ait illi. Effeta quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius: et solutum est vinculum lingue eius ⁊ loquebatur recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat: tanto magis plus predicabant et eo amplius ãmirabantur dicentes. Bene omnia fecit: et surdos fecit audire: et mutos loqui.

Cap. 8.

In diebus illis iterũ cũ turba mlta esset cũ iesu nec haberẽt qđ mãducarent: conuocatis discipulis ait illis. Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me nec habent qđ manducent: ⁊ si dimisero eos ieiunos in domũ suam: deficient in via. Quidam enim ex eis delonge venerunt. Et responderunt ei discipuli sui. Unde illos q̃s poterit hic saturare panib9 in solitudine? Et interrogauit eos. Quot panes hẽtis? Qui dixerunt. Septẽ. Et p̃cepit turbe discũbere sup terrã. Et accipiẽs septẽ panes gr̃as agẽs fregit ⁊ dabat discipulis suis vt apponerẽt: ⁊ apposuerũt turbe. Et hẽbant pisciculos paucos: ⁊ ip̃os bñdixit ⁊ iussit apponi. Et mãducauerũt ⁊ saturati sũt: ⁊ sustulerũt qđ superauerat de fragmẽtis septẽ sportas. Erant aũt q̃ mãducauerãt q̃si q̃ttuor milia: ⁊ dimisit eos. Et statim ascendens nauim cum discipulis suis venit in partes dalmanutha. Et exierũt pharisei et ceperũt cõquirere cũ eo querentes ab illo signum de celo: temptantes eum: ⁊ ingemiscens spiritu ait. Quid generatio ista signum querit. Amen dico vobis: si dabitur generationi isti signũ. Et dimittẽs eos iteruz ascendit nauim: ⁊ abiit transfretum. Et obliti sunt panem sumere: ⁊ nisi vnum panem non habebant secum in naui. Et p̃cipiebat eis dicens. Videte ⁊ cauete a fermento phariseorum ⁊ fermento herodis. Et cogitabant

Mat.9.f. 12.b. ⁊.17. ĩ.9.b. Luce.9.
Mat.15. sup.6.c.
ĩ.eodem sup.6.f. Johã.
Mat. Johã.
Mat. Luce.
Ma. Luc.

πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν. καὶ γνοὺς ὁ ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς. τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε. οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε, ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἤρατε. λέγουσιν αὐτῷ δώδεκα. ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε. οἱ δὲ εἶπον ἑπτά. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς πῶς οὐ συνίετε. καὶ ἔρχεται εἰς βηθσαϊδά, καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει, καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε. βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἀνέβλεψε τηλαυγῶς ἅπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ λέγων. μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας καισαρείας τῆς φιλίππου, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς. τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι. οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν. καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς. ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος λέγει αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ χριστός. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ πέτρῳ λέγων. ὕπαγε ὀπίσω μου σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς. ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς

ad alterutrū dicētes: quia panes non hēm9. Quo cognito ait illis iesus. Quid cogitatis quia panes nō habetis? Nondum cognoscitis nec intelligitis? Adhuc cor vr̄m. Oculos hn̄tes cecatū hētis Ps.113.
non videtis: et aures hn̄tes non auditis.
Nec recordamini quādo quinqȝ panes Joha. 6.b.
fregi in quinqȝ milia: et quot sup.6.f.
cophinos fragmentorū plenos sustulistis?
Dicūt ei. Duodeci. Qn̄ et septez panes in quattuor milia: quot sportas fragmētorum tulistis? Quō nōdū intelligitis? Et dicūt ei. Septem. Et dicebat eis.
Et veniūt bethsaida et adducūt sup codē. a.
ei cecū: et rogabāt eum C
vt illum tangeret. Et apprehensa Mat.20.g.
manu ceci eduxit eum extra vicum: et expuens in oculos eius impositis manibus suis interrogauit eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores ambulātes. Deinde iterum posuit manus super oculos eius et cepit videre: et restitutus est ita vt clare videret omnia. Et misit illū in domū suā dicēs. Vade i domū tuā: et si in vicū introieris nemini dixeris.
Et ingressus est iesus et discipuli Mat.16.d
eius in castella cesaree Luce.9.c.
philippi: et in via interrogabat discipulos suos: dicēs eis. Quē me dicūt esse hoies? Qui rn̄derūt illi dicētes.
Alij iohānem baptistam: alij heliam: alij vero quasi vnum de prophetis. Tūc dicit illis. Vos vero quem me esse dicitis? Respondens petrus ait ei.
Tu es christus. Et cōminatus ē eis ne cui dicerēt de illo. Et cepit docere Mat.16.c.
eos qm̄ oportet filium hominis pati D
multa: et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere. Et palam verbum loquebatur: et apprehendēs eū petrus cepit increpare eū. Qui cōuersus et vidēs discipulos suos: cōminatus ē
petro dicens. Vade retro me Mat.16.g.
sathana: quia nō sapis que dei sunt: sed que hominum. Et conuocata turba cum discipulis suis: dixit eis. Si quis vult me sequi mat.10.g. et 16.f.
deneget semetipm: et tollat Luce.14.f. et 9.c.
crucem suam et sequatur me. Qui Gal.2.d.

γαρ άν θέλη τήν ψυχήν αυτού σώσαι, απο
λέσει αυτήν. ος δαν απολέση την εαυτού
ψυχήν ένεκεν εμού και του ευαγγελίου, ού
τος σώσει αυτήν. τι γαρ ωφελήσει άνθρω-
πον εάν κερδήση τον κόσμον όλον, και ζημιω
θή την ψυχήν αυτού. η τι δώσει άνθρωπος
αντάλλαγμα της ψυχής αυτού. ος γαρ
επαισχυνθή με και τους εμούς λόγους εν
τη γενεά ταύτη τη μοιχαλίδι και αμαρτω
λώ, και ο υιός του ανθρώπου επαισχυνθή-
σεται αυτόν όταν έλθη εν τη δόξη του πα-
τρός αυτού μετά των αγγέλων των αγί-
ων.

Cap.9.

Και έλεγεν αυτοίς. αμήν λέγω υμίν, ότι
εισί τινές των ώδε εστηκότων οίτινες
ου μή γεύσωνται θανάτου έως άν ίδωσι
την βασιλείαν του θεού εληλυθυίαν εν δυνά
μει. και μεθ ημέρας εξ παραλαμβάνει ο ιη-
σούς τον πέτρον και τον ιάκωβον και ιωάν-
νην, και αναφέρει αυτούς εις όρος υψηλόν
κατιδίαν μόνους, και μετεμορφώθη έμπροσ
θεν αυτών. και τα ιμάτια αυτού εγένετο
στίλβοντα, λευκά λίαν ως χιών οία γνα-
φεύς επί της γης ου δύναται λευκάναι. και
ώφθη αυτοίς ηλίας συν μωσεί, και ήσαν
συλλαλούντες τω ιησού. και αποκριθείς ο
πέτρος λέγει τω ιησού. ραββί, καλόν εστίν
ημάς ώδε είναι, και ποιήσωμεν σκηνάς τρεις,
σοι μίαν, και μωσεί μίαν, και ηλία μίαν, ου
γαρ ήδει τι λαλήσει. ήσαν γαρ έμφοβοι.
και εγένετο νεφέλη επισκιάζουσα αυτοίσ.
και ήλθε φωνή εκ της νεφέλης λέγουσα. ού
τος εστίν ο υιός μου ο αγαπητός, αυτού
ακούετε. και εξάπινα περιβλεψάμενοι, ουκ
έτι ουδένα είδον ει μή τον ιησούν μόνον
μεθ εαυτών. καταβαινόντων δε αυτών από
του όρους, διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί
διηγήσωνται α είδον, ει μή όταν ο υιός του
ανθρώπου εκ νεκρών αναστή. και τον λόγον
εκράτησαν προσ εαυτούς συζητούντες τι
εστί το εκ νεκρών αναστήναι. και επηρώτων
αυτόν λέγοντες. ότι λέγουσιν οι γραμμα-
τείς ότι ηλίαν δει ελθείν πρώτον. ο δε απο
κριθείς είπεν αυτοίς. ηλίας μεν ελθών πρώ-
τον αποκαθιστά πάντα, και πως γέγραπται
επί τον υιόν του ανθρώπου ίνα πολλά πά
θη και εξουδενωθή. αλλά λέγω υμίν ότι
και ηλίας ελήλυθε, και εποίησαν αυτώ όσα
ηθέλησαν καθώς γέγραπται επ αυτόν. και
ελθών προς τους μαθητάς, είδεν όχλον πο
λύν περί αυτούς, και γραμματείς συζητούν
τας αυτοίς. και ευθέως πας ο όχλος ιδών
αυτόν εξεθαμβήθη. και προστρέχοντες, ησ-

eni voluerit animã suã saluã facere per Mat.1[…] Luce.17
det eam: qui autem perdiderit
aiam suam ꝓpter me ⁊ euangelium:
saluã faciet eaz. Quid ei ꝓderit hoi
si lucretur mũdũ totum: ⁊ detrimentuz
anime sue faciat? Aut quid homo
cõmutationis dabit ꝓ aia sua. Qui eni Mat.1[…]
me cõfessus fuerit et verba mea in Luce.9
generatione ista adultera et peccatrice: ⁊.12.b.
⁊ filius hominis confitebitur
eum cuz venerit in gloria patris
sui cum angelis sanctis.

Cap.9.

Et dicebat illis. Amẽ dico vobis q
sunt quidam de hic stantibus qui Mat.16
non gustabunt mortem donec videant Luce.9
regnum dei veniens in virtute.
Et post dies sex assumpsit iesus Mat.1[…]
petrum et iacobum et iohannem: Luce.
et ducit illos in montem excelsum
solos: et transfiguratus est coram
ipsis. Et vestimenta eius facta sunt
splẽdẽtia: ⁊ cãdida nimis velut nix: q̃lia
fullo nõ pt sup terrã cãdida facere. Et
apparuit illis helias cum moyse ⁊ erãt
loquentes cum iesu. Et respondens
petrus ait iesu. Rabbi bonum est
nos hic esse: et faciamus tria taberna
cla: tibi vnũ ⁊ moysi vnũ: ⁊ helie vnũ.
Nõ ei sciebat qd diceret. Erãt ei timo
re exterriti. Et facta est nubes obũbrãs
⁊ venit vox de nube dicẽs. Hic ⌊eos:
est filius meus charissimus
audite illum. Et statiz circunspicientes
neminẽ amplius viderũt nisi Jesuz tantũ
secum. Et descendentibus illis de Ma[…]
monte precepit illis ne cuiq̃ 12.b
quod vidissent narrarent: nisi cũ filius sup.[…]
hois a mortuis resurrexerit. Et verbũ
cõtinuerunt apud se: conquirẽtes quid
esset cũ a mortuis resurrexerit. Et inter-
rogabant eũ dicẽtes. Quid ergo dicũt Ma[…]
pharisei et scribe q helia oportet venire
primũ? Qui rñdẽs ait illis Helias cuz
venerit prio restituet oia: ⁊ quõ scriptũ
in filium hois vt multa patiatur ⌊est
et contemnatur. Sed dico vobis quia
⁊ helias venit ⁊ fecerunt illi quecunq
voluerunt sicut scriptum est de eo. Et
veniens ad discipulos suos vidit turbaz
magnã circa eos ⁊ scribas cõquirentes
cũ illis. Et cõfestiz ois populus videns
iesũ stupefactus ẽ ⁊ expauerũt: ⁊ accurrẽtes

σπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμ
ματεῖς. τί συζητεῖτε πρὸς ἑαυτούς. καὶ ἀ
ποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπε. διδάσκαλε
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε ἔχοντα πνεῦ
μα ἄλαλον, καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ,
ῥήσσει αὐτὸν καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται. καὶ εἶπον τοῖς
μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ
ἴσχυσαν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν. ὦ γε
νεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι, ἕ
ως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν. φέρετε αὐτὸν πρός
με, καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰ
δὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα, ἐσπάραξεν
αὐτὸν καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀ
φρίζων. καὶ ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ.
πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐ
τῷ. ὁ δὲ εἶπε. παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐ
τὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς τὸ ὕδωρ ἵ
να ἀπολέσῃ αὐτόν. ἀλλ᾽ εἴ τι δύνασαι βοή
θησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς. ὁ δὲ ἰη
σοῦς εἶπεν αὐτῷ. τό, εἰ δύνασαι πιστεῦσαι,
πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. καὶ εὐθέως
κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύ
ων ἔλεγε. πιστεύω κύριε, βοήθει μου τῇ ἀ
πιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει
ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρ
τῳ, λέγων αὐτῷ. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ
κωφόν ἐγώ σοι ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ
καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. καὶ κράξαν
καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθε, καὶ ἐγέ
νετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι
ἀπέθανεν. ὁ δὲ ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς
αὐτοῦ, ἤγειρεν αὐτὸν καὶ ἀνέστη. καὶ εἰ
σελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπηρώτων αὐτὸν κατιδίαν ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠ
δυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτοῖς
τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν
εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. κακεῖθεν ἐ
ξελθόντες, παρεπορεύοντο διὰ τῆς γαλιλαί
ας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. ἐδίδασκε
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐ
τοῖς. ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο
ται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ
ναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ
ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. καὶ ἦλ
θεν εἰς καπερναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γε
νόμενος ἐπηρώτα αὐτούς. τί ἐν τῇ ὁδῷ
πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε. οἱ δὲ ἐσιώ
πων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν
ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας ἐφώ
νησε τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς. εἴ
τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάν

salutabant eum. Et interrogauit eos.
Quid inter vos conquiritis. Et rñdēs Mat.17.d. Luce.9.c.
vnus de turba dixit. Magister
attuli filium meũ ad te habentē spiritũ
mutum: qui vbicunq; eũ apprehenderit
allidit illum et spumat: τ stridet
dentib9 et arescit. Et dixi
discipulis tuis vt eijcerent illum: τ nõ
potuerũt. Qui rñdēs eis dixit. O gene Mat.17.e. Luce.9.e.
ratio incredula q̃diu apd vos ero? Quã
diu vos patiar. Afferte illum ad
me: et attulerũt eum. Et cum vidisset
eum: statim spiritus conturbauit
illum: et elisus in terrã volutabat spu
mans: et interrogauit patrem eius.
Quantũ temporis est exquo ei hoc ac
cidit? At ille ait. Ab ĩfantia: τ frequē
in ignem τ ĩ aquam misit: vt ter eũ
eum perderet. Sed si quid potes: adiu
ua nos misertus nostri. Jesus autem
ait illi. Si potes credere: D
omnia possibilia sunt credēti. Et ɔtinuo
exclamans pater pueri cum lachrymis
aiebat. Credo dñe: adiuua incredulita
tem meam. Et cũ vidisset iesus cõcur
rentē turbã: cõminatus ē spiritui imun
do dicens illi. Surde τ mute spũs:
ego precipio tibi exi ab eo:
τ ampli9 ne introeas in eũ. Et excla
mans τ multũ discerpēs eũ exijt ab eo:
τ factus est sicut mortu9: ita vt mul
ti dicerēt q2 mortu9 ē. Jes9 ãt tenēs ma
nũ ei9 eleuauit eũ τ surrexit. Et cũ itrois
set in domum: discipuli eius secreto
interrogabãt eũ. Quare nos non potui Mat.17.e.
mus eijcere eum? Et dixit illis.
Hoc genus in nullo potest exire:
nisi in oratione et ieiunio. Et inde ꝓ E
fecti pretergrediebantur galileam:
nec volebat quenq̃ scire. Docebat Mat.17.f.
aũt discipulos suos: τ dicebat illis: Luce.9.c. sup.8.f. τ ĩ
quoniam filius hominis tradetur 10.e
in manus hominum: τ occident
eum et occisus tertia die resurget.
At illi ignorabant verbum: et
timebant interrogare eum. Et venerũt
capharnaum. Qui cum domi esset:
interrogabat eos. Quid in via
tractabatis? At illi tacebant.
Siquidem in via inter se disputauerãt:
quis eorũ maior esset. Et residēs voca
uit duodecim et ait illis. Si Mat.18.a Luce.22.c.
quis vult primus esse: erit omnium

των έσχατος και πάντων διάκονος. και λαβών παιδίον, έστησεν αυτό εν μέσω αυτών, και εναγκαλισάμενος αυτό είπεν αυτοίς. ος εάν εν των παιδίων τοιούτων δέξηται επί τω ονόματί μου, εμέ δέχεται. και ος εάν εμέ δέξηται, ουχ εμέ δέχεται αλλά τον αποστείλαντά με. απεκρίθη δε αυτώ ο ιωάννης λέγων. διδάσκαλε, είδομεν τινά τω ονόματί σου εκβάλλοντα δαιμόνια ος ουκ ακολουθεί ημίν, και εκωλύσαμεν αυτόν ότι ουκ ακολουθεί ημίν. ο δε ιησούς είπε. μη κωλύετε αυτόν. ουδείς γαρ εστίν ος ποιήσει δύναμιν επί τω ονόματί μου, και δυνήσεται ταχύ κακολογήσαί με. ος γαρ ουκ εστί καθ υμών, υπέρ υμών εστίν. ος γαρ αν ποτίση υμάς ποτήριον ύδατος εν ονόματί μου ότι Χριστού εστέ, αμήν λέγω υμίν ου μη απολέση τον μισθόν αυτού. και ος εάν σκανδαλίση ένα των μικρών τούτων των πιστευόντων εις εμέ, καλόν εστίν αυτώ μάλλον ει περίκειται λίθος μυλικός περί τον τράχηλον αυτού, και βέβληται εις την θάλασσαν. και εάν σκανδαλίζη σε η χείρ σου, απόκοψον αυτήν. καλόν σοι εστί κυλλόν εις την ζωήν εισελθείν, η τας δύο χείρας έχοντα απελθείν εις την γέενναν εις το πυρ το άσβεστον όπου ο σκώληξ αυτών ου τελευτά και το πυρ ου σβέννυται. και εάν ο πους σου σκανδαλίζη σε απόκοψον αυτόν. καλόν εστί σοι εισελθείν εις την ζωήν χωλόν, η τους δύο πόδας έχοντα βληθήναι εις την γέενναν εις το πυρ το άσβεστον, όπου ο σκώληξ αυτών ου τελευτά, και το πυρ ου σβέννυται. και εάν ο οφθαλμός σου σκανδαλίζη σε, έκβαλε αυτόν. καλόν σοι εστί μονόφθαλμον εισελθείν εις την βασιλείαν του θεού, η δύο οφθαλμούς έχοντα, βληθήναι εις την γέενναν του πυρός, όπου ο σκώληξ αυτών ου τελευτά και το πυρ ου σβέννυται. πας γαρ πυρί αλισθήσεται, και πάσα θυσία αλί αλισθήσεται. καλόν το άλας. εάν δε το άλας άναλον γένηται, εν τίνι αυτό αρτύσετε. έχετε εν εαυτοίς άλας, και ειρηνεύετε εν αλλήλοις. Cap. 10.

Και εκείθεν αναστάς, έρχεται εις τα όρια της ιουδαίας διά του πέραν του ιορδάνου. και συμπορεύονται πάλιν όχλοι προς αυτόν, και ως ειώθει πάλιν εδίδασκεν αυτούς. και προσελθόντες φαρισαίοι επηρώτων αυτόν, ει έξεστιν ανδρί γυναίκα απολύσαι, πειράζοντες αυτόν. ο δε αποκριθείς είπεν αυτοίς. τι υμίν ενετείλατο μωσής. οι δε είπον. μωσής επέτρεψε βιβλί=

nouissimus et omnium minister. Et accipiens puerum statuit eũ in medio eorum: quem cũ cõplexus esset ait illi. Quisq̃s vnum ex hmõi pueris receperit i nomine meo: me recipit: et q̃cunq̃ me susceperit non me suscipit: sed eum qui misit me. Respondit illi iohãnes dicens. Magister vidim⁹ quendã in nomine tuo eijcientem demonia qui nõ sequitur nos: et prohibuim⁹ eum. Jesus autem ait. Nolite prohibere eum. Nemo est enim qui facit virtutem in nomine meo: et possit cito male loqui de me. Qui enĩ nõ est aduersũ vos: p vobis ẽ. Quisq̃s enĩ potũ dederit vobis calicẽ aq̃ frigide in noĩe meo q: xp̃i estis: amen dico vobis non perdet mercedem suaz. Et quisq̃s scandalizauerit vnũ ex his pusillis credẽtib⁹ in me bonum est ei magis si circũdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scandalizauerit te manus tua abscide illam. Bonum est tibi debilẽ introire in vitam: q̃ duas manus habentem ire in gehennã in ignez inextinguibilem vbi vermis eorum non moritur: et ignis non extinguitur. Et si pes tuus te scãdalizat: amputa illũ. Bonũ ẽ tibi claudũ itroire i vitam eternã: q̃ duos pedes habentez mitti in gehennam ignis inextinguibilis: vbi vermis eoꝝ nõ moritur: et ignis nõ extiguitur. Qd si oculus tuus scandalizat te: eijce eum. Bonum est tibi luscũ introire in regnum dei: q̃ duos oculos hñtem mitti in gehennam ignis vbi vermis eorum non moritur: et ignis nõ extiguitur. Omnis enĩ igne salietur: et omnis victima sale salietur. Bonum est sal. Qd si sal insulsum fuerit: i quo illd cõdietis? Habete i vobis sal: et pacẽ habete iter vos. Cap. 10.

Et inde exurgens venit in fines iudee vltra iordanem: et conueniunt iterum turbe ad eum: et sicut consueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei iterrogabant eum: si licet viro vxorẽ dimittere: temptantes eum. At ille rñdens dixit eis. Quid vobis precepit moyses? Qui dixerunt. Moyses pmisit libelluz

Mat. 2[…] Mat. 18 Luce. 9 Mat. 18 Luce. 9 Luce. 9 1. Cor. Mat. 10 Mat. Luce. Esa. Mat. Mat. Luc. Mat. Deu. Mat. 19.

ον αποστασίου γράψαι και απολύσαι. και
αποκριθείς ο ιησούς είπεν αυτοίς. προς την
σκληροκαρδίαν υμών έγραψεν υμίν την εν
τολήν ταύτην. από δε αρχής κτίσεως άρ=
σεν και θήλυ εποίησεν αυτούς ο θεός, και εί
πεν. ένεκεν τούτου καταλείψει άνθρωπος
τον πατέρα αυτού και την μητέρα, και
προσκολληθήσεται προς την γυναίκα αυ=
τού, και έσονται οι δύο εις σάρκα μίαν. ώσ
τε ουκ έτι εισί δύο, αλλά μία σαρξ. ο ουν
ο θεός συνέζευξεν, άνθρωπος μη χωριζέτω.
και εν τη οικία πάλιν οι μαθηταί αυτού πε
ρί του αυτού επηρώτησαν αυτόν, και λέ=
γει αυτοίς. ος εάν απολύση την γυναίκα αυ
τού και γαμήση άλλην, μοιχάται επ αυτήν.
και εάν γυνή απολύση τον άνδρα αυτής και
γαμηθή άλλω, μοιχάται. και προσέφε=
ρον αυτώ παιδία ίνα άψηται αυτών, οι δε
μαθηταί επετίμων τοις προσφέρουσιν. ιδών
δε ο ιησούς ηγανάκτησε και είπεν αυτοίς. ά
φετε τα παιδία έρχεσθαι προς με, και μη κω
λύετε αυτά. των γαρ τοιούτων εστίν η βα
σιλεία του θεού. αμήν λέγω υμίν, ος εάν μη
δέξηται την βασιλείαν του θεού ως παιδί=
ον, ου μή εισέλθη εις αυτήν. και εναγκαλισά
μενος αυτά τιθείς τας χείρας επ αυτά, ηυ=
λόγει αυτά. και εκπορευομένου αυτού εις ο
δόν, προσδραμών τις και γονυπετήσας αυ
τόν επηρώτα αυτόν. διδάσκαλε αγαθέ, τι
ποιήσω ίνα ζωήν αιώνιον κληρονομήσω. ο
δε ιησούς είπεν αυτώ. τι με λέγεις αγα=
θόν. ουδείς αγαθός, ει μή εις ο θεός. τας εντο
λάς οίδας. μη μοιχεύσης, μη φονεύσης, μη
κλέψης, μη ψευδομαρτυρήσης, μη αποσ=
τερήσης, τίμα τον πατέρα σου και την μητέ
ρα. ο δε αποκριθείς είπεν αυτώ. διδάσκαλε,
ταύτα πάντα εφυλαξάμην εκ νεότητός μου
ο δε ιησούς εμβλέψας αυτώ ηγάπησεν
αυτόν και είπεν αυτώ. εν σοι υστερεί. ύπα=
γε όσα έχεις πώλησον και δος πτωχοίς
και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο α
κολούθει μοι άρας τον σταυρόν. ο δε στυγ
νάσας επί τω λόγω, απήλθε λυπούμενος.
ην γαρ έχων κτήματα πολλά. και περιβλε
ψάμενος ο ιησούς λέγει τοις μαθηταίς αυ=
τού. πως δυσκόλως οι τα χρήματα έχον=
τες εις την βασιλείαν του θεού εισελεύσον
ται. οι δε μαθηταί εθαμβούντο επί τοις λό=
γοις αυτού. ο δε ιησούς πάλιν αποκριθείς
λέγει αυτοίς. τέκνα, πως δύσκολόν εστί
τους πεποιθότας επί χρήμασιν, εις την βα
σιλείαν του θεού εισελθείν. ευκοπώτερον
γαρ εστί κάμηλον διά της τρυμαλιάς της
ραφίδος εισελθείν, η πλούσιον εισ την

repudij scribere et dimittere. Quibus
respondens iesus ait. Ad
duriciã cordis vestri scripsit vobis pce
ptũ istud. Ab initio aũt creature mascu Gen. 1. d
lum et feminam fecit eos deus Mat. 19. b.
Propter hoc relinquet homo Gen. 2. d
patrem suum et matrem: et
adherebit ad vxorem suam
et erunt duo in carne vna. Itaqꝫ Ephe. 5. d. 1. Cor. 6. d
iã nõ sũt duo: sed vna caro. Qđ ergo
de9 coniunxit: homo non separet.
Et in domo iterum discipuli eius de
eodem interrogauerunt eum. Et ait Mat. 5. e. et 19. b
illis. Quicunqꝫ dimiserit vxorem suã Luce. 16. d.
et aliã duxerit: adulteriũ cõmittit sup eã.
Et si vxor dimiserit virum suum et B
alij nupserit mechatur. Et offerebant Mat. 19. c.
illi paruulos vt tangeret illos: discipu Luce. 18. c.
li aũt cõminabãtur offerẽtib9. Quos cũ vi
deret ies9: idigne tulit. Et ait ill'. Sini Mat. 19. d.
te puulos venire ad me et ne phibueri Luce. 18. c.
tis eos. Talium enim est regnum
dei. Amen dico vobis quisquis non
receperit regnũ dei velut paruulus:
non introibit in illud. Et complexans
eos et imponens man9 super illos: bñ
dicebat eos. Et cũ egressus esset in via
pcurrens quidam genu flexo ante euz
rogabat eũ dicens. Magister bone: q̃d Mat. 19. d
faciam vt vitam eternam percipiam? Luce. 18. d
Jesus aũt dixit ei. Quid me dicis bo= C
nuz? Nemo bon9 nisi vnus deus. Pre Exo. 20. b.
cepta nosti: ne adulteres: ne occidas: ne Rom. 8. a.
fureris: ne falsuz testimoniũ dixeris: Gal. 4. b.
ne fraudẽ feceris: honora patrem tuũ et
matrẽ. At ille rñdẽs ait illi. Magister
hec omnia obseruaui a iuuentute mea.
Jesus autem intuitus eum dilexit
eum et dixit ei. Unũ tibi deest. Uade Mat. 19. c.
quecũqꝫ habes vende et da paupibus Luce. 12. d. et 18. d
et habebis thesaurũ in celo et veni seq̃re Mat. 6. d.
me. Qui contristatus Luce. 12. d.
in verbo abijt merens: 2. Cor. 7. c.
erat ei hñs mltas possessiones. Et cir Mat. 19. c.
cunspiciens iesus ait discipulis suis.
Quam difficile qui pecunias habent
in regnum dei introibunt.
Discipuli aũt obstupebant in verbis
eius. At iesus rursus respondens
ait illis. Filioli q̃ꝫ difficile est
confidentes in pecunijs in regnum
dei introire. Facilius Mat. 19. f.
est camelum per foramen Luce. 18. c.
acus trãsire: q̃ꝫ diuitem

βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισ
σῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς
καὶ τίς δύναται σωθῆναι. ἐμβλέψας δὲ αὐ=
τοῖς ὁ ἰησοῦς λέγει. παρὰ ἀνθρώποις ἀδύ=
νατον, ἀλλ᾽ οὐ παρὰ θεῷ. πάντα γὰρ δυ=
νατά ἐστι παρὰ τῷ θεῷ. ἤρξατο δὲ ὁ πέ=
τρος λέγειν αὐτῷ. ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. καὶ ἀποκρι
θεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν. οὐ=
δείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς ἢ
ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα
ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν
τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα=
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας
καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας καὶ
τέκνα, καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν
τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολ
λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχα=
τοι πρῶτοι. ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνον=
τες εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτῶν
ὁ ἰησοῦς. καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦν
τες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλον=
τα αὐτῷ συμβαίνειν. ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν
εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν
θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθ=
νεσι, καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώ=
σουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀ
ναστήσεται. καὶ προσπορεύονται αὐτῷ ἰά=
κωβος καὶ ἰωάννης οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου λέγον=
τες. διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσω=
μεν ποιήσῃς ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. τί θέ=
λετε ποιῆσαί με ὑμῖν. οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ.
δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐ
ωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ὁ
δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσ
θε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω καὶ
τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι
οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ. δυνάμεθα. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶ
πεν αὐτοῖς. τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίε
σθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπ
τισθήσεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέ=
κα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ ἰακώβου καὶ ἰω
άννου. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ=
τούς, λέγει αὐτοῖς. οἴδατε ὅτι οἱ δο=
κοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου=
σιν αὐτῶν. καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατε=
ξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται
ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέ=

intrare in regnum dei. Qui magis
ammirabãtur dicentes ad semetipsos.
Et q̃s põt saluus fieri? Et intuens illos
iesus ait. Apud homines impossibile ẽ — Mat. 19 / Lucc. 18
sed nõ apud deũ. Omnia enĩ possibilia
sunt apud deũ. Et cepit — Mat. 19 / Lucc. 18
ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus
omnia: ⁊ secuti sumus te. Respondens
iesus ait. Amen dico vobis: nemo — Mat. 19 / Lucc. 18
est qui reliq̃rit domũ aut fratres aut
sorores aut patrez aut matrez
aut filios aut agros ꝓpter me ⁊ ꝓpter
euangeliũ: qui nõ accipiet cẽties tantuz
nunc in tempore hoc domos
⁊ fratres ⁊ sorores ⁊ matres ⁊
filios ⁊ agros cum ꝑsecutionibus: ⁊ in
seculo futuro vitam eternam. Multi — Mat. 19 / Lucc. 13
aũt erunt primi nouissimi ⁊ nouissimi
primi. Erant autez in via ascendentes
hierosolymaz ⁊ precedebat illos
iesus. Et stupebant et sequentes
timebant. Et assumens iterum — Mat. 16
duodecim cepit illis dicere que essent
ei ventura. Quia ecce ascendimus — Lucc. 18
hierosolymam: ⁊ filius hominis
tradetur principibus sacerdotum et
scribis ⁊ senioribus: ⁊ damnabunt eum
morte. Et tradent eum gentibus
⁊ illudẽt ei: ⁊ cõspuent eum et flagella
bunt eum et
interficient eum: ⁊ tertia die resurget.
Et accedunt ad eum iacobus — Mat.
⁊ iohannes filij zebedei dicentes.
Magister volum⁹ vt quodcũq̃ petieri=
m⁹ facias nob. At ille dixit eis. Quid
vultis vt faciam vobis? Et dixerunt.
Da nob vt vn⁹ ad dexterã tuã ⁊ ali⁹
tuã sedeam⁹ in gloria tua. [ad sinistrã]
Jesus aũt ait eis. Nescitis quid peta
tis. Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibo
aut baptismo quo ego baptizor baptiza
ri? At illi dixerũt ei. Possum⁹. Jesus
aũt ait eis. Calicẽ q̃dẽ quẽ ego bibo bi
betis: ⁊ baptismo quo ego baptizor bapti
zabimini: sedere aũt ad dexterã meam vel
ad sinistram non est meum dare vobis:
sed quib⁹ paratũ est. Et audiẽtes decẽ — Mat.
indignati sunt de iacobo ⁊ iohanne.
Jesus autem vocans eos
ait illis. Scitis quia hi qui videntur — Lucc.
principari gentibus dominantur
eis: et principes eorum ꝓtãtez habent
ipsorum. Non ita est autem
in vobis: sed quicũq̃ voluerit fieri ma

γας εν υμίν, έσται υμών διάκονος. και ος εάν θέλη υμών γενέσθαι πρώτος, έσται πάντων δούλος. και γαρ ο υιός του ανθρώπου ουκ ήλθε διακονηθήναι, αλλά διακονήσαι, και δούναι την ψυχήν αυτού λύτρον αντί πολλών. και έρχονται εις ιεριχώ. και εκπορευομένου αυτού από ιεριχώ και των μαθητών αυτού και όχλου ικανού, υιός τιμαίου βαρτιμαίος ο τυφλός εκάθητο παρά την οδόν προσαιτών. και ακούσας ότι ιησούς ο ναζωραίος εστίν, ήρξατο κράζειν και λέγειν. ο υιός δαυίδ ιησού ελέησόν με. και επετίμων αυτώ πολλοί ίνα σιωπήση. ο δε πολλώ μάλλον έκραζεν, υιέ δαυίδ ελέησόν με. και στας ο ιησούς, είπεν αυτόν φωνηθήναι. και φωνούσι τον τυφλόν λέγοντες αυτώ. θάρσει. έγειραι φωνεί σε. ο δε αποβαλών το ιμάτιον αυτού, αναστάς ήλθε προς τον ιησούν. και αποκριθείς λέγει αυτώ ο ιησους. τι θέλεις ποιήσω σοι. ο δε τυφλός είπεν αυτώ. ραβουνί ίνα αναβλέψω. ο δε ιησούς είπεν αυτώ. ύπαγε η πίστις σου σέσωκέ σε. και ευθέως ανέβλεψε, και ηκολούθησε τω ιησού εν τη οδώ. Cap.11.

Και ότε εγγίζουσιν εις ιερουσαλήμ εις βηθσφαγή και βηθανίαν προς το όρος των ελαιών, αποστέλλει δύο των μαθητών αυτού και λέγει αυτοίς. υπάγετε εις την κώμην την κατέναντι υμών. και ευθέως εισπορευόμενοι εις αυτήν ευρήσετε πώλον δεδεμένον, εφ ον ουδείς ανθρώπων κεκάθικε. λύσαντες αυτόν, αγάγετε. και εάν τις υμίν είπη τι ποιείτε τούτο, είπατε ότι ο κύριος αυτού χρείαν έχει. και ευθέως αυτόν αποστέλλει ώδε. απήλθον δε και εύρον τον πώλον δεδεμένον προς την θύραν έξω επί του αμφόδου. και λύουσιν αυτόν, και τινές των εκεί εστώτων, έλεγον αυτοίς. τι ποιείτε λύοντες τον πώλον. οι δε είπον αυτοίς καθώς ενετείλατο ο ιησούς, και αφήκαν αυτούς. και ήγαγον τον πώλον προς τον ιησούν, και επέβαλον αυτώ τα ιμάτια αυτών, και εκάθισεν επ αυτώ. πολλοί δε τα ιμάτια αυτών έστρωσαν εις την οδόν. άλλοι δε στοιβάδας έκοπτον εκ των δένδρων, και εστρώννυον εις την οδόν. και οι προάγοντες και οι ακολουθούντες έκραζον λέγοντες. ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονόματι κυρίου. ευλογημένη η ερχομένη βασιλεία εν ονόματι κυρίου του πατρός ημών δαυίδ, ωσαννά εν τοις υψίστοις. και εισήλθεν εις ιεροσόλυμα ο ιησούς εις το ιερόν, και περιβλεψάμενος πάντα, οψίας ήδη ούσης της ώρας, εξήλθεν

ioꝛ erit vester minister. Et quicūq;
voluerit ī vobis prim⁹ esse: erit omniū
seruus. Nam ⁊ filius hominis B
nō venit vt ministraret ei: sꝫ vt ministra
ret: ⁊ daret animā suā redemptionē pꝛo
multis. Et veniūt hiericho. Et pꝛofici Mat.20.g Luce.18.g.
scente eo de hiericho ⁊ discipulis
eius ⁊ plurima mltitudine: fili⁹ thimei
barthimeus cecus sedebat iuxta viam
mendicans. Qui cū audisset quia iesus
nazarenus est cepit clamare ⁊ dicere.
Jesu fili dauid miserere mei. Et com
minabant illi multi vt tacēt. At ille mlͭ
to magꝭ clamabat fili dauid miserē mei.
Et stās iesus pꝛecepit illum vocari:
Et vocant cecum dicentes ei.
Aiequioꝛ esto: surge vocat te. Qui pie
cto vestimento suo: exiliens venit ad
eum. Et respondens iesus dixit illi.
Quid tibi vis faciam? Cecus aūt dixit
ei. Raboni vt videam. Jesus autem
ait illi. Uade: fides tua
te saluū fecit. Et confestim vidit ⁊ se Mat.20.g.
quebatur eum in via. Cap.11.

Et cum appꝛopinquarēt hierosoly- A
me ⁊ bethanie ad montem Mat.21.a. Luce.19.d. Johā.12.b.
oliuarum: mittit duos ex discipulis
suis ⁊ ait illis. Jte in
castellū qđ cōtra vos est: ⁊ stati introeū
illuc inuenietis pullum ligatum: [tes
super quē nullus adhuc hominū sedit.
Soluite illū ⁊ adducite. Et si quis vo
bis dixerit quid facitis:: dicite quia dn̄o
necessarius est: ⁊ continuo illū dimittet
huc. Et abeuntes inuenerunt Mat.21.a Luce.19.e.
pullum ligatū ante ianuam foris in
biuio ⁊ soluunt eum. Et ┌ Quid
quidam de illic stātibus dicebant illis.
facitis soluentes pullū? Qui dixerūt
eis sicut p̄cepat illis iesus ⁊ dimiserūt
eis. Et duxerunt pullum ad
iesum: ⁊ imponunt illi vestimenta
sua et sedit super eum. Multi autem Mat.21.b Luce.19.f. Johā.12.b
vestimenta sua strauerunt in via.
Alij autē frōdes cedebāt de arboꝛib⁹:
⁊ sternebant in via. Et
qui p̄ibāt ⁊ qui sequebātur clamabant
dicentes. Osanna benedictus qui venit B
in nomine dn̄i: benedictū quod venit
regnum patris
nostri dauid osanna in excelsis.
Et introiuit hierosolymam Mat.21.c.
in templum: ⁊ circūspectis oībus cum
iam vespera esset hoꝛa: exijt

εις βηθανίαν μετά / των δώδεκα. και / τη
επαύριον εξελθόντων αυτών από βηθα=
νίας επείνασε, και ιδών συκήν μακρόθεν έ=
χουσαν φύλλα, ήλθεν ει άρα ευρήσει τι εν
αυτή. και ελθών επ' αυτήν, ουδέν εύρεν ει=
μή φύλλα. ου γαρ ην καιρός σύκων. και α
ποκριθείς / ο ιησούς είπεν αυτή. μηκέτι εκ σου
εις / τον αιώνα μηδείς καρπόν φάγη. και ή=
κουον / οι μαθηταί αυτού, και έρχονται εις ιε
ροσόλυμα, και εισελθών / ο ιησούς εις / το ιε=
ρόν, ήρξατο εκβάλλειν / τους πωλούντας και
αγοράζοντας εν / τω ιερώ. και / τας τραπέζας
/ των κολλυβιστών και / τας καθέδρας / των
πωλούντων / τας περιστεράς κατέστρεψε.
και ουκ ήφιεν ίνα τις διενέγκη σκεύος διά
/ του ιερού, και εδίδασκε λέγων αυτοίς. ου
γέγραπται ότι / ο οίκος μου οίκος προσευχής
κληθήσεται πάσι / τοις έθνεσι. υμείς δε εποιή=
σατε αυτόν σπήλαιον ληστών. και ήκουσαν
/ οι γραμματείς και / οι αρχιερείς, και εζήτουν
πως αυτόν απολέσωσιν, εφοβούντο γαρ
αυτόν ότι πας / ο όχλος εξεπλήσσετο επί
/ τη διδαχή αυτού. και ότε οψέ εγένετο, ε=
ξεπορεύετο έξω / της πόλεως. και πρωΐ παρα
πορευόμενοι, είδον / την συκήν εξηραμμένην
εκ ριζών. και αναμνησθείς / ο πέτρος, λέγει
αυτώ. ραββί, ίδε / η συκή ην κατηράσω εξή=
ρανται. και αποκριθείς / ο ιησούς λέγει αυτοίς,
έχετε πίστιν θεού. αμήν γαρ λέγω υμίν, ό
τι ος αν είπη / τω όρει τούτω άρθητι και βλή
θητι εις / την θάλασσαν, και μη διακριθή εν / τη
καρδία αυτού, αλλά πιστεύσει ότι α λέ=
γει γίνεται, έσται αυτώ ο εάν είπη. διά τού
το λέγω υμίν, πάντα όσα αν προσευχόμε
νοι αιτήσθε, πιστεύετε ότι λαμβάνετε, και έ=
σται υμίν. και όταν στήκητε προσευχόμε=
νοι αφίετε εί τι έχετε κατά τινός, ίνα και / ο
πατήρ υμών ο εν / τοις ουρανοίς αφή υμίν
/ τα παραπτώματα υμών. ει δε υμείς ουκ α=
φίετε, ουδέ / ο πατήρ υμών ο εν / τοις ουρα=
νοίς αφήσει / τα παραπτώματα υμών. και έρ
χονται πάλιν εις ιεροσόλυμα. και εν / τω ιε=
ρώ περιπατούντος αυτού, έρχονται προς
αυτόν / οι αρχιερείς και / οι γραμματείς και
/ οι πρεσβύτεροι και λέγουσιν αυτώ. εν ποί
α εξουσία ταύτα ποιείς. και τις σοι / την ε=
ξουσίαν ταύτην έδωκεν ίνα ταύτα ποιής.
/ ο δε ιησούς αποκριθείς είπεν αυτοίς. επε=
ρωτήσω υμάς και εγώ ένα λόγον, και απο=
κρίθητε μοι, και ερώ υμίν εν ποία εξουσία
ταύτα ποιώ. / το βάπτισμα ιωάννου εξ ου=
ρανού ην η εξ ανθρώπων. αποκρίθητε μοι.
και ελογίζοντο προς εαυτούς λέγοντες. ε

in bethaniam cum duodecim: et
alia die cum exiret a bethania
esurijt. Cũq; vidisset a longe ficũ hñtẽ Mat.
folia: venit si qd forte inueniret in Luce.
ea. Et cũ venisset ad eã nihil iuenit pre
ter folia. Non ei erat tp̃s ficoꝝ. Et re
spõdens dixit ei. Jam non amplius
i eternũ ex te q̃sq; fructũ mãducet. Et
audiebant discipuli ei9: ⁊ veniũt iteruʒ
hierosolymam. Et cum itroissent i tem Mat.
plũ cepit eijcere vendentes et Luce.
ementes in templo: ⁊ mensas Johã.
numulariorum ⁊ cathedras
vendentium columbas euertit.
Et nõ sinebat vt q̃sq̃ transferret vas p
templum: ⁊ docebat dicens eis. Nõne Esaie.
scriptũ est q2 dom9 mea domus orõnis Hiere.
vocabit oĩbus gentib9? Uos aũt fecistis
eã spelũcã latronũ. Quo audito pr̃icipes
sacerdotũ ⁊ scribe querebant Mat.
quomodo eum perderent. Timebãt Luce.
eum: q̃m vniuersa turba ãmirabat sup Jo.7.
doctrina ei9. Et cuʒ vespa facta esset
egrediebat de ciuitate. Et cũ mane trã Mat.
sirẽt: viderũt ficum aridaʒ factam Luce.
a radicibus. Et recordatus petr9 dixit
ei. Rabbi: ecce fic9 cui maledixisti a=
ruit.. Et respondẽs iesus ait illis.
Habete fidem dei. Amẽ dico vobis: q2 Mat.
q̃cunq; dixerit huic monti tollere ⁊ mit 7.21.c.
tere in mare ⁊ nõ hesitauerit in 17.b.
corde suo: s3 crediderit: q2 q̃dcũq; dixe
rit fiat: fiet ei. Propterea Mat.
dico vobis: oĩa quecũq; orantes Johã.
petitis credite: q2 accipietis: ⁊ euenient
vobis. Et cum stabitis ad oranduʒ: Mat.
dimittite si q̃d hẽtis aduersuʒ aliquẽ vt
⁊ pater vester qui i celis ẽ dimittat vo
bis pctã vestra. Qd' si vos nõ dimiseri
tis: nec pater vester qui in celis est
dimittet vobis peccata vestra. Et ve=
niunt rursus hierosolymam. Et cum
ambularet in templo: accedunt ad
eum sũmi sacerdotes ⁊ scribe ⁊
seniores ⁊ dicunt ei. In qua Mat.
potestate hec facis: et q̃s dedit tibi Luce.
hanc potestatem vt ista facias?
Jesus autẽ rñdens ait illis: Interroga
bo vos et ego vnum verbũ: et rñdete
mihi: ⁊ dicaʒ vobis in qua potestate
hec faciã. Baptismũ iohannis de celo
erat an ex hominib9? Respõdete mihi
At illi cogitabant secum dicentes. Si

ἂν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, διὰ τί οὖν οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἀλλ' εἴπωμεν ἐξ ἀνθρώ
πων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν. ἅπαντες γὰρ εἶ=
χον τὸν ἰωάννην ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.
καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ ἰησοῦ. οὐκ οἴ
δαμεν. καὶ ὁ ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐ=
τοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ. Cap.12.

Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν
ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος. καὶ
περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνι=
ον, καὶ ᾠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐ=
τὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησε. καὶ ἀπέστει=
λε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρ
ποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. οἱ δὲ λαβόντες αὐ=
τὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πά=
λιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦ=
λον, κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίω=
σαν, καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. καὶ πάλιν
ἄλλον ἀπέστειλε, κἀκεῖνον ἀπέκτειναν. καὶ
πολλοὺς ἄλλους τοὺς μὲν δαίροντες,
τοὺς δὲ ἀποκτένοντες. ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔ=
χων ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐ=
τὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον λέγων. ὅτι ἐν=
τραπήσονται τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γε
ωργοὶ εἶπον πρὸς αὐτούς. ὅτι οὗτός ἐσ=
τιν ὁ κληρονόμος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐ
τόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λα=
βόντες αὐτόν, ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος
τοῦ ἀμπελῶνος. ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει
τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
ἄλλοις. οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνω
τε, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦν=
τες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. πα
ρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ
ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρα
τῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον. ἔγνωσαν
γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶ=
πε. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον, καὶ ἀποσ=
τέλλουσι πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν φαρισαί=
ων καὶ ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι
λόγῳ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ. δι
δάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέ=
λει σοι περὶ οὐδενός. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόσωπον ἀνθρώπων. ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστι κῆνσον
καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ. δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν.
ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν, εἶπεν αὐ=
τοῖς. τί με πειράζετε. φέρετέ μοι δηνάριον
ἵνα ἴδω. οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς.
τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή. οἱ δὲ εἶ

dixerimꝰ de celo: dicet nobis. Quare
ergo nõ credidistis ei. Si dixerimꝰ ex
hoībꝰ: timemꝰ pplm. Oēs eni hēbant
iohannem quia vere ꝓpheta esset.
Et respõdentes dicunt iesu. Nescimus.
Et respondens iesus ait illis.
Neqꝫ ego dico vobis in qua potestate
hec faciam. Cap.12.

Et cepit illis in parabolis loqui. A
Vineam pastinauit homo ⁊ Mat.21.f.
circundedit sepem ⁊ fodit lacum: Luce.20.b Esaie.5.a
et edificauit turrim ⁊ locauit eam
agricolis ⁊ peregre ꝓfectꝰ est. Et mi=
sit ad agricolas in tempore seruum:
vt ab agricolis acciperet de fructu
vinee. Qui apprehensum eum
ceciderũt et dimiserunt vacuum. Et ite
rum misit ad illos alium seruum:
et illum in capite vulnerauerunt ⁊ cõtu=
melijs affecerunt. Et rursum Mat.23.f.
alium misit ⁊ illum occiderunt: ⁊
plures alios quosdam cedentes:
alios vero occidẽtes. Adhuc ergo vnũ Hebreo.1.a
charissimũ ⁊ illũ misit ad ⌊ hñs filiũ
eos nouissimũ dicens: quia reuerebunt
filium meum. Coloni autem
dixerunt adinuicem. Hic est
heres Venite occidamus eum Genē.37.d
⁊ nostra erit hereditas. Et apprehẽdẽ= Mat.21.f.
tes eũ occiderunt ⁊ ejecerunt extra
vineam. Quid ergo dominus faciet
vinee? Veniet et perdet
colonos, ⁊ dabit vineam
alijs. Nec scripturam hanc legistis: ps.117.
lapidem quem reprobauerunt edificãtes; Mat.21.g. Luce.20.c
hic factus ẽ in caput anguli: a Actuū.4.d
dño factum est istud ⁊ est mirabile 1.Pe.2.a.
in oculis nostris. Et querebãt eũ tenẽ: Mat.21.g.
⁊ timuerunt turbam. Cognouerunt Luce.19.g.
eni qm̃ ad eos parabolam hãc dixerit ⁊.20.c.⁊.22.a.
Et relicto eo abierunt. Et mittunt Jo.7.e.⁊.g
ad eum quosdam ex phariseis
⁊ herodianis vt eum caperent in
verbo. Qui venientes dicunt ei. Ma= B
gister scimus qꝛ verax es et non curas Mat.22.c
quemqꝫ. Nec enim vides in Luce.20.d.
faciem hominum: sed in veritate Mat.22.c.
viam dei doces. Licet dari tributum
cesari: an non dabimus?
Qui sciens versutiam illorum ait illis.
Quid me tẽptatis? Afferte mihi dena
riuꝫ vt videã. At illi obtulerũt ei: Et ait
Cuiꝰ ẽ imago hec: ⁊ iscriptio? ⌊ illis.

πον αυτῶ. καίσαρος. και αποκριθείς/ο ιη=
σους είπεν αυτοῖς, απόδοτε τα καίσαρος καί
σαρι, και τα/του θεού/τω θεῶ. και εθαυμα=
σαν επ αυτῶ. και έρχονται σαδδουκαίοι
προς αυτόν, οίτινες λέγουσιν ανάστασιν
μη είναι, και επηρώτησαν αυτόν λέγοντες.
διδάσκαλε, μωσής έγραψεν ημίν ότι εάν
τινός αδελφός αποθάνη, και καταλίπη γυ
ναίκα και τέκνα μη αφή, ίνα λάβη/ο αδελφός
αυτού/την γυναίκα αυτού, και εξαναστή=
ση σπέρμα/τω αδελφώ αυτού. επτά αδελ
φοί ήσαν και/ο πρώτος έλαβε γυναίκα, και
αποθνήσκων ουκ αφήκε σπέρμα. και/ο δεύ=
τερος έλαβεν αυτήν και απέθανε, και ουδε αυ
τός αφήκε σπέρμα. και/ο τρίτος ωσαύτως.
και έλαβον αυτήν/οι επτά, και ουκ αφήκαν
σπέρμα. εσχάτη πάντων απέθανε και/η γυ
νή. εν/τη αναστάσει όταν αναστώσι, τίνος αυ
τών έσται γυνή./οι γαρ επτά έσχον αυτήν
γυναίκα. και αποκριθείς/ο ιησούς είπεν αυ=
τοίς. ου διά τούτο πλανάσθε, μη ειδότες/
/τας γραφάς μη δε/την δύναμιν/του θεού.
όταν γαρ εκ νεκρών αναστώσιν, ούτε γα
μούσιν ούτε εκγαμίσκονται, αλλ εισίν ως
άγγελοι οι εν/τοις ουρανοίς. περί δε/των νε
κρών ότι εγείρονται, ουκ ανέγνωτε εν/τη βί
βλω μωσέως επί/της βάτου, ως είπεν αυτώ
/ο θεός λέγων. εγώ/ο θεός αβραάμ και/ο θε=
ός ισαάκ και/ο θεός ιακώβ. ουκ εστίν/ο θε=
ός θεός νεκρών, αλλά ζώντων. υμείς ουν
πολύ πλανάσθε. και προσελθών εις/των
γραμματέων, ακούσας αυτών συζητούν=
των, ειδώς ότι καλώς απεκρίθη επηρώτησεν
αυτόν. ποία εστί πρώτη πασών εντολή./ο
δε ιησούς απεκρίθη αυτώ. ότι πρώτη πα=
σών/των εντολών. άκουε ισραήλ κύριος/ο
θεός ημών, κύριος εις εστί. και αγαπήσεις
κύριον/τον θεόν σου εξ όλης/της καρδίας
σου, και εξ όλης/της ψυχής σου, και εξ ό=
λης/της διανοίας σου, και εξ όλης/της ισχύ
ος σου. αύτη πρώτη εντολή. και δευτέρα
ομοία αύτη. αγαπήσεις/τον πλησίον σου
ώς σεαυτόν. μείζων τούτων άλλη εντολή
ουκ έστι. και είπεν αυτώ/ο γραμματεύς.
καλώς διδάσκαλε επ αληθείας είπας, ότι
εις εστί και ουκ εστίν άλλος πλήν αυτού.
και/το αγαπάν αυτόν εξ όλης/της καρδί=
ας, και εξ όλης/της συνέσεως, και εξ όλης/της
ψυχής, και εξ όλης/της ισχύος, και/το α=
γαπάν/τον πλησίον ως εαυτόν, πλείον εσ=
τί πάντων/των ολοκαυτωμάτων και θυσι=
ών. και/ο ιησούς ιδών αυτόν ότι νουνεχώς
απεκρίθη, είπεν αυτώ. ου μακράν ει από

Dicūt ei. Cesaris. Rñdens aūt iesus
dixit illi. Reddite igit̄ q̄ sūt cesaris cesari: Mat.22.d. Roma.13.b
& que sunt dei deo. Et mirabantur
super eo. Et venerunt Mat.22.d. Luce.20.e.
ad eū saducei qui dicunt resurrectionē
non esse: & interrogabant eū dicentes.
Magister moyses nobis scripsit vt si Deut.25.a
cuiꝰ frat̄ mortuꝰ fuerit & dimiserit vxo=
rē: & filios non reliq̄rit: accipiat frater
eius vxorem ipsius & resuscitet
semen fratri suo. Septem ergo fratres Mat.22.d. Luce.20.e.
erant & primus accepit vxorem: et
mortuus est non relicto semine. Et secūs
accepit eam & mortuus est: & nec iste
reliquit semen. Et tertius similiter.
Et acceperūt eā siłr septē: & nō reliquerūt
semē. Nouissima oīm defūcta est & mu=
lier. In resurrectione ergo cū resurrexe=
rint: cuiꝰ de his erit vxor? Septē eīꝰ ha
buerūt eā vxorē. Et rñdēs iesus ait illis.
Nonne ideo erratis non scientes
scripturas neq; virtutem dei?
Cum enī a mortuis resurrexerint neq; nu
bent neq; nubentur: sed sunt sicut
angeli dei in celis. De mortuis autem
q resurgāt non legistis in libro
moysi super rubū: quomodo dixerit illi Exo.3.b Mat.22.
deꝰ inq̄ens ego sum deꝰ abraam & deꝰ
ysaac & deus iacob? Non est deus
mortuorum sed viuorum. Uos ergo
multum erratis. Et accessit vnus de Mat.22. Luce.1.
scribis qui audierat illos cōquirentes et
videns q̄m bñ illis rñderit: interrogauit
eum quod esset primū omniū mandatū.
Jesus aūt rñdit ei: quia primum oim
mandatū est. Audi israel dominus Deute. Mat.22. Luce.1.
deus tuus deꝰ vnus est. & diliges
dominum deum tuū ex toto corde
tuo & ex tota anima tua: & ex tota
mente tua: & ex tota virtute
tua. Hoc est primū mandatū. Secūdū āt
simile est illi. Diliges proximum tuum
tanq̄ teipsū. Maius hoꝝ alid mandatū
non est. Et ait illi scriba.
Bene magister in veritate dixisti: quia Deut. Mat.
vnꝰ est deꝰ et non est alius p̄ter eū. Jaco.
Et vt diligatur ex toto corde: 1.Cor. Eph.
& ex toto intellectu: et ex tota
anima: & ex tota fortitudine: et dilige
re proximum tanq̄ seipsum maius est
oībꝰ holocaustomatibus et sacrificijs.
Jesus autem videns q sapienter
respondisset: dixit illi. Non es lōge a

της βασιλείας του θεού. και ουδείς ουκ έ-
τι ετόλμα αυτόν επερωτήσαι. και αποκριθείς
ο ιησούς, έλεγε διδάσκων εν τω ιερώ. πως
λέγουσιν οι γραμματείς ότι ο χριστός υιός
εστί δαυίδ. αυτός γαρ δαυίδ είπεν εν
πνεύματι αγίω. λέγει ο κύριος τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θω τους
εχθρούς σου υποπόδιον των ποδών σου.
αυτός ουν δαυίδ λέγει αυτόν κύριον, και
πόθεν υιός αυτού εστί. και πολύς όχλος
ήκουεν αυτού ηδέως. και έλεγεν αυτοίς εν
τη διδαχή αυτού. βλέπετε από των γραμ-
ματέων των θελόντων εν στολαίς περιπα-
τείν, και ασπασμούς εν ταις αγοραίς, και
πρωτοκαθεδρίας εν ταις συναγωγαίς, και
πρωτοκλισίας εν τοις δείπνοις. οι κατεσ-
θίοντες τας οικίας των χηρών, και προφά-
σει μακρά προσευχόμενοι. ούτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα. και καθίσας ο ιησούς
κατέναντι του γαζοφυλακίου, εθεώρει πως
ο όχλος βάλλει χαλκόν εις το γαζοφυ-
λάκιον. και πολλοί πλούσιοι έβαλον πο-
λλά. και ελθούσα μία χήρα πτωχή, έβαλε
λεπτά δύο ο εστί κοδράντης. και προσκα-
λεσάμενος τους μαθητάς αυτού, είπεν αυ-
τοίς αμήν λέγω υμίν, ότι η χήρα αύτη η
πτωχή πλείον πάντων βέβληκε των βαλ-
λόντων εις το γαζοφυλάκιον. πάντες γαρ
εκ του περισσεύοντος αυτοίς έβαλον, αύ-
τη δε εκ της υστερήσεως αυτής πάντα όσα
είχεν έβαλεν όλον τον βίον αυτής. Cap. 13.

Και εκπορευομένου αυτού εκ του ιερού,
λέγει αυτώ εις εκ των μαθητών αυτού.
διδάσκαλε, ίδε ποταποί λίθοι και ποτα-
παί οικοδομαί. και αποκριθείς ο ιησούς εί-
πεν αυτώ. βλέπεις ταύτας τας μεγάλας οι-
κοδομάς, ου μη αφεθή λίθος επί λίθω ος ου
μη καταλυθή. και καθημένου αυτού εις το
όρος των ελαιών κατέναντι του ιερού, επη-
ρώτων αυτόν κατ ιδίαν πέτρος και ιάκωβος
και ιωάννης και ανδρέας. ειπέ ημίν πότε
ταύτα έσται, και τι το σημείον όταν μέλλη
ταύτα πάντα συντελείσθαι. ο δε ιησούς α-
ποκριθείς αυτοίς ήρξατο λέγειν. βλέπετε μη
τις υμάς πλανήση. πολλοί γαρ ελεύσον-
ται επί τω ονόματί μου λέγοντες ότι εγώ
ειμι, και πολλούς πλανήσουσιν. όταν δε
ακούσητε πολέμους και ακοάς πολέμων,
μη θροείσθε. δει γαρ γενέσθαι αλλ ούπω
το τέλος. εγερθήσεται γαρ έθνος επί έθ-
νος, και βασιλεία επί βασιλείαν, και έσον-
ται σεισμοί κατά τόπους, και έσονται λιμοί
και ταραχαί. αρχαί ωδίνων ταύτα. βλέ-

regno dei. Et nemo iam
audebat eum interrogare. Et respōdēs
iesus dicebat docens in templo. Quō
dicūt scribe christum filium
esse dauid. Ipse enim dauid dicit in
spiritu sancto. Dixit dominus domino
meo sede a dextris meis: donec ponam
inimicos tuos: scabellum pedū tuorum.
Ipse ergo dauid dicit eum dominum: et
vnde est filius eius. Et multa turba
eū libenter audiuit. Et dicebat eis in
doctrina sua. Cauete a scribis
qui volunt in stolis ambulare
et salutari in foro: et in
primis cathedris sedere in synagogis: et
primos discubitus in cenis. Qui deuo-
rant domos viduarum sub obtētu
plixe orationis: hi accipient
plixius iudicium. Et sedens iesus
cōtra gazophylaciū aspiciebat quomodo
turba iactaret es in gazophylacium:
et multi diuites iactabant multa.
Cū venisset aūt vna vidua paup misit
duo minuta quod est quadrās. Et cō-
uocans discipulos suos ait illis.
Amen dico vobis: quoniā vidua hec
pauper plus oībus misit qui miserunt
in gazophylacium. Omnes enim
ex eo qd abūdabat illis miserūt: hec
vero de penuria sua omnia que
habuit misit totū victū suum. Cap. 13.

Et cū egrederetur de templo:
ait illi vnus ex discipulis suis.
Magister aspice quales lapides: et qles
structure. Et respondēs iesus ait
illi. Uides has oēs magnas edificatōes?
Non relinquetur lapis sup lapidē q nō
destruatur. Et cum sederet in
mōte oliuarum cōtra tēplū interrogabant
eum separatim petrus et iacobus
et iohannes et andreas. Dic nobis qn
ista fient et quod signum erit quando
hec oīa incipient cōsumari? Et rñdēs
iesus cepit dicere illis. Uidete ne
qs vos seducat. Multi enim venient
in nomine meo dicentes quia ego
sum: et multos seducent. Cum
audieritis aūt bella et opiniones bellorum:
ne timueritis. Oportet enī hec fieri: sed
finis. Exurget enim gens nondum
cōtra gentē et regnū sup regnū: et erūt
terremotus per loca: et fames.
Initium dolorum hec. Uidete

Mat. 22. g. Luce. 20. g.
D
Mat. 22. g. Luce. 20. g. ps. 109.
Mat. 23. a. Luce. 11. f. et 14. b.
Luce. 21. a.
A
Mat. 24. a. Lu. 19. g. et 21. b.
Mat. 7. d. et 24. a. Luce. 21. b. 1. Cor. 3. d. Ephe. 5. b. Luce. 21. b.
B
Mat. 10. c. Johā. 16. a

πετε δὲ ὑμεῖς εαυτούς. παραδώσουσι γαρ
ὑμᾶς εις συνέδρια, και εις συναγωγάς δα-
ρήσεσθε, και επί ηγεμόνων και βασιλέων στα
θήσεσθε ένεκεν εμού, εις μαρτύριον αυτοίς.
και εις πάντα τα έθνη δει πρώτον κηρυχ-
θῆναι το ευαγγέλιον. όταν δε αγάγωσιν ὑ-
μάς παραδιδόντες, μη προμεριμνάτε τι λα
λήσητε μη δε μελετάτε, αλλ ο εάν δοθῆ ὑ
μίν εν εκείνη τη ώρα, τούτο λαλείτε. ου γαρ
εστέ ὑμείς οι λαλούντες, αλλά το πνεύ-
μα το άγιον. παραδώσει δε αδελφός αδελ
φόν εις θάνατον και πατήρ τέκνον, και επα
ναστήσονται τέκνα επί γονείς, και θανατώ-
σουσιν αυτούς, και έσεσθε μισούμενοι ὑπό
πάντων διά το όνομα μου. ο δε ὑπομείνας
εις τέλος, ούτος σωθήσεται. όταν δε ίδητε
το βδέλυγμα της ερημώσεως το ρηθέν ὑπό
δανιήλ του προφήτου εστός όπου ου δει
ο αναγινώσκων νοείτω. τότε οι εν τη ιουδαί
α φευγέτωσαν εις τα όρη. ο δε επί του δώ-
ματος, μη καταβάτω εις οικίαν, μη δε εισελ-
θέτω άραι τι εκ της οικίας αυτού. και ο εισ
τον αγρόν ών, μη επιστρεψάτω εις τα οπί-
σω άραι το ιμάτιον αυτού. ουαί δε ταις εν
γαστρί εχούσαις, και ταις θηλαζούσαις εν
εκείναις ταις ημέραις. προσεύχεσθε δε ίνα
μη γένηται η φυγή ὑμών χειμώνος. έσον-
ται γαρ αι ημέραι εκείναι θλίψις, οία ου γέ
γονε τοιαύτη απ αρχής κτίσεως ης έκτισεν ο
θεός έως του νυν, και ου μή γένηται. και ει
μή κύριος εκολόβωσε τας ημέρας, ουκ αν ε
σώθη πάσα σαρξ. αλλά διά τους εκλεκτούς
ους εξελέξατο, εκολόβωσε τας ημέρας. και
τότε εάν τις ὑμίν είπη ιδού ώδε ο χριστός η
ιδού εκεί, μη πιστεύσητε. εγερθήσονται γαρ
ψευδόχριστοι και ψευδοπροφήται, και δώ
σουσι σημεία και τέρατα προς το αποπλα
νάν ει δυνατόν και τους εκλεκτούς. ὑμείς δε
βλέπετε. ιδού προείρηκα ὑμίν πάντα. αλλ
εν εκείναις ταις ημέραις, μετά την θλίψιν ε-
κείνην ο ήλιος σκοτισθήσεται, και η σελήνη
ου δώσει το φέγγος αυτής. και οι αστέρες
του ουρανού έσονται εκπίπτοντες. και αι
δυνάμεις αι εν τοις ουρανοίς σαλευθήσον-
ται. και τότε όψονται τον υιόν του ανθρώ-
που ερχόμενον εν νεφέλαις, μετά δυνά-
μεως πολλής και δόξης. και τότε αποστε-
λεί τους αγγέλους αυτού, και επισυνάξει
τους εκλεκτούς αυτού εκ των τεσσάρων α-
νέμων, απ άκρου γης έως άκρου ουρανού
από δε της συκής μάθετε την παραβολήν.
όταν δη ο κλάδος αυτής απαλός γένηται,
και εκφύη τα φύλλα, γινώσκετε ότι εγγύς

autem vos metipsos. Tradent enim
vos in concilijs: ⁊ in synagogis vapu
labitis: ⁊ ante presides ⁊ reges stabitis
ꝑpter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primū oportet pre
dicari euangelium. Et cū duxerint vos Mat.10. Luce.12.
tradentes nolite precogitare qd loqua-
mini: sed quod datum vobis fuerit
in illa hora id loquimini. Non enim
vos estis loquentes: sed spiritus
sanctus. Tradet aūt frater fratrem
in mortem: ⁊ pater filium: ⁊ cōsurgēt
filij in parentes: ⁊ morte afficient
eos. Et eritis odio
oib9 ꝑpter nomē meū. Qui āt sustinue Mat.10
rit in finem hic saluus erit. Cū āt vi- ⁊.24.b. Danie.9
deritis abominationem desolationis
stantem vbi non debet:
qui legit intelligat. Tunc q in iudea sūt
fugiant in montes: ⁊ qui super tectū:
ne descendat in domum: nec itroeat vt
tollat quid de domo sua: et qui in
agro erit non reuertatur retro
tollere vestimentū suū. Ue āt pregnā Mat.24 Luce.2
tibus ⁊ nutrientibus in
illis diebus. Orate vero vt hyeme Mat.2
nō fiant. Erunt Mat.2 Luce.2
eni dies illi tribulationis ┌ quā ꝯdidit
tales q̄les nō fuerūt ab initio creature
deus vsq nunc: neq fient. Et nisi Mat.
breuiasset dñs dies: nō fuisset salua
omnis caro. Sed ꝑpter electos
quos elegit breuiauit dies. Et Mat. Luce.
tunc si qs vobis dixerit. Ecce hic ē xp̄s:
ecce illic ne credideritis. Exurgent ei Mat.
pseudoxp̄i et pseudoprophete: ⁊ dabūt
signa et portenta ad seducendos
si fieri potest etiam electos. Uos ergo
videte. Ecce predixi vobis oia. Sed
in illis diebus post tribulationem illaz
sol contenebrabitur: ⁊ luna Johe
non dabit splendorem suum. Et stelle Esai .13.b
celi erunt decidentes: ⁊ Mat
virtutes que in celis sūt mouebuntur. Luce Dan
Et tunc videbunt filium hominis
venientem in nubibus cum virtute
multa ⁊ gloria. Et tunc mittet
angelos suos: ⁊ congregabit
electos suos a quattuor ventis
a summo terre vsq ad summum celi.
A ficu aūt discite parabolam. Ma Lu
Cum iam ramus eius tener fuerit
⁊ nata fuerint folia: cognoscitis q2 in ꝓxi

το θέρος εστίν. ούτω και υμείς όταν ταύτα
ίδητε γινόμενα, γινώσκετε ότι εγγύς εστιν
επί θύραις. αμήν λέγω υμίν, ότι ου μή πα-
ρέλθη η γενεά αύτη, μέχρις ου πάντα ταύ-
τα γένηται. ο ουρανός και η γη παρελεύσον-
ται, οι δε λόγοι μου ου μή παρέλθωσι. πε-
ρί δε της ημέρας εκείνης και ώρας, ουδείς οί-
δεν, ουδέ οι άγγελοι οι εν τω ουρανώ, ου-
δέ ο υιός, ει μή ο πατήρ. βλέπετε αγρυπνεί-
τε και προσεύχεσθε, ουκ οίδατε γαρ πότε
ο καιρός εστίν. ως άνθρωπος απόδημος α-
φείς την οικίαν αυτού, και δους τοις δού-
λοις αυτού την εξουσίαν, και εκάστω το έρ-
γον αυτού, και τω θυρωρώ ενετείλατο ίνα
γρηγορή. γρηγορείτε ουν ουκ οίδατε γαρ
πότε ο κύριος της οικίας έρχεται οψέ, η με-
σονυκτίου, η αλεκτοροφωνίας, η πρωΐ, μη
ελθών εξαίφνης, εύρη υμάς καθεύδοντας.
α δε υμίν λέγω, πάσι λέγω. γρηγορεί-
τε.

Cap.14.

Ην δε το πάσχα και τα άζυμα μετά δύο
ημέρας, και εζήτουν οι αρχιερείς και οι
γραμματείς πως αυτόν εν δόλω κρατή-
σαντες αποκτείνωσιν. έλεγον δε. μη εν τη ε-
ορτή, μήποτε θόρυβος έσται του λαού. και
όντος αυτού εν βηθανία εν τη οικία σίμω-
νος του λεπρού, κατακειμένου αυτού, ήλθε
γυνή έχουσα αλάβαστρον μύρου νάρδου
πιστικής πολυτελούς, και συντρίψασα το
αλάβαστρον, κατέχεεν αυτού κατά της κε-
φαλής. ήσαν δε τινες αγανακτούντες προς
εαυτούς και λέγοντες. εις τι η απώλεια
αύτη του μύρου γέγονεν. ηδύνατο γαρ
τούτο πραθήναι επάνω τριακοσίων δηναρί-
ων, και δοθήναι τοις πτωχοίς. και ενεβριμών-
το αυτή. ο δε ιησούς είπεν. άφετε αυτήν. τι
αυτή κόπους παρέχετε. καλόν έργον ειργά-
σατο εν εμοί. πάντοτε γαρ τους πτωχούς
έχετε μεθ εαυτών, και όταν θέλητε δύνασ-
θε αυτούς ευποιήσαι, εμέ δε ου πάντοτε έ-
χετε. ο έσχεν αύτη εποίησε, προέλαβε μυρί-
σαι μου το σώμα εις τον ενταφιασμόν. αμήν
λέγω υμίν όπου εάν κηρυχθή το ευαγγέ-
λιον τούτο εις όλον τον κόσμον, και ο εποί-
ησεν αύτη λαληθήσεται εις μνημόσυνον αυ-
τήσ. και ο ιούδας ο ισκαριώτησ εισ των δώ-
δεκα απήλθε προς τουσ αρχιερείσ ίνα πα-
ραδώ αυτόν αυτοίσ. οι δε ακούσαντεσ εχά-
ρησαν, και επηγγείλαντο αυτώ αργύριον
δούναι. και εζήτει πωσ ευκαίρωσ αυτόν πα-
ραδώ. και τη πρώτη ημέρα των αζύμων ότε
το πάσχα έθυον, λέγουσιν αυτώ οι μαθη-
ταί αυτού. που θέλεισ απελθόντεσ ετοιμάσο

mo sit estas. Sic & vos cũ videritis hec (D)
fieri: scitote ꝙ in proximo sit
in ostijs. Amẽ dico vobis quĩ nõ trãsi-
bit generatio hec donec omnia ista
fiant. Celũ & terra transibunt: Mat. 24. e
verba autem mea non transibunt. De Luce.16.d. & 21.f.
die aũt illo vel hora nemo scit:
neq; angeli in celo neq;
filius nisi pater. Videte: vigilate
et orate. Nescitis enim quando
tp̃s sit. Sicut homo q̃ pegre pfect9 re- Mat.25.b
liquit domum suam & dedit seruis Luce. 19 .b
suis potestatem cuiusq; operis:
et ianitori precepit vt
vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enim Mat. 24.f.
qñ dñs dom9 vẽiat sero an media no- Luce .12.e.
cte: an gallicantu: an mane: ne cum
venerit repente iueniat vos dormientes
quod autem vobis dico oibus dico vi-
gilate.

Cap.14.

Erat aũt pascha & azyma p9 biduũ: (A)
et querebãt summi sacerdotes & Mat.26.a.
scribe quomodo eum dolo tenerent et Luce. 22. a.
occiderẽt. Dicebãt aũt. Nõ in die festo Johã. .12.a
ne forte tumultus fieret in pplo. Et cũ Mat. 26.a.
esset bethanie in domo simonis
leprosi et recumberet: venit
mulier habẽs alabastrũ vnguẽti nardi
spicati preciosi: et fracto
alabastro effudit super caput eius.
Erant aũt quidã indigne ferentes itra
semetipsos: et dicẽtes. Vt quid pditio
ista vnguẽti facta ẽ? Poterat ei vnguẽ- Mat. 26.a.
tũ istud venũdari plusq; trecẽtis denarijs
& dari paupibus. Et fremebant in
eã. Jesus aũt dixit. Sinite eã. Quid Mat.26.b
illi molesti estis? Bonũ op9 operata ẽ
in me. Semper enim pauperes
habetis vobiscũ: & cũ volueritis potestis
illis bñfacere: me aũt nõ semp hẽbitis.
Quod habuit hec fecit: pũenit vngere Mat.26.b.
corpus meum in sepulturam. Amen Luce. 7.f
dico vobis: vbicũq; pdicatũ fuerit euã- Johã .12.a
geliũ istud in vniuerso mũdo: et qd fe- (B)
cit hec: narrabit in memoriam eius.
Et iudas scariotis vnus de duodecim Mat.26.b
abijt ad sũmos sacerdotes vt pderet Luce.22. a
eum illis. Qui audientes gauisi sunt
& promiserunt ei pecuniam se
daturos. & q̃rebat quõ illũ oportũe tra-
deret. Et primo die azymorum quando
pasca imolabant: dicunt ei discipuli.
Quo vis eamus et paremus tibi

μεμ ἵμα φάγῃς / Το ϖάσχα. και αποστέλλει
Δύο / Των μαθητώμ αυτού, και λέγει αυτοίς.
υπάγετε εις / Τημ ϖόλιμ, και απαμτήσει υμίμ
άμθρωπος κεράμιομ ύΔατος βαστάζωμ, α=
κολουθήσατε αυτώ, και όπου εάμ εισέλθη,
είϖατε / Τω οικοΔεσπότη, ότι / ο ΔιΔάσκαλος
λέγει. ϖου εστί / Το κατάλυμα όπου / Το πάσ
χα μετά / Των μαθητώμ μου φάγω. και
αυτός υμίμ Δείξει αμώγαιομ μέγα εστρωμέ
μομ έτοιμομ, εκεί ετοιμάσατε ημίμ. και εξήλ=
θομ / οι μαθηταί αυτού και ήλθομ εις / Τημ ϖό
λιμ, και εύρομ καθώς είϖεμ αυτοίς, και ητοί
μασαμ / το ϖάσχα. και οψίας γεμομέμης, έρ=
χεται μετά / Των ΔώΔεκα, και αμακειμέμωμ αυ
τώμ και εσθιόμτωμ, είπεμ / ο ιησούς. αμήμ λέ
γω υμίμ, ότι εις εξ υμώμ ϖαραΔώσει με / ο
εσθίωμ μετ εμού. οι Δε ήρξαμτο λυϖείσθαι
και λέγειμ αυτώ εις καθ εις. μήτι εγώ. και
άλλος, μήτι εγώ. ο Δε αποκριθείς είπεμ αυ
τοίς. εις εκ / Των ΔώΔεκα / ο εμβαπτόμεμος μετ
εμού εις / Το Τρυβλίομ. / ο μεμ υιός / Του αμ=
θρώπου υπάγει καθώς γέγραπται ϖερί αυ
τού. ουαί Δε / Τω αμθρώϖω εκείμω Δι ου / ο
υιός / Του αμθρώπου ϖαραΔίΔοται. καλόμ
ημ αυτώ, ει ουκ εγεμμήθη / ο άμθρωπος εκεί
μος. και εσθιόμτωμ αυτώμ, λαβώμ / ο ιησούς
άρτομ και ευλογήσας, έκλασε και έΔωκεμ
αυτοίς και είϖε. λάβετε φάγετε, Τούτο εσ=
τί / Το σώμα μου. και λαβώμ / Το ϖοτήριομ ευ
χαριστήσας, έΔωκεμ αυτοίς, και έπιομ εξ αυ
τού ϖάμτες, και είπεμ αυτοίς. Τούτο εστί / Το
αίμα μου / Το / Της καιμής Διαθήκης / Το ϖερί
ϖολλώμ εκχυμόμεμομ. αμήμ λέγω υμίμ, ό
τι ουκ έτι ου μή ϖίω εκ / Του γεμμήματος / Της
αμπέλου, έως / Της ημέρας εκείμης όταμ αυ
τό ϖίμω καιμόμ εμ / τη βασιλεία / Του θεού. και
υμμήσαμτες, εξήλθομ εισ / Το όρος / Των ελαι=
ώμ, και λέγει αυτοίς / ο ιησούς. ότι ϖάμτεσ
σκαμΔαλισθήσεσθε εμ εμοί εμ / Τη μυκτί Ταύ=
τη. ότι γέγραπται, ϖατάξω / Τομ ϖοιμέμα.
και Διασκορπισθήσεται / Τα ϖρόβατα. αλλά
μετά / Το εγερθήμαι με, προάξω υμώμ εις / Τημ
γαλιλαίαμ. / ο Δε ϖέτρος έφη αυτώ. και ει
πάμτες σκαμΔαλισθήσομται εμ σοι, αλλ ουκ
εγώ. και λέγει αυτώ / ο ιησούς. αμήμ λέγω
σοι, ότι συ σήμερομ εμ / Τη μυκτί Ταύτη πρι=
μή Δις αλέκτορα φωμήσαι, Τρις απαρμήση με
ο Δε εκ ϖερισσού έλεγε μάλλομ, εάμ με Δέ
η συμαποθαμείμ σοι, ου μή σε αϖαρμήσωμαι.
ωσαύτως Δε και ϖάμτες έλεγομ. και έρχομ
ται εις χωρίομ ου / Το όμομα γεθσημαμή, και
λέγει / Τοις μαθηταίς αυτού. καθίσατε ώΔε
έως προσεύξομαι. και παραλαμβάμει / Τομ ϖέ

vt manduces pascha? Et mittit
duos ex discipulis suis et dicit eis.
Ite in ciuitatem: et occurret vobis Mat.26 Luce.22
homo lagenã aque baiulans. Seqmĩ
eum et quocunqȝ introierit
dicite dño domus: quia magister
dicit. Ubi est refectio mea vbi pascha
cum discipulis meis manducem? Et
ipse vobis demõstrabit cenaculũ grãde
illic parate nobis. Et abierũt [stratũ &
discipuli ei9: & venerunt in ciuitatem:
et inuenerũt sicut dixerat illis & parauerũt
pascha. Uespere autem facto: venit Mat.26 Johã.13
cum duodecim. Et discumbentibus il=
lis et mãducantib9 ait iesus. Amen di
co vobis: quia vn9 ex vobis tradet me
q̃ mãducat mecũ. At illi ceperũt ɔtrista=
ri et dicere ei singulatim. Nunquid ego?
Qui ait illis.
Unus ex duodecim qui intingit mecuȝ
manũ in catino. Et filius quidem hois
vadit sicut scriptum est de eo.
Ue autem homini illi per quem
filius hominis tradetur. Bonum Mat. Luce.
erat ei: si non esset natus homo ille.
Et manducantib9 illis: accepit iesus Mat. Luce.
panem et benedicens fregit & dedit
eis et ait. Sumite hoc est [agẽs
corpus meũ. Et accepto calice: grãs
dedit eis. Et biberunt ex illo
omnes. Et ait illis. Hic est
sanguis me9 noui testamenti: qui pro
multis effundetur. Amẽ dico vobis: q̃ Mat.
iam non bibam de genimine
vitis vsqȝ in diem illum cum illud
bibam nouum in regno dei. Et Mat. Joh.
hymno dicto exierũt in montẽ oliuaꝝ.
Et ait eis iesus. Omnes
scandalizabimini in me in nocte ista
quia scriptum est. Percutiam pastorẽ Zach. Mat. Luc.
et dispergentur oues. Sed
postea q̃ resurrexero precedam vos in
galileam. Petrus autẽ ait illi. Et si
omnes scandalizati fuerint in te: sed nõ
ego. Et ait illi iesus. Amen dico
tibi: quia tu hodie ĩ nocte hac priusq̃
gall9 vocẽ bis dederit: ter me es nega
turus. At ille ãpli9 loq̃bať. Et si opor= M
tuerit me simul cõmori tibi non te nega
bo. Similiter aũt & oẽs dicebant. Et ve M
niũt in prediũm cui nomẽ gethsemani &
ait discipulis suis. Sedete hic M
donec orem. Et assumit petrum

τρον καὶ ιάκωβον καὶ ιωάννην μεθ εαυτοῦ, καὶ ἤρξατο εκθαμβεῖσθαι καὶ αδημονεῖν. καὶ λέγει αυτοῖς. περίλυπος εστὶν η ψυχή μου έως θανάτου. μείνατε ὧδε, καὶ γρηγορεῖτε μετ εμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν, έπεσεν επὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο, ἵνα ει δυνατὸν εστὶ παρέλθῃ απ αυτοῦ η ὥρα. καὶ έλεγεν. αββᾶ ο πατὴρ, πάντα δυνατά σοι, παρένεγκε τὸ ποτήριον απ εμοῦ τοῦτο. αλλ ου τί εγὼ θέλω, αλλὰ τί σύ. καὶ έρχεται καὶ ευρίσκει αυτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ πέτρῳ. σίμων καθεύδεις, ουκ ίσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι. γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εισέλθητε εις πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, η δὲ σὰρξ ασθενής. καὶ πάλιν απελθὼν προσηύξατο τὸν αυτὸν λόγον ειπών. καὶ υποστρέψας, εὗρεν αυτοὺς πάλιν καθεύδοντας. ἦσαν γὰρ οι οφθαλμοὶ αυτῶν βεβαρημένοι, καὶ ουκ ᾔδεισαν τί αυτῷ αποκριθῶσι. καὶ έρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αυτοῖς. καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ αναπαύεσθε. απέχει. ἦλθεν η ὥρα, ιδοὺ παραδίδοται ο υιὸς τοῦ ανθρώπου εις τὰς χεῖρας τῶν αμαρτωλῶν. εγείρεσθε άγωμεν. ιδοὺ ο παραδιδούς με ἤγγικε. καὶ ευθέως έτι αυτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται ιούδας εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ αυτοῦ όχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν αρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ο παραδιδοὺς αυτὸν σύσσημον αυτοῖς λέγων. ὃν ἂν φιλήσω αυτός εστι, κρατήσατε αυτὸν καὶ απαγάγετε ασφαλῶς. καὶ ελθὼν ευθέως προσελθὼν αυτῷ λέγει. χαῖρε ραββί. καὶ κατεφίλησεν αυτόν. οι δὲ επέβαλον επ αυτὸν τὰς χεῖρας αυτῶν, καὶ εκράτησαν αυτόν. εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν, έπαισε τὸν δοῦλον τοῦ αρχιερέως, καὶ αφεῖλεν αυτοῦ τὸ ωτίον. καὶ αποκριθεὶς ο ιησοῦς εἶπεν αυτοῖς. ως επὶ λῃστὴν εξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με. καθημέραν ἤμην πρὸς υμᾶς εν τῷ ιερῷ διδάσκων, καὶ ουκ εκρατήσατέ με. αλλ ἵνα πληρωθῶσιν αι γραφαί. καὶ αφέντες αυτὸν πάντες έφυγον. καὶ εἷς τις νεανίσκος ηκολούθησεν αυτῷ περιβεβλημένος σινδόνα επὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αυτὸν οι νεανίσκοι. ο δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς έφυγεν απ αυτῶν. καὶ απήγαγον τὸν ιησοῦν πρὸς τὸν αρχιερέα. καὶ συνέρχονται αυτῷ πάντες οι αρχιερεῖς καὶ οι πρεσβύτεροι, καὶ οι γραμματεῖς. καὶ ο πέτρος απὸ μακρόθεν ηκολούθησεν αυτῷ έως έσω εις τὴν αυλὴν τοῦ αρ-

et iacobum et iohannem secum:
et cepit pauere et tedere. Et — Mat. 26. d / Johã. 12. d
ait illis. Tristis est anima mea
vsq ad mortẽ. Sustinete hic et vigila-
te. Et cũ processisset paululũ ꝓcidit sup — Mat. 26. d. / Luce. 22. d.
terram et orabat: vt si fieri posset
transiret ab eo hora. Et dixit.
Abba pater: oĩa tibi possibilia sunt: — Mat. 26. d. / Luce. 22. e. / Johã. 6. e.
transfer calicem hunc a me: sed nõ qđ
ego volo: sed quod tu. Et venit et in
uenit eos dormientes. Et ait petro.
Simon dormis? Non potuisti vna
hora vigilare. Vigilate et orate
vt non intretis in temptationem.
Spũs quidẽ ꝓmpt9 ẽ: caro vo ĩfirma. — Mat. 26. d. / Johã. 6. g. / Mat. 26. d
Et iterũ abiens orauit eundẽ sermonez
dicens. Et reuersus denuo: ĩuenit eos
dormientes. Erant enim oculi — E
eorum grauati: ⁊ ignorabant quid
responderẽt ei. Et venit tertio: et ait
illis. Dormite iam et requiescite.
Sufficit. Venit hora: ecce filius
hominis tradetur in manus
peccatorum. Surgite eamus. Ecce
qui me tradet prope est. Et adhuc eo — Mat. 26. e. / Luce. 22. e. / Johã. 18. a.
loquente venit iudas scarioth vnus de
duodecim et cum eo turba multa:
cum gladijs ⁊ lignis missi a summis
sacerdotibus et scribis et
senioribus. Dederat autem traditor — Mat. 26. e
eis signũ dicens. Quẽcũq osculat9 fue
ro ipse est tenete eum: et ducite
caute. Et cũ venisset statim accedẽs ad
eum ait. Aue rabbi. Et osculatus est
eum. At illi manus iniecerunt in ie-
sum et tenuerunt eum. Unus — Mat. 26. e. / Luce. 22. e. / Johã. 18. b.
aũt quidam de circunstantibus educẽs
gladiuz: percussit seruum summi sacer
dotis ⁊ ãputauit illi auriculã. Et rñdẽs — Mat. 26. e. / Luce. 22. e. / Johã. 18. d
iesus ait illis. Tanq̃ ad latronẽ existis
cum gladijs ⁊ lignis comprehendere
me. Quottidie eram apud vos in
tẽplo docens: et non me tenuistis.
Sed vt impleant scripture. Tũc discipu — Mat. 26. f.
li ei9 relinquẽtes eũ oẽs fugerũt. Adole
scẽs aũt quidam sequebatur eum ami
ctus sindone super nudo: et tenuerunt
eum. Et ille reiecta — F
sindone nudus ꝓfugit ab eis. Et — Mat. 26. f. / Luce. 22. f
adduxerunt iesum ad sũmum sacerdotẽ
et conuenerunt omnes sacerdotes.
et scribe et seniores. — Mat. 26. f. / Luce. 22. f.
Petrus autem a longe secutus est
eũ vsq ĩtro in atriũ summi sacerdotis:

χιερέως. καὶ ἦν σύγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ἐζήτουν κατὰ τοῦ ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινὲς ἀναστάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, λέγοντες. ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον, ἐπηρώτησε τὸν ἰησοῦν λέγων. οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν. ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν. ἐγώ εἰμι. καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως. καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει. τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας, τί ὑμῖν φαίνεται. οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. καὶ ἤρξαντο τινὲς ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ. προφήτευσον. καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον. καὶ ὄντος τοῦ πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει. καὶ σὺ μετὰ τοῦ ναζαρηνοῦ ἰησοῦ ἦσθα. ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων. οὐκ οἶδα, οὔτε ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν, ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ πέτρῳ. ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

Cap.15.

Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν ἰησοῦν ἀπήνεγκαν, καὶ

et sedebat cum ministris Iohā.1
ad ignem: et calefaciebat se.
Sūmi Ꝟo sacerdotes et oē cōciliū q̄rebāt Mat.2 Luce.2
aduersus iesū testimoniū: vt eū morti tra
derent nec inueniebant. Multi
āt testioniū falsū dicebāt aduersus eū: et
cōueniētia testimonia nō erāt. Et quidā Mat.2
surgētes falsum testimoniū ferebāt ad
uersus eū dicentes. Qm̄ nos audiuim9
eū dicētē. Ego dissoluā templū hoc
manufactum: et post triduum
aliud nō manufactū edificabo. Et non
erat cōueniēs testimoniū illoꝝ. Exurgēs
āt sūmus sacerdos in mediū: iterroga
uit iesū dicens. Nō rn̄des q̄cq̄ ad ea q̄ ti
bi obijciuntur ab his? Ille autē tacebat
et nihil rn̄dit. Rursū sūm9 sacerdos in Mat. Luce
terrogabat eū: et dixit ei. Tu es christus
filius dei benedicti. Iesus aūt dixit illi. Mat. Luce
Ego sum. Et videbitis filiū hominis Iohā
sedētem a dextris virtutis dei:
et venientem cum nubibus celi.
Sūm9 āt sacerdos scindens vestimenta Ma
sua ait. Quid adhuc d̄sideram9 testes? Ma Luc
Audistis blasphemiam: quid vobis
videt̄? Qui omnes condemnauerūt eū
esse reū mortis. Et ceperūt quidā con M. Lu
spuere eum et velare faciem Io
eius: et colaphis eum cedere et dicere
ei: prophetiza: et ministri alapis
eum cedebant. Et cum esset petrus M
ī atrio deorsum: venit vna ex ancillis Lu Io
sūmi sacerdotis: et cum vidisset petrum
calefacientem se: aspiciens illū ait. Et
tu cum iesu nazareno eras? At ille
negauit dicens. Neq̄ scio neq̄ noui
q̄d dicas. Et exijt foras ante atrium:
et gallus cantauit. Rursus āt cū vidis
set illū ancilla cepit dicere circūstātib9:
quia hic ex illis est. At ille
iterū negauit. Et p9 pusillū rurs9 q̄ asta
bāt dicebāt petro. Uere ex illis
es: nam et galileus es.
Ille autem cepit anathematizare
et iurare quia nescio hominē istum
quē dicitis. Et statī iterū gallus cāta
uit. Et recordat9 est petrus verbi quod
dixerat ei iesus: priusq̄ gallus
cantet bis: ter me negabis. Et cepit
flere.

Cap.15.

Et confestim mane concilium
facientes sūmi sacerdotes cū seniori
bus et scribis: et vniuerso concilio
vincientes iesum duxerunt: et

παρέδωκαν τω πιλάτω. και επηρώτησεν αυ=
τόν ο πιλάτος. συ ει ο βασιλεύς των ιου=
δαίων. ο δε αποκριθείς είπεν αυτώ. συ λέ
γεις. και κατηγόρουν αυτού οι αρχιερείς
πολλά, αυτός δε ουδέν απεκρίνατο. ο δε πι
λάτος πάλιν επηρώτησεν αυτόν λέγων.
ουκ αποκρίνη ουδέν. ίδε πόσα σου κατα=
μαρτυρούσιν. ο δε ιησούς ουκ έτι ουδέν α
πεκρίθη, ώστε θαυμάζειν τον πιλάτον. κατά
δε εορτήν απέλυεν αυτοίς ένα δέσμιον όν=
περ ητούντο. ην δε ο λεγόμενος βαραββάς,
μετά των συστασιαστών δεδεμένος, οίτι=
νες εν τη στάσει φόνον πεποιήκεισαν. και α
ναβοήσας ο όχλος, ήρξατο αιτείσθαι καθώς
αεί εποίει αυτοίς. ο δε πιλάτος απεκρίθη
αυτοίς λέγων. θέλετε απολύσω υμίν τον
βασιλέα των ιουδαίων. εγίνωσκε γαρ ότι
δια φθόνον παραδεδώκεισαν αυτόν οι αρ=
χιερείς. οι δε αρχιερείς ανέσεισαν τον όχλον
ίνα μάλλον τον βαραββάν απολύση αυτοίς
ο δε πιλάτος αποκριθείς πάλιν είπεν αυ=
τοίς. τι ουν θέλετε ποιήσω ον λέγετε βασι=
λέα των ιουδαίων. οι δε πάλιν έκραξαν στα
ύρωσον αυτόν. ο δε πιλάτος έλεγεν αυτοίς.
τι γαρ κακόν εποίησεν. οι δε περισσοτέ=
ρως έκραξαν, σταύρωσον αυτόν. ο δε πιλά
τος βουλόμενος τω όχλω το ικανόν ποιή=
σαι, απέλυσεν αυτοίς τον βαραββάν, και πα=
ρέδωκε τον ιησούν φραγελλώσας, ίνα σταυ
ρωθή. οι δε στρατιώται απήγαγον αυτόν έ
σω της αυλής, ο εστί πραιτώριον. και συγ=
καλούσιν όλην την σπείραν, και ενδύουσιν
αυτόν πορφύραν, και περιτιθέασιν αυτώ
πλέξαντες ακάνθινον στέφανον, και ήρξαν=
το ασπάζεσθαι αυτόν και λέγειν. χαίρε ο βα
σιλεύς των ιουδαίων. και έτυπτον αυτού την
κεφαλήν καλάμω, και ενέπτυον αυτώ, και
τιθέντες τα γόνατα προσεκύνουν αυτώ. και
ότε ενέπαιξαν αυτώ, εξέδυσαν αυτόν την
πορφύραν, και ενέδυσαν αυτόν τα ιμάτια
τα ίδια, και εξάγουσιν αυτόν ίνα σταυρώ
σωσιν αυτόν. και αγγαρεύουσι παράγον=
τα τινά σίμωνα κυρηναίον ερχόμενον απ
αγρού τον πατέρα αλεξάνδρου και ρούφου
ίνα άρη τον σταυρόν αυτού. και φέρουσιν
αυτόν επί γολγοθάν τόπον ο εστί μεθερμη
νευόμενον κρανίου τόπος. και εδίδουν αυ=
τώ πιείν εσμυρνισμένον οίνον, ο δε ουκ έλα
βε. και σταυρώσαντες αυτόν διαμερίζονται
τα ιμάτια αυτού βάλλοντες κλήρον επ αυ
τά, τις τι άρη. ην δε ώρα τρίτη, και εσταύρω
σαν αυτόν. και ην η επιγραφή της αιτίας αυ
τού επιγεγραμμένη ο βασιλεύς των ιουδαί=
ων. και συν αυτώ σταυρούσι δύο ληστάς, ε

tradiderunt pilato. Et interrogauit eũ Mat.27.b
pilatus. Tu es rex iudeorum? Luce.23.a
At ille respondens ait illi. Tu dicis. Johã.18.f
Et accusabant eum summi sacerdotes in Mat.27.b.
multis. Pilatus autem Johã.19.b.
rursum interrogauit eum dicens.
Nõ rñdes quicq̃? Uide in quãtis te accusãt?
Jesus autem amplius nihil respondit:
ita vt miraretur pilatus. Per Mat.27.b.
diẽ aũt festũ solebat dimittere illis vnũ Luce.23.c.
ex vinctis quẽcũq̃ petijssent. Erat aũt q̃ di Johã.18.g
cebatur barrabas: q̃ cũ sediciosis erat vi
nct⁹ q̃ in seditiõe fecerãt homicidiũ. Et cũ Mat.27.b
turba cepit rogare sicut ⌊ ascendisset Johã.18.g.
semp̱ faciebat illis. Pilatus aũt rñdit
eis ꝛ dixit. Uultis dimittam vobis
regem iudeorum? Sciebat enim ꝙ
per inuidiã tradidissent eũ summi sacerdo
tes. Pontifices aũt concitauerũt turbã Mat.27.b.
vt magis barrabam dimitteret eis. Luce.23.c Johã 18.g
Pilatus aũt iterum respondẽs ait illis. Actuũ.3.c
Quid ergo vultis faciam regi
iudeorũ? At illi iterũ clamauerũt
dicẽtes. Crucifige eũ. Pilat⁹ vero dice
bat illis. Quid enĩ mali fecit? At illi B
magis clamabãt. Crucifige eũ. Pilat⁹ Mat.27.c.
volens populo satisfacere ⌊ autem Luce.27.d Johã.19.c.
dimisit illis barrabam: et tradidit
iesum flagellis cesũ vt crucifigeretur.
Milites autem duxerunt eum in Mat.27.c.
atrium pretorij: et conuocant Johã.19.a
totam cohortem: et induunt
eum purpura: et imponunt ei
plectentes spineã coronam: et cepert
salutare eum. Aue rex Mat.27.d
iudeorum. Et percutiebant
caput eius harũdine: ꝛ ꝯspuebãt eũ. ꝛ
ponentes genua adorabant eum. Et
postq̃ illuserunt ei: exuerunt illum
purpura: et induerunt eum vestimentis
suis: et educunt illum vt crucifigerent
eum. Et angariauerũt pretereuntem Mat.27.d
quẽpiã simonẽ cyreneũ venientem de Luce.23.d.
villa: patrem alexandri et ruffi:
vt tolleret crucem eius. Et perducunt Mat.27.d
illũ in golgotha locũ: qđ ẽ interpretatũ Luce.23.c. Johã.19.c.
caluarie locus. Et dabant ei Mat.27.d
bibere myrrhatũ vinum: ꝛ non accepit Johã.19.c.
Et crucifigentes eum diuiserunt Mat.27.d.
vestimẽta eius: mittentes sortẽ sup̱ eis Luce.23.c. Johã.19.d.
q̇s q̇d tolleret. Erat aũt hora tertia: et
eũ. Et erat titulus cãe ei⁹ ⌊ crucifigerũt Mat.27.d
inscriptus rex iudeorum. Luce.23.c. Johã.19.d
Et cum eo crucifigunt duos latrones

να εκ δεξιών, και ένα εξ ευωνύμων αυτού.
και επληρώθη η γραφή η λέγουσα. και με=
τά ανόμων ελογίσθη. και οι παραπορευόμε
νοι εβλασφήμουν αυτόν, κινούντες τας κεφα
λάς αυτών, και λέγοντες. ουά, ο καταλύ=
ων τον ναόν και εν τρισίν ημέραις οικοδο=
μών, σώσον σεαυτόν, και κατάβα από του
σταυρού. ομοίως και οι αρχιερείς εμπαίζον
τες προς αλλήλους μετά των γραμματέων
έλεγον. άλλους έσωσεν, εαυτόν ου δύνα
ται σώσαι. ο χριστός ο βασιλεύς του ισρα
ήλ, καταβάτω νυν από του σταυρού, ίνα ί
δωμεν και πιστεύσωμεν. και οι συνεσταυρω
μένοι αυτώ ωνείδιζον αυτόν. γενομένης δε
ώρας έκτης, σκότος εγένετο εφ όλην την
γην έως ώρας ενάτης. και τη ώρα τη ενάτη
εβόησεν ο ιησούς φωνή μεγάλη λέγων. ε=
λωΐ, ελωΐ λιμά σαβαχθανί. ο εστί μεθερμη
νευόμενον. ο θεός μου ο θεός μου εις τι με
εγκατέλιπες. και τινές των παρεστηκότων α
κούσαντες, έλεγον. ιδού ηλίαν φωνεί. δρα=
μών δε εις και γεμίσας σπόγγον όξους, πε
ριθείς τε καλάμω, επότιζεν αυτόν λέγων. ά=
φετε ίδωμεν ει έρχεται ηλίας καθελείν αυτόν
ο δε ιησούς αφείς φωνήν μεγάλην, εξέπνευ=
σε. και το καταπέτασμα του ναού εσχίσθη
εις δύο, από άνωθεν έως κάτω. ιδών δε ο
κεντυρίων ο παρεστηκώς εξ εναντίας αυτού
ότι ούτως κράξας εξέπνευσεν, είπεν. αληθώς
ο άνθρωπος ούτος υιός ην θεού. ήσαν δε
και γυναίκες από μακρόθεν θεωρούσαι, εν
αις ην μαρία η μαγδαληνή, και μαρία η του
ιακώβου του μικρού και ιωσή μήτηρ, και
σαλώμη, αι και ότε ην εν τη γαλιλαία ή=
κολούθουν αυτώ, και διηκόνουν αυτώ, και
άλλαι πολλαί αι συναναβάσαι αυτώ εις ιε
ροσόλυμα. και ήδη οψίας γενομένης, επεί
ην παρασκευή ο εστι προσάββατον, ήλ=
θεν ιωσήφ ο από αριμαθαίας ευσχήμων βου
λευτής. ος και αυτός ην προσδεχόμενος
την βασιλείαν του θεού. και τολμήσας εισήλ
θε προς πιλάτον, και ητήσατο το σώμα του
ιησού. ο δε πιλάτος εθαύμασεν ει ήδη τέθνη
κεν. και προσκαλεσάμενος τον κεντυρίωνα,
επηρώτησεν αυτόν ει πάλαι απέθανε. και
γνούς από του κεντυρίωνος, εδωρήσατο
το σώμα τω ιωσήφ. και αγοράσας σινδό=
να και καθελών αυτόν, ενείλισε τη σινδόνι,
και κατέθηκεν αυτόν εν μνημείω, ο ην λελα
τομημένον εκ πέτρας, και προσεκύλισε λί=
θον επί την θύραν του μνημείου. η δε μα=
ρία η μαγδαληνή και μαρία ιωσή εθεώρουν
που τίθεται. Cap.16.

vnū a dextris et alium a sinistris eius.
Et impleta est scriptura q̄ dicit. Et cū Esaie.53.
iniquis reputatus est. Et pretereuntes
blasphemabant eum: mouentes capita
sua et dicentes. Vah qui destruis Mat.27.
templū dei: et in tribꝰ diebꝰ reedificas.
Saluum fac temetipsū descendens de Sapiē.2.
cruce. Silr̄ et summi sacerdotes illudē Mat.27.
tes ad alterutrum cum scribis Luce.23.
dicebāt. Alios saluos fecit seipsū nō pōt
saluum facere. Christus rex israel: Mat.27.
descēdat nunc de cruce vt videamus
et credamꝰ. Et qui cū eo crucifixi erāt Mat.27.
conuiciabātur ei. Et facta Luce.23.
hora sexta: tenebre facte sunt per totā
terrā vsq; in horā nonā. Et hora nona Mat.27.
exclamauit Jesus voce magna dicēs.
Heloy: heloy: lama esebtani. Qđ ē in
terpretatū. Deus meꝰ: deꝰ meꝰ: vt q̄d
dereliq̄sti me? Et q̄dā d̄ circūstātibꝰ au
dientes dicebāt. Ecce heliā vocat. Cur Mat.27.
rens aūt vnꝰ et iplēs spōgiā aceto: circū= Luce.23. Johā.19.
ponēs q; calāo potū dabat ei dicēs. Si= Mat.27. Johā.19.
nite: videamꝰ si veniat helias ad depo
nendū eū. Jesus aūt emissa voce magna
expirauit. Et velū templi scissum est Mat.27. Luce.23.
in duo a summo vsq; deorsū. Vidēs aūt Mat.27.
centurio qui ex aduerso stabat Luce.23.
quia sic clamans expirasset ait. Vere Mat.27.
hic homo filius dei erat. Erant autem
et mulieres de longe aspicientes: inter
quas erat maria magdalene: et maria
iacobi minoris: et ioseph mater et
salome: q̄ cū esset in galilea seq̄bātur
eum et ministrabant ei: et
alie multe q̄ simul cū eo ascēderāt hie=
rosolymā. Et cum iam sero esset fcm̄: q2 Mat.27.
erat parasceue quod ē ātesabbatū: ve Luce.23.
nit ioseph ab arimathia nobil' decurio: Johā.19.
qui et ipse erat expectans
regnum dei. Et audacter introiuit
ad pilatum et petijt corpus
iesu. Pilatus aūt mirabat̄ si iā obisset.
Et accersito centurione
iterrogauit eū si iā mortuꝰ esset. Et cū
cognouisset a cēturione: donauit
corpus ioseph. Joseph aūt mercatꝰ sin Mat.27.
donē et deponēs eum inuoluit sindone: Luce.23.
et posuit eum in monumēto qđ erat ex Johā.19.
cisum de petra: et aduoluit lapidem
ad ostium monumenti. Maria autem Mat.27.
magdalene et maria ioseph aspiciebant
vbi poneretur. Cap.16.

Και διαγενομένου τοῦ σαββάτου, μαρία
ἡ μαγδαληνὴ καὶ μαρία ἰακώβου καὶ
σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦ
σαι ἀλείψωσι τὸν ἰησοῦν. καὶ λίαν πρωΐ τῆς
μιᾶς σαββάτων, ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον
ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἑαυτάς. τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ
τῆς θύρας τοῦ μνημείου. καὶ ἀναβλέψασαι
θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν
γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ
μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς
δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν,
καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς. μὴ
ἐκθαμβεῖσθε. ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ναζαρηνὸν
τὸν ἐσταυρωμένον, ἠγέρθη οὐκ ἔστιν ὧδε,
ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλ' ὑπά
γετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ πέ
τρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν γαλιλαίαν,
ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐ=
ξελθοῦσαι, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου. εἶχε
δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδε=
νὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ. ἀναστὰς δὲ
ὁ ἰησοῦς πρωΐ πρώτῃ σαββάτου, ἐφάνη
πρῶτον μαρίᾳ τῇ μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς καὶ ἐκ
βεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα,
ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πεν
θοῦσι καὶ κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι
ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. μετὰ
δὲ ταῦτα, δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν
ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις
εἰς ἀγρόν. κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν
τοῖς λοιποῖς, οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. ὕσ
τερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα, ἐφανε
ρώθη καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ
σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
ἐγηγερμένον, οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν αὐ
τοῖς. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κη
ρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πι
στεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπι
στήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πισ=
τεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει. ἐν τῷ ὀνό
ματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις
λαλήσουσι καιναῖς, ὄφεις ἀροῦσι, κἂν θα=
νάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ. ἐ=
πὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς
ἕξουσιν. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι
αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκά
θισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόν
τες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνερ
γοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος, διὰ
τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. ἀμήν.

Τέλος τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου ε=
ὐαγγελίου.

Et cum transisset sabbatum: maria A
magdalene et maria iacobi: et
salome emerūt aromata vt venientes
vngerent iesum. Et valde mane Mat.28.a.
vna sabbatorū veniunt ad monumentū: Luce.24.a.
orto iam sole. Et dicebant ad Joha.20.a
inuicē. Quis reuoluet nobis lapidē ab
ostio monumenti? Et respicientes
viderunt reuolutum lapidem. Erat
quippe magn9 valde. Et introeūtes in
monumentū viderūt iuuenē sedētem in
dextris coopertum stola candida:
et obstupuerūt. Qui dicit illis. Nolite B
expauescere. Iesū queritis nazarenum Mat.28.a.
crucifixum: surrexit non est hic. Luce.24.a
Ecce locus: vbi posuerūt eū. Sed ite
dicite discipulis eius et petro:
quia precedet vos in galileam.
Ibi eū videbitis sicut dixit vobis. At il Mat.28.a.
le exeūtes fugerūt de monumēto. Inua Luce.24.b
serat enim eas tremor et pauor: et nemini
quicq̄ dixerūt. Timebant enim. Surgēs
aūt iesus mane prima sabbati apparuit
primo marie magdalene: de qua eiece
rat septem demonia. Illa vadens C
nunciauit his qui cum eo fuerāt lugen
tibus et flentibus: et illi audientes quia
viueret et visus eēt ab ea: nō crediderūt.
Post hec aūt duob9 ex his ābulātib9 Luce.24.c.
ostensus est in alia effigie euntibus
in villam: et illi euntes nunciauerunt
ceteris: nec illis crediderūt. Nouissime
aūt recumbentibus illis vndecim appa
ruit: et exprobrauit incredulitatē eoꝝ: et
duritiā cordis: qꝛ his qui viderant eū
resurrexisse nō crediderūt. Et dixit eis.
Euntes in mundum vniuersum: p̄dica
te euangeliū oī creature. Qui credide D
rit et baptizat9 fuerit saluus erit: q̄ vero Mat.10.b
nō crediderit ꝯdēnabit. Signa āt eos q̄
hec sequentur. In nomine ⌊ crediderit Luce.10.c.
meo demonia eiicient: linguis
loq̄nt nouis serpētes tollēt. Et si mor
tiferū qd biberit: nō eis nocebit. Sup
egros manus imponent et bene Actuu.1.b
hēbūt. Et dn̄s q̄dē iesus postq̄ locut9 ē Luce.24.g
eis assumptus est in celum: et sedit Apoca.11.c
a dextris dei. Illi autem profecti
predicauerūt vbiq̄ domino cooperante
et sermonem confirmante
sequentibus signis.

Explicit euangelium secundum
marcum.

Incipit prefatio beati hieronymi presbiteri in euangelium secundum Lucam.

Ucas syrus natione antiocensis: arte medicus discipulus apostolorum postea paulum secutus vsqꝫ ad consummationem eius seruiens dño sine crimine: nam neqꝫ vxorem vnqꝫ habens neqꝫ filios: septuaginta ⁊ quattuor annorū obijt in bithinia plenus spiritu sancto. Qui cuꝫ iam scripta essent euāgelia: ꝑ matheū quidē in iudea: per marcū aūt in italia: sancto instigante spū in achaie partibus hoc scripsit euāgeliū: significans etiam ipse in principio ante suuꝫ alia esse descripta. Cui extra ea q̄ ordo euāgelice dispositiōis exposcit: ea maxīe necessitas laboris fuit vt primū grecis fidelib⁹ oī ꝓphetatiōe vēturi in carnē dei xp̄i manifestata hūanitate: ne iudaicis fabulis attēti ī solo legis desiderio tenēnt̃: vꝉ ne hēticis fabulꝭ ⁊ stultꝭ sollicitationib⁹ seducti exciderēt a ꝟitate: elaboraret. Dehinc vt ī pricipio euāgelij iohānis natiuitate presūpta: cui euāgeliū scribēt: ⁊ ī quo elect⁹ scribēt īdicaret: ꝯtestans in se cōpleta esse: que essent ab alijs inchoata. Cui ideo post baptismū filij dei a perfectione generationis in christo implete: repetende a principio natiuitatis humane potestas ꝑmissa est: vt requirētibus demōstraret in quo apprehendens erat per nathan filium dauid introitu recurrentis in deum generationis admisso: indisparabilis dei predicans in hominibus christū suuꝫ: perfecti opus hominis redire in se per filium faceret: que per dauid patrem venientibus iter prebebat in christo. Cui luce nō imerito et scribendorū actuum apostolorum potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno et filio perditionis extincto: oratiōe ab apostolis facta: sorte domini electionis numerus compleretur. Sicqꝫ paulus consummationē apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum recalcitrantem dominus elegisset. Quod et legentib⁹ ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis vtile fuerat: sciens tamen ꝙ operantem agricolā oporteat primum de fructibus suis edere: vitauimus publicam curiositatem: ne non tam volentibus deum demonstrasse videremur ꝗ fastidientibus prodidisse.

Explicit prefatio.

[a]Προοίμιον/του[b]αγίου[c]λουκά[d]εις/το[e]αυτού[f]ευαγγέλιον.

πειδήπερ[b]πολλοί[c]επεχείρησαν[d]ανατάξασθαι[e]διήγησιν[f]περί/των[g]πεπληροφορημένων[h]εν[i]ημίν[k]πραγμάτων,[l]καθώς[m]παρέδωσαν[n]ημίν/οι[o]απ[p]αρχής[q]αυτόπται[r]και[s]υπηρέται[t]γενόμενοι/του[u]λόγου,[x]έδοξε[y]καμοί[z]παρηκολουθηκότι[a]άνωθεν[b]πάσιν[c]ακριβώς,[d]καθεξής[e]σοι[f]γράψαι[g]κράτιστε[h]θεόφιλε,[i]ινα[k]επιγνώς[l]περί[m]ων[n]κατηχήθης[o]λόγων/την[p]ασφάλειαν.

Incipit[a]prohemium[b]beati[c]Luce[d]in[f]euangelium[e]suum:

Uoniā[a] q̄dē[b]multi[c]conati[c]sūt[d]ordinare[e]narrationes[g]que[h]in[i]nobis[g]complete[g]sunt[k]rerum[l]sicut[m]tradiderūt[n]nobꝭ q̄[o]ab[p]initio[q]ipsi[q]viderunt[r]et[s]ministri[t]fuerunt[u]sermonis:[x]visum[x]est[y]⁊[y]mihi[z]assecuto[b]oīa[a]a[a]pricipio[c]diligēter:[d]ex[d]ordine[e]tibi[f]scribere[g]optie[h]theophile:[i]vt[k]cognoscas eoꝝ[o]ꝟboꝝ[l]de[m]q̄b⁹[n]erudit⁹[n]es[p]veritatēꝫ.

/Το[a]κατά[b]λουκάν[c]άγιον[d]ευαγγέλιον. Cap.i.

γένετο[b]εν/ταις[c]ημέραις[d]ηρώδου/του[e]βασιλέως/της[f]ιουδαίας[g]ιερεύς[h]τις[i]ονόματι[k]ζαχαρίας,[l]εξ[m]εφημερίας[n]αβιά,[o]και/η[p]γυνή[q]αυτού[r]εκ/των[s]θυγατέρων[t]ααρών,[u]και/το[x]όνομα[y]αυτής[z]ελισάβετ.[a]ήσαν[b]δε[c]δίκαιοι[d]αμφότεροι[e]ενώπιον/του[f]θεού,[g]πορευόμενοι[h]εν[i]πάσαις/ταις[k]εντολαίς[l]και[m]δικαιώμασι/του[n]κυρίου[o]άμεμπτοι.[p]και[q]ουκ[r]ην[s]αυτοίς[t]τέκνον,[u]καθότι/η[x]ελισάβετ[y]ην[z]στείρα,[a]και[b]αμφότεροι[c]προβεβηκότες[d]εν/ταις[e]ημέραις[f]αυτών[g]ήσαν.[h]εγένετο[i]δε[k]εν/τω[l]ιερατεύειν[m]αυτόν[n]εν/τη[o]τάξει/της[p]εφημερίας[q]αυτού[r]έναντι/του[s]θεού,[t]κατά/το[u]έθος/της[x]ιερατείας,[y]έλαχε/του[z]θυμιάσαι[a]εισελθών[b]εις/τον[c]ναόν/του[d]κυρί-

Incipit[o]euangeliū[a]scdꝫ[b]Lucam. Cap.i.

Uit[b]in[c]diebus[d]herodis[e]regis[f]iudee[g]sacerdos[h]quidā[i]noīe[k]zacharias[l]de[m]vice[n]Abia:[o]⁊[p]vxor[q]illi⁹[r]de[s]filiabus[t]aaron[u]et[x]nomē[y]eius[z]elisabeth.[a]Erant[b]aūt[c]iusti[d]ambo[e]ante[f]deum[g]incedentes[h]in[i]oībus[k]mandatis[l]et[m]iustificationibus[n]dñi[o]sine[o]querela.[p]Et[q]nō[r]erat[s]illis[t]fili⁹:[u]eo[u]ꝙ[y]esset[x]elisabeth[z]sterilis:[a]⁊[b]ambo[c]processissent[d]in[e]diebus[f]suis.[h]Factū[h]ē[i]āt[k]cū[l]sacerdotio[l]fūgeret[m]zacharias[n]in[o]ordine[p]vicis[q]sue[r]ante[s]dñi[t]scdꝫ[u]ꝯsuetudinē[x]sacerdotij:[y]sorte[y]exijt[z]vt[z]incēsū[z]poneret[a]ingress⁹[b]in[c]tēplū[d]dñi.

οὐ. καὶ πᾶν/τὸ πλῆθος/τοῦ λαοῦ ἦν προ=
σευχόμενον ἔξω/τῇ ὥρᾳ/τοῦ θυμιάματος.
ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ
δεξιῶν/τοῦ θυσιαστηρίου/τοῦ θυμιάματος.
καὶ ἐταράχθη ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐ=
πέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν/ὁ ἄγ
γελος, μὴ φοβοῦ ζαχαρία, διότι εἰσηκούσ=
θη/ἡ δέησίς σου, καὶ/ἡ γυνή σου ἐλισάβετ
γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις/τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἰωάννην, καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀ=
γαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ/τῇ γεννήσει αὐ=
τοῦ χαρήσονται. ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον
/τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ,
καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ
κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς/τῶν
υἱῶν ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον/τὸν θε=
ὸν αὐτῶν, καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει ἠλίου, ἐ=
πιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ
ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυ
ρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. καὶ εἶπε ζαχαρί=
ας πρὸς/τὸν ἄγγελον. κατὰ τί γνώσομαι
τοῦτο, ἐγὼ γὰρ εἰμὶ πρεσβύτης, καὶ/ἡ γυ=
νή μου προβεβηκυῖα ἐν/ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.
καὶ ἀποκριθεὶς/ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ. ἐγὼ
εἰμὶ γαβριὴλ/ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον/τοῦ θε
οῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ, καὶ
εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ
σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι
ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί=
στευσας/τοῖς λόγοις μου. οἵτινες πληρωθή
σονται εἰς/τὸν καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν/ὁ λαὸς
προσδοκῶν/τὸν ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν
/τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν/τῷ ναῷ. ἐξελθὼν δέ,
οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς. καὶ ἐπέγνω=
σαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν/τῷ ναῷ, καὶ
αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κω=
φός. καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν/αἱ ἡμέραι
/τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς/τὸν οἶ
κον αὐτοῦ. μετὰ δὲ ταύτας/τὰς ἡμέρας, συ
νέλαβεν ἐλισάβετ/ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ περιέ=
κρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα. ὅτι
οὕτως μοι πεποίηκεν/ὁ κύριος, ἐν ἡμέραισ-
αις ἐπεῖδεν ἀφελεῖν/τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀν=
θρώποις, ἐν δὲ/τῷ μηνὶ/τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη
/ὁ ἄγγελος γαβριὴλ ὑπὸ/τοῦ θεοῦ εἰς πό=
λιν/τῆς γαλιλαίας ᾗ ὄνομα ναζαρέτ, πρὸς
παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα
ἰωσήφ, ἐξ οἴκου δαυίδ, καὶ/τὸ ὄνομα/τῆς
παρθένου μαριάμ. καὶ εἰσελθὼν/ὁ ἄγγε=
λος πρὸς αὐτήν, εἶπε. χαῖρε κεχαριτωμένη
/ὁ κύριος μετὰ σοῦ. εὐλογημένη σὺ ἐν γυ=
ναιξίν. ἡ δὲ ἰδοῦσα, διεταράχθη ἐπὶ/τῷ λό=

Et omnis multitudo populi erat orans
foris hora incensi.
Apparuit aūt illi angelus dñi stans a ī.2.b. Actuū.12.a
dextris altaris incensi.
Et zacharias turbat⁹ ē vidēs: ⁊ timor
sup eū. Ait aūt ad illū angel⁹. [irruit
Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita est
deprecatio tua. Et vxor tua elisabeth
pariet tibi filium: et vocabis nomen
eius iohannē: et erit gaudiū tibi et ex
ultatio: et multi in natiuitate eius
gaudebunt. Erit enim magnus coram B
dño: et vinum et siceram non bibet. Judi.13.b
Et spiritu sancto replebitur adhuc ex
vtero matris sue: et multos
filiorum israel conuertet ad dñm deū
ipsorum. Et ipse precedet ante
illum in spiritu et virtute helie: vt con
uertat corda patrum in filios: et
icredulos ad prudentiā iustoꝝ: pare do
mino plebē perfectam. Et dixit zachari
as ad angelum. Unde hoc sciam.
Ego ei sum senex: et vxor Gen.18.b
mea processit in diebus suis.
Et respondens angel⁹ dixit ei. Ego
sum gabriel qui asto ante deum:
et missus sum loqui ad te: et
hec tibi euangelizare. Et ecce eris
tacens et non poteris loqui vsqȝ in
diem quo hec fiant: pro eo ꝙ nō cre
didisti verbis meis: que implebuntur
in tempore suo. Et erat plebs
expectans zachariam ⁊ mirabantur ꝙ
tardaret ipse in templo. Egressus aūt
non poterat loqui ad illos. Et cogno
uerunt ꝙ visionē vidisset in templo. Et
ipse erat innuēs illis: et ꝑmansit mut⁹.
Et factum est vt impleti sunt dies
officij eius: abijt in domum
suam. Post hos autem dies concepit C
elisabeth vxor eius: et occultabat
se mensibus quinqȝ dicens. Quia
sic fecit mihi dominus in diebus
q̄b⁹ respexit auferre obprobriū meū in
In mēse aūt sexto missus est [ter hoīes.
angelus gabriel a deo in ciuitatem
galilee cui nomen nazareth ad
ṽginē desponsatam viro cui nomen erat
ioseph de domo dauid: et nomen Mat.1.c
virginis maria. Et ingressus angelus
ad eam dixit. Aue gratia plena
domin⁹ tecū: bñdicta tu in mulierib⁹. Judi.13.c. Judith.6.c
Que cū audisset turbata est in sermone

γῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπός εἴη/ο
ἀσπασμός οὗτος. καὶ εἶπεν/ο ἄγγελος αὐ
τῇ. μὴ φοβοῦ μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν πα
ρὰ/τῷ θεῷ. καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρί,
καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις/τὸ ὄνομα αὐ=
τοῦ ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑ
ψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύρι=
ος/ο θεὸς/τὸν θρόνον δαυὶδ/τοῦ πατρὸς αὐ
τοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ/τὸν οἶκον ἰακὼβ εἰς
/τοὺς αἰῶνας, καὶ/τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ
ἔσται τέλος. εἶπε δὲ μαριὰμ πρὸς/τὸν ἄγ=
γελον. πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γι=
νώσκω. καὶ ἀποκριθεὶς/ο ἄγγελος εἶπεν αὐ=
τῇ. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ
δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. διὸ καὶ
/τὸ γεννώμενον ἐκ σοῦ ἅγιον, κληθήσεται υ
ἱὸς θεοῦ. καὶ ἰδοὺ ἐλισάβετ/η συγγενής σου
καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς
καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ/τῇ καλου=
μένῃ στείρᾳ, ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ/τῷ
θεῷ πᾶν ῥῆμα. εἶπε δὲ μαριάμ. ἰδοὺ/η δού
λη κυρίου γένοιτο μοι κατὰ/τὸ ῥῆμα σου
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς/ο ἄγγελος. ἀναστά=
σα δὲ μαριὰμ ἐν/ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπο
ρεύθη εἰς/τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πό=
λιν ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς/τὸν οἶκον ζαχα=
ρίου, καὶ ἠσπάσατο/τὴν ἐλισάβετ. καὶ ἐγένε
το ὡς ἤκουσεν/η ἐλισάβετ/τὸν ἀσπασμὸν
/τῆς μαρίας, ἐσκίρτησε/τὸ βρέφος ἐν/τῇ κοιλί
ᾳ αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου/η ε
λισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶ
πεν. εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλο=
γημένος/ο καρπὸς/τῆς κοιλίας σου. καὶ πό=
θεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ/η μήτηρ/τοῦ κυρίου
μου πρός με. ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο/η φωνὴ
/τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς/τὰ ὦτά μου, ἐσκίρ
τησε/τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν/τῇ κοιλίᾳ
μου. καὶ μακαρία/η πιστεύσασα, ὅτι ἔσται
τελείωσις/τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
κυρίου. καὶ εἶπε μαριάμ. μεγαλύνει/η ψυ
χή μου/τὸν κύριον. καὶ ἠγαλλίασε/τὸ πνεῦ=
μα μου ἐπὶ/τῷ θεῷ/τῷ σωτῆρι μου. ὅτι ἐπέ
βλεψεν ἐπὶ/τὴν ταπείνωσιν/τῆς δούλης αὐ
τοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ/τοῦ νῦν μακαριοῦσι με
πᾶσαι/αι γενεαί. ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα
/ο δυνατός, καὶ ἅγιον/τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ
/τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν/τοῖς φο=
βουμένοις αὐτόν. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίο
νι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοί
ᾳ καρδίας αὐτῶν. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ
θρόνων, καὶ ὕψωσε ταπεινούς. πεινῶντας
ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξα=
πέστειλε κενούς. ἀντελάβετο ἰσραὴλ παιδός

eius: et cogitabat qualis esset
ista salutatio. Et ait angelus ei.
Ne timeas maria: inuenisti em grã apd
deum. Ecce concipies in vtero Esaie.7 Mat.1.
et paries filiuz: et vocabis nomẽ ei9
iesum. Hic erit magn9 ⁊ fili9 altissimi
vocabitur. Et dabit illi dominus
deus sedem dauid patris eius:
et regnabit in domo iacob in Miche.
eternum: et regni eius non
erit finis. Dixit aũt maria ad angelũ.
Quomodo fiet istd qm̃ virũ nõ cogno=
sco? Et respondens angelus dixit ei.
Spiritus sanctus superueniet in te: et
virt9 altissimi obũbrabit tibi. Ideoq͂ ⁊
quod nascetur ex te sanctum vocabit fi
lius dei. Et ecce elisabeth cognata tua
⁊ ipsa concepit filiuz in senectute sua:
⁊ hic mensis est sextus illi que vocat
sterilis: quia non erit ĩpossibile apud
deũ oẽ vbũ. Dixit ãt maria. Ecce an
cilla domini fiat mihi secundũ vbũ tuũ.
Et discessit ab illa angelus. Exurgens
autem maria in diebus illis abijt
in montana cum festinatione in ciuitatẽ
iuda et intrauit in domuz zacharie
et salutauit elisabeth. Et factum est
vt audiuit salutationem
marie elisabeth: exultauit ĩfãs in vtero
eius. Et repleta est spiritu sancto elisa
beth: ⁊ exclamauit voce magna ⁊ dixit
Bñdicta tu inter mulieres: ⁊ bñdictus Iudi
fruct9 ventris tui. Et vnde
hoc mihi vt veniat mater domini
mei ad me? Ecce enĩ vt facta est vox
salutationis tue in aurib9 meis: exulta
uit in gaudio infans in vtero
meo. Et beata que credidisti: quoniaz
pficientur ea que dicta sunt tibi a
dño. Et ait maria. Magnificat aĩa
mea dominum. Et exultauit spiritus
meus in deo salutari meo. Quia respe
xit humilitatem ancille sue:
ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generatiões. Qr fecit mihi ma
gna q̃ potens est et sctm̃ nomẽ ei9. Et
mĩa ei9 a progenie in progenies timẽti
bus eum. Fecit potentiam in brachio
suo: dispersit superbos mente
cordis sui. Deposuit potentes de
sede: et exaltauit humiles. Esurientes
impleuit bonis: et diuites dimisit
inanes. Suscepit israel puerum

αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους. καθὼς ἐλάλησε
πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ ἀβραὰμ καὶ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ἔμεινε
δὲ μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς καὶ
ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. τῇ δὲ ἐλι=
σάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν,
καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοι=
κοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε
κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συ=
νέχαιρον αὐτῇ. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡ=
μέρα ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκά=
λουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐ=
τοῦ ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐ=
τοῦ εἶπεν. οὐχί. ἀλλὰ κληθήσεται ἰωάννης.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν. ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐν
τῇ συγγενείᾳ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι
τούτῳ. ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί
ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. καὶ αἰτήσας πι=
νακίδιον ἔγραψε λέγων. ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄ=
νομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ἀνεῴ=
χθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα, καὶ ἡ
γλῶσσα αὐτοῦ διηρθρώθη, καὶ ἐλάλει εὐ=
λογῶν τὸν θεόν. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φό=
βος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς. καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ὀρεινῇ τῆς ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
τὰ ῥήματα ταῦτα. καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀ=
κούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες. τί
ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται. καὶ χεὶρ κυρί=
ου ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐ=
τοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προ=
εφήτευσε λέγων. εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς
τοῦ ἰσραήλ ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε
λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. καὶ ἤγειρε κέ=
ρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ τοῦ
παιδὸς αὐτοῦ. καθὼς ἐλάλησε διὰ στό=
ματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφη=
τῶν αὐτοῦ. σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ
ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς. ποιῆ=
σαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνη=
σθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ. ὅρκον ὃν ὤμο=
σε πρὸς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν τοῦ δοῦ=
ναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡ=
μῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι
καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς
ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. καὶ σὺ παιδίον
προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ, προπορεύσῃ
γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁ=
δοὺς αὐτοῦ. τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας
τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν
διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς
ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους. ἐπι=
φᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου κα=
θημένοις τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν

suũ; memorari mie sue. Sicut locutus est
ad patres nostros abraam et
semini eius in secula. Mansit
ãt maria cum illa q̃si mẽsibus trib⁹ et
reuersa est in domũ suã. Elisabeth aũt
impletum est tempus pariendi
et peperit filium. Et audierunt vicini
et cognati eius: quia magnificauit F
dominus miam suã cu; illa: et cõgra
tulabantur ei. Et factũ est i die octauo
venerũt circuncidere puerũ: et vocabãt
eum nomine patris sui
zachariam. Et respondens mater ei⁹
dixit. Nequaq̃: sed vocabitur iohãnes:
et dixerũt ad illam. Quia nemo est in
cognatiõe tua qui vocetur hoc nomie
Innuebant autem patri eius: quem
vellet vocari eum. Et postulãs pugilla
rem scripsit dicens: iohannes est nomẽ
eius. Et mirati sunt vniuersi. Aptũ ẽ
autem ilico os eius: et
lingua eius loquebatur benedicens
deum. Et factus est timor super oĩs
vicinos eorum: et super omnia
montana iudee diuulgabantur omnia
verba hec: et posuerũt oẽs qui audierãt
in corde suo dicentes. Quis
putas puer iste erit? Etenĩ manus dñi Hiere.x.b
erat cu; illo. Et zacharias pater eius Actuũ.ii.c
repletus est spiritu sancto: et pphetauit
dicens. Benedictus dñs deus G
israel: quia visitauit et fecit
redẽptionẽ plebi sue. Et erexit cornu
salutis nobis in domo dauid
pueri sui. Sicut locutus est per os
sanctorum qui a seculo sunt prophetarũ
eius. Salutem ex inimicis nostris et
de manu oĩ; qui oderũt nos. Ad faciẽ
dã miam cum patribus nostris et memo
rari testamẽti sui scti. Jusiurãdũ qd iura
uit ad abraam patrẽ nostru; daturũ se
nobis. Ut sine timore de manu inimicoꝝ
nostroꝝ liberati: seruiam⁹ illi. In sãcti
tate et iustitia coram ipso omnibus
diebus nostris. Et tu puer
ppheta altissimi vocaberis preibis Mat .ii.c.
enĩ ante faciem domini parare vias
eius. Ad dandam scientiam salutis
plebi eius: in remissionẽ peccatoꝝ eoꝝ.
Per viscera misericordie dei nr̃i i q̃b⁹
visitauit nos oriens ex alto. Illumiare
his qui in tenebris et vmbra mortis se
dẽt: ad dirigendos pedes nostros

εις οδόν ειρήνης. / Το δε παιδίον ηύξα=
νε και εκραταιούτο πνεύματι, και ην εν ταις
ερήμοις έως ημέρας αναδείξεως αυτού
προς τον ισραήλ. Cap.2.
Εγένετο δε εν ταις ημέραις εκείναις, εξήλ
θε δόγμα παρά καίσαρος αυγούστου
απογράφεσθαι πάσαν την οικουμένην. αύτη
η απογραφή πρώτη εγένετο ηγεμονεύοντος
της συρίας κυρηνίου. και επορεύοντο πάν=
τες απογράφεσθαι έκαστος εις την ιδίαν πο
λίν. ανέβη δε και ιωσήφ από της γαλιλαίας
εκ πόλεως ναζαρέτ εις την ιουδαίαν εις πό
λιν δαυίδ ήτις καλείται βηθλεέμ, διά το εί
ναι αυτόν εξ οίκου και πατριάς δαυίδ απο
γράψασθαι συν μαριάμ τη μεμνηστευμένη
αυτώ γυναικί ούση εγκύω. εγένετο δε εν
τω είναι αυτούς εκεί, επλήσθησαν αι ημέ=
ραι του τεκείν αυτήν, και έτεκε τον υιόν αυ=
τής τον πρωτότοκον, και εσπαργάνωσεν αυ
τόν, και ανέκλινεν αυτόν εν τη φάτνη διότι
ουκ ην αυτοίς τόπος εν τω καταλύματι.
και ποιμένες ήσαν εν τη χώρα τη αυτή αγ=
ραυλούντες και φυλάσσοντες τας φυλακάς
της νυκτός επί την ποίμνην αυτών. και ι=
δού άγγελος κυρίου επέστη αυτοίς, και δό
ξα κυρίου περιέλαμψεν αυτούς, και εφοβή
θησαν φόβον μέγαν. και είπεν αυτοίς ο άγ=
γελος. μη φοβείσθε. ιδού γαρ ευαγγελίζο
μαι υμίν χαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί
τω λαώ. ότι ετέχθη υμίν σήμερον σωτήρ,
ος εστι χριστός κύριος εν πόλει δαυίδ. και
τούτο υμίν το σημείον. ευρήσετε βρέφος
εσπαργανωμένον κείμενον εν φάτνη. και ε=
ξαίφνης εγένετο συν τω αγγέλω πλήθος
στρατιάς ουρανίου αινούντων τον θεόν και
λεγόντων. δόξα εν υψίστοις θεώ, και επί
γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία. και εγένε
το ως απήλθον απ αυτών εις τον ουρανόν
οι άγγελοι, και οι άνθρωποι οι ποιμένες εί
πον προς αλλήλους, διέλθωμεν δη έως
εις βηθλεέμ, και ίδωμεν το ρήμα τούτο το
γεγονός, ο ο κύριος εγνώρισεν ημίν. και ήλ
θον σπεύσαντες, και ανεύρον την τε μαριάμ
και τον ιωσήφ, και το βρέφος κείμενον εν
τη φάτνη. ιδόντες δε διεγνώρισαν περί του
ρήματος του λαληθέντος αυτοίς περί του
παιδίου τούτου. και πάντες οι ακούσαν=
τες εθαύμασαν περί των λαληθέντων υπό
των ποιμένων προς αυτούς. η δε μαριάμ
πάντα συνετήρει τα ρήματα ταύτα συμβά=
λλουσα εν τη καρδία αυτής. και υπέστρε=
ψαν οι ποιμένες δοξάζοντες και αινούντες
τον θεόν επί πάσιν οις ήκουσαν και είδον

in viam pacis. Puer autem cresce= 1.Reg.2.
bat et confortabat spiritu: τ erat in
desertis vsq₃ in diem ostensionis sue
ad israel. Cap.2.
Factū est aūt in diebus illis: exijt
edictum a cesare augusto vt
describeret vniuersus orbis. Hec
descriptio prima facta est a preside
syrie cyrino. Et ibant omnes vt
profiterentur: singuli in suaz ciuitatez.
Ascendit autem et ioseph a galilea
de ciuitate nazareth in iudeam in ciui
tatē dauid que vocat bethleē: eo q̄ esset
de domo et familia dauid vt pfiteretur
cum maria desponsata
sibi vxore pregnante. Factū est aūt cū Mat.2.b
essent ibi: impleti sunt dies vt
pareret: et peperit filium suum
primogenitū τ pānis eum inuoluit:
et reclinauit eum in presepio: quia
non erat eis locus in diuersorio.
Et pastores erāt in regione eadē vigi
lantes et custodientes vigilias
noctis super gregem suum. Et ecce Actuū.
angelus dñi stetit iuxta illos: τ clari=
tas dei circūfulsit illos: et timuerunt Actuū.
timore magno. Et dixit illis angelus.
Nolite timere. Ecce enim euangelizo Ephe.
vobis gaudiū magnum quod erit omi
populo: quia nat9 est vobis hodie sal
uator q̄ est xp̄s dñs i ciuitate dauid: τ
hoc vobis signuz. Inuenietis infātem
pānis iuolutū et positū i p̄sepio. Et su
bito facta est cum angelo multitudo
militie celestis laudantium deū et
dicētiū. Gloria in altissimis deo: et in
terra pax hoib9 bone volūtatis. Et fctm̄
est vt discesserūt ab eis angeli in
celum: pastores loquebantur
ad inuicem. Transeamus vsq₃
bethleem: τ videam9 hoc verbum
qd factū ē qd fecit dñs τ ondit nobis. Et
festinantes et inuenerūt mariā ⌊ venerūt
τ ioseph: et infantem positum in
presepio. Videntes aūt cognouerūt de
verbo quod dictum erat illis de
puero hoc. Et omnes qui audierant
mirati sunt τ de his que dicta erant a
pastoribus ad ipsos. Maria autem
conseruabat omnia verba hec cōferens
in corde suo. Et reuersi sunt
pastores glorificantes τ laudantes
deū in oibus que audierāt τ viderant:

καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῆς κατὰ τὸν νόμον μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου. ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται. καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα συμεών. καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβὴς προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ ἰσραήλ. καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν καὶ εἶπε. νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου δέσποτα κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ. ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν. φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου ἰσραήλ. καὶ ἦν ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς συμεών, καὶ εἶπε πρὸς μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ. ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. καὶ ἦν ἄννα προφῆτις θυγάτηρ φανουὴλ ἐκ φυλῆς ἀσήρ, αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς. καὶ αὐτὴ χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοηκοντατεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν γαλιλαίαν. εἰς τὴν πόλιν ἑαυτῶν ναζαρέτ. τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σο-

sicut dictū ē ad illos. Et postq̃ ɔsūmati sūt dies octo vt circuncideretur puer: vocatū est nomē eius iesus: qđ vocacatū est ab angelo priusq̃ in vtero conciperetur. Gen. 17. d. Hiere. 4. a.
Et postq̃ impleti sunt dies purgationis eius secundum legez moysi: tulerunt illuz in hierusalē: vt sisterent eum domino: sicut scriptuz ē in lege domini. Leui. 12. a. D
Quia omne masculinū adaperiens vuluā sctm̄ dño vocabitur. Exo. 54. e.
Et vt darēt hostiaz scđm q̄ dictum est in lege dñi: par turturum aut duos pullos colūbaꝝ. Leui. 5. b. & 12. c.
Et ecce hō erat in hierusalem cui nomen symeon. Et homo iste iustus & timoratus expectans consolationem israel: & spirit⁹ sanct⁹ erat in eo. Et rn̄suz acceperat a spiritu sancto: nō visurū se mortē nisi prius videret xp̄m domini. Actuū. 10. e
Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerū iesum parentes eius: vt facerent secundum consuetudinem legis pro eo: & ipse accepit eum in vlnas suas et benedixit deum & dixit.
Nunc dimittis seruum tuum domine scđm verbū tuū ī pace. Quia viderūt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciez oīm populorum. Lumē ad reuelationē gentiū et gloriā plebis tue israel. E
Et erat ioseph et mater eius mirantes super his que dicebantur de illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus ē hic in ruinā & in resurrectionē multorum in israel: et in signum cui cōtradicetur. Zach. 14. c
Et tuā ipsius aiam pertrāsibit gladius: vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. h. Tuā ipsi⁹ .i. tui ipsius
Et erat anna prophetissa filia phanuel de tribu aser hec processerat in diebus multis et vixerat cū viro suo ānis septē a virginitate sua. Et hec vidua erat vsq̧ ad ānos octoginta quattuor q̄ nō discedebat de templo ieiunijs & obsecrationib⁹ seruiēs nocte ac die. Et hec ipsa hora superueniens confitebatur domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionē israel. F
Et vt pfecerūt omnia secundū legē dñi: reuersi sūt in galileam in ciuitatem suaz nazareth. Puer autē crescebat & confortabatur spiritu: plenus sapientia:

φίας. καὶ χάρις θεού ἦν ἐπ αυτόν. και επο
ρεύοντο/οι γονείς αυτού κατ έτος εις ιερου
σαλήμ/τη εορτή/του πάσχα. και ότε εγένε=
το ετών δώδεκα, αναβάντων αυτών εις ιερο
σόλυμα κατά/το έθος/της εορτής, και τελει=
ωσάντων/τας ημέρας εν/τω υποστρέφειν αυ
τούς, υπέμεινεν ιησούς/ο παις εν ιερουσα=
λήμ, και ουκ έγνω ιωσήφ και/η μήτηρ αυ=
τού. νομίσαντες δε αυτόν εν/τη συνοδία εί
ναι, ήλθον ημέρας οδόν. και ανεζήτουν αυ=
τόν εν/τοις συγγενέσι και εν/τοις γνωστοίς.
και μη ευρόντες αυτόν, υπέστρεψαν εις ιε
ρουσαλήμ ζητούντες αυτόν. και εγένετο μεθ
ημέρας τρείς εύρον αυτόν εν/τω ιερώ καθε
ζόμενον εν μέσω/των διδασκάλων, και ακού
οντα αυτών, και επερωτώντα αυτούς. εξίσ=
ταντο δε πάντες/οι ακούοντες αυτού επί/τη
συνέσει και/ταις αποκρίσεσιν αυτού/. και ι=
δόντες αυτόν, εξεπλάγησαν. και προς αυτόν
/η μήτηρ αυτού είπε τέκνον. τι εποίησας ημίν
ούτως. ιδού/ο πατήρ σου καγώ οδυνώμε
νοι εζητούμεν σε. και είπε προς αυτούς. τι
ότι εζητείτέ με. ουκ ήδειτε ότι εν/τοις/του
πατρός μου δει είναι με. και αυτοί ου συ
νήκαν/το ρήμα ο ελάλησεν αυτοίς. και κατέ
βη μετ αυτών και ήλθεν εις ναζαρέτ, και ην
υποτασσόμενος αυτοίς. και/η μήτηρ αυτού
διετήρει πάντα/τα ρήματα ταύτα εν/τη
καρδία αυτής. και ιησούς προέκοπτε σοφία
και ηλικία και χάριτι παρά θεώ και ανθρώ
ποις. Cap. 3.

Εν έτει δε πέντε και δεκάτω/της ηγεμο=
νίας τιβερίου καίσαρος ηγεμονεύοντος
ποντίου πιλάτου/της ιουδαίας, και τετραρ
χούντος/της γαλιλαίας ηρώδου. φιλίππου
δε/του αδελφού αυτού τετραρχούντος/της
ιτουραίας και τραχωνίτιδος χώρας, και
λυσανίου/της αβιλινής τετραρχούντος, επι
αρχιερέως άννα και καϊάφα, εγένετο ρήμα
θεού επί ιωάννην/τον/του ζαχαρίου υιόν εν
/τη ερήμω, και ήλθεν εις πάσαν/την περίχω
ρον/του ιορδάνου κηρύσσων βάπτισμα με
τανοίας εις άφεσιν αμαρτιών ως γέγραπται
εν βίβλω λόγων ησαΐου/του προφήτου λέ
γοντος. φωνή βοώντος εν/τη ερήμω. ετοιμά
σατε/την οδόν κυρίου ευθείας ποιείτε/τας
τρίβους αυτού. πάσα φάραγξ πληρωθήσε
ται, και παν όρος και βουνός ταπεινωθήσε
ται. και έσται/τα σκολιά εις ευθείαν, και/αι
τραχείαι εις οδούς λείας. και όψεται πάσα
σαρξ/το σωτήριον/του θεού. έλεγεν ουν/τοις
εκπορευομένοις όχλοις βαπτισθήναι υπ αυ
τού. γεννήματα εχιδνών, τις υπέδειξεν υμίν

et gratia dei erat in illo. Et ibant
parẽtes eiꝰ per omnes annos in hieru
salez ĩ die solẽni pasche. Et cũ factꝰ eẽt j.18.b Esaie Actuu
ãnorũ duodeci: ascendẽtibꝰ illis in hie
rosolymã scđz cõsuetudinẽ diei festi: cõ
sũmatis qꝫ diebus cum redirent:
remansit puer iesus in hierusalem
et non cognouerũt parentes eius.
Existimantes aũt illũ esse in comitatu:
venerunt iter diei: et requirebant eum
inter cognatos et notos.
Et nõ inuenientes regressi sunt in hie=
rusalem: requirẽtes eũ. Et factũ ẽ post
triduũ inuenerunt illum in tẽplo seden
tem in medio doctorum: audientem
illos: et interrogantem eos. Stupebãt Mat.
autem omnes qui eum audiebant super Mar.
prudentia et responsis eius. Et viden
tes ãmirati sunt. Et dixit mater eiꝰ ad
Fili quid fecisti nobis ⌊ illum.
sic? Ecce pater tuus et ego dolentes
querebamus te. Et ait ad illos. Quid
est qđ me querebatis. Nesciebatis quia ĩ
his q̃ pr̃is mei sũt oportet me esse? Et
ipsi nõ intellexerũt v̄bũ qđ locutꝰ ẽ ad
eos. Et dscẽdit cũ eis: ⁊ vẽit nazareth:
subditus illis. Et mater eiꝰ ⌊ et erat
conseruabat omnia verba hec in
corde suo. Et iesus proficiebat sapien=
tia ⁊ etate et gratia apud deum et ho=
mines. Cap. 3.

Anno aũt quintodecimo imperij
tiberij cesaris procurante
pontio pilato iudeam: tetrarcha autez
galilee herode: philippo
autem fratre eius tetrarcha
ituree et trachonitidis regionis: et
lysania abiline tetrarcha: sub
p̃cipibꝰ sacerdotũ ãna ⁊ caypha factũ
dñi sup̱ iohãnẽ zacharie filiũ ĩ ⌊ ẽ v̄bũ
deserto. Et venit in omnem regionem
iordanis predicãs baptismũ penitentie
in remissionẽ peccatorũ sicut scriptũ ẽ
in libro sermonum esaie prophete.
Vox clamantis in deserto parate
viam domini: rectas facite
semitas eius. Omnis vallis implebitur
⁊ omnis mons et collis humiliabitur.
Et erunt praua in directa et
aspera in vias planas: et videbit oĩs
caro salutare dei. Dicebat ergo ad
turbas q̄ exibãt vt baptizarẽtur ab ip̄o.
Genimina viperarũ qs ostendit vobis

φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς. ποιήσα
τε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ
ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς πατέρα ἔχομεν
τὸν ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται
ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥί
ζαν τῶν δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχ=
λοι λέγοντες, τί οὖν ποιήσομεν. ἀποκριθεὶς
δὲ λέγει αὐτοῖς. ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μετα
δότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁ
μοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισ
θῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν. διδάσκαλε τί
ποιήσομεν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. μηδὲν
πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσε
τε. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι
λέγοντες. καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. μηδένα διασείσητε, μηδὲ συ
κοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑ=
μῶν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ δια=
λογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
περὶ τοῦ ἰωάννου μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χρι
στὸς, ἀπεκρίνατο ὁ ἰωάννης ἅπασι λέγων. ἐ
γὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς, ἔρχεται δὲ ὁ
ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦ=
σαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐ
τὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυ
ρί. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δια=
καθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυ=
ρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. πολλὰ μὲν
οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν, εὐηγγελίζετο
τὸν λαόν. ὁ δὲ ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγ=
χόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ ἡρωδιάδος τῆς γυ
ναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ φιλίππου καὶ
περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ ἡρώ=
δης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέ
κλεισε τὸν ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ἐγένετο
δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,
καὶ ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομέ=
νου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆ=
ναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡ=
σεὶ περιστερὰν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ
οὐρανοῦ γενέσθαι λέγουσαν. σὺ εἶ ὁ υἱ=
ός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. καὶ
αὐτὸς ἦν ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος
ὢν ὡς ἐνομίζετο υἱὸς ἰωσήφ. τοῦ ἠλί, τοῦ
ματθάτ, τοῦ λευί, τοῦ μελχί, τοῦ ἰαννά,
τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ματταθίου, τοῦ ἀμώς, τοῦ
ναούμ, τοῦ ἐσλί, τοῦ ναγγαί, τοῦ μαάθ τοῦ
ματταθίου, τοῦ σεμεΐ, τοῦ ἰωσήφ, τοῦ ἰού
δα, τοῦ ἰωαννᾶ, τοῦ ῥησά, τοῦ ζοροβά=

fugere a ventura ira. Facite
ergo fructus dignos penitentie: et ne
ceperitis dicere patrem habemus
abraam. Dico enim vobis quia potens est
deus de lapidibus istis suscitare filios
abrae. Iam enim securis ad radicem — b. abrae dativi casus.
arborum posita est. Omnis ergo arbor — Mat. 3. d. &
non faciens fructum bonum excidetur: et in — 7. d.
ignem mittetur. Et interrogabant eum tur
be dicentes. Quid ergo faciemus. Respondens
autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas
det non habenti: et qui habet escas similiter
faciat. Venerunt autem et publicani ut baptiza
rentur: et dixerunt ad illum. Magister quid
faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil
amplius quam quod constitutum est vobis facia
tis. Interrogabant autem eum et milites
dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait
illis. Neminem concutiatis: neque calumniam fa
ciatis: et contenti estote stipendiis vestris.
Existimante autem populo et cogitantibus — C
omnibus in cordibus suis
de iohanne ne forte ipse esset christus:
respondit iohannes dicens omnibus. Ego — Mat. 3. c.
quidem aqua baptizo vos: veniet autem — Mar. 1. b. Joha. 1. d.
fortior me cuius non sum dignus solvere
corrigiam calciamentorum eius: ipse
vos baptizabit in spiritu sancto et igni.
Cuius ventilabrum in manu eius et pur — Mat. 3. c
gabit aream suam: et congregabit
triticum in horreum suum: paleas autem
comburet igni inextinguibili. Multa qui=
dem et alia exhortans evangelizabat
populo. Herodes autem tetrarcha cum cor — Mat. 14. a.
riperetur ab illo de herodiade uxore — Mar. 6. c.
fratris sui philippi: et
de omnibus malis quae fecit herodes
adiecit et hoc super omnia et inclusit
iohannem in carcerem. Factum est — Mat. 3. f.
autem cum baptizaretur omnis popu= — Mar. 1. b.
lus et iesu baptizato et orante: — Joha. 1. e.
apertum est celum et descendit
spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipsum: et vox de
celo facta est. Tu es filius — Esaie. 42. a
meus dilectus: in te complacuit mihi. Et — Mat. 3. g.
ipse iesus erat incipiens quasi annorum triginta — Marci. 1. b.
ut putabatur filius ioseph: qui fuit heli: qui fuit — D
mathat: qui fuit levi: qui fuit melchi: qui fuit ian
ne: qui fuit ioseph: qui fuit mathathie: qui
fuit amos: qui fuit naum: qui fuit hesli:
qui fuit nage: qui fuit maath: qui fuit ma
thathie: qui fuit semei: qui fuit ioseph: qui fuit
iuda: qui fuit iohanna: qui fuit resa: qui fuit Zo=

βελ,/Του σάλαθιήλ,/Του μηρί,/Του μελχί,
/Του αλλί,/Του κωσάμ,/Του ελμωλάμ,/Του
ηρ,/Του ιωσή,/Του ελιέζερ,/Του ιωρείμ,/Του
ματθάτ,/Του λευί,/Του συμεώμ,/Του ιού=
λα,/Του ιωσήφ,/Του ιωμάμ,/Του ελιακείμ,
/Του μελεά,/Του μαϊνάμ,/Του ματταθά,/Του
μαθάμ,/Του λαυίλ,/Του ιεσσαί,/Του ωβήλ,
/Του βοόζ,/Του σαλμώμ,/Του μαασσώμ,/Του
αμιμαλάβ,/Του αράμ,/Του εσρώμ,/Του φα
ρές,/Του ιούλα,/Του ιακώβ,/Του ισαάκ,/Του
αβραάμ,/Του θάρρα,/Του μαχώρ,/Του σε=
ρούχ,/Του ραγαύ,/Τού φαλέκ,/Του έβερ,
/Του σαλά,/Του καϊμάμ,/Του αρφαξάλ,/Του
σημ,/Του μώε,/Του λάμεχ,/Του μαθουσά=
λα,/Του εμώχ,/Του ιάρελ,/Του μαλελεήλ,
/Του καϊμάμ,/Του εμώς,/Του σηθ,/Του αλάμ,
/Του θεού.

Cap.4.

Ιησούς λε πλήρης πμεύματος αγίου υ=
πέστρεψεμ από/Του ιορλάμου, και ήγε
το εμ/Τω πμεύματι εις/Τημ έρημομ ημέρας
τεσσαράκομτα πειραζόμεμος υπό/του λια=
βόλου. και ουκ έφαγεμ ουλέμ εμ/Ταις ημέραις
εκείμαις, και συμτελεσθεισώμ αυτώμ ύστε=
ρομ επείμασε. και είπεμ αυτώ/ο λιάβολος. ει
υιός ει/Του θεού, ειπέ/Τω λίθω τούτω ίμα
γέμηται άρτος. και απεκρίθη ιησούς προσ
αυτόμ λέγωμ. γέγραπται. ότι ουκ επ άρτω
μόμω ζήσεται άμθρωπος, αλλ επί παμτί ρή
ματι θεού. και αμαγαγώμ αυτόμ/ο λιάβο=
λος εις όρος υψηλόμ, έλειξεμ αυτώ πάσας
/Τας βασιλείας/Της οικουμέμης εμ στιγμή χρό
μου, και είπεμ αυτώ/ο λιάβολος. σοι λώσω
/Τημ εξουσίαμ ταύτημ άπασαμ και/Τημ λόξαμ
αυτώμ, ότι εμοί παραλέλοται, και ω εάμ θέ
λω λίλωμι αυτήμ. σύ ουμ εάμ προσκυμήσης
εμώπιομ εμού, έσται σου πάσα. και αποκρι
θείς αυτώ είπεμ/ο ιησούς. ύπαγε οπίσω μου
σαταμά. γέγραπται. προσκυμήσεις κύριομ
/Τομ θεόμ σου, και αυτώ μόμω λατρεύσεις.
και ήγαγεμ αυτόμ εις ιερουσαλήμ, και έστη
σεμ αυτόμ επί/Το πτερύγιομ/Του ιερού, και εί
πεμ αυτώ. ει υιός ει/Του θεού, βάλε σε αυτόμ
εμτεύθεμ κάτω. γέγραπται γαρ. ότι/Τοις αγ
γέλοις αυτού εμτελείται περί σου/Του λια=
φυλάξαι σε, και επί χειρώμ αρούσι σε, μήπο
τε προσκόψης προς λίθομ/Τομ πόλα σου. και
αποκριθείς είπεμ αυτώ/ο ιησούς. ότι είρηται
ουκ εκπειράσεις κύριομ/Τομ θεόμ σου. και
συμτελέσας πάμτα πειρασμόμ/ο λιάβολος,
απέστη απ αυτού άχρι καιρού. και υπέσ
τρεψεμ/ο ιησούς εμ/Τη λυμάμει/Του πμεύμα=
τος εις/Τημ γαλιλαίαμ και φήμη εξήλθε κατ ό

robabel: q̇ fuit ſalathiel: q̇ fuit neri: qui fuit
melchi: q̇ fuit addi: q̇ fuit thoſan: q̇ fuit
helmadã: q̇ fuit her: q̇ fuit ieſu: q̇ fuit he=
liezer: q̇ fuit iorim: q̇ fuit mathat: q̇ fuit leui
q̇ fuit ſymeõ: q̇ fuit iuda: q̇ fuit ioſeph: q̇ fu
it iona: q̇ fuit heliachi: q̇ fuit melcha: q̇ fu
it mẽna: q̇ fuit mathatha: q̇ fuit nathã: q̇
fuit dauid: q̇ fuit ieſſe: q̇ fuit obeth: q̇ fuit
booz: q̇ fuit ſalmon: q̇ fuit naaſon: q̇ fuit
aminadab: q̇ fuit aram: q̇ fuit eſrom: q̇ fu
it phares: q̇ fuit iude: q̇ fuit iacob: q̇ fuit y
ſaac: q̇ fuit abrae: q̇ fuit thare: qui fuit na=
chor: q̇ fuit ſaruch: q̇ fuit ragau: q̇ fuit pha
lech: q̇ fuit heber: q̇ fuit ſale: q̇ fuit caynan
q̇ fuit arphaxat: q̇ fuit ſem: q̇ fuit noe: q̇ fu
it lamech: q̇ fuit mathuſale: q̇ fuit enoch:
q̇ fuit iareth: q̇ fuit malalehel: q̇ fuit cainã
q̇ fuit enos: q̇ fuit: ſeth: q̇ fuit adã: q̇ fuit dĩ.

Ieſus aũt plen9 ſpũ ſancto Cap.4.
regreſſ9 eſt a iordane: et agebatur
in ſpiritu in deſerto diebus
quadragita et temptabatur a diabolo.
Et nihil manducauit in diebus
illis: et conſummatis illis poſtea
eſuriit. Dixit aũt illi diabolus. Si
filius dei es: dic lapidi huic vt
panis fiat. Et reſpondit ad
illũ ieſus. Scriptũ eſt quia nõ in pane
ſolo viuet homo: ſed in omni verbo
dei. Et duxit illum diabolus
in montẽ excelſum: et oſtendit illi oĩa
regna orbis terre in momẽto temporis:
et ait illi. Tibi dabo
poteſtatem hanc vniuerſam ⁊ gloriam
illorũ: q2 mihi tradita ſunt: et cui volo
do illa. Tu ergo procidẽs ſi adoraueris
coram me: erunt tua omnia. Et rñdẽs
ieſus dixit illi.
Scriptum eſt. Dominum
deum tuũ adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies.
Et duxit illum in hieruſalem: ⁊ ſtatuit
eum ſuper pinnam templi: ⁊ dixit
illi. Si filius dei es: mitte te
hinc deorſum. Scriptũ eſt enĩ q2 ange
lis ſuis mandabit de te vt conſeruent
te: et quia in manib9 tollẽt te: ne forte
offendas ad lapidem pedem tuum. Et
reſpondens ieſus ait illi. Dictum eſt.
Non temptabis dominũ deũ tuum. Et
conſummata omni temptatiõe: diabol9
receſſit ab illo vſq3 ad tempus. Et
egreſſus eſt ieſus in virtute ſpiritus
in galileã: et fama exijt per vniuerſam

λης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐ
δίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν δοξαζό
μενος ὑπὸ πάντων. καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ναζα=
ρὲτ οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ
εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶ=
ναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ἡσαΐου τοῦ
προφήτου. καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε
τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον. πνεῦμα κυ
ρίου ἐπ᾽ ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελί
σασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι
τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύ=
ξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνά
βλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέ=
σει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. καὶ πτύ
ξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθι=
σε. καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλ=
μοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέ=
γειν πρὸς αὐτούς, ὅτι σήμερον πεπλήρω=
ται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ
πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐ
πὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομέ
νοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον.
οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἰωσήφ. καὶ εἶπε
πρὸς αὐτούς. πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παρα
βολὴν ταύτην. ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτόν.
ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ καπερναοὺμ
ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. εἶπε
δέ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ᾽ ἀλη
θείας λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς
ἡμέραις ἠλιοῦ ἐν τῷ ἰσραήλ, ὅτε ἐκλεί=
σθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ,
ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν
γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη
ἠλίας εἰ μὴ εἰς σάρεπτα τῆς σιδῶνος πρὸς
γυναῖκα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐ
πὶ ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ ἰσρα=
ήλ, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ
νεεμὰν ὁ σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυ
μοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα. καὶ
ἀναστάντες, ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλε
ως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄ=
ρους ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο εἰς
τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν. αὐτὸς δὲ διελ=
θὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. καὶ κα=
τῆλθεν εἰς καπερναοὺμ πόλιν τῆς γα=
λιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς
σάββασι. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδα=
χῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐ=
τοῦ. καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκρα=
ξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων. ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ

regionem de illo. Et ipse docebat C
in synagogis eorum: et magnificabatur
ab omnibus. Et venit nazareth Mat.13.g.
vbi erat nutritus: et intrauit secunduꝫ
consuetudinem suam die sabbati
in synagogam: et surrexit legere.
Et traditus est illi liber esaie
prophete. Et vt reuoluit librū: inuenit
locum vbi scriptuꝫ erat. Spiritus dñi Esa.61.a
sup me: propter quod vnxit me: euan=
gelizare pauperibus misit me: sanare
contritos corde: predicare
captiuis remissionem: et cecis visum
dimittere confractos in remissionem:
predicare ānū dñi acceptū: ꝛ diē retribu
tionis. Et cū plicuisset librū reddidit mi
Et oim in synagoga oculi ⌊stro ꝛ sedit.
erant intendentes ī eū. Cepit aūt dice
re ad illos: quia hodie impleta est D
hec scriptura in auribus vestris. Et Mat.13.g
oēs testimoniū illi dabāt: et mirabātur i marci.6.a.
verbis gratie que procedebant Johā.4.f.
de ore ipsius: et dicebant.
Nōne hic est filius ioseph? Et ait Mat.13.g.
illis. Utiqꝫ dicetis mihi hāc siīitudinē. marci.6.a.
Medice cura teipsum. Johā.6.c.
Quanta audiuim9 facta in capharnaū
fac ꝛ hic in patria tua. Ait Mat.13.g.
aūt. Amē dico vobis: q2 nemo ꝑpheta marci.6.a.
acceptus est in patria sua. In verita= Johā.4.f. 3.Reg.17.b
te dico vobis multe vidue erant in Jaco.5.d.
diebus helie in israel quando clausū ē
celum annis tribus ꝛ mensibus sex:
cum facta esset fames magna in omni
terra: et ad nullā illarum missus est
helias: nisi in sarepta sidonie ad
mulierē viduam. Et multi leprosi erāt 4.Reg.5.a
in israel sub heliseo propheta:
et nemo eorum mundatus est nisi
naamā syrus. Et repleti sunt omnes E
in synagoga ira hec audientes. Et
surrexerūt et eiecerūt illum extra ciuita
tem: et duxerūt illū vsqꝫ ad supciliū mō
tis: sup quē ciuitas illoꝝ erat edificata:
precipitarēt eū. Ipe aūt transiens ⌊ vt Johā.10.g Mar.1.d
per medium illoꝝ ibat. Et descendit
in capharnaum ciuitatem galilee:
ibiqꝫ docebat illos
sabbatis Et stupebant in doctrina sup.2.g.
eius: quia in potestate erat sermo ipi9 Mat.7.g.
Et in synagoga erat homo habens Mar.1.d.ꝛ 7.g.
demonium imundum: ꝛ exclamauit mar.1.d.
voce magꝫ dicēs. Sine: qd nobis ꝛ tibi

ἰησοῦ ναζαρηνέ. ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς. οἶ=
δά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμη=
σεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς λέγων. φιμώθητι καὶ ἔ=
ξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαι=
μόνιον εἰς μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν
βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ
πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους
λέγοντες. τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξου=
σίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται. καὶ ἐξεπορεύετο ἤ
χος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περι
χώρου. ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰ=
σῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν σίμωνος. πενθερὰ δὲ
τοῦ σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγά
λῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐ
πιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρε=
τῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν. παραχρῆμα δὲ ἀ=
ναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. δύνοντος δὲ τοῦ
ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νό=
σοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐ=
τόν, ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπι
θεὶς, ἐθεράπευσεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα καὶ λέ=
γοντα. ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤ=
δεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι. γενομένης
δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλ=
θον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ
πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐ
τούς. ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγε=
λίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅ
τι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. καὶ ἦν κηρύσσων
ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς γαλιλαίας. Cap.5.
Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι
αὐτῷ τοῦ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θε=
οῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην
γεννησαρέτ, καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα
παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ'
αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς
ἐν τῶν πλοίων ὃ ἦν τοῦ σίμωνος, ἠρώτη=
σεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον.
καὶ καθίσας, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς
ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς
τὸν σίμωνα, ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ
χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀ
ποκριθεὶς ὁ σίμων εἶπεν αὐτῷ. ἐπιστάτα, δι
ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβο
μεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκ
τυον. καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆ
θος ἰχθύων πολύ. διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκ=
τυον αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις
τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συ=

iesu nazarene. Uenisti pdere nos. Scio
te q̃s sis: sanctus dei. Et increpauit
illũ iesus dicens. Obmutesce et exi
ab eo. Et cũ proiecisset illuz demoniuz
in medium: exijt ab illo: nihilq3
illum nocuit. Et factus est pauor in
oĩbus: ⁊ colloquebantur ad inuicem
dicẽtes. Quod ẽ hoc ṽbũ: q2 in ptãte
et virtute imperat immundis
spiritibus ⁊ exeunt. Et diuulgabat fa=
ma de illo in omnem locum regionis.
Surgens aũt iesus de synagoga introi
uit in domum simonis. Socrus autem Mar
simonis tenebatur magnis febribus:
et rogauerunt illum pro ea. Et stans
super illam: imperauit febri
et dimisit illam: et continuo surgens
ministrabat illis. Cum autem Mar
sol occidisset: omnes q̃ habebant infir
mos varijs lãguoribꝰ: ducebãt illos ad
eũ: at ille singulis manus imponens
curabat eos. Exiebant autem
demonia a multis clamantia ⁊ dicẽtia Ma
quia tu es filius dei.
Et increpãs nõ sinebat ea loq̃: q2 scie=
bant ipsum esse christum. Facta
autem die egressus ibat in desertum
locũ: et turbe requirebant eũ: et venerũt
vsq3 ad ipsum: et detinebant illum ne
discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et alijs ciuitatibus
oportet me euangelizare regnũ dei: q2
ideo missus sum. Et erat predicans
in synagogis galilee. Cap.5.
Factũ est aũt cũ turbe irruerent in
eum vt audirent verbum dei: M
et ipse stabat secus stagnum
genesareth: et vidit duas naues stantes
secꝰ stagnũ: piscatores aũt descẽderãt ⁊
lauabant retia. Ascendens autem in
vnam nauiz que erat simonis: rogauit
eum a terra reducere pusillum:
et sedens docebat de nauicula
turbas. Ut cessauit aũt loqui: dixit ad
simonem. Duc in altum: et
laxate retia vestra in capturã. Et rñdẽs
simon dixit illi. Preceptor per Jo
totam noctẽ laborantes nihil cepimus:
in verbo autem tuo laxabo rete.
Et cum hoc fecissent: concluserunt
piscium multitudinẽ copiosã. Rũpebat ãt
rete eorũ: ⁊ annuerũt socijs qui erant
in alia naui: vt venirent et adiuuarent

λαβέσθαι αὐτοῖς. καὶ ἦλθον καὶ ἔπλησαν ἀμ
φότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰ
δὼν δὲ σίμων πέτρος, προσέπεσε τοῖς γό
νασιν ἰησοῦ λέγων. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀ
νὴρ ἁμαρτωλός εἰμι κύριε. θάμβος γὰρ πε
ριέσχεν αὐτὸν, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐ
πὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον. ὁμοί
ως δὲ καὶ ἰάκωβον καὶ ἰωάννην υἱοὺς ζεβε
δαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι. καὶ εἶ
πε πρὸς τὸν σίμωνα ὁ ἰησοῦς. μὴ φοβοῦ. ἀ
πὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ κα
ταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες
ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰ
δοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας καὶ ἰδὼν τὸν ἰη
σοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
λέγων. κύριε ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθα
ρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰ
πών. θέλω. καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα
ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγει
λεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖ
ξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ
τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξε μω
σῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο δὲ μᾶλ
λον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. αὐτὸς δὲ
ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευ
χόμενος. καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ
αὐτὸς ἦν διδάσκων. καὶ ἦσαν καθήμενοι
φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἳ ἦσαν ἐ
ληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς γαλιλαίας
καὶ ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ, καὶ δύναμις
κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. καὶ ἰδοὺ ἄν
δρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν πα
ραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν
καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὑρόντες
ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον,
ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων
καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέ
σον ἔμπροσθεν τοῦ ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πί
στιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ. ἄνθρωπε, ἀφέωνται
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ ἤρξαντο διαλογί
ζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέ
γοντες. τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφη
μίας. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μό
νος ὁ θεός. ἐπιγνοὺς δὲ ὁ ἰησοῦς τοὺς δια
λογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐ
τούς. τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν. τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν ἀ
φέωνται σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν
ἔγειραι καὶ περιπάτει. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐ
ξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς

eos. Et venerūt et impleuerūt ambas
nauiculas: ita vt pene mergerentur. Quod
cū videret simō petrus: ꝓcidit ad genua
iesu dicēs. Exi a me dñe: quia homo
peccator sum. Stupor enī circundede-
rat eum et omnes qui cum illo erant in
captura pisciū quā ceperāt. Similiter
aūt iacobum ⁊ iohānem filios zebedei:
qui erant socij simonis. Et ait Mat.4.c.
ad simonem iesus. Noli timere: ex Mar.1.c.
hoc iam homines eris capiēs. Et sub E
ductis ad terram nauibus: relictis
omnibus secuti sunt eum. Et factū est Mat.8.a.
cum esset in vna ciuitatū: et ecce Mar.1.g.⁊ 17.c.
vir plenus lepra videns iesum et
procidens in faciem suam: rogauit eum
dicens. Domine si vis potes me mū
dare. Et extēdēs manū tetigit eū dicēs.
Uolo. Mundare. Et confestim lepra .d. mūdare
discessit ab illo. Et ipse precepit ipatiui mōi
illi vt nemini diceret: sed vade ⁊ ostēde paic vocis.
te sacerdoti: et offer pro
emundatiōe tua sicut precepit moyses
in testimoniū illis. Perābulabat aūt ma Mat.4.g.
gis sermo de illo: et conueniebant Mar.3.b.
turbe multe vt audirēt et curarent ab Iohā.6.a.
infirmitatibus suis. Ipse autem Mat.14.c.
secedebat in desertum ⁊ orabat. Mar.6.g.
Et factū est in vna dierum: et Iohā.6.b. D
ipse sedebat docens. Et erant mat.4.g.
pharisei sedentes ⁊ legis doctores q ve marci.6.g.
nerant ex omni castello galilee
et iudee ⁊ hierusalem: ⁊ virtus
dñi erat ad sanādū eos. Et ecce viri Mat.9.a.
portātes in lecto hominem q erat paly Mar.2.a.
ticus: et querebant eum inferre Iohā.5.b.
et ponere ante eum. Et nō inueniētes
qua parte illum inferrent pre turba:
ascenderūt supra tectū: et per tegulas
summiserūt eū cum lecto in medium
ante ipsum. Quorum fidem vt vidit
dixit. Homo remittuntur
tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare
scribe et pharisei dicentes.
Quis est hic qui loqtur blasphemias.
Quis potest dimittere pctā: nisi solus ī.7.g.
deus? Ut cognouit aūt iesus cogitatiōes Mat.9.a
eorū respondens dixit ad illos. Mar.2.b.
Quid cogitatis in cordibus
vestris? Quid est facilius dicere dimit
tuntur tibi peccata: an dicere
surge et ambula. Ut aūt sciatis quia E
filius hominis habet potestatem in Mat.9.a.

γης αφιέναι αμαρτίας, είπε/τω παραλελυ=
μένω. σοι λέγω. έγειραι, /και άρας/το κλινί
διον σου πορεύου εις/τον οίκον σου. και πα
ραχρήμα αναστάς ενώπιον αυτών, άρας εφ
ω κατέκειτο απήλθεν εις/τον οίκον αυτού
δοξάζων/τον θεόν, και έκστασις έλαβεν ά=
παντας, και εδόξαζον/τον θεόν, και επλήσθη=
σαν φόβου λέγοντες ότι είδομεν παράδοξα
σήμερον. και μετά ταύτα εξήλθε, και εθεά=
σατο τελώνην ονόματι λευΐν, καθήμενον επί
/το τελώνιον, και είπεν αυτώ. ακολούθει μοι
και καταλιπών άπαντα, αναστάς ηκολούθη
σεν αυτώ. και εποίησε δοχήν μεγάλην λευ
ίς αυτώ εν/τη οικία αυτού. και ην όχλος τε
λωνών πολύς, και άλλων οι ήσαν μετ αυ
τών κατακείμενοι. και εγόγγυζον/οι γραμ=
ματείς αυτών και/οι φαρισαίοι προς/τους
μαθητάς αυτού λέγοντες. δια τι μετά/των
τελωνών και αμαρτωλών εσθίετε και πίνε=
τε. και αποκριθείς/ο ιησούς, είπε προς αυ=
τούς. ου χρείαν έχουσιν/οι υγιαίνοντες ια=
τρού, αλλ/οι κακώς έχοντες. ουκ ελήλυθα
καλέσαι δικαίους, αλλά αμαρτωλούς εισ
μετάνοιαν. οι δε είπον προς αυτόν. διά τι
/οι μαθηταί ιωάννου νηστεύουσι πυκνά, και
δεήσεις ποιούνται, ομοίως και/οι/των φαρι
σαίων,/οι δε σοι εσθίουσι και πίνουσιν. ο
δε είπε προς αυτούς. μη δύνασθε/τους υ
ιούς/του νυμφώνος εν ω/ο νυμφίος μετ αυ
τών εστί ποιήσαι νηστεύειν. ελεύσονται δε
ημέραι, και όταν απαρθή απ αυτών/ο νυμ
φίος, τότε νηστεύσουσιν εν εκείναις/ταις ημέ
ραις. έλεγε δε και παραβολήν προς αυτούς
ότι ουδείς επίβλημα ιματίου καινού επιβάλ
λει επι ιμάτιον παλαιόν. ει δε μήγε, και/το
καινόν σχίζει, και/τω παλαιώ ου συμφω
νεί/το από/του καινού. και ουδείς βάλλει
οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς. ει δε μή=
γε, ρήξει/ο νέος οίνος/τους ασκούς, και αυ=
τός εκχυθήσεται, και/οι ασκοί απολούνται.
αλλά οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέ=
ον, και αμφότεροι συντηρούνται. και ουδείς
πίων παλαιόν, ευθέως θέλει νέον. λέγει
γαρ/ο παλαιός χρηστότερος εστίν. Cap. 6.

Εγένετο δε εν σαββάτω δευτεροπρώτω
διαπορεύεσθαι αυτόν διά/των σπορί=
μων, και έτιλλον/οι μαθηταί αυτού/τους
στάχυας και ήσθιον ψώχοντες/ταις χερ=
σί. τινές δε/των φαρισαίων, είπον αυτοίς.
τι ποιείτε ο ουκ έξεστι ποιείν εν/τοις σάββα
σι. και αποκριθείς προς αυτούς είπεν/ο ιη=
σούς. ουδέ τούτο ανέγνωτε ο εποίησε δα=
υίδ, οπότε επείνασεν αυτός και/οι μετ αυ=

terra dimittēdi peccata: ait paralytico. Mar. 2.
Tibi dico surge: tolle lectum Mat. 9.
tuum: ⁊ vade in domū tuam. Et con= Mar. 2.
festim consurgens coraз illis tulit lectū i Johā. 5.
quo iacebat: et abijt in domum suam
magnificās deū. Et stupor apprehēdit
oēs: ⁊ magnificabāt deū. Et repleti sūt
timore dicentes: q2 vidimus mirabilia
hodie. Et post hec exijt et vidit mat. 9.
publicanuз noīe leui sedenteз ad mar. 2.
teloneū: et ait illi. Sequere me.
Et relictis omnibus: surgens secutus Mat. 9.
est euз. Et fecit ei conuiuiū magnū le- Mar. 2.
ui in domo sua. Et erat turba
multa publicanoꝝ: et aliorū q̄ cuз illis
erant discumbētes. Et murmurabant
pharisei et scribe eorum dicentes ad
discipulos eius. Quare cum Mat.
publicanis ⁊ pctōrib9 mādūcatis ⁊ bibi Mar.
tis. Et respondēs iesus dixit ad illos.
Non egent qui sani sunt medico:
sed qui male hn̄t. Non veni
vocare iustos sed peccatores ad
pn̄iaз. At illi dixerunt ad euз. Quare Ma
discipuli iohannis ieiunant frequēter ⁊ Ma
obsecrationes faciunt: similiter ⁊ phari
seoꝝ: tui autē edūt ⁊ bibūt? Quibus ipse
ait. Nunquid potestis filios Ma
sponsi dum cum illis est sponsus Lu
facere ieiunare? Venient autem
dies ⁊ cū ablatus fuerit ab illis spons9
tunc ieiunabunt in illis diebus.
Dicebat autē ⁊ similitudinē ad illos.
Quia nemo cōmissurā a nouo vestimen M
to mittit in vestimētū vetus: alioquin et M
nouum rūpit: ⁊ veteri non cōuenit cō
missura a nouo. Et nemo mittit M
vinum nouum in vtres veteres: alioq̄n M
rumpit vinū nouū vtres: et vinum
effundetur et vtres peribunt. ⌈dū ē
Sed vinuз nouū in vtres nouos mittē=
et vtraq3 conseruantur. Et nemo
bibens vetus statim vult nouum: dicit
enim vetus melius est. Cap. 6.

Factū est autē in sabbato scdo prio
cum transiret per sata
vellebant discipuli eius
spicas ⁊ mādūcabāt cōfricātes manib9
Quidā autē phariseorum dicebant illis.
Quid facitis qd nō licet in sabbatis?
Et respondens iesus ad eos dixit.
Nec hoc legistis quod fecit dauid
cum esurijsset ipse ⁊ qui cum illo

τούοντες, ως εισήλθεν εις τον οίκον του θεού και τους άρτους της προθέσεως έλαβε και έφαγε, και έδωκε και τοις μετ' αυτού, ους ουκ έξεστι φαγείν ει μή μόνους τους ιερείς. και έλεγεν αυτοίς, ότι κύριος εστίν ο υιός του ανθρώπου και του σαββάτου. εγένετο δε εν ετέρω σαββάτω εισελθείν αυτόν εις την συναγωγήν και διδάσκειν, και ην εκεί άνθρωπος, και η χειρ αυτού η δεξιά ην ξηρά. παρετήρουν δε οι γραμματείς και οι φαρισαίοι ει εν τω σαββάτω θεραπεύσει αυτόν, ίνα εύρωσι κατηγορίαν αυτού. αυτός δε ήδει τους διαλογισμούς αυτών, και είπε τω ανθρώπω τω ξηράν έχοντι την χείρα. έγειραι και στήθι εις το μέσον. ο δε αναστάς έστη. είπεν ουν ο ιησούς προς αυτούς. επερωτήσω υμάς· τι έξεστι τοις σάββασιν. αγαθοποιήσαι η κακοποιήσαι, ψυχήν σώσαι η αποκτείναι. και περιβλεψάμενος πάντας αυτούς είπεν αυτώ. έκτεινον την χείρα σου. ο δε εποίησεν ούτως, και αποκατεστάθη η χειρ αυτού υγιής ως η άλλη. αυτοί δε επλήσθησαν ανοίας, και διελάλουν προς αλλήλους τι αν ποιήσειαν τω ιησού. εγένετο δε εν ταις ημέραις ταύταις εξήλθεν εις το όρος προσεύξασθαι, και ην διανυκτερεύων εν τη προσευχή του θεού. και ότε εγένετο ημέρα, προσεφώνησε τους μαθητάς αυτού, και εκλεξάμενος απ' αυτών δώδεκα ους και αποστόλους ωνόμασε, σίμωνα ον και ωνόμασε πέτρον, και ανδρέαν τον αδελφόν αυτού, ιάκωβον, και ιωάννην, φίλιππον, και βαρθολομαίον, ματθαίον, και θωμάν, ιάκωβον τον του αλφαίου, και σίμωνα τον καλούμενον ζηλωτήν, ιούδαν ιακώβου, και ιούδαν ισκαριώτην ος και εγένετο προδότης. και καταβάς μετ' αυτών έστη επί τόπου πεδινού, και όχλος μαθητών αυτού και πλήθος πολύ του λαού, από πάσης της ιουδαίας και ιερουσαλήμ, και της παραλίου τύρου και σιδώνος, οι ήλθον ακούσαι αυτού, και ιαθήναι από των νόσων αυτών. και οι οχλούμενοι υπό πνευμάτων ακαθάρτων, και εθεραπεύοντο. και πας ο όχλος εζήτει άπτεσθαι αυτού, ότι δύναμις παρ' αυτού εξήρχετο και ιάτο πάντας. και αυτός επάρας τους οφθαλμούς αυτού εις τους μαθητάς αυτού, έλεγε. μακάριοι οι πτωχοί ότι υμετέρα εστίν η βασιλεία του θεού. μακάριοι οι πεινώντες νυν, ότι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οι κλαίοντες νυν ότι γελάσετε. μακάριοι εστέ όταν μισήσωσιν υμάς οι άνθρωποι, και όταν αφορίσωσιν υμάς και ονειδί=

erant: quomodo intrauit in domũ dei: et panes propositionis sumpsit et manducauit: τ dedit his q̃ cũ ipso erant quoꝝ nõ licet mãducare nisi tm̃ sacerdotibus? Et dicebat illis qꝛ dñs est filius hominis etiaꝫ sabbati. Factũ est (Mat. 12. a. Mar. 2. g.) aũt in alio sabbato: vt intraret in synagogam et doceret. Et erat ibi (B) homo et manus eius dextera erat arida. Obseruabant aũt scribe et (mat. 12. b. mat. 3. a. j. 14. a.) pharisei si in sabbato curaret vt inuenirent vnde accusarent euꝫ. Ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat manum aridam. Surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait aũt ad illos iesus. Interro= (mat. 12. b. Mar. 3. a.) go vos si licet sabbatis bene facere an male: aiaꝫ saluam facere an perdere? Et circunspectis omnibus dixit hoi. Extende manũ tuã. Et extendit: et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt (marci. 14. c. marci. 6. g.) insipientia: et colloquebantur ad inuicẽ (C) quid nã facerent de iesu. Factũ est aũt (mat. 10. a. marci. 3. d. Actuũ. 1. b.) in illis diebus exijt in montem orare: τ erat pernoctans in oratione dei. Et cuꝫ dies factus esset vocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominauit: simonẽ queꝫ cognominauit petrum: et andream fratrem eius: iacobũ τ iohannẽ: philippũ τ bartholomeum: matheum et thomam: iacobum alphei et simonem qui vocatur zelotes: τ iudaꝫ iacobi: τ iudã scarioth qui fuit proditor. Et descendens cum illis stetit in loco campestri: et turba discipuloꝝ eiꝰ: et multitudo copiosa plebis ab omni iudea et hierl'm τ maritima tyri τ sidonis que venerant vt audirẽt eũ: (mat. 4. g. marci. 3. b. Johã. 6. a.) et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabãtur a spiritibus immundis curabantur. Et omnis turba querebat eum tangere: quia virtꝰ de illo exibat et sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat. Beati pauperes: quia (mat. 5. a.) vestrum est regnum dei. Beati (mat. 5. a. Jaco. 4. c.) qui nunc esuritis quia saturabimini. (D) Beati qui nunc fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum vos oderint hoies (mat. 5. a.) τ cum separauerint vos τ exprobrauerint

σωσι, και εκβάλωσι/το όνομα υμών ως πο=
νηρόν, ένεκεν/του υιού/του ανθρώπου. χάρη
τε εν εκείνη/τη ημέρα και σκιρτήσατε, ιδού
γαρ/ο μισθός υμών πολύς εν/τω ουρανώ.
κατά ταύτα γαρ εποίουν/τοις προφήταις/οι
πατέρες αυτών. πλήν ουαί υμίν/τοις πλου
σίοις, ότι απέχετε/την παράκλησιν υμών. ου
αί υμίν/οι εμπεπλησμένοι, ότι πεινάσετε. ου
αί υμίν/οι γελώντες νυν, ότι πενθήσετε και
κλαύσετε. ουαί όταν καλώς είπωσιν υμάς
/οι άνθρωποι. κατα ταύτα γαρ εποίουν/τοις
ψευδοπροφήταις/οι πατέρες αυτών. αλλά υ
μίν λέγω/τοις ακούουσιν. αγαπάτε/τους εχ
θρούς υμών, καλώς ποιείτε/τοις μισούσιν υ
μάς. ευλογείτε/τους καταρωμένους υμίν,
προσεύχεσθε υπέρ/των επηρεαζόντων υ=
μάς./τω τύπτοντι σε επί/την σιαγόνα, πά=
ρεχε και/την άλλην. και από/του αίροντος
σου/το ιμάτιον, και/τον χιτώνα μη κωλύ=
σης. παντί δε/τω αιτούντι σε δίδου, και α
πό/του αίροντος/τα σα μη απαίτει. και κα=
θώς θέλετε ίνα ποιώσιν υμίν/οι άνθρωποι,
και υμείς ποιείτε αυτοίς ομοίως. και ει α=
γαπάτε/τους αγαπώντας υμάς, ποία υμίν
χάρις εστί. και γαρ/οι αμαρτωλοί/τους α=
γαπώντας αυτούς αγαπώσι. και εάν αγα=
θοποιήτε/τους αγαθοποιούντας υμάς, ποία
υμίν χάρις εστί. και γαρ/οι αμαρτωλοί/το
αυτό ποιούσι. και εάν δανείζητε παρ ων ελ
πίζετε απολαβείν, ποία υμίν χάρις εστί. και
γαρ αμαρτωλοί αμαρτωλοίς δανείζουσιν
ίνα απολάβωσι/τα ίσα. πλην αγαπάτε
/τους εχθρούς υμών, και αγαθοποιείτε και
δανείζετε μηδέν απελπίζοντες, και έσται/ο
μισθός υμών πολύς, και έσεσθε/οι υιοί υ=
ψίστου, ότι αυτός χρηστός εστίν επί/τους
αχαρίστους και πονηρούς. γίνεσθε ουν οικ
τίρμονες καθώς και/ο πατήρ υμών οικτίρ=
μων εστί. και μη κρίνετε και ου μη κριθήτε.
μη καταδικάζετε, και ου μη καταδικασθήτε.
απολύετε, και απολυθήσεσθε. δίδοτε και
δοθήσεται υμίν. μέτρον καλόν πεπιεσμένον
και σεσαλευμένον και υπερεκχυνόμενον,
δώσουσιν εις/τον κόλπον υμών./τω γαρ αυ
τώ μέτρω ω μετρείτε, αντιμετρηθήσεται υ=
μίν. είπε δε παραβολήν αυτοίς. μήτι δύνα
ται τυφλός τυφλόν οδηγείν. ουχί αμφότε
ροι εις βόθυνον πεσούνται. ουκ εστί μαθη=
τής υπέρ/τον διδάσκαλον αυτού. κατηρτισ
μένος δε πας έσται ως/ο διδάσκαλος αυτού.
τι δε βλέπεις/το κάρφος/το εν/τω οφθαλμώ
/του αδελφού σου,/την δε δοκόν/την εν/τω ι
δίω οφθαλμώ ου κατανοείς. η πως δύνα=

⁊ eiecerint nomen vestrū tanq̄ malum
propter filium hominis. Gaudete 1. Pe.
in illa die et exultate: ecce
enim merces vestra multa est in celo.
Secundū hoc enī faciebant prophetis
patres eorū: verūtñ ve vobis diuitib9
qui habetis consolationē vestram. Ue
vobis qui saturati estis: q2 esurietis. Ue
vobis qui ridetis nunc: q2 lugebitis ⁊
flebitis. Ue cum benedixerit vobis oēs
homines. Secundum hec eī faciebant
pseudoprophetis patres eorū. Sed vo Mat.5
bis dico qui auditis. Diligite inimicos
vestros: benefacite his qui oderūt vos.
Benedicite maledicentibus vobis: et
orate pro calumniantibus vos. Et
qui te percutit in maxillam prebe illi
⁊ alteram: ⁊ ab eo qui aufert
tibi vestimentū: etiam tunicā noli ꝓhi=
bere. Omni aūt petenti te tribue: et
q̄ aufert q̄ tua sūt: ne repetas. Et ꝓut Mat. Thob
vultis vt faciant vobis homines: Mat.
et vos facite illis sīliter. Et si diligitis
eos qui vos diligūt: que vobis
est gratia? Nam et peccatores diligen=
tes se diligunt. Et si benefeceritis
his qui vobis benefaciūt: que
vobis est gratia? Siquidē et pctōres
hoc faciūt. Et si mutuū dederitis his a Exo.
quib9 speratis recipe: q̄ grā est vobis? Deut.
Nā et pctōres peccatoribus fenerātur:
vt recipiant equalia. Veruntñ diligite
inimicos vestros: benefacite et
mutuū date nihil inde sperantes: ⁊ erit
merces vestra multa: et eritis filij altis
simi: quia ipse benign9 est super
ingratos et malos. Estote ergo miseri
cordes: sicut ⁊ pater vester misericors
ē. Nolite iudicare: ⁊ nō iudicabimini.
Nolite condēnare ⁊ non condēnabimi. Mat
dimittite ⁊ dimittemini. Date et
dabitur vobis. Mensurā bonā et cōfer
tā et coagitatam ⁊ super effluentem
dabūt in sinū vestrum. Eadem quippe mat. mar
mēsura qua mēsi fueritis: remetief vo
bis. Dicebat aūt ⁊ illis sīlitudinē: Nūqd mat.
cecus cecū ducere? Nōne ambo ⌊ pōt
in foueam cadent? Non est discipulus mat. Joh
super magistrum: perfectus c.15.
aūt omnis erit si sit sicut magister eius.
Quid aūt vides festucam in oculo mat.
fratris tui: trabem autem que in
oculo tuo ē nō cōsideras. Aut quō pōt

σαι λέγειν τω αδελφώ σου, αδελφὲ άφες
εκβάλω το κάρφος το εν τω οφθαλμώ σου,
αυτός την εν τω οφθαλμώ σου δοκόν ου
βλέπων. υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δο
κόν εκ του οφθαλμού σου, και τότε διαβλέ
ψεις εκβαλείν το κάρφος το εν τω οφθαλμώ
του αδελφού σου. ου γαρ εστί δένδρον
καλόν ποιούν καρπόν σαπρόν, ουδε δέν-
δρον σαπρόν ποιούν καρπόν καλόν. έκασ-
τον γαρ δένδρον εκ του ιδίου καρπού γι-
νώσκεται. ου γαρ εξ ακανθών συλλέγουσι
σύκα, ουδε εκ βάτου τρυγώσι σταφυλήν. ο
αγαθός άνθρωπος εκ του αγαθού θησαυ-
ρού της καρδίας αυτού προφέρει το αγα
θόν, και ο πονηρός άνθρωπος εκ του πονη-
ρού θησαυρού της καρδίας αυτού, προφέ-
ρει το πονηρόν. εκ γαρ του περισσεύματος
της καρδίας λαλεί το στόμα αυτού. τι δε
με καλείτε κύριε κύριε, και ου ποιείτε α λέ
γω. πας ο ερχόμενος προς με, και ακούων
μου των λόγων και ποιών αυτούς, υπο-
δείξω υμίν τίνι εστίν όμοιος. όμοιος εστίν
ανθρώπω οικοδομούντι οικίαν, ος έσκαψε
και εβάθυνε, και έθηκε θεμέλιον επί την πέ-
τραν. πλημμύρας δε γενομένης προσέρρη
ξεν ο ποταμός τη οικία εκείνη, και ουκ ίσχυ
σε σαλεύσαι αυτήν, τεθεμελίωτο γαρ επί
την πέτραν. ο δε ακούσας και μη ποιήσας,
όμοιος εστίν ανθρώπω οικοδομήσαντι οικί
αν επί την γην χωρίς θεμελίου, η προσέρ-
ρηξεν ο ποταμός, και ευθέως έπεσε, και εγέ-
νετο το ρήγμα της οικίας εκείνης μέγα.

Cap.7.

Επεί δε επλήρωσε πάντα τα ρήματα αυ
τού εις τας ακοάς του λαού, εισήλθεν εις
καπερναούμ. εκατοντάρχου δε τινός δού
λος κακώς έχων έμελλε τελευτάν, ος ην αυ
τώ έντιμος. ακούσας δε περί του ιησού, α-
πέστειλε προς αυτόν πρεσβυτέρους των
ιουδαίων ερωτών αυτόν όπως ελθών δια
σώση τον δούλον αυτού. οι δε παραγενόμε
νοι προς τον ιησούν, παρεκάλουν αυτόν
σπουδαίως λέγοντες. ότι άξιος εστίν ω
παρέξει τούτο. αγαπά γαρ το έθνος ημών,
και την συναγωγήν αυτός ωκοδόμησεν η-
μίν. ο δε ιησούς επορεύετο συν αυτοίς. ήδη
δε αυτού ου μακράν απέχοντος από της
οικίας, έπεμψε προς αυτόν ο εκατόνταρ-
χος φίλους, λέγων αυτώ. κύριε μη σκύλ
λου, ου γαρ ειμί ικανός ίνα μου υπό την
στέγην εισέλθης. διό ουδε εμαυτόν ηξίωσα
προς σε ελθείν, αλλ' ειπέ λόγω, και ιαθή
σεται ο παις μου. και γαρ εγώ άνθρωπος

dicere fratri tuo: frater sine
eijciam festucam de oculo tuo:
ipse in oculo tuo trabem non
vides: hypocrita eijce primū trabem Johā.13.e
de oculo tuo: et tunc perspicies vt
educas festucam de oculo
fratris tui. Non est enim arbor Mat.7.d.
bona q̄ facit fruct⁹ malos: neq; arbor
mala faciens fructū bonū. Una queq; G
enim arbor de fructu suo cognoscitur.
Neq; enim de spinis colligunt Mat.7.d.
ficus: neq; de rubo vindemiant vuā.
Bonus homo de bono thesauro Mat.12.c.
cordis sui profert bonum:
et malus homo de malo
thesauro profert
malum. Ex abundantia enim Mat.12.e.
cordis os loquitur. Quid autem Mat.7.e.
vocatis me dn̄e dn̄e: ⁊ nō facitis q̄ dico?
Omnis qui venit ad me et audit Mat.7.g.
sermones meos ⁊ facit eos: ostendam
vobis cui similis sit. Similis est
homini edificanti domum qui fodit
in altum et posuit fundamētū supra pe
tram. Inundatione aūt facta illisus est
flumen domui illi et non potuit
eam mouere: fundata enim erat supra
petram. Qui aūt audit et non facit:
similis est homini edificanti domū suā
supra terrā sine fūdamēto: in quā illis⁹ ē
fluuius ⁊ cōtinuo cecidit: et facta est
ruina domus illius magna.

Cap.7.

Cum autē implesset oīa verba sua A
in aures plebis: intrauit Mat.8.b. Johā.4.g.
capharnaū. Centurionis aūt cuiusdā ser
u⁹ male hn̄s erat moritur⁹: qui illi erat
preciosus. Et cum audisset de iesu mi-
sit ad eum seniores
iudeorum: rogās eū vt veniret ⁊ salua
ret seruū eius. At illi cum venissent
ad iesum: rogabant eum
sollicite dicentes ei: quia dignus est vt
hoc illi prestes. Diligit enim gentē no
stram: ⁊ synagogā ipse edificauit nobis.
Jesus autem ibat cum illis.
Et cum iam non longe esset a
domo: misit ad eum centurio
amicos dicens. Domine noli vexari.
Nō ei sum dign⁹ vt sub ⌈ nō sū dignū Mat.8.b.
tectū meū intres: ꝓpter q̄d et meipsū
arbitrat⁹ vt venirē ad te: sꝫ dic vbo:
⁊ sanabit puer me⁹. Nā ⁊ ego homo B

εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ πορεύθητι καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ ἔρχου καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε. λέγω ὑμῖν, οὔτε ἐν τῷ ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὴ χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ. μὴ κλαῖε. καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ. οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπε. νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἔλαβε δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες. ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ. καὶ ἀπήγγειλαν ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ ἰωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν ἰησοῦν λέγων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον. ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων. σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες ἀπαγγείλατε ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε. ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ ἰωάννου. τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον. ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν. ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυ

sum sub ptāte constitutus habens sub me milites: et dico huic vade
et vadit: et alio veni
et venit: et seruo meo fac
hoc et facit. Quo audito iesus
miratus est: et conuersus sequentibus
se turbis dixit. Amen dico vobis: Mat.8.
nec in israel tantam fidem inueni.
Et reuersi qui missi fuerant
domū: iuenerūt seruū q̄ lāguerat sanū.
Et factum est deinceps ibat iesus
ī ciuitatē que vocatur naym: ꝛ ibāt cū
eo discipuli eius et turba
copiosa. Cū āt appropiquaret porte ci
uitatis: ecce defunctus efferebatur fili⁹
vnicus matris sue. Et hec vidua erat: 4.Re.
et turba ciuitatis multa cum illa.
Quā cū vidisset dn̄s: mia motus super
eam dixit illi. Noli flere. Et accessit et
tetigit loculuz. Hi aūt qui portabant
steterūt. Et ait. Adolescēs tibi dico sur Mar.
ge. Et resedit qui erat mortuus: ꝛ cepit 4.R.
loqui: et dedit illum matri sue. 3.Re.
Accepit aūt omnes timor: ꝛ magnifica
bāt deū dicētes. Qꝛ ꝓpheta magn⁹ sur Joh.
rexit in nobis: et quia de⁹ visitauit 7.6.
plebē suā. Et exijt hic sermo
in vniuersam iudeam de eo et in oēm
circa regionē. Et nūciauerunt iohanni
discipuli eius de omnibus his.
Et cōuocauit duos de discipulis Ma
suis iohannes: ꝛ misit ad iesum
dicens. Tu es qui vētur⁹ es: an aliuz Ma
expectam⁹? Cum autez venissent ad euz
viri dixerunt. Johannes baptista
misit nos ad te dicens. Tu es
q̄ vētur⁹ es: an aliū expectam⁹. In ip
sa aūt hora multos curauit a lāguorib⁹
suis ꝛ plagis ꝛ spiritibus malis:
et cecis multis donauit
visum. Et respondens dixit illis.
Euntes renunciate iohanni que M
audistis et vidistis. Quia ceci vident:
claudi ambulant: leprosi mundantur:
surdi audiunt: mortui resurgunt: paupe
res euangelizant. Et beatus est q̄cūq̄
nō fuerit scādalizat⁹ ī me. Et cū discel M
sissent nūcij iohānis: cepit de iohāne di
cere ad turbas. Quid existis in
desertum videre? Harundinem vento
agitataz? Sed quid existis videre?
Hominem mollibus vestimētis indutū?
Ecce qui in veste preciosa

φῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλ
λά τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν, προφήτην. ναὶ λέ
γω ὑμῖν καὶ περισσότερον προφήτου. οὗ
τος ἐστὶ περὶ οὗ γέγραπται. ἰδοὺ ἐγὼ ἀ
ποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ
που σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμ
προσθέν σου. λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γε
ννητοῖς γυναικῶν προφήτης ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ, οὐδείς ἐστιν. ὁ δὲ μικρότερος
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστί.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι, ἐ
δικαίωσαν τὸν θεὸν βαπτισθέντες τὸ βάπτι
σμα ἰωάννου. οἱ δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομι
κοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυ
τούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. τίνι οὖν
ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύ
της, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι, ὅμοιοί εἰσι παιδί
οις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφω
νοῦσιν ἀλλήλοις καὶ λέγουσιν. ηὐλήσαμεν
ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε. ἐθρηνήσαμεν ὑ
μῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ἐλήλυθε γὰρ ἰωάν
νης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶ
νον πίνων, καὶ λέγετε δαιμόνιον ἔχει. ἐλή
λυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πί
νων, καὶ λέγετε ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ
οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτω
λῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκ
νων αὐτῆς πάντων. ἠρώτα δέ τις αὐτὸν
τῶν φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ. καὶ εἰ
σελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φαρισαίου, ἀνεκλί
θη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν ἁμαρ
τωλός. ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ
τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύ
ρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀ
πίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πό
δας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς
πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. ἰδὼν
δὲ ὁ φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτόν, εἶπεν ἐν
ἑαυτῷ λέγων, οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγί
νωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτε
ται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι. καὶ ἀπο
κριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς αὐτόν. σίμων
ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ φησί. διδάσκαλε εἰ
πέ. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι, ὁ
εἷς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια. ὁ δὲ ἕτε
ρος, πεντήκοντα. μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀπο
δοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐ
τῶν εἰπὲ πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει. ἀποκρι
θεὶς δὲ ὁ σίμων εἶπεν. ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ
τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. ὀρ
θῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖ
κα τῷ σίμωνι ἔφη. βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖ

sũt et delicijs in domib⁹ regũ sũt. Sed
quid existis videre? Prophetã? Utiqȝ
vobis et plusqȝ ꝓphetam. Hic [e]st dico
ẽ de quo scriptũ est. Ecce ego mitto Mala. 3. a. Mat. 11. c. Marci. 1. a.
angelum meum ante faciem
tuam: qui preparabit viam tuam ante
te. Dico enĩ vobis: maior inter natos
mulierum propheta iohanne
baptista nemo est. Qui autẽ minor est Mat. 11. c.
in regno dei maior est illo.
Et oĩs popul⁹ audiẽs: et publicani iu
stificauerũt deum: baptizati baptismo
iohannis. Pharisei autem et legisperi E
ti consiliũ dei spreuerunt in semetipsos
nõ baptizati ab eo. Aitãt dñs. Cui ergo Mat. 11. d.
siles dicã hoĩes generationis huius:
et cui similes sunt. Similes sunt pueri
sedentibus in foro et loquentibus
ad inuicem et dicentibus. Cantauimus
vobis tibijs et nõ saltastis: lamẽtauim⁹
et non plorastis. Uenit autem iohãnes Mat. 11. d.
baptista neqȝ manducans panem neqȝ
bibẽs vinũ: et dicitis demoniũ hȝ. Uenit
filius hominis manducans et bibens:
et dicitis. Ecce homo deuorator: et
bibẽs vinũ: amic⁹ publicanorũ et pctõrũ.
Et iustificata est sapiẽtia ab oĩb⁹ filijs
suis. Rogabat autem illum quidam de Mat. 26. a. marci. 14. a Johã. 12. a.
phariseis vt mãducaret cũ illo. Et in
gressus domum pharisei discubuit. F
Et ecce mulier q̃ erat in ciuitate pecca
trix vt cognouit ꝙ iesus accubuit in do
mo pharisei: attulit alabastrũ vnguenti:
et stans retro secus pedes eius
lachrymis cepit rigare pedes
eius: et capillis
capitis sui tergebat: et osculabatur
pedes eius et vnguẽto vngebat. Uidẽs
aũt pharise⁹ q̃ vocauerat eũ: ait intra
se dicens. Hic si esset propheta sciret
vtiqȝ q̃ et qualis est mulier que tangit
eum: quia peccatrix est. Et respondẽs
iesus dixit ad illũ. Simon [ha]beo [...]gister dic.
habeo tibi aliq̃d dicẽ. At ille ait. Ma
Duo debitores erãt cuidã feneratori:
vnus debebat denarios quingentos
et ali⁹ quinq̃gita. Nõ hñtib⁹ illis vñ red
derent: donauit vtrisqȝ. Quis ergo G
eum plus diligit? Respondens
simon dixit. Estimo quia is cui
plus donauit. At ille dixit ei. Recte
iudicasti. Et conuersus ad mulierem
dixit simoni. Uides hanc mulierem?

κα. εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ τῆς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμαξε. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας, αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. οὗ χάριν λέγω σοι. ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί ὅτι ἠγάπησε πολύ. ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. εἶπε δὲ αὐτῇ. ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς. τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν. εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. πορεύου εἰς εἰρήνην. Cap. 8.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν. μαρία ἡ καλουμένη μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ ἰωάννα γυνὴ χουζᾶ ἐπιτρόπου ἡρώδου, καὶ σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον ἑαυτοῦ, καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. ὁ δὲ εἶπεν. ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούοντες. εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσι μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον. καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν

Intraui in domũ tuam: aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lachrymis rigauit pedes meos: et capillis suis tersit. Osculum mihi nõ dedisti: hec aũt ex quo ĩtraui non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti: hec aũt vnguento vnxit pedes meos. Propter qđ dico tibi: remittũt ei peccata m̃lta: qm̃ dilexit multũ. Cui ãt minus dimittit: minꝰ diligit. Dixit ãt ad illã. Remittuntur tibi pctã. Et ceperunt qui simł accũbebãt dicere itra se. Quis est hic q̃ etiam pctã dimittit? Dixit aũt ad mulierẽ. Fides tua te saluam fecit. Vade in pace. Cap. 8. Mar. 2

Et factũ ẽ deiceps et ipse iter faciebat ꝑ ciuitates ꝛ castella ꝑdicãs et euangelizans regnum dei: et duodecim cum illo: et mulieres alique que erant curate a spiritibus malignis ꝛ ĩfirmitatibꝰ: maria q̃ vocat magdalene đ q̃ septẽ demonia exierãt: et iohanna vxor chuze procuratoris herodis: et susanna et alie multe que ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem turba plurima cõueniret et de ciuitatibus ꝑperarent ad eũ: dixit per similitudinem. Exijt qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat: aliud cecidit secus viam et conculcatũ est: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit quia non hẽbat humorẽ. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terrã bonam: ꝛ ortum fecit fructum centuplum. Hec dicẽs clamabat. Qui hꝫ aures audiẽdi audiat. Interrogabãt autez eũ discipuli eiꝰ: que esset hec ꝑabola. Quibꝰ ipse dixit. Vobis datũ est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis vt videntes non videant et audientes nõ intelligãt. Est aũt hec ꝑabola. Semẽ est verbum dei. Qui autem secus viã: hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant. Nam qui supra petraꝫ: q̃ cũ audierint cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi radices non habent: quia ad tempꝰ

Mat. 9 Marci ĩ. 18. 5

Ma Ma

πιστεύουσι, και εν καιρώ πειρασμού αφί-
στανται. το δε εις τας ακάνθας πεσόν, ούτοι
εισίν οι ακούσαντες, και υπό μεριμνών και
πλούτου και ηδονών του βίου πορευόμε-
νοι συμπνίγονται, και ου τελεσφορούσι. το
δε εν τη καλή γη, ούτοι εισίν οίτινες εν καρ-
δία καλή και αγαθή ακούσαντες τον λό-
γον κατέχουσι, και καρποφορούσιν εν υπο-
μονή. Ταύτα λέγων εφώνει, ο έχων ώτα α-
κούειν ακουέτω. ουδείς δε λύχνον άψας κα-
λύπτει αυτόν σκεύει, η υποκάτω κλίνης τίθη-
σιν, αλλ' επί λυχνίας επιτίθησιν, ίνα οι εισ-
πορευόμενοι βλέπωσι το φως. ου γαρ εσ-
τί κρυπτόν ο ου φανερόν γενήσεται, ου-
δέ απόκρυφον ο ου γνωσθήσεται και εις
φανερόν έλθη. βλέπετε ουν πως ακούετε.
ος γαρ εάν έχη, δοθήσεται αυτώ. και ος
εάν μη έχη, και ο δοκεί έχειν αρθήσεται
απ' αυτού. παρεγένοντο δε προς αυτόν η
μήτηρ και οι αδελφοί αυτού, και ουκ ε-
δύναντο συντυχείν αυτώ δια τον όχλον.
και απηγγέλη αυτώ λεγόντων. η μήτηρ
σου και οι αδελφοί σου εστήκασιν έξω ι-
δείν σε θέλοντες. ο δε αποκριθείς είπε προς
αυτούς. μήτηρ μου και αδελφοί μου ού-
τοι εισίν οι τον λόγον του θεού ακούοντες
και ποιούντες αυτόν. και εγένετο εν μιά
των ημερών και αυτός ενέβη εις πλοίον
και οι μαθηταί αυτού, και είπε προς αυ-
τούς. διέλθωμεν εις το πέραν της λίμνης.
και ανήχθησαν. πλεόντων δε αυτών αφύ-
πνωσε, και κατέβη λαίλαψ ανέμου εις την
λίμνην, και συνεπληρούντο και εκινδύνευ-
ον. προσελθόντες δε διήγειραν αυτόν λέ-
γοντες. επιστάτα απολλύμεθα. ο δε εγερ-
θείς επετίμησε τω ανέμω και τω κλύδωνι
του ύδατος, και επαύσαντο, και εγένετο
γαλήνη. είπε δε αυτοίς. που εστίν η πί-
στις υμών. φοβηθέντες δε εθαύμασαν λέ-
γοντες προς αλλήλους. τις άρα ούτος
εστίν, ότι και τοις ανέμοις επιτάσσει και
τω ύδατι, και υπακούουσιν αυτώ. και κα-
τέπλευσαν εις την χώραν των γαδαρηνών.
ήτις εστίν αντιπέραν της γαλιλαίας. εξελ-
θόντι δε αυτώ επί την γην, υπήντησεν αυ-
τώ ανήρ τις εκ της πόλεως ος είχε δαι-
μόνια εκ χρόνων ικανών, και ιμάτιον ουκ
ενεδιδύσκετο, και εν οικία ουκ έμενεν, αλλ'
εν τοις μνήμασιν. ιδών δε τον ιησούν και
ανακράξας, προσέπεσεν αυτώ. και φωνή με-
γάλη είπε. τι εμοί και σοι ιησού υιέ του θε-
ού του υψίστου. δέομαι σου μη με βασανί-

credunt: et in tempore temptationis re-
cedunt. Quod aũt in spinas cecidit: hi
sũt qui audierũt ꝛ a sollicitudinibus et
diuitijs et voluptatibus vite euntes
suffocantur: et nõ referunt fructũ. Qđ C
aũt in bonam terrã: hi sũt qui in cor-
de bono et optimo audientes verbum
retinẽt: et fructũ afferunt in patientia.
Nemo autem lucernã accẽdens operit Jo.11.c. Mat.5.b.
eam vase: aut subtus lectum ponit: Mar.4.d.
sed supra candelabrum ponit: vt intrã-
tes videant lumen. Non est enim Mat.10.c
occultum quod non manifestetur: nec Mar.4.d.
absconditum quod non cognoscat ꝛ in
palã veniat. Uidete ergo quid audiatis.
Qui enim habet dabit illi: et quicunq; Mat.13.b.
nõ hꝫ etiã qđ putat se habere auferet ꝛ.25.c. Marci.4.c
ab illo. Uenerunt autem ad illum Jo.19.d.
mater et fratres eius: et non poterant Mat.12.g.
adire eum pre turba. Mar.3.g.
Et nunciatum est illi. Mater
tua et fratres tui stant foris
volentes te videre. Qui rñdẽs dixit ad
eos. Mater mea ꝛ fratres mei hi
sunt: qui verbum dei audiunt
ꝛ faciunt. Factum est autem in vna Mat.8.c.
dierum et ipse ascendit in naviculam Mar.4.g.
et discipuli eius: et ait ad illos.
Transfretemus trans stagnum.
Et ascenderũt. Et nauigantibꝰ illis ob-
dormiuit: et descendit procella venti in
stagnũ: et complebantur ꝛ ꝑiclitabant.
Accedentes aũt suscitauerunt eum di-
centes. Preceptor perimus. At ille sur-
gens increpauit ventum: et tempestatẽ
aque: et cessauit: et facta est
tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi ẽ D
fides vestra? Qui timentes mirati sunt Mat.8.f. Mar.4.g.
ad inuicem dicentes. Quis putas hic
est quia et ventis et
mari imperat et obediunt ei? Et naui-
gauerunt ad regionem gerasenorum:
que est contra galileam.
Et cũ de naui egressus esset ad terrã: oc-
currit illi vir qdã qui habebat demoniũ
iam temporibꝰ multis: ꝛ vestimẽto nõ
induebatur: neq; ĩ domo manebat sed
in monumentis. Js vt vidit iesum
ꝓcidit añ illũ: et exclamãs voce mag-
dixit. Quid mihi ꝛ tibi ẽ iesu fili dei Mat.8.f.
altissimi? Obsecro te ne me torqueas. Marci.5.b

σης. παρήγγελλε γαρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπό τοῦ ἀνθρώπου. πολλοίς γαρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμά, ἠλαύνετο ὑπό τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησε δὲ αὐτόν ὁ ἰησοῦς λέγων. τί σοι ἐστίν ὄνομα. ὁ δὲ εἶπε. λεγεών. ὅτι δαιμόνια πολλά εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλει αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν, καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπό τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατά τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γενόμενον ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρά τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο. αὐτός δὲ ἐμβάς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνήρ ἀφ᾽ οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε δὲ αὐτόν ὁ ἰησοῦς λέγων. ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθε καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτόν ὁ ὄχλος. ἦσαν γαρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. καὶ ἰδού ἦλθεν ἀνήρ ᾧ ὄνομα ἰάειρος, καὶ αὐτός ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε, καὶ πεσών παρά τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενής ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνή οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπό ἐτῶν δώδεκα ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ᾽ οὐδενός θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς τίς ὁ ἁψά

Precipiebat enim spūi immundo vt exiret ab homine. Multis enim tēporib9 arripiebat illū: et vinciebatur cathenis et cōpedib9 custoditus: ꝛ ruptis vinculis agebatur a demonio in deserta. Interrogauit autē illum iesus dicens. Qd tibi nomē est: At ille dixit. Legio. Quia intrauerāt demonia multa in eū. Et rogauerāt illū ne iperaret illis vt in abyssuꝫ irent. Erat autē ibi grex porcorum multorum pascentiū in monte: et rogabant eum vt permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine ꝛ intrauerūt in porcos: et impetu abijt grex per preceps in stagnum ꝛ suffocat9 ē. Quod vt viderūt factum qui pascebant fugerunt: et nunciauerunt in ciuitatem et in villas. Exierunt autē videre qd factū est: et venerūt ad iesum: et inuenerunt hominem sedēteꝫ a quo demonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius ꝛ timuerunt. Nunciauerūt autem illis ꝛ qui viderāt: quō san9 fact9 eēt a legiōe. Et rogauerūt illū omnis multitudo regionis gerasenorum: vt discederet ab ipsis: qꝛ magno timore tenebātur. Ipse autem ascendens naui reuersus ē. Et rogauit illum vir a quo demonia exierant vt cum eo esset. Dimisit autē eum iesus dicens. Redi in domum tuam: et narra quanta tibi fecit de9. Et abijt p vniuersā ciuitatē predicās quāta illi fecisset iesus. Factū est autem cum redisset iesus: excepit illum turba. Erant autem omnes expectātes eum. Et ecce venit vir cui nomē iayrus: et ipse princeps synagoge erat: et cecidit ad pedes iesu rogans eum vt intraret in domum eius: quia vnica filia erat ei fere annoꝝ duodecī: et hec moriebatꝰ. Et contigit dum iret: a turbis cōprimebatꝰ. Et mulier quedaꝫ erat in fluxu sāguis ab ānis duodecī: q̄ i medicos erogauerat omnem substantiā suaꝫ nec ab vllo potuit curari. Accessit retro ꝛ tetigit fimbriam vestimenti eius: et confestim stetit fluxus sanguinis ei9. Et ait iesus. Quis ē qui

μενος μου. αρνουμένων δε πάντων, εί=
πεν ο πέτρος και οι μετ αυτού. επιστάτα,
οι όχλοι συνέχουσι σε και αποθλίβου=
σι, και λέγεις τις ο αψάμενός μου. ο δε
ιησούς είπεν. ήψατό μου τις. εγώ γαρ
έγνων δύναμιν εξελθούσαν απ εμού. ιδού
σα δε η γυνή ότι ουκ έλαθε, τρέμουσα
ήλθε, και προσπεσούσα αυτώ δι ην αι=
τίαν ήψατο αυτού απήγγειλεν αυτώ ενώ=
πιον παντός του λαού, και ως ιάθη παρα=
χρήμα. ο δε είπεν αυτή. θάρσει θύγατερ. η
πίστις σου σέσωκέ σε. πορεύου εις ειρήνην.
έτι δε αυτού λαλούντος, έρχεταί τις πα=
ρά του αρχισυναγώγου λέγων αυτώ. ό=
τι τέθνηκεν η θυγάτηρ σου, μη σκύλλε τον
διδάσκαλον. ο δε ιησούς ακούσας απεκρί=
θη αυτώ λέγων. μη φοβού. μόνον πίστευε
και σωθήσεται. εισελθών δε εις την οικίαν,
ουκ αφήκεν εισελθείν ουδένα, ει μή πέτρον
και ιωάννην και ιάκωβον και τον πατέρα
της παιδός και την μητέρα. έκλαιον δε πάν
τες και εκόπτοντο αυτήν. ο δε είπε. μη κλαί
ετε. ουκ απέθανεν, αλλά καθεύδει. και κατε=
γέλων αυτού ειδότες ότι απέθανεν. αυτός
δε εκβαλών έξω πάντας, και κρατήσας της
χειρός αυτής εφώνησε λέγων. η παις εγεί=
ρου. και επέστρεψε το πνεύμα αυτής, και
ανέστη παραχρήμα. και διέταξεν αυτή δο
θήναι φαγείν. και εξέστησαν οι γονείς αυτής.
ο δε παρήγγειλεν αυτοίς μηδενί ειπείν το
γεγονός. Cap.9.

Συγκαλεσάμενος δε τους δώδεκα μα=
θητάς αυτού, έδωκεν αυτοίς δύναμιν
και εξουσίαν επί πάντα τα δαιμόνια,
και νόσους θεραπεύειν. και απέστειλεν αυ
τούς κηρύσσειν την βασιλείαν του θεού, και
ιάσθαι τους ασθενούντας. και είπε προς
αυτούς. μηδέν αίρετε εις την οδόν. μήτε
ράβδους, μήτε πήραν, μήτε άρτον, μήτε
αργύριον, μήτε ανά δύο χιτώνας έχειν.
και εις ην αν οικίαν εισέλθητε, εκεί μένε=
τε και εκείθεν εξέρχεσθε. και όσοι εάν μη δέ
ξωνται υμάς, εξερχόμενοι από της πόλεως
εκείνης, και τον κονιορτόν από των πο=
δών υμών αποτινάξατε εις μαρτύριον επ
αυτούς. εξερχόμενοι δε, διήρχοντο κατά
τας κώμας ευαγγελιζόμενοι και θεραπεύ=
οντες πανταχού. ήκουσε δε ηρώδης ο τε=
τράρχης τα γινόμενα υπ αυτού πάντα, και
διηπόρει. διά το λέγεσθαι υπό τινών, ότι
ιωάννης εγήγερται από των νεκρών, υπό
τινών δε ότι ηλίας εφάνη, άλλων δε ότι

me tetigit? Negantib9 autē oibus: di
xit petrus ⁊ qui cū illo erāt. Preceptor
turbe te cōprimunt et affligunt:
et dicis quis me tetigit? Et
dixit iesus. Tetigit me aliquis. Nā ⁊
ego noui virtutem de me exisse. Vidēs G
autē mulier quia non latuit: tremens
venit et procidit aň pedes ei9 ⁊ ob quā
causam tetigerit eum indicauit coram
oī ppl'o: ⁊ quēadmodū ɔfesti sanata sit
At ipse dixit ei. Filia: Mat. 9. e.
fides tua saluā te fecit. Vade in pace. Marci. 5. f.
Adhuc illo loquente venit quidam ad
principem synagoge dicens ei: quia
mortua est filia tua noli vexare
illum. Jesus autē audito hoc verbo re
spōdit patri puelle. Noli timē: crede tm̄
et salua erit. Et cum venisset domum:
nō permisit itrare secū quēq̃: nisi petrū
et iacobum ⁊ iohannē: et patrem
⁊ matrem puelle. Flebant aūt omnes
et plangebāt illā. At ille dixit. Nolite
flere. Nō est mortua puella sed dormit. Mat. 9. e.
Et deridebāt eū: sciētes q2 mortua eēt Mar. 5. d.
Ipse autem tenens Johā. 11. b.
manū eius clamauit dicēs. Puella sur Mat. 9. e.
ge. Et reuersus est spiritus eius: et Mar. 5. g.
surrexit continuo. Et iussit illi dare
manducare. Et stupuerūt parentes eius
quibus precepit ne alicui dicerent Mar. 5. g.
quod factum erat. Cap.9.

Conuocatis aūt ies9 duodeci aplis A
dedit illis virtutem Mat. 10. a Mar. 6. b.
et potestatem super omnia demonia
vt languores curarent. Et misit illos
predicare regnum dei: et
sanare infirmos. Et ait ad Mat. 10. a.
illos. Nihil tuleritis in viam: neq3 Mar. 3. c. Mat. 10. b.
virgam neq3 peram neq3 panez neq3 Mar. 6. b.
pecuniam: neq3 duas tunicas hēatis.
Et i quācūq3 domū itraueritis ibi mane Mat. 10. c.
te et inde ne exeatis. Et quicūq3 nō re Mar. 6. d. Actu. 13. b
ceperint vos: exeuntes de ciuitate Mar. 6. b
illa etiam puluerem pedum
vestrorum excutite in testimoniuz supra
illos. Egressi autem circuibant per Mat. 14. a.
castella euangelizantes et curantes Mar. 6. b.
vbiq3. Audiuit aūt herodes tetrarcha Mat. 14. a.
omnia que fiebant ab eo: et Mar. 6. c.
hesitabat eo q' diceret a quibusdā: q2
iohānes surrexit a mortuis: a q'busdā aūt q2
quibusdā vo q2 helias apparuit: ab alijs

ότι προφήτης εις τῶν αρχαίων ανέστη.
και είπεν ηρώδης. ιωάννην εγώ απεκε=
φάλισα. τις δε εστίν ούτος περί ου εγώ
ακούω τοιαύτα. και εζήτει ιδείν αυτόν. και
υποστρέψαντες οι απόστολοι, διηγήσαν=
το αυτώ όσα εποίησαν. και παραλαβών αυ
τούς, υπεχώρησε κατιδίαν εις τόπον ερη=
μον πόλεως καλουμένης βηθσαϊδά. οι δε
όχλοι γνόντες ηκολούθησαν αυτώ. και δε
ξάμενος αυτούς, ελάλει αυτοίς περί της
βασιλείας του θεού, και τους χρείαν έχον=
τας θεραπείας ιάτο. η δε ημέρα ήρξατο κλί=
νειν. προσελθόντες δε οι δώδεκα, είπον αυ
τώ. απόλυσον τον όχλον, ίνα απελθόντες
εις τας κύκλω κώμας και τους αγρούς κα
ταλύσωσι, και εύρωσιν επισιτισμόν, ότι ώ
δε εν ερήμω τόπω εσμέν. είπε δε προς αυ=
τούς. δότε αυτοίς υμείς φαγείν. οι δε είπον
ουκ εισίν ημίν πλείον η πέντε άρτοι και
ιχθύες δύο. ει μήτι πορευθέντες ημείς αγο
ράσωμεν εις πάντα τον λαόν τούτον βρώ=
ματα. ήσαν γαρ ωσεί άνδρες πεντακισχίλι
οι. είπε δε προς τους μαθητάς αυτού. κα=
τακλίνατε αυτούς κλισίας ανά πεντήκοντα.
και εποίησαν ούτως. και ανέκλιναν άπαν=
τας. λαβών δε τους πέντε άρτους και τους
δύο ιχθύας, αναβλέψας εις τον ουρανόν ευ
λόγησεν αυτούς, και κατέκλασε. και εδί=
δου τοις μαθηταίς παρατιθέναι τω όχλω.
και έφαγον και εχορτάσθησαν πάντες. και
ήρθη το περισσεύσαν αυτοίς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα. και εγένετο εν τω είναι αυ
τόν προσευχόμενον καταμόνας, συνήσαν
αυτώ οι μαθηταί, και επηρώτησεν αυτούς
λέγων. τίνα με λέγουσιν οι όχλοι είναι.
οι δε αποκριθέντες είπον. ιωάννην τον βαπ=
τιστήν. άλλοι δε ηλίαν. άλλοι δε ότι προ
φήτης τις τῶν αρχαίων ανέστη. είπε δε αυ=
τοίς. υμείς δε τίνα με λέγετε είναι. αποκρι=
θείς δε πέτρος είπε. τον χριστόν του θεού.
ο δε επιτιμήσας αυτοίς, παρήγγειλε μηδε
νί ειπείν τούτο. ειπών ότι δει τον υιόν του
ανθρώπου πολλά παθείν, και αποδοκιμασ
θήναι από τῶν πρεσβυτέρων, και αρχιερέων
και γραμματέων, και αποκτανθήναι, και τη
τρίτη ημέρα εγερθήναι. έλεγε δε προς πάν
τας. ει τις θέλει οπίσω μου ελθείν απαρνη=
σάσθω εαυτόν, και αράτω τον σταυρόν αυ=
τού, και ακολουθείτω μοι. ος γαρ εάν θέλη
την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν.
ος δ' αν απολέση την ψυχήν αυτού ένεκεν
εμού, ούτος σώσει αυτήν. τι γαρ ωφε=

quia ꝑpheta vnus de antiquis surrexit.
Et ait herodes. Johānē ego decollaui.
Quis est autem iste de quo ego
talia audio? Et q̄rebat videre eū. Et
reuersi apostoli narrauerunt
illi quecūq; fecerūt. Et assumptis illis
secessit seorsum in locum desertū qui ē
bethsaide. Quod cum
cognouissent turbe secute sunt illum: et
eos: et loquebatur illis de excepit
regno dei: et eos qui cura indigebant
sanabat. Dies autē cepat declinare.
Et accedentes duodecim dixerunt illi.
Dimitte turbas: vt euntes
in castella villasq; q̄ circa sūt diuertāt
et inueniant escas: quia hic
in loco deserto sum9. Ait aūt ad illos.
Vos date illis mādūcare. At illi dixe
rūt. Nō sunt nobis plus q̄ q̄nq; panes et
duo pisces: nisi forte nos eam9 et ema=
mus in omnem hanc turbam escas.
Erant autem fere viri quinq; milia.
Ait autem ad discipulos suos. Facite
illos discumbere per cōuiuia q̄nquage
nos: et ita fecerūt. Et discubuerūt oēs.
Acceptis autem quinq; panibus et
duob9 piscibus: respexit in celū et bñdi=
xit illis: et fregit et distribuit
discipulis suis vt ponerent ante turbas.
Et mādūcauerūt oēs et saturati sūt. Et
sublatū est qđ superfuit illis fragmētoꝝ
cophini duodeci. Et factū ē cū sol9 eēt
orans: erant cum
illo et discipuli: et interrogauit illos
dicens. Quem me dicunt esse turbe?
At illi rñderunt et dixerūt. Johānē ba
ptistā: alij aūt heliam: alij vero quia
vn9 ꝑpheta de priorib9 surrexit. Dixit
āt illis. Vos aūt quē me esse dicitis?
simō petr9 dixit. Christū dei. Rñdēs
At ille icrepās illos precepit ne cui
dicerent hoc: dicens quia oportet filiū
hominis multa pati et reprobari
a senioribus et principibus sacerdotum
et scribis: et occidi: et
tertia die resurgere. Dicebat āt ad oēs.
Si quis vult post me venire: abneget
semetipsum et tollat crucem suam quoti
die et sequatur me. Qui enim voluerit
aiam suam saluam facere perdet illam.
Nam qui perdiderit aiam suam ꝑpter
me: saluā faciet illam. Quid ēi ꝑficit

λείται άνθρωπος κερδήσας τον κόσμον ό=
λον, εαυτόν δε απολέσας η ζημιωθείς. ος
γαρ αν επαισχυνθή με και τους εμούς
λόγους, τούτον ο υιός του ανθρώπου ε=
παισχυνθήσεται όταν έλθη εν τη δόξη
αυτού και του πατρός και των αγίων αγ=
γέλων. λέγω δε υμίν αληθώς, εισί τινές
των ώδε εστώτων, οι ου μή γεύσονται θανά
του έως αν ίδωσι την βασιλείαν του θεού.
εγένετο δε μετά τους λόγους τούτους ω=
σεί ημέραι οκτώ, και παραλαβών πέτρον και
ιωάννην και ιάκωβον ανέβη εις το όρος προ
σεύξασθαι. και εγένετο εν τω προσεύχεσ=
θαι αυτόν το είδος του προσώπου αυτού
έτερον, και ο ιματισμός αυτού λευκός εξα=
στράπτων. και ιδού άνδρες δύο συνελά=
λουν αυτώ οίτινες ήσαν μωσής και ηλί=
ας, οι οφθέντες εν δόξη έλεγον την έξοδον
αυτού ην έμελλε πληρούν εν ιερουσαλήμ.
ο δε πέτρος και οι συν αυτώ ήσαν βεβαρη
μένοι ύπνω. διαγρηγορήσαντες δε, είδον
την δόξαν αυτού, και τους δύο άνδρας
τους συνεστώτας αυτώ, και εγένετο εν τω
διαχωρίζεσθαι αυτούς απ αυτού, είπεν ο
πέτρος προς τον ιησούν. επιστάτα. καλόν
εστίν ημάς ώδε είναι, και ποιήσωμεν σκη=
νάς τρείς, μίαν σοι, και μίαν μωσεί, και μί=
αν ηλία. μη ειδώς ο λέγει. ταύτα δε αυ=
τού λέγοντος εγένετο νεφέλη και επεσκία=
σεν αυτούς. εφοβήθησαν δε εν τω εκείνους
εισελθείν εις την νεφέλην. και φωνή εγένε=
το εκ της νεφέλης λέγουσα. ούτος εστίν ο
υιός μου ο αγαπητός αυτού ακούετε.
και εν τω γενέσθαι την φωνήν, ευρέθη ο ιη
σούς μόνος, και αυτοί εσίγησαν, και ουδε=
νί απήγγειλαν εν εκείναις ταις ημέραις ου=
δέν ων εωράκασι. εγένετο δε εν τη εξής ημέ
ρα κατελθόντων αυτών από του όρους, συ
νήντησεν αυτώ όχλος πολύς. και ιδού α=
νήρ από του όχλου ανεβόησε λέγων. διδά
σκαλε, δέομαί σου επίβλεψαι επί τον υιόν
μου, ότι μονογενής εστί μοι. και ιδού
πνεύμα λαμβάνει αυτόν, και εξαίφνης
κράζει, και σπαράσσει αυτόν μετά αφρού,
και μόγις αποχωρεί απ αυτού συντρίβον
αυτόν. και εδεήθην των μαθητών σου ί=
να εκβάλωσιν αυτό, και ουκ ηδυνήθησαν.
αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. ω γενεά
άπιστος και διεστραμμένη, έως πότε
έσομαι προς υμάς, και ανέξομαι υμών.
προσάγαγε τον υιόν σου ώδε. έτι δε προ=
σερχομένου αυτού, έρρηξεν αυτόν το δαι=
μόνιον και συνεσπάραξεν. επετίμησε δε ο ιη

homo si lucretur vniuersum mundum:
se aūt ipsū ꝑdat et detrimētū sui faciat.
Nam qui me erubuerit: et meos Mat.10.f.
sermones: hunc filius hominis erube= Mar.8.g.
scet cum venerit in maiestate D
sua et patris et sanctorum angelorum.
Dico aūt vobis vere: sunt aliqui Mat.16.g.
hic stantes: qui non gustabunt mortē Mar.9.a.
donec videant regnum dei.
Factum est autem post hec verba fere Mat.17.a.
dies octo: et assumpsit petrum ⁊ Mar.9.a.
iacobū ⁊ iohānē et ascendit in mōtem
Et facta est dum oraret ⌊ vt oraret.
species vultus eius
altera: et vestit⁹ eius albus ⁊ refulgēs.
Et ecce duo viri loquebantur cum
illo. Erant aūt moyses et helias
visi in maiestate: et dicebant excessum
eius quē complet⁹ erat in hierusalē.
Petrus vo ⁊ q̄ cū illo erāt: grauati erāt
somno. Et euigilantes viderunt
maiestatem eius: et duos viros
qui stabant cum illo. Et factum est cū
discederent ab illo ait
petrus ad iesum. Preceptor bonum
est nos hic esse: et faciamus
tria tabernacula: vnū tibi ⁊ vnū moysi:
⁊ vnū helie. Nesciēs qd dicēt. Hec āt
illo loquente: facta ē nubes ⁊ obūbra
uit eos: et timuerunt
intrātib⁹ illis in nubē. Et vox facta ē Mat.3.g.⁊
de nube dicens. Hic est 17.b.
filius me⁹ dilectus: ipsum audite. Mar.1.b.⁊ 9.a.
Et dum fieret vox: inuentus est iesus Esaie.42.a
solus: et ipsi tacuerunt: ⁊ nemini 2.Pe.1.d.
dixerunt in illis diebus quicq̄ ex sup.3.e.
his q̄ viderāt. Factū ē aūt ī seq̄nti die E Mat.17.d.
descendentib⁹ illis de monte: occurrit Mar.9.c.
illis turba multa. Et ecce vir
de turba exclamauit dicens. Magister
obsecro te: respice in filium
meum quia vnicus est mihi. Et ecce
spiritus apprehendit eum ⁊ subito
clamat: ⁊ elidit ⁊ dissipat eū cū spuma:
et vix discedit dilanians
eum. Et rogaui discipulos tuos vt
eijcerent illum: et non potuerūt.
Rñdēs āt iesus dixit. O generatio Mat.17.c.
infidelis et peruersa: vsq̄quo Marci.9.c
ero apud vos: ⁊ patiar vos.
Adduc huc filium tuum. Et cū acce=
deret: elisit illum demonium
et dissipauit. Et increpauit iesus

σούς τω πνεύματι τω ακαθάρτω, και ιάσατο τον παίδα, και απέδωκεν αυτόν τω πατρί αυτού. εξεπλήσσοντο δε πάντες επί τη μεγαλειότητι του θεού. πάντων δε θαυμαζόντων επί πάσιν οις εποίησεν ο ιησούς, είπε προς τους μαθητάς αυτού. θέσθε υμείς εις τα ώτα υμών τους λόγους τούτους. ο γαρ υιός του ανθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εις χείρας ανθρώπων. οι δε ηγνόουν το ρήμα τούτο, και ην παρακεκαλυμμένον απ αυτών ίνα μη αίσθωνται αυτό, και εφοβούντο ερωτήσαι αυτόν περί του ρήματος τούτου. εισήλθε δε διαλογισμός εν αυτοίς το τις αν είη μείζων αυτών. ο δε ιησούς ιδών τον διαλογισμόν της καρδίας αυτών επιλαβόμενος παιδίον, έστησεν αυτό παρ εαυτώ, και είπεν αυτοίς. ος εάν δέξηται τούτο το παιδίον επί τω ονόματι μου, εμέ δέχεται. και ος εάν εμέ δέξηται, δέχεται τον αποστείλαντα με. ο γαρ μικρότερος εν πάσιν υμίν υπάρχων, ούτος έσται μέγας. αποκριθείς δε ο ιωάννης είπεν. επιστάτα. είδομεν τινά επί τω ονόματι σου εκβάλλοντα δαιμόνια, και εκωλύσαμεν αυτόν ότι ουκ ακολουθεί μεθ ημών. και είπε προς αυτόν ο ιησούς. μη κωλύετε. ος γαρ ουκ έστι καθ ημών υπέρ ημών εστίν. εγένετο δε εν τω συμπληρούσθαι τας ημέρας της αναλήψεως αυτού, και αυτός το πρόσωπον αυτού εστήριξε του πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ. και απέστειλεν αγγέλους προ προσώπου αυτού. και πορευθέντες, εισήλθον εις κώμην σαμαρειτών, ώστε ετοιμάσαι αυτώ. και ουκ εδέξαντο αυτόν, ότι το πρόσωπον αυτού ην πορευόμενον εις ιερουσαλήμ. ιδόντες δε οι μαθηταί αυτού ιάκωβος και ιωάννης είπον. κύριε θέλεις είπωμεν πυρ καταβήναι από του ουρανού και αναλώσαι αυτούς ως και ηλίας εποίησεν. στραφείς δε επετίμησεν αυτοίς, και είπεν. ουκ οίδατε οίου πνεύματος εστέ υμείς. ο γαρ υιός του ανθρώπου ουκ ήλθε ψυχάς ανθρώπων απολέσαι, αλλά σώσαι. και επορεύθησαν εις ετέραν κώμην. εγένετο δε πορευομένων αυτών εν τη οδώ, είπε τις προς αυτόν. ακολουθήσω σοι όπου αν απέρχη κύριε. και είπεν αυτώ ο ιησούς. αι αλώπεκες φωλεούς έχουσι, και τα πετεινά του ουρανού κατασκηνώσεις, ο δε υιός του ανθρώπου ουκ έχει που την κεφαλήν κλίνη. είπε δε προς έτερον. ακολούθει μοι. ο δε είπε, κύριε επίτρεψον μοι απελθόντι πρώτον θάψαι τον πατέρα μου. είπε δε αυτώ ο ιησούς. άφες τους νεκρούς

spiritum ĩmundum et sanauit puerũ: et reddidit illum patri eius. Stupebant autem omnes in magnitudine dei. Omnibus qȝ mirãtibus in omnibus que faciebat: dixit ad discipulos suos. Ponite vos in cordibus vestris sermones istos. Filius enĩ hominis futurũ est vt tradat in manus hominum. At illi ignorabãt verbum istud: et erat velatum ante eos vt non sentirent illud: et timebant eum interrogare de hoc verbo. Intrauit aũt cogitatio ĩ eos quis eoꝝ maior esset. At iesus videns cogitationes cordis illorum: apprehendit puerum ⁊ statuit illuȝ sec⁹ se: ⁊ ait illis. Quicũqȝ susceperit puerum istum in nomine meo me recipit. Et quicũqȝ me recepit: recipit eũ q̃ me misit. Nã q̇ minor est inter voȝ oẽs: hic maior est. Respondens aũt iohãnes dixit. Preceptor: vidim⁹ quẽdã in nomine tuo eijcientẽ demonia et prohibuimus eum: quia nõ sequitur nobiscum. Et ait ad illuȝ iesus. Nolite ꝓhibẽ. Qui ei nõ ẽ aduersũ noȝ pro nobiȝ est. Factũ ẽ aũt dũ cõplerent dies assumptionis eius: et ipse faciem suam firmauit vt iret in hierusalem. Et misit nuncios ante conspectum suum: ⁊ euntes intrauerunt in ciuitateȝ samaritanoꝝ vt parẽt illi. Et non receperũt eum: quia facies eius erat euntis hierusalem. Cum vidissent autẽ discipuli ei⁹ iacob⁹ et iohãnes dixerũt. Dñe vis dicimus vt ignis descẽdat de celo et consumat illos? Et conuersus increpauit illos dicens. Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere sed saluare. Et abierũt in aliud castellum. Factuȝ est aũt ambulantib⁹ illis ĩ via: dixit quidam ad illum. Sequar te quocunqȝ ieris. Dixit illi iesus. Vulpes foueas habent et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suũ recliet. Ait aũt ad alteꝝ. Sequere me. Ille aũt dixit. Dñe ꝑmitte mihi primum ire et sepelire patrem meum. Dixit qȝ ei iesus. Sine vt mortui

θάψαι τους εαυτών νεκρούς. συ δε απελθών διάγγελε την βασιλείαν του θεού. είπε δε και έτερος. ακολουθήσω σοι κύριε. πρώτον δε επίτρεψόν μοι αποτάξασθαι τοις εις τον οίκόν μου. είπε δε ο ιησούς προς αυτόν. ουδείς επιβαλών την χείρα αυτού επ' άρωτρον και βλέπων εις τα οπίσω, εύθετός εστιν εις την βασιλείαν του θεού. Cap.10.

Μετά δε ταύτα ανέδειξεν ο κύριος και ετέρους εβδομήκοντα, και απέστειλεν αυτούς ανά δύο προ προσώπου αυτού εις πάσαν πόλιν και τόπον ου έμελλεν αυτός έρχεσθαι. έλεγεν ουν προς αυτούς. ο μεν θερισμός πολύς. οι δε εργάται ολίγοι. δεήθητε ουν του κυρίου του θερισμού όπως εκβάλη εργάτας εις τον θερισμόν αυτού. υπάγετε, ιδού εγώ αποστέλλω υμάς ως άρνας εν μέσω λύκων. μη βαστάζετε βαλλάντιον, μη πήραν, μη δε υποδήματα, και μηδένα κατά την οδόν ασπάσησθε. εις ην δαν οικίαν εισέρχησθε, πρώτον λέγετε ειρήνη τω οίκω τούτω, και εάν η εκεί υιός ειρήνης επαναπαύσεται επ' αυτόν η ειρήνη υμών, ει δε μήγε εφ' υμάς ανακάμψει. εν αυτή δε τη οικία μένετε εσθίοντες και πίνοντες τα παρ' αυτών. άξιος γαρ ο εργάτης του μισθού αυτού εστι. μη μεταβαίνετε εξ οικίας εις οικίαν. και εις ην δαν πόλιν εισέρχησθε και δέχωνται υμάς, εσθίετε τα παρατιθέμενα υμίν, και θεραπεύετε τους εν αυτή ασθενείς, και λέγετε αυτοίς, ήγγικεν εφ' υμάς η βασιλεία του θεού. εις ην δαν πόλιν εισέρχησθε, και μη δέχωνται υμάς, εξελθόντες εις τας πλατείας αυτής, είπατε. και τον κονιορτόν τον κολληθέντα ημίν εκ της πόλεως υμών απομασσόμεθα υμίν. πλην τούτο γινώσκετε ότι ήγγικεν εφ' υμάς η βασιλεία του θεού. λέγω δε υμίν, ότι σοδόμοις εν τη ημέρα εκείνη ανεκτότερον έσται η τη πόλει εκείνη. ουαί σοι χωραζίν, ουαί σοι βηθσαϊδά, ότι ει εν τύρω και σιδώνι εγένοντο αι δυνάμεις αι γενόμεναι εν υμίν, πάλαι αν εν σάκκω και σποδώ καθήμεναι μετενόησαν. πλην τύρω και σιδώνι ανεκτότερον έσται εν τη κρίσει η υμίν. και συ καπερναούμ η έως του ουρανού υψωθείσα έως άδου καταβιβασθήση. ο ακούων υμών, εμού ακούει. και ο αθετών υμάς, εμέ αθετεί. ο δε εμέ αθετών, αθετεί τον αποστείλαντά με. υπέστρεψαν δε οι εβδομήκοντα μετά χαράς λέγοντες. κύριε, και τα δαιμόνια υποτάσσεται ημίν εν τω ονόματί σου. είπε δε αυτοίς. εθεώρουν τον σατανάν ως αστραπήν εκ του ουρανού πεσόν

sepeliant mortuos suos: tu aũt vade et annuncia regnum dei. Et ait alter. Sequar te domine: sed ꝑmitte mihi primũ renũciare his qui domi sunt. Ait ad illum iesus. Nemo mittẽs manus suas ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei. Cap.10.

Post hec ãt designauit dñs et alios A
septuagintaduos: et misit illos
binos ante faciem suam in
omnẽ ciuitatem et locum quo erat ipse
venturus. Et dicebat illis.
Messis q̃dẽ mlta oparij ãt pauci. Ro Mat.9.g.
gate ergo dominum messis vt
mittat operarios in messem suam. Ite Mat.10.c.
ecce ego mitto vos sicut agnos
inter lupos. Nolite portare sacculum
neq; perã neq; calciamenta: et neminẽ
per viam salutaueritis. In quãcunq; Mat.10.b.
domum intraueritis: primũ dicite: pax Mar.6.b.
huic domui: et si ibi fuerit filius pacis
requiescet super illum pax vestra: sin
aũt ad vos reuertet. In eadem autẽ B
domo manete: edẽtes et bibẽtes q̃ apd
illos st. Dignus ẽ ei opari9 mercede sua. Mat.10.b.
Nolite transire de domo in domum. et.20.b.
Et i quãcũq; ciuitatẽ itraueritis et susce-
perint vos mãducate q̃ apponũtur vobis
et curate infirmos qui in illa sunt et Mat.10.b.
dicite illis: appropiquauit i vos regnũ Mar.16.f.
dei. In quãcũq; ãt ciuitatẽ itraueritis et
non susceperint vos: exeuntes in pla-
teas eius dicite. Etiã puluerẽ q̃ adhesit
nobis de ciuitate vestra extergimus in
vos. Tñ hoc scitote quia
appropinquauit regnum dei. Dico
vobis quia sodomis in die illa
remissius erit q̃ illi ciuitati. Ve Mat.11.c.
tibi corozaim: ve tibi bethsaida: quia si i C
tyro et sidone facte fuissent virtutes que
facte sunt in vobis: olim in cilicio et
cinere sedẽtes peniterent. Verũtñ tyro
et sidoni remissius erit in iudicio q̃
vobis. Et tu capharnaum vsq; ad celũ
exaltata: vsq; ad infernum demergeris.
Qui vos audit me audit: et q̃ vos sper Mat.10.d
nit me spernit. Qui ãt me spernit: sper et.18.a.
nit eũ q̃ misit me. Reuersi sũt ãt septua Johã.14.c
gintaduo cũ gaudio dicẽtes. Dñe etiã
demonia subijciuntur nobis in nomine
tuo. Et ait illis. Videbam sathanã
sicut fulgur de celo cadentem.

τα. ἰδού δίδωμι ὑμῖν/τὴν ἐξουσίαν/τοῦ πα=
τεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πά
σαν/τὴν δύναμιν/τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑ=
μᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρε
τε ὅτι/τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται.
χαίρετε δὲ ὅτι/τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη
ἐν/τοῖς οὐρανοῖς. ἐν αὐτῇ/τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιά
σατο/τῷ πνεύματι/ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν. ἐξο=
μολογοῦμαί σοι πάτερ κύριε/τοῦ οὐρανοῦ
καὶ/τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σο
φῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
νηπίοις. ναὶ/ὁ πατὴρ ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐ=
δοκία ἔμπροσθεν σου. καὶ στραφεὶς πρὸς
/τοὺς μαθητὰς εἶπε. πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ/τοῦ πατρός μου. καὶ οὐδεὶς γινώσκει
τίς ἐστιν/ὁ υἱὸς εἰ μὴ/ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐσ=
τιν/ὁ πατὴρ εἰ μὴ/ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούλη=
ται/ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. καὶ στραφεὶς πρὸς
/τοὺς μαθητὰς κατιδίαν εἶπε. μακάριοι/οἱ ὀ
φθαλμοὶ/οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω
γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασι
λεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ
εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤ=
κουσαν. καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπει=
ράζων αὐτὸν καὶ λέγων. διδάσκαλε, τί ποι
ήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω. ὁ δὲ εἶπε
πρὸς αὐτόν. ἐν/τῷ νόμῳ τί γέγραπται.
πῶς ἀναγινώσκεις. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν.
ἀγαπήσεις κύριον/τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης/τῆς
καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης/τῆς ψυχῆς σου,
καὶ ἐξ ὅλης/τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης
/τῆς διανοίας σου. καὶ/τὸν πλησίον σου ὡς
σεαυτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ. ὀρθῶς ἀπεκρίθης.
τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαι=
οῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς/τὸν ἰησοῦν. καὶ τίς ἐσ
τί μου πλησίον. ὑπολαβὼν δὲ/ὁ ἰησοῦς εἶ=
πεν. ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ ἱερουσα
λὴμ εἰς ἱεριχὼ καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ
καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέν=
τες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.
κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν
/τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλ=
θεν. ὁμοίως δὲ καὶ λευΐτης γενόμενος κατὰ
/τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδών, ἀντιπαρῆλθε.
σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ αὐτόν,
καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη. καὶ προ=
σελθὼν κατέδησε/τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπι
χέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐ=
τὸν ἐπὶ/τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδο=
χεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ/τὴν αὔ
ριον ἐξελθὼν ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε
/τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ. ἐπιμελήθητι
αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν

Ecce dedi vobis potestatem calcandi xx
supra serpentes et scorpiones ⁊ sup oēs
virtutem inimici: et nihil vobis
nocebit. Ueruntamē in hoc nolite gau
dere: quia spiritus vobis subijciuntur.
Gaudete aūt ꝙ nomina vr̄a scripta sūt
in celis. In ipsa hora exultauit in
spiritu sancto et dixit. Confiteor xx
tibi domine pater celi
et terre ꝙ abscondisti hec a sapientibꝰ
et prudentibus et reuelasti ea
paruulis. Etiam pater qm̄ sic placuit
ante te.
Omnia mihi tradita sunt xx
a patre meo. Et nemo scit Jo
quis sit filius nisi pater: ⁊ quis sit
pater nisi filius: et cui voluerit
filius reuelare. Et conuersus ad
discipulos suos dixit. Beati oculi xx
qui vident que vos videtis. Dico
enim vobis ꝙ multi prophete ⁊ reges
voluerunt videre que vos videtis ⁊ nō
viderūt: ⁊ audire que auditis ⁊ nō au
dierūt. Et ecce quidā legisperitꝰ surrexit tē xx
ptās illū ⁊ dicens. Magister quid faciē xx
do vitā eternā possidebo? At ille dixit
ad eum. In lege quid scriptum est? xx
Quomodo legis. Ille respōdens dixit. xx
Diliges dominum deum tuum ex toto D
corde tuo: et ex tota anima tua: R
et ex omnibus viribus tuis ⁊ ex omni
mente tua: et proximum tuum sicut
teipsū. Dixit ꝗ illi. Recte respōdisti.
Hoc fac et viues. Ille āt volēs iusti Ja
ficare seipsum dixit ad iesū. Et q̄s est i.1
meus proximꝰ? Suscipiens āt Jesus di d.
xit. Homo quidā descēdebat ab hierl'm i.1
in hiericho et incidit in latrones: qui
etiam despoliauerūt eū: ⁊ plagis īposi
tis abierunt semiuiuo relicto.
Accidit aūt vt sacerdos quidā descēdēt
eadem via et viso illo preteriuit.
Similiter et leuita cum esset secus
locū et videret eum pertransijt. cꝰ eū:
Samaritanꝰ āt qdā iter faciēs venit se
⁊ vidēs eū: mia motꝰ ē. Et appropiās
alligauit vulnera eius infundens
oleum et vinum: et imponens illum
in iumentum suum duxit in stabulum
et curam eius egit. Et altera
die protulit duos denarios: et dedit
stabulario et ait. Curam eū
illiꝰ habe: ⁊ qdcūq; superogaueris ego

τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν
τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γε-
γονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς. ὁ
δὲ εἶπεν. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. εἶ-
πεν οὖν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. πορεύου καὶ σὺ ποί-
ει ὁμοίως. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐ-
τούς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. γυ-
νὴ δέ τις ὀνόματι μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ κα-
λουμένη μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον
αὐτοῦ. ἡ δὲ μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολ-
λὴν διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε. κύριε, οὐ
μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέ-
λιπε διακονεῖν. εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναν-
τιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ-
τῇ. μάρθα μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ πε-
ρὶ πολλά. ἑνὸς δέ ἐστι χρεία. μαρία δὲ τὴν
ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρε-
θήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς. Cap. 11.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ
τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶ-
πέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν. κύ-
ριε δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ
ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. εἶπε
δὲ αὐτοῖς ὅταν προσεύχησθε, λέγετε. πάτερ
ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄ-
νομά σου. ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. γενηθήτω
τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς. τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου
ἡμῖν τὸ καθ᾽ ἡμέραν. καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁ-
μαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παν-
τὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πο-
νηροῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. τίς ἐξ ὑμῶν ἕ-
ξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν με-
σονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ. φίλε χρῆσόν μοι
τρεῖς ἄρτους ἐπειδὴ φίλος παρεγένετο
ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω
αὐτῷ, κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ. μὴ
μοι κόπους πάρεχε, ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται
καὶ τὰ παιδία μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην
εἰσίν, οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναι σοι. λέ-
γω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ
τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν
αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον χρῄζει.
κἀγὼ ὑμῖν λέγω. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑ-
μῖν. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε. κρούετε καὶ ἀνοιγή-
σεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ
ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
ται. τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱ-
ὸς ἄρτον, μὴ λίθον δώσει αὐτῷ. ἢ καὶ ἰχ-
θύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ. ἢ

rediero reddam tibi. Quis
horum triū videtur tibi proximus fuisse
illi qui incidit in latrones?
At ille dixit. Qui fecit miam in illū.
Et ait illi iesus. Uade ⁊ tu fac B
similiter. Factum est autem dum irent:
et ipse intrauit in quoddam castellum
⁊ mulier qdā martha noīe excepit illū
in domū suā. Et huic erat soror noīe
maria: que etiam sedens secus
pedes domini audiebat verbum
illi⁹. Martha aūt satagebat circa fre-
quēs misteriū. Que stetit ⁊ ait. Dñe nō
ē tibi cure q̄ soror mea reliq̄t me solā
ministrare? dic ergo illi vt me adiuuet.
Et respondens dixit illi dominus.
Martha martha sollicita es ⁊ turbaris
erga plurima. Porro vnū ē necessariū.
Maria optimā partem elegit q̄ nō au-
feretur ab ea. Cap. 11.

Et factum est cum esset in A
quodā loco orās: vt cessauit: dixit
vnus ex discipulis eius ad eum. Dñe
doce nos orare: sicut
docuit iohannes discipulos suos.
Et ait illis. Cū oratis dicite. Pater Mat. 6.c.
sanctificetur nomen Roma. 8.d
tuum: adueniat regnum tuum:
panem nostrum quotidianum da
nobis hodie: ⁊ dimitte nobis peccata
nostra: siquidem et nos dimittimus
debitoribus nostris ⁊ ne nos inducas in
temptationem.
Et ait ad illos. Quis vestrum habebit
amicum ⁊ ibit ad illum media nocte:
et dicet illi: amice cōmoda mihi
tres panes quoniā amicus meus venit
de via ad me ⁊ nō habeo qd ponā an
illū: ⁊ ille deitus respondēs dicat noli
mihi molestus esse: iam ostiū clausū ē
⁊ pueri mei mecū sūt i cubili: nō possū Job. 29.a.
surgē ⁊ dare tibi. Et ille si pseuerauerit Esa. 8.d. B
pulsās: dico vobis et si nō dabit illi sur-
gens: eo q amic⁹ eius sit: ppter impro-
bitatem tñ eius surget ⁊ dabit illi quot-
quot h₃ necessarios. Et dico ego vobis.
Petite ⁊ dabit vobis: q̄rite ⁊ inuenietis: Mat. 7.b.
pulsate ⁊ aperiet vobis. Omis enim q petit ac- Jaco. 1.a Johā. 16.f
cipit: ⁊ qui q̄rit inuenit et pulsāti aperie-
tur. Quis autem ex vobis patrem petit
panē: nūqd lapidē dabit illi? Aut pis-
cē: nūqd p pisce serpētē dabit illi? Aut

καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ
σκορπίον. εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον-
τες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκ
νοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐ
ρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν
αὐτόν. καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐ
τὸ ἦν κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐ-
ξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν
οἱ ὄχλοι. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον. ἐν βεελ-
ζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει
τὰ δαιμόνια. ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖ-
ον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. αὐτὸς
δὲ εἰδὼς τὰ διανοήματα αὐτῶν εἶπεν αὐ-
τοῖς. πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθεῖσα
ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ
δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅτι λέγετε
ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
εἰ δὲ ἐγὼ ἐν βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι. διὰ
τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. εἰ δὲ
ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄ
ρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅ-
ταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν
ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχον-
τα αὐτοῦ. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐ-
πελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐ-
τοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐ-
τοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐ-
μοῦ ἐστί, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ
πίζει. ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀ-
πὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τό
πων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον
λέγει. ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν
ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον
καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ πα-
ραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρό-
τερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ
καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεί
νου χείρονα τῶν πρώτων. καὶ ἐγένετο ἐν
τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ
φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ. μακαρία
ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς
ἐθήλασας. αὐτὸς δὲ εἶπε. μενοῦνγε μακάρι
οι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυ
λάσσοντες αὐτόν. τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζο-
μένων, ἤρξατο λέγειν. ἡ γενεὰ αὕτη πονη-
ρά ἐστιν. σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον ἰωνᾶ τοῦ
προφήτου. καθὼς γὰρ ἐγένετο ἰωνᾶς ση-
μεῖον τοῖς νινευΐταις, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισ-
σα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν

si petierit ouum: nunq̄d porriget illi
scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali
nostis bona data dare filiis
vestris: quāto magis pr̄ vr̄ celestis de ce
lo dabit spiritum bonum petentibus
se. Et erat eiiciens demonium et illud Mat 12.c.
erat mutū: et cum eiecisset demonium
locutus est mutus: et admirate sunt
turbe. Quidā āt ex eis dixerūt. In beel Mat Mar
zebub principe demoniorum eiicit
demonia. Et alii temptantes signum Mat
de celo querebant ab eo. Ipse
aūt vt vidit cogitatiōes eorū dixit eis.
Omne regnū in se diuisum Si Mat Mar
desolabit: et domus supra domū cadet.
aūt et sathanas in seipsū diuisus ē: quō
stabit regnum eius: quia dicitis
in beelzebub me eiicere demonia.
Si aūt ego in beelzebub eiicio demo
nia: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo
ipsi iudices vestri erunt. Porro si
in digito dei eiicio demonia: profecto
peruenit in vos regnum dei. Cum
fortis armatus custodit
atrium suū: in pace sunt ea q̄ possidet.
Si aūt fortior eo superueniens
vicerit eum vniuersa arma eius
auferet in quibus cōfidebat et spolia eius
distribuet. Qui non est mecū ↄtra me
est: et qui nō colligit mecū dispergit.
Cum immundus spiritus exierit de Mat
homine: ambulat per loca inaquosa
querens requiē et non inueniens
dicit. Reuertar in domum meam vñ
exiui. Et cū venerit inuenit eā scopis mū
datā. Tunc vadit et assumit
septem alios spiritus secum nequiores
se et ingressi habitant ibi.
Et fiunt nouissima hominis illius
peiora prioribus. Factū est aūt cū hoc
diceret: extollens vocē quedā mulier
de turba dixit illi. Beatus
venter qui te portauit: et vbera que
suxisti. At ille dixit. Quinimo: beati
qui audiunt verbum dei et custodiūt
illō. Turbis aūt cōcurrētibus
cepit dicere. Generatio hec gn̄atio ne- Mat Mar
quā est signum querit et signum non
dabit ei nisi signum Jone
prophete. Nam sicut fuit ionas signum
niniuitis: ita erit et filius
hominis generationi isti. Regina 3.R 2.P
austri surget in iudicio cum

ανδρῶν τῆς γενεάς ταύτης, και κατακρινεῖ
αυτούς ὅτι ἦλθεν εκ τῶν περάτων τῆς γης
ακοῦσαι τὴν σοφίαν σολομῶνος. και ἰ-
δού πλεῖον σολομῶνος ὧδε. ἄνδρες νι-
νευῒ αναστήσονται εν τῇ κρίσει μετά τῆς γε
νεάς ταύτης και κατακρινοῦσιν αυτήν, ὅτι
μετενόησαν εις τὸ κήρυγμα ιωνά, και ιδού
πλεῖον ιωνά ὧδε. ουδείς δε λύχνον ἅψας
εις κρυπτήν τίθησιν ουδέ υπό τὸν μόδιον,
αλλ' επί τὴν λυχνίαν, ἵνα οι εισπορευόμε-
νοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ο λύχνος τοῦ σώ-
ματος εστίν ο οφθαλμός. ὅταν οὖν ο οφ-
θαλμός σου απλοῦς ῃ, ὅλον τὸ σῶμα σου
φωτεινόν εστίν. επάν δε πονηρός ῃ, και τὸ
σῶμα σου σκοτεινόν. σκόπει οὖν μη τὸ
φως τὸ εν σοι σκότος εστίν. ει οὖν τὸ σῶ
μα σου ὅλον φωτεινόν, μη έχον τι μέρος
σκοτεινόν, έσται φωτεινόν ὅλον, ως ὅταν ο
λύχνος τῇ αστραπῇ φωτίζῃ σε. εν δε τῷ
λαλῆσαι, ηρώτα αυτόν φαρισαῖος τις ὅ-
πως αριστήσῃ παρ' αυτῷ. εισελθών δε ανέ-
πεσεν. ο δε φαρισαῖος ιδών εθαύμασεν ὅτι
ου πρῶτον εβαπτίσθη προ τοῦ αρίστου.
είπε δε ο κύριος προς αυτόν. νυν υμείς οι
φαρισαῖοι τὸ έξωθεν τοῦ ποτηρίου και τοῦ
πίνακος καθαρίζετε, τὸ δε έσωθεν υμῶν γέ
μει αρπαγής και πονηρίας. άφρονες, ουχ ο
ποιήσας τὸ έξωθεν και τὸ έσωθεν εποίησε.
πλήν τὰ ενόντα δότε ελεημοσύνην, και ἰ-
δού πάντα καθαρά υμίν εστίν. αλλ' ουαί
υμίν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι αποδεκατοῦτε
τὸ ἡδύοσμον και τὸ πήγανον, και παν λά
χανον, και παρέρχεσθε τὴν κρίσιν και τὴν α-
γάπην τοῦ θεοῦ. ταῦτα έδει ποιῆσαι, κακεί
να μη αφιέναι. ουαί υμίν τοῖς φαρισαίοις ὅ-
τι αγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν εν ταῖς συ-
ναγωγαῖς και τοὺς ασπασμούς εν ταῖς αγο
ραῖς. ουαί υμίν γραμματεῖς και φαρισαῖοι
υποκριταί ὅτι εστέ ως τὰ μνημεῖα τὰ ά-
δηλα, και οι άνθρωποι περιπατοῦντες επά-
νω ουκ οίδασιν. αποκριθείς δε τις τῶν νομι
κῶν, λέγει αυτῷ. διδάσκαλε, ταῦτα λέγων
και ημάς υβρίζεις. ο δε είπε. και υμίν τοῖς
νομικοῖς ουαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ανθρώ-
πους φορτία δυσβάστακτα, και αυτοί ενί
τῶν δακτύλων υμῶν ου προσψαύετε τοῖς
φορτίοις. ουαί υμίν, ὅτι οικοδομεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν προφητῶν, οι δε πατέρες υμῶν
απέκτειναν αυτούς. άρα μαρτυρεῖτε και συ
νευδοκεῖτε τοῖς έργοις τῶν πατέρων υμῶν, ὅ
τι αυτοί μεν απέκτειναν αυτούς, υμείς δε οι
κοδομεῖτε αυτῶν τὰ μνημεῖα. διά τοῦτο και
η σοφία τοῦ θεοῦ είπεν. αποστελῶ εις αυ-

viris generationis huius & condẽnabit
illos: quia venit a finibus terre
audire sapientiã salomonis. Et ecce
plusq̃ salomon hic. Uiri niniuite — p. hic aduerbiũ loci. & sic infra.
surgent in iudicio cum generatione
hac et condemnabunt illam: quia — Jone. 3. b.
pniãz egerũt in predicatiõe ione. Et ec — Mat. 12. f.
ce plusq̃ iona hic. Neo lucernã accẽdit — E
et in abscondito ponit neq; sub modio — sup. 8. b.
sed supra candelabrũ: vt qui igrediũ — Mat. 5. b.
tur lumen videant. Lucerna corporis — Mar. 4. d.
tui est oculus tuus. Si oculus — Mat. 6. e.
tuus fuerit simplex: totum corpus tuũ
lucidum erit: si aũt nequã fuerit: etiã
corp⁹ tuũ tenebrosũ erit. Uide ergo ne
lumẽ qđ in te est tenebre sint. Si ergo
corp⁹ tuũ totũ lucidũ fuerit nõ hñs ali
quã ptẽ tenebrarũ: erit lucidũ totũ: et si
cut lucerna fulgoris illuminabit te. Et
cum loqueret: rogauit illũ qdã pharise
us vt prãderet apud se. Jesus ãt igress⁹
recubuit. Pharise⁹ ãt cepit itra se repu-
tans dicere: q̃re non baptizat⁹ esset an
Et ait dñs ad illũ. Nũc vos prãdiũ.
pharisei quod deforis est calicis et — Mat. 23. e.
catini mũdatis: qđ autẽ it⁹ est vrm ple
nũ est rapina et iniquitate. Stulti nõne — F
q fecit qđ deforis ẽ: etiã id qđ deit⁹ est
fecit. Uerũtñ qđ supest date elemosynã:
et ecce oĩa mũda sunt vobis. Sed ve — Mat. 23. d
vobis phariseis qui decimatis
mentam et rutam et omne olus:
et preteritis iudicium et charitatem
dei. Hec aũt oportuit facere et illa
non omittere. Ue vobis phariseis: qui — Mat. 23. b.
diligitis primas cathedras in synagogis
et salutationes in foro.
Ue vobis scribe & pharisei — Mat. 23. e.
hypocrite quia estis vt monumenta que
nõ parent: et homines ãbulãtes supra
nesciũt. Respondẽs ãt quidã ex legispe
ritis ait illi. Magister: hec dicens
etiã contumeliã nobis facis. At ille ait — G
legispit⁹ ve q̃ oneratis hoies Et vob — Mat. 23. a.
oneribus que portari nõ pñt & ipsi vno
digito vestro non tangitis
sarcinas. Ue vobis qui edificatis
monumẽta prophetarũ: patres aũt vri
occiderunt illos. Profecto testificami
et cõsentitis operib⁹ patrũ vestrorũ: qm
quidẽ ipsi eos occiderũt: vos autẽ edi
ficatis eorum sepulchra. Propterea et
sapientia dei dixit. Mittam ad illos — Mat. 23. f.

τοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐ
τῶν ἀποκτενοῦσι, καὶ ἐκδιώξουσιν, ἵνα ἐκζη
τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκ
χυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς
γενεᾶς ταύτης ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄβελ, ἕως
τοῦ αἵματος ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου
μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου.
ναὶ λέγω ὑμῖν ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενε=
ᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς ὅτι ἤρα
τε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως, αὐτοὶ οὐκ εἰσήλ
θετε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. λέ
γοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρ=
ξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δει=
νῶς συνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτόν,
περὶ πλειόνων ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦν
τες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Cap.12.

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων
τοῦ ὄχλου ὥστε καταπατεῖν ἀλλή=
λους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ πρῶτον. προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ
τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρι
σις. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ
ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνω=
σθήσεται. ἀνθ᾽ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπα=
τε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ
οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμιείοις, κηρυχθή
σεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς
φίλοις μου μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτε
νόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόν=
των περισσότερον τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ
ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ
ἀποκτεῖναι ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς
τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν τοῦτον φοβήθη
τε. οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρί=
ων δύο, καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησ
μένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ αἱ τρί=
χες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ
οὖν φοβεῖσθε, πολλῶν στρουθίων διαφέρε
τε ὑμεῖς. λέγω δὲ ὑμῖν πᾶς ὃς ἂν ὁμολογή
σῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν ἑαυτῷ
ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἀρ
νησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρ
νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.
καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀν
θρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. τῷ δὲ εἰς τὸ ἅ=
γιον πνεῦμα βλασφημήσαντι, οὐκ ἀφεθήσε
ται. ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συ
ναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας μὴ
μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσεσθε, ἢ τί
εἴπητε. τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς
ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν. εἶπε δέ τις αὐ

pphetas et apoſtolos et ex illis
occident et perſequentur: vt inquiratur
ſanguis omniũ pphetaꝝ qui effuſus eſt
a conſtitutione mundi a
generatiõe iſta a ſanguine abel vſq; ad
ſanguinem zacharie qui perijt
inter altare et edem.
Ita dico vobis requiretur ab
hac gñatione. Ve vobis legiſpitis: q
tuliſtis clauẽ ſcientie: ipſi nõ introiſtis
et eos q introibant prohibuiſtis. Cum
autem hec ad illos diceret: ceperunt
phariſei et legiſperiti grauiter
inſiſtere et os eius opprimere
de multis inſidiantes ei: et querentes
aliquid capere de ore eius: vt
accuſarent eum. Cap.12.

Ultis ãt turbis concurrentibus:
ita vt ſe inuicem conculcarent
cepit dicere ad diſcipulos
ſuos. Attendite a
fermento phariſeoꝝ qđ eſt hypocriſis.
Nihil enim opertum eſt quod non
reueletᷓ: neq; abſconditũ quod nõ ſciatᷓ.
Quoniam que in tenebris dixiſtis:
in lumine dicentur: et quod in
aure locuti eſtis in cubiculis: predicabi
tur in tectis. Dico autem vobis
amicis meis ne terreami ab his q oc
cidunt corpus: et poſt hoc non habent
amplius quid faciant. Oſtendam autẽ
vobis quem timeatis. Timete
eũ q poſtq; occiderit hʒ ptãtẽ mittẽ in
gehẽnaʒ. Ita dico vobis hunc timete.
Nõne quinq; paſſeres veneũt dipõdio:
et vnus ex illis non eſt in obliuione
coram deo. Sed et capilli
capitis veſtri oẽs numerati ſũt. Nolite
ergo timẽ: multis paſſerib9 pluris eſtis
vos. Dico ãt vob: oĩs q̃cũq; ꝯfeſſ9 fue
rit me coram hominibus: et
filius hominis confitebitur illum
coram angelis dei. Qui autem nega=
uerit me coram hominibus: negabitur
coram angelis dei.
Et omnis qui dicit verbũ in filiũ hoĩs
remittetur illi: ei autem qui in ſpiritũ
ſanctum blaſphemauerit nõ remittetur.
Cum autẽ inducent vos in ſynagogas
et ad magiſtratus et poteſtates: nolite
ſolliciti eẽ q̃liter aut qđ rñdeatis aut qđ
dicatis. Sp̃s ei ſctũs docebit vos ꝛ q̃dã
ĩ ipa hora: qđ oporteat vos dicẽ. Ait ãt

τώ εκ τού όχλου. διδάσκαλε, ειπέ τω ά=
δελφώ μου μερίσασθαι μετ εμού την κλη
ρονομίαν. ο δε είπεν αυτώ. άνθρωπε, τις με
κατέστησε δικαστήν η μεριστήν εφ υμάς.
είπε δε προς αυτούς. οράτε και φυλάσσεσ
θε από της πλεονεξίας, ότι ουκ εν τω περισ=
σεύειν τινί η ζωή αυτού εστίν εκ των υπαρ=
χόντων αυτού. είπε δε παραβολήν προς
αυτούς λέγων. ανθρώπου τινός πλουσί=
ου ευφόρησεν η χώρα. και διελογίζετο εν ε=
αυτώ λέγων. τι ποιήσω, ότι ουκ έχω που
συνάξω τους καρπούς μου. και είπε. τού=
το ποιήσω. καθελώ μου τας αποθήκας και
μείζονας οικοδομήσω, και συνάξω εκεί πάν
τα τα γενήματα μου και τα αγαθά μου, και
ερώ τη ψυχή μου. ψυχή έχεις πολλά α=
γαθά κείμενα εις έτη πολλά. αναπαύου,
φάγε, πίε, ευφραίνου. είπε δε αυτώ ο θε=
ός, άφρον ταύτη τη νυκτί την ψυχήν σου α
παιτούσιν από σου. α δε ητοίμασας τίνι έσ
ται. ούτως ο θησαυρίζων εαυτώ και μη εις
θεόν πλουτών. είπε δε προς τους μαθη=
τάς αυτού. διά τούτο υμίν λέγω. μη με=
ριμνάτε τη ψυχή υμών τι φάγητε, μη δε
τω σώματι τι ενδύσησθε. η ψυχή πλείον
εστί της τροφής, και το σώμα του ενδύμα
τος. κατανοήσατε τους κόρακας, ότι ου σπεί
ρουσιν, ου δε θερίζουσιν, οις ουκ εστί ταμεί
ον ουδέ αποθήκη, και ο θεός τρέφει αυτούς.
πόσω μάλλον υμείς διαφέρετε των πετει=
νών. τις δε εξ υμών μεριμνών, δύναται
προσθείναι επί την ηλικίαν αυτού πήχυν
ένα. ει ουν ούτε ελάχιστον δύνασθε, τι πε
ρί των λοιπών μεριμνάτε. κατανοήσατε τα
κρίνα πως αυξάνει, ου κοπιά ουδέ νήθει.
λέγω δε υμίν, ουδέ σολομών εν πάση τη
δόξη αυτού, περιεβάλετο ως εν τούτων.
ει δε τον χόρτον εν τω αγρώ σήμερον όν=
τα και αύριον εις κλίβανον βαλλόμενον, ο
θεός ούτως αμφιέννυσι, πόσω μάλλον υ
μάς ολιγόπιστοι. και υμείς μη ζητείτε τι φά
γητε, η τι πίητε, και μη μετεωρίζεσθε. ταύτα
γαρ πάντα τα έθνη του κόσμου επιζητεί. υ
μών δε ο πατήρ οίδεν ότι χρήζετε τούτων.
πλην ζητείτε την βασιλείαν του θεού, και
ταύτα πάντα προστεθήσεται υμίν. μη
φοβού το μικρόν ποίμνιον, ότι ευδό=
κησεν ο πατήρ υμών δούναι υμίν την βα=
σιλείαν. πωλήσατε τα υπάρχοντα υ=
μών, και δότε ελεημοσύνην. ποιήσατε ε=
αυτοίς βαλλάντια μη παλαιούμενα, θη=
σαυρόν ανέκλειπτον εν τοις ουρανοίς. ό=
που κλέπτης ουκ εγγίζει, ουδέ σης διαφ=

de turba. Magister dic fratri
meo: vt diuidat mecum hereditatem.
At ille dixit ei. Homo quis me — Exo.2.c. Actu.7.b.
cōstituit iudicē aut diuisorē supra vos?
Dixit q; ad illos. Videte et cauete
ab omni auaricia: q2 non ī abundantia
cuiusq; vita ei9 est ex his que possidet.
Dixit autem similitudinem ad — C
illos dicens. Hois cuiusdā diuitis vbe
res fruct9 ager attulit: et cogitabat itra
se dicens. Quid faciā q2 nō habeo quo
cōgregem fruct9 meos? Et dixit. Hoc
faciam. Destruam horrea mea: et
maiora faciam: et illuc cōgregabo oīa
que nata sūt mihi et bona mea: et
dicā anime mee. Aia habes multa bo
na posita in annos plurimos: requiesce:
comede: bibe: eplare. Dixit āt illi de9
Stulte hac nocte animā tuam repetūt
a te: que aūt parasti cui9 erunt?
Sic est qui sibi thesaurizat et non est in
deum diues. Dixit q; ad discipulos
suos. Jdō dico vob. Nolite solliciti eē — Mat.6.e. Roma.12.c 1.Pe.5.c.
anime vestre quid manducetis: neq;
corpori vestro qd induamini. Aia plus
est q; esca: et corpus plusq; vestimentu.
Considerate coruos: quia non seminat
neq; metunt: quib9 non est cellarium
neq; horreum et deus pascit illos.
Quanto magis vos pluris estis illis.
Quis autem vestrum cogitando potest
adijcere ad staturā suā cubitū vnū? Si ergo neq; qd minimū ē potestis:
ceteris solliciti estis. Cōsiderate — Mat.6.f.
lilia quō crescunt: nō laborāt neq; nēt. — D
Dico aūt vobis nec salomon in omni
gloria sua vestiebatur sicut vnū ex istis.
Si autem fenū quod hodie est in agro
et cras in clibanum mittitur
deus sic vestit: quanto magis vos
pusille fidei? Et vos nolite q̄rē q̄d mā
ducetis aut q̄d bibatis: et nolite in subli
me tolli. Hec aūt oia gētes mūdi q̄rūt
Pater aūt vester scit qm̄ his indigetis.
Verūtn̄ q̄rite primū regnū dei et iustitiā — Mat.6.g.
eius: et hec oia adijcient vobis. Nolite
timere pusillus grex: quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum.
Vendite que possidetis — Mat.19.c. Mar.10.c.
et date elemosinā. Facite vobis — Mat.6.d.
sacculos qui non veterascunt: thesaurū
non deficientem in celis quo
fur non appropiat: neq; tinea corrūpit.

θείρει. όπου γαρ εστίμ/ο θησαυρός υμώμ,
εκεί και/η καρδία υμώμ έσται. έστωσαμ υ=
μώμ/ αι οσφύες περιεζωσμέμαι, και/οι λύχμοι
καιόμεμοι, και υμείς όμοιοι αμθρώποισ
προσδεχομέμοις/τομ κύριομ εαυτώμ πότε
αμαλύσει εκ/τωμ γάμωμ, ίμα ελθόμτος και
κρούσαμτος, ευθέως αμοίξωσιμ αυτώ. μακά
ριοι/οι δούλοι εκείμοι ους ελθώμ/ο κύριος
ευρήσει γρηγορούμτας. αμήμ λέγω υμίμ,
ότι περιζώσεται και αμακλιμεί αυτούς, και
παρελθώμ διακομήσει αυτοίς. και εάμ έλθη
εμ/τη δευτέρα φυλακή, και εμ/τη τρίτη
φυλακή έλθη και εύρη ούτως, μακάριοι ει=
σίμ/οι δούλοι εκείμοι. τούτο δε γιμώσκετε, ό
τι ει ήδει/ο οικοδεσπότης ποία ώρα/ο κλέπ=
της έρχεται, εγρηγόρησεμ αμ, και ουκ αφή=
κε διορυγήμαι/τομ οίκομ αυτού, και υμείς
ουμ γίμεσθε έτοιμοι, ότι η ώρα ου δοκείτε
/ο υιός/του αμθρώπου έρχεται. είπε δε αυ
τώ/ο πέτρος. κύριε προς ημάς/τημ παραβο
λήμ ταύτημ λέγεις η και προς πάμτας. είπε
δε/ο κύριος. τις άρα εστίμ/ο πιστός οικομό=
μος και φρόμιμος ομ καταστήσει/ο κύριος
επί/της θεραπείας αυτού/του διδόμαι εμ
καιρώ/το σιτομέτριομ. μακάριος/ο δούλος
εκείμος ομ ελθώμ/ο κύριος αυτού ευρήσει
ποιούμτα ούτως. αληθώς λέγω υμίμ, ότι ε
πι πάσι/τοις υπάρχουσιμ αυτού καταστή=
σει αυτόμ. εάμ δε είπη/ο δούλος εκείμος εμ
/τη καρδία αυτού, χρομίζει/ο κύριος μου έρ
χεσθαι, και άρξηται τύπτειμ/τους παίδας
και/τας παιδίσκας εσθίειμ τε και πίμειμ
και μεθύσκεσθαι, ήξει/ο κύριος/του δούλου
εκείμου, εμ ημέρα η ου προσδοκά, και εμ ώ
ρα η ου γιμώσκει, και διχοτομήσει αυτόμ,
και/το μέρος αυτού μετά/τωμ απίστωμ θή=
σει. εκείμος δε/ο δούλος/ο γμούς/το θέλημα
/του κυρίου αυτού, και μη ετοιμάσας μη δε
ποιήσας προς/το θέλημα αυτού, δαρήσε=
ται πολλάς. /ο δε μη γμούς ποιήσας δε άξια
πληγώμ, δαρήσεται ολίγας. παμτί δε ω
εδόθη πολύ, πολύ ζητηθήσεται παρ αυ=
τού, και ω παρέθεμτο πολύ, περισσότερομ
αιτήσουσιμ αυτόμ. πύρ ήλθομ βαλείμ εις
/τημ γημ, και τι θέλω ει ήδη αμήφθη. βάπτισ
μα δε έχω βαπτισθήμαι, και πως συμέχομαι
εως ου τελεσθή. δοκείτε ότι ειρήμημ παρε=
γεμόμημ δούμαι εμ/τη γη, ουχί λέγω υ=
μίμ, αλλ η διαμερισμόμ. έσομται γαρ από
/του μυμ πέμτε εμ οίκω εμί διαμεμερισμέμοι
τρεις επί δυσί, και δύο επί τρισί διαμερισθή
σεται πατήρ επί υιώ, και υιός επί πατρί

Ubi enim thesaurus vester est:
ibi et cor vestrum erit. Sint Mat
lumbi vestri precincti et lucerne
ardentes in manib9 vr̄is: τ vos siles ho
minibus expectantibus dñm suũ quãdo
revertatur a nuptijs: vt cum venerit τ
pulsauerit confestim aperiant ei. Beati Mat
serui illi quos cum venerit dominus
inuenerit vigilãtes. Amen dico vobis:
q̄ precīget se τ faciet illos discũbere τ
transiens ministrabit illis. Et si vene=
rit in secunda vigilia: et si in tertia
vigilia venerit τ ita iuenerit: beati sũt
serui illi. Hoc aũt scitote quoniam Mat
si sciret paterfamilias qua hora fur Mar
veniret: vigilaret vtiq̄ et non sineret
perfodi domum suam. Et vos
estote parati: quia qua hora non puta
tis filius hominis veniet. Ait autez ei
petrus. Domine ad nos
dicis hanc pabolã: an et ad oẽs Dixit
ãt dñs. Quis putas est fidelis dispen= Mat
sator et prudens quem cõstituit domin9
supra familiam suam vt det illis in
tẽpore tritici mensuram? Beatus
ille seruus quez cum venerit dñs iuene
rit ita faciẽtẽ. Vere dico vob qm̄ supra
omnia que possidet constituet
illum. Q̄d si dixerit seruus ille in
corde suo: moraz facit dñs me9 venire:
et cepit percutere seruos
et ancillas et edere et bibere
et inebriari: veniet dominus serui
illius in die qua non sperat et hora
qua nescit et diuidet eum
partem q̄ ei9 cum infidelibus ponet.
Jlle aũt seruus qui cognouit volũtatẽ Jac
domini sui: et non se preparauit: τ nõ
fecit secunduz voluntatem eius: vapu
labit multis. Qui aũt nõ cognouit et fe Ose
plag: vapulabit paucis. Oi cit digna
autem cui mltũ datũ ẽ mltũ quere ab
eo: et cui cõmendauert multum: plus
petent ab eo. Jgnem veni mittere in
terrã: τ quid volo nisi vt accẽdat? Ba
ptisma autẽ hẽo baptizari τ quõ coartoz
vsq̄ dũ perficiat. Putat q2 pacẽ veni Mi
mittere in terram? Non dico vobis
sed separationem. Erunt enim ex
hoc quinq̄ in domo vna diuisi
tres in duos et duo in tres diuidentur
pater in filiũ: τ filius in patrem suum

μήτηρ επί θυγατρί, και θυγάτηρ επί μητρί
πενθερά επί/την νύμφην αυτής, και νύμφη
επί/την πενθεράν αυτής. έλεγε δε και/τοις
όχλοις. όταν ίδητε/την νεφέλην ανατέλλου
σαν από δυσμών, ευθέως λέγετε όμβρος έρ
χεται, και γίνεται ούτως. και όταν νότον
πνέοντα, λέγετε ότι καύσων έσται, και γίνε
ται. υποκριταί/το πρόσωπον/του ουρανού
και/της γης οίδατε δοκιμάζειν/τον δε καιρόν
τούτον πως ου δοκιμάζετε. τι δε και αφ
εαυτών ου κρίνετε/το δίκαιον. ως γαρ υπά
γεις μετά/του αντιδίκου σου επ άρχοντα
εν/τη οδώ, δος εργασίαν απηλλάχθαι απ
αυτού, μήποτε κατασύρη σε προς/τον κρι
τήν, και/ο κριτής σε παραδώ/τω πράκτορι,
και/ο πράκτωρ βάλη σε εις φυλακήν. λέγω
σοι, ου μή εξέλθης εκείθεν έως ου και/τον
έσχατον λεπτόν αποδώς. Cap. 13.

Παρήσαν δε τινές εν αυτώ/τω καιρώ α=
παγγέλλοντες αυτώ περί/των γαλιλαί
ων, ων/το αίμα πιλάτος έμιξε μετά/των
θυσιών αυτών. και αποκριθείς/ο ιησούς είπεν
αυτοίς. δοκείτε ότι/οι γαλιλαίοι ούτοι α=
μαρτωλοί παρά πάντας/τους γαλιλαίους
εγένοντο, ότι τοιαύτα πεπόνθασιν. ουχί
λέγω υμίν. αλλ εάν μη μετανοήτε, πάν=
τες ωσαύτως απολείσθε. η εκείνοι/οι δέκα
και οκτώ εφ ους έπεσεν/ο πύργος εν/τω σι
λωάμ και απέκτεινεν αυτούς. δοκείτε ότι
ούτοι οφειλέται εγένοντο παρά πάντας αν
θρώπους/τους κατοικούντας εν ιερουσαλήμ.
ουχί λέγω υμίν. αλλ εάν μη μετανοήτε,
πάντες ομοίως απολείσθε. έλεγε δε ταύ=
την/την παραβολήν. συκήν είχε τις εν/τω
αμπελώνι αυτού πεφυτευμένην, και ήλθε
ζητών καρπόν εν αυτή, και ουχ εύρεν. είπε
δε προς/τον αμπελουργόν. ιδού τρία έτη
έρχομαι ζητών καρπόν εν/τη συκή ταύτη,
και ουκ ευρίσκω. έκκοψον αυτήν ίνα τι και
/την γην καταργεί. ο δε αποκριθείς λέγει αυ
τώ. κύριε άφες αυτήν και τούτο/το έτος, ε=
ως ότου σκάψω περί αυτήν και βάλω κό=
πρια. καν μεν ποιήση καρπόν, ει δε μήγε, εις
/το μέλλον εκκόψεις αυτήν. ην δε διδάσ=
κων εν μιά/των συναγωγών εν/τοις σάβ=
βασι. και ιδού γυνή ην πνεύμα έχουσα
ασθενείας έτη δέκα και οκτώ, και ην συγ
κύπτουσα, και μη δυναμένη ανακύψαι
εις/το παντελές. ιδών δε αυτήν/ο ιησούς
προσεφώνησε και είπεν αυτή. γύναι α
πολέλυσαι/της ασθενείας σου. και επέθη=
κεν αυτή/τας χείρας, και παραχρήμα α=

mater in filiã: et filia in matrem:
socrus in nurum suam: et nurus
in socrum suam. Dicebat autem ad Mat.16.a.
turbas. Cum videritis nubẽ orientem
ab occasu: stati dicitis nimb9 venit:
et ita fit. Et cũ austrum
flantem: dicitis quia estus erit ⁊ fit.
Hypocrite faciem celi
et terre nostis probare: hoc aũt tẽp9
quomodo nõ ꝓbatis. Quid autez ⁊ a
vobisipsis nõ iudicat̃ qđ iustũ ẽ: Cũ ãt
cũ aduersario tuo ad pͥcipẽ vadis
in via: da operam liberari ab
illo: ne forte trahat te ad iudicem
et iudex tradat te exactori:
⁊ exactor mittat te in carcerem. Dico Mat.5.d. ⁊.18.g.
tibi: non exies inde donec etiam
nouissimum minutum reddas. Cap.13.

Aderant aũt quidã ipso ĩ tpe nun= A
ciantes illi de galileis:
quorum sanguinẽ pilatus miscuit cum
sacrificijs eorum. Et respondens dixit
illis. Putatis ꝙ hi galilei
pre omnibus galileis peccatores
fuerint: quia talia passi sunt. Non Mat.4.e. Mar.1.c.
dico vobis: sed nisi pniãz hũeritis oẽs Actu.2.d.⁊
similiter peribitis: sicut illi decem 3.d. Apoca.2.d.
et octo supra quos cecidit turris ĩ syloe
et occidit eos. Putatis quia et
ipsi debitores fuerint: preter omnes ho
mines habitantes in hierusalem.
Non dico vobis: sed si nõ pniam hũe Ezech.18.c
ritis oẽs silr̃ peribitis. Dicebat ãt hãc Eccle.17.d Actuũ.3.d.
similitudinẽ. Arborẽ fici habebat q̇daz
plantatam in vinea sua: ⁊ venit
querẽs fructũ ĩ illa ⁊ nõ iuenit. Dixit
aũt ad cultorem vinee. Ecce ãni tres Mat.21.c.
sũt ex quo vẽio q̃rẽs fructũ ĩ ficlnea hac: Mar.11.c.
⁊ nõ iuẽio: succide ergo illã. Ut q̇d ẽt
terrã occupat: At ille rñdẽs dixit illi.
Dñe dimitte illam ⁊ hoc anno: vsq3
dũ fodiam circa illam ⁊ mittã stercora.
Et si quidẽ fecerit fructuz: sin autez in B
futurum succides eaz. Erat aũt docẽs Mat.12.b.
in synagoga eorum sabbatis. Mar.3.a.
Et ecce mulier que habebat spiritum infra.14.a.
infirmitatis annis decẽ et octo: et erat
iclinata: nec omnino poterat sursũ re=
spicere. Quam cum videret iesus
vocauit eã ad se ⁊ ait illi. Mulier dimis
sa es ab infirmitate tua. Et imposuit Mat.12.b.
illi manus: et confestim erecta Marci.2.g sup.6.a.

νωρθώθη, καὶ εδόξαζε/τον θεόν. αποκρι=
θείς δε/ο αρχισυνάγωγος αγανακτών ό=
τι/τω σαββάτω εθεράπευσεν/ο ιησούς, έλεγε
/τω όχλω. εξ ημέραι εισίν εν αις δει εργά=
ζεσθαι. εν ταύταις ουν ερχόμενοι θεραπεύε
σθε, και μη/τη ημέρα/του σαββάτου. απεκρί=
θη ουν αυτώ/ο κύριος και είπεν. υποκριταί έ
καστος υμών/τω σαββάτω ου λύει/τον βούν
αυτού η/τον όνον από/της φάτνης, και α=
παγαγών ποτίζει. ταύτην δε θυγατέρα α=
βραάμ ούσαν ην έδησεν/ο σατανάς ιδού δέ
κα και οκτώ έτη, ουκ έδει λυθήναι από/του
δεσμού τούτου/τη ημέρα/του σαββάτου.
και ταύτα λέγοντος αυτού, κατησχύνον=
το πάντες/οι αντικείμενοι αυτώ, και πας/ο
όχλος έχαιρεν επί πάσι/τοις ενδόξοις/τοις
γινομένοις υπ' αυτού. έλεγε δε τίνι ομοία
εστίν/η βασιλεία/του θεού, και τίνι ομοιώ=
σω αυτήν. ομοία εστί κόκκω σινάπεως, ον
λαβών άνθρωπος έβαλεν εις κήπον εαυτού,
και ηύξησε, και εγένετο εις δένδρον μέγα.
και/τα πετεινά/του ουρανού κατεσκήνωσεν
εν/τοις κλάδοις αυτού. πάλιν είπε. τίνι ο=
μοιώσω/την βασιλείαν/του θεού. ομοία εστί
ζύμη ην λαβούσα γυνή έκρυψεν εις αλεύ
ρου σάτα τρία έως ου εζυμώθη όλον. και δι ε
πορεύετο κατά πόλεις και κώμας διδάσκων
και πορείαν ποιούμενος εις ιερουσαλήμ.
είπε δε τις αυτώ. κύριε ει ολίγοι/οι σωζό=
μενοι. ο δε είπε προς αυτούς. αγωνίζεσθε
εισελθείν διά/της στενής πύλης, ότι πολ=
λοί λέγω υμίν ζητήσουσιν εισελθείν και ουκ
ισχύσουσιν. αφ' ου αν εγερθή/ο οικοδεσπό
της και αποκλείση/την θύραν, και άρξησθε έ=
ξω εστάναι και κρούειν/την θύραν λέγοντες
κύριε κύριε άνοιξον ημίν, και αποκριθείς ε=
ρεί υμίν. ουκ οίδα υμάς πόθεν εστέ. τότε άρ
ξεσθε λέγειν. εφάγομεν ενώπιον σου και ε=
πίομεν, και εν/ταις πλατείαις ημών εδίδα=
ξας. και ερεί, λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς
πόθεν εστέ. απόστητε απ' εμού πάντες/οι ερ
γάται/της αδικίας. εκεί έσται/ο κλαυθμός
και/ο βρυγμός/των οδόντων. όταν όψεσθε
αβραάμ και ισαάκ και ιακώβ και πάντας
/τους προφήτας εν/τη βασιλεία/του θεού, υ
μάς δε εκβαλλομένους έξω. και ήξουσιν α=
πό ανατολών και δυσμών και βορρά και νό
του, και ανακλιθήσονται εν/τη βασιλεία/του
θεού. και ιδού εισίν έσχατοι οι έσονται πρώ
τοι, και εισί πρώτοι, οι έσονται έσχατοι. εν
αυτή/τη ημέρα προσήλθον τινές φαρισαίοι
λέγοντες αυτώ. έξελθε και πορεύου εντεύ=
θεν, ότι ηρώδης θέλει σε αποκτείναι. και

est: ⁊ glorificabat deum. Respondens
autem archisynagogus indignãs quia
sabbato curasset iesus: dicebat
turbe. Sex dies sunt in q̇b⁹ op₃ ope
rari. In his ergo venite ⁊ curamini:
et non in die sabbati. Respondens
aũt ad illũ dixit dñs. Hypocrite vnusq̃s
ꝙ vestrum sabbato non soluit bouem
suu₃ aut asinum a presepio et ducit
adaq̃re? Hanc autem filiam abrae
quam alligauit sathanas ecce decem
⁊ octo annis: non oportuit solui a
vinculo isto die sabbati?
Et hec cum diceret: erubescebant
omnes aduersarij eius: ⁊ omnis
ppl's gaudebat ĩ vniuersis q̃ gloriose
fiebant ab eo. Dicebat ergo. Cui sil'e
est regnum dei: ⁊ cui simile estimabo
illd. Simile est grano sinapis: quod Mat Mar
acceptum homo misit in hortum suum
et creuit: et factũ est in arborẽ magnã
et volucres celi requieuerunt
in ramis ei⁹. Et iterum dixit. Cui sil'e
estiabo regnũ dei. Simile est ⌈ i farine Mat
fermento qd acceptũ mulier abscondit
sata tria: donec fermẽtaret totũ. Et ibat Mat
per ciuitates et castella docens:
et iter faciens in hierusalem.
Ait aũt illi quidã. Dñe si pauci sunt
q̇ saluãtur. Ipse aũt dixit ad illos. Cõ Mat Joh
tendite intrare per angustã portã: q₂ mł
ti dico vobis querent intrare et non
poterũt. Cu₃ aũt intrauerit paterfami
lias ⁊ clauserit ostium: incipietis foris
stare et pulsare ad ostiũ dicentes
domine aperi nobis ⁊ respondẽs dicet
vob;. Nescio vos vnde sitis. Tũc icipie Mat 25.b.
tis dicere. Mãducauim⁹ coram te et bi
bimus: et in plateis nostris docuisti.
Et dicet vobis. Nescio vos
vnde sitis. Discedite a me oẽs opariȷ Mat 25.g.
iniquitatis. Ibi erit fletus Mat
et stridor dentium: cum videritis
abraam ⁊ ysaac ⁊ iacob ⁊ omnes
prophetas in regno dei: vos
autem expelli foras. Et venient ab Ma
oriente ⁊ occidẽte ⁊ aquilone ⁊ austro:
et accumbent in regno
dei. Et ecce sũt nouissimi qui erãt p̃mi: Ma Ma
⁊ sunt primi qui erant nouissimi. In
ipsa die accesserũt quidam phariseorũ
dicentes illi. Exi ⁊ vade hinc:
quia herodes vult te occidere. Et

εἶπεν αὐτοῖς. πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώ=
πεκι ταύτῃ. ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ
ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ
τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ
αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω ἱερου
σαλήμ. ἱερουσαλὴμ ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτέν
νουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν. ποσά=
κις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρό
πον ὄρνις ἐπισυνάγει τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑ
πὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω
δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μή με ἴδητε ἕως ἂν ἥξῃ ὅ=
τε εἴπητε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνό
ματι κυρίου. Cap.14.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον
τινὸς τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων
σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν
παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρω=
πός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς νο
μικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων. εἰ ἔξεστι τῷ
σαββάτῳ θεραπεύειν. οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ
ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυ=
σεν. καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε. τίνος
ὑμῶν ὄνος ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,
καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέ
ρᾳ τοῦ σαββάτου. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα=
ποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. ἔλεγε δὲ
πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέ=
χων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο
λέγων πρὸς αὐτούς. ὅταν κληθῇς ὑπό τι
νὸς εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρω
τοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κε=
κλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐ
τὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι. δὸς τούτῳ τόπον,
καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον
τόπον κατέχειν. ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευ=
θεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅ=
ταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι. φίλε
προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δό
ξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι
πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ
ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ἔλεγε δὲ
καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν. ὅταν ποιῇς ἄρισ=
τον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου,
μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς
συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλου=
σίους, μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσω=
σι καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ' ὅ=
ταν ποιῇς δοχὴν κάλει πτωχούς, ἀνα=
πήρους, χωλούς, τυφλούς, καὶ μακάρι=

ait illis. Ite et dicite vulpi
illi. Ecce eiicio demonia et
sanitates perficio hodie et cras: et
tertia die cõsumor. Verũtñ opz me ho
die et cras et sequẽti die ambulare: qr nõ
capit pphetam perire extra hierusalẽ.
Hierusalem hierusalem que occidis Mat.23.g.
prophetas et lapidas
eos qui mittuntur ad te. Quotiens
volui congregare filios tuos quẽadmo
dum auis nidum suum sub
pennis et noluisti. Ecce
relinquet vobis dom9 vr̃a deserta. Dico
aũt vobis: qr nõ videbitis me donec ve
niat cũ dicetis: benedict9 q venit in no
mine domini. Cap.14.

A Et factũ ẽ cũ introisset iesus in do
mũ cuiusdã principis phariseorum
sabbato manducare panem et ipsi
obseruabant eum. Et ecce homo
quidam hydropicus erat ante illum.
Et respondẽs iesus dixit ad legisptos
et phariseos dicens. Si licet Mat.12.b.
sabbato curare? At illi tacuerũt. Ipse vero Marci.3.a. sup.6.b
apprehensum sanauit eum ac dimisit.
Et respondẽs ad illos dixit. Cuius sup.13.c.
vestrum asin9 aut bos in puteũ cadet
et non continuo extrahet illum die
sabbati? Et non poterant
ad hec respondere illi. Dicebat autẽ et Mat.23.b Marci.12.g
ad inuitatos parabolã: intendens
quomodo primos accubitus eligerent:
dicens ad illos. Cum inuitatus fueris B
ad nuptias: nõ discũbas in primo loco
ne forte honoratior te sit inuitatus
ab illo: et veniens is qui te et illum
vocauit dicat tibi. Da huic locũ:
et tunc incipias cum rubore nouissimũ
locũ tenere. Sed cũ vocat9 fueris va
de recumbe in nouissimo loco: vt cum
venerit q te inuitauit dicat tibi. Amice
ascende superius. Tunc erit tibi gloria
coram simul discũbentibus: quia Mat.23.b Jaco.4.c.
omnis qui se exaltat humiliabitur: et
qui se humiliat exaltabitur. Dicebat autẽ
et ei qui se inuitauerat. Cũ facis prã C
diũ aut cenam: noli vocare amicos tuos
neqz fratres tuos: neqz
cognatos: neqz vicinos diuites:
ne forte et ipsi te reinuitent
et fiat tibi retributio. Sed cum Thob.4.b.
facis conuiuiũ voca pauperes debiles
claudos et cecos: et beatus

ος έση, ότι ούκ έχουσιν ανταποδούναι σοι. ανταποδοθήσεται γαρ σοι εν τη αναστάσει των δικαίων. ακούσας δε τις των συνανακειμένων ταύτα, είπεν αυτώ. μακάριος ος φάγεται άριστον εν τη βασιλεία του θεού. ο δε είπεν αυτώ άνθρωπος τις εποίησε δείπνον μέγα, και εκάλεσε πολλούς, και απέστειλε τον δούλον αυτού τη ώρα του δείπνου ειπείν τοις κεκλημένοις έρχεσθε ότι ήδη έτοιμα εστί πάντα. και ήρξαντο απο μιάς παραιτείσθαι πάντες. ο πρώτος είπεν αυτώ. αγρόν ηγόρασα και έχω ανάγκην εξελθείν και ιδείν αυτόν. ερωτώ σε έχε με παρητημένον. και έτερος είπε. ζεύγη βοών ηγόρασα πέντε, και πορεύομαι δοκιμάσαι αυτά. ερωτώ σε έχε με παρητημένον. και έτερος είπε. γυναίκα έγημα, και διά τούτο ου δύναμαι ελθείν. και παραγενόμενος ο δούλος εκείνος, απήγγειλε τω κυρίω αυτού ταύτα. τότε οργισθείς ο οικοδεσπότης, είπε τω δούλω αυτού. έξελθε ταχέως εις τας πλατείας και ρύμας της πόλεως, και τους πτωχούς και αναπήρους και τυφλούς και χωλούς εισάγαγε ώδε. και είπεν ο δούλος. κύριε γέγονεν ως επέταξας, και έτι τόπος εστί. και είπεν ο κύριος προς τον δούλον. έξελθε εις τας οδούς και φραγμούς, και ανάγκασον εισελθείν ίνα γεμισθή ο οίκος μου. λέγω γαρ υμίν, ότι ουδείς των ανδρών εκείνων των κεκλημένων γεύσεται μου του δείπνου. συνεπορεύοντο δε αυτώ όχλοι πολλοί, και στραφείς είπε προς αυτούς. ει τις έρχεται προς με, και ου μισεί τον πατέρα αυτού και την μητέρα, και την γυναίκα και τα τέκνα, και τους αδελφούς και τας αδελφάς, έτι δε και την εαυτού ψυχήν, ου δύναται μου είναι μαθητής. και όστις ου βαστάζει τον σταυρόν αυτού και έρχεται οπίσω μου, ου δύναται είναι μου μαθητής. τις γαρ εξ υμών ο θέλων πύργον οικοδομήσαι, ουχί πρώτον καθίσας ψηφίζει την δαπάνην ει έχει τα προς απαρτισμόν, ίνα μήποτε θέντος αυτού θεμέλιον και μη ισχύοντος εκτελέσαι, πάντες οι θεωρούντες άρξωνται εμπαίζειν αυτώ λέγοντες ότι ούτος ο άνθρωπος ήρξατο οικοδομείν και ουκ ίσχυσεν εκτελέσαι. η τις βασιλεύς πορευόμενος συμβαλείν ετέρω βασιλεί εις πόλεμον, ουχί καθίσας πρώτον βουλεύεται ει δυνατός εστιν εν δέκα χιλιάσιν απαντήσαι τω μετά είκοσι χιλιάδων ερχομένω επ αυτόν. ει δε μήγε, έτι πόρρω αυτού όντος, πρεσβείαν αποστείλας ερωτά τα προς ειρήνην. ού=

eris: quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectiōe iustorum. Hec cū audisset quidā de simul discūbentibus dixit illi. Beatus qui manducat panem in regno dei. At ipse dixit ei. Homo quidā fecit cenam magnā et vocauit multos. Et misit seruum suum hora cene dicere inuitatis vt venirent: quia iam parata sunt omnia. Et ceperunt simul omnes excusare. Primꝰ dixit ei. Villā emi: et necesse habeo exire ⁊ videre illā. Rogo te habe me excusatum. Et alter dixit. Iuga boum emi quinq̄: et eo probare illa. Rogo te habe me excusatū. Et alius dixit. Vxorem duxi: et ideo non possum venire. Et reuersus seruus nunciauit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit seruo suo. Exi cito in plateas et vicos ciuitatis: et pauperes ac debiles et cecos et claudos introduc huc. Et ait seruus. Dñe factū est vt impasti: et adhuc locꝰ est. Et ait dominus seruo. Exi in vias et sepes et compelle intrare: vt impleatur domus mea. Dico aūt vobis q̄ nemo virorū illorū qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ibant autem turbe multe cum eo: et conuersus dixit ad illos. Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et vxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam non potest meus esse discipulꝰ. Et qui nō baiulat crucem suam et venit post me: non potest meus esse discipulus. Quis enī ex vobis volens turrī edificare: nōne prius sedēs cōputat sūptꝰ q̄ necessarij sūt si habeat ad pficiēdū: ne postq̄ posuerit fundamentum et non potuerit perficere: omnes qui vident incipiant illudere ei dicentes: quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare? Aut quis rex iturus cōmittere bellū aduersus alium regē nō sedens prius cogitat si possit cum decē milibꝰ occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente: legationem mittens rogat ea que pacis sūt. Sic

τως οὔν πας εξ υμών ος ουκ αποτάσσεται
πάσι τοις εαυτού υπάρχουσιν, ου δύνα-
ται μου είναι μαθητής. καλόν το άλας· εάν
δε το άλας μωρανθή, εν τίνι αρτυθήσεται.
ούτε εις γην, ούτε εις κοπρίαν εύθετον εσ-
τίν, έξω βάλλουσιν αυτό. ο έχων ώτα ακού-
ειν, ακουέτω. Cap. 15.

Ησαν δε εγγίζοντες αυτώ πάντες οι τε-
λώναι και οι αμαρτωλοί ακούειν αυ-
τού. και διεγόγγυζον οι φαρισαίοι και οι
γραμματείς λέγοντες. ότι ούτος αμαρτω-
λούς προσδέχεται και συνεσθίει αυτοίς. είπε
δε προς αυτούς την παραβολήν ταύτην λέ-
γων. τις άνθρωπος εξ υμών έχων εκατόν
πρόβατα, και απολέσας εν εξ αυτών ου κα-
ταλείπει τα ενενήκοντα εννέα εν τη ερήμω,
και πορεύεται επί το απολωλός έως εύρη
αυτό. και ευρών επιτίθησιν επί τους ώμους
εαυτού χαίρων, και ελθών εις τον οίκον,
συγκαλεί τους φίλους και τους γείτονας
λέγων αυτοίς. συγχάρητέ μοι ότι εύρον το
πρόβατόν μου το απολωλός. λέγω υμίν,
ότι ούτως χαρά έσται εν τω ουρανώ επί ε-
νί αμαρτωλώ μετανοούντι, ή επί ενενήκοντα
εννέα δικαίοις οίτινες ου χρείαν έχουσι με-
τανοίας. ή τις γυνή δραχμάς έχουσα δέκα
εάν απολέση δραχμήν μίαν, ουχί άπτει λύ-
χνον και σαροί την οικίαν, και ζητεί επιμελώς
έως ότου εύρη. και ευρούσα συγκαλείται
τας φίλας και τας γείτονας λέγουσα. συγ-
χάρητέ μοι, ότι εύρον την δραχμήν ην απώ-
λεσα. ούτως λέγω υμίν, χαρά γίνεται ενώ-
πιον των αγγέλων του θεού επί ενί αμαρ-
τωλώ μετανοούντι. είπε δε. άνθρωπος τις
είχε δύο υιούς, και είπεν ο νεώτερος αυ-
τών τω πατρί. πάτερ, δος μοι το επιβάλ-
λον μέρος της ουσίας, και διείλεν αυτοίς
τον βίον. και μετ' ου πολλάς ημέρας συ-
ναγαγών άπαντα ο νεώτερος υιός, απεδήμη-
σεν εις χώραν μακράν, και εκεί διεσκόρπισε
την ουσίαν αυτού ζων ασώτως. δαπανήσαν-
τος δε αυτού πάντα, εγένετο λιμός ισχυ-
ρός κατά την χώραν εκείνην, και αυτός ήρ-
ξατο υστερείσθαι. και πορευθείς εκολλήθη ε-
νί των πολιτών της χώρας εκείνης, και έ-
πεμψεν αυτόν εις τους αγρούς αυτού βόσ-
κειν χοίρους. και επεθύμει γεμίσαι την κοι-
λίαν αυτού από των κερατίων ων ήσθιον οι
χοίροι, και ουδείς εδίδου αυτώ. εις εαυ-
τόν δε ελθών είπε. πόσοι μίσθιοι του πα-
τρός μου περισσεύουσιν άρτων, εγώ δε
λιμώ απόλλυμαι. αναστάς πορεύσομαι
προς τον πατέρα μου και ερώ αυτώ. πά-

ergo omnis ex vobis qui non renũciat
omnibus que possidet non potest
meꝰ esse discipulus. Bonũ est sal. Si — Mat.5.b.
autem sal euanuerit in quo condietur? — Marci.9.g.
Neqꝫ in terrã neqꝫ in sterquiliniũ vtile ẽ:
sed foras mittetur. Qui habet aures au
diendi audiat. Cap.15.

ERãt autẽ appropiquãtes ei publica — A
ni et peccatores vt audirent illum. — Mat.9.b.
Et murmurabant pharisei et — Mar.2.d.
scribe dicentes. Quia hic peccatores
recipit et manducat cum illis.
Et ait ad illos parabolã istaꝫ dicens. — Mat.18.b.
Quis ex vobis homo qui habet centũ
oues: ⁊ si ꝑdiderit vnã ex illis: nõne di
mittit nonaginta nouem in deserto
⁊ vadit ad illã que perierat donec inue
niat eam? Et cũ iuenerit eã: iponit i hu
meros suos gaudens: ⁊ veniens domuꝫ
conuocat amicos ⁊ vicinos
dicẽs illis. Cõgratulamĩ mihi: qꝛ iueni
ouem meam q̄ perierat. Dico vobis
q̄ ita gaudium erit in celo super vno
pctõre pniam agente: q̄ꝫ supra nonagi-
tanouẽ iustis qui nõ indigent penitẽtia.
Aut q̄ mulier habẽs drachmas decẽ: — B
si ꝑdiderit drachmã vnã: nõne accẽdit
lucernã ⁊ euerrit domũ ⁊ q̄rit diligẽter — 3.euerrit. i. scopis mundat.
donec iueniat eã? Et cũ iuenerit ꝯuocat
amicas ⁊ vicinas: dicẽs. Cõgratulamĩ
mihi: qꝛ iueni drachmã quã ꝑdiderã.
Ita dico vobis: gaudium erit coram
angelis dei super vno peccatore
pniam agente. Ait autẽ. Homo q̄dã
habuit duos filios: ⁊ dixit adolescẽtior
patri. Pater: da mihi ex illis
portionẽ substãtie mee q̄ me ꝯtingit. Et
diuisit illis substantiã. Et nõ post mul
tos dies ꝯgregatis oibꝰ adolescẽtior filiꝰ
ꝑegre ꝓfectꝰ ẽ in regionẽ longiquã ⁊ i
bi dissipauit substãtiã suã viuẽdo luxurio
se. Et postq̄ꝫ oia cõsũmasset: facta ẽ fa-
mes valida in regione illa: et ipe cepit
egere. Et abijt et adhesit vni
ciuium regionis illius: ⁊ misit
illum in villam suam vt pasceret
porcos. Et cupiebat implere ventrẽ
suum de siliquis quas
porci mãducabãt: et nẽo illi dabat. In
se aũt reuersus dixit. Quãti mercẽnarij — C
in domo pr̃is mei abũdant panibꝰ: ego
aũt hic fame pereo. Surgam et ibo
ad patrem meum ⁊ dicam ei. Pater — 3.18.c.

τερ, ἥμαρτομ εις/Τὸμ ουραμὸμ και ἐμώπιομ σου, και ουκέτι ειμὶ ἄξιος κληθῆμαι υἱός σου· ποίησόμ με ὡς ἕμα/Τῶμ μισθίωμ σου. και ἀμαστὰς ἦλθε πρὸς/Τὸμ πατέρα αὐτοῦ. ἔτι Δε αὐτοῦ μακρὰμ ἀπέχομτος, εἶΔεμ αὐτὸμ /ο πατὴρ αὐτοῦ, και ἐσπλαγχμίσθη, και Δραμὼμ ἐπέπεσεμ ἐπὶ/Τὸμ Τράχηλομ αὐτοῦ και κατεφίλησεμ αὐτόμ. εἶπε Δε αὐτῷ /ο υἱός. πάτερ ἥμαρτομ εις/Τὸμ ουραμὸμ και ἐμώπιομ σου, και ουκέτι ειμὶ ἄξιος κληθῆμαι υἱός σου. εἶπε Δε/ο πατὴρ πρὸς/Τοὺς Δούλους αὐτοῦ. ἐξεμέγκατε/Τὴμ στολὴμ/Τὴμ πρώτημ και ἐμΔύσατε αὐτόμ, και Δότε Δακτύλιομ εις/Τὴμ χεῖρα αὐτοῦ, και ὑποΔήματα εις/Τοὺς πόΔας. και ἐμέγκαμτες/Τὸμ μόσχομ/Τὸμ σιτευτὸμ θύσατε, και φαγόμτες ευφραμθῶμεμ, ὅτι οὗτος/ο υἱός μου μεκρὸς ἦμ και ἀμέζησε, και ἀπολωλὼς ἦμ και ευρέθη. και ἤρξαμτο ευφραίμεσθαι. ἦμ Δε/ο υἱὸς αὐτοῦ/ο πρεσβύτερος ἐμ ἀγρῷ. και ὡς ἐρχόμεμος ἤγγισε/Τῇ οικίᾳ, ἤκουσε συμφωμίας και χορῶμ. και προσκαλεσάμεμος ἕμα/Τῶμ παίΔωμ ἐπυμθάμετο Τί εἴη Ταῦτα. ο Δε εἶπεμ αὐτῷ. ὅτι/ο ἀΔελφός σου ἥκει, και ἔθυσεμ/ο πατήρ σου/Τὸμ μόσχομ/Τὸμ σιτευτόμ, ὅτι ὑγιαίμομτα αὐτὸμ ἀπέλαβεμ. ὠργίσθη Δε και οὐκ ἤθελεμ εισελθεῖμ./ο οὖμ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼμ, παρεκάλει αὐτόμ. ο Δε ἀποκριθεὶς εἶπε/Τῷ πατρί. ιΔοὺ Τοσαῦτα ἔτη Δουλεύω σοι, και ουΔέποτε ἐμτολήμ σου παρῆλθομ, και ἐμοὶ ουΔέποτε ἔΔωκας ἔριφομ ἵμα μετὰ/Τῶμ φίλωμ μου ευφραμθῶ. ὅτε Δε/ο υἱός σου οὗτος/ο καταφαγὼμ σου/Τὸμ βίομ μετὰ πορμῶμ ἦλθεμ, ἔθυσας αὐτῷ/Τὸμ μόσχομ/Τὸμ σιτευτόμ. ο Δε εἶπεμ αὐτῷ. Τέκμομ, σὺ πάμτοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, και πάμτα/Τὰ ἐμὰ σά ἐστιμ. ευφραμθῆμαι Δε και χαρῆμαι ἔΔει, ὅτι/ο ἀΔελφός σου οὗτος μεκρὸς ἦμ και ἀμέζησε και ἀπολωλὼς ἦμ και ευρέθη. Cap.16.

Ἔλεγε Δε και πρὸς/Τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἄμθρωπός Τις ἦμ πλούσιος ὃς εἶχεμ οικομόμομ, και οὗτος Διεβλήθη αὐτῷ, ὡς Διασκορπίζωμ/Τὰ ὑπάρχομτα αὐτοῦ. και φωμήσας αὐτὸμ εἶπεμ αὐτῷ. Τί Τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ. ἀπόΔος/Τὸμ λόγομ/Τῆς οικομομίας σου. οὐ γὰρ Δυμήσῃ ἔτι οικομομεῖμ. εἶπε Δε ἐμ ἑαυτῷ/ο οικομόμος. Τί ποιήσω, ὅτι/ο κύριός μου ἀφαιρεῖται/Τὴμ οικομομίαμ ἀπ' ἐμοῦ. σκάπτειμ οὐκ ισχύω, ἐπαιτεῖμ αισχύμομαι. ἔγμωμ Τί ποιήσω, ἵμα ὅταμ μεταστῶ/Τῆς οικομομίας, Δέξωμταί με εις/Τοὺς οἴκους αὐτῶμ. και προσκαλεσάμεμος ἕμα ἕκαστομ/Τῶμ χρεωφειλετῶμ/Τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ

peccaui in celum: et coram te: iam nõ sũ dign9 vocari filius tu9: fac me sicut vnũ de mercẽnariis tuis. Et surgens venit ad patrẽ suũ. Cũ autem adhuc longe esset: vidit illum pater ipsius: et misericordia mot9 est: ⁊ accurrens cecidit super collum eius et osculat9 est eum. Dixit ꝗ ei filius. Pater peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad seruos suos. Cito proferte stolam primam et induite illũ: et date annulum in manum eius: et calciamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatũ et occidite: ⁊ mãducem9 ⁊ epulemur: qꝛ hic filius me9 mortu9 erat ⁊ reuixit: perierat et inuẽt9 est. Et ceperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropiquaret domui audiuit symphoniã ⁊ chorũ: et vocauit vnũ de seruis et interrogauit quid hoc esset. Is ꝗ dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pr̃ tuus vitulum saginatum: quia saluum illũ recepit. Indignatus est aũt ⁊ nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille rñdẽs dixit patri suo. Ecce tot annis seruio tibi et nunꝗ mandatũ tuum preteriui et nunꝗ dedisti mihi hedum vt cum amicis meis epularer: sed postꝗ filius tu9 hic qui deuorauit substãtiã suã cũ meretricibus venit: occidisti illi vitulũ saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu semper mecum es ⁊ omnia mea tua sunt: epulari aũt ⁊ gaudere oportebat: qꝛ frater tu9 hic mortu9 erat ⁊ reuixit: perierat et inuentus est. Cap.16.

Dicebat aũt et ad discipulos suos. Homo quidã erat diues qui hẽbat villicũ: ⁊ hic diffamat9 ẽ apud illũ: quasi dissipasset bona illi9. Et vocauit illũ ⁊ ait illi. Quid hoc audio de te. Redde rationem villicationis tue. Ma
Iam enim non poteris villicare. Ait aũt villicus intra se. Quid faciã: quia dominus meus aufert a me villicationẽ: Fodẽ nõ valeo: mẽdicare erubesco. Scio ꝙd faciã: vt cũ amot9 fuero a villicatiõe recipiant me ĩ domos suas. Cõuocatis itaqꝫ singulis debitoribus domini sui

έλεγε τω πρώτω. πόσον οφείλεις τω κυρίω μου. ο δε είπεν. εκατόν βάτους ελαίου. και είπεν αυτώ. δέξαι σου το γράμμα, και καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. έπειτα ετέρω είπε. συ δε πόσον οφείλεις. ο δε είπεν. εκατόν κόρους σίτου. και λέγει αυτώ δέξαι σου το γράμμα, και γράψον ογδοήκοντα. και επήνεσεν ο κύριος τον οικονόμον της αδικίας, ότι φρονίμως εποίησεν. ότι οι υιοί του αιώνος τούτου φρονιμώτεροι υπέρ τους υιούς του φωτός εις την γενεάν την εαυτών εισί, καγώ υμίν λέγω. ποιήσατε εαυτοίς φίλους εκ του μαμωνά της αδικίας ίνα όταν εκλείπητε δέξωνται υμάς εις τας αιωνίους σκηνάς. ο πιστός εν ελαχίστω, και εν πολλώ πιστός εστί. και ο εν ελαχίστω άδικος, και εν πολλώ άδικος εστίν. ει ούν εν τω αδίκω μαμωνά πιστοί ουκ εγένεσθε, το αληθινόν τις υμίν πιστεύσει. και ει εν τω αλλοτρίω πιστοί ουκ εγένεσθε, το υμέτερον τις υμίν δώσει. ουδείς οικέτης δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν. η γαρ τον ένα μισήσει, και τον έτερον αγαπήσει. η ενός ανθέξεται, και του ετέρου καταφρονήσει. ου δύνασθε θεώ δουλεύειν και μαμωνά. ήκουον δε ταύτα πάντα και οι φαρισαίοι φιλάργυροι υπάρχοντες, και εξεμυκτήριζον αυτόν. και είπεν αυτοίς. υμείς εστέ οι δικαιούντες εαυτούς ενώπιον των ανθρώπων, ο δε θεός γινώσκει τας καρδίας υμών. ότι το εν ανθρώποις υψηλόν βδέλυγμα ενώπιον του θεού ην. ο νόμος και οι προφήται έως ιωάννου. από τότε η βασιλεία του θεού ευαγγελίζεται, και πας εις αυτήν βιάζεται. ευκοπώτερον δε εστί τον ουρανόν και την γην παρελθείν η του νόμου μίαν κεραίαν πεσείν. πας ο απολύων την γυναίκα αυτού και γαμών ετέραν μοιχεύει. και πας ο απολελυμένην από ανδρός γαμών μοιχεύει. άνθρωπος δε τις ην πλούσιος, και ενεδιδύσκετο πορφύραν και βύσσον. ευφραινόμενος καθημέραν λαμπρώς. πτωχός δε τις ην ονόματι λάζαρος, ος εβέβλητο προς τον πυλώνα αυτού ηλκωμένος, και επιθυμών χορτασθήναι από των ψιχίων των πιπτόντων από της τραπέζης του πλουσίου. αλλά και οι κύνες ερχόμενοι, απέλειχον τα έλκη αυτού. εγένετο δε αποθανείν τον πτωχόν, και απενεχθήναι αυτόν υπό των αγγέλων εις τον κόλπον του αβραάμ. απέθανε δε και ο πλούσιος και ετάφη. και εν τω άδη επάρας τους οφθαλμούς αυτού υπάρχων εν βασάνοις, ορά τον α=

dicebat primo. Quantum debes dño
meo? At ille dixit. Centũ cados olei.
Dixit q̃ illi. Accipe cautionẽ tuam et
sede cito scribe quinquaginta. Deinde
alio dixit. Tu vero quãtũ debes? qui
ait: centum choros tritici. Ait illi.
Accipe litteras tuas et scribe octogin=
ta. Et laudauit dominus villicum
iniquitatis quia prudenter fecisset: quia
filij huius seculi prudentiores
filijs lucis in generatione sua
sunt. Et ego vobis dico: facite vobis
amicos de mammona iniquitatis:
vt cum defeceritis: recipiant vos in
eterna tabernacula. Qui fidelis ẽ i mini B
mo et in maiori fidelis est: ⁊ qui i modi
co iiqu9 est ⁊ in maiori iniqu9 est.
Si ergo in iiquo mãmõa fideles
non fuistis: quod verum est quis
credet vob is? Et si in alieno fide
les nõ fuistis: qd vestrũ ẽ q̃s dabit vo
bis? Nemo seruus põt duob9 dñis ser= Mat.6.c.
uire. Aut enim vnum odiet et alteruz
diliget: aut vni adherebit et alterum
contemnet. Non potestis deo seruire
⁊ mãmone. Audiebant aũt omnia hec
pharisei qui erant auari:
et deridebant illum. Et ait illis.
Vos estis qui iustificatis vos coram
hominibus: deus autem nouit
corda vestra. Quia qd hominib9 altũ ẽ: Mat.11.d.
abominatio est ante deum. Lex
et prophete vsq̃ ad iohannem: ex eo
regnum dei euangelizatur et Mat.5.b. Mar.13.g.
omnis in illud vim facit. Facili9 ẽ ãt
celũ et terram preterire: q̃ de Mat.5.e.7 19.b.
lege vnum apicẽ cadere. Ois qui dimit Mar.10.b.
tit vxorẽ suã: et alteraz ducit: mechaẽ.
Et qui dimissam a viro Apoc.18.c.
ducit mechaẽ. Homo quidam erat
diues qui induebatur purpura et
bysso: et epulabatur quotidie splẽdide. C
Et erat quidam mendicus noĩe lazar9:
qui iacebat ad ianuã eius vlcerib9 ple
nus: cupiens saturari de
micis que cadebant de mensa
diuitis: ⁊ nemo illi dabat. Sed et canes
veiebãt ⁊ ligebãt vlcera ei9. Factũ ẽ ãt
mendicus: et portaretur vt moreretur
ab angelis in sinum
abrae. Mortu9 ẽ ãt ⁊ diues et sepult9
est in inferno. Eleuans autem oculos
suos cum esset in tormẽtis: vidit abraã

βραάμ. από μακρόθεμ, και λάζαρομ εμ/ Τοις
κόλποις αυτού, και αυτός φωμήσας είπε.
πάτερ αβραάμ ελέησομ με, και πέμψομ λά
ζαρομ ίμα βάψη/Το άκρομ/Του δακτύλου αυ
τού ύδατος, και καταψύξη/ Τημ γλώσσαμ
μου, ότι οδυμώμαι εμ/Τη φλογί Ταύτη. εί=
πε δε αβραάμ. Τέκμομ, μμήσθητι ότι απέλα
βες συ/Τα αγαθά σου εμ/Τη ζωή σου, και λά
ζαρος ομοίως/Τα κακά. μυμ δε όδε παρακα=
λείται, συ δε οδυμάσαι. και επί πάσι Τού=
τοις μεταξύ ημώμ και υμώμ χάσμα μέγα εσ
τήρικται, όπως/οι θέλομτες διαβήμαι έμθεμ
προς υμάς μη δύμωμται, μη δε/οι εκείθεμ
προς ημάς διαπερώσιμ. είπε δε. ερωτώ
ουμ σε πάτερ ίμα πέμψης αυτόμ εις/Τομ οί
κομ/Του πατρός μου. έχω γαρ πέμτε αδελ
φούς, όπως διαμαρτύρηται αυτοίς ίμα μή
και αυτοί έλθωσιμ εις/Τομ Τόπομ Τούτομ
/Της βασάμου. λέγει αυτώ αβραάμ. έχουσι
μωσέα και/Τους προφήτας, ακουσάτωσαμ
αυτώμ. ο δε είπεμ. ουχί πάτερ αβραάμ,
αλλ εάμ Τις από μεκρώμ πορευθή προς αυ
τούς, μεταμοήσουσιμ. είπε δε αυτώ. ει μω=
σέως και/Τωμ προφητώμ ουκ ακούουσιμ, ου
δέ εάμ Τις εκ μεκρώμ αμαστή πεισθήσομται.

Cap.17.

Είπε δε προς/Τους μαθητάς. αμέμδεκτομ
εστί/Του μη ελθείμ/Τα σκάμδαλα. ουαί
δε δι ου έρχεται. λυσιτελεί αυτώ ει μύ=
λος ομικός περίκειται περί/Τομ Τράχηλομ αυ
τού, και έρριπται εις/Τημ θάλασσαμ, η ίμα
σκαμδαλίση έμα/Τωμ μικρώμ Τούτωμ. προσέ
χετε εαυτοίς. εάμ δε αμάρτη εις σε/ο αδελ
φός σου, επιτίμησομ αυτώ, και εάμ μεταμο
ήση άφες αυτώ. και εάμ επτάκις/Της ημέρας
αμάρτη εις σε, και επτάκις/Της ημέρας επι
στρέψη λέγωμ μεταμοώ, αφήσεις αυτώ. και
είπομ/οι απόστολοι/Τω κυρίω. πρόσθες η=
μίμ πίστιμ. είπε δε/ο κύριος. ει είχετε πίστιμ
ως κόκκομ σιμάπεως, ελέγετε αμ/Τη συκαμί=
μω Ταύτη εκριζώθητι και φυτεύθητι εμ/Τη θα
λάσση, και υπήκουσεμ αμ υμίμ. Τις δε εξ υ=
μώμ δούλομ έχωμ αροτριώμτα η ποιμαίμομ
τα, ος εισελθόμτι εκ/Του αγρού, ερεί ευθέ=
ως παρελθώμ αμάπεσε, αλλ ουχί ερεί αυ
τώ ετοίμασομ Τι δειπμήσω, και περιζωσά=
μεμος διακόμει μοι έως φάγω και πίω, και
μετά Ταύτα φάγεσαι και πίεσαι συ. μη χά
ριμ έχει/Τω δούλω εκείμω, ότι εποίησε/Τα δια
ταχθέμτα. ου δοκώ. ούτως και υμείς όταμ
ποιήσητε πάμτα/Τα διαταχθέμτα υμίμ, λέγε
τε ότι δούλοι αχρείοι εσμέμ. ότι ο οφείλο=
μεμ ποιήσαι πεποιήκαμεμ. και εγέμετο εμ/Τω

a longe: et lazarum in
sinu eius: et ipse clamans dixit.
Pater abraã miserere mei: et mitte la
zarum vt intingat extremuz digiti sui in
aquam vt refrigeret linguam
meam: quia crucior in hac flamma.
Et dixit illi abraaz. Fili recordare qr
bona in vita tua: et lazarus ⌊recepisti
similiter mala. Nunc autẽ hic cõsolat:
tu vero cruciaris. Et in his omnibus
inter nos et vos chaos magnũ firmatũ
est: vt hi qui volunt hinc transire
ad vos non possint: neqꝫ inde
huc transmeare. Et ait. Rogo
ergo te pater vt mittas eum in domũ
patris mei. Habeo eniz quinqꝫ fratres:
vt testetur illis ne
et ipsi veniant in hunc locum
tormentoꝝ. Et ait illi abraam. Habent
moysen et prophetas audiant
illos. At ille dixit. Nõ pater abraam:
sed si quis ex mortuis ierit ad eos:
pniam agent. Ait aũt illi. Si moysen
et prophetas non audiunt: neqꝫ
si qs ex mortuis resurrexerit credent.

Cap.17.

Et ait ad discipulos suos. Impossi
bile est vt nõ veniant scandala. Ve Mat
aũt illi p quẽ veniũt. Utili9 ẽ illi si la Mar
pis molaris iponatur circa colluz eius:
et pijciatur in mare: qꝫ vt
scandalizet vnum de pusillis istis. Attẽ
dite vobis. Si peccauerit in te frater Mat.
tuus: increpa illuz: et si pniam egerit Leui.
dimitte illi. Et si septies in die Eccle.
peccauerit in te: et septies in die 9uer= Mat
sus fuerit ad te dicẽs penitet me: dimit
te illi. Et dixerũt apli dño. Adauge no
bis fidẽ: dixit aũt dominus. Si habue Mat
sicut granũ sinapis dicetis ⌊ritis fidẽ ꝛ.21.
huic arbori moro: erradicare et transplã Mar
tare in mare: et obediet vobis. Quis ãt
vrm habẽs seruũ arantẽ aut pascẽtẽ bo
ues qui regresso de agro dicat illi statiz
transi et recumbe: et non dicat ei
para q cenem et precinge te et
ministra mihi donec mãducẽ et bibã: et
post hec tu mãducabis et bibes: Num
quid grãz hz seruo illi: qr fecit q ei ipa
uerat: Non puto. Sic et vos cum
feceritis oĩa que precepta sunt vobis di
cite: serui inutiles sumus. Quod debui
mus facere fecimus. Et factuz est dum

πορεύεσθαι αυτόν εις ιερουσαλήμ, και αυτός διήρχετο διά μέσου σαμαρείας και γαλιλαίας. και εισερχομένου αυτού εις τινά κώμην, απήντησαν αυτώ δέκα λεπροί άνδρες οι έστησαν πόρρωθεν, και αυτοί ήραν φωνήν λέγοντες. ιησού επιστάτα ελέησον ημάς. και ιδών είπεν αυτοίς. πορευθέντες επιδείξατε εαυτούς τοις ιερεύσι. και εγένετο εν τω υπάγειν αυτούς εκαθαρίσθησαν. εις δε εξ αυτών ιδών ότι ιάθη υπέστρεψε μετά φωνής μεγάλης δοξάζων τον θεόν, και έπεσεν επί πρόσωπον παρά τους πόδας αυτού ευχαριστών αυτώ. και αυτός ην σαμαρείτης. αποκριθείς δε ο ιησούς είπεν. ουχί οι δέκα εκαθαρίσθησαν, οι δε εννέα πού. ουχ ευρέθησαν υποστρέψαντες δούναι δόξαν τω θεώ ει μη ο αλλογενής ούτος. και είπεν αυτώ. αναστάς πορεύου, η πίστις σου σέσωκε σε. επερωτηθείς δε υπό των φαρισαίων πότε έρχεται η βασιλεία του θεού, απεκρίθη αυτοίς και είπεν. ουκ έρχεται η βασιλεία του θεού μετά παρατηρήσεως, ουδέ ερούσιν ιδού ώδε, ιδού εκεί. ιδού γαρ η βασιλεία του θεού εντός υμών εστίν. είπε δε και προς τους μαθητάς. ελεύσονται ημέραι ότε επιθυμήσετε μίαν των ημερών του υιού του ανθρώπου ιδείν, και ουκ όψεσθε. και ερούσιν υμίν ιδού ώδε, ιδού εκεί. μη απέλθητε μηδε διώξητε. ώσπερ γαρ η αστραπή η αστράπτουσα εκ της υπουρανόν εις την υπουρανόν λάμπει, ούτως έσται ο υιός του ανθρώπου εν τη ημέρα αυτού. πρώτον δε δει αυτόν πολλά παθείν, και αποδοκιμασθήναι από της γενεάς ταύτης. και καθώς εγένετο εν ταις ημέραις νώε, ούτως έσται και εν ταις ημέραις του υιού του ανθρώπου. ήσθιον, έπινον, εγάμουν, εξεγαμίζοντο, άχρι ης ημέρας εισήλθε νώε εις την κιβωτόν, και ήλθεν ο κατακλυσμός και απώλεσεν άπαντας. ομοίως και ως εγένετο εν ταις ημέραις λώτ ήσθιον, έπινον, ηγόραζον, επώλουν, εφύτευον, ωκοδόμουν, η δε ημέρα εξήλθε λώτ από σοδόμων, έβρεξε πυρ και θείον απ ουρανού, και απώλεσεν άπαντας. κατά ταύτα έσται η ημέρα ο υιός του ανθρώπου αποκαλύπτεται. εν εκείνη τη ημέρα ος έσται επί του δώματος και τα σκεύη αυτού εν τη οικία, μη καταβάτω άραι αυτά, και ο εν τω αγρώ, ομοίως μη επιστρεψάτω εις τα οπίσω. μνημονεύετε της γυναικός λωτ. ος εάν ζητήση την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν. και ος εάν απολέση αυτήν, ζωογονήσει αυτήν. λέγω υμίν,

iret in hierusalem:
transibat per mediã samariã τ galileã.
Et cum ingrederetur quoddam
castellũ: occurrerũt ei decẽ viri leprosi.
Qui steterũt a longe et leuauerunt
vocẽ dicentes. Jesu preceptor miserere
nostri. Quos vt vidit dixit. Ite ostẽdite
vos sacerdotibus. Et factum est
dum irent: mundati sunt. Unus Mat. 8.a.
autẽ ex illis vt vidit q̃ mũdat⁹ ẽ: re= Mat. 1.g. sup. 5.c.
gressus est cũ magna voce magnificans
cecidit ĩ faciẽ ante pedes ei⁹ deũ. Et
gratias agens. Et hic erat samaritan⁹.
Respondens aũt iesus dixit. Nonne Leui. 14.a.
decem mũdati sũt τ nouẽ vbi sũt? Nõ
est inuẽt⁹ qui rediret τ daret gl'iaz
deo nisi hic alienigena. Et ait C
illi. Surge vade: q̃ fides tua te saluũ
fecit. Interrogatus autem a phariseis
quando venit regnum dei: respondens
eis dixit. Non veniet regnum
dei cum obseruatione: neq̃ dicent
ecce hic aut ecce illic. Ecce eniz regnũ
dei intra vos est. Et ait
ad discipulos suos. Uenient dies qñ
desideretis videre vnum diem filij
hominis et nõ videbitis. Et dicent
vobis. Ecce hic τ ecce illic. Nolite ire: Mat. 24.d
neq̃ sectemini. Nam sicut fulgur Mar. 13.c.
coruscãs sub celo in ea q̃ sub celo sũt
fulget: ita erit filius
hominis in die sua. Primum autem
oportet illuz multa pati: et reprobari
a generatione hac. Et sicut factũ est Mat. 24.e.
in diebus noe: ita erit et in 1. Pe. 3.d.
dieb⁹ filij hoĩs. Edebãt τ ⌈ nuptias: vsq̃
bibebãt: vxores ducebãt τ dabãtur ad
in diem qua ĩtrauit noe ĩ arcã: et venit
diluuium et perdidit omnes.
Similiter sicut factũ est in dieb⁹ loth. D
Edebãt τ bibebãt: emebãt τ vẽdebant:
plãtabãt τ edificabãt: q̃ die autem exijt
loth a sodomis: pluit ignẽ et sulphur
de celo τ omnes ꝑdidit.
Secundũ hec erit qua die filius
hominis reuelabitur. In illa
die qui fuerit in tecto et
vasa ei⁹ in domo ne descẽdat tollẽ
et qui in agro similiter non redeat illa Gene. 19.e.
retro. Memores estote Mat. 16.f.
vxoris loth. Quicũq̃ quesierit aĩaz suã Mar. 8.g.
saluã facere ꝑdet illã. Et q̃cũq̃ ꝑdide
rit illã viuificabit eã. Dico vobis in

Ταύτη τῆ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, εἷς παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁ εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ. ποῦ κύριε. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται καὶ οἱ ἀετοί. Cap.18.

Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων. κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα. ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ. εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ με. εἶπε δὲ ὁ κύριος. ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ᾽ αὐτοῖς. ναὶ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν, ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς. εἶπε δὲ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ φαρισαῖος σταθεὶς, πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο. ὁ θεὸς εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς, οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι. ἀλλ᾽ ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων. ὁ θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ γὰρ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτά, εἶπεν. ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά. τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω

illa nocte erunt duo in lecto vno: vnus assumetur et alter relinquetur. Due erunt molentes in vnum: vna assumetur et altera relinquetur. Duo in agro: vnus assumetur et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi. Ubi domine? Qui dixit illis. Ubicunque fuerit corpus illic cõgregabuntur et aquile. Cap.18.

Mat.24. Mat.24.

Dicebat aũt et parabolã ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere: dicens. Iudex quidã erat in quadam ciuitate qui deũ non timebat et hominẽ nõ reuerebatur: vidua aũt quedã erat in ciuitate illa et veniebat ad eũ dicens. Uindica me de aduersario meo: et nolebat per multũ tempus. Post hoc aũt dixit intra se. Et si deum non timeo nec hominẽ reuereor: tamẽ quia molesta ẽ mihi hec vidua vindicabo illã: ne in nouissimo veniẽs suggillet me. Ait autem dñs. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus aũt non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte: et patiẽtiã hẽbit in illis? Dico ãt vobis quia cito faciet vindictam illorum. Uerũtñ filius hominis veniẽs: putas inueniet fidem in terra? Dixit aũt ad quosdam qui in se cõfidebant tanquam iusti et aspernabantur ceteros parabolã istaz dicens. Duo hoïes ascẽdebant in templũ vt orarent: vnus phariseus et alter publicanus. Phariseus stãs hec apud se orabat. Deus grãs ago tibi: quia nõ sum sicut ceteri hominũ: raptores: iniusti adulteri: velut etiaz hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato: decimas do oĩm que possideo. Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad celum leuare: sed percutiebat pectus suum dicẽs. Deus propitius esto mihi pctõri. Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam ab illo. Quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Afferebãt autẽ ad illũ et infantes: vt eos tãgeret. Quod cũ viderẽt discipuli increpabant illos. Iesus autem conuocans illos dixit. Sinite pueros venire ad me et nolite vetare eos. Talium est enim regnum dei. Amen dico

Eccle.18. 1.Thes.5. sup.11. Eccle. sup.14. Mat. Mat. Mar.

υμίν, ος εάν μη δέξηται την βασιλείαν του
θεού ως παιδίον, ου μη εισέλθη εις αυτήν.
και επηρώτησε τις αυτόν άρχων λέγων.
διδάσκαλε αγαθέ τι ποιήσας ζωήν αιώνι=
ον κληρονομήσω. είπε δε αυτώ ο ιησούς. τι
με λέγεις αγαθόν. ουδείς αγαθός ειμή εις
ο θεός. τας εντολάς οίδας. μη μοιχεύσης,
μη φονεύσης, μη κλέψης, μη ψευδομαρ=
τυρήσης, τίμα τον πατέρα σου και την μη
τέρα σου. ο δε είπε. ταύτα πάντα εφυλαξά=
μην εκ νεότητος μου. ακούσας δε ταύτα ο
ιησούς είπεν αυτώ. έτι εν σοι λείπει. πάντα
όσα έχεις πώλησον και διάδος πτωχοίς,
και έξεις θησαυρόν εν ουρανώ, και δεύρο
ακολούθει μοι. ο δε ακούσας ταύτα περί=
λυπος εγένετο. ην γαρ πλούσιος σφόδρα.
ιδών δε αυτόν ο ιησούς περίλυπον γενόμε
νον, είπε. πως δυσκόλως οι τα χρήματα έ
χοντες εισελεύσονται εις την βασιλείαν του
θεού. ευκοπώτερον γαρ εστί κάμηλον διά
τρυμαλιάς ραφίδος εισελθείν, η πλούσιον
εις την βασιλείαν του θεού εισελθείν. είπον
δε οι ακούσαντες, και τις δύναται σωθή=
ναι. ο δε είπε τα αδύνατα παρά ανθρώποις
δυνατά εστί παρά τω θεώ. είπε δε πέτρος
ιδού ημείς αφήκαμεν πάντα και ηκολουθή
σαμεν σοι. ο δε είπεν αυτοίς. αμήν λέγω υ
μίν ότι ουδείς εστίν ος αφήκεν οικίαν, η
γονείς η αδελφούς, η γυναίκα, η τέκνα έ=
νεκεν της βασιλείας του θεού, ος ου μη απο
λάβη πολλαπλασίονα εν τω καιρώ τούτω,
και εν τω αιώνι τω ερχομένω ζωήν αιώνιον.
παραλαβών δε τους δώδεκα είπε προς αυ=
τούς. ιδού αναβαίνομεν εις ιεροσόλυμα,
και τελεσθήσεται πάντα τα γεγραμμένα διά
των προφητών τω υιώ του ανθρώπου. πα
ραδοθήσεται γαρ τοις έθνεσι, και εμπαιχθή=
σεται, και υβρισθήσεται, και εμπτυσθήσεται
και μαστιγώσαντες αποκτενούσιν αυ=
τόν, και τη τρίτη ημέρα αναστήσεται. και
αυτοί ουδέν τούτων συνήκαν. και ην το ρή
μα τούτο κεκρυμμένον απ' αυτών, και ουκ ε
γίνωσκον τα λεγόμενα. εγένετο δε εν τω εγ
γίζειν αυτόν εις ιεριχώ, τυφλός τις εκάθη=
το παρά την οδόν προσαιτών. ακούσας
δε όχλου διαπορευομένου, επυνθάνετο τι
είη τούτο. απήγγειλαν δε αυτώ, ότι ιησούς
ο ναζωραίος παρέρχεται. και εβόησε λέγων.
ιησού υιέ δαυίδ ελέησον με και οι προάγον
τες επετίμων αυτώ ίνα σιωπήση, αυτός
δε πολλώ μάλλον έκραζεν. υιέ δαυίδ ε=
λέησον με. σταθείς δε ο ιησούς εκέλευσεν

vobis: quicunq̃ non acceperit regnum
dei sicut puer non intrabit in illud.
Et interrogauit eũ q̃dã princeps dicẽs
Magister bone q̃d faciens vitã eternã — Mar.19.d. Mar.10.b.
possidebo? Dixit autẽ ei iesus. Quid
me dicis bonũ? Nemo bonus nisi solꝰ — C
deus. Mãdata nosti. Nõ occides nõ — Exo.20.b
mechaberis: nõ furtũ facies: nõ falsũ te — Mat.19.d. Mar.10.c.
stimoniũ dices: honora p̃rem tuũ ⁊ ma
trem. Qui ait. Hec omnia custodiui
a iuuentute mea. Quo audito:
iesꝰ ait ei. Adhuc vnũ tibi deest. Oia — Mat.19.e. Mar.10.c.
quecũq̃ habes vende et da pauperibꝰ:
et habebis thesaurũ in celo: et veni
sequere me. His ille auditis contrista
tus est quia diues erat valde.
Uidens aũt iesus illum tristem factum
dixit. Quaз difficile qui pecũias hñt
in regnum dei intrabunt.
Facilius est enim camelum per — Mat.19.f. Mar.10.c.
foramen acus transire: q̃ diuitem
intrare in regnũ dei.
Et dixerũt q̃ audiebãt. Et q̃s põt saluꝰ
fieri? Ait illis. Que ĩpossibilia sũt apud — Mat.19.f. Mar.10.d
hoĩes: possibilia sũt apud deũ. Ait aũt
petrus. Ecce nos dimisimꝰ oĩa: ⁊ secu
ti sumꝰ te. Qui dixit eis. Amẽ dico vo — Mat.19.g. Mar.10.d.
bis nemo est qui reliquit domum aut
parẽtes aut frẽs aut vxorẽ aut filios p̃
pter regnum dei: et non recipiat
multo plura in hoc tempore
et in seculo futuro vitam eternam.
Assumpsit aũt iesus duodecim ⁊ ait illis — Mat.20.d Mar.10.g
Ecce ascendimus hierosolymam:
et consũmabuntur oĩa que scripta sũt p̃
prophetas de filio hominis. Tradetur — D
enim gentibus: et illudetur
et flagellabitur et
cõspuetur: ⁊ postq̃ flagellauerit occidẽt eũ:
et die tertia resurget. Et
ipsi nihil hoꝝ intellexerũt. Et erat ver
bum istud absconditũ ab eis: ⁊ nõ ĩtelli
gebãt q̃ dicebãtur. Factũ est aũt cũ ap — Mat.20.g. Mar.10.c.
propinquaret hiericho: cecus quidã se=
debat secus viam mendicans. Et cũ au
diret turbã preтereũtẽ: interrogabat q̃d
hoc esset. Dixerunt autem ei: q̃ iesus
nazarenus transiret. Et clamauit dicẽs
Jesu fili dauid miserere mei. Et q̃ prei — Mat.20.g.
bãt ĩcrepabãt eũ vt taceret: ipse
vero multo magis clamabat. Fili dd̃ mi=
serere mei. Stans autem iesus iussit

αυτόν αχθήναι προς αυτόν. εγγίσαντος δε
αυτού επηρώτησεν αυτόν λέγων. τι σοι θέ
λεις ποιήσω. ο δε είπε. κύριε ίνα αναβλέψω.
και ο/ιησούς είπεν αυτώ. ανάβλεψον. η πίσ
τις σου σέσωκε σε. και παραχρήμα ανέβλε=
ψε, και ηκολούθει αυτώ δοξάζων τον θεόν.
και πας / ο λαός ιδών έδωκεν αίνον / τω
θεώ. Cap. 19.

Και εισελθών διήρχετο την ιεριχώ. και ι
δού ανήρ ονόματι καλούμενος ζακχαί
ος, και αυτός ην αρχιτελώνης, και ούτος ην
πλούσιος. και εζήτει ιδείν τον ιησούν τις εσ
τί. και ουκ ηδύνατο από του όχλου, ότι τη
ηλικία μικρός ην. και προσδραμών έμπρο=
σθεν ανέβη επί συκομωρέαν ίνα ίδη αυτόν,
ότι εκείνης έμελλε διέρχεσθαι. και ως ήλ=
θεν επί τον τόπον, αναβλέψας ο ιησούς είδεν
αυτόν, και είπε προς αυτόν. ζακχαίε σπεύ
σας κατάβηθι, σήμερον γαρ εν τω οίκω σου
δει με μείναι. και σπεύσας κατέβη, και υπε=
δέξατο αυτόν χαίρων. και ιδόντες πάντες
διεγόγγυζον λέγοντες, ότι παρά αμαρτω
λώ ανδρί εισήλθε καταλύσαι. σταθείς δε
ζακχαίος είπε προς τον κύριον. ιδού τα ή=
μίση των υπαρχόντων μου κύριε δίδωμι
τοις πτωχοίς, και ει τινός τι εσυκοφάντη=
σα αποδίδωμι τετραπλούν. είπε δε προς
αυτόν ο ιησούς. ότι σήμερον σωτηρία τω οί
κω τούτω εγένετο, καθότι και αυτός υιός α
βραάμ εστίν. ήλθε γαρ ο υιός του ανθρώ=
που ζητείσαι και σώσαι το απολωλός. ακου
όντων δε αυτών ταύτα, προσθείς είπε παρα
βολήν διά το εγγύς αυτόν είναι ιερουσαλήμ
και δοκείν αυτούς ότι παραχρήμα μέλλει
η βασιλεία του θεού αναφαίνεσθαι. είπεν
ουν. άνθρωπος τις ευγενής επορεύθη εις
χώραν μακράν λαβείν εαυτώ βασιλείαν και
υποστρέψαι. καλέσας δε δέκα δούλους ε=
αυτού έδωκεν αυτοίς δέκα μνάς, και είπε
προς αυτούς. πραγματεύσασθε έως έρχο
μαι. οι δε πολίται αυτού εμίσουν αυτόν.
και απέστειλαν πρεσβείαν οπίσω αυτού λέ
γοντες. ου θέλομεν τούτον βασιλεύσαι εφ
ημάς. και εγένετο εν τω επανελθείν αυτόν
λαβόντα την βασιλείαν, είπε φωνηθήναι αυ
τώ τους δούλους τούτους οις έδωκε το
αργύριον, ίνα γνω τις τι διεπραγμα=
τεύσατο. παρεγένετο δε ο πρώτος λέ=
γων. κύριε η μνα σου προσειργάσατο δέκα
μνας. και είπεν αυτώ. ευ αγαθέ δούλε, ό
τι εν ελαχίστω πιστός εγένου ίσθι εξουσίαν έ
χων επάνω δέκα πόλεων. και ήλθεν ο δεύτε

illũ adduci ad se. Et cũ appropinq̃sset:
iterrogauit illũ dicens. Quid tibi vis
faciã? At ille dixit. Dñe vt videam.
Et iesus dixit ei. Respice. Fides
tua saluum te fecit. Et confestim vidit
et sequebatur illum magnificans deum.
Et omnis plebs vt vidit dedit laudez
deo. Cap. 19.

Et egressus perãbulabat hiericho. Et
ecce vir nomine zacheus
et hic princeps erat publicanorum et ipse
diues. Et querebat vidẽ iesũ quis esset
et non poterat pre turba: quia
statura pusillus erat. Et precurrens
ascẽdit in arborẽ sycomorum vt videret eũ
quia inde erat transiturus. Et cuz ve
nisset ad locum: suspiciens iesus vidit
illuz et dixit ad illuz. Zachee festinãs
descende: quia hodie in domo tua
opz me manẽ. Et festinãs descẽdit et ex
cepit illum gaudens. Et cum viderent
omnes murmurabant dicentes quod ad
hominẽ pctõrez diuertisset. Stans autẽ
zacheus dixit ad iesum. Ecce dimidiũ
bonorum meorum domine do
pauperibus: et si quid aliquẽ defrauda=
ui reddo quadruplum. Ait iesus ad
eum. Quia hodie salus domui huic fa
cta est eo quod et ipse filius sit abrae.
Venit enim filius hominis
querere et saluum facere quod perierat.
Hec illis audientibus adijciens dixit pa
bolam eo quod esset prope hierusalem
et quia existimarent quod confestim
regnum dei manifestaretur. Dixit
ergo. Homo quidam nobilis abijt in
regionẽ longiquã accipere sibi regnũ et
reuerti. Vocatis autez decẽ seruis suis
dedit eis decem mnas et ait
ad illos. Negociamini dum venio.
Ciues autem eius oderant eum:
et miserunt legationez post illũ dicentes
Nolumus hunc regnare super
nos. Et factum est vt rediret
accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit
pecuniã: vt sciret quãtũ quisque negociatus
esset. Venit autem primus dicens.
Domine mna tua decẽ mnas acquisiuit.
Et ait illi. Euge bone serue:
quia in modico fuisti fidelis: eris potestatẽ
habens supra decẽ ciuitates. Et alter venit

ρος λέγων. κύριε η μνα σου εποίησε πέντε
μνάς. είπε δε και τούτω. και συ γίνου επά
νω πέντε πόλεων. και έτερος ήλθε λέγων.
κύριε ιδού η μνά σου ην είχον αποκειμέ=
νην εν σουδαρίω. εφοβούμην γαρ σε ότι άν
θρωπος αυστηρός ει. αίρεις ο ουκ έθηκας, και
θερίζεις ο ουκ έσπειρας. λέγει δε αυτώ. εκ
του στόματος σου κρινώ σε πονηρέ δού=
λε. ήδεις ότι εγώ άνθρωπος αυστηρός ειμί,
αίρων ο ουκ έθηκα, και θερίζων ο ουκ έσ=
πειρα. και διά τι ουκ έδωκας το αργύριον
μου τοις τραπεζίταις, και ελθών εγώ συν
τόκω αν έπραξα αυτό. και τοις παρεστώ
σιν είπεν. άρατε απ αυτού την μναν, και δό
τε τω τας δέκα μνας έχοντι. και είπον αυτώ.
κύριε έχει δέκα μνάς. λέγω γαρ υμίν ότι
παντί τω έχοντι δοθήσεται, από δε του μη
έχοντος, και ο έχει αρθήσεται απ αυτού.
πλήν τους εχθρούς μου εκείνους τους μη θε
λήσαντας με βασιλεύσαι επ αυτούς, αγά=
γετε ώδε, και κατασφάξατε έμπροσθεν μου.
και ειπών ταύτα επορεύετο έμπροσθεν, α=
ναβαίνων εις ιεροσόλυμα. και εγένετο ως
ήγγισεν εις βηθσφαγή και βηθανίαν προς το
όρος το καλούμενον ελαιών, απέστειλε δύ
ο των μαθητών αυτού ειπών. υπάγετε εις
την κατέναντι κώμην. εν η εισπορευόμενοι,
ευρήσετε πώλον δεδεμένον, εφ ον ουδείς
πώποτε ανθρώπων εκάθισε. λύσαντες αυ
τόν αγάγετε. και εάν τις υμάς ερωτά, δια τι
λύετε, ούτως ερείτε αυτώ. ότι ο κύριος αυ=
τού χρείαν έχει. απελθόντες δε οι απεσταλ
μένοι, εύρον καθώς είπεν αυτοίς. λυόντων
δε αυτών τον πώλον, είπον οι κύριοι αυ=
τού προς αυτούς. τι λύετε τον πώλον. οι
δε είπον. ο κύριος αυτού χρείαν έχει. και
ήγαγον αυτόν προς τον ιησούν. και επιρ=
ρίψαντες εαυτών τα ιμάτια επί τον πώλον,
επεβίβασαν τον ιησούν. πορευομένου δε αυ
τού, υπεστρώννυον τα ιμάτια αυτών εν τη
οδώ. εγγίζοντος δε αυτού ήδη προς τη
καταβάσει του όρους των ελαιών ήρξαντο ά
παν το πλήθος των μαθητών χαίροντες αι=
νείν τον θεόν φωνή μεγάλη περί πασών ων
είδον δυνάμεων λέγοντες. ευλογημένος ο
ερχόμενος βασιλεύς εν ονόματι κυρίου. ει
ρήνη εν ουρανώ, και δόξα εν υψίστοις. και
τινές των φαρισαίων από του όχλου είπον
προς αυτόν. διδάσκαλε. επιτίμησον τοις
μαθηταίς σου. και αποκριθείς είπεν αυ=
τοίς. λέγω υμίν, ότι εάν ούτοι σιωπή=
σωσιν, οι λίθοι κεκράξονται. και ως ή=
γγισεν ιδών την πόλιν έκλαυσεν επ αυ=
τη λέγων. ότι ει έγνως και συ και γε

dicens. Domine mna tua fecit quinq;
mnas. Et huic ait. Et tu esto super
quinq; ciuitates. Et alter venit dicẽs.
Dñe ecce mna tua quã habui repositã
in sudario. Timui enim te quia homo
austerus es: tollis quod nõ posuisti: ⁊
metis qđ non seminasti. Dixit ei. De
ore tuo iudico te serue nequam.
Sciebas q̄ ego homo austerus sum:
tollẽs qđ nõ posui: ⁊ metẽs qđ nõ se=
minaui. Et quare non dedisti pecuniã
meam ad mensam: et ego veniens cum
vsuris vtiq; exegissẽ illđ. Et astãtib9
dixit. Afferte ab illo mnã: ⁊ date
illi qui decẽ mnas hʒ. Et dixerũt ei.
Dñe hʒ decẽ mnas. Dico ãt vobis q: Mat.13.b.
oĩ hñti dabit̃ ⁊ abũdabit: ab eo aũt q̃ 7.25.c. Mar.4.c.
nõ habet et quod hʒ auferetur ab eo. sup.8.c.
Veruntamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super se: adduci
te huc: et interficite ante me. C
Et his dictis precedebat ascendens
hierosolymam. Et factum est cum Mat.21.a.
appropinq̃sset ad betphage ⁊ bethaniã Mar.11.a.
mõtẽ q̃ vocat̃ oliueti: misit duos ad Joh.12.b.
discipulos suos dicens. Ite in Mat.21.a.
castellũ qđ cõtra vos ẽ. In qđ itroeũtes Mar.11.a.
iuenieti pullũ asine alligatuʒ: cui nemo
vnq; hominum sedit. Soluite illum et
adducite. Et si q̃s vos iterrogauerit q̃
re soluitis: sic dicetis ei. Qr dominus
operaʒ ei9 desiderat. Abierũt ãt q̃ missi
erãt: ⁊ iuenerũt sicut dixit illis stãtẽ pul
lũ. Soluẽtib9 ãt ill' pullũ dixerũt dñi ei9
ad illos. Quid soluitis pullum?
At illi dixerũt. Qr dñs eũ necessariũ hʒ.
Duxerũt illũ ad iesũ. Et iactãtes Et
vestimenta sua supra pullum:
imposuerunt iesum. Eunte autem illo Mat.21.a.
substernebant vestimenta sua in Mar.11.b.
via. Et cum appropinquaret iam ad Johã.12.b.
descensũ mõtis oliueti: ceperũt omnes
turbe descendentium gaudẽtes laudare
deum voce magna super omnib9 quas
viderant virtutibus dicentes. Bñdict9 D
qui venit rex in noĩe domini. Pax
in celo et gloria in excelsis. Et Mar.11.c.
quidã phariseorum de turbis dixerunt
ad illum. Magister increpa
discipulos tuos. Quibus ipse ait.
Dico vobis quia si hi tacuerint:
lapides clamabũt. Et vt appropinq̃uit Abach.2.c
videns ciuitatem fleuit super illam
dicens. Qr si cognouisses et tu et q̃dẽ

ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην σου,
νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἥ=
ξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ
ἐχθροί σου χάρακα σοι, καὶ περικυκλώσου
σί σε, καὶ συνέξουσι σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφι
οῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί. καὶ οὐκ ἀ
φήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ
ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. καὶ εἰ=
σελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέ=
γων αὐτοῖς. γέγραπται, ὁ οἶκός μου οἶκος
προσευχῆς ἐστίν. ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε
σπήλαιον λῃστῶν. καὶ ἦν διδάσκων τὸ κα=
θημέραν ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ
οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί
ποιήσουσιν. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο
αὐτοῦ ἀκούων. Cap.20.

Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων δι
δάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιε
ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέ=
ροις, καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν λέγοντες. εἰπὲ ἡ=
μῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς. ἢ τίς ἐσ=
τίν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. ἀποκρι
θεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς. ἐρωτήσω ὑμᾶς κα
γὼ ἕνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι. τὸ βάπτισμα
ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων. οἱ
δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες.
ὅτι ἐὰν εἴπωμεν ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ διὰ τί οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ. ἐὰν δὲ εἴπωμεν ἐξ ἀν=
θρώπων, πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς. πε
πεισμένος γάρ ἐστιν ἰωάννην προφήτην εἶναι.
καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ ὁ ἰη=
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς. οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ἤρξατο δὲ πρὸς
τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄν
θρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο
αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους
ἱκανούς, καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς
γεωργοὺς δοῦλον ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ
τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ. οἱ δὲ γεωρ
γοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ
προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον. οἱ δὲ
κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέ=
στειλαν κενόν. καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον
οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον.
εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. τί ποιήσω
πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν, ἴσως
τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. ἰδόντες
δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοί, διελογίζοντο πρὸς
ἑαυτοὺς λέγοντες. οὗτός ἐστιν ὁ κληρονό
μος. δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν
γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐ=

in hac die tua que ad pacem tibi:
nūc āt abscōdita sūt ab oclis tuis. Qr
venient dies in te: ⁊ circundabunt
te inimici tui vallo: ⁊ circundabunt
te: ⁊ coangustiabūt te vndiqꝫ: ⁊ ad ter
rā ꝓsternēt te et filios tuos q̄ ī te sūt. Et Mat. Mar.
nō relinquēt ī te lapidē sup lapidē: eo
ꝙ nō cognouerīs tp̄s visitatōis tue. Et Mat. Mar.
in templum cepit eijcere ingressus Johā.
vendentes in illo ⁊ ementes: dicens
illis. Scriptū est: quia dom⁹ mea dom⁹ Esa. Hiere.
orationis est. Uos autem fecistis illam
spelūcā latronū. Et erat docens quotti
die in tēplo. Pricipes aūt sacerdotū ⁊ Mat. Mar.
scribe et principes plebis querebant il= ī 22.a.
non inueniebant quid luz perdere ⁊ Johā. 2.g.2.
facerent illi. Ois ei ppl's suspēsus erat
audiens illum. Cap.20.

Et factum est in vna dierꝝ docente
illo populum in templo
et euāgelizante: ꝯuenerūt principes sa
cerdotum et scribe cum senioribus:
et aiunt dicentes ad illuz. Dic nobis Mat. Mar
in qua potestate hec facis. Aut q̄s est
qui dedit tibi hāc ptātē? Rn̄dēs aūt
iesus dixit ad illos. Interrogabo vos ⁊
ego vnū verbū. Rn̄dete mihi. Baptis=
mū iohānis de celo erat: an ex hoīb⁹?
At illi cogitabant intra se dicentes.
Quia si dixerim⁹ de celo dicet. Quare
ergo nō credidistīs illi? Si aūt dixerim⁹
ex hoīb⁹ plebs vniuersa lapidabit nos.
enī iohānē prophetam esse. Certi sūt
Et rn̄derūt se nescire vnde esset. Et ies⁹
ait illis. Necꝫ ego dico vobis in
qua potestate hec facio. Cepit autem Mat Ma
dicere ad plebez pabolā hāc. Hō q̇daz
plantauit vineam et locauit
eam colonis: et ipse peregre fuit
multis tpibus: et in tempore misit ad
cultores seruum vt de fructu
vinee darent illi. Qui
cesum dimiserunt eum inanem. Et
addidit alterū seruū mittere. Illi aūt
hūc quocꝫ cedētes ⁊ afficiētes cōtume
lia: dimiserūt ianē. Et addidit tertiū mit
tere: qui et illum vulnerātes eiecerūt.
Dixit autez dn̄s vinee. Quid faciam?
Mittā filium meū dilectuz: forsitan cū
hunc viderint verebuntur. Quē cuz vi
dissent coloni: cogitauerunt intra
se dicentes. Hic est heres.
Occidamus illum: vt nostra He
fiat hereditas. Et eiectum illum

τὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. Τί οὖν
ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. ἐ
λεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τού-
τους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀ-
κούσαντες δὲ εἶπον. μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέ
ψας αὐτοῖς εἶπε. Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμέ-
νον τοῦτο. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκο-
δομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γω
νίας. πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συν
θλασθήσεται, ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσει αὐ-
τόν. καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
ματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐ
τῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν. ἔγνωσαν γὰρ ὅ
τι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέ-
τους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶ-
ναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ
παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέ
γοντες. διδάσκαλε οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέ-
γεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρό
σωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμῖν καίσαρι φό-
ρον δοῦναι, ἢ οὔ. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν
πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς. Τί με πει-
ράζετε. ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον. τίνος ἔχει
εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν. ἀποκριθέντες δὲ εἶ-
πον, καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἀπόδοτε
τοίνυν τὰ καίσαρος καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θε
οῦ τῷ θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐ
τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ. καὶ θαυ-
μάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
προσελθόντες δέ τινες τῶν σαδδουκαίων
οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώ-
τησαν αὐτὸν λέγοντες. διδάσκαλε μωυσῆς
ἔγραψεν ἡμῖν. ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθά
νῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθά
νῃ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα,
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν, καὶ ὁ πρῶτος λα
βὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος, καὶ ἔλαβεν
ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθα-
νεν ἄτεκνος, καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν. ὡ-
σαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα,
καὶ ἀπέθανον. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανε
καὶ ἡ γυνή. ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος αὐ-
τῶν γίνεται γυνή. οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν
γυναῖκα. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ
ἐκγαμίσκονται οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶ
νος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς
ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμί-
ζονται, οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύναν-

extra vineam occiderũt. Quid ergo
faciet illis dominus vinee? Ueniet
et perdet colonos istos:
et dabit vineam alijs. Quo audito
dixerunt illi. Absit. Ille autẽ aspiciens
eos ait. Quid est ergo hoc quod scriptũ — Mat. 21. g. Mar. 12. b. 1. Pe. 2. d. Actu. 4. b.
est. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes
hic factus est in caput anguli?
Omnis qui ceciderit supra illũ lapidẽ cõquas
sabitur: super quẽ autẽ ceciderit cõminuet illũ.
Et querebãt principes sacerdotũ et scri-
be mittere in illum manus illa
hora et timuerũt populũ. Cognouerũt enim quod
ad ipsos dixerit similitudinem hanc.
Et obseruantes miserunt insidiatores — Mat. 22. c. Mar. 12. b. Johã. 7. g. et 8. c.
qui se iustos simularent
vt caperent eum in sermone: et
traderent illum principatui et potestati
presidis. Et interrogauerũt eũ dicẽtes.
Magister scimus quia recte dicis — Mat. 22. c. Mar. 12. c.
et doces et non accipis
personam: sed viam dei in veritate
doces. Licet nobis tributum — C
dare cesari an nõ? Considerans autẽ
dolũ illorũ dixit ad eos. Quid me tem
ptatis? Ostẽdite mihi denariũ. Cuius habet
imaginẽ et inscriptionẽ? Rñdẽtes dixe
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite
ergo que sũt cesaris cesari et que sunt dei
deo. Et non potuerũt verbũ eius repre
hendere coram plebe: et mirati
in responso eius tacuerunt.
Accesserunt autem quidam saduceorũ
qui negãt esse resurrectionẽ: et interrogaue
runt eum dicentes. Magister moyses — Mat. 22. d. Mar. 12. c.
scripsit nobis: si frater alicuius mortuus
fuerit habẽs vxorẽ et hic sine liberis fue
rit: vt accipiat eam frater eius vxorem:
et suscitet semen fratri suo.
Septem ergo fratres erãt: et primus ac
cepit vxorem et mortuus est sine filijs: et
sequens accepit illã: et ipse mortuus ẽ
sine filio: et tertius accepit illam: similiter
et omnes septẽ et nõ reliquerũt semen
et mortui sũt. Nouissime omnium mortua ẽ
et mulier. In resurrectiõe ergo cuius eo-
rũ erit vxor. Siquidẽ septẽ habuerũt eã
vxorem. Et ait illis iesus.
Filij huius seculi nubunt: et tradũt filias: et
tradũtur ad nuptias: illi vero qui digni habe
buntur seculo illo et resurrectione
ex mortuis: neque nubẽt neque ducẽt vxo — D
res: neque vltra mori poterunt.

ται. ἰσάγγελοι γὰρ εἰσί, καὶ υἱοί εἰσι τοῦ θε
οῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ὅτι δὲ ἐγεί=
ρονται οἱ νεκροί, καὶ μωυσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ
τῆς βάτου ὡς λέγει. κύριον τὸν θεὸν ἀβρα
άμ, καὶ τὸν θεὸν ἰσαάκ, καὶ τὸν θεὸν ἰακώβ.
θεὸς δὲ οὐκ ἐστὶ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων,
πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες δὲ
τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον. διδάσκαλε,
καλῶς εἶπας. οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν
αὐτὸν οὐδέν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, πῶς λέ
γουσι τὸν χριστὸν υἱὸν δαυὶδ εἶναι, καὶ αὐ
τὸς δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν. εἶπεν ὁ
κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου. δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν
καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν. ἀκούον=
τος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ. προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων
τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ
φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. οἱ κατεσθί=
ουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει
μακρὰ προσεύχονται. οὗτοι λήψονται πε
ρισσότερον κρίμα. Cap. 21.

Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ
δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον
πλουσίους. εἶδε δὲ τινὰ καὶ χήραν πενι=
χρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, καὶ εἶπεν.
ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτω
χὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν. ἅπαντες γὰρ οὗ
τοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ. αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑσ=
τερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν
ἔβαλε. καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ
ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται
εἶπε. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι
ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ
καταλυθήσεται. ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέ=
γοντες. διδάσκαλε πότε οὖν ταῦτα ἔσται,
καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσ=
θαι. ὁ δὲ εἶπε. βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολ=
λοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέ
γοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε. μὴ
οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκού
σητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας μὴ πτοη
θῆτε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον,
ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. τότε ἔλεγεν αὐ=
τοῖς. ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασι=
λεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοί τε μεγάλοι κα=
τὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται. φό
βητρα τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσ
ται. πρὸ δὲ τούτων ἁπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ

Equales enim angelis sunt: et filij dei sunt: Mat.
cum sint filij resurrectionis. Quia vero re= Mar.
surgant mortui: et moyses ostendit secus Exodi
rubum: sicut dicit. Dominum deum abraam
et deum ysaac et deum iacob.
Deus autem non est mortuorum sed vivorum:
omnes enim vivunt ei. Respondentes autem
quidam scribarum dixerunt ei. Magister
bene dixisti. Et amplius non audebant Mat.
eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos: Marc
Quomodo dicunt
christum filium esse david: et ipse
david dicit in libro psalmorum. Dixit Psal
dominus domino meo sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum. David ergo dominum illum Mat.
vocat: et quomodo filius eius est? Audiente Mar.
autem omni populo dixit discipulis
suis. Attendite a scribis Mar.
qui volunt ambulare in stolis: et
amant salutationes in foro et
primas cathedras in synagogis et
primos discubitus in convivijs. Qui devo=
rant domos viduarum: simulantes
longam orationem. Hi accipient
damnationem maiorem. Cap. 21.

Respiciens autem vidit eos qui mittebant
munera sua in gazophylacium Ma
divites. Vidit autem et quandam viduam pau
perculam mittentem era minuta duo. Et dixit
Vere dico vobis quia vidua hec pauper
plusquam omnes misit: nam omnes hi
ex abundanti sibi miserunt
in munera dei: hec autem ex eo quod deest
illi omnem victum suum quem habuit
misit. Et quibusdam dicentibus de templo
quod bonis lapidibus et donis ornatum esset:
dixit. Hec que videtis: venient dies
in quibus non relinquetur lapis supra lapi
dem qui non destruatur. Interrogaverunt autem illum
Preceptor quando hec erunt: dicentes.
et quod signum cum fieri incipient?
Qui dixit. Videte ne seducamini. Mul
ti enim venient in nomine meo dicentes Ep
quia ego sum: et tempus appropinquavit. Nolite
ire post eos. Cum autem audieritis
prelia et seditiones nolite terreri.
Oportet primum hec fieri:
sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis.
Surget gens contra gentem et regnum
adversus regnum: et terremotus magni erunt
per loca et pestilentie et fames terrores
que de celo et signa magna erunt.
Sed ante hec omnia inijcient

υμάς/τας χείρας αυτών, και διώξουσι ϖα
ραδιδόντες εις συναγωγάς και φυλακάς, α
γομένους επι βασιλείς και ηγεμόνας ένεκεν
/του ονόματος μου. αποβήσεται δε υμίν εις
μαρτύριον. θέσθε ουν εις /τας καρδίας υ=
μών μη προμελετάν απολογηθήναι. εγώ
γαρ δώσω υμίν στόμα και σοφίαν, η ου δυ
νήσονται αντειπείν ουδέ αντιστήναι πάντες
/οι αντικείμενοι υμίν. παραδοθήσεσθε δε και
υπό γονέων και συγγενών και φίλων και
αδελφών, και θανατώσουσιν εξ υμών. και
έσεσθε μισούμενοι υπό ϖάντων διά/το όνο
μα μου. και θριξ εκ/της κεφαλής υμών ου=
μή απόληται. εν/τη υπομονή υμών κτήσασ=
θε/τας ψυχάς υμών. όταν δε ίδητε κυκλου
μένην υπό στρατοπέδων/την ιερουσαλήμ, τό
τε γνώτε ότι ήγγικεν/η ερήμωσις αυτής. τό
τε οι εν/τη ιουδαία φευγέτωσαν εις/τα όρη,
και οι εν μέσω αυτής εκχωρείτωσαν, και οι
εν/ταις χώραις μη εισερχέσθωσαν εις αυτήν
ότι ημέραι εκδικήσεως αύται εισί,/του πλη
ρωθήναι πάντα/τα γεγραμμένα. ουαί δε/ταις
εν γαστρί εχούσαις και/ταις θηλαζούσαις
εν εκείναις/ταις ημέραις. έσται γαρ ανάγκη
μεγάλη επί/της γης, και οργή εν/τω λαώ
τούτω. και ϖεσούνται στόματι μαχαίρας,
και αιχμαλωτισθήσονται εις πάντα/τα έθνη.
και ιερουσαλήμ έσται ϖατουμένη υπό εθ=
νών άχρι ϖληρωθώσι καιροί εθνών. και έσ=
ται σημεία εν ηλίω και σελήνη και άστροις,
και επί/της γης συνοχή εθνών, εν απορία η=
χούσης θαλάσσης και σάλου, αποψυχόν=
των ανθρώπων από φόβου και ϖροσδοκί=
ας/των επερχομένων εν/τη οικουμένη./αι γαρ
δυνάμεις/των ουρανών σαλευθήσονται. και
τότε όψονται/τον υιόν/του ανθρώπου ερχό
μενον εν νεφέλη μετά δυνάμεως και δόξης
ϖολλής. αρχομένων δε τούτων γίνεσθαι,
ανακύψατε και επάρατε/τας κεφαλάς υ=
μών, διότι εγγίζει/η απολύτρωσις υμών.
και είπε ϖαραβολήν αυτοίς. ίδετε/την συ=
κήν και ϖάντα/τα δένδρα, όταν ϖροβάλω=
σιν ήδη, βλέποντες αφ εαυτών γινώσκετε ό
τι ήδη εγγύς/το θέρος εστίν. ούτω και υ=
μείς όταν ίδητε ταύτα γινόμενα, γινώσκε=
τε ότι εγγύς εστίν/η βασιλεία/του θεού. α=
μήν λέγω υμίν ότι ου μή ϖαρέλθη/η γενεά
αύτη, έως αν πάντα γένηται./ο ουρανός και
/η γη ϖαρελεύσονται/οι δε λόγοι μου ου
μή ϖαρέλθωσι. ϖροσέχετε δε εαυτοίς, μή=
ποτε βαρηθώσιν υμών/αι καρδίαι εν κραιϖά
λη και μέθη και μερίμναις βιωτικαίς, και αιφ
νίδιος εφ υμάς επιστή/η ημέρα εκείνη. ως

vobis manus suas: ⁊ persequētur tra=
dentes in synagogas ⁊ custodias: trahē
tes ad reges et presides propter
nomen meū. Contingetautē vobis in
testimoniū. Ponite ergo in cordib⁹ vr̄is
nō p̄meditari quēadmodū r̄ndeatis. Ego
.n. dabo vobis os ⁊ sapiā: cui nō po=
terūt resistere et contradicere omnes
aduersarij vestri. Trademini autem
a parētib⁹ ⁊ fratrib⁹ ⁊ cognatis ⁊ ami
cis: ⁊ morte afficient ex vobis. Et
eritis odio oībus hominibus p̄pter no=
mē meū. Et capillus de capite vr̄o nō
peribit. In patientia vestra possidebitis
animas vestras. Cum aūt videritis cir
cundari ab exercitu hierusalem: tunc
scitote q̄ appropiquauit desolatio ei⁹.
Tūc q̄ in iudea sunt fugiant ad montes
⁊ qui in medio eius discedant: ⁊ qui
in regionibus non intrent in eam:
quia dies vltionis hi sūt: vt impleātur
omnia que scripta sunt. Ve autem
pregnantibus et nutrientibus
in illis diebus. Erit enim pressura
magna supra terram: et ira in pplo
hoc. Et cadent in ore gladij:
et captiui ducent in omnes gentes.
Et hierusalem calcabitur a gentibus
donec impleant tp̄a nationū. Et erūt
signa in sole ⁊ luna et stellis:
⁊ i terris pressura gētiū pre cōfusiōe so
nitus maris et fluctuum: arescentibus
hominibus pre timore ⁊ expectatione
que superuenient vniuerso orbi. Nam
virtutes celorum mouebuntur. Et
tunc videbūt filiū hominis venientem
in nube cū p̄tāte magna ⁊ maiestate.
His autem fieri incipientibus:
respicite et leuate capita vestra:
quoniam appropinquat redemptio ve=
stra. Et dixit illis silitudinē. Videte fi
culneā ⁊ omnes arbores: cum p̄ducunt
iam ex se fructum scitis quoniam
prope est estas. Ita et vos
cum videritis hec fieri: scitote
quoniam prope est regnū dei. Amen
dico vobis q̄ non preteribit generatio
hec donec omnia fiant. Celum et
terra transibūt: verba autem mea non
transibūt. Attendite aūt vobis ne for=
te grauentur corda vestra in crapula
et ebrietate ⁊ curis huius vite: et
superueniat in vos repētina dies illa. Tāq̄

Mar. 13. b. Johā. 15. f.
Mat. 10. f.
C
Mat. 24. c. Mar. 13. d
Mat. 24. c. Mar. 13. d.
Mat. 24. c. Mar. 13. d.
Esaie. 13. b. Johelis. 2. c
Mat. 24. d. Mar. 13. f. Esai. 3. c
D
Mat. 24. e. Mar. 13. f.
Mat. 24. e. Mar. 13. g. Roma. 13. d 1. Thes. 5. a Apoca. 8. d

παγίς γαρ επελεύσεται επί πάντας τους καθημένους επί πρόσωπον πάσης της γης. αγρυπνείτε ουν εν παντί καιρώ δεόμενοι, ίνα καταξιωθήτε εκφυγείν πάντα τα μέλλοντα γίνεσθαι, και σταθήναι έμπροσθεν του υιού του ανθρώπου. ην δε τας ημέρας εν τω ιερώ διδάσκων, τας δε νύκτας εξερχόμενος ηυλίζετο εις το όρος το καλούμενον ελαιών. και πας ο λαός ώρθριζε προς αυτόν εν τω ιερώ ακούειν αυτού. Cap. 22.

Ηγγιζε δε η εορτή των αζύμων, η λεγομένη πάσχα, και εζήτουν οι αρχιερείς και οι γραμματείς το πως ανέλωσιν αυτόν. εφοβούντο γαρ τον λαόν. εισήλθε δε σατανάς εις ιούδαν τον επικαλούμενον ισκαριώτην, όντα εκ του αριθμού των δώδεκα, και απελθών συνελάλησε τοις αρχιερεύσι και τοις στρατηγοίς το πως αυτόν παραδώ αυτοίς. και εχάρησαν, και συνέθεντο αυτώ αργύριον δούναι. και εξωμολόγησε. και εζήτει ευκαιρίαν του παραδούναι αυτόν αυτοίς άτερ όχλου. ήλθε δε η ημέρα των αζύμων, εν η έδει θύεσθαι το πάσχα. και απέστειλε πέτρον και ιωάννην ειπών. πορευθέντες ετοιμάσατε ημίν το πάσχα, ίνα φάγωμεν. οι δε είπον αυτώ. που θέλεις ετοιμάσομεν. ο δε είπεν αυτοίς. ιδού εισελθόντων υμών εις την πόλιν συναντήσει υμίν άνθρωπος, κεράμιον ύδατος βαστάζων. ακολουθήσατε αυτώ εις την οικίαν ου εισπορεύεται, και ερείτε τω οικοδεσπότη της οικίας. λέγει σοι ο διδάσκαλος. που εστί το κατάλυμα, όπου το πάσχα μετά των μαθητών μου φάγω. κακείνος υμίν δείξει ανώγαιον μέγα εστρωμένον, εκεί ετοιμάσατε. απελθόντες δε εύρον καθώς είρηκεν αυτοίς, και ητοίμασαν το πάσχα. και ότε εγένετο η ώρα ανέπεσε, και οι δώδεκα απόστολοι συν αυτώ, και είπε προς αυτούς. επιθυμία επεθύμησα τούτο το πάσχα φαγείν μεθ' υμών προ του με παθείν. λέγω γαρ υμίν, ότι ουκέτι ου μή φάγω εξ αυτού, έως ότου πληρωθή εν τη βασιλεία του θεού. και δεξάμενος ποτήριον, ευχαριστήσας είπε. λάβετε τούτο και διαμερίσατε εαυτοίς. λέγω γαρ υμίν, ότι ου μή πίω από του γεννήματος της αμπέλου, έως ότου η βασιλεία του θεού έλθη. και λαβών άρτον ευχαριστήσας, έκλασε και έδωκεν αυτοίς λέγων. τούτο εστί το σώμα μου το υπέρ υμών διδόμενον. τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν. ωσαύτως και το ποτήριον μετά το δειπνήσαι λέγων. τούτο το ποτήριον η καινή διαθήκη εν τω αί

laqueus enim ſuperueniet in omnes qui ſedent ſuper faciem omnis terre. Vigilate itaq; omni tempore orantes vt digni habeamini fugere iſta oĩa q̃ futura ſunt: et ſtare ante filium hominis. Erat autē diebus docens in templo: noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur oliueti. Et oĩs populus manicabat ad eum in templo audire eum. Cap. 22.

Appropĩquabat aũt dies feſt⁹ azymoꝝ q̃ dr̃ paſcha. Et q̃rebãt pricipes ſacerdotũ ꝛ ſcribe quõ eũ interficerẽt: timebãt vero plebẽ. Intrauit aũt ſathanas i iudã qui cognominabat̃ ſcariotb vnum de duodecim: et abijt ꝛ locut⁹ ẽ cũ pricipib⁹ ſacerdotũ et magiſtratib⁹ quẽadmodũ illũ traderet eis. Et gauiſi ſũt et pacti ſunt pecuniã illi dare. Et ſpopondit. Et q̃rebat oportunitatem vt traderet illum ſine turbis. Venit autē dies azymoꝝ: in q̃ neceſſe erat occidi paſcha. Et miſit petrum et iohannem dicens. Euntes parate nobis paſcha vt manducemus. At illi dixerunt. Ubi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in ciuitatẽ occurret vobis hõ q̃dã amphoram aque portans: ſequimini eum in domum in quam intrat: et dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi magiſter. Ubi eſt diuerſorium: vbi paſcha cum diſcipulis meis mãducem. Et ipſe oñdet vobis cenaculũ magnũ ſtratum: et ibi parate. Eũtes aũt inuenerũt ſicut dixit illis: ꝛ parauerũt paſcha. Et cum facta eſſet hora diſcubuit et duodecim apoſtoli cũ eo. Et ait illis. Deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcũ anteq̃ patiar. Dico enim vobis: quia ex hoc non mãducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et diuidite inter vos. Dico enim vobis: q̃ non bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit: ꝛ fregit ꝛ dedit eis dicens. Hoc eſt corpus meum quod pro vobis datur. Hoc facite in meã cõmemorationem. Similiter et calicem poſtq̃ cenauit dicens. Hic eſt calix nouũ teſtamentũ in ſãguie

Mat. Mar. Johã. ſup. 20.c. Mat. Mar. Johã. 7.g. Job. Mat. Mar.

Ma Ma

M. M 1.

M M A

M

ματι μου/το υπέρ υμών εκχυνόμενον. πλήν
ιδού/η χείρ/του παραδιδόντος με, μετ' ε
μού επί/της τραπέζης. και/ο μεν υιός/του αν
θρώπου πορεύεται κατά/το ωρισμένον. πλήν
ουαί/τω ανθρώπω εκείνω δι' ου παραδί=
δοται. και αυτοί ήρξαντο συζητείν προς ε=
αυτούς/το τις άρα είη εξ αυτών / ο τούτο
μέλλων πράσσειν. εγένετο δε και φιλονει=
κία εν αυτοίς/το τις αυτών δοκεί είναι μεί=
ζων. ο δε είπεν αυτοίς. οι βασιλείς/των εθ
νών κυριεύουσιν αυτών, και/οι εξουσιάζον
τες αυτών ευεργέται καλούνται. υμείς δε
ουκ ούτως. αλλ/ο μείζων εν υμίν γενέσ=
θω ως/ο νεώτερος, και/ο ηγούμενος ως/ο
διακονών. τις γαρ μείζων/ο ανακείμενος, η
/ο διακονών. ουχί/ο ανακείμενος. εγώ δε ει=
μί εν μέσω υμών ως/ο διακονών. υμείς δε
εστέ/οι διαμεμενηκότες μετ' εμού εν/τοις
πειρασμοίς μου. καγώ διατίθεμαι υμίν κα
θώς διέθετο μοι/ο πατήρ μου βασιλείαν, ί=
να εσθίητε και πίνητε επί/της τραπέζης μου
εν/τη βασιλεία μου, και καθίσεσθε επί θρό
νων, κρίνοντες/τας δώδεκα φυλάς/του ισ=
ραήλ. είπε δε/ο κύριος. σίμων σίμων, ιδού
/ο σατανάς εξητήσατο υμάς/του σινιάσαι
ως/τον σίτον. εγώ δε εδεήθην περί σου ί=
να μη εκλείπη/η πίστις σου. και συ ποτέ ε=
πιστρέψας στήριξον/τους αδελφούς σου. ο
δε είπεν αυτώ. κύριε, μετά σου έτοιμος
ειμί και εις φυλακήν και εις θάνατον πορεύ
εσθαι. ο δε είπε. λέγω σοι πέτρε, ου μη φω
νήση σήμερον αλέκτωρ, πριν η τρις απαρ=
νήση μη ειδέναι με. και είπεν αυτοίς. ότε α
πέστειλα υμάς άτερ βαλλαντίου και πήρας
και υποδημάτων, μη τινός υστερήσατε. οι
δε είπον. ουδενός. είπεν ουν αυτοίς. αλ=
λά νυν/ο έχων βαλλάντιον αράτω ομοίως
και πήραν. και/ο μη έχων πωλήσει/το ιμά
τιον αυτού, και αγοράσει μάχαιραν. λέγω
γαρ υμίν ότι έτι τούτο/το γεγραμμένον
δει τελεσθήναι εν εμοί/το και μετά ανόμων
ελογίσθη. και γαρ τα περί εμού τέλος έ=
χει. οι δε είπον. κύριε, ιδού μάχαιραι ώδε
δύο. ο δε είπεν αυτοίς, ικανόν εστί. και ε
ξελθών επορεύθη κατά/το έθος εις/το όρος
/των ελαιών. ηκολούθησαν δε αυτώ και/οι
μαθηταί αυτού. γενόμενος δε επί/του τό=
που, είπεν αυτοίς. προσεύχεσθε μη εισελ=
θείν εις πειρασμόν. και αυτός απεσπάσθη
απ' αυτών ωσεί λίθου βολήν. και θείς/τα
γόνατα προσηύχετο λέγων. πάτερ, ει βού
λει παρενεγκείν/το ποτήριον τούτο απ' εμού
πλήν μη/το θέλημα μου, αλλά/το σον γε=

meo qui pro vobis fundetur. Veruntñ Mar.14.c.
ecce manus tradentis me mecum est Heb.9.c. Mat.18.b.
in mensa. Et quidem filius hominis z.26.b.
scdm qđ definitum est vadit. Verũtamẽ Mar.14.c Mat.16.b.
ve homini illi per quem tradetur. Mar.14.b Johã.13.c.
Et ipsi ceperunt querere inter se
quis esset ex eis qui hoc
facturus esset. Facta est aũt et contẽtio Mat.18.a.
inter eos quis eorum videretur eẽ ma Marci.9.e.
ior. Dixit aũt eis. Reges gentium
dominantur eorum: et qui ptãtem hñt
sup eos bñfici vocantur. Vos autem
nõ sic. Sed qui maior est in vobis fiat
sicut minor: et qui precessor est sicut
ministrator. Nã qs maior ẽ: q recũbit: Mat.20.f.
q ministrat? Nõne q recũbit? Ego ãt ⌊ an
in medio vr̃z sũz sicut q ministrat. Vos
estis qui mansistis mecum in ⌊ aũt
tẽptationib9 meis. Et ego dispono vo Mar.10.f.
bis sicut disposuit mihi pr̃ me9 regnũ vt
edatis et bibatis super mensam meam
in regno meo: et sedeatis super thronos
iudicantes duodecim tribus israel.
Ait autem domin9 simoni. Simon: ec D
ce sathanas expetiuit vos vt cribraret
sicut triticũ. Ego autẽ rogaui p te vt
nõ deficiat fides tua. Et tu aliqñ con
uersus confirma fratres tuos. Qui Mat.25.c. Marci.4.c
dixit ei. Domine: tecum paratus
sum et in carcerem et in mortem ire.
Et ille dixit. Dico tibi petre: non cãta
bit hodie gallus donec ter abneges
nosse me. Et dixit eis. Quando misi
vos sine sacculo et pera
et calciamẽtis: nũquid aliqd defuit vo
bis? At illi dixerũt. Nihil. Dixit ergo
nũc q hz sacculũ tollat silr ⌊ eis. Sed
et perã. Et qui non habet vendat tuni
cam suam et emat gladium. Dico
enim vobis: qm̃ adhuc hoc qđ scriptũ est
oportet impleri in me. Et cum iniquis Esaie.53.d
reputat9 ẽ. Etenim ea q̃ sũt đ me finẽ hñt Mar.15.d.
At illi dixerũt. Dñe ecce duo gladij hic
At ille dixit eis. Satis est. Et egres Mat.26.d.
sus ibat secundum consuetudinẽ in mõ Johã.18.a
tem oliuarum. Secuti sunt autẽ illũ et
discipuli. Et cum puenisset ad locum Mat.26.d
dixit illis. Orate ne intretis Mar.14.d
in temptationem. Et ipse auulsus est E
ab eis qñtũ iactus est lapidis: et posit
genibus orabat dicens. Pater si vis Mat.26.d.
transfer calicem istum a me. Mar.14.d
Veruntñ non mea volũtas sz tua fiat. Johã.6.d.

μέσθω. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾿ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης. καὶ εἶπεν αὐτοῖς. τί καθεύδετε. ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος καὶ ὁ λεγόμενος ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισε τῷ ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. τοῦτο γὰρ σημεῖον δεδώκει αὐτοῖς. ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν. ὁ δὲ ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. ἰούδα φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως. ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ. κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ. καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν. ἐᾶτε ἕως τούτου. καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. εἶπε δὲ ὁ ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων. καθ᾿ ἡμέραν ὄντος μου μεθ᾿ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ᾿ ἐμέ. ἀλλ᾿ αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους. συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε. καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων. γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν. καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη. καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ πέτρος εἶπεν. ἄνθρωπε οὐκ εἰμί. καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διισχυρίζετο λέγων. ἐπ᾿ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾿ αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπε δὲ ὁ πέτρος ἄνθρωπε οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψε τῷ πέτρῳ. καὶ ὑπεμνήσθη ὁ πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ, ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ πέτρος ἔκλαυσε πικρῶς. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. καὶ περικα-

Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos: inuenit eos dormientes pre tristitia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite orate ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba: et qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedebat eos et appropiquauit iesu: vt oscularetur eum. Jesus aūt dixit illi. Juda osculo filium hominis tradis. Videntes aūt hi q̄ circa ipsuz erāt qd̄ futuꝝ erat: dixerūt ei. Dn̄e si ꝑcutim9 i gladio? Et percussit vn9 ex illis seruū pn̄cipis sacerdotū: et āputauit auriculā eius dextrā. Rn̄dens aūt iesus ait. Sinite vsqꝫ huc. Et cum tetigisset auriculam eius sanauit eum. Dixit aūt iesus ad eos q̄ venerāt ad se principes sacerdotū et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronē existis cum gladijs et fustib9: cuz quottidie vobiscuz fuerim in templo non extendistis manus in me. Sed hec est hora vestra et potestas tenebraruz. Cōprehendētes autem eum duxerunt ad domū pn̄cipis sacerdotū: petr9 vero sequebat eū alōge. Accenso aūt igne i medio atrij et circunsedentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quē cū vidisset ancilla q̄dā sedentē ad lumen: et euz fuisset intuita dixit. Et hic cum illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier nō noui illū. Et p9 pusil videns eū dixit. Et tu de illꝭ es. Petr9 vero ait. O hō nō sū. Et interuallo facto q̄si hore vni9 ali9 q̄dā affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: naz et galileus est. Et ait petr9. Homo nescio quid dicis. Et cōtinuo adhuc illo loq̄nte cātauit gallus. Et conuersus domin9 respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini sicut dixerat: quia priusqꝫ gallus cantet: ter me negabis. Et egressus foras petr9 fleuit amare. Et viri qui tenebant iesum illudebant ei cedentes. Et velauerunt

λύψαντες αυτόν έτυπτον αυτού το πρόσωπον. και επηρώτων αυτόν λέγοντες. προφήτευσον τις εστίν ο παίσας σε. και έτερα πολλά βλασφημούντες έλεγον εις αυτόν. και ως εγένετο ημέρα, συνήχθη το πρεσβυτέριον του λαού αρχιερείς τε και γραμματείς, και απήγαγον αυτόν εις το συνέδριον αυτών λέγοντες. ει συ ει ο Χριστός ειπέ ημίν. είπε δε αυτοίς. εάν υμίν είπω ου μή πιστεύσητε, εάν δε και ερωτήσω, ου μή αποκριθήτε μοι η απολύσητε. από του νυν έσται ο υιός του ανθρώπου καθήμενος εκ δεξιών της δυνάμεως του θεού. είπον δε πάντες. συ ουν ει ο υιός του θεού. ο δε προς αυτούς έφη, υμείς λέγετε ότι εγώ ειμί. οι δε είπον. τι έτι χρείαν έχομεν μαρτυρίας, αυτοί γαρ ηκούσαμεν από του στόματος αυτού.

Cap. 23.

Και αναστάν άπαν το πλήθος αυτών. ήγαγον αυτόν επί τον πιλάτον. ήρξαντο δε κατηγορείν αυτού λέγοντες. τούτον εύρομεν διαστρέφοντα το έθνος, και κωλύοντα καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα εαυτόν Χριστόν βασιλέα είναι. ο δε πιλάτος επηρώτησεν αυτόν λέγων. συ εί ο βασιλεύς των ιουδαίων. ο δε αποκριθείς αυτώ έφη. συ λέγεις. ο δε πιλάτος είπε προς τους αρχιερείς και τους όχλους. ουδέν ευρίσκω αίτιον εν τω ανθρώπω τούτω. οι δε επίσχυον λέγοντες. ότι ανασείει τον λαόν διδάσκων καθ όλης της ιουδαίας, αρξάμενος από της γαλιλαίας έως ώδε. πιλάτος δε ακούσας γαλιλαίαν επηρώτησεν ει ο άνθρωπος γαλιλαίος εστί. και επιγνούς ότι εκ της εξουσίας ηρώδου εστίν, ανέπεμψεν αυτόν προς ηρώδην όντα και αυτόν εν ιεροσολύμοις εν ταύταις ταις ημέραις. ο δε ηρώδης ιδών τον ιησούν, εχάρη λίαν. ην γαρ θέλων εξ ικανού ιδείν αυτόν. διά το ακούειν πολλά περί αυτού, και ήλπιζε έτι σημείον ιδείν υπ' αυτού γινόμενον. επηρώτα δε αυτόν εν λόγοις ικανοίς, αυτός δε ουδέν απεκρίνατο αυτώ. ειστήκεισαν δε οι αρχιερείς και οι γραμματείς ευτόνως κατηγορούντες αυτού. εξουθενήσας δε αυτόν ο ηρώδης συν τοις στρατεύμασιν αυτού και εμπαίξας, περιβαλών αυτόν εσθήτα λαμπράν, ανέπεμψεν αυτόν τω πιλάτω. εγένοντο δε φίλοι ότε πιλάτος και ηρώδης εν αυτή τη ημέρα μετ αλλήλων, προυπήρχον γαρ εν έχθρα όντες προς εαυτούς. πιλάτος δε συγκαλεσάμενος τους αρχιερείς και τους άρχοντας και τον λαόν είπε προς

eum et percutiebant faciem eius: et interrogauerũt eũ dicẽtes. Prophetiza quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemãtes dicebant in eum. Et vt factus est dies: cõuenerũt seniores plebis ⁊ prĩcipes sacerdotum ⁊ scribe: et duxerunt illum in concilium suũ dicẽtes. Si tu es christꝰ dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero nõ credetis mihi: si aũt ⁊ iterrogauero nõ rñdebitis mihi: neq3 dimittetis. Ex hoc aũt erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius dei? Qui ait. Uos dicitis: qr ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramꝰ testimoniũ ipsi enim audiuimꝰ de ore eiꝰ.

Mar. 14. g. Johã. 18. d — *Mat. 26. f. Mar. 14. f. Johã. 6. g.* — *Mat. 26. f. Mar. 14. g. Johã. 6. g.* — *Mat. 26. g. Mar. 14. g.*

Cap. 23.

ET surgens oĩs multitudo eorũ duxerũt illum ad pilatum. Ceperunt aũt illum accusare dicentes. Hunc inuenimꝰ subuertentẽ gentẽ nrãz ⁊ phibentẽ tributa dari cesari: ⁊ dicentem se christum regem esse. Pilatus autem interrogauit eum dicens. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait. Tu dicis. Ait autem pilatus ad prĩcipes sacerdotũ ⁊ turbas. Nihil inuenio cause ĩ hoc hoĩe. At illi iualescebãt dicentes. Commouit populum docens per vniuersam iudeam: incipiens a galilea vsq3 huc. Pilatus autem audiens galileam interrogauit si homo galileus esset. Et vt cognouit q de herodis potestate esset: remisit eũ ad herodẽ q ⁊ ipẽ hierosolymis erat illis diebus.
Herodes aũt viso iesu: gauisꝰ ẽ valde. erat enim cupiẽs ex mlto tpe videre eũ: eo q audiret multa de eo: ⁊ sperabat signum aliqđ videre ab eo fieri. Interrogabat aũt eum multis sermonibus. At ipse nihil illi rñdebat. Stabãt aũt prĩcipes sacerdotũ ⁊ scribe cõstanter accusantes eum. Spreuit aũt illum herodes cum exercitu suo: ⁊ illusit indutum veste alba: ⁊ remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et pilatꝰ ĩ ipsa die: nam antea inimici erant ad inuicem. Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe dixit ad

A — *Mat. 27. a. Mar. 15. a. Johã. 18. c.* — *Mat. 27. b. Mar. 15. a Johã. 18. f.* — *Johã. 18. g.* — *B* — *Mat. 26. f. Mar. 14. f.*

αὐτούς. προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰ=
δοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν
εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κα
τηγορεῖτε κατ᾽ αὐτοῦ. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡρώδης. ἀ
νέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ
οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐ
τῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ἀνάγ
κην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕ
να. ἀνέκραξαν δὲ παμπληθὴ λέγοντες. αἶρε
τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν βαραββᾶν.
ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πό
λει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. πά
λιν οὖν ὁ πιλάτος προσεφώνησε θέλων ἀ=
πολῦσαι τὸν ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέ=
γοντες. σταύρωσον σταύρωσον αὐτόν. ὁ
δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς. τί γὰρ κακὸν
ἐποίησεν οὗτος. οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗ=
ρον ἐν αὐτῷ. παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύ
σω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτού
μενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ
φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. ὁ δὲ πι
λάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν.
ἀπέλυσε δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλη
μένον εἰς τὴν φυλακὴν ὃν ἠτοῦντο. τὸν δὲ ἰη
σοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. καὶ ὡς
ἀπήγαγον αὐτὸν ἐπιλαβόμενοι σίμωνός τι
νὸς κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ᾽ ἀγροῦ, ἐπέ=
θηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν
τοῦ ἰησοῦ. ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆ
θος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν. αἳ καὶ ἐκόπτον
το καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφεὶς δὲ πρὸς
αὐτὰς ὁ ἰησοῦς εἶπε. θυγατέρες ἱερουσα=
λήμ μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ, πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς
κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. ὅτι ἰδοὺ ἔρ
χονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι. μακάριαι αἱ
στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ
μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν. τότε ἄρξονται
λέγειν τοῖς ὄρεσι, πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τοῖς
βουνοῖς καλύψατε ἡμᾶς. ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγ=
ρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
γένηται. ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦρ=
γοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. καὶ ὅτε ἀπῆλ=
θον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον κρανίον,
ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούρ
γους. ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἔλεγε. πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ
γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι. διαμεριζόμενοι δὲ
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. καὶ εἱστή=
κει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ
ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες. ἄλλους ἔ=
σωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χρι=
στὸς ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. ἐνέπαιζον δὲ αὐ

illos. Obtulistis mihi hūc hominem
quasi auertentem populum: et ecce
ego coram vobis interrogans nullam
cām inuenio in hoie isto: ex his ī qui=
bus eum accusatis. Sed neqꝫ herodes.
Nam remisi vos ad illum: et ecce
nihil dignum morte actum est ei.
Emendatū ergo illū dimittā. Necesse
āt hēbat dimittere eis pᷣ diē festū vnū.
Exclamauit aūt siml' vniuersa turba di
cēs. Tolle hunc: ⁊ dimitte nobis barra
bā. Qui erat ꝓpter seditionē quādā fa=
ctā ī ciuitate ⁊ homicidiū missus ī carce
rē. Iterꝝ aūt pilat⁹ locut⁹ ē ad eos volēs
dimittere iesū. At illi succlamabāt dicē
tes. Crucifige crucifige eum. Ille
āt tertio dixit ad illos. Quid enī mali
fecit iste. Nullam causam mortis inue=
nio in eo. Corripiam ergo illū ⁊ dimit=
tā. At illi instabant vocibus magnis po
stulantes vt crucifigeret: et inualescebant
voces eorum. Et pilatus
adiudicauit fieri petitionē eorum.
Dimisit āt ill' eū q̄ ꝓpt homicidiū ⁊ se
ditionē miss⁹ fuerat ī carcerē quē petebāt
Jesuꝫ vo tradidit volūtati eoꝝ. Et cū
ducerēt eū apprehenderūt simonē quēdā
cyrenēsē venientē de villa: ⁊ imposuerūt
illi crucem portare post
iesū. Sequebat' āt post illū mlta turba
populi et mulierum: que plangebant
et lamentabant' eum. Cōuersus āt ad
illas iesus dixit. Filie hierusalem:
nolite flere sup me: sed sup vos ipsas
flete: et sup filios vrōs. Qm̄ ecce ve=
nient dies in quibus dicēt. Beate
steriles ⁊ ventres qui nō genuerūt: et
vbera que non lactauerūt. Tunc icipiēt
dicere montibus: cadite super nos: et
collibus operite nos. Quia si in viridi
ligno hec faciunt: in arido quid
fiet. Ducebant' aūt et alij duo nequam
cum eo vt interficerent'. Et postq̄ vene
rūt in locum qui vocatur caluarie:
ibi crucifixerunt eum et latrones:
vnū a dextris: alterū a sinistris. Nō
Jesus āt dicebat. Pater dimitte illis.
enī sciunt quid faciūt. Diuidētes vero
vestimēta ei⁹ miserūt sortes. Et stabat
populus spectans: ⁊ deridebant eum
pͥcipes cū eis dicētes. Alios saluos fe
cit: se saluum faciat: si hic est christus
dei electus. Illudebāt autem ei

τῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, καὶ ὄ
ξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες. εἰ σὺ
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν ἰουδαίων, σῶσον σεαυ=
τόν. ἦν δὲ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ
αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊ=
κοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς. οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς
τῶν ἰουδαίων. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων
κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν λέγων. εἰ
σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος, ἐπετίμα αὐτῷ λέ=
γων. οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐ
τῷ κρίματι εἶ. καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια
γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν. οὗ=
τος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε. καὶ ἔλεγε
τῷ ἰησοῦ. μνήσθητί μου κύριε ὅταν ἔλθῃς
ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰη=
σοῦς. ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔ=
σῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη,
καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης. καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσ=
χίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον, καὶ
φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ἰησοῦς εἶπε. πά=
τερ εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμα
μου. καὶ ταῦτα εἰπών, ἐξέπνευσεν. ἰδὼν δὲ
ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον, ἐδόξασε τὸν
θεὸν λέγων. ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δί=
καιος ἦν. καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄ
χλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες
τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑ
πέστρεφον. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνω=
στοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνα
κολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας ὁ=
ρῶσαι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι ἰω=
σήφ βουλευτὴς ὑπάρχων ἀνὴρ ἀγαθὸς
καὶ δίκαιος, οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμέ=
νος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ ἀρι
μαθαίας πόλεως τῶν ἰουδαίων, ὃς προσεδέ
χετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. οὗ=
τος προσελθὼν τῷ πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶ
μα τοῦ ἰησοῦ. καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν
αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι
λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμε=
νος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευὴ σάββατον ἐπέ
φωσκε. κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵ=
τινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς γαλι
λαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμα
σαν ἀρώματα καὶ μύρα, καὶ τὸ μὲν σάββα=
τον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. Cap. 24.
Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βα=
θέως ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα, φέρουσαι
ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τινες σὺν αὐ

et milites accedentes: et acetum
offerentes ei dicentes. Si tu
es rex iudeorum: saluum te fac.
Erat autem et superſcriptio ſcripta ſup
eum litteris grecis et latinis
et hebraicis. Hic eſt rex
iudeorũ. Un9 aũt de his qui pẽdebãt
latronibus blaſphemabat eũ dicens. Si
tu es chriſtus ſaluũ fac teipm ꝛ nos.
Rñdens aũt alter icrepabat eũ dicens.
Neqꝫ tu times deum: qui in eadem
dãnatione es. Et nos quidem iuſte
nam digna factis recipimus. Hic
vero nihil mali geſſit. Et dicebat ad
ieſum. Dñe memento mei cuꝫ veneris
in regnum tuum. Et dixit illi ieſus.
Amen dico tibi: hodie mecum eris
in paradiſo. Erat autẽ fere hora ſexta:
ꝛ tenebre facte ſũt i vniuerſã terrã vſqꝫ
in horam nonã. Et obſcurat9 eſt ſol: et
velum templi ſciſſum eſt medium: et
clamans voce magna ieſus ait. Pater
in manus tuas cõmendo ſpiritum
meũ. Et hec dicẽs expirauit. Uidẽs ãt
centurio quod factũ fuerat: glorificauit
deum dicens. Uere hic homo iuſtus
erat. Et omnis turba eorũ qui ſiml' ade
rant ad ſpectaculum iſtud: et videbant
q̃ fiebant percutiẽtes pectora ſua reuer
tebantur. Stabãt autem omnes noti
eius alonge: et mulieres que ſecute
eum erant a galilea hec videntes.
Et ecce vir nomine ioſeph
qui erat decurio vir bonus
et iuſtus: hic non conſenſerat
concilio et actibus eorũ: ab arimathia
ciuitate iudee: qui expectabat
et ipſe regnum dei. Hic
acceſſit ad pilatum et petijt corpus
ieſu: et depoſitum inuoluit in
ſindone: et poſuit eum in monumento
exciſo: in quo nõdũ quiſqꝫ poſit9 fuerat.
Et dies erat paſceues: ꝛ ſabbatũ illuce
ſcebat. Subſecute autem muleres que
cum eo venerant de galilea
viderũt monumẽtũ: ꝛ quẽadmodũ poſi=
tũ erat corp9 eius. Et reuertẽtes parauerũt
aromata ꝛ vnguẽta: et ſabbato quidẽ
ſiluerũt ſecundũ mandatum. Cap. 24.
Una aũt ſabbati valde diluculo
venerunt ad monumentũ portãtes
que parauerant aromata: et

Mar. 15. f.
Johã. 19. e.
Mat. 27. e.
Mar. 15. e.
Johã. 19. d
Mat. 27. e.
Mar. 15. e.
F
Mat. 27. e.
Mar. 15. e.
Apoc. 6. e.
Mat. 27. f.
Mar. 15. f.
Psal. 30.
Mat. 27. f.
Mar. 15. f.
G
Mat. 27. g.
Mar. 15. g
Johã. 19. g
Mat. 27. g.
Mar. 15. g.
Joh. 19. g.
A
Mat. 28. a.
Mar. 16. a.

ταίς. εύρον δε/τον λίθον αποκεκυλισμέ=
νον από/του μνημείου, και εισελθούσαι
ουχ εύρον/το σώμα/του κυρίου ιησού.
και εγένετο εν/τω διαπορείσθαι αυτάς
περί τούτου, και ιδού άνδρες δύο ε=
πέστησαν αυταίς εν εσθήσεσιν αστραπτού=
σαις. εμφόβων δε γενομένων αυτών και
κλινουσών/το πρόσωπον εις/την γην, είπον
προς αυτάς. Τι ζητείτε/τον ζώντα μετά/των
νεκρών. ουκ εστίν ώδε αλλ ηγέρθη. μνήσ=
θητε ως ελάλησεν υμίν έτι ων εν/τη γαλι=
λαία, λέγων. ότι δει/τον υιόν/του ανθρώ
που παραδοθήναι εις χείρας ανθρώπων α=
μαρτωλών, και σταυρωθήναι, και/τη τρίτη η
μέρα αναστήναι. και εμνήσθησαν/των ρημά=
των αυτού. και υποστρέψασαι από/του
μνημείου, απήγγειλαν ταύτα πάντα/τοις
ένδεκα και πάσι/τοις λοιποίς. ήσαν δε/η μα=
γδαληνή μαρία και ιωάννα και μαρία ιακώ
βου, και/αι λοιπαί συν αυταίς, αι έλεγον
προς/τους αποστόλους ταύτα, και εφάνη=
σαν ενώπιον αυτών ωσεί λήρος/τα ρήματα
αυτών, και ηπίστουν αυταίς./ο δε πέτρος
αναστάς έδραμεν επί/το μνημείον, και πα
ρακύψας βλέπει/τα οθόνια κείμενα μόνα, και
απήλθε προς εαυτόν θαυμάζων/το γεγο=
νός. και ιδού δύο εξ αυτών ήσαν πορευόμε
νοι εν αυτή/τη ημέρα εις κώμην απέχουσαν
σταδίους εξήκοντα από ιερουσαλήμ, η ό=
νομα εμμαούς. και αυτοί ωμίλουν προς α
λλήλους περί πάντων/των συμβεβηκότων
τούτων. και εγένετο εν/τω ομιλείν αυτούς
και συζητείν, και αυτός/ο ιησούς εγγίσας
συνεπορεύετο αυτοίς./οι δε οφθαλμοί αυ=
τών εκρατούντο/του μη επιγνώναι αυτόν.
είπε δε προς αυτούς. Τίνες/οι λόγοι ούτοι
ους αντιβάλλετε προς αλλήλους περιπα=
τούντες, και εστέ σκυθρωποί. αποκριθείς δε
/ο εις ω όνομα κλεόπας, είπε προς αυτόν.
συ μόνος παροικείς ιερουσαλήμ, και ουκ
έγνως/τα γενόμενα εν αυτή εν/ταις ημέ=
ραις ταύταις. και είπεν αυτοίς, ποία. οι
δε είπον αυτώ/τα περί ιησού/του ναζω=
ραίου, ος εγένετο ανήρ προφήτης, δυνα=
τός εν έργω και λόγω εναντίον/του θε=
ού και παντός/του λαού, όπως τε παρέ
δωκαν αυτόν/οι αρχιερείς και/οι άρχοντες
ημών εις κρίμα θανάτου και εσταύρωσαν αυ
τόν. ημείς δε ηλπίζομεν ότι αυτός εστίν/ο μέ
λλων λυτρούσθαι/τον ισραήλ. αλλάγε συν
πάσι τούτοις τρίτην ταύτην ημέραν άγει σή
μερον, αφ ου ταύτα εγένετο. αλλά και γυ

invenerunt lapidem revolutum
a monumento: et ingresse
non invenerunt corpus domini iesu.
Et factū ē dū mēte ɔsternate eēnt
de isto: ecce duo viri steterunt
secus illas in veste fulgenti. Cum
timerent autem et
declinarent vultum in terrā: dixerunt
ad illas. Quid queritis viventē cum
mortuis? Nō est hic sȝ surrexit. Recor=
damini q̄liter locut9 ē vobis cū adhuc i
galilea eēt dicēȝ. Quia oportet filiū ho
minis tradi in manus hominū pctōruȝ
et crucifigi: et die tertia
resurgere. Et recordate sunt verborum
eius. Et regresse a
monumento nunciaverunt hec oīa illis
undeci: ⁊ ceterȝ oīb9. Erat aūt maria
magdalene et iohāna et maria iacobi:
et cetere que cum eis erāt: que dicebāt
ad apostolos hec: et visa sunt
ante illos sicut deliramentum verba
ista: et non crediderūt illis. Petr9 aūt
surgēs cucurrit ad monumentū: ⁊ pcū
bens vidit linteamina sola posita: et
abijt secum mirans quod factū fuerat.
Et ecce duo ex illis ibant
ipsa die in castellum quod erat in spa=
cio stadiorum sexaginta ab hierl'm noīe
emauȝ. Et ipsi loquebantur ad invicēȝ
de his omnibus que acciderant.
Et factum est dum fabularentur
⁊ secū q̄rerēt: ⁊ ipse iesus appropiquās
ibat cum illis. Oculi autem illorum
tenebantur ne eum agnoscerent.
Et ait ad illos. Qui sunt hi sermones
quos confertis ad invicēȝ ambulantes:
et estis tristes? Et respondens
unus cui nomen cleophas dixit ei.
Tu solus peregrin9 es in hierl'm: ⁊ nō
cognovisti que facta sunt in illa
his dieb9? Quibus ille dixit. Que?
Et dixerūt de iesu nazareno
qui fuit vir propheta: potens
in omni opere et sermone coram deo
et omni populo. Et quomō eū tradide
rūt summi sacerdotes et principes
nr̄i i dānationē mortȝ ⁊ crucifixerūt euȝ.
Nos autem sperabamus: quia ipse eēt
redempturus israel. Et nunc super
hec omnia tertia dies est hodie:
q̄ hec facta sunt. Sed ⁊ mulieres

ναίκες τινές εξ ημών εξέστησαν ημάς γενόμε
ναι όρθριαι επί το μνημείον, και μη ευρού
σαι το σώμα αυτού ήλθον λέγουσαι και οπ
τασίαν αγγέλων εωρακέναι, οι λέγουσιν αυ
τόν ζην. και απήλθόν τινές των σύν ημίν επί
το μνημείον, και εύρον ούτως καθώς και
αι γυναίκες είπον, αυτόν δε ουκ είδον. και
αυτός είπε προς αυτούς. ω ανόητοι και
βραδείς τη καρδία του πιστεύειν επί πά=
σιν οις ελάλησαν οι προφήται. ουχί ταύτα
έδει παθείν τον χριστόν, και εισελθείν εις
την δόξαν αυτού. και αρξάμενος από μωσέ
ως και από πάντων των προφητών διηρ=
μήνευεν αυτοίς εν πάσαις ταις γραφαίς τα
περί εαυτού. και ήγγισαν εις την κώμην
ου επορεύοντο, και αυτός προσεποιείτο
πορρωτέρω πορεύεσθαι. και παρεβιάσαντο
αυτόν λέγοντες. μείνον μεθ ημών ότι προς
εσπέραν εστί, και κέκλικεν η ημέρα. και εισήλ
θε του μείναι συν αυτοίς. και εγένετο εν τω
κατακλιθήναι αυτόν μετ αυτών, λαβών τον
άρτον ευλόγησε, και κλάσας επεδίδου
αυτοίς. αυτών δε διηνοίχθησαν οι οφθαλ
μοί και επέγνωσαν αυτόν, και αυτός άφαν
τος εγένετο απ αυτών. και είπον προς αλλή
λους. ουχί η καρδία ημών καιομένη ην εν
ημίν, ως ελάλει ημίν εν τη οδώ, και ως δι
ήνοιγεν ημίν τας γραφάς. και αναστάντες
αυτή τη ώρα υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ,
και εύρον συνηθροισμένους τους ένδεκα και
τους συν αυτοίς λέγοντας, ότι ηγέρθη ο
κύριος όντως και ώφθη σίμωνι. και αυτοί ε
ξηγούντο τα εν τη οδώ, και ως εγνώσθη
αυτοίς εν τη κλάσει του άρτου. ταύτα δε
αυτών λαλούντων, και αυτός ο ιησούς έσ=
τη εν μέσω αυτών, και λέγει αυτοίς. ειρήνη
υμίν. πτοηθέντες δε και έμφοβοι γενόμε=
νοι, εδόκουν πνεύμα θεωρείν, και είπεν αυ=
τοίς. τι τεταραγμένοι εστέ, και διά τι δια=
λογισμοί αναβαίνουσιν εν ταις καρδίαις υ=
μών. ίδετε τας χείρας μου και τους πόδας
μου, ότι αυτός εγώ ειμί. ψηλαφήσατέ με
και ίδετε, ότι πνεύμα σάρκα και οστέα ουκ
έχει, καθώς εμέ θεωρείτε έχοντα. και τού=
το ειπών επέδειξεν αυτοίς τας χείρας και
τους πόδας. έτι δε απιστούντων αυτών α
πό της χαράς και θαυμαζόντων, είπεν αυτοίς
έχετέ τι βρώσιμον ενθάδε. οι δε επέδωκαν
αυτώ ιχθύος οπτού μέρος, και από μελισ
σείου κηρίου. και λαβών ενώπιον αυτών έφα
γεν.
είπε δε αυτοίς. ούτοι οι λόγοι ους ελάλησα

quedam ex nostris terruerunt nos que
ante lucē fuert̃ ad monumētū: ⁊ nō īuē
to corpore ei⁹: venert̃ dicētes se etiā visi
onē angelorum vidisse: qui dicunt eum
viuere. Et abierūt quidaʒ ex nostris ad
monumentum: et ita inuenerunt sicut
mulieres dixert̃: ipʒ v̄o nō īuenert̃. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et
tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete. Nonne hec Actu.14.d
oportuit pati xp̄m: et ita intrare in
gloriam suam? Et incipiens a moyse D
et omnibus prophetis: interpretabatur
illis in omnibus scripturis que
de ipo erāt. Et appropinquert̃ castello
quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerunt Gen.19.a.
illū dicētes. Mane nobiscū dn̄e qm̄ ad
uesperascit: ⁊ īclinata est iā dies. Et in
trauit cū illis. Et factum est dum
recumberet cum eis: accepit
panē ⁊ bn̄dixit ac fregit: ⁊ porrigebat
illis. Et aperti sunt oculi eorum
et cognouerunt eum: ⁊ ipse euanuit
ex oculis eorū. Et dixerunt ad inuicem.
Nonne cor nostrum ardens erat in
nobis: dum loqueret̃ in via et aperiret
nobis scripturas? Et surgentes
eadem hora regressi sūt in hierusalem:
⁊ īuenerunt congregatos vndecim: et
eos qui cū illis erāt dicentes: q̄ surrexit
dn̄s v̄e ⁊ apparuit simoni. Et ipsi nar E
rabant q̄ gesta erāt in via: et quō cogno
uerūt eū in fractione panis. Dū aūt hec
loquuntur: stetit iesus
in medio eorum et dixit eis. Pax
vobis. Ego sū: nolite timere. Cōturbati
v̄o ⁊ cōterriti existimabāt se spm̄ videre.
Et dixit eis. Quid turbati estis: ⁊ cogi
tationes ascendunt in corda vestra:
videte manus meas et pedes:
quia ego ipse sum. Palpate
et videte: quia spūs carnem ⁊ ossa nō
hʒ: sicut me videtis habere. Et cū hoc
dixisset ostendit eis manus et
pedes. Adhuc aūt illis nō credentib⁹
et mirantibus pre gaudio dixit.
Habetis hic aliqd qd mādūcet? At illi
ei partē piscis assi: ⁊ fauū ⌊ obtulert̃
mell'. Et cū mādūcasset corā eis: sumēs F
reliquias dedit eis. ⌈cutus sum
Et dixit ad eos. Hec sunt verba que lo

προς υμάς έτι ων συν υμίν, ότι δει πληρωθήναι πάντα τα γεγραμμένα εν τω νόμω μωσέως και προφήταις και ψαλμοίς περί εμού. Τότε διήνοιξεν αυτών τον νουν του συνιέναι τας γραφάς, και είπεν αυτοίς. ότι ούτως γέγραπται, και ούτως έδει παθείν τον χριστόν, και αναστήναι εκ νεκρών τη τρίτη ημέρα, και κηρυχθήναι επί τω ονόματι αυτού μετάνοιαν και άφεσιν αμαρτιών εις πάντα τα έθνη, αρξάμενον από ιερουσαλήμ. υμείς δε εστέ μάρτυρες τούτων. και ιδού εγώ αποστέλλω την επαγγελίαν του πατρός μου εφ υμάς. υμείς δε καθίσατε εν τη πόλει ιερουσαλήμ, έως ου ενδύσησθε δύναμιν εξ ύψους. εξήγαγε δε αυτούς έξω έως εις βηθανίαν, και επάρας τας χείρας αυτού, ευλόγησεν αυτούς. και εγένετο εν τω ευλογείν αυτόν αυτούς διέστη απ αυτών, και ανεφέρετο εις τον ουρανόν. και αυτοί προσκυνήσαντες αυτόν υπέστρεψαν εις ιερουσαλήμ μετά χαράς μεγάλης. και ήσαν διαπαντός εν τω ιερώ αινούντες και ευλογούντες τον θεόν. αμήν.

Τέλος του κατά λουκάν αγίου ευαγγελίου.

ad vos cū adhuc eēz vobiscū: qm̄ necesse omnia q̄ scripta sunt ī lege moysi et prophetis & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum vt itelligerēt scripturas: & dixit eis. Qm̄ sic scriptum est: & sic oportebat christum pati & resurgere a mortuis tertia die: et predicari in nomine eius pniam et remissionem peccatorū in omnes gentes: incipiētibus ab hierosolyma. Vos aūt testes estis horum. Et ecce ego mittam promissum patris mei in vos. Vos autem sedete in ciuitate quoadusqꝫ induamini virtute ex alto. Eduxit aūt eos foras in bethaniam: et eleuatis manibus suis benedixit eis. Et factū est dum benediceret illis recessit ab eis: et ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in hierusalē cū gaudio magno. Et erant sēper in templo laudantes et benedicentes deum. Amen.

Explicit euangelium secundum Lucam.

Incipit prologus in euangelium secundum Johannem.

Hic est Johannes euangelista vnus ex discipulis domini: qui virgo a deo electus est: quem de nuptijs volentem nubere vocauit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimoniū datur in euāgelio: quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur: & huic matrem suam pendens in cruce cōmendauit dominus: vt virginē virgo seruaret. Deniqꝫ manifestans in euangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans: solus verbū carnē factum esse: nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur primum signum ponens quod in nuptijs fecit dominus: ostendens quod ipse erat: vt legentibus demonstraret quod vbi dominus inuitatus sit: deficere nuptiarum vinum debeat: & veteribus imutatis: noua omnia que a xp̄o instituūtur appareāt. Hoc aūt euāgeliū scripsit in asia: postea qꝫ in pathmos insula apocalypsim scripserat: vt cui in principio canonis incorruptibile principiū prenotatur in genesi: ei etiaz incorruptibilis finis per virginez in apocalypsi redderetur dicente christo. Ego sum alpha & o. Et hic est iohānes qui sciens superuenisse diez recessus sui: conuocatis discipulis suis in epheso: per multa signorum experimēta promens christum: descendens in defossum sepulture locum: facta oratione positus est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis qꝫ a corruptione carnis inuenitur alienus. Tum post omnes euangeliuz scripsit: et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scriptorum temporis dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: vt sciendi desiderio collato & querentibus fructus laboris et deo magisterij doctrina seruetur.

Explicit prologus.

Τὸ κατά ιωάννην άγιον ευαγγέλιον. Cap. i.

Εν αρχή ην ὸ λόγος, και ὸ λόγος ην πρὸς τὸν θεόν, και θεός ην ὸ λόγος, ούτος ην εν αρχή πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι αυτού εγένετο, και χωρίς αυτού εγένετο ουδέ εν ὸ γέγονεν. εν αυτώ ζωή ην, και ὴ ζωή ην τὸ φως τὼν ανθρώπων. και τὸ φως εν τὴ σκοτία φαίνει, και ὴ σκοτία αυτό ου κατέλαβεν. εγένετο άνθρωπος απεσταλμένος παρά θεού, όνομα αυτώ ιωάννης, ούτος ήλθεν εις μαρτυρίαν ίνα μαρτυρήση περί τοὺ φωτός, ίνα πάντες πιστεύσωσι δι αυτού. ουκ ην εκείνος τὸ φως, αλλ ίνα μαρτυρήση περί τοὺ φωτός. ην τὸ φως τὸ αληθινόν ὸ φωτίζει πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τὸν κόσμον. εν τὼ κόσμω ην, και ὸ κόσμος δι αυτού εγένετο, και ὸ κόσμος αυτόν ουκ έγνω. εις τὰ ίδια ήλθε, και οὶ ίδιοι αυτόν ου παρέλαβον. όσοι δε έλαβον αυτόν, έδωκεν αυτοίς εξουσίαν τέκνα θεού γενέσθαι τοὶς πιστεύουσιν εις τὸ όνομα αυτού. οὶ ουκ εξ αιμάτων, ουδέ εκ θελήματος σαρκός, ουδέ εκ θελήματος ανδρός, αλλ εκ θεού εγεννήθησαν. και ὸ λόγος σάρξ εγένετο, και εσκήνωσεν εν ημίν. και εθεασάμεθα τὴν δόξαν αυτού, δόξαν ως μονογενούς παρά πατρός, πλήρης χάριτος και αληθείας. ιωάννης μαρτυρεί περί αυτού και κέκραγε λέγων. ούτος ην ον είπον, ὸ οπίσω μου ερχόμενος έμπροσθεν μου γέγονεν, ότι πρώτος μου ην. και εκ τοὺ πληρώματος αυτού ημείς πάντες ελάβομεν και χάριν αντί χάριτος. ότι ὸ νόμος διά μωσέως εδόθη, ὴ χάρις και ὴ αλήθεια διά ιησού χριστού εγένετο. θεόν ουδείς εώρακε πώποτε. ὸ μονογενής υιός ὸ ων εις τὸν κόλπον τοὺ πατρός, εκείνος εξηγήσατο. και αύτη εστίν ὴ μαρτυρία τοὺ ιωάννου ότε απέστειλαν οὶ ιουδαίοι εξ ιεροσολύμων ιερείς και λευίτας ίνα ερωτήσωσιν αυτόν. συ τὶς εί. και ωμολόγησε και ουκ ηρνήσατο. και ωμολόγησεν ότι ουκ ειμί εγώ ὸ χριστός. και ηρώτησαν αυτόν. τὶ ουν ηλίας ει σύ. και λέγει ουκ ειμί. ὸ προφήτης ει συ. και απεκρίθη. ου. είπον ουν αυτώ. τὶς εί, ίνα απόκρισιν δώμεν τοὶς πέμψασιν ημάς. τὶ λέγεις περί σεαυτού. έφη. εγώ φωνή βοώντος εν τὴ ερήμω, ευθύνατε τὴν οδόν κυρίου, καθώς είπεν ησαΐας ὸ προφήτης. και οὶ απεσταλμένοι ήσαν εκ τὼν φαρισαίων, και ηρώτησαν αυτόν και είπον αυτώ. τὶ ουν βαπτίζεις, ει συ ουκ ει ὸ χριστός ούτε

Incipit euangeliū scḋз Johānē. Cap. i.

A

In pricipio erat verbū: ⁊ vbū erat apḋ deū: ⁊ de⁹ erat vbū: hoc erat ī pricipio apḋ deū. Oīa p ipsuз facta sūt ⁊ sine ipso factū est nihil. Qḋ factū ē in ipo vita erat: et vita erat lux hominum et lux in tenebris lucet: et tenebre eam nō cōprehēderūt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. Mat. 3. a. i. 3. d

Hic venit ī testimoniū vt testimoniū phiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sз vt testimoniū phiberet de luie. Erat lux vera: que illuminat omnem hoiem venientem in hunc mundū. In mundo erat ⁊ mundus per ipsum factus est: et mund⁹ eū nō cognouit. In propria venit et sui eū nō receperūt. Quotquot aūt receperūt eū dedit eis potestateз filios dei fieri his qui credunt in nomine ei⁹. Qui nō ex sāguinib⁹ neqз ex volūtate carnis: neqз ex volūtate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est: et habitauit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre: plenum gratie ⁊ veritatis. Johānes testimoniū phibз de ipso et clamat dicens. Hic erat quē dixi qui post me venturus est: ante me fact⁹ est: qꝛ prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepim⁹ et gratiam pro gratia: quia lex per moysen data est: gratia ⁊ veritas per iesum christū facta est. Deū nemo vidit vnqз. Unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit.

B

C

1. Joh. 4. c.

Et hoc est testimonium iohannis: quando miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes ⁊ leuitas ad eū vt iterrogarēt eū. Tu qs es? Et cōfessus est ⁊ nō negauit. Et confessuз ē: quia nō sum ego xp̄s. Et iterrogauerūt eū. Quid ergo? Helias es tu? Et dixit nō sū. Propheta es tu? Et rn̄dit. Nō. Dixerūt ergo ei. Quis es vt rn̄sū dem⁹ his q miserūt nos. Quid dicis de teipso? Ait. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam dn̄i: sicut dixit esaias propheta. Et qui missi fuerāt erant ex phariseis. Et iterrogauerūt eū: ⁊ dixerūt ei. Quid ergo baptizas si tu nō es xp̄s: neqз

i. 5. f.

Esai. 40. a
Mat. 3. a.
Mar. 1. a.
Luce. 3. a.

D

ηλίας ούτε ο προφήτης. απεκρίθη αυτοίς ο ιωάννης λέγων. εγώ βαπτίζω εν ύδατι, μέσος δε υμών έστηκεν ον υμείς ουκ οίδατε. αυτός εστίν ο οπίσω μου ερχόμενος, ος έμπροσθεν μου γέγονεν, ου εγώ ουκ ειμί άξιος ίνα λύσω αυτού τον ιμάντα του υποδήματος. ταύτα εν βηθανία εγένετο πέραν του ιορδάνου, όπου ην ιωάννης βαπτίζων. τη επαύριον βλέπει ο ιωάννης τον ιησούν ερχόμενον προς αυτόν και λέγει. ίδε ο αμνός του θεού, ο αίρων την αμαρτίαν του κόσμου. ούτος εστί περί ου εγώ είπον. οπίσω μου έρχεται ανήρ, ος έμπροσθεν μου γέγονεν ότι πρώτος μου ην, καγώ ουκ ήδειν αυτόν. αλλ ίνα φανερωθή τω ισραήλ, διά τούτο ήλθον εγώ εν τω ύδατι βαπτίζων. και εμαρτύρησεν ιωάννης λέγων. ότι τεθέαμαι το πνεύμα καταβαίνον ωσεί περιστεράν εξ ουρανού, και έμεινεν επ αυτόν καγώ ουκ ήδειν αυτόν. αλλ ο πέμψας με βαπτίζειν εν ύδατι εκείνος μοι είπεν. εφ ον αν ίδης το πνεύμα καταβαίνον και μένον επ αυτόν, ούτος εστίν ο βαπτίζων εν πνεύματι αγίω καγώ εώρακα και μεμαρτύρηκα, ότι ούτος εστίν ο υιός του θεού. τη επαύριον πάλιν ειστήκει ο ιωάννης και εκ των μαθητών αυτού δύο, και εμβλέψας τω ιησού περιπατούντι, λέγει. ίδε ο αμνός του θεού. και ήκουσαν αυτού οι δύο μαθηταί λαλούντος, και ηκολούθησαν τω ιησού. στραφείς δε ο ιησούς και θεασάμενος αυτούς ακολουθούντας, λέγει αυτοίς. τι ζητείτε. οι δε είπον αυτώ. ραββί, ο λέγεται ερμηνευόμενον διδάσκαλε, πού μένεις. λέγει αυτοίς. έρχεσθε και ίδετε. ήλθον και είδον πού μένει, και παρ αυτώ έμειναν την ημέραν εκείνην. ώρα ην ως δεκάτη. ην ανδρέας ο αδελφός σίμωνος πέτρου εις εκ των δύο των ακουσάντων παρά ιωάννου και ακολουθησάντων αυτώ. ευρίσκει ούτος πρώτος τον αδελφόν τον ίδιον σίμωνα, και λέγει αυτώ. ευρήκαμεν τον μεσίαν ο εστί μεθερμηνευόμενον χριστός. και ήγαγεν αυτόν προς τον ιησούν. εμβλέψας δε αυτώ ο ιησούς, είπε. συ ει σίμων ο υιός ιωνά, συ κληθήση κηφάς ο ερμηνεύεται πέτρος. τη επαύριον ηθέλησεν εξελθείν εις την γαλιλαίαν, και ευρίσκει φίλιππον, και λέγει αυτώ ο ιησούς. ακολούθει μοι. ην δε ο φίλιππος από βηθσαϊδά εκ της πόλεως ανδρέου και πέτρου. ευρίσκει φίλιππος τον ναθαναήλ, και λέγει αυτώ. ον έγραψε μωσής εν τω νόμω και οι προφήται, ευρήκαμεν ιησούν τον υιόν ιωσήφ τον

helias neq propheta? Respondit eis iohānes dicēs. Ego baptizo in aq̄: medius aūt vestrū stetit quē vos nescitis. Ipse est qui post me ventur9 ē qui ante me fact9 est: cuius ego non sū dign9 vt soluam eius corrigiam calciamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanem vbi erat iohannes baptizās. Altera die vidit iohannes iesuz veniētē ad se ⁊ ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccatum mundi. Hic est de quo ego dixi. Post me venit vir qui ante me factus est: quia prior me erat: et ego nesciebam eū. Sed vt manifestet̄ i israel: ꝓpterea veni ego in aqua baptizans. Et testimoniū ꝑhibuit iohānes dicēs. spm̄ descēdentē q̄si colūbā ⌊ Quia vidi de celo et mansit super eū: et ego nesciebaz eū. Sed qui misit me baptizare in aqua: ille mihi dixit. Sup quē videris spm̄ descendentē ⁊ manētē sup eū: hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi ⁊ testimoniū ꝑhibui q2 hic est filius dei. Altera die iterum stabat iohannes: et ex discipulis eius duo et respiciens iesum ambulantem dicit. Ecce agnus dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem: et secuti sunt iesum. Conuersus autem iesus et videns eos sequentes se: dixit eis. Quid queritis? Qui dixerūt ei. Rabbi: quod dicitur interpretatum magister: vbi habitas? Dicit eis: venite et videte. Venerūt et viderūt vbi maneret: et apud eum manserunt die illo. Hora aūt erat q̄si decia. Erat āt andreas frater simonis petri vn9 ex duob9 q̄ a iohāne ⁊ secuti fuerant ⌊ audierant eum. Inuenit hic primum fratrem suum symonem et dicit ei. Inuenim9 messiaz quod est iterpretatū xp̄s. Et adduxit eum ad iesum. Intuit9 autem eum iesus dixit. Tu es simon fili9 iona: tu vocaberis cephas qđ interpretat̄ petr9. In crastinū voluit exire in galileam: ⁊ inuenit philippū. Et dicit ei iesus. Sequere me. Erat autem philipus a bethsaida ciuitate andree et petri. Inuenit philippus nathanael: et dicit ei. Quē scripsit moyses in lege ⁊ prophete: inuenimus iesum filium ioseph

Mat. Mar. Luce. Actu 19.a.

Mat Mar Luce

ἀπό ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ναθαναήλ. ἐκ
ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι. λέγει αὐ
τῷ φίλιππος. ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν ὁ ἰησοῦς
τὸν ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέ
γει περὶ αὐτοῦ ἴδε ἀληθῶς ἰσραηλίτης ἐν ᾧ
δόλος οὐκ ἐστί. λέγει αὐτῷ ναθαναήλ. πό
θεν με γινώσκεις. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ. πρὸ τοῦ σε φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ἀπεκρίθη ναθανα=
ὴλ καὶ λέγει αὐτῷ. ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραήλ. ἀπεκρί=
θη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι εἶπόν σοι εἶδόν
σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις, μείζω
τούτων ὄψει. καὶ λέγει αὐτῷ. ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀπάρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀ=
νεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀνα=
βαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου. Cap.2.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν
κανᾷ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ
ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μα
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαν
τος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ ἰησοῦ πρὸς αὐ
τόν. οἶνον οὐκ ἔχουσι. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς
τί ἐμοὶ καὶ σοὶ γύναι. οὔπω ἥκει ἡ ὥρα
μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις. ὅ
τι ἂν λέγει ὑμῖν ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑ=
δρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισ=
μὸν τῶν ἰουδαίων χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς
δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. γεμί=
σατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐ=
τὰς ἕως ἄνω. καὶ λέγει αὐτοῖς. ἀντλήσατε
νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. καὶ ἤνεγ=
καν. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕ=
δωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν
ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες
τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλι=
νος καὶ λέγει αὐτῷ. πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον
τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶ
σι, τότε τὸν ἐλάσσω. σὺ τετήρηκας τὸν κα=
λὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρ=
χὴν τῶν σημείων ὁ ἰησοῦς ἐν κανᾷ τῆς γαλι
λαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς καπερναοὺμ αὐτὸς
καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ
πολλὰς ἡμέρας. καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα
τῶν ἰουδαίων. καὶ ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ὁ
ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦν
τας βόας καὶ πρόβατα, καὶ περιστεράς, καὶ
τοὺς κερματιστὰς καθημένους. καὶ ποιήσας
φραγέλλιον ἐκ σχοινίου, πάντας ἐξέβαλεν

a nazareth. Et dixit ei nathanael. A
nazareth pōt aliqd' boni esse. Dicit ei
philippus. Ueni et vide. Uidit iesus
nathanael venientem ad se & dicit
de eo. Ecce vere israelita: in quo
dolus nō est. Dicit ei nathanael. Un
de me nosti. respondit iesus et dixit
ei. Priusq̄ te philipp9 vocaret cū eēs
sub ficu vidi te. Respōdit ei nathanael
et ait. Rabbi tu es filius
dei: tu es rex israel. Respondit
iesus et dixit ei. Quia dixi tibi vidi
te sub ficu credis: maius
his videbis. Et dicit ei. Amen amen
dico vobis: amodo videbitis celū aper
tum et angelos dei ascendentes
& descendentes supra filium
hominis. Cap.2.

Et tertia die nuptie facte sunt in A
chana galilee: et erat mater
iesu ibi. Uocatus est aūt & ies9 & disci
puli eius ad nuptias. Et deficiente
vino: dicit mater iesu ad eum.
Uinum non habent. Et dicit ei iesus.
Quid mihi et tibi est mulier? Nōdū ve
nit hora mea. Dicit mr̄ ei9 ministris.
Quodcūq3 dixerit vobis facite. Erāt āt
ibi lapidee hydrie sex posite scd̄3 puri=
ficationē iudeorum capiētes singule me
tretas binas vel ternas. Dicit eis iesus.
Implete hydrias aq̄. Et ipleuer̄t eas
vsq3 ad sūmū. Et dicit eis iesus. Hauri
te nunc et ferte architriclino. Et tuler̄t.
Ut aūt gustauit architriclinus aquam B
vinum factum: et non sciebat vnde
esset: ministri aūt sciebant qui hause
rūt aquā: vocat sponsum architriclinus
et dicit ei. Omnis homo primum
bonū vinū ponit: et cum inebriati fue=
rit tūc id qd̄ deteri9 ē. Tu āt seruasti bo=
nū vinū vsq3 adhuc. Hoc fecit initium
signo⁊ iesus in chana galilee:
et manifestauit gloriam suam: et
crediderunt in eum discipuli eius.
Post hec descēdit capharnaum ipse Mat.4.d.
et mater eius et fratres eius
et discipuli eius: et ibi manserunt non C
multis diebus. Et prope erat pascha Mat.21.b.
iudeorum: et ascēdit iesus hierosolymā Mar.11.d.
et inuenit in templo vendentes Luce.19.g.
oues et boues & columbas et Esaie.56.
numularios sedētes. Et cum fecisset q̄si Hiere.7.b
flagellum de funiculis: omnes eiecit

εκ/Του ιερού,/Τα Τε ϖρόβατα και/Τους βόας
και/Τωμ κολλυβιστώμ εξέχεε/Το κέρμα, και
/Τας Τραπέζας αμέστρεψε, και/Τοις/Τας ϖερι=
στεράς ϖωλούσιμ είπεμ. άρατε Ταύτα εμ=
τεύθεμ. μη ποιείτε/Τομ οίκομ/Του ϖατρός
μου οίκομ εμϖορίου. εμμήσθησαμ Λε/οι μα
θηταί αυτού ότι γεγραμμέμομ εστίμ./ο ζή=
λος/Του οίκου σου καταφάγεταί με. απεκρί
θησαμ ουμ/οι ιουΛαίοι και είπομ αυτώ. Τι
σημείομ Λεικμύεις ημίμ, ότι Ταύτα ϖοιείς. α
πεκρίθη ιησούς και είπεμ αυτοίς. λύσατε/Τομ
μαόμ Τούτομ, και εμ Τρισίμ ημέραις εγερώ
αυτόμ. είπομ ουμ/οι ιουΛαίοι. Τεσσαράκομ=
τα και εξ έτεσιμ ωκοΛομήθη/ο μαός ούτος,
και συ εμ Τρισίμ ημέραις εγερείς αυτόμ. ε=
κείμος Λε έλεγε ϖερί/Του μαού/Του σώμα=
τος αυτού. ότε ουμ ηγέρθη εκ/Τωμ μεκρώμ,
εμμήσθησαμ/οι μαθηταί αυτού ότι Τούτο έ
λεγεμ αυτοίς, και επίστευσαμ/Τη γραφή και
/Τω λόγω ω είπεμ/ο ιησούς. ως Λε ημ εμ/Τοις
ιεροσολύμοις εμ/Τω ϖάσχα εμ/Τη εορτή,
ϖολλοί επίστευσαμ εις/Το όμομα αυτού θε=
ωρούμτες αυτού/Τα σημεία α εποίει. αυτός
Λε/ο ιησούς ουκ επίστευεμ εαυτόμ αυτοίς,
Λιά/Το αυτόμ γιμώσκειμ ϖάμτας, και ότι ου
χρείαμ είχεμ ίμα Τις μαρτυρήση ϖερί/Του
αμθρώπου. αυτός γαρ εγίμωσκε Τι ημ εμ/Τω
αμθρώπω. Cap. 3.

Ημ Λε άμθρωπος εκ/Τωμ φαρισαίωμ μικό=
Λημος όμομα αυτώ, άρχωμ/Τωμ ιουΛαί
ωμ. ούτος ήλθε ϖρος/Τομ ιησούμ μυκτός,
και είπεμ αυτώ. ραββί, οίΛαμεμ ότι από θεού
ελήλυθας ΛιΛάσκαλος. ουΛείς γαρ Ταύτα
/Τα σημεία Λύμαται ϖοιείμ α συ ϖοιείς, εάμ
μη η/ο θεός μετ αυτού. απεκρίθη/ο ιησούς
και είπεμ αυτώ. αμήμ αμήμ λέγω σοι, εάμ
μη Τις γεμμηθή άμωθεμ, ου Λύμαται ιΛείμ
/Τημ βασιλείαμ/Του θεού. λέγει προς αυτόμ
/ο μικόΛημος. ϖως Λύμαται άμθρωπος γεμ=
μηθήμαι γέρωμ ωμ. μη Λύμαται εις/Τημ κοιλί=
αμ/Της μητρός αυτού Λεύτερομ εισελθείμ,
και γεμμηθήμαι. απεκρίθη ιησούς. αμήμ α=
μήμ λέγω σοι, εάμ μη Τις γεμμηθή εξ ύΛα=
τος και ϖμεύματος, ου Λύμαται εισελθείμ
εις/Τημ βασιλείαμ/Του θεού./Το γεγεμμημέμομ
εκ/Της σαρκός, σαρξ εστί. και/Το γεγεμμημέ=
μομ εκ/Του ϖμεύματος, πμεύμα εστί. μη θαυ
μάσης ότι είπομ σοι Λει υμάς γεμμηθήμαι ά=
μωθεμ./Το ϖμεύμα όπου θέλει ϖμεί, και/Τημ
φωμήμ αυτού ακούεις. αλλ ουκ οίΛας ϖό
θεμ έρχεται και ϖου υπάγει. ούτως εστί
ϖας/ο γεγεμμημέμος εκ/Του ϖμεύματος. α=
πεκρίθη μικόΛημος και είπεμ αυτώ. ϖως Λύ=

de templo: oues quoqꝫ ⁊ boues
et numulariorum effudit es: et
mensas ſubuertit. Et his qui columbas
vendebant dixit. Auferte iſta hinc et
nolite facere domũ patris ⌈ Vo discipli
mei domũ negociationis. Recordati ſt
eius quia ſcriptum eſt. Zelus Psal.
domus tue comedit me. Responderunt
ergo iudei et dixerunt ei. Quod
ſignũ oñdis nobis qꝛ hec facis? Rñdit
ieſus et dixit eis. Soluite Mat
templũ hoc ⁊ in trib9 diebus excitabo
illud. Dixerũt ergo iudei. Quadragin
ta et ſex annis edificatũ eſt templũ hoc
⁊ tu in trib9 dieb9 excitabis illõ? Jlle
autem dicebat de templo corporis
ſui. Cum ergo reſurrexiſſet a mortuis:
recordati ſunt diſcipuli eius qꝛ hoc di
cebat: et crediderunt ſcripture et
ſermoni quẽ dixit ieſus. Cum aũt eẽt
hieroſolymis in paſcha in die feſto:
multi crediderunt in noĩe ei9 videntes
ſigna eius que faciebat. Jpſe
aũt ieſus non credebat ſemetipſum eis
eo ꝙ ipſe noſſet omnes: et quia
op9 ei nõ erat vt q̇s teſtimoniũ ꝑhibẽt
hoĩe. Jpſe enĩ ſciebat quid eẽt in ⌊ de
homine. Cap. 3.

Erat autem homo ex phariſeis ni=
codemus nomine princeps iudeoꝝ i.7. Ma
Hic venit ad ieſum nocte:
et dixit ei. Rabbi ſcimus quia a deo
veniſti magiſter. Nemo eniꝫ poteſt hec
ſigna facere que tu facis: niſi
fuerit deus cum eo. Reſpondit ieſus
et dixit ei. Amen amen dico tibi: niſi
q̇s renat9 fuerit denuo: nõ poteſt vide
re regnum dei. Dicit ad eum
nicodem9. Quõ poteſt homo renaſci cũ
ſit ſenex. Nunquid poteſt in ventrem
matris ſue iterato introire
et renaſci? Reſpõdit ieſus. Amẽ amẽ
dico tibi: niſi q̇s renatus fuerit ex aq̃
et ſpiritu ſancto non poteſt introire
in regnum dei. Quod natum eſt
ex carne caro eſt: et quod natum eſt
ex ſpiritu ſpiritus eſt. Non mireris
qꝛ dixi tibi: oportet vos naſci denuo.
Spiritus vbi vult ſpirat et
vocem eius audis: ſed neſcis vnde
veniat aut quo vadat. Sic eſt
omnis qui natus eſt ex ſpiritu. Rñdit
nicodemus et dixit ei. Quomodo pñt

ναται ταῦτα γενέσθαι. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ. σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ ἰσρα=
ὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις. ἀμὴν ἀμὴν λέ=
γω σοι, ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν. καὶ ὃ ἑω
ράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν
ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑ=
μῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐ
πουράνια πιστεύσετε. καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν
εἰς τὸν οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβὰς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ
οὐρανῷ. καὶ καθὼς μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υ=
ἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον,
ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν
ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλη=
ται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστει=
λεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵ=
να κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσ=
μος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρί
νεται. ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι
μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογε=
νοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρί=
σις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,
καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκό=
τος ἢ τὸ φῶς. ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔρ=
γα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ
φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀ
λήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερω=
θῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα. ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασ=
μένα. μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ οἱ μα
θηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ
διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ
καὶ ἰωάννης βαπτίζων ἐν αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ
σαλήμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρε
γίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. οὔπω γὰρ ἦν βε=
βλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ἰωάννης. ἐγένε
το οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ἰωάννου με
τὰ ἰουδαίων περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον
πρὸς τὸν ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ. ῥαββί.
ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ
πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ἀπεκρίθη ἰω=
άννης καὶ εἶπεν. οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμ
βάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε,
ὅτι εἶπον οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀ
πεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων
τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν, ὁ δὲ φίλος τοῦ
νυμφίου ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χα
ρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη

hec fieri? Respondit iesus et
dixit ei. Tu es magister in israel
et hec ignoras? Amen amen dico B
tibi quia qd scimus loquimur et qd vi
dimus testamur: et testimonium
nostrũ nõ accipitis. Si terrena dixi vo
bis et nõ creditis: quõ si dixero vobis ce
lestia credetis. Et nemo ascendit Ephe.4.b
in celum nisi qui descendit de celo
filius hominis qui est in
celo. Et sicut moyses exaltauit serpẽtẽ Nume.21.c
in deserto: ita exaltari oportet filium Joh.12.c.
hominis: vt omnis qui credit in
ipso nõ pereat: sed habeat vitã eternã.
Sic enĩ deus dilexit mundum 1.Joh.4.b.
vt filium suum vnigenitum daret:
vt omnis qui credit in eũ non pereat
sed habeat vitã eternam. Nõ enĩ misit
deus filium suum in mundum vt
iudicet mundum: sed vt saluet mundus
per ipsũ. Qui credit in eũ nõ iudicat.
Qui aũt nõ credit iam iudicatus ẽ: qr
nõ credit in nomine vnigeniti
filij dei. Hoc est autem iudicium:
quia lux venit in mundum:
et dilexerunt homines magis tenebras
q̃ lucẽ. Erant enim eorũ mala opera.
Omnis enim qui male agit odit C
lucem: et non venit ad lucẽ vt non
arguãtur opera eius. Qui aũt facit ve
ritatẽ venit ad lucem: vt manifestentur
opera eius: quia in deo sunt facta.
Post hec venit iesus et discipuli
eius in terram iudeam: et illic
morabat cũ eis et baptizabat. Erat aũt Mat.3.b. Luce.3.a.
et iohãnes baptizans in ennon iuxta
salim: qr aque multe erant illic: et ve
niebãt et baptizabant. Nõdũ enĩ missus Mat.4.d.
fuerat iohannes in carcerẽ. Facta est Mar.1.c.
aũt questio ex discipulis iohannis cũ
iudeis de purificatione. Et venerunt
ad iohannem et dixerunt ei. Rabbi
qui erat tecum trans iordanem cui
tu testimoniũ phibuisti ecce hic baptizat
et oms veniũt ad eũ. Rñdit iohãnes D
et dixit. Non potest homo accipere
quicq̃ nisi fuerit ei datum de
celo. Ipsi vos mihi testimoniũ phibetis 1.Joh.4.c.
q dixeri nõ sũ ego christus: sz qr missus
sum ante illum. Qui habet
sponsam sponsus est: amicus autem
sponsi qui stat et audit eum: gaudio
gaudet propter vocem sponsi. Hoc

ουν/η χαρά/η εμή πεπλήρωται. εκεῖνον δεῖ
αυξάνειν, εμέ δε ελαττοῦσθαι. / ο άνωθεν
ερχόμενος επάνω πάντων εστίν. / ο ὢν εκ/της
γης, εκ/της γης εστί, και εκ/της γης λαλεῖ. / ο
εκ/του ουρανοῦ ερχόμενος επάνω πάντων
εστί. και ο εώρακε και ἤκουσε τοῦτο μαρ=
τυρεῖ, και/την μαρτυρίαν αυτοῦ ουδείς λαμ
βάνει. / ο λαβὼν αυτοῦ/την μαρτυρίαν εσφρά
γισεν ότι/ο θεός αληθής εστίν. ὃν γαρ απέσ
τειλεν/ο θεός,/τα ρήματα/του θεοῦ λαλεῖ.
ου γαρ εκ μέτρου δίδωσιν/ο θεός/το πνεῦ=
μα. / ο πατήρ αγαπᾷ/τον υιόν, και πάντα δέ
δωκεν εν/τῃ χειρί αυτοῦ. / ο πιστεύων εις/τον
υιόν έχει ζωήν αιώνιον. / ο δε απειθῶν/τῷ
υιῷ ουκ όψεται/την ζωήν, αλλ/η οργή/του
θεοῦ μενεῖ επ αυτόν. Cap.4.

Ως ουν έγνω/ο ιησοῦς ότι ἤκουσαν/οι φα=
ρισαῖοι ότι ιησοῦς πλείονας μαθητάς
ποιεῖ και βαπτίζει η ιωάννης, καίτοιγε ιη=
σοῦς αυτός ουκ εβάπτιζεν αλλ/οι μαθηταί
αυτοῦ, αφῆκε/την ιουδαίαν, και απῆλθεν εις
/την γαλιλαίαν. έδει δε αυτόν διέρχεσθαι
διά/της σαμαρείας. έρχεται ουν εις πόλιν
σαμαρείας λεγομένην συχάρ, πλησίον/του
χωρίου ου έδωκεν ιακώβ ιωσήφ/τῷ υιῷ αυ
τοῦ. ἦν δε εκεῖ πηγή/του ιακώβ. / ο ουν ιη=
σοῦς κεκοπιακώς εκ/της οδοιπορίας, εκαθέ=
ζετο οὕτως επί/τῃ πηγῇ. ὥρα ἦν ωσεί έκτη.
έρχεται γυνή εκ/της σαμαρείας αντλῆσαι
ύδωρ. λέγει αυτῇ/ο ιησοῦς. δός μοι πιεῖν.
/οι γαρ μαθηταί αυτοῦ απεληλύθεισαν εις
/την πόλιν, ίνα τροφάς αγοράσωσι. λέγει
ουν αυτῷ/η γυνή/η σαμαρεῖτις. πῶς συ
ιουδαῖος ὢν παρ εμοῦ πιεῖν αιτεῖς οὔσης
γυναικός σαμαρείτιδος. ου γαρ συγχρῶν
ται ιουδαῖοι σαμαρείταις. απεκρίθη ιησοῦς
και εἶπεν αυτῇ. ει ᾔδεις/την δωρεάν/του
θεοῦ, και τίς εστίν/ο λέγων σοι δός μοι πι
εῖν, συ αν ᾔτησας αυτόν, και έδωκεν αν σοι
ύδωρ ζῶν. λέγει αυτῷ/η γυνή. κύριε οὔ=
τε άντλημα έχεις και/το φρέαρ εστί βαθύ.
πόθεν ουν έχεις/το ύδωρ/το ζῶν. μη συ
μείζων ει/του πατρός ημῶν ιακώβ, ος έδω
κεν ημῖν/το φρέαρ, και αυτός εξ αυτοῦ έπιε
και/οι υιοί αυτοῦ και/τα θρέμματα αυτοῦ.
απεκρίθη ιησοῦς και εἶπεν αυτῇ. πᾶς/ο πί=
νων εκ/του ύδατος τούτου διψήσει πάλιν,
ος δ αν πίῃ εκ/του ύδατος ου εγώ δώσω
αυτῷ, ου μή διψήσει εις/τον αιῶνα, αλλά
/το ύδωρ ο δώσω αυτῷ, γενήσεται εν αυ=
τῷ πηγή ύδατος αλλομένου εις ζωήν αιώ=
νιον. λέγει προς αυτόν/η γυνή. κύριε δός
μοι τοῦτο/το ύδωρ, ίνα μη διψῶ μη δε

ergo gaudiū meū ipletū est. Illū opor=
tet crescere me aūt minui. Qui desursū
venit super omnes est. Qui est de
terra de terra est: & de terra loquitur
qui de celo venit super omnes
est. Et quod vidit et audiuit hoc testa
tur: & testimoniū eius nemo accipit.
Qui aūt acceperit ei9 testimoniū signa= Roma. 1.8.c.
uit quia de9 verax est. Quē enim misit Mat.
deus verba dei loquitur. Luce.
Non eni ad mēsurā dat de9 spiritum. 1.16.c.
Pater diligit filium & omnia dedit
in manu eius. Qui credit in
filiū hz vitā eternā. Qui āt icredul9 ē Esai.
filio: non videbit vitam: sed ira Abach.
dei manet super eum. Cap.4.

Ut ergo cognouit ies9 qz audierūt
pharisei q iesus plures discipulos
facit et baptizat q iohannes: q̄q̄ ies9
non baptizaret sed discipuli
eius: reliquit iudeā et abijt iterum in Mar.
galileam. Oportebat aūt eum transire
per mediam samariā. Venit ergo in ci
uitatē samarie que dicitur sychar: iuxta
prediū qd dedit iacob ioseph filio suo.
Erat aūt ibi fons iacob. Jesus autem
fatigatus ex itinere sedebat
sic supra fōtē. Hora aūt erat q̄si sexta.
Venit mulier de samaria haurire
aquā. Dicit ei iesus. Da mihi bibere.
Discipuli enim eius abierant in
ciuitatem vt cibos emerent. Dicit
ergo ei mlier illa samaritana. Quō tu
iudeus cū sis bibere a me poscis: q̄ sū
mulier samaritana? Nō enim coutunt
iudei samaritanis. Respondit iesus
et dixit ei. Si scires donum
dei: & q̄s ē q dicit tibi da mihi bibere
tu forsitā petisses ab eo & dedisset tibi
aquā viuā. Dicit ei mlier. Dñe neq̄ i
quo haurias habes: & puteus alt9 est.
Unñ ergo hēs aquā viuā? Nūquid tu 1.7.
maior es patre nostro iacob: qui dedit
nobis puteum: et ipse ex eo bibit
et filij eius et pecora eius?
Respondit iesus et dixit ei. Ois q bi
bit ex aqua hac sitiet iterum:
qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo
ei non sitiet in eternum: sed
aqua quā ego dabo ei: fiet in eo
fons aque salientis in vitam eternam.
Dicit ad eum mulier. Domine da 1.6
mihi hanc aquam vt non sitiam neq̄

έρχομαι ενθάδε αντλείν. λέγει αυτή/ο ιη=
σούς. ύπαγε φώνησον/τον άνδρα σου. και
ελθέ ενθάδε. απεκρίθη/η γυνή και είπεν. ουκ
έχω άνδρα. λέγει αυτή/ο ιησούς. καλώς
είπας ότι άνδρα ουκ έχω, πέντε γαρ άν=
δρας έσχες, και νυν ον έχεις ουκ εστί σου
ανήρ. τούτο αληθές είρηκας. λέγει αυτώ
/η γυνή. κύριε θεωρώ ότι προφήτης ει συ.
/οι πατέρες ημών εν/τω όρει τούτω προσε
κύνησαν, και υμείς λέγετε ότι εν ιεροσολύ=
μοις εστίν/ο τόπος όπου δει προσκυνείν. λέ
γει αυτή/ο ιησούς. γύναι πίστευσόν μοι, ό
τι έρχεται ώρα ότε ούτε εν/τω όρει τούτω
ούτε εν ιεροσολύμοις προσκυνήσετε/τω πα
τρί. υμείς προσκυνείτε ο ουκ οίδατε. ημείς
προσκυνούμεν ο οίδαμεν, ότι/η σωτηρία
εκ/των ιουδαίων εστίν. αλλ έρχεται ώρα
και νυν εστίν, ότε/οι αληθινοί προσκυνηταί
προσκυνήσουσι/τω πατρί εν πνεύματι και
αληθεία. και γαρ/ο πατήρ τοιούτους ζητεί
/τους προσκυνούντας αυτόν. πνεύμα/ο θε=
ός, και/τους προσκυνούντας αυτόν εν πνεύ
ματι και αληθεία δει προσκυνείν. λέγει αυ=
τώ/η γυνή. οίδα ότι μεσίας έρχεται/ο λεγό
μενος χριστός. όταν έλθη εκείνος αναγγε=
λεί ημίν πάντα. λέγει αυτή/ο ιησούς. εγώ
ειμί/ο λαλών σοι. και επί τούτω ήλθον/οι
μαθηταί αυτού, και εθαύμασαν ότι μετά
γυναικός ελάλει. ουδείς μέντοι είπε τι ζη=
τείς ή τι λαλείς μετ αυτής. αφήκεν ουν/την
υδρίαν αυτής/η γυνή, και απήλθεν εις/την
πόλιν, και λέγει/τοις ανθρώποις. δεύτε ί=
δετε άνθρωπον ος είπε μοι πάντα όσα ε=
ποίησα, μήτι ούτος εστίν/ο χριστός. εξήλ=
θον ουν εκ/της πόλεως και ήρχοντο προς
αυτόν. εν δε/τω μεταξύ ηρώτων αυτόν/οι
μαθηταί αυτού λέγοντες. ραββί φάγε. ο
δε είπεν αυτοίς. εγώ βρώσιν έχω φαγείν ην
υμείς ουκ οίδατε. έλεγον ουν/οι μαθηταί
αυτού προς αλλήλους. μη τις ήνεγκεν αυ
τώ φαγείν. λέγει αυτοίς/ο ιησούς. εμόν
βρώμα εστίν ίνα ποιώ/το θέλημα/του πέμ
ψαντος με, και τελειώσω αυτού/το έργον.
ουκ υμείς λέγετε ότι τετράμηνος εστί και
/ο θερισμός έρχεται. ιδού λέγω υμίν επά=
ρατε/τους οφθαλμούς υμών, και θεάσασθε
/τας χώρας, ότι λευκαί εισί προς θερισμόν
ήδη, και/ο θερίζων μισθόν λαμβάνει, και
συνάγει καρπόν εις ζωήν αιώνιον. ίνα και/ο
σπείρων ομού χαίρη και/ο θερίζων. εν γαρ
τούτω/ο λόγος εστίν/ο αληθινός, ότι άλ=
λος εστίν/ο σπείρων, και άλλος/ο θερίζων.
εγώ απέστειλα υμάς θερίζειν ο ουχ υμείς

veniam huc haurire. Dicit ei iesus.
Vade voca virum tuum et
veni huc. Respõdit mlier et dixit. Nõ
habeo virum. Dicit ei iesus. Bene
dixisti: qz non habeo virũ: quinqz enim vi
ros habuisti: et nũc quẽ hẽs non est tu9
vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei Luce. 7.c.
mulier. Dñe video qz propheta es tu.
Patres nr̃i in monte hoc adorauerunt
et vos dicitis quia hierosolymis
est locus vbi adorare oportet. Dicit
ei iesus. Mulier crede mihi: quia
veniet hora quãdo neqz in monte hoc:
neqz in hierosolymis adorabitis patrez.
Vos adoratis quod nescitis: nos
adoramus quod scimus: quia salus
ex iudeis est. Sed venit hora
et nunc est: quando veri adoratores
adorabunt patrem in spiritu et
veritate. Nam et pater tales querit: D
qui adorent eum. Spiritus est deus 2.Cor. 3.d
et eos qui adorant eũ: in spiritu
et veritate oportet adorare. Dicit ei
mulier. Scio qz messias venit q̃ dicit
christ9. Cũ ergo venerit ille: nobis nũcia
bit omnia. Dicit ei iesus. Ego
sũ qui loquor tecũ. Et cõtinuo venerũt
discipuli eius: et mirabantur quia cum
muliere loq̃bat̃. Nemo tñ dixit q̃d q̃ris
aut quid loqueris cũ ea. Reliquit ergo
hydriam suam mulier: et abijt in
ciuitatẽ: et dicit illis hoĩb9. Venite et vi
dete hoĩez q̃ dixit mihi oĩa quecũqz feci
nũquid ipse est christus? Exierunt
ergo de ciuitate et veniebant ad
eum. Interea rogabant eum
discipuli dicẽtes. Rabbi mãduca. Ille E
ãt dixit eis. Ego cibũ hẽo manducare
quẽ vos nescitis. Dicebãt ergo discipu
li ad inuicẽ. Nũqd aliqs attulit ei
mãducare? Dicit eis iesus. Meus
cibus est vt faciam volũtatẽ ei9 q̃ misit
me vt perficiam opus eius.
Nõne vos dicitis ꝙ adhuc q̃ttuor mẽses
sũt et messis venit? Ecce dico vobis le Esa. 40.g 7.51.b.
uate oculos vestros et videte Luce.10.a.
regiones: quia albe sunt iam ad messẽ:
et qui metit mercedem accipit: et
congregat fructũ in vitam eternã. vt et
q̃ seminat simul gaudeat: et q̃ metit. In
hoc enim est verbum verum: quia alius
est qui seminat et alius est qui metit.
Ego misi vos metere quod vos non

κεκοπιάκατε. ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ σαμαρεῖται ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν. αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ χριστός. μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ γαλιλαῖοι πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κανᾶ τῆς γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν καπερναούμ. οὗτος ἀκούσας ὅτι ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτὸν τὸν υἱόν. ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε οὐ μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός. κύριε κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. πορεύου ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ. ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε. καὶ εἶπον αὐτῷ, ὅτι χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς τὴν γαλιλαίαν.

Cap.5.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ ἰησοῦς εἰς ἱεροσόλυμα. ἔστι δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ βηθεσδά πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕ-

laborastis. Alij laborauerunt et vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderũt in eum samaritanorum: propter verbum mulieris testimoniũ phibẽtis: q2 dixit mihi oĩa q̃cũq3 feci. Cũ venissent ergo ad illũ samaritani rogauerũt euz vt ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt ĩ eũ propter sermonez eius. Et mulieri dicebant: q2 non iaz pp tuam loquelam credim9. Ipsi enim audiuim9 ⁊ scimus quia hic est vere saluator mundi. Post duos autem dies exijt inde et abijt in galileam. Ipse enĩ iesus testimoniũ phibuit: q2 ppheta in sua patria honorem non habet. Cũ ergo venisset in galileam exceperũt euz galilei cum omnia vidissẽt que fecerat hierosolymis in die festo: et ipsi enĩ venerãt ad diẽ festũ. Venit ergo iterum in chana galilee vbi fecit aquã vinũ. Et erat quidaz regulus cui9 filj9 ĩfirmabat capharnaũ. Hic cum audisset q2 iesus adueniret a iudea in galileam: abijt ad eum et rogabat eũ vt descenderet ⁊ sanaret filiũ eius. Incipiebat eniz mori. Dixit ergo iesus ad eum. Nisi signa et pdigia videritis nõ creditis. Dicit ad euz regulus. Dñe descẽde priusq̃3 moriatur filius meus. Dicit ei iesus. Vade filius tuus viuit. Credidit homo sermoni quem dixit ei iesus: ⁊ ibat. Jam autem eo descendẽte serui occurerunt ei: et nunciauerunt dicẽtes q2 filius eius viueret. Interrogabat ergo horã ab eis in qua meli9 habuerit. Et dixerũt ei: q2 heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater q2 illa hora erat qua dixit ei iesus filius tuus viuit: et credidit ipse et domus eius tota. Hoc iterũ secundum signum fecit iesus cum venisset a iudea in galileam.

Cap.5.

Post hec erat dies festus iudeorũ: ⁊ ascendit iesus hierosolymã. Est aũt hierosolymis probatica piscina que cognominatur hebraice bethsaida quinq3 portic9 habens. In his iacebat multitudo magna languẽtium cecorum claudoruz aridorum: expectantiũ aque

δατος κίνησιν. ἄγγελος γαρ κατά καιρόν
κατέβαινεν εν/τη κολυμβήθρα και εταράσσε=
το/το ύδωρ. /ο ουν πρώτος εμβάς μετά
/την ταραχήν/του ύδατος, υγιής εγίνε=
το ω δήποτε κατείχετο νοσήματι. ην δε
τις άνθρωπος εκεί τριακονταοκτώ έτη έ=
χων εν/τη ασθενεία. τούτον ιδών/ο ιη=
σούς κατακείμενον, και γνούς ότι πολύν ή=
δη χρόνον έχει, λέγει αυτώ. θέλεις υγι=
ής γενέσθαι. απεκρίθη αυτώ/ο ασθενών. κύ=
ριε άνθρωπον ουκ έχω, ίνα όταν ταραχθή
/το ύδωρ βάλη με εις/την κολυμβήθραν,
εν ω δε έρχομαι εγώ, άλλος προ εμού
καταβαίνει. λέγει αυτώ/ο ιησούς. έγειραι ά
ρον/τον κράββατον σου και περιπάτει.
και ευθέως εγένετο υγιής/ο άνθρωπος, και
ήρε/τον κράββατον αυτού και περιεπάτει.
ην δε σάββατον εν εκείνη/τη ημέρα. έλε=
γον ουν/οι ιουδαίοι/τω τεθεραπευμένω.
σάββατον εστίν, ουκ έξεστι σοι άραι/τον
κράββατον. απεκρίθη αυτοίς. /ο ποιήσας με
υγιή εκείνος μοι είπεν άρον/τον κράββατον
σου και περιπάτει. ηρώτησαν ουν αυτόν.
τις εστίν/ο άνθρωπος/ο ειπών σοι άρον
/τον κράββατον σου και περιπάτει. /ο δε ια
θείς ουκ ήδει τις εστίν. /ο γαρ ιησούς εξένευ
σεν όχλου όντος εν/τω τόπω. μετά ταύτα
ευρίσκει αυτόν/ο ιησούς εν/τω ιερώ, και εί
πεν αυτώ. ίδε υγιής γέγονας, μηκέτι αμάρ
τανε, ίνα μη χείρον τι σοι γένηται. απήλθεν
/ο άνθρωπος και ανήγγειλε/τοις ιουδαίοις
ότι ιησούς εστίν/ο ποιήσας αυτόν υγιή.
και διά τούτο εδίωκον/τον ιησούν/οι ιου=
δαίοι, και εζήτουν αυτόν αποκτείναι, ότι ταύ
τα εποίει εν σαββάτω. /ο δε ιησούς απεκρί
νατο αυτοίς. /ο πατήρ μου έως άρτι εργάζε
ται καγώ εργάζομαι. διά τούτο ουν μάλ=
λον εζήτουν αυτόν/οι ιουδαίοι αποκτείναι,
ότι ου μόνον έλυε/το σάββατον, αλλά
και πατέρα ίδιον έλεγε/τον θεόν, ίσον εαυ=
τόν ποιών/τω θεώ. απεκρίνατο ουν/ο ιη=
σούς και είπεν αυτοίς. αμήν αμήν λέγω υ=
μίν, ου δύναται/ο υιός ποιείν αφ εαυτού
ουδέν εάν μη τι βλέπη/τον πατέρα ποι
ούντα. α γαρ αν εκείνος ποιή, ταύτα και/ο
υιός ομοίως ποιεί. /ο γαρ πατήρ φιλεί/τον
υιόν, και πάντα δείκνυσιν αυτώ α αυτός
ποιεί, και μείζονα τούτων δείξει αυτώ έρ=
γα, ίνα υμείς θαυμάζητε. ώσπερ γαρ/ο πα=
τήρ εγείρει/τους νεκρούς και ζωοποιεί, ού=
τως και/ο υιός ους θέλει ζωοποιεί. ουδέ
γαρ/ο πατήρ κρίνει ουδένα, αλλά/την κρί=
σιν πάσαν δέδωκε/τω υιώ, ίνα πάντες τι=

motū. Angelus aūt dñi descēdebat scdʒ
in piscinam: et mouebatur tempus
aq̄. Et q̄ prior descēdisset in piscinā post
motionem aque: sanus fiebat a
quacūqʒ detinebat infirmitate. Erat aūt
quidā hō ibi trigīta ⁊ octo ānos habēs
in ifirmitate sua. Hunc cū vidisset iesus B
iacentem ⁊ cognouisset quia iam multū
tempus haberet dicit ei. Uis sanus
fieri? Respōdit ei languidus. Domine
hominem non habeo vt cū turbata fue
rit aqua mittat me in piscinam:
dum venio enī ego: alius ante me
descendit. Dicit ei iesus. Surge tolle Mat. 9.b. Mar. 2.c. Luce. 5.c.
grabbatum tuum et ambula.
Et statim sanus factus est homo ille: ⁊
sustulit grabbatū suum et ambulabat.
Erat aūt sabbatū in die illo. Dicebāt
ergo iudei illi qui sanatus fuerat.
Sabbatum est: non licet tibi tollere
grabbatū tuuʒ. Respōdit eis. Qui me
sanū fecit ille mihi dixit: tolle grabbatū
tuū et ambula. Interrogauerūt ergo eū
Quis est ille homo qui dixit tibi tolle
grabbatū tuū ⁊ ābula? Is aūt q̄ sanus fue
rat effectus nesciebat q̄s eēt. Jesus eī de=
clinauit a turba cōstituta i loco. Postea
inuenit eum iesus in templo et dixit
illi. Ecce sanus factus es: iam noli pec C
care: ne deterius tibi aliq̄d cōtigat. Abijt
ille homo ⁊ nunciauit iudeis
quia iesus esset qui fecit eum sanum.
Propterea persequebant iudei iesum:
quia hec
faciebat in sabbato. Jesus autē rn̄dit
eis. Pater meus vsqʒ modo operatur
⁊ ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere:
quia nō solum soluebat sabbatum sed
et patrem suū dicebat deū: equaleʒ se
faciens deo. Respondit itaqʒ iesus
⁊ dixit eis. Amen amen dico vobis:
non potest filius a se facere
q̄cq̄ʒ nisi quod viderit patreʒ facientē.
Quecunqʒ enim ille fecerit: hec et
similiter filius facit. Pater enim diligit D
filiuʒ et omnia demonstrat ei que ipse
facit: ⁊ maiora his demōstrabit ei opa
vt vos miremini. Sicut enim pater
suscitat mortuos et viuificat: sic
et filius quos vult viuificat. Neqʒ
enim pater iudicat quemq̄ʒ: sed oē iudi
cium dedit filio vt omnes honorificent

μῶσι/τὸν υιόν, καθὼς τιμῶσι/τὸν πατέρα. ὁ
μὴ τιμῶν/τὸν υιὸν ου τιμᾷ/τὸν πατέρα
/τὸν πέμψαντα αυτόν. αμὴν αμὴν λέγω
υμῖν, ὅτι ὁ/τὸν λόγον μου ακούων και
πιστεύων/τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αιώ
νιον, και εις κρίσιν ουκ ἔρχεται, αλλὰ μετα
βέβηκεν εκ/τοῦ θανάτου εις/τὴν ζωήν. αμὴν
αμὴν λέγω υμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα και νῦν
εστὶν ὅτε οι νεκροὶ ακούσονται/τῆς φωνῆς
τοῦ υιοῦ/τοῦ θεοῦ, και/οι ακούσαντες ζή=
σονται. ὥσπερ γαρ/ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν εν
εαυτῷ, οὕτως ἔδωκε και/τῷ υιῷ ζωὴν ἔχειν
εν εαυτῷ, και εξουσίαν ἔδωκεν αυτῷ και κρί
σιν ποιεῖν, ὅτι υιὸς ανθρώπου εστί. μη
θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα εν ᾗ
πάντες οι εν/τοῖς μνημείοις ακούσονται
/τῆς φωνῆς αυτοῦ, και εκπορεύσονται/οι/τα
αγαθὰ ποιήσαντες εις ανάστασιν ζωῆς,
/οι δε/τα φαῦλα πράξαντες εις ανάστα=
σιν κρίσεως. ου δύναμαι εγὼ ποιεῖν απ
εμαυτοῦ ουδέν. καθὼς ακούω κρίνω, και
/ἡ κρίσις/ἡ εμὴ δικαία εστίν, ὅτι ου ζη
τῶ/τὸ θέλημα/τὸ εμόν, αλλά/τὸ θέλη=
μα/τοῦ πέμψαντος με πατρός. εάν εγὼ
μαρτυρῶ περὶ εμαυτοῦ/ἡ μαρτυρία μου
ουκ εστὶν αληθής. ἄλλος εστὶν/ὁ μαρ=
τυρῶν περὶ εμοῦ, και οἶδα ὅτι αληθής
εστὶν/ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ε=
μοῦ. υμεῖς απεστάλκατε προς ιωάννην,
και μεμαρτύρηκε/τῇ αληθείᾳ. εγὼ δε ου
παρὰ ανθρώπου/τὴν μαρτυρίαν λαμβά=
νω, αλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα υμεῖς σωθή=
τε. εκεῖνος ἦν/ὁ λύχνος/ὁ καιόμενος και
φαίνων. υμεῖς δε ηθελήσατε προς ὥραν
αγαλλιαθῆναι εν/τῷ φωτὶ αυτοῦ. εγὼ δε
ἔχω/τὴν μαρτυρίαν μείζω/τοῦ ιωάννου.
/τὰ γαρ ἔργα α ἔδωκε μοι/ὁ πατὴρ ἵνα τε=
λειώσω αυτά, αυτά/τὰ ἔργα α εγὼ ποιῶ
μαρτυρεῖ περὶ εμοῦ, ὅτι/ὁ πατὴρ με απέ=
σταλκε. και/ὁ πέμψας με πατήρ, αυτὸς με
μαρτύρηκε περὶ εμοῦ. οὔτε φωνὴν αυτοῦ
ακηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αυτοῦ εω=
ράκατε. και/τὸν λόγον αυτοῦ ουκ ἔχετε μέ
νοντα εν υμῖν, ὅτι ὃν απέστειλεν εκεῖνος
τούτῳ υμεῖς ου πιστεύετε. ερευνᾶτε/τὰς
γραφάς, ὅτι υμεῖς δοκεῖτε εν αυταῖς ζωὴν
αιώνιον ἔχειν. και εκεῖναι εισὶν/αι μαρτυ=
ροῦσαι περὶ εμοῦ, και ου θέλετε ελθεῖν
προς με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. δόξαν παρὰ ανθρώ
πων ου λαμβάνω, αλλ᾽ ἔγνωκα υμᾶς, ὅτι
/τὴν αγάπην/τοῦ θεοῦ ουκ ἔχετε εν εαυτοῖς.
εγὼ ελήλυθα εν/τῷ ονόματι/τοῦ πατρός
μου, και ου λαμβάνετε με. εάν ἄλλος ἔλθῃ

filium sicut honorificant patrem.
Qui nō honorificat filiū nō honorificat
qui misit illū. Amen amē dico ⌊ p̄rez
vobis quia q̄ v̄bum meū audit et cre=
dit ei qui me misit: habet vitā eternā.
Et in iudicium non venit: sed transiet
a morte in vitam. Amen
amen dico vobis: q2 venit hora ⁊ nunc
est quando mortui audient vocem
filij dei et qui audierint viuent.
Sicut enim pater habet vitam in
semetipō: sic dedit et filio habere vitā
in semetipso. Et potestatē dedit ei iudi
ciū facere: q2 filius hominis est. Nolite
mirari hoc: quia venit hora in qua
omnes qui in monumentis sūt audient
vocē filij dei: et procedent
qui bona fecerūt in resurrectionē vite:
qui vero mala egerunt in resurrectionē
iudicij. Non possum ego a ⌈ co et
meipso facere q̄cq̄. Sicut audio iudi= j.8.
iudiciū meū iustum est: quia nō quero j.6.
voluntatem meam: sed voluntatem
eius qui misit me. Si ego ⌈ meū j.8.
testimoniū phibeo d̄ meipō: testimoniū
nō est verū. Alius est qui testimoniū phi
bet de me: et scio quia verum
est testimoniū eius quod phibet de me.
Vos misistis ad iohannem:
et testimoniū phibuit veritati. Ego aūt
ab homine testimonium accipio: ⌊ nō
sed hec dico vt vos salui sitis.
Ille erat lucerna ardens et
lucēs. Vos autem voluistis ad horam
exultare in luce eius. Ego autem
habeo testimoniū maius iohāne. ⌈ ciā j.14
Opa enī que dedit mihi pater vt pfi
ea ipsa opera que ego facio
testioniū phibēt de me: q2 pr̄ misit me.
Et qui misit me pater: ipse testimoniū
perhibuit de me. Neq̄ vocem eius
vnq̄ audistis: neq̄ spēm eius vidistis.
Et verbum eius non habetis
in vobis manens: quia quē misit ille:
huic vos non creditis. Scrutamini
scripturas: q2 vos putatis in ipsis vitā
eternā hēre. Et ille sūt q̄ testioniū phi
bēt de me: et non vultis venire
ad me vt vitā hēatis. Claritatē ab hoī=
bus non accipio sed cognoui vos: quia
dilectionem dei non habetis in vobis.
Ego veni in nomine patris
mei ⁊ nō accepistis me. Si alius venerit

εν/τω ονόματι/τω ιδίω, εκείνον λήψεσ=
θε. πως δύνασθε υμείς πιστεύσαι δόξαν
παρά αλλήλων λαμβάνοντες, και/την δό=
ξαν/την παρά/του μόνου θεού ου ζητείτε.
μη δοκείτε ότι εγώ κατηγορήσω υμών
προς/τον πατέρα. εστίν/ο κατηγορών υμών
μωσής εις ον υμείς ηλπίκατε. ει γαρ επι=
στεύετε μωσεί, επιστεύετε αν εμοί, περί γαρ
εμού εκείνος έγραψεν. ει δε/τοις εκείνου
γράμμασιν ου πιστεύετε πως/τοις εμοίς
ρήμασι πιστεύσετε. Cap.6.

Μετά ταύτα απήλθεν/ο ιησούς πέραν
/της θαλάσσης/της γαλιλαίας/της τιβε
ριάδος. και ηκολούθει αυτώ όχλος πολύς,
ότι εώρων αυτού/τα σημεία α εποίει επί
/των ασθενούντων. ανήλθε δε εις/το όρος/ο
ιησούς, και εκεί εκάθητο μετά/των μαθητών
αυτού. ην δε εγγύς/το πάσχα/η εορτή/των
ιουδαίων. επάρας ουν/ο ιησούς/τους οφ=
θαλμούς και θεασάμενος ότι πολύς όχλος
έρχεται προς αυτόν, λέγει προς/τον φί=
λιππον. πόθεν αγοράσομεν άρτους, ίνα φά=
γωσιν ούτοι. τούτο δε έλεγε πειράζων αυ
τόν. αυτός γαρ ήδει τι ήμελλε ποιείν. απε=
κρίθη αυτώ φίλιππος. διακοσίων δηναρίων
άρτοι ουκ αρκούσιν αυτοίς, ίνα έκαστος αυ
τών βραχύ τι λάβη. λέγει αυτώ εις εκ/των
μαθητών αυτού ανδρέας αδελφός σίμω=
νος πέτρου. έστι παιδάριον εν ώδε ο έχει
πέντε άρτους κριθίνους και δύο οψάρια.
αλλά ταύτα τι εστίν εις τοσούτους. είπε
δε/ο ιησούς. ποιήσατε/τους ανθρώπους α=
ναπεσείν. ην δε χόρτος πολύς εν/τω τόπω.
ανέπεσον ουν/οι άνδρες/τον αριθμόν ωσεί
πεντακισχίλιοι. έλαβε δε/τους άρτους/ο ιη
σούς, και ευχαριστήσας διέδωκε/τοις μα=
θηταίς,/οι δε μαθηταί/τοις ανακειμένοις. ο=
μοίως και εκ/των οψαρίων όσον ήθελον.
ως δε ενεπλήσθησαν, λέγει/τοις μαθηταίς
αυτού. συναγάγετε/τα περισσεύσαντα κλά
σματα, ίνα μη τι απόληται. συνήγαγον ουν
και εγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων
εκ/των πέντε άρτων/των κριθίνων, α επερίσ=
σευσε/τοις βεβρωκόσιν./οι ουν άνθρωποι ι=
δόντες ο εποίησε σημείον/ο ιησούς, έλεγον.
ότι ούτος εστίν αληθώς/ο προφήτης/ο ερ=
χόμενος εις/τον κόσμον. ιησούς ουν γνούς
ότι μέλλουσιν έρχεσθαι και αρπάζειν αυτόν
ίνα ποιήσωσιν αυτόν βασιλέα, πάλιν ανε=
χώρησεν εις/το όρος αυτός μόνος. ως δε
οψία εγένετο κατέβησαν/οι μαθηταί αυ=
τού επί/την θάλασσαν. και εμβάντες

in nomine suo illum accipietis.
Quō vos potestis credere qui gloriam
ab inuicem accipitis: et gloriam que
a solo deo est non queritis.
Nolite putare qz ego accusaturus sum
apd patrē. Est qui accusat vos [L] vos
moyses i quo vos speratis. Si eni cre
deretis moysi crederetis forsitā et mihi. De
me eniz ille scripsit. Si autem illius
litteris non creditis: quō verbis meis
credetis? Cap.6.

Post hec abijt iesus trans
mare galilee qd est tiberiadis. Mat.4.g. Mar.3.b. Luce.4.b.
Et sequebatur eum multitudo magna:
quia videbant signa que faciebat super
his qui ifirmabant. Subijt ergo i mō Mat.14.c Luce.9.b.
tem iesus: et ibi sedebat cum discipulis
suis. Erat aūt proximū pascha dies fe
stus iudeorum. Cū subleuasset ergo oculos Mat.14.c. Mar.6.c. Luce.9.b.
iesus et vidisset quia multitudo maxima
venit ad eum: dicit ad philippum.
Unde ememus panes vt manducent
hi? Hoc aūt dicebat temptans eum.
Ipse eni sciebat qd esset facturus. Rñdit
ei philippus. Ducentorum denariorum
panes non sufficiunt eis: vt vnusquisqz
modicū quid accipiat. Dicit ei vnus ex
discipulis eius andreas frater simonis
petri. Est puer vnus hic qui habet Mat.14.d Mar.6.e. Luce.9.b
qnqz panes hordeaceos et duos pisces.
Sed hec quid sunt inter tantos? Dicit
ergo iesus. Facite homines discūbere.
Erat autem fenum multum in loco
Discubuerunt ergo viri numero quasi
qnqz milia. Accepit ergo iesus panes Mat.14.d et.15.g Mar.6.f. et 8.a. Luce.9.b.
et cum gratias egisset distribuit
discumbentibus. Similiter
et ex piscibus quantum volebant.
Ut autem impleti sūt: dixit discipulis
suis. Colligite q superauerūt fragmēta
ne pereant. Collegerunt ergo
et ipleuerūt duodecī cophinos fragmētorum
ex qnqz panibus hordeaceis et duobus pisci
bus: q supfuerūt his q māducauerāt. Illi
ergo hoies cū vidissēt qd iesus fecerat si
gnū dicebāt. Qz hic est vere pphēta q sup.4.c. Luce.7.c.
vētur9 ē in mūdū. Jesus ergo cū cogno
uisset quia venturi essent vt raperent eū
et facerent eū regem: fugit iterum Mat.14.c. Mar.6.g. Luce.6.b.
in montem ipse solus. Ut autem
sero factum est: descēderūt discipuli eius
ad mare. Et cum ascendissent

A
B

εις τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσ
σης εἰς καπερναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει
καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς. ἡ
τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος δι
ηγείρετο. ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκο
σι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς
τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς. ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.
ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν
ὑπῆγον. τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέ
ραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλ-
λο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιά
ριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλ-
θον. ἄλλα δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ τιβεριάδος,
ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον
εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε οὖν εἶ-
δεν ὁ ὄχλος ὅτι ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐ-
δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς καπερναοὺμ ζητοῦν-
τες τὸν ἰησοῦν καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς
θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ. ῥαββί πότε ὧδε γέ
γονας. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καὶ εἶπεν.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρ-
των καὶ ἐχορτάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶ
σιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν
μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει. τοῦτον γὰρ ὁ πα-
τὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. εἶπον οὖν πρὸς αὐ-
τόν. τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα
τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς.
τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύ
σητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. εἶπον οὖν αὐ
τῷ. τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν
καὶ πιστεύσωμέν σοι. τί ἐργάζῃ. οἱ πα-
τέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθώς ἐστι γεγραμμένον. ἄρτον ἐκ τοῦ οὐ
ρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐ
τοῖς ὁ ἰησοῦς. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μω
σῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν
ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ
ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶ-
πον οὖν πρὸς αὐτόν. κύριε πάντοτε δὸς
ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ ἰη-
σοῦς. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ὁ ἐρχόμενος
πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς

nauim: venerunt trans mare
in capharnaū. Et tenebre iaz facte erāt
et non venerat ad eos iesus.
Mare āt vento magno flante exurge-
bat. Cū remigassent ergo q̄si stadia vi-
ginti quinqȝ aut triginta: vident iesum
ambulantem supra mare: et proximū
naui fieri: et timuerunt.
Ille āt dicit eis. Ego sū: nolite timere.
Voluerūt ergo eū accipere in nauiz: ⁊
statim nauis fuit ad terram quam
ibant. Altera die turba que stabat trās
mare vidit quia nauicula alia
non erat ibi nisi vna:
et quia non introisset cum
discipulis suis iesus in nauim
sed soli discipuli eius abissent.
Alie vero superuenerūt naues a tyberia-
de iuxta locū vbi manducauerant panē
gr̄as agentes deo. Cum ergo vidisset
turba quia iesus non esset ibi neqȝ
discipuli eius: ascenderunt in
nauiculas ⁊ venerūt capharnaū querentes
iesum. Et cum inuenissent eum trans
mare: dixerūt ei. Rabbi q̄n huc veni-
sti? Respondit eis iesus et dixit.
Amē amē dico vobis: q̄ritis me: nō q̄
vidistis signa: sed q̄ manducastis ex pa
nibus et saturati estis. Operamini nō ci
bum qui perit: sed
qui p̄manet in vitam eternā: quē filius
hominis dabit vobis. Hūc eniz pater
signauit deus. Dixerūt ergo ad eum.
Quid faciemus vt operemur opera
dei? Respondit iesus et dixit eis.
Hoc est opus dei vt credatis
in eū quē misit ille. Dixerunt ergo ei.
Quod ergo tu facis signū vt videamus
⁊ credamus tibi? Quid operaris? Patres
nostri mādũcauerunt māna in deserto
sicut scriptum est. Panem de celo:
dedit eis manducare. Dixit ergo eis
iesus. Amen amē dico vobis: nō moy
ses dedit vobis panem de celo
sed pater meus dat vobis
panem de celo verum.
Panis enim verus est qui de
celo descēdit ⁊ dat vitā mūdo. Dixerūt
ergo ad eum. Domine semper da
nobis panez hūc. Dixit aūt eis iesus.
Ego sum panis vite: qui venit
ad me non esuriet: et qui credit in

εμέ ου μή διψήση πώποτε. αλλ' είπον υμίν
ότι και εωράκατέ με και ου πιστεύετε. πάν
ο δίδωσί μοι ο πατήρ προς εμέ ήξει, και
τον ερχόμενον προς με ου μή εκβάλλω έξω
ότι καταβέβηκα εκ του ουρανού, ουχ ίνα
ποιώ το θέλημα το εμόν, αλλά το θέλημα
του πέμψαντός με. τούτο δε εστί το θέλη
μα του πέμψαντός με πατρός ίνα παν ο δέ
δωκέ μοι μη απολέσω εξ αυτού, αλλ' ανα=
στήσω αυτό εν τη εσχάτη ημέρα. τούτο δε
εστί το θέλημα του πέμψαντός με, ίνα
πας ο θεωρών τον υιόν και πιστεύων εις αυ
τόν έχη ζωήν αιώνιον, και αναστήσω αυτόν
εγώ τη εσχάτη ημέρα. εγόγγυζον ουν οι
ιουδαίοι περί αυτού ότι είπεν, εγώ ειμί ο
άρτος ο καταβάς εκ του ουρανού, και έλε=
γον. ουχ ούτος εστίν ιησούς ο υιός ιωσήφ,
ου ημείς οίδαμεν τον πατέρα και την μητέ
ρα. πως ουν λέγει ούτος ότι εκ του ουρα=
νού καταβέβηκα. απεκρίθη ουν ο ιησούς και
είπεν αυτοίς. μη γογγύζετε μετ' αλλήλων.
ουδείς δύναται ελθείν προς με εάν μη ο πα
τήρ ο πέμψας με ελκύση αυτόν, και εγώ α
ναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. εστί γε=
γραμμένον εν τοις προφήταις. και έσονται
πάντες διδακτοί θεού. πας ουν ο ακούων
παρά του πατρός και μαθών έρχεται προς
με. ουχ ότι τον πατέρα τις εώρακεν, ει μή
ο ων παρά του θεού, ούτος εώρακε τον πα
τέρα. αμήν αμήν λέγω υμίν, ο πιστεύων
εις εμέ έχει ζωήν αιώνιον. εγώ ειμί ο άρτος
της ζωής. οι πατέρες υμών έφαγον το μάν
να εν τη ερήμω και απέθανον. ούτός εστιν
ο άρτος ο εκ του ουρανού καταβαίνων, ί=
να τις εξ αυτού φάγη και μη αποθάνη. εγώ
ειμί ο άρτος ο ζων ο εκ του ουρανού κατα=
βάς. εάν τις φάγη εκ τούτου του άρτου, ζή
σεται εις τον αιώνα. και ο άρτος δε ον εγώ
δώσω η σάρξ μου εστίν, ην εγώ δώσω υ=
πέρ της του κόσμου ζωής. εμάχοντο ουν οι
ιουδαίοι προς αλλήλους λέγοντες. πως
δύναται ούτος ημίν δούναι την σάρκα φα=
γείν. είπεν ουν αυτοίς ο ιησούς. αμήν α=
μήν λέγω υμίν, εάν μη φάγητε την σάρ=
κα του υιού του ανθρώπου, και πίητε αυ
τού το αίμα ουκ έχετε ζωήν εν εαυτοίς.
ο τρώγων μου την σάρκα και πίνων μου
το αίμα, έχει ζωήν αιώνιον, και εγώ
αναστήσω αυτόν τη εσχάτη ημέρα. η
γαρ σαρξ μου αληθώς εστί βρώσις, και
το αίμα μου αληθώς εστί πόσις. ο τρώ=
γων μου την σάρκα και πίνων μου το
αίμα, εν εμοί μένει καγώ εν αυτώ.

me nō sitiet in eternū. Sed dixi vobis
q2 vidistis me: ⁊ non credidistis. Om̄e
qd̄ dat mihi pater ad me veniet: et
eum q̄ venit ad me non eijciam foras
quia descendi de celo non vt Mat.26.d. Mar.14.d
faciam voluntatem meā: sed voluntatē Luce.22.c.
eius qui misit me. Hec est ei volūtas sup.5.c.
eius q̄ misit me patris: vt omne qd̄ de E
dit mihi non perdaȝ ex eo: sed resuscitē
illud in nouissimo die. Hec est autem
voluntas patris mei qui misit me: vt
omnis qui videt filium et credit in eū
hēat vitā eternā: ⁊ ego resuscitabo eū
in nouissimo die. Murmurabant ergo
iudei de illo quia dixisset: ego sum
panis viuus q̄ de celo descēdi. Et dice
bāt. Nonne hic est filius ioseph Mat.13.g.
cuius nos nouimus patrem ⁊ matrē? Mar.6.a.
Quomodo ergo dicit hic quia de celo Luce.4.d
descendi? Respondit ergo iesus et j.7.b.
dixit eis. Nolite murmurare inuicem.
Nemo potest venire ad me nisi pater
qui misit me traxerit eū: ⁊ ego resuscita
bo eum in nouissimo die. Est scriptum
in prophetis. Et erunt Esaie.54.d
omnes docibiles dei. Omnis q̄ audiuit
a patre ⁊ didicit venit ad
me. Non quia patrem vidit q̄squā: nisi Mat.11.g.
is qui est a deo: hic vidit patrem Luce.10.f.
Amen amen dico vobis qui credit j.16.c.
in me habet vitaȝ eternā. Ego suȝ pa
nis vite. Patres vestri māducauerūt mā
na in deserto et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens: vt si
q̄s ex ip̄o māducauerit nō moriat̄. Ego
sum panis viu9 qui de celo descendi.
Si quis māducauerit ex hoc pane vi=
uet in eternum. Et panis quem ego
dabo caro mea est pro
mundi vita. Litigabant ergo
iudei ad inuicē dicentes. Quō potest F
hic nobis carnem suā dare ad māducā
duȝ? Dixit ergo eis iesus. Amen amen
dico vobis: nisi māducaueritis carnem
filij hominis et biberitis eius
sanguinem: nō habebitis vitā in vobis
Qui māducat meaȝ carnē ⁊ bibit meū 1.Cor.11.e
sanguineȝ habet vitam eternam: ⁊ ego
resuscitabo eum in nouissimo die.
Caro enim mea vere est cibus et
sanguis me9 vere est pot9. Qui mādu
cat meā carnē et bibit meum sanguinem
in me manet et ego in illo.

καθώς απέστειλέ με ο ζων πατήρ, καγώ ζω διά τον πατέρα, και ο τρώγων με κακείνος ζήσεται δι εμέ. ούτος εστίν ο άρτος ο εκ του ουρανού καταβάς. ου καθώς έφαγον οι πατέρες υμών το μάννα και απέθανον. ο τρώγων τούτον τον άρτον ζήσεται εις τον αιώνα. ταύτα είπεν εν συναγωγή διδάσκων εν καπερναούμ. πολλοί ουν ακούσαντες εκ των μαθητών αυτού είπον. σκληρός εστίν ούτος ο λόγος, τις δύναται αυτού ακούειν. ειδώς δε ο ιησούς εν εαυτώ ότι γογγύζουσι περί τούτου οι μαθηταί αυτού, είπεν αυτοίς. τούτο υμάς σκανδαλίζει. εάν ουν θεωρήτε τον υιόν του ανθρώπου αναβαίνοντα όπου ην το πρότερον. το πνεύμα εστί το ζωοποιούν. η σαρξ ουκ ωφελεί ουδέν. τα ρήματα α εγώ λαλώ υμίν, πνεύμα εστί, και ζωή εστίν. αλλ εισίν εξ υμών τινές οι ου πιστεύουσιν. ήδει γαρ εξ αρχής ο ιησούς τινές εισίν οι μη πιστεύοντες, και τις εστίν ο παραδώσων αυτόν. και έλεγεν. διά τούτο είρηκα υμίν ότι ουδείς δύναται ελθείν προς με, εάν μη η δεδομένον αυτώ εκ του πατρός μου. εκ τούτου πολλοί απήλθον των μαθητών αυτού εις τα οπίσω, και ουκέτι μετ αυτού περιεπάτουν. είπεν ουν ο ιησούς τοις δώδεκα. μη και υμείς θέλετε υπάγειν. απεκρίθη ουν αυτώ σίμων πέτρος. κύριε προς τίνα απελευσόμεθα. ρήματα ζωής αιωνίου έχεις. και ημείς πεπιστεύκαμεν και εγνώκαμεν, ότι συ ει ο χριστός ο υιός του θεού του ζώντος. απεκρίθη αυτοίς. ουκ εγώ υμάς τους δώδεκα εξελεξάμην, και εξ υμών εις διάβολος εστίν. έλεγε δε τον ιούδαν σίμωνος ισκαριώτην. ούτος γαρ έμελλεν αυτόν παραδιδόναι εις ων εκ των δώδεκα.

Cap.7.

Και περιεπάτει ο ιησούς μετά ταύτα εν τη γαλιλαία. ου γαρ ήθελεν εν τη ιουδαία περιπατείν, ότι εζήτουν αυτόν οι ιουδαίοι αποκτείναι. ην δε εγγύς η εορτή των ιουδαίων η σκηνοπηγία. είπον ουν προς αυτόν οι αδελφοί αυτού μετάβηθι εντεύθεν και ύπαγε εις την ιουδαίαν, ίνα και οι μαθηταί σου θεωρήσωσι τα έργα σου α ποιείς. ουδείς γαρ εν κρυπτώ τι ποιεί, και ζητεί αυτός εν παρρησία είναι. ει ταύτα ποιείς, φανέρωσον σεαυτόν τω κόσμω. ουδέ γαρ οι αδελφοί αυτού επίστευον εις αυτόν. λέγει ουν αυτοίς ο ιησούς. ο καιρός ο εμός ούπω πάρεστιν. ο δε καιρός ο υμέτερος πάντοτε εστίν έτοιμος. ου δύναται ο κόσμος μισείν υμάς. εμέ δε μισεί, ότι εγώ μαρ-

Sicut misit me viuens pater: et ego viuo ꝑꝑ pr̃ez: ⁊ q̇ mãducat me ⁊ ip̃e viuet ꝓpter me. Hic est panis q̇ de celo descẽdit. Nõ sicut mãducauerũt patres vestri mãna et mortui sunt. Qui manducat hunc panem viuet in eternũ. Hec dixit in synagoga docẽs in capharnaũ. Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt. Durus est hic sermo et quis potest eum audire? Sciens aũt iesus apd̾ semetip̃z qꝛ murmurarẽt de hoc discipuli eius dixit eis. Hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filiuz hominis ascendentem vbi erat prius. Spiritus est qui viuificat: caro non prodest q̄cq̄. Verba q̄ ego locut⁹ sũ vobis spũs ⁊ vita sũt. Sed sunt quidam ex vobis qui nõ credunt. Sciebat enĩ ab initio iesus qui essent credentes: et quis traditur⁹ esset eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis quia nemo põt venire ad me: nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: et iam non cũ illo ambulabant. Dixit ergo iesus ad duodeciz. Nunq̇d et vos vultis abire? Rñdit ergo ei simon petrus. Domine ad quez ibimus. Verba vite eterne habes. Et nos credimus et cognouimus quia tu es christus filius dei. Respondit eis iesus. Nõne ego vos duodecim elegi: et ex vobis vnus diabolus est? Dicebat aũt de iuda simoniꝫ scariothis. Hic enim erat traditurus eum cum esset vnus ex duodecim.

Cap.7.

Post hec autez ambulabat iesus in galileã. Nõ enĩ volebat in iudeaz ambulare: quia querebant eum iudei interficere. Erat aũt in primo dies festus iudeorũ scenophegia. Dixerũt aũt ad eum fratres eius. Transi hinc et vade in iudeam: vt et discipuli tui videant opera tua que facis. Nemo q̇ppe ĩ occulto q̇d facit: ⁊ querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta teipsum mundo. Neq̧ enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis iesus. Tempus meum nondum aduenit. Tempus aũt vestrũ sẽp est paratuz. Non potest mundus odisse vos. Me aũt odit qꝛ ego testimo-

τυρῶ περί αυτοῦ, ότι τα έργα αυτοῦ πονη
ρά εστίν. υμεῖς ανάβητε εις τὴν εορτήν ταύ
την. εγώ ούπω αναβαίνω εις τὴν εορτήν ταύ
την, ότι ο καιρός ο εμός ούπω πεπλήρωται.
Ταῦτα δε ειπών αυτοῖς, έμεινεν εν τῇ γαλι
λαία. ως δε ανέβησαν οι αδελφοί αυτοῦ,
τότε και αυτός ανέβη εις τὴν εορτήν ου φα
νερῶς, αλλ' ως εν κρυπτῷ. οι ουν ιουδαῖοι
εζήτουν αυτόν εν τῇ εορτῇ, και έλεγον. ποῦ
εστίν εκεῖνος. και γογγυσμός πολύς περί
αυτοῦ ην εν τοις όχλοις. οι μεν έλεγον ό=
τι αγαθός εστίν, άλλοι έλεγον ου, αλλά
πλανᾷ τον όχλον. ουδείς μέντοι παρρη=
σία ελάλει περί αυτοῦ διά τον φόβον τῶν
ιουδαίων. ήδη δε της εορτῆς μεσούσης α=
νέβη ο ιησοῦς εις το ιερόν και εδίδασκε. και
εθαύμαζον οι ιουδαῖοι λέγοντες. πως ού=
τος γράμματα οίδε μη μεμαθηκώς. απεκρί=
θη ουν αυτοῖς ο ιησοῦς και είπεν. η εμή διδα
χή ουκ εστίν εμή, αλλά του πέμψαντος με.
εάν τις θέλῃ το θέλημα αυτοῦ ποιεῖν, γνώ
σεται περί της διδαχῆς πότερον εκ του θεοῦ
εστίν, η εγώ απ' εμαυτοῦ λαλῶ. ο αφ' εαυ
τοῦ λαλῶν την δόξαν την ιδίαν ζητεῖ. ο δε
ζητῶν την δόξαν του πέμψαντος αυτόν,
ούτος αληθής εστί, και αδικία εν αυτῷ ουκ
εστίν. ου μωσής δέδωκεν υμῖν τον νόμον.
και ουδείς εξ υμῶν ποιεῖ τον νόμον. τι με
ζητεῖτε αποκτεῖναι. απεκρίθη ο όχλος και
είπε. δαιμόνιον έχεις. τις σε ζητεῖ αποκτεί=
ναι. απεκρίθη ιησοῦς και είπεν αυτοῖς. εν έρ=
γον εποίησα και πάντες θαυμάζετε. διά
τοῦτο μωσής δέδωκεν υμῖν την περιτομήν,
ουχ ότι εκ του μωσέως εστίν, αλλ' εκ τῶν
πατέρων. και εν σαββάτῳ περιτέμνετε άν=
θρωπον. ει περιτομήν λαμβάνει άνθρωπος
εν σαββάτῳ, ίνα μη λυθῇ ο νόμος μωσέως,
εμοί χολᾶτε ότι όλον άνθρωπον υγιῆ ε=
ποίησα εν σαββάτῳ. μη κρίνετε κατ' όψιν,
αλλά την δικαίαν κρίσιν κρίνατε. έλεγον
ουν τινές εκ τῶν ιεροσολυμιτῶν. ουχ ού
τος εστίν ον ζητοῦσιν αποκτεῖναι, και ίδε παρ
ρησία λαλεῖ, και ουδέν αυτῷ λέγουσι. μή=
ποτε αληθῶς έγνωσαν οι άρχοντες ότι ού=
τος εστίν ο χριστός. αλλά τοῦτον οίδαμεν
πόθεν εστίν. ο δε χριστός όταν έρχηται, ου
δείς γινώσκει πόθεν εστίν. έκραξεν ουν εν τῷ
ιερῷ διδάσκων ο ιησοῦς και λέγων. καμέ
οίδατε, και οίδατε πόθεν ειμί, και απ' εμαυ
τοῦ ουκ ελήλυθα, αλλ' εστίν αληθινός ο πέμ
ψας με, ον υμεῖς ουκ οίδατε, εγώ οίδα
αυτόν, ∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞∞
∞∞ ότι παρ' αυτοῦ ειμί, κακεῖνος με α

niũ ꝓhibeo de illo: qꝛ opera eius mala
sunt. Vos ascendite ad diẽ festũ hunc.
Ego. n. non ascendaꝫ ad diẽ festũ istũ:
quia meũ tempus nonduꝫ impletũ est.
Hec cuꝫ dixisset: ipse mansit in galilea.
Vt autem ascenderunt fratres eius: ∞
tũc ⁊ ipse ascendit ad diẽ festũ nõ ma=
nifeste sed quasi in occulto. Iudei ergo
querebãt eũ ĩ die festo: ⁊ dicebãt. Vbi
est ille. Et murmur multus ∞∞∞∞ sup. 6. c.
erat ĩ turba de eo. Quidã ei dicebãt:
qꝛ bonꝰ est: alij aũt dicebant. non: sed
seducit turbas. Nemo tamen palam
loquebatur de illo propter metum ∞
iudeoꝝ. Iã aũt die festo mediãte ascẽdit
iesus in templum et docebat. Et ∞∞
mirabant iudei dicẽtes. Quomodo hic
litteras scit cum non didicerit? Rñdit
eis iesus et dixit. Mea doctrina ∞∞ C
non est mea sed eius qui misit me. ∞
Si q̇s voluerit volũtatẽ eiꝰ facere: co
gnoscet de doctrina vtrum ex deo ∞∞
sit an ego a meipõ loq̃r. Qui a semet
ipso loquitur gloriam propriã querit. ∞
Qui aũt querit gloriã eiꝰ qui misit eũ
hic verax est: ⁊ iniustitia in illo non ∞
est. Nõne moyses dedit vobis legem?
Et nemo ex vobis facit legẽ. Quid me
queritis interficere? Respõdit turba et
dixit. Demoniũ habes. Quis te q̃rit in j. 5. f.
terficere? Rñdit iesꝰ et dixit eis. Vnum
opꝰ feci et oẽs miramini. Propterea
moyses dedit vobis circuncisionem: ∞
non quia ex moyse est sed ex ∞∞∞∞
patribꝰ. Et ĩ sabbato circũciditis hoĩeꝫ.
Si circuncisionem accipit homo ∞∞
in sabbato vt non soluatur lex moysi:
mihi idignamini qꝛ totũ hoĩeꝫ sanũ fe=
ci in sabbato? Nolite iudicare scđꝫ faciẽ D
sed iustum iudicium iudicate. Dicebãt Deut. 1. c.
ergo quidã ex hierosolymis. Nõne hic
est quẽ querũt interficere? Ecce palam
loquitur: ⁊ nihil ei dicunt. Nunquid
vere cognouerunt principes quia hic
est christus? Sed hunc scimus ∞∞∞
vnde sit: christus aũt cũ venerit nemo
scit vnde sit. Clamabat ergo iesus in
templo docens et dicens. Et me ∞∞
scitis ⁊ vnde sim scitis: et a meipso ∞
non veni sed est verus qui misit ∞∞ j. 5. c.
me quẽ vos nescitis: ego scio ⌈ mẽdax. j. 8. g.
eũ ⁊ si dixero qꝛ nescio eũ: ero similis vobis
Sed scio eũ: qꝛ ab ipõ suꝫ ⁊ ipse me mi E

πέστειλεν. ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ
οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔ-
πω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. πολλοὶ δὲ ἐκ
τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλε-
γον. ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μήτι πλείο-
να σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν. ἤκου-
σαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος
περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέ-
τας οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα πιά-
σωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ ἰησοῦς. ἔτι μικρὸν
χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς
τὸν πέμψαντά με. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑ-
ρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασ-
θε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυ-
τούς. ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡ-
μεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν. μὴ εἰς τὴν δια-
σπορὰν τῶν ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ
διδάσκειν τοὺς ἕλληνας. τίς ἐστιν οὗτος ὁ
λόγος ὃν εἶπε, ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσε-
τε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλ-
θεῖν. ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς
ἑορτῆς εἱστήκει ὁ ἰησοῦς καὶ ἔκραξε λέγων.
ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω
ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ καθὼς εἶπεν ἡ γραφή πο-
ταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδα-
τος ζῶντος. τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύ-
ματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύον-
τες εἰς αὐτόν. οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον,
ὅτι ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. πολλοὶ οὖν
ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλε-
γον. οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλ-
λοι ἔλεγον οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ἄλλοι ἔ-
λεγον. μὴ γὰρ ἐκ τῆς γαλιλαίας ὁ Χριστὸς
ἔρχεται. οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ
σπέρματος δαυὶδ καὶ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώ-
μης, ὅπου ἦν δαυίδ ὁ Χριστὸς ἔρχεται. σ-
χίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι' αὐτόν.
τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.
ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖ-
νοι. διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν. ἀπεκρίθησαν
οἱ ὑπηρέται. οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν ἄν-
θρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν
οὖν αὐτοῖς οἱ φαρισαῖοι. μὴ καὶ ὑμεῖς πε-
πλάνησθε. μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευ-
σεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων. ἀλλ' ὁ ὄ-
χλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπι-
κατάρατοι εἰσί. λέγει νικόδημος πρὸς αὐ-
τούς ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν εἷς ὢν
ἐξ αὐτῶν. μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄν-
θρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότε-
ρον καὶ γνῷ τί ποιεῖ. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον

sit. Querebant ergo eũ apprehẽdere: τ Mat. Mar. Lu.19 20.c.
nemo misit in illũ man9: quia nõdum
venerat hora eius. De
turba aũt multi crediderũt ĩ euz: τ di
cebant. Christus cuz venerit: nũqd plu
ra signa faciet q̃z que hic fecit? Audie-
runt pharisei turbam murmurantem
de illo hec: et miserunt pricipes
sacerdotũ τ pharisei ministros vt appre
hẽderẽt iesũ. Dixit ergo eis iesus. Adhuc
tps vobiscũ sũ τ vado ad modicũ
eũ q me misit. Queretis me τ nõ inue J.13.
nietis: et vbi ego sum vos non potestis Mat Luc
vẽire. Dixerũt ergo iudei ad semetipos.
Quo hic iturus est: quia
non inueniem9 eũ? Nunquid in disper
sionem gentium iturus est et
docturus gentes? Quis est hic
sermo quẽ dixit: qretis me τ nõ inuenie
tis: τ vbi sum ego vos non potestis ve
nire. In nouissimo autem die magno
festiuitatis stabat iesus τ clamabat di-
cẽs. Si qs sitit: veniat ad me τ bibat.
Qui credit in me sicut dicit scriptura: 1.J sup
de ventre eius fluent aque flumia
viue. Hoc autem dixit de spiritu Ez
quem accepturi erant credentes
in eum. Nondũ enim erat spirit9 dat9
quia iesus nondum erat glorificatus.
Ex illa ergo turba cũ audissẽt hos ser-
mones ei9 dicebãt. Hic ẽ vere ppheta.
Alij dicebãt. Hic est christ9. qdã ãt di
cebãt. Nunquid a galilea
venit xps. Nõne scriptura dicit q ex
semine dauid: τ de bethleem castello
vbi erat dauid venit christ9. Dissensio
itaq facta est in turba propter eum.
Quidã ãt ex ipis volebãt apphẽdere eũ
sed nemo misit super eum manus.
Venerunt ergo ministri ad pontifices
et phariseos et dixerunt eis illi.
Quare non adduxistis illũ? Respõderũt
ministri. Nunq̃ sic locutus est homo:
sicut hic loquitur. Responderunt
ergo eis pharisei. Nũquid τ vos sedu
cti estis? Nũquid ex pricipib9 aliqs cre
didit in eũ: aut ex phariseis? Sed tur
ba hec que non nouit legem: maledicti
sunt. Dixit nicodemus ad eos
ille qui venit ad eũ nocte: q vn9 erat
ex ipsis. Nunqd lex nostra iudicat ho
minez: nisi prius audierit ab ipso rũt
τ cognouerit qd faciat? Rñderũt τ dixe

αυτῷ. μη και συ εκ της γαλιλαίας εἶ. ερεύ=
νησον και ἴδε ότι προφήτης εκ της γαλιλαί
ας ουκ εγήγερται. και επορεύθη έκαστος εις
τον οίκον αυτού. Cap.8.
Ιησούς δε επορεύθη εις το όρος των ε=
λαιών. όρθρου δε πάλιν παρεγένετο εις
το ιερόν. και πας ο λαός ήρχετο προς αυ
τόν. και καθίσας εδίδασκεν αυτούς. άγουσι
δε οι γραμματείς και οι φαρισαίοι προς αυ
τόν γυναίκα επί μοιχεία κατειλημμένην, και
στήσαντες αυτήν εν μέσω λέγουσιν αυτώ.
διδάσκαλε, ταύτην εύρομεν επαυτοφόρω
μοιχευομένην. εν δε τω νόμω ημών μω=
σής ενετείλατο τας τοιαύτας λιθοβολείσθαι.
σύ ουν τι λέγεις. τούτο δε έλεγον πειρά=
ζοντες αυτόν ίνα έχωσι κατηγορίαν κατ αυ=
τού. ο δε ιησούς κάτω κύψας τω δακτύλω
έγραφεν εις την γην μη προσποιούμενος.
ως δε επέμενον ερωτώντες αυτόν, ανακύ=
ψας είπε προς αυτούς. ο αναμάρτητος υ=
μών πρώτος τον λίθον επ αυτή βαλέτω.
και πάλιν κάτω κύψας έγραφεν εις την
γην. οι δε ακούσαντες και υπό της συνειδή
σεως ελεγχόμενοι εξήρχοντο εις καθείς αρξά
μενοι από των πρεσβυτέρων έως των εσχά=
των, και κατελείφθη μόνος ο ιησούς και η
γυνή εν μέσω ούσα. ανακύψας δε ο ιησούς
και μηδένα θεασάμενος πλην της γυναικός
είπεν αυτή. που εισιν εκείνοι οι κατήγοροι
σου. ουδείς σε κατέκρινεν. η δε είπεν ουδείς
κύριε. είπε δε αυτή ο ιησούς. ουδέ εγώ σε
κατακρίνω, πορεύου και από του νυν μηκέτι
αμάρτανε. πάλιν ουν αυτοίς ο ιησούς ελά=
λησε λέγων. εγώ ειμί το φως του κόσμου
ο ακολουθών εμοί ου μή περιπατήση εν τη
σκοτία, αλλ έξει το φως της ζωής. είπον
ουν αυτώ οι φαρισαίοι συ περί σεαυτού
μαρτυρείς, η μαρτυρία σου ουκ εστιν αλη
θής. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτοίς. καν ε
γώ μαρτυρώ περί εμαυτού, αληθής εστιν
η μαρτυρία μου, ότι οίδα πόθεν ήλθον και
που υπάγω. υμείς δε ουκ οίδατε πόθεν
έρχομαι η που υπάγω. υμείς κατά την
σάρκα κρίνετε, εγώ ου κρίνω ουδένα. και ε
άν κρίνω δε εγώ, η κρίσις η εμή αληθής εσ=
τιν ότι μόνος ουκ ειμί, αλλ εγώ και ο
πέμψας με πατήρ. και εν τω νόμω δε τω
υμετέρω γέγραπται, ότι δύο ανθρώπων η
μαρτυρία αληθής εστιν. εγώ ειμί ο μαρτυ=
ρών περί εμαυτού, και μαρτυρεί περί ε=
μού ο πέμψας με πατήρ. έλεγον ουν αυ=
τώ. που εστιν ο πατήρ σου. απεκρίθη ο ιη=
σούς. ούτε εμέ οίδατε ούτε τον πατέρα

ei. Nūqd' et tu galileus es. Scrutare scri sup.5.f.
pturas et vide quia a galilea ppheta
non surrexit. Et reuersi sunt vnusquisque in
domum suam. Cap.8.
Iesus autē perrexit in mōtem oliueti A
et diluculo iterum venit in
templū et omnis populus venit ad eum
et sedēs docebat eos. Adducunt
autē scribe et pharisei
mulierem in adulterio deprehensam: et
statuerunt eam in medio et dixerunt ei.
Magister hec mulier mō deprehēsa est
in adulterio. In lege autē moyses
mandauit nobis huiusmodi lapidare.
Tu ergo qd' dicis? Hoc autē dicebāt tē
ptantes eum vt possent accusare eū.
Jesus autē inclinans se deorsum digito
scribebat in terram.
Cum ergo perseuerarēt interrogātes ere
xit se et dixit eis. Qui sine pctō ē vestrū
primus in illam lapidem mittat.
Et iterum se inclinans scribebat in B
terram. Audientes autem hec
vnus post vnum exibant incipientes
a senioribus
et remansit solus iesus et
mulier in medio stās. Erigēs autē se iesus
dixit ei. Mulier vbi sunt qui te accu
sabāt. Nēo te cōdēnauit? Que dixit. Ne
mo dn̄e. Dixit autem iesus. Nec ego te
condēnabo: vade et iam amplius noli
peccare. Iterum ergo locutus est eis iesus
dicens. Ego sum lux mundi
qui sequitur me non ambulat in
tenebris sed habebit lumē vite. Dixerūt
ergo ei pharisei. Tu de temetipso
testioniū phibes: testimoniū tuū nō ē ve
rū. Respondit iesus et dixit eis. Et si sup.5.f.
testimoniū perhibeo de meipso verum est
testimoniū meū: quia scio vnde veni et
quo vado. Vos autem nescitis vnde
venio aut quo vado. Vos secundum
carnē iudicatis: ego nō iudico quemquam
iudico ego: iudiciū meū verum ē: Et si C
quia solus non sum: sed ego et
qui misit me pater. Et in lege Deut.17.b
vestra scriptum est: quia duorum hoīz 2Mar.18.c.
testioniū verū est. Ego sū q testimoniū Heb.10.d.
phibeo d meipo: et testioniū phibet de 2.Cor.13.a
me q misit me pater. Dicebāt ergo ei.
Vbi est pater tuus. Respondit iesus. Mat.11.g.
Neque me scitis neque patrem Luce.10.g.
sup.7.d.

μου. ει εμέ ήδειτε, και τομ πατέρα μου ή
δειτε αμ. Ταύτα τα ρήματα ελάλησεμ ο ιη-
σούς εμ τω γαζοφυλακίω διδάσκωμ εμ τω
ιερώ· και ουδείς επίασεμ αυτόμ, ότι ούπω
εληλύθει η ώρα αυτού. είπεμ ουμ πάλιμ αυ
τοίς ο ιησούς. εγώ υπάγω και ζητήσετε με,
και εμ τη αμαρτία υμώμ αποθανείσθε. ό-
που εγώ υπάγω υμείς ου δύνασθε ελθείμ
έλεγομ ουμ οι ιουδαίοι. μήτι αποκτενεί ε-
αυτόμ, ότι λέγει όπου εγώ υπάγω υμείς
ου δύνασθε ελθείμ. και είπεμ αυτοίς. υμείς
εκ τωμ κάτω εστέ, εγώ εκ τωμ άνω ειμί. υ
μείς εκ του κόσμου τούτου εστέ, εγώ ουκ ει
μί εκ του κόσμου τούτου. είπομ ουμ υμίμ,
ότι αποθανείσθε εμ ταις αμαρτίαις υμώμ. ε-
άμ γαρ μη πιστεύσητε ότι εγώ ειμί, αποθα
νείσθε εμ ταις αμαρτίαις υμώμ. έλεγομ ουμ
αυτώ. συ τις εί. και είπεμ αυτοίς ο ιησούς.
την αρχήμ ότι και λαλώ υμίμ. πολλά έ-
χω περί υμώμ λαλείμ και κρίμειμ· αλλ ο πέμ
ψας με αληθής εστί, καγώ α ήκουσα παρ
αυτού ταύτα λέγω εις τομ κόσμομ. ουκ
έγμωσαμ ότι τομ πατέρα αυτοίς έλεγεμ. εί-
πεμ ουμ αυτοίς ο ιησούς. όταμ υψώσητε
τομ υιόμ του αμθρώπου, τότε γμώσεσθε ότι
εγώ ειμί. και απ εμαυτού ποιώ ουδέμ, αλ
λά καθώς εδίδαξέ με ο πατήρ μου ταύτα
λαλώ. και ο πέμψας με μετ εμού εστίμ· ουκ
αφήκέ με μόμομ ο πατήρ, ότι εγώ τα αρεσ
τά αυτώ ποιώ πάμτοτε. ταύτα αυτού λα-
λούμτος πολλοί επίστευσαμ εις αυτόμ. έλε-
γεμ ουμ ο ιησούς προς τους πεπιστευκότας
αυτώ ιουδαίους. εάμ υμείς μείμητε εμ τω
λόγω τω εμώ, αληθώς μαθηταί μου εστέ.
και γμώσεσθε την αλήθειαμ, και η αλήθεια ε-
λευθερώσει υμάς. απεκρίθησαμ αυτώ σπέρμα
αβραάμ εσμέμ, και ουδεμί δεδουλεύκαμεμ
πώποτε. πως συ λέγεις ότι ελεύθεροι γε
μήσεσθε. απεκρίθη αυτοίς ο ιησούς. αμήμ α-
μήμ λέγω υμίμ, ότι πας ο ποιώμ την αμαρτί
αμ δούλος εστί της αμαρτίας. ο δε δούλος
ου μέμει εμ τη οικία εις τομ αιώμα. ο υιός
μέμει εις τομ αιώμα. εάμ ουμ ο υιός υμάς ε
λευθερώση, όμτως ελεύθεροι έσεσθε. οίδα ό
τι σπέρμα αβραάμ εστέ, αλλά ζητείτε με α
ποκτείμαι, ότι ο λόγος ο εμός ου χωρεί εμ
υμίμ. εγώ ο εώρακα παρά τω πατρί μου
λαλώ, και υμείς ουμ ο εωράκατε παρά τω
πατρί υμώμ ποιείτε. απεκρίθησαμ και εί-
πομ αυτώ. ο πατήρ ημώμ αβραάμ εστί. λέ-
γει αυτοίς ο ιησούς. ει τέκμα του αβραάμ ή
τε, τα έργα του αβραάμ εποιείτε. μυμ δε ζη
τείτε με αποκτείμαι, άμθρωπομ ος την αλη-

meū. Si me sciretis: forsitā & prēz meū
Hec verba locutus est iesus ⌊ sciretis.
in gazophylacio docens in
tēplo. Et nemo apprehēdit eū: qr nec- Mat.
dū venerat hora eius. Dixit ergo iterū Mar. Luc.
eis iesus. Ego vado & queretis me: sup. 7
et in peccato vestro moriemini: quo
ego vado vos non potestis venire.
Dicebāt ergo iudei. Nūqd iterficiet se
metipm: quia dicit quo ego vado vos
nō potestis venire? Et dicebat eis. Vos
deorsū estis: ego de superi9 sū. Vos
de mundo hoc estis: ego non sum
de hoc mundo. Dixi ergo vobis:
quia moriemini in peccatis vestris. Si
enī nō credideritis qr ego sum moriemi
ni in peccato vestro. Dicebant ergo
ei. Tu quis es? Dicit eis iesus.
Principiū q̇ & loquor vobis. Multa
habeo de vobis loq̇ & iudicare: sed qui Rom
me misit verax est: & ego q̄ audiui ab
eo hec loquor in mundo. Et non
cognouerūt qr patrē eis dicebat deū. Di
xit ergo eis iesus. Cū exaltaueritis sup.
filium hominis: tunc cognoscetis quia 1. J
ego sum: & a meipso facio nihil: sed
sicut docuit me pater hec
loquor. Et qui me misit mecū est: & nō
reliquit me solū: qr ego q̄ placita sūt
ei facio semper. Hec illo loquente
multi crediderunt in eum. Dicebat
ergo iesus ad eos qui crediderunt
ei iudeos. Si vos manseritis in
sermone meo: vere discipuli mei eritis:
& cognoscetis veritatē: & veritas libera
bit vos. Responderūt ei. Semen
abrae sum9 et nemini seruiuimus
vnq̄. Quomodo tu dicis liberi eritis.
Respondit eis iesus. Amen amen
dico vobis quia omnis qui facit pctm̄
seruus est peccati. Seruus autem R
nō manet in domo in eternū: fili9 aūt
manet in eternū. Si ergo vos fili9 libe
rauerit: vere liberi eritis. Scio quia
filij abrae estis: sed queritis me interfi
cere: quia sermo meus non capit in
vobis. Ego quod vidi apud patrem
loquor: et vos que vidistis apud
patrem vestrū facitis. Rūderūt et dixe
rūt ei. Pater noster abraam est. Dicit
eis iesus. Si filij abrae estis:
opera abrae facite. Nunc autem queri
tis me interficere: hoiem qui veritatē

θειαν υμίν λελάληκα, ην ήκουσα παρά του
θεού. τούτο αβραάμ ουκ εποίησεν. υμείς
ποιείτε τα έργα του πατρός υμών. είπον
ουν αυτώ. ημείς εκ πορνείας ου γεγεν=
νήμεθα. ένα πατέρα έχομεν τον θεόν. είπεν
ουν αυτοίς ο ιησούς. ει ο θεός πατήρ υ=
μών ην, ηγαπάτε αν εμέ. εγώ γαρ εκ του
θεού εξήλθον και ήκω, ουδέ γαρ απ εμαυ=
τού ελήλυθα, αλλ εκείνος με απέστειλε.
διατί την λαλιάν την εμήν ου γινώσκετε. ό
τι ου δύνασθε ακούειν τον λόγον τον εμόν
υμείς εκ του πατρός του διαβόλου εστέ,
και τας επιθυμίας του πατρός υμών θέλετε
ποιείν. εκείνος ανθρωποκτόνος ην απ αρ=
χής, και εν τη αληθεία ουχ έστηκεν, ότι ουκ
εστίν αλήθεια εν αυτώ. όταν λαλή το ψεύ
δος εκ των ιδίων λαλεί, ότι ψεύστης εστί
και ο πατήρ αυτού. εγώ δε ότι την αλήθει=
αν λέγω ου πιστεύετε μοι. τις εξ υμών ε=
λέγχει με περί αμαρτίας. ει δε αλήθειαν λέ
γω διατί υμείς ου πιστεύετε μοι. ο ων εκ
του θεού, τα ρήματα του θεού ακούει. διά
τούτο υμείς ουκ ακούετε, ότι εκ του θεού
ουκ εστέ. απεκρίθησαν ουν οι ιουδαίοι, και
είπον αυτώ. ου καλώς λέγομεν ημείς ότι
σαμαρείτης ει συ, και δαιμόνιον έχεις. απε=
κρίθη ιησούς. εγώ δαιμόνιον ουκ έχω, αλ=
λά τιμώ τον πατέρα μου, και υμείς ατιμά
ζετε με. εγώ δε ου ζητώ την δόξαν μου, εσ
τίν ο ζητών και κρίνων. αμήν αμήν λέγω υ=
μίν, εάν τις τον λόγον τον εμόν τηρήση, θά=
νατον ου μή θεωρήση εις τον αιώνα. είπον
ουν αυτώ οι ιουδαίοι. νυν εγνώκαμεν ότι
δαιμόνιον έχεις. αβραάμ απέθανε και οι προ
φήται, και συ λέγεις εάν τις τον λόγον μου
τηρήση ου μή γεύσηται θανάτου εις τον αι=
ώνα. μη συ μείζων ει του πατρός ημών α=
βραάμ όστις απέθανε, και οι προφήται απέ
θανον, τίνα σεαυτόν συ ποιείς. απεκρίθη ιη=
σούς. εάν εγώ δοξάζω εμαυτόν, η δόξα μου
ουδέν εστίν. εστίν ο πατήρ μου ο δοξάζων
με, ον υμείς λέγετε ότι θεός υμών εστί, και
ουκ εγνώκατε αυτόν, εγώ δε οίδα αυτόν.
και εάν είπω ότι ουκ οίδα αυτόν, έσομαι
όμοιος υμών ψεύστης. αλλ οίδα αυτόν
και τον λόγον αυτού τηρώ. αβραάμ ο πα=
τήρ υμών ηγαλλιάσατο ίνα ίδη την ημέ=
ραν την εμήν, και είδε και εχάρη. είπον ουν οι
ιουδαίοι προς αυτόν. πεντήκοντα έτη ού=
πω έχεις, και αβραάμ εώρακας. είπεν αυτοίς
ο ιησούς. αμήν αμήν λέγω υμίν, πριν αβρα
άμ γενέσθαι εγώ ειμί. ήραν ουν λίθους ίνα
βάλωσιν επ αυτόν. ιησούς δε εκρύβη και

vobis locutus sũ quam audiui a
deo. Hoc abraam non fecit. Uos
facitis opera patris vestri. Dixerunt
itaq; ei. Nos ex fornicatõe nõ sum⁹ na
ti. Unũ patrem habemus deum. Dixit
ergo eis iesus. Si deus pater vester
esset diligeretis vtiq; me. Ego enĩ ex
deo processi et veni. Neq; enĩ a meipso
veni sed ille me misit.
Quare loquelã meã nõ cognoscitis? Qr
nõ potestis audire sermonem meum.
Uos ex patre diabolo estis: 1.Johã.3.b
et desideria patris vestri vultis
facere. Ille homicida erat ab initio:
et in veritate non stetit: quia non
est veritas in eo. Cũ loquit mendaciũ F
ex proprijs loquitur: quia mendax est
et pater eius. Ego autem si veritatem
dico nõ creditis mihi. Quis ex vobis
arguet me de pctõ? Si veritatem dico
quare non creditis mihi? Qui ex
deo est: verba dei audit. Propterea 1.Joh. 4.a
vos non auditis: quia ex deo
non estis. Responderunt ergo iudei et
dixerũt ei. Nõne bñ dicim⁹ nos quia
samaritan⁹ es tu: et demoniũ hẽs? Re
spõdit iesus. Ego demoniũ nõ hẽo sed sup.7.c.
honorifico patrẽ meũ: et vos inhonora
tis me. Ego aũt nõ q̃ro gloriã meã: ẽ
q̃ q̃rat et iudicet. Amen amẽ dico vobis:
si quis sermonẽ meũ seruauerit: mortẽ
non videbit in eternum. Dixerunt
ergo iudei. Nunc cognouimus quia
demoniũ hẽs. Abraã mortu⁹ est et p̱
phete: et tu dicis: si quis sermonẽ meũ
seruauerit: nõ gustabit mortẽ ĩ eternũ.
Nũq̃d tu maior es patre nostro abraã G
qui mortu⁹ est: et p̱phete mortui sunt:
quem teipm̃ facis? Respondit iesus.
Si ego glorifico meipm̃ gloria mea
nihil est. Est pater me⁹ qui glorificat
me: quẽ vos dicitis qr de⁹ vester est: et
non cognouistis eũ: ego aũt noui eũ.
Et si dixero quia non scio eum ero sup.7.d.
similis vobis mendax. Sed scio eum
et sermonem eius seruo. Abraam pater
vester exultauit vt videret diem
meũ: vidit et gauisus est. Dixerũt ergo
iudei ad eũ. Quinq̃ginta annos nõdũ
hẽs et abraam vidisti? Dixit eis
iesus. Amẽ amẽ dico vobis anteq̃ abraã
fieret ego sũ. Tulerũt ergo lapides vt
iacerent in eũ. Jesus aũt abscõdit se et

ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ παρῆγεν οὕτως.

Cap. 9.

Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες. ῥαββί τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ. ἀπεκρίθη ἰησοῦς, οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν. ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμί τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσε χαμαί, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ. ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ, ὃ ἑρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων. οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἦν ἔλεγον. οὐχ οὗτος ἐστὶν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν. ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτος ἐστίν. ἄλλοι δὲ ὅτι ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ. πῶς ἀνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί. ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν. ἄνθρωπος λεγόμενος ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισε μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ σιλωάμ καὶ νίψαι, ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. εἶπον οὖν αὐτῷ. ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος. λέγει. οὐκ οἶδα. ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. πηλὸν ἐπέθηκε μοι ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φαρισαίων τινές. οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον. πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσι οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν. σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ ὅτι ἤνοιξε σου τοὺς ὀφθαλμούς. ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες. οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη, πῶς οὖν ἄρτι βλέπει. ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶ-

exiuit de templo.

Cap. 9.

Et preteriens iesus vidit hoiez cecum a natiuitate: et interrogauerunt eum discipuli eius dicentes. Rabbi quis peccauit: hic aut parentes eius vt cecus nasceretur. Respondit iesus. Neque hic peccauit neque parentes eius: sed vt manifestentur opera dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est: venit nox quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi. Hec cum dixisset expuit in terram: et fecit lutum ex sputo et liniuit lutum super oculos eius: et dixit ei. Vade laua in natatoria syloe quod interpretatur missus. Abijt ergo et lauit et venit videns. Itaque vicini et qui viderant eum prius quia mendicus erat: dicebant. Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? Alij dicebant quia hic est: alij autem nequaquam: sed similis est ei. Ille vero dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi. Respondit. Ille homo qui dicitur iesus lutum fecit et vnxit oculos meos: et dixit mihi. Vade ad natatoriam syloe et laua: et abij et laui: et video. Et dixerunt ei. Ubi est ille? Ait: nescio. Adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit iesus et aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis. Lutum mihi posuit super oculos et laui et video. Dicebant ergo ex phariseis quidam: non est hic homo a deo qui sabbatum non custodit. Alij autem dicebant. Quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et scisma erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: quia propheta est. Non crediderunt ergo iudei de illo: quia cecus fuisset et vidisset: donec vocauerunt parentes eius qui viderat: et interrogauerunt eos dicentes. Hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est. Quomodo ergo nunc videt? Responderunt eis parentes eius et dixerunt.

πον. οίδαμεν ότι ούτος εστίν ο υιός ημών,
και ότι τυφλός εγεννήθη. πως δε νυν βλέ
πει ουκ οίδαμεν, ή τις ήνοιξεν αυτού τους
οφθαλμούς ημείς ουκ οίδαμεν. αυτός ηλι=
κίαν έχει. αυτόν ερωτήσατε, αυτός περί ε
αυτού λαλήσει. ταύτα είπον οι γονείς αυ
τού, ότι εφοβούντο τους ιουδαίους. ή=
δη γαρ συνετέθειντο οι ιουδαίοι, ίνα εάν
τις αυτόν ομολογήση χριστόν αποσυνά=
γωγος γένηται. διά τούτο οι γονείς αυτού
είπον ότι ηλικίαν έχει, αυτόν ερωτήσατε.
εφώνησαν ουν εκ δευτέρου τον άνθρω=
πον ος ην τυφλός, και είπον αυτώ. δος
δόξαν τω θεώ. ημείς οίδαμεν ότι ο άν=
θρωπος ούτος αμαρτωλός εστίν. απεκρίθη
ουν εκείνος και είπεν. ει αμαρτωλός εσ
τίν ουκ οίδα, εν οίδα, ότι τυφλός ων
άρτι βλέπω. είπον δε αυτώ πάλιν. τί
εποίησέ σοι. πως ανέωξέ σου τους οφ=
θαλμούς. απεκρίθη αυτοίς. είπον υμίν ήδη
και ουκ ηκούσατε, τι πάλιν θέλετε ακούειν.
μη και υμείς θέλετε αυτού μαθηταί γενέσ=
θαι. ελοιδόρησαν αυτόν και είπον. συ ει μα
θητής εκείνου, ημείς δε του μωσέως εσμέν
μαθηταί. ημείς οίδαμεν ότι μωσεί λελάλη
κεν ο θεός, τούτον δε ουκ οίδαμεν πόθεν
εστί. απεκρίθη ο άνθρωπος καί είπεν αυτοίς.
εν γαρ τούτω θαυμαστόν εστίν, ότι υμείς
ουκ οίδατε πόθεν εστί, και ανέωξέ μου τους
οφθαλμούς. οίδαμεν δε ότι αμαρτωλών
ο θεός ουκ ακούει, αλλ' εάν τις θεοσεβής ή
και το θέλημα αυτού ποιή τούτου ακούει.
εκ του αιώνος ουκ ηκούσθη ότι ήνοιξε τις
οφθαλμούς τυφλού γεγεννημένου. ει μή ην
ούτος παρά θεού, ουκ ηδύνατο ποιείν ου=
δέν. απεκρίθησαν και είπον αυτώ. εν αμαρ=
τίαις σύ εγεννήθης όλος, και συ διδάσ=
κεις ημάς. και εξέβαλον αυτόν έξω. ήκου=
σεν ο ιησούς ότι εξέβαλον αυτόν έξω, και
ευρών αυτόν είπεν αυτώ. συ πιστεύεις
εις τον υιόν του θεού. απεκρίθη εκείνος
και είπε. και τις εστί κύριε, ίνα πιστεύσω
εις αυτόν. είπε δε αυτώ ο ιησούς. και εώρα
κας αυτόν, και ο λαλών μετά σου εκείνος
εστίν. ο δε έφη. πιστεύω κύριε. και προσε
κύνησεν αυτώ. και είπεν ο ιησούς. εις κρί
μα εγώ εις τον κόσμον τούτον ήλθον, ίνα
οι μη βλέποντες βλέπωσι, και οι βλέ=
ποντες τυφλοί γένωνται. και ήκουσαν
εκ των φαρισαίων ταύτα οι όντες μετ
αυτού, και είπον αυτώ. μη και υ=
μείς τυφλοί εσμέν. είπεν αυτοίς ο ιη=

Scimus quia hic est filius noster:
⁊ qꝛ cecus natus est. Quõ ãt nũc vide
at nescimus: aut quis eius aperuit
oculos nos nescimus.
Ipsũ iterrogate. Etatẽ habet ipse de se
loquatur. Hec dixerunt parentes eius:
quoniam timebant iudeos. Jam C
enim conspirauerant iudei: vt si
quis eum confiteret esse xp̃m: extra synago
gam fieret. Propterea parentes eius
dixerunt: quia etatẽ habet ip̃m iterro=
gate. Vocauerunt ergo rursũ hominem
qui fuerat cecus: ⁊ dixerunt ei. Da
gloriã deo. Nos scimus quia hic homo
peccator est. Dixit
ergo eis ille. Si peccator est
nescio: vnum scio quia cecus cum essem
modo video. Dixerunt ergo illi. Quid
fecit tibi? Quõ aperuit tibi oculos?
Respondit eis. Dixi vobis iam
et audistis. Quid iterũ vultis audire?
Nũquid ⁊ vos vultis discipuli eius fieri?
Maledixerũt ergo ei: ⁊ dixerũt. Tu disci
pulus illius sis: nos autem moysi
discipuli sumus. Nos scimus qꝛ moysi lo-
deus hunc aũt nescimus vnde ⌊cutus ẽ
sit. Respondit ille homo: ⁊ dixit eis.
In hoc enim mirabile est: quia vos
nescitis vnde sit: et aperuit meos
oculos. Scimus aũt quia peccatores
deus nõ audit: sed si quis dei cultor ẽ:
et voluntatem eius facit: hunc exaudit.
A seculo nõ est auditũ: qꝛ quis aperuit D
oculos ceci nati. Nisi esset
hic a deo: non poterat facere quicquam.
Responderunt ⁊ dixerunt ei. In pecca
tis natus es totus: et tu doces
nos. Et eiecerunt eum foras. Audiuit
iesus quia eiecerunt eum foras: et
cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis
in filium dei. Respondit ille
et dixit. Quis est domine vt credam
in eũ? Et dixit ei iesus. Et vidisti
eum: et qui loquitur tecum ipse
ẽ. At ille ait. Credo dñe. Et procidẽs
adorauit eũ. Et dixit ei iesus In iudi=
cium ego in hunc mundum veni: vt
qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Et audierunt quidam
ex phariseis qui cum
ipso erãt: ⁊ dixerũt ei. Nunquid ⁊ nos
ceci sumus. Dixit eis iesus.

σούς. εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρ
τίαν. νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν, ἡ οὖν ἁ
μαρτία ὑμῶν μένει. Cap.10.
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχό
μενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν
τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλα=
χόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. ὁ
δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, ποιμήν
ἐστι τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀ=
νοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐ=
τοῦ ἀκούει. καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ
κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐτά. καὶ ὅταν
τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐ=
τῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀ=
κολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλ=
λὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδα=
σι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. ταύτην τὴν
παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. ἐκεῖ=
νοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐ
τοῖς. εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς.
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ
θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλ=
θον κλέπται εἰσὶ καὶ λῃσταί, ἀλλ' οὐκ ἤ
κουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ
θύρα, δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται,
καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νο
μὴν εὑρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ
ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ. ἐγὼ ἦλ
θον ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.
ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ κα
λὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν
προβάτων. ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐχ ὢν ποι
μήν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ
τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρό=
βατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐ
τὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθω
τὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, καὶ οὐ μέλει
αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποι
μὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γι=
νώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. καθὼς γινώσκει με
ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ
τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ
τῆς αὐλῆς ταύτης, κἀκεῖνά με δεῖ ἀγα=
γεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ
γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. διὰ
τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τί
θημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω
αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ'
ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν
ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν
λαβεῖν αὐτήν. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον

Si ceci eſſetis non haberetis peccatū.
Nunc vero dicitis quia videmꝰ: pctm̄
veſtrum manet. Cap.10.
Amen amen dico vobis: qui nõ in
trat per oſtium in ouile
ouium: ſed aſcendit aliunde:
ille fur eſt et latro.
Qui aūt intrat per oſtium: paſtor
eſt ouium. Huic oſtiarius aperit:
⁊ oues vocem eius
audiūt. Et ꝓprias oues vocat
nominatim: et educit eas. Et cum
proprias oues emiſerit: ante eas
vadit: et oues illum ſequuntur:
quia ſciunt vocem eius.
Alienum autem non ſequūtur ſed
effugiunt ab eo: quia non nouerunt
vocem alienorum. Hoc
prouerbium dixit eis ieſus. Illi
autem non cognouerūt quid loq̄ret eis.
Dixit ergo eis iterum ieſus.
Amen amen dico vobis quia ego ſuꝫ
oſtium ouiuꝫ. Omnes quotquot venerūt
fures ſunt ⁊ latrones: ſed nõ audierūt
eos oues. Ego ſum
oſtiū: per me ſi quis introierit ſaluabitˀ
et ingredietur et egredietur: et paſcua
inueniet. Fur non venit niſi
vt furetur ⁊ mactet et ꝑdat. Ego veni
vt vitam habeāt: et abūdantiꝰ habeāt.
Ego ſum paſtor bonus: bonus paſtor
animam ſuam ponit pro
ouibꝰ ſuis. Mercēnariꝰ āt ⁊ q̄ nõ ē pa
ſtor cuius non ſunt oues proprie: videt
lupum venientem et dimittit oues
et fugit: et lupus rapit
et diſpergit oues. Mercēnarius autem
fugit quia mercēnarius eſt: ⁊ nõ ꝑtinet
ad eum de ouibus. Ego ſum paſtor
bonꝰ: ⁊ cognoſco oues meas ⁊ cogno
ſcunt me mee. Sicut nouit me
pater: et ego agnoſco patrem: et
animam meam pono pro ouibus meis.
Et alias oues habeo que non ſunt ex
hoc ouili: ⁊ illas oportet me adducere
et vocem meam audient: et
fiet vnū ouile ⁊ vnꝰ paſtor. Propterea
me diligit pater: quia ego pono
animam meam vt iterum ſumam
eam. Nemo tollet eam a me: ſed
ego ponā eam a meipſo. Poteſtatem
habeo ponendi eam: et ꝑtātē hēo iteꝝ
ſumendi eam. Hoc mandatum accepi

παρά/τού πατρός μου. σχίσμα ουν πά=
λιν εγένετο εν/τοις ιουδαίοις διά/τους λό
γους τούτους. έλεγον δε πολλοί εξ αυ=
τών. δαιμόνιον έχει και μαίνεται. τι αυτού
ακούετε. άλλοι έλεγον. ταύτα/τα ρήματα
ουκ εστί δαιμονιζομένου. μη δαιμόνιον
δύναται τυφλών οφθαλμούς ανοίγειν. εγέ
νετο δε/τα εγκαίνια εν ιεροσολύμοις, και χει
μών ην. και περιεπάτει/ο ιησούς εν/τω ιερώ
εν/τη στοά σολομώνος. εκύκλωσαν ουν
αυτόν/οι ιουδαίοι, και έλεγον αυτώ. έως
πότε/την ψυχήν ημών αίρεις. ει συ ει/ο
χριστός, ειπέ ημίν παρρησία. απεκρίθη αυ
τοίς/ο ιησούς. είπον υμίν, και ου πιστεύε=
τε./τα έργα α εγώ ποιώ εν/τω ονόματι/του
πατρός μου, ταύτα μαρτυρεί περί εμού
αλλ' υμείς ου πιστεύετε. ου γαρ εστέ εκ
/των προβάτων/των εμών καθώς είπον υ=
μίν./τα πρόβατα/τα εμά/της φωνής μου α=
κούει, καγώ γινώσκω αυτά και ακολουθού
σι μοι. καγώ ζωήν αιώνιον δίδωμι αυτοίς,
και ου μή απόλωνται εις/τον αιώνα, και
ουχ αρπάσει τις αυτά εκ/της χειρός μου./ο
πατήρ μου ος δέδωκε μοι, μείζων πάντων
εστί, και ουδείς δύναται αρπάζειν εκ/της
χειρός/του πατρός μου. εγώ και/ο πατήρ
εν εσμέν. εβάστασαν ουν πάλιν λίθους/οι
ιουδαίοι ίνα λιθάσωσιν αυτόν. απεκρίθη αυ
τοίς/ο ιησούς. πολλά καλά έργα έδειξα υ
μίν εκ/του πατρός μου, διά ποίον αυτών
έργον λιθάζετέ με. απεκρίθησαν αυτώ/οι ιου
δαίοι λέγοντες. περί καλού έργου ου λι=
θάζομεν σε, αλλά περί βλασφημίας, και ό
τι συ άνθρωπος ων ποιείς σεαυτόν θεόν. α=
πεκρίθη αυτοίς/ο ιησούς. ουκ εστί γεγραμ=
μένον εν/τω νόμω υμών. εγώ είπα θεοί εσ=
τέ. ει εκείνους είπε θεούς προς ους/ο λόγος
/του θεού εγένετο και ου δύναται λυθήναι/η
γραφή, ον/ο πατήρ ηγίασε και απέστειλεν
εις/τον κόσμον, υμείς λέγετε ότι βλασφη=
μείς, ότι είπον υιός/του θεού ειμί. ει ου ποι
ώ/τα έργα/του πατρός μου, μη πιστεύετε
μοι. ει δε ποιώ, καν εμοί μη πιστεύητε,/τοις
έργοις πιστεύσατε, ίνα γνώτε και πιστεύση
τε ότι εν εμοί/ο πατήρ καγώ εν αυτώ. εζή=
τουν ουν πάλιν αυτόν πιάσαι. και εξήλθεν εκ
/της χειρός αυτών. και απήλθε πάλιν πέραν
/του ιορδάνου εις/τον τόπον όπου ην ιω=
άννης/το πρώτον βαπτίζων, και έμεινεν ε=
κεί. και πολλοί ήλθον προς αυτόν και
έλεγον. ότι ιωάννης μεν σημείον εποίη=
σεν ουδέν. πάντα δε όσα είπεν ιωάννης πε=

a patre meo. Dissensio iterum
facta est inter iudeos ꝓpter sermones
hos. Dicebant autē multi ex ipsis.
Demoniū habet et insanit. Quid eum C
auditis? Alij dicebant: hec verba
nō sunt demoniū habētis. Nūquid de=
moniū pōt cecoꝝ oculos aperire? Facta
sūt autē encenia i hierosolymis: ⁊ hiems
erat. Et ambulabat iesus in templo
i porticu salomonis. Circūdederūt ergo
eum iudei: et dicebant ei. Quousqꝫ
animam nostram tollis? Si tu es
christus dic nobis palam? Rndit eis
iesus. Loquor vobis et non creditis.
Opera que ego facio in nomine
pris mei: hec testimoniū ꝑhibēt de me.
Sed vos non creditis quia nō estis ex
ouibus meis sicut dixi vobis.
Oues mee vocem meam audiunt:
et ego cognosco eas et sequuntur
me. Et ego vitam eternam do eis:
et non peribunt in eternum: et
non rapiet eas quisqꝫ de manu mea.
Pater meus qui dedit mihi maior oibus
est: et nemo potest rapere de
manu patris mei. Ego et pater
vnū sumus. Sustulerūt ergo iterū lapides
iudei vt lapidarent eū. Respondit eis
iesus. Multa bona opera ostendi vobis
ex patre meo: ꝓpter quod eorum
opus me lapidatis? Rnderunt ei iudei
De bono opere non lapidamus D
te: sed de blasphemia et quia
tu homo cum sis facis teipsū deū. Rn
dit eis iesus. Nonne scriptum est
in lege vestra quia ego dixi dij estis? ps. 81.
Si illos dixit deos ad quos sermo
dei factus est: et non potest solui
scriptura: quē pater sāctificauit ⁊ misit
in mundum vos dicitis quia blasphemas
quia dixi filius dei sum. Si non facio
opera patris mei nolite credere
mihi. Si autē facio ⁊ si mihi nō vultis cre
dere operibus credite: vt cognoscatis ⁊ cre
datis quia pr̄ in me est: ⁊ ego in patre. Que Mat. 12. b.
rebāt ergo eū apprehēdere: et exiuit de Mar. 5. b.
manibus eorum. Et abijt iterū trans
iordanem in eum locū vbi erat iohānes
baptizans primum: ⁊ mansit illic.
Et multi venerunt ad eum et
dicebāt. Quia iohānes quidē signū fecit
nullū. Omnia autē quecūqꝫ dixit iohānes de

ρί τούτου ἀληθῆ ἦν, καὶ ἐπίστευσαν πολ-
λοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν. Cap. xi.
Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν λάζαρος ἀπὸ βηθανί-
ας, ἐκ τῆς κώμης μαρίας καὶ μάρθας
τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἦν δὲ μαρία ἡ ἀλείψα
σα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς πό
δας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς
λάζαρος ἠσθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελ-
φαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι. κύριε, ἴδε ὃν φι
λεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐ
τῇ. ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ
ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υ-
ἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ἠγάπα δὲ ὁ ἰησοῦς
τὴν μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν
λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τό-
τε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας.
ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐ
τοῦ. ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν πάλιν. λέγου
σιν αὐτῷ οἱ μαθηταί. ῥαββί νῦν ἐζήτουν σε
λιθάσαι οἱ ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ.
ἀπεκρίθη ἰησοῦς. οὐχὶ δώδεκα ὧραι εἰσὶ τῆς
ἡμέρας. ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ
προσκόπτει ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τού-
του βλέπει. ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκ-
τί, προσκόπτει ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐ-
τῷ. ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐ-
τοῖς. λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται,
ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. εἶ-
πον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. κύριε εἰ κεκοίμη
ται σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ ἰησοῦς περὶ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι πε-
ρὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. τότε οὖν
εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρρησίᾳ. λάζαρος ἀ
πέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε ὅ
τι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν
εἶπεν οὖν θωμᾶς ὁ λεγόμενος δίδυμος
τοῖς συμμαθηταῖς. ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀπο
θάνωμεν μετ' αὐτοῦ. ἐλθὼν οὖν ὁ ἰησοῦς
εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη ἔχοντα
ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ βηθανία ἐγγὺς τῶν
ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκα-
πέντε. καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐ-
ληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ τὴν μάρθαν καὶ
μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς πε-
ρὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἡ οὖν μάρθα ὡς
ἤκουσεν ὅτι ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐ-
τῷ, μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. εἶπεν
οὖν μάρθα πρὸς τὸν ἰησοῦν. κύριε εἰ ἦς
ὧδε ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει. ἀλ-
λὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν
δώσει σοι ὁ θεός. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. ἀ-
ναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐτῷ

hoc vera erant: et multi crediderunt
in eum. Cap. xi.
Erat autem quidam languens lazarus a be-
thania: de castello marie et marthe
sororis eius. Maria autem erat que unxit
dominum unguento et extersit pedes
eius capillis suis: cuius frater
lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores
eius ad eum dicentes. Domine ecce quem amas
infirmatur. Audiens autem iesus dixit eis.
Infirmitas hec non est ad mortem: sed
pro gloria dei: ut glorificetur filius
dei per eam. Diligebat autem iesus
martham et sororem eius mariam et tunc
lazarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur
quidem mansit in eodem loco duobus diebus.
Deinde post hec dicit discipulis suis.
Eamus in iudeam iterum. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant te
iudei lapidare: et iterum vadis illuc?
Respondit iesus. Nonne duodecim sunt hore
diei? Si quis ambulaverit in die: non
offendit quia lucem huius mundi
videt. Si autem ambulaverit in nocte
offendit: quia lux non est in eo.
Hec ait: et post hec dicit eis.
Lazarus amicus noster dormit
sed vado ut a somno excitem eum. Dixerunt
ergo discipuli eius. Domine si dormit
salvus erit. Dixerat autem iesus de
morte eius: illi autem putaverunt quia de
dormitione somni diceret. Tunc ergo
iesus dixit eis manifeste. Lazarus mortuus
est: et gaudeo propter vos ut credatis
quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum.
Dixit ergo thomas qui dicitur didymus ad
condiscipulos. Eamus et nos et moria-
mur cum eo. Venit itaque iesus: et
invenit eum quattuor dies iam [tunc] iuxta
in monumento habentem. Erat autem bethania
hierosolymam quasi stadiis quindecim.
Multi autem ex iudeis venerant
ad martham et
mariam ut consolarentur eas de
fratre suo. Martha ergo ut
audivit quia iesus venit occurrit illi:
maria autem domi sedebat. Dixit
ergo martha ad iesum. Domine si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus. Sed
et nunc scio quia quecumque poposceris a deo
dabit tibi deus. Dicit illi iesus. Resur-
get frater tuus. Dicit ei

ἡ μάρθα. οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστά
σει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρα. εἶπεν αὐτῇ ὁ ἰη=
σοῦς. ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. ὁ πι
στεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται. καὶ
πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀ=
ποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο. λέ=
γει αὐτῷ. ναὶ κύριε. ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι
σὺ εἶ ὁ χριστός ὁ υἱός τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν
κόσμον ἐρχόμενος. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀ=
πῆλθε καὶ ἐφώνησε μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐ=
τῆς λάθρα εἰποῦσα. ὁ διδάσκαλος πάρεσ
τι καὶ φωνεῖ σε. ἐκείνη ὡς ἤκουσεν ἐγείρεται
ταχύ. καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. οὔπω δὲ ἐ
ληλύθει ὁ ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ᾽ ἦν ἐν
τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ μάρθα.
οἱ οὖν ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτῆς ἐν τῇ οἰ=
κίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν
μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠ=
κολούθησαν αὐτῇ λέγοντες. ὅτι ὑπάγει εἰς
τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν μαρία
ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν
ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας λέγουσα αὐ
τῷ. κύριε εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ
ἀδελφός. ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαί=
ουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ ἰουδαί=
ους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι,
καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπε. ποῦ τεθεί=
κατε αὐτόν. λέγουσιν αὐτῷ. κύριε ἔρχου
καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ
ἰουδαῖοι. ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. τινὲς δὲ
ἐξ αὐτῶν εἶπον. οὐκ ἠδύνατο οὗτος ὁ ἀνοί
ξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι
ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ. ἰησοῦς οὖν πά
λιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκει=
το ἐπ᾽ αὐτῷ. λέγει ὁ ἰησοῦς. ἄρατε τὸν λί=
θον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος
μάρθα. κύριε ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐσ=
τι. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐ
ὰν πιστεύσῃς, ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. ἦ=
ραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.
ὁ δὲ ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ
εἶπε. πάτερ εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς
μου. ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκού=
εις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶ
πον ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε.
λάζαρε δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς
δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρί
αις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο
λέγει αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς. λύσατε αὐτὸν καὶ ἀ=
φετε ὑπάγειν. πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν ἰουδαίων
οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν μαρίαν, καὶ θεασάμενοι

martha. Scio quia resurget in resurre
ctione in nouissimo die. Dicit ei iesus.
Ego sum resurrectio et vita. Qui credit
in me: etiam si mortuus fuerit viuet: et
omnis qui viuit et credit in me: nō mo=
rietur in eternum. Credis hoc? Ait
illi. Utiqȝ domine. Ego credidi quia Roma.10.b
tu es christus filius dei viui qui in hunc D
mundū venisti. Et cū hoc dixisset abijt
et vocauit mariam sororem suam
silentio dicens. Magister adest:
et vocat te. Illa vt audiuit surrexit
cito: et venit ad eū. Nōdū enī venerat
iesus in castellum: sed erat adhuc in illo
loco vbi occurrerat ei martha.
Judei ergo qui erāt cum ea in domo
et consolabantur eam: cum vidissent
mariā quia cito surrexit et exijt: secuti sunt
eam dicentes. Quia vadit ad
monumentū vt ploret ibi. Maria ergo
cum venisset vbi erat iesus: vidēs eū
cecidit ad pedes eius: et dixit ei.
Dñe si fuisses hic: non esset mortuus
frater me⁹. Jesus ergo vt vidit eā plo
rantem et iudeos qui venerant cum ea
plorantes: infremuit spiritu
et turbauit seipm: et dixit. Ubi posuistis
eum? Dicunt ei. Domine veni ergo
et vide. Et lachrimat⁹ est iesus. Dixerūt E
iudei. Ecce quō amabat eū. Quidā aūt
ex ipsis dixerūt. Nō poterat hic qui ape
ruit oculos ceci nati facere
vt hic non moreretur? Jesus ergo rur=
sum fremens in semetipō venit ad
monumētū. Erat aūt speluca et lapis sup
positus erat ei. Ait iesus. Tollite lapi=
dē. Dicit ei martha soror ei⁹ q mortu⁹
fuerat. Dñe iā fetet: quatriduan⁹ ē enim.
Dicit ei iesus. Nonne dixi tibi: quoniam si
credideris videbis gl'iam dei? Tulerūt
ergo lapidem.
Jesus autem eleuatis sursum oculis
dixit. Pater grās ago tibi: quoniam audisti
me. Ego aūt sciebā quia semp me audis:
sed ppter populum qui circunstat dixi:
vt credant quia tu me misisti.
Hec cū dixisset voce magna clamauit.
Lazare veni foras. Et stati prodijt q fue
rat mortu⁹ ligat⁹ man⁹ et pedes institis
et facies illius sudario erat ligata.
Dixit eis iesus. Soluite eum et sinite F
abire. Multi ergo ex iudeis
q venerāt ad mariā et marthā et viderāt

όσα εποίησεν ο ιησούς, επίστευσαν εις αυτόν. τινές δε εξ αυτών απήλθον προς τους φαρισαίους, και είπον αυτοίς α εποίησεν ο ιησούς. συνήγαγον ουν οι αρχιερείς και οι φαρισαίοι συνέδριον, και έλεγον. τι ποιούμεν, ότι ούτος ο άνθρωπος πολλά σημεία ποιεί. εάν αφώμεν αυτόν ούτως, πάντες πιστεύσουσιν εις αυτόν. και ελεύσονται οι ρωμαίοι, και αρούσιν ημών και τον τόπον και το έθνος. εις δε τις εξ αυτών καϊάφας αρχιερεύς ων του ενιαυτού εκείνου, είπεν αυτοίς. υμείς ουκ οίδατε ουδέν ουδέ διαλογίζεσθε, ότι συμφέρει ημίν ίνα εις άνθρωπος αποθάνη υπέρ του λαού, και μη όλον το έθνος απόληται. τούτο δε αφ εαυτού ουκ είπεν. αλλά αρχιερεύς ων του ενιαυτού εκείνου προεφήτευσεν, ότι έμελλεν ο ιησούς αποθνήσκειν υπέρ του έθνους. και ουχ υπέρ του έθνους μόνον, αλλ ίνα και τα τέκνα του θεού τα διασκορπισμένα συναγάγει εις έν. απ εκείνης ουν της ημέρας συνεβουλεύσαντο ίνα αποκτείνωσιν αυτόν. ιησούς ουν ουκέτι παρρησία περιεπάτει εν τοις ιουδαίοις, αλλά απήλθεν εκείθεν εις την χώραν εγγύς της ερήμου εις εφραίμ λεγομένην πόλιν, κακεί διέτριβε μετά των μαθητών αυτού. ην δε εγγύς το πάσχα των ιουδαίων, και ανέβησαν πολλοί εις ιεροσόλυμα εκ της χώρας προ του πάσχα, ίνα αγνίσωσιν εαυτούς. εζήτουν ουν τον ιησούν, και έλεγον μετά αλλήλων εν τω ιερώ εστηκότες. τι δοκεί υμίν ότι ου μή έλθη εις την εορτήν. δεδώκεισαν δε και οι αρχιερείς και οι φαρισαίοι εντολήν, ίνα εάν τις γνω πού εστι μηνύση, όπως πιάσωσιν αυτόν.

Cap. 12.

Ο ουν ιησούς προ εξ ημερών του πάσχα ήλθεν εις βηθανίαν, όπου ην λάζαρος ο τεθνηκώς, ον ήγειρεν εκ νεκρών. εποίησαν ουν αυτώ δείπνον εκεί, και η μάρθα διηκόνει, ο δε λάζαρος εις ην των ανακειμένων συν αυτώ. η ουν μαρία λαβούσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικής πολυτίμου, ήλειψε τους πόδας του ιησού, και εξέμαξε ταις θριξίν αυτής τους πόδας αυτού. η δε οικία επληρώθη εκ της οσμής του μύρου. λέγει ουν εις εκ των μαθητών αυτού ιούδας σίμωνος ισκαριώτης, ο μέλλων αυτόν παραδιδόναι. διά τι τούτο το μύρον ουκ επράθη τριακοσίων δηναρίων, και εδόθη πτωχοίς. είπε δε τούτο ουχ ότι περί των πτωχών έμελλεν αυτώ, αλλ ότι κλέπτης ην, και το γλωσσόκομον είχε, και τα βαλλόμενα εβά

que fecit iesus: crediderunt in eum. Quidam aũt ex ipsis abierunt ad phariseos & dixerunt eis que fecit iesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei cõciliũ: & dicebãt. Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic omnes credent in eum. Et venient romani: et tollent nostrum locum & gentẽ. Unus ãt ex ipsis caiphas noĩe: cum esset pontifex anni illius: dixit eis. Vos nescitis quicq̃ nec cogitatis: quia expedit nobis vt vnus moriatur homo pro populo & nõ tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit. sed cum esset pontifex anni illius ꝓphetauit: q̃ iesus moriturus erat pro gente. Et non tantum pro gente sed vt filios dei qui erãt dispersi congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Jesus ergo iã nõ palã ambulabat apd iudeos: sed abijt inde in regionem iuxta desertum in ciuitatẽ q̃ dicit̃ effrẽ: & ibi morabat̃ cũ discipl'is suis. Proximũ ãt erat pascha iudeorum & ascenderũt multi hierosolymam de regione ante pascha: vt sãctificarẽt seipos. Querebãt ergo iesum et colloquebant̃ ad inuicẽ in tẽplo stantes. Quid putatis: q̃ nõ venit ad diẽ festum istum. Dederãt aũt põtifices & pharisei mãdatũ vt si q̃s cognouerit vbi sit indicet vt apprehendant eum.

Cap. 12.

Jesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniã vbi lazarus fuerat mortuus quẽ suscitauit iesus. Fecerunt aũt ei cenam ibi: & martha ministrabat lazarus vero vnus erat ex discũbẽtibus cũ eo. Maria ergo accepit librã vnguẽti nardi pistici preciosi: et vnxit pedes iesu: et extersit pedes eius capill' suis: et domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius iudas scariotis qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs et datum est egenis? Dixit aũt hoc non quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat et loculos habẽs ea q̃ mittebãt̃ portabat.

σταζεν. είπεν ουν ο ιησούς. άφες αυτήν, εις
την ημέραν του ενταφιασμού μου τετήρη=
κεν αυτό. τους πτωχούς γαρ πάντοτε έχε=
τε μεθ᾽ εαυτών, εμέ δε ου πάντοτε έχετε.
έγνων ουν όχλος πολύς εκ των ιουδαίων
ότι εκεί εστί, και ήλθον ου διά τον ιησούν
μόνον, αλλ᾽ ίνα και τον λάζαρον ίδωσιν ον
ήγειρεν εκ νεκρών. εβουλεύσαντο δε οι αρ=
χιερείς ίνα και τον λάζαρον αποκτείνωσιν,
ότι πολλοί δι᾽ αυτόν υπήγον των ιουδαί=
ων, και επίστευον εις τον ιησούν. τη επαύριον
όχλος πολύς ο ελθών εις την εορτήν, α=
κούσαντες ότι έρχεται ο ιησούς εις ιεροσό=
λυμα, έλαβον τα βαΐα των φοινίκων, και
εξήλθον εις υπάντησιν αυτώ και έκραζον.
ωσαννά, ευλογημένος ο ερχόμενος εν ονό=
ματι κυρίου βασιλεύς του ισραήλ. ευρών
δε ο ιησούς ονάριον εκάθισεν επ᾽ αυτώ, κα
θώς εστί γεγραμμένον. μη φοβού θύγατερ
σιών, ιδού ο βασιλεύς σου έρχεται καθήμε
νος επί πώλον όνου. ταύτα δε ουκ έγνω=
σαν οι μαθηταί αυτού το πρώτον, αλλ᾽ ό=
τε εδοξάσθη ο ιησούς τότε εμνήσθησαν ότι
ταύτα ην επ᾽ αυτώ γεγραμμένα. και ταύ=
τα εποίησαν αυτώ. εμαρτύρει ουν ο όχλος
ο ων μετ᾽ αυτού, ότε τον λάζαρον εφώνη=
σεν εκ του μνημείου, και ήγειρεν αυτόν εκ
νεκρών. διά τούτο και υπήντησεν αυτώ ο ό=
χλος, ότι ήκουσε τούτο αυτόν πεποιηκέναι
το σημείον. οι ουν φαρισαίοι είπον προς ε=
αυτούς. θεωρείτε ότι ουκ ωφελείτε ουδέν. ί
δε ο κόσμος οπίσω αυτού απήλθεν. ήσαν δε
τινές έλληνες εκ των αναβαινόντων ίνα
προσκυνήσωσιν εν τη εορτή. ούτοι ουν προ
σήλθον φιλίππω τω από βηθσαϊδά της γα=
λιλαίας, και ηρώτων αυτόν λέγοντες. κύριε
θέλομεν τον ιησούν ιδείν. έρχεται φίλιππος
και λέγει τω ανδρέα. και πάλιν ανδρέας
και φίλιππος λέγουσι τω ιησού. ο δε ιη=
σούς απεκρίνατο αυτοίς λέγων. ελήλυθεν
η ώρα ίνα δοξασθή ο υιός του ανθρώπου. α
μήν αμήν λέγω υμίν, εάν μη ο κόκκος του
σίτου πεσών εις την γην αποθάνη αυτός
μόνος μένει. εάν δε αποθάνη, πολύν καρ=
πόν φέρει. ο φιλών την ψυχήν αυτού απολέ
σει αυτήν. και ο μισών την ψυχήν αυτού
εν τω κόσμω τούτω, εις ζωήν αιώνιον φυ
λάξει αυτήν. εάν εμοί διακονή τις, εμοί ακο=
λουθείτω. και όπου ειμί εγώ, εκεί και ο διά=
κονος ο εμός έσται. και εάν τις εμοί διακο=
νή τιμήσει αυτόν ο πατήρ. νυν η ψυχή μου
τετάρακται. και τι είπω. πάτερ σώσον με εκ
της ώρας ταύτης. αλλά διά τούτο ήλθον

Dixit ergo iesus. Sinite illam: vt in ꝏ
diem sepulture mee seruet ꝏꝏꝏ ꝏ
illud. Pauperes enim semper habetis B
vobiscũ: me aũt non semper habebitis.
Cognouit ergo turba multa ex iudeis Mat.21.a.
quia illic est: et venerũt non ꝑpter iesũ Mar.11.a.
tantum: sed vt lazarum viderent quem Luce.19.d
suscitauit a mortuis. Cogitauerũt aũt pri
cipes sacerdotũ vt et lazarũ interficerent:
quia multi ꝑpter illũ abibãt ex iudeis:
et credebant in iesum. In crastinũ autem Mat.21.a.
turba multa q̃ venerat ad diẽ festũ: cũ Mar.11.b.
audissent quia venit iesus hierosolymam: Luce.19.f.
acceperunt ramos palmarum et ꝏꝏ
ꝑcesserunt obuiam ei et clamabant. ꝏ
Osanna: benedictus qui venit in noĩe
domini rex israel. Et inuenit ꝏꝏꝏ
iesus asellum et sedit super eum: sicut Mat.21.a.
scriptum est. Noli timere filia ꝏꝏ Esaie.62.d
sion: ecce rex tuus venit sedens ꝏꝏ Zacha.9.b
super pullum asine. Hec non cognoue C
runt discipuli eius primum: sed quãdo
glorificatus est iesus: tũc recordati sũt quia
hec erant scripta de eo. Et hec ꝏꝏ
fecerũt ei. Testimoniũ ergo ꝑhibebat tur
ba que erat cum eo: quãdo lazarum voca
uit de monumento: et suscitauit eum a
mortuis. Propterea et obuiã venit ei tur
ba: quia audierunt eum fecisse hoc ꝏ
signum. Pharisei ergo dixerũt ad semet
ipsos. Videtis quia nihil ꝑficimus? Ecce
mũdus totus post eũ abijt. Erant autem
quidã gentiles ex his qui ascenderãt vt
adorarẽt in die festo. Hi ergo acces=
serũt ad philippũ q̃ erat a bethsaida gali=
lee: et rogabant eum dicentes. Domine
volumus iesum videre. Venit philippus:
et dicit andree. Andreas rursum ꝏꝏ
et philippus dixerũt iesu. Jesus autem D
respondit eis dicens. Venit ꝏꝏꝏ
hora vt clarificetur filius hominis. Amẽ
amen dico vobis: nisi granum ꝏꝏ
frumẽti cadẽs in terrã mortuũ fuerit ipm
solũ manet. Si aũt mortuũ fuerit: mul
tũ fructũ affert. Qui amat aiam suã: ꝑ= Mat.10.g.
det eam. Et qui odit animam suam ꝏ et.16.f. Mar.8.g.
in hoc mundo in vitam eternam custo Luce.17.g.
diet eam. Si quis mihi ministrat: me se
quatur. Et vbi sum ego illic et minister
meus erit. Si quis mihi ⌈ Nũc aia mea Mat.26.d.
ministrauerit: honorificabit eũ pr meus. Mar.14.d
turbata est. Et qd dicã? Pr saluifica
hac hora. Sed ꝑpterea veni ⌊ me ex

εις/την ώραν ταύτην. πάτερ δόξασον σου
/το όνομα. ήλθεν ουν φωνή εκ/του ουρα=
νού. και εδόξασα, και πάλιν δοξάσω. /ο ουν
όχλος/ο εστώς και ακούσας, έλεγε βρον=
τήν γεγονέναι. άλλοι έλεγον. άγγελος αυ=
τώ λελάληκεν. απεκρίθη ιησούς και είπεν. ου
δι εμέ αύτη/η φωνή γέγονεν, αλλά δι υ=
μάς. νυν κρίσις εστί/του κόσμου. νυν/ο άρ
χων/του κόσμου τούτου εκβληθήσεται έ=
ξω. καγώ εάν υψωθώ εκ/της γης πάντας
ελκύσω προς εμαυτόν. τούτο δε έλεγε
σημαίνων ποίω θανάτω ήμελλεν αποθνήσ
κειν. απεκρίθη αυτώ/ο όχλος. ημείς ηκούσα
μεν εκ/του νόμου ότι/ο χριστός μένει εις
/τον αιώνα. και πως συ λέγεις δει υψωθή
ναι/τον υιόν/του ανθρώπου. τις εστίν ού=
τος/ο υιός/του ανθρώπου. είπεν ουν αυτοίς
/ο ιησούς. έτι μικρόν χρόνον/το φως μεθ υ=
μών εστί. περιπατείτε έως/το φως έχετε, ίνα
μη σκοτία υμάς καταλάβη. και/ο περιπα=
τών εν/τη σκοτία ουκ οίδε που υπάγει. έ=
ως/το φως έχετε πιστεύετε εις/το φως, ίνα
υιοί φωτός γένησθε. ταύτα ελάλησεν/ο ιη=
σούς, και απελθών εκρύβη απ αυτών. το
σαύτα δε αυτού σημεία πεποιηκότος έμπρο
σθεν αυτών ουκ επίστευον εις αυτόν. ίνα/ο
λόγος ησαΐου/του προφήτου πληρωθή ον
είπε. κύριε τις επίστευσε/τη ακοή ημών, και
/ο βραχίων κυρίου τίνι απεκαλύφθη. διά του
το ουκ ηδύναντο πιστεύειν, ότι πάλιν εί=
πεν ησαΐας. τετύφλωκεν αυτών/τους οφθαλ
μούς, και πεπώρωκεν αυτών/την καρδίαν,
ίνα μη ίδωσι/τοις οφθαλμοίς, και νοήσωσι
/τη καρδία, και επιστραφώσι και ιάσωμαι
αυτούς. ταύτα είπεν ησαΐας ότε είδε/την
δόξαν αυτού, και ελάλησε περί αυτού. ό
μως μέντοι καί εκ/των αρχόντων πολλοί
επίστευσαν εις αυτόν, αλλά διά/τους φα=
ρισαίους ουχ ωμολόγουν, ίνα μη αποσυνά
γωγοι γένωνται. ηγάπησαν γαρ/την δόξαν
/των ανθρώπων μάλλον ήπερ/την δόξαν
/του θεού. ιησούς δε έκραξε και είπεν. /ο πισ
τεύων εις εμέ, ου πιστεύει εις εμέ, αλλ εις
/τον πέμψαντά με. και/ο θεωρών εμέ, θεω=
ρεί/τον πέμψαντα με. εγώ φως εις/τον κόσ
μον ελήλυθα, ίνα πας/ο πιστεύων εις εμέ, εν
/τη σκοτία μη μείνη. καί εάν τις μου ακούση
/των ρημάτων και μη πιστεύση, εγώ ου κρί
νω αυτόν. ου γαρ ήλθον ίνα κρίνω/τον κόσ
μον, αλλ ίνα σώσω/τον κόσμον. /ο αθετών ε
μέ και μη λαμβάνων/τα ρήματά μου, έχει
/τον κρίνοντα αυτόν. /ο λόγος ον ελάλησα
εκείνος κρινεί αυτόν εν/τη εσχάτη ημέρα, ό/

in horã hãc. Pater clarifica nomẽ tuũ.
Venit ergo vox de celo dicens.
Et clarificaui et iterũ clarificabo. [bat
Turba ergo q̃ stabat ⁊ audierat: dice=
tonitruũ esse factũ. Alij ãt dicebãt. An
gel9 ei locut9 est. Rñdit iesus ⁊ dixit.
Nõ ꝓpter me hec vox venit: sed pro=
pter vos. Nũc iudiciũ ẽ mũdi. Nũc prĩ
ceps huius mundi eijcietur foras.
Et ego si exaltat9 fuero a terra: omnia
traham ad meipsũ. Hoc autez dicebat
significans qua morte esset moriturus.
Respondit ei turba. Nos audiuimus
ex lege q2 christus manet in
eternum. Et quõ tu dicis oportet exal
tari filium hominis? Et quis est iste
filius hominis? Dixit ergo eis
iesus. Adhuc modicuz lumen in vobis
est. Ambulate dum lucem habetis: vt Eph
non vos tenebre cõprehẽdãt. Et q̃ ãbu 1.Th
lat in tenebris nescit quo vadat. Dum
lucem habetis credite in lucem: vt
filij lucis sitis. Hec locutus est iesus:
et abijt ⁊ abscondit se ab eis. Cum
autem tanta signa fecisset coram
eis non credebant in eum: vt
sermo esaie ꝓphete impleretur quem
dixit. Dñe q̃s credidit auditui nr̃o: et Esa
brachiũ dñi cui reuelatũ ẽ. Propterea
non poterant credere: quia iterũ dixit.
esaias. Excecauit oculos eorum:
et indurauit cor eorum:
vt non videant oculis et non intelligãt
corde: et conuertantur et sanem
eos. Hec dixit esaias quãdo vidit
gloriã eius: et locut9 est de eo. Verũ
tamen et ex principibus multi
crediderũt in eũ: sed ꝓpter phariseos
nõ confitebantur: vt de synagoga non
eijcerentur. Dilexerunt enim gloriam
hominum magis q̃ꝫ gloriam
dei. Jes9 ãt clamauit ⁊ dixit. Qui cre
dit in me: non credit in me sed in
eũ q̃ misit me. Et q̃ videt me: videt
eũ qui misit me. Ego lux in mundum
veni: vt omnis qui credit in me: in
tenebris nõ maneat. Et si q̃s audierit
verba mea ⁊ nõ custodierit: ego nõ iu
dico eũ. Nõ enim veni vt iudicẽ mũdũ
sed vt saluificẽ mũdũ. Qui spernit me
et non accipit verba mea habet
qui iudicet eũ. Sermo quẽ locut9 sũ:
ille iudicabit eũ in nouissimo die: quia

τι εγώ εξ εμαυτού ουκ ελάλησα. αλλ/ο πέμψας με πατήρ αυτός μοι εντολήν έδωκε τι είπω και τι λαλήσω. και οίδα ότι/ η εντολή αυτού ζωή αιώνιος εστίν. α ουν λαλώ εγώ, καθώς είρηκε μοι/ο πατήρ ούτως λαλώ.

Cap. 13.

Προ δε/της εορτής/του πάσχα ειδώς/ο ιησούς ότι ελήλυθεν αυτού/η ώρα, ίνα μεταβή εκ/του κόσμου τούτου προς/τον πατέρα, αγαπήσας/τους ιδίους/τους εν/τω κόσμω, εις τέλος ηγάπησεν αυτούς. και δείπνου γενομένου,/του διαβόλου ήδη βεβληκότος εις/την καρδίαν ιούδα σίμωνος ισκαριώτου ίνα αυτόν παραδώ, ειδώς/ο ιησούς ότι πάντα δέδωκεν αυτώ / ο πατήρ εις /τας χείρας, και ότι από θεού εξήλθε και προς /τον θεόν υπάγει, εγείρεται εκ/του δείπνου και τίθησι/τα ιμάτια, και λαβών λέντιον διέζωσεν εαυτόν. είτα βάλλει ύδωρ εις/τον νιπτήρα, και ήρξατο νίπτειν/τους πόδας/των μαθητών, και εκμάσσειν/τω λεντίω ω ην διεζωσμένος. έρχεται ουν προς σίμωνα πέτρον, και λέγει αυτώ εκείνος. κυρίε συ μου νίπτεις/τους πόδας. απεκρίθη ιησούς και είπεν αυτώ. ο εγώ ποιώ, συ ουκ οίδας άρτι, γνώση δε μετά ταύτα. λέγει αυτώ πέτρος. ου μή νίψης/τους πόδας μου εις/τον αιώνα. απεκρίθη αυτώ/ο ιησούς. εάν μη νίψω σε ουχ έχεις μέρος μετ εμού. λέγει αυτώ σίμων πέτρος. κύριε μη/ τους πόδας μου μόνον, αλλά και/τας χείρας και/την κεφαλήν. λέγει αυτώ/ο ιησούς./ο λελουμένος ου χρείαν έχει ή / τους πόδας νίψασθαι, αλλ εστί καθαρός όλος. και υμείς καθαροί εστέ, αλλ ουχί πάντες. ήδει γαρ/τον παραδιδόντα αυτόν. διά τούτο είπεν ουχί πάντες καθαροί εστέ. ότε ουν ένιψε/ τους πόδας αυτών, και έλαβε/τα ιμάτια αυτού, αναπεσών πάλιν είπεν αυτοίς. γινώσκετε τι πεποίηκα υμίν. υμείς φωνείτε με/ο διδάσκαλος και/ο κύριος, και καλώς λέγετε. ειμί γαρ. ει ουν εγώ ένιψα υμών/τους πόδας/ο κύριος και/ο διδάσκαλος, και υμείς οφείλετε αλλήλων νίπτειν/τους πόδας. υπόδειγμα γαρ δέδωκα υμίν, ίνα καθώς εγώ εποίησα υμίν, και υμείς ποιήτε. αμήν αμήν λέγω υμίν, ουκ εστί δούλος μείζων/του κυρίου αυτού, ουδέ απόστολος μείζων /του πέμψαντος αυτόν. ει ταύτα οίδατε, μακάριοι εστέ εάν ποιήτε αυτά. ου περί πάντων υμών λέγω. εγώ οίδα ους εξελεξάμην αλλ ίνα/η γραφή πληρωθή./ο τρώγων μετ εμού/τον άρτον, επήρεν επ εμέ / την πτέρ=

ego ex meipõ non sum locut⁹: sed q̇ misit me pater: ipẽ mihi mandatũ dedit q̇d dicã ⁊ q̇d loquar. Et scio qꝛ mãdatũ ei⁹ vita eterna est. Que ergo ego loquoꝛ: sicut dixit mihi pater sic loquoꝛ.

Cap. 13.

Ante diẽ festum pasche sciens iesus qꝛ venit hoꝛa eius vt transeat ex hoc mundo ad patrem: cum dilexisset suos qui erant in mundo: in finem dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam misisset in coꝛ vt traderet eũ iudas simonis scariotis: sciens quia omnia dedit ei pater in manus: et quia a deo exiuit et ad deum vadit: surgit a cena ⁊ ponit vestimẽta sua: et cũ accepisset linteũ p̃cinxit se. Deinde misit aquã in peluim: et cepit lauare pedes discipuloꝝ: ⁊ extergere litheo quo erat p̃cinct⁹. Venit ergo ad simonem petrum. Et dicit ei petr⁹. Domine tu mihi lauas pedes? Respondit iesus: et dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies autẽ postea. Dicit ei petrus. Non lauabis mihi pedes in eternum. Rñdit ei iesus. Si non lauero te non habebis partẽ mecũ. Dicit ei simon petr⁹. Dñe non tantum pedes meos: sed et manus et caput. Dicit ei iesus. Qui lotus est non indiget nisi vt pedes lauet: sed est mundus totus. Et vos mundi estis sꝫ nõ oẽs. Sciebat ei q̇s nã eẽt q̇ traderet eũ. Propterea dixit non estis mundi omnes. Postq̃ ergo lauit pedes eoꝝ: accepit vestimẽta sua: ⁊ cuꝫ recubuisset iterum dixit eis. Scitis q̇d fecerĩ vobis. Vos vocatis me magister ⁊ domine et bene dicitis. Sũ eteni. Si ergo ego laui pedes vestros dominus ⁊ magister: vos debetis alter alterius lauare pedes. Exempluꝫ enĩ dedi vobis: vt queẽadmodũ ego feci vobis: ita et vos faciatis. Amen amẽ dico vobis: non est seruus maioꝛ domino suo: neq꜄ apostolus maioꝛ est eo qui misit illum. Si hec scitis beati eritis si feceritis ea. Nõ de oĩb⁹ vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sꝫ vt adimpleat̃ scriptura. Qui mãducat mecũ panẽ: leuauit cõtra me calca=

Margin: A — Luce. 22. a. — Mat. 11. g. Luce. 10. f. sup̃. 6. c. — B — Galla. 6. a. — Mat. 10. e. Luce. 6. f. j. 15. f. — Psal. 40.

μαμ αὐτού. απάρτι λέγω υμίμ προ Του γεμέ
σθαι, ίμα όταμ γέμηται πιστεύσητε ότι εγώ
ειμί. αμήμ αμήμ λέγω υμίμ ο λαμβάμωμ ε
άμ Τιμά πέμψω, εμέ λαμβάμει. ο Λε εμέ λαμ
βάμωμ, λαμβάμει Τομ ϖέμψαμτα με. Ταύτα
ειπώμ ο ιησούς εταράχθη Τω ϖμεύματι και
εμαρτύρησε και είπεμ. αμήμ αμήμ λέγω υ=
μίμ ότι εις εξ υμώμ ϖαραλώσει με. έβλεπομ
ουμ εις αλλήλους οι μαθηταί απορούμεμοι
ϖερί Τίμος λέγει. ημ Λε αμακείμεμος εις Τωμ
μαθητώμ αυτού εμ Τω κόλπω Του ιησού
ομ ηγάπα ο ιησούς. μεύει ουμ Τούτω σίμωμ
ϖέτρος ϖυθέσθαι Τις αμ είη ϖερί ου λέγει.
επιπεσώμ Λε εκείμος επί Το στήθος Του ιησού
λέγει αυτώ. κύριε Τις εστίμ. αποκρίμεται ο
ιησούς. εκείμος εστίμ ω εγώ βάψας Το ψω
μίομ επιλώσω. και εμβάψας Το ψωμίομ, Λί
Λωσιμ ιούλα σίμωμος ισκαριώτη. και μετά
Το ψωμίομ Τότε εισήλθεμ εις εκείμομ ο σατα
μάς. λέγει ουμ αυτώ ο ιησούς. ο ϖοιείς ποί
ησομ Τάχιομ. Τούτο Λε ουλείς έγμω Τωμ α
μακειμέμωμ ϖρος Τι είπεμ αυτώ. Τιμές γαρ ε
Λόκουμ εϖεί Το γλωσσόκομομ είχεμ ο ιού=
λας, ότι λέγει αυτώ ο ιησούς, αγόρασομ ωμ
χρείαμ έχομεμ εις Τημ εορτήμ, η Τοις ϖτω=
χοίς ίμα Τι Λω. λαβώμ ουμ Το ψωμίομ εκεί=
μος ευθέως εξήλθεμ. ημ Λε μυξ ότε εξήλθε. λέ
γει ο ιησούς. μυμ ελοξάσθη ο υιός Του αμ=
θρώπου, και ο θεός ελοξάσθη εμ αυτώ. ει ο
θεός ελοξάσθη εμ αυτώ, και ο θεός Λοξάσει
αυτόμ εμ εαυτώ, και ευθύς Λοξάσει αυτόμ.
Τεκμία, έτι μικρόμ μεθ υμώμ ειμί. ζητήσετε
με, και καθώς είϖομ Τοις ιουλαίοις, ότι ό=
που υπάγω εγώ υμείς ου Λύμασθε ελθείμ.
και υμίμ λέγω άρτι. εμτολήμ καιμήμ Λίλω
μι υμίμ ίμα αγαπάτε αλλήλους, καθώς ηγά
ϖησα υμάς, ίμα και υμείς αγαϖάτε αλλή=
λους. εμ Τούτω γμώσομται ϖάμτες ότι εμοί
μαθηταί εστέ εάμ αγάπημ έχητε εμ αλλή=
λοις. λέγει αυτώ σίμωμ ϖέτρος. κύριε πού
υπάγεις. αϖεκρίθη αυτώ ο ιησούς. όϖου
εγώ υπάγω ου Λύμασαι με μυμ ακολουθή=
σαι, ύστερομ Λε ακολουθήσεις μοι. λέγει αυ
τώ ϖέτρος. κύριε, Λιατί ου Λύμαμαι σοι α=
κολουθήσαι άρτι, Τημ ψυχήμ μου υπέρ σου
θήσω. αϖεκρίθη αυτώ ο ιησούς. Τημ ψυ=
χήμ σου υπέρ εμού θήσεις. αμήμ αμήμ λέ=
γω σοι, ου μή αλέκτωρ φωμήση έως ου α=
παρμήση με Τρις. Cap. 14.

Μη Ταρασσέσθω υμώμ η καρλία. ϖιστεύε
τε εις Τομ θεόμ, και εις εμέ ϖιστεύετε.
εμ Τη οικία Του ϖατρός μου μομαί ϖολλαί
εισίμ. ει Λε μη, είϖομ αμ υμίμ. ϖορεύομαι

neū suū. Amodo dico vobis priusq̄ fiat
vt cum factū fuerit credatis: q2 ego
sū. Amē amē dico vobis: q̄ accipit si Mat. Luc.
quē misero: me accipit. Qui āt me ac
cipit: accipit eum qui me misit. Cū hec
dixisset iesus turbatus est spiritu: et
ptestat9 est ꝛ dixit. Amen amē dico vo Mat.
bis q2 vn9 ex vobis tradet me. Aspicie Mar. Luc.
bant ergo ad inuicem discipuli hesitātes
de quo diceret. Erat ergo recūbēs vn9 j.21.
ex discipulis eius in sinu iesu
quē diligebat ies9. Innuit ergo huic si
mō petr9 ꝛ dixit ei. Quis ē de quo dicit.
Itaq3 cū recubuisset ille supra pect9 iesu
dicit ei Domine quis est? Respondit
iesus. Ille est cui ego intinctum panē
porrexero. Et cum intinxisset panē de
dit iude simonis scariote. Et post
buccellā introiuit in eum sathanas.
Et dicit ei iesus. Quod facis fac
citi9. Hoc aūt nemo sciuit discūbentiū
ad q̄d dixerit ei. Quidā enim putabāt
quia loculos habebat iudas
q2 dixisset ei iesus: eme ea que
op9 sūt nobis ad diē festū: aut egenis
vt aliq̄d daret. Cum ergo accepisset ille
bucellā: exiuit cōtinuo. Erat aūt nox.
Cū ergo exisset dixit iesus. Nūc clarifi
cat9 ē fili9 hoīs: ꝛ de9 clarificat9 est in
eo. Si de9 clarificat9 ē i eo: ꝛ de9 cla
rificabit eū in semetipō: ꝛ ꝯtinuo clarifi
cabit eū. Filioli: adhuc modicū vobiscū
sū. Queretis me: ꝛ sicut dixi iudeis: quo sup.
ego vado vos non potestis venire.
Et vobis dico mō. Mādatū nouū do 1. Ep.
vobis: vt diligatis inuicem sicut dilexi
vos vt et vos diligatis inuicem.
In hoc cognoscent oēs q2 discipuli mei
estis: si dilectionē habueritis ad inuicē.
Dicit ei simon petrus. Domine quo
vadis. Respondit iesus. Quo
ego vado non potes me modo sequi:
sequeris aūt postea. Dicit ei
petrus. Quare non possum te sequi
modo? Animam meam pro te
ponam. Respondit ei iesus. Animam
tuam pro me pones. Amen amen di
co tibi: non cantabit gallus donec
ter me neges. Cap. 14.

Et ait discipulis suis. Nō turbet cor
vrm neq3 formidet. Creditis i deū ꝛ
in me credite. In domo pris mei mā
siōes mlte sūt. Si quo min9: dixissē vo

ετοιμάσαι τόπον υμίν. και εάν πορευθώ
και ετοιμάσω υμίν τόπον, πάλιν έρχομαι
και παραλήψομαι υμάς πρός εμαυτόν, ί=
να όπου ειμί εγώ, και υμείς ήτε. και όπου
εγώ υπάγω οίδατε, και την οδόν οίδατε.
λέγει αυτώ θωμάς κύριε ουκ οίδαμεν που
υπάγεις, και πως δυνάμεθα την οδόν ειδέ
ναι. λέγει αυτώ ο ιησούς. εγώ ειμί η οδός
και η αλήθεια και η ζωή. ουδείς έρχεται
προς τον πατέρα ει μή δι εμού. ει εγνώκει
τε με, και τον πατέρα μου εγνώκειτε αν. και
απάρτι γινώσκετε αυτόν, και εωράκατε αυ=
τόν. λέγει αυτώ φίλιππος. κύριε δείξον η=
μίν τον πατέρα, και αρκεί ημίν. λέγει αυτώ
ο ιησούς. τοσούτον χρόνον μεθ υμών ειμί,
και ουκ έγνωκας με. φίλιππε, ο εωρακώς
εμέ, εώρακε τον πατέρα, και πως συ λέ=
γεις δείξον ημίν τον πατέρα. ου πιστεύεις ό
τι εγώ εν τω πατρί και ο πατήρ εν εμοί εσ
τί. τα ρήματα α εγώ λαλώ υμίν, απ εμαυ
τού ου λαλώ. ο δε πατήρ ο εν εμοί μένων
αυτός ποιεί τα έργα. πιστεύετε μοι ότι ε=
γώ εν τω πατρί, και ο πατήρ εν εμοί εσ=
τίν. ει δε μη διά τα έργα αυτά πιστεύετε
μοι. αμήν αμήν λέγω υμίν, ο πιστεύων εις
εμέ, τα έργα α εγώ ποιώ κακείνος ποιήσει,
και μείζονα τούτων ποιήσει, ότι εγώ προς
τον πατέρα μου πορεύομαι. και ότι αν αι=
τήσητε εν τω ονόματί μου, τούτο ποιήσω,
ίνα δοξασθή ο πατήρ εν τω υιώ. εάν τι αι=
τήσητε εν τω ονόματι μου, εγώ ποιήσω. εάν
αγαπάτε με, τας εντολάς τας εμάς τηρήσα
τε. και εγώ ερωτήσω τον πατέρα, και άλλον
παράκλητον δώσει υμίν, ίνα μένη μεθ υ=
μών εις τον αιώνα το πνεύμα της αληθείας,
ο ο κόσμος ου δύναται λαβείν, ότι ου θε=
ωρεί αυτό ουδέ γινώσκει αυτό. υμείς δε γι
νώσκετε αυτό, ότι παρ υμίν μένει. και εν υ=
μίν έσται. ουκ αφήσω υμάς ορφανούς, έρ=
χομαι προς υμάς. έτι μικρόν, και ο κόσμος
με ουκέτι θεωρεί. υμείς δε θεωρείτε με, ότι
εγώ ζω και υμείς ζήσεσθε. εν εκείνη τη ημέ
ρα γνώσεσθε υμείς, ότι εγώ εν τω πατρί
μου και υμείς εν εμοί κάγώ εν υμίν. ο έχων
τας εντολάς μου και τηρών αυτάς, εκείνος
εστίν ο αγαπών με. ο δε αγαπών με αγα=
πηθήσεται υπό του πατρός μου. και εγώ α=
γαπήσω αυτόν, και εμφανίσω αυτώ εμαυ=
τόν. λέγει αυτώ ιούδας ουχ ο ισκαριώτης.
κύριε, και τι γέγονεν ότι ημίν μέλλεις εμ=
φανίζειν σεαυτόν και ουχί τω κόσμω. απε=
κρίθη ιησούς και είπεν αυτώ. εάν τις αγαπά
με, τον λόγον μου τηρήσει, και ο πατήρ

bis: quia vado parare vobis locum. Et si abiero
et preparauero vobis locum: iterum venio
et accipiam vos ad meipsum: vt
vbi sum ego et vos sitis. Et quo
ego vado scitis: et viam scitis.
Dicit ei thomas. Domine nescimus quo
vadis: et quomodo possumus viam scire?
Dicit ei iesus. Ego sum via
veritas et vita. Nemo venit
ad patrem nisi per me. Si cognouissetis
me: et patrem meum vtique cognouissetis. Et
amodo cognoscetis eum: et vidistis eum.
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem et sufficit nobis. Dicit ei
iesus. Tanto tempore vobiscum sum
et non cognouistis me? Philippe qui vidit
me vidit et patrem: et quomodo tu dicis
ostende nobis patrem. Non credis quia
ego in patre et pater in me est?
Verba que ego loquor vobis a meipso
non loquor. Pater autem in me manens B
ipse facit opera. Non creditis quia ego
in patre et pater in me est.
Alioquin propter opera ipsa credite. sup. 5. f.
Amen amen dico vobis: qui credit in
me opera que ego facio et ipse faciet:
et maiora horum faciet quia ego ad j.16.d.
patrem vado. Et quodcumque petieritis patrem
in nomine meo: hoc faciam:
vt glorificetur pater in filio. Si quid petieri Mat. 21. d.
tis me in nomine meo: hoc faciam. Si Mar. 11. e.
diligitis me mandata mea seruate. j.15.b.et.16 f.
Et ego rogabo patrem et alium
paraclitum dabit vobis vt maneat vobiscum
in eternum spiritum veritatis:
quem mundus non potest accipere: quia non vi=
det eum: nec scit eum. Vos autem cogno
scetis eum: quia apud vos manet et in vo
bis erit. Non relinquam vos orphanos: ve
niam ad vos. Adhuc modicum et mundus
me iam non videt. Vos autem videtis me quia C
ego viuo et vos viuetis. In illo die
vos cognoscetis quia ego sum in patre
meo et vos in me et ego in vobis. Qui habet
mandata mea et seruat ea: ille
est qui diligit me. Qui autem diligit me: dili Mat. 10. g.
getur a patre meo. Et ego diligam et.18.a.et.25 f.
eum et manifestabo ei meipsum. Luce. 10. c.
Dicit ei iudas non ille scariotis.
Domine quid factum est quia manifestaturus es no
bis teipsum et non mundo? Respondit
iesus et dixit ei. Si quis diligit
me sermonem meum seruabit: et pater

μου αγαπήσει αυτόν, και προς αυτόν ελευσόμεθα και μονήν παρ αυτώ ποιήσομεν. ο μη αγαπών με, τους λόγους μου ου τηρεί. και ο λόγος ον ακούετε, ουκ εστίν εμός, αλλά του πέμψαντος με πατρός. ταύτα λελάληκα υμίν παρ υμίν μένων. ο δε παράκλητος το πνεύμα το άγιον ο πέμψει ο πατήρ εν τω ονόματι μου, εκείνος υμάς διδάξει πάντα, και υπομνήσει υμάς πάντα α είπον υμίν. ειρήνην αφίημι υμίν, ειρήνην την εμήν δίδωμι υμίν. ου καθώς ο κόσμος δίδωσιν εγώ δίδωμι υμίν. μη ταρασσέσθω υμών η καρδία μηδε δειλιάτω. ηκούσατε ότι εγώ είπον υμίν, υπάγω και έρχομαι προς υμάς. ει ηγαπάτε με, εχάρητε άν, ότι είπον πορεύομαι προς τον πατέρα, ότι ο πατήρ μου μείζων μου εστί. και νυν είρηκα υμίν πριν γενέσθαι, ίνα όταν γένηται πιστεύσητε. ουκέτι πολλά λαλήσω μεθ υμών. έρχεται γαρ ο του κόσμου άρχων και εν εμοί ουκ έχει ουδέν. αλλ ίνα γνω ο κόσμος ότι αγαπώ τον πατέρα, και καθώς ενετείλατο μοι ο πατήρ ούτως ποιώ. εγείρεσθε άγωμεν εντεύθεν. Cap. 15.

Εγώ ειμί η άμπελος η αληθινή, και ο πατήρ μου ο γεωργός εστί. παν κλήμα εν εμοί μη φέρον καρπόν, αίρει αυτό. και παν το καρπόν φέρον καθαίρει αυτό, ίνα πλείονα καρπόν φέρη. ήδη υμείς καθαροί εστέ, διά τον λόγον ον λελάληκα υμίν. μείνατε εν εμοί, καγώ εν υμίν. καθώς το κλήμα ου δύναται καρπόν φέρειν αφ εαυτού εάν μη μείνη εν τη αμπέλω, ούτως ουδέ υμείς εάν μη εν εμοί μείνητε. εγώ ειμί η άμπελος, υμείς τα κλήματα. ο μένων εν εμοί καγώ εν αυτώ, ούτος φέρει καρπόν πολύν. ότι χωρίς εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν. εάν μη τις μείνη εν εμοί, εβλήθη έξω ως το κλήμα, και εξηράνθη. και συνάγουσιν αυτά, και εις το πυρ βάλλουσι, και καίεται. εάν μείνητε εν εμοί, και τα ρήματα μου εν υμίν μείνη, ο εάν θέλητε αιτήσεσθε και γενήσεται υμίν. εν τούτω εδοξάσθη ο πατήρ μου, ίνα καρπόν πολύν φέρητε, και γενήσεσθε εμοί μαθηταί. καθώς ηγάπησε με ο πατήρ, καγώ ηγάπησα υμάς. μείνατε εν τη αγάπη τη εμή. εάν τας εντολάς μου τηρήσητε, μενείτε εν τη αγάπη μου. καθώς εγώ τας εντολάς του πατρός μου τετήρηκα, και μένω αυτού εν τη αγάπη. ταύτα λελάληκα υμίν, ίνα η χαρά η εμή εν υμίν μείνη και η χαρά υμών πληρωθή. αύτη εστίν η εντολή η εμή, ίνα αγαπάτε αλλήλους, καθώς ηγάπησα υ-

meus diliget eum: τ ad eum veniem9: et mansionẽ apud eũ faciem9. [Γ] pruat. Qui nõ diligit me sermones meos nõ. Et sermonẽ quẽ audistis nõ est meus: sed eius qui misit me patris. Hec locut9 sũ vobis apđ vos manẽs. Paraclitus aũt spiritus sanctus quẽ mittet pater in nomine meo: ille vos docebit omnia τ suggeret vobis oĩa quecunq̃ dixero vobis. Pacẽ relinquo vobis: pacẽ meã do vobis. Non quomodo mũd9 dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neq̃ formidet. Audistis q2 ego dixi vobis: vado et venio ad vos. Si diligeretis me gauderetis vti vado ad patrem: quia pater [maior] q̃: q2 maior me est. Et nunc dixi vobis priusq̃ fiat vt cum factuz fuerit credatis. Jam nõ multa loquar vobiscũ. Venit enim princeps mũdi huius: τ in me nõ hz q̃cq̃. Sz vt cognoscat mũd9: q2 diligo patrem: et sicut mandatũ dedit mihi pater sic facio. Surgite eamus hinc. Cap. 15.

Ego sum vitis vera: et pater me9 agricola est. Oẽm palmitẽ ĩ me nõ ferentẽ fructuz tollet eũ: τ oẽm qui fert fructum purgabit eum vt fructũ pl9 afferat. Jã vos mũdi estis propter sermonẽ quẽ locut9 sũ vobis: Manete ĩ me et ego in vobis. Sicut palmes nõ põt ferre fructũ a semetipõ nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis vos palmites: qui manet in me τ ego ĩ eo hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis ĩ me nõ mãserit mittet foras sicut palmes τ arescet: τ colligent eum τ in ignem mittent et ardet. Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcũq̃ volueritis petetis τ fiet vobis. In hoc clarificat9 ẽ pr̃ me9 vt fructũ plĩmũ afferatis: τ efficiamĩ mei discipli. Sicut dilexit me pater et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si p̃cepta mea seruaueritis: manebitis ĩ dilectione mea: sicut et ego patris mei precepta seruaui: et maneo in ei9 dilectiõe. Hec locut9 sũ vobis vt gaudiũ meũ in vobis sit: τ gaudiũ vestrũ ipleatur. Hoc est preceptũ meũ vt diligatis invicem sicut dilexi vos.

μας. μείζονα ταύτης αγάπην ουδείς έχει, ίνα τις την ψυχήν αυτού θη υπέρ των φίλων αυτού. υμείς φίλοι μου εστέ, εάν ποιήτε όσα εγώ εντέλλομαι υμίν. ουκέτι υμάς λέγω δούλους, ότι ο δούλος ουκ οίδε τι ποιεί αυτού ο κύριος. υμάς δε είρηκα φίλους, ότι πάντα α ήκουσα παρά του πατρός μου εγνώρισα υμίν. ουχ υμείς με εξελέξασθε, αλλ εγώ εξελεξάμην υμάς, και έθηκα υμάς, ίνα υμείς υπάγητε και καρπόν φέρητε, και ο καρπός υμών μένη, ίνα ότι αν αιτήσητε τον πατέρα εν τω ονόματι μου, δω υμίν. ταύτα εντέλλομαι υμίν, ίνα αγαπάτε αλλήλους. ει ο κόσμος υμάς μισεί, γινώσκετε ότι εμέ πρώτον υμών μεμίσηκεν. ει εκ του κόσμου ήτε, ο κόσμος αν το ίδιον εφίλει. ότι δε εκ του κόσμου ουκ εστέ, αλλ εγώ εξελεξάμην υμάς εκ του κόσμου, διά τούτο μισεί υμάς ο κόσμος. μνημονεύετε του λόγου ου εγώ είπον υμίν. ουκ εστί δούλος μείζων του κυρίου αυτού. ει εμέ εδίωξαν και υμάς διώξουσιν. ει τον λόγον μου ετήρησαν, και τον υμέτερον τηρήσουσιν. αλλά ταύτα πάντα ποιήσουσιν υμίν διά το όνομα μου, ότι ουκ οίδασι τον πέμψαντα με. ει μη ήλθον και ελάλησα αυτοίς, αμαρτίαν ουκ είχον. νυν δε πρόφασιν ουκ έχουσι περί της αμαρτίας αυτών. ο εμέ μισών, και τον πατέρα μου μισεί. ει τα έργα μη εποίησα εν αυτοίς α ουδείς άλλος πεποίηκεν, αμαρτίαν ουκ είχον. νυν δε και εωράκασι και μεμισήκασι και εμέ και τον πατέρα μου. αλλ ίνα πληρωθή ο λόγος ο γεγραμμένος εν τω νόμω αυτών ότι εμίσησαν με δωρεάν. όταν δε έλθη ο παράκλητος ον εγώ πέμψω υμίν παρά του πατρός, το πνεύμα της αληθείας, ο παρά του πατρός εκπορεύεται, εκείνος μαρτυρήσει περί εμού, και υμείς δε μαρτυρείτε, ότι απ αρχής μετ εμού εστέ.

Cap. 16.

Ταύτα λελάληκα υμίν, ίνα μη σκανδαλισθήτε. αποσυναγώγους ποιήσουσιν υμάς. αλλ έρχεται ώρα, ίνα πας ο αποκτείνας υμάς, δόξη λατρείαν προσφέρειν τω θεώ. και ταύτα ποιήσουσιν, ότι ουκ έγνωσαν τον πατέρα ουδέ εμέ. αλλά ταύτα λελάληκα υμίν, ίνα όταν έλθη η ώρα μνημονεύητε αυτών, ότι εγώ είπον υμίν. ταύτα δε υμίν εξ αρχής ουκ είπον ότι μεθ υμών ήμην. νυν δε υπάγω προς τον πέμψαντα με, και

Maiorē hac dilectionē nemo habet: q̄ vt animā suam ponat quis pro amicis suis. Vos amici mei estis: si feceritis que ego precipio vobis. Iā non dicam vos seruos: q2 seruus nescit quid faciat dñs eius. Vos aūt dixi amicos: quia oīa quecūq3 audiui a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos: et posui vos vt eatis et fructum afferatis: et fructus vester maneat: vt quodcunq3 petieritis patrē in nomine meo det vobis. Hec mando vobis vt diligatis inuicem. Si mundus vos odit: scitote q2 me priorē vobis odio hūit. Si de mūdo fuissetis: mūdus quod suum erat diligeret. Q2 vero de mūdo nō estis: sed ego elegi vos de mundo: propterea odit vos mundus. Memētote sermonis mei quem ego dixi vobis. Non est seruus maior domino suo. Si me psecuti sūt & vos psequēt. Si sermonem meum seruauerunt: et vestrum seruabunt. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meū: quia nesciunt eū qui misit me. Si nō venissē et locutus fuissē eis: peccatū nō hērent. Nūc aūt excusationē non hūt de peccato suo. Qui me odit: et patrem meum odit. Si opera nō fecissē in eis que nemo alius fecit: peccatum non haberent. Nunc aūt & viderunt: et oderunt et me et patrem meū. Sed vt adipleatur sermo qui in lege eorum scriptus est: quia odio habuerūt me gratis. Cū aūt venerit paclitus quē ego mittā vobis a pře spiritum veritatis qui a patre procedit: ille testimoniū phibebit de me: & vos testimoniū phibebitis quia ab initio mecum estis.

Cap. 16.

Hec locutus sum vobis vt nō scandalizemini. Absq3 synagogis facient vos. Sed venit hora vt oīs qui interficit vos: arbitretur obsequiū se prestare deo. Et hec facient vobis: quia non nouerunt patrem neq3 me. Sed hec locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum: reminiscamini quia ego dixi vobis. Hec autē vobis ab initio non dixi quia vobiscū eram. Et nunc vado ad eum qui misit me: et

Phil.3.d. 1.The.4.b 1.Joh.4.c
1.Johā.3.e Mat.20.f. Mar.10.g.
C
1.Johā.3.d
Mat.10.c. Luce.6.f.
Mat.24.b Mar.13.b Luce.21.c.
D
Psal.108
A
Mat.10.c. Mar.13.b. Luce.12.b.

οὐδείς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με ποῦ ὑπάγεις.
ἀλλ᾽ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύ-
πη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ᾽ ἐ-
γὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑ-
μῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀ-
πέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς
ὑμᾶς. ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς. καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν
κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιο-
σύνης καὶ περὶ κρίσεως. περὶ ἁμαρτίας
μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ. περὶ δι-
καιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου
ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με. περὶ δὲ
κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τού-
του κέκριται. ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑ-
μῖν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ὅ-
ταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθεί-
ας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν
οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν
ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγ-
γελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ
ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάν-
τα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστι. διὰ τοῦ-
το εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀ-
ναγγελεῖ ὑμῖν. μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με,
καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. εἶπον οὖν ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους. τί ἐστι
τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, μικρὸν καὶ οὐ θεω-
ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,
καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. ἔ-
λεγον οὖν. τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει τὸ μι-
κρόν. οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. ἔγνω οὖν ὁ Ἰη-
σοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν
αὐτοῖς περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων,
ὅτι εἶπον μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πά-
λιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. ἀμὴν ἀμὴν λέ-
γω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς,
ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται. ὑμεῖς δὲ λυπηθή-
σεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-
νήσεται. ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει ὅτι
ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς. ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ
παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως
διὰ τὴν χαράν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς
τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν
ἔχετε. πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρή-
σεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ-
μέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀ-
μὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε
τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώ-
σει ὑμῖν. ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν

nemo ex vobis iterrogat me quo vadis.
Sed quia hec locutus sũ vobis: tristi
tia impleuit cor vestrum. Sed ego
veritatem dico vobis: expedit vobis
vt ego vadam. Si enim ego non abiero
paraclitus non veniet ad
vos: si aũt abiero mittam eum
ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato: et de iustitia
et de iudicio. De peccato
quidẽ: quia non crediderũt in me. De iu
stitia vero: quia ad patrem
vado et iam non videbitis me. De
iudicio aũt: quia princeps mundi hui9
iam iudicat9 est. Adhuc mlta hẽo vo-
bis dicere: sed nõ potestis portare mõ.
aũt venerit ille spirit9 veritatis: Cum
docebit vos omnem veritatem.
Non .n. loquetur a semetipso: sed que-
cũqȝ audiet loquet: et q̃ vẽtura sũt ãnũ
ciabit vobis. Ille me clarificabit: qr de
meo accipiet et annũciabit vobis. Oia
quecũqȝ habet pater mea sũt. Propte-
rea dixi: qr de meo accipiet et annũcia
bit vobis. Modicũ et iã nõ videbitis me:
et iterũ modicũ et videbitis me: qr va-
do ad patrem. Dixerunt ergo ex
discipulis eius adinuicem. Quid est
hoc qd dicit nobis modicũ et nõ videbi
tis me: et iterũ modicũ et videbitis me
et quia vado ad patrem? Dicebant
ergo. Quid ẽ hoc quod dicit modicũ?
Nescim9 quid loquit. Cognouit ãt ie-
sus quia volebãt eũ interrogare et dixit
eis. De hoc queritis inter vos:
qr dixi modicũ et nõ videbitis me: et ite
rũ modicũ et videbitis me. Amẽ amẽ di
co vobis: qr plorabitis et flebitis vos
mũdus aũt gaudebit. Vos aũt cõtrista
bimini sȝ tristitia vestra vertet in gaudiũ.
Mulier cum parit tristitiam habet: qr
venit hora eius. Cum aũt peperit
puerum iam non meminit pressure
propter gaudium: quia natus est hõ in
mũdũ. Et vos igit nũc quidẽ tristitiã
hẽtis. Iterũ autẽ videbo vos: et gaude
bit cor vestrum: et gaudium vestrum
nemo tollet a vobis. Et in illo die
me nõ iterrogabitis q̃cq̃. Amen amen
dico vobis: si quid petieritis
patrem in nomine meo dabit
vobis. Usqȝ mõ nõ petistis quicq̃ in

τω ὀμόματι μου. αιτεῖτε και λήψεσθε, ἵμα ἡ χαρά υμῶμ ἡ πεπληρωμέμη. Ταῦτα εμ παροιμίαις λελάληκα υμίμ. αλλ᾽ ἔρχεται ὥρα ὅτε ουκέτι εμ παροιμίαις λαλήσω υμίμ, αλλά παρρησία περί του πατρός αμαγγελῶ υμίμ. εμ εκείμη τη ημέρα εμ τω ὀμόματι μου αιτήσεσθε. και ου λέγω υμίμ ὅτι εγὼ ερωτήσω τομ πατέρα περί υμῶμ. αυτός γαρ ὁ πατήρ φιλεῖ υμάς, ὅτι υμεῖς εμέ πεφιλήκατε, και πεπιστεύκατε ὅτι εγὼ παρά του θεοῦ εξῆλθομ. εξῆλθομ παρά του πατρός, και ελήλυθα εις τομ κόσμομ. πάλιμ αφίημι τομ κόσμομ, και πορεύομαι προς τομ πατέρα. λέγουσιμ αυτῶ οἱ μαθηταί αυτου. ἴδε μυμ παρρησία λαλεῖς, και παροιμίαμ ουδεμίαμ λέγεις. μυμ οἴδαμεμ ὅτι οἶδας πάμτα, και ου χρείαμ ἔχεις ἵμα τις σε ερωτᾶ. εμ τούτω πιστεύομεμ ὅτι από θεοῦ εξῆλθες. απεκρίθη αυτοῖς ὁ ιησοῦς. ἄρτι πιστεύετε. ιδού ἔρχεται ὥρα, και μυμ ελήλυθεμ, ἵμα σκορπισθῆτε ἕκαστος εις τα ἴδια και εμέ μόμομ αφῆτε. και ουκ ειμί μόμος, ὅτι ὁ πατήρ μετ᾽ εμοῦ εστί. Ταῦτα λελάληκα υμίμ, ἵμα εμ εμοί ειρήμημ ἔχητε. εμ τω κόσμω θλῖψιμ ἔχετε, αλλά θαρσεῖτε, εγὼ μεμίκηκα τομ κόσμομ. Cap.17.

Ταῦτα ἐλάλησεμ ὁ ιησοῦς, και επῆρε τους ὀφθαλμούς αυτοῦ εις τομ ουραμόμ και εἶπε. πάτερ ελήλυθεμ ἡ ὥρα, δόξασόμ σου τομ υιόμ, ἵμα και ὁ υιός σου δοξάσῃ σε. καθὼς ἔδωκας αυτῶ εξουσίαμ πάσης σαρκός ἵμα πᾶμ ὃ δέδωκας αυτῶ, δώσει αυτοῖς ζωὴμ αιώμιομ. αὕτη δε εστίμ ἡ αιώμιος ζωή, ἵμα γιμώσκωσι σε τομ μόμομ αληθιμόμ θεόμ, και ὃμ απέστειλας ιησοῦμ χριστόμ. εγὼ σε εδόξασα επί της γῆς, το ἔργομ ετελείωσα ὃ δέδωκας μοι ἵμα ποιήσω. και μυμ δόξασόμ με συ πάτερ παρά σεαυτῶ τη δόξη ἧ εἶχομ προ του τομ κόσμομ εἶμαι παρά σοι. εφαμέρωσα σου το ὄμομα τοις αμθρώποις, οὓς δέδωκας μοι εκ του κόσμου. σοι ἦσαμ, και εμοί αυτούς δέδωκας, και τομ λόγομ σου τετηρήκασι. μυμ ἔγμωκαμ ὅτι πάμτα ὅσα δέδωκας μοι παρά σου εστίμ, ὅτι τα ῥήματα ἃ δέδωκας μοι δέδωκα αυτοῖς, και αυτοί ἔλαβομ, και ἔγμωσαμ αληθῶς ὅτι παρά σου εξῆλθομ, και επίστευσαμ ὅτι συ με απέστειλας. εγὼ περί αυτῶμ ερωτῶ, ου περί του κόσμου ερωτῶ, αλλά περί ὧμ δέδωκας μοι, ὅτι σοι εισί. και τα εμά πάμτα σά εστι, και τα σα εμά. και δεδόξασμαι εμ αυτοῖς. και ουκέτι ειμί εμ τω κόσμω, και οὗτοι εμ τω κόσμω ει=

noie meo. Petite et accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hec in prouerbijs locutꝰ sum vobis. Venit hora cuz iam nō in prouerbijs loquar vobis: sed palam de patre meo annunciabo vobis. In illo die in noie meo petetis. Et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse enim pater amat vos quia vos me amastis: et credidistis quia ex deo exiui. Exiui a patre et veni in mundum. Iterum relinquo mundum: et vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palaz loqueris et prouerbiū nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia: et non opus est tibi vt quis te interroget. In hoc credimus: quia a deo existi. Respondit eis iesus. Modo creditis. Ecce venit hora et iam venit vt dispergamini vnusquisque in propria et me solum relinquatis: et nō sū solus quia pater mecū est. Hec locutus suz vobis vt in me pacem habeatis. In mūdo pressurā habebitis: sed confidite: ego vici mundum. Cap.17.

Hec locutus est iesus: et subleuatis oculis in celum dixit. Pater venit hora clarifica filiū tuū vt filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis vt omne quod dedisti ei det eis vitam eternam. Hec est autem vita eterna vt cognoscāt te solū deū verum: et quem misisti iesum xp̄m. Ego te clarificaui super terram: opus cōsūmaui qd dedisti mihi vt faciā. Et nūc clarifica me tu pr̄ apd temetipsū claritate quā habui priusq̄ mūdus fieret apd te. Manifestaui nomen tuum hoibus quos dedisti mihi de mūdo. Tui erāt et mihi eos dedisti: et sermonem tuū seruauerūt. Nūc cognouerūt quia oia que dedisti mihi abs te sunt. Quia verba que dedisti mihi dedi eis: et ipsi acceperunt et cognouerunt vere quia a te exiui et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo sed pro ⌐ mea his quos dedisti mihi quia tui sūt. Et oia tua sūt et tua mea sūt: et clarificatus sum in eis. Et iam nō sum in mundo: et hi in mundo

1.Iohā.1.b
D
Mat.26.c. Mar.14.c. Zacha.13.c
y. Venit. in grc. preteriti tēporis.
A
B

σί, καὶ ἐγώ πρὸς σε ἔρχομαι. πάτερ
ἅγιε, τήρησον αὐτούς ἐν τῷ ὀνόματί σου
ὧ δέδωκας μοι, ἵνα ὦσιν ἕν, καθώς ἡμεῖς.
ὅτε ἤμην μετ αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ
ἐτήρουν αὐτούς ἐν τῷ ὀνόματι σοῦ. οὓς
δέδωκας μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδείς ἐξ αὐ-
τῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱός τῆς ἀπωλείας, ἵνα
ἡ γραφὴ πληρωθῇ. νῦν δὲ πρὸς σε ἔρ-
χομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα
ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην
ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λό-
γον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅ-
τι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄ-
ρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ ἵνα τηρή-
σῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσ-
μου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου
οὐκ εἰμί. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ
σου. ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθὼς
ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέ-
στειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑπὲρ αὐ
τῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ
ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. οὐ περὶ τού-
των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐ-
μέ. ἵνα πάντες ἓν ὦσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν
ἐμοί κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν
ἓν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ
με ἀπέστειλας. καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέ-
δωκας μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἕν,
καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμέν. ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ
σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν,
καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέ
στειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ
ἠγάπησας. πάτερ οὓς δέδωκας μοι θέλω
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὦσι μετ ἐ-
μοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν
δέδωκας μοι, ὅτι ἠγάπησας με πρὸ κα
ταβολῆς κόσμου. πάτερ δίκαιε καὶ ὁ κόσ
μος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων καὶ οὕ
τοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἐ
γνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομα σου καὶ γνωρί-
σω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησας με ἐν αὐτοῖς
ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

Cap.18.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρ-
ρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰ-
σῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ᾔδει
δὲ καὶ ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν
τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ ἰησοῦς
ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν ἰού-
δας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιε-
ρέων καὶ φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται

sunt: et ego ad te venio. Pater
sancte serua eos in nomine tuo ⌈ nos.
quos dedisti mihi: vt sint vnuz sicut et
Cum essem cum eis ego
seruabam eos in nomine tuo. Quos
dedisti mihi ego custodiui: et nẽo ex eis
perijt nisi filius perditionis vt
scriptura impleat. Nũc aũt ad te venio: Psal.108
et hec loquor in mundo: vt C
habeant gaudium meum impletum
in semetipsis. Ego dedi eis sermonem
tuum et mundus eos odio habuit: qꝛ
non sunt de mundo sicut et ego non
sum de mundo. Non rogo vt tollas
eos de mundo: sed vt serues
eos a malo. De mundo
non sũt sicut et ego non suz de mundo.
Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas est. Sicut tu
me misisti in mundum: ita et ego misi
eos in mundum. Et pro eis
ego sanctifico meipsum: vt sint et ipsi
sctificati in veritate. Non pro eis
autem rogo tantum: sed et pro
eis q credituri sunt ꝑ verbũ eorũ ĩ me
vt omnes vnum sint sicut tu pater in
me et ego in te: vt et ipsi in nobis
vnum sint: vt credat mundus quia tu
me misisti. Et ego claritatẽ quã tu de D
disti mihi dedi eis: vt sint vnum
sicut et nos vnum sumꝰ. Ego in eis et
tu in me vt sint consũmati in vnum:
et cognoscat mundꝰ quia tu me misisti
et dilexisti eos sicut et me
dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo
vt vbi sum ego et illi sint mecum:
vt videant claritatem meam quam
dedisti mihi: qꝛ dilexisti me ante consti
tutionem mundi. Pater iuste mundus Mat.11.g.
te nõ cognouit: ego aũt te cognoui: et Luce.10.f.
hi cognouerũt qꝛ tu me misisti. Et notũ
feci eis nomẽ tuum et notum faciam:
vt dilectio qua dilexisti me in ipsis
sit: et ego in ipsis.

Cap.18.

Hec cũ dixisset iesus egressus ẽ cuz A
discipulis suis trans torrentem Mat.16.c.
cedron: vbi erat hortus in quẽ introi- Mar.14.c.
uit ipse et discipuli eius. Sciebat Luce.22.d.
autem et iudas qui tradebat eum
locuz: quia frequenter iesus cõuenerat
illuc cum discipulis suis. Judas ergo Mat.26.c.
cum accepisset cohortem et a põtificibꝰ Mar.14.c.
et phariseis ministros: venit Luce.22.c.

ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὁ-
πλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρ-
χόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς. Τίνα
ζητεῖτε. ἀπεκρίθησαν αὐτῷ. Ἰησοῦν τὸν να-
ζωραῖον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. ἐγώ εἰμι. εἱ-
στήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν
μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰ-
μι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χα-
μαί. πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε τίνα ζη-
τεῖτε. οἱ δὲ εἶπον. Ἰησοῦν τὸν ναζωραῖον. ἀ-
πεκρίθη Ἰησοῦς. εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ
οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. ἵ-
να πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν. ὅτι οὓς δέ-
δωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.
σίμων οὖν πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυ-
σεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ
δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ μάλχος.
εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ πέτρῳ. βάλε τὴν
μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέ-
δωκέ μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό. ἡ οὖν
σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν
ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν
αὐτόν, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς ἄνναν
πρῶτον. ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ καϊάφα, ὃς
ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ
καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς ἰουδαίοις
ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑ-
πὲρ τοῦ λαοῦ. ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ σί-
μων πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μα-
θητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ
συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρ-
χιερέως. ὁ δὲ πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ
ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν
γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ
καὶ εἰσήγαγε τὸν πέτρον. λέγει οὖν ἡ παι-
δίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ πέτρῳ. μὴ καὶ σὺ ἐκ
τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, λέ-
γει ἐκεῖνος. οὐκ εἰμί. εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦ-
λοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες
ὅτι ψῦχος ἦν καὶ ἐθερμαίνοντο. ἦν δὲ
μετ' αὐτῶν ὁ πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινό-
μενος. ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν
περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς δι-
δαχῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ἐ-
γὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ. ἐγὼ πάν-
τοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱε-
ρῷ ὅπου πάντοτε οἱ ἰουδαῖοι συνέρχονται
καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. τί με ἐ-
περωτᾷς. ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας
τί ἐλάλησα αὐτοῖς, ἴδε οὗτοι οἴδασιν
ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόν-
τος, εἷς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἐ-

illuc cum laternis et facibus et armis.
Iesus itaque sciens omnia q̄ vētura erant
super eum: processit et dixit eis. Quem
queritis? Respōderūt ei. Iesū nazarenū.
Dicit eis iesus. Ego sum. Stabat
autem et iudas qui tradebat eum
cum ipsis. Ut ergo dixit eis ego sum
abierunt retrorsū et ceciderūt in terrā.
Iterū ergo interrogauit eos. Quē quæri
tis. Illi āt dixerūt. Iesū nazarenū. Re
spondit iesus. Dixi vobis quia ego sū. Si
ergo me queritis sinite hos abire. Ut
impleretur sermo quē dixit. Quia quos de
disti mihi non perdidi ex eis quemq̄.
Simon ergo petrus hñs gladiū eduxit Mat.16.e. Mar.14.e. Luce.22.e.
eum: et percussit pontificis
seruum: et abscidit auriculam eius
dexteram. Erat aūt nomen seruo mal
chus. Dicit ergo iesus petro. Mitte
gladiū tuū in vaginam. Calicē quē de B
dit mihi pater non vis vt bibam illum.
Cohors autem et tribunus et ministri Mat.26.f.
iudeorū cōprehēderunt iesū: et ligauerūt Mar.14.f. Luce.22.f.
eum et adduxerūt eum ad annam
primum. Erat enim socer caiphe qui
erat pontifex anni illius. Erat autem
caiphas qui consiliū dederat iudeis:
quia expedit vnum hominem mori pro
populo. Sequebatur aūt iesum simon Mat.26.f.
petrus et aliꝰ discipulus. Discipulꝰ āt Mar.14.f. Luce.22.f.
ille erat notus pontifici: et
introiuit cum iesu in atrium pontificis.
Petrus autem stabat ad ostium
foris. Exiuit ergo discipulꝰ aliꝰ q̄ erat
notus pontifici et dixit ostiarie
et itroduxit petrū. Dixit ergo petro an Mat.26.g.
cilla ostiaria. Nunquid et tu ex Mar.14.g. Luce.22.f.
discipulis es hominis illius? Dicit
ille. Non sum. Stabāt autem serui
et ministri ad prunas:
quia frigꝰ erat: et calefaciebāt se. Erat āt
cū eis et petrus stans et calefaciens se.
Pontifex ergo interrogauit iesum
de discipulis suis et de doctrina
eius. Respondit ei iesus. Ego
palam locutus sum mūdo. Ego semp Mat.26.f.
docui in synagoga et in templo Mar.14.e. Luce.22.f.
quo omnes iudei conueniunt: C
et in occulto locutꝰ sū nihil. Quid me in
terrogas? Interroga eos qui audierunt
quid locutꝰ sim ipsis: ecce hi sciunt
que dixerim ego. Hec autē cū dixisset Mat.26.g.
vnus assistens ministrorum dedit Mar.14.g.

δωκε ράπισμα/τω ιησού ειπών. ούτως α-
ποκρίνη/τω αρχιερεί. απεκρίθη αυτώ/ο ιη-
σούς. ει κακώς ελάλησα μαρτύρησον πε
ρί/του κακού, ει δε καλώς τι με δέρεις. α-
πέστειλεν αυτόν/ο άννας δεδεμένον προς καϊ
άφαν/τον αρχιερέα. ην δε σίμων πέτρος εσ
τώς και θερμαινόμενος. είπον ουν αυτώ.
μη και συ εκ/των μαθητών αυτού ει. ηρνή
σατο ουν εκείνος και είπεν. ουκ ειμί. λέγει
εις εκ/των δούλων/του αρχιερέως, συγγε
νής ων ου απέκοψε πέτρος/το ωτίον. ουκ
εγώ σε είδον εν/τω κήπω μετ αυτού. πάλιν
ουν ηρνήσατο/ο πέτρος, και ευθέως αλέκ-
τωρ εφώνησεν. άγουσιν ουν/τον ιησούν α-
πό/του καϊάφα εις/το πραιτώριον. ην δε
πρωΐ και αυτοί ουκ εισήλθον εις/το πραι-
τώριον, ίνα μη μιανθώσιν, αλλ ίνα φάγω-
σι/το πάσχα. εξήλθεν ουν/ο πιλάτος προς
αυτούς και είπε. τίνα κατηγορίαν φέρετε
κατά του ανθρώπου τούτου. απεκρίθησαν
και είπον αυτώ. ει μή ην ούτος κακοποιός,
ουκ αν σοι παρεδώκαμεν αυτόν. είπεν ουν
αυτοίς/ο πιλάτος. λάβετε αυτόν υμείς, και
κατά/τον νόμον υμών κρίνατε αυτόν. είπον
ουν αυτώ/οι ιουδαίοι. ημίν ουκ έξεστιν α-
ποκτείναι ουδένα. ίνα/ο λόγος/του ιησού
πληρωθή ον είπε, σημαίνων ποίω θανάτω
έμελλεν αποθνήσκειν. εισήλθεν ουν εις/το
πραιτώριον πάλιν/ο πιλάτος, και εφώνη-
σε/τον ιησούν, και είπεν αυτώ. συ εί/ο βα-
σιλεύς/των ιουδαίων. απεκρίθη αυτώ/ο ιη-
σούς. αφ εαυτού συ τούτο λέγεις, η άλλοι
σοι είπον περί εμού. απεκρίθη/ο πιλάτος.
μήτι εγώ ιουδαίος ειμί./το έθνος/το σον
και/οι αρχιερείς παρέδωκαν σε εμοί. τι εποί
ησας. απεκρίθη ιησούς./η βασιλεία/η εμή, ουκ
εστίν εκ/του κόσμου τούτου. ει εκ/του κόσ
μου τούτου ην/η βασιλεία/η εμή,/οι υπηρέ-
ται αν/οι εμοί ηγωνίζοντο ίνα μη παραδο-
θώ/τοις ιουδαίοις. νυν δε/η βασιλεία/η εμή
ουκ εστίν εντεύθεν. είπεν ουν αυτώ/ο πιλά-
τος. ουκούν βασιλεύς ει σύ. απεκρίθη/ο ιη-
σούς. συ λέγεις ότι βασιλεύς ειμί εγώ. εγώ
εις τούτο γεγέννημαι, και εις τούτο ελήλυ
θα εις/τον κόσμον, ίνα μαρτυρήσω/τη αλη-
θεία. πας/ο ων εκ/της αληθείας ακούει μου
/της φωνής. λέγει αυτώ/ο πιλάτος. τι εστίν
αλήθεια. και τούτο ειπών πάλιν εξήλθεν
προς/τους ιουδαίους, και λέγει αυτοίς. ε-
γώ ουδεμίαν αιτίαν ευρίσκω εν αυτώ. εστί
δε συνήθεια υμίν, ίνα ένα υμίν απολύσω
εν/τω πάσχα. βούλεσθε ουν υμίν απο-
λύσω/τον βασιλέα/των ιουδαίων. εκραύγα

alapam iesu dicens. Sic rñdes Luce.22.g.
pontifici? Respondit ei iesus.
Si male locut9 sũ testioniũ ꝓhibe de
malo: si aũt bñ quid me cedis. Et misit Mat.26.f.
eum annas ligatum ad caypham Mar.14.f.
pontificẽ. Erat aũt simon petrus stans Luce.22.f.
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei.
Nunq̃d ⁊ tu ex discipulis eius es? Ne
gauit ille et dixit. Non sum. Dicit ei
vnus ex seruis pontificis cognatus eius
cuius abscidit petrus auriculaꝫ. Nõne
ego te vidi in horto cum illo? Iterum
ergo negauit petrus: et statim gallus
cantauit. Adducunt ergo iesum a Mat.26.a.
caypha in pretorium. Erat autem Mar.15.a.
mane ⁊ ipsi non introierunt in pretoriũ Luce.23.a.
vt nõ cõtaminarent: sed vt manduca-
rẽt pascha. Exiuit ergo pilatus ad
eos foras ⁊ dixit. Quã accusationẽ affer
tis aduersus hoieꝫ hunc? Respõderunt
⁊ dixerũt ei. Si nõ esset hic malefactor:
non tibi tradidissemus eũ. Dixit ergo
eis pilatus. Accipite eum vos: et
secundũ legẽ vestrã iudicate eũ. Dixerũt
ergo ei iudei. Nobis nõ licet ĩterficere
quemq̃ꝫ. Ut sermo iesu
impleret quẽ dixit: significãs qua morte
esset moritur9. Introiuit ergo iteruꝫ in Mat.27.b.
pretorium pilatus: et vocauit Mar.15.a.
iesum et dixit ei. Tu es rex Lucc.23.a.
iudeorum. Respondit iesus.
A temetipso hoc dicis: an alij
dixerunt tibi de me? Respondit pilat9.
Nunquid ego iudeus sum? Gens tua
et põtifices tradiderũt te mihi. Quid fe
cisti. Respondit iesus. Regnũ meũ non
est de hoc mundo. Si ex hoc mundo
esset regnum meum: ministri
mei vtiq̃ꝫ decertarent vt non traderer
iudeis. Nunc autem regnum meum
non est hinc. Dixit itaq̃ꝫ ei pilatus.
Ergo rex es tu? Respondit iesus.
Tu dicis qꝛ rex sum ego. Ego
in hoc nat9 sum: et ad hoc veni
in mũdum vt testimoniũ ꝓhibeã ꝟitati.
Õis qui est ex veritate audit voceꝫ me
am. Dicit ei pilatus. Quid est
veritas? Et cũ hoc dixisset: iterum exi
uit ad iudeos et dicit eis. Ego
nullam inuenio in eo causam. Est Mat.27.b
aũt ꝯsuetudo vobis vt vnũ dimittã vobꝭ Mar.15.b.
in pascha. Uultis ergo dimittam vobꝭ
regem iudeorum. Clamauerunt Mat.27.b.

σαν οὖν πάντες λέγοντες. μὴ τοῦτον, ἀλ
λὰ τὸν βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ βαραββᾶς λῃσ
τής. Cap.19.
Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ πιλάτος τὸν ἰησοῦν
καὶ ἐμαστίγωσε. καὶ οἱ στρατιῶται πλέ
ξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐ=
τοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν πε=
ριέβαλον αὐτόν, καὶ ἔλεγον. χαῖρε ὁ βασι=
λεὺς τῶν ἰουδαίων. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥα=
πίσματα. ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ πιλάτος
καὶ λέγει αὐτοῖς ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔ=
ξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν
εὑρίσκω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ ἰησοῦς ἔξω φορῶν
τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυ=
ροῦν ἱμάτιον, καὶ λέγει αὐτοῖς. ἴδε ὁ ἄνθρω
πος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες. σταύρω=
σον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ πι=
λάτος. λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσα=
τε. ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.
ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἰουδαῖοι. ἡμεῖς νόμον
ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει
ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν.
ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ πιλάτος τοῦτον τὸν λό
γον, μᾶλλον ἐφοβήθη. καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ ἰησοῦ. πό
θεν εἶ σύ. ὁ δὲ ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδω=
κεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ πιλάτος. ἐμοὶ
οὐ λαλεῖς. οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω
σταυρῶσαι σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι
σε. ἀπεκρίθη ἰησοῦς. οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐ
δεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄ=
νωθεν. διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς με σοι, μεί
ζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ πι=
λάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἔκρα
ζον λέγοντες. ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ
φίλος τοῦ καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυ=
τὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ καίσαρι. ὁ οὖν πιλά
τος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω
τὸν ἰησοῦν. καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ βήματος
εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἑβραϊ=
στὶ δὲ γαβαθά. ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσ=
χα, ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς ἰουδαί
οις. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. οἱ δὲ ἐκραύγα=
σαν. ἆρον ἆρον σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐ
τοῖς ὁ πιλάτος. τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυ=
ρώσω. ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς. οὐκ ἔχομεν
βασιλέα εἰ μὴ καίσαρα. τότε οὖν παρέδω=
κεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. παρέλα=
βον δὲ τὸν ἰησοῦν, καὶ ἤγαγον. καὶ βαστά=
ζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν
λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται ἑ=
βραϊστὶ γολγοθᾶ, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρω=

rursu3 omnes dicentes. Non hunc: sed Mar.15.b. Luce.23.c.
barrabam. Erat autem barrabas
latro. Cap.19.
Tunc ergo apprehendit pilatus iesũ A
et flagellauit. Et milites plectẽtes Mat.27.c. Mar.15.c.
coronã de spinis imposuerũt capiti ei9:
et veste purpurea circundederunt
eũ. Et veiebãt ad eũ et dicebãt. Aue rex
iudeorũ. Et dabant ei alapas.
Exiuit ergo iterum pilatus foras Luce.23.a.
et dicit eis. Ecce adduco vobis eũ foras
vt cognoscatis: q2 nullã inuenio in eo cau
sam. Exiuit ergo iesus foras portans Mat.27.c. Mar.15.c.
spineam coronam et purpureum
vestimentum: et dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices et Mat.27.c. Mar.15.b. Luce.23.c.
ministri clamabant dicentes. Crucifige
crucifige eum. Dicit eis pilatus.
Accipite eum vos et crucifigite.
Ego enim non inuenio in eo causam. Luce.23.a.
Responderũt ei iudei. Nos legem
habemus: et secũdu3 legem nr̃a3 debet
mori: quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilat9 hunc sermo= Mat.27.b. Mar.15.a. Luce.23.a.
nem: magis timuit. Et ingressus est
pretorium iterũ: et dicit ad iesum. Un
de es tu? Jesus aũt responsũ non dedit
ei. Dicit ergo ei pilatus. Mihi
non loqueris? Nescis q2 ptãtem hẽo
crucifigere te: et ptãtẽ habeo dimittere
te? Rñdit iesus. Non haberes ptãte3
aduersũ me vllã: nisi tibi datũ eẽt desu
per. Propterea q̃ me tradidit tibi ma=
ius peccatũ habet. Exinde querebat pila B
tus dimittere eum. Judei aũt clamabãt
dicentes. Si hunc dimittis non es
amicus cesaris. Omnis eni qui se rege3 Actu.15.a.
facit contradicit cesari. Pilatus autem
cũ audisset hos sermones: adduxit fo
ras iesum et sedit pro tribunali
in loco qui dicitur lithostratos hebrai=
ce aũt gabata. Erat aũt parasceue pasche
hora quasi sexta. Et dicit iudeis.
Ecce rex vester. Illi autem clamabãt. Luce.23.c. Mar.15.b.
Tolle tolle crucifige eum. Dicit eis
pilatus. Regem vestrum crucifigam.
Responderunt pontifices. Nõ habem9
regem nisi cesarem. Tũc ergo tradidit
eis illum vt crucifigeretur. Susceperũt Mat.27.d. Mar.15.c. Luce.23.d.
aũt iesum: et eduxerunt eũ. Et baiulãs
sibi crucem exiuit in eum
qui dicitur caluarie locum: hebraice aũt
golgota: vbi crucifixerunt eum:

σαν, και μετ αυτού άλλους δύο εντεύθεν και εντεύθεν, μέσον δε/τον ιησούν. έγραψε δε και τίτλον/ο πιλάτος, και έθηκεν επί/του σταυρού. ην δε γεγραμμένον. ιησούς/ο ναζωραίος/ο βασιλεύς/των ιουδαίων. τούτον ουν/τον τίτλον πολλοί ανέγνωσαν/των ιουδαίων, ότι εγγύς ην/ο τόπος/της πόλεως όπου εσταυρώθη/ο ιησούς. και ην γεγραμμένον εβραϊστί, ελληνιστί, ρωμαϊστί. έλεγον ουν/τω πιλάτω/οι αρχιερείς/των ιουδαίων. μη γράφε/ο βασιλεύς/των ιουδαίων, αλλ ότι εκείνος είπε βασιλεύς ειμί/των ιουδαίων. απεκρίθη/ο πιλάτος. ο γέγραφα γέγραφα./οι ουν στρατιώται ότε εσταύρωσαν/τον ιησούν, έλαβον/τα ιμάτια αυτού, και εποίησαν τέσσαρα μέρη εκάστω στρατιώτη μέρος, και/τον χιτώνα. ην δε/ο χιτών άρραφος, εκ/των άνωθεν υφαντός δι όλου. είπον ουν προς αλλήλους. μη σχίσωμεν αυτόν αλλά λάχωμεν περί αυτού τίνος έσται. ίνα/η γραφή πληρωθή/η λέγουσα. διεμερίσαντο/τα ιμάτιά μου εαυτοίς, και επί/τον ιματισμόν μου έβαλον κλήρον./οι μεν ουν στρατιώται ταύτα εποίησαν. ειστήκεισαν δε παρά/τω σταυρώ/του ιησού/η μήτηρ αυτού και/η αδελφή/της μητρός αυτού μαρία/η/τού κλωπά, και μαρία/η μαγδαληνή. ιησούς ουν ιδών/την μητέρα και/τον μαθητήν παρεστώτα ον ηγάπα, λέγει/τη μητρί αυτού. γύναι ίδε/ο υιός σου. είτα λέγει/τω μαθητή. ιδού/η μήτηρ σου. και απ εκείνης/της ώρας έλαβεν αυτήν/ο μαθητής εκείνος εις/τα ίδια. μετά τούτο ειδώς/ο ιησούς ότι πάντα ήδη τετέλεσται, ίνα τελειωθή/η γραφή, λέγει. διψώ. σκεύος ουν έκειτο όξους μεστόν. οι δε πλήσαντες σπόγγον όξους και υσσώπω περιθέντες, προσήνεγκαν αυτού/τω στόματι. ότε ουν έλαβεν/το όξος/ο ιησούς είπε. τετέλεσται. και κλίνας/την κεφαλήν παρέδωκε/το πνεύμα./οι ουν ιουδαίοι ίνα μη μείνη επί/του σταυρού/τα σώματα εν/τω σαββάτω επεί παρασκευή ην, ην γαρ μεγάλη/η ημέρα εκείνη/του σαββάτου, ηρώτησαν/τον πιλάτον, ίνα κατεαγώσιν αυτών/τα σκέλη και αρθώσιν ήλθον ουν/οι στρατιώται, και/του μεν πρώτου κατέαξαν/τα σκέλη, και/του άλλου/του συσταυρωθέντος αυτώ. επί δε/τον ιησούν ελθόντες ως είδον αυτόν ήδη τεθνηκότα, ου κατέαξαν αυτού/τα σκέλη, αλλ εις/των στρατιωτών λόγχη αυτού/την πλευράν ένυξε, και ευθέως εξήλθεν αίμα και ύδωρ. και/ο εωρακώς μεμαρτύρηκε, και αληθινή εστίν/η μαρτυρία αυ

et cum eo alios duos hinc ⁊ hinc: medium autem iesuz. Scripsit autem ⁊ titulum pilatus et posuit sup crucē. Erat āt scriptū. Jesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerūt: quia prope ciuitatem erat locus vbi crucifixus est iesus. Et erat scriptū hebraice: grece et latine. Dicebant ergo pilato pontifices. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Respōdit pilatus. Quod scripsi: scripsi.

(Mat.27.c. Luce.23.e. Mar.15.d. — Mat.27.c. Mar.15.d. Luce.23.e.)

Milites ergo cum crucifixissent eū: acceperūt vestimenta eius: et fecerunt quattuor partes vnicuiqꝫ militi partē ⁊ tunicā. Erat aūt tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem. Non scindamus eaz sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleretur dicēs. Partiti sūt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta crucem iesu mater eius: et soror matris eius maria cleophe et maria magdalene. Cū vidisset ergo iesus matrē ⁊ discipulū astantez quē diligebat: dicit matri sue. Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in suam. Postea sciens iesus: quia iā oīa cōsūmata sūt: vt cōsūmaretur scriptura dicit. Sitio. Uas ergo erat positū aceto plenū. Illi vero spōgiā plenā aceto hysopo circūponētes: obtulerūt ori eius. Cum ergo accepisset iesus acetum dixit. Consūmatū est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Judei ergo quoniam parasceue erat vt nō remanerēt in cruce corpora sabbato: erat enim magnus dies ille sabbati: rogauerunt pilatum vt frangerentur eorum crura ⁊ tollerentur. Venerunt ergo milites: ⁊ primi quidem fregerunt crura ⁊ alterius qui crucifixus est cum eo. Ad iesuz aūt cuz venissent vt viderūt eū iam mortuuz non fregerunt eius crura: sed vnus militum lancea latus eius aperuit: ⁊ continuo exiuit sāguis ⁊ aq. Et qui vidit testimoniū phibuit: et veruz est testimonium eius.

(Mat.27.d. Mar.15.d. Luce.23.c. — ps.21. — Mat.27.f. Mar.15.f. Luce.23.e. — Mat.27.f. Mar.15.f. Luce.23.f.)

τού κακείνος οίδεν ότι αληθή λέγει, ίνα υμείς
πιστεύσητε. εγένετο γαρ ταύτα, ίνα η γρα
φή πληρωθή. οστούν ου συντριβήσεται απ
αυτού. και πάλιν ετέρα γραφή λέγει. όψον
ται εις ον εξεκέντησαν. μετά ταύτα ηρώ=
τησε τον πιλάτον ιωσήφ ο από αριμαθαίας
ων μαθητής του ιησού, κεκρυμμένος δε
διά τον φόβον των ιουδαίων, ίνα άρη το
σώμα του ιησού, και επέτρεψεν ο πιλάτος.
ήλθεν ουν και ήρε το σώμα του ιησού. ήλθε
δε και νικόδημος ο ελθών προς τον ιη=
σούν νυκτός το πρώτον, φέρων μίγμα
σμύρνης και αλόης ως λίτρας εκατόν. έλα
βον ουν το σώμα του ιησού, και έδησαν αυ
τό εν οθονίοις μετά των αρωμάτων, καθώς
έθος εστί τοις ιουδαίοις ενταφιάζειν. ην δε
εν τω τόπω όπου εσταυρώθη κήπος, και εν
τω κήπω μνημείον καινόν εν ω ουδέπω ου=
δείς ετέθη. εκεί ουν διά την παρασκευήν των
ιουδαίων, ότι εγγύς ην το μνημείον έθηκαν
τον ιησούν. Cap.20.

Τη δε μιά των σαββάτων μαρία η μαγ=
δαληνή έρχεται πρωΐ σκοτίας έτι ούσης
εις το μνημείον, και βλέπει τον λίθον ηρμέ=
νον εκ του μνημείου. τρέχει ουν και έρχεται
προς σίμωνα πέτρον, και προς τον άλ=
λον μαθητήν ον εφίλει ο ιησούς, και λέγει αυ
τοίς. ήραν τον κύριον εκ του μνημείου, και
ουκ οίδαμεν πού έθηκαν αυτόν. εξήλθεν
ουν ο πέτρος και ο άλλος μαθητής, και ήρ
χοντο εις το μνημείον. έτρεχον δε οι δύο ο
μού, και ο άλλος μαθητής προέδραμε τά=
χιον του πέτρου, και ήλθε πρώτος εις το
μνημείον. και παρακύψας βλέπει κείμενα τα
οθόνια, ου μέντοι εισήλθεν. έρχεται ουν σί
μων πέτρος ακολουθών αυτώ, και εισήλ=
θεν εις το μνημείον, και θεωρεί τα οθόνια κεί
μενα, και το σουδάριον ο ην επί της κεφαλής
αυτού ου μετά των οθονίων κείμενον, αλ=
λά χωρίς εντετυλιγμένον εις ένα τόπον. τό
τε ουν εισήλθε και ο άλλος μαθητής ο ελθών
πρώτος εις το μνημείον, και είδε και επίσ=
τευσεν. ουδέπω γαρ ήδεισαν την γραφήν ό=
τι δει αυτόν εκ νεκρών αναστήναι. απήλθον
ουν πάλιν προς εαυτούς οι μαθηταί. μα=
ρία δε ειστήκει προς το μνημείον κλαίου=
σα έξω. ως ουν έκλαιε, παρέκυψεν εις το
μνημείον, και θεωρεί δύο αγγέλους εν λευ
κοίς καθεζομένους, ένα προς τη κεφαλή, και
ένα προς τοις ποσίν, όπου έκειτο το σώμα
του ιησού. και λέγουσιν αυτή εκείνοι. γύ=
ναι τι κλαίεις. λέγει αυτοίς. ότι ήραν τον
κύριόν μου, και ουκ οίδα πού έθηκαν αυ=

Et ille scit quia vera dicit vt et vos
credatis. Facta sunt eniꝫ hec vt scriptu
ra ipleretur. Os nō ꝯminuetis ex Exodi.12.g
eo. Et iterū alia scriptura dicit. Vi= Nume.9.b Zacha.12.d
debūt in quē trāsfixerūt. Post hec āt ro Mat.27.g.
gauit pilatum ioseph ab arimathia Mar.15.g. Luce.23.g.
eo ꝙ esset discipulus iesu: occultus aūt
propter metum iudeorum: vt tolleret
corpus iesu. Et permisit pilatus.
Venit ergo ⁊ tulit corpus iesu. Venit
aūt et nicodemus qui venerat ad iesū
nocte primum: ferens mixturam
mirrhe ⁊ aloes q̄si libras centū. Acce= Mat.27.g.
perūt aūt corpus iesu: et ligauerūt eum Mar.15.g Luce.23.g.
linteis cum aromatibus sicut
mos est iudeis sepelire. Erat autem
in loco vbi crucifixus est hortus: et in
horto monumētū nouū in quo nōdū q̄s
q̄ȝ positus erat. Ibi ergo ꝓpter parasce
uē iudeoꝝ: qꝛ iuxta erat monumētū po
suerunt iesum. Cap.20.

Vna autem sabbati maria magdale A
ne venit mane cum adhuc tenebre Mat.28.a. Mar.16.a.
eēnt ad monumētū: et vidit lapidē su Luce.24.a.
blatū a monumēto. Cucurrit ergo et ve
nit ad simonem petrum ⁊ ad alium
discipulū quē diligebat iesus ⁊ dicit ill'.
Tulerunt dn̄m de monumento: et
nescimus vbi posuerunt eum. Exijt
ergo petrꝰ et ille aliꝰ discipulꝰ: ⁊ vene
rūt ad monumētū. Currebāt āt duo sil':
⁊ ille aliꝰ discipulus precucurrit citius
petro: et venit primus ad
monumētū. Et cū se iclinasset vidit po
sita linteamia: nō tn̄ itroiuit. Venit ergo
simō petrus sequens eum: et introiuit
in monumentū. Et vidit linteamia po
sita ⁊ sudariū qđ fuerat super caput
eius non cum linteaminibꝰ positū sed
separatim iuolutū in vnū locum. Tūc
ergo itroiuit et ille discipulꝰ q̇ venerat
primꝰ ad monumentū: ⁊ vidit et credi
dit. Nōduꝫ eniꝫ sciebant scripturā quia
oportuit eū a mortuis resurgere. Abie B
runt ergo iterū discipuli ad semetipsos.
Maria aūt stabat ad monumētū
foris plorās. Dū ergo fleret iclinauit se
⁊ pspexit in monumētū. Et vidit duos Actu.1.b.
angelos i albis sedētes: vnū ad caput
⁊ vnuꝫ ad pedes: vbi positū erat corpꝰ
iesu. Dicunt ei illi. Mulier
quid ploras? Dicit eis. Quia tulerunt
dn̄m meū: ⁊ nescio vbi posuerūt eum.

τόν. καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ἰησοῦς ἐστί. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. γύναι τί κλαίεις. τίνα ζητεῖς. ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ. κύριε εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτὸν εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. μαρία. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ. ῥαββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. λέγει αὐτῇ ὁ ἰησοῦς. μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου. πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς. ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται μαρία ἡ μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακε τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ. οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς. εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς πάλιν. εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς. λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς. ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται. θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος δίδυμος οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί. ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ οὐ μὴ πιστεύσω. καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν. εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ θωμᾷ. φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. καὶ ἀπεκρίθη θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ. ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς. ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας. μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ

Hec cum dixisset conuersa est retrorsuz et vidit iesum stantem: et non sciebat quia iesus est. Dicit ei iesus: mulier q̄d ploras? Quē q̄ris? Illa existimans q2 hortulan9 eēt: dicit ei. Dñe si tu sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eū: et ego eum tollam. Dicit ei iesus. Maria. Conuersa illa dicit ei. Rabboni: quod dicit magister. Dicit ei iesus. Noli me tangere: nōdū enim ascendi ad patrem meum. Vade aūt ad fratres meos et dic eis Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum deū meū et deum vr̄z. Venit maria magdalene annuncians discipulis quia vidi dominum: et hec dixit mihi. Cum ergo sero esset die illo vna sabbatorum et fores essent clause vbi erant discipuli congregati propter metum iudeorum: venit iesus et stetit in medio et dixit eis. Pax vobis. Et cū hec dixisset ostendit eis manus et latus. Gauisi sunt ergo discipuli viso domino. Dixit ergo eis iesus iterum: pax vobis. Sicut misit me pater et ego mitto vos. Hec cū dixisset insufflauit et dicit eis. Accipite spm̄ sanctū. Quorū remiseritis peccata remittuntur eis: et quorū retinueritis retēta sūt. Thomas aūt vn9 ex duodeciz q̄ dicit didym9 nō erat cū eis qñ venit iesus. Dixerunt ergo ei alij discipuli. Vidimus dñm. Ille aūt dixit eis. Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum: et mittam digitum meum in locum clauorum: et mittam manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo iteruz erāt discipuli eius intus et thomas cum eis. Venit iesus ianuis clausis: et stetit ī medio eoꝝ et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit thome. Infer digitum tuum huc: et vide manus meas: et affer manum tuam et mitte in latus meum: et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit thomas et dixit ei. Dñs meus et deus meus. Dicit ei ies9. Qr vidisti me thoma credidisti: beati qui nō viderūt et crediderūt. Multa quidem et alia signa fecit iesus in conspectu discipulorū suorum que non sunt scripta in libro

Luce. 24.f.

Mat. 16.c. 18.d.

τούτω. Ταύτα δε γέγραπται ίνα πιστεύ=
σητε, ότι ιησούς εστίν ο Χριστός ο υιός του
θεού, και ίνα πιστεύοντες ζωήν έχητε εν τω
ονόματι αυτού. Cap.21.
Μετά ταύτα εφανέρωσεν εαυτόν πάλιν ο
ιησούς τοις μαθηταίς επί της θαλάσ=
σης της τιβεριάδος. εφανέρωσε δε ούτως.
ήσαν ομού σίμων πέτρος, και θωμάς ο λε=
γόμενος δίδυμος, και ναθαναήλ ο από κα=
νά της γαλιλαίας, και οι του ζεβεδαίου, και
άλλοι εκ των μαθητών αυτού δύο. λέγει
αυτοίς σίμων πέτρος. υπάγω αλιεύειν. λέ=
γουσιν αυτώ. ερχόμεθα και ημείς συν σοι.
εξήλθον και ενέβησαν εις το πλοίον ευθύς.
και εν εκείνη τη νυκτί επίασαν ουδέν. πρωΐ
ας δε ήδη γενομένης, έστη ο ιησούς εις τον
αιγιαλόν. ου μέντοι ήδεισαν οι μαθηταί ό=
τι ιησούς εστί. λέγει ουν αυτοίς ο ιησούς.
παιδία μήτι προσφάγιον έχετε. απεκρίθη
σαν αυτώ. ου. ο δε είπεν αυτοίς. βάλετε
εις τα δεξιά μέρη του πλοίου το δίκτυ=
ον και ευρήσετε. έβαλον ουν, και ουκέτι αυ=
τό ελκύσαι ίσχυσαν από του πλήθους των
ιχθύων. λέγει ουν ο μαθητής εκείνος ον ηγά
πα ο ιησούς τω πέτρω. ο κύριος εστί. σί=
μων ουν πέτρος ακούσας ότι ο κύριος εστί
τον επενδύτην διεζώσατο, ην γαρ γυμνός,
και έβαλεν εαυτόν εις την θάλασσαν. οι δε
άλλοι μαθηταί τω πλοιαρίω ήλθον. ου
γαρ ήσαν μακράν από της γης, αλλ' ως α=
πό πηχών διακοσίων σύροντες το δίκτυ=
ον των ιχθύων. ως ουν απέβησαν εις την
γην βλέπουσιν ανθρακιάν κειμένην και ο=
ψάριον επικείμενον, και άρτον. λέγει αυ=
τοίς ο ιησούς. ενέγκατε από των οψαρίων
ων επιάσατε νυν. ανέβη σίμων πέτρος,
και είλκυσε το δίκτυον επί της γης μεστόν
ιχθύων μεγάλων εκατόν πεντήκοντα τρι=
ών. και τοσούτων όντων ουκ εσχίσθη το δίκ
τυον. λέγει αυτοίς ο ιησούς. δεύτε αριστή
σατε. ουδείς δε ετόλμα των μαθητών εξετά
σαι αυτόν συ τις ει, ειδότες ότι ο κύριος εσ=
τίν. έρχεται ουν ο ιησούς και λαμβάνει τον
άρτον και δίδωσιν αυτοίς, και το οψάρι=
ον ομοίως. τούτο ήδη τρίτον εφανερώθη ο
ιησούς τοις μαθηταίς αυτού εγερθείς εκ νε=
κρών. ότε ουν ηρίστησαν, λέγει τω σίμωνι
πέτρω ο ιησούς. σίμων ιωνά αγαπάς με
πλείον τούτων. λέγει αυτώ. ναι κύριε, συ
οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ. βόσκε τα
αρνία μου. λέγει αυτώ πάλιν δεύτερον σί
μων ιωνά αγαπάς με, λέγει αυτώ. ναι κύριε
συ οίδας ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ ποίμαι=

hoc. Hec autē ſcripta ſunt vt credatis
quia ieſus eſt chriſtus filius
dei: et vt credentes vitā habeatis in
nomine eius. Cap.21.
Poſtea manifeſtauit ſe iterum A
ieſus diſcipulis ſuis ad mare
tiberiadis. Manifeſtauit autem ſic.
Erāt ſimul ſimō petrus τ thomas q̄ dr̄
didymus τ nathanael q̄ erat a chana
galilee τ filij zebedei: et
alij ex diſcipulis eius duo. Dicit
eis ſimon petrus. Vado piſcari.
Dicunt ei. Venimus τ nos tecum. Et Luce.5.a.
exierunt et aſcenderunt in nauim:
et illa nocte nihil prendiderūt. Mane
autem iam facto ſtetit ieſus in
littore: nō tamē cognouerūt diſcipuli q2
ieſus eſt. Dicit ergo eis ieſus.
Pueri nūqd pulmētariū habetis? Rn̄=
derunt ei. Non. Dicit eis. Mittite
in dexteram nauigij rete
et inuenietis. Miſerunt ergo τ iā non
valebant illud trahere pre multitudine
piſciū. Dicit ergo diſcipulus ille quē di=
ligebat ieſus petro. Dominus eſt. Simō B
petrus cum audiſſet quia dominus eſt:
tunica ſuccinxit ſe. Erat enim nudus:
et miſit ſe in mare. Alij autem
diſcipuli nauigio venerunt. Non
enim longe erant a terra: ſed quaſi
cubitis ducentis trahentes rete
piſcium. Vt ergo deſcenderunt in Luce.24.f.
terrā viderūt prunas poſitas et piſcem
ſuperpoſitum τ panem. Dicit eis
ieſus. Afferte de piſcibus
quos prēdidiſtis nūc. Aſcēdit ſimō pe
trus et traxit rete in terram plenum
magnis piſcibus cētū quinq̄ginta tribus.
Et cū tanti eſſent: non eſt ſciſſum rete.
Dicit eis ieſus. Venite et prandete. Luce.24.f.
Et nemo audebat diſcūbētiū interroga
re eum: tu q̄s es: ſcientes quia dn̄s eſt. Luce.24.f.
Et venit ieſus et accepit
panem: et dabat eis et piſcem
ſimiliter. Hoc iam tertio manifeſtatus eſt C
ieſus diſcipulis ſuis cum ſurrexiſſet a
mortuis. Cū ergo prandidiſſent: dixit ſi
moni petro ieſus. Simō iohānis diligis
me plus his? Dicit ei. Etiam dn̄e tu
ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce
agnos meos. Dicit ei iterum. Simon
iohānis diligis me? Ait illi. Etiā dn̄e
tu ſcis q2 amo te. Dicit ei iterū. Paſce

με/τα πρόβατα μου. λέγει αυτώ/το τρίτον.
σίμων ιωνά φιλείς με. ελυπήθη/ο πέτρος
ότι είπεν αυτώ/το τρίτον φιλείς με, και εί=
πεν αυτώ. κύριε σύ πάντα οίδας, σύ γινώσ
κεις ότι φιλώ σε. λέγει αυτώ/ο ιησούς. βόσ
κε/τα πρόβατα μου. αμήν αμήν λέγω σοι, ό
τε ης νεώτερος εζώννυες σεαυτόν, και περιε
πάτεις όπου ήθελες. όταν δε γηράσης, εκτε
νείς/τας χείρας σου, και άλλος σε ζώσει,
και οίσει όπου ου θέλεις. τούτο δε είπε ση
μαίνων ποίω θανάτω δοξάσει/τον θεόν. και
τούτο ειπών λέγει αυτώ. ακολούθει μοι.
επιστραφείς δε/ο πέτρος βλέπει/τον μαθη=
τήν ον ηγάπα/ο ιησούς ακολουθούντα, ος
και ανέπεσεν εν/τω δείπνω επί/το στήθος αυ
τού, και είπε. κύριε τις εστίν/ο παραδιδούς
σε. τούτον ιδών πέτρος. λέγει/τω ιησού κύ
ριε ούτος δε τι. λέγει αυτώ/ο ιησούς εάν
αυτόν θέλω μένειν έως έρχομαι, τι προς
σε. σύ ακολούθει μοι. εξήλθεν ουν/ο λόγος
ούτος εις/τους αδελφούς ότι/ο μαθητής ε=
κείνος ουκ αποθνήσκει. και ουκ είπεν αυτώ/ο
ιησούς ότι ουκ αποθνήσκει, αλλ' εάν αυτόν
θέλω μένειν έως έρχομαι, τι προς σε. ούτος
εστίν/ο μαθητής/ο μαρτυρών περί τούτων,
και γράψας ταύτα, και οίδαμεν ότι αλη=
θής εστίν/η μαρτυρία αυτού. εστί δε και άλ
λα πολλά όσα εποίησεν/ο ιησούς, άτινα εάν
γράφηται καθ' εν, ουδέ αυτόν οίμαι/τον κόσ
μον χωρήσαι/τα γραφόμενα βιβλία. αμήν.

Τέλος/του κατά ιωάννην αγίου
ευαγγελίου.

agnos meos. Dicit ei tertio. ⸢petrus
Simō iohānis amas me? Cōtristat9 ē
qz dixit ei tertio amas me: ꝛ dixit ꝏ
ei. Domine tu omnia nosti: tu scis ꝏ
quia amo te. Dicit ei iesus pasce ꝏ
oues meas. Amen amen dico tibi cuz
esses iunior cingebas te: ꝛ ambulabas
vbi volebas. Cum autē senueris exten
des manus tuas et alius te cinget: ꝏ
et ducet quo tu nō vis. Hoc āt dixit si
gnificās q̄ morte clarificatur9 eēt dñ. Et
cū hoc dixisset: dicit ei. Sequere me.
Cōuersus petrus vidit illum discipuluz sup.13.c.
quē diligebat iesus sequentem: qui ꝏ
ꝛ recubuit in cena super pectus eius ꝏ
et dixit. Domine quis est qui tradet
te? Hūc ergo cū vidisset petrus dicit ie
su. Dñe hic aūt qd. Dicit ei iesus. Sic
eū volo manere donec veniā: quid ad
te? Tu me sequere. Exijt ergo sermo
iste iter fratres quia discipul9 ille ꝏ
nō moritur. Et non dixit ei ꝏꝏ
iesus nō moritur: sed sic eum volo ꝏ
manere donec veniā: quid ad te? Hic
est discipl's ille q testioniū ꝑhibet de his
et scripsit hec: et scim9 quia verum ꝏ
est testimoniū eius. Sūt autem ꝛ alia
multa que fecit iesus que si ⸢ mundū
scribant per singula: nec ipsū arbitror
capere posse eos qui scribēdi sūt libros.

Explicit euangelium scdm
Johannem.

Ἀποδημία τοῦ ἁγίου παύλου
τοῦ ἀποστόλου.

α πὸ Δαμασκοῦ ἤρξατο καὶ ἀνῆλθεν
εἰς ἱερουσαλὴμ. ἐκεῖθεν εἰς Ταρσόν. ἐ
κεῖθεν εἰς ἀντιόχειαν. κακεῖθεν ἀφο
ρισθεὶς μετὰ βαρνάβα εἰς τὴν ἀποστολὴν
κατῆλθεν εἰς σελεύκειαν. εἶτα εἰς κύπρον
ἔνθα καὶ ὁ παῦλος ἤρξατο καλεῖσθαι. εἶτα
εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδί
ας. εἶτα εἰς ἰκόνιον. εἶτα εἰς λύστραν καὶ δέρ
βην τῆς λυκαονίας. εἶτα εἰς παμφυλίαν. εἶ
τα εἰς πέργην. εἶτα εἰς ἀτταλίαν εἶτα πάλιν
τρίτον εἰς ἀντιόχειαν τῆς συρίας. εἶτα πά
λιν τρίτον εἰς ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν περιτο
μήν. εἶτα πάλιν τέταρτον εἰς ἀντιόχειαν.
εἶτα διῆλθε τὴν συρίαν καὶ τὴν κιλικίαν.
εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς δέρβην, καὶ λύσ
τραν, ἔνθα τὸν τιμόθεον περιέτεμεν. εἶτα
τὴν φρυγίαν καὶ γαλατικὴν χώραν. εἶτα
εἰς μυσίαν. εἶτα εἰς τρωάδα. κακεῖθεν εἰς νε
άπολιν. εἶτα εἰς φιλίππους τῆς μακεδονί
ας. εἶτα διελθόντες τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀ
πολλωνίαν, ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην. εἶτα
εἰς βέροιαν. εἶτα εἰς ἀθήνας. εἶτα εἰς κόριν
θον. εἶτα εἰς ἔφεσον. εἶτα εἰς καισάρειαν. εἶ
τα δεύτερον εἰς ἀντιόχειαν τῆς πισιδίας.
εἶτα εἰς τὴν γαλατικὴν χώραν καὶ φρυγί=
αν. εἶτα πάλιν δεύτερον εἰς ἔφεσον. εἶτα
διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλθεν εἰς ἑλλά
δα. κακεῖθεν διελθὼν τὴν μακεδονίαν, ἦλ
θεν εἰς φιλίππους πάλιν δεύτερον. καὶ ἀ=
πὸ φιλίππων πάλιν εἰς τρωάδα, ἔνθα τὸν
εὔτυχον ἤγειρε πεσόντα. εἶτα εἰς τὴν ἄσσον.
εἶτα εἰς μιτυλήνην. εἶτα ἀντικρὺ χίου. εἶτα
εἰς σάμον. κακεῖθεν εἰς μίλητον. ἐκεῖθεν με
ταπεμψάμενος τοὺς ἐν ἐφέσω, ὡμίλη=
σεν αὐτοῖς. εἶτα εἰς κῶ. εἶτα εἰς ῥόδον. κα=
κεῖθεν εἰς πάταρα. κακεῖθεν εἰς τύρον. εἶτα
εἰς πτολεμαΐδα. κακεῖθεν εἰς καισάρειαν. ἐ
κεῖθεν πάλιν ἀνῆλθε τέταρτον εἰς ἱερουσα
λήμ. κακεῖθεν παρεπέμφη εἰς καισάρειαν.
καὶ λοιπὸν δέσμιος ἐπὶ ῥώμην οὕτως. ἀ
πὸ καισαρείας, ἦλθεν εἰς σιδῶνα. κακεῖθεν
εἰς μύρα τῆς λυκίας. εἶτα εἰς κνίδον. κακεῖ
θεν πολλὰ παθὼν ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον, ἔν
θα ἡ ἔχιδνα καθήψατο τῆς χειρὸς αὐτοῦ
καὶ ἔμεινεν ἀβλαβής. εἶτα εἰς συρακούσας,
εἶτα εἰς ῥήγιον. κακεῖθεν εἰς ποτιόλους.
κακεῖθεν πεζὸς ἀνῆλθεν εἰς ῥώμην. ἀπαν=
τησάντων τῶν ἀδελφῶν ἄχρις ἀππίου
φόρου, καὶ τριῶν ταβερνῶν. κακεῖθεν λοι
πὸν ἐλθὼν εἰς ῥώμην, καὶ διδάξας χρό=
νον ἱκανὸν, ὕστερον ἐν αὐτῆ τῆ ῥώμη ἐμαρ
τύρησεν.

Εὐθαλίου διακόνου περὶ τῶν χρόνων
τοῦ κηρύγματος τοῦ ἁγίου παύλου,
καὶ περὶ τῆς διὰ μαρτυρίου αὐτοῦ τε
λειώσεως.

α ναγκαῖον ἡγησάμην, ἐν βρα=
χεῖ τὸν χρόνον ἐπισημειώσα
σθαι τοῦ παύλου κηρύγμα
τος, ἐκ τῶν χρονικῶν κανό=
νων εὐσεβίου τοῦ παμφίλου
τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ποιούμενος. οὗ δὴ
τὴν βίβλον μετὰ χεῖρας εἰληφὼς, καὶ ταύ
την ἀναπτύξας, εὑρίσκω τὸ πάθος τοῦ
σωτῆρος ἡμῶν ἐνατωκαιδεκάτω ἔτει τι
βερίου καίσαρος γεγενημένον, καὶ τὴν τρι
ήμερον δὲ εὐθὺς ἀνάστασιν. καὶ πάλιν τὴν
εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ χριστοῦ.
καὶ μεθ᾽ ἡμέρας τινὰς ὀλίγας, εἶδον ἐκεῖ
τοὺς ἀποστόλους προχειριζομένους εἰς
διακονίαν τὸν αὐτοφερώνυμον στέφα=
νον, καὶ τοὺς ἀμφ᾽ αὐτόν. καὶ μετέπειτα,
στάσιν ἰουδαίων πλείστην καταλαμβά
νω, καὶ τὸν στέφανον ἀγωνιζόμενον ἐκεῖ
σε, καὶ τὸν παῦλον συνευδοκοῦντα πά=
νυ τῶ φόνω. ὃς μικρὸν ὕστερον τοῖς ἄρ=
χουσι τῶν ἰουδαίων παραστὰς, ἐπιστο
λὴν ἐκομίζετο πρὸς τοὺς ἐν δαμασκῶ
ἰουδαίους κατὰ τῶν μαθητῶν. κατὰ μέ=
σην δὲ τὴν ὁδὸν, ἡ κλῆσις γεγένηται πα=
ρὰ τοῦ θεοῦ, ὡς μικρῶ προσαναλωθῆναι
τὸ ἔτος ἐκεῖνο. ἐπιλαβομένου δὴ τὰ τοῦ
ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσα=
ρος, κατάρξασθαι τὸν παῦλον τοῦ κηρύγ
ματος φησὶν ἡ ἱστορία, καὶ τὴν ἅπασαν
οἰκουμένην διαδραμεῖν εὐαγγελιζόμε=
νον τὴν εἰς χριστὸν εὐσέβειαν, μέχρι τρισ
καιδεκάτου ἔτους κλαυδίου καίσαρος,
ἡγεμονεύοντος τότε τῆς ἰουδαίας φίλη
κος. ἐφ᾽ οὗ κατηγορηθεὶς ὑπὸ ἰουδαίων,
τὴν ἀπολογίαν ἐποιήσατο ὁ παῦλος.
ὃς δὴ τὸν ἀπόστολον εἰς τὸ κατὰ καισά=
ρειαν δεσμωτήριον καθεῖρξεν ἐπὶ δυσὶν ἔ
τεσι. μεθ᾽ ὃν διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν πόρ
κιος φῆστος, εὐθὺς ἀνακρίνειν τὸν ἀπόσ=
τολον ὥρμησε, τοῖς ἰουδαίοις μεγίστην ἐν
τούτω χάριν κατατιθέμενος. τότε οὖν τό
τε ὁ μακάριος νομίσας οὐκ ἄλλως ἀπαλ
λαγήσεσθαι τῆς ἐπιβουλῆς, ἢ καίσαρα ἐπι

καλεσάμενος, ἑστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος ἐπεκαλεῖτο καίσαρα, καὶ εἰς ῥώμην ἐκπέμπεται πρὸς νέρωνα τὸν καίσαρα. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ ἀρίσταρχος, ὃν καὶ εἰκότως συναιχμάλωτόν που τῶν ἐπιστολῶν ἀποκαλεῖ. καὶ λουκᾶς ὁ τὰς πράξεις τῶν ἀποστόλων γραφῇ παραδούς. κἀκεῖσε οὖν ἐπὶ τῆς ῥώμης ὁ παῦλος διετίαν ὅλην αὖθις ἐφυλάττετο. ταῦτα γὰρ καὶ μέχρι τούτων ἱστορεῖ λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων, κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ τὸ βιβλίον συγγραψάμενος, καὶ τὰ καθεξῆς ἥκιστα τότε γινώσκων, οὐ δὲ τὸ μαρτύριον τούτου ἐγκατέθετο τῇ βίβλῳ. καταλιπόντες γὰρ αὐτὸν ἐκεῖσε λουκᾶς τε καὶ ἀρίσταρχος, ἐξῆλθον. εὐσέβιος δὲ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀκριβῶς περιεργασάμενος, ἱστόρησεν ἡμῖν, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας λέγει τούτου καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ φησὶ τὸν παῦλον ἄνετον διατρίψαι καὶ τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀκωλύτως κηρύξαι. ἐπισημηνάμενος ὅτι τότε μὲν ἐπὶ νέρωνος ἀπολογησάμενον τὸν παῦλον εὐθὺς ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν λόγος ἔχει στείλασθαι πρὸς καίσαρα ἀπολυθέντα, καὶ εὐαγγελίσασθαι ἐφ᾽ ἑτέροις δέκα ἔτεσιν. εἰς ἄκρον δὲ μανίας ὁ νέρων ἀφικόμενος, ἀνεῖλε μὲν ἀγριππίναν πρῶτα τὴν ἰδίαν μητέρα. ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τοῦ πατρὸς, καὶ ὀκταβίαν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ ἄλλους μυρίους τῷ γένει προσήκοντας. μετέπειτα δὲ καθολικὸν ἐκίνησε διωγμὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν, καὶ οὕτως ἐπὶ τὰς τῶν ἀποστόλων ἐπήρθη σφαγάς. μεταστειλάμενος δὲ τὸν παῦλον αὖθις τῷ βήματι παριστᾷ, συνῆν δὲ πάλιν ὁ λουκᾶς αὐτῷ. ἔνθα δὴ συνέβη τὸν παῦλον τριακοστῷ ἕκτῳ ἔτει τοῦ σωτηρίου πάθους, τρισκαιδεκάτῳ δὲ νέρωνος μαρτυρεῖ, ξίφει τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθέντα. ἔστι τοίνυν ἀπὸ τοῦ ἐννεακαιδεκάτου ἔτους τιβερίου καίσαρος ἐξ οὗ κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον ἤρξατο, ἕως τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου, ἔτη τέσσαρα. καὶ τοῦ γαΐου δὲ ὡσαύτως, ἔτη τέσσαρα. αὖθις δὲ καὶ τὰ κλαυδίου ἔτη μικρῷ ἔλαττον δεκατέσσαρα. ὃν διαδεξάμενος νέρων τρισκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς τὸν ἀπόστολον ἀνεῖλε. γράφει γοῦν ὁ αὐτὸς παῦλος τιμοθέῳ, περὶ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀπολογίας. οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες μὲ ἐγκατέλιπον μὴ αὐτοῖς λογισθείη. ὁ δὲ κύριός μου παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσωσι πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. τοῦτον τὸν νέρωνα λέοντα εἶναι λέγων. περὶ δὲ τῆς δευτέρας ἐν ᾗ καὶ τελειοῦται τῷ κατ᾽ αὐτὸν μαρτυρίῳ φησί. τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκε. καὶ ὅτι λουκᾶς ἦν πάλιν σὺν αὐτῷ μετ᾽ ὀλίγα τῆς ἐπιστολῆς. ἀσπάζεταί σε γράφει λουκᾶς ὁ σὺν ἐμοί. ἔστιν οὖν ὁ πᾶς χρόνος τοῦ κηρύγματος παύλου, εἴκοσι καὶ ἓν ἔτος, καὶ ἕτερα δύο ἔτη ἃ διετέλεσεν ἐν τῷ κατὰ καισάρῳ δεσμωτηρίῳ. πρὸς δὲ τούτοις πάλιν τὰ ἐν ῥώμῃ πρότερον δύο, καὶ τὰ τελευταῖα ἔτη δέκα. ὥστε εἶναι τὰ πάντα ἔτη ἀπὸ τῆς κλήσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς τελειώσεως, τριακονταπέντε.

Περιέχει ἡ πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολὴ κατήχησιν εἰς χριστὸν, καὶ μάλιστα διὰ τῶν ἐκ φυσικῶν λογισμῶν ἀποδείξεως. διὸ καὶ προτέτακται οἷα δὴ πρὸς ἀρχὴν ἔχοντας εἰς εὐσέβειαν γραφεῖσα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου παύλου τοῦ ἀποστόλου.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ κορίνθου μήπω μὲν ἑωρακὼς ῥωμαίους, ἀκούων δὲ περὶ αὐτῶν καὶ ἐπιποθῶν αὐτοὺς ἰδεῖν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν, καταγγελλομένην ὁρῶν πανταχοῦ. ἔπειτα σημαίνει πολλάκις ἑαυτὸν προθέμενον ἐλθεῖν διὰ τὸν εἰς αὐτοὺς πόθον, καὶ τέως μὴ δεδυνῆσθαι. καὶ λοιπὸν διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολὴν ποιεῖται περὶ κλήσεως ἐθνῶν, καὶ ὅτι ἡ περιτομὴ ἕως καιροῦ ἦν καὶ νῦν πέπαυται. καὶ ὅτι διὰ τοῦ χριστοῦ λέλυται τὸ παράπτωμα τοῦ ἀδὰμ, καὶ ἡ σκιὰ τοῦ νόμου παρῆλθε. τὴν μὲν οὖν κλῆσιν τῶν ἐθνῶν ἀκολούθως γίνεσθαι κατασκευάζει οὕτως

ἀποδεικνὺς πᾶσιν ἀνθρώποις ἔμφυτον εἶναι τὸν νόμον, καὶ πάντας ἀδιδάκτως τῆ φύσει καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς κτίσεως δύνασθαι γινώσκειν τὸν θεόν. διὸ καὶ εἰκότως αἰτιᾶται πρῶτον ἕλληνας, ὡς τοῦ μὲν θεοῦ φανερώσαντος αὐτοῖς ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ κόσμου τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνῶσιν καὶ τῆς ἀϊδίου δυνάμεως ἑαυτοῦ ἥτις ἐστὶν ὁ λόγος αὐτοῦ ἐν ὧ καὶ δι᾽ οὗ τὰ πάντα πεποίηκεν, αὐτοὺς δὲ μὴ ἐγνωκότας μὲν ἐκ τῶν κτισμάτων εἶναι θεὸν τὸν τούτων δημιουργόν, τὰ δὲ ποιήματα θεοποιήσαντας. αἰτιᾶται δὲ καὶ ἰουδαίους ὡς μὴ φυλάξαντας τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάσαντας, καὶ οὕτως ἀμφότερα τὰ μέρη ἰουδαίους τὲ καὶ ἕλληνας συγκαλέσας, ἐλέγχει ἐπὶ παρανομία ἵνα δείξη ὅτι ἶσοι γενόμενοι οἱ πάντες, ὡς ὑπεύθυνοι τοῦ λυτρουμένου δέονται. τῆς δὲ χάριτος καί τῆς λυτρώσεως ἐπίσης τοῖς ἰουδαίοις γενομένης καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη, εἰκότως καὶ ἡ κλῆσις γέγονε τῶν ἐθνῶν. τῆς δὲ κλήσεως τῶν ἐθνῶν γενομένης, ἐξανάγκης πέπαυται ἡ περιτομὴ καὶ ἡ ἐν τῶ νόμω σκιά. ὁ γὰρ ἅβραμ φησὶ οὐκ ἐν περιτομῆ, ἀλλὰ πρὸ τῆς περιτομῆς δικαιωθεὶς μετωνομάσθη μὲν ἀβραὰμ ὅτι πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν ἔμελλεν εἶναι κατὰ τὴν ἐν τῆ ἀκροβυστία πίστιν. ἔλαβε δὲ μετὰ τὸ δικαιωθῆναι καὶ τὴν περιτομὴν ἐν σαρκὶ, ἵνα σημεῖον ἦ τοῖς κατὰ σάρκα γεγεννημένοις ἐξ αὐτοῦ, παύεσθαί ποτε τὴν περιτομὴν, ὅταν τὰ ἔθνη γένηται τέκνα τοῦ ἀβραὰμ, ἀρξάμενα πολιτεύεσθαι κατὰ τὴν πίστιν τοῦ ἀβραὰμ ἐν ἧ ἐδικαιώθη ὅτε ἦν ἐν ἀκροβυστία. τούτων γὰρ χάριν καὶ μετωνομάσθη ἀβραάμ. ἀνάγκη δὲ ἐλθόντων τῶν σημαινομένων, παύεσθαι τὸ σημαῖνον. εἰ μὲν οὖν τὰ ἔθνη ἀναγκάζουσι περιτέμνεσθαι, παυέτωσαν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀβραὰμ, καὶ καλείσθω ἅβραμ. εἰ δὲ ἀβραὰμ παρὰ θεοῦ μετωνομάσθη, οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τὰ ἔθνη, ἀλλ᾽ οὐδὲ αὐτοὺς ἔτι τοὺς κατὰ σάρκα ἰουδαίους, ἵνα ἦ τὸ ὄνομα βέβαιον καὶ πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν καλῆται. καὶ γὰρ οὐ χρείαν ἔχει λοιπὸν τὶς περιτέμνεσθαι ἀρκούμενος τῆ πίστει τοῦ ἀβραάμ, οὐδὲ γὰρ δεῖται τῆς ἐν τῶ νόμω σκιᾶς. οὐ γὰρ ἐκ τούτων, ἀλλ᾽ ἐκ πίστεως δηλοῦταί τις καθάπερ καὶ ἀβραάμ. ταῦτα οὕτως κατασκευασμένα δείκνυσι πάλιν, ὅτι ἄλλως οὐκ ἂν γένοιτο λύτρωσις καὶ χάρις τῶ ἰσραὴλ καὶ τοῖς ἔθνεσιν, εἰ μὴ λυθείη ἡ ἀρχαία ἁμαρτία τοῦ ἀδὰμ ἡ εἰς πάντας γινομένη. δι᾽ ἄλλου δὲ ταύτην μὴ δύνασθαι ἐξαλειφθῆναί φησι ἢ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, δι᾽ ὃν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἡ κατάρα γέγονεν. οὐ γὰρ δυνατὸν ἦν ἄλλον λῦσαι τὸ παράπτωμα. εἶτα γράφει ὅτι ἄλλως τοῦτο οὐ μὴ γένηται, εἰ μὴ σῶμα φορέσει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ γένηται ἄνθρωπος. ἵνα τοῦτο προσενέγκας ὑπὲρ πάντων τοὺς πάντας ἐλευθερώση ἀπὸ τοῦ θανάτου. καὶ ὥσπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, οὕτως καὶ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ χάρις γένηται. καὶ λοιπὸν ὡς καλὸς οἰκονόμος τοὺς μὲν ἰουδαίους παραμυθεῖται ὅτι οὐ παραβάται γίνεσθε νόμου ἐὰν εἰς τὸν χριστὸν πιστεύσητε. τοῖς δὲ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν παρεγγυᾶ μὴ ἐπαίρεσθαι κατὰ τοῦ ἰσραὴλ, ἀλλὰ γινώσκειν ὅτι ὡς κλάδοι ἐπὶ τὴν ῥίζαν, οὕτως ἐπ᾽ ἐκείνους ἐνεκεντρίσθησαν. μετὰ δὲ ταῦτα παραινετικοὺς λόγους εἰς τὰ ἤθη διδάξας, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν,

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἐφέσου τῆς ἀσίας ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ὑπομιμνήσκων δὲ ὅμως διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. κορίνθιοι ἐκ φιλονεικίας συναγόμενοι ἐσχίζοντο ταῖς γνώμαις, καὶ λοιπὸν ἦν αὐτοῖς σχίσματα, καὶ ὄντων σχισμάτων παρέβλεπον τὸν λαβόντα τὴν μητρυιὰν ἄλλοι δὲ ἤθελον καταλιμπάνειν τὰς γυναῖκας προφάσει τῆς ἐγκρατείας. τινὲς δὲ καὶ ἐν εἰδωλίοις ἤσθιον ὡς ἀδιαφόρων ὄντων τῶν εἰδωλοθύτων. ἄλλοι δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἐξουθένουν, τοὺς δὲ λαλοῦντας γλώσσαις ἐθαύμαζον, καὶ τέλος ἠπάτηντο καὶ εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως μυστήριον, λέγοντες μὴ ἐγείρεσθαι τὴν σάρκα ταύτην. τούτων πάντων ἐν κορίνθω κινουμένων, γράφουσιν οἱ λαοὶ τῶ ἀποστόλω καὶ λοιπὸν πρὸς πάντας ἀντιγράφει. καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρεῖ αὐτοῖς ἐν φρονήσει καὶ γνώσει. οὐκ ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς ποιοῦντας τὰ σχίσματα, ἀλλὰ καὶ συμβουλεύει μὴ ἐν λόγω τὴν ἀρετὴν ἀλλ᾽ ἐν ἔργω καὶ δυνάμει ἡγεῖσθαι. ἔπειτα ἐπιτιμήσας τὸν τὴν μητρυιὰν λαβόντα, καὶ παραινέσας μὴ ἔχειν κρίματα πρὸς ἑαυτοὺς, λοιπὸν περὶ ὧν ἔγραψαν ἀποκρίνεται. περὶ μὲν τοῦ

γάμου, ἄρρηκτον εἶναι διδάσκων τὴν συζυγίαν καὶ ἐν καιρῷ μόνῳ σχολάζειν διὰ τὴν εὐχήν. διὰ δὲ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς τὴν ἐγκράτειαν γράφει περὶ παρθενίας, ὅτι οὐ κατ᾽ ἀνάγκην ἀλλὰ πειθοῖ τοῦτο γινέσθω. εἶτα περὶ τῶν εἰδωλοθύτων, ἵνα μὴ καταχρῶνται τῇ γνώσει ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ πολιτεύωνται. κωλύει οὖν τὰ ἐν εἰδωλίω συμπόσια ἵνα μὴ σκανδαλίζωνται οἱ μικροί. εἶτα περὶ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων γράφει, ἵνα μὴ διαφέρωνται ἐν τοῖς χαρίσμασι μὴ δὲ προκρίνωσι τὸν ἔχοντα τὸ χάρισμα τόδε, τοῦ ἔχοντος τόδε. πάντα γὰρ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος εἶναι λέγει. καὶ λοιπὸν περὶ ἀναστάσεως διδάσκει. ὅτι ἡ σὰρξ ἐγείρεται ἀποθνήσκουσα μὲν φθαρτὴ, ἐγειρομένη δὲ ἄφθαρτος κατὰ τὴν τοῦ κυρίου χάριν. τὴν δὲ ἀνάστασιν ἀπὸ τοῦ ἐγηγέρθαι τὸν χριστὸν συνίστησι. καὶ εἰς τὸ τέλος παραινετικοὺς λόγους εἰς τὰ ἔθνη γράφει, καὶ περὶ λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους παραγγέλλει, καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κορινθίους δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. δεξάμενοι κορίνθιοι τὴν προτέραν ἐπιστολὴν, κατενύγησαν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ τοῦ λαβόντος τὴν μητρυιάν, καὶ ἐλυπήθησαν δὲ ὡς παριδόντες τὸ τοιοῦτον ἁμάρτημα. εἶτα ὑφηρπάζοντο παρά τινων τῶν καὶ τὰς προφάσεις τῶν σχισμάτων ποιούντων, ὥστε παρακαθέζεσθαι τῷ γράμματι τοῦ νόμου καὶ διάφορον ἡγεῖσθαι τὴν παρὰ τοῦ χριστοῦ χάριν, καὶ μᾶλλον προσέχειν τοῖς ἐν προσώπῳ καυχωμένοις. ἦσαν δὲ καὶ περὶ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους φροντίζοντες καλῶς. πρὸς ταῦτα οὖν ἀντιγράφει ὁ ἀπόστολος· καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτοὺς ἐκβαλόντας τὸν παρανομήσαντα. ἔπειτα ἀξιώσασιν αὐτοῖς καθικετεύει, καὶ μετανοήσαντα ἐκεῖνον κελεύει δεχθῆναι· ἐν αὐτῇ δὲ διδάσκει περὶ τοῦ νόμου διαιρῶν τὸ γράμμα, καὶ δείκνυσιν ὅτι οὐ δεῖ λαμβάνειν τὸ γράμμα μόνον τοῦ νόμου, ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ γράμματι τὴν διάνοιαν ἐρευνᾶν, οὐ γὰρ μόνον ῥῆμά ἐστιν ὁ νόμος, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ῥητοῖς ἐστὶ καὶ ὁ νοῦς τοῦ πνεύματος. ἔπειτα ὅτι τοῦ χριστοῦ ἐλθόντος καινὴ κτίσις γέγονε, καὶ οὐ δεῖ κατὰ τὸ παλαιὸν ζῆν. ἀλλ᾽ ὡς ἐν καινῇ κτίσει ἐν πᾶσιν ἀνανεοῦσθαι, καὶ ἀργὴν εἶναι λοιπὸν τὴν περιτομήν. ἀποδέχεται δὲ αὐτοὺς καὶ περὶ τῆς διακονίας, καὶ προτρέπεται μᾶλλον αὐτῇ πλεονάζειν· αἰτιώμενος δὲ τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καταλέγει πάντα ἅπερ πέπονθε διὰ τὸν κύριον, καὶ τὰς ὀπτασίας δὲ διηγεῖται ἅσπερ ἑώρακεν εἴς τε τὸν παράδεισον καὶ εἰς τὸν τρίτον οὐρανὸν ἁρπαγείς. εἶτα παραγγείλας μὴ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ μετανοεῖν τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐν εὐχαριστίᾳ τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Τί δήποτε δευτέραν τίθησιν ἐπιστολὴν ζητεῖς, καὶ ἄξιον. ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ ἀπελθεῖν πρὸς αὐτοὺς ἐπαγγειλάμενος καὶ μὴ ἀπελθὼν τοῦ πνεύματος αὐτὸν εἰς ἕτερα ἀπασχολοῦντος, καὶ διὰ τὸ πειρασμοῖς ἐμπεσεῖν, διὰ τῆς νῦν δευτέρας τὸ μὴ ἀπελθεῖν ἀπολογεῖται, ἵνα καὶ ἀπελθεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς δόξῃ. ἔπειτα ἦσαν καὶ βελτίους ἐκ τῆς πρώτης γενόμενοι. εὔλογον οὖν ἦν δευτέρας ἀξιωθῆναι αὐτοὺς ἵνα πλεῖον ἐπιδώσωσι πρὸς ἀρετήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς γαλάτας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς αὐτοὺς ἤδη καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. διδαχθέντες καλῶς οἱ γαλάται παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ πιστεύσαντες γνησίως εἰς χριστὸν, ἀποδημήσαντος αὐτοῦ ὑφηρπάσθησαν παρά τινων, ὥς τε περιτέμνεσθαι. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει αὐτοῖς, καὶ πρῶτον μὲν μαρτυρῶν αὐτοῖς περὶ ἧς εἶχον πίστεως καὶ γνησίας ἐν χριστῷ διαθέσεως μέμφεται ὡς ἀνοήτως πράξαντας καὶ μεταβαλομένους αὐτούς. ἔπειτα διαλαμβάνει περὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀβραὰμ πίστεως, καὶ ἀποδείκνυσιν ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ τῶν γυναικῶν τοῦ ἀβραὰμ ἀλληγορήσας αὐτὰς, μεχρὶ καιροῦ δεδόσθαι τὴν σκιὰν καὶ τὴν περιτομήν, καὶ ἀργεῖν αὐτὰ λοιπὸν τῇ τοῦ χριστοῦ παρουσίᾳ. καὶ οὕτως ἀποδείξας παραγγέλλει λοιπὸν αὐτοῖς μηκέτι προσέχειν τοῖς ἀπατήσασιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἔχεσθαι τῆς ἐν χριστῷ πίστεως. καὶ γινώσκειν ὅτι ἡ ἐν χριστῷ χάρις καταργεῖ τὴν κατὰ σάρκα περιτομήν. καὶ οὕτω πάλιν εἰς τὰ ἤθη παραινέσας καὶ διδάξας τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου

Τὸ μὲν προοίμιον καὶ πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐπιστολὴ θυμοῦ γέμει. ἡ δὲ αἰτία τοιαύτη. τινὲς τῶν ἐξ ἰουδαίων πιστεύσαντες καὶ ἔτι τῷ πατρῴῳ νόμῳ κατεχόμενοι, ἔπεισαν πολλοὺς τῶν ἐν γαλατίᾳ πιστῶν περιτέμνεσθαι καὶ σάββατα τη

ρεῖν καὶ νουμηνίας. ἔπειθον δὲ λέγοντες μὴ δεῖν τῶ παύλω τῶ χθὲς καὶ σήμερον φανέντι πιστεύειν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς ἀμφὶ πέτρον, καὶ ἰωάννην καὶ ἰάκωβον. οὗτοι γάρ φησι μετὰ χριστοῦ γενόμενοι οὐ κωλύουσι περιτομήν. καὶ ἀληθῶς μὲν οὗτοι συγκαταβάσει χρώμενοι, οὐκ ἐκώλυον περιτομήν. ὅμως οὗτοι ἀποκρύπτοντες τὴν αἰτίαν. ὅτι διὰ συγκατάβασιν οὐ κωλύουσιν, ἐκ τοῦ γενομένου μόνου ἐδελέαζον αὐτοὺς εἰς περιτομὴν καὶ τὸν παῦλον ἐξηυτέλιζον φάσκοντες οὐ τοῦ χριστοῦ ἀλλὰ τῶν μαθητῶν εἶναι μαθητήν. τοὺς δὲ περὶ πέτρον αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ. ἔπειτα ἔλεγον ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ παῦλος φαίνεται ἀλλαχοῦ περιτεμών. τί δήποτε οὖν φησὶν ὑμᾶς οὐ περιτέμνει. ἦν γὰρ ὁ παῦλος τὸν τιμόθεον οἰκονομικῶς περιτεμών. πρὸς ταῦτα οὖν γράφει καὶ εὐθέως ἐκ προοιμίων περὶ ἐκείνου ἀποτείνεται ὅτι οὐκ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ αὐτοῦ τοῦ χριστοῦ ἦν μαθητής,

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἐφεσίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης οὔπω μὲν αὐτοὺς ἑωρακώς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐφέσιοι πιστεύσαντες εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν, γνησίαν ἔσχον εἰς αὐτὸν τὴν πίστιν, καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους τὴν ἀγάπην καὶ ἐβούλοντο παρὰ τοῦ ἀποστόλου βεβαιωθῆναι. μαθὼν τοίνυν ὁ παῦλος γράφει πρὸς αὐτοὺς ταύτην τὴν ἐπιστολήν, ὥσπερ κατηχητικήν. καὶ πρῶτον μὲν δείκνυσι μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ᾽ ἡμᾶς μυστήριον. ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς καὶ πρὸ καταβολῆς κόσμου εἶναι ταύτην εὐδοκίαν τοῦ θεοῦ, ὥστε τὸν χριστὸν ὑπὲρ ἡμῶν παθεῖν καὶ ἡμᾶς σωθῆναι. ἔπειτα δὲ περὶ κλήσεως τῶν ἐθνῶν διαλέγεται. ἵνα δείξη ἀξίως αὐτοὺς πεπιστευκέναι, καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ κλῆσις ἡμῶν γέγονεν οὐ δι᾽ ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ τοῦ χριστοῦ ὅς ἐστιν υἱὸς τοῦ θεοῦ· ἵνα ἐκ τούτου μάθωσιν, ὅτι οὐκ ἀνθρωπολάτραι γεγόνασι πιστεύσαντες τῶ χριστῶ ἀλλὰ ἀληθινοὶ θεοσεβεῖς. σημαίνει δὲ καὶ ἑαυτὸν διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὅτι καὶ περὶ αὐτῶν ἐφρόντιζεν. ἔπειτα παραινετικοὺς λόγους ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ, πατράσι καὶ τέκνοις, κυρίοις καὶ δούλοις, τίθησιν ἐν τῆ ἐπιστολῆ. καὶ καθόλου πάντας παρασκευάζει κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τῶν δαιμόνων αὐτοῦ, πρὸς ἐκείνους ἡμῖν εἶναι λέγων τὴν πάλην. καὶ ὥσπερ ἀγαθὸς ἀλείπτης ἀλείψας τοῖς λόγοις πάντας κατὰ τῆς διαβολικῆς ἐνεργείας, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Ἡ ἔφεσος μητρόπολις μέν ἐστι τῆς ἀσίας, τὴν δὲ ἄρτεμιν ἔσεβε, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ σέβας περὶ τὴν δαίμονα ὡς καὶ νεωκόρον τὴν ἔφεσον τῆς ἀρτέμιδος ἀναγορεύεσθαι ὡς ἐν ταῖς πράξεσιν ἱστόρηται. ἐν ταύτη τῆ ἐφέσω ὁ εὐαγγελιστὴς ἰωάννης ἐξορισθεὶς διέτριψε πολλά ἐν ᾗ καὶ τελευτᾶ, καὶ τὸν τιμόθεον παῦλος ἐκεῖσε ἐπίσκοπον ἐχειροτόνησε. τῶν δὲ φιλοσόφων οἱ κατὰ τὴν ἀσίαν ἀνθοῦντες ἐν τῆ ἐφέσω μάλιστα διῆγον. διὸ πολλῆ σπουδῆ κέχρηται πρὸς αὐτοὺς γράφων. καὶ τὰ βαθύτερα δὲ τῶν νοημάτων αὐτοῖς ἐπιστέλλει, ἅτε κατηχημένοις καὶ τὰ ὑψηλά. γράφει δὲ ἀπὸ ῥώμης τὴν ἐπιστολὴν ἐν δεσμοῖς ὑπάρχων.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλιππησίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης ἑωρακὼς αὐτοὺς ἅμα καὶ διδάξας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. πεμψάντων φιλιππησίων διακονίαν τῶ παύλω καί τινων περιερχομένων καὶ διαφθειρόντων τὰς ἀκοὰς τῶν ἀκεραιοτέρων προφάσει τῆς σκιᾶς τοῦ νόμου καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ λεγόντων χωρὶς ταύτης μὴ δύνασθαι δικαιωθῆναι, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει φιλιππησίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται αὐτῶν τὴν πίστιν, καὶ σημαίνει μνημονεύειν αὐτῶν. ἔπειτα δὲ διηγεῖται ὡς ἀπελογήσατο ἐν ῥώμη, καὶ ὅτι τινὲς αὐτῶ βαρεῖς γεγόνασιν ἐν τοῖς δεσμοῖς φθόνον αὐτῶ κινοῦντες. ἔπειτα αὐτοὺς προτρέπεται ἀλλήλους ἀγαπᾶν, ἐξηγούμενος τὴν τοῦ σωτῆρος φιλανθρωπίαν, ὅτι θεὸς ὢν, ἄνθρωπος γέγονε δι᾽ ἡμᾶς. εἶτα περὶ τῆς περιτομῆς καὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου διαλαβὼν, ἀποδείκνυσι ἀργὴν γεγενῆσθαι λοιπὸν τὴν περιτομήν. λαμβάνων ἀφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ παράδειγμα καὶ λέγων, ὅτι ταῦτα πάντα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν· διὸ καὶ τοὺς μὲν διδάσκοντας ἔτι περιτομήν, καί θέλοντας αὐτοὺς ἀπατῆσαι μεμψάμενος, καὶ εἰπὼν ἐχθροὺς αὐτοὺς εἶναι τοῦ χριστοῦ ἀποδέχεται φιλιππησίους διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κοινωνίας δόσιν, καὶ προτρεψάμενος πάλιν εἰς τὰ ἤθη αὐτοὺς, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Οἱ φιλιππήσιοι τῆς μακεδονίας ἦσαν ὑπὸ μητρόπολιν θεσσαλονίκης. πολλὰ δὲ αὐτοῖς ὁ παῦλος χρηστὰ μαρτυρεῖ. ἐν δεσμοῖς δὲ ὤν, ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν. μετὰ γὰρ τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἧς ἐμνήσθη ἐν τῇ πρὸς τιμόθεον, αὖθις ἐδέθη. ἦσαν δὲ οἱ φιλιππήσιοι διὰ ἐπαφροδίτου τὰ πρὸς τὴν χρείαν πέμψαντες αὐτῷ, ἐν ταὐτῷ καὶ γνωσόμενοι τὰ κατ' αὐτόν. ἐπειδὴ δὲ ἐθορυβοῦντο ἀκούοντες ἐν δεσμοῖς εἶναι τὸν διδάσκαλον, αὐτὸ τοῦτο γράφει αὐτοῖς· ὡς τὰ δεσμὰ οὐ θορύβου πρόξενα, χαρᾶς δὲ μᾶλλον ὤφειλεν εἶναι διὰ τὸ ὑπὲρ χριστοῦ εἶναι. καθάπτεται δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων, οἵτινες ἐν προσχήματι χριστιανισμοῦ διέφθειρον τὸ κήρυγμα. μετὰ τιμῆς δὲ φαίνεται γράφειν τοῖς φιλιππησίοις, ἐνάρετοι γὰρ ἦσαν. ἐνταῦθα ἦν ἡ πορφυρόπολις. ἐνταῦθα ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν. ἐντᾶυθα ἐτυπτέσθην μετὰ τοῦ σιλουανοῦ ὁ παῦλος ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, οἱ ἐκ συναρπαγῆς αὐτὸν τυπτήσαντες, τέλος ἀπελογήσαντο. ἐνταῦθα ὁ δεσμοφύλαξ πιστεύσας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐβαπτίσθη. ταῦτα πάντα αἱ πράξεις φασί. μαρτυρεῖ δὲ αὐτοῖς πίστιν, καὶ κινδύνους ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ πρὸς εὐποιίαν ἐπιρρεπῶς ἔχειν. διὰ πάντα σφόδρα φιλῶν αὐτοὺς φαίνεται.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς κολασσαεῖς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης, οὐχ ἑωρακὼς μὲν αὐτούς, ἀκούσας δὲ περὶ αὐτῶν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τοὺς κολασσαεῖς ἐβούλοντο τινὲς ἀπατῆσαι σοφίσμασιν ἑλληνικοῖς κατὰ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως. καὶ περὶ τῶν ἐν νόμῳ βρωμάτων καὶ περιτομῆς. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει τὴν ἐπιστολὴν ὥσπερ κατηχητικὴν αὐτοῖς ταύτην. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ, σημαίνει ἀπὸ τοῦ σκότους αὐτοὺς μεταβεβηκέναι εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. καὶ ὅτι ὁ χριστὸς εἰς ὃν ἐπίστευσαν, εἰκών ἐστι τοῦ θεοῦ καὶ λόγος δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι ἔπρεπεν αὐτὸν δημιουργὸν ὄντα, γενέσθαι αὐτὸν καὶ πρωτότοκον τῆς κτίσεως, καὶ πρωτότοκον ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα τὰ ἀμφότερα συνάψῃ, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ πάντα. προτρέπει δὲ αὐτοὺς ἐμμένειν τῇ πίστει, σημαίνων ὅτι αὐτὸς ὁ παῦλος διάκονός ἐστι τοῦ εὐαγγελίου ἐν ᾧ κατηχήθησαν. εἶτα καὶ περὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βρωμάτων καὶ περὶ ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν ἐξηγεῖται. καὶ ἀποδείκνυσιν ἠργηκέναι λοιπὸν τὰ παλαιὰ καὶ τὴν περιτομήν. συμβουλεύει τε αὐτοῖς μὴ πλανᾶσθαι ἀπὸ τῶν σοφιζομένων, καὶ πλανᾶν αὐτοὺς θελόντων. καὶ λοιπὸν παραινέσας καὶ ὧδε γονεῦσι καὶ τέκνοις ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ δούλοις καὶ κυρίοις, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρὸς τὰ ἤθη συμβουλεύσας, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. παραγγέλλει δὲ αὐτοῖς, ἵνα ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' αὐτοῖς ἡ ἐπιστολή, ποιήσωσι καὶ ἐν τῇ λαοδικέων ἐκκλησίᾳ αὐτὴν ἀναγνωσθῆναι. καὶ τὴν ἐκ λαοδικείας, εἰς αὐτοὺς ἀναγνωσθῆναι.

θεοδωρίτου.

Ἐν πολλοῖς ὁ ἀπόστολος δηλοῖ τὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πατέρα μεσιτείαν καὶ καταλλαγὴν τοῖς ἀνθρώποις διὰ τοῦ υἱοῦ γεγονέναι. εἷς γὰρ θεός φησιν, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος ἰησοῦς χριστός. καὶ πάλιν. δι' οὗ φησὶ τὴν καταλλαγὴν ἐσχήκαμεν καὶ ὁ κύριος θύραν ἑαυτὸν καὶ ὁδὸν καλεῖ. οὐ γὰρ ἑτέρως εἰ μὴ δι' αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ ἀπέλθοι τις πρὸς τὸν πατέρα. διὰ τοῦτο γὰρ ὢν θεὸς καὶ ἄνθρωπος γέγονεν, ἵνα θεῷ καὶ ἀνθρώποις μεσιτεύσῃ τοῦτο τε ὢν κἀκεῖνο. ἀλλ' οἱ κολασσαεῖς ὑπὸ ἀγγέλου ᾤοντο τὴν προσαγωγὴν γενέσθαι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ οὐ διὰ χριστοῦ. ἔπειτα πολλὰς εἶχον παρατηρήσεις ἰουδαϊκὰς καὶ ἑλληνικάς, ἡμέρας παρατηρούμενοι καὶ καιροὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἅτινα πάντα γράφων τὴν ἐπιστολὴν διορθοῦται ὁ παῦλος.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἀθηνῶν, ἑωρακὼς πρότερον αὐτοὺς καὶ διατρίψας παρ' αὐτοῖς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ὁ ἀπόστολος πολλὰς θλίψεις παθὼν ἐν βεροίᾳ καὶ ἐν φιλίπποις τῆς μακεδονίας καὶ ἐν κορίνθῳ, γινώσκων τε καὶ ὅσα πέπονθεν ἐν θεσσαλονίκῃ, φοβούμενος μὴ ἀκούσαντες θεσσαλονικεῖς ἃ πέπονθεν ἐν ταῖς προειρημέναις πόλεσι, πειρασθῶσιν ὑπὸ τοῦ πειράζοντος καὶ σκανδαλισθῶσι, μαθὼν δὲ ὅτι καὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι κατώδυνοι ἐγίνοντο, ἀποστέλλει τιμόθεον

πρὸς αὐτοὺς μετὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. καὶ πρῶτον μὲν, ἐπιστηρίζει αὐτοὺς ἐν τῇ πίστει ὥστε μὴ σαλεύεσθαι διὰ τὰς θλίψεις. καὶ μηδὲν ξένον αὐτοὺς πεπονθέναι ὑπὸ τῶν ἰουδαίων τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων. χριστιανῶν γὰρ ἴδιον τὸ θλίβεσθαι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἔλεγε. πολλὰ δὲ παραινέσας αὐτοῖς οὕτως ὡς παρέλαβον ἀπ' αὐτοῦ ἀναστρέφεσθαι, γράφει περὶ τῶν τελευτώντων. παραμυθούμενος αὐτοὺς καὶ διδάσκων μὴ βαρέως φέρειν. οὐ γὰρ εἶναι τὸν θάνατον ἀπώλειαν, ἀλλ' ὁδὸν ἀναστάσεως. ἔπειτα καὶ περὶ τῶν χρόνων αὐτοὺς διδάσκει, ἵνα ἄδηλον τὴν ἡμέραν γινώσκοντες, ἀεὶ ἕτοιμοι γίνωνται. καὶ μηδενὶ προσέχωσιν ἐπαγγελλομένῳ περὶ αὐτῆς ἔσεσθαι γάρ φησι τὴν παρουσίαν οὕτως, ὥστε τοὺς περιλειπομένους καὶ εὑρισκομένους ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, μὴ φθάνειν τοὺς ἐκ νεκρῶν ἐγειρομένους ἅμα γὰρ γίνεσθαι τὴν πάντων ἀλλαγὴν διδάσκει. πρὸς τούτοις προτρέπων αὐτοὺς βελτιοῦσθαι ἐν τοῖς ἤθεσι, προτρέπει ἀεὶ αὐτοὺς χαίρειν τῇ ἐλπίδι. καὶ προσεύχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν ἀεὶ τῷ κυρίῳ. ἐνορκίζων αὐτοὺς ἀναγνῶναι τὴν ἐπιστολὴν ταύτην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. τινὲς ἀπὸ θεσσαλονίκης. ἀργοὶ καὶ ἄτακτοι περιερχόμενοι, τοὺς ἀδελφοὺς ὑφήρπαζον ὡς ἤδη τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἐνστάσης. ἠπάτων δὲ τοὺς ἀκούοντας, ὡς τοῦ ἀποστόλου τοῦτο δηλοῦντος, καὶ ὑπὸ πνεύματος ἀκούσαντες. ταῦτα τοίνυν μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὴν πίστιν αὐτῶν αὐξάνουσαν. καὶ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐκαυχᾶτο τὰς θλίψεις γενναίως ὑποφέρουσι διὰ τὸν χριστόν. καὶ παραμυθεῖται δὲ αὐτούς. ὡς ἐσομένης ἐκδικίας παρὰ τοῦ θεοῦ κατὰ τῶν αὐτοὺς ἀδικούντων. ἔπειτα περὶ τῆς παρουσίας τοῦ σωτῆρος διδάσκει μηδενὶ αὐτοὺς πείθεσθαι μήτε θροεῖσθαι αὐτούς. μήτε διὰ πνεύματος. μήτε ὡς αὐτοῦ γράψαντος. μηδ' ὅλως νομίζειν ἤδη παρεῖναι αὐτήν. μὴ γὰρ πρότερον ἔσεσθαι αὐτήν, ἐὰν μὴ ἡ ἀποστασία πρῶτον ἔλθῃ. καὶ μετὰ ταύτην ὁ ἀντίχριστος ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας. οὗ τὴν παρουσίαν ἐν σημείοις καὶ τέρασι ψευδοὺς κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἔσεσθαι σημαίνει. εἶτα παραινέσας αὐτοῖς στήκειν γενναίως καὶ κρατεῖν τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθησαν παρ' αὐτοῦ, παραγγέλλει μηδεμίαν κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῶν ἀτάκτων ἀλλὰ καὶ ἀποβάλλειν αὐτούς. εἶναι γὰρ καὶ περιέργους καὶ πλάνους ἐδήλωσε τοὺς τοιούτους. καὶ καθόλου δὲ παρήγγειλε τὸν μὴ ὑπακούοντα τοῖς λόγοις αὐτοῦ, τοῦτον ἀποσυνάγωγον γίνεσθαι. καὶ λοιπὸν ἐπευξάμενος αὐτοῖς εἰρήνην, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν, τὸν ἀσπασμὸν τῇ ἰδίᾳ χειρὶ γράψας, ὅπερ σημεῖον εἶναι πάσης ἐπιστολῆς δεδήλωκεν. θεοδωρίτου.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ ἔγραψεν ὡς πάντως ἀπιὼν πρὸς αὐτούς, καὶ ἀναπληροῦν μέλλων τὰ ὑστερήματα αὐτῶν, καὶ πολλὰ ἀγάπης σημαντικά, οὐκ ἀπῆλθε δέ, ταύτην προστίθησι τὴν ἐπιστολὴν ἀντὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ὅτι δὲ μὴ ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς ἔνθεν στοχαστέον. ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῶν χρόνων τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας ὑπερθέμενος γράψαι, ὡς οὐ χρειῶδες αὐτοῖς, νῦν γράφει, οὐ ποιῶν τοῦτο εἴγε αὐτὸς ἀπεληλύθει. γράφει δὲ περὶ τῶν χρόνων διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. λυμεῶνες τινὲς ἔλεγον παρεῖναι λοιπὸν τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου. εἰ δὲ τοῦτο ἦν ἀληθές, ὁ χριστὸς ψεύστης εὑρίσκετο. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις σημεῖα τῆς παρουσίας αὐτοῦ δέδωκεν. ἅτινα οὐκ ἦν ἐκβάντα. ἀναγκάζεται οὖν καὶ αὐτὸς διαλαβεῖν περὶ τῶν πρὸ τῆς παρουσίας σημείων. καὶ τῆς τοῦ ἀντιχρίστου ἐλεύσεως. διὰ πάντων ἀληθεῖς τὰς τοῦ κυρίου προρρήσεις ποιῶν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τιμόθεον πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ μακεδονίας ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς, αὕτη. ἐν τῇ ἐφέσῳ τινὲς ἰουδαΐζοντες ἐπεχείρουν ἑτεροδιδασκαλεῖν καὶ ἀπατᾶν τοὺς ἀκεραίους προφάσει τοῦ νόμου. τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ ἀπόστολος, προτρέπει τὸν τιμόθεον ἐκεῖ προσμεῖναι πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν, γράφει τε τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν ὑπομιμνήσκει

Τιμόθεον εἰδότα τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν, διδάσκων αὐτὸν περὶ τοῦ μόνου κωλύειν τοὺς παρὰ τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ διδασκαλίαν λαλοῦντας, ἐπιτιμᾶν τε αὐτοῖς. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὑμέναιον καὶ ἀλέξανδρον ναυαγήσαντας περὶ τὴν πίστιν, παρέδωκε τῷ σατανᾷ. ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. ταῦτα ὑπομνήσας λοιπὸν διατάσσει αὐτῷ κανόνας ἐκκλησιαστικοὺς περὶ προσευχῆς. καὶ πῶς καὶ ποῦ καὶ περὶ τίνων δεῖ προσεύχεσθαι. περὶ τοῦ σιγᾶν ἐν ἐκκλησίᾳ τὰς γυναῖκας, καὶ μᾶλλον μανθάνειν καὶ μὴ διδάσκειν αὐτάς. περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων πῶς καὶ ὁποίους εἶναι δεῖ τοὺς καθισταμένους. περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χηρῶν, ἀπὸ πόσων ἐτῶν χρὴ ταύτας καταλέγεσθαι καὶ ὁποίας αὐτὰς εἶναι δεῖ, καὶ πῶς αὐταῖς δεῖ προσέχειν. περὶ τοῦ σωφρονεῖν τοὺς νεωτέρους καὶ γαμεῖν μᾶλλον καὶ μὴ αἰσχρῶς ζῆν. περὶ τοῦ παραγγέλλειν τοῖς πλουσίοις μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μὴ δὲ ἐλπίζειν ἐπὶ πλούτῳ. περὶ τούτων διαταξάμενος, προτρέπεται αὐτὸν ταῦτα διδάσκειν, καὶ μηκέτι μὲν ὑδροποτεῖν. προσέχειν δὲ ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, εἰδότα ἔσεσθαι καιροὺς ἐν οἷς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως. διδάξας δὲ καθαρὰ εἶναι καὶ τὰ βρώματα. καὶ παραγγείλας αὐτῷ ἐκτρέπεσθαι τὰς ἐμφιλονείκους ζητήσεις ὡς βεβήλους οὔσας, ἐφ᾽ αἷς καίτινες καυχώμενοι παρέβησαν τὴν πίστιν, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε καὶ ἄλλους ἔχων μαθητὰς ὁ παῦλος οἷον τὸν σίλαν, τὸν λουκᾶν, καὶ ἑτέρους, πρὸς τιμόθεον μόνον, καὶ πρὸς τίτον ὀνομαστὶ γράφει. καὶ φαμὲν ὅτι τούτοις ἦν ἤδη ἐκκλησίας ἐγκεχειρικώς. τοὺς δὲ ἄλλους, ἔτι εἶχε μεθ᾽ ἑαυτοῦ. γράφει δὲ πρὸς τιμόθεον τὰ διδασκάλῳ πρέποντα λοιπόν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τιμόθεον δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης πάλιν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. τῶν συναποδημησάντων τῷ παύλῳ καταλειψάντων αὐτὸν, βουλόμενος ὁ ἀπόστολος ἐλθεῖν τιμόθεον πρὸς αὐτὸν, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν δηλοῖ ἑαυτὸν μνημονεύειν αὐτοῦ τε τῆς εὐλαβείας, καὶ τῆς τῶν προγόνων αὐτοῦ πίστεως. ἔπειτα δηλοῖ, ὅτι οἱ ἀπὸ ἀσίας, ὧν ἐστι φύγελλος καὶ ἑρμογένης, ἀπεστράφησαν αὐτὸν ὁρῶντες αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις. τὸν ὀνησιφόρον δὲ ἀπεδέξατο ἐλθόντα εἰς τὴν ῥώμην καὶ προσμείναντα αὐτῷ. παραγγέλλει δὲ αὐτῷ παραιτεῖσθαι τὰς μωρὰς ζητήσεις, διὰ τὸ ἐξ αὐτῶν γεννᾶσθαι μάχας. καὶ γὰρ ὑμέναιος καὶ φιλητὸς οὕτως ἐκτραπέντες, παρέβησαν τὴν ἀλήθειαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καίτινας ἀνατρέπουσι. μᾶλλον οὖν παραινεῖ αὐτῷ προσέχειν ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ εἰδέναι μὲν ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἔσονται ἄνθρωποι φίλαυτοι καὶ φιλήδονοι μᾶλλον, ἢ φιλόθεοι. προβλέποντα δὲ ταῦτα, ἀσφαλίζεσθαι τοὺς λαοὺς μήτις ἐξ αὐτῶν ἀπατηθῇ, καὶ εἰς τὰ ἤθη δὲ καὶ εἰς τὴν τῆς διδασκαλίας ἀκρίβειαν πολλὰ προτρεψάμενος αὐτὸν, καὶ σημάνας τὸν καιρὸν τῆς ἀναλύσεως αὐτοῦ ἐνστῆναι, καὶ μέλλειν σπένδεσθαι καὶ μαρτυρεῖν, ἐνετείλατο ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ταχέως κομίζοντα τὸν φελόνην καὶ τὰ βιβλία. παρήνεσε δὲ αὐτῷ καὶ ἀλέξανδρον τὸν χαλκέα φυλάττεσθαι, ὡς πολλὰ κακὰ ἐνδειξάμενον αὐτῷ. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τί δήποτε δευτέραν γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν. εἶπεν ἐν τῇ πρώτῃ, ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς σὲ ταχέως, καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἀπελθεῖν, ἤδη γὰρ κατείχετο ὑπὸ νέρωνος. ἔδει οὖν ἀντὶ τῆς παρουσίας γράμμα πέμψαι. ὁμοῦ μὲν τὸ μὴ ἐλθεῖν παραμυθούμενον, ὁμοῦ δὲ ἐπιρρωννύοντα καὶ τὸν τιμόθεον οὕτω τῇ φροντίδι τῆς ἐκκλησίας ἐγκεχρονικότα.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς τίτον ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ νικοπόλεως, ἐκεῖ γὰρ παρεχείμαζεν. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. εἰς μὲν τὴν κρήτην ἀπέλιπε τὸν τίτον, ἵνα κατὰ πόλιν καταστήσῃ κληρικούς. πολλῶν δὲ ὄντων ἐκεῖ τῶν ἐπιχειρούντων προφάσει τοῦ νόμου ἀπατᾶν τοὺς λαοὺς, μαθὼν ὁ ἀπόστολος γράφει. καὶ πρῶτον μὲν εὐχαριστῶν τῷ θεῷ διὰ τὴν αὐτοῦ εὐλάβειαν, σημαίνει τὴν ἐν Χριστῷ πίστιν μὴ νεωτέραν εἶναι ἀλλ᾽ ἐξ αἰῶνος ἡτοιμάσθαι, καὶ ἐπηγγέλθαι παρὰ τοῦ

θεοῦ ταύτην. ἔπειτα περὶ τῆς καταστάσεως τῶν κληρικῶν καὶ τοῦτον διδάσκει, πῶς καὶ ὁποίους αὐτοὺς εἶναι δεῖ. καὶ ἐπιτιμᾶν δὲ ἐντέλλεται αὐτῷ τοῖς ἀντιλέγουσι τῆ ὑγιαινούση πίστει, μάλιστα τοῖς ἐκ περιτομῆς. εἰδέναι δὲ τοὺς κρῆτας ὅτι ἀργοί εἰσι, καὶ χρήζουσιν ἐπιτιμίας. διδάξας δὲ πάντα τὰ βρώματα καθαρὰ εἶναι τοῖς καθαροῖς, καὶ ὁποίας εἶναι δεῖ τὰς πρεσβύτιδας τὰς ὀφειλούσας σωφρονίζειν τὰς νέας, παραινεῖ πῶς δεῖ τοὺς δούλους τοῖς ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι. καὶ τέλος ὑπομνήσας ὅτι ἡ τοῦ σωτῆρος χάρις οὐκ ἐξ ἔργων ἡμᾶς ἐδικαίωσεν, ἀλλὰ τῆ ἰδία φιλανθρωπία. καὶ παραγγείλας τὰς νομικὰς μάχας ἐκτρέπεσθαι ὡς ἀναισχύντους οὔσας, δηλοῖ αὐτῷ μετὰ τὸ πέμψαι πρὸς αὐτὸν ἀρτεμᾶν, ἵνα ἔλθη πρὸς αὐτόν. ἐνετείλατό τε αὐτῷ ὥστε διδάσκειν καὶ τοὺς αὐτοῦ καλῶν ἔργων προΐστασθαι. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν. θεοδωρίτου.

Ὁ Τίτος θαυμάσιός τις ἦν μαθητὴς τοῦ παύλου, ἐπίσκοπος δὲ τῆς κρήτης μεγίστης οὔσης κεχειροτόνητο ὑπὸ τοῦ παύλου. ἐπετέτραπτο δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπους χειροτονῆσαι. γράφων δὲ ταῦτα ὁ παῦλος μᾶλλον ἐν ἀδείᾳ ἦν. οὐδαμοῦ γὰρ πειρασμῶν μέμνηται. ἀποτείνεται δὲ καὶ πρὸς ἰουδαίους ἡ ἐπιστολή. πρώτη δὲ αὕτη τῆς πρὸς τιμόθεον μᾶλλον ἐστίν.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς φιλήμονα ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ῥώμης. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὀνήσιμος ὁ οἰκέτης φιλήμονος, ἔφυγε. καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀπόστολον, κατηχήθη παρ' αὐτοῦ, καὶ γέγονεν αὐτῷ χρήσιμος εἰς διακονίαν. περὶ τούτου τοίνυν γράφει φιλήμονι παρατιθέμενος αὐτῷ τὸν ὀνήσιμον, ἵνα προσέχη αὐτῷ γνησίως, καὶ μηκέτι ἔχη αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀλλ' ὡς ἀδελφόν. προετρέψατο δὲ αὐτὸν καὶ ξενίαν αὐτῷ ἑτοιμάσαι ἵνα ἐὰν ἔλθη, εὕρη ποῦ μείνη καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Ὁ φιλήμων θαυμάσιός τις ἦν ἀνήρ, φρὺξ μὲν τὸ γένος. πιστὸς δὲ τὸν τρόπον, καὶ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνῶν. τούτου δοῦλος ὀνήσιμος ἀπέδρακε κλοφῶς αὐτόν. ὃς παραγενόμενος ἐν ῥώμη πρὸς τὸν παῦλον, κατηχήθη. καὶ βαπτισθεὶς ἐν δεσμοῖς ὄντος τοῦ παύλου, θαυμάσιος γέγονε. τοῦτον ἀποπέμπει πρὸς τὸν φιλήμονα, παραθετικὴν αὐτῷ ποιήσας ταύτην τὴν ἐπιστολήν. φασὶ δέ τινες, μὴ χρῆναι ταύτην συναριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ εὐτελοῦς γραφεῖσαν πράγματος. ἀλλ' ὅρα πόσα ἐκ ταύτης χρήσιμα· πρῶτον παιδεύει καὶ ὑπὲρ τῶν εὐτελῶν εἶναι σπουδαίους. δεύτερον ὅτι εἰ δοῦλος οὕτως ἰταμὸς ὑπέστρεψεν, οὐ δεῖ τῶν ἐλευθέρων ἀπογινώσκειν. τρίτον ὅτι οὐ προσήκει προφάσει εὐλαβείας δούλους ἀποσπᾶν ἀκόντων τῶν δεσποτῶν. τέταρτον ὅτι χρὴ ἡμᾶς τοὺς δούλους μὴ ἐπαισχύνεσθαι ἐναρέτους ὄντας. ὁπότε παῦλος τέκνον καλεῖ τὸν ὀνήσιμον. πῶς οὖν τὴν τοσαύτην ὠφέλειαν ἔχουσαν ἐπιστολήν, οὐκ ἔδει καταριθμεῖσθαι ταῖς λοιπαῖς.

ὑπόθεσις τῆς πρὸς ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστέλλει ἀπὸ ἰταλίας. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ἐπειδὴ οἱ ἰουδαῖοι ἐνίσταντο τῷ νόμῳ καὶ ταῖς σκιαῖς, διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος παῦλος διδάσκαλος ἐθνῶν γενόμενος καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἀποσταλείς, κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον. γράψας τε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, γράφει λοιπὸν καὶ πᾶσι τοῖς ἐκ περιτομῆς πιστεύουσιν ἑβραίοις ἀποδεικτικὴν ταύτην ἐπιστολήν, περὶ τῆς χριστοῦ παρουσίας καὶ τοῦ πεπαῦσθαι τὴν σκιὰν τοῦ νόμου. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνυσι τοὺς προφήτας διὰ τοῦτο ἀπεστάλθαι, ἵνα περὶ τοῦ σωτῆρος ἀπαγγείλωσι, καὶ μετ' αὐτοὺς αὐτὸς ἔλθη. δούλους τε εἶναι τοὺς προφήτας καὶ μηνυτὰς τῆς αὐτοῦ παρουσίας, αὐτὸν δὲ τὸν χριστὸν υἱὸν εἶναι τοῦ θεοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε. καὶ ὅτι τοῦτον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔδει ἄνθρωπον γενέσθαι. ἵνα διὰ τῆς τοῦ σώματος αὐτοῦ θυσίας καταργήση τὸν θάνατον. οὐ γὰρ δι' αἵματος μόσχου ἢ τράγου, ἀλλὰ δι' αἵματος χριστοῦ ἔσεσθαι τὴν σωτηρίαν τοῖς ἀνθρώποις. ἀποδείκνυσι δὲ ὅτι ὁ νόμος οὐδένα ἐτελείωσεν, ἀλλὰ σκιὰν εἶχε τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. καὶ οὐ κατέπαυσεν ὁ λαός, ἀλλὰ κοινὴ πᾶσιν ἡμῖν ἀπολείπεται ἡμέρα τῆς καταπαύσεως. πάλιν δὲ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ ἀρχιερατικὴ λειτουργία μετετέθη ἀπὸ ἀαρὼν εἰς τὸν χριστόν, οὗ τύπος ἦν ὁ μελχισεδὲκ οὐκ ὢν ἐκ τοῦ λευί. πίστει τε δε-

δικαιῶσθαι τοὺς πατέρας σημαίνει, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων μόνον. εἶτα πάλιν εἰς τὰ ἤθη προτρεψάμενος καὶ τούτους, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτῶν τὴν διὰ τὸν χριστὸν ὑπομονὴν, καὶ πείσας τιμᾶν τοὺς πρεσβυτέρους, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τ ίνος ἕνεκεν ἐθνῶν ἀπόστολος ὑπάρχων ὁ παῦλος ἑβραίοις ἐπιστέλλει, καὶ ταῦτα ἀπεχθῶς ἔχουσι πρὸς αὐτὸν τῷ τὸν νόμον παραλύειν. οἱ γὰρ ἀμφὶ πέτρον συγκαταβαίνοντες αὐτοῖς ἠρέμα εἴχοντο καὶ τοῦ νόμου. καὶ φανὲν ὅτι ὥσπερ βαπτίζειν οὐκ ἐπιτετραμμένος, ἐκ περιουσίας ἐβάπτιζεν, οὕτως καὶ ἑβραίοις ἐπιστέλλει πρὸς τὰ ἔθνη ἀποσταλείς. ἐκήδετο γὰρ αὐτῶν, ὡς καὶ λέγειν. ἤθελον ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν. καὶ πάλιν. πορεύομαι εἰς ἱεροσόλυμα, διακονήσων τοῖς ἁγίοις. ἐπιστέλλει μὲν οὖν τοῖς ἤδη πεπιστευκόσιν ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ καὶ παλαιστίνῃ. ἐπιστέλλει δὲ παραμυθούμενος αὐτοὺς πλεῖστα κακὰ πεπονθότας ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν μὴ πεπιστευκότων ὡς καὶ αὐτὸς δηλοῖ λέγων τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε. δύο δὲ μάλιστα κατασκευάζει ἐν τῇ ἐπιστολῇ, παραμυθεῖται αὐτοὺς τοῦ φέρειν γενναίως τοὺς πειρασμοὺς, καὶ ὅτι ἔσται τούτων ἀντίδοσις ἀγαθὴ, πολλὰ δὲ περὶ τῆς πίστεως φιλοσοφεῖ. δεικνὺς τὰ μὲν ἰουδαϊκὰ οὐκέτι ἀναγκαῖα ὡς τύπον ὄντα τῆς ἀληθείας. τὰ δὲ ἡμέτερα ἀναγκαῖα ὡς ὄντα ἀληθινά. τίνι δὲ τρόπῳ οὐκ ἔθηκε τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν ἑβραίοις γράφων κλήμης ἐν ταῖς ὑποτυπώσεσι γράφει λέγων οὕτως. ἤδη δὲ ὡς ὁ μακάριος ἔλεγε πέτρος, ἐπεὶ ὁ κύριος ὢν ἀπόστολος τοῦ παντοκράτορος ἀπεστάλη πρὸς ἑβραίους, διὰ μετριότητα ὁ παῦλος ὡς ἂν εἰς τὰ ἔθνη ἀπεσταλμένος, οὐκ ἐγγράφει ἑαυτὸν ἑβραίων ἀπόστολος διὰ τὴν πρὸς τὸν κύριον τιμήν. διὰ δὲ τὸ ἐκ περιουσίας ἐθνῶν κήρυκα καὶ ἀπόστολον εἶναι, ἐπιστέλλει καὶ τοῖς ἑβραίοις.

ὑπόθεσις τῆς καθολικῆς ἰακώβου ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰάκωβος ταύτην γράφει τοῖς ἀπὸ τῶν δώδεκα φυλῶν διασπαρεῖσι καὶ πιστεύσασιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν, γράφει δὲ διδασκαλικὴν τὴν ἐπιστολήν. διδάσκων περὶ διαφορᾶς πειρασμῶν, ποῖος μέν ἐστιν ἀπὸ θεοῦ, ποῖος δὲ ἀπὸ τῆς ἰδίας καρδίας τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὅτι οὐ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ δεῖ δεικνύναι τὴν πίστιν, καὶ οὐκ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου ἀλλ' οἱ ποιηταὶ δικαιοῦνται. περί τε τῶν πλουσίων παραγγέλλει ἵνα μὴ προκρίνωνται τῶν πτωχῶν οἱ πλούσιοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἐπιπλήττωνται ὡς ὑπερήφανοι. καὶ τέλος παραμυθησάμενος τοὺς ἀδικουμένους καὶ προτρεψάμενος αὐτοὺς μακροθυμεῖν ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κριτοῦ, καὶ διδάξας περὶ ὑπομονῆς, καὶ δείξας ἐκ τοῦ ἰὼβ τὸ χρήσιμον τῆς ὑπομονῆς, παραγγέλλει καὶ προσκαλεῖσθαι τοὺς πρεσβυτέρους ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ σπουδάζειν ἐπιστρέφειν τοὺς πλανηθέντας ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν. εἶναι γὰρ τούτου μισθὸν παρὰ τοῦ κυρίου ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Καθολικαὶ λέγονται αὗται, οἱονεὶ ἐγκύκλιοι. οὐ γὰρ ἀφωρισμένως ἔθνει ἑνὶ ἢ πόλει ὡς ὁ θεῖος παῦλος, οἷον ῥωμαίοις ἢ κορινθίοις προσφωνεῖ ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ τῶν τοιούτων τοῦ κυρίου μαθητῶν θίασος, ἀλλὰ καθόλου τοῖς πιστοῖς, ἤτοι ἰουδαίοις τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ ὡς πέτρος, ἢ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίστιν χριστιανοῖς τελοῦσιν.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς πρώτης ἐπιστολῆς.

Ταύτην γράφει ὁ πέτρος τὴν ἐπιστολὴν διδασκαλικὴν τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ οὖσιν ἰουδαίοις καὶ γενομένοις χριστιανοῖς. ἐπειδὴ γὰρ ἀπὸ ἰουδαίων ἐπίστευσαν, ἐπιστηρίζει αὐτούς. καὶ πρῶτον μὲν ἐξηγεῖται καὶ ἀποδείκνυσιν ὅτι ἡ εἰς χριστὸν πίστις ἀπὸ τῶν προφητῶν κατηγγέλθη, καὶ δι' αὐτῶν ἐμηνύθη ἡ διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀπολύτρωσις. καὶ ὅτι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν εὐηγγελίσθη τὰ πάντα, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. εἶτα συμβουλεύσας ἀξίως τοῦ καλέσαντος ἀναστρέφεσθαι, προτρέπει καὶ βασιλεῖς τιμᾶν. γυναιξί τε καὶ ἀνδράσιν ὁμοφροσύνην παραγγέλλει. καὶ εἰς τὰ ἤθη παραινέσας ὀλίγα, σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὸν ᾅδην τοῦτο γέγονε παρὰ τοῦ κυρίου τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας καὶ ἀναστάσεως, ἵνα οἱ προαποθανόντες ἀναστῶσι, καὶ κριθῶσι μὲν τῷ σώματι, τῇ δὲ χάριτι τῆς ἀναστάσεως διαμείνωσι. καὶ

ὅτι τὸ τέλος λοιπὸν πάντων ἤγγισε. καὶ ὀφείλουσι πάντες, οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

θεοδωρίτου.

Τοῖς ἐκ περιτομῆς καὶ οὗτος ἐπιστέλλει, ὡς ὁ μακάριος ἰάκωβος. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀορίστως πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν οἰκουμένην κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ὅπου δή ποτε οὖσιν, οὗτος δὲ ἀφωρισμένως τοῖς κλίμασι πόντου γαλατίας. τοῦ πόντου δὲ προστίθησι γαλατίας, ἐπειδὴ ἔστι καὶ ἄλλη κατὰ κελτοὺς γαλατία, ἥτις καὶ ὄντως γαλατία. ἀφ' ἧς καὶ οὗτοι μετῳκίσθησαν ἐνταῦθα. τούτοις οὖν τοῖς ἔθνεσι καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐγκειμένοις ἐν τῇ προγραφῇ τὸν λόγον ποιεῖται, ἐγκυκλίῳ ταύτῃ χρώμενος ἐπιστολῇ.

ὑπόθεσις τῆς πέτρου καθολικῆς δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην πάλιν αὐτὸς ὁ πέτρος ἐπιστέλλει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἔστι δὲ ἡ ἐπιστολὴ ὑπόμνησις τῶν πρώτων. εἰδὼς γὰρ αὐτοῦ ταχεῖαν ἔσεσθαι τὴν ἀνάλυσιν τοῦ σώματος, ἐσπούδασε πάντας ὑπομνῆσαι περὶ ὧν κατηχήθησαν τὴν διδασκαλίαν. καὶ πρῶτον μὲν περὶ τῆς πίστεως ἐξηγεῖται, δεικνὺς αὐτὴν ἀπὸ τῶν προφητῶν εὐηγγελίσθαι. καὶ ὅτι αἱ προφητεῖαι αἱ περὶ τοῦ σωτῆρος οὐκ εἰσὶν ἀνθρώπιναι, ἀλλὰ παρὰ θεοῦ ἐλαλήθησαν. ἔπειτα παραγγέλλει μὴ προσέχειν τοῖς ἀπατῶσι, λέγων ἔσεσθαι αὐτῶν ἀπώλειαν ὥσπερ καὶ τῶν παραβάντων ἀγγέλων γέγονε. προμηνύει δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἡμέρας ἔσεσθαι, ἐν αἷς ἐμπαῖκται περιπατήσουσι, καὶ θελήσουσιν ἀπατᾶν τινὰς λέγοντες, μάτην λέγεσθαι παρ' ἡμῶν τὴν παρουσίαν τοῦ σωτῆρος, διὰ τὸ ἀεὶ λέγεσθαι, καὶ μήπω παραγενέσθαι. ἀπὸ τούτων οὖν καὶ μάλιστα ἀπέχεσθαι παραγγέλλει διδάσκων μὴ ὀλιγωρεῖν ἐν τοῖς χρόνοις. πάντα γὰρ τὸν χρόνον μηδὲν εἶναι ἐνώπιον κυρίου. διὰ τὸ καὶ τὴν μίαν ἡμέραν εἶναι ὡς χίλια ἔτη. καὶ τὰ χίλια ἔτη, ὡς ἡμέραν μίαν. ἔσεσθαι δὲ ταχέως τὴν ἡμέραν τοῦ κυρίου διαβεβαιοῦται καὶ ἀποδείκνυσι. καὶ ἐντέλλεται ἑτοίμους εἶναί τε πάντας εἰς αὐτὴν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀγαπᾶν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου παύλου γραφέντα, καὶ μὴ προσέχειν τοῖς διαβάλλουσιν αὐτὰ διὰ τὸ καὶ πάσας τὰς θείας γραφὰς διαβάλλειν αὐτούς. ὑπομνήσας οὖν καὶ διδάξας πάντας προειδέναι τὰ πράγματα, παραινεῖ μὴ ἐκπίπτειν τοῦ σκοποῦ τῆς πίστεως. καὶ οὕτω τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου πρώτης καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἰωάννης ὁ τὸ εὐαγγέλιον γράψας, αὐτὸς καὶ ταύτην ἐπιστέλλει, ὑπομιμνήσκων τοὺς ἤδη πιστεύσαντας εἰς τὸν κύριον. καὶ πρῶτον μὲν ὥσπερ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, οὕτω καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ θεολογεῖ περὶ τοῦ λόγου. ἀποδεικνὺς αὐτὸν ἀεὶ εἶναι ἐν τῷ θεῷ, καὶ διδάσκων τὸν πατέρα φῶς εἶναι, ἵνα καὶ οὕτως γνῶμεν τὸν λόγον, ὡς ἀπαύγασμα ἐξ αὐτοῦ εἶναι. θεολογῶν δέ, ἐξηγεῖται μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς μὲν καὶ ἀεὶ τυγχάνειν αὐτό, νῦν δὲ πεφανερῶσθαι ἐν τῷ κυρίῳ, ὅστις ἐστὶ ζωὴ αἰώνιος καὶ θεὸς ἀληθινός. καὶ τὸ αἴτιον δὲ τῆς τούτου παρουσίας καὶ ἐπιφανείας αὐτοῦ τίθησι λέγων εἶναι τοῦτο ἐπὶ τῷ καταλῦσαι τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου, καὶ ἡμᾶς ἐλευθερωθῆναι ἀπὸ τοῦ θανάτου, καὶ γινώσκειν ἡμᾶς τὸν πατέρα καὶ αὐτὸν τὸν υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστόν. γράφει γοῦν καὶ πρὸς πᾶσαν ἡλικίαν. πρὸς παιδία, πρὸς νεανίσκους, πρὸς γέροντας. ὅτι ὁ μὲν θεὸς ἐγνώσθη, ἡ δὲ διαβολικὴ ἐνέργεια λοιπὸν νενίκηται καταργηθέντος τοῦ θανάτου. εἶτα λοιπὸν δι' ὅλης τῆς ἐπιστολῆς περὶ ἀγάπης διδάσκει, θέλων ἡμᾶς ἀλλήλους ἀγαπᾶν ἐπειδὴ καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐξηγεῖται οὖν περὶ διαφορᾶς φόβου, καὶ ἀγάπης, καὶ τέκνων θεοῦ. καὶ τέκνων διαβόλου. καὶ περὶ ἁμαρτίας θανατικῆς, καὶ μὴ θανατικῆς, καὶ διαφορᾶς πνευμάτων. καὶ λοιπὸν διαιρεῖ ποῖον μὲν πνεῦμα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστι, ποῖον δὲ τῆς πλάνης. καὶ πότε μὲν γινωσκόμεθα τέκνα θεοῦ πότε δὲ τοῦ διαβόλου. καὶ περὶ ποίας ἁμαρτίας ὀφείλομεν εὔχεσθαι ὑπὲρ τῶν ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ ποίας οὐ δεῖ εὔχεσθαι. καὶ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν πλησίον, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς κλήσεως οὐδὲ δύναται λέγεσθαι τοῦ χριστοῦ, καὶ τὴν ἑνότητα δὲ τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα δείκνυσι. καὶ ὅτι ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. διακρίνει δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ λέγων, καὶ τοῦτο ἴδιον τοῦ ἀντιχρίστου εἶναι τὸ λέγειν μὴ εἶναι τὸν υἱὸν

αὐτὸν τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ἵνα ᾖ δῆλον ὅτι ὡς μὴ ὄντος ἐκείνου, ἑαυτὸν εἴπη εἶναι ὁ ψεύστης. παραινεῖ δὲ διόλης τῆς ἐπιστολῆς μὴ ἀθυμεῖν τοὺς πιστεύοντας τῶ κυρίω εἰ μισοῦνται ἐν τῶ κόσμω, ἀλλὰ μᾶλλον χαίρειν, ὅτι τὸ μῖσος τοῦ κόσμου δείκνυσι τοὺς πιστεύοντας μεταβεβηκέναι ἀπαὐτοῦ τοῦ κόσμου, καὶ εἶναι λοιπὸν τῆς οὐρανίου πολιτείας. καὶ ἐν τῶ τέλει δὲ τῆς ἐπιστολῆς, πάλιν ὑπομιμνήσκει λέγων. ὅτι ὁ τοῦ θεοῦ υἱὸς ζωὴ αἰώνιός ἐστι, καὶ θεὸς ἀληθινὸς, καὶ ἵνα τούτω δουλεύωμεν, καὶ φυλάττωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου δευτέρας ἐπιστολῆς.

Ταύτην ὡς πρεσβύτερος γράφει κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς. ἡ δὲ πρόφασις τῆς ἐπιστολῆς αὕτη. ὁρῶν τὰ τέκνα αὐτῆς καλῶς ἀναστρεφόμενα ἐν τῆ πίστει, καὶ πολλοὺς πλάνους περιερχομένους καὶ λέγοντας μὴ εἶναι τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ ἐν σαρκὶ, γράφει τὴν ἐπιστολήν. καὶ πρῶτον μὲν, ἀποδέχεται αὐτῆς τὰ τέκνα καλῶς περιπατοῦντα. εἶτα διδάσκων μὴ νεώτερον εἶναι τὸ καθημᾶς μυστήριον, παραινεῖ πάλιν περὶ ἀγάπης, καὶ ἵνα μείνωσιν ἐν τῆ διδαχῆ τῆ παραδοθείση αὐτοῖς. καὶ λοιπὸν διδάσκει ἀντίχριστον εἶναι τὸν λέγοντα μὴ ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι τὸν Χριστόν. παραγγέλλει δὲ, ὥστε τοὺς τοιούτους μὴ δέχεσθαί τινα εἰς οἰκίαν, μὴ δὲ λέγειν τοῖς τοιούτοις χαίρειν. καὶ οὕτως τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

ὑπόθεσις τῆς ἰωάννου τρίτης ἐπιστολῆς.

Ἔστιν ἡ ἐπιστολὴ περὶ φιλοξενίας. καὶ πρῶτον μὲν ἀποδέχεται τὸν γάϊον μαρτυρούμενον παρὰ πάντων ἐπὶ φιλοξενία. καὶ προτρέπει τῆ αὐτῆ προθέσει ἐμμένειν καὶ προπέμπειν καὶ δεξιοῦσθαι τοὺς ἀδελφούς. πάλιν τε αὐτοῦ μὲν τὴν προσφορὰν ἀποδέχεται. αἰτιᾶται δὲ διοτρεφῆ, ὡς μήτε αὐτὸν παρέχοντα τοῖς πτωχοῖς, ἀλλὰ καὶ κωλύοντα τοὺς ἄλλους καὶ πολλὰ φλυαροῦντα. τοὺς δὲ τοιούτους λέγει ἀλλοτρίους εἶναι τῆς ἀληθείας καὶ μὴ εἰδέναι τὸν θεόν. δημήτριον δὲ συνίστησι μαρτυρῶν αὐτῶ τὰ κάλλιστα.

ὑπόθεσις τῆς ἰούδα καθολικῆς ἐπιστολῆς.

Ταύτην ἐπιστολὴν γράφει τοῖς ἤδη πιστεύσασιν. ἡ δὲ πρόφασις αὕτη. παρεισελθόντων τινῶν καὶ διδασκόντων ἀδιάφορον εἶναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀρνουμένων τὸν κύριον, ἀνάγκην ἔσχε γράψαι καὶ ἀσφαλίσασθαι τοὺς ἀδελφούς. καὶ πρῶτον μὲν παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῆ παραδοθείση αὐτοῖς πίστει. ἔπειτα ἀποκηρύττει τοὺς τοιούτους ὡς πλάνους, καὶ παραγγέλλει μηδεμίαν αὐτοὺς ἔχειν κοινωνίαν πρὸς τοὺς τοιούτους, εἰδότας ὅτι οὐκ ἀρκεῖ τὸ κληθῆναι μόνον, ἐὰν μὴ καὶ ἀξίως περιπατήσωμεν τῆς κλήσεως. καὶ γὰρ καὶ τὸν πρότερον λαὸν ἐξαγαγὼν ἐξ αἰγύπτου ὁ κύριος καὶ μὴ ἐμμείναντα τῆ πίστει, ἀπώλεσε. καὶ ἀγγέλων δὲ μὴ τηρησάντων τὴν ἰδίαν τάξιν, οὐκ ἐφείσατο. δεῖ οὖν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀναχωρεῖν. καὶ γὰρ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος οὐχ ὑπήνεγκε βλασφημίαν τοῦ διαβόλου. ἔσεσθαι γοῦν τὴν ἀπώλειαν αὐτῶν, ὡς σολομὼν διδάσκει. εἶτα παραινεῖ εἰς τὰ ἤθη. καὶ ἐπευξάμενος αὐτοῖς βεβαιότητα πίστεως παρὰ κυρίου, τελειοῖ τὴν ἐπιστολήν.

Τέλος.

Incipit prefatio sancti hieronymi presbyteri in omnes epistolas beati Pauli apostoli.

Primum queritur: quare post euangelia que supplementũ legis sunt ⁊ in quibus nobis exẽpla ⁊ precepta viuendi plenissime digesta sũt: voluerit apostolꝰ has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hac aũt causa factũ videt᷑: vt scꝫ initia nascentis ecclesie nouis causis existentibꝰ preueniret: et vt presẽtia atq̧ oriẽtia resecaret vitia: ⁊ post futuras excluderet questiones. Exẽplo ꝓphetarũ qui post editã legẽ moysi in qua oĩa dei mandata legebant᷑: nihilominꝰ tñ doctrina sua rediuiua semꝑ populi cõprессere pctã: ⁊ ꝓpter exẽplũ viuendi libros ad nostrã ẽt memoriã transmiserunt. Deinde querit᷑. Cur non amplius q̃ decẽ epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt eni cũ ea q̃ dr̃ ad hebreos. Nam relique quattuor ad discipulos spãliter sunt porrecte. Ut ostenderet nouũ non discrepare a veteri testamento: et se contra legẽ non facere moysi: ad numeꝝ primoꝝ decalogi mandatoꝝ suas epistolas destinauit: ⁊ quot ille preceptis a pharaone istituit liberatos: totidẽ hic eplis a diaboli ⁊ idolatrie seruitute edocet acquisitos. Nã et duas tabulas lapideas duoꝝ testamẽtoꝝ figurã hũisse viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidã pauli non esse contendũt: eo q͂ non sit eius nomine titulata: et propter sermonis stiliq̧ distantiã: sed aut barnabe iuxta tertullianum: aut luce iuxta quosdaꝫ: vel certe clementis discipuli apostoloꝝ ⁊ episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibꝰ respõdendũ est. Si propterea pauli non erit q: eius non habet nomẽ: ergo nec alicuius erit: q: nullius noĩe intitulat᷑. Quod si incõueniẽs absurdũq̧ est: ipsiꝰ magis esse credenda est: que tãto doctrine sue fulget eloq̃o. Sed qm̃ apud hebreoꝝ ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione hẽbat᷑: voluit tacito nomine de figuris legis et veritate christi reddere rationẽ: ne odium noĩs in fronte pretitulati vtilitatẽ excluderet lectionis. Non est sane mirũ si eloquentior videat᷑ in ꝓprio. i. in hebreo q̃ in pegrino. i. in greco quo cetere epistole sunt scripte sermone. Mouet etiã quosdã quare romanoꝝ epl'a in primo sit posita: cũ eam nõ primo scriptã ratio manifestet. Nã hanc se ꝓficiscentẽ hierosolymã scripsisse testat᷑ cũ corinthios ⁊ alios iã ante vt ministeriũ qđ secũ portaturꝰ erat colligerent: litteris adhortatꝰ sit. Unde et intelligi quidã volũt ita oẽs epistolas ordinatas: vt prima poneret᷑ q̃uis posterior fuerit destinata: vt ꝑ singulas epl'as gradibꝰ ad ꝑfectiora veniret᷑. Romanoꝝ namq̧ pleriq̧ tã rudes erãt vt nõ intelligerent dei se gratia ⁊ nõ suis meritis esse saluatos: ⁊ ob hoc duo inter se ppl'i cõflictarẽt. Idcirco illos indigere asserit corrigi: vitia gẽtilitatis priora cõmemorãs. Corinthijs aũt iã dicit scie grãm esse cõcessam: ⁊ nõ tã oẽs increpat q̃ cur peccantes nõ increpauerũt reprehendit: sicut ait. Audit᷑ inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere hmõi sathane. In secunda vero laudant᷑: ⁊ vt magis ac magis proficiant ꝯmonent᷑. Galathe vero iam nullius criminis arguũtur: nisi hoc tñ q͂ callidissimis pseudoapostolis crediderunt. Ephesij sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: q: fidẽ apostolicam seruauerũt. Philippenses etiam multo magis collaudant᷑ qui nec audire quidẽ falsos apostolos voluerũt. Thessalonicẽses nihilominꝰ in duabus epistolis omni laude prosequit᷑: eo q͂ nõ solum fidem inconcussã seruauerit veritatis: sed etiam in persecutione ciuiũ fuerint constantes inuenti. Colossenses aũt tales erãt vt cũ ab apostolo visi corporaliter non fuissent hac laude digni haberentur. Et si corpore inquit absens suꝫ: sed spiritu vobiscũ sum gaudens et videns ordinem vr̃m. De hebreis v̾o quid dicendum est: quoꝝ thessalonicenses qui plurimũ laudati sunt imitatores facti esse dicunt᷑. Sicut ipse ait. Et vos fratres imitatores facti estis ecclesiaꝝ dei q̃ sunt in iudea. Eadem eni passi estis ⁊ vos a cõtribulibꝰ vestris: q̃ et illi a iudeis. Apud ipos quoq̧ hebreos eadem cõmemorat dicẽs. Nam et vinctis cõpassi estis: ⁊ rapinã bonoꝝ vestroꝝ cum gaudio suscepistis: cognoscentes vos habere meliorem et manenteꝫ substantiam.

Incipit prologus specialis in epistolam ad Romanos.

Romani sunt qui ex iudeis et gentibus crediderũt. Hi superba contentione volebãt se alterutrũ supponere. Nam iudei dicebant. Nos sumus ppl's dei quos ab initio dilexit et fouit: nos circũcisi ex genere abraam sancta descendimꝰ ex stirpe. Et notus retro apud iudeam tñ deus. Nos de egypto signis dei et virtutibus liberati mare sicco pertransiuimus pede: cum inimicos nostros grauissimi fluctus inuoluerent. Nobis pluit manna dominus in deserto: ⁊ quasi filijs suis celeste pabulum ministrauit. Nos die noctuq̧ in columna nubis igniśq̧ precessit: vt nobis in inuio iter ostenderet. Atq̧ vt cetera eius circa nos immensa beneficia taceamus: nos soli digni fuimus dei legem accipere: et vocem dei loquentis audire eiusq̧ cognoscere voluntatem. In qua lege nobis pro=

missus est christus: ad quos etiam ipse se venisse testatus est dicens. Non veni nisi ad oues que perierant domus israel: cum vos canes potius q̃ homines appellauerit. Equum ne ergo est vt idola hodie deserentes quibus ab initio deseruistis nobis comparemini: et non potius in proselytorum locum ex legis auctoritate et consuetudine deputemini? Et hoc ipsum non merebami: nisi qꝛ larga semper dei clementia voluit vos ad nostram imitationem admittere. Gentes etiam econtrario respondebant. Quãto .n. maiora erga vos dei bñficia narraueritis: tãto maioris vos criminis reos eẽ mõstrabitis. Sẽper .n. his omnibus extitistis ingrati. Nã ipsis pedibus quib⁹ aridũ mare transistis: ludebatis añ idola q̃ fecistis: et ipso ore quo paulo ante ob necem aduersariorũ dño cantaueratis: simulacra vobis fieri poposcistis: illis oculis quib⁹ venerando deũ in nube vel igni conspicere solebatis: simulacra intuebamini. Mãna quoq; vobis fastidio fuit: et semp in deserto cõtra dñm murmurastis: ad egyptũ vnde vos manu valida eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita p̃res vestri crebra ꝓuocatione dñm irritauerunt: vt omnes in heremo morerent: nec plus ex senioribus eorũ q̃ duo hoĩes terrã repromissionis intrarent. Sed q̃d antiqua replicamus: cũ etiã si illa minime fecissetis de hoc solo nemo vos dignos venia iudicaret: q dñm xp̃m ꝓphetarũ semp vobis vocibus repromissũ non solum suscipe noluistis: sed etiam morte pessima ꝑemistis? Quẽ vt nos cognouim⁹ statim credidim⁹: cum nobis de eo antea non fuerit predicatum. Unde ꝓbat q idolis seruiuimus non obstinationi mentis sed ignorantie deputandum. Qui enim cognitũ illico sequimur: olim vtiq; sequeremur si antea cognouissemus. Sic aũt vos de generis nobilitate iactatis: quasi non morum imitatio magis q̃ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctoꝝ. Deniq; esau ⁊ hysmael cũ de stirpe sint abrae: minie tñ in filijs reputant. His taliter altercãtib⁹: apl's se mediũ iterponẽs ita ꝯtiũ dirimit questiones: vt neutrũ eoꝝ sua iustitia salutẽ meruisse confirmet: ambos vero ppl'os et scienter ⁊ grauiter deliquisse. Judeos quidem q per preuaricationẽ legis deũ inhonorauerint: gẽtes vero q cũ cognitũ de creatura creatorem vt deũ debuerint venerari: gloriã ei⁹ in manu facta mutauerint simulacra. Utrosq; etiam similiter veniã consecutos: equales esse verissima ratione demõstrat. Presertim cũ in eadem lege predictum sit ⁊ iudeos ⁊ gẽtes ad christi fidem vocãdos esse ostendat. Quãobrẽ vicissim eos hũilians ad pacem ⁊ concordiam cohortatur. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Romani sunt partis italie. Hi preuẽti sunt a falsis apostolis: ⁊ sub nomine domini nostri iesu christi in legem ⁊ prophetas erant inducti. Hos reuocat apostolus ad veram et euangelicam fidem scribens eis a corintho. Explicit argumentum.

Η τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ῥωμαίους ἐπιστολή. Cap. i.

Παῦλος δοῦλος ἰησοῦ χριστοῦ κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ κλητοῖς ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ

Incipit epistola beati Pauli apostoli ad Romanos. Cap. i.

Paulus seruus iesu xp̄i vocatus apostolus: segregatus ĩ euangeliũ dei q̃d añ ꝓmiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo qui factus est ex semine dauid scd̃m carnẽ: q̃ predestinat⁹ ẽ fili⁹ dei in ṽtute scd̃z spm̃ sanctificatõis ex resurrectione mortuorum iesu christi domini nostri per quẽ accepim⁹ gratiã ⁊ apostolatum ad obediendũ fidei in oĩb⁹ gentib⁹ ꝓ nomine eius in quibus estis et vos vocati iesu christi: oĩb⁹ qui sunt rome dilectis dei vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nr̃o et domino iesu christo. Primum quidẽ gratias ago deo meo ꝑ iesũ xp̃m pro oĩbus vobis: quia fides vestra annunciatur in vniuerso mundo. Testis enim mihi est deus cui seruio in spiritu meo in euangelio 2. Thi. 1.

υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑ-
μῶν ποιοῦμαι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν
μου, δεόμενος εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθή-
σομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι με-
ταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στη-
ριχθῆναι ὑμᾶς. τοῦτο δέ ἐστι συμπαρα-
κληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστε-
ως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀ-
γνοεῖν ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ
δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ἐν ὑμῖν, καθὼς
καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ἕλλησί τε καὶ βαρ-
βάροις σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰ-
μί. οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς
ἐν ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύ-
νομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. δύνα-
μις γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ
πιστεύοντι ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι.
δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπ-
τεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπ-
ται, ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ἀπο-
καλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων
τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. δι-
ότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν
αὐτοῖς. ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσε. τὰ
γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου
τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐ-
διος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶ-
ναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γνόντες
τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίσ-
τησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισ-
μοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐ-
τῶν καρδία. φάσκοντες εἶναι σοφοί, ἐμω-
ράνθησαν. καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφ-
θάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ
ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
καὶ ἑρπετῶν. διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ
θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐ-
τῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώ-
ματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. οἵτινες μετήλλαξαν
τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ
ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει πα-
ρὰ τὸν κτίσαντα ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας ἀμήν. διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς
ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. αἵ τε γὰρ θήλειαι
αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς
τὴν παρὰ φύσιν. ὁμοίως καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέν-
τες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθη-
σαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσε-
νες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζό-
μενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης

filii eius: quod sine intermissione memoriam vestri
facio semper in orationibus meis: obsecrans si quo
modo tandem aliquando prosperum iter habeam
in voluntate dei veniendi ad
vos. Desidero enim videre vos: ut aliquid B
impartiar vobis gratie spiritualis ad confirman-
dos vos: id est simul consolari
in vobis per eam que invicem est fidem
vestram atque meam. Nolo autem vos igno-
rare fratres: quia sepe proposui
venire ad vos: et prohibitus sum usque
adhuc: ut aliquem fructum habeam in vobis sicut
et in ceteris gentibus. Grecis ac bar-
baris: sapientibus et insipientibus debitor sum.
Itaque quod in me promptum est et vobis
qui rome estis evangelizare. Non enim eru-
besco evangelium. Virtus
enim dei est in salutem omni
credenti: iudeo primum et greco.
Iustitia enim dei in eo revelatur
ex fide in fidem: sicut scriptum est.
Iustus autem ex fide vivet. Revelatur Abach. 2.a
enim ira dei de celo Heb. 10.d.
super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui
veritatem dei in iniustitia detinent: quia quod
notum est dei: manifestum est in
illis. Deus enim illis manifestavit. C
Invisibilia enim ipsius a creatura mundi
per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sem-
piterna quoque eius virtus et divinitas: ita ut
sint inexcusabiles. Quia cum cognovis-
sent deum non sicut deum glorificaverunt aut gra-
tias egerunt: sed evanuerunt in cogitatio-
nibus suis: et obscuratum est insipiens
cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stul- 1. Cor. 3.d
ti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorru- Ephe. 4.c.
ptibilis dei in similitudinem imaginis corru-
ptibilis hominis: et volucrum et quadrupedum
et serpentum. Propter quod tradidit illos
deus in desideria cordis eorum
in immunditiam: ut contumeliis afficiant corpora
sua in semetipsis. Qui commutaverunt
veritatem dei in mendacium: et
coluerunt et servierunt creature potius quam
creatori: qui est benedictus in
secula amen. Propterea tradidit illos D
deus in passiones ignominie. Nam et femine
eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est
contra naturam. Similiter autem et mascu-
li relicto naturali usu femine exarserunt
in desideriis suis in invicem: masculi
in masculos turpitudinem operantes:
et mercedem quam oportuit erroris

αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

Cap. 2.

Διὸ ἀναπολόγητος εἶ ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις. τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζῃ δὲ τοῦτο ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ. ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. τοῖς μὲν καθ᾽ ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ἐπιζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργὴ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ ἕλληνος. δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ ἕλληνι. οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται. καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ᾽ οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος, οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούν-

sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probauerūt deū habere in notitia: tradidit illos deus in reprobum sensuȝ vt faciant ea q̄ non cōueniūt: repletos oī iniquitate: malicia: fornicatione: auaricia: neq̄tia: plenos inuidia: homicidijs: cōtentione: dolo: malignitate: susurrōes: detractores: deo odibiles: cōtumeliosos: supbos: elatos: īuētores malorum: pentibus nō obediētes: insipientes: incompositos: sine affectione: absq̄ federe: sine mīa. Qui cū iustitiā dī cognouissent: nō itellexerūt qm̄ q̄ talia agūt digni sūt morte: nō solū q̄ ea faciūt: sed ēt qui consentiunt facientibus.

Cap. 2.

A Propter qd̄ iexcusabilis es o homo oīs q̄ iudicas. In quo eī alterū iudicas teipsum cōdēnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimꝰ enī qm̄ iudicium dei est scd̄m veritatem in eos q̄ talia agūt. Existimas aūt hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudicium dei? An diuitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis contēnis? Ignoras quoniam benignitas dei ad pniam te adducit? Scd̄m aūt duritiā tuam ⁊ impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: qui reddet vnicuiq̄ secunduȝ opa eiꝰ. B His q̄dē q̄ scd̄ȝ patiētiā boni opis gloriaȝ ⁊ honorē ⁊ incorruptionē q̄rētibꝰ vitā eternā. His aūt q̄ sūt ex ꝯtētiōe ⁊ q̄ nō acq̄escūt veritati credunt aūt iniquitati: ira ⁊ indignatio tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum iudei primum et greci. Gloria aūt et honor et pax omni operanti bonum: iudeo primū ⁊ greco. Nō eī est acceptio psonarum apud deū. Quicūq̄ enī sine lege peccauerūt: sine lege peribunt. Et quicūq̄ ī lege peccauerūt p legē iudicabunt. Non enī auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabunt. Cū enī gētes q̄ legeȝ nō habēt naturaliter ea q̄ legis sūt faciūt: eiusmodi legē nō habētes ipsi sibi sūt lex: C qui ostendūt opus legis scriptum in cordibꝰ suis: testimoniū reddēte illis conscientia ipsorum: et inter se inuicem cogitationum accusantium

Mat. 7. a.

1. Pe. 1. c. Coll. 3. d. Ephe. 6. b. Actu. 10. c. Jaco. 2. b.

Mat. 7. d. Jaco. 1. d.

των/ η και απολογουμένων, εν ημέρα ότε
κρινεί/ ο θεός/ τα κρυπτά/ των ανθρώπων, κα=
τά/ το ευαγγέλιον μου διά ιησού χριστού.
ει δε συ ιουδαίος επονομάζη, και επαναπαύ=
η/ τω νόμω, και καυχάση εν θεώ, και γινώσ=
κεις/ το θέλημα, και δοκιμάζεις/ τα διαφέρον
τα κατηχούμενος εκ/ του νόμου, πέποιθας
τε σεαυτόν οδηγόν είναι τυφλών, φώς των
εν σκότει, παιδευτήν αφρόνων, διδάσκα=
λον νηπίων, έχοντα/ την μόρφωσιν/ της γνώ=
σεως και/ της αληθείας εν/ τω νόμω./ ο ουν δι
δάσκων έτερον, σεαυτόν ου διδάσκεις./ ο κη=
ρύσσων μη κλέπτειν, κλέπτεις./ ο λέγων μη
μοιχεύειν, μοιχεύεις./ ο βδελυσσόμενος
/ τα είδωλα, ιεροσυλείς. ος εν νόμω καυ=
χάσαι, διά/ της παραβάσεως/ του νόμου
/ τον θεόν ατιμάζεις./ το γαρ όνομα/ του θεού
δι υμάς βλασφημείται εν/ τοις έθνεσι, κα=
θώς γέγραπται. περιτομή μεν γαρ ωφελεί
εάν νόμον πράσσης, εάν δε παραβάτης νό=
μου ης,/ η περιτομή σου ακροβυστία γέγο=
νεν. εάν ουν/ η ακροβυστία/ τα δικαιώματα
/ του νόμου φυλάσση, ουχί/ η ακροβυστία
αυτού εις περιτομήν λογισθήσσεται και κρι
νεί/ η εκ φύσεως ακροβυστία/ τον νόμον τε=
λούσα σε,/ τον διά γράμματος και περιτο
μής παραβάτην νόμου. ου γαρ/ ο εν/ τω φα
νερώ ιουδαίος εστίν, ουδέ/ η εν/ τω φανερώ
εν σαρκί περιτομή, αλλ/ ο εν/ τω κρυπτώ
ιουδαίος, και περιτομή καρδίας εν πνεύμα
τι ου γράμματι, ου/ ο έπαινος ουκ εξ αν=
θρώπων αλλ εκ θεού. Cap.3.

Τι ουν/ το περισσόν/ του ιουδαίου, η τις
/ η ωφέλεια/ της περιτομής. πολύ κατά
πάντα τρόπον. πρώτον μεν γαρ ότι επι=
στεύθησαν/ τα λόγια/ του θεού. τι γαρ ει η=
πίστησαν τινές. μη/ η απιστία αυτών/ την πί
στιν/ του θεού καταργήσει. μη γένοιτο. γι=
νέσθω δε/ ο θεός αληθής, πας δε άνθρωπος
ψεύστης, καθώς γέγραπται. όπως αν δι=
καιωθής εν/ τοις λόγοις σου, και νικήσης εν
/ τω κρίνεσθαι σε. ει δε/ η αδικία ημών θεού
δικαιοσύνην συνίστησι, τι ερούμεν. μη ά=
δικος/ ο θεός/ ο επιφέρων/ την οργήν. κατά άν=
θρωπον λέγω. μη γένοιτο. επεί, πώς κρινεί
/ ο θεός/ τον κόσμον. ει γαρ/ η αλήθεια/ του θε
ού εν/ τω εμώ ψεύσματι επερίσσευσεν εις
/ την δόξαν αυτού, τι έτι καγώ ως αμαρτω
λός κρίνομαι, και μη καθώς βλασφημούμε
θα, και καθώς φασί τινές ημάς λέγειν, ότι
ποιήσωμεν/ τα κακά, ίνα έλθη/ τα αγαθά.
ων/ το κρίμα ένδικον εστί. τι ουν. προεχό=
μεθα. ου πάντως. προητιασάμεθα γαρ ιου

aut etiam defendentium in die cum
iudicabit deus occulta hominum secundum
euangelium meũ per iesum christum.
Si autẽ tu iudeus cognominaris: & requie
scis in lege: & gloriaris in deo: et nosti
voluntatem eius: et probas vtiliora
instructus per legem: confidis
teipsum esse ducẽ cecorum: lumẽ eorum qui
in tenebris sũt: eruditorẽ insipiẽtiũ: ma
gistrũ infantiũ: habentẽ formam scientie
et veritatis in lege. Qui ergo
alium doces teipsum nõ doces. Qui pre=
dicas nõ furãdũ furaris. Qui dicis nõ
mechandum mecharis. Qui abomina D
ris idola: sacrilegiũ facis. Qui in lege
per preuaricationem legis gloriaris:
deum inhonoras. Nomen enim dei
per vos blasphematur inter gẽtes: sicut
scriptum est. Circuncisio quidem prodest
si legem obserues: si autẽ preuaricator le
gis sis: circũcisio tua preputium facta est.
Si igitur preputium iustitias
legis custodiat: nonne preputium
illius in circuncisionẽ reputabitur? Et iudi
cabit id quod ex natura est preputiũ legẽ consũ=
mans: te qui per litteram & circuncisio
nem preuaricator legis es. Nõ enim qui in ma
nifesto iudeus est neque que in manifesto
in carne est circuncisio: sed qui in abscon
dito iudeus est: et circũcisio cordis in spi
ritu non littera: cuius laus nõ ex hominibus
sed ex deo est. Cap.3.

Quid ergo amplius iudeo est: aut que A
vtilitas circuncisionis? Multũ per
omnem modũ. Primũ quidẽ quia credita sũt
illis eloquia dei. Quid enim si ⌈ dulitas illorum
quidã illorum nõ crediderũt? Nunquid incre=
fidem dei euacuabit? Absit. Est Joh. 4.d.& 8.c.
autẽ deus verax omnis autem homo Psal.115.
mẽdax: sicut scriptũ est. Ut iustificeris Psal.50.
in sermonibus tuis et vincas cum
iudicaris. Si autẽ iniquitas nostra iustitiã dei
cõmendat: quid dicemus? Nunquid iniquus
est deus qui infert iram? Secundum hominem
dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit
deus hunc mundũ? Si enim veritas dei B
in meo mendacio abundauit in
gloriam ipsius: quid adhuc & ego tanquam pec
cator iudicor: & nõ sicut blasphemamur:
et sicut aiũt quidam nos dicere: facia
mus mala vt veniãt bona? ⌈ Precellimus
Quorum dãnatio iusta est. Quid ergo?
eos? Neque. Precausati enim sumus iudeos

δαίους τε καὶ ἕλληνας πάντας ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται. οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς, οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν. πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός. τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει, ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν, οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ. διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας, νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν. δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας. οὐ γάρ ἐστι διαστολή. πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως ἰησοῦν. ποῦ οὖν ἡ καύχησις. ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου. τῶν ἔργων. οὐχί. ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον. οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν. ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἷς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως. μὴ γένοιτο. ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν.

Cap.4.

Τί οὖν ἐροῦμεν ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ σάρκα. εἰ γὰρ ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν θεόν. τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν

et grecos omnes sub peccato
esse: sicut scriptum est. Quia nõ est iu- Eccl's. 7.c
stus quisq̃. Non est intelligens: nõ est Psal.13.
requirens deũ. Oẽs declinauerũt simul 52.
inutiles facti sũt: nõ est qui faciat bonũ Psal.13.c 52.
non est vsq̃ ad vnum. Sepulchrũ pa- Psal.5.
tens est guttur eorum: linguis suis
dolose agebãt. Venenũ aspidũ sub la Psal.139
bijs eorũ. Quorũ os maledictiõe et ama Psal.9.
ritudie plenũ est. Veloces pedes eorũ Esa.59.b
ad effũdendũ sanguinẽ. Cõtritio et infe
licitas in vijs eorũ: et viã pacis nõ cogno
uerũt. Nõ est timor dei an̄ oclos eorũ. Psal.35.
Scim9 aũt qm̃ q̃cũq̃ lex loq̃tur: his q̃ i
lege sũt loquitur. Ut oĩe os obstruatur et Galla.2.d
subditus fiat omnis mundus deo:
q2 ex operibus legis nõ iustificabitur oĩs
caro coram illo. Per legem enĩ cogni-
tio peccati: nũc autem sine lege iustitia
dei manifestata est: testificata
a lege et pphetis. Justitia
autem dei per fidem iesu christi
in oẽs et super omnes qui credũt in eũ.
Non enĩ est distinctio. Oẽs enĩ peccauerũt
et egent gloria dei.
Justificati gratis per gratiam ipsius
per redẽptionem que est in christo iesu:
quem proposuit deus propiciatorẽ per
fidem in sanguine ipsius ad ostẽsionem
iustitie sue propter remissionem
precedentium delictorum in
sustentatione dei ad ostensionem iustitie
eius in hoc tempore: vt sit
ipse iustus et iustificans eũ q̃ ex fide est
iesu xp̃i. Ubi ẽ ergo gl'iatio tua? Exclu
sa ẽ. Per quã legẽ? Factorũ? Nõ. Sed
per legem fidei. Arbitramur enim
iustificari hoĩez per fidẽ sine operib9 le
gis. An iudeorum de9 tm̃? Nonne et
gẽtiũ? Jmo et gẽtiũ. Qm̃ q̃dẽ vn9 ẽ de
us q̃ iustificat circũcisionẽ ex fide et p̃pu
tium per fidez. Legem ergo destruim9
per fidem? Absit. Sed
legem statuimus.

Cap.4.

Quid ergo dicem9 iuenisse abraam
p̃rẽ nr̃z scd̃z carnẽ? Si enĩ abraã
ex opibus iustificatus est habet gl'iam
sz nõ apd̃ dũ. Quid enĩ dicit scriptura?
Credidit abraam deo et reputatum est Gen.15.a.
illi ad iustitiam. Ei autẽ qui operatur Galla.3.a.
merces non imputatur secundũ gratiã:
sed scd̃m debitũ. Ei vero qui nõ opatur:
credenti autem in eum qui iustificat

ασεβή, λογίζεται/η πίστις αυτού εις δικαιο-
σύνην. καθάπερ και δαυίδ λέγει/τον μακα-
ρισμόν/του ανθρώπου, ω/ο θεός λογίζεται
δικαιοσύνην χωρίς έργων. μακάριοι ων α-
φείθησαν/αι ανομίαι, και ων επεκαλύφθησαν
/αι αμαρτίαι. μακάριος ανήρ ω μη λογίση-
ται κύριος αμαρτίαν./ο μακαρισμός ουν ού-
τος επί/την περιτομήν, η και επί/την ακρο-
βυστίαν. λέγομεν γαρ ότι ελογίσθη/τω α-
βραάμ/η πίστις εις δικαιοσύνην. πως ουν ε-
λογίσθη. εν περιτομή όντι, η εν ακροβυστία.
ουκ εν περιτομή, αλλ' εν ακροβυστία. και
σημείον έλαβε περιτομής σφραγίδα/της δι
καιοσύνης/της πίστεως/της εν/τη ακροβυστία,
εις/το είναι αυτόν πατέρα πάντων/των πι
στευόντων δι ακροβυστίας, εις/το λογισθή-
ναι και αυτοίς/την δικαιοσύνην. και πατέρα
περιτομής,/τοις ουκ εκ περιτομής μόνον,
αλλά και/τοις στοιχούσι/τοις ίχνεσι/της πί
στεως/της εν/τη ακροβυστία/του πατρός η-
μών αβραάμ. ου γαρ διά νόμου/η επαγγε-
λία/τω αβραάμ η/τω σπέρματι αυτού/το
κληρονόμον αυτόν είναι/του κόσμου αλλά
διά δικαιοσύνης πίστεως. ει γαρ/οι εκ νό-
μου κληρονόμοι, κεκένωται/η πίστις και κα-
τήργηται/η επαγγελία./ο γαρ νόμος οργήν
κατεργάζεται. ου γαρ ουκ εστί νόμος, ου-
δέ παράβασις. διατούτο εκ πίστεως, ίνα κα
τά χάριν, εις/το είναι βεβαίαν/την επαγγελί-
αν παντί/τω σπέρματι. ου/τω εκ/του νό-
μου μόνον, αλλά και/τω εκ πίστεως αβρα-
άμ, ος εστί πατήρ πάντων ημών, καθώς
γέγραπται. ότι πατέρα πολλών εθνών τέ
θεικά σε, κατέναντι ου επίστευσε θεού/του
ζωοποιούντος/τους νεκρούς, και καλούν-
τος/τα μη όντα ως όντα. ος παρ' ελπίδα
επ' ελπίδι επίστευσεν, εις/το γενέσθαι αυ-
τόν πατέρα πολλών εθνών, κατά/το ειρημέ
νον. ούτως έσται/το σπέρμα σου. και μη α
σθενήσας/τη πίστει, ου κατενόησε/το εαυτού
σώμα ήδη νενεκρωμένον εκατονταέτης που
υπάρχων, και/την νέκρωσιν/της μήτρας σάρ
ρας. εις δε/την επαγγελίαν/του θεού ου διε
κρίθη/τη απιστία, αλλ' ενεδυναμώθη/τη πί-
στει, δους δόξαν/τω θεώ, και πληροφορη-
θείς, ότι ο επήγγελται δυνατός εστί και ποι
ήσαι. διό και ελογίσθη αυτώ εις δικαιοσύ-
νην. ουκ εγράφη δε δι αυτόν μόνον, ότι ε-
λογίσθη αυτώ, αλλά και δι ημάς οις μέλ-
λει λογίζεσθαι/τοις πιστεύουσιν επί/τον ε-
γείραντα ιησούν/τον κύριον ημών εκ νε-
κρών, ος παρεδόθη διά/τα παραπτώματα
ημών, και ηγέρθη διά/την δικαίωσιν ημών.

ipiũ: reputat fides ei9 ad iustitiã ƀm ꝓpo
sitũ grẽ dei: sicut ⁊ dauid dicit beatitu-
dinem hõis cui deus accepto fert [sunt
iustitiã sine opib9. Beati quoꝝ remisse ps.31.
iniquitates et quorum tecta sunt B
peccata. Btũs vir cui non imputabit
dominus peccatũ. Beatitudo ergo hec
ĩ circũcisiõe tm̃ manet: an ẽt ĩ preputio?
Dicimus enim quia reputata est
fides abrae ad iustitiã. Quõ ergo re- f. Abrae datiui casus.
putata ẽ? In circũcisione: an ĩ ꝑputio?
Non in circũcisione: sed ĩ preputio. Et
signũ accepit circũcisionis signaculũ iu
stitie fidei que est in preputio:
vt sit pater omnium credentium
per preputium: vt reputetur
et illis ad iustitiã. Et sic pater
circũcisiõis: nõ his tm̃ q̃ sunt ex circunci
sione: sed ⁊ his q̃ sectant vestigia fidei
que est in preputio patris nostri
abrae. Non enim per legem promissio C
abrae aut semini eius vt
heres esset mundi: sed
per iustitiam fidei. Si enim q̃ ex lege
heredes sũt: exinanita ẽ fides: abolita ẽ
ꝓmissio. Lex enim iram
operatur. Ubi enim non est lex nec
preuaricatio. Ideo ex fide: vt secũduꝫ
gratiam firma sit ꝓmissio
omni semini. Non ei qui ex lege est
solum: sed et ei qui ex fide est abrae:
qui pater est omnium nostrum: sicut
scriptũ est. Qꝛ patrẽ multaꝝ gentiũ po Gen.17.a
sui te: ante deum cui credidisti
qui viuificat mortuos et vocat
ea q̃ nõ sũt tanq̃ ea que sũt. Qui cõtra
in spem credidit vt fieret [spẽ
pater multaꝝ gẽtiũ: scꝫ q̃ dictũ ẽ ei. D
Sic erit semẽ tuũ sicut stelle celi ⁊ arena Gen.15.b.
maris. Et nõ ĩfirmat9 ẽ ĩ fide nec ꝯsidera
uit corp9 suũ emortuũ cũ iaꝫ fere centũ
esset annoꝝ: et emortuã vuluam sare.
In repromissione etiã dei nõ hesitauit
diffidentia: sed confortatus est fide:
dans gloriam deo: plenissime sciens
qꝛ quecũq3 promisit de9 potẽs ẽ ⁊ face
re. Ideo et reputatũ est illi ad iustitiã.
Nõ est aũt scriptũ tm̃ ꝓpter ipm̃: qꝛ re-
putatũ ẽ illi ad iustitiã: sꝫ ⁊ ꝓp nos q̃b9
reputabit credentib9 in eũ qui suscita
uit iesum xp̄m dñm nr̃m a mortuis:
qui traditus est propter delicta
nr̃a: ⁊ resurrexit ꝓp iustificationẽ nr̃aꝫ.

Cap. 5.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, ειρήνην ἔχο
μεν προς/τον θεόν διά/του κυρίου ημών
ιησού χριστού, δι ου και/την προσαγωγήν
εσχήκαμεν/τη πίστει εις/την χάριν ταύτην εν
η εστήκαμεν και καυχώμεθα επ' ελπίδι/της
δόξης/του θεού. ου μόνον δε, αλλά και
καυχώμεθα εν/ταις θλίψεσιν, ειδότες ότι
θλίψις υπομονήν κατεργάζεται./η δε υπο=
μονή δοκιμήν,/η δε δοκιμή ελπίδα,/η δε ελ=
πίς ου καταισχύνει, ότι/η αγάπη/του θεού
εκκέχυται εν/ταις καρδίαις ημών διά πνεύ
ματος αγίου/του δοθέντος ημίν. έτι γαρ χρι
στός όντων ημών ασθενών, κατά καιρόν υ=
πέρ ασεβών απέθανε. μόλις γαρ υπέρ δικαί=
ου τις αποθανείται; υπέρ γαρ/του αγαθού
τάχα τις και τολμά αποθανείν. συνίστησι
δε/την εαυτού αγάπην εις ημάς/ο θεός, ότι
έτι αμαρτωλών όντων ημών, χριστός υπέρ
ημών απέθανε. πολλώ ουν μάλλον δικαιω
θέντες νυν εν/τω αίματι αυτού σωθησόμεθα
δι' αυτού από/της οργής. ει γαρ εχθροί όν
τες κατηλλάγημεν/τω θεώ διά/του θανά=
του/του υιού αυτού. πολλώ μάλλον κατα
λλαγέντες σωθησόμεθα εν/τη ζωή αυτού.
ου μόνον δε, αλλά και καυχώμενοι εν/τω
θεώ διά/του κυρίου ημών ιησού χριστού
δι ου νυν/την καταλλαγήν ελάβομεν. δια
τούτο ώσπερ δι' ενός ανθρώπου/η αμαρτία
εις/τον κόσμον εισήλθε, και διά/της αμαρ=
τίας/ο θάνατος και ούτως εις πάντας ανθρώ
πους/ο θάνατος διήλθεν, εφ' ω πάντες ήμαρ
τον. άχρι γαρ νόμου αμαρτία ην εν/τω κόσ
μω. αμαρτία δε ουκ ελλογείται μη όντος
νόμου, αλλ' εβασίλευσεν/ο θάνατος από α=
δάμ μέχρι μωυσέος, και επί/τους μη α=
μαρτήσαντας, επί/τω ομοιώματι/της παρα=
βάσεως αδάμ, ος εστί τύπος/του μέλλον=
τος. αλλ' ουχ ως/το παράπτωμα, ούτως
και/το χάρισμα. ει γαρ/τω/του ενός παρα
πτώματι/οι πολλοί απέθανον, πολλώ μάλ
λον/η χάρις/του θεού και/η δωρεά εν χάριτι
/τη/του ενός ανθρώπου ιησού χριστού εις
/τους πολλούς επερίσσευσε. και ουχ ως δι
ενός αμαρτήσαντος/το δώρημα./το μεν
γαρ κρίμα εξ ενός εις κατάκριμα,/το δε χά=
ρισμα εκ πολλών παραπτωμάτων εις δικαί
ωμα. ει γαρ/τω/του ενός παραπτώματι/ο
θάνατος εβασίλευσε διά/του ενός, πολλώ
μάλλον/οι/την περισσείαν/της χάριτος και
/της δωρεάς/της δικαιοσύνης λαμβάνοντες
εν ζωή βασιλεύσουσι διά/του ενός ιησού
χριστού. άρα ουν ως δι' ενός παραπτώμα=

Cap. 5.

Iustificati ergo ex fide pacē habea
mus ad deū per dominum nostrū
iesum christum: per quē hēmus accessuz
per fidem in gratiam istam: in
qua stamus et gloriamur in spe
glorie filiorum dei. Non solum autē sed et
gloriamur in tribulationibus: sciētes quod
tribulatio patientiā operatur: patiētia autē | Iaco. 1. a.
probationē: probatio vero spē. Spes autē
non confundit: quia charitas dei
diffusa est in cordibus nostris per spūm
sanctū qui datus ē nobis. Ut quid enim xps
cum adhuc infirmi essemus secundum tps pro
impijs mortuus est? Uix enim pro iusto
quis moritur: nam pro bono
forsitan quis audeat mori? Cōmendat
autē charitatem suā deus in nobis: quoniam si | Heb. 9. d. 1. Pe. 3. c
cū adhuc pctōres essemus sz tps xps pro
nobis mortuus est: multo igitur magis
nūc iustificati in sanguine ipsius salui eri=
mus ab ira per ipm. Si enim cū inimici esse
mus reconciliati sumus deo per mortē
filij eius: multo magis reconciliati
salui erimus in vita ipsius.
Non soluz autē sed et gloriamur in
deo per dñm nostrum iesum christum
per quē nūc recōciliatiōz accepimus. Pro
pterea sicut per vnum hoiem peccatum
in hunc mundum intrauit et per pctm̄
mors: et ita in omnes homines
mors pertrāsijt: in quo omnes peccaue
rūt. Usqz ad legez enim pctm̄ erat in mū
do. Pctm̄ autē non imputabatur cum
lex nō eēt: sed regnauit mors ab adā
vsqz ad moysen etiam in eos qui nō pec
cauerunt in similitudinem preuaricatiōis
ade: qui est forma futuri.
Sed non sicut delictum: ita
et donum. Si enim vnius delicto
multi mortui sunt: multo magis
gratia dei et donum in gratia
vnius hominis iesu christi in
plures abundauit. Et non sicut per
vnū pctm̄ ita et donuz: nam iudicium
quidez ex vno in condēnationē: gratia autē
ex multis delictis in iustificationem.
Si enim vnius delicto
mors regnauit per vnum: multo
magis abundantiam gratie et
donationis et iustitie accipientes
in vita regnabunt per vnum iesum
christum. Igitur sicut per vnius delictū

τος εις πάντας ανθρώπους εις κατάκριμα, ούτω και δι' ενός δικαιώματος εις πάντας ανθρώπους εις δικαίωσιν ζωής. ώσπερ γαρ διά της παρακοής του ενός ανθρώπου αμαρτωλοί κατεστάθησαν οι πολλοί, ούτω και διά της υπακοής του ενός δίκαιοι κατασταθήσονται οι πολλοί. νόμος δε παρεισήλθεν, ίνα πλεονάση το παράπτωμα. ου δε επλεόνασεν η αμαρτία, υπερεπερίσσευσεν η χάρις. ίνα ώσπερ εβασίλευσεν η αμαρτία εν τω θανάτω, ούτω και η χάρις βασιλεύση διά δικαιοσύνης εις ζωήν αιώνιον, διά ιησού Χριστού του κυρίου ημών. Cap.6.

Τι ουν ερούμεν. επιμενούμεν τη αμαρτία ίνα η χάρις πλεονάση. μη γένοιτο. οίτινες απεθάνομεν τη αμαρτία, πως έτι ζήσομεν εν αυτή. η αγνοείτε ότι όσοι εβαπτίσθημεν εις Χριστόν ιησούν, εις τον θάνατον αυτού εβαπτίσθημεν. συνετάφημεν ουν αυτώ διά του βαπτίσματος εις τον θάνατον, ίνα ώσπερ ηγέρθη Χριστός εκ νεκρών διά της δόξης του πατρός, ούτω και ημείς εν καινότητι ζωής περιπατήσωμεν. ει γαρ σύμφυτοι γεγόναμεν τω ομοιώματι του θανάτου αυτού, αλλά και της αναστάσεως εσόμεθα. τούτο γινώσκοντες, ότι ο παλαιός υμών άνθρωπος συνεσταυρώθη, ίνα καταργηθή το σώμα της αμαρτίας, του μηκέτι δουλεύειν ημάς τη αμαρτία. ο γαρ αποθανών δεδικαίωται από της αμαρτίας. ει δε απεθάνομεν συν Χριστώ, πιστεύομεν ότι και συζήσομεν αυτώ. ειδότες ότι Χριστός εγερθείς εκ νεκρών ουκέτι αποθνήσκει, θάνατος αυτού ουκέτι κυριεύει. ο γαρ απέθανε τη αμαρτία απέθανεν εφάπαξ. ο δε ζη, ζη τω θεώ. ούτω και υμείς λογίζεσθε εαυτούς νεκρούς μεν είναι τη αμαρτία, ζώντας δε τω θεώ, εν Χριστώ ιησού τω κυρίω ημών. μη ουν βασιλευέτω η αμαρτία εν τω θνητώ υμών σώματι, εις το υπακούειν αυτή εν ταις επιθυμίαις αυτού. μηδέ παριστάνετε τα μέλη υμών όπλα αδικίας τη αμαρτία, αλλά παραστήσατε εαυτούς τω θεώ ως εκ νεκρών ζώντας, και τα μέλη υμών όπλα δικαιοσύνης τω θεώ. αμαρτία γαρ υμών ου κυριεύσει. ου γαρ εστέ υπό νόμον, αλλ' υπό χάριν. τι ουν. αμαρτήσομεν ότι ουκ εσμέν υπό νόμον αλλ' υπό χάριν. μη γένοιτο. ουκ οίδατε ότι ω παριστάνετε εαυτούς δούλους εις υπακοήν, δούλοι εστέ ω υπακούετε, ήτοι αμαρτίας εις θάνατον, η υπακοής εις δικαιοσύνην. χάρις δε τω θεώ ότι ήτε δούλοι της αμαρτίας, υπακούσετε δε εκ καρδί-

in omnes homines in condemnationē: sic et per vnius iustitiam in omnes hoies in iustificationē vite. Sicut enim per inobedientiā vni9 hois peccatores constituti sunt multi: ita et per vni9 obeditionē iusti cōstituentur multi. Lex autem subintrauit vt abundaret delictum. Ubi autem abundauit delictū: supabūdauit et gratia. Ut sicut regnauit peccatum in mortem: ita et gratia regnet per iustitiam in vitam eternam per iesum christum dñm nostrum. Cap.6.

Quid ergo dicem9? Manebim9 in pctō vt grā abūdet? Absit. (A) Qui ei mortui sum9 pctō: quō adhuc viuem9 i illo? An ignoratis frēs q̄ quicūq baptizati sum9 in xpō iesu: i morte ipsi9 baptizati sum9? Cōsepulti ei sum9 cū illo per baptismum in mortem: vt quō xp̄s surrexit a mortuis per gloriā patris: ita et nos in nouitate vite ābulem9. Si ei cōplātati facti sum9 similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. (Ephe.4.c. Col.3.b.) Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifix9 est vt destruatur corpus peccati: vt vltra non seruiamus peccato. Qui .n. mortu9 est iustificat9 est a pctō. (B) Si aūt mortui sumus cū xpō: credim9 q simul etiā viuem9 cū illo: scientes q xp̄s resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vltra nō dñabit. Qd ei mortu9 ē pctō: mortu9 ē semel: q aūt viuit viuit deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato: viuentes aūt deo in christo iesu. Non ergo regnet pctm̄ in vestro mortali corpore: vt obediatis concupiscentijs eius. Sed neq exhibetis membra vestra arma iniquitatis peccato sed exhibete vos deo tanq ex mortuis viuentes: et mēbra vestra arma iustitie deo. (C) Peccatū eni vobis non dñabit. Non eni sub lege estis sed sub gratia. Quid ergo? Peccabimus qm̄ non sum9 sub lege sed sub gratia? Absit. An nescitis qm̄ cui exhibetis vos seruos ad obediēdū: serui estis ei9 cui obeditis: siue pcti ad mortē siue obeditiōis ad iustitiā? Grās aūt deo q fuistis serui peccati: obedistis autem ex corde

ας εις ον παρεδόθητε τύπον διδαχής. ελευ
θερωθέντες δε από της αμαρτίας εδουλώθη
τε τη δικαιοσύνη. ανθρώπινον λέγω διά την
ασθένειαν της σαρκός υμών. ώσπερ γαρ πα
ρεστήσατε τα μέλη υμών δούλα τη ακαθαρ
σία και τη ανομία εις την ανομίαν, ούτως νυν
παραστήσατε τα μέλη υμών δούλα τη δι=
καιοσύνη εις αγιασμόν. ότε γαρ δούλοι ή
τε της αμαρτίας, ελεύθεροι ήτε τη δικαιοσύ=
νη. τίνα ουν καρπόν είχετε τότε, εφ οίς νυν
επαισχύνεσθε. το γαρ τέλος εκείνων θάνα=
τος. νυνί δε ελευθερωθέντες από της αμαρ
τίας, δουλωθέντες δε τω θεώ, έχετε τον καρ
πόν υμών εις αγιασμόν, το δε τέλος ζωήν
αιώνιον. τα γαρ οψώνια της αμαρτίας θά
νατος, το δε χάρισμα του θεού ζωή αιώνι=
ος εν Χριστώ ιησού τω κυρίω ημών. Cap. 7.

Η αγνοείτε αδελφοί, γινώσκουσι γαρ νό
μον λαλώ, ότι ο νόμος κυριεύει του αν
θρώπου εφόσον χρόνον ζη. η γαρ ύπαν=
δρος γυνή τω ζώντι ανδρί δέδεται νόμω. εάν
δε αποθάνη ο ανήρ, κατήργηται από του
νόμου του ανδρός. άρα ουν ζώντος του αν
δρός μοιχαλίς χρηματίσει, εάν γένηται αν
δρί ετέρω. εάν δε αποθάνη ο ανήρ, ελευθέρα
εστίν από του νόμου, του μη είναι αυτήν
μοιχαλίδα γενομένην ανδρί ετέρω. ώστε α
δελφοί μου και υμείς εθανατώθητε τω νό=
μω διά του σώματος του Χριστού εις το γε
νέσθαι υμάς ανδρί ετέρω τω εκ νεκρών ε=
γερθέντι, ίνα καρποφορήσωμεν τω θεώ. ότε
γαρ ήμεν εν τη σαρκί, τα παθήματα των α
μαρτιών τα διά του νόμου ενηργείτο εν τοις
μέλεσιν ημών, εις το καρποφορήσαι τω θα
νάτω. νυνί δε κατηργήθημεν από του νόμου
αποθανόντες εν ω κατειχόμεθα, ώστε δου=
λεύειν ημάς εν καινότητι πνεύματος και ου
παλαιότητι γράμματος. τι ουν ερούμεν. ό
τι ο νόμος αμαρτία. μη γένοιτο. αλλά την
αμαρτίαν ουκ έγνων ειμή διά νόμου. την τε
γαρ επιθυμίαν ουκ ήδειν, ειμή ο νόμος έλε
γεν, ουκ επιθυμήσεις. αφορμήν δε λαβούσα
η αμαρτία διά της εντολής, κατειργάσατο
εν εμοί πάσαν επιθυμίαν. χωρίς γαρ νό=
μου αμαρτία νεκρά, εγώ δε έζων χωρίς νό
μου ποτέ. ελθούσης δε της εντολής η αμαρ
τία έζησεν, εγώ δε απέθανον. και ευρέθη
μοι η εντολή η εις ζωήν, αύτη εις θάνατον.
η γαρ αμαρτία αφορμήν λαβούσα διά της
εντολής, εξηπάτησε με, και δι αυτής απέκ
τεινεν. ώστε ο μεν νόμος άγιος, και η εντο=
λή αγία και δικαία και αγαθή. το ουν αγα
θόν εμοί γέγονε θάνατος, μη γένοιτο. αλ=

i eã formã doctrie i q̃ traditi estis. Li
berati autem a peccato serui facti estis
iustitie. Humanum dico propter
infirmitatẽ carnis vr̃e. Sicut ei exhi
buistis membra vestra seruire imundicie
et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete membra vestra seruire iustitie
in sanctificationem. Cũ ei serui essetis Joh. 8. Esaie. 1. Eze. 36.
peccati: liberi fuistis iustitie.
Quẽ ergo fructũ hũistis tũc i ill: in qb9
erubescitis? Nã finis illoꝝ mors nũc
est. Nunc vero liberati a peccato:
serui autem facti deo: habetis fructum
vestruꝫ in sanctificationẽ: finẽ vo vitã
eternã. Stipendia enim peccati mors:
gratia autem dei vita eterna:
in christo iesu domino nostro. Cap. 7.

An ignoratis fratres: sciẽtibus ei le
geꝫ loquor: qꝛ lex in homine dñat 1. Cor. 7
quãto tẽpore viuit. Nã que sub viro ẽ
mulier: viuẽte viro alligata ẽ legi. Si
aũt mortu9 fuerit vir eius soluta est a
lege viri. Igitur viuente viro ro.
vocabit adultera si fuerit cum alio vi
Si aũt mortu9 fuerit vir eius: liberata
est a lege viri: vt non sit
adultera si fuerit cũ alio viro. Itaqꝫ fra
tres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: vt sitis
alteri9 qui ex mortuis resurrexit:
vt fructificetis deo. Cum
eniꝫ essem9 in carne: passiones pctõꝝ q̃
per legem erant operabantur in
mẽbris nostris: vt fructificarent morti.
Nunc autem soluti sumus a lege
mortis in q̃ detinebamur: ita vt seruia=
mus in nouitate spiritus: et non in
vetustate littere. Quid ergo dicemus.
Lex peccatum est? Absit. Sed
peccatum non cognoui nisi per legem.
Nã cõcupiscẽtiã nesciebã: nisi lex dice= Exodi. 20
ret. Nõ cõcupisces. Occasione aũt acce Deute. 5.
pta pctm̃ per mandatum operatum est
in me oẽm cõcupiscentiã. Sine lege ei
pctm̃ mortuũ erat: ego aũt viuebã sie le
ge aliqñ. Sed cũ venisset mãdatũ: pctm̃
reuixit: ego aũt mortu9 sũ. Et inuẽtũ ẽ
mihi mãdatũ qđ erat ad vitã: hoc eẽ ad
mortẽ. Nã pctm̃ occasione accepta p
mãdatũ seduxit me: et p illud occidit.
Itaqꝫ lex quidẽ sancta: et mandatum 1. Thi. 1.
sctm̃ et iustũ et bonũ. Qđ ergo bonũ ẽ:
mihi factũ est mors? Absit: Sed

λα ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀ-
γαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γέ-
νηται καθ᾽ ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρ-
τία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νό-
μος πνευματικός ἐστιν. ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰ-
μι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὃ γὰρ
κατεργάζομαι οὐ γινώσκω. οὐ γὰρ ὃ θέ-
λω τοῦτο πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ τοῦτο ποι-
ῶ. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι
τῷ νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κα-
τεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁ-
μαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί,
τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσ-
θαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω. οὐ γὰρ ὃ θέλω
ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦ-
το πράσσω. εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο
ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ᾽
ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὑρίσκω ἄρα
τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν
ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. συνήδομαι
γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄν-
θρωπον. βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέ-
λεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ
νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νό-
μῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.
ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου. εὐ-
χαριστῶ τῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νό-
μῳ ἁμαρτίας. Cap.8.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χρισ-
τῷ ἰησοῦ μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν,
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύ-
ματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἠλευθέρω-
σέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν
ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυ-
τοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁ-
μαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁ-
μαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρ-
κα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. οἱ
γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς φρο-
νοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύμα-
τος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος,
τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰ-
ρήνη. διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα
εἰς θεόν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπο-
τάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. οἱ δὲ ἐν σαρ-
κὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ὑμεῖς δὲ
οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ᾽ ἐν πνεύματι. εἴπερ

peccatum, vt appareat pctm̄ per bonuꝫ
operatum est mihi mortem: vt fiat
supra modum peccans peccatum
per mandatum. Scimus .n. quia lex
spiritalis est. Ego autē carnalis sum
venundatꝰ sub peccato: quod enim
operor nō itelligo. Nō .n. qd̄ volo bo
nū hoc ago: ſꝫ qd̄ odio malū illd̄ facio.
Si aūt quod nolo illud facio: cōsentio
legi qm̄ bona ē. Nūc āt iā nō ego op
or illd̄: sed quod habitat in me peccatū.
Scio enim quia non habitat in me
hoc est in carne mea bonum. Nam
velle adiacet mihi: perficere autem D
bonum non inuenio. Non enim qd̄ vo
lo bonū hoc facio: ſꝫ qd̄ nolo malū hoc
ago. Si autem quod nolo illud
facio: iam nō ego operor illud: sed
quod habitat i me pctm̄. Inuenio igit̄
legem volenti mihi facere bonum:
qm̄ mihi malum adiacet. Cōdelector
eni legi dei sc̄dm interiorem hominē.
Video autē aliam legem in membris
meis repugnantem legi
mentis mee: et captiuantē me in lege
peccati que est in membris meis.
Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia
dei per iesum christum
dominum nostrum. Igitur ego ipse
mente seruio legi dei: carne autē legi
peccati. Cap.8.

Nihil ergo nūc dānatiōis ē his q̄ sūt A
in xp̄o iesu: q̄ nō sc̄dꝫ carnē ambu
lāt. Lex enim spiritus
vite in christo iesu liberauit
me a lege peccati et
mortis. Nam qd̄ impossibile erat legi in
quo ifirmabat̄ per carnē: deꝰ filiū suū
mittens in similitudinē carnis peccati:
et de peccato damnauit peccatum
in carne: vt iustificatio
legis impleret in nobis: q̄ nō sc̄dꝫ car
nem ambulamus: sed secundum spiritū.
Qui .n. sc̄m carnē sūt q̄ carnis sūt sapi
unt: q̄ vero sc̄dꝫ spm̄ sūt q̄ sūt sp̄s sentiūt.
Nam prudentia carnis mors est: B
prudentia autem spiritus vita et pax.
Quoniam sapientia carnis inimica est
deo. Legi enim dei non est subiecta:
nec enim potest. Qui autem in carne
sūt: deo placere non possūt. Vos autē
in carne nō estis sed in spiritu: si tamē

πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα
χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ.
εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύ
νην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος ἰησοῦν
ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χρι
στὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώ
ματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ
πνεύματος ἐν ὑμῖν. ἄρα οὖν ἀδελφοὶ ὀ=
φειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα
ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀπο=
θνήσκειν. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ
σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ὅσοι γὰρ
πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι εἰσὶν υἱοὶ θε
οῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πά=
λιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθε=
σίας, ἐν ᾧ κράζομεν ἀββά ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ
πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν
ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κλη
ρονόμοι. κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρο=
νόμοι δὲ χριστοῦ. εἴπερ συμπάσχομεν, ἵ=
να καὶ συνδοξασθῶμεν. λογίζομαι γὰρ ὅτι
οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς
τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς
ἡμᾶς. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως
τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπε=
κδέχεται. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετά=
γη οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα
ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερω=
θήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς
τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
θεοῦ. οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συ=
στενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. οὐ μό
νον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ
πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυ
τοῖς στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι
τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν.
τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς δὲ βλε=
πομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς. ὃ γὰρ βλέπει τίς
τί καὶ ἐλπίζει. εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζο
μεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ὡσαύτως
δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα
καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦ
μα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ὑμῶν στεναγμοῖς
ἀλαλήτοις. ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε
τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. οἴδαμεν δὲ
ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνερ=
γεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλη=
τοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω καὶ προώρισε
συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς

spūs dei hītat in vobis. Si quis aūt spm̄
christi non habet: hic non est eius.
Si aūt xp̄s ī vobis ē: corpꝰ q̄dē mortuū ē
ppter pctm̄: spūs vero viuit ppter iusti
ficationē. Q̄d si spūs eiꝰ qui suscitauit
iesū a mortuis hītat ī vobis: q̄ suscitauit
iesū xp̄z a mortuis viuificabit ꝛ mortalia
corpa vr̄a: ppter inhītantem spm̄ eiꝰ
in vobis. Ergo fratres debitores
sumus non carni vt secundum carnem
viuamꝰ. Si .n. scd̄z carnē vixeritis: mo
riemini. Si autem spiritu facta enīz
carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq; 2. Thi. 1
spiritu dei agunt: hi sunt filij dei
Non enī accepistis spiritū seruitutis ite
rū ī timore: sed accepistis spm̄ adoptiōis Gal. 4
filioꝝ dei: ī quo clamamꝰ abba pr̄. Ipse
enī spūs testimoniū reddet spūi nostro
q̄ sumꝰ filij dei. Si aūt filij ꝛ heredes:
heredes quidē dei: coheredes 1. Cor. 1
autem christi: si tamen compatimur vt Heb. 4
ꝛ conglorificemur. Existimo enim q̄
non sūt cōdigne passiones huiꝰ tpis ad
futuram gloriam que reuelabitur in
nobis. Nam expectatio creature
reuelationem filiorum dei expectat.
Uanitati enim creatura subiecta est
nō volens: sed ppter eum q̄ subiecit
eam in spe: qr et ipsa creatura liberabi
tur a seruitute corruptionis in
libertatem glorie filiorum
dei. Scimꝰ .n. q̄ ōis creatura īgemi=
scit ꝛ parturit vsq; adhuc. Non solum
autem illa sed et nos ipsi primitias
spiritus habentes: et ipsi intra nos
gemimꝰ adoptionem filioꝝ dei: expectā
tes redemptionem corporis nostri.
Spe enī salui facti sumꝰ. Spes aūt q̄ vi=
detur: nō est spes. Naz quod videt q̄s
quid sperat? Si aūt qd̄ nō videmꝰ spe
ramꝰ: per patientiā expectamꝰ. Siliter
autem et spiritus adiuuat
infirmitatem nostram. Nā quid oremꝰ
sicut oportet nescimꝰ: sed ipse spiritus
postulat pro nobis gemitibus
ienarrabilibꝰ. Qui aūt scrutat corda scit
quid desideret spiritus: quia secundum
deū postulat pro sanctis. Scimus aūt
q̄m diligentibꝰ deū omnia cooperantur
in bonū his q̄ scd̄m ppositū vocati sūt
sācti. Nā quos presciuit ꝛ predestinauit
conformes fieri imaginis filij sui:
vt sit ipse primogenitus in multis

αδελφοίς· ους δε προώρισε, τούτους και
εκάλεσε· και ους εκάλεσε, τούτους και ε-
δικαίωσεν· ους δε εδικαίωσε, τούτους και ε
δόξασε. τι ουν ερούμεν προς ταύτα; ει ο θε
ός υπέρ ημών, τις καθ ημών; ός γε του ιδίου
υιού ουκ εφείσατο, αλλ υπέρ ημών πάν-
των παρέδωκεν αυτόν, πως ουχί και συν
αυτώ τα πάντα ημίν χαρίσεται. τις εγκα-
λέσει κατά εκλεκτών θεού; θεός ο δικαιών,
τις ο κατακρίνων; χριστός ο αποθανών
μάλλον δε και εγερθείς, ος και εστίν εν δε-
ξιά του θεού, ος και εντυγχάνει υπέρ ημών.
τις ημάς χωρίσει από της αγάπης του χρι
στού; θλίψις, η στενοχωρία, η διωγμός, η
λιμός, η γυμνότης η κίνδυνος, η μάχαιρα.
καθώς γέγραπται. ότι ένεκα σου θανατού-
μεθα όλην την ημέραν, ελογίσθημεν ως πρό
βατα σφαγής, αλλ εν τούτοις πάσιν υπερ-
νικώμεν διά του αγαπήσαντος ημάς. πέ-
πεισμαι γαρ ότι ούτε θάνατος, ούτε ζωή,
ούτε άγγελοι, ούτε αρχαί, ούτε δυνάμεις,
ούτε ενεστώτα, ούτε μέλλοντα, ούτε ύ-
ψωμα, ούτε βάθος, ούτε τις κτίσις ετέρα δυ
νήσεται ημάς χωρίσαι από της αγάπης του
θεού της εν χριστώ ιησού τω κυρίω η-
μών. Cap. 9.

Αλήθειαν λέγω εν χριστώ ου ψεύδομαι
συμμαρτυρούσης μοι της συνειδήσεως
μου εν πνεύματι αγίω, ότι λύπη μοι εστί
μεγάλη και αδιάλειπτος οδύνη τη καρδία
μου. ηυχόμην γαρ αυτός εγώ ανάθεμα εί
ναι από του χριστού υπέρ των αδελφών
μου των συγγενών μου κατά σάρκα οίτινες
εισίν ισραηλίται, ων η υιοθεσία, και η δόξα
και αι διαθήκαι, και η νομοθεσία, και η λα
τρεία, και αι επαγγελίαι, ων οι πατέρες και εξ
ων ο χριστός το κατά σάρκα, ο ων επί πάν
των θεός ευλογητός εις τους αιώνας αμήν.
ουχ οίον δε ότι εκπέπτωκεν ο λόγος του θε
ού. ου γαρ πάντες οι εξ ισραήλ ούτοι ισρα
ήλ, ουδ ότι εισί σπέρμα αβραάμ πάντες τέκ
να. αλλ εν ισαάκ κληθήσεταί σοι σπέρμα του
τέστιν ου τα τέκνα της σαρκός ταύτα τέκνα
του θεού, αλλά τα τέκνα της επαγγελίας
λογίζεται εις σπέρμα. επαγγελίας γαρ ο λό
γος ούτος, κατά τον καιρόν τούτον ελεύσο-
μαι, και έσται τη σάρρα υιός. ου μόνον δε
αλλά και ρεβέκκα εξ ενός κοίτην έχουσα ισα
άκ του πατρός ημών. μήπω γαρ γεννηθέν-
των μηδε πραξάντων τι αγαθόν η κακόν, ί
να η κατ εκλογήν πρόθεσις του θεού μέ
νη, ουκ εξ έργων αλλ εκ του καλούντος,
ερρέθη αυτή, ότι ο μείζων δουλεύσει τω ελά

fratribus. Quos autem predestinauit: hos et
vocauit: et quos vocauit: hos et iustifica
uit: quos autem iustificauit: illos et magni-
ficauit. Quid ergo dicemus ad hec? Si
deus pro nobis: quis contra nos? Qui etiam pro
filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus
tradidit illum: quomodo non etiam cum
illo omnia nobis donabit. Quis accusa-
bit aduersus electos dei? Deus qui iustificat:
quis est qui condemnet. Christus iesus qui mortuus
est: immo qui et resurrexit: qui est ad dexteram
dei: qui etiam interpellat pro nobis.
Quis ergo nos separabit a charitate christi? B
Tribulatio: an angustia: an fames: an
nuditas: an periculum: an persecutio: an
gladius? Sicut scriptum est. Quia propter te Psal. 43.
mortificamur tota die: estimati sumus si
cut oues occisionis. Sed in his omnibus supera-
mus propter eum qui dilexit nos.
enim quia neque mors: neque vita [Certus sum
neque angeli: neque principatus: neque virtutes:
neque instantia: neque futura: neque fortitudo:
neque altitudo: neque profundum: neque creatu
ra alia poterit nos separare a charitate
dei: que est in christo iesu domino no-
stro. Cap. 9.

Veritatem dico in christo non mentior: A
testimonium mihi perhibente conscientia
mea in spiritu sancto: quoniam tristitia mihi
magna est et continuus dolor cordi
meo. Optabam enim ego ipse anathema
esse a christo pro fratribus
meis qui sunt cognati mei secundum carnem: qui
sunt israelite: quorum adoptio est filiorum: et
gloria et testamentum et legislatio et obsequium
et promissa: quorum patres: ex quibus est
christus secundum carnem: qui est super omnia
deus benedictus in secula amen.
Non autem quod exciderit verbum dei.
Non enim omnes qui ex circuncisione sunt israel: hi sunt
israelite: neque qui semen sunt abrahe: omnes
filij. Sed in isaac vocabitur tibi semen: id Galla. 4. d
est non qui filij carnis: hi filij
dei: sed qui filij sunt promissionis
estimantur in semine. Promissionis enim verbum
hoc est. Secundum hoc tempus veniam B
et erit sare filius. Non solum autem illa:
sed et rebecca ex vno concubitu habens isa
ac patris nostri. Cum enim nondum nati fuissent:
aut aliquid boni egissent aut mali: vt
secundum electionem propositum dei maneret:
non ex operibus sed ex vocante
dictum est ei: quia maior seruiet minori

σσονι καθώς γέγραπται. /τον ιακώβ ηγάπη=
σα, /τον δε ησαύ εμίσησα. τι ουν ερούμεν.
μη αδικία ϖαρά /τω θεώ. μη γένοιτο. /τω
γαρ μωυσεί λέγει. ελεήσω ον αν ελεώ,
και οικτειρήσω ον αν οικτείρω. άρα ουν ου
/του θέλοντος, ουδέ /του τρέχοντος, αλ=
λά /του ελεούντος θεού. λέγει γαρ /η γρα=
φή /τω φαραώ. ότι εις αυτό τούτο εξήγειρα
σε, όϖως ενδείξωμαι εν σοι /την δύναμιν
μου, και όϖως διαγγελή /το όνομα μου
εν ϖάση /τη γη. άρα ουν ον θέλει ελεεί, ον
δε θέλει σκληρύνει. ερείς ουν μοι. τι έτι
μέμφεται. /τω γαρ βουλήματι αυτού τις
ανθέστηκε. μενούνγε ω άνθρωϖε σύ τις ει
/ο ανταϖοκρινόμενος /τω θεώ. μη ερεί /το
πλάσμα /τω ϖλάσαντι τι με εϖοίησας ού=
τως. η ουκ έχει εξουσίαν /ο κεραμεύς /του πη
λού εκ /του αυτού φυράματος ϖοιήσαι ο
μεν εις τιμήν σκεύος, ο δε εις ατιμίαν. ει δε
θέλων /ο θεός ενδείξασθαι /την οργήν και γνω
ρίσαι /το δυνατόν αυτού, ήνεγκεν εν ϖολ=
λή μακροθυμία σκεύη οργής κατηρτισμέ=
να εις απώλειαν, και ίνα γνωρίση /τον πλού
τον /της δόξης αυτού εϖί σκεύη ελέους α
ϖροητοίμασεν εις δόξαν. ους και εκάλεσεν
ημάς ου μόνον εξ ιουδαίων, αλλά και εξ εθ
νών. ως και εν /τω ωσηέ λέγει. καλέσω /τον
ου λαόν μου λαόν μου, και /την ουκ ηγα
πημένην, ηγαπημένην. και έσται εν /τω τόπω
ου ερρέθη αυτοίς ου λαός μου υμείς, εκεί
κληθήσονται υιοί θεού ζώντος. ησαΐας δε
κράζει υϖέρ /του ισραήλ. εάν η /ο αριθμός
/των υιών ισραήλ ως /η άμμος /της θαλάσ=
σης, /το κατάλειμμα σωθήσεται. λόγον γαρ
συντελών και συντέμνων εν δικαιοσύνη,
ότι λόγον συντετμημένον ϖοιήσει κύριος
επί /της γης. καθώς ϖροείρηκεν ησαΐας. ει μή
κύριος σαβαώθ εγκατέλιϖεν ημίν σπέρμα,
ως σόδομα αν εγενήθημεν και ως γόμορρα
αν ωμοιώθημεν. τι ουν ερούμεν. ότι έθνη
/τα μη διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβε δι=
καιοσύνην, δικαιοσύνην δε /την εκ πίστεως.
ισραήλ δε διώκων νόμον δικαιοσύνης, εις
νόμον δικαιοσύνης ουκ έφθασε. διατί. ότι
ουκ εκ ϖίστεως, αλλ' ως εξ έργων νόμου.
ϖροσέκοψαν γαρ /τω λίθω /του ϖροσκόμ=
ματος καθώς γέγραπται. ιδού εγώ τίθημι
εν σιών λίθον ϖροσκόμματος και ϖέτραν
σκανδάλου, και ϖας /ο ϖιστεύων επ' αυτώ
ου καταισχυνθήσεται.

Αδελφοί Cap. 10.
/η μεν ευδοκία /της εμής καρδίας και /η δέ
ησις /η προς /τον θεόν υπέρ /τον ισραήλ εστίν
εις σωτηρίαν. μαρτυρώ γαρ αυτοίς, ότι ζή

sicut scriptū est. Jacob dilexi: Mala. 1
esau aūt odio habui. Quid ergo dice
mus? Nunquid iniquitas apud deū? Absit.
Moysi enī dicit. Miserebor cui miser Exo. 33
tus sū: & miam pstabo cui miserebor. Igit
nō volentis neqz currentis sed
miserentis est dei. Dicit enim scriptura Exo. 9
pharaoni. Quia in hoc ipsum excitaui
te vt ostendam in te virtutem
meam: & vt annuncietur nomen meum
in vniuersa terra. Ergo cui vult misere
tur: & quē vult indurat. Dices itaqz mi
hi. Quid adhuc queritur. Voluntati eniz
eius quis resistit? O homo tu quis es
qui respondeas deo. Nunquid dicit Esaie. 4
figmentū ei qui se finxit: quid me feci Hiere. 18
sti sic. An nō habet potestatē figulus lu
ti ex eadem massa facere aliud
quidē vas in honorē: aliud vero in cō=
tumeliā? Qd si deus volēs ostēdere irā et
notā facere potētiā suā: sustinuit in mul
ta patientia vasa ire aptata
in interitum: vt ostenderet diuitias
glorie sue in vasa misericordie que
preparauit in gliam. Quos et vocauit
nō solū ex iudeis sed etiam ex gētibus:
sicut in osee dicit. Vocabo Osee. 2
non plebem meā: plebē meā: & nō dile
ctam dilectā: & nō miam cōsecutā: miam cōsecu=
tā. Et erit in loco vbi dictum est eis: non Osee. 1
plebs mea vos: ibi vocabūtur filij dei
viui. Esaias aūt clamat pro isrl'. Si fue Esaie. 10
rit numerus filiorum isrl' tanqz arena maris
reliquie salue fient. Verbū enim
cōsūmans et abbreuiās in equitate:
quia vbum breuiatum faciet dominus
super terram. Et sicut pdixit esaias. Ni Esaie. 1
si dominus sabaoth reliquisset nobis semē
sicut sodoma facti essemus: et sicut go=
morra similes fuissemus. Quid ergo dice
mus? Qd gētes q nō sectabant iustitiā:
apprehēderūt iustitiā: iustitiā aūt q ex fi
de ē. Israel vero sectādo legē iustitie in
legē iustitie nō peruenit. Quare? Quia
non ex fide: sed quasi ex operibus.
Offenderunt enī in lapidem offensionis:
sicut scriptū est. Ecce pono Esaie. 28
in sion lapidem offensionis et petram
scandali: & ois qui credit in eū non cō
fundetur.

Fratres Cap. 10.
volūtas qdē cordis mei & obsecra 2
tio ad deū fit pro illis in salutem. Testi
moniū enī phibeo illis q emulationē qdē

λον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.
ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην,
καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι,
τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.
τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην
παντὶ τῷ πιστεύοντι. μωυσῆς γὰρ γράφει
τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ποι-
ήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ἡ
δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει. μὴ εἴ-
πῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς
τὸν οὐρανόν, τουτέστι Χριστὸν καταγαγεῖν
ἢ τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον, τουτέστι
Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέ-
γει. ἐγγύς σου τὸ ῥῆμα ἐστίν ἐν τῷ στόμα-
τί σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τουτέστι τὸ ῥῆ-
μα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁ-
μολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον ἰη-
σοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ὅτι
ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ.
καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. λέ-
γει γὰρ ἡ γραφή. ὅτι πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
αὐτῷ, οὐ καταισχυνθήσεται. οὐ γάρ ἐστι
διαστολὴ ἰουδαίου τε καὶ ἕλληνος. ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάν-
τας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. πᾶς γὰρ
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθή-
σεται. πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν. πῶς δὲ πιστεύσουσιν, οὗ οὐκ
ἤκουσαν. πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύ-
σσοντος. πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἐὰν μὴ ἀποσ-
ταλῶσι. καθὼς γέγραπται. ὡς ὡραῖοι οἱ πό-
δες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν ε-
ὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά. ἀλλ' οὐ πάντες
ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. ἠσαΐας γὰρ λέ-
γει. κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν. ἄρα
ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς. ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος
θεοῦ. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἤκουσαν. μενοῦν-
γε, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
ῥήματα αὐτῶν. ἀλλὰ λέγω. μὴ οὐκ ἔγ-
νω ἰσραήλ. πρῶτος μωυσῆς λέγει. ἐγὼ πα-
ραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει. ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέ-
τῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ
καὶ λέγει. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμ-
φανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. πρὸς
δὲ τὸν ἰσραὴλ λέγει. ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦν-
τα, καὶ ἀντιλέγοντα.

Cap. 11.

Λέγω οὖν μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ ἰσραηλίτης εἰμί,
ἐκ σπέρματος ἀβραάμ, φυλῆς βενιαμίν. οὐκ

dei habent: sed non secundum scientiam.
Ignorantes enim iustitiam dei
et suam querentes statuere:
iustitie dei non sunt subiecti.
Finis enim legis christus est: ad iusti-
tiam omni credenti. Moyses enim scri- Leuiti. 18. b
psit. Quoniam iustitiam que ex lege est: qui fecerit
homo viuet in ea. Que B
autem ex fide est iustitia sic dicit. Ne dixe- Deute. 30. c
ris in corde tuo: quis ascendet in
celum: id est christum deducere:
aut quis descendet in abyssum: hoc est
christum a mortuis reuocare. Sed quid dicit
scriptura? Prope est verbum in ore Deute. 30. c
tuo et in corde tuo. Hoc est verbum
fidei quod predicamus: quia si confitearis
in ore tuo dominum iesum
et in corde tuo credideris quod
deus illum suscitauit a mortuis saluus eris.
Corde enim creditur ad iustitiam:
ore autem confessio fit ad salutem. Dicit Esaie. 28. d
enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est C
distinctio iudei et greci. Nam 2. Cor. 8. b / Jaco. 1. a.
idem dominus omnium: diues in omnes
qui inuocant illum. Omnis enim Johe. 2. g.
quicunque inuocauerit nomen domini saluus erit Mat. 10. c / 2. 24. b.
Quomodo ergo inuocabunt in quem non Mar. 13. c.
crediderunt? Aut quomodo credent ei quem non Actu. 2. b.
audierunt? Quomodo autem audient sine predicante?
Quomodo vero predicabunt: nisi mittantur?
sicut scriptum est. Quam speciosi pedes Esaie. 52. b.
euangelizantium pacem euangelizantium
bona. Sed non omnes
obediunt euangelio. Esaias enim di-
cit. Domine quis credidit auditui nostro? Er- Esa. 53. a
go fides ex auditu: auditus autem per verbum D
christi. Sed dico. Nunquid non audierunt? Et
quidem in omnem terram exiuit sonus Psal. 18.
eorum et in fines orbis terre
verba eorum. Sed dico. Nunquid israel non co-
gnouit? Primus moyses dicit. Ego ad emu- Deute. 32. c
lationem vos adducam in non gentem: in gentem insi-
pientem in iram vos mittam. Esaias autem audet
et dicit. Inuentus sum a non querentibus me: pa- Esaie. 65. a
lam apparui his qui me non interrogabant. Ad
israel autem dicit. Tota die expandi Esaie. 65. a
manus meas ad populum non creden-
tem: sed contradicentem. Cap. 11.
Dico ergo. Nunquid deus repulit populum A
suum? Absit. Nam et ego israelita sum
ex semine abraam de tribu beniamin. Non

απώσατο/ο θεός/τον λαόν αυτού ον προέ
γνω. η ουκ οίδατε εν ηλία τι λέγει η γραφή
ως εντυγχάνει/τω θεώ κατά/του ισραήλ
λέγων. κύριε/τους προφήτας σου απέκτει-
ναν, και/τα θυσιαστήρια σου κατέσκαψαν,
καγώ υπελείφθην μόνος, και ζητούσι/την
ψυχήν μου. αλλά/τι λέγει αυτώ/ο χρη-
ματισμός. κατέλιπον εμαυτώ επτακισχιλί-
ους άνδρας, οίτινες ουκ έκαμψαν γόνυ τη
βάαλ. ούτως ουν και εν/τω νυν καιρώ λείμ-
μα κατ' εκλογήν χάριτος γέγονεν. ει δε χά-
ριτι, ουκέτι εξ έργων. επεί/η χάρις ουκέτι γί-
νεται χάρις. ει δε εξ έργων, ουκέτι εστί χά-
ρις, επεί/το έργον ουκέτι εστίν έργον. τι ουν
ο επιζητεί ισραήλ, τούτο ουκ επέτυχεν, η
δε εκλογή επέτυχεν, οι δε λοιποί επωρώθη-
σαν, καθώς γέγραπται. έδωκεν αυτοίς/ο θεός
πνεύμα κατανύξεως, οφθαλμούς/του μη
βλέπειν, και ώτα/του μη ακούειν, έως/της
σήμερον ημέρας. και δαυίδ λέγει. γενηθήτω
/η τράπεζα αυτών εις παγίδα, και εις θήραν
και εις σκάνδαλον και εις ανταπόδομα αυ-
τοίς. σκοτισθήτωσαν/οι οφθαλμοί αυτών
/του μη βλέπειν, και/τον νώτον αυτών δια-
παντός σύγκαμψον. λέγω ουν. μη έπταισαν
ίνα πέσωσι. μη γένοιτο. αλλά/τω αυτών
παραπτώματι/η σωτηρία/τοις έθνεσιν, εις
/το παραζηλώσαι αυτούς. ει δε/το παράπτω-
μα αυτών πλούτος κόσμου, και/το ήττη-
μα αυτών πλούτος εθνών, πόσω μάλλον
/το πλήρωμα αυτών. υμίν γαρ λέγω/τοις
έθνεσιν. εφόσον μεν ειμί εγώ εθνών από-
στολος, /την διακονίαν μου δοξάζω, είπως
παραζηλώσω μου/την σάρκα, και σώσω τι-
νάς εξ αυτών. ει γαρ/η αποβολή αυτών κα-
ταλλαγή κόσμου, τις/η πρόσληψις ει μή ζω-
ή εκ νεκρών. ει δε/η απαρχή αγία, και/το φύ-
ραμα. και ει/η ρίζα αγία, και/οι κλάδοι. ει
δε τινές/των κλάδων εξεκλάσθησαν, συ
δε αγριέλαιος ων ενεκεντρίσθης εν αυτοίς,
και συγκοινωνός/της ρίζης και/της πιότη-
τος/της ελαίας εγένου, μη κατακαυχώ/των
κλάδων. ει δε κατακαυχάσαι, ου συ/την
ρίζαν βαστάζεις, αλλ/η ρίζα σε. ερείς ουν.
εξεκλάσθησαν κλάδοι, ίνα εγώ εγκεντρισ-
θώ. καλώς/τη απιστία εξεκλάσθησαν. συ δε
/τη πίστει έστηκας. μη υψηλοφρόνει, αλλά
φοβού. ει γαρ/ο θεός/των κατά φύσιν κλά-
δων ουκ εφείσατο, μήπως ουδέ σου φείσε-
ται. ίδε ουν χρηστότητα και αποτομίαν θεού
επί μεν/τους πεσόντας αποτομίαν. επί δε σε
χρηστότητα, εάν επιμείνης/τη χρηστότητι, επεί

repulit deꝰ plebẽ suam quam prescivit.
An nescitis in helia quid dicit scriptura:
quẽadmodũ iterpellat deũ aduẽsũ isrl'.
Dñe pphetas tuos occiderunt: 3.Re.19
altaria tua suffoderunt:
et ego relictus sum solus: et querunt
aïaꝫ meã. Sed qđ dicit illi diuinũ rñ
sum. Reliqui mihi septem milia
virorum: qui nõ curuauerunt genua an
te baal. Sic ergo et in hoc tẽpore reliq̃e
scđꝫ electionẽ grẽ dei salue facte sũt. Si
aũt grã: iã nõ ex opibꝰ. Alioqn grã iã
non est gratia.
Quid ergo?
Qđ querebat israel hoc nõ est ꝯsecutꝰ:
electio aũt consecuta est: ceteri ꝟo exce
cati sũt: sicut scriptũ est. Dedit illis deꝰ
spiritum cõpũctionis: oculos vt non Esaie.6
videant: et aures vt nõ audiant vsq; i
hodiernũ diem. Et dauid dicit. Fiat Psal.68
mensa eorũ corã ipsis in laqueũ: et i ca
ptionẽ et in scãdalũ et in retributionẽ il-
lis. Obscurentur oculi eorum
ne videant: et dorsum eorum semper
icurua. Dico ergo. Nunqđ sic offende-
rũt vt caderent? Absit. Sed illorꝫ
delicto salus est gentibus: vt
illos emulentur. Quod si delictum
illorũ diuitie sunt mundi: et diminutio
eorum diuitie gentiũ: quanto magis
plenitudo eorũ? Uobis enim dico
gẽtibꝰ. Quãdiu qdẽ ego sũ gẽtiũ apo-
stolꝰ ministeriũ meũ honorificabo: siquõ
ad emulãdũ puocẽ carnẽ meã et saluos
faciã aliquos ex illis. Si .n. amissio eo
rũ recõciliatio est mũdi: q̃ assũptio nisi
vita ex mortuis. Qđ si delibatio sctã
est: et massa. Et si radix sancta: et rami.
Si aliqui ex ramis fracti sunt: tu ⌊ Qđ
autẽ cum oleaster esses insertꝰ es in illis:
et sociꝰ radicis et pinguedinis
oliue factus es: noli gloriari aduersus
ramos. Qđ si gloriaris: non tu
radicẽ portas: sed radix te. Dicis ergo.
Fracti sunt rami vt ego inserar. ⌈ aũt
Bene ꝑpter icredulitatẽ fracti sũt. Tu
fide stas. Noli altũ sapere: sed
time. Si enim deus naturalibꝰ ramis
non pepercit: ne forte nec tibi parcat.
Uide ergo bonitatem et seueritatẽ dei.
In eos qdẽ q̃ ceciderũt seueritatẽ: i te aũt
bõitatẽ dei si pmãseris i bõitate. Alioqn

και συ εκκοπήση. και εκείνοι δε εάν μη επιμεί
νωσι τη απιστία, εγκεντρισθήσονται. δυνα=
τός γαρ εστίν ο θεός πάλιν εγκεντρίσαι
αυτούς. ει γαρ συ εκ της κατά φύσιν εξεκό
πης αγριελαίου, και παρά φύσιν ενεκεντρίσ=
θης εις καλλιέλαιον, πόσω μάλλον ούτοι οι
κατά φύσιν εγκεντρισθήσονται τη ιδία ελαί
α. ου γαρ θέλω υμάς αγνοείν αδελφοί το
μυστήριον τούτο, ίνα μη ήτε παρ εαυτοίς
φρόνιμοι, ότι πώρωσις από μέρους τω ισ
ραήλ γέγονεν, άχρις ου το πλήρωμα των
εθνών εισέλθη, και ούτω πας ισραήλ σωθή
σεται καθώς γέγραπται. ήξει εκ σιών ο ρυό
μενος, και αποστρέψει ασεβείας από ιακώβ.
και αύτη αυτοίς η παρ εμού διαθήκη, όταν
αφέλωμαι τας αμαρτίας αυτών. κατά μεν
το ευαγγέλιον εχθροί δι υμάς, κατά δε την
εκλογήν αγαπητοί διά τους πατέρας. αμε=
ταμέλητα γαρ τα χαρίσματα και η κλήσις
του θεού. ώσπερ γαρ ποτέ και υμείς ηπειθή
σατε τω θεώ, νυν δε ηλεήθητε τη τούτων α=
πειθία, ούτω και ούτοι νυν ηπείθησαν τω υμε
τέρω ελέει, ίνα και αυτοί ελεηθώσι. συνέκλει
σε γαρ ο θεός τους πάντας εις απείθειαν ίνα
τους πάντας ελεήση. ω βάθος πλούτου και
σοφίας και γνώσεως θεού, ως ανεξερεύνη=
τα τα κρίματα αυτού, και ανεξιχνίαστοι αι
οδοί αυτού. τις γαρ έγνω νούν κυρίου, η
τις σύμβουλος αυτού εγένετο, η τις προέ=
δωκεν αυτώ και ανταποδοθήσεται αυτώ. ό=
τι εξ αυτού και δι αυτού και εις αυτόν τα
πάντα, αυτώ η δόξα εις τους αιώνας. αμήν.

Παρακαλώ ουν υμάς αδελφοί διά Cap.12.
των οικτιρμών του θεού παραστήσαι τα
σώματα υμών θυσίαν ζώσαν αγίαν ευάρεσ
τον τω θεώ την λογικήν λατρείαν υμών. και
μη συσχηματίζεσθε τω αιώνι τούτω, αλλά
μεταμορφούσθε τη ανακαινώσει του νοός υ
μών εις το δοκιμάζειν υμάς τι το θέλημα του
θεού το αγαθόν και ευάρεστον και τέλειον
λέγω γαρ διά της χάριτος της δοθείσης
μοι παντί τω όντι εν υμίν μη υπερφρονείν
παρ ο δει φρονείν, αλλά φρονείν εις το
σωφρονείν. εκάστω ως ο θεός εμέρισε μέτ=
ρον πίστεως. καθάπερ γαρ εν ενί σώματι μέ
λη πολλά έχομεν, τα δε μέλη πάντα ου την
αυτήν έχει πράξιν, ούτως οι πολλοί εν σώ
μα εσμέν εν χριστώ, ο δε καθείς αλλήλων
μέλη. έχοντες δε χαρίσματα κατά την
χάριν την δοθείσαν ημίν διάφορα. είτε
προφητείαν κατά την αναλογίαν της πί=
στεως. είτε διακονίαν εν τη διακονία. είτε
ο διδάσκων εν τη διδασκαλία. είτε ο παρα

tu excideris. Sed et illi si nõ permanserit in
incredulitate: inserentur. Potens
est enim deus iterum inserere
illos. Nam et si tu ex naturali excisus es
oleastro: et contra naturam insertus es
in bonam oliuã: quanto magis hi qui
secundum naturã inserentur sue oliue.
Nolo enim vos ignorare fratres
mysterium hoc vt non sitis vobisipsis
sapiẽtes: quia cecitas ex parte cõtigit in israel
donec plenitudo
gentiũ intraret: et sic omnis israel saluus fieret D
sicut scriptũ est. Ueniet ex sion qui eripiat Esaie.59.d
et auertat impietatem ab iacob.
Et hoc illis a me testamentum: cum
abstulero peccata eorum. Secundum euãgeliũ quidẽ
inimici propter vos: secundum electionem autẽ
charissimi propter patres. Sine penitẽtia
enim sunt dona et vocatio
dei. Sicut enim aliquando et vos nõ credi
distis deo: nũc autẽ misericordiam cõsecuti estis propter
incredulitatẽ illorum: ita et isti nũc nõ cre
diderunt in vestram misericordiam: vt et ipsi misericordiam cõsequã
tur. Conclusit enim deus omnia in incredulita=
te: vt omniũ misereatur. O altitudo diui
tiarum sapiẽtie et sciẽtie dei: quam incõprehẽsibi
lia sũt iudicia eius et inuestigabiles o.inuestigabiles.i.non vestigabiles
vie eius. Quis enim cognouit sensũ dñi:
aut quis consiliarius eius fuit: aut quis prior de 1.Cor.2.d.
dit illi et retribuetur ei. Quoniam
ex ipso et per ipsum et in ipso sũt omnia:
ipsi honor et gloria in secula seculorum amen.

Obsecro itaque vos fratres per Cap.12. A
misericordiam dei vt exhibeatis Phili.4.d
corpora vestra hostiã viuẽtẽ sanctam deo pla
centẽ: rationabile obsequium vestrũ. Et
nolite conformari huic seculo: sed
reformamini in nouitate sensus vestri
vt probetis que voluntas Ephe.5.c.
dei bona: et beneplacens et perfecta. 1.Thes.4.a
Dico enim per gratiam que data est
mihi omnibus qui sũt inter vos: nõ plus sapere
quam oportet sapere: sed sapere ad
sobrietatẽ: et vnicuique sicut deus diuisit B
mensurã. Sicut enim in vno corpore 1.Cor.12.b
multa mẽbra habemus omnia autẽ mẽbra nõ Ephe.4.a.
eundẽ actũ habẽt: ita multi vnũ corpus
sumus in christo: singuli autẽ alter alterius
mẽbra: habentes donationes secundũ
gratiã que data est nobis differẽtes. Siue
prophetiam secundum rationem fidei.
Siue ministeriũ in ministrando. Siue
qui docet in doctrina. Qui exhortatur:

καλών εν /Τη παρακλήσει. /ο μεταδιδούς εν
απλότητι. /ο προϊστάμενος εν σπουδή. /ο ε=
λεών εν ιλαρότητι. /η αγάπη ανυπόκριτος.
αποστυγούντες /Το πονηρόν, κολλώμενοι
/τω αγαθώ. /Τη φιλαδελφία εις αλλήλους φι=
λόστοργοι. /Τη Τιμή αλλήλους προηγούμε=
νοι. /Τη σπουδή μη οκνηροί /Τω πνεύματι ζέον=
τες. /Τω κυρίω δουλεύοντες. /Τη ελπίδι χαί=
ροντες. /Τη θλίψει υπομένοντες. /Τη προσευ=
χή προσκαρτερούντες. /Ταις χρείαις /Των α=
γίων κοινωνούντες. /Την φιλοξενίαν διώκον=
τες. ευλογείτε /Τους διώκοντας υμάς, ευλο=
γείτε και μη καταράσθε. χαίρειν μετά χαι=
ρόντων, και κλαίειν μετά κλαιόντων. /Το αυ=
τό εις αλλήλους φρονούντες. μη /Τα υψη=
λά φρονούντες, αλλά /Τοις Ταπεινοίς συνα=
παγόμενοι. μη γίνεσθε φρόνιμοι παρ εαυ=
τοίς. μηδενί κακόν αντί κακού αποδιδόντες.
προνοούμενοι καλά ενώπιον πάντων αν=
θρώπων. ει δυνατόν /Το εξ υμών, μετά πάν=
των ανθρώπων ειρηνεύοντες. μη εαυτούς εκ=
δικούντες αγαπητοί αλλά δότε Τόπον /Τη ορ=
γή. γέγραπται γαρ. εμοί εκδίκησις, εγώ αν=
ταποδώσω λέγει κύριος. εάν ουν πεινά /ο
εχθρός σου, ψώμιζε αυτόν. εάν διψά πότι=
ζε αυτόν. Τούτο γαρ ποιών άνθρακας πυ=
ρός σωρεύσεις επί / Την κεφαλήν αυτού. μη
νικώ υπό /Του κακού, αλλά νίκα εν /Τω α=
γαθώ /Το κακόν. Cap̄.13.

Πάσα ψυχή εξουσίαις υπερεχούσαις υ=
ποτασσέσθω. ου γαρ εστίν εξουσία ει=
μή υπό θεού. /αι δε ούσαι εξουσίαι, υπό
/Του θεού Τεταγμέναι εισίν. ώστε /ο αντιτα=
σσόμενος /Τη εξουσία, /Τη /Του θεού διαταγή
ανθέστηκεν. /οι δε ανθεστηκότες, εαυτοίς κρί=
μα λήψονται. /οι γαρ άρχοντες ουκ εισί φό=
βος /Των αγαθών έργων, αλλά /Των κακών.
θέλεις δε μη φοβείσθαι /Την εξουσίαν, /Το α=
γαθόν ποίει, και έξεις έπαινον εξ αυτής. θεού
γαρ διάκονος εστί σοι εις /Το αγαθόν. εάν
δε /Το κακόν ποιής, φοβού. ου γαρ εική /Την
μάχαιραν φορεί. θεού γαρ διάκονος εστίν,
έκδικος εις οργήν /Τω /Το κακόν πράσσοντι.
διό ανάγκη υποτάσεσθε, ου μόνον διά /Την
οργήν, αλλά και διά /Την συνείδησιν. δια=
τούτο γαρ και φόρους Τελείτε. λειτουργοί
γαρ θεού εισίν εις αυτό Τούτο προσκαρτε=
ρούντες. απόδοτε ουν πάσι / Τας οφειλάς.
Τω /Τον φόρον /Τον φόρον, Τω /το Τέλος /Το
Τέλος, Τω /Τον φόβον /Τον φόβον, Τω /Την Τι=
μήν /Την Τιμήν. μηδενί μηδέν οφείλετε ει μή
/Το αγαπάν αλλήλους. /ο γαρ αγαπών /Τον
έτερον, νόμον πεπλήρωκε. /Το γαρ ου μοι=

in exhortando. Qui tribuit in
siplicitate. Qui p̄est i sollicitudie. Qui
miseret̄ i hilaritate. Dilectio sine simu
Odientes malum: adherentes [latiōe Esaie.7.c
bono. Charitatē fraternitatis iuicē di= Amos.5. Ephe.4.
ligentes: honore inuicem preuenientes. 1.Pe.2.c
Sollicitudine non pigri: spū feruentes Luce.12.
domino seruientes. Spe gaudentes: in 1.Pe.5. Hebre.13.
tribulatione patientes: orationi
instantes. Necessitatib⁹ sanctorum
cōmunicantes: hospitalitatez sectantes.
Benedicite persequētib⁹ voz. Bñdicite
⁊ nolite maledicere. Gaudere cū gaudē Mat.5.a
tib⁹: flere cum flentibus. Idipsum
inuicem sentientes. Non alta
sapientes: sed humilibus consentientez.
Nolite esse prudētes apd̄ vosmetipsos. Prou.3.
Nulli malum pro malo reddentes. Esa.5.b
Prouidētez bona: nō tm̄ corā deo: sz ēt co Prou.20.
rā oib⁹ hoib⁹. Si fieri pōt qd̄ ex vobi 1.Pe.3.b 2.Cor.8.
est: cū oib⁹ hoibus pacē habētes. Non Heb.12.c
vosmetipoz defēdētez charissimi: sz date
locū ire. Scriptū ē ei. Mihi vidicta: et Deute.32.
ego retribuā dicit dñs. Sed si esurie Pro.25.
rit iimic⁹ tu⁹ ciba illū. Si sitit potū da
illi. Hoc enim faciens carbones ignis
congeres super caput eius. Noli
vinci a malo: sed vince in bono
malum. Cap̄.13.

Omnis aia ptātib⁹ sublimiorib⁹ sub
dita sit. Non est enim potestas nisi 1.Pe.5.c
a deo. Que autem sunt: a
deo ordinata sunt. Itaqꝫ qui resistit
potestati: dei ordinationi
resistit. Qui aūt resistūt: ipsi sibi dāna
tionem acquirūt. Nā pricipes nō sūt ti
mori boni operis sed mali.
Uis aūt non timere potestatē: bonū
fac: et habebis laudem ex illa. Dei
enim minister est tibi in bonum. Si
autē malū feceris time. Non ei sine cau
sa gladiū portat. Dei eniz minister est:
vindex in iram ei qui malum agit.
Ideoqꝫ necessitate subditi estote nō solū
ꝑpter irā: sed etiā ꝑpter ꝯsciētiā. Ideo
enim et tributa prestatis. Ministri
enim dei sunt in hoc ipsum seruientes.
Reddite ergo omnibus debita. Mat.22.d
Cui tributū tributum: cui vectigal
vectigal: cui timorē timorem: cui hono
rem honorē. Nemini quicqꝫ debeatis: ni 1.Joh.3.
si vt inuicem diligatis. Qui eniz diligit
proximū: legē ipleuit. Nā nō adultera Deute.5.b

χεύσεις, ου φονεύσεις, ου κλέψεις, ουκ επι=
θυμήσεις, και ει τις ετέρα εντολή, εν τούτω
τω λόγω ανακεφαλαιούται, εν τω αγαπή
σεις τον πλησίον σου ως εαυτόν. η αγάπη
του πλησίον κακόν ου κατεργάζεται. πλή=
ρωμα ουν νόμου, η αγάπη. και τούτο ειδό=
τες τον καιρόν, ότι ώρα ημάς ήδη εξ ύπνου
εγερθήναι. νυν εγγύτερον ημών η σωτηρία
η ότε επιστεύσαμεν. η νύξ προέκοψεν, η δε
ημέρα ήγγικεν. αποθώμεθα ουν τα έργα
του σκότους, και ενδυσώμεθα τα όπλα του
φωτός, ως εν ημέρα ευσχημόνως περιπα=
τήσωμεν. μη κώμοις και μέθαις, μη κοίταις
και ασελγείαις, μη έριδι και ζήλω, αλλ εν
δύσασθε τον κύριον ιησούν χριστόν, και της
σαρκός πρόνοιαν μη ποιήσθε εις επιθυμίας.

Cap. 14.

Τον δε ασθενούντα τη πίστει προσλαμ=
βάνεσθε, μη εις διακρίσεις διαλογισμών.
ος μεν πιστεύει φαγείν πάντα, ο δε ασθε
νών λάχανα εσθίει. ο εσθίων τον μη εσθίον=
τα μη εξουθενείτω, και ο μη εσθίων τον εσθί
οντα μη κρινέτω. ο θεός γαρ αυτόν προ=
σελάβετο. συ τις ει ο κρίνων αλλότριον οι=
κέτην. τω ιδίω κυρίω στήκει η πίπτει. σταθή=
σεται δε. δυνατός γαρ εστίν ο θεός στήσαι
αυτόν. ος μεν κρίνει ημέραν παρ ημέραν,
ος δε κρίνει πάσαν ημέραν. έκαστος εν τω
ιδίω νοΐ πληροφορείσθω. ο φρονών την η=
μέραν, κυρίω φρονεί. και ο μη φρονών την η
μέραν, κυρίω ου φρονεί. και ο εσθίων, κυρί
ω εσθίει. ευχαριστεί γαρ τω θεώ. και ο μη εσ
θίων κυρίω ουκ εσθίει και ευχαριστεί τω θε=
ώ. ουδείς γαρ ημών εαυτώ ζη, και ουδείς ε=
αυτώ αποθνήσκει. εάν τε γαρ ζώμεν, τω κυ
ρίω ζώμεν. εάν τε αποθνήσκωμεν, τω κυρίω
αποθνήσκομεν. εάν τε ουν ζώμεν, εάν τε α=
ποθνήσκωμεν, του κυρίου εσμέν. εις τούτο
γαρ χριστός και απέθανε και ανέστη και έ
ζησεν, ίνα και νεκρών και ζώντων κυριεύση.
συ δε τι κρίνεις τον αδελφόν σου, η και συ
τι εξουθενείς τον αδελφόν σου. πάντες γαρ
παραστησόμεθα τω βήματι του χριστού.
γέγραπται γαρ. ζω εγώ λέγει κύριος, ότι
εμοί κάμψει παν γόνυ επουρανίων και επι
γείων και καταχθονίων, και πάσα γλώσ=
σα εξομολογήσεται τω θεώ. άρα ουν έκασ=
τος ημών περί εαυτού λόγον δώσει τω θε=
ώ. μηκέτι ουν αλλήλους κρίνωμεν. αλλά
τούτο κρίνατε μάλλον, το μη τιθέναι πρό
σκομμα τω αδελφώ η σκάνδαλον. οίδα και
πέπεισμαι εν χριστώ ιησού, ότι ουδέν κοι=
νόν δι αυτού, ει μη τω λογιζομένω τι κοινόν

bis: nõ occides: nõ furaberis: nõ falsũ testi
moniũ dices: nõ ↄcupisces: ⁊ si qđ ẽ aliđ
mandatũ: in hoc verbo instaurat. Di Galla. 5. c
liges ꝓximũ tuũ sicut teipsuꝫ. Dilectio Mat. 22. g / Leuiti 19. d
ꝓximi malũ non operatur. Plenitudo Jaco. 2. b.
ergo legis est dilectio. Et hoc sciẽtes D
tẽpus: quia hora est iam nos de somno
surgere. Nũc .n. ꝓprior ẽ nostra saluꝫ:
q̃ꝫ cũ credidim⁹. Nox precessit dies ãt
appropinquauit. Abijciamus ergo ope
ra tenebrarum ⁊ induamur arma
lucis: sicut in die honeste ambulem⁹.
Nõ i cõmessatõib⁹ ⁊ ebrietatib⁹: nõ i cu Luce. 21. g.
bilib⁹ ⁊ ipudicitijs: nõ i ↄtentõe ⁊ emu
latiõe: sed induimini dñꝫ iesuꝫ xp̃ꝫ: et Galla. 5. c. / 1. Pe. 2. b.
carnis curam ne feceritis in desiderijs.

Cap. 14.

Infirmum autem in fide assumite: A
nõ in disceptationib⁹ cogitationũ.
Ali⁹ ei credit mãducare se oia. Qui ãt
ifirm⁹ ẽ oluꝫ mãducet. Is q mãducat
nõ mãducantẽ nõ spernat: ⁊ q nõ man
ducat: mãducantẽ nõ iudicet. De⁹ ei il
lũ assumpsit. Tu qs es q iudicas alie Jaco. 4. c.
nũ seruũ: Dño suo stat aut cadit. Sta=
bit aũt. Potens est enim deus statuere
illũ. Nam alius iudicat diẽ inter diem:
alius aũt iudicat oẽm diẽ. Unusq̃sq̃ i
suo sensu abundet. Qui sapit diem:
domino sapit:
Et qui manducat: domino
mãducat. Gr̃as ei agit đo. Et q nõ mã B
ducat: dño nõ mãducat: ⁊ gr̃as agit đo.
Nemo eni nr̃m sibi viuit: et nemo sibi
moritur. Siue enim viuim⁹: domino
viuimus: siue morimur domino
morimur. Siue ergo viuim⁹ siue mori
mur: domini sumus. In hoc
enim christus mortuus est ⁊ resurrexit
vt ⁊ viuoruꝫ ⁊ mortuorum dominetur.
Tu aũt quid iudicas fratrẽ tuũ: aut tu Jaco. 4. c.
quare spernis fratrem tuum. Oẽs eni
stabimus ante tribunal christi.
Scriptũ est ei. Uiuo ego dicit dñs quõ Esai. 45. d / Philip. 2. b
mihi flectetur omne genu:
et omnis lingua
confitebitur deo. Itaq̃ vnusquisq̃ 2. Cho. 2. b
nostrum pro se rationem reddet deo.
Non ergo amplius inuicẽ iudicem⁹. Sꝫ C
hoc iudicate magis: ne ponatis offendi=
culum fratri vel scandalum. Scio et
confido in dño iesu: quia nihil cõmune
per ipꝫ: nisi ei q existimat quid cõmũe

είναι, εκείνω κοινόν. ει δε διά βρώμα ο α
δελφός σου λυπείται, ουκέτι κατά αγάπην
περιπατείς. μη τω βρώματί σου εκείνον α=
πόλλυε, υπέρ ου Χριστός απέθανεν. μη
βλασφημείσθω ουν υμών το αγαθόν. ου
γαρ εστίν η βασιλεία του θεού βρώσις και
πόσις, αλλά δικαιοσύνη και ειρήνη και χα
ρά εν πνεύματι αγίω. ο γαρ εν τούτοις δου
λεύων τω Χριστώ, ευάρεστος τω θεώ και
δόκιμος τοις ανθρώποις. άρα ουν τα της ει
ρήνης διώκωμεν, και τα της οικοδομής της
εις αλλήλους. μη ένεκεν βρώματος κατά=
λυε το έργον του θεού. πάντα μεν καθαρά,
αλλά κακόν τω ανθρώπω τω διά προσκόμ
ματος εσθίοντι. καλόν το μη φαγείν κρέα, μη
δε πιείν οίνον, μηδέ εν ω ο αδελφός σου
προσκόπτει, η σκανδαλίζεται, η ασθενεί.
συ πίστιν έχεις κατά σεαυτόν, έχε ενώπι=
ον του θεού. μακάριος ο μη κρίνων εαυτόν
εν ω δοκιμάζει. ο δε διακρινόμενος εάν φά
γη, κατακέκριται ότι ουκ εκ πίστεως. παν
δε ο ουκ εκ πίστεως αμαρτία εστί. Cap.15.
Οφείλομεν δε ημείς οι δυνατοί τα ασθε=
νήματα των αδυνάτων βαστάζειν, και
μη εαυτοίς αρέσκειν. έκαστος υμών τω πλη
σίον αρεσκέτω εις το αγαθόν προς οικοδο=
μήν. και γαρ ο Χριστός ουχ εαυτώ ήρεσεν,
αλλά καθώς γέγραπται. οι ονειδισμοί των
ονειδιζόντων σε επέπεσον επ εμέ. όσα γαρ
προεγράφη εις την ημετέραν διδασκαλίαν
προεγράφη, ίνα διά της υπομονής και διά
της παρακλήσεως των γραφών την ελπίδα
έχωμεν. ο δε θεός της υπομονής και της πα
ρακλήσεως, δώη υμίν το αυτό φρονείν, εν
αλλήλοις κατά Χριστόν ιησούν, ίνα ομοθυ=
μαδόν εν ενί στόματι δοξάζητε τον θεόν και
πατέρα του κυρίου ημών ιησού Χριστού.
διό προσλαμβάνεσθε αλλήλους, καθώς και
ο Χριστός προσελάβετο υμάς εις δόξαν θε
ού. λέγω δε Χριστόν ιησούν διάκονον γεγε
νήσθαι περιτομής υπέρ αληθείας θεού εις το
βεβαιώσαι τας επαγγελίας των πατέρων.
τα δε έθνη υπέρ ελέους δοξάσαι τον θεόν
καθώς γέγραπται. διά τούτο εξομολογήσο
μαι σοι εν έθνεσι κύριε, και τω ονόματί σου
ψαλώ. και πάλιν λέγει. ευφράνθητε έθνη
μετά του λαού αυτού. και πάλιν αινείτε
τον κύριον πάντα τα έθνη, και επαινέσατε
αυτόν πάντες οι λαοί. και πάλιν ησαΐας
λέγει. έσται η ρίζα του ιεσσαί, και ο ανιστά
μενος άρχειν εθνών, επ αυτώ έθνη ελπιού=
σι. ο δε θεός της ελπίδος πληρώσαι υμάς
πάσης χαράς και ειρήνης εν τω πιστεύειν εις

ẽẽ illi cõmune est. Si ei ꝓpter cibũ fra
ter tu9 cõtristat: iam non scdʒ charitatez
ambulas. Noli cibo tuo illum perde=
re: pro quo christus mortuus est. Non
ergo blasphemet bonũ vestrum. Non
est enim regnũ dei esca et
potus: sed iustitia ⁊ pax et gaudium
in spiritu sancto. Qui eni in hoc fuit
christo: placet deo et
ꝓbatus est hominib9. Itaqȝ que pacis
sunt sectemur: ⁊ que edificationis sunt
in iuicẽ custodiam9. Noli ꝓpter escã de
struere opus dei. Oia quidẽ sũt mũda:
sed malũ est homini qui ꝑ offendiculuʒ
mãducat. Bonũ est nõ mãducare carnẽ
⁊ nõ bibere vinũ: neqȝ i quo frater tu9
offenditur aut scandalizat aut ĩfirmat.
Tu fidẽ quã habes penes temetipʒ: ha
be corã deo. Beat9 q̄ nõ iudicat semet=
ipsũ in eo qd ꝓbat. Qui ãt discernit: si
mãducauerit dãnat9 est: qꝛ nõ ex fide.
Oẽ ãt qd nõ ẽ ex fide pctm̃ ẽ. Cap.15.
Debemus aũt nos firmiores ĩbecil
litates infirmorum sustinere: et
nõ nobis placere. Unusqsqȝ vestrũ ꝓxio
suo placeat in bonum ad edificationeʒ.
Et enim christus non sibi placuit:
sed sicut scriptum est. Improperia Psal.68.
ĩproperãtiũ tibi ceciderũt sup me. Que
cũqȝ ei scripta sũt ad nrãm doctrinam
scripta sunt: vt per patientiam et
consolationem scripturarum spem
habeam9. De9 aũt patientie ⁊ solatij
det vobis idipsum sapere in
alterutrũ scdʒ iesũ xp̃m: vt vnanimes
vno ore honorificetis deum et
patrem domini nostri iesu christi.
Propter quod suscipite inuicẽ: sicut ⁊
christus suscepit vos in honorem dei.
Dico enim christuʒ iesũ ministrũ fuisse
circuncisionis: propter veritateʒ dei ad
confirmandas promissiones patrum:
gẽtes ãt sup misericordia honorare de=
um: sicut scriptũ est. Propterea ꝯfitebor 2.Reg.22.
tibi in gentib9 domine: et nomini tuo ps.17.
cãtabo. Et iteruʒ dicit. Letamini gentes Deute.32.
cum plebe eius. Et iterum. Laudate Psal.116.
omnes gentes dominuʒ: ⁊ magnificate
eum omnes populi. Et rursus esaias
ait. Erit radix iesse: et qui exurget Esaie.11.
regere genteʒ: in euʒ gẽtes sperabunt.
Deus autem spei repleat vos
omni gaudio ⁊ pace in credendo vt

/το περισσεύειν υμάς εν/τη ελπίδι εν δυνά
μει πνεύματος αγίου. πέπεισμαι δε αδελ
φοί μου και αυτός εγώ περί υμών, ότι και
αυτοί μεστοί εστέ αγαθωσύνης, πεπληρω
μένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι και άλ=
λους νουθετείν. Τολμηρότερον δε έγραψα
υμίν αδελφοί από μέρους, ως επαναμιμ=
νήσκων υμάς διά/την χάριν/την δοθείσαν
μοι υπό/του θεού εις/το είναι με λειτουρ=
γόν ιησού χριστού εις/τα έθνη, ιερουργούν
τα/το ευαγγέλιον/του θεού. ίνα γένηται/η
προσφορά/των εθνών ευπρόσδεκτος ηγιασ
μένη εν πνεύματι αγίω. έχω ουν καύχησιν
εν χριστώ ιησού,/τα προς/τον θεόν. ου γαρ
τολμήσω λαλείν τι ων ου κατειργάσατο
χριστός δι εμού εις υπακοήν εθνών και λό
γω και έργω εν δυνάμει σημείων και τερά=
των εν δυνάμει πνεύματος θεού. ώστε με
από ιερουσαλήμ και κύκλω μέχρι/του ιλ=
λυρικού πεπληρωκέναι/το ευαγγέλιον/του
χριστού. ούτω δε φιλοτιμούμενον ευαγ=
γελίζεσθαι, ουχ όπου ωνομάσθη χριστός,
ίνα μη επ αλλότριον θεμέλιον οικοδομώ,
αλλά καθώς γέγραπται. οις ουκ ανηγγέλη
περί αυτού όψονται, και οι ουκ ακηκόασι
συνήσουσι. διό και ενεκοπτόμην/τα πολ=
λά/του ελθείν προς υμάς. νυνί δε μηκέτι
τόπον έχων εν/τοις κλίμασι τούτοις, επι=
ποθείαν δε έχων/του ελθείν προς υμάς από
πολλών ετών, ως εάν πορεύωμαι εις/την ισ
πανίαν, ελεύσομαι προς υμάς. ελπίζω γαρ
διαπορευόμενος θεάσασθαι υμάς, και υφ υ
μών προπεμφθήναι εκεί, εάν υμών πρώτον
από μέρους εμπλησθώ. νυνί δε πορεύομαι
εις ιερουσαλήμ, διακονών/τοις αγίοις. ευδό
κησαν γαρ μακεδονία και αχαΐα, κοινωνίαν
τινά ποιήσασθαι εις/τους πτωχούς/των α
γίων/των εν ιερουσαλήμ. ευδόκησαν γαρ
και οφειλέται αυτών εισίν. ει γαρ/τοις πνευ
ματικοίς αυτών εκοινώνησαν/τα έθνη, οφεί=
λουσι και εν/τοις σαρκικοίς λειτουργήσαι
αυτοίς. Τούτο ουν επιτελέσας, και σφραγι
σάμενος αυτοίς/τον καρπόν τούτον, απελεύ
σομαι δι υμών εις/την ισπανίαν. οίδα δε ό
τι ερχόμενος προς υμάς εν πληρώματι ευ
λογίας/του ευαγγελίου/του χριστού ελεύ
σομαι. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί διά/του
κυρίου ημών ιησού χριστού και διά/της
αγάπης/του πνεύματος, συναγωνίσασθαι
μοι εν/ταις προσευχαίς υπέρ εμού προς
/τον θεόν, ίνα ρυσθώ από/των απειθούντων
εν/τη ιουδαία, και ίνα/η διακονία μου/η εις
ιερουσαλήμ ευπρόσδεκτος γένηται/τοις αγί

abundetis in spe et virtute
spiritus sancti. Certus sum aũt fratres
mei et ego ipse de vobis: qm̃ et
ipsi pleni estis dilectione: repleti
omni scientia ita vt possitis alterutruꝫ
monere. Audacius auteꝫ scripsi
vobis fratres ex parte tanq̃ in mẽoriã
vos reducens propter gratiã q̃ data est
mihi a deo vt sim minister
christi iesu in gentibus: sanctificans
euangelium dei: vt fiat
oblatio gentium accepta ⁊ sanctificata
in spiritu sancto. Habeo igit̃ gloriam
in christo iesu ad deum. Non enim C
audeo aliq̃d loq̃ eoꝝ q̃ p me nõ efficit
xp̃s in obedientiam gentium in verbo
⁊ factis in virtute signoꝝ ⁊ prodigioꝝ:
in virtute spiritus sancti: ita vt
ab hierusalẽ per circuitum vsq͂ illyricũ
repleuerim euangelium
christi. Sic aũt predicaui euãgeliuꝫ hoc
non vbi nominatus est christus:
ne super alienum fũdamentũ edificarẽ:
sꝫ sicut scriptũ est. Qm̃ q̃b⁹ nõ est annũ Esai. 52. d.
ciatũ de eo videbũt: ⁊ q̃ nõ audierũt de
eo intelligẽt. Propter qđ ⁊ impediebar
plurimũ venire ad vos: et ꝓhibit⁹ sũ
vsq͂ adhuc. Nũc vo vlteri⁹ locũ nõ hñs
in his regionib⁹: cupiditatẽ aũt hñs ve
niẽdi ad vos ex multis iã p̄cedẽtib⁹ annis:
cũ in hispaniã ꝓficisci cepero: spero ꝙ
preteriens videam vos ⁊ a vobis
deducar illuc: si vobis primum
ex pte fruit⁹ fuero. Nũc igit̃ ꝓficiscar D
in hierl'z ministrare sanctis. Probauerũt
enim macedonia ⁊ achaia collationem
aliquã facere in pauperes sctõꝝ qui sũt
in hierusalem. Placuit enim eis
⁊ debitores sũt eorũ. Nam si spiritua
liũ eoꝝ participes facti sũt gentiles: de=
bent ⁊ in carnalibus ministrare
eis. Hoc igit̃ cũ cõsũmauero ⁊ assigna
uero eis fructũ hũc: per vos ꝓficiscar
in hispaniam. Scio autem quoniam
veniens ad vos in abundantia benedi
ctionis christi veniam.
Obsecro ergo vos fratres per
dominũ nostrum iesum christum ⁊ p
charitateꝫ sancti spũs: vt adiuuetis
me in orationibus vestris pro me ad
deum: vt liberer ab infidelibus qui sunt
in iudea: et obsequij mei oblatio
accepta fiat in hierusalem sanctis

οις, ίμα εμ Χαρά έλθω προς υμάς Διά θελή
ματος θεού, και συμαμαπαύσωμαι υμίμ./ο
Δε θεός/Της ειρήμης μετά πάμτωμ υμώμ. α
μήμ. Cap.16.

Συμίστημι Δε υμίμ φοίβημ/Τημ αΔελφήμ η
μώμ, ούσαμ Διάκομομ/Της εκκλησίας/Της
εμ κεγΧρεαίς, ίμα αυτήμ προσΔέξησθε εμ κυ
ρίω αξίως/Τωμ αγίωμ, και παραστήτε αυτή
εμ ω αμ υμώμ Χρήζη πράγματι. και γαρ αύ
τη προστάτις πολλώμ εγεμήθη και αυτού
εμού. ασπάσασθε πρίσκιλλαμ και ακύλαμ
/Τους συμεργούς μου εμ Χριστώ ιησού, οίτι
μες υπέρ/Της ψυΧής μου/Τομ εαυτώμ Τρά
Χηλομ υπέθηκαμ, οις ουκ εγώ μόμος ευΧαρι
στώ, αλλά και πάσαι/αι εκκλησίαι/Τωμ εθ=
μώμ, και/Τημ κατ οίκομ αυτώμ εκκλησίαμ. ασ
πάσασθε επαιμετόμ/Τομ αγαπητόμ μοι, ος εσ
τίμ απαρΧή/Της αΧαΐας εις Χριστόμ. ασπά=
σασθε μαριάμ, ήτις πολλά εκοπίασεμ εις η=
μάς. ασπάσασθε αμΔρόμικομ και ιουμίαμ
/Τους συγγεμείς μου, και συμαιΧμαλώτους
μου, οίτιμες εισίμ επίσημοι εμ/Τοις αποστό
λοις, οι και προ εμού γεγόμασιμ εμ Χριστώ.
ασπάσασθε αμπλίαμ/Τομ αγαπητόμ μου εμ
κυρίω. ασπάσασθε ουρβαμόμ/Τομ συμεργόμ
ημώμ εμ Χριστώ, και στάΧημ/Τομ αγαπητόμ
μου. ασπάσασθε απελλήμ/Τομ Δόκιμομ εμ
Χριστώ. ασπάσασθε/Τους εκ/Τωμ αριστο=
βούλου. ασπάσασθε ηρωΔίωμα/Τομ συγγε=
μή μου. ασπάσασθε/Τους εκ/Τωμ μαρκίσσου,
/Τους όμτας εμ κυρίω. ασπάσασθε Τρύφαι=
μαμ και Τρυφώσαμ/Τας κοπιώσας εμ κυρίω.
ασπάσασθε περσίΔα/Τημ αγαπητήμ, ήτις
πολλά εκοπίασεμ εμ κυρίω. ασπάσασθε ρού
φομ/Τομ εκλεκτόμ εμ κυρίω, και/Τημ μητέρα
αυτού και εμού. ασπάσασθε ασύγκριτομ,
φλέγομτα, ερμάμ, πατρόβαμ, ερμήμ, και/Τους
σύμ αυτοίς αΔελφούς. ασπάσασθε φιλο=
λόγομ και ιουλίαμ, μηρέαμ και/Τημ αΔελφήμ
αυτού, και ολυμπάμ, και/Τους σύμ αυτοίς
πάμτας αγίους. ασπάσασθε αλλήλους εμ
φιλήματι αγίω. ασπάζομται υμάς/αι εκκλη
σίαι/Του Χριστού. παρακαλώ Δε υμάς αΔελ
φοί σκοπείμ/Τους/Τας ΔιΧοστασίας και/Τα
σκάμΔαλα παρά/Τημ ΔιΔαΧήμ ημ υμείς εμά
θετε ποιούμτας, και εκκλίματε απ αυτώμ./οι
γαρ Τοιούτοι/Τω κυρίω ημώμ ιησού Χρισ=
τώ ου Δουλεύουσιμ, αλλά/Τη εαυτώμ κοι=
λία, και Διά/Της Χρηστολογίας και ευλογί
ας εξαπατώσι/Τας καρΔίας/Τωμ ακάκωμ./η
γαρ υμώμ υπακοή εις πάμτας αφίκετο.
Χαίρω ουμ/Το εφ υμίμ. θέλω Δε υμάς σο
φούς μεμ είμαι εις/Το αγαθόμ, ακεραίους Δε

vt veniam ad vos in gaudio per volun
tatem dei vt refrigerer vobiscum.
Deus aũt pacis sit cum omnib9 vobis
amen. Cap.16.

Commẽdo ãt vobis phebẽ sororẽ no
strã q̃ est in ministerio eccl'ie que est
in cẽchris: vt eã suscipiatis in domino
digne sctis: et assistatis ei
in quocũq; negocio vr̃i idiguerit. Etẽi
ipsa quoq; astitit multis τ mihi ipsi.
Salutate priscam τ aquilam
adiutores meos in christo iesu: qui
pro anima mea suas ceruices
supposuer̃t: q̃b9 non solũ ego gr̃as ago
sed et cuncte ecclesie gentium:
τ domesticã ecclesiam eorũ. Salutate
ephenetum dilectum mihi: qui est
primitiuus eccl'ie asie i xp̃o iesu. Salu
tate mariã que mltũ laborauit in nobis.
Salutate andronicũ τ iuniam
cognatos et concaptiuos
meos qui sũt nobiles in apostolis:
qui τ ante me fuerunt in christo iesu.
Salutate ampliatũ dilectissimũ mihi i
domino. Salutate vrbanũ adiutorem
nr̃m in xp̃o iesu: et stachium dilectum
meum. Salutate appellem probum in
christo. Salutate eos q̃ sũt ex aristoboli
domo. Salutate herodionez cognatum
meũ. Salutate eos q̃ sũt ex narcissi do=
mo: q̃ sũt in dño. Salutate triphenam
et triphosaz: que laborauit in domino.
Salutate persidam charissimam que
multũ laborauit in domino. Salutate
rufum electum in domino τ matrem
eius τ meam. Salutate asyncritũ τ
phlegontẽ hermã patrobã hermã τ qui
cum eis sunt fratres. Salutate philolo
gum τ iuliam nereum et sororem
eius τ olympiadez: τ oẽs qui cũ eis sũt
sanctos. Salutate inuicẽ in
osculo sancto. Salutant vos oẽs eccle=
sie christi. Rogo aũt vos fratres vt
obseruetis eos qui dissensiones et
offendicula preter doctrinã quã vos di=
dicistis faciũt: τ declinate ab illis.
Huiuscemodi eni xp̃o domino nostro
non seruiunt: sed suo ventri:
et per dulces sermones τ benedictiões
seducunt corda innocentium.
Vestra eni obediẽtia i omni loco diuul
gata ẽ. Gaudeo igit̃ i vobis: sz volo vos
sapientes esse in bono τ simplices

εις τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρί-
ψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν
τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ
τοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. ἀσπάζονται ὑμᾶς τιμόθεος ὁ
συνεργός μου, καὶ λούκιος, καὶ ἰάσων, καὶ
σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι
ὑμᾶς ἐγὼ τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν
ἐν κυρίῳ. ἀσπάζεται ὑμᾶς γάϊος ὁ ξένος
μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεται ὑμᾶς
ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ κούαρ
τος ὁ ἀδελφός. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν.
τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ ε-
ὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα ἰησοῦ χρι-
στοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό-
νοις αἰωνίοις σεσιγημένου φανερωθέντος δὲ
νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ᾽ ἐπι-
ταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίσ-
τεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ
σοφῷ θεῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς ῥωμαίους ἐπι-
στολῆς.

in malo. Deus autem pacis conterat
sathanã sub pedibus vestris velociter.
Gratia domini nostri iesu christi
vobiscum. Salutat vos timotheus D
adiutor meus: et lucius et iason et
sosipater cognati mei. Saluto
vos ego tertius qui scripsi epistolam
in dño. Salutat vos caius hospes
meus et vniuersa ecclesia. Salutat vos
erastus arcarius ciuitatis: et quartus
frater. Gratia domini nostri
iesu christi cum omnib9 vobis amen.
Ei aũt q̃ potẽs ẽ vos ɔfirmare iuxta euã
geliũ meuz et predicationem iesu christi
secundum reuelationem mysterij tẽpori
bus eternis taciti qd̃ nũc patefactũ est
per scripturas prophetaꝝ scõꝝ preceptũ
eterni dei ad obeditionem fidei
in cunctis gentibus cogniti: soli
sapiẽti deo ꝑ iesũ xp̃z: honor et glia in
secula seculorum amen.

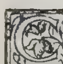
Explicit epistola Pauli
ad Romanos.

Incipit prologus in primam epistolam ad Corinthios.

Epistola prima ad corinthios multas causas diuersasq3 complectit: quarum partem relatione fratrum cognouit apostolus: partim ipsorum corinthiorum sunt litteris indicate. Nonnullas vero pro officij sui cura aut ordinat aut emendat: et varijs curatiõib9 medetur diuersa infirmitate languentibus. Nam apud eos primũ curatur dissensionis vitium quod multi pseudo-apostolorum vnitatem intulerunt scindentes ecclesie: vt proprij nominis facerent sectatores: quod his exprobrat verbis apostolus. Hoc autem dico quod vnusquisq3 vestrum dicit. Ego quidem sum pauli: ego autem apollo: ego vero cephe: ego aũt christi. Et ob hoc quidem horum se dicit facere nominuz mentionem: vt multo magis erubescant id se facere sub falsorum apostolorũ nominib9: quod etiam si sub pauli et petri fieret nomine displiceret. Secunda causa eius inducitur qui paterne oblitus reuerentie vxorem sibi non erubuit facere de nouerca. Quod facinus licet fornicationẽ appellauerit apostolus: tamen ita condemnauit: vt in vltionem facti autorem talis operis diabolo iudicauerit deputandum: imposita iudiciorum et litium tertia questione. Quarto loco matrimoniorum iura tractantur his. Quinto loco virginitatis consilium velut e vicino coniungitur. Sexto loco de escarũ licẽtia disputatur. Septimo atq3 octauo loco de attondendo viris: et mulieribus velando capite ac sacramentorum comunione precipit. Nono loco emulatio que diuersitate donorum spiritualium nascebatur sub exemplo membrorum et corporis castigatur. Decimo resurrectionis spes multis et argumentis et rationibus approbatur. Ultimo de colligẽdis ad necessitatem sanctorum nomine charitatis cura vel edificatio cultui imponitur. Interserũtur his pauca: que aut vt quibusdam videtur pendent ex superiorib9: aut habent licet ꝓprias tamen puul as actiones. Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Corinthij sunt achaici: et hi similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis: et subuersi sunt multifarie a falsis apostolis. Quidam a philosophie verbosa eloquẽtia: alij secta legis iudaice iducti sũt. Hos reuocat apostolus ad veram fidem et euangelicam sapientiam: scribens eis ab epheso per timotheum discipulum suum. Explicit argumentum.

Η/ Τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς κορινθίους
πρώτη ἐπιστολή. Cap. i.
Π Αῦλος κλητός ἀπόστολος ἰησοῦ
χριστοῦ διά θελήματος θεοῦ καὶ
σωσθένης/ ὁ ἀδελφός,/ τῇ ἐκκλησί=
ᾳ/ τοῦ θεοῦ/ τῇ οὔσῃ ἐν κορίνθῳ,
ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ
κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι/ τοῖς ἐπικαλουμέ
νοις/ τὸ ὄνομα/ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ
τοῦ ἐν παντί τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, χά
ρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπό θεοῦ πατρός ἡμῶν
καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ/ τῷ
θεῷ μου πάντοτε περί ὑμῶν ἐπί/ τῇ χάριτι
/ τοῦ θεοῦ/ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ ἰη=
σοῦ ὅτι ἐν παντί ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ ἐν
παντί λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, καθώς/ τὸ
μαρτύριον/ τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,
ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενί χα=
ρίσματι ἀπεκδεχομένους/ τὴν ἀποκάλυψιν
/ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς καὶ
βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους
ἐν/ τῇ ἡμέρᾳ/ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τοῦ. πιστός/ ὁ θεός δι᾽ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοι=
νωνίαν/ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ/ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς ἀδελ=
φοί διά/ τοῦ ὀνόματος/ τοῦ κυρίου ἡμῶν
ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα/ τὸ αὐτό λέγητε πάντες,
καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα. ἦτε δὲ κατηρτι
σμένοι ἐν/ τῷ αὐτῷ νοΐ καὶ ἐν/ τῇ αὐτῇ γνώ
μῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περί ὑμῶν ἀδελφοί
μου ὑπό/ τῶν χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰ=
σί. λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει
ἐγώ μέν εἰμί παύλου, ἐγώ δὲ ἀπολλῶ, ἐ
γώ δὲ κηφᾶ, ἐγώ δὲ χριστοῦ. μεμέρισται/ ὁ
χριστός. μὴ παῦλος ἐσταυρώθη ὑπέρ ὑ=
μῶν, ἢ εἰς/ τὸ ὄνομα παύλου ἐβαπτίσθητε.
εὐχαριστῶ/ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπ=
τισα εἰ μὴ κρίσπον καὶ γάϊον, ἵνα μή τις εἴ=
πῃ ὅτι εἰς/ τὸ ἐμόν ὄνομα ἐβάπτισα. ἐβάπτι=
σα δὲ καὶ/ τὸν στεφανᾶ οἶκον, λοιπόν οὐκ
οἶδα εἰ τινά ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γάρ ἀπέ=
στειλέ με χριστός βαπτίζειν, ἀλλ᾽ εὐαγγελί
ζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ
/ ὁ σταυρός/ τοῦ χριστοῦ. ὁ λόγος γάρ/ ὁ/ τοῦ
σταυροῦ/ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐσ
τί,/ τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐσ
τί. γέγραπται γάρ ἀπολῶ/ τὴν σοφίαν/ τῶν
σοφῶν, καὶ/ τὴν σύνεσιν/ τῶν συνετῶν ἀθετή
σω. ποῦ σοφός, ποῦ γραμματεύς, ποῦ συ
ζητητής/ τοῦ αἰῶνος τούτου. οὐχί ἐμώρανεν
/ ὁ θεός/ τὴν σοφίαν/ τοῦ κόσμου τούτου. ἐπει
δή γάρ ἐν/ τῇ σοφίᾳ/ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω/ ὁ
κόσμος διά/ τῆς σοφίας/ τὸν θεόν, εὐδόκη=

Incipit epistola beati Pauli ad Co
rinthios prima. Cap. i.

Aulus vocatꝰ apostolꝰ iesu
xp̄i per voluntatem dei et
sosthenes frater: ecclesie
dei que est corinthi
sanctificatis in christo iesu
vocatis sanctis: cum omnibꝰ q̄ inuocāt
nomen domini nostri iesu christi
in omni loco ipsorum et nostro. Gratia
vobis et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Gratias ago j.14.d.
deo meo semper p̄ vobis in gratia j.co.
dei que data est vobis in christo iesu
q̄r in oibus diuites facti estis in illo in
omni verbo ⁊ in omni scientia: sicut
testimoniū xp̄i confirmatū est in vobis
ita vt nihil vobis desit in vlla gratia
expectantibus reuelationem
domini nostri iesu christi: qui et
cōfirmabit vos vsq̄ i finē sine crimine
in die aduentus dn̄i nostri iesu christi.
Fidelis deꝰ per quē vocati estis in socie
tatem filij eius iesu xp̄i domini nostri. 1.Thei. j.10.c.
Obsecro autem vos fratres
per nomen domini nostri
iesu christi: vt idipsum dicatis omnes:
et nō sint i vobis scismata. Sitis āt p̄fe
cti in eodem sensu ⁊ in eadem sentētia.
Significatū ē enī mihi de vobis fr̄es
mei ab his q̄ sūt chloes: q̄r cōtētiōes sūt i
ter vos. Hoc aūt dico: qd̄ vnusq̄sq̄ ve
strū dicit. Ego q̄dē sū pauli: ego āt a= j.3.a.
pollo: ego ▫ cephe: ego āt xp̄i. Diuisꝰ
est xp̄s. Nūquid paulꝰ crucifixꝰ ē p̄ vo
bis? aut in noie pauli baptizati estis?
Gr̄as ago deo meo q̄ neminē vr̄m ba=
ptizaui nisi crispū ⁊ caium: ne quis dicat
q̄ in noie meo baptizati estis. Baptiza
ui aūt et stephane domū: ceterū nescio
si quē aliū vr̄m baptizauerim. Nō enī misit
me christꝰ baptizare sed euangelizare:
nō in sapientia verbi: vt non euacuetur
crux christi. Verbum enim
crucis pereūtibus quidem stultitia est:
his āt q̄ salui fiūt id ē nobis dei ▫ ē.
Scriptum est enim. Perdam sapientiā Esaie.
sapiētium: ⁊ prudentiam prudentiū re=
probabo. Vbi sapiēs: vbi scriba: vbi in Esa.3
quisitor huius seculi? Nonne stultā fecit
deꝰ sapientiā huius mūdi. Nam quia
in dei sapientia non cognouit
mundꝰ per sapientiam deum: placuit

σεν/ὁ θεός διά/της μωρίας/του κηρύγματος
σῶσαι/τους πιστεύοντας. επειδή και ιου=
δαίοι σημείον αιτούσι, και έλληνες σοφίαν
ζητούσιν. ημείς δε κηρύσσομεν χριστόν εσ
ταυρωμένον, ιουδαίοις μεν σκάνδαλον, έλ
λησι δε μωρίαν, αυτοίς δε/τοις κλητοίς ιου
δαίοις τε και έλλησι χριστόν, θεού δύναμιν
και θεού σοφίαν. ότι/το μωρόν/του θεού
σοφώτερον/των ανθρώπων εστί, και/το ασ=
θενές/του θεού ισχυρότερον/των ανθρώπων
εστί. βλέπετε γαρ/την κλήσιν υμών αδελ=
φοί, ότι ου πολλοί σοφοί κατά σάρκα, ου
πολλοί δυνατοί, ου πολλοί ευγενείς, αλ=
λά/τα μωρά/του κόσμου εξελέξατο/ο θεός
ίνα/τους σοφούς καταισχύνη, και/τα ασθενή
/του κόσμου εξελέξατο/ο θεός, ίνα καταισχύ
νη/τα ισχυρά. και/τα αγενή/του κόσμου και
/τα εξουθενημένα εξελέξατο/ο θεός και/τα
μη όντα, ίνα/τα όντα καταργήση, όπως μη
καυχήσηται πάσα σάρξ ενώπιον/του θεού.
εξ αυτού δε υμείς εστέ εν χριστώ ιησού,
ος εγενήθη ημίν σοφία από θεού δικαιοσύ=
νη τε και αγιασμός και απολύτρωσις. ίνα
καθώς γέγραπται/ο καυχώμενος εν κυρίω
Κ αγώ ελθών προς υ Cap. 2. [καυχάσθω.
μάς αδελφοί, ήλθον ου καθ' υπεροχήν
λόγου η σοφίας καταγγέλων υμίν/το μαρ
τύριον/του θεού. ου γαρ έκρινα/του ειδέναι
τι εν υμίν ει μή ιησούν χριστόν και τούτον
εσταυρωμένον. και εγώ εν ασθενεία και εν
φόβω και εν τρόμω πολλώ εγενόμην προς
υμάς. και/ο λόγος μου και/το κήρυγμα
μου ουκ εν πειθοίς ανθρωπίνης σοφίας λό
γοις, αλλ' εν αποδείξει πνεύματος και δυνά
μεως, ίνα/η πίστις ημών μη η εν σοφία ανθρώ
πων, αλλ' εν δυνάμει θεού. σοφίαν δε λα=
λούμεν εν/τοις τελείοις. σοφίαν δε ου/του
αιώνος τούτου ουδέ/των αρχόντων/του αι
ώνος τούτου/των καταργουμένων, αλλά
λαλούμεν σοφίαν θεού εν μυστηρίω/την α=
ποκεκρυμμένην ην προώρισεν/ο θεός προ/των
αιώνων εις δόξαν ημών, ην ουδείς/των αρ
χόντων/του αιώνος τούτου έγνωκεν. ει γαρ
έγνωσαν ουκ αν/τον κύριον/της δόξης εσταύ
ρωσαν. αλλά καθώς γέγραπται. α οφθαλ=
μός ουκ είδε, και ους ουκ ήκουσε, και επί
καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοί=
μασεν/ο θεός/τοις αγαπώσιν αυτόν. η=
μίν δε/ο θεός απεκάλυψε διά/του πνεύ=
ματος αυτού./το γαρ πνεύμα πάντα ε=
ρευνά, και/τα βάθη/του θεού. τις γαρ οίδεν
ανθρώπων τα/του ανθρώπου, ει μή/το πνεύ
μα/του ανθρώπου/το εν αυτώ. ούτω και τα
/του θεού ουδείς οίδεν, ει μή/το πνεύμα/του

deo per stultitiam predicationis
saluos facere credētes. Quoniam ⁊ iudei
signa petūt: ⁊ greci sapientiam
q̄rūt. Nos aūt p̄dicamus xp̄m crucifixū:
iudeis quidem scandalum: gentibus
autem stultitiā: ipsis aūt vocatis iudeis
atq; grecis xp̄m dei virtutem
et dei sapientiam. Quia qđ stultū est dei
sapientius est hoībus: ⁊ qđ infirmū ē
dei: fortius est hominibus.
Uidete enim vocationem vestram frēs:
q2 non multi sapientes s̄m carnem non
multi potentes: non multi
nobiles: sꝫ q̄ stulta sunt mūdi elegit de9
vt confundat sapientes: ⁊ infirma
mundi elegit deus vt confundat
fortia: ⁊ ignobilia mundi ⁊
contemptibilia elegit deus et
ea q̄ nō sūt: vt ea q̄ sūt d̄strueret: vt nō
glorietur omnis caro in cōspectu eius.
Ex ipso autem vos estis in christo iesu:
qui factus est nobis sapientia ⁊ iustitia
⁊ sanctificatio ⁊ redemptio: vt
quēadmodū scriptū ē: qui gl'iatur i dn̄o
Et ego cū venissē ad Ca. 2. [gl'ief.
vos frēs: veni non in sublimitate
s̄monis aut sapie annūciās vobis testi
moniū xp̄i. Non enim iudicaui me scire
aliquid inter vos nisi iesum xp̄m ⁊ hūc
crucifixum. Et ego in infirmitate et
timore et tremore multo fui apud
vos: et sermo meus et predicatio
mea nō i p̄suasibilib9 hūane sapie ver
bis: sed in ostensione spiritus ⁊ virtutis:
vt fides vr̄a non sit in sapientia hoium:
sꝫ in v̄tute dei. Sapiam aūt loquimur
inter perfectos. Sapientiam vero non
huius seculi neq; principū hui9 seculi
qui destruuntur: sed
loq̄mur dei sapiam in mysterio q̄ abscō
dita est: quam predestinauit deus ante
secl'a in gl'iam nr̄am: quā nemo p̄ncipū
huius seculi cognouit. Si enim
cognouissēt: nūq̄ dn̄m glie crucifixissēt.
Sꝫ sicut scriptū est: q̄ oculus
nō vidit nec auris audiuit nec in
cor hominis ascendit: que preparauit
deus his qui diligunt illum. Nobis
autem reuelauit deus per spiritum
suum. Spiritus enim omnia scrutat:
etiam profunda dei. Quis enim scit
hominum q̄ hominis sunt: nisi spiritus
hominis qui in ipso est? Ita et que
dei sunt nemo cognouit nisi spiritus

1. Cho. 10. d. / Hiere. 9. d.

Esa. 64. b.

D A B C

T

θεού. Ημείς δε ού/ το πνεύμα/ του κόσμου ε-
λάβομεν, αλλά/ το πνεύμα/ το εκ/ του θεού, ί-
να οίδωμεν/ τα υπό/ του θεού χαρισθέντα η-
μίν, α και λαλούμεν ουκ εν διδακτοίς ανθρω-
πίνης σοφίας λόγοις, αλλ' εν διδακτοίς πνεύ-
ματος αγίου πνευματικοίς πνευματικά συγ-
κρίνοντες. ψυχικός δε άνθρωπος ου δέχε-
ται τα/ του πνεύματος/ του θεού. μωρία γαρ
αυτώ εστί, και ου δύναται γνώναι ότι πνευ-
ματικώς ανακρίνεται. /ο δε πνευματικός ανα-
κρίνει μεν πάντα, αυτός δε υπ' ουδενός ανα-
κρίνεται τις γαρ έγνω νουν κυρίου ος συμβι-
βάσει αυτόν. ημείς δε νουν Χριστού έχομεν.
Και εγώ αδελφοί ουκ ηδυνήθην ύ- Cap.3.
μίν λαλήσαι ως πνευματικοίς αλλ' ως
σαρκικοίς. ως νηπίοις εν Χριστώ γάλα ύ-
μάς επότισα και ου βρώμα. ούπω γαρ εδύ-
νασθε, αλλ' ούτε έτι νυν δύνασθε. έτι γαρ
σαρκικοί εστέ. όπου γαρ εν υμίν ζήλος, και
έρις, και διχοστασίαι, ουχί σαρκικοί εστέ,
και κατά άνθρωπον περιπατείτε. όταν γαρ
λέγει τις. εγώ μεν ειμί παύλου, έτερος δε
εγώ απολλώ ουχί σαρκικοί εστέ. τις ουν εσ-
τί παύλος τις δε απολλώς, αλλ' η διάκονοι
δι' ων επιστεύσατε. και εκάστω ως/ ο κύρι-
ος έδωκεν. εγώ εφύτευσα, απολλώς επότι-
σεν, αλλ/ ο θεός ηύξανεν. ώστε ούτε/ ο φυ-
τεύων εστί τι, ούτε/ ο ποτίζων, αλλ/ ο αυξά-
νων θεός. /ο φυτεύων δε και/ ο ποτίζων εν ει-
σίν. έκαστος δε/ τον ίδιον μισθόν λήψεται κα-
τά/ τον ίδιον κόπον. θεού γαρ εσμέν συνερ-
γοί. θεού γεώργιον θεού οικοδομή εστέ. κα-
τά/ την χάριν/ του θεού/ την δοθείσαν μοι ως
σοφός αρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, άλλος
δε εποικοδομεί. έκαστος δε βλεπέτω πως ε-
ποικοδομεί. θεμέλιον γαρ άλλον ουδείς δύ-
ναται θείναι παρά/ τον κείμενον, ος εστίν ιη-
σούς Χριστός. ει δε τις εποικοδομεί επί/ τον
θεμέλιον τούτον χρυσόν, άργυρον, λίθους
τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, εκάστου
/το έργον φανερόν γενήσεται. /η γαρ ημέρα
δηλώσει, ότι εν πυρί αποκαλύπτεται, και
εκάστου/ το έργον οποίον εστί/ το πύρ δοκι-
μάσει. ει τινός/ το έργον μένει ο εποικοδόμη-
σε μισθόν λήψεται. ει τινός/ το έργον κατα-
καήσεται ζημιωθήσεται, αυτός δε σωθήσεται,
ούτως δε ως διά πυρός. ουκ οίδατε ότι
ναός θεού εστέ, και/ το πνεύμα/ του θεού οι-
κεί εν υμίν. ει τις/ τον ναόν/ του θεού φθείρει,
φθερεί τούτον/ ο θεός. /ο γαρ ναός/ του θεού
άγιος εστίν, οίτινες εστέ υμείς. μηδείς
εαυτόν εξαπατάτω. ει τις δοκεί σοφός
είναι εν υμίν εν/ τω αιώνι τούτω, μωρός γε-

dei. Nos aũt nõ spm̃ huiꝰ mũdi acce-
pimus: sed spm̃ qui ex deo est: vt
sciamus que a deo donata sũt nobis:
que et loquimur nõ in doctis humane
sapie verbis: sed in doctrina spiritus
spiritualibus spũalia comparantes.
Animalis autem homo nõ percipit
ea que sunt spũs dei. Stultitia enim
est illi: ⁊ nõ põt itelligere qꝛ spũaliter
examinãtur. Spiritualis autez iudicat
oĩa: ⁊ ipse a nemĩe iudicat: sicut scriptũ
est. Quis ei cognouit sẽsũ dñi aut qs in- Esaie.40
struxit eũ? Nos ãt sensuz xp̃i habemus. Roma.11
ET ego frẽs nõ potui vobĩ Cap.3.
loqui quasi spiritualibus sed q̃si
carnalibꝰ. Tãq̃ puulis in xp̃o lac vo-
bis potũ dedi nõ escã. Nõdũ ei potera-
tis: sꝫ nec nũc qdẽ potestis. Adhuc eniz
carnales estĩ. Cũ ei sit iter vos zelꝰ et sup.1.b.
contentio: nonne carnales estis
⁊ ꝫm hoiem ambulatis? Cum enim
qs dicat: ego qdẽ sum pauli: alius ãt
ego sũ appollo: nõne hoies estĩ? Quid
appollo? Quid vo paulꝰ? Mi ⌊ igr̃ ẽ-
stri eiꝰ cui credidistĩ. Et vnicuiq̃ sic dñs
dedit. Ego plãtaui appollo rigauit:
sꝫ deus icremẽtũ dedit. Itaqꝫ neqꝫ qui
plãtat ẽ aliqd neqꝫ q rigat sꝫ q icremẽ-
tũ dat deꝰ. Qui plãtat ãt ⁊ q rigat v-
nũ sũt. Unusqsqꝫ ãt ꝓpriã mercedẽ acci-
piet ꝫm laborẽ suũ. Dei ei sumꝰ adiuto-
res. Dei agricultura estis: dei edificatio
estĩ. Scdꝫ grãz dĩ q data ẽ mihi vt
sapiẽs architectꝰ fũdamẽtũ posui: aliuſ
ãt supedificat. Unusqsqꝫ ãt videat quõ
supedificet. Fũdamẽtũ ei aliđ nemo põt 2.Thi.2.
ponere pter id qđ positũ ẽ: qđ ẽ xp̃s
iesus. Si quis aũt superedificat supra
fundamentũ hoc aurũ argẽtum lapides
pciosos ligna fenũ stipulã: vniuscuiusqꝫ
opus manifestum erit. Dies enim dñi
đclarabit: qꝛ in igne reuelabitur: et
vniuscuiusqꝫ opuſ q̃le sit: ignis ꝓbabit.
Si cuiꝰ opꝰ mãserit: qđ supedificauit
mercedẽ accipiet. Si cuiꝰ opꝰ arserit
detrimẽtũ patiet: ipse ãt saluus erit:
sic tamen quasi per ignem. Nescitis qꝛ 2.Cor.6.
tẽplum dei estis: et spũs dei habitat Coll.2.d.
in vobĩ? Si qs ãt tẽplũ dei violauerit:
disperdet illum deus. Templũ eñi dei
sctm̃ ẽ: qđ estis vos. Nemo ⌈ sapiens
se seducat. Si quis videtur inter vos
esse in hoc seculo: stultus fiat

μέσθω ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ
κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστί.
γέγραπται γάρ. ὁ δρασσόμενος τοὺς σο-
φοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. καὶ πάλιν.
κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σο
φῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι. ὥστε μηδεὶς καυχάσ
θω ἐν ἀνθρώποις. πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, εἴ
τε παῦλος, εἴτε ἀπολλώς, εἴτε κηφᾶς, εἴτε
κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶ
τα, εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν ἐστίν, ὑμεῖς
δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ. Cap.4.
Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑ-
πηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυσ-
τηρίων θεοῦ. ὃ δὲ λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς
οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ἐμοὶ δὲ
εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνακρι-
θῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας. ἀλλ᾽ οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύ
νοιδα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι. ὁ δὲ
ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ και
ροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος ὃς καὶ
φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώ
σει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαι
νος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ταῦτα
δὲ ἀδελφοί μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ
ἀπολλῶ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ
ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ
τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς
γάρ σε διακρίνει. τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες.
εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών
ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε.
χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε, καὶ ὄφελόν γε ἐ
βασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύ
σωμεν. δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀπο
στόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατί
ους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ
ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ἡμεῖς μωροὶ διὰ
χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ. ἡ-
μεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί. ὑμεῖς ἔνδο
ξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ
πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν,
καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κοπι
ῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί. λοιδο
ρούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχό-
μεθα. βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν. ὡς
περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθη-
μεν πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. οὐκ ἐν
τρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκ
να μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. ἐὰν γὰρ μυρί-
ους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ
οὐ πολλοὺς πατέρας. ἐν γὰρ χριστῷ ἰησοῦ
διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.
παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς μιμηταί μου γίνεσ-

vt sit sapiens. Sapientia enim ꝏꝏ Roma. 1. c
huius mundi stultitia est apud deum.
Scriptum est enim. Cõprehendã sapiẽ- Job.5.b.
tes in astutia eorum. Et iterum. ꝏ
Dñs nouit cogitationes sapientium: ꝏ Psal.93.
quoniã vane sunt. Nemo itaqꝫ glorieẽ
in hoibus. Oia enim vestra sunt: siue
paulus siue apollo siue cephas siue ꝏ
mundus siue vita siue mors siue pñtia
siue futura. Omnia enim vr̃a sunt: vos
aũt christi: xp̃s autẽ dei. Cap. 4.
Sic nos existimet homo vt ministros A
christi: ⁊ dispẽsatores mysterioꝝ 1.Thi.3.c.
dei. Hic iam queritur inter ꝏ ⌈ aũt 2.Cor.6.a
dispẽsatores vt fidelis qs inueniaẽ. Mihi 7.11.c. Ephe.3.c.
pro minimo est vt a vobis iudicer ꝏ
aut ab humano die. Sed neqꝫ ꝏꝏ
meipm iudico. Nihil eni mihi cõsci9 sũ
sed non in hoc iustificat9 sũ. Qui aũt
iudicat me dñs est. Itaqꝫ nolite añ tps
iudicare: quoadusqꝫ veniat dñs qui et
illuminabit abscõdita tenebraꝝ ⁊ mani-
festabit consilia cordium: ⁊ tunc laus cõ
erit vnicuiqꝫ a deo. Hec ꝏꝏꝏ
aũt fratres transfiguraui in me et ꝏ
apollo pp vos: vt in nobis discat: ne
supra qꝫ scriptum est vnus aduersus ꝏ
alteꝝ infletur p alio. Quis ⌈ accepisti?
ei te discernit? Quid aũt habes qd nõ
Si aũt accepisti: qd gliaris qsi nõ acce-
peris? Jã saturati estis: iã diuites facti
estis. Sine nobis regnatis: et vtinam
regnetis: vt ⁊ nos vobiscũ regnemus
Puto enĩ q deus nos apostolos ꝏ
nouissimos ondit tanqꝫ morti destina-
tos: qꝛ spectaculũ facti sumus mundo ⁊
angelis ⁊ hominibus. Nos stulti pp
christũ: vos aũt prudẽtes in xp̃o. Nos
infirmi: vos aũt fortes. Vos nobiles ꝏ
nos aũt ignobiles. Vsqꝫ i hãc horam ⁊
esurim9 ⁊ sitimus ⁊ nudi sumus: ꝏ
et colaphis cedimur et instabiles sum9
⁊ laboram9 opantes manib9 nr̃is. Ma
ledicimur ⁊ bñdicim9: persecutionẽ pati-
mur ⁊ sustinem9. Blasphemamur ⁊ obse
cram9. Tanqꝫ purgamẽta hui9 mũdi fa
cti sum9 oiũ pipsima vsqꝫ adhuc. Nõ vt
confundam vos hec scribo: sed vt filios
meos charissimos moneo. Nã si decẽ
milia pedagogoꝝ hẽatis in christo: sed
non multos patres. Nã in christo iesu
per euangelium ego vos genui. ꝏ
Rogo ergo vos imitatores mei estote

θε. διά τούτο έπεμψα υμίν τιμόθεον ος εστί τέκνον μου αγαπητόν και πιστόν εν κυρίω, ος υμάς αναμνήσει τας οδούς μου τας εν χριστώ, καθώς πανταχού εν πάση εκκλησία διδάσκω. ως μη ερχομένου δε μου προς υμάς εφυσιώθησαν τινές. ελεύσομαι δε ταχέως προς υμάς εάν ο κύριος θελήση, και γνώσομαι ου τον λόγον των πεφυσιωμένων, αλλά την δύναμιν. ου γαρ εν λόγω η βασιλεία του θεού, αλλ εν δυνάμει. τι θέλετε, εν ράβδω έλθω προς υμάς η εν αγάπη πνεύματι τε πραότητος. Cap. 5.

Όλως ακούεται εν υμίν πορνεία, και τοιαύτη πορνεία ήτις ουδέ εν τοις έθνεσιν ονομάζεται, ώστε γυναίκα τινά του πατρός έχειν. και υμείς πεφυσιωμένοι εστέ, και ουχί μάλλον επενθήσατε, ίνα εξαρθή εκ μέσου υμών ο το έργον τούτο ποιήσας. εγώ μεν γαρ ως απών τω σώματι, παρών δε τω πνεύματι, ήδη κέκρικα ως παρών, τον ούτω τούτο κατεργασάμενον εν τω ονόματι του κυρίου ημών ιησού χριστού, συναχθέντων υμών και του εμού πνεύματος συν τη δυνάμει του κυρίου ημών ιησού χριστού, παραδούναι τον τοιούτον τω σατανά εις όλεθρον της σαρκός, ίνα το πνεύμα σωθή εν τη ημέρα του κυρίου ιησού χριστού. ου καλόν το καύχημα υμών. ουκ οίδατε ότι μικρά ζύμη όλον το φύραμα ζυμοί. εκκαθάρατε ουν την παλαιάν ζύμην, ίνα ήτε νέον φύραμα καθώς εστέ άζυμοι. και γαρ το πάσχα ημών υπέρ ημών ετύθη χριστός. ώστε εορτάζωμεν μη εν ζύμη παλαιά μηδέ εν ζύμη κακίας και πονηρίας, αλλ εν αζύμοις ειλικρινείας και αληθείας. έγραψα υμίν εν τη επιστολή μη συναναμίγνυσθαι πόρνοις. και ου πάντως τοις πόρνοις του κόσμου τούτου η τοις πλεονέκταις η άρπαξιν η ειδωλολάτραις, επεί οφείλετε άρα εκ του κόσμου εξελθείν. νυνί δε έγραψα υμίν μη συναναμίγνυσθαι. εάν τις αδελφός ονομαζόμενος η πόρνος, η λοίδορος η πλεονέκτης, η ειδωλολάτρης, η μέθυσος, η άρπαξ, τω τοιούτω μηδέ συνεσθίειν. τι γαρ μοι και τους έξω κρίνειν. ουχί τους έσω υμείς κρίνετε. τους δε έξω ο θεός κρίνει. και εξαιρείτε τον πονηρόν εξ υμών αυτών.

Cap. 6.

Τολμά τις υμών πράγμα έχων προς τον έτερον κρίνεσθαι επί των αδίκων, και ουχί επί των αγίων. ουκ οίδατε ότι οι άγιοι τον κόσμον κρινούσι. και ει εν υμίν κρίνεται ο κόσμος, ανάξιοι εστέ κριτηρίων ελα-

sicut ⁊ ego xp̄i. Ideo misi ad vos timotheū: q̄ ē filiꝰ meꝰ charissimꝰ ⁊ fidel' in dn̄o: q̄ vos cōmonefaciat vias meas q̄ sūt in xp̄o iesu: sicut vbiq̄ in oī ecclesia doceo. Tanq̄ nō venturus sim ad vos: sic inflati sunt quidā. Veniam aūt ad vos cito si dominus voluerit: et cognoscā non sermonē eoꝝ q̄ inflati sūt sed virtutem. Non enim in sermone est regnum dei sed in virtute. Quid vultis: ī virga veniā ad vos: an ī charitate ⁊ spiritu mansuetudinis. Cap. 5.

Omnino audit' iter vos fornicatio ⁊ talis fornicatio q̄lis nec iter gētes: ita vt vxorē p̄ris sui aliq̄s habeat. Et vos inflati estis: et non magis luctū habuistis: vt tollat' de medio vestrū q̄ hoc opus fecit. Ego q̄dē absens corpore: presens autem spiritu iā iudicaui vt presens eum q̄ sic hoc operatus est in nomine domini nostri iesu christi: cōgregatis vobis ⁊ meo spiritu cum virtute domini iesu: tradere huiusmodi hoiem sathane in interitum carnis: vt spiritus saluus sit in die dn̄i nostri iesu christi. Non est bona gloriatio vestra. Nescitis q2 modicū fermentū totam massā corrūpit? Expurgate vetꝰ fermentū: vt sitis noua cōspersio sicut estis azymi. Etenim pascha nr̄m imolatus est christus. Itaq̄ epulemur nō ī fermento veteri: neq̄ in fermento malicie ⁊ nequitie: sed in azymis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in ep̄la ne cōmisceamini fornicariis. Nō vtiq̄ fornicariis huius mundi: aut auaris: aut rapacibꝰ: aut idolis seruiētibꝰ: alioq̄n debueratis de hoc mūdo exisse. Nūc aūt scripsi vobis nō cōmisceri. Si is qui frater noiat' iter vos: est fornicator: aut auarꝰ aut idolis s̄uiēs: aut maledicꝰ aut ebriosus: aut rapax: cū hmōi nec cibum sumere. Quid enī mihi de his q̄ foris sūt iudicare? Nōne de his q̄ intꝰ sūt vos iudicatis. Nā eos q̄ foris sūt deus iudicabit. Auferte malū ex vobis ipsis. Cap. 6.

Audet aliq̄s vr̄m hn̄s negociū aduersꝰ alterꝝ iudicari apd̄ iniquos ⁊ nō apd̄ sctōs? An nescitis qm̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt? Et si ī vobis iudicabit' mūdus: īdigni estis q̄ de minimis iudice-

χίστων. ουκ οίδατε ότι αγγέλους κρινού=
μεν μήτιγε βιωτικά. βιωτικά μεν ουν κριτή=
ρια εάν έχητε, τους εξουθενημένους εν τη εκ
κλησία τούτους καθίζετε. προς εντροπήν υ=
μίν λέγω. ούτως ουκ ένι εν υμίν σοφός ου
δέ εις ος δυνήσεται διακρίναι ανά μέσον
του αδελφού αυτού, αλλά αδελφός μετά
αδελφού κρίνεται, και τούτο επί απίστων.
ήδη μεν ουν όλως ήττημα υμίν εστίν, ότι
κρίματα έχετε μεθ εαυτών. διατί ουχί μάλ
λον αδικείσθε. διατί ουχί μάλλον αποστε=
ρείσθε. αλλά υμείς αδικείτε και αποστερείτε.
και ταύτα αδελφούς. η ουκ οίδατε ότι ά
δικοι βασιλείαν θεού ου κληρονομήσουσι μη
πλανάσθε, ούτε πόρνοι ούτε ειδωλολάτραι
ούτε μοιχοί, ούτε μαλακοί, ούτε αρσενοκοί
ται, ούτε κλέπται, ούτε πλεονέκται, ούτε μέ
θυσοι, ου λοίδοροι, ουχ άρπαγες βασιλεί=
αν θεού κληρονομήσουσι. και ταύτα τινές
ήτε, αλλά απελούσασθε, αλλά ηγιάσθητε,
αλλ εδικαιώθητε εν τω ονόματι του κυρίου
ιησού και εν τω πνεύματι του θεού ημών.
πάντα μοι έξεστιν, αλλ ου πάντα συμφέ=
ρει. πάντα μοι έξεστιν αλλ ουκ εγώ εξουσι
ασθήσομαι υπό τινός. τα βρώματα τη κοιλί
α και η κοιλία τοις βρώμασιν, ο δε θεός
και ταύτην και ταύτα καταργήσει. το δε σώ
μα ου τη πορνεία αλλά τω κυρίω, και ο κύ=
ριος τω σώματι. ο δε θεός και τον κύριον ή
γειρε, και ημάς εξεγερεί διά της δυνάμεως
αυτού. ουκ οίδατε ότι τα σώματα υμών μέ
λη χριστού εστίν. άρας ουν τα μέλη του
χριστού ποιήσω πόρνης μέλη. μη γέ=
νοιτο. ουκ οίδατε ότι ο κολλώμενος τη
πόρνη εν σώμα εστίν. έσονται γαρ φησίν οι
δύο εις σάρκα μίαν. ο δε κολλώμενος τω
κυρίω εν πνεύμα εστί. φεύγετε την πορνεί
αν. παν αμάρτημα ο εάν ποιήση άνθρωπος,
εκτός του σώματος εστίν. ο δε πορνεύων,
εις το ίδιον σώμα αμαρτάνει. η ουκ οίδατε
ότι το σώμα υμών ναός του εν υμίν αγί=
ου πνεύματος εστίν ου έχετε από θεού, και
ουκ εστέ εαυτών. ηγοράσθητε γαρ τιμής,
δοξάσατε δη τον θεόν εν τω σώματι υμών,
και εν τω πνεύματι υμών άτινα εστί του θε=
Περί δε ων εγράψατέ μοι Cap.7. ού.
καλόν ανθρώπω γυναικός μη άπτεσ=
θαι. διά δε τας πορνείας έκαστος την εαυ
τού γυναίκα εχέτω, και εκάστη τον ίδιον άν
δρα εχέτω. τη γυναικί ο ανήρ την οφειλο=
μένην εύνοιαν αποδιδότω. ομοίως δε και
η γυνή τω ανδρί. η γυνή του ιδίου σώ
ματος ουκ εξουσιάζει, αλλ ο ανήρ. ομοίως

tis? Nescitis qm̄ angelos iudicabimꝰ:
quantomagis scl̄aria. Scl̄aria igit̄ iu=
dicia si hūeritis: ɔtēptibiles q̄ sūt in ecclia
illos ɔstituite ad iudicādū. Ad verecū
diā vr̄az dico. Sic nō ē iter vos sapiēs B
qui possit iudicare inter quisq̃
fratrem suum: sed frater cum
fratre iudicio ɔtēdit: ⁊ hoc apd̄ īfideles.
Jam quidē oīno delictū est in vobis: q͞p
iudicia hētis inter vos. Quare nō ma
gis iiuriā accipitis? Quare nō magis frau
dē patimini? Sz vos iiuriā facitis ⁊ frau
datis ⁊ hoc fratribꝰ. An nescitis q̄ȝ iniq̄
regnū dei non possidebūt? Nolite erra
re: neq̃ fornicarij: neq̃ idolis seruiētes:
neq̃ adulteri: neq̃ molles: neq̃ masculoꝝ
ɔcubitores: neq̃ fures: neq̃ auari: neq̃
ebriosi: neq̃ maledici: neq̃ rapaces re
gnū dei possidebūt. Et hec aliqñ quidā C
fuistis: sed abluti estis sed scīficati estis
sed iustificati estis in nomine dn̄i nr̄i
iesu christi: et in spiritu dei nostri.
Omnia mihi licent sz nō oia expediūt:
omnia mihi licent: sed ego
sub nullius redigar ptāte. Esca ventri
et venter escis: deus autem
et hunc ⁊ hanc destruet. Corpꝰ autem
nō fornicationi sed domino: ⁊ dominus
corpori. Deꝰ vero et dominuȝ suscita
uit: et nos suscitabit per virtutem
suā. Nescitis qm̄ corpora vestra mēbra
sunt christi? Tollens ergo membra
xp̄i faciā mēbra meretricis. Absit. An D
nescitis? quoniam qui adheret
meretrici: vnū corpꝰ efficit. Erūt ei iq̄t Gen. 2.d.
duo in carne vna. Qui autem adheret Ephe. 5.d.
dn̄o: vnꝰ spūs est. Fugite fornicationē. Mat. 19 b. Mar. 10.a. sup. 5.c.
Omne enim pctm̄ qd̄cūq̃ fecerit homo:
extra corpus est: qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. An nescitis 2.Cor. 6.d
quoniā membra vestra templum sunt J.7.c. 1.Pe.1.d.
spūs scti qui in vobis ē quē hētis a deo ⁊
nō estis vr̄i. Empti enim estis p̄cio magno
glorificate ⁊ portate deū in corpore vr̄o.

Cap.7.

De quibus autem scripsistis mihi: A
bonū est hoi mulierē nō tangere.
Propter fornicationē aūt vnusq̄sq̃ suā
vxorem habeat: ⁊ vnaqueq̃ suū virum
habeat. Vxori vir debitum
reddat: similiter autem et
vxor viro. Mulier sui corporis
potestatē non habet: sed vir. Silr̄ter

δε και ο ανήρ του ιδίου σώματος ουκ εξου
σιάζει αλλ η γυνή. μη αποστερείτε αλλή=
λους, ει μήτι αν εκ συμφώνου προς καιρόν
ίνα σχολάζητε τη νηστεία και τη προσευ=
χή, και πάλιν επί το αυτό συνέρχησθε, ίνα
μη πειράζη υμάς ο σατανάς διά την ακρα=
σίαν υμών. τούτο δε λέγω κατά συγγνώ=
μην, ου κατ επιταγήν. θέλω γαρ πάντας αν
θρώπους είναι ως και εμαυτόν. αλλ έκασ=
τος ίδιον χάρισμα έχει εκ θεού. ος μεν ού=
τως, ος δε ούτως. λέγω δε τοις αγάμοις
και ταις χήραις, καλόν αυτοίς εστίν εάν μεί
νωσιν ως καγώ. ει δε ουκ εγκρατεύονται γα
μησάτωσαν. κρείσσον γαρ εστί γαμήσαι η
πυρούσθαι. τοις δε γεγαμηκόσι παραγγέ
λω, ουκ εγώ αλλ ο κύριος. γυναίκα από αν
δρός μη χωρισθήναι. εάν δε και χωρισθή
μενέτω άγαμος, ή τω ανδρί καταλλαγήτω
και άνδρα γυναίκα μη αφιέναι. τοις δε
λοιποίς εγώ λέγω ουχ ο κύριος. ει τις
αδελφός γυναίκα έχει άπιστον, και αυτή
συνευδοκεί οικείν μετ αυτού, μη αφιέτω
αυτήν. και γυνή ή τις έχει άνδρα άπιστον,
και αυτός συνευδοκεί οικείν μετ αυτής, μη
αφιέτω αυτόν. ηγίασται γαρ ο ανήρ ο άπι
στος εν τη γυναικί, και ηγίασται η γυνή η
άπιστος εν τω ανδρί. επεί άρα τα τέκνα υ=
μών ακάθαρτα εστί, νυν δε άγια εστίν. ει δε
ο άπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. ου δε=
δούλωται ο αδελφός η η αδελφή εν τοις
τοιούτοις. εν δε ειρήνη κέκληκεν ημάς ο θεός.
τι γαρ οίδας γύναι ει τον άνδρα σώσεις. ή
τι οίδας άνερ ει την γυναίκα σώσεις. ει μή
εκάστω ως εμέρισεν ο θεός. έκαστον ως κέ=
κληκεν ο κύριος ούτω περιπατείτω, και ού=
τως εν ταις εκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.
περιτετμημένος τις εκλήθη, μη επισπάσθω.
εν ακροβυστία τις εκλήθη, μη περιτεμνέσ=
θω. η περιτομή ουδέν εστί, και η ακροβυστία
ουδέν εστί, αλλά τήρησις εντολών θεού. έ=
καστος εν τη κλήσει η εκλήθη εν ταύτη με
νέτω. δούλος εκλήθης, μη σοι μελέτω. αλλ
ει και δύνασαι ελεύθερος γενέσθαι μάλ=
λον χρήσαι. ο γάρ εν κυρίω κληθείς δού=
λος, απελεύθερος κυρίου εστίν. ομοίως και
ο ελεύθερος κληθείς, δούλος εστί χριστού.
τιμής ηγοράσθητε, μη γίνεσθε δούλοι αν=
θρώπων. έκαστος εν ω εκλήθη αδελφοί εν τού
τω μενέτω παρά θεώ. περί δε των παρθέ=
νων επιταγήν κυρίου ουκ έχω, γνώμην δε
δίδωμι ως ηλεημένος υπό κυρίου πιστός
είναι. νομίζω ουν τούτο καλόν υπάρχειν,
διά την ενεστώσαν ανάγκην, ότι καλόν αν

aūt et vir sui corporis potestatē nō hꝫ
sed mulier. Nolite fraudare inuicē:
nisi forte ex consensu ad tempus
vt vacetis ieiunio ⁊ orationi:
et iterum reuertimini in idipsum:
ne tēptet vos sathanas ꝓpter incontinē
tiā vestram. Hoc aūt dico scd'm idulgē
tiā nō scd'ꝫ ip̄iū. Uolo enim oēs hoies
esse sicut meipsum. Sed vnusquisq̄
ꝓprium donū hꝫ ex deo: aliꝰ quidē sic:
aliꝰ vero sic. Dico autem non nuptis
et viduis: bonū est illis si sic ꝑmanserit
sicut ⁊ ego. Qd' si nō se cōtinēt nubāt.
Melius est enim nubere q̄
vri. His aūt q̄ m̄rimonio iūcti sūt p̄ci
pio nō ego sed dominus: vxorē a viro
non discedere. Qd' si discesserit:
manere inuptā: aut viro suo recōciliari.
Et vir vxorem non dimittat. Nam
ceteris dico ego non dominus. Si q̄s
frater vxorem habet infidelem: et hec
cōsentit habitare cum illo nō dimittat
illā. Et si qua mulier fidelis hꝫ virū ifi
delē ⁊ hic cōsentit habitare cū illa: non
dimittat virū. Sanctificatꝰ est ei vir in
fidelis per mulierē fidelē: ⁊ sctificata est
mulier ifidelis ꝑ virū fidelē. Alioq̄n filij
vr̄i imūdi eēnt: nūc aūt sācti sūt. Qd' si
infidelis discedit: discedat. Nō eī serui
tuti subiectus est frater vel soror in
eiusmodi. In pace aūt vocauit nos deꝰ
Uñ eni scis mulier si virū saluū facies?
Aut vñ scis vir si mulierē saluā facies?
Nisi vnicuiq̄ sicut diuisit dñs. Unūquē
q̄ sicut vocauit deꝰ ita ambulet: ⁊ sic
in omnibus ecclesijs doceo.
Circūcisꝰ aliq̄s vocatꝰ ē: nō adducat
preputiū. In preputio aliq̄s vocatꝰ est
nō circūcidat. Circuncisio nihil est ⁊ p̄
putiū nihil ē: sed obseruatio mandatoꝝ
dei. Unusq̄sq̄ i qua vocatiōe vocatꝰ ē Ephe
i ea ꝑmaneat. Seruꝰ vocatꝰ es: nō sit
tibi cure. Sꝫ ⁊ si potes fieri liber: ma
gis vtere. Qui eni in dño vocatꝰ est ser
uus: libertus est dñi. Silr qui
liber vocatus est: seruus est christi.
Precio empti estis: nolite fieri serui ho sup̄.6
minū. Unusquisq̄ ergo in quo vocatꝰ ē 1.Pe
frēs: i hoc ꝑmaneat apd' deū. De vir
ginibꝰ aūt p̄ceptū dñi nō habeo: consi=
liū aūt do tanq̄ miaꝫ cōsecutꝰ a deo: vt
sim fidelis. Existimo eni hoc bonuꝫ eē
ꝑꝑ istātē necessitatē: q̄m bonū ē homini

θρώπω/ το ούτως είναι. δέδεσαι γυναικί, μη
ζήτει λύσιν. λέλυσαι από γυναικός, μη ζή
τει γυναίκα. εάν δε και γήμης ουχ ήμαρ=
τες. και εάν γήμη/ η παρθένος ουχ ήμαρτε.
θλίψιν δε/ τη σαρκί έξουσιν/ οι τοιούτοι. εγώ
δε υμών φείδομαι. τούτο δε φημί αδελ=
φοί./ ο καιρός συνεσταλμένος./ το λοιπόν εσ
τίν ίνα και/ οι έχοντες γυναίκας ως μη έ=
χοντες ώσι, και/ οι κλαίοντες ως μη κλαίον=
τες, και/ οι χαίροντες ως μη χαίροντες, και
/ οι αγοράζοντες ως μη κατέχοντες, και/ οι
χρώμενοι/ τω κόσμω τούτω ως μη κατα=
χρώμενοι. παράγει γαρ/ το σχήμα/ του κό
σμου τούτου. θέλω δε υμάς αμερίμνους εί
ναι./ ο άγαμος μεριμνά τα/ του κυρίου, πως
αρέσει/ τω κυρίω./ ο γαμήσας μεριμνά τα
/ του κόσμου, πως αρέσει/ τη γυναικί. μεμέρι
σται. και/ η γυνή και/ η παρθένος/ η άγαμος
μεριμνά τα/ του κυρίου, ίνα η αγία και σώ
ματι και πνεύματι./ η δε γαμήσασα μεριμ=
νά τα/ του κόσμου πως αρέσει/ τω ανδρί. τού
το δε προς/ το υμών αυτών συμφέρον λέ=
γω, ουχ ίνα βρόχον υμίν επιβάλω, αλλά
προς/ το εύσχημον και ευπάρεδρον/ τω κυρί
ω απερισπάστως. ει δε τις ασχημονείν επί
/ την παρθένον αυτού νομίζει εάν η υπέρακ
μος, και ούτως οφείλει γίνεσθαι, ο θέλει ποι
είτω, ουχ αμαρτάνει. γαμείτωσαν. ος δε έσ
τηκεν εδραίος εν/ τη καρδία μη έχων ανάγ=
κην, εξουσίαν δε έχει περί/ του ιδίου θελή=
ματος, και τούτο κέκρικεν εν/ τη καρδία αυ=
τού/ του τηρείν/ την εαυτού παρθένον, κα=
λώς ποιεί. ώστε και/ ο εκγαμίζων καλώς ποι
εί/ ο δε μη εκγαμίζων κρείσσον ποιεί. γυνή δέδε
ται νόμω εφ όσον χρόνον ζη/ ο ανήρ αυτής.
εάν δε κοιμηθή/ ο ανήρ, ελευθέρα εστίν ω θέ
λει γαμηθήναι, μόνον εν κυρίω. μακαριω=
τέρα δε εστίν, εάν ούτω μείνη κατά/ την ε
μήν γνώμην. δοκώ δε καγώ πνεύμα θε
ού έχειν.

Cap. 8.

Περί δε/ των ειδωλοθύτων οίδαμεν ότι πάν
τες γνώσιν έχομεν./ η γνώσις φυσιοί, / η
δε αγάπη οικοδομεί. ει δε τις δοκεί ειδέναι
τι, ουδέπω ουδέν έγνωκε καθώς δει γνώ
ναι. ει δε τις αγαπά/ τον θεόν, ούτος έγνωσ
ται υπ αυτού. περί/ της βρώσεως ουν/ των
ειδωλοθύτων οίδαμεν ότι ουδέν είδωλον
εν κόσμω, και ότι ουδείς θεός έτερος ει μή
εις. και γαρ είπερ εισί λεγόμενοι θεοί, είτε
εν ουρανώ είτε επί/ της γης, ώσπερ εισί θε=
οί πολλοί και κύριοι πολλοί, αλλ ημίν εις
θεός/ ο πατήρ, εξ ου/ τα πάντα, και ημείς εις
αυτόν, και εις κύριος ιησούς χριστός, δι ου

sic esse. Alligatus es vxori: noli ∞∞
querere solutionē. Solutꝰ es ab vxore:
noli q̄rere vxorē. Si aūt accepis vxorē:
nō peccasti: ⁊ si nupserit ỽgo: nō pec
cauit. Tribulationē tñ carnis hēbūt hu
iusmodi. Ego aūt vobis parco. Hoc ita
q̄ dico frēs. Tēpꝰ breue est. Reliquū ē:
vt qui habent vxores tanq̄ nō habētes
sint: et qui flent tanq̄ non flentes: ∞
et qui gaudēt tanq̄ non gaudentes: et
qui emunt tanq̄ non possidentes: et
q̄ vtunt hoc mundo: tanq̄ nō vtantur
Preterit enim figura ∞∞∞ ⌈dine esse F
huiꝰ mūdi. Uolo aūt vos sine sollicitu
Qui sine vxore ē: sollicitꝰ est q̄ dñi sūt:
quō placeat deo. Qui aūt cū vxore ē:
sollicitꝰ ē q̄ sūt mūdi: quō placeat vxo
ri: ⁊ diuisus ē. Et mulier inupta ⁊ ỽgo
cogitat q̄ domini sunt: vt sit sctā corpe
⁊ spū. Que autem nupta est: cogitat
que sunt mundi quō placeat viro. ∞∞
Porro hoc ad vtilitatem vr̄am dico:
non vt laqueum vobis iniiciam: sed ∞
ad id qd̄ honestū ē: ⁊ qd̄ facultatē p̄beat
sine ipedimēto dñz obsecrādi. Si q̄s aūt G
turpē se videri existimat sup ỽgine sua
q̄ sit supadulta ⁊ ita oportet fieri: qd̄
vult faciat: nō peccat si nubat. Nā q̄
statuit in corde suo firmꝰ nō hñs neces
sitatē: potestatē aūt habēs sue volūtatis
et hoc iudicauit in corde suo ∞∞∞∞
seruare virginē suā: bñ ⌈suā: bñ facit:
facit. Igit ⁊ qui mr̄imonio iūgit ỽginē
⁊ q̄ nō iūgit meliꝰ facit. Mulier alliga Roma. 7.
ta ē legi: q̄to tpe vir eius viuit. Qd̄ si
dormierit vir eiꝰ liberata ē a lege. Cui
aūt vult nubat: tm̄ i dño. Beatior ∞∞
aūt erit: si sic pmanserit scd̄z meū ∞
consiliū. Puto aūt qd̄ ⁊ ego spm̄ dei
habeaz.

Cap. 8.

De his aūt q̄ idolis sacrificant scimꝰ: A
q̄ oēs sciaz habemꝰ. Scia inflat:
charitas vero edificat. Si quis aūt se
existimat scire aliqd: nōdū cognouit quē
admodū oporteat eū scire. Si q̄s aūt di
ligit deū hic cognitꝰ ē ab eo. De escis
aūt que idolis imolant scimꝰ: q̄ nihil
est idolum in mūdo: et q̄ nullꝰ deꝰ nisi
vnꝰ. Nā ⁊ si sunt q̄ dicant dii: siue B
in celo siue in terra: siquidem sūt dii
multi ⁊ dñi multi: nobis tamen vnus
deus pater ex quo omnia: ⁊ nos in ∞
illo: ⁊ vnus dñs iesus xp̄s per quem

/τα πάντα, και ημείς δι αυτού. αλλ ουκ εν πάσιν/η γνώσις. τινές δε/τη συνειδήσει/του ειδώλου έως άρτι ως ειδωλόθυτον εσθίουσι, και/η συνείδησις αυτών ασθενής ούσα μολύνεται. βρώμα δε ημάς ου παρίστησι/τω θεώ. ούτε γαρ εάν φάγωμεν περισσεύωμεν ούτε εάν μη φάγωμεν υστερούμεθα. βλέπετε δε μήπως/η εξουσία υμών αύτη πρόσκομμα γένηται/τοις ασθενούσιν. εάν γαρ τις ίδη σε/τον έχοντα γνώσιν εν ειδωλείω κατακείμενον, ουχί/η συνείδησις αυτού ασθενούς όντος, οικοδομηθήσεται εις/το/τα ειδωλόθυτα εσθίειν. και απολείται/ο ασθενών αδελφός επί/τη ση γνώσει, δι ον Χριστός απέθανεν. ούτω δε αμαρτάνοντες εις/τους αδελφούς και τύπτοντες αυτών/την συνείδησιν ασθενούσαν εις Χριστόν αμαρτάνετε. διόπερ ει βρώμα σκανδαλίζει/τον αδελφόν μου, ου μή φάγω κρέα εις/τον αιώνα ίνα μη/τον αδελφόν μου σκανδαλίσω. Cap. 9.

Ουκ ειμί απόστολος. ουκ ειμί ελεύθερος. ουχί ιησούν Χριστόν/τον κύριον ημών εώρακα. ου/το έργον μου υμείς εστέ εν κυρίω. ει άλλοις ουκ ειμί απόστολος, αλλά γε υμίν ειμί. η γαρ σφραγίς/της εμής αποστολής υμείς εστέ εν κυρίω. η εμή απολογία/τοις εμέ ανακρίνουσιν αύτη εστί. μη ουκ έχομεν εξουσίαν φαγείν και πιείν. μη ουκ έχομεν εξουσίαν αδελφήν γυναίκα περιάγειν ως και/οι λοιποί απόστολοι και/οι αδελφοί/του κυρίου και κηφάς. η μόνος εγώ και βαρνάβας ουκ έχομεν εξουσίαν/του μη εργάζεσθαι. τις στρατεύεται ιδίοις οψωνίοις ποτέ. τις φυτεύει αμπελώνα και εκ/του καρπού αυτού ουκ εσθίει. η τις ποιμαίνει ποίμνην και εκ/του γάλακτος/της ποίμνης ουκ εσθίει. μη κατά άνθρωπον ταύτα λέγω. η ουχί και/ο νόμος ταύτα λέγει. εν γαρ/τω νόμω μωσέως γέγραπται. ου φιμώσεις βούν αλοώντα. μη/των βοών μέλει/τω θεώ. η δι ημάς πάντως λέγει. δι ημάς γαρ εγράφη, ότι επ ελπίδι οφείλει αροτριών αροτριάν, και/ο αλοών/της ελπίδος αυτού μετέχειν επ ελπίδι. ει ημείς υμίν/τα πνευματικά εσπείραμεν, μέγα ει ημείς υμών/τα σαρκικά θερίσωμεν. ει άλλοι/της εξουσίας υμών μετέχουσιν ου μάλλον ημείς. αλλ ουκ εχρησάμεθα/τη εξουσία ταύτη, αλλά πάντα στέγομεν, ίνα μη εγκοπήν τινά δώμεν/τω ευαγγελίω/του Χριστού. ουκ οίδατε ότι/οι/τα ιερά εργαζόμενοι, εκ/του ιερού εσθίουσιν. /οι/τω θυσιαστηρίω προσεδρεύοντες,/τω θυσιαστηρίω συμμερί

omnia: et nos per ipsum. Sed nõ in omnibꝰ est scientia. Quidã autẽ cum cõsciẽtia vsqꝫ nũc idoli q̃si idolothytũ mãducãt: ⁊ cõscia ipsoꝝ cũ sit infirma polluitur. Esca autem nos non cõmendat deo. Neqꝫ enim si mãducauerimꝰ abũdabimꝰ: neqꝫ si nõ mãducauerimꝰ deficiemꝰ. Uidete aũt ne forte hec licẽtia vr̃a offendiculũ fiat ĩfirmis. Si quis eũ viderit eũ qui hꝫ sciaꝫ in idolio recũbẽtem nonne conscientia eius cuꝫ sit infirma edificabitur ad mãducãdũ idolothyta? Et peribit infirmus in tua scientia frater: ꝑꝑ quẽ xp̃s mortuus est. Sic autem peccantes in fr̃es et percutientes conscientiam eorum infirmã ĩ christo peccatis. Quapropter si esca scandalizat fratrem meũ non mãducabo carnẽ in eternũ: ne fratrem meum scandalizem. Cap. 9. Ro. 14

Non sum apostolꝰ? Nõ sum liber? Nõne xp̃m iesum dominũ nostruꝫ vidi? Nõne opꝰ meũ vos estis ĩ dñõ? Et si alijs non sum apostolus: sed tamẽ vobis sũ. Nã signaculũ apostolatꝰ mei vos estis in dño. Mea defensio ĩ nõ apõ eos q̃ me interrogãt: hec ẽ. Nũqd habemꝰ ptãtẽ mãducãdi ⁊ bibẽdi? Nũ q̃d nõ hẽmꝰ ptãtẽ sororẽ mlierculã circũducendi: sicut ⁊ ceteri apostoli et fr̃es dñi et cephas. Aut solus ego et barnabas non habemus ptãteꝫ hoc operandi? Quis militat suis stipendijs vnq̃? Quis plantat vineã ⁊ de fructu eius non edit? Quis pascit gregem: et de lacte gregis nõ mãducat. Nũq̃d scd̃ꝫ hoieꝫ hec dico An ⁊ lex hec non dicit? Scriptũ est ei in lege moysi. Nõ alligabis os boui triturãti. Nũq̃d de bobꝰ cura ẽ deo. An ꝓpter nos vtiqꝫ hoc dicit. Nã ꝑꝑ nos vtiqꝫ scripta sũt: qm̃ dꝫ ĩ spe qui arat arare: ⁊ q̃ triturat ĩ spe fructꝰ percipiendi. Si nos vobis spũalia seminauimus: magnũ ẽ si nos carnalia vestra metamus? Si alij ptãtis vr̃e ꝑticipes sũt: q̃re nõ potiꝰ nos? Sed non vsi sumꝰ hac potestate: sed oĩa sustinemꝰ: ne quod offẽdiculũ demus euangelio christi. Nescitis qm̃ q̃ in sacrario opantur: q̃ de sacrario sunt edũt. Et qui altario deseruiunt: cum altario participant. Deut. 25

ζονται. ούτως καί/ο κύριος διέταξε/τοις/το
ευαγγέλιον καταγγέλλουσιν εκ/του ευαγ
γελίου ζην. εγώ δε ουδενί εχρησάμην τού=
των. ουκ έγραψα δε ταύτα, ίνα ούτω γένη
ται εν εμοί. καλόν γαρ μοι μάλλον αποθα=
νείν, ή/το καύχημα μου ίνα τις κενώση. εάν
γαρ ευαγγελίζωμαι, ουκ εστί μοι καύχημα
ανάγκη γαρ μοι επίκειται. ουαί δε μοι εσ=
τίν εάν μη ευαγγελίζωμαι. ει γαρ εκών τού
το πράσσω μισθόν έχω, ει δε άκων οικονο=
μίαν πεπίστευμαι. τις ουν μοι εστίν/ο μισ=
θός. ίνα ευαγγελιζόμενος αδάπανον θήσω
/το ευαγγέλιον/του χριστού, εις/το μη κα
ταχρήσασθαι/τη εξουσία μου εν/τω ευαγγε=
λίω. ελεύθερος γαρ ων εκ πάντων πάσιν ε
μαυτόν εδούλωσα ίνα/τους πλείονας κερ=
δήσω. και εγενόμην/τοις ιουδαίοις ως ιου=
δαίος, ίνα ιουδαίους κερδήσω. τοις υπό νό
μον ως υπό νόμον, ίνα τους υπό νόμον κερ
δήσω./τοις ανόμοις ως άνομος, μη ων άνο=
μος θεώ, αλλ έννομος χριστώ, ίνα κερδήσω
ανόμους. εγενόμην/τοις ασθενέσιν ως ασθε
νής, ίνα/τους ασθενείς κερδήσω./τοις πάσι γέ
γονα/τα πάντα, ίνα πάντως τινάς σώσω.
τούτο δε ποιώ διά/το ευαγγέλιον ίνα συ
κοινωνός αυτού γένωμαι. ουκ οίδατε ότι
/οι εν σταδίω τρέχοντες πάντες μεν τρέχου
σιν, εις δε λαμβάνει/το βραβείον. ούτω τρέ
χετε, ίνα καταλάβητε. πας δε/ο αγωνιζόμε=
νος πάντα εγκρατεύεται. εκείνοι μεν ουν ίνα
φθαρτόν στέφανον λάβωσιν, ημείς δε άφ=
θαρτον. εγώ τοίνυν ούτω τρέχω ως ουκ α=
δήλως, ούτω πυκτεύω ως ουκ αέρα δαί=
ρων. αλλ υποπιάζω μου/το σώμα και δου=
λαγωγώ, μήπως άλλοις κηρύξας αυτός α=
δόκιμος γένωμαι. Cap. 10.

Ου θέλω δε υμάς αγνοείν αδελφοί ότι
/οι πατέρες ημών πάντες υπό/την νεφέ
λην ήσαν, και πάντες διά/της θαλάσσης δι=
ήλθον. και πάντες εις/τον μωϋσήν εβαπτί=
σαντο εν/τη νεφέλη και εν/τη θαλάσση. και
πάντες/το αυτό βρώμα πνευματικόν έφα=
γον. και πάντες/το αυτό πόμα πνευματι=
κόν έπιον. έπινον γαρ εκ πνευματικής ακο=
λουθούσης πέτρας,/η δε πέτρα ην/ο χρισ=
τός. αλλ ουκ εν/τοις πλείοσιν αυτών ευδό
κησεν/ο θεός. κατεστρώθησαν γαρ εν/τη ερή
μω. ταύτα δε τύποι ημών εγενήθησαν, εις
/το μη είναι ημάς επιθυμητάς κακών, καθώς
κακείνοι επεθύμησαν. μηδε ειδωλολάτραι
γίνεσθε καθώς τινές αυτών. ώσπερ γέγραπ
ται. εκάθισεν/ο λαός/του φαγείν και πιείν

Ita ⁊ dominus ordinauit C
his q̃ euangeliũ annunciant de euan
gelio viuere. Ego aũt nullo hoꝝ vſus ſũ.
Non ſcripſi autem hec vt ita fiant
in me. Bonũ eſt eniꝫ mihi magis mori
q̃ꝫ vt gloriam meam quis euacuet.
Nã ⁊ ſi euãgelizauero: nõ ẽ mihi glĩa.
Neceſſitas ei mihi icũbit. Ue ei mihi ẽ
ſi nõ euangelizauero. Si ei volẽs hoc
ago mercedẽ habeo: ſi aũt inuitꝰ diſpẽ
ſatio mihi credita ẽ. Que ẽ ergo merces
mea? Ut euangeliũ predicãs ſine ſũptu
euangelium vt non abutar ponam
poteſtate mea in euangelio.
Nam cũ liber eſſem ex omnibꝰ omniũ
me ſuuꝫ feci: vt plures lucrifacerem.
Et factus ſum iudeis tanq̃ꝫ iudeus:
vt iudeos lucrarer. His qui ſub lege D
ſũt quaſi ſub lege eẽꝫ: cũ ipe nõ eẽꝫ ſub le
ge: vt eos q̇ ſub lege erãt lucrifacereꝫ.
His q̇ ſine lege erãt tanq̃ꝫ ſine lege eſſẽ
cũ ſine lege dei nõ eſſẽ: ſed in lege eẽꝫ
xp̃i: vt lucrifacerẽ eos q̇ ſine lege erãt.
Factꝰ ſum infirmiꝫ infirmꝰ: vt ĩfirmos
lucrifacerẽ. Oibus oĩa factꝰ ſũ vt oẽs
facerẽ ſaluos. Oĩa aũt facio ꝑpter euã
geliũ vt particeps eius efficiar. Neſcitiſ Philip. 3. c
q̃ hi q̇ ĩ ſtadio currũt oẽs quidẽ currũt:
ſꝫ vnꝰ accipit brauiũ. Sic currite vt cõ
prehendatis. Oĩs ei q̇ in agone ꝯten
dit ab oibꝰ ſe abſtinet: ⁊ illi q̇dẽ vt cor
ruptibilẽ coronã accipiãt: nos aũt incor
ruptã. Ego igit̃ ſic curro nõ q̃ſi ĩ incertũ
ſic pugno nõ q̃ſi aerẽ verberãs. Sed
caſtigo corpꝰ meũ ⁊ ĩ ſeruitutẽ redigo:
ne forte cũ alijs predicauerim ipſe re=
probus efficiar. Cap. 10.

Nolo eñi vos ignorare fratres: q̃m A
patres noſtri omnes ſub nube Exo. 13. d.
fuerunt: ⁊ omnes mare tranſierũt: Exo. 14. c.
⁊ omnes in moyſe baptizati ſunt
in nube ⁊ in mari. Et Exo. 16. c.
omnes eandeꝫ eſcam ſpiritalẽ mãduca
uerũt: et omnes eundem potũ ſpiritalẽ Exo. 17. b.
biberũt. Bibebant aũt de ſpiritali cõſe
quente eos petra: petra autẽ erat xp̃s.
Sed non in pluribus eoꝝ bñplacitũ eſt
deo. Naꝫ proſtrati ſunt in deſerto. Nu. 20. a
Hec autẽ in figura facta ſunt noſtri: vt
nõ ſimus cõcupiſcentes maloꝝ: ſicut ⁊ B
illi ꝯcupierũt. Neq̃ꝫ idolatre ſdũ ſcriptũ
efficiamini ſicut q̇dã ex ipſis queãdmo
ẽ. Sedit populus mãducare ⁊ bibere: Exo. 32. b

καί ἀνέστησαν παίζειν. μηδέ πορνεύωμεν
καθώς τινές αυτών επόρνευσαν, και έπεσον
εν μιά ημέρα είκοσι τρείς χιλιάδες. μηδέ
εκπειράζωμεν τον χριστόν, καθώς και τινές
αυτών επείρασαν, και υπό των όφεων α-
πώλοντο. μηδέ γογγύζετε, καθώς και τινές
αυτών εγόγγυσαν, και απώλοντο υπό
του ολοθρευτού. ταύτα δε πάντα τύποι
συνέβαινον εκείνοις. εγράφη δε πρός νου-
θεσίαν ημών, εις ούς τα τέλη των αιώνων
κατήντησεν. ώστε ο δοκών εστάναι, βλεπέ-
τω μη πέσῃ. πειρασμός υμάς ουκ είληφεν
ει μή ανθρώπινος. πιστός δε ο θεός ος ουκ ε-
άσει υμάς πειρασθήναι υπέρ ο δύνασθε, αλ-
λά ποιήσει συν τω πειρασμώ και την έκβα-
σιν, του δύνασθαι υμάς υπενεγκείν. διό α-
δελφοί μου αγαπητοί φεύγετε από της ει-
δωλολατρίας. ως φρονίμοις λέγω κρίνατε
υμείς ο φημί. το ποτήριον της ευλογίας ο
ευλογούμεν, ουχί κοινωνία του αίματος
του χριστού εστί. τον άρτον ον κλώμεν ου-
χί κοινωνία του σώματος του χριστού εστίν
ότι εις άρτος εν σώμα οι πολλοί εσμέν, οι
γαρ πάντες εκ του ενός άρτου μετέχομεν.
βλέπετε τον ισραήλ κατά σάρκα. ουχί οι
εσθίοντες τας θυσίας κοινωνοί του θυσιασ-
τηρίου εισί. τι ουν, φημί ότι είδωλόν τι εσ-
τίν, ή ότι ειδωλόθυτόν τι εστίν. αλλ' ότι α
θύει τα έθνη, δαιμονίοις θύει και ου θεώ. ου
θέλω δε υμάς κοινωνούς των δαιμονίων
γίνεσθαι. ου δύνασθε ποτήριον κυρίου πί-
νειν και ποτήριον δαιμονίων. ου δύνασθε
τραπέζης κυρίου μετέχειν και τραπέζης δαι-
μονίων. η παραζηλούμεν τον κύριον. μη ισ-
χυρότεροι αυτού εσμέν. πάντα μοι έξεστιν,
αλλ' ου πάντα συμφέρει. πάντα μοι έξεσ-
τιν, αλλ' ου πάντα οικοδομεί. μηδείς το εαυ-
τού ζητείτω αλλά το του ετέρου έκαστος.
παν το εν μακέλλω πωλούμενον εσθίετε,
μηδέν ανακρίνοντες διά την συνείδησιν.
του γαρ κυρίου η γη και το πλήρωμα αυ-
τής. ει δε τις καλεί υμάς των απίστων, και
θέλετε πορεύεσθαι, παν το παρατιθέμενον
υμίν εσθίετε, μηδέν ανακρίνοντες διά την
συνείδησιν. εάν δε τις υμίν είπη τούτο ει-
δωλόθυτον εστί, μη εσθίετε δι' εκείνον τον
μηνύσαντα και την συνείδησιν. του γαρ κυ-
ρίου η γη και το πλήρωμα αυτής. συνείδη-
σιν δε λέγω ουχί την εαυτού, αλλά την του
ετέρου. ίνα τι γαρ η ελευθερία μου κρίνε-
ται υπό άλλης συνειδήσεως. ει εγώ χάριτι
μετέχω τι βλασφημούμαι υπέρ ου εγώ
ευχαριστώ. είτε ουν εσθίετε, είτε πίνετε, εί

ꝛ surrexerunt ludere. Neq; fornicemur
sicut quidã ex ipsis fornicati sũt: ꝛ ceci- Nu.25.
derũt vna die viginti tria milia. Neq;
temptemus christum: sicut quidam
eorꝝ temptauerũt: ꝛ a serpentibus pierũt. Nu.21.b
Neq; murmuraueritis sicut quidam Nu.16.g
eorum murmurauerunt: ꝛ perierunt ab
exterminatore. Hec aũt oĩa in figura
cõtingebãt illis: scripta sunt aũt ad cor-
reptionem nr̃am: in quos fines seculorꝝ
deuenerũt. Itaq; q̃ se existimat stare: vi-
deat ne cadat. Tentatio vos nõ appre-
hendit nisi humana. Fidelis aũt deus ẽ: q̃
nõ patiet̃ vos tẽptari supra id qđ pote-
stis: sed faciet etiã cũ tẽptatione puentũ:
vt possitis sustinere. Propter qđ charis-
simi mihi: fugite ab idolorum cultura.
Ut prudẽtibus loquor: vosipsi iudicate
quod dico. Calix benedictionis cui
benedicimus: nõne cõmunicatio sãgui-
nis xp̃i est? Et panis quẽ frãgimus: nõne
participatio corporis dñi est?
Qm̃ vnus panis ꝛ vnũ corpus multi su-
mus: oẽs q̃ de vno pane ꝛ de vno calice pti-
cipamus. Uidete israel scd'm carnẽ. Nõne
qui edũt hostias participes sunt altaris?
Quid ergo? Dico q̄ idolis imolatũ
sit aliqđ: aut q̄ idolũ sit aliquid? Sed
que imolant gentes demonijs imolant Deute.32
ꝛ non deo. Nolo aũt vos socios fieri
demoniorꝝ. Non potestis calicẽ dñi bi-
bere: et calicẽ demoniorꝝ. Nõ potestis
mense dñi pticipes esse ꝛ mẽse demo-
niorũ. An emulamur dñm. Nunq̃d for-
tiores illo sumus? Oia mihi licent:
sed nõ oia expediũt. Oia mihi licẽt:
sed nõ oia edificant. Nemo qđ suũ est j.13.b.
querat: sed quod alterius.
Omne qđ in macello venit: manducate
nihil interrogantes ppter conscientiam.
Dñi enim est terra ꝛ plenitudo eius. Psal.23
Si quis vocat vos infideliũ ad cenã et
vultis ire: omne quod rogãtes pp
vobis apponit̃ mãducate: nihil inter-
cõsciaz. Si quis aũt dixerit hoc imolatũ
ẽ idolis: nolite mãducare ppter illum
qui indicauit: ꝛ ppter cõsciaz.
Conscientiam
autem dico non tuam sed
alterius. Ut quid enim libertas mea iudicat̃
ab aliena cõscientia? Si ego cũ gratia
participo: qđ blasphemor pro eo q̄
gr̃as ago? Siue ergo mãducatis siue bi-

τε τι ποιείτε, πάντα εις δόξαν θεού ποιείτε. απρόσκοποι γίνεσθε και ιουδαίοις και έλλησι και τη εκκλησία του θεού, καθώς καγώ πάντα πάσιν αρέσκω, μη ζητών το εμαυτού συμφέρον, αλλά το των πολλών ίνα σωθώσι.

Cap. 11.

Μιμηταί μου γίνεσθε καθώς καγώ Χριστού. επαινώ δε υμάς αδελφοί, ότι πάντα μου μέμνησθε, και καθώς παρέδωκα υμίν τας παραδόσεις κατέχετε. θέλω δε υμάς ειδέναι, ότι παντός ανδρός η κεφαλή ο Χριστός εστί. κεφαλή δε γυναικός ο ανήρ, κεφαλή δε Χριστού ο θεός. πας ανήρ προσευχόμενος η προφητεύων κατά κεφαλής έχων καταισχύνει την εαυτού κεφαλήν. πάσα δε γυνή προσευχομένη η προφητεύουσα ακατακαλύπτω τη κεφαλή καταισχύνει την κεφαλήν εαυτής. εν γαρ εστί και το αυτό τη ξυρημένη. ει γαρ ου κατακαλύπτεται γυνή, και κειράσθω. ει δε αισχρόν γυναικί το κείρασθαι η ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω. ανήρ μεν γαρ ουκ οφείλει κατακαλύπτεσθαι την κεφαλήν, εικών και δόξα θεού υπάρχων, γυνή δε δόξα ανδρός εστίν. ου γαρ εστίν ανήρ εκ γυναικός, αλλά γυνή εξ ανδρός. και γαρ ουκ εκτίσθη ανήρ διά την γυναίκα, αλλά γυνή διά τον άνδρα. διατούτο οφείλει η γυνή εξουσίαν έχειν επί της κεφαλής διά τους αγγέλους. πλήν ούτε ανήρ χωρίς γυναικός ούτε γυνή χωρίς ανδρός εν κυρίω. ώσπερ γαρ η γυνή εκ του ανδρός, ούτω και ο ανήρ διά της γυναικός· τα δε πάντα εκ του θεού. εν υμίν αυτοίς κρίνατε. πρέπον εστί γυναίκα ακατακάλυπτον τω θεώ προσεύχεσθαι. η ουδέ αυτή η φύσις διδάσκει υμάς, ότι ανήρ μεν εάν κομά, ατιμία αυτώ εστίν, γυνή δε εάν κομά δόξα αυτή εστίν ότι η κόμη αντί περιβολαίου δέδοται αυτή. ει δε τις δοκεί φιλόνεικος είναι, ημείς τοιαύτην συνήθειαν ουκ έχομεν ουδέ αι εκκλησίαι του θεού. τούτο δε παραγγέλλων ουκ επαινώ, ότι ουκ εις το κρείττον αλλ εις το ήττον συνέρχεσθε. πρώτον μεν γαρ συνερχομένων υμών εν εκκλησία, ακούω σχίσματα εν υμίν υπάρχειν, και μέρος τι πιστεύω. δει γαρ και εν υμίν αιρέσεις είναι, ίνα οι δόκιμοι φανεροί γένωνται εν υμίν. συνερχομένων ουν υμών επί το αυτό, ουκ εστί κυριακόν δείπνον φαγείν. έκαστος γαρ το ίδιον δείπνον προλαμβάνει εν τω φαγείν. και ος μεν πεινά, ος δε μεθύει. μη γαρ οικίας ουκ έχετε εις το εσθίειν και πίνειν, η της εκκλησίας του θεού καταφρονείτε, και καταισχύνε

bitis vel aliud quid facitis: omnia in gloriam dei facite. (Colo.3.c.) Sine offensione estote iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo: non querens quod mihi vtile est: sed quod multis vt salui fiant. (sup.4.b.)

Cap. 11.

A

Imitatores mei estote sicut et ego christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos scire: quod omnis viri caput christus est: (Ephe.5.c.) caput autem mulieris vir: caput vero christi deus. Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum. Unum est enim ac si decaluetur. Nam et si non velatur mulier: tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi aut decaluari: velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum quoniam imago et gloria dei est: mulier autem gloria viri est. Non enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro.

B

Etenim non est creatus vir propter mulierem: (Gene.2.d.) sed mulier propter virum. Ideo debet mulier velamen habere super caput suum et propter angelos. Verumtamen neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro ita et vir per mulierem. Omnia autem ex deo. Vos ipsi iudicate. Decet mulierem non velatam orare deum? Nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat ignominia est illi: mulier vero si comam nutriat gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei. Hoc autem precipio non laudans: quod non in melius sed in deterius conuenitis.

C

Primum quidem conuenientibus vobis in ecclesiam audio scissuras esse inter vos: et ex parte credo. Nam oportet et hereses esse: vt et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Conuenientibus ergo vobis in vnum: iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam dei contemnitis: et confunditis

τε τούς μη ἔχοντας. τι υμῖν εἴπω. επαινέ=
σω υμάς εν τούτω, ουκ επαινῶ. εγώ γαρ
παρέλαβον από του κυρίου, ο και παρέ=
δωκα υμῖν, ότι ο κύριος ιησούς εν τη νυκτί
η παρεδίδοτο έλαβεν άρτον, και ευχαρισ=
τήσας έκλασε, και είπε. λάβετε φάγετε. τού
το μου εστί το σῶμα το υπέρ υμῶν κλώ=
μενον. τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν.
ωσαύτως και το ποτήριον μετά το δειπνή
σαι λέγων. τούτο το ποτήριον η καινή δι=
αθήκη εστίν εν τω εμῶ αίματι. τούτο ποιεί=
τε οσάκις αν πίνητε εις την εμήν ανάμνησιν.
οσάκις γαρ αν εσθίητε τον άρτον τούτον
και το ποτήριον τούτο πίνητε, τον θάνατον
του κυρίου καταγγέλλετε άχρις ου αν ἔλ
θη. ώστε ος αν εσθίη τον άρτον τούτον, η πί
νη το ποτήριον του κυρίου αναξίως, ένο=
χος έσται του σώματος και του αίματος
του κυρίου. δοκιμαζέτω δε άνθρωπος εαυ=
τόν, και ούτως εκ του άρτου εσθιέτω και εκ
του ποτηρίου πινέτω. ο γαρ εσθίων και
πίνων αναξίως, κρίμα εαυτῶ εσθίει και πί
νει μη διακρίνων το σῶμα του κυρίου. δια
τούτο εν υμῖν πολλοί ασθενείς και άρρωσ=
τοι και κοιμῶνται ικανοί. ει γαρ εαυτούς διε
κρίνομεν, ουκ αν εκρινόμεθα. κρινόμενοι δε
υπό του κυρίου παιδευόμεθα, ίνα μη συν
τω κόσμω κατακριθῶμεν. ώστε αδελφοί
μου συνερχόμενοι εις το φαγεῖν αλλή=
λους εκδέχεσθε. ει δε τις πεινά, εν οίκω εσ
θιέτω, ίνα μη εις κρίμα συνέρχησθε. τα δε
λοιπά ως αν έλθω διατάξομαι. Cap. 12.

Περί δε των πνευματικῶν αδελφοί ου θέ
λω υμάς αγνοεῖν. οίδατε ότι ότε έθνη ή
τε προς τα είδωλα τα άφωνα ως αν ήγεσ=
θε απαγόμενοι. διό γνωρίζω υμῖν ότι ου=
δείς εν πνεύματι θεού λαλῶν λέγει ανάθε
μα ιησούν. και ουδείς δύναται ειπεῖν κύρι=
ον ιησούν, ει μή εν πνεύματι αγίω. διαιρέ=
σεις δε χαρισμάτων εισί, το δε αυτό πνεύ=
μα. και διαιρέσεις διακονιῶν εισί, και ο αυ=
τός κύριος. και διαιρέσεις ενεργημάτων ει=
σίν, ο δε αυτός εστί θεός ο ενεργῶν τα πάν
τα εν πάσιν. εκάστω δε δίδοται η φανέρω=
σις του πνεύματος προς το συμφέρον. ῶ
μεν γαρ διά του πνεύματος δίδοται λό=
γος σοφίας. άλλω δε λόγος γνώσεως κα=
τά το αυτό πνεύμα. ετέρω δε πίστις εν τω
αυτῶ πνεύματι. άλλω δε χαρίσματα ια=
μάτων εν τω αυτῶ πνεύματι. άλλω δε ε=
νεργήματα δυνάμεων. άλλω δε προφητεί=
α. άλλω δε διακρίσεις πνευμάτων. ετέρω
δε γένη γλωσσῶν. άλλω δε ερμηνεία γλω

eos q̄ nō hñt. Quid dicā vobiſ. Lau=
do vos in hoc: non laudo. Ego enim
accepi a dño qđ ⁊ tradidi
vobis: qm̄ dñs ieſus in qua nocte
tradebat accepit panem ⁊ grās agens
fregit ⁊ dixit. Accipite ⁊ mãducate. Mat.
ē corp⁹ meū qđ p̄ vobiſ tradet. Hoc Mar. 4
Hoc facite in meam commemoratioñe. Luc.
Siľr ⁊ calicem poſtq̄ cenauit Heb.
dicens. Hic calix nouū teſtamentū eſt
in meo ſanguine. Hoc facite
quotiẽſcūq3 biberitiſ i meā ꝯmēoratōe3.
Quotiẽſcūq3 ei mãducabitiſ panē hunc
⁊ calicē bibetis: morte3
dñi annunciabitiſ donec veniat. bibe
Itaq3 q̄cūq3 mãducauerit panē hunc ⁊
berit calicem domini indigne: reus
erit corporis ⁊ ſanguinis
domini. Probet autem ſemetipſu3 hō
⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de
calice bibat. Qui enim manducat et Mat.
bibit idigne: iudiciū ſibi mãducat ⁊ bi
bit: non diiudicãs corpus dñi. Ideo
inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles: ⁊
dormiũt multi. Qđ ſi noſmetipſos diiu
dicarem⁹: nō vtiq3 iudicaremur. Dū iu
dicamur ãt a dño corripimur: vt nō cū
hoc mūdo dãnemnr. Itaq3 fratres
mei cū ꝯuenitis ad mãducãdū inuice3
expectate. Si q̄s eſurit: domi mãdu=
cet: vt nō in iudiciū ꝯueniatis.
Cetera ãt cū venero diſponã. Cap. 12.

DE ſpiritalib⁹ ãt nolo gẽtes
vos ignorare frẽs. Scitis ãt qm̄ cū
eẽtiſ: ad ſimulacra muta p̄ut ducebami
ni eũtes. Iđ notū vobis facio: q̄ nemo
in ſpiritu dei loquens dicit anathema
ieſu. Et nemo poteſt dicere dominus
ieſus niſi in ſpiritu ſctō. Diuiſiones
vo gratiarū ſunt: idem autem ſpirit⁹.
Et diuiſiões miniſtrationū ſũt: idē aũt
dñs. Et diuiſiones operationum ſunt:
idem vero deus qui operatur omnia
i oib⁹. Unicuiq3 aũt dat manifeſtatio
ſpiritus ad vtilitatem. Alij
quidem per ſpiritum datur ſermo
ſapientie: alij autem ſermo ſcie ſcđm
eundem ſpiritum. Alteri fides in
eodem ſpiritu: alij gratia ſanitatum
in vno ſpiritu. Alij operatio
virtutum: alij prophetia:
alij diſcretio ſpirituum: alij
genera linguaꝝ: alij īterp̄tatio ſermonū.

σσῶν. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ/τὸ ἓν καὶ/τὸ
αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς
βούλεται. καθάπερ γὰρ/τὸ σῶμα ἕν ἐστι,
καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ/τὰ μέλη
/τοῦ σώματος/τοῦ ἑνός πολλὰ ὄντα ἕν ἐσ=
τι σῶμα, οὕτω καὶ/ὁ Χριστός. καὶ γὰρ ἐν ἑ
νὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπ=
τίσθημεν, εἴτε ἰουδαῖοι, εἴτε ἕλληνες, εἴτε
δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες εἰς ἓν
πνεῦμα ἐποτίσθημεν. καὶ γὰρ/τὸ σῶμα οὐκ
ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπῃ/ὁ
πούς, ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ οὐκ εἰμὶ ἐκ/τοῦ
σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ/τοῦ
σώματος. καὶ ἐὰν εἴπῃ/τὸ οὖς, ὅτι οὐκ εἰμὶ
ὀφθαλμός οὐκ εἰμὶ ἐκ/τοῦ σώματος, οὐ
παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ/τοῦ σώματος. εἰ ὅ
λον/τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ/ἡ ἀκοή. εἰ ὅ
λον ἀκοή, ποῦ/ἡ ὄσφρησις. νυνὶ δὲ/ὁ θεὸς ἔ
θετο/τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν/τῷ σώμα
τι καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν/τὰ πάντα ἓν μέ=
λος, ποῦ/τὸ σῶμα. νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέ=
λη, ἓν δὲ σῶμα. οὐ δύναται δὲ/ὁ ὀφθαλ=
μὸς εἰπεῖν/τῇ χειρί, χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ
πάλιν/ἡ κεφαλὴ/τοῖς ποσί, χρείαν ὑμῶν
οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον/τὰ δοκοῦν
τα μέλη/τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρ=
χειν, ἀναγκαῖά ἐστι. καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμό=
τερα εἶναι/τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν πε=
ρισσοτέραν περιτίθεμεν. καὶ/τὰ ἀσχήμονα ἡ
μῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει./τὰ
δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ἀλλ/ὁ
θεὸς συνεκέρασε/τὸ σῶμα/τῷ ὑστεροῦντι
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα
ἐν/τῷ σώματι, ἀλλὰ/τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλή=
λων μεριμνῶσι/τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἓν
μέλος, συμπάσχῃ πάντα/τὰ μέλη. εἴτε δο=
ξάζεται ἓν μέλος, συγχαίρῃ πάντα/τὰ μέλη.
ὑμεῖς δὲ ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη
ἐκ μέρους. καὶ οὓς μὲν ἔθετο/ὁ θεὸς ἐν
/τῇ ἐκκλησίᾳ, πρῶτον ἀποστόλους, δεύ=
τερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔ=
πειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν.
μὴ πάντες ἀπόστολοι. μὴ πάντες προ
φῆται. μὴ πάντες διδάσκαλοι. μὴ πάν=
τες δυνάμεις. μὴ πάντες χαρίσματα ἔ=
χουσιν ἰαμάτων. μὴ πάντες γλώσσαις λα
λοῦσι. μὴ πάντες διερμηνεύουσι. ζηλοῦτε δὲ
/τὰ χαρίσματα/τὰ κρείττονα καὶ ἔτι καθ ὑπερ
βολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ca.13.
Ἐὰν/ταῖς γλώσσαις/τῶν ἀνθρώπων λα=
λῶ καὶ/τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ
ἔχω, γέγονα χαλ=

Hec aũt omnia operatur vnus atq;
idem spiritus: diuidens singulis prout
vult. Sicut enim corpus vnum est Roma.12.b. Ephe.4.a.
⁊ mẽbra habet multa: oĩa aũt mẽbra
corporis cũ sint multa: vnũ tñ corpus
ita ⁊ xp̃s. Etenim in vno [sunt:]
spiritu oẽs nos in vnũ corpus baptiza
ti sumꝰ: siue iudei siue gentiles: siue
serui siue liberi: ⁊ omnes in vno
spũ potati sumus. Nam et corpus nõ
est vnũ mẽbrũ sed multa. Si dixerit
pes: qm̃ nõ sum manus nõ sum de
corpore: num ideo non est de
corpe? Et si dixerit auris: qm̃ nõ sum C
oculus non sum de corpore: num
ideo nõ est de corpore? Si totum
corpus oculus: vbi auditus? Si autẽ
auditꝰ vbi odoratꝰ? Nũc aũt posuit deꝰ
membra vnumqdq; eorum in corpore
sicut voluit. Qd si eẽnt oĩa vnũ mẽbꝝ:
vbi corpus? Nũc aũt multa qdẽ mẽbra:
vnũ aũt corpus. Non potest aũt oculus
dicere manui: opera tua nõ indigeo: a
ut iterũ caput pedibꝰ: nõ estis mihi neces
sarij. Sed multo magis que videntur
membra corporis infirmiora esse:
necessariora sunt. Et que putamꝰ igno
biliora mẽbra eẽ corpis: his honorẽ abũ
dãtiorẽ circũdamꝰ. Et q̃ inhonesta sũt no
stra abundantiorem honestatem habẽt.
Honesta aũt nostra nullius egent. Sed D
deus temperauit corpus ei cui deerat
abũdãtiorẽ tribuẽdo honorem vt nõ sit
scisma in corpe: sed in idipsum pro in
uicẽ sollicita sint mẽbra. Et si qd patit̃ Roma.8.b. Hebre.4.d
vnũ mẽbrũ: cõpatiũtur oĩa mẽbra. Si
ue gliat̃ vnũ mẽbrũ ꝯgaudẽt oĩa mẽbra.
Vos aũt estis corpus christi ⁊ mẽbra Ephe.4.d.
de mẽbro. Et quosdã qdẽ posuit deꝰ i
ecclesia: primum apostolos: secundo
prophetas: tertio doctores: deinde
virtutes: exinde gratias curationum:
opitulatiões: gubernatiões: gña ligua
rum: interp̃tationes sermonũ. Nunqd oẽs
apl'i? Nunqd oẽs ꝓphete? Nunqd oẽs
doctores? Nunqd oẽs v̾tutes? Nunqd
oẽs grãz hñt curationũ? Nũqd oẽs lin
guis loquũt̃? Nũqd oẽs iterp̃tant̃. Emu j.14.a.
lami aũt charismata meliora: et adhuc
excellẽtiorẽ viã vobis demõstro. Cap.13.
Si linguis hominum loquar A
⁊ angelorum: charitatẽ autẽ non
habeam: factus sum velut es

κός ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται. ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι καταργηθήσονται, εἴτε γλῶσσαι παύσονται, εἴτε γνῶσις καταργηθήσεται. ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην. ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι᾽ ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα. μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

h. In aliis exemplaribus grecis habetur. καυχήσωμαι. Idest glorier. ut ait beatus Hieronymus super epistola ad galatas capit. 5. uide ibi.

sonās aut cymbalū tiniēs. Et si habuero ꝓphetiā et nouerim mysteria omnia et omnem scientiam: et si habuero oēm fidem ita vt montes transferam: charitatē aūt nō habuero: nihil sū. Et si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas: et si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā: charitatē aūt nō habuero nihil mihi ꝓdest. Charitas patiēs est: benigna ē. Charitas nō emulat nō agit ꝑperā: nō īflatur nō ē ambitiosa: non querit que sua sunt. Non irritatur: non cogitat malum: non gaudet super iniq̄tate: ꝯgaudet āt veritati. Omnia suffert: oīa credit: omnia sperat omnia sustinet. Charitas nunq̄ excidit. Siue ꝓphetie euacuabuntur siue lingue cessabunt: siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimꝰ: et ex ꝑte prophetamus. Cum aūt venerit qđ perfectum est: euacuabit qđ ex ꝑte ē. Cū essem puulus loq̄bar vt puulꝰ: sapiebā vt paruulus: cogitabam vt paruulus. Q̄n autem fctūs sum vir: euacuaui q̄ erant puuli. Videmus nūc ꝑ speculū in enigmate: tūc aūt facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscā sicut et cognitus sum. Nunc āt manēt fides: spes: charitas: tria hec. Maior autem horum est charitas.

sup.

Cap. 14.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ, οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει. πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μείζων γὰρ ὁ προφητεύων, ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. νυνὶ δὲ ἀδελφοὶ ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω, ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ. ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον. καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς

Cap. 14.

Sectamini charitatē: emulamini spiritualia: magis āt vt ꝓphetetis. Qui enim loquitur lingua: nō hoībus loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spū āt loq̄t mysteria. Nā q̄ ꝓphetat: hominibus loquit ad edificationem et exhortationē et ꝯsolationem. Qui loq̄t ligua semetipm edificat: q̄ āt ꝓphetat ecclesiam dei edificat. Volo āt omnes vos loq̄ linguis: magis autem prophetare. Nā maior est qui prophetat q̄ q̄ loquitur linguis: nisi forte iterpretetur vt ecclia edificationē accipiat. Nūc āt frēs si venero ad vos liguis loquēs: qđ vobis ꝓdero: nisi vobis loquar: aut in reuelatiōe: aut in scia: aut in prophetia: aut in doctrina. Tn̄ q̄ sine aīa sunt vocē dātia siue tibia: siue cithara: nisi distinctionē sonituū dederit: quomodo scietur id qđ canit aut qđ citharizatur. Etenim si incertam vocem det tuba: quis

sup.

παρασκευάσεται εις πόλεμον. ούτω και
υμείς διά της γλώσσης εάν μη εύσημον
λόγον δώτε, πως γνωσθήσεται το λαλού
μενον, έσεσθε γαρ εις αέρα λαλούντες. το=
σαύτα ει τύχοι γένη φωνών εστίν εν κόσ=
μω, και ουδέν αυτών άφωνον. εάν ουν μη
ειδώ την δύναμιν της φωνής, έσομαι τω λα
λούντι βάρβαρος, και ο λαλών εν εμοί βάρ
βαρος. ούτω και υμείς επεί ζηλωταί εστέ
πνευμάτων προς την οικοδομήν της εκκλη
σίας ζητείτε ίνα περισσεύητε. διόπερ ο λαλών
γλώσση προσευχέσθω ίνα διερμηνεύη. εάν
γαρ προσεύχωμαι γλώσση, το πνεύμα μου
προσεύχεται, ο δε νους μου άκαρπος εστί.
τι ουν εστί. προσεύξομαι τω πνεύματι, προ
σεύξομαι δε και τω νοΐ. ψαλώ τω πνεύματι,
ψαλώ δε και τω νοΐ. επεί εάν ευλογήσης
τω πνεύματι, ο αναπληρών τον τόπον του
ιδιώτου πως ερεί το αμήν επί τη ση ευ=
χαριστία, επειδή τι λέγεις ουκ οίδε. συ μεν
γαρ καλώς ευχαριστείς, αλλ ο έτερος ουκ
οικοδομείται. ευχαριστώ τω θεώ μου πάν
των υμών μάλλον γλώσσαις λαλών. αλλ
εν εκκλησία θέλω πέντε λόγους δια του νο
ός μου λαλήσαι, ίνα και άλλους κατηχήσω,
η μυρίους λόγους εν γλώσση. αδελφοί
μη παιδία γίνεσθε ταις φρεσίν, αλλά τη κα
κία νηπιάζετε, ταις δε φρεσί τέλειοι γίνεσθε.
εν τω νόμω γέγραπται. ότι εν ετερογλώ=
σσοις και εν χείλεσιν ετέροις λαλήσω τω λα
ώ τούτω, και ουδ ούτως εισακούσονται
μου λέγει κύριος. ώστε αι γλώσσαι εις ση
μείον εισίν, ου τοίς πιστεύουσιν αλλά τοις
απίστοις, η δε προφητεία ου τοις απίστοις,
αλλά τοις πιστεύουσιν. εάν ουν συνέλθη η
εκκλησία όλη επί το αυτό και πάντες γλώ
σσαις λαλώσιν, εισέλθωσι δε ιδιώται η άπι
στοι, ουκ ερούσιν ότι μαίνεσθε. εάν δε πάν
τες προφητεύωσιν, εισέλθη δε τις άπιστος
η ιδιώτης, ελέγχεται υπό πάντων, ανακρί=
νεται υπό πάντων. και ούτω τα κρυπτά
της καρδίας αυτού φανερά γίνεται, και
ούτω πεσών επί πρόσωπον προσκυνή=
σει τω θεώ, απαγγέλλων ότι ο θεός όντως
εν υμίν εστί. τι ουν εστίν αδελφοί. όταν
συνέρχησθε έκαστος υμών ψαλμόν έχει,
διδαχήν έχει γλώσσαν έχει, αποκάλυψιν
έχει, ερμηνείαν έχει, πάντα προς οικοδομήν
γινέσθω. είτε γλώσση τις λαλεί κατά δύο,
η το πλείστον τρείς και ανά μέρος, και εις
διερμηνευέτω. εάν δε μη η διερμηνευτής σι=
γάτω εν εκκλησία, εαυτώ δε λαλείτω, και

parabit se ad bellum? Ita et
vos per linguam nisi manifestum
sermonẽ dederitꝭ: quõ scietur id qđ dr:
eritis enim in aera loquẽtes. Tã mul=
ta vtputa genera liguarũ sũt in hoc mũ=
do ⁊ nihil sine voce est. Si ergo nescie
ro virtutem vocis: ero ei cui loquor
barbarus: ⁊ qui loquit̃ mihi barbarus.
Sic ⁊ vos quoniam emulatores estis
spirituum ad edificationem ecclesie
querite vt abundetis: et ideo qui loqui
tur lingua oret vt interpretetur. Naʒ si
orem lingua: spiritus meus
orat: mens autem mea sine fructu est.
Quid ergo est? Orabo spũ: orabo
⁊ mente. Psallam spiritu:
psallam ⁊ mente. Ceterum si bñdixeris
spiritu: quis supplet locum
idiote? Quõ dicet amẽ sup tuã bñdi=
ctionẽ? Qm̃ quid dicas nescit. Nã tu q̃
dẽ bene gr̃as agis: ſʒ alter non
edificat̃. Gr̃as ago deo meo ꝙ oium
vestrum lingua loquor. Sed
in ecclesia volo quinqʒ verba sensu
meo loqui: vt et alios instruam
q̃ʒ decẽ milia verborũ in lingua. Fra=
tres nolite pueri effici sensibꝰ: sed mali
tia puuli estote: sensibꝰ ãt pfecti estote.
In lege eĩ scriptũ est. Qm̃ in alijs lin= Esaie.8.a.
guis et in labijs loquar populo
huic: et nec sic exaudient
me dicit dñs. Itaqʒ lingue in signum
sunt non fidelibus sed
infidelibus: ꝓphetie aũt nõ infidelibus:
sed fidelibus. Si ergo conueniat
vniuersa ecclesia in vnuʒ ⁊ omnes lin=
guis loquant̃: ĩtrẽt aũt idiote aut infide
les: nõne dicẽt q̃d ĩsanitis? Si ãt oẽs
ꝓphetẽt: intrat aũt q̃s infidelis
vel idiota: ꝯuincit̃ ab oibus: diiudicat̃
ab omnibus. Occulta enim
cordis eius manifesta fiunt: et
ita cadens in faciem adorabit
deum: pronuncians ꝙ vere deus
in vobis sit. Quid ergo est frẽs? Cuʒ
ꝯuenitis vnusquisqʒ vestrũ psalmuʒ hʒ:
doctrinã hʒ: apocalypsin hʒ: liguã hʒ:
ĩterp̃tationẽ hʒ: oia ad edificationẽ
fiãt. Siue lingua quis loquit̃: ſʒ duos:
aut vt multũ tres: ⁊ p partes: ⁊ vnus
interp̃tet̃. Si aũt nõ fuerit ĩterpres ta=
ceat in ecclesia: sibi autem loquatur: et

B
C

τῷ θεῷ. προφῆται δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν,
καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ἐὰν δὲ ἄλλῳ
ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω.
δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα ἕκαστοι πάντες προ-
φητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάν-
τες παρακαλῶνται. καὶ πνεύματα προφη-
τῶν προφήταις ὑποτάσσεται. οὐ γάρ ἐσ-
τιν ἀκαταστασίας ὁ θεός ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν
πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. αἱ γυ-
ναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν.
οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν ἀλλ
ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ
δέ τι μαθεῖν ἐθέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους
ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν. αἰσχρὸν γάρ ἐσ-
τιν ἐν ἐκκλησίᾳ γυναιξὶ λαλεῖν. ἢ ἀφ' ὑμῶν
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μό-
νους κατήντησεν. εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶ-
ναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω
ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. εἰ δέ τις ἀγ-
νοεῖ, ἀγνοείτω. ὥστε ἀδελφοί μου ζηλοῦτε
τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις
μὴ κωλύετε. πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ
τάξιν γινέσθω. Cap. 15.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν ἀδελφοί τὸ εὐαγγέλι-
ον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρε-
λάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσ-
θε. τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέ-
χετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. παρέδω-
κα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον,
ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ
ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γρα-
φάς, καὶ ὅτι ὤφθη κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα.
ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς
ἐφάπαξ. ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρ-
τι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν. ἔπειτα ὤφθη ἰα-
κώβῳ, ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ἔσ-
χατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι
ὤφθη κἀμοί. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος
τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσ-
θαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ θεοῦ. χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλ-
λὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπί-
ασα. οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ
σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕ-
τω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.
εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐ-
γήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀ-
νάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν. εἰ δὲ ἀνάστα-
σις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερ-
ται, εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν

deo. Prophete autem duo aut tres dicant:
et ceteri diiudicent. Quod si alij
revelatum fuerit sedenti: prior taceat.
Potestis enim omnes per singulos propheta-
re: ut omnes discant et omnes
exhortentur. Et spiritus prophetarum
prophetis subiectus est. Non enim dissensionis est
deus sed pacis: sicut et in
omnibus ecclesijs sanctorum doceo. Mulie-
res in ecclesijs taceant.
Non enim permittitur eis loqui sed
subditas esse: sicut et lex dicit. Si
quid autem volunt discere: domi viros suos
interrogent. Turpe est enim
mulieri loqui in ecclesia. An a vobis
verbum dei processit: aut in vos solos
pervenit? Si quis videtur propheta esse
aut spiritualis: cognoscat que scribo
vobis: quia domini sunt mandata. Si quis autem i-
gnorat: ignorabitur. Itaque fratres emulami-
ni prophetare: et loqui linguis
nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum
ordinem fiant in vobis. Cap. 15.

Notum autem vobis facio fratres evangelium
quod predicavi vobis: quod et accepistis:
in quo et statis: per quod et salvamini:
qua ratione predicaverim vobis: si tenetis:
nisi frustra credidistis. Tradidi
enim vobis in primis quod et accepi:
quoniam christus mortuus est pro peccatis
nostris secundum scripturas: et quia sepultus est: et
quia resurrexit tertia die secundum scripturas:
et quia visus est cephe: et post hoc undecim.
Deinde visus est plus quam quingentis fratribus
simul: ex quibus multi manent usque adhuc:
quidam autem dormierunt. Deinde visus est ia-
cobo: deinde apostolis omnibus. Novissime
autem omnium tanquam abortivo
visus est et mihi. Ego enim sum minimus
apostolorum: qui non sum dignus vocari
apostolus: quoniam persecutus sum ecclesiam
dei. Gratia autem dei sum id quod sum: et
gratia eius in me vacua non fuit: sed
abundantius illis omnibus laboravi.
Non ego autem sed gratia dei
mecum. Sive enim ego sive illi: sic
predicavimus et sic credidistis.
Si autem christus predicatur quod resurrexit a
mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis quoniam
resurrectio mortuorum non est? Si autem resur-
rectio mortuorum non est: neque christus resurre-
xit. Si autem christus non resurrexit: inanis est

άρα/το κήρυγμα ημών, κενή δε και/η πίστις υμών. ευρισκόμεθα δε και ημείς ψευδομάρτυρες/του θεού, ότι εμαρτυρήσαμεν κατά/του θεού ότι ήγειρε/τον Χριστόν ον ουκ ήγειρεν, είπερ άρα νεκροί ουκ εγείρονται. ει γαρ νεκροί ουκ εγείρονται, ουδε Χριστός εγήγερται. ει δε Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία/η πίστις υμών. έτι εστέ εν/ταις αμαρτίαις υμών. άρα και/οι κοιμηθέντες εν Χριστώ απώλοντο. ει εν/τη ζωή ταύτη ηλπικότες εσμέν εν Χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων ανθρώπων εσμέν. νυνί δε Χριστός εγήγερται εκ νεκρών, απαρχή/των κεκοιμημένων εγένετο. επειδή γαρ δι ανθρώπου/ο θάνατος και δι ανθρώπου ανάστασις νεκρών. ώσπερ γαρ εν/τω αδάμ πάντες αποθνήσκουσιν, ούτω και εν/τω Χριστώ πάντες ζωοποιηθήσονται. έκαστος δε εν/τω ιδίω τάγματι. απαρχή Χριστός, έπειτα οι/του Χριστού εν/τη παρουσία αυτού. είτα/το τέλος όταν παραδώ/την βασιλείαν/τω θεώ και πατρί, όταν καταργήση πάσαν αρχήν και πάσαν εξουσίαν και δύναμιν. δει γαρ αυτόν βασιλεύειν άχρις ου αν θη πάντας/τους εχθρούς υπό/τους πόδας αυτού. έσχατος εχθρός καταργείται/ο θάνατος. πάντα γαρ υπέταξεν υπό/τους πόδας αυτού. όταν δε είπη ότι πάντα υποτέτακται, δηλονότι εκτός/του υποτάξαντος αυτώ/τα πάντα. όταν δε υποταγή αυτώ/τα πάντα, τότε και αυτός/ο υιός υποταγήσεται/τω υποτάξαντι αυτώ/τα πάντα, ίνα η/ο θεός/τα πάντα εν πάσιν. επεί τι ποιήσουσιν/οι βαπτιζόμενοι υπέρ/των νεκρών. ει/όλως νεκροί ουκ εγείρονται, τι και βαπτίζονται υπέρ/των νεκρών. τι και ημείς κινδυνεύομεν κατά πάσαν ώραν. καθ ημέραν αποθνήσκω νη/την υμετέραν καύχησιν, ην έχω εν Χριστώ ιησού/τω κυρίω ημών. ει κατά άνθρωπον εθηριομάχησα εν εφέσω, τι μοι/το όφελος ει νεκροί ουκ εγείρονται. φάγωμεν και πίωμεν, αύριον γαρ αποθνήσκομεν. μη πλανάσθε. φθείρουσιν ήθη Χριστά ομιλίαι κακαί. εκνήψατε δικαίως και μη αμαρτάνετε. αγνωσίαν γαρ θεού τινές έχουσι. προς εντροπήν υμών λέγω. αλλ ερεί τισ. πωσ εγείρονται/οι νεκροί. ποίω δε σώματι έρχονται. άφρον συ ο σπείρεις ου ζωοποιείται εάν μη αποθάνη. και ο σπείρεις, ου/το σώμα/το γενησόμενον σπείρεισ, αλλά γυμνόν κόκκον, ει τύχοι σίτου, η τινόσ/των λοιπών. /ο δε θεόσ αυτώ δίδωσι σώ=

predicatio nostra: inanis et fides vestra. Inuenimur autē et falsi testes dei: qm̄ testimonium diximus aduersus deum q̄d suscitauerit christum: quē non suscitauit si mortui non resurgunt. Nā si mortui nō resurgūt: neqȝ christ9 resurrexit. Q̄d si christus nō resurrexit vana est fides vestra. Adhuc ei estis in pctis vr̄is. Ergo et q̄ dormierūt in xp̄o perierūt. Si in hac vita tm̄ in xp̄o sperātes sumus: miserabiliores sum9 oibus hoibus. **C**

Nunc aūt christus resurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniam quidem per hominem mors ꝛ p hoiez resurrectio mortuorū. Et sicut in adam omnes moriuntur: ita ꝛ in christo omnes viuificabuntur. Unusquisqȝ āt in suo ordine: primitie xp̄s. Deinde hi qui sunt christi q̄ in aduētu ei9 crediderūt. Deide finis cū tradiderit regnuȝ deo ꝛ patri: cum euacuauerit omnem principatum et potestatem ꝛ ꝟtutē. Opȝ autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedib9 ei9. Nouissime āt inimica destruetur mors. Oia eniȝ subiecit sub pedibus eius. Cum autȝ dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio p̄ter eū q̄ subiecit ei oia. Cū autȝ subiecta fuerit illi omnia: tunc et ipse filius subiectus erit illi qui subiecit sibi omnia: vt sit deus oia in oibus. **D**

Coll.1.c. 1.Thes.4.d

p̄s.109.

Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis? Si oino mortui nō resurgūt: vt q̄d ꝛ baptizantur pro illis? Ut quid et nos piclitamur oi hora? Quottidie morior per vestraȝ gloriam fratres: quaȝ habeo in xp̄o iesu dn̄o nostro. Si ꝯm hoiez ad bestias pugnaui ephesi: q̄d mihi prodest si mortui nō resurgūt. Māducem9 et bibam9 cras ei moriemur. Nolite seduci. Corrūpūt mores bonos colloquia mala. Euigilate iuste: et nolite peccare. Ignorātiā ei dei q̄dā hn̄t. Ad reuerentiam vobis loquor. Sȝ dicit aliqs. Quō resurgunt mortui? Quali aūt corpore veniēt. Insipiēs tu q̄d seminas non viuificat nisi pri9 moriat. Et quod seminas: non corpus q̄d futuꝝ est seminas: sed nudū granū: vt puta tritici aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus

r. Per vestram gloriam: est modus iurandi in greco.

Esaie.22.d. et.56.d.

μα καθώς ηθέλησε, και εκάστω/ Τωμ σπερμάτωμ/ Το ίδιομ σώμα. ου πάσα σάρξ/ η αυτή σάρξ, αλλά άλλη μεμ αμθρώπωμ, άλλη δε σάρξ κτημώμ, άλλη δε ιχθύωμ, άλλη δε πτημώμ. και σώματα επουραμία, και σώματα επίγεια. αλλ' ετέρα μεμ/ η/ Τωμ επουραμίωμ δόξα, ετέρα δε/ η/ Τωμ επιγείωμ. άλλη δόξα ηλίου, και άλλη δόξα σελήμης, και άλλη δόξα αστέρωμ. αστήρ γαρ αστέρος διαφέρει εμ δόξη. ούτω και/ η αμάστασις/ Τωμ μεκρώμ. σπείρεται εμ φθορά, εγείρεται εμ αφθαρσία. σπείρεται εμ ατιμία, εγείρεται εμ δόξη. σπείρεται εμ ασθεμεία, εγείρεται εμ δυμάμει. σπείρεται σώμα ψυχικόμ, εγείρεται σώμα πμευματικόμ. εστί σώμα ψυχικόμ, και εστί σώμα πμευματικόμ, ούτω και γέγραπται. εγέμετο/ ο πρώτος άμθρωπος αδάμ εις ψυχήμ ζώσαμ, / ο έσχατος αδάμ εις πμεύμα ζωοποιούμ. αλλ' ου πρώτομ/ Το πμευματικόμ, αλλά/ Το ψυχικόμ, έπειτα/ Το πμευματικόμ. / ο πρώτος άμθρωπος εκ γης χοϊκός, / ο δεύτερος άμθρωπος/ ο κύριος εξ ουραμού. οίος/ ο χοϊκός, Τοιούτοι και/ οι χοϊκοί, και οίος/ ο επουραμίος Τοιούτοι και/ οι επουραμίοι. και καθώς εφορέσαμεμ/ Τημ εικόμα/ Του χοϊκού, φορέσωμεμ και/ Τημ εικόμα/ Του επουραμίου. Τούτο δε φημί αδελφοί, ότι σαρξ και αίμα βασιλείαμ θεού κληρομομήσαι ου δύμαμται, ουδέ/ η φθορά/ Τημ αφθαρσίαμ κληρομομεί. ιδού μυστήριομ υμίμ λέγω. πάμτες μεμ ου κοιμηθησόμεθα, πάμτες δε αλλαγησόμεθα, εμ ατόμω εμ ριπή οφθαλμού, εμ/ Τη εσχάτη σάλπιγγι. σαλπίσει γαρ, και/ οι μεκροί εγερθήσομται άφθαρτοι, και ημείς αλλαγησόμεθα. δει γαρ/ Το φθαρτόμ Τούτο εμδύσασθαι αφθαρσίαμ, και/ Το θμητόμ Τούτο εμδύσασθαι αθαμασίαμ. όταμ δε/ Το φθαρτόμ Τούτο εμδύσηται αφθαρσίαμ, και/ Το θμητόμ Τούτο εμδύσηται αθαμασίαμ, Τότε γεμήσεται/ ο λόγος/ ο γεγραμμέμος. κατεπόθη/ ο θάματος εις μίκος. πού σου θάματε/ Το κέμτρομ, πού σου άδη/ Το μίκος. / Το δε κέμτρομ/ Του θαμάτου/ η αμαρτία/ η δε δύμαμις/ Της αμαρτίας/ ο μόμος. / Τω δε θεώ χάρις/ Τω διδόμτι ημίμ/ Το μίκος διά/ Του κυρίου ημώμ ιησού χριστού. ώστε αδελφοί μου αγαπητοί εδραίοι γίμεσθε, αμετακίμητοι περισσεύομτες εμ/ Τω έργω/ Του κυρίου πάμτοτε, ειδότες ότι/ ο κόπος υμώμ ουκ εστί κεμός εμ κυρίω. Cap. 16.

Alia littera greca habet πάμτες μεμ ουμ κοιμηθησόμεθα αλλ' ου πάμτες αλλαγησόμεθα. Id est omnes quidem igitur dormiemus: sed non omnes immutabimur. Vide de hoc beatum Hieronymum in epistola ad Minerium et Alexandrum de resurrectione carnis.

Περί δε/ Της λογίας/ Της εις/ Τους αγίους ώσπερ διέταξα/ Ταις εκκλησίαις/ Της γαλατίας, ούτω και υμείς ποιήσατε κατά μί-

sicut vult: et vnicuiqz seminuz proprium corpus. Non omnis caro eadem caro: sed alia hominum: alia pecorum: alia volucrum: alia autem piscium. Et corpora celestia: et corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria: alia autem terrestrium. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione: surget in incorruptione. Seminatur in ignobilitate: surget in gloria. Seminatur in infirmitate: surget in virtute. Seminatur corpus animale: surget corpus spirituale. Si est corpus animale: est et spirituale: sicut scriptum est. Factus est primus homo adam in animam viuentem: nouissimus adam in spiritum viuificantem. Sed non prius quod spirituale est: sed quod animale: deinde quod spirituale. Primus homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus: tales et terreni: et qualis celestis tales et celestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni: portemus et imaginem celestis. Hoc autem dico fratres: quia caro et sanguis regnuz dei possidere non possunt: neqz corruptio incorruptelam possidebit. Ecce mysterium vobis dico. Omnes quidem resurgemus: sed non omnes immutabimur: in momento: in ictu oculi: in nouissima tuba. Canet enim tuba: et mortui resurgent incorrupti et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem: et mortale hoc induere immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem: tunc fiet sermo qui scriptus est. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua: vbi est mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est: virtus vero peccati lex. Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum iesum christum. Itaqz fratres mei dilecti stabiles estote: et immobiles abundantes in omni opere domini semper: scientes quod labor vester non est inanis in domino. Cap. 16.

De collectis autem que fiunt in sanctos sicut ordinaui in ecclesijs galatie: ita et vos facite per vnam

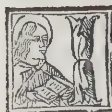
αν σαββάτων. έκαστος υμών παρ εαυτώ τι
θέτω θησαυρίζων ότι εάν ευοδώται. ίνα μη
όταν έλθω τότε λογίαι γίνονται. όταν δε
παραγένωμαι, ους εάν δοκιμάσητε δι επι
στολών, τούτους πέμψω απενεγκείν την χά
ριν υμών εις ιερουσαλήμ. εάν δε η άξιον
του καμέ πορεύεσθαι, συν εμοί πορεύσον=
ται. ελεύσομαι δε προς υμάς όταν μακε=
δονίαν διέλθω. μακεδονίαν γαρ διέρχομαι
προς υμάς δε τυχόν παραμενώ, η και πα
ραχειμάσω, ίνα υμείς με προπέμψητε ου ε=
άν πορεύωμαι. ου θέλω γαρ υμάς άρτι εν
παρόδω ιδείν. ελπίζω δε χρόνον τινά επι
μείναι προς υμάς, εάν ο κύριος επιτρέπη. ε
πιμενώ δε εν εφέσω έως της πεντηκοστής.
θύρα γαρ μοι ανέωγε μεγάλη και ενεργής,
και αντικείμενοι πολλοί. εάν δε έλθη τιμό=
θεος, βλέπετε ίνα αφόβως γένηται προς υ=
μάς, το γαρ έργον κυρίου εργάζεται ως και
εγώ. μη τις ουν αυτόν εξουθενήσει. προ=
πέμψατε δε αυτόν εν ειρήνη, ίνα έλθη προς
με. εκδέχομαι γαρ αυτόν μετά των αδελ=
φών. περί δε απολλώ του αδελφού πολ=
λά παρεκάλεσα αυτόν ίνα έλθη προς υμάς
μετά των αδελφών, και πάντως ουκ ην θέ=
λημα ίνα νυν έλθη. ελεύσεται δε όταν ευ=
καιρήση. γρηγορείτε, στήκετε εν τη πίστει,
ανδρίζεσθε, κραταιούσθε, πάντα υμών εν α
γάπη γινέσθω. παρακαλώ δε υμάς αδελ=
φοί, οίδατε την οικίαν στεφανά ότι εστίν α
παρχή της αχαΐας, και εις διακονίαν τοίς α=
γίοις έταξαν εαυτούς, ίνα και υμείς υποτάσ
σησθε τοις τιούτοις, και παντί τω συνεργούν
τι και κοπιώντι. χαίρω δε επί τη παρουσία
στεφανά και φορτουνάτου και αχαϊκού, ό
τι το υμών υστέρημα ούτοι ανεπλήρωσαν.
ανέπαυσαν γαρ το εμόν πνεύμα και το υ=
μών. επιγινώσκετε ουν τους τοιούτους. ασ=
πάζονται υμάς αι εκκλησίαι της ασίας. ασ=
πάζονται υμάς εν κυρίω πολλά ακύλας
και πρίσκιλλα σύν τη κατ οίκον αυτών εκ
κλησία. ασπάζονται υμάς οι αδελφοί πάν=
τες. ασπάσασθε αλλήλους εν φιλήματι α=
γίω. ο ασπασμός τη εμή χειρί παύλου. ει
τις ου φιλεί τον κύριον ιησούν χριστόν, ή=
τω ανάθεμα, μαραναθά. η χάρις του κυρίου
ιησού χριστού μεθ υμών. η αγάπη μου με=
τά πάντων υμών εν χριστώ ιησού. αμήν.

Τέλος της προς κορινθίους πρώτης
επιστολής.

sabbati. Unusqsq; vr̃m apud se repo=
nat recõdẽs qđ ei bñ placuerit: vt non
cũ venero tũc collecte fiant. Cũ autem
pñs fuero: quos ꝓbaueritis p̱ ep̃las
hos mittam perferre gratiam
vr̃am in hierusalẽ. Qđ si dignũ fuerit
vt ego eam: mecum ibunt.
Ueniam aũt ad vos: cum macedoniã
ꝑtrãsiero. Nã macedoniam pertrãsibo.
Apđ vos ãt forsitã manebo: vel ẽt hye
mabo: vt vos me deducatis quocunq; B
iero. Nolo ei vos modo in ſ poris ma
trãsitu videre. Spo ei me aliquãtulũ tẽ
nere apđ vos: si dñs ꝑmiserit. Perma
nebo aũt ephesi vsq; ad pentecosten.
Ostiũ ei mihi aptũ est magnũ ⁊ euidẽs:
⁊ aduersarij multi. Si ãt venerit timo
theꝰ: videte vt sine timore sit apđ vos.
Opus enim domini operatur sicut et
ego. Ne qs ergo illũ spernat. Deduci=
te autem illuz in pace: vt veniat ad
me. Expecto enim illum cum fratribus.
De apollo ãt frẽ vobis notũ facio: qm̃ mł
tum rogaui eum vt veniret ad vos C
cũ fratribus: et vtiq; non fuit volũtas
eiꝰ vt nũc veniret. Ueniet ãt cũ ei va=
cuum fuerit. Uigilate: state in fide:
viriliter agite ⁊ ꝯfortamini: oĩa eniz vr̃a ĩ
charitate fiant. Obsecro aũt vos frẽs:
nostis domũ stephane ⁊ fortunati ⁊ achai
ci: qm̃ sũt p̃mitie achaie: ⁊ ĩ ministeriũ
sctõꝝ ordinauerũt seipos: vt ⁊ vos sub
diti sitis eiusmodi: ⁊ omni cooperanti
⁊ laboranti. Gaudeo autez in presentia
stephane ⁊ fortunati ⁊ achaici: quoni
am id qđ vobis deerat: ipsi suppleuerũt.
Refecerũt enim et meũ spm̃ et vestruz. D
Cognoscite ergo q̃ eiusmodi sunt. Salu
tant vos omnes ecclesie asie. Salutãt
vos in domino multum aquila
⁊ p̃sca cũ domestica sua ecclĩa apđ quos
et hospitor. Salutant vos oẽs fratres.
Salutate inuicem in osculo sancto.
Salutatio mea manu pauli. Si
qs nõ amat dñm nr̃m iesum xp̃m: sit
anathema maranatha. Gratia dñi nr̃i
iesu christi vobiscuz. Charitas mea cũ
omnibus vobis in christo iesu Amen.

Explicit epistola Pauli ad Corin
thios prima.

Incipit prologus in secundam epistolam ad Corinthios.

Ab secunda ad Corinthios epistola quasi in parte superiori post tribulationum suarum relationes reddit causas quare ad eos secundo non ierit: quoniam non leui mutatione consilij fecisse se asserit: sed ne aduentu suo tristitiam incurreret: cum in peccato permanere discipulos reperisset. Deinde post agnitos fructus penitentie reconciliat eum ecclesie: quem in prima propter fornicationem a consortio sanctoꝝ iusserat amoueri. Tertio contra pseudoaplo͂s officij sui dignitatē tuetur: ⁊ noui testamenti ministros tanto anteire gratia ostendit: quanto euangelium est lege prestantiꝰ. Immoratur etiam in causa illa plurimū quam breuiter in prima contigerat: vt prompto ac libenti animo necessaria presentis vite non habentibus largiantur: ⁊ vtilitate spūalis commercij commutent presentia cū futuris: atqꝫ abundantia sua sanctoꝝ inopiam suppleant: vt vicissim eorum inopia sanctorum abundantia suppleatur. In fine repetit qd̓ superius contra pseudoaplo͂s egerat: ⁊ iactationem eoꝝ predicationes qꝫ de se gloriosas vel collata antiquitate generis vel catalogo iniuriaꝝ ac periculorum suoruꝫ euacuat. Dicitqꝫ eos operarios subdolos qui ad imitationeꝫ sathane transfigurentur in apostolos christi: sub predicationis spe lucra pecuniaria queqꝫ sectantes.

Incipit argumentum.

Post actam a corinthijs penitentiam consolatoriam scribit eis epistolam apostolus a troade p titū: ⁊ collaudās eos hortatur ad meliora: contristatos quidem eos sed emendatos ostendens.

Explicit argumentum.

/Η/Του αγίου παύλου ϖρος κο=
ριμθίους Λευτέρα εϖιστολή. Cap.i.
ϖ Αύλος αϖόστολος ιησού Χρισ=
τού Λιά θελήματος θεού και Τιμό
θεος/ο αΛελφός,/Τη εκκλησία/Του
θεού/Τη ούση εμ κορίμθω συμ
/Τοις αγίοις ϖάσι/Τοις ούσιμ εμ ό=
λη/Τη αΧαία, Χάρις υμίμ και ειρήμη από θεού
ϖατρός ημώμ και κυρίου ιησού Χριστού. ευ
λογητός/ο θεός και ϖατήρ/Του κυρίου ημώμ
ιησού Χριστού,/ο ϖατήρ/Τωμ οικτιρμώμ και
θεός ϖάσης ϖαρακλήσεως,/ο ϖαρακαλώμ η
μάς εϖί ϖάση/Τη θλίψει ημώμ, εις/Το Λύμασ
θαι ημάς ϖαρακαλείμ Τους εμ ϖάση θλίψει
Λιά/Της ϖαρακλήσεως ης ϖαρακαλούμεθα
αυτοί υϖό/Του θεού, ότι καθώς ϖερισσεύει
/Τα ϖαθήματα/Του Χριστού εις ημάς, ούτω
Λιά/Του Χριστού ϖερισσεύη και/η ϖαράκλη
σις ημώμ. είτε Λε θλιβόμεθα υπέρ/Της υμώμ
ϖαρακλήσεως και σωτηρίας/Της εμεργουμέ
μης εμ υπομομή/Τωμ αυτώμ ϖαθημάτωμ ωμ
και ημείς ϖάσΧομεμ, και/η ελϖίς ημώμ Βε=
Βαία υπέρ υμώμ. είτε ϖαρακαλούμεθα, υ=
ϖέρ/Της υμώμ παρακλήσεως και σωτηρίας, ει
Λότες ότι ώσϖερ κοιμωμοί εστέ/Τωμ ϖαθημά
τωμ, ούτω και/Της παρακλήσεως. ου γαρ θέ
λομεμ υμάς αγμοείμ αΛελφοί υπέρ/Της θλί
ψεως ημώμ/Της γεμομέμης ημίμ εμ/Τη ασία, ό
τι καθ υϖερβολήμ εΒαρήθημεμ υπέρ Λύμαμιμ

Incipit epl'a bti pauli ad Corin
thios secunda. Cap.i.

Paulus apostolus iesu christi
p volūtatē dei ⁊ timo=
theus frater ecclesie
dei q̄ est Corinthi cum
oībus sanctis q̇ sunt in
vniuersa achaia: gr̄a vob ⁊ pax a dō Epl. 1.B.
pr̄e nr̄o ⁊ dn̄o iesu christo. Benedictꝰ
deus ⁊ pater domini nostri
iesu christi pater misericordiarum et
deus totius consolationis: q̇ ꝯsolat nos
in oī tribulatōe nr̄a: vt possimus et
ipsi ꝯsolari eos q̇ in omni pressura sūt
per exhortationem qua exhortamur et
ipsi a deo: quoniam sicut abundant
passiones christi in nobis: ita et
per christum abundat consolatio
nr̄a. Siue autez tribulamur pro vestra
exhortatiōe ⁊ salute: siue cōsolamur p
vestra consolatione: siue exhortamur pro
vestra exhortatione et salute: que operat
tolerantiaꝫ earundem passionum quas
⁊ nos patimur: vt spes nr̄a firma sit
pro vobis:
sciētes
quoniam sicut socij passionum estis
sic eritis ⁊ ꝯsolatiōis. Non ei volumus
ignorare vos fr̄es de tribulatione
nostra que fctā est in asia: quoniam
supra modū ḡuati sumꝰ supra virtutē:

ώστε εξαπορηθήναι υμάς και του ζην. αλλ
αυτοί εν εαυτοίς το απόκριμα του θανάτου
εσχήκαμεν, ίνα μη πεποιθότες ώμεν εφ εαυ
τοίς, αλλ' επί τω θεώ τω εγείροντι τους νε=
κρούς, ος εκ τηλικούτου θανάτου ερρύσατο
ημάς και ρύεται, εις ον ηλπίκαμεν ότι και
έτι ρύσεται, συνυπουργούντων και υμών υ
πέρ ημών τη δεήσει, ίνα εκ πολλών προσώ
πων το εις ημάς χάρισμα διά πολλών ευ=
χαριστηθή υπέρ υμών. η γαρ καύχησις η=
μών αύτη εστί, το μαρτύριον της συνειδή=
σεως ημών, ότι εν απλότητι και ειλικρινεία
θεού, ουκ εν σοφία σαρκική αλλ εν χάριτι
θεού ανεστράφημεν εν τω κόσμω, περισ=
σοτέρως δε προς υμάς. ου γαρ άλλα γρά
φομεν υμίν, αλλ ή α αναγινώσκετε ή και επι
γινώσκετε. ελπίζω δε ότι και έως τέλους ε=
πιγνώσεσθε, καθώς και επέγνωτε ημάς από
μέρους, ότι καύχημα υμών εσμέν, καθάπερ
και υμείς ημών εν τη ημέρα του κυρίου η=
μών ιησού χριστού. και ταύτη τη πεποιθή=
σει εβουλόμην ελθείν προς υμάς το πρότε=
ρον, ίνα δευτέραν χάριν έχητε, και δι υμών
ελθείν εις μακεδονίαν, και πάλιν από μακε=
δονίας ελθείν προς υμάς, και υφ υμών προ
πεμφθήναι εις την ιουδαίαν. τούτο ουν βου
λευόμενος μήτι άρα τη ελαφρία εχρησάμην.
η α βουλεύομαι κατά σάρκα βουλεύομαι, ί
να η παρ εμοί το ναι ναι, και το ου ου. πισ=
τός δε ο θεός ότι ο λόγος ημών ο προς υ=
μάς ουκ εγένετο ναι και ου. ο γαρ του θε=
ού υιός ιησούς χριστός ο εν υμίν δι ημών
κηρυχθείς δι εμού και σιλουανού και τιμο
θέου ουκ εγένετο ναι και ου, αλλά ναι εν
αυτώ γέγονεν. όσαι γαρ επαγγελίαι του
θεού εν αυτώ το ναι, και εν αυτώ το αμήν
τω θεώ προς δόξαν δι ημών. ο δε βεβαιών
υμάς συν ημίν εις χριστόν και χρίσας ημάς
θεός, ο και σφραγισάμενος ημάς και δους
τον αρραβώνα του πνεύματος εν ταις καρ
δίαις ημών. εγώ δε μάρτυρα τον θεόν επι=
καλούμαι επί την εμήν ψυχήν, ότι φειδόμε
νος υμών ουκέτι ήλθον εις κόρινθον, ουχ ό
τι κυριεύομεν υμών της πίστεως, αλλά συ=
νεργοί εσμέν της χαράς υμών. τη γαρ πίστει
εστήκατε.

Cap.2.

Έκρινα δε εμαυτώ τούτο το μη πάλιν εν
λύπη προς υμάς ελθείν. ει γαρ εγώ
λυπώ υμάς, και τις εστίν ο ευφραίνων με ει
μή ο λυπούμενος εξ εμού. και έγραψα υμίν
τούτο αυτό, ίνα μη ελθών λύπην επί λύ=
πην σχω αφ ων έδει με χαίρειν, πεποιθώς ε
πί πάντας υμάς, ότι η εμή χαρά πάντων υ

ita vt tederet nos etiam viuere. Sed
ipsi in nobisipsis rñsum mortis
habuim9: vt non simus fidentes in no
bis: sed in deo qui suscitat mortuos:
q̃ de tantis periculis nos eripuit
⁊ eruit: in quem speramus quoniã ⁊
adhuc eripiet: adiuuãtib9 vobꝭ ĩ orõne C
ꝑ nobꝭ: vt ex multaꝝ ꝑsonis facieꝝ ei9
q̃ in nobis ẽ donatiõis: ꝑ multos grẽ a
gant ꝑ nobis. Nã glĩa nr̃a
hec est testimonium conscientie
nr̃e ꝙ in simplicitate cordiꝭ ⁊ sinceritate
dei ⁊ nõ in sapiã carnali sed in gratia
dei ↄuersati sum9 in hoc mũdo: abun
dãtius aũt ad vos. Nõ eĩ alia scribim9
vobis q̃ꝫ que legistis ⁊ cognouistis.
Spero autem ꝙ vsqꝫ in finem cogno=
scetis: sicut ⁊ cognouistis nos ex
parte: qꝛ glĩa vestra sumus sicut
⁊ vos nostra in die domini nostri
iesu christi. Et hac confidentia
volui prius venire ad vos:
vt scd̃aꝫ grãꝫ haberetis: ⁊ per vos
trãsire in macedoniã: ⁊ iteꝝ a macedo=
nia venireꝫ ad vos: ⁊ a vobis deduci
in iudeã. Cũ ergo hoc voluissem D
nunquid leuitate vsus sum:
Aut q̃ cogito secũdũ carnẽ cogito: vt
sit apud me est est ⁊ non nõ. Fidelis
aũt deus: qꝛ sermo nr̃ q̇ fuit apd̃ vos
nõ ẽ in illo ẽ ⁊ non: sꝫ est in illo est. Dei
eñ filius iesus xp̃s qui in vobis ꝑ nos
p̃dicat9 ẽ ꝑ me ⁊ siluanũ ⁊ timotheum
non fuit in illo est ⁊ non: sed est in
illo fuit. Quotquot enim promissiones
dei sunt in illo est. Ideo ⁊ per ip̃z amẽ
deo ad gloriam vestram. Qui aũt ↄfir=
mat nos vobiscũ in xp̃o: et q̇ vnxit nos
deus: ⁊ qui signauit nos ⁊ dedit
pignus spũs in cordibus
nostris. Ego autem testem deum inuo
co in animam meam: ꝙ parcens
vobis non veni vltra corinthuꝫ: nõ qꝛ
dominamur fidei vestre: sed adiutores
sumus gaudij vestri. Nam fide
statis.

Cap.2.

Statui aũt hoc ip̃z apd̃ me ne ite= A
ruꝫ in tristitia venirẽ ad vos. Si
eñ ego ↄtristo vos: ⁊ q̇s est qui me le=
tificet nisi qui ↄtristatur ex me. Et hoc
ip̃z scripsi vobis vt nõ cũ venero tristi=
tiã sup tristitiã habeã de q̇b9 oportue=
rat me gaudere: ↄfidẽs in oĩbus vobꝭ
qꝛ meum gaudium omnium vestrum

νων ἐστίν. ἐκ γαρ πολλής θλίψεως και συ-
νοχής καρδίας έγραψα υμίν διά πολλών
δακρύων, ουχ ίνα λυπηθήτε, αλλά/την αγά
πην ίνα γνώτε ην έχω περισσοτέρως εις υ-
μάς. ει δε τις λελύπηκεν, ουκ εμέ λελύπη-
κεν, αλλά από μέρους ίνα μη επιβαρώ πάν
τας υμάς. ικανόν/τω τοιούτω/η επιτιμία αύ
τη η υπό/των πλειόνων, ώστε τουναντίον
μάλλον υμάς χαρίσασθαι και παρακαλέ-
σαι, μήπως/τη περισσοτέρα λύπη καταπο-
θή/ο τοιούτος. διό παρακαλώ υμάς κυρώ-
σαι εις αυτόν αγάπην. εις τούτο γαρ και έ
γραψα ίνα γνω/την δοκιμήν υμών, ει εις
πάντα υπήκοοι εστέ. ω δε τι χαρίζεσθε και
εγώ. και γαρ εγώ ει τι κεχάρισμαι, ω κεχά
ρισμαι δι υμάς εν προσώπω χριστού, ίνα
μη πλεονεκτηθώμεν υπό/του σατανά. ου
γαρ αυτού/τα νοήματα αγνοούμεν. ελθών
δε εις/την τρωάδα εις/το ευαγγέλιον/του
χριστού, και θύρας μοι ανεωγμένης εν κυ-
ρίω, ουκ έσχηκα άνεσιν/τω πνεύματι μου
/τω μη ευρείν με τίτον/τον αδελφόν μου,
αλλά αποταξάμενος αυτοίς, εξήλθον εις
μακεδονίαν./τω δε θεώ χάρις/τω πάντοτε
θριαμβεύοντι ημάς εν/τω χριστώ, και/την
οσμήν/της γνώσεως αυτού φανερούντι δι η
μών εν παντί τόπω, ότι χριστού ευωδία εσ
μέν/τω θεώ εν/τοις σωζομένοις και εν/τοις α-
πολλυμένοις. οις μεν οσμή θανάτου εις θά
νατον, οις δε οσμή ζωής εις ζωήν. και προς
ταύτα τις ικανός. ου γαρ εσμέν ως/οι λοι-
ποί καπηλεύοντες/τον λόγον/του θεού, αλλ
ως εξ ειλικρινείας, αλλ ως εκ θεού κατενώ
πιον/του θεού εν χριστώ λαλούμεν. Cap. 3.

Αρχόμεθα πάλιν εαυτούς συνιστάνειν. ει
μή χρήζομεν ως τινές συστατικών επι-
στολών προς υμάς, η εξ υμών συστατικών.
/η επιστολή ημών υμείς εστέ εγγεγραμμένη
εν/ταις καρδίαις ημών γινωσκομένη και α
ναγινωσκομένη υπό πάντων ανθρώπων, φα
νερούμενοι ότι εστέ επιστολή χριστού δι
ακονηθείσα υφ ημών, εγγεγραμμένη ου μέ
λανι αλλά πνεύματι θεού ζώντος, ουκ εν
πλαξί λιθίναις αλλ εν πλαξί καρδίας σαρ-
κικαίς. πεποίθησιν δε τοιαύτην έχομεν διά
/του χριστού προς/τον θεόν, ουχ ότι ικα-
νοί εσμέν αφ εαυτών λογίσασθαι τι ως εξ ε
αυτών, αλλ/η ικανότης ημών εκ/του θεού.
ος και ικάνωσεν ημάς διακόνους καινής δια
θήκης, ου γράμματος αλλά πνεύματος./το
γαρ γράμμα αποκτένει,/το δε πνεύμα ζω
οποιεί. ει δε/η διακονία/του θανάτου εν γρά
μμασιν εντετυπωμένη εν λίθοις εγενήθη εν

est. Nā ex mlt̄a tribulatiōe ⁊ angustia
cordis scripsi vobis per multas
lachrymas: nō vt cōtristemini: sed vt
sciatis quā charitatē habeā abundantius
in vobis. Si quis āt ꝯtristauit me: nō me
ꝯtristauit: sed ex ꝑte vt nō onerē omnes
vos. Sufficit illi q̄ eiusmodi ē obiurga
tio hec q̄ fit a pluribus: ita vt ecōtrario
magis donetis ⁊ consolemini:
ne forte abūdātiori tristitia absorbeatur
q̄ eiusmōi ē. Propt qđ obsecro vos vt
ꝯfirmetis in illū charitatē. Ideo eī et
scripsi vobis vt cognoscā expimētū vr̄m:
an in oībꝰ obediētes sitis. Cui aūt a-
liq̄d donastis ⁊ ego. Nā ⁊ ego qđ dona
ui si q̄d donaui ꝑꝑ vos i ꝑsona xp̄i: vt
non circūueniamur a sathana. Non
eī ignoramꝰ cogitatiōes eiꝰ. Cū venis-
sem aūt troadem propter euangelium
xp̄i: et ostiū mihi aptū eēt in domino:
nō habui requiem spūi meo eo q
non inuenerim titum fratrem meum:
sed valefaciens eis ꝓfectus sum in
macedoniā. Deo aūt grās q̄ semper
triūphat nos in christo iesu: ⁊
odorem noticie sue manifestat per nos
in oī loco: quia xp̄i bonus odor sumus
deo in his q̄ salui fiūt ⁊ in his q̄ pere
unt. Aliis quidē odor mortis in mor-
tē: aliis aūt odor vite in vitam. Et ad
hec q̄s tā idoneꝰ? Nō eī sumꝰ sicut plu
rimi adulterantes verbum dei: sed
ex sinceritate sicut ex deo coram
deo in christo loquimur. Cap. 3.

Incipimꝰ iterū nosmetipsos cōmēda
re. Aut nūq̄d egemꝰ sicut q̄dā cō-
mēdatitiis epl̄is ad vos: aut ex vobis?
Epl̄a nr̄a vos estis scripta
in cordibus nostris: que scitur et le
gitur ab omnibus hominibus: ma
nifestati quoniam epistola estis xp̄i mi
nistrata a nobis ⁊ scripta non atra-
mento sed spiritu dei viui: non in
tabulis lapideis sed in tabulis cordis car
nalibus. Fiduciā aūt talē habemus per Heb.
xp̄m ad deū: non q sufficientes
simꝰ cogitare aliq̄d a nobis q̄si ex nobis
sed sufficientia nostra ex deo est. testa
Qui et idoneos nos fecit ministros noui
mēti: non littera sed spiritu.
Littera eī occidit: spūs aūt viuificat.
Qđ si ministratio mortis litteris
deformata in lapidibus fuit in

δόξη, ώστε μη δύνασθαι ατενίσαι τοὺς υ-
ιούς ισραὴλ εις τὸ πρόσωπον μωϋσέος διά
τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αυτού, τὴν κα-
ταργουμένην, πως ουχί μάλλον ἡ διακο-
νία τοῦ πνεύματος έσται εν δόξη. ει γαρ ἡ
διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλώ
μάλλον περισσεύσει ἡ διακονία τῆς δικαιο
σύνης εν δόξη. και γαρ ου δεδόξασται τὸ
δεδοξασμένον εν τούτῳ τῷ μέρει ένεκεν τῆς
υπερβαλλούσης δόξης. ει γαρ τὸ καταρ-
γούμενον διά δόξης, πολλώ μάλλον τὸ μέ
νον εν δόξη. έχοντες ουν τοιαύτην ελπίδα
πολλή παρρησία χρώμεθα. και ου καθάπερ
μωϋσής ετίθει κάλυμμα επί τὸ πρόσωπον
εαυτού προς τὸ μη ατενίσαι τοὺς υιούς ισ-
ραὴλ εις τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, αλλ
επωρώθη τὰ νοήματα αυτών. άχρι γαρ τῆς
σήμερον τὸ αυτό κάλυμμα επί τῇ αναγ-
νώσει τῆς παλαιάς διαθήκης μένει μη ανακα
λυπτόμενον, ότι εν χριστώ καταργείται. αλ-
λ' έως σήμερον ηνίκα αναγινώσκεται μωϋ-
σής, κάλυμμα επί τὴν καρδίαν αυτών κείται.
ηνίκα δ' αν επιστρέψη προς κύριον, περιαι-
ρείται τὸ κάλυμμα. ὁ δε κύριος τὸ πνεύμα
εστίν. ου δε τὸ πνεύμα κυρίου, εκεί ελευθε
ρία. ημείς δε πάντες ανακεκαλυμμένω προ
σώπω τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι,
τὴν αυτήν εικόνα μεταμορφούμεθα από
δόξης εις δόξαν καθάπερ από κυρίου πνεύ
ματος.

Cap.4.

Διατούτο έχοντες τὴν διακονίαν ταύτην
καθώς ηλεήθημεν, ουκ εκκακούμεν, αλ-
λ' απειπάμεθα τὰ κρυπτά τῆς αισχύνης, μη
περιπατούντες εν πανουργία, μηδέ δο-
λούντες τὸν λόγον τοῦ θεού, αλλά τῇ φα-
νερώσει τῆς αληθείας συνιστώντες εαυτούς
προς πάσαν συνείδησιν ανθρώπων ενώπιον
τοῦ θεού. ει δε και εστί κεκαλυμμένον τὸ
ευαγγέλιον ημών, εν τοῖς απολλυμένοις εσ
τί κεκαλυμμένον, εν οις ὁ θεός τοῦ αιώνος
τούτου ετύφλωσε τὰ νοήματα τῶν απίσ-
των, εις τὸ μη αυγάσαι αυτοίς τὸν φωτισ-
μόν τοῦ ευαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χρισ-
τού, ος εστίν εικών τοῦ θεού τοῦ αοράτου.
ου γαρ εαυτούς κηρύσσομεν αλλά χριστόν
ιησούν κύριον, εαυτούς δε δούλους υ-
μών διά ιησούν. ότι ὁ θεός ὁ ειπών εκ σκό
τους φως λάμψαι, ος έλαμψεν εν ταῖς καρ
δίαις ημών προς φωτισμόν τῆς γνώσεως
τῆς δόξης τοῦ θεού εν προσώπω ιησού χρι
στού. έχομεν δε τὸν θησαυρόν τούτον εν ο
στρακίνοις σκεύεσιν, ίνα ἡ υπερβολή τῆς δυ
νάμεως ᾖ τοῦ θεού, και μη εξ ημών. εν παν

glia: ita vt nõ possent intẽdere filij
israel in faciem moysi propter
gloriam vultus eius q̃ euacuatur:
quomodo non magis ministratio
spũs erit in gloria. Nam si
ministratio dãnatiõis ĩ glia est: multo
magis abũdat ministerium iustitie
in gloria. Nã nec glificatũ est C
qđ claruit in hac pte propter
excellentem gloriam. Si eñi qđ euacua
tur p gliaʒ est: multo magis qđ manet
in gloria est. Hñtes igr̃ talẽ spem
multa fiducia vtimur. Et non sicut
moyses ponebat velamen super faciẽ Exo.34.d.
suam vt non intẽderẽt filij israel
in faciem eius qđ euacuatur: sed
obtusi sũt sensus eorũ. Usqʒ in
hodiernũ diẽ idipsũ velamẽ in lectione
veteris testamenti manet non reuelatũ: D
qđ in xp̃o euacuatur: sed
vsqʒ in hodiernũ diẽ cũ legitur moyses
velamẽ positũ ẽ sup cor eorum.
Cũ ãt ꝯuersus fuerit ad deũ: auferet
velamen. Dñs aũt spũs
est. Ubi ãt spũs dñi: ibi libertas.
Nos vero omnes reuelata facie Joh.4.d.
gloriam domini speculantes: in
eandem imaginem transformamur a
claritate in claritatẽ tanq̃ʒ a dñi spiritu.

Cap.4.

Ideo hñtes hanc administrationẽ A
iuxta qđ miaʒ ꝯsecuti sum⁹ nõ de
ficim⁹: sʒ abdicam⁹ occulta dedecoris:
nõ ambulãtes in astutia neqʒ adulterã
tes verbum dei: sed in manifestatione
veritatis commendantes nosmetipsos
ad omnem conscientiam hominũ coraʒ
deo. Qđ si etiam opertum est
euãgeliũ nostrũ: in his qui pereunt est
opertum: in quibus deus huius seculi
excecauit mentes infideliũ:
vt non fulgeat eis illuminatio
euangelij glorie christi:
qui est imago dei. xp̃m
Nõ eñi nosmetipsos p̃dicam⁹: sed iesuʒ
dñʒ nr̃m: nos aũt seruos vr̃os B
p iesuʒ. Qm̃ de⁹ q̃ dixit de tenebris
lucẽ splẽdescere: ipse illuxit in cordib⁹
nostris ad illuminationẽ scientie
claritatis dei in facie christi
iesu. Habem⁹ ãt thesauꝝ istũ in vasis
fictilib⁹: vt sublimitas sit virtutis
dei: ⁊ non ex nobis. In omnibus

τί θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι. ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι. πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως κατὰ τὸ γεγραμμένον. ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον ἰησοῦν, καὶ ἡμᾶς διὰ ἰησοῦ ἐξεγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. τὰ γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν. ἀλλ᾽ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ᾽ ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

Cap. 5.

Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἴδους. θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ ἴδια τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε κακόν.

tribulationem patimur: sed non angustiamur. Aporiamur: sed non destituimur. Persecutionem patimur: sed non derelinquimur. Humiliamur: sed non confundimur. Deiicimur: sed non perimus. Semper mortificationem iesu christi in corpore nostro circumferentes: vt et vita iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui viuimus in mortem tradimur propter iesum: vt et vita iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur: vita autem in vobis. Habentes autem eundem spiritum fidei: sicut scriptum est. Credidi propter quod locutus sum: ps
et nos credimus: propter quod et loquimur: scientes quoniam qui suscitauit iesum: et nos cum iesu suscitabit: et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos vt gratia abundans per multos in gratiarum actione abundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus. Sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur: tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Id enim quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis: non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt: que autem non videntur eterna sunt.

Cap. 5.

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur: quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam: sed eternam in celis. Nam et in hoc ingemiscimus habitationem nostram que de celo est superindui cupientes: si tamen vestiti non nudi inueniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus grauati eo quod nolumus expoliari: sed superuestiri vt absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipse deus: qui dedit nobis pignus spiritus. Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in hoc corpore peregrinamur a domino. Per fidem enim ambulamus et non per speciem. Audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore et presentes esse ad dominum: et ideo contendimus siue absentes siue presentes placere illi. Omnes enim nos manifestari Ro
oportet ante tribunal christi: vt referat vnusquisque propria corporis prout gessit: siue bonum siue malum.

ειδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώ
πους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα. ἐλπί
ζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανε=
ρῶσθαι. οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνο
μεν ὑμῖν, ἀλλ' ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυ=
χήσεως ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν
προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ. εἴτε
γὰρ ἐξέστημεν θεῷ, εἴτε σωφρονοῦμεν ὑ=
μῖν. ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡ=
μᾶς κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἷς ὑπὲρ πάντων
ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον. καὶ ὑ=
πὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑ
αυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθα
νόντι καὶ ἐγερθέντι. ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν
οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα. εἰ δὲ καὶ ἐγ=
νώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ καὶ
νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις ἐν χρι=
στῷ καινὴ κτίσις, τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰ=
δοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά. τὰ δὲ πάντα
ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυ
τῷ διὰ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν
διακονίαν τῆς καταλλαγῆς. ὡς ὅτι θεὸς ἦν
ἐν χριστῷ, κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ,
μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς. ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύο=
μεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν.
δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θε
ῷ. τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν
ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δι=
καιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Cap. 6.

Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ
εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑ
μᾶς. λέγει γάρ. καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου
καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἰδοὺ
νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα
σωτηρίας. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προ
σκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν
παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκο=
νοι ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγ
καις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα
καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνί
αις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν
μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁ
γίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθεί
ας, ἐν δυνάμει θεοῦ. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δι=
καιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. διὰ
δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐ=
φημίας. ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς. ὡς ἀγνοού
μενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι. ὡς ἀποθνήσκον
τες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν. ὡς παιδευόμενοι καὶ
μὴ θανατούμενοι. ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ
δὲ χαίροντες. ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ
πλουτίζοντες. ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ
πάντα κατέχοντες. τὸ στόμα ἡμῶν ἀ=

Scientes ergo timorem domini hominibus
suademus: deo autem manifesti sumus. Spero
autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse.
Non iterum commendamus nos C
vobis: sed occasionem damus vobis gloriandi
pro nobis: ut habeatis ad eos qui in
facie gloriantur et non in corde. Sive
enim mente excedimus deo: sive sobrii sumus
vobis: charitas enim christi urget nos:
estimantes hoc: quoniam si unus pro omnibus
mortuus est: ergo omnes mortui sunt. Et pro
omnibus mortuus est christus: ut et qui vivunt iam non
sibi vivant: sed ei qui pro ipsis mortuus
est et resurrexit. Itaque nos ex hoc
neminem novimus secundum carnem. Et si cognovi
mus secundum carnem christum: sed
nunc iam non novimus. Si qua ergo in christo D
nova creatura: vetera transierunt: ecce Esa. 43. c. Apoc. 21. a.
facta sunt omnia nova. Omnia autem
ex deo qui nos reconciliavit sibi
per christum: et dedit nobis
ministerium reconciliationis. Quoniam quidem deus e
rat in christo mundum reconcilians sibi:
non reputans illis delicta
ipsorum: et posuit in nobis verbum
reconciliationis. Pro christo ergo legatione
fungimur: tanquam deo exhortante per nos.
Obsecramus pro christo: reconciliamini deo.
Eum qui non noverat peccatum: pro nobis
peccatum fecit: ut nos efficeremur iustitia
dei in ipso. Cap. 6.

Adiuvantes autem exhortamur ne A
in vacuum gratiam dei recipiatis.
Ait enim. Tempore accepto exaudivi te: Esa. 49. b.
et in die salutis adiuvi te. Ecce
nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies
salutis. Nemini dantes ullam offensionem
ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in 1. Cor. 4. a. Infra. 11. c. Thim. 5. c.
omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei mi
nistros in multa patientia: in tribulationibus:
in necessitatibus: in angustiis: in plagis: in
carceribus: in seditionibus: in laboribus: in
vigiliis: in ieiuniis: in castitate: in scientia: in
longanimitate: in suavitate: in spiritu sancto:
in charitate non ficta: in verbo veritatis
in virtute dei. Per arma iustitie:
a dextris et a sinistris. Per B
gloriam et ignobilitatem: per infamiam et bonam fa
mam. Ut seductores: et veraces: sicut qui i
gnoti: et cogniti. Quasi morientes:
et ecce vivimus. Ut castigati et
non mortificati: quasi tristes: semper
autem gaudentes: sicut egentes: multos autem
locupletantes: tanquam nihil habentes: et
omnia possidentes. Os nostrum

νέῳγε πρὸς ὑμᾶς κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ. τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος. τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς βελιάλ. ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου. τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων. ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστὲ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεός. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε, κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

Cap.7.

Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας ἀγαπητοὶ καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. χωρήσατε ἡμᾶς. οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω. προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν. πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ θλιβόμενοι. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ᾽ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ἐν τῇ παρουσίᾳ τίτου. οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ᾽ ὑμῖν, ἀναγγέλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι. εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν. ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ἐν ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον,

patet ad vos o corinthij: cor nostrum dilatatū ē. Nō angustiamini in nobis: angustiamini aūt in visceribus vestris. Eādē āt hn̄tes remunerationē tanq̃ filijs dico dilatamini et vos. Nolite iugū ducere cū īfidelibus. Que enim participatio iustitie cū iniquitate: aut que societas luci ad tenebras? Que āt conuentio christi ad belial? Aut que pars fideli cum infideli? Qui aūt consensus tēplo dei cum idolis? Vos enim estis tēplum dei viui: sicut dicit deus. Quoniā inhabitabo in illis et inambulabo inter eos: et ero illorum deus: et ipsi erūt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum et separamini dicit dominus: et imūdū ne tetigeritis: et ego recipiā vos: et ero vobis in patrem: et vos eritis mihi in filios et filias: dicit dominus omnipotens.

Eccl. Gala. Actu.

1.Co. et.6. Leui.

Esaie

Cap.7.

Has ergo hn̄tes promissiones charissimi mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus: perficiētes sanctificationē in timore dei. Capite nos. Neminē lesimus: neminē corrupimus: neminem circumuenimus. Non ad condēnationē vestram dico. Prediximus enim quod in cordibus nostris estis ad cōmoriendum et ad conuiuēdum. Multa mihi fiducia ē apud vos: multa mihi gloriatio pro vobis. Repletus sum consolatiōe: superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum venissemus in macedoniam: nullam requiē habuit caro nostra: sed omnē tribulationē passi sumus. Foris pugne: intus timores. Sed qui cōsolatur humiles: consolatus est nos deus in aduentu titi. Non solū autē in aduētu eius: sed etiam in consolatiōe qua cōsolatus est in vobis: referens nobis vestrum desiderium: vestrum fletū: vestram emulationē pro me: ita vt magis gauderē. Quoniam et si contristaui vos in epistola: nō me penitet. Et si peniteret videns quod epistola illa et si ad horā vos contristauit: nunc gaudeo: nō quia contristati estis: sed quia contristati estis ad penitētiā. Contristati enim estis secundum deū: vt in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que enim secundum deum tristitia ē penitentiam in salutē stabilē operatur: seculi autem tristitia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum deū contristari vos quātā in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem: sed indignationem: sed timorem:

1.Pe. Jaco.

αλλά επιπόθησιν, αλλά ζήλον, αλλ εκδίκησιν. εν παντί συνεστήσατε εαυτούς αγνούς είναι εν τω πράγματι. άρα ει καί έγραψα υμίν, ουχ ένεκεν του αδικήσαντος ουδέ ένεκεν του αδικηθέντος, αλλ ένεκεν του φανερωθήναι την σπουδήν ημών την υπέρ υμών προς υμάς ενώπιον του θεού. διατούτο παρακεκλήμεθα επί τη παρακλήσει υμών· περισσοτέρως δε μάλλον εχάρημεν επί τη χαρά τίτου, ότι αναπέπαυται το πνεύμα αυτού από πάντων υμών. ότι ει τι αυτώ υπέρ υμών κεκαύχημαι, ου κατησχύνθην, αλλ ως πάντα εν αληθεία ελαλήσαμεν υμίν, ούτω και η καύχησις ημών η επί τίτου αλήθεια εγενήθη. και τα σπλάγχνα αυτού περισσοτέρως εις υμάς εστίν, αναμιμνησκομένου την πάντων υμών υπακοήν, ως μετά φόβου και τρόμου εδέξασθε αυτόν. χαίρω ότι εν παντί θαρρώ εν υμίν. Cap.8.

Γνωρίζομεν δε υμίν αδελφοί την χάριν του θεού την δεδομένην εν ταις εκκλησίαις της μακεδονίας, ότι εν πολλή δοκιμή θλίψεως η περισσεία της χαράς αυτών και η κατά βάθους πτωχεία αυτών επερίσσευσεν εις τον πλούτον της απλότητος αυτών. ότι κατά δύναμιν μαρτυρώ, και υπέρ δύναμιν αυθαίρετοι, μετά πολλής παρακλήσεως δεόμενοι ημών την χάριν και την κοινωνίαν της διακονίας της εις τους αγίους δέξασθαι ημάς. και ου καθώς ηλπίσαμεν, αλλ εαυτούς έδωκαν πρώτον τω κυρίω και ημίν διά θελήματος θεού, εις το παρακαλέσαι ημάς τίτον, ίνα καθώς προενήρξατο, ούτω και επιτελέση εις υμάς και την χάριν ταύτην. αλλ ώσπερ εν παντί περισσεύετε πίστει και λόγω, και γνώσει, και πάση σπουδή, και τη εξ υμών εν ημίν αγάπη, ίνα και εν ταύτη τη χάριτι περισσεύητε. ου κατ επιταγήν λέγω, αλλά διά της ετέρων σπουδής και το της υμετέρας αγάπης γνήσιον δοκιμάζων. γινώσκετε γαρ την χάριν του κυρίου ημών ιησού χριστού, ότι δι υμάς επτώχευσε πλούσιος ών, ίνα υμείς τη εκείνου πτωχεία πλουτήσητε. και γνώμην εν τούτω δίδωμι. τούτο γαρ υμίν συμφέρει, οίτινες ου μόνον το ποιήσαι αλλά και το θέλειν προενήρξασθε από πέρυσι. νυνί δε και το ποιήσαι επιτελέσατε, όπως καθάπερ η προθυμία του θέλειν, ούτω και το επιτελέσαι εκ του έχειν. ει γαρ η προθυμία πρόκειται, καθό εάν έχη τις ευπρόσδεκτος, ου καθό ουκ έχει. ου γαρ ίνα άλλοις άνεσις υμίν δε θλίψις, αλλ εξ ισότητος εν τω νυν

sꝫ desideriū: sꝫ emulationē: sꝫ vīdictā.
In oībꝰ exhibuistis vos incōtaminatos
esse negocio. Igitur et si scripsi
vobis: nō ꝑꝑ eū q fecit iniuriā nec
ꝑꝑ eū q passus est: sꝫ ad manifestādā
sollicitudinē nrā quā habemꝰ ꝓ vobis
coram deo. Ideo D
ꝯsolati sumꝰ. In ꝯsolatiōe aūt nostra
abūdātiꝰ magis gauisi sumꝰ super
gaudio titi: qr refectus est spiritus
eius ab oībus vobis. Et si qd apđ illū
de vobis gl'iatꝰ sū: non sum cōfusus:
sꝫ sicut oīa vobis in veritate locuti sumꝰ
ita et gloriatio nrā q fuit ad titū veritas
facta est. Et viscera eius
abūdantiꝰ in vobis sunt: reminiscētis
omnium vestrum obedientiam: quō cū
timore et tremore excepistis illū. Gau
deo qꝛ in oībꝰ confido in vobis. Cap.8.
Notā aūt facimꝰ vobis frēs gratiā A
dei que data est in ecclesiis
macedonie: et qꝛ in multo experimēto
tribulatiōis abūdātia gaudii ipoꝝ fuit:
et altissima paupertas eorum abūdauit
in diuitias simplicitatis eorum.
Qr scđm vtutē testimoniū illis reddo: et
volūtarii fuerūt cū multa (supra vtutē
exhortatiōe obsecrātes nos grā et cōi-
cationē ministeriiqđ fit in sanctos.
Et non sicut sperauimus: sed
semetipos dederūt pmū dño: deide no
bis ꝑ voluntatem dei: ita vt rogaremus
titū vt quemadmodum cepit ita
et perficiat in vobis etiam gratiā istā.
Sꝫ sicut in oībꝰ abūdatis fide B
et sermone et scientia et oī sollicitudine:
et insup et charitate vrā in nos: vt et
in hac grā abundetis. Non quasi
imperans dico: sꝫ per alioꝝ sollicitudi
nē etiā vrē charitatis ingenium bonum
comprobans. Scitis enim gratiam Roma.10.c Jaco.1.a.
dñi nrī iesu xpi: qm ꝑꝑ vos egenꝰ fa-
ctus est cum esset diues: vt illius
inopia vos diuites essetis. Et ꝯsiliū in
hoc do. Hoc eī uobis utile est:
qui non solum facere sed
uelle cepistis ab anno priore. Nunc
uero et facto perficite: ut quemadmodū
ꝓmptus est aius uolūtatis: ita sit et ꝑfi-
ciendi ex eo qđ hētis. Si .n. uoluntas
ꝓmpta ē: ꝭm id qđ hꝫ accepta est: non
ꝭm id qđ nō hꝫ. Nō eī ut aliis sit remis
sio vobis aūt tribl'atō: sꝫ ex eq̄litate in pn̄ti

καιρῷ, τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων
ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γέ
νηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰ
σότης, καθὼς γέγραπται. ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐ=
πλεόνασε, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε.
χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπου
δὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τίτου, ὅτι τὴν
μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ
ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς. συ
νεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ
ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκ
κλησιῶν. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονη
θεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν,
σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡ
μῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ
προθυμίαν ὑμῶν. στελλόμενοι τοῦτο, μή
τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ
τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, προνοούμενοι κα
λά, οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώ
πιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολ
λοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πο
λὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ
εἰς ὑμᾶς, εἴτε ὑπὲρ τίτου κοινωνὸς ἐμὸς
καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός, εἴτε ἀδελφοὶ ἡ=
μῶν ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ.
τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν
καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξα
σθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. Cap.9.
Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁ
γίους περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν·
οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑ
μῶν καυχῶμαι μακεδόσιν, ὅτι ἀχαΐα παρεσ=
κεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος
ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδ=
ελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑ
μῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔ=
λεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, μήπως ἐὰν ἔλ=
θωσιν σὺν ἐμοὶ μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς
ἀπαρασκευάστους καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵ
να μὴ λέγωμεν ὑμεῖς ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ
τῆς καυχήσεως. ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην
παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθω=
σιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκα
τηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοί=
μην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς
πλεονεξίαν. τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδο=
μένως, φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων
ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕ
καστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ
λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγα
πᾷ ὁ θεός. δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν
περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντο=

tempore: vestra abundantia illorum
inopiã suppleat: vt & illorũ abũdãtia vr̃e
inopie sit supplemẽtũ: vt fiat equalitas
sicut scrip̃tũ ẽ. Qui multũ nõ abũdauit: Ex.
et qui modicum non minorauit.
Grãs ãt a zo deo q dedit eãdẽ sollicitu
dinem pro vobis in corde titi: quoniam
exhortationẽ q̇dẽ suscepit: sz cũ sollicitior
eẽt: sua volũtate p̃fectꝰ ẽ ad vos.
Misimus etiã cũ illo fratrẽ nr̃m: cuius
laus est in euangelio per oẽs ecclesias.
Non solum autem: sed et ordinatus est
ab ecclijs comes peregrinatiõis nostre
in hanc gratiã que ministratur a nobis
ad domini gloriam et hoc ne
destinatã volũtatẽ nostraz. Deuitantes
quis nos vituperet in hac plenitudine
q̃ ministrat a nobis i dñi glĩaz. Prouide= Ro.
mꝰ ei bona nõ solũ corã deo: sz ẽt corã
hominibus. Misimus aũt cum illis
fratrẽ nostrũ quẽ p̃bauimus in multis
sepe sollicitũ eẽ: nũc ãt multo
sollicitiorem: confidentia multa
in vos: siue p̃ tito q̇ est socius meus
& in vobis adiutor: siue fratres nostri
apostoli ecclesiarum glorie christi.
Oñsionẽ ergo q̃ est charitatis vr̃e & nr̃e
glorie pro vobis: in illos ostendite
in faciem ecclesiarum. Cap.9.
Nam de ministerio qđ fit in sanctos:
ex abũdãti est mihi scribere vobĩ.
Scio enĩ p̃mptũ aĩz vestrũ p̃ quo đ vo
bis glĩor apđ macedões: qm̃ & achaia pa
rata ẽ ab anno p̃terito: et vestra emula
tio p̃uocauit plurimos. Misimꝰ autem
fratres vt ne qđ glĩamur de vobis
euacuet i hac p̃te: vt queadmodũ dixi
parati sitis: ne cum venerint
macedones mecũ & inuenerint vos
imparatos: erubescamus nos vt
non dicamus vos in hac substantia.
Necessarium ergo existimaui
rogare fratres vt preueniant
ad vos: et preparent repromissam
benedictionem hanc paratam
esse: sic q̃si bñdictionẽ: nõ quasi
auariciã. Hoc aũt dico. Qui parce se=
minat parce et metet: & qui seminat
in bñdictiõibꝰ de bñdictiõibꝰ & metet.
Vnusq̇sqz put đstinauit i corde suo: nõ
ex tristitia aut ex necessitate. Hilarẽ eñ
datorẽ diligit deꝰ. Potẽs ẽ ãt deꝰ oẽz Eccl.
grãz abũdare facẽ i vobĩ: vt i oibꝰ sp

τε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε
εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται. ἐσ
κόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη
αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ὁ δὲ ἐπιχορη=
γῶν σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶ
σιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑ
μῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύ=
νης ὑμῶν, ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν
ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐ=
χαριστίαν τῷ θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λει=
τουργείας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσανα=
πληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ
καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστι=
ῶν τῷ θεῷ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύ
της, δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς
ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐ
τοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ
ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλ
λουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις δὲ
τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.
Αὐτὸς δὲ ἐγὼ παῦλος παρακα Cap. 10.
λῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιει=
κείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν
ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς.
δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποι
θήσει ἣ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς
λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περι=
πατοῦντας. ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ
κατὰ σάρκα στρατευόμεθα. τὰ γὰρ ὅπλα
τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυ=
νατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,
λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα
ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ,
καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπα
κοὴν τοῦ χριστοῦ, καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκ=
δικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑ=
μῶν ἡ ὑπακοή. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ
τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λο
γιζέσθω πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. ἐάν τε
γὰρ καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ
τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν
εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν,
οὐκ αἰσχυνθήσομαι. ἵνα δὲ μὴ δόξω ὡς ἂν
ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅτι αἱ
μὲν ἐπιστολαί φησι βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ
δὲ παρρησία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ
ὁ λόγος ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσ
θω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι'
ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες
τῷ ἔργῳ. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συ
γκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστα
νόντων, ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς με

omnem ſufficientiam hñtes abundetis
in oẽ op9 bonũ: ſicut ſcriptũ ẽ. Diſp= Ps. cxi
ſit dedit pauperibus iuſtitia
eius manet in ſeculũ ſeculi. Qui aũt
adminiſtrat ſemẽ ſeminãti: ⁊ panẽ ad
mãducãdũ pſtabit: et multiplicabit ſe
mẽ vr̃m: et augebit icremẽta frugũ iuſti
tie vr̃e: vt in oĩbus locupletati abũdetiſ
ĩ oẽʒ ſimplicitatẽ q̃ opat̃ p nos grãꝵ
actionẽ deo. Qm̃ miniſteriũ hui9 officij D
non ſolum ſupplet
ea que deſunt ſanctis: ſed
etiã abundat per multas grãꝵ actiões
in dño p ꝓbationeʒ miniſterij huius:
glorificantes deum in obedientia
confeſſionis veſtre in euangelio
xp̃i ⁊ ſimplicitate cõicatiõis vr̃e in illos
⁊ in oẽs ⁊ in ipſoꝵ obſecratione pro
vobis deſiderãtiũ vos pp eminentem
gratiam dei in vobis. Gratias ago
deo ſup inenarrabili dono ei9. Cap. 10.
Ipſe autez ego paulus obſecro A
vos p manſuetudinẽ ⁊ modeſtiaʒ
chriſti: qui in facie quidem
hũilis ſũ iter vos: abſẽs aũt ꝯfido in vo
bis. Rogo aũt vos ne pñs audeã p eã ꝯfi
dẽtiã qua exiſtimor audere in quoſdam
q arbitrant̃ nos tanq̃ ſʒ carnẽ ambu
lem9. In carne ei ambulantes: non
ſʒm carnem militamus. Nam arma
militie nr̃e nõ carnalia ſunt: ſʒ potẽtia
deo ad deſtructionem munitionum:
ꝯſilia deſtruẽtes ⁊ oẽʒ altitudinem B
extollẽtẽ ſe aduerſus ſcientiam dei:
⁊ ĩ captiuitatẽ redigẽtes oẽʒ itellectũ ĩ
obſeq̃um xp̃i ⁊ in ꝓmptu hñtes vlciſci
oẽʒ inobediẽtiã: cũ ĩpleta fuerit veſtra
obediẽtia. Que ſʒ faciẽ ſunt videte. Si
q̃s ꝯfidit xp̃i eẽ: hoc cogitet
iterum apud ſe: qꝛ ſicut et ipſe
chriſti eſt: ita et nos. Nam ⁊ ſi
amplius aliquid gloriatus fuero de
poteſtate noſtra quã dedit nobis dñs
in edificationẽ ⁊ nõ i dſtructionẽ vr̃aʒ
nõ erubeſcã. Ut aũt nõ exiſtimer tanq̃ C
terrere vos per epiſtolas: quoniã
q̃dẽ inquiunt ep̃le graues ſunt ⁊ fortes:
pñtia aũt corporis infirma ⁊
ſermo contemptibilis. Hoc cogitet
q eiuſmodi eſt: qꝛ q̃les ſumus verbo p
epiſtolas abſentes: tales ⁊ preſentes in
facto. Non .n. audem9 iſerere aut cõ
parare nos q̃buſdã q ſeipſos cõmẽdant:
ſʒ ipſi in nobis noſmetipſos metientes:

τροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιοῦσι. ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς. ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις. ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι, κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ κύριος συνίστησιν. Cap. 11.

Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ, ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ. ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε. λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει. ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε. ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν. ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός. τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. διατί ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς. ὁ θεὸς οἶδεν. ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ καὶ οὐ θαυμαστόν. αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματί-

et comparantes nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur sed secundum mensuram regule quam mensus est nobis deus mensuram pertingendi usque ad vos. Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos. Usque ad vos enim pervenimus in evangelio christi: non in immensum gloriantes in alienis laboribus. Spem autem habentes crescentis fidei vestre in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantia: etiam in illa que ultra vos sunt evangelizare non in aliena regula in his que preparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur in domino glorietur. Non enim qui seipsum commendat ille probatus est: sed quem deus commendat. Cap. 11. Ephe. 4. Apo. 2 1. Cor. 1 Hiere. 9

Utinam sustineretis modicum quid insipientie mee: sed et supportate me. Emulor enim vos dei emulatione: despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere christo. Timeo autem ne sicut serpens seduxit evam astutia sua: ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate que est in christo iesu. Nam si is qui venit alium christum predicat quem non predicavimus: aut alium spiritum accipitis quem non accepistis: aut aliud evangelium quod non recepistis: recte pateremini. Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis apostolis. Nam et si imperitus sermone: sed non scientia. In omnibus autem manifestati sumus vobis. Aut nunquid peccatum feci meipsum humilians ut vos exaltemini: quoniam gratis evangelium dei evangelizavi vobis: alias ecclesias expoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum: et cum essem apud vos et egerem: nulli onerosus fui. Nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt a macedonia: et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo. Est veritas christi in me: quoniam hec gloriatio non infringetur in me in regionibus achaie. Quare? Quia non diligo vos: Deus scit. Quod autem facio: et faciam: ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem: ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli transfigurantes se in apostolos christi. Et non mirum. Ipse enim sathanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur

ζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέ-
λος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. πάλιν λέ-
γω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. εἰ δὲ μή-
γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μι-
κρόν τι καυχήσωμαι. ὃ λαλῶ, οὐ λαλῶ κα-
τὰ κύριον, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ ἐν ταύτῃ
τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ
καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχή-
σομαι. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων
φρόνιμοι ὄντες. ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς
καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβά-
νει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσω-
πον δαίρει. κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡ-
μεῖς ἠσθενήσαμεν. ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, ἐν ἀ-
φροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. ἑβραῖοί εἰσι,
κἀγώ. ἰσραηλῖταί εἰσι, κἀγώ. σπέρμα ἀβρα-
άμ εἰσι, κἀγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, παρα-
φρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. ἐν κόποις περισσο-
τέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυ-
λακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλά-
κις. ὑπὸ ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
παρὰ μίαν ἔλαβον. τρὶς ἐρραβδίσθην. ἅ-
παξ ἐλιθάσθην. τρὶς ἐναυάγησα. νυχθήμερον
ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ὁδοιπορίαις πολλά-
κις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν,
κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλ-
φοις. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις
πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, χω-
ρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡ-
μέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. τίς
ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ. τίς σκανδαλίζεται,
καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι. εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἰησοῦ Χριστοῦ οἶ-
δεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. ἐν δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα
τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν δαμασκηνῶν
πόλιν πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος
ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Cap.12.
Καυχᾶσθαι δή, οὐ συμφέρει μοι. ἐλεύσο-
μαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶ-
δα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θε-
ὸς οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρί-
του οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρω-
πον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν
παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ

velut ministri iustitie: quorum finis
erit scd'm opera ipsorum. Iterum dico
ne q's me putet insipientē esse. Alioqn
velut isipiētē accipite me: vt et ego mo
dicū qd gl'ier. Qd loquor nō loquor
s'm deū: sz quasi in insipientia in hac
substantia glorie. Quoniam multi — C
gloriantur s'm carnē: et ego gloriabor.
Libenter enim suffertis insipientes
cū sitis ipsi sapiētes. Sustinetis enim si q's vos
in seruitutē redigit: si q's deuorat: si q's
accipit: si q's extollit: si q's in faciē vos
cedit. Scd'm ignobilitatē dico: q'si nos
ifirmi fuerim9 i hac pte. In quo q's au
det i isipiētia dico: audeo et ego. He-
brei sūt: et ego. Israelite sūt: et ego. Se
mē abrae sūt: et ego. Ministri xpi sūt: et — 1.Cor.4.a sup.6.a.
ego. Ut min9 sapiēs dico: pl9 ego. In — 1.Thi.3.c.
laborib9 plurimis: i carcerib9 abūdāti
us: in plagis supra modū: i mortib9 fre
quēter. A iudeis qnquies qdragenas
vna min9 accepi. Ter virgis cesus sū:
semel lapidatus sū: ter naufragiū feci.
Nocte et die in pfūdo maris fui. In iti
nerib9 sepe: piculis fluminū: piculis la-
tronū: piculis ex genere: piculis ex gēti — D
b9: piculis in ciuitate: piculis in solitu
dine: piculis in mari: piculis i falsis fra
tribus. In labore et erumna: in vigiliis
multis. In fame et siti: in ieiuniis — 2.The.3.b.
m'l'tis. In frigore et nuditate: pter illa — Deute.28.b
q̄ extrisec9 sūt: istātia mea quotidiana:
sollicitudo omnium ecclesiarū. Quis
ifirmat: et ego nō infirmor. Quis scan
et ego nō vror. Si gl'iari opz: | dalizat
que ifirmitatis mee sunt gl'iabor. Deus
et pater domini nostri iesu christi scit
qui est benedictus in secula qm non
mētior. Damasci ppositus gētis arete
regis custodiebat ciuitatē damascenoz vt
me comprehenderet: et per fenestram — Act.9.c.
in sporta dimissus sū per murū: et sic
effugi manus eius. Cap.12.

Si gl'iari opz: nō expedit qdē. Ue- — A
niā āt ad visiōes et reuelationes
dñi. Scio hoiez in christo ante
annos qtuordecim siue in corpore
siue extra corpus nescio: deus
scit: raptū hmōi vsqz ad tertium
celum. Et scio huiusmodi hominez
siue in corpore siue extra corpus
nescio: deus scit qm raptus est in
paradisum: et audiuit arcana verba q̄

οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων. ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ. φείδομαι δὲ μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εἴρηκέ μοι. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου. ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι. γέγονα ἄφρων καυχώμενος, ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. εἰ καὶ οὐδέν εἰμι, τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατείργασται ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. τί γάρ ἐστι ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν. οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. ἔστω δέ. ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλ' ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς. παρεκάλεσα τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς τίτος, οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι. πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατενώπιον τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα ἀγαπητοί ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε. μήπως ἔρις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι. μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν

non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nihil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari: non ero insipiens. Veritatem enim dicam. Parco autem: ne quis me existimet supra id quod videt in me aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo revelationum extollat me: datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. Propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me: et dixit mihi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me virtus christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: in contumeliis: in necessitatibus: in persecutionibus: in angustiis pro christo. Cum enim infirmor tunc potens sum. Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab his qui sunt supra modum apostoli. Tā etsi nihil sum: signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia: in signis et prodigiis et virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis: nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos et non ero gravis vobis. Non enim quaero que vestra sunt sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare: sed parentes filiis. Ego autem libentissime impendam et superimpendar ego ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego vos non gravavi: sed cum essem astutus dolo vos cepi. Numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos? Rogavi titum et misi cum illo fratrem. Numquid titus vos circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavimus? Nonne eisdē vestigiis? Olim putatis quod excusemus nos apud vos? Coram deo in christo loquimur. Omnia enim carissimi propter edificationem vestram. Timeo enim ne forte cum venero: non quales volo inveniam vos: et ego inveniar a vobis qualem non vultis: ne forte contentiones: emulationes: animositates: dissensiones: detractiones: susurrationes: inflationes: seditiones sint inter vos. Ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos: et lugeam multos

Deute.

Gala.

προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ
τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ
ἔπραξαν. Cap.13.
Ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τρι-
ῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ
προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀ-
πὼν νῦν γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ
τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πά-
λιν οὐ φείσομαι. ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ
ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ. ὃς εἰς ὑμᾶς
οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δύναται ἐν ὑμῖν. καὶ
γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ
ἐκ δυνάμεως θεοῦ, καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦ-
μεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ
δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ἑαυτοὺς πειράζε-
τε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει. ἑαυτοὺς δοκιμάζε-
τε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ἰησοῦς
Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. εἰ μήτι ἄρα ἀδόκιμοι
ἐστέ. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε, ὅτι ἡμεῖς
οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὔχομαι δὲ πρὸς τὸν
θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵ-
να ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ
καλὸν ποιῆτε. ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.
οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλ-
λ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡ-
μεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. τοῦ-
το δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
διατοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν
μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσί-
αν, ἣν ἔδωκέ μοι ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ
οὐκ εἰς καθαίρεσιν. λοιπὸν ἀδελφοὶ χαίρε-
τε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρο-
νεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ
τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ἀσπάσασθε ἀλ-
λήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑ-
μᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἰη-
σοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ
κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάν-
των ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς κορινθίους δευτέ-
ρας ἐπιστολῆς.

ex his qui añ peccauerũt et nõ egerunt
pñiaz sup imũdicia et fornicatiõe et im
pudicitia quam gesserunt. Cap.13.
Ecce tertio hoc venio ad vos. A
In ore duorũ vel trium testium Deu.17.b. Mat.18.c. Heb.10.d. Joh.8.c.
stabit omne verbuz. Predixi enim et
pdico vt pñs vobis: et nunc absens
his qui ante peccauerunt et
ceteris omnibus: qm̃ si venero iterum
non parcã. An experimentũ queritis
ei9 q in me loquit xp̃s? Qui in vobis
non infirmatur: sz potens est in vobis.
Nã et si crucifix9 ẽ ex ifirmitate: sz vi B
uit ex virtute dei. Nã et nos infirmi su
mus in illo: sed viuemus in eo ex
ṽtute dei in vob. Vosmetipsos tẽpta-
te si estis in fide: ipsi vos probate.
An nõ cognoscitis vosmetipsos quia
xp̃s iesus in vobis ẽ? Nisi forte repro
bi estis. Spero aũt q cognoscitis: q2 nos
non sumus reprobi. Oram9 aũt C
deũ vt nihil mali faciatis: non vt
nos probati pareamus: sed vt vos qđ
bonũ ẽ faciatis. Nos aũt vt reprobi sim9
Nõ possum9 eñ aliqđ aduersus verita-
tẽ: sz p veritate. Gaudemus eñ qm̃ nos
ifirmi sum9: vos aũt potẽtes estis. Hoc
et oramus vestram consummationem.
Ideo eiz hec absens scribo: ut nõ pñs
durius agam sm̃ potestatem D
quã dñs dedit mihi in edificationẽ et
nõ in destructionẽ. De cetero frẽs gau
dete: pfecti estote: exhortamini: idipsuz
sapite. Pacẽ habete: et deus pacis et di Mat.5.a.
lectiõis erit uobiscuz. Salutate inuicẽ
in osculo sancto. Salutant uos
omnes sãcti. Gratia domini nostri iesu
christi: et charitas dei: et
cõicatio sancti spũs: sit cum omnibus
uobis Amen.

Explicit epistola pauli ad Corin-
thios secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Galatas.

Galate sunt greci. Hi verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt: sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis vt in legem et circuncisionem verterentur. Hos apostolus reuocat ad fidem veritatis: scribens eis ab ephesio.

Explicit argumentum.

/Η/Του αγίου παύλου προς γαλάτας
επιστολή. Cap. I.
Π Αύλος απόστολος ουκ απ
ανθρώπων ουδέ δι ανθρώπου
αλλά διά ιησού χριστού και
θεού πατρός / του εγείραντος
αυτόν εκ νεκρών, και /οι συν
εμοί πάντες αδελφοί / ταις εκκλησίαις / της
γαλατίας. χάρις υμίν και ειρήνη από θε=
ού πατρός και κυρίου ημών ιησού χρι=
στού, / του δόντος εαυτόν περί / των αμαρτι=
ών ημών, όπως εξέληται ημάς εκ / του ενεστώ
τος αιώνος πονηρού κατά / το θέλημα / του θε
ού και πατρός ημών, ω / η δόξα εις / τους αι
ώνας / των αιώνων αμήν. θαυμάζω ότι ού=
τω ταχέως μετατίθεσθε από / του καλέσαν=
τος υμάς εν χάριτι χριστού εις έτερον ευαγ
γέλιον, ο ουκ εστίν άλλο, ει μή τινές εισίν / οι
ταράσσοντες υμάς, και θέλοντες μεταστρέ=
ψαι / το ευαγγέλιον / του χριστού. αλλά και
εάν ημείς η άγγελος εξ ουρανού ευαγγε=
λίζηται υμίν παρ ο ευηγγελισάμεθα υμίν,
ανάθεμα έστω. ως προειρήκαμεν και άρτι
πάλιν λέγω. εί τις υμίν ευαγγελίζεται παρ
ο παρελάβετε, ανάθεμα έστω. άρτι γαρ αν
θρώπους πείθω, η / τον θεόν. η ζητώ ανθρώ=
ποις αρέσκειν. ει γαρ έτι ανθρώποις ήρεσ=
κον, χριστού δούλος ουκ αν ήμην. γνωρί=
ζω δε υμίν αδελφοί / το ευαγγέλιον / το ευαγ
γελισθέν υπ εμού, ότι ουκ εστί κατά άνθρω
πον. ουδέ γαρ εγώ παρ ανθρώπου παρέ=
λαβον αυτό, ούτε εδιδάχθην, αλλά δι απο
καλύψεως ιησού χριστού. ηκούσατε γαρ
/ την εμήν αναστροφήν ποτέ εν / τω ιουδαϊσ=
μώ, ότι καθ υπερβολήν εδίωκον / την εκκλησί
αν / του θεού, και επόρθουν αυτήν, και προέ
κοπτον εν / τω ιουδαϊσμώ υπέρ πολλούς συ
νηλικιώτας μου εν / τω γένει μου, περισσοτέ
ρως ζηλωτής υπάρχων / των πατρικών μου
παραδόσεων. ότε δε ευδόκησεν / ο θεός / ο α=
φορίσας με εκ κοιλίας μητρός μου και καλέ
σας διά / της χάριτος αυτού, αποκαλύψαι
/ τον υιόν αυτού εν εμοί ίνα ευαγγελίζωμαι
αυτόν εν / τοις έθνεσι, ευθέως ου προσανεθέ
μην σαρκί και αίματι, ουδέ ανήλθον εις ιε=
ροσόλυμα προς / τους προ εμού αποστό=
λους, αλλ απήλθον εις αραβίαν, και πάλιν
υπέστρεψα εις δαμασκόν. έπειτα μετά έτη
τρία ανήλθον εις ιεροσόλυμα ιστορήσαι πέ
τρον, και επέμεινα προς αυτόν ημέρας δεκα
πέντε. έτερον δε / των αποστόλων ουκ εί=
δον, ει μή ιάκωβον / τον αδελφόν / του κυρίου.
α δε γράφω υμίν ιδού ενώπιον / του θεού

Incipit epistola beati pauli apostoli
ad Galatas. Cap. I.

Paulus aplus nõ ab
hoibus neqz per hoiez:
sz p iesum xpm et
deum prem qui suscitauit
eũ a mortuis: et q mecũ sũt
omnes fratres ecclesijs
galatie. Gratia vobis et pax a deo
patre et domino nostro iesu christo:
q dedit semetipsum pro peccatis
nostris: vt eriperet nos de presenti
seculo nequam sm voluntatem dei
et patris nostri: cui est gloria in secula
seculorum amen. Miror q sic
tam cito transferimini ab eo qui
vos vocauit in grãz xpi i aliud euãge
liũ: quod nõ est aliud: nisi sunt aliqui
qui vos cõturbãt: et volunt conuertere
euangelium christi. Sed licet
nos aut angelus de celo euangelizet
vobis pterq̃ qd euãgelizauimus vobis
anathema sit. Sicut prediximus et nunc
iterũ dico. Siqs vobis euãgelizauerit p̃
ter id qd accepistis: anathema sit. Nõ
.n. hoibus suadeo an deo? An q̃ro ho
minibus placere? Si adhuc hoibus pla=
cerẽ xpi seruus nõ essem. Notum
.n. vobis facio frẽs euãgeliũ qd euãge
lizatũ est a me: qr nõ est sm hominẽ.
Neqz enim ego ab homine accepi
illud neqz didici: sed per reuelationez
iesu xpi. Audistis enim
cõuersationẽ meã aliquãdo in iudaismo
qm supra modũ persequebar ecclesiaz
dei: et expugnabã illã: et proficiebaz
in iudaismo supra multos coetaneos
meos in gñe meo: abũdãtius
emulator existens paternarum mearuz
traditionũ. Cũ aũt placuit ei q me segre 1. Co. 15
gauit ex vtero matris mee et vocauit Act. 9. a
p gratiam suam: vt reuelaret 22. b.
filium suum in me vt euangelizarem
illũ in gentibus: cõtinuo non acquieui
carni et sanguini. Neqz veni hierosoly=
mã ad antecessores meos apostolos:
sed abij in arabiam: et iterum
reuersus sũ damascũ. Deinde post ãnos
tres veni hierosolymaz videre petrum
et mansi apud eũ diebus quindecim.
Alium aũt apostolorum vidi neminẽ:
nisi iacobum fratrem domini.
Que aũt scribo vobis: ecce coram deo

ότι ου ψεύδομαι. έπειτα ήλθον εις τα κλί=
ματα της συρίας και της κιλικίας. ήμην δε
αγνοούμενος τω προσώπω ταις εκκλησί=
αις της ιουδαίας ταις εν χριστώ. μόνον δε
ακούοντες ήσαν ότι ο διώκων ημάς ποτέ,
νυν ευαγγελίζεται την πίστιν, ην ποτέ ε=
πόρθει. και εδόξαζον εν εμοί τον θεόν. Cap.2.
Έπειτα διά δεκατεσσάρων ετών πάλιν ανέ
βην εις ιεροσόλυμα μετά βαρνάβα συν
παραλαβών και τίτον. ανέβην δε κατά απο
κάλυψιν, και ανεθέμην αυτοίς το ευαγγέλι=
ον ο κηρύσσω εν τοις έθνεσι. κατ ιδίαν δε
τοις δοκούσι, μήπως εις κενόν τρέχω η έ=
δραμον. αλλ ουδέ τίτος ο συν εμοί έλλην
ων ηναγκάσθη περιτμηθήναι. διά δε τους πα
ρεισάκτους ψευδαδελφούς οίτινες παρει=
σήλθον κατασκοπήσαι την ελευθερίαν ημών
ην έχομεν εν χριστώ ιησού, ίνα ημάς κατα
δουλώσωνται. οις ουδέ προς ώραν είξαμεν
τη υποταγή, ίνα η αλήθεια του ευαγγελι=
ου διαμείνη προς υμάς. από δε των δο=
κούντων είναι τι, οποίοι τε ήσαν ουδέν μοι
διαφέρει. πρόσωπον ο θεός ανθρώπου ου
συλλαμβάνει. εμοί γαρ οι δοκούντες ου=
δέν προσανέθεντο, αλλά τουναντίον ιδόν
τες ότι πεπίστευμαι το ευαγγέλιον της α=
κροβυστίας καθώς πέτρος περιτομής. ο γαρ
ενεργήσας πέτρω εις αποστολήν της περι=
τομής, ενήργησε και εμοί εις τα έθνη και γνόν
τες την χάριν την δοθεῖσαν μοί ιάκωβος
και κήφας και ιωάννης οι δοκούντες στύ=
λοι είναι, δεξιάς έδωκαν εμοί και βαρνάβα
κοινωνίας, ίνα ημείς εις τα έθνη αυτοί δε εις
την περιτομήν. μόνον δε των πτωχών ίνα
μνημονεύωμεν. ο και εσπούδασα αυτό τού
το ποιήσαι. ότε δε ήλθε πέτρος εις αντιό=
χειαν, κατά πρόσωπον αυτώ αντέστην, ότι
κατεγνωσμένος ην. προ του γαρ ελθείν τι=
νάς από ιακώβου, μετά των εθνών συνήσθι
εν, ότε δε ήλθον υπέστελλε και αφώριζεν ε=
αυτόν, φοβούμενος τους εκ περιτομής, και
συνυποκρίθησαν αυτώ και οι λοιποί ιουδαί
οι, ώστε βαρνάβας συναπήχθη αυτών τη υ
ποκρίσει. αλλ ότε είδον ότι ουκ ορθοπο=
δούσι προς την αλήθειαν του ευαγγελίου,
είπον τω πέτρω έμπροσθεν πάντων. ει συ
ιουδαίος υπάρχων εθνϊκώς ζης και ουκ ιου
δαϊκώς, τι τα έθνη αναγκάζεις ιουδαΐζειν. η
μείς φύσει ιουδαίοι και ουκ εξ εθνών αμαρ=
τωλοί. ειδότες ότι ου δικαιούται άνθρωπος
εξ έργων νόμου εάν μη διά πίστεως ιησού
χριστού. και ημείς εις χριστόν ιησούν επι=
στεύσαμεν, ίνα δικαιωθώμεν εκ πίστεως χρι

q2 nō mentior. Deinde ueni in partes
syrie & cilicie. Eram autem
ignotus facie ecclesijs
iudee: que erāt in christo. Tantum autē
auditū hēbāt: qm̄ q̄ ꝑseq̄bat nos aliqñ:
nūc euāgelizat fidē quā aliqñ expugna
bat: & in me clarificabant deū. Cap.2.
Deinde post annos q̄ttuordeci iterū
ascēdi hierosolymā cū barnaba as
sumpto & tito. Ascēdi autem s̄3 reuela
tionē: & ꝯtuli cū illis euangeliū
qd̄ predico in gētibus. Seorsum autē
his q̄ videbant aliq̄d eē: ne forte in va=
cuū currerē aut cucurrissē. S3 neq3 tit9
q̄ mecū erat cū eēt gētilis ꝯpulsus ē cir
cūcidi: s3 ꝑꝑ subitroductos falsos frēs q̄
subitroierūt explorare libertatē nostram
quā habem9 in xp̄o iesu: vt nos in ser
uitutē redigerēt. Quib9 neq3 ad horam
cessim9 subiectiōi: vt veritas euangelij
ꝑmaneat apd̄ vos. Ab his aūt q̄ vide=
bant eē aliq̄d q̄les aliqñ fuerit nihil
mea ītereſt. De9.n. ꝑsonā hōis non
accipit. Mihi ei q̄ videbāt eē aliq̄d ni
hil ꝯtulerunt: sed ecōtra cum vidissent
q2 creditū est mihi euangeliū prepucij:
sicut & petro circuncisionis: qui enim
opatus est petro in apostolatū circūci=
siōis: opatus est & mihi iter gētes: & cū
cognouissēt grāz q̄ data ē mihi iacob9
& cephas & iohannes q̄ videbāt colūne
eē: dextras dederūt mihi & barnabe
societatis: vt nos in gentes: ipsi aūt in
circūcisionē: tm̄ vt pauperū hoc ip̄z
memores essemus. Qd̄ ēt sollicit9 fui
facere. Cū aūt venisset petr9 an
tiochiam in faciem ei restiti: q2
rep̄hensibilis erat. Pri9 ei q̄3 venirēt q̄
dā a iacobo: cū gentibus edebat:
cū aūt venissent: subtrahebat & segrega
bat se: timēs eos q̄ ex circūcisiōe erant.
Et simulatiōi ei9 ꝯsenserūt ceteri iudei:
ita vt & barnabas duceret ab eis ī illā
simulationē. S3 cū vidissē q2 nō recte
ambularent ad veritatem euangelij:
dixi cephe corā omnibus. Si tu
cū iude9 sis: gētiliter viuis & nō iudai=
ce: quō gētes cogis iudaizare? Nos
natura iudei & nō ex gētib9 peccatores.
Sciētes aūt q2 nō iustificat homo
ex operibus legis: nisi per fidem iesu
xp̄i. Et nos in christo iesu credimus:
vt iustificemur ex fide christi

A

B

Roma.2.b
Ephe.6.b.
Col.3.d.
Actu.10.c.
Jaco.2.b.

C

στού και ουκ εξ έργωμ μόμου. Διότι ου Δι=
καιωθήσεται εξ έργωμ μόμου ωάσα σάρξ. ει
Δε ζητούμτες Δικαιωθήμαι εμ Χριστώ, ευρέθη
μεμ και αυτοί αμαρτωλοί, άρα Χριστός α=
μαρτίας Διάκομος. μή γέμοιτο. ει γαρ α
κατέλυσα Ταύτα ωάλιμ οικοδομώ, ωαρα
βάτημ εμαυτόμ συμίστημι. εγώ γαρ Διά μό=
μου μόμω απέθαμομ, ίμα θεώ ζήσω. Χριστώ
συμεσταύρωμαι. ζω Δέ ουκέτι εγώ, ζη Δε
εμ εμοί Χριστός ο Δε μυμ ζω εμ σαρκί, εμ πί
στει ζω Τη Του υιού Του θεού Του αγαπή=
σαμτος με, και ωαραδόμτος εαυτόμ υπέρ ε=
μού. ουκ αθετώ Τημ Χάριμ Του θεού. ει γαρ
Διά μόμου Δικαιοσύμη, άρα Χριστός Δωρε
άμ απέθαμεμ. Cap.3.

Ὠ αμόητοι γάλαται, Τίς υμάς εβάσκημεμ
αληθεία μη πείθεσθαι, οίς κατ οφθαλ=
μούς ιησούς Χριστός προεγράφη, εμ υμίμ ε
σταυρωμέμος. Τούτο μόμομ θέλω μαθείμ
αφ υμώμ εξ έργωμ μόμου Το ωμεύμα ελά=
βετε η εξ ακοής ωίστεως. ούτως αμόητοι ε=
στέ, εμαρξάμεμοι ωμεύματι, μυμ σαρκί επιτε
λείσθε. Τοσαύτα επάθετε εική εί γε εική. ο ουμ
εωιχορηγώμ υμίμ Το ωμεύμα και εμεργώμ
Δυμάμεις εμ υμίμ, εξ έργωμ μόμου η εξ α=
κοής πίστεως. καθώς αβραάμ επίστευσε Τω
θεώ και ελογίσθη αυτώ εις Δικαιοσύμημ. γι
μώσκετε άρα ότι οι εκ ωίστεως ούτοι εισίμ υ
ιοί αβραάμ. ωροϊδούσα Δε η γραφή ότι εκ
ωίστεως Δικαιοί Τα έθμη ο θεός, προευηγγε
λίσατο Τω αβραάμ, ότι εμευλογηθήσομται
εμ σοι ωάμτα Τα έθμη. ώστε οι εκ ωίστεως
ευλογούμται συμ Τω ωιστώ αβραάμ. όσοι
γαρ εξ έργωμ μόμου εισίμ, υπό κατάραμ ει=
σίμ. γέγραπται γαρ. επικατάρατος ωας ος
ουκ εμμέμει εμ ωάσι Τοις γεγραμμέμοις εμ
Τω βιβλίω Του μόμου Του ποιήσαι αυτά.
ότι Δε εμ Τω μόμω ουδείς Δικαιούται ωαρά
Τω θεώ, Δήλομ ότι ο Δίκαιος εκ πίστεως ζή=
σεται. ο Δε μόμος ουκ εστίμ εκ πίστεως, αλ
λ ο ωοιήσας αυτά άμθρωωος ζήσεται εμ αυ
τοίς. Χριστός ημάς εξηγόρασεμ εκ Της κατά=
ρας Του μόμου γιμόμεμος υπέρ ημώμ κατά=
ρα. γέγραπται γαρ. επικατάρατος πας ο κρε
μάμεμος επί ξύλου, ίμα εις Τα έθμη η ευλο=
γία Του αβραάμ γέμηται εμ Χριστώ ιησού, ί
μα Τημ εωαγγελίαμ Του ωμεύματος λάβω=
μεμ Διά Της ωίστεως. κατά άμθρωπομ λέγω
όμως αμθρώωου κεκυρωμέμημ Διαθήκημ ου
Δείς αθετεί η επιΔιατάσσεται. Τω Δε αβραάμ
ερρέθησαμ αι εωαγγελίαι και Τω σπέρματι
αυτού. ου λέγει Τοις σπέρμασιμ ως επί πο
λλώμ αλλ ως εφ εμός και Τω σπέρματι ος ε

ꝛ nõ ex opibus legis. Propter quod
ex opib⁹ legis nõ iustificabit ois caro.
Qd' si q̃rẽtes iustificari in xp̃o: iuẽti su
mus ꝛ ipsi pctõres: nũquid xp̃s peccati
minister est? Absit. Si enim que
destruxi iterũ hec reedifico: p̃uaricato=
rem me constituo. Ego enim per legem
legi mortuus suz: vt deo viuã. Christo
ↄfix⁹ sũ cruci. Uiuo ãt iã nõ ego: viuit
vo i me xp̃s. Qd' ãt nũc viuo in car
viuo filij dei qui dilexit ne: in fide
me et tradidit seipsuz pro me.
Non abijcio gr̃am dei. Si enim
per legem iustitia: ergo gratis christus
mortuus est. Cap.3.

O Insensati galate: q̃s vos fascina=
uit nõ obedire veritati? Añ quorũ
oculos xp̃s iesus ꝓscript⁹ est: et in vo
bis crucifix⁹. Hoc solũ a vobis volo di
scere: ex operibus legis spũm accepistis
an ex auditu fidei? Sic stulti estis vt cũ
spũ ceperitis: nũc carne consumamini.
Tanta passi estis sine cã: si tñ sine cã.
Qui ergo tribuit vobis spũz ꝛ opatur
virtutes in vobis: ex opibus legis an
ex auditu fidei? Sicut scriptũ ẽ. Abraã Gene. Rom. Jaco.
credidit deo ꝛ reputatũ ẽ illi ad iustitiã.
Cognoscite ergo qz q̃ ex fide sũt: hi sũt
filij abrae. Prouidẽs ãt scriptura qz ex
fide iustificat gentes deus: prenũciauit
abrae quia benedicentur Gene.
in te oẽs gentes. Igitur q̃ ex fide sunt:
bñdicentur cuz fideli abraã. Quicunqz
ei ex opib⁹ legis sũt: sub maledicto sũt.
Scriptũ est ei. Maledictus omnis qui Deute.
nõ ꝑmãserit in oib⁹ que scripta sunt in
libro legis vt faciat ea.
Qm̃ ãt in lege nemo iustificatur apud
deũ: manifestũ est qz iust⁹ ex fide viuet Abac. Ro.1. Heb.
Lex autez non est ex fide: sed
qui fecerit ea viuet in illis.
Christus nos redemit de maledicto
legis: factus pro nobis maledictuz.
Qz scriptũ est. Maledict⁹ ois q̃ pẽdet Deu.
in ligno: vt in gentibus benedictio
abrae fieret in christo iesu vt
pollicitationez spũs accipiamus
ꝑ fidem. Fratres ꝑm hominez dico: Hebr.
tñ hominis ↄfirmatũ testamentũ nemo
spernit aut superordinat. Abrae
dicte sunt promissiones et semini
eius. Nõ dicit ꝛ seminib⁹ quasi i mul
tis: sed q̃si in vno: ꝛ semini tuo qui est

στὶ Χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω διαθήκην προκεκυ
ρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς Χριστὸν, ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ
ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγε
λίας. τῷ δὲ ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται
ὁ θεός. τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χά
ριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθη τὸ σπέρμα ᾧ ἐπή
γγελται διαταγεὶσ δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσί
του. ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς
ἐστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ
θεοῦ. μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυ
νάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαι
οσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως ἰησοῦ
χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. πρὸ τοῦ δὲ ἐλ
θεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα, συγ
κεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκα
λυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέ
γονεν εἰς Χριστὸν ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγω
γόν ἐσμεν. πάντες υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστε
ως ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβα
πτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε. οὐκ ἔνι ἰουδαῖ
ος οὐδὲ ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,
οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ. πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐ
στὲ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. εἰ δὲ τοῦ Χριστοῦ, ἄρα
τοῦ ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ κατ' ἐπαγγελίαν κλη
Λέγω δέ. ἐφ' ὅσον χρόνον Ca.4. ρονόμοι.
ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
δούλου κύριος πάντων ὢν ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρό
πους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας
τοῦ πατρός. οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι ὑ
πὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμέ
νοι. ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐ
ξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ γεννώμενον
ἐκ γυναικὸς γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς
ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολ
άβωμεν. ὅτι δέ ἐστε υἱοὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑ
μῶν κρᾶζον ἀββᾶ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱὸς καὶ κληρονόμος
θεοῦ διὰ Χριστοῦ. ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδό
τες θεὸν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει οὖσι θε
οῖς. νῦν δὲ γνόντες θεὸν μᾶλλον δὲ γνωσθέν
τες ὑπὸ θεοῦ πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσ
θενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν δου
λεύειν θέλετε. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας
καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή
πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. γίνεσθε ὡς ἐγὼ ὅ
τι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς. ἀδελφοὶ δέομαι ὑμῶν οὐ
δέν με ἠδικήσατε. οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,
καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου
οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄ
γγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με ὡς Χριστὸν ἰησοῦν.

xp̄s. Hoc aūt dico: testamētū ꝯfirmatū
a deo: q̄ post quadringētos et triginta
annos facta est lex: non irritum facit
ad euacuādā ꝓmissionē. Nam si ex
lege hereditas: iā nō ex ꝓmissiōe.
Abrahe aūt per repromissionē donauit
deus. Quid igit̄. Lex propter trāsgres
sionē posita ē: donec veniret semē cui
ꝓmiserat: ordiata p̄ āgelos in manu
mediatoris. Mediator aūt vnius nō ē: de
us aūt vnus ē. Lex ergo aduersus ꝓmis
sa dei? Absit. Si eī data eēt lex que
posset viuificare: vere ex lege eēt iusti
tia. Sz conclusit scriptura omnia sub D
pctō: vt ꝓmissio ex fide iesu xp̄i
daret credētibus. Prius aūt q̄ veniret
fides sub lege custodiebamur: ꝯclusi
in eā fidē q̄ reuelanda erat.
Itaqz lex pedagogus noster
fuit in christo: vt ex fide iustificemur.
At vbi venit fides: iā non sumus sub
pedagogo. Oēs eī filii dei estis p̄ fidē
q̄ ē in xp̄o iesu. Quicūqz eī in xp̄o ba Roma.6.a
ptizati estis: xp̄m induistis. Nō ē iudeus
neqz grecus: nō ē seruus neqz liber:
nō masculus neqz femina. Oēs eī vos
vnū estis in xp̄o iesu. Si aūt vos xp̄i:
ergo semē abrahe estis: sz ꝓmissionem
Dico aūt. Quā Ca.4. heredes. A
to tp̄e heres paruulus ē: nihil dif
fert a seruo cū sit dn̄s oīm: sz sub tuto
ribus et actoribus ē vsqz ad p̄finitū tp̄s
a patre. Ita et nos cū eēmus puuli sub
elementis mundi eramus seruientes.
At vbi venit plenitudo tēporis misit 1.Thi.1.b.
deus filium suum factum
ex muliere factū sub lege: vt eos qui
sub lege erāt redimeret: vt adoptionē
filiorū reciperemus. Qm̄ aūt estis filii dei:
misit deus spūm filii sui in corda vestra
clamātē abba pater. Itaqz iā nō est
seruus: sed filius. Qd̄ si filius et heres
per deum. Sz tunc quidē ignorantes
deū his q̄ natura nō sūt dii seruiebatis.
Nūc aūt cū cognoueritis deū: imo co B
gniti sitis a deo: quō ꝯuertimini iterū
ad infirma et egena elemēta quibus denuo
seruire vultis? Dies obseruatis et mē
ses et tp̄a et annos. Timeo vos ne
forte sine cā laborauerim in vobis. Esto
te sicut ego: qz et ego sicut vos. Frēs obse
cro vos: nihil me lesistis. Scitis aūt qz p̄
infirmitatē carnis euāgelizaui vobis iā
p̄dē: et tēptationē meā in carne mea
nō spreuistis neqz respuistis: sz sicut
angelū dei excepistis me sicut xp̄m iesū.

τις ουν ην ο μακαρισμός υμών. μαρτυρώ γαρ υμίν ότι ει δυνατόν, τους οφθαλμούς υμών εξορύξαντες αν εδώκατε μοι. ώστε εχθρός υ=μών γέγονα αληθεύων υμίν. ζηλούσιν υμάς ου καλώς αλλά εκκλείσαι υμάς θέλουσιν ίνα αυτούς ζηλούσθε. καλόν δε το ζηλούσθαι εν καλώ πάντοτε, και μη μόνον εν τω παρείναι με προς υμάς. τεκνία μου ους πάλιν ωδίνω άχρις ου μορφωθή Χριστός εν υμίν. ήθελον δε παρείναι προς υμάς άρτι και αλλάξαι την φωνήν μου, ότι απορούμαι εν υμίν. λέγετε μοι οι υπό νόμον θέλοντες είναι, τον νόμον ουκ ακούετε. γέγραπται γαρ ότι αβραάμ δύο υιούς έσχεν, ένα εκ της παιδίσκης, και ένα εκ της ελευθέρας. και ο μεν εκ της παιδίσκης κατά σάρκα γεγέννηται, ο δε εκ της ελευθέρας διά της επαγγελίας, άτινα εστίν αλληγορούμενα. αύται γαρ εισίν αι δύο διαθήκαι. μία μεν από όρους σινά εις δουλείαν γεννώσα ήτις εστίν αγάρ. το γαρ αγάρ σινά όρος εστίν εν τη αραβία, συστοιχεί δε τη νυν ιερουσαλήμ, δουλεύει δε μετά των τέκνων αυτής. η δε άνω ιερουσαλήμ ελευθέρα εστίν, ήτις εστίν μήτηρ πάντων ημών. γέγραπται γαρ. ευφράνθητι στείρα η ου τίκτουσα, ρήξον και βόησον η ουκ ωδίνουσα, ότι πολλά τα τέκνα της ερήμου μάλλον η της εχούσης τον άνδρα. ημείς δε αδελφοί κατά ισαάκ επαγγελίας τέκνα εσμέν αλλ ώσπερ τότε ο κατά σάρκα γεννηθείς εδίωκε τον κατά πνεύμα, ούτως και νυν. αλλά τι λέγει η γραφή. έκβαλλε την παιδίσκην και τον υιόν αυτής, ου γαρ μη κληρονομήσει ο υιός της παιδίσκης μετά του υιού της ελευθέρας. άρα αδελφοί ουκ εσμέν παιδίσκης τέκνα αλλά της ελευθέρας.

Cap. 5.

τη ελευθερία ουν η ο Χριστός ημάς ηλευθέρωσεν. Στήκετε και μη πάλιν ζυγώ δουλείας ενέχεσθε. ίδε εγώ παύλος λέγω υμίν ότι εάν περιτέμνησθε Χριστός υμάς ουδέν ωφελήσει. μαρτύρομαι δε πάλιν παντί ανθρώπω περιτεμνομένω, ότι οφειλέτης εστίν όλον τον νόμον ποιήσας. κατηργήθητε από του Χριστού. οίτινες εν νόμω δικαιούσθε, της χάριτος εξεπέσατε. ημείς γαρ πνεύματι εκ πίστεως ελπίδα δικαιοσύνης απεκδεχόμεθα. εν γαρ Χριστώ ιησού ούτε περιτομή τι ισχύει ούτε ακροβυστία, αλλά πίστις δι αγάπης ενεργουμένη. ετρέχετε καλώς τις υμάς ενέκοψε τη αληθεία μη πείθεσθαι. η πεισ=μονή ουκ εκ του καλούντος υμάς. μικρά ζύμη όλον το φύραμα ζυμοί. εγώ πέποιθα εις υμάς εν κυρίω ότι ουδέν άλλο φρονήσετε. ο δε τα=ράσσων υμάς βαστάσει το κρίμα όστις αν η. εγώ δε αδελφοί ει περιτομήν έτι κηρύσσω, τι έτι διώκομαι, άρα κατήργηται το σκάνδαλον του σταυρού. όφελον και αποκόψονται οι αναστατούντες υμάς. υμείς γαρ επ ελευθερία εκλήθητε αδελφοί. μόνον μη την ελευθερίαν εις α

Ubi ē ergo btitudo vr̄a. Testimōiū eī ꝑhibeo vobis: qr si fieri possz oclos vr̄os eruissetis: ⁊ dedissetis mihi. Ergo inimic9 vobis fact9 sū verū dicēs vobis? Emulant vos nō bñ: sz excludere vos volūt: vt illos emulemini. Bonū āt emulamini in bono semper: ⁊ nō tm̄ cū presēs sum apud vos. Filioli mei quos iterū ꝑturio donec formet xp̄s i vobis. Vellē āt eē apud vos modo ⁊ mutare vocē meā: qm̄ ɔfūdor in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse: legem nō legistis? Scriptū ē eī: qm̄ abraā duos filios habuit: vnū de ancilla ⁊ vnū libera. Sed qui de ancilla sz de carnē natus est: qui aūt de libera per repromissionē: q̄ sūt ꝑ allegoriā dctā. Hec eī sūt duo testamēta. Unū q̄dez in mōte sina in seruitutē generās: q̄ ē agar. Sina enim mōs est in arabia q̄ ɔiunctus est ei q̄ nūc est hierlz: ⁊ seruit cū filijs suis. Illa āt q̄ sursum est hierlz libera est: que est mater nostra. Scriptum est enim. Letare sterilis q̄ nō paris: erūpe ⁊ clama q̄ nō parturis: qr multi filij deserte magis q̄z eius q̄ hz virum. Nos autem frēs sz isaac promissionis filij sumus. Sz quō tūc is q̄ sz carnē nat9 fuerat ꝑseq̄bat eū q̄ sz spūz: ita ⁊ nūc. Sz q̄d dicit scriptura. Ejice ancillam ⁊ filium eius: non enim heres erit fili9 ancille cum filio libere. Itaqz fratres non sumus ancille filij sed libere: q̄ libertate nos xp̄s liberauit.

Gene. | Sap. 3. | Esaie. | Luce. 2 | Gene. 2

Cap. 5.

STate et nolite iterū iugo seruitutis ɔtineri. Ecce ego paul9 dico vobis: qm̄ si circūcidamini xp̄s vobis nihil ꝓderit. Testificor āt rursus oī hoī circūcidēti se: qm̄ debitor ē vniuerse legis faciēde. Euacuati estis a xp̄o: qui i lege iustificamini: a grā excidistis. Nos eī spū ex fide spez iustitie expectamus. Nā i xp̄o iesu neqz circūcisio aliq̄d valet neqz ꝑputiū: sz fides q̄ ꝑ charitatē opat. Currebatis bñ quis vos ipediuit ꝟitati nō obedire? Nemini ɔsēserit. Persuasio hec nō ē ex eo q̄ vocat vos. Modicū fermētū totā massā corrūpit. Ego ɔfido i vobis i dn̄o q̄ nihil alid sapietis. Qui āt ɔturbat vos portabit iudiciū: q̄cūqz ē ille. Ego āt frēs si circūcisiōez adhuc ꝑdico: q̄d adhuc ꝑsecutiōez patior? Ergo euacuatū ē scādalū cruci. Utinā abscidant q̄ vos cōturbāt. Vos eī in libertatē vocati estis fratres: tm̄ ne libertatem in occasionez

2. Cor. | Actu. | 1. Cor.

φορμήν/τῇ σαρκί ἀλλά διά/τῆς ἀγάπης δου
λεύετε ἀλλήλοις./ὁ γαρ πας νόμος ἐν ἑνί λό
γῳ πληροῦται, ἐν/τῷ ἀγαπήσεις/τὸν πλησίον
σου ὡς ἑαυτόν. εἰ δε ἀλλήλους δάκνετε καὶ
κατεσθίετε, βλέπετε μήπω ὑπ ἀλλήλων ἀνα
λωθῆτε. λέγω δε πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐ
πιθυμίαν σαρκός οὐ μή τελέσητε./ἡ γαρ σαρξ
ἐπιθυμεῖ κατά/τοῦ πνεύματος/τὸ δε πνεῦμα
κατά/τῆς σαρκός. ταῦτα δε ἀντίκειται ἀλ=
λήλοις, ἵνα μη ἃ ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. εἰ
δε πνεύματι ἄγεσθε οὐκ ἐστέ ὑπό νόμον. φα
νερά δε ἐστί/τα ἔργα/της σαρκός, ἅτινα ἐστί
μοιχεία, πορνία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδω
λολατρία, φαρμακία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι θυ
μοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι,
φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ/τα ὅμοια τούτοις.
ἅπερ λέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι/οἱ
/τα τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσιν./ὁ δε καρπός/τοῦ πνεύμα
τος ἐστίν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία
χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐ
γκράτεια. κατά/τῶν τοιούτων οὐκ ἐστίν νό
μος. οἱ δε/τοῦ χριστοῦ/τὴν σάρκα ἐσταύρω
σαν σὺν/τοῖς παθήμασιν καὶ/ταῖς ἐπιθυμίαις.
Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ Cap. 6.
στιχοῦμεν. μη γενώμεθα κενόδοξοι ἀλ
λήλους προσκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθο=
νοῦντες. ἀδελφοί ἐάν καὶ προσληφθῇ ἄνθρω
πος ἐν τινί παραπτώματι, ὑμεῖς/οἱ πνευματι
κοί καταρτίζετε/τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
πραότητος, σκοπῶν σεαυτόν μη καὶ σύ πει=
ρασθῇς. ἀλλήλων/τα βάρη βαστάζετε καὶ οὕ
τως ἀναπληρώσατε/τὸν νόμον χριστοῦ. εἰ
γαρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδέν ὤν, ἑαυτόν φρε
ναπατᾷ./τὸ δε ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκα
στος, καὶ τότε εἰς ἑαυτόν μόνον/τὸ καύχημα
ἕξει καὶ οὐκ εἰς/τὸν ἕτερον. ἕκαστος γαρ/τὸ ἴ
διον φορτίον βαστάσει. κοινωνείτω δε/ὁ κα=
τηχούμενος/τὸν λόγον/τῷ κατηχοῦντι ἐν πά
σιν ἀγαθοῖς. μη πλανᾶσθε, θεός οὐ μυκτηρί
ζεται. ὃ γαρ ἐάν σπείρῃ ἄνθρωπος τοῦτο καὶ
θερίσει. ὅτι/ὁ σπείρων εἰς/τὴν σάρκα ἑαυτοῦ,
ἐκ/τῆς σαρκός θερίσει φθοράν./ὁ δε σπείρων
εἰς/τὸ πνεῦμα, ἐκ/τοῦ πνεύματος θερίσει ζω
ήν αἰώνιον./τὸ δε καλόν ποιοῦντες μη ἐκκα=
κῶμεν, καιρῷ γαρ ἰδίῳ θερίσομεν μη ἐκλυ=
όμενοι. ἄρα οὖν ὡς καιρόν ἔχομεν ἐργαζώμε
θα/τὸ ἀγαθόν πρός πάντας μάλιστα δε πρός
/τοὺς οἰκείους/τῆς πίστεως. ἴδετε πηλίκοις ὑ
μῖν γράμμασιν ἔγραψα/τῇ ἐμῇ χειρί. ὅσοι
θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί οὗτοι ἀνα
γκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μη
/τῷ σταυρῷ/τοῦ χριστοῦ διώκωνται. οὐδέ
γαρ/οἱ περιτετμημένοι αὐτοί νόμον φυλάσ
σουσιν, ἀλλά θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,

detis carnis: sz p charitatē spūs seruite C
inuicē. Oīs eīn lex in vno sermone ꝏꝏ
impletur: diliges proximum ꝏꝏꝏꝏꝏ Leui 19.g.
tuū sicᷓ teipsuz. Qd' si iuicē mordet[is] ꝛ Mat.22.g. Mar.12.c.
comeditis: videte ne ab inuicē ꝯsuma= Luce.10.g. Roma.13.c
mini. Dico āt ī xp̄o: spū ambulate: ꝛ ꝺ Jaco.2.b.
sideria carnis non pficietis. Caro enim Roma.13 d 1.Pe.2.b.
ꝯcupiscit aduersus spūm: spiritus aūt
aduersus carnē. Hec ei sibiīuicē aduer
sant: vt nō q̄cūqz vult[is] illa faciat[is]. Qd
si spū ducemini nō estis sub lege. Ma
nifesta sunt aūt opa carn[is]: q̄ sunt forni
catio: imūditia: ipudicitia: luxuria: ido D
lox seruit9: veneficia: iimicitie: ꝯtētiōes:
emulatiōes: ire: rixe: dissēsiōes: secte: ī
uidie: homicidia: ebrietates: ꝯmessatio
nes: ꝛ his silia. Que p̄dico vob[is] sicᷓ p̄
dixi: qm̄ q̄ talia agūt regnū dei non ꝏ
ꝯsītur. Fructus aūt spūs est charitas: Apo.22.a.
gaudiū: pax: patiētia: benignitas: bōi
tas: lōganimitas: māsuetudo: fides: mo
destia: ꝯtinētia: castitas. Aduersus hmōi
nō ē lex. Qui āt sūt xp̄i carnē suā cruci Ro.13.d.
fixerūt cū vitijs ꝛ ꝯcupiscentijs. Cap. 6. 1.Pe.2.b.
Si spū viuim9: spū ſ glīe cupidi ini A
ambulem9. Nō efficiamur inanis Mat.18.c. Luce.17.a.
cem prouocantes: inuicem inuidentes.
Frēs ꝛ si preoccupatus fuerit homo ꝏ
in aliquo delicto: vos qui spūales estis
huiusmodi instruite in spiritu ꝏꝏꝏ
lenitatis: cōsiderās teipsū ne ꝛ tu tēpte
ris. Alter alteri9 onera portate: ꝛ sic
adimplebitis legem christi. Nam si ꝏ
q̄s existimat se aliq̄d eē cū nihil sit: ipse
se seducit. Op9 aūt suum pbet vnusq̄s= B
qz ꝛ sic in semetipso tm̄ gloriam ꝏꝏ
hēbit: ꝛ nō ī altero. Unusq̄sqz ei onus
suū portabit. Cōicet āt is q̄ cathetizat
verbo ei q̄ se cathetizat in omnibus ꝏ
bonis. Nolite errare: deus nō irridet.
Que ei seminauerit hō: hec ꝛ ꝏꝏꝏ
metet. Qm̄ qui seminat in carne sua:
de carne ꝛ metet corruptionē: q̄ āt se=
minat in spū: de spiritu metet vitam ꝏ
eternā. Bonū āt facietes nō deficiam9:
tpe enim suo metemus non deficiētes. C
Ergo dū tempus habemus: operemur 2.Thes.3.c
bonū ad oēs: maxime āt ad ꝏꝏꝏ
domesticos fidei. Uidete q̄lib9 lr̄is scri
psi vobis mea manu. Quicunqz eniz ꝏ
volūt placere in carne: hi cogūt ꝏꝏ
vos circūcidi: tm̄ vt crucis xp̄i psecutio
nem non patiantur. Neqz ꝏꝏꝏꝏ
enim q̄ circuncidūtur legem custodiūt
sz volūt vos circuncidi: ꝏꝏꝏꝏ

ίνα εν τη υμετέρα σαρκί καυχήσωνται. εμοί
δε μη γένοιτο καυχάσθαι ει μή εν τω σταυ
ρώ του κυρίου ημών ιησού χριστού, δι' ου
εμοί κόσμος εσταύρωται καγώ τω κόσμω.
εν γαρ χριστώ ιησού ούτε περιτομή τι ισ=
χύει ούτε ακροβυστία, αλλά καινή κτίσις.
και όσοι τω κανόνι τούτω στοιχήσουσιν,
ειρήνη επ' αυτούς και έλεος και επί τον ισρα
ήλ του θεού. του λοιπού κόπους μοι μηδείς
παρεχέτω. εγώ γαρ τα στίγματα του κυ=
ρίου ιησού εν τω σώματι μου βαστάζω. η
χάρις του κυρίου ημών ιησού χριστού με=
τά του πνεύματος υμών αδελφοί. αμήν.

vt in carne vestra glorientur. Mihi
autem absit gloriari nisi in cruce
domini nostri iesu christi: per quem
mihi mundus crucifixus est et ego mundo.
In christo enim iesu neque circumcisio aliquid va
let neque preputium: sed noua creatura.
Et quicunque hanc regulam secuti fuerint: sup.
pax super illos et misericordia et super israel
dei. De cetero nemo mihi molestus
sit. Ego enim stigmata domini nostri
iesu in corpore meo porto.
Gratia domini nostri iesu christi cum
spiritu vestro fratres. Amen.

Τέλος της προς γαλάτας επιστολής.

Explicit epistola beati pauli ad galatas.

Incipit argumentum in epistolam ad Ephesios.

Ephesii sunt asiani. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide. Hos collaudat apostolus scri=
bens eis a roma de carcere per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς εφεσίους
επιστολή. Cap. I.

Παύλος απόστολος ιησού χρισ=
τού διά θελήματος θεού, τοις α
γίοις τοις ούσιν εν εφέσω και πι
στοίς εν χριστώ ιησού. χάρις υ
μίν και ειρήνη από θεού πατρός η
μών και κυρίου ιησού χριστού. ευλογη=
τός ο θεός και πατήρ του κυρίου ημών ιη=
σού χριστού, ο ευλογήσας ημάς εν πάση
ευλογία πνευματική εν τοις επουρανίοις εν
χριστώ, καθώς εξελέξατο ημάς εν αυτώ προ
καταβολής κόσμου, είναι ημάς αγίους και
αμώμους κατενώπιον αυτού εν αγάπη. προ
ορίσας ημάς εις υιοθεσίαν διά ιησού χρισ=
τού εις αυτόν κατά την ευδοκίαν του θελή=
ματος αυτού εις έπαινον δόξης της χάριτος
αυτού, εν η εχαρίτωσεν ημάς εν τω ηγαπη
μένω, εν ω έχομεν την απολύτρωσιν διά του
αίματος αυτού, την άφεσιν των παραπτω=
μάτων, κατά τον πλούτον της χάριτος αυ
τού, ης επερίσσευσεν εις ημάς εν πάση σο=
φία και φρονήσει, γνωρίσας ημίν το μυστή
ριον του θελήματος αυτού κατά την ευδοκί=
αν αυτού, ην προέθετο εν αυτώ εις οικονο=
μίαν του πληρώματος των καιρών ανακε=
φαλαιώσασθαι τα πάντα εν τω χριστώ, τα
εν τοις ουρανοίς και τα επί της γης εν αυτώ.
εν ω και εκληρώθημεν προορισθέντες κατά
πρόθεσιν του τα πάντα ενεργούντος κατά
την βουλήν του θελήματος αυτού, εις το εί
ναι ημάς εις έπαινον δόξης αυτού τους προ
ηλπικότας εν τω χριστώ, εν ω και υμείς ακού
σαντες τον λόγον της αληθείας το ευαγγέλι
ον της σωτηρίας υμών εν ω και πιστεύσαντες
εσφραγίσθητε τω πνεύματι της επαγγελίας
τω αγίω, ος εστίν αρραβών της κληρονομί=

Incipit epistola beati pauli apostoli
ad Ephesios. Cap. I.

Paulus apostolus christi iesu
per voluntatem dei: omnibus sanctis
qui sunt ephesi et fidelibus
in christo iesu. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro
et domino iesu christo. Benedictus 2.Co. 1.Pe.
deus et pater domini nostri iesu
christi qui benedixit nos in omni
benedictione spirituali in celestibus in
christo: sicut elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem: vt essemus sancti et
immaculati in conspectu eius in charitate.
Qui predestinauit nos in adoptionem filiorum
per iesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis
sue in laudem glorie gratie
sue: in qua gratificauit nos in dilecto fi
lio suo: in quo habemus redemptionem per
sanguinem eius remissionem peccatorum:
secundum diuitias gratie eius
que superabundauit in nobis in omni sapi
entia et prudentia vt notum faceret nobis sa
cramentum voluntatis sue secundum beneplacitum
eius: quod proposuit in eo in dispensatione
plenitudinis temporum instaurare
omnia in christo: que
in celis et que in terra sunt in ipso.
In quo etiam nos sorte vocati sumus predesti Col.1.
nati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum
consilium voluntatis sue: vt simus
in laudem glorie eius nos qui ante speraui
mus in christo. In quo et vos cum audisse
tis verbum veritatis euangelium
salutis vestre: in quo et credentes
signati estis spiritu promissionis
sancto: qui est pignus hereditatis

ας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως
εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ. Διατοῦτο κα-
γὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρί-
ῳ ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑ-
μῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προ-
σευχῶν μου, ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰη-
σοῦ χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς δόξης δώῃ ὑμῖν
πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώ-
σει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐ-
στὶν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ
πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγε-
θος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πι-
στεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους
τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χρισ-
τῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθι-
σεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑ-
περάνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυ-
νάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόμα-
τος ὀνομαζομένου, οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. καὶ πάν-
τα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐ-
τὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα, τῇ ἐκκλη-
σίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρω-
μα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

Cap. 2.

Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμα-
σι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἐν αἷς ποτὲ περιε-
πατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τού-
του κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέ-
ρος τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν
τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάν-
τες ἀνεστράφημεν ποτὲ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς
σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα
φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί. ὁ δὲ θεὸς
πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει διὰ τὴν πολλὴν ἀ-
γάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας
ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωο-
ποίησε τῷ χριστῷ. χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,
καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπου-
ρανίοις ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν
τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερ-
βάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ
ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς
πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ
δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχή-
σηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέν-
τες ἐν χριστῷ ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς,
οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς

nostre in redemptionem acquisitionis C
in laudē glie ipsius. Propterea et ego
audiens fidem vestram q̄ est in christo
iesu et dilectionem in omnes
sctōs: nō cesso gratias agēs pro vobis:
memoriā vestri faciēs in orationibus
meis: vt deus domini nostri iesu
christi pater glorie det vobis
spū sapie et reuelationis in agnitionem
eius illuminatos oculos
cordis vestri: vt sciatis que sit
spes vocationis eius: et que
diuitie glorie hereditatis eius
in sanctis: et que sit supeminēs magni- D
tudo virtutis eius in nos qui credimus
secundum operationem potentie
virtutis eius quā operatus ē in christo
suscitās illū a mortuis: et constituens
ad dexteram suam in celestibus supra
oēm principatum et potestatem et virtutem
et dominationem et omne nomen
qd̄ nominatur: non solum in hoc seculo
sed etiam in futuro: et omnia
subiecit sub pedibus eius. Et ipsum
dedit caput supra omnem ecclesiā:
que est corpus ipsius et plenitudo
eius qui omnia in omnibus adimplet.

Cap. 2.

ET vos conuiuificauit cū eētis mortui A
delictis et pctīs vrīs in qbus aliqn̄ Colo. 2. c.
ambulastis fm̄ seculū mundi huius:
fm̄ principem potestatis aeris huius
spiritus qui nunc operatur in
filios diffidētie in quibus et nos omnes
aliquando conuersati sumus in desiderijs
carnis nostre facientes voluntatem
carnis et cogitationū: et eramus natura
filij ire sicut et ceteri. Deus autem
qui diues ē in misericordia propter nimiā cha-
ritatem suam qua dilexit nos: et cū esse-
mus mortui peccatis: conuiuificauit
nos in xp̄o: cuius gratia estis saluati
et presuscitauit et cōsedere fecit in celesti- B
bus in xp̄o iesu: vt ostenderet in
seculis superuenientibus abundantes
diuitias gratie sue
in bonitate sup nos in christo iesu.
Gratia enim estis saluati per
fidem: et hoc non ex vobis: dei enim
donū ē: nō ex operibus: vt ne qs glorietur.
Ipsius enim sumus factura: creati
in christo iesu in operibus bonis:
que preparauit deus vt in illis

περιπατήσωμεν. Διό μνημονεύετε ότι υμείς ποτέ τα έθνη εν σαρκί, οι λεγόμενοι ακροβυστία υπό της λεγομένης περιτομής εν σαρκί χειροποιήτου, ότι ήτε εν τω καιρώ εκείνω χωρίς Χριστού, απηλλοτριωμένοι της πολιτείας του ισραήλ, και ξένοι των διαθηκών της επαγγελίας, ελπίδα μη έχοντες, και άθεοι εν τω κόσμω. νυνί δε εν Χριστώ ιησού υμείς οι ποτέ όντες μακράν, εγγύς εγενήθητε εν τω αίματι του Χριστού. αυτός γαρ εστίν η ειρήνη ημών, ο ποιήσας τα αμφότερα εν, και το μεσότοιχον του φραγμού λύσας, την έχθραν εν τη σαρκί αυτού, τον νόμον των εντολών εν δόγμασι καταργήσας, ίνα τους δύο κτίση εν εαυτώ εις ένα καινόν άνθρωπον, ποιών ειρήνην, και αποκαταλλάξη τους αμφοτέρους εν ενί σώματι τω θεώ διά του σταυρού, αποκτείνας την έχθραν εν αυτώ, και ελθών ευηγγελίσατο ειρήνην υμίν τοις μακράν και τοις εγγύς. ότι δι αυτού έχομεν την προσαγωγήν οι αμφότεροι εν ενί πνεύματι προς τον πατέρα. άρα ουν ουκέτι εστέ ξένοι και πάροικοι, αλλά συμπολίται των αγίων και οικείοι του θεού, εποικοδομηθέντες επί τω θεμελίω των αποστόλων και προφητών, όντος ακρογωνιαίου αυτού ιησού Χριστού, εν ω πάσα οικοδομή συναρμολογουμένη αύξει εις ναόν άγιον εν κυρίω. εν ω και υμείς συνοικοδομείσθε εις κατοικητήριον του θεού εν πνεύματι. Cap. 3.

Τούτου χάριν εγώ παύλος ο δέσμιος του Χριστού ιησού υπέρ υμών, είγε και ηκούσατε την οικονομίαν της χάριτος του θεού της δοθείσης μοι εις υμάς, ότι κατά αποκάλυψιν εγνώρισε μοι το μυστήριον, καθώς προέγραψα εν ολίγω, προς ο δύνασθε αναγινώσκοντες νοήσαι την σύνεσιν μου εν τω μυστηρίω του Χριστού, ο ετέραις γενεαίς ουκ εγνωρίσθη τοις υιοίς των ανθρώπων, ως νυν απεκαλύφθη τοις αγίοις αποστόλοις αυτού και προφήταις εν πνεύματι αγίω, είναι τα έθνη συγκληρόνομα και σύσσωμα και συμμέτοχα της επαγγελίας αυτού εν τω Χριστώ διά του ευαγγελίου, ου εγενόμην διάκονος κατά την δωρεάν της χάριτος του θεού την δοθείσαν μοι κατά την ενέργειαν της δυνάμεως αυτού. εμοί τω ελαχιστοτέρω πάντων εδόθη η χάρις αύτη εν τοις έθνεσιν ευαγγελίσασθαι τον ανεξιχνίαστον πλούτον του Χριστού, και φωτίσαι πάντας τις η οικονομία του μυστηρίου του αποκεκρυμμένου από των αιώνων εν

ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos qui gentes eratis in carne qui dicebamini preputium ab ea que dicitur circumcisio in carne manufacta: qui eratis illo in tempore sine christo alienati a conuersatione israel et hospites testamentorum: promissionis spem non habentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu vos qui aliquando eratis longe: facti estis prope in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra: qui fecit vtraque vnum: et medium parietem macerie soluens inimicitias in carne sua: legem mandatorum decretis euacuans: vt duos condat in semetipso in vno nouo homine faciens pacem: vt reconciliet ambos in vno corpore deo per crucem: interficiens inimicitias in semetipso: et veniens euangelizauit pacem Luce. 2
vobis qui longe fuistis: et pacem his qui prope. Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in vno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites et aduene: sed Hebr. 4
estis ciues sanctorum et domestici dei superedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum: ipso summo angulari lapide christo iesu: in quo omnis edificatio constructa crescit in templum sanctum in domino. In quo et vos coedificamini in tabernaculum dei in spiritu sancto. Cap. 3.

Huius rei gratia ego paulus victus christi iesu pro vobis gentibus: si tamen audistis dispensationem gratie dei que data est mihi in vobis: quoniam secundum reuelationem notum mihi factum est sacramentum: sicut supra scripsi in breui: prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio christi: quod alijs generationibus non est agnitum filijs hominum: sicuti nunc reuelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu: esse gentes coheredes et concorporales et comparticipes promissionis in christo iesu per euangelium: cuius 1. Cor. 4
factus sum ego minister secundum donum gratie dei que data est mihi secundum operationem virtutis eius. Mihi enim omnium sanctorum minimo data est gratia hec in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias christi: et illuminare omnes que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in

τω θεώ τω τα πάντα κτίσαντι διά ιησού
χριστού, ίνα γνωρισθή νυν ταις αρχαίς και
ταις εξουσίαις εν τοις επουρανίοις διά της
εκκλησίας η πολυποίκιλος σοφία του θεού,
κατά πρόθεσιν των αιώνων ην εποίησεν εν
χριστώ ιησού τω κυρίω ημών, εν ω έχο=
μεν την παρρησίαν και την προσαγωγήν εν
πεποιθήσει διά της πίστεως αυτού. διό αι=
τούμαι μη εκκακείν εν ταις θλίψεσι μου υ=
πέρ υμών, ήτις εστί δόξα υμών. τούτου χά
ριν κάμπτω τα γόνατα μου προς τον πατέ
ρα του κυρίου ημών ιησού χριστού, εξ ου
πάσα πατριά εν ουρανοίς και επί γης ο=
νομάζεται, ίνα δώη υμίν κατά τον πλούτον
της δόξης αυτού δυνάμει κραταιωθήναι δι=
ά του πνεύματος αυτού, εις τον έσω άν=
θρωπον κατοικήσαι τον χριστόν διά της πί
στεως εν ταις καρδίαις υμών, εν αγάπη ερ=
ριζωμένοι και τεθεμελιωμένοι, ίνα εξισχύση=
τε καταλαβέσθαι συν πάσι τοις αγίοις τι το
πλάτος και μήκος και βάθος και ύψος.
γνώναι τε την υπερβάλλουσαν της γνώσε=
ως αγάπην του χριστού, ίνα πληρωθήτε εις
παν το πλήρωμα του θεού. τω δε δυναμέ=
νω υπέρ πάντα ποιήσαι υπέρ εκ περισσού
ων αιτούμεθα η νοούμεν κατά την δύνα=
μιν την ενεργουμένην εν ημίν, αυτώ η δόξα
εν τη εκκλησία εν χριστώ ιησού εις πά=
σας τας γενεάς του αιώνος των αιώνων α=
μήν.

Cap.4.

Παρακαλώ ουν υμάς εγώ ο δέσμιος εν
κυρίω, αξίως περιπατήσαι της κλήσεως
ης εκλήθητε, μετά πάσης ταπεινοφροσύνης
και πραότητος, μετά μακροθυμίας ανεχό=
μενοι αλλήλων εν αγάπη. σπουδάζοντες τη
ρείν την ενότητα του πνεύματος εν τω συν=
δέσμω της ειρήνης. εν σώμα και εν πνεύμα,
καθώς και εκλήθητε εν μιά ελπίδι της κλή=
σεως υμών. εις κύριος, μία πίστις, εν βάπ=
τισμα. εις θεός και πατήρ πάντων, ο επί πάν
των και διά πάντων και εν πάσιν ημίν. ενί
δε εκάστω ημών εδόθη η χάρις κατά το μέ
τρον της δωρεάς του χριστού. διό λέγει. α
ναβάς εις ύψος ηχμαλώτευσεν αιχμαλωσί=
αν, και έδωκε δόματα τοις ανθρώποις. το
δε ανέβη τι εστίν ει μη ότι και κατέβη πρώ=
τον εις τα κατώτερα μέρη της γης. ο κατα=
βάς, αυτός εστί και ο αναβάς υπεράνω πάν
των των ουρανών, ίνα πληρώση τα πάντα.
και αυτός έδωκε τους μεν αποστόλους,
τους δε προφήτας, τους δε ευαγγελιστάς,
τους δε ποιμένας και διδασκάλους προς
τον καταρτισμόν των αγίων εις έργον δια

deo qui omnia creauit:
vt innotescat nunc principatibus ⁊
potestatibus in celestibus per — C
ecclesiam multiformis sapientia dei:
ſm̄ prefinitionē seculorū quā fecit in
xp̄o iesu domino nostro i quo habem9
fiduciam ⁊ accessum in
ꝯfidentia p̄ fidē eius. Propter qd̄ peto
ne deficiatis in tribulatiōib9 meis pro
vob[is]: q̄ est gloria vestra. Huiꝰ rei grā
flecto genua mea ad patrem
dñi nostri iesu christi: ex quo
oīs paternitas in celis ⁊ in terra no
minat: vt det vobis ſm̄ diuitias
glorie sue virtute corroborari per — D
spūm eius: in interiori hoīe
xp̄m habitare per fidem
in cordibus vestr[is]: i charitate radicati
⁊ fundati: vt possitis — Apoc.21.c.
cōprehendere cum omnibus sc̄tis que — Job.11.c.
sit latitudo ⁊ longitudo ⁊ sublimitas
⁊ ꝓfūdū. Scire etiā supeminētē sciētie
charitatem christi: vt impleamini in
oēs plenitudinē dei. Ei aūt q̄ potēs ē
omnia facere superabundanter
q̄3 petim9 aut intelligim9 ſm̄ virtutē
que operatur in nobis: ipsi gloria
in ecclesia ⁊ in christo iesu in omnes
generationes seculi seculorum amen.

Cap.4.

Obsecro itaq3 vos ego vinctus in — A
dño: vt digne ambuletis vocatione — 1.Cor.7.c.
qua vocati estis: cum oī humilitate
⁊ mā̃suetudīe: cū patiētia supportantes
inuicē in charitate. Solliciti seruare — Roma.12.b
vnitatem spiritus in vinculo — 1.Cor.12.b.
pacis. Unum corpus ⁊ vnus spiritus:
sicut vocati estis in vna spe vocatiōis
nr̄e. Un9 dñs: vna fides: vnū baptis=
ma. Unus deus ⁊ pater oīm: q̄ sup oēs
⁊ p̄ oīa ⁊ in oībus nobis. Unicuiq3 — Apo.21.c.
āt nr̄m data est gratia ſm̄ mensurā — 2.Co.10.c.
donatiōis xp̄i. Propt qd̄ dicit. Ascen — Psal.67.
dens in altū captiuā duxit captiuitatē:
dedit dona hominibus. Quod
āt ascēdit q̄d ē nisi q: ⁊ descēdit primū
i inferiores partes terre. Qui descēdit: — Johan.3.c.
ipse est et qui ascendit super omnes
celos: vt adimpleret omnia.
Et ipse dedit quosdam quidē aplos: — B
quosdā āt ꝓphetas: alios vo euāgeli=
stas: alios aūt pastores ⁊ doctores ad
ꝯsummationē sc̄tōꝝ in opus ministerij

κορίας εις οικοδομήν/του σώματος/Του Χρισ
τού μέχρι καταντήσωμεν/οι πάντες εις/Την ενό
τητα/Της πίστεως και/Της επιγνώσεως/Του υ
ιού/Του θεού εις άνδρα Τέλειον εις μέτρον η
λικίας/Του πληρώματος/Του Χριστού, ίνα μη
κέτι ώμεν νήπιοι κλυδωνιζόμενοι και περιφε
ρόμενοι παντί ανέμω/Της διδασκαλίας εν/Τη
κυβεία/Των ανθρώπων εν πανουργία προς
/την μεθοδείαν/Της πλάνης. αληθεύοντες δε
εν αγάπη αυξήσωμεν εις αυτόν/τα πάντα
ος εστίν/η κεφαλή/ο Χριστός, εξ ου παν
/Το σώμα συναρμολογούμενον και συμβιβα
ζόμενον διά πάσης αφής/Της επιχορηγίας
κατ ενέργειαν εν μέτρω ενός εκάστου μέ=
ρους/την αύξησιν/του σώματος ποιήται, εις
οικοδομήν εαυτού εν αγάπη. τούτο ουν
λέγω και μαρτύρομαι εν κυρίω, μηκέτι υ
μάς περιπατείν καθώς και/Τα λοιπά έθνη πε
ριπατεί εν ματαιότητι/Του νοός αυτών, εσκο
τισμένοι/Τη διανοία, όντες απηλλοτριωμέ=
νοι/της ζωής/Του θεού διά/την άγνοιαν/την ού
σαν εν αυτοίς διά/Την πώρωσιν/Της καρδί
ας αυτών, οίτινες απηλγηκότες εαυτούς πα
ρέδωκαν/Τη ασελγεία εις εργασίαν ακαθαρ
σίας πάσης εν πλεονεξία. υμείς δε ουχ ού
τως εμάθετε/τον Χριστόν, είγε αυτόν ηκού=
σατε και εν αυτώ εδιδάχθητε, καθώς εστίν
αλήθεια εν/τω ιησού αποθέσθαι υμάς κατά
/την προτέραν αναστροφήν/τον παλαιόν άν
θρωπον/τον φθειρόμενον κατά/Τας επιθυμίας
/Της απάτης. ανανεούσθαι δε/τω πνεύματι
/Του νοός υμών, και ενδύσασθαι/τον και=
νόν άνθρωπον/Τον κατά θεόν κτισθέντα εν δι
καιοσύνη και οσιότητι/Της αληθείας. Διό α=
ποθέμενοι/Το ψεύδος λαλείτε αλήθειαν έ=
καστος μετά/Του πλησίον αυτού, ότι εσμέν
αλλήλων μέλη. οργίζεσθε και μη αμαρτά
νετε. /ο ήλιος μη επιδυέτω επί/τω παροργισ
μώ υμών. μηδε δίδοτε τόπον/Τω διαβόλω,
/ο κλέπτων, μηκέτι κλεπτέτω, μάλλον δε κο
πιάτω εργαζόμενος/Το αγαθόν/Ταις ιδίαις
χερσίν, ίνα έχη μεταδιδόναι/Τω χρείαν έχον
τι. πας λόγος σαπρός εκ/Του στόματος
υμών μη εκπορευέσθω, αλλ ει Τις αγαθός
προς οικοδομήν/Της χρείας, ίνα δω χάριν
/Τοις ακούουσι. και μη λυπείτε/Το πνεύμα
/Το άγιον/Του θεού, εν ω εσφραγίσθητε εις
ημέραν απολυτρώσεως. πάσα πικρία και θυ
μός και οργή και κραυγή και βλασφημία
αρθήτω αφ υμών συν πάση κακία. γίνεσθε
δε εις αλλήλους χρηστοί εύσπλαγχνοι χα
ριζόμενοι εαυτοίς, καθώς και ο Χριστός εχα
ρίσατο ημίν. Cap. 5.

in edificationem corporis christi:
donec occurramus omnes in vnitatem
fidei et agnitionis filii
dei in virum perfectum in mẽsurã eta
tis plenitudinis christi: vt iam non
simus paruuli fluctuantes: et circunferamur
omni vento doctrine in
nequitia hominum: in astutia ad
circũuentionẽ erroris. Veritatem autem
facientes in charitate crescamus in illo per
quem est caput christus: ex quo totum omnia
corpus compactum et connexum
per omnem iuncturam subministrationis
secundum operationẽ in mẽsuram vniuscuiusque mem
bri augmentum corporis facit: in
edificationẽ sui in charitate. Hoc igitur
dico et testificor in domino vt iam non Roma
ambuletis sicut gentes ambulant
in vanitate sensus sui: tenebris obscura
tum habentes intellectum: alienati a
via dei per ignorantiam que est
in illis propter cecitatem cordis
ipsorum: qui desperãtes semetipsos tradide=
runt impudicitie in operationẽ immundicie
omnis in auaritiam. Vos autem non ita
didicistis christum: si tamen illum audistis
et in ipso edocti estis: sicut est
veritas in iesu deponere vos secundũ
pristinã conuersationem veterem hominẽ
qui corrumpitur secundum desideria
erroris. Renouamini autem spiritu
mentis vestre: et induite nouum
hominem qui secundum deum creatus est in iustitia
et sanctitate veritatis. Propter quod deponẽ 1. Pet.
tes mẽdaciũ loquimini veritatẽ vnusquisque Col. 3.
cum proximo suo: quoniam sumus Roma.
inuicẽ mẽbra. Irascimini et nolite pecca Hebr. 1.
re. Sol non occidat super iracundiam Col. 3.
vestram. Nolite locum dare diabolo. ps. 4. Iaco. 4
Qui furabatur: iam non furetur: magis autem la 1. Pe.
boret operãdo manibus suis quod bonũ est:
vt habeat vnde tribuat necessitatem patiẽti.
Omnis sermo malus ex ore
vestro non procedat: sed si quis bonus
ad edificationem fidei: vt det gratiam
audiẽtibus. Et nolite contristare spiritũ
sanctum dei: in quo signati estis in
die redemptiõis. Omnis amaritudo et ira
et indignatio et clamor et blasphemia
tollatur a vobis cum omni malitia. Estote Colo. 3.
autem inuicẽ benigni: misericordes: donã
tes inuicẽ: sicut et deus in christo donauit
nobis. Cap. 5.

Γίνεσθε ουν μιμηταί/του θεού ως τέκνα α
γαπητά, και περιπατείτε εν αγάπη, κα=
θώς και/ο Χριστός ηγάπησεν ημάς, και πα=
ρέδωκεν εαυτόν υπέρ ημών προσφοράν και
θυσίαν/τω θεώ εις οσμήν ευωδίας. πορνεία
δε και πάσα ακαθαρσία η πλεονεξία μή=
δε ονομαζέσθω εν υμίν, καθώς πρέπει αγί
οις, και αισχρότης, και μωρολογία, η ευτρα
πελία/τα ουκ ανήκοντα, αλλά μάλλον ευ=
χαριστία. τούτο γαρ εστέ γινώσκοντες ότι
πας πόρνος η ακάθαρτος η πλεονέκτης ος
εστίν ειδωλολάτρης ουκ έχει κληρονομίαν
εν/τη βασιλεία/του Χριστού και θεού. μη=
δείς υμάς απατάτω κενοίς λόγοις. διά ταύ
τα γαρ έρχεται/η οργή/του θεού επί/τους υ
ιούς/της απειθείας. μη ουν γίνεσθε συμμέτο
χοι αυτών. ήτε γαρ ποτέ σκότος, νυν δε
φως εν κυρίω. ως τέκνα φωτός περιπατεί
τε./ο γαρ καρπός/του πνεύματος εν πάση
αγαθωσύνη και δικαιοσύνη και αληθεία. δο
κιμάζοντες τι εστίν ευάρεστον/τω κυρίω. και
μη συγκοινωνείτε/τοις έργοις/τοις ακάρποις
/του σκότους, μάλλον δε και ελέγχετε./τα
γαρ κρυφή γινόμενα υπ αυτών, αισχρόν ε
στί και λέγειν./τα δε πάντα ελεγχόμενα, υ
πό/του φωτός φανερούται. παν γαρ/το φα
νερούμενον, φως εστί. διό λέγει. έγειραι/ο
καθεύδων, και ανάστα εκ/των νεκρών, και ε
πιφαύσει σοι/ο Χριστός. βλέπετε ουν πως α
κριβώς περιπατείτε, μη ως άσοφοι αλλ ως
σοφοί, εξαγοραζόμενοι/τον καιρόν, ότι/αι η
μέραι πονηραί εισί. διατούτο μη γίνεσθε ά
φρονες, αλλά συνιέντες τι/το θέλημα/του
κυρίου. και μη μεθύσκεσθε οίνω εν ω εστίν
ασωτία, αλλά πληρούσθε εν πνεύματι, λα
λούντες εαυτοίς ψαλμοίς και ύμνοις και ω
δαίς πνευματικαίς, άδοντες και ψάλλοντες
εν/τη καρδία υμών/τω κυρίω, ευχαριστούν
τες πάντοτε υπέρ πάντων εν ονόματι/του
κυρίου ημών ιησού Χριστού/τω θεώ και πα
τρί, υποτασσόμενοι αλλήλοις εν φόβω Χρι
στού./αι γυναίκες/τοις ιδίοις ανδράσιν υπο
τάσσεσθε ως/τω κυρίω, ότι ανήρ εστί κεφα
λή/της γυναικός, ως και/ο Χριστός κεφαλή
/της εκκλησίας, και αυτός εστί σωτήρ/του
σώματος. αλλ ώσπερ/η εκκλησία υποτάσ=
σεται/τω Χριστώ, ούτω και/αι γυναίκες/τοις
ιδίοις ανδράσιν εν παντί./οι άνδρες αγα=
πάτε/τας γυναίκας εαυτών, καθώς και/ο Χρι
στός ηγάπησε/την εκκλησίαν, και εαυτόν πα
ρέδωκεν υπέρ αυτής, ίνα αυτήν αγιάση, κα=
θαρίσας/τω λουτρώ/του ύδατος εν ρήματι,
ίνα παραστήση αυτήν εαυτώ ένδοξον/την

Estote ergo imitatores dei sicut fi= A
lij charissimi: et ambulate in dile= 1.Cor.4.d
ctiõe: sicut ⁊ xp̃s dilexit nos ⁊ tradidit Phili.5.c.
semetipsum pro nobis oblationem et 1.Joh.4.d
hostiã deo ĩ odorẽ suauitatis. Fornica= Johan.13.g
tio aũt ⁊ õis imũditia aut auaritia nec Jacobi.1.c.
nominet̃ in vobis: sicut decet sanctos:
aut turpitudo aut stultiloquiũ aut scur
rilitas q̃ ad rẽ nõ p̃tinẽt: sʒ magis grãrum
actio. Hoc eñ scitote intelligentes q̃
omis fornicator aut imũdus aut auarus q̃
ẽ idolorum seruus: nõ habet hereditatem
in regno xp̃i ⁊ dei. Nemo
vos seducat inanibus verbis: pp̃ hec
enim venit ira dei in filios p. Venit in
diffidentie. Nolite ergo effici participes gr. presentis temporis.
eorum. Eratis enim aliquñ tenebre: nũc aũt Jo.12.c.
lux in dño. Ut filij lucis ambulate:
fructus enim lucis est in omni
bõitate ⁊ iustitia ⁊ veritate. Probãtes B
quid sit beneplacitum deo. Et
nolite cõicare operibus infructuosis
tenebrarum: magis aũt redarguite.
Que enim in occulto fiũt ab ipsis: turpe ẽ
⁊ dicere. Omia aũt que arguuntur: a
lumine manifestant̃. Omẽ enim qđ manife=
stat̃: lumen est. Propter qđ dicit. Sur
ge q̃ dormis ⁊ exurge a mortuis: ⁊ illu
minabit te xp̃s. Videte itaqʒ frẽs quõ Colo.4.b.
caute ambuletis: nõ q̃si insipiẽtes sʒ vt
sapiẽtes: redimẽtes tẽpus quoniã dies
mali sunt. Propterea nolite fieri ĩpru= Roma.12.a
dentes sʒ intelligentes que sit voluntas Thes.4.a
dei. Et nolite inebriari vino in quo ẽ
luxuria: sʒ ĩplemini spũ sancto: loquẽtes
vobismet ipsis in psalmis: hymnis ⁊ cã
ticis spiritalibus: cantãtes ⁊ psallentes C
in cordibus vr̃is dño: gratias agentes
semper pro omnibus in nomine
dñi nostri iesu christi deo ⁊ patri:
subiecti inuicem in timore christi.
Mulieres viris suis subdite sint Colo.3.c.
sicut dño: quoniam vir caput est 1.Pe.3.a.
mulieris: sicut christus caput est
ecclesie: ipse saluator
corporis eius. Sʒ sicut ecclesia subiecta
est christo: ita et mulieres
viris suis in omnibus. Viri diligite Colo.3.c.
vxores vestras: sicut ⁊ christus
dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit
p̃ ea vt illam sanctificaret: mũdãs eam
lauacro aque in verbo vite:
vt exhiberet ipsam sibi gloriosam

εκκλησίαν μη έχουσαν σπίλον η ρυτίδα η
τι των τοιούτων, αλλ᾽ ίνα η αγία και άμω
μος. ούτως οφείλουσιν οι άνδρες αγαπάν
τας εαυτών γυναίκας ως τα εαυτών σώμα
τα. ο αγαπών την εαυτού γυναίκα, εαυτόν
αγαπά. ουδείς γαρ ποτέ την εαυτού σάρ
κα εμίσησεν, αλλά εκτρέφει και θάλπει αυ=
τήν, καθώς και ο κύριος την εκκλησίαν, ότι
μέλη εσμέν του σώματος αυτού εκ της σαρ
κός αυτού και εκ των οστέων αυτού. αντί
τούτου καταλείψει άνθρωπος τον πατέρα
αυτού και την μητέρα, και προσκολληθήσε
ται προς την γυναίκα αυτού, και έσονται οι
δύο εις σάρκα μίαν. το μυστήριον τούτο μέ
γα εστίν. εγώ δε λέγω εις Χριστόν και εις
την εκκλησίαν. πλήν και υμείς οι καθ᾽ ένα έκα
στος την εαυτού γυναίκα ούτως αγαπάτω
ως εαυτόν, η δε γυνή ίνα φοβήται τον άν=
δρα.

Cap. 6.

Τα τέκνα υπακούετε τοις γονεύσιν υμών
εν κυρίω. τούτο γαρ εστί δίκαιον. Τί=
μα τον πατέρα σου και την μητέρα, ήτις εσ
τί πρώτη εντολή εν επαγγελία, ίνα ευ σοι
γένηται, και έση μακροχρόνιος επί της γης.
και οι πατέρες μη παροργίζετε τα τέκνα υ
μών, αλλ᾽ εκτρέφετε αυτά εν παιδεία και
νουθεσία κυρίου. οι δούλοι υπακούετε τοις
κυρίοις κατά σάρκα μετά φόβου και τρό=
μου εν απλότητι καρδίας υμών ως τω
Χριστώ, μη κατ᾽ οφθαλμοδουλείαν ως αν=
θρωπάρεσκοι, αλλ᾽ ως δούλοι του Χριστού
ποιούντες το θέλημα του θεού εκ ψυχής
μετ᾽ ευνοίας δουλεύοντες ως τω κυρίω και
ουκ ανθρώποις, ειδότες ότι ο εάν τι έκασ=
τος ποιήση αγαθόν, τούτο κομιείται παρά
του κυρίου, είτε δούλος είτε ελεύθερος. και
οι κύριοι τα αυτά ποιείτε προς αυτούς, α
νιέντες την απειλήν, ειδότες ότι και υμών και
αυτών ο κύριος εστίν εν ουρανοίς, και προ
σωποληψία ουκ εστί παρ᾽ αυτώ. το λοιπόν
αδελφοί μου ενδυναμούσθε εν κυρίω και
εν τω κράτει της ισχύος αυτού. ενδύσασ=
θε την πανοπλίαν του θεού, προς το δύνα
σθαι υμάς στήναι προς τας μεθοδείας του
διαβόλου, ότι ουκ εστίν ημίν η πάλη προς
αίμα και σάρκα, αλλά προς τας αρχάς,
προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτο
ρας του σκότους του αιώνος τούτου, προς
τα πνευματικά της πονηρίας εν τοις επου=
ρανίοις. διατούτο αναλάβετε την πανοπλί=
αν του θεού, ίνα δυνηθήτε αντιστήναι εν τη
ημέρα τη πονηρά, και άπαντα κατεργασά
μενοι στήναι. στήτε ουν περιζωσάμενοι την

ecclíaz nõ hñtez maculaz aut rugã aut
aliqd hmõi: sed vt sit sancta ꝛ imacula
ta. Ita ꝛ viri debent diligere
vxores suas vt corpora sua.
Qui suam vxorem diligit: seipsum
diligit. Nemo enim vnq̃ carnem suam
odio habuit: sed nutrit et fouet eam
sicut et christus ecclesiam: qꝛ
mẽbra sumus corporis eius ꝛ de carne
eius ꝛ de ossibus eius. Propter — Gene. 2.
hoc relinquet homo patrem — 3. Esd. 4.
ꝛ matrem suam: et adherebit — Mat. 19.
vxori sue: et erunt — Mar. 10.
duo in carne vna. Sacramẽtũ hoc ma — 1. Cor. 6.
gnũ est. Ego autẽ dico in christo ꝛ in
ecclesia. Verũtamen ꝛ vos singuli vnus
q̃sq; vxorẽ suam sicut seipsum diligat:
vxor autem timeat virum suu;.

Cap. 6.

Filij obedite parentibus vestris
in dño. Hoc ei iustũ est. Honora — Col. 3. d.
patrem tuũ ꝛ matrem tuam: quod est — Exo. 20.
mãdatũ ꝑmũ in ꝓmissione: vt bñ sit ti — Mat. 19.
bi: ꝛ sis longeuus super terram. — Luce. 13.
Et vos p̃res nolite ad iracũdiã ꝓuoca — Mar. 10.
re filios vr̃os: sꝫ educate illos in disciplia ꝛ
correptione dñi. Serui obedite
dñis carnalibus cũ timore ꝛ tremore: — Colo. 3. c.
in simplicitate cordis vestri sicut — 1. Pe. 2. c.
xp̃o: nõ ad oculũ seruiẽtes q̃si hoibus
placentes: sed vt serui christi
facientes volũtatem dei ex animo
cũ bona volũtate seruiẽtes sicut dño: ꝛ
nõ hoibꝰ: sciẽtes qm̃ vnusq̃sq; qd̃cũq;
fecerit bonũ: hoc recipiet a
dño: siue seruus siue liber. Et vos
dñi eadem facite illis: remittentes
minas: scientes qꝛ ꝛ illorum ꝛ vester
dñs est in celis: et personaruꝫ acceptio — Ro. 2. b.
non est apud deum. De cetero — Colo. 3. c.
fratres confortamini in domino: et — Actu. 10.
in potẽtia ṽtutis eiꝰ. Induite vos — Jacobi. 2.
armaturam dei vt possitis — 1. Pe. 1. c.
stare aduersus insidias
diaboli: qm̃ nõ ẽ nobis colluctatio ad
uersus carnẽ ꝛ sãguinẽ: sꝫ aduersus principes
ꝛ ptãtes: aduersus mundi rectores
tenebrarum harum: contra
spiritalia nequitie in celestibus
Propterea accipite armaturam
dei: vt possitis resistere in
die malo: ꝛ in omnibus perfecti
stare. State ergo succincti

οσφύν υμών εν αληθεία, και ενδυσάμενοι τον θώρακα της δικαιοσύνης, και υποδησάμενοι τους πόδας εν ετοιμασία του ευαγγελίου της ειρήνης. επί πάσιν αναλαβόντες τον θυρεόν της πίστεως, εν ω δυνήσεσθε πάντα τα βέλη του πονηρού τα πεπυρωμένα σβέσαι, και την περικεφαλαίαν του σωτηρίου δέξασθε, και την μάχαιραν του πνεύματος ο εστί ρήμα θεού, διά πάσης προσευχής και δεήσεως προσευχόμενοι εν παντί καιρώ εν πνεύματι, και εις αυτό τούτο αγρυπνούντες εν πάση προσκαρτερήσει και δεήσει περί πάντων των αγίων και υπέρ εμού, ίνα μοι δοθή λόγος εν ανοίξει του στόματος μου εν παρρησία γνωρίσαι το μυστήριον του ευαγγελίου, υπέρ ου πρεσβεύω εν αλύσει, ίνα εν αυτώ παρρησιάσωμαι ως δει με λαλήσαι. ίνα δε ειδήτε και υμείς τα κατ' εμέ, τι πράσσω, πάντα υμίν γνωρίσει Τυχικός ο αγαπητός αδελφός και πιστός διάκονος εν κυρίω, ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο ίνα γνώτε τα περί ημών, και παρακαλέση τας καρδίας υμών. ειρήνη τοις αδελφοίς και αγάπη μετά πίστεως από θεού πατρός και κυρίου ιησού Χριστού. η χάρις μετά πάντων των αγαπώντων τον κύριον ημών ιησούν Χριστόν εν αφθαρσία. αμήν.

lumbos vestros in veritate: et induti loricam iustitie: et calciati pedes in preparatione evangelij pacis. In omnibus sumentes scutum fidei: in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere et galeam salutis assumite: et gladium spiritus quod est verbum dei: per omnem orōnē et obsecrationē orantes omni tempore in spiritu: et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratiōe pro oibus sanctis et pro me: vt detur mihi sermo in apertione oris mei cū fiducia notū facere mysteriū euāgelij pro quo legatōe fungor in catena ista: ita vt in ipso audeā prout opʒ me loq̄. Ut aūt et vos sciatis q̄ circa me sūt: q̄d agā: oia vobis nota faciet tychic9 charissimus frater et fidelis minister in dño: quem misi ad vos in hoc ipsum vt cognoscatis q̄ circa nos sunt: et psoletur corda vestra. Pax fratribus et charitas cū fide a deo patre nostro et dño iesu xpo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum iesum christum in incorruptione amen.

1.Thes.5.b

D

Τέλος της προς εφεσίους επιστολής.

Explicit epl'a bti pauli ad ephesios.

Incipit argumentum in epistolam ad Philippenses.

Philippenses sunt macedones. Hi accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per epaphroditum.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς φιλιππησίους επιστολή. Cap. 1.

Παύλος και Τιμόθεος δούλοι ιησού Χριστού πάσι τοις αγίοις εν Χριστώ ιησού τοις ούσιν εν φιλίπποις συν επισκόποις και διακόνοις. χάρις υμίν και ειρήνη από θεού πατρός ημών και κυρίου ιησού Χριστού. ευχαριστώ τω θεώ μου επί πάση τη μνεία υμών πάντοτε εν πάση δεήσει μου υπέρ πάντων υμών, μετά χαράς την δέησιν ποιούμενος επί τη κοινωνία υμών εις το ευαγγέλιον από πρώτης ημέρας άχρι του νυν, πεποιθώς αυτό τούτο ότι ο εναρξάμενος εν υμίν έργον αγαθόν επιτελέσει άχρις ημέρας Χριστού ιησού. καθώς εστί δίκαιον εμοί τούτο φρονείν υπέρ πάντων υμών, διά το έχειν με εν τη καρδία υμάς εν τε τοις δεσμοίς μου και εν τη απολο-

Incipit epistola bti pauli ad philippenses. Capi. 1.

A

Paulus et Timotheus servi iesu christi omnibus sctis in xpo iesu qui sunt philippis cū epis et diaconib9. Gra vobis et pax a deo patre nostro et domino iesu christo. Gratias ago deo meo in oi memoria vestri semper in cūctis orōnib9 meis pro oib9 vobis: cū gaudio depcationē faciēs sup cōicatione vestra in euāgelio xpi a prima die vsqʒ nunc: confidens hoc ipʒ: q2 q cepit in vobis opus bonū pficiet vsqʒ in diē xpi iesu. Sicut est mihi iustū hoc sentire pro omnibus vobis: eo q habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione

γία και βεβαιώσει του ευαγγελίου, συγκοινω
νούς μου της χάριτος πάντας υμάς όντας.
μάρτυς γαρ μου εστίν ο θεός, ως επιποθώ
πάντας υμάς εν σπλάγχνοις ιησού χριστού.
και τούτο προσεύχομαι, ίνα η αγάπη υμών
έτι μάλλον και μάλλον περισσεύη εν επιγνώ
σει και πάση αισθήσει, εις το δοκιμάζειν υμάς
τα διαφέροντα, ίνα ήτε ειλικρινείς και απρόσ
κοποι εις ημέραν χριστού, πεπληρωμένοι καρ
πών δικαιοσύνης των δια ιησού χριστού εις
δόξαν και έπαινον θεού. γινώσκειν δε υμάς
βούλομαι αδελφοί, ότι τα κατ εμέ μάλλον
εις προκοπήν του ευαγγελίου ελήλυθεν, ώσ
τε τους δεσμούς μου φανερούς εν χριστώ γε
νέσθαι εν όλω τω πραιτωρίω και τοις λοιποίς
πάσι, και τους πλείονας των αδελφών εν κυ
ρίω πεποιθότας τοις δεσμοίς μου, περισσοτέ
ρως τολμάν αφόβως τον του θεού λόγον λα
λείν. τινές μεν και διά φθόνον και έριν, τινές
δε και δι ευδοκίαν τον χριστόν κηρύσσου=
σιν. οι μεν εξ εριθείας τον χριστόν καταγγέλ
λουσιν ουχ αγνώς, οιόμενοι θλίψιν επιφέ=
ρειν τοις δεσμοίς μου. οι δε εξ αγάπης, ειδό=
τες ότι εις απολογίαν του ευαγγελίου κείμαι.
τι γαρ. πλήν παντί τρόπω είτε προφάσει
είτε αληθεία χριστός καταγγέλλεται. και εν
τούτω χαίρω, αλλά και χαρήσομαι. οίδα
γαρ ότι τούτο μοι αποβήσεται εις σωτηρίαν
διά της υμών δεήσεως και επιχορηγίας του
πνεύματος ιησού χριστού κατά την αποκα
ραδοκίαν και ελπίδα μου, ότι εν ουδενί αι=
σχυνθήσομαι, αλλ εν πάση παρρησία ως πάν
τοτε και νυν μεγαλυνθήσεται χριστός εν τω
σώματι μου, είτε διά ζωής είτε διά θανάτου.
εμοί γαρ το ζην χριστός, και το αποθανείν
κέρδος. ει δε το ζην εν σαρκί τούτο μοι καρ
πός έργου, και τι αιρήσομαι ου γνωρίζω. συ
νέχομαι δε εκ των δύο την επιθυμίαν έχων
εις το αναλύσαι, και συν χριστώ είναι πολ=
λώ μάλλον κρείσσον, το δε επιμένειν εν τη
σαρκί αναγκαιότερον δι υμάς. και τούτο πε
ποιθώς οίδα ότι μενώ και συμπαραμενώ πά
σιν υμίν εις την υμών προκοπήν και χαράν
της πίστεως, ίνα το καύχημα υμών περισ
σεύη εν χριστώ ιησού εν εμοί διά της εμής πα
ρουσίας πάλιν προς υμάς. μόνον αξίως του
ευαγγελίου του χριστού πολιτεύεσθε, ίνα εί
τε ελθών και ιδών υμάς, είτε απών ακούσω
τα περί υμών, ότι στήκετε εν ενί πνεύματι μι
ά ψυχή, συναθλούντες τη πίστει του ευαγγε
λίου, και μη πτυρόμενοι εν μηδενί υπό των
αντικειμένων, ήτις αυτοίς μεν εστίν ένδειξις
απωλείας, υμίν δε σωτηρίας, και τούτο από
θεού, ότι υμίν εχαρίσθη το υπέρ χριστού. ου
μόνον το εις αυτόν πιστεύειν, αλλά και το υ

et confirmatione euangelij: socios
gaudij mei omnes vos esse.
Testis eiꝫ mihi est deus: qm̃ cupiam 3
oēs vos eē in visceribus iesu christi.
Et hoc oro: vt charitas vestra
magis ac magis abūdet in oī sciētia
⁊ in omni sensu: vt probetis
potiora: vt sitis sinceri ⁊ sine offensa
in diem christi: repleti fructu
iustitie per iesum christum in
gl'iaꝫ ⁊ laudē dei. Scire aūt vos
volo frēs: quia q̄ circa me sūt magis
ad ꝓfectū venerūt euāgelij: ita vt
vincula mea manifesta fierent
in xp̄o in omni pretorio ⁊ in ceteris
omnib⁹: vt plures e fratribus in dño
ꝯfidētes in vinculis meis abundātius
auderēt sine timore verbū dei loqui.
Quidā ꝗdē ⁊ ꝓꝑ inuidiā ⁊ ꝯtētiōeꝫ: q̇
dā āt ⁊ ꝓꝑ bonā volūtatē xp̄ꝫ p̄dicāt.
Quidā ex charitate: sciētes qm̃ in de
fensiōe euāgelij posit⁹ sū. Quidā āt ex
ꝯtētiōe xp̄ꝫ annūciāt nō sincere: existi
mātes p̄ssurā se suscitare vinculiꝫ meiꝫ.
Quid eī? Dū oī mō siue ꝑ occasionē
siue ꝑ ꝟitatē xp̄s annuncietur: et in
hoc gaudeo: sꝫ ⁊ gaudebo. Scio
eī qꝛ hoc mihi proueniet ad salutem
per vestraꝫ orōneꝫ ⁊ subministratiōeꝫ
spūs iesu xp̄i sꝫ expectationē
⁊ spem meā: qꝛ in nullo confundar:
sed in oī fiducia sicut semper
⁊ nūc magnificabit xp̄s in
corꝑe meo: siue ꝑ vitā siue ꝑ mortē.
Mihi enī viuere xp̄s est: ⁊ mori
lucrū. Qđ si viuere ī carne hoc mihi
fruct⁹ oꝑis est: ⁊ q̇d eligam ignoro.
Coartor āt e duob⁹ desideriū habēs 2.Re.1
dissolui: ⁊ esse cum christo multo Dani.
magis melius: permanere autem in
carne necessariū ꝓꝑ vos. Et hoc ꝯfi
dēs scio qꝛ manebo ⁊ ꝑmanebo omni
bus vobis ad ꝓfectū vr̃uꝫ ⁊ gaudiuꝫ
fidei: vt gratulatio vr̃a abundet
in christo iesu in me per meū aduētū
iterum ad vos. Tantum digne
euangelio xp̄i ꝯuersamini: vt siue
cū venero ⁊ videro vos: siue absens
de vobis qꝛ statis in vno ⌊ spū audiā
vnanimes: collaborantes fidei euāge
lij: ⁊ in nullo terreamini ab
aduersarijs: q̄ est in illis causa
ꝑditiōis: vobis aūt salutis. Et hoc a
deo. Qꝛ vobis donatū est ꝓ xp̄o: nō
solū vt in eū credatis: sꝫ vt etiam pro

πὲρ αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

Cap.2.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες. μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὸ ἑτέρων ἕκαστος. τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ ἰησοῦ. ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ, ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. ὥστε ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατέ μου, μὴ ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε. ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν, ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι τέκνα θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ἀλλ' εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ ἰησοῦ τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ ἰησοῦ. τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω

illo patiamini: idez certamen habentes quale τ vidistis in me: τ nũc audistis d me.

Cap.2.

A Si q̃ ergo ꝯsolatio in xp̃o: si quod solatiũ charitatis: si qua societas sp̃us: si qua viscera miserationis: implete gaudium meuz: vt idem sapiatis eãdẽ charitatẽ hñtes: vnanimes: idipsuz sẽtiẽtes. Nihil per contentionez neqz ꝑ inanẽ gloriã: sed in humilitate supiores sibi inuicem arbitrantes: nõ q̃ sua sunt singuli ꝯsiderãtes: sz ea q̃ aliorum. Hoc enim sentite in vobis qd τ in xp̃o iesu. Qui cũ in forma dei eẽt: nõ rapinã arbitratus est esse se equalẽ deo: sed seipsũ exinaniuit formã serui accipiẽs: i similitudinẽ hoĩz factus: τ habitu inuentus vt hõ: hũiliauit semetipsũ factꝰ

B obediẽs vsqz ad mortem: mortem aũt crucis. Propter qd τ deus exaltauit illũ: τ donauit illi nomen qd est supra oẽ nomẽ: vt in nomine iesu omne genu flectat: celestiũ: terrestriũ: τ infernoꝝ: τ omnis lingua confiteatur qz dominꝰ iesus christus in gloria est dei pr̃is. Itaqz charissimi mei sicut semper obedistis: non in presentia mei tm̃: sz multo magis nunc in absentia mea cum metu τ tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operat in vobis τ velle τ proficere pro bona volũtate. Oĩa ãt facite sine murmuratiõibꝰ τ hesitatiõibꝰ: vt sitis sine q̃rela τ simplices filij dei sine rep̃hensiõe in medio na-

(Hebr.2.c.) (Ro.14.b.)

C tiõis praue τ ꝑuerse: inter quos lucetis sicut lumiaria in mũdo: verbũ vite cõtinentes ad gl̃iaz meã in die xp̃i: quia nõ in vacuuz cucurri: neqz in vacuũ laboraui. Sz τ si emulor supra sacrificiũ obsequiuz fidei vestre: gaudeo τ ꝯgratulor oibus vobis. Idipsuz aũt τ vos gaudete: τ ꝯgratulamini mihi. Spo ãt in dño iesu timotheũ me cito mittere ad vos: vt τ ego bono aĩo sim cognitis q̃ circa uos sũt. Neminẽ eĩ hẽo tã vnanimẽ q̃ sincera affectiõe ꝓ uobis sollicitꝰ sit. Oẽs eĩ q̃ sua st̃ q̃rũt: nõ q̃ iesu xp̃i. Experimẽtũ ãt eius cognoscite: qm̃ sicut pr̃i filius mecum seruiuit in

D euangelio. Hunc igitur spero me

πέμψαι, ως αμ απίδω τα περί εμέ εξ αυτής.
πέποιθα δε εμ κυρίω, ότι και αυτός ταχέ=
ως ελεύσομαι. αμαγκαίομ δε ηγησάμημ επα
φρόδιτομ τομ αδελφόμ και συμεργόμ και συ
στρατιώτημ μου, υμώμ δε απόστολομ και
λειτουργόμ της χρείασ μου πέμψαι
προς υμάς, επειδή επιποθώμ ημ πάμ=
τας υμάς, και αδημομώμ διότι ηκούσα=
τε ότι ησθέμησε. και γαρ ησθέμησε παρα=
πλήσιομ θαμάτω, αλλά ο θεός αυτόμ ηλέη=
σεμ. ουκ αυτόμ δε μόμομ, αλλά και εμέ, ίμα
μη λύπημ επί λύπη σχώ. σπουδαιοτέ=
ρως ουμ έπεμψα αυτόμ, ίμα ιδόμτες αυτόμ,
πάλιμ χαρήτε, καγώ αλυπότερος ω. προσ
δέχεσθε ουμ αυτόμ εμ κυρίω μετά πάσης
χαράς, και τους τοιούτους εμτίμους έχε=
τε, οτι διά το έργομ του χριστού μέχρι
θαμάτου ήγγισε, παραβουλευσάμεμος τη
ψυχή, ίμα αμαπληρώση το υμώμ υστέρη=
μα της προς με λειτουργίας. Cap. 3.

Το λοιπόμ αδελφοί μου χαίρετε εμ κυ=
ρίω. τα αυτά γράφειμ υμίμ εμοί μέμ
ουκ οκμηρόμ, υμίμ δε ασφαλές. βλέπετε
τους κύμας, βλέπετε τους κακούς εργάτας,
βλέπετε τημ κατατομήμ. ημείς γαρ εσμέμ η
περιτομή, οι πμεύματι θεού λατρεύομτες,
και καυχώμεμοι εμ χριστώ ιησού, και ουκ
εμ σαρκί πεποιθότες, καίπερ εγώ έχωμ πε=
ποίθησιμ και εμ σαρκί. ει τις δοκεί άλλος
πεποιθέμαι εμ σαρκί, εγώ μάλλομ, περιτο=
μή οκταήμερος, εκ γέμους ισραήλ, φυλής
βεμιαμίμ, εβραίος εξ εβραίωμ, κατά μόμομ φα
ρισαίος, κατά ζήλομ διώκωμ τημ εκκλησίαμ,
κατά δικαιοσύμημ τημ εμ μόμω γεμόμεμος ά
μεμπτος. αλλ άτιμα ημ μοι κέρδη, ταύτα
ήγημαι διά τομ χριστόμ ζημίαμ. αλλά με
μούμγε και ηγούμαι πάμτα ζημίαμ είμαι διά
το υπερέχομ της γμώσεως χριστού ιησού
του κυρίου μου, δι ομ τα πάμτα εζημιώθημ,
και ηγούμαι σκύβαλα είμαι ίμα χριστόμ κερ
δήσω και ευρεθώ εμ αυτώ μη έχωμ εμήμ δι
καιοσύμημ τημ εκ μόμου, αλλά τημ διά πίσ=
τεως χριστού, τημ εκ θεού δικαιοσύμημ επί
τη πίστει του γμώμαι αυτόμ και τημ δύμα=
μιμ της αμαστάσεως αυτού, και τημ κοι=
μωμίαμ τωμ παθημάτωμ αυτού, συμμορφού
μεμος τω θαμάτω αυτού, είπως καταμτήσω
εις τημ εξαμάστασιμ τωμ μεκρώμ. ουχ ότι ή=
δη έλαβομ η ήδη τετελείωμαι διώκω δε ει και
καταλάβω εφ ω και κατελήφθημ υπό του κυ
ρίου ιησού χριστού. αδελφοί εγώ εμαυτόμ
ου λογίζομαι κατειληφέμαι. εμ δε, τα μεμ

mittere ad vos: mox vt videro q̄ circa
me sūt. Cōfido aūt ī dño: qm̄ τ ipē veni
az ad vos cito. Necessariū aūt existimaui
epaphroditū frēz τ coopatorē τ cōmili=
tonē meum: vestrum autem apostolū et
ministrum necessitatis mee mittere
ad vos: qm̄ q̇dē oēs vos desiderabat:
τ mestus erat propterea ꝙ audieratis
illū īfirmatū. Nā τ infirmat⁹ ē vsqz ad
mortē: sed deus misertus est eius.
Nō solū aūt eius: verū etiam et mei:
ne tristitiā sup tristitiā haberē. Festinā
tius ergo misi illuz: vt viso illo
iterū gaudeatis: τ ego sine tristitia siz.
itaqz illū cum omni | Excipite
gaudio ī dño τ eiusmodi cū honore ha
betote: qm̄ pp opus christi vsqz ad
mortem accessit: tradens
aīaz suā: vt ipleret id qđ ex vobis dee
rat erga meum obsequium. Cap. 3.

De cetero frēs mei gaudete ī dño:
eadē vobis scribere mihi quidem
nō pigrū: vobis aūt necessariū. Vide
te canes: videte malos operarios:
videte concisionem. Nos enim sumus
circuncisio qui spiritu seruimus deo:
τ gloriamur in christo iesu τ non
in carne fiduciā hñtes: ꝙꝙ τ ego ha=
beā cōfidentiā in carne. Si quis alius
vr̄ ꝯfidere in carne: ego magis: circūci
sus octaua die: ex genere israel: đ tribu
beniamī hebre⁹ ex hebreis: ꝭz legē pha Actu.2
rise⁹: ꝭz emulationē ꝑsequēs ecclesiā dei:
ꝭz iustitiā q̄ ī lege ē ꝯuersat⁹ sine q̄rela.
Sed que mihi fuerunt lucra: hec
arbitrat⁹ suz pp xp̄z detrimēta. Verū
tamē existimo oīa detrimētū eē propter
eminentem scientiam iesu christi
dñi mei: pp quē oīa detrimentū feci:
τ arbitror vt stercora vt xp̄z lucrifaciaz:
vt τ īueniar in illo nō habens meā iusti
tiā que ex lege est: sed illā que ex fide ē
christi iesu: que ex deo est iustitia in
fide ad cognoscēdū illū τ virtutē
resurrectionis eius τ societatem
passionū illius: cōfiguratus
morti eius: si quo modo occurram
ad resurrectōez q̄ ē ex mortuis. Nō ꝙ iā
acceperi aut iā ꝑfect⁹ sim. Sequor aūt
si quo mō ꝯprehēdā: in quo τ ꝯprehen
sus sū a xp̄o iesu. Frēs ego me nō ar=
bitror ꝯprehēdisse. Unū aūt: que quidē

ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὅσοι οὖν τέλειοι τοῦτο φρονῶμεν, καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. συμμιμηταί μου γίνεσθε ἀδελφοί καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

Cap. 4.

Ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ ἀγαπητοί. εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ καὶ σὲ σύζυγε γνήσιε συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὸ λοιπὸν ἀδελφοί ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετή, καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε, ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε, καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ᾽ ὑστέρησιν λέγω. ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμὶ αὐτάρκης εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν. ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. πάν-

retro sũt obliuiscẽs: ad ea vero q̃ sũt priora extẽdẽs meipsũ: ad destinatũ psequor ad brauiũ superne vocationis dei in xp̃o iesu. Quicũq3 ergo pfecti sumus hoc et sentiamus: et si qd aliter sapitis: et hoc vobis deus reuelabit. Veruntamẽ ad qd peruenimus vt idẽ sapiamus: et in eadẽ permaneamus regula. D Imitatores mei estote fratres: et obseruate eos q ita ambulãt: sicut habetis formã nr̃am. Multi enim ambulãt quos sepe dicebam vobis: nunc autem et flens dico inimicos crucis christi: quorum finis interitus: quorum deus vẽter est: et gloria in confusione ipsorũ: qui terrena sapiũt. Nostra aũt conuersatio in celis est: vnde etiam saluatorẽ expectamus dñz nr̃m iesuz xp̃z: qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue: secundum operationẽ virtutis sue q̃ et possit subiicere sibi omnia.

1.Co.4.d. Ephe.5.a. 1.The.4.b Johan.13.g

Cap. 4.

Itaq3 fr̃es mei charissimi et desideratissimi gaudiũ meũ et corõa mea sic state in dño charissimi. A Euodiam rogo et syntychẽ deprecor idipsũ sapere in dño. Etiã rogo et te germane cõpar adiuua illas q̃ mecũ laborauerũt in euãgelio cum clemente et ceteris adiutoribus meis: quorũ nõia sũt in libro vite. Gaudete in dño semper: iterũ dico gaudete. Modestia vr̃a nota sit oibus hoibus. Dñs enim ppe est. Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione et obsecratiõe cũ gr̃arũ actiõe petitiões vestre innotescãt apud deum. Mat.5.g. B Et pax dei que exuperat omnem sensum custodiat corda vestra et intelligẽtias vr̃as in xp̃o iesu. De cetero fr̃es q̃cunq3 sunt vera: quecũq3 pudica: q̃cũq3 iusta: q̃cũq3 sctã: q̃cũq3 amabilia: q̃cũq3 bone fame: si q̃ virtus: si q̃ laus discipline: hec cogitate: q̃ et didicistis et accepistis: et audistis et vidistis in me: hec agite: et deus pacis erit vobiscũ. Gauisus sũ aũt in dño vehemẽter: qm̃ tãdẽ aliqñ refloruistis p me sentire sicut et sentiebatis. Occupati aũt eratis. C Nõ quasi ppter penuriã dico. Ego enim didici in quibus sũ sufficiẽs esse. Scio et humiliari: scio et abundare. Ubiq3 et in omnibus institutus sum: et satiari et esurire: et abundare et penuriam pati. Omnia

τα ισχύω εμ/ Τω εμλυμαμούμτι με Χριστώ. πλημ καλώς εποιήσατε συγκοιμωμήσαμτες μου/ Τημ θλίψει. οίλατε και υμείς φιλιππήσιοι, ότι εμ αρχή/ Του ευαγγελίου ότε εξήλθομ από μακελομίας, ουλεμία μοι εκκλησία εκοιμώμησεμ εις λόγομ λόσεως και λήψεως ει μή υμείς μόμοι, ότι και εμ θεσσαλομίκη και άπαξ και λις εις/ Τημ χρείαμ μοι επέμψατε. ουχ ότι επιζητώ/ Το λόμα, αλλ επιζητώ/ Τομ καρπόμ/ Τομ πλεομάζομτα εις λόγομ υμώμ. απέχω λε πάμτα και περισσεύω. πεπλήρωμαι λεξάμεμος παρά επαφρολίτου Τα παρ υμώμ οσμήμ ευωλίας, θυσίαμ λεκτήμ, ευάρεστομ/ Τω θεώ. /ο λε θεός μου πληρώσει πάσαμ χρείαμ υμώμ κατά/ Τομ πλούτομ αυτού εμ λόξη εμ Χριστώ ιησού. / Τω λε θεώ και πατρί ημώμ/ η λόξα εις/ Τους αιώμας/ Τωμ αιώμωμ αμήμ. ασπάσασθε πάμτα άγιομ εμ Χριστώ ιησού. ασπάζομται υμάς/ οι συμ εμοί αλελφοί. ασπάζομται υμάς πάμτες/ οι άγιοι, μάλιστα λε οι εκ/ Της καίσαρος οικίας. /η χάρις/ Του κυρίου ιησού Χριστού μετά πάμτωμ υμώμ. αμήμ.

Τέλος/ Της προς φιλιππησίους επιστολής.

possum in eo qui me confortat. Verũtamē bñ fecistis cõmunicantes tribulatiõi mee. Scitis aũt et vos philippenses q in principio euangelij quando pfect9 sũ a macedõia: nulla mihi ecclesia communicauit in ratione dati et accepti: nisi vos soli: q et thessalonicã semel et bis in vsum mihi misistis. Non q quero datum: sed requiro fructum abundantem in rõne vestra. Habeo aũt oĩa et abundo. Replet9 sũ acceptis ab epaphrodito q̃ misistis in odorẽ suauitatis: hostiam acceptã: placentẽ deo. Deus autẽ meus impleat omne desideriũ vrm̃ ƀm diuitias suas in gloria in christo iesu. Deo autem et patri nostro gloria in secula seculorum amen. Salutate oẽm sanctũ in christo iesu. Salutant vos q̃ mecũ sunt frẽs. Salutãt vos omnes sãcti: maxime autẽ qui de cesaris domo sunt. Gr̃a dñi nostri iesu christi cũ spiritu vestro. Amen.

Explicit epistola btĩ pauli ad Philippenses.

Roma. 12

Incipit argumentum in epistolam ad Colossenses.

Colossenses et hi sicut laodicenses sunt asiani: et ipsi preuenti erant a pseudoapostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed et hos per epistolam corrigit. Audierant enim verbũ ab archippo q̃ ministeriũ in eos accepit. Ergo apl's iã ligatus scribit eis ab epheso p Tychicũ diaconen et onesimum acolytum.

Explicit argumentum.

/Η/ Του αγίου παύλου προς κολασσαείς επιστολή. Cap. i.

Παύλος απόστολος ιησού Χριστού λιά θελήματος θεού και Τιμόθεος/ ο αλελφός/ Τοις εμ κολοσσαίς αγίοις και πιστοίς αλελφοίς εμ Χριστώ. χάρις υμίμ και ειρήμη από θεού πατρός ημώμ και κυρίου ιησού Χριστού. ευχαριστούμεμ/ Τω θεώ και πατρί/ Του κυρίου ημώμ ιησού Χριστού πάμτοτε περί υμώμ προσευχόμεμοι, ακούσαμτες/ Τημ πίστιμ υμώμ εμ Χριστώ ιησού και/ Τημ αγάπημ/ Τημ εις πάμτας/ Τους αγίους λιά/ Τημ ελπίλα/ Τημ αποκειμέμημ υμίμ εμ/ Τοις ουραμοίς, ημ προηκούσατε εμ/ Τω λόγω/ Της αληθείας/ Του ευαγγελίου/ Του παρόμτος εις υμάς, καθώς και εμ παμτί/ Τω κόσμω και εστί καρποφορούμεμομ και αυξαμόμεμομ, καθώς και εμ υμίμ αφ ης ημέρας ηκούσατε και επέγμωτε/ Τημ χάριμ/ Του θεού εμ αληθεία, καθώς εμάθετε από επαφρά/ Του αγαπητού

Incipit epistola btĩ pauli apl'i ad Colossenses. Cap. i.

Paulus apostolus iesu christi p volũtatẽ dei et timothe9 frater his q̃ sunt colossis sanctis et fidelibus fratrib9 in xp̃o iesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et dño iesu christo. Gratias agimus deo et patri dñi nostri iesu christi semper pro vobis orantes: audientes fidem vestram in christo iesu et dilectionem quã hẽtis in sctõs omnes pp spem que reposita est vobis in celis: quã audistis in verbo veritatis euangelij quod peruenit ad vos: sicut et in vniuerso mũdo est et fructificat et crescit sicut et in vobis: ex ea die qua audistis et cognouistis grãm dei in veritate: sicut didicistis ab epaphra charissimo

συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστός ὑπέρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ. ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. διατοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπέρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατά τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετά χαρᾶς, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρί τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί. ὅς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν. ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται. καὶ αὐτός ἐστὶ πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. καὶ αὐτός ἐστι κεφαλή τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, ὅς ἐστὶν ἀρχή πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων. ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι πάντα εἰς αὐτὸν εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθρούς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκός αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἠκούσατε τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ παῦλος διάκονος. νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον

conseruo nostro: qui est fidelis pro vobis minister christi iesu. Qui et manifestauit nobis dilectionem vestram in spiritu. B Ideo et nos ex qua die audiuimus: non cessamus pro vobis orantes et postulantes: vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spirituali: vt ambuletis digne deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius: in omni patientia et longanimitate cum gaudio gratias agentes deo et patri: qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum: et transtulit in regnum filij dilectionis sue: in quo habemus redemptionem et remissionem peccatorum. (Ephe. i. b.) Qui est imago dei inuisibilis: primogenitus omnis creature: quoniam in ipso condita sunt vniuersa in celis et in terra visibilia et inuisibilia: siue throni siue dominationes siue principatus siue potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt. C Et ipse est ante omnes: et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesie: (i. Co. xv. c.) qui est principium primogenitus ex mortuis: vt sit in omnibus ipse primatum tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliari omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius: siue que in terris siue que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliauit in corpore carnis eius per mortem: exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso: si tamen permanetis in fide fundati D et stabiles et immobiles a spe euangelij: quod audistis ⌐ sub celo est: quod predicatum est in vniuersa creatura que cuius factus sum ego paulus minister: qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis: et adimpleo ea que desunt passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia: cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dei que data est mihi in vobis: vt impleam verbum dei: mysterium quod

το ἀποκεκρυμμένον ἀπό των αἰώνων και ἀπό των γενεών, νυνί δε ἐφανερώθη τοις ἁγίοις αὐτού, οις ἠθέλησεν ο θεός γνωρίσαι τίς ο πλούτος της δόξης μυστηρίου τούτου εν τοις ἔθνεσιν, ος ἐστί Χριστός εν υμίν η ἐλπίς της δόξης, ον ημείς καταγγέλλομεν, νουθετούντες πάντα ἄνθρωπον, και διδάσκοντες εν πάση σοφία, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον εν Χριστώ ἰησού, εις ο και κοπιώ ἀγωνιζόμενος κατά την ἐνέργειαν αὐτού την ἐνεργουμένην εν ἐμοί εν δυνάμει.

absconditū fuit a seculis et generatiōibus: nunc autem manifestatum est sanctis eius: quib9 voluit deus notas facere diuitias glorie sacramenti huius in gētibus: qd est christus in vobis spes glorie: quē nos annunciauim9 corripientes omnem hominem et docentes in oi sapientia: vt exhibeamus omnem hoiē pfectū in xpo iesu: in quo et laboro certando sm operationē eius: quam operatur in me in virtute.

Cap.2.

Θέλω γαρ υμάς ειδέναι ηλίκον ἀγώνα ἔχω περί υμών και των εν λαοδικεία και ὅσοι ουχ ἑωράκασι το πρόσωπόν μου εν σαρκί, ἵνα παρακληθώσιν αι καρδίαι αὐτών συμβιβασθέντων εν ἀγάπη και εις πάντα πλούτον της πληροφορίας της συνέσεως εις ἐπίγνωσιν του μυστηρίου του θεού και πατρός και του Χριστού, εν ω εισί πάντες οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως ἀπόκρυφοι. τούτο δε λέγω, ἵνα μη τις υμάς παραλογίζηται εν πειθανολογία. ει γαρ και τη σαρκί ἄπειμι, ἀλλά τω πνεύματι συν υμίν ειμί χαίρων και βλέπων υμών την τάξιν και το στερέωμα της εις Χριστόν πίστεως υμών. ως ουν παρελάβετε τον Χριστόν ἰησούν τον κύριον, εν αὐτώ περιπατείτε, ἐρριζωμένοι και ἐποικοδομούμενοι εν αὐτώ, και βεβαιούμενοι εν τη πίστει, καθώς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες εν αὐτή εν ευχαριστία. βλέπετε μη τις υμάς ἔσται ο συλαγωγών διά της φιλοσοφίας και κενής ἀπάτης κατά την παράδοσιν των ἀνθρώπων κατά τα στοιχεία του κόσμου και ου κατά Χριστόν. ὅτι εν αὐτώ κατοικεί παν το πλήρωμα της θεότητος σωματικώς, και ἐστέ εν αὐτώ πεπληρωμένοι, ος ἐστίν η κεφαλή πάσης ἀρχής και ἐξουσίας. εν ω και περιετμήθητε περιτομή ἀχειροποιήτω εν τη ἀπεκδύσει του σώματος των ἁμαρτιών της σαρκός, εν τη περιτομή του Χριστού, συνταφέντες αὐτώ εν τω βαπτίσματι, εν ω και συνηγέρθητε διά της πίστεως της ἐνεργείας του θεού του ἐγείραντος αὐτόν ἐκ νεκρών. και υμάς νεκρούς ὄντας εν τοις παραπτώμασι και τη ἀκροβυστία της σαρκός υμών συνεζωοποίησεν υμάς συν αὐτώ, χαρισάμενος ημίν πάντα τα παραπτώματα, ἐξαλείψας το καθ ημών χειρόγραφον τοις δόγμασιν, ο ην υπεναντίον ημίν. και αὐτό ἦρεν ἐκ του μέσου προσηλώσας αὐτό τω σταυρώ, ἀπεκδυσάμενος τας ἀρχάς και τας ἐξου

Volo enī vos scire q̄lē sollicitudinē habeā p vobis et p his q̄ sūt laodicie: et q̄cunq; nō viderūt faciē meam in carne: vt consolent corda ipsorum instructi in charitate et in omnes diuitias plenitudinis intellectus in agnitione mysterij dei patris et christi iesu: in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Hoc aūt dico: vt nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. Nā et si corpore absens sum: sed spiritu vobiscū sum gaudēs et vidēs ordinē vrm et firmamentum eius que in christo est fidei vestre. (1.Cor.5) Sicut ergo accepistis iesum christum dnm nrm: in ipso ambulate: radicati et superedificati in ipso: et confirmati in fide sicut et didicistis: abundantes in illo in grārū actiōe. Videte ne qs vos decipiat per philosophiam et inanē fallaciā sm traditionem hominū sm elementa mundi et nō sz christū. Qz in ipso inhabitat ois plenitudo diuinitatis corporaliter: et estis in illo repleti: qui est caput ois pricipatus et potestatis. In quo et circūcisi estis circūcisiōe nō manufacta in expoliatione corporis carnis: sz in circuncisiōe xpi: consepulti ei in baptismo: in quo et resurrexistis per fidem operationis dei q suscitauit illum a mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis (Ephe.2) et preputio carnis vestre conuiuificauit cū illo: donans vobis omnia delicta: delens quod aduersus nos erat chirographū decreti qd erat ɔtrarium nobis. Et ipm tulit de medio affigens illud cruci: et expolians principatus et potestates

σίας· ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ θριαμβεύσας
αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω
ἐν βρώσει, ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ
νουμηνίας ἢ σαββάτων, ἅ ἐστι σκιὰ τῶν με
λλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ. μηδεὶς ὑ=
μᾶς καταβραβευέτω, θέλων ἐν ταπεινοφρο=
σύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώ=
ρακεν ἐμβατεύων εἰκῆ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ
νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν
κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν
καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμ=
βιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. εἰ
οὖν ἀπεθάνετε σὺν τῷ χριστῷ ἀπὸ τῶν
στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κό=
σμῳ δογματίζεσθε. μὴ ἅψῃ, μὴ γεύσῃ, μὴ θί
γῃς, ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀπο=
χρήσει κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλί=
ας τῶν ἀνθρώπων, ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔ=
χοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπει=
νοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τι
μῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός. Cap. 3.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω
ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θεοῦ καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε μὴ τὰ
ἐπὶ τῆς γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν
κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. ὅ=
ταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε
καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δό=
ξῃ. νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς
γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμί
αν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰ=
δωλολατρεία, δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θε
οῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ
ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐ=
τοῖς. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα,
ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρο
λογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. μὴ ψεύδεσ
θε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαι
ὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον
εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐ=
τόν, ὅπου οὐκ ἔνι ἕλλην καὶ ἰουδαῖος, περι
τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, σκύθης,
δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν
πᾶσι χριστός. ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ
τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγ=
χνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύ
νην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι
ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις
πρός τινα ἔχει μομφήν, καθὼς καὶ ὁ χρισ=
τὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς. ἐπὶ πᾶ
σι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ σύνδε=
σμος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ

traduxit confidenter palam triumphās
illos in seipso. Nemo ergo vos iudicet
in cibo aut in potu aut in parte diei festi
aut neomenie aut sabbatorum: que sunt vm=
bra futurorum: corpus autem christi. Nemo vos D
seducat volens in humilitate
et religione angelorum que non vidit:
ambulans frustra inflatus
sensu carnis sue: et non tenens
caput: ex quo totum corpus per nexus
et coniunctiones subministratum et constructum
crescit in augmentum dei. Si
ergo mortui estis cum christo ab [ ]tes mūdo
elemētis huius mundi: quid adhuc tanquam viuē
decernitis? Ne tetigeritis: neque gusta=
ueritis: neque contrectaueritis: que sunt omnia in
interitu ipso vsu secundum precepta et doctri=
nas hominum: que sunt rationem quidem habētia
sapientie in superstitione et humilitate
et non ad parcendum corpori: non in honore
aliquo ad saturitatem carnis. Cap. 3.

Si igitur consurrexistis cum christo: que sursum A
sunt quaerite: vbi christus est in dextera
dei sedēs: que sursum sunt sapite: non que
super terram. Mortui enim estis: et vita vestra
abscondita est cum christo in deo. Cum
autem christus apparuerit vita vestra: tunc
et vos apparebitis cum ipso in gloria.
Mortificate ergo mēbra vestra que sunt super
terram: fornicationē: immunditiam: libidinē:
concupiscētiam malam: et auaritiam: que est simu
lacrorum seruitus: propter que venit ira dei
super filios incredulitatis: in quibus
ambulastis aliquando cum viueretis in illis.
Nunc autem deponite et vos omnia: B
iram: indignationē: maliciam: blasphemiam:
turpē sermonē de ore vestro. Nolite men
tiri inuicē: expoliantes vos veterem
hominem cum actibus suis: et
induentes nouum eum qui renouatur
in agnitionē dei secundum imaginē eius qui crea
uit eum: vbi non est gentilis et iudeus: cir
cuncisio et preputium: barbarus et scytha:
seruus et liber: sed omnia et in
omnibus christus. Induite vos ergo sicut ele=
cti dei sancti et dilecti viscera
misericordie: benignitatem: humilitatē:
modestiam: patientiam: supportantes
inuicē et donātes vobismetipsis si quis
aduersus aliquē habet querelam: sicut et do=
minus donauit vobis: ita et vos. Super omnia C
autem hec: charitatē habete quod est vinculum
perfectionis et pax christi

Mat. 24. a
Mar. 13. b.
Luce. 21. b.
1. Cor. 3. b
Ephe. 5. b.

s. Uenit in grec. presentis temporis.
Ephe. 5. a.
Hebr. 12. a.
1. Pe. 2. a.
Ephe. 4. c.
Roma. 6. a
Ephe. 4. c.
Ephe. 6. b.
Ephe. 4. d.

βραβευέτω εν ταις καρδίαις υμών, εις ην
και εκλήθητε εν ενί σώματι, και ευχάριστοι
γίνεσθε. ο λόγος του χριστού ενοικείτω εν
υμίν πλουσίως εν πάση σοφία, διδάσ=
κοντες και νουθετούντες εαυτούς ψαλμοίς
και ύμνοις και ωδαίς πνευματικαίς εν χά=
ριτι, άδοντες εν τη καρδία υμών τω κυρίω.
και παν ότι αν ποιήτε εν λόγω η εν έργω,
πάντα εν ονόματι κυρίου ιησού, ευχαρι=
στούντες τω θεώ και πατρί δι αυτού. αι γυ
ναίκες υποτάσσεσθε τοις ανδράσιν ως ανή
κεν εν κυρίω. οι άνδρες αγαπάτε τας γυ=
ναίκας και μη πικραίνεσθε προς αυτάς. τα
τέκνα υπακούετε τοις γονεύσι κατά πάν=
τα, τούτο γαρ εστίν ευάρεστον εν κυρίω. οι
πατέρες μη ερεθίζετε τα τέκνα υμών, ίνα μη
αθυμώσιν. οι δούλοι υπακούετε κατά πάν
τα τοις κατά σάρκα κυρίοις, μη εν οφθαλμο
δουλείαις ως ανθρωπάρεσκοι, αλλ εν απλό
τητι καρδίας φοβούμενοι τον θεόν, και παν
ότι εάν ποιήτε εκ ψυχής εργάζεσθε, ως τω
κυρίω και ουκ ανθρώποις, ειδότες από κυ=
ρίου απολήψεσθαι την ανταπόδοσιν της
κληρονομίας. τω γαρ κυρίω χριστώ δου
λεύετε. ο δε αδικών κομιείται ο ηδίκησε, και
ουκ εστί προσωποληψία. Cap.4.

Οι κύριοι το δίκαιον και την ισότητα τοις
δούλοις παρέχετε, ειδότες ότι και υ=
μείς έχετε κύριον εν ουρανοίς. τη προσευ=
χή προσκαρτερείτε γρηγορούντες εν αυτή
εν ευχαριστία, προσευχόμενοι άμα και πε
ρί ημών ίνα ο θεός ανοίξη ημίν θύραν του
λόγου λαλήσαι το μυστήριον του χρισ=
τού, δι ο και δέδεμαι ίνα φανερώσω αυτό
ως δει με λαλήσαι. εν σοφία περιπατείτε
προς τους έξω, τον καιρόν εξαγοραζόμενοι.
ο λόγος υμών πάντοτε εν χάριτι άλατι
ηρτυμένος, ειδέναι πως δει υμάς ενί εκάσ
τω αποκρίνεσθαι. τα κατ εμέ πάντα γνωρί
σει υμίν τυχικός ο αγαπητός αδελφός και
πιστός διάκονος και σύνδουλος εν κυρίω,
ον έπεμψα προς υμάς εις αυτό τούτο, ίνα
γνω τα περί υμών, και παρακαλέση τας
καρδίας υμών συν ονησίμω τω πιστώ και
αγαπητώ αδελφώ ος εστίν εξ υμών, πάντα
υμίν γνωριούσι τα ώδε. ασπάζεται υμάς α
ρίσταρχος ο συναιχμάλωτος μου και μάρ=
κος ο ανεψιός βαρνάβα, περί ου ελάβετε εν
τολάς. εάν έλθη προς υμάς δέξασθε αυτόν,
και ιησούς ο λεγόμενος ιούστος, οι όντες
εκ περιτομής. ούτοι μόνοι συνεργοί εις την
βασιλείαν του θεού, οίτινες εγενήθησαν μοι
παρηγορία. ασπάζεται υμάς επαφράς, ο εξ

exultet in cordibus vestris: in qua
⁊ vocati estis in vno corpore: ⁊ grati
estote. Verbum christi habitet in
vobis abũdãter in oĩ sapiẽtia: docẽtes
⁊ ꝯmonẽtes vosmetipsos in psalmis
⁊ hymnis ⁊ cãticis spũalibus in gratia:
cantantes in cordibus vestris deo.
Oẽ qđcũqꝫ facitis in verbo aut ĩ ope:
oĩa in noĩe dñi nr̃i iesu xp̃i: gr̃as agẽtes
deo ⁊ patri per ipsum. Mulieres Ephe.5.
subdite estote viris sicut oportet 1.Pe.3
in dño. Viri diligite vxores vestras:
et nolite amari esse ad illas.
Filij obedite parẽtibus per omnia:
hoc ei placitũ est ĩ dño. ⌐ filios vr̃os vt Ephe.6
Pr̃es nolite ad ĩdignatiõez ꝓuocare
nõ pusillo aĩo fiãt. Serui obedite ꝑ oĩa Ephe.6.
dñis carnalib⁹: nõ ad o 1.Pe.2.
culũ seruiẽtes q̃si hoĩbus placẽtes: sꝫ in Leui.19
simplicitate cordis timẽtes dñz. Quod Ro.2.b.
cunqꝫ facitis: ex animo operamini: sicut Ephe.6
dño ⁊ nõ hominibus: sciẽtes ꝙ a dño Actu.10
accipietis retributionem Iaco.2.
hereditatis. Dño xp̃o seruite. ⌐ gessit. Et 1.Pe.1.
Qui enim iniuriã facit: recipiet id qđ iniq̃
nõ est ꝑsonaꝝ acceptio apđ deũ. Ca.4.

Domini qđ iustum est et equum
seruis p̃state: scientes q̃m et vos
dominum habetis in celo. Orationi
instate vigilantes in ea
in gratiaꝝ actione: orantes simul ⁊ pro
nobis: vt de⁹ apiat nobis ostium
sermonis ad loq̃ndũ mysterium christi:
ꝓpᷓ qđ ẽt vinct⁹ sũ: vt manifestẽ illđ ita
vt opꝫ me loq̃. In sapiẽtia ambulate Ephe.5.
ad eos q̃ foris sunt: tp̃s redimentes.
Sermo vester semper in gratia sale sit
ꝯdit⁹: vt sciatis quõ oporteat vos vni=
cuiqꝫ r̄ndere. Que circa me sũt oĩa vobis
nota faciet tychic⁹ charissim⁹ frater et
fidelis minister ⁊ conseruus in dño:
quẽ misi ad vos ad hoc ipsum: vt
cognoscat que circa vos sunt ⁊ cõsolet
corda vr̃a cũ onesimo charissimo ⁊
fideli fratre qui ex vobis ẽ: qui omnia
q̃ hic agũtur nota faciẽt vobis. Salu=
tat vos aristarch⁹ cõcaptiu⁹ me⁹ ⁊ mar 2.Thi.4
cus cõsobrin⁹ barnabe: de quo accepistis
mãdata. Si venerit ad vos: suscipite
et iesus q̃ dr̄ iustus: qui sunt ⌊ illũ:
ex circũcisiõe. Hi soli sũt adiutores mei
regno dei: qui mihi fuerunt ⌊ in
solatio. Salutat vos epaphras: q̃ ex

υμώμ Δούλος Χριστού, ϖάμτοτε αγωμιζό=
μεμος υπέρ υμώμ εμ Ταις ϖροσευχαίς, ίμα
στήτε Τέλειοι και πεπληρωμέμοι εμ ϖαμτί θε
λήματι Του θεού. μαρτυρώ γαρ αυτώ ότι
έχει ζήλομ ϖολύμ υϖέρ υμώμ και Τωμ εμ
λαοδικεία και Τωμ εμ ιεραϖόλει. ασϖάζεται
υμάς λουκάς ο ιατρός ο αγαϖητός και Δη=
μάς. ασπάσασθε Τους εμ λαοδικεία αδελ=
φούς, και μυμφάμ και Τημ κατ οίκομ αυτού
εκκλησίαμ. και όταμ αμαγμωσθή παρ υμίμ η
επιστολή, ϖοιήσατε ίμα και εμ Τη λαοδικέ=
ωμ εκκλησία αμαγμωσθή, και Τημ εκ λαοδι=
κείας ίμα και υμείς αμαγμώτε. και είπατε αρ
χίππω. βλέπε τημ διακομίαμ ημ ϖαρέλαβες
εμ κυρίω, ίμα αυτήμ πληροίς. ο ασπασμός
Τη εμή χειρί παύλου. μμημομεύετε μου Τωμ
δεσμώμ. η χάρις μεθ υμώμ. αμήμ.

Τέλος Της ϖρος κολασσαείς επιστολής.

vobis eſt ſeruus xp̄i ieſu: ſemꝑ ſollicitus
pro vobis in orationibus: vt
ſtetis perfecti ⁊ pleni in omni volūtate
dei. Teſtimoniū enim illi perhibeo ꝙ
hꝫ multū laborē pro vobis ⁊ ꝓ his q̇ ſūt
laodicie ⁊ qui hierapoli. Salutat
vos lucas medic⁹ chariſſimus: ⁊ de=
mas. Salutate fratres qui ſunt laodicie D
⁊ nimphaꝫ: ⁊ que in domo eius eſt
eccleſiā. Et cuꝫ lecta fuerit apud vos
epiſtola hec: facite vt ⁊ in laodicenſiuꝫ
eccleſia legaẗ: ⁊ ea que laodicenſiū eſt
vobis legatur. Et dicite archippo.
Uide miniſterium quod accepiſti
in dn̄o: vt illud impleas. Salutatio
mea manu pauli. Memores eſtote vī=
culoꝝ meoꝝ. Gr̄a dn̄i nr̄i ieſu xp̄i vobiſ=
cum. Amen.

Explicit epl'a bt̄i pauli ad Coloſſenſes.

Incipit argumentum in epiſtolam ad Theſſalonicenſes primam.

Theſſalonicenſes ſunt macedones: qui accepto verbo veritatis perſtiterunt in fide: etiam in perſecutione ciuium ſuorum. Preterea nec receperunt falſos apoſtolos: nec ea que a falſis apoſtolis dicebantur. Hos collaudat apoſtolus ſcribens eis ab athenis per tychicum diaconen ⁊ oneſimuꝫ acolytū.

Explicit argumentum.

Η Του αγίου παύλου ϖρος θεσσαλο=
μικείς ϖρώτη επιστολή. Cap.i.
ϖ Αύλος και σιλουαμός και Τιμόθεος
Τη εκκλησία θεσσαλομικέωμ εμ θεώ
ϖατρί και κυρίω ιησού χριστώ,
χάρις υμίμ και ειρήμη από θεού ϖα
τρός ημώμ και κυρίου ιησού χριστού. ευ=
χαριστούμεμ Τω θεώ ϖάμτοτε περί πάμ=
τωμ υμώμ, μμείαμ υμώμ ποιούμεμοι επί Τωμ
προσευχώμ ημώμ αδιαλείπτως, μμημομεύ=
ομτες υμώμ Του έργου Της πίστεως και Του
κόπου Της αγάπης και Της υπομομής Της ελ
πίδος Του κυρίου ημώμ ιησού χριστού έμ=
προσθεμ Του θεού και πατρός ημώμ. ειδότες
αδελφοί ηγαπημέμοι υπό θεού Τημ εκλογήμ
υμώμ, ότι Το ευαγγέλιομ ημώμ ουκ εγεμή
θη εις υμάς εμ λόγω μόμομ, αλλά και εμ δυ
μάμει και ϖμεύματι αγίω και εμ πληροφο=
ρία πολλή καθώς οίδατε οίοι εγεμήθημεμ εμ
υμίμ δι υμάς. και υμείς μιμηταί ημώμ εγε=
μήθητε και Του κυρίου, δεξάμεμοι Τομ λόγομ
εμ θλίψει πολλή μετά χαράς πμεύματος α
γίου, ώστε γεμέσθαι υμάς Τύπους πάσι Τοις
πιστεύουσιμ εμ Τη μακεδομία και Τη αχαΐα.
αφ υμώμ γαρ εξήχηται ο λόγος Του κυρί=
ου, ου μόμομ εμ Τη μακεδομία και εμ Τη α
χαΐα αλλά και εμ ϖαμτί Τόπω η πίστις υ=

Incipit epiſtola beati pauli apl'i ad
Theſſalonicenſes prima. Cap.i.

Aulus ⁊ ſiluan⁹ ⁊ timotheus A
eccleſie theſſalonicenſiū in deo
patre nr̄o ⁊ dn̄o ieſu chriſto:
gratia vobis ⁊ pax a deo pa
tre noſtro ⁊ dn̄o ieſu xp̄o
Gratias agimus deo ſemper ꝓ oībus
vobis: memoriā veſtri facientes in
orōnibus noſtris ſine intermiſſione: me
mores operis fidei veſtre ⁊
laboris ⁊ charitatis ⁊ ſuſtinētie ſpei B
dn̄i noſtri ieſu chriſti ante
deum ⁊ patrem noſtrum. Scientes
fratres dilecti a deo electionem
veſtram: q2 euangelium noſtrū nō fuit
ad vos in ſermōe tm̄: ſed ⁊ in virtute
⁊ in ſpū ſancto ⁊ in plenitudine
multa: ſicut ſcitis quales fuerimus in
vobis ꝑꝑ vos. Et vos imitatores nr̄i C
facti eſtis ⁊ dn̄i: excipientes verbum
ī tribulatiōe ml'ta cū gaudio ſpūs ſcti:
ita vt facti ſitis forma omnibus
credētibus in macedonia ⁊ in achaia.
A vobis eim diffamatus eſt ſermo dn̄i:
non ſolum in macedonia ⁊ in achaia:
ſed in omni loco fides veſtra que eſt

μῶν, ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης. Cap. 2.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ἀδελφοὶ τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὔτε ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπ᾽ ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι. ἀλλ᾽ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῶν γεγένησθε. μνημονεύετε γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον, νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν. διατοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε ἀδελφοὶ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ

ad deum profecta est: ita vt non sit nobis necesse quicq̄ loq̄. Ipsi enim de nobis annūciāt q̄lē itroitū habuerimus ad vos: et quomodo conuersi estis ad deum a simulacris: seruire deo viuo et vero: et expectare filium eius de celis: quem suscitauit ex mortuis iesum: q̄ eripuit nos ab ira ventura. Cap. 2.

Nam et ipsi scitis frēs introitū nostrum ad vos: q2 non inanis fuit: sed añ passi multa et ɔtumelijs affecti sicut scitis in philippis: fiduciā habuimus in deo nostro loqui ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine. Exhortatio eī nr̄a nō de errore: neqȝ de immūditia neqȝ in dolo: sed sicut ꝓbati sum9 a deo vt crederetur nobis euangeliuȝ: ita loquimur: non quasi hominibus placentes: sed deo qui probat corda nostra. Neqȝ eīȝ aliqñ fuim9 in sermone adulationis sicut scitis: neqȝ in occasione auaritie: de9 testis ē: nec q̄rentes ab hominibus gloriā: neqȝ a vobis neqȝ ab alijs: cū possemus vobis oneri eē vt christi apli. Sȝ facti sum9 paruuli in medio vestrū: tanq̄ si nutrix foueat filios suos: ita d̄siderātes vos cupide volebam9 tradere vobis non solum euangelium dei: sed etiā animas nostras: quoniaȝ charissimi nobis facti estis. Memores eī fcti estis frēs laboris nostri et fatigationis: nocte et die operantes ne quē vestrū grauaremus: p̄dicauim9 in vobis euangelium dei. Vos testes estis et deus: q̄ sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis affuim9: sicut scitis qualr̄ vnūquēqȝ vr̄ȝ sicut pater filios suos deprecantes vos et consolantes: testificati sum9 vt ambularetis digne deo qui vocauit vos in suum regnum et gloriam. Ideo et nos grās agim9 deo sine intermissiōe: qm̄ cum accepissetis a nobis verbū auditꝰ dei: accepistꝭ illd̄ nō vt verbū hoīuȝ sed sicut est vere verbum dei: qui operat̄ in vobis q̄ credidistis. Vos eīȝ imitatores facti estis frēs ecclesiarū dei q̄ sunt in iudea in xp̄o iesu: q2 eadē passi estis et vos a contribulibus vestris: sicut et

αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν κύρι
ον ἀποκτεινάντων ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους
προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ
μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναν
τίων, κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι
ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. ἔφθασε δὲ ἐπ᾽ αὐ-
τοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. ἡμεῖς δὲ ἀδελφοὶ ἀ-
πορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥ-
ρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐ-
σπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν
πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ
δὶς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. τίς γὰρ
ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως.
ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡ-
μῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρου-
σίᾳ, ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρά.

Cap. 3.

Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν κατα
λειφθῆναι ἐν ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμ-
ψαμεν τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διά
κονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ εὐ
αγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑ-
μᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ τῆς πίστε-
ως ὑμῶν τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλί-
ψεσι ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς
τοῦτο κείμεθα. καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦ-
μεν, προελέγομεν ὑμῖν, ὅτι μέλλομεν θλί-
βεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. δια-
τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ
γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν
ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κό
πος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς
ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν
τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔ
χετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν, πάντοτε ἐπιπο-
θοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς
διατοῦτο παρεκλήθημεν ἀδελφοὶ ἐφ᾽ ὑμῖν ἐ
πὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν, διὰ
τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς
στήκητε ἐν κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαριστίαν
δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑ-
μῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέ-
ρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι, εἰς τὸ ἰδεῖν
ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστε
ρήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς
καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἰησοῦς
χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑ
μᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι, καὶ περισ
σεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν
τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στη

ipsi a iudeis qui et dominum
occiderunt iesum et
pphetas et nos persecuti sunt: et deo D
nō placēt: et oib9 hoibus aduersantur:
prohibentes nos gentibus loqui
vt salui fiāt: vt impleāt peccata sua
sp. Peruenit eni ira dei sup illos vsq3
in finē. Nos aūt fratres desolati
a vobis ad tempus hore
aspectu nō corde: abūdāti9 festinauim9
faciem vestram videre cum
multo desiderio: qm̄ voluim9 venire
ad vos: ego qdē paulus et semel et
iterū: sz ipediuit nos sathanas. Que ē
nr̄a spes aut gaudiū aut corona glorie?
Nōne vos ante dn̄z nostrum
iesum christum in aduentu eius?
Vos eiz estis gloria nostra et gaudiū.

Cap. 3.

Propter qđ nō sustinētes ápli9: pla A
cuit nobis remanere athenis solis:
et misim9 timotheū fratrē nostrū et mini
strum dei in euangelio
christi: ad confirmandos vos
et exhortandos pro fide
vr̄a: vt nemo moueatur in tribulatóib9
istis. Ipsi enim scitis q͞ in
hoc positi sum9. Nā et cū apđ vos esse
mus pdicabam9 vobis passuros nos tribu B
latiōes: sicut et factū ē et scitis. Propte
rea et ego amplius non sustinēs misi ad
cognoscēdū fidē vestrā: ne forte tēptaue
rit vos is q̄ tēptat: et inanis fiat labor
noster. Nūc autē veniēte timotheo ad
nos a vobis et annunciante nobis
fidē et charitatē vestrā: et q2 memoriam
nr̄i habetis bonā: semper desiderantes
nos videre: sicut et nos quoq3 vos: C
ideo cōsolati sumus fratres in vobis in
oi necessitate et tribulatione nostra per
fidem vestrā: qm̄ nunc viuimus si vos
statis in dn̄o. Quā enim grātiarū actio
nē possum9 deo retribuere pro vobis:
in oi gaudio quo gaudemus pp̄ vos
ante deū nostrū: nocte ac die
abundantius orantes vt videamus
faciē vestrā: et cōpleamus ea que desūt
fidei vestre. Ipse autem deus D
et pater noster et dominus iesus
xp̄s dirigat viam nostram ad vos.
Vos aūt dn̄s multiplicet: et abūdare fa
ciat charitatē vestrā in inuicē et in oēs:
quēadmodū et nos in vobis ad ꝯfirmāda

ρίξαι ὑμῶν/τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιω
σύνῃ ἔμπροσθεν/τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν,
ἐν/τῇ παρουσίᾳ/τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ
χριστοῦ μετὰ πάντων/τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
Cap.4.

Τὸ λοιπὸν οὖν ἀδελφοὶ ἐρωτῶμεν ὑμᾶς
καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ ἰησοῦ, κα
θὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν/τὸ πῶς δεῖ ὑ=
μᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισ=
σεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ τίνας παραγ=
γελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ/τοῦ κυρίου ἰη=
σοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα/τοῦ θεοῦ/ὁ ἁ
γιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ/τῆς
πορνείας. εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν/τὸ ἑαυτοῦ
σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν
πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ/τὰ ἔθνη/τὰ
μὴ εἰδότα/τὸν θεόν./τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
πλεονεκτεῖν ἐν/τῷ πράγματι/τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, διότι ἔκδικος/ὁ κύριος περὶ πάντων
τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν ὑμῖν καὶ διε
μαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς/ὁ θε=
ὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγα=
ροῦν/ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ
/τὸν θεὸν/τὸν καὶ δόντα/τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
/τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς. περὶ δὲ/τῆς φιλαδελ=
φίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ
γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε, εἰς/τὸ ἀγαπᾶν
ἀλλήλους. καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάν=
τας/τοὺς ἀδελφοὺς/τοὺς ἐν ὅλῃ/τῇ μακεδο=
νίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοί, πε=
ρισσεύειν μᾶλλον καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυ=
χάζειν, καὶ πράσσειν/τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι
/ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν καθὼς ὑμῖν παρηγ
γείλαμεν ἵνα περιπατεῖτε εὐσχημόνως πρὸς
τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε. οὐ θέ
λομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοὶ περὶ/τῶν κε
κοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ/οἱ
λοιποὶ/οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύ
ομεν ὅτι ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω
καὶ/ὁ θεὸς/τοὺς κοιμηθέντας διὰ/τοῦ ἰησοῦ
ἄξει σὺν αὐτῷ. τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν
ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς/οἱ ζῶντες/οἱ περι
λειπόμενοι εἰς/τὴν παρουσίαν/τοῦ κυρίου,
οὐ μὴ φθάσωμεν/τοὺς κοιμηθέντας. ὅτι αὐ=
τὸς/ὁ κύριος ἐν κελεύσματι ἐν φωνῇ ἀρχαγ
γέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται
ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ/οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀνασ=
τήσονται πρῶτον. ἔπειτα ἡμεῖς/οἱ ζῶντες/οἱ
περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησό
μεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν/τοῦ κυρίου
εἰς ἀέρα, καὶ οὕτω πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσό
μεθα. ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν/τοῖς
λόγοις τούτοις. Cap.5.

corda vestra sine querela in sanctitate
ante deum et patrem nostrum:
in adventu domini nostri iesu
christi cum oibus sanctis eius. Amen.
Cap.4.

De cetero ergo frēs rogamus vos
et obsecramus in dño iesu: vt quēad
modū accepistis a nobis quō oporteat
vos ābulare et placere deo: sic et ābuletis
vt abūdetis magis. Scitis eī q̄ pcep=
ta dederim vobis per dñz iesum.
Hec est enim voluntas dei sctificatio — Roma.i. Ephe.5.
vestra: vt abstineatis vos a
fornicatiōe: vt sciat vnusq̄sq3 vīz vas su
u3 possidere i sctificatiōe et honore: nō i
passiōe desiderij: sicut et gētes
q̄ ignorāt deū. Et ne qs supgrediat ne
q3 circūueniat i negocio frē3
suū: qm̄ vindex est dñs de his omnib9:
sicut pdixim9 vobis et testificati sum9.
Non enim vocauit nos deus
in imūdiciā: s3 in sctificationem. Itaq3
qui hec spernit: non hoīe3 spernit: sed
deum: qui etiam dedit spiritum suum
sctū3 in nobis. De charitate āt fraterni — Joh.15. 1.Cor. Ephe. Phil. 1.Joh.
tatis nō necesse habuim9 scribere vobis.
Ipsi ei vos a deo didicistis: vt diligatis
inuicē. Etenim illud facitis in omnes
fratres in vniuersa macedonia.
Rogam9 aūt vos fratres vt abundetis
magis: et operā detis vt quieti sitis:
et vt vestrū negociū agatis: et operemini
manibus vestris sicut precipim9 vobis:
et vt honeste ambuletis ad eos qui foris sūt: et nullī9 aliqd desidere
tis. Nolum9 āt vos ignorare frēs de dormientibus:
vt non contristemini sicut et
ceteri q̄ spe3 nō hñt. Si enim credim9
q̄ iesus mortuus est et resurrexit: ita
et deus eos q̄ dormierunt per iesum
adducet cū eo. Hoc eni3 vobis dicim9
in verbo dñi: q2 nos q̄ viuim9: q̄ resi=
dui sum9 in aduētu dñi:
nō pueniem9 eos q̄ dormierūt. Qm̄ ipe
domin9 in iussu et in voce archangeli:
et in tuba dei descendet
de celo: et mortui q̄ i xp̄o sūt resurgent
primi. Deinde nos qui viuimus
q̄ relinq̄mur simul rapiemur cū illis
in nubibus obuiam christo
in aera: et sic semper cum dño erimus.
Itaq3 consolamini inuicem in
verbis istis. Cap.5.

Περί λε τωμ χρόνωμ και τωμ καιρώμ αλελ
φοί ου χρείαμ έχετε υμίμ γράφεσθαι.
αυτοί γαρ ακριβώς οίλατε, ότι η ημέρα κυ
ρίου ως κλέπτης εμ μυκτί ούτως έρχεται.
όταμ γαρ λέγωσιμ ειρήμη και ασφάλεια, τό
τε αιφμίλιος αυτοίς εφίσταται όλεθρος, ώσ
περ η ωλίμ τη εμ γαστρί εχούση, και ου μή
εκφύγωσιμ. υμείς λε αλελφοί ουκ εστέ εμ
σκότει, ίμα η ημέρα υμάς ως κλέπτης κατα-
λάβη. πάμτες υμείς υιοί φωτός εστέ και υιοί
ημέρας, ουκ εσμέμ μυκτός ουλέ σκότους. ά
ρα ουμ μη καθεύλωμεμ ως και οι λοιποί, αλ-
λά γρηγορώμεμ και μήφωμεμ. οι γαρ καθεύ
λομτες, μυκτός καθεύλουσι, και οι μεθυσκό
μεμοι, μυκτός μεθύουσιμ. ημείς λε ημέρας όμ
τες υιοί μήφωμεμ, εμλυσάμεμοι θώρακα πί-
στεως και αγάπης και περικεφαλαίαμ ελπίλα
σωτηρίας. ότι ουκ έθετο ημάς ο θεός εις ορ
γήμ, αλλ εις περιποίησιμ σωτηρίας, λιά του
κυρίου ημώμ ιησού χριστού του αποθαμόμ
τος υπέρ ημώμ, ίμα είτε γρηγορώμεμ, είτε κα
θεύλωμεμ, άμα σύμ αυτώ ζήσωμεμ. λιό πα-
ρακαλείτε αλλήλους και οικολομείτε εις τομ
έμα, καθώς και ποιείτε. ερωτώμεμ λε υμάς α
λελφοί ειλέμαι τους κοπιώμτας εμ υμίμ και
προϊσταμέμους υμώμ εμ κυρίω και μουθε
τούμτας υμάς, και ηγείσθαι αυτούς υπέρ εκ
περισσού εμ αγάπη λιά το έργομ αυτώμ,
ειρημεύετε εμ εαυτοίς. παρακαλούμεμ λε υ
μας αλελφοί μουθετείτε τους ατάκτους, πα
ραμυθείσθε τους ολιγοψύχους, αμτέχεσ-
θε των ασθεμώμ, μακροθυμείτε προς πάμ-
τας. οράτε μήτις κακόμ αμτί κακού τιμί α-
πολώ, αλλά πάμτοτε το αγαθόμ λιώκετε
και εις αλλήλους και εις πάμτας. πάμτο
τε χαίρετε, αλιαλείπτως προσεύχεσθε, εμ
παμτί ευχαριστείτε. τούτο γαρ θέλημα θε
ού εμ χριστώ ιησού εις υμάς. το πμεύμα
μη σβέμμυτε, προφητείας μη εξουθεμείτε.
πάμτα λοκιμάζομτες το καλόμ κατέχετε. α-
πό παμτός είλους πομηρού απέχεσθε. αυτός
λε ο θεός της ειρήμης αγιάσαι υμάς ολοτε-
λείς, και ολόκληρομ υμώμ το πμεύμα και
η ψυχή και το σώμα αμέμπτως εμ τη πα-
ρουσία του κυρίου ημώμ ιησού χριστού τη
ρηθείη. πιστός ο καλώμ υμάς, ος και ποιή-
σει τημ ελπίλα υμώμ βεβαίαμ. αλελφοί προ
σεύχεσθε περί ημώμ. ασπάσασθε τους αλελ
φούς πάμτας εμ φιλήματι αγίω. ορκίζω υ
μάς τομ κύριομ, αμαγμωσθήμαι την επισ-
τολήμ πάσι τοις αγίοις αλελφοίς. η χάρις
του κυρίου ημώμ ιησού χριστού μεθ υ-
μώμ. αμήμ.

De tp̄ibus āt ⁊ momētis frēs A
nō indigetis vt scribamus Ro.13.d. Apo.5.a.
vobis. Ipsi enī diligēter scitis q2 dies dn̄i 2.Pe.3.c.
sicut fur in nocte ita veniet.
Cū enī dixerit pax ⁊ securitas: tunc
repentin9 eis supueniet interitus: sicut
dolor in vtero habentis: ⁊ non
effugient. Vos autē frēs non estis in
tenebris: vt vos dies ille tanq̄ fur cōpre
hēdat. Oēs enī vos filij lucis estis ⁊ filij
diei: nō sumus noctis neq3 tenebrarū.
Igitur nō dormiam9 sicut ⁊ ceteri: sʒ
vigilemus ⁊ sobrij sim9. Qui enī dormi B
unt: nocte dormiūt: ⁊ qui ebrij sunt
nocte ebrij sūt. Nos āt qui diei sumus Esa.50.d.
sobrij simus: induti loricam fidei Ephe.6.c.
⁊ charitatis ⁊ galeam spem
salutis. Qm̄ nō posuit nos de9 in irā:
sed in acquisitionem salutis per
dn̄m nr̄m iesum xp̄m: qui mortuus est
p̄ nobis: vt siue vigilem9 siue dormia
m9: sil' cū illo viuam9. Propter qd̄ cō
solamini inuicem ⁊ edificate alterutrum:
sicut ⁊ facitis. Rogam9 āt vos frēs vt
noueritis eos q̄ laborāt īter vos ⁊
p̄sunt vobis in dn̄o ⁊ monent C
vos: vt habeatis illos abūdāti9
in charitate propter opus illorū: et
pacē habete cū eis. Rogam9 aūt vos
fratres corripite inquietos: consolamini
pusillanimes: suscipite
infirmos: patiētes estote ad omnes.
Videte ne qs malū p̄ malo alicui red
dat: sed sp̄ qd̄ bonum est sectamini
inuicem ⁊ in omnes. Semper Eccle.18.c.
gaudete: sine itermissione orate: in Luce.18.a
oib9 grās agite. Hec est enī volūtas dei
in xp̄o iesu in oibus vobis. Spiritum D
nolite extiguere. pphetias nolite spnere
Oīa aūt pbate: qd̄ bonū est tenete. Ab
oī specie mala abstinete vos. Ipse
aūt deus pacis sanctificet vos per oīa:
vt integer spiritus vester et
anima ⁊ corpus sine q̄rela in aduentu
domini nostri iesu christi seruetur.
Fidelis ē qui vocauit vos: q̄ ēt faciet.
Fratres orate
pro nobis. Salutate fratres
omnes in osculo sancto. Adiuro vos p
dominū: vt legatur epistola hec
omnibus sanctis fratribus. Gratia
domini nostri iesu christi vobiscū.
Amen.

Τέλος τῆς πρὸς θεσσαλονικεῖς πρώτης ἐπιστολῆς.

Explicit epistola beati pauli ad Thessalonicenses prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

AD thessalonicenses secūdā scribit epl'az apostolus: z notū facit eis de tpibus nouissimis: z de aduersarij deiectione. Scribit hanc epistolā ab athenis per titū diaconē z onesimū acolythū.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς θεσσαλονικεῖς δευτέρα ἐπιστολή. Cap. i.

Παῦλος καὶ σιλουανὸς καὶ τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ ἰησοῦ χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ἐν πυρὶ φλογὸς διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ. οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης, καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ.

Cap. 2.

ρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς ἀδελφοὶ ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον. ὅτι ἐὰν μὴ

Incipit epistola btī pauli apostoli ad thessalonicenses secunda. Cap. i.

Aulus z siluanus z timotheus: ecclesie thessalonicēsiū in deo pr̄e nostro z dño iesu xp̄o. Gratia vobis z pax a deo patre nostro z domino iesu xp̄o. Gratias agere debemus semper deo pro vobis fratres: ita vt dignū ē: qm̄ supercrescit fides vestra: z abundat charitas vniuscuiusqz oium vestrum in inuicez: ita vt z nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesijs dei pro patientia vestra z fide z in omnibus psecutionibus vestris z tribulatiōib9 q̄s sustinetis i exēplū iusti iudicij dei: vt digni habeamini regno dei: pro quo z patimini: si tn̄ iustum est apud deum retribuere retributionē his q̄ vos tribulāt: z vobis q̄ tribulamini requiē nobiscū: in reuelatiōe dñi iesu de celo cum angelis virtutis eius: in flāma ignis dantis vīdictam his qui non nouerunt deuz: z qui non obediūt euāgelio dñi nostri iesu christi. Qui penas dabūt in interitu eternas a facie domini z a gloria virtutis eius: cū venerit glorificari in sctis suis: z ammirabilis fieri in oib9 q crediderūt: qz creditū est testimoniū nostrum super vos in die illo. In quo etiaz oramus sp̄ pro vobis: vt dignet vos vocatione sua deus: z ipleat oēm voluntatez bonitatis sue: z opus fidei in virtute: vt clarificetur nomen domini nostri iesu christi in vobis: z vos in illo: secundū grāz dei nostri z dñi iesu christi.

Ca. 2.

ogamus autem vos fratres per aduentum domini nostri iesu christi z nostre congregatōis in ipsū: vt non cito moueamini a vestro sensu: neqz terreamini neqz p spūz neqz p sermonē: neqz per epl'az tanq̄ p nos missaz: quasi instet dies dñi. Ne quis seducat vos vllo modo. Quoniam nisi Mat. 24 Mar. 23

έλθη η αποστασία πρώτον, και αποκαλυ-
φθή ο άνθρωπος της αμαρτίας, ο υιός της α-
πωλείας, ο αντικείμενος και υπεραιρόμενος
επί πάντα λεγόμενον θεόν η σέβασμα, ώσ-
τε αυτόν εις τον ναόν του θεού ως θεόν κα-
θίσαι, αποδεικνύοντα εαυτόν ότι εστί θεός.
ου μνημονεύετε ότι έτι ων προς υμάς ταύ
τα έλεγον υμίν. και νυν το κατέχον οίδατε,
εις το αποκαλυφθήναι αυτόν εν τω εαυτού
καιρώ. το γαρ μυστήριον ήδη ενεργείται
της ανομίας, μόνον ο κατέχων άρτι έως εκ
μέσου γένηται. και τότε αποκαλυφθήσεται
ο άνομος, ον ο κύριος αναλώσει τω πνεύ-
ματι του στόματος αυτού, και καταργήσει
τη επιφανεία της παρουσίας αυτού, ου εσ
τίν η παρουσία κατ ενέργειαν του σατανά,
εν πάση δυνάμει και σημείοις και τέρασι
ψεύδους, και εν πάση απάτη της αδικίας εν
τοις απολλυμένοις, ανθ ων την αγάπην της
αληθείας ουκ εδέξαντο εις το σωθήναι αυ-
τούς. και διατούτο πέμψει αυτοίς ο θεός ε-
νέργειαν πλάνης, εις το πιστεύσαι αυτούς
τω ψεύδει, ίνα κριθώσι πάντες οι μή πισ-
τεύσαντες τη αληθεία, αλλ ευδοκήσαντες εν
τη αδικία. ημείς δε οφείλομεν ευχαριστείν
τω θεώ πάντοτε περί υμών αδελφοί ηγα-
πημένοι υπό κυρίου, ότι είλετο υμάς ο θε-
ός απ αρχής εις σωτηρίαν, εν αγιασμώ πνεύ
ματος και πίστει αληθείας, εις ο εκάλεσεν υ
μάς διά του ευαγγελίου ημών εις περιποί
ησιν δόξης του κυρίου ημών ιησού χρισ-
τού. άρα ουν αδελφοί στήκετε και κρατεί-
τε τας παραδόσεις ας εδιδάχθητε, είτε διά
λόγου, είτε δι επιστολής ημών. αυτός δε
ο κύριος ημών ιησούς χριστός και ο θεός
και πατήρ ημών ο αγαπήσας υμάς, και δι
δούς παράκλησιν αιωνίαν και ελπίδα αγα-
θήν εν χάριτι, παρακαλέσαι υμών τας καρ-
δίας, και στηρίξαι υμάς εν παντί λόγω και
έργω αγαθώ. Cap.3.

Το λοιπόν προσεύχεσθε αδελφοί περί η-
μών, ίνα ο λόγος του κυρίου τρέχη
και δοξάζηται, καθώς και προς υμάς, και ί-
να ρυσθώμεν από των ατόπων και πονηρών
ανθρώπων. ου γαρ πάντων η πίστις. πι-
στός δε εστίν ο κύριος, ος στηρίξει υμάς
και φυλάξει από του πονηρού. πεποί-
θαμεν δε εν κυρίω εφ υμάς, ότι α πα-
ραγγέλομεν υμίν και ποιείτε, και ποιήσε
τε. ο δε κύριος κατευθύναι υμών τας καρ-
δίας εις την αγάπην του θεού και εις την
υπομονήν του χριστού. παραγγέλλομεν δε
υμίν αδελφοί εν ονόματι του κυρίου ημών

venerit dissēsio p̄mū: ⁊ reuelatus fuerit Luce.21.b. Ephe.5.b 1.Co2.3.d Colo.2.d.
homo peccati: filius perditionis:
qui aduersatur ⁊ extollitur
supra oē qd dr deus aut qd colit: ita vt
in templo dei sedeat:
ostendens se tanq̄ sit deus. [hec B
Nō retinetis q cū adhuc eēm apd vos
dicebā vobis. Et nūc qd dtineat scitis:
vt reueletur in suo
tpe. Nā mysteriū iam operat [nec de
iniq̄tatis: tm̄ vt q̄ tenet nūc: teneat do
medio fiat. Et tūc reuelabit ille iniqu9
quē dn̄s iesus interficiet spiritu Esa.11.a.
oris sui: ⁊ destruet
illustratiōe aduēt9 sui: eū cuius est
aduentus s̄m operationem sathane: C
in oī virtute ⁊ signis ⁊ prodigijs
mēdacibus ⁊ in oī seductiōe iniquitatis
his qui pereunt: eo q charitatem
veritatis nō receperūt vt salui fierent.
Ideo mittet illis deus operationem
erroris: vt credant
mēdacio: vt iudicēt oēs q̄ nō credide-
runt veritati: sed consenserunt
iniquitati. Nos āt debemus gr̄as age
re deo sp̄ pro vobis fratres dilecti
a deo: quod elegerit vos deus D
p̄mitias ī salutē: in sanctificatiōe spūs
⁊ in fide veritatis: in qua ⁊ vocauit vos
per euangeliū nostrū in acquisitione
glorie domini nostri iesu christi.
Itaqz fratres state ⁊ tenete
traditiōes quas didicistis: siue per
sermonē siue per ep̄laz nostrā. Ipse āt
dn̄s noster iesus christus ⁊ deus
⁊ pater noster qui dilexit vos: ⁊ dedit
ↄsolationē eternā ⁊ spem bonam
in gratia: exhortet corda vestra
⁊ confirmet in omni opere ⁊
sermone bono. Cap.3.

De cetero fratres orate pro nobis: A
vt sermo dei currat
⁊ clarificetur: sicut ⁊ apud vos: ⁊ vt
liberemur ab importunis ⁊ malis
hoībus. Nō enī oim est fides. Fidelis
autem deus est qui ↄfirmabit vos
⁊ custodiet a malo. Confidimus
āt de vobis frēs in dn̄o: qm̄ q̄cūqz p̄ci
pimus ⁊ facitis ⁊ facietis.
Dominus autem dirigat corda vestra
in charitate dei ⁊
patientia christi. Denunciamus autem
vobis fratres in nomine domini nostri B

ιησού Χριστού, στέλλεσθαι υμάς από παν
τός αδελφού ατάκτως περιπατούντος, και
μη κατά την παράδοσιν ην παρέλαβον παρ
ημών. αυτοί γαρ οίδατε πως δει μιμείσθαι
ημάς, ότι ουκ ητακτήσαμεν εν υμίν, ουδέ
δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινός, αλλ
εν κόπω και μόχθω νύκτα και ημέραν εργα
ζόμενοι, προς το μη επιβαρήσαι τινά υμών.
ουχ ότι ουκ έχομεν εξουσίαν, αλλ ίνα ε=
αυτούς τύπον δώμεν υμίν εις το μιμείσ=
θαι ημάς. και γαρ ότε ήμεν προς υμάς, τού
το παρηγγέλλομεν υμίν, ότι ει τις ου θέλει
εργάζεσθαι, μηδέ εσθιέτω. ακούομεν γαρ τι
νάς περιπατούντας εν υμίν ατάκτως, μηδέν
εργαζομένους, αλλά περιεργαζομένους.
τοις δε τοιούτοις παραγγέλλομεν και πα
ρακαλούμεν διά του κυρίου ημών ιησού
Χριστού ίνα μετά ησυχίας εργαζόμενοι τον
εαυτών άρτον εσθίωσιν. υμείς δε αδελφοί
μη εκκακήσητε καλοποιούντες. ει δε τις ουχ
υπακούει τω λόγω ημών διά της επιστολής
τούτον σημειούσθε, και μη συναναμίγνυ=
σθε αυτώ, ίνα εντραπή. και μη ως εχθρόν η
γείσθε, αλλά νουθετείτε ως αδελφόν. αυτός
δε ο κύριος της ειρήνης δώη υμίν την ειρή=
νην διαπαντός εν παντί τρόπω. ο κύριος με
τά πάντων υμών. ο ασπασμός τη εμή χειρί
παύλου, ο εστί σημείον εν πάση επιστολή.
ούτως γράφω. η χάρις του κυρίου ημών
ιησού Χριστού μετά πάντων υμών. αμήν.

Τέλος της προς θεσσαλονικείς δευ=
τέρας επιστολής.

iesu xpi: vt subtrahatis vos ab omni
fratre ambulante inordinate: τ
non ƀm traditionem quã acceperunt a
nobis. Ipsi em scitis queãdmodũ opor=
teat imitari nos: qm nõ inqeti fuim9 in
ter vos neqȝ gratis panẽ mãducauim9 ab
aliquo: sȝ in labore τ fatigatõe nocte ac 1.Cor.2
die opãtes: ne quẽ vrm grauarem9. Nõ
qsi nõ habuerim9 ptãtẽ: sȝ vt nosmet=
ipsos formã darem9 vobis ad imitãduȝ
nos. Nã τ cũ essemus apud vos: hoc
denũciabam9 vobis: qm si qs non vult
opari: nec mãducet. Audiuim9 em inter
vos quosdam ambulãtes iquiete: nihil
operantes: sed curiose agenteȝ.
His aũt q eiusmodi sũt denũciam9 τ ob
secramus in domino iesu
christo: vt cum silentio operantes
suum panẽȝ manducent. Vos aũt frẽs Galat.6
nolite deficere bñfaciẽteȝ. Quod si qs nõ
obedierit verbo nostro: per epistolam
hunc notate: τ nõ cõmiscea
mini cũ illo: vt ɔfundat. Et nolite qsi i
nimicũ existimare: sȝ corripite vt frẽm.
Ipse aũt deus pacis det vobis pacem
sempiternã in omni loco. Dñs sit cum
omnibus vobis. Salutatio mea manu
pauli: qd est signũ in omni epistola.
Ita scribo. Gratia domini nostri
iesu christi cuȝ oibus vobis. Amen.

Explicit epistola beati Pauli ad
Thessalonicenses secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Timothemum primam.

Timotheum instruit τ docet de ordinatione episcopatus τ diaconij τ omnis ecclesiastice discipline: scribens ei a laodicia per tychicum diaconem.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου πρός τιμόθεον
πρώτη επιστολή. Cap.i.

Παύλος απόστολος ιησού Χριστού
κατ επιταγήν θεού πατρός και σω
τήρος ημών ιησού Χριστού της
ελπίδος ημών, τιμοθέω γνησίω τέ
κνω εν πίστει. χάρις, έλεος, ειρήνη από θεού
πατρός ημών και Χριστού ιησού του κυρίου
ημών. καθώς παρεκάλεσα σε προσμείναι εν ε
φέσω πορευόμενος εις μακεδονίαν, ίνα παρα
γγείλης τισί μη ετεροδιδασκαλείν, μηδέ προ
σέχειν μύθοις και γενεαλογίαις απεράντοις,
αίτινες ζητήσεις παρέχουσι μάλλον η οικο
νομίαν θεού την εν πίστει. το δε τέλος της πα
ραγγελίας εστίν αγάπη εκ καθαράς καρδί=
ας και συνειδήσεως αγαθής, και πίστεως

Incipit epistola bti pauli ad ti=
motheum prima. Cap.i.

Paulus apostolus iesu christi
ƀm imperium dei saluatoris
nostri τ christi iesu
spei nre: timotheo dilecto fi=
lio in fide. Gra τ mia τ pax a deo
patre τ xpo iesu domino
nro. Sicut rogaui te vt remaneres e=
phesi cũ irẽ in macedoniã: vt dñũciares
qbusdã ne aliter docerẽt: neqȝ itẽderẽt
fabulis τ genealogijs interminatis:
q qstiões prestãt magis qȝ edificationẽ
dei q est in fide. Finis autem precepti
est charitas de corde puro:
τ conscientia bona: τ fide

ἀνυποκρίτου. ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξε-
τράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶ-
ναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ
λέγουσι μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐ-
τῷ νομίμως χρῆται, εἰδὼς τοῦτο ὅτι δι-
καίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυ-
ποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις
καὶ βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις,
ἀνδροφόνοις, πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀν-
δραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ
τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντί-
κειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μα-
καρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. καὶ χάριν ἔ-
χω τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ τῷ κυρί-
ῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος
εἰς διακονίαν, τὸν πρότερον ὄντα βλάσφη-
μον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν, ἀλλὰ ἠλεή-
θην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. ὑπερ-
επλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν με-
τὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξι-
ος, ὅτι χριστὸς ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσ-
μον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι
ἐγώ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ
πρώτῳ ἐνδείξηται ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶ-
σαν μακροθυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν
μελλόντων πιστεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰ-
ώνιον. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων ἀφθάρτῳ
ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ, δόξα, εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. ταύτην τὴν
παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι τέκνον τι-
μόθεε κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφη-
τείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν
στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί-
δησιν, ἥν τινὲς ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἐναυάγησαν. ὧν ἐστὶν ὑμέναιος καὶ ἀλέξαν-
δρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παι-
δευθῶσι μὴ βλασφημεῖν. Cap.2.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσ-
θαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐ-
χαριστίας ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ
βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄν-
των, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν
ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. τοῦτο γὰρ
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν θεοῦ ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆ-
ναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ
θεὸς, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄν-
θρωπος ἰησοῦς χριστὸς, ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντί-
λυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰ-
δίοις, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος.
ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ οὐ ψεύδομαι,

nõ ficta. A quib⁹ qdã aberrãtes conuersi
sunt in vaniloquiũ: volentes esse
legis doctores nõ itelligẽtes neq3 que
loquunt neq3 de qb⁹ affirmant.
Scim⁹ ãt qr bona ẽ lex si quis ea Roma.5.c. Gala.4.c.
legitime vtat: sciẽtes hoc qr lex iusto 1.Cor.6.c.
nõ est posita s3 iniustis r nõ subditis:
impijs: r pctõribus: sceleratis:
r cõtaminatis: patricidis: r matricidis
homicidis: fornicarijs: masculoꝝ ꝯcubi
torib⁹: plagiarijs: mẽdacib⁹ r piurı: r si
qd aliud sane doctrine aduersat:
q̃ ẽ s3 euangelium glorie beati
dei: qd creditũ ẽ mihi. Gr̃as ago C
ei qui me confortauit in xp̃o iesu dño
nostro: qr fidelẽ me existimauit ponens
in ministerio: qui pri⁹ blasphem⁹ fui
r ꝑsecutor r ꝯtumeliosus: s3 misericor-
diã ꝯsecut⁹ sũ: qr ignorãs feci in icre
dulitate. Supabundauit ãt gr̃a dñi nr̃i
cũ fide r dilectõe q̃ est in xp̃o iesu.
Fidelis sermo r oĩ acceptõe dignus:
qr xp̃s iesus venit in hunc mundum
pctõres saluos facere: quoꝝ prim⁹ ego D
sũ. S3 ideo misericordiã ꝯsecut⁹ sũ: vt
in me pmo ostẽderet xp̃s iesus omnẽ
patientiã: ad informationem
eoꝝ q̃ credituri sũt illi in vitã eternã.
Regi autem seculorum immortali
inuisibili soli deo honor r glĩa: in
secula seculorum. Amen. Hoc
pceptum commendo tibi fili timothee
ẜm precedentes in te prophetias:
vt milites in illis bonam
militiã: hñs fide3 r bonam cõscientia3:
quã quidã repellentes circa fide3
naufragauerũt: ex qb⁹ ẽ hymene⁹ r a
lexãder quos tradidi satane: vt discãt
non blasphemare. Cap.2.

Obsecro igitur primum oĩm fieri
obsecratões: orões: postulatões: A
gratiarũ actiones pro oĩbus hoĩb⁹: p
regib⁹ r oĩb⁹ qui in sublimitate cõstitu
ti sũt: vt quietã r trãquillã vitã agamus
in omni pietate r castitate. Hoc enim
bonũ est r acceptũ corã saluatore
nostro deo: qui oẽs hoĩes vult saluos
fieri r ad agnitionẽ veritatis venire. V B
de⁹: vn⁹ r mediator dei nus .n.
r hoĩz hõ xp̃s iesus: q dedit redẽptio
nẽ semetipsũ p oib⁹. Cui⁹ testimoniũ tpi
b⁹ suis ꝯfirmatũ est: i quo posit⁹ sũ ego
pdicator r aplš. Vitatẽ dico nõ mẽtior:

διδάσκαλος εθνών εν πίστει και αληθεία.
βούλομαι ουν προσεύχεσθαι τους άνδρας
εν παντί τόπω, επαίροντας οσίους χεί=
ρας χωρίς οργής και διαλογισμού. ωσαύ=
τως και τας γυναίκας εν καταστολή κοσμί=
ω μετά αιδούς και σωφροσύνης, κοσμείν ε=
αυτάς μη εν πλέγμασιν αργυρίω η χρυ=
σώ η μαργαρίταις η ιματισμώ πολυτελεί,
αλλ ο πρέπει γυναιξίν επαγγελλομέναις
θεοσέβειαν δι έργων αγαθών. γυνή εν ησυ=
χία μανθανέτω εν πάση υποταγή. γυναικί=
δε διδάσκειν ουκ επιτρέπω, ουδέ αυθεν=
τείν ανδρός αλλ είναι εν ησυχία. αδάμ γαρ
πρώτος επλάσθη, είτα εύα, και αδάμ ουκ
ηπατήθη, η δε γυνή απατηθείσα εν παρα=
βάσει γέγονε. σωθήσεται δε δια της τεκνογο
νίας, εάν μείνωσιν εν πίστει και αγάπη και
αγιασμώ μετά σωφροσύνης. Cap.3.

Πιστός ο λόγος. ει τις επισκοπής ορέγεται
καλού έργου επιθυμεί. δει ουν τον επί=
σκοπον ανεπίληπτον είναι, μιάς γυναικός
άνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλό
ξενον, διδακτικόν, μη πάροινον, μη πλήκ=
την, μη αισχροκερδή, αλλ επιεική, άμαχον,
αφιλάργυρον, του ιδίου οίκου καλώς προϊ
στάμενον, τέκνα έχοντα εν υποταγή μετά
πάσης σεμνότητος. ει δε τις του ιδίου οί=
κου προστήναι ουκ οίδε, πως εκκλησίας θε
ού επιμελήσεται. μη νεόφυτον, ίνα μη τυ=
φωθείς εις κρίμα εμπέση του διαβόλου. δει
δε αυτόν και μαρτυρίαν καλήν έχειν από
των έξωθεν, ίνα μη εις ονειδισμόν εμπέση
και παγίδα του διαβόλου. διακόνους ωσ
αύτως σεμνούς, μη διλόγους, μη οίνω πολ
λώ προσέχοντας, μη αισχροκερδείς, έχοντας
το μυστήριον της πίστεως εν καθαρά συνει=
δήσει. και ούτοι δε δοκιμαζέσθωσαν πρώ=
τον, είτα διακονείτωσαν ανέγκλητοι όντες.
γυναίκας ωσαύτως σεμνάς, μη διαβόλους,
νηφαλίους, πιστάς εν πάσι. διάκονοι έ=
στωσαν μιάς γυναικός άνδρες, τέκνων κα=
λώς προϊστάμενοι και των ιδίων οίκων. οι
γαρ καλώς διακονήσαντες βαθμόν εαυτοίς
καλόν περιποιούνται, και πολλήν παρρη
σίαν εν πίστει τη εν χριστώ ιησού. ταύτα
σοι γράφω ελπίζων ελθείν προς σε τάχι=
ον, εάν δε βραδύνω, ίνα ειδής πως δει εν
οίκω θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλη=
σία θεού ζώντος στύλος και εδραίωμα της
αληθείας. και ομολογουμένως μέγα εστί
το της ευσεβείας μυστήριον, θεός εφανερώ
θη εν σαρκί, εδικαιώθη εν πνεύματι, ώφθη αγ
γέλοις, εκηρύχθη εν έθνεσιν, επιστεύθη εν κόσ

doctor gentiuz in fide et veritate.
Volo ergo viros orare
in omni loco: levantes puras manus
sine ira et disceptatione. Similiter
et mulieres in habitu ornato
cuz verecūdia et sobrietate: ornantes se
non in tortis crinibus aut auro
aut margaritis vel veste preciosa:
sed quod decet mulieres promittentes
pietatē per opa bona. Mulier in silen
tio discat cū oi subiectiōe. Docere autē
mulieri non permitto neqz dominari in
viruz: sed eē in silentio. Adam enim
primus formatus ē: deide eva: et adaz nō
ē seductus: mulier aūt seducta in p̄varica
tiōe fuit. Salvabit̃ aūt ꝑ filioꝝ gn̄atio
nē: si ꝑmãserint in fide et dilectiōe et
sctificatione cum sobrietate. Cap.3.

Fidelis sermo. Si quis epatū deside
rat: bonū opus desiderat. Opz enim Ad Titu[m] 1.b.
epz irreprehēsibilem eē: vnius vxoris
virum: sobriū: ornatū: prudētē: pudicū: ho
spitalē: doctorē: nō vinolētū: nō ꝑcusso=
rē: sed modestum: non litigiosum:
nō cupidū: sz sue domui bn̄ prepositū:
filios habentem subditos cum
omni castitate. Si quis aūt domui sue
preesse nescit: quō ecclesie dei
diligētiā hēbit? Nō neophytū: ne i sup
biā elatus in iudiciū icidat diaboli. Opz
aūt et illū testimoniū hr̃e bonū ab his q̄
foris sūt: vt nō in opprobriū incidat
et i laqueū diaboli. Diacones similiter
pudicos: nō bilingues: nō multo vino
deditos: nō turpe lucrū sectãtes: hn̄tes
mysteriū fidei in cōscientia
pura. Et hi autem probentur primū: et 1.Cor.4
sic ministrent nullum crimen hn̄tes. 2.Cor.6 et.2.c.
Mulieres siľr pudicas: nō detrahētes:
sobrias: fideles in oibus. Diacones sint
vnius vxoris viri: qui filijs suis bene
presint et suis domibus.
q̄ ei bn̄ mĩstraverint: graduz bonū sibi
acquirent: et multam fiduciam
in fide q̄ ē in xp̄o iesu. Hec tibi scribo
fili timothee sperãs me venire ad te cito:
si aūt tardavero: vt scias quō oporte=
at te in domo dei ꝯversari: q̄ est ecclesia
dei vivi columna et firmamentum
veritatis. Et manifeste magnum est
pietatis sacramentū: quod manifestū est
i carne: iustificatū ē i spū: apparuit ange
lis: p̄dicatū ē gētibus: creditū ē i mūdo:

μω, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

Cap.4.

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνης καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος χριστοῦ ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας, ᾗ παρηκολούθηκας. τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος. ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γενοῦ τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Cap.5.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις. τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη, ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα

assumptū est in gloria.

Cap.4.

Spūs at manifeste dicit q2 in nouissimis tpibꝰ discedēt quidā a fide: attendentes spiritibus erroris & doctrinis demonioꝝ i hypocrisi: loquentiu3 mēdaciū & cauteriatā hūtiū suā ꝯsciā3 prohibentiu3 nubere: abstinere a cibis quos deꝰ creauit ad percipiendum cū grāꝝ actiōe fidelibꝰ & his q cognouerunt veritatē. Qr oīs creatura dei bona est: & nihil reijciendū qd cu3 grāꝝ actione ꝑcipitur. Sctificat enī per verbu3 dei & orationem. Hec proponens fratribus bonus eris minister christi iesu: enutritꝰ verbis fidei & bone doctrine: quā assecutꝰ es. Ineptas autem & aniles fabulas deuita. Exerce autem teipsum ad pietatem. Nam corꝑalis exercitatio ad modicum vtilis est. Pietas autem ad omnia vtilis est: promissione3 habens vite que nunc est & future. Fidelis sermo & omni acceptione dignꝰ. In hoc eī laboramꝰ & maledicimur: q2 spamꝰ in deu3 viuu3: qui est saluator oīm hoīm: maxime fidelium. Precipe hec & doce. Nemo adolescētiā tuā contemnat. Sed exēplū esto fideliū: i vbo: in ꝯuersatione: in charitate: in fide: in castitate. Du3 venio attēde lectioni exhortationi & doctrine. Noli negligere gratiā que in te est: que tibi d ꝑ ꝓphetiā cu3 impositione manuu3 presbyterij. Hec meditare: in his esto: vt profectꝰ tuus manifestus sit oībus. Attende eni tibi & doctrine: insta in illis. Hoc eni faciens & teipsu3 saluum facies & eos qui te audiunt.

Cap.5.

Seniorē ne increpaueris: s3 obsecra vt patrem: iuuenes vt fratres: anus vt matres: iuuenculas vt sorores in oī castitate. Viduas hono ra: q vere vidue sunt. Si q at vidua filios aut nepotes h3: discat primu3 domū suam regere: & mutuam vice3 reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram deo. Que autem vere vidua est & desolata: sperauit in deu3: & instat obsecrationibus & orationibus nocte & die. Nam que in delitijs est: viuens mortua est. Et hoc precipe: vt

Margin: A — 2.Tim.3.a / 2.Pe.3.a. — B — 1.Tim.1.b. — C — D — A

ανεπίληπτοι ώσιν. ει δε τις των ιδίων και μάλιστα των οικείων ου προνοεί, την πίστιν ήρνηται, και εστιν απίστου χείρων. χήρα καταλεγέσθω μη έλαττον ετών εξήκοντα γεγονυία, ενός ανδρός γυνή, εν έργοις καλοίς μαρτυρουμένη, ει ετεκνοτρόφησεν, ει εξενοδόχησεν, ει αγίων πόδας ένιψεν, ει θλιβομένοις επήρκεσεν, ει παντί έργω αγαθώ επηκολούθησε. νεωτέρας δε χήρας παραιτού. όταν γαρ καταστρηνιάσωσι του χριστού, γαμείν θέλουσιν, έχουσαι κρίμα, ότι την πρώτην πίστιν ηθέτησαν. άμα δε και αργαί μανθάνουσι περιερχόμεναι τας οικίας, ου μόνον δε αργαί, αλλά και φλύαροι και περίεργοι, λαλούσαι τα μη δέοντα. βούλομαι ουν νεωτέρας χήρας γαμείν, τεκνογονείν, οικοδεσποτείν, μηδεμίαν αφορμήν διδόναι τω αντικειμένω λοιδορίας χάριν. ήδη γαρ τινές εξετράπησαν οπίσω του σατανά. ει τις πιστός η πιστή έχει χήρας, επαρκείτω αυταίς, και μη βαρείσθω η εκκλησία, ίνα ταις όντως χήραις επαρκέση. οι καλώς προεστώτες πρεσβύτεροι διπλής τιμής αξιούσθωσαν, μάλιστα οι κοπιώντες εν λόγω και διδασκαλία. λέγει γαρ η γραφή. βουν αλοώντα ου φιμώσεις, και άξιος ο εργάτης του μισθού αυτού. κατά πρεσβυτέρου κατηγορίαν μη παραδέχου, εκτός ει μή επί δύο η τριών μαρτύρων. τους αμαρτάνοντας ενώπιον πάντων έλεγχε, ίνα και οι λοιποί φόβον έχωσι. διαμαρτύρομαι ενώπιον του θεού και κυρίου ιησού χριστού και των εκλεκτών αγγέλων, ίνα ταύτα φυλάξης χωρίς προκρίματος, μηδέν ποιών κατά πρόσκλισιν. χείρας ταχέως μηδενί επιτίθει μηδέ κοινώνει αμαρτίαις αλλοτρίαις. σεαυτόν αγνόν τήρει. μηκέτι υδροπότει, αλλ οίνω ολίγω χρώ διά τον στόμαχόν σου και τας πυκνάς σου ασθενείας. τινών ανθρώπων αι αμαρτίαι πρόδηλοι εισί προάγουσαι εις κρίσιν, τισί δε και επακολουθούσιν. ωσαύτως και τα καλά έργα πρόδηλα εστί, και τα άλλως έχοντα κρυβήναι ου δύναται.

Cap.6.

Όσοι εισίν υπό ζυγόν δούλοι τους ιδίους δεσπότας πάσης τιμής αξίους ηγείσθωσαν, ίνα μη το όνομα του θεού και η διδασκαλία βλασφημήται. οι δε πιστούς έχοντες δεσπότας μη καταφρονείτωσαν ότι αδελφοί εισίν, αλλά μάλλον δουλευέτωσαν, ότι πιστοί εισί και αγαπητοί οι της ευεργεσίας αντιλαμβανόμενοι. ταύτα δίδασκε και παρακάλει. ει τις ετεροδιδασκαλεί, και μη προ-

irrep̃hẽsibiles sint. Si quis ãt suoꝝ et maxime domesticoꝝ curã nõ hꝫ: fideꝫ negauit: ⁊ est ĩfideli deterior. Uidua eligat̃ non min⁹ sexaginta annorũ: q̃ fuerit vni⁹ viri vxor: in opib⁹ bonis testimoĩũ hñs: si filios educauit: si hospitio recepit: si sctõꝝ pedes lauit: si tribulationẽ patiẽtib⁹ sũministrauit: si oẽ op⁹ bonũ subsecuta ẽ. Adolescentiores ãt viduas deuita. Cũ ei luxuriate fuerit in xp̃o nubere volũt: hñtes dãnationeꝫ q꜓ p̃mã fidẽ irritã fecerũt. Simul ãt ⁊ ociose discũt circumire domos: non solum ociose sed ⁊ verbose ⁊ curiose: loquentes que non oportet. Uolo ãt iuniores nubere: filios ꝓcreare matresfamilias eẽ. nullã occasionẽ dare aduersario maledicti gratia. Iã enim q̃dã ꝯuerse sũt retro post satanã. Si quis fidelis hꝫ viduas sũministret illis: vt nõ grauet̃ ecclesia: vt his q̃ vere vidue sũt sufficiat. Qui bñ p̃sunt p̃sbyteri duplici honore digni habeãtur maxĩe q̃ laborãt ĩ verbo ⁊ doctrina. Dicit enim scriptura. Nõ alligabꝭ os boui triturãti ⁊ dign⁹ ẽ operari⁹ mercede sua. Aduersus p̃sbyteꝝ accusationem noli recipere nisi sub duob⁹ aut trib⁹ testib⁹. Peccãtes coram oib⁹ argue: vt ⁊ ceteri timorem habeant. Testor coram deo ⁊ christo iesu ⁊ electis angelis eiuꝫ: vt hec custodias sine p̃iudicio: nihil faciẽs ĩ alterã ptẽ declinãdo. Manus cito nemini ĩposueris: neqꝫ cõicaueris pctis alienis. Teipsum castũ custodi. Noli adhuc aquã bibere sꝫ modico vino vtere pp stomachũ tuuꝫ ⁊ freq̃ntes tuas ĩfirmitates. Quorũdaꝫ hoim peccata manifesta sunt p̃cedentia ad iudiciũ quorũdã ãt ⁊ subsequũt̃. Similiter ⁊ facta bona manifesta sunt: ⁊ q̃ aliter se hñt abscondi non posunt.

Deute.2 Mat.10 Luc.10

Cap.6.

Quicunqꝫ sunt sub iugo serui dños suos oĩ honore dignos arbitrẽtur: ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui ãt fideles habent dños non cõtemnãt q꜓ frẽs sunt: sꝫ magis seruiãt q꜓ fideles sunt ⁊ dilecti: q̃ beneficij participes sũt. hec doce ⁊ exhortare. Si quis aliter docet: ⁊ non acquiescit

σέρχεται υγιαίνουσι λόγοις/τοις/του κυρί=
ου ημών ιησού χριστού, και/τη κατ ευσέβει
αν διδασκαλία, τετύφωται μηδέν επιστά=
μενος, αλλά νοσών περί ζητήσεις και λογο
μαχίας, εξ ων γίνεται φθόνος, έρις, βλασ
φημίαι, υπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαί
διεφθαρμένων ανθρώπων/τον νουν και απε=
στερημένων/της αληθείας, νομιζόντων πο=
ρισμόν είναι/την ευσέβειαν. αφίστασο από
/των τοιούτων. εστί δε πορισμός μέγας /η
ευσέβεια μετά αυταρκείας. ουδέν γαρ εισή
νέγκαμεν εις/τον κόσμον δηλονότι ουδέ εξενε
γκείν τι δυνάμεθα. έχοντες δε διατροφάς
και σκεπάσματα, τούτοις αρκεσθησώμεθα.
/οι δε βουλόμενοι πλουτείν, εμπίπτουσιν
εις πειρασμόν και παγίδα και επιθυμίας
πολλάς ανοήτους και βλαβεράς, αίτινες
βυθίζουσι/τους ανθρώπους εις όλεθρον και
απώλειαν. ρίζα γαρ πάντων/των κακών εσ
τίν/η φιλαργυρία, ης τινές ορεγόμενοι α=
πεπλανήθησαν από/της πίστεως, και εαυ
τούς περιέπειραν οδύναις πολλαίς. συ δε
ω άνθρωπε/του θεού ταύτα φεύγε. δίωκε
δε δικαιοσύνην, ευσέβειαν, πίστιν, αγάπην,
υπομονήν, πραότητα. αγωνίζου/τον καλόν
αγώνα/της πίστεως. επιλαβού/της αιωνίου
ζωής, εις ην εκλήθης και ωμολόγησας/την κα
λήν ομολογίαν ενώπιον πολλών μαρτύρων
παραγγέλλω σοι ενώπιον/του θεού/του ζω
οποιούντος/τα πάντα και χριστού ιησού/του
μαρτυρήσαντος επί ποντίου πιλάτου/την
καλήν ομολογίαν, τηρήσαι σε/την εντολήν
άσπιλον, ανεπίληπτον, μέχρι/της επιφανεί
ας/του κυρίου ημών ιησού χριστού, ην και=
ροίς ιδίοις δείξη/ο μακάριος και μόνος δυ=
νάστης/ο βασιλεύς/των βασιλευόντων και
κύριος/των κυριευόντων,/ο μόνος έχων α=
θανασίαν, φως οικών απρόσιτον, ον είδεν ου
δείς ανθρώπων, ουδέ ιδείν δύναται, ω τιμή
κράτος αιώνιον. αμήν./τοις πλουσίοις εν/τω
νυν αιώνι παράγγελε μη υψηλοφρονείν,
μηδέ ηλπικέναι επί πλούτου αδηλότητι,
αλλ' εν/τω θεώ/τω ζώντι/τω παρέχοντι η=
μίν πάντα πλουσίως εις απόλαυσιν, αγα=
θοεργείν, πλουτείν εν έργοις καλοίς, ευμε=
ταδότους είναι, κοινωνικούς, αποθησαυρί=
ζοντας εαυτοίς θεμέλιον καλόν εις/το μέλ=
λον, ίνα επιλάβωνται/της αιωνίου ζωής. ω
τιμόθεε/την παρακαταθήκην φύλαξον, εκ=
τρεπόμενος/τας βεβήλους κενοφωνίας και
αντιθέσεις/της ψευδωνύμου γνώσεως, ην
τινές επαγγελλόμενοι περί/την πίστιν ησ=
τόχησαν. η χάρις μετά σου. αμήν.

sanis sermonibus domini
nostri iesu xp̄i: ⁊ ei q̄ s̄m pietatem est
doctrine: superbus est nihil sciens:
sꝫ languēs circa q̄stiones ⁊ pugnas vbo
rū: ex qb⁹ oriūtur inuidie: cōtētiōes: blas
phemie: suspitiōes male: ꝯflictationes
hoīꝫ mente corruptoruꝫ: ⁊ qui a B
veritate ꝑuati sunt: existimātiū questum
esse pietatem.
Est autem questus magnus
pietas cū sufficiētia. Nihil .n. ītulimus Eccl.5.a
in hūc mūdū: haud dubiū q̄r nec aufer Job.1.d
re quid possumus. Hn̄tes aūt alimēta
⁊ q̄b⁹ tegamur: his contēti simus.
Nā q̄ volunt diuites fieri: incidunt
ī tēptationē ⁊ in laqueū diaboli ⁊ d̄side
ria multa inutilia ⁊ nociua: que
mergunt hoīes in interitum ⁊
ꝑditionem. Radix enim oīm maloꝝ ē Eccle.10.b
cupiditas: quā q̄dā appetētes errauerūt
a fide: ⁊ inseruerunt se
doloribus multis. Tu autem C
o homo dei hec fuge. Sectare 1.Tim.2.d.
vo iustitiā: pietatē: fidē: charitatem:
patiētiā: mansuetudinē. Certa bonum
certamē fidei. Apprehende vitā eternā:
in q̄ vocatus es ⁊ confessus bonam
confessionē coram multis testibus.
Precipio tibi coram deo qui viuificat
omnia ⁊ christo iesu
q̄ testimoniū reddidit sub pōtio pilato
bonā cōfessionē: vt serues mandatum
sine macula vsq; in aduentum
dn̄i nostri iesu xp̄i: quē suis temporibus
ostendet beatus ⁊ solus potens:
rex regum ⁊ Apo.19.c.
dn̄s dn̄antiū: q̄ solus h̄ꝫ imortalitatē:
⁊ lucē habitat inaccessibilē: quē nullus D
hoīꝫ vidit: sꝫ nec videre pōt: cui honor
⁊ iperiū sēpiternū. Amē. Diuitibus
huius seculi p̄cipe non sublime sapere:
neq; sperare in incerto diuitiarum:
sed in deo viuo qui prestat nobis
oīa abunde ad fruendum: bene agere:
diuites fieri in bonis opib⁹: facile
tribuere: communicare: thesaurizare
sibi fundamentū bonū in futurū:
vt apprehendant bonam vitam. O
timothee depositum custodi: deuitans
prophanas vocum nouitates: et
oppositiōes falsi noīs scientie: quā
q̄dā ꝑmittētes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum. Amen.

/Τέλος/τῆς πρὸς τιμόθεον πρώτης ἐπισ
τολῆς.

Explicit epiſtola beati pauli ad Ti
motheum prima.

Incipit argumentum in epiſtolam ſecundam.

Item timotheo ſcribit de exhortatione martyrij ⁊ omni regula veritatis: ⁊ quid futurum ſit tempori
bus nouiſſimis: ⁊ de ſua paſſione: ſcribens ei ab vrbe roma.

Explicit argumentum.

/Ἡ/τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς τιμόθεον
δευτέρα ἐπιστολή.

Π Αῦλος ἀπόστολος διά θελή=
ματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν
ζωῆς/τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ, τι
μοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις
ἔλεος, εἰρήνη, ἀπό θεοῦ πα=
τρός, καὶ χριστοῦ ἰησοῦ/τοῦ κυρίου ἡμῶν.
χάριν ἔχω/τῷ θεῷ ᾧ λατρεύω ἀπό προγό=
νων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον
ἔχω/τὴν περί σοῦ μνείαν ἐν/ταῖς δεήσεσι
μου νυκτός καὶ ἡμέρας ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν.
μεμνημένος σοῦ/τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς
πληρωθῶ. ὑπόμνησιν λαμβάνων/τῆς ἐν σοί
ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶ=
τον ἐν/τῇ μάμμῃ σου λωΐδῃ καὶ/τῇ μητρί
σου εὐνίκῃ. πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.
δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν
/τὸ χάρισμα/τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοί διά
/τῆς ἐπιθέσεως/τῶν χειρῶν μου. οὐ γάρ ἔ=
δωκεν ἡμῖν/ὁ θεός πνεῦμα δειλίας, ἀλλά
δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.
μή οὖν ἐπαισχυνθῇς/τὸ μαρτύριον/τοῦ κυ=
ρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμέ/τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλ
λά συγκακοπάθησον/τῷ εὐαγγελίῳ κατά
δύναμιν θεοῦ/τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ κα=
λέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατά/τὰ ἔργα ἡ
μῶν, ἀλλά κατ' ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν/τὴν
δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρό=
νων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διά/τῆς
ἐπιφανείας/τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τοῦ, καταργήσαντος μὲν/τὸν θάνατον, φω=
τίσαντος δὲ ζωήν καὶ ἀφθαρσίαν διά/τοῦ ε=
ὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγώ κήρυξ καὶ ἀπό
στολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν. δι' ἣν αἰτίαν
καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι.
οἶδα γάρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι
δυνατός ἐστι/τὴν παρακαταθήκην μου φυ
λάξαι εἰς ἐκείνην/τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔ=
χε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκου=
σας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ/τῇ ἐν χριστῷ ἰησοῦ.
/τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διά πνεύμα
τος ἁγίου/τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. οἶδας
τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησαν με πάντες οἱ ἐν
/τῇ ἀσίᾳ, ὧν ἐστί φύγελλος καὶ ἑρμογένης.
δῴη ἔλεος/ὁ κύριος/τῷ ὀνησιφόρου οἴκῳ,
ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ/τὴν ἅλυσιν

Incipit epiſtola beati pauli apl'i ad
Thimotheum ſecunda. Cap.i.

P Aulus apl'us ieſu xp̄i p̄ volū
tatē dei ſm̄ p̄miſſionē
vite q̄ eſt i xp̄o ieſu: timo=
theo chariſſimo filio: gr̄a ⁊
mia ⁊ pax a deo patre
noſtro ⁊ chriſto ieſu domino noſtro.
Gratias ago deo meo cui ſeruio a p̄ge
nitorib⁹ meis in ꝯſcia pura: q̄ ſine in=
termiſſiōe habeā tui memoriā in oröib⁹
meis nocte ac die: deſiderās te videre.
Memor lachrymaꝝ tuaꝝ vt gaudio
iplear. Recordationē accipiēs ei⁹ fidei q̄
eſt in te non ficta: q̄ ⁊ habitauit primū
in auia tua loide ⁊ matre
tua eunice: certus ſum āt q̄ ⁊ in te.
Propter quā cāꝫ āmoneo te: vt reſuſci
tes gratiam dei que eſt in te per
īpoſitionē manuū mearū. Nō ei dedit
nobis deus ſpūm timoris: ſed
virtutis ⁊ dilectionis ⁊ ſobrietatis.
Noli itaqꝫ erubeſcere teſtimonium dn̄i
noſtri neqꝫ me vinctum eius: ſed
collabora euangelio ſecundum
virtutē dei: q̄ nos liberauit ⁊ vocauit
vocatione ſua ſctā non ſm̄ opa noſtra: Ad Tit 3.b.
ſed ſcd̄m p̄poſitū ſuum ⁊ gratiam:
q̄ data eſt nobis in chriſto ieſu añ tpa
ſecularia: manifeſtata eſt āt nūc per
illuminationē ſaluatoris dn̄i nr̄i ieſu xp̄i
q̄ deſtruxit q̄dē mortē: illuminauit
aūt vitā ⁊ incorruptionē per euāgeliū:
in quo poſit⁹ ſū ego p̄dicator ⁊ ap̄lus
⁊ magiſter gentium. Ob quā cauſam
ēt hec patior: ſed non confundor.
Scio ei cui credidi: ⁊ certus ſum q̄
potens eſt depoſitum meum ſeruare
in illum diem. Formam habe
ſanorum verboꝝ que a me audiſti
in fide ⁊ dilectiōe in xp̄o ieſu.
Bonū depoſitū cuſtodi p̄ ſpiritum
ſanctū q̄ habitat in nobis. Scis enim
hoc q̄ auerſi ſunt a me oēs qui in
aſia ſūt: ex q̄b⁹ eſt phygell⁹ ⁊ hermoge
nes. Det miaꝫ dn̄s oneſifori domui:
q̄ ſepe me refrigerauit: ⁊ catenam

μου ουκ επαισχύμθη, αλλά γεμόμεμος εμ
ρώμη σπουδαιότερομ εζήτησε με, και εύρε.
δώη αυτώ ο κύριος ευρείμ έλεος παρά κυ
ρίου εμ εκείμη τη ημέρα, και όσα εμ εφέσω
διηκόμησε βέλτιομ συ γιμώσκεις. Cap.2.
Συ ουμ τέκμομ μου εμδυμαμού εμ τη χά=
ριτι τη εμ χριστώ ιησού, και α ήκουσας
παρ εμού διά πολλώμ μαρτύρωμ, ταύτα
παράθου πιστοίς αμθρώποις, οίτιμες ικαμοί
έσομται και ετέρους διδάξαι. συ ουμ κακο=
πάθησομ ως καλός στρατιώτης ιησού χρισ=
τού. ουδείς στρατευόμεμος εμπλέκεται ταις
του βίου πραγματείαις, ίμα τω στρατολο
γήσαμτι αρέση. εάμ δε και αθλή τις, ου στε
φαμούται εάμ μη μομίμως αθλήση. τομ κο=
πιώμτα γεωργόμ δει πρώτομ τωμ καρπώμ
μεταλαμβάμειμ. μόει α λέγω. δώη γαρ σοι
ο κύριος σύμεσιμ εμ πάσι. μμημόμευε ιησούμ
χριστόμ εγηγερμέμομ εκ μεκρώμ εκ σπέρμα=
τος δαυίδ κατά το ευαγγέλιομ μου, εμ ω
κακοπαθώ μέχρι δεσμώμ ως κακούργος,
αλλ ο λόγος του θεού ου δέδεται. δια=
τούτο πάμτα υπομέμω διά τους εκλεκτούς,
ίμα και αυτοί σωτηρίας τύχωσι της εμ χρι
στώ ιησού μετά δόξης αιωμίου. πιστός ο λό
γος. ει γαρ συμαπεθάμομεμ, και συζήσομεμ.
ει υπομέμομεμ, και συμβασιλεύσομεμ. ει αρ
μούμεθα, κακείμος αρμήσεται ημάς. ει απισ=
τούμεμ, εκείμος πιστός μέμει, αρμήσασθαι ε
αυτόμ ου δύμαται. ταύτα υπομίμμησκε δια
μαρτυρόμεμος εμώπιομ του κυρίου. μη λο=
γομαχείμ, εις ουδέμ χρήσιμομ επί κατασ=
τροφή τωμ ακουόμτωμ. σπούδασομ σεαυ=
τόμ δόκιμομ παραστήσαι τω θεώ, εργάτημ
αμεπαίσχυμτομ ορθοτομούμτα τομ λόγομ
της αληθείας. τας δε βεβήλους κεμοφωμίας
περιίστασο. επί πλείομ γαρ προκόψουσιμ
ασεβείας, και ο λόγος αυτώμ ως γάγ=
γραιμα μομήμ έξει. ωμ εστίμ υμέμαιος και φι
λητός, οίτιμες περί τημ αλήθειαμ ηστόχησαμ,
λέγομτες τημ αμάστασιμ ήδη γεγομέμαι, και
αματρέπουσι τημ τιμώμ πίστιμ. ο μέμτοι στε
ρεός θεμέλιος του θεού έστηκεμ, έχωμ τημ
σφραγίδα ταύτημ. έγμω κύριος τους όμ=
τας αυτού, και αποστήτω από αδικίας πας
ο ομομάζωμ το όμομα κυρίου. εμ μεγάλη δε
οικία ουκ εστί μόμομ σκεύη χρυσά και αρ
γυρά, αλλά και ξύλιμα και οστράκιμα, και
α μεμ εις τιμήμ, α δε εις ατιμίαμ. εάμ ουμ
τις εκκαθάρη εαυτόμ από τούτωμ, έσται
σκεύος εις τιμήμ ηγιασμέμομ και εύχρηστομ
τω δεσπότη εις παμ έργομ αγαθόμ ητοι=
μασμέμομ. τας δε μεωτερικάς επιθυμίας φεύ

meā non erubuit: sed cum romā venis
set sollicite me quesiuit: & inuenit.
Det illi dn̄s iuenire misericordiā a dn̄o
in illa die: et quanta ephesi
ministrauit mihi tu melius nosti. Cap.2.
Tu ergo fili mi cōfortare in gratia A
q̄ est in christo iesu: & que audisti
a me per multos testes: hec
cōmenda fidelibus hoibus: qui idonei
erunt & alios docere. Labora
sicut bonus miles christi iesu.
Nemo militans deo implicat se
negocijs secularib9: vt ei placeat cui se
placeat cui se ꝓbauit. Nā & q certat in
ronabit nisi q legitime certauerit. Labo 1.Cor.9.b
rantē agricolā opʒ primuʒ d fructibus
accipere. Intellige q̄ dico: dabit ei ti
bi dn̄s i oib9 itellectū. Memor esto dn̄ʒ
iesuʒ xp̄ʒ resurrexisse a mortuis ex semi
ne dauid ſm euāgelium meuʒ: in quo B
laboro vsqʒ ad vīcula quasi male ope
rās: sʒ verbū dei nō est alligatū. Ideo
omnia sustineo propter electos:
vt & ipsi salutē ꝯsequantur q̄ est in xp̄o
iesu cum glīa celesti. Fidelis sermo.
Nā si cōmortui sumus: & ꝯuiuemus:
si sustiebim9 & cōregnabim9: si negaue
rim9: & ille negabit nos: si nō credim9
ille fidelis permanet: negare seipsum
non potest. Hec commone testificans
coram deo. Noli contendere verbis:
ad nihil ei vtile est nisi ad subuersionez
audiētiū. Sollicite autem cura teip=
suʒ ꝓbabilem exhibere deo: operarium
inconfusibilē recte tractantē verbuʒ C
veritatis. Prophana aūt & vaniloquia
deuita. Multum enim proficient ad
impietatem: & sermo eorum vt cancer
serpet. Ex qb9 ē hymeneus & philetus:
q a veritate exciderūt
dicentes resurrectionem iam factaʒ: &
subuerterūt quorūdā fidem. Sʒ firmum 1.Co.3.b.
fundamentum dei stat: habens
signaculū hoc. Cognouit dn̄s qui sunt
eius: & discedit ab iniquitate omnis
qui inuocat nomen dn̄i. In magna āt
domo non solum sunt vasa aurea &
argentea: sʒ & lignea & fictilia: et D
q̄dā qdē i honorē: q̄dā āt i ꝯtumeliaʒ.
Si qs ergo emūdauerit se ab istis erit
vas in honorē sanctificatū: & vtile
domino ad oē opus bonum paratum. 1.Tim.4.a
Iuuenilia autem desideria fuge 1.Tim.6.c

γε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην,
εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύρι
ον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀ=
παιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
γεννῶσι μάχας. δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ
μάχεσθαι, ἀλλ᾽ ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας,
διδακτικόν, ἀνεξίκακον ἐν πραότητι, παι=
δεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δῷ
αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀλη
θείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου
παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκεί
νου θέλημα. Cap.3.

Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέ=
ραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί, ἔσον=
ται γὰρ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦ
σιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι,
ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀ
φιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφω=
μένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχον
τες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐ
τῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ
τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκί
ας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευ
μένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικί
λαις, πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν
τρόπον δὲ ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς ἀντέστησαν
μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀλη
θείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀ
δόκιμοι περὶ τὴν πίστιν, ἀλλ᾽ οὐ προκόψου
σιν ἐπὶ πλεῖστον. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδη=
λος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.
σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ
τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακρο
θυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγ=
μοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένοντο ἐν ἀν
τιοχείᾳ, ἐν ἰκονίῳ, ἐν λύστροις, οἵους διωγ
μοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσα=
το ὁ κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσε
βῶς ζῆν ἐν χριστῷ ἰησοῦ, διωχθήσονται. πο
νηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψου=
σιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμε
νοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,
εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ
φους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμε=
νά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς
ἐν χριστῷ ἰησοῦ. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος
καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγ
χον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν
ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄν=
θρωπος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτυμέ=
νος. Cap.4.

ſectare iuſtitiā: fidē: ſpē: charitatem: et Ad Tit. 3.c.
pacem cum his q̄ inuocāt dominum
de corde puro. Stultas āt ⁊ ſine diſci
plina q̄ſtiones deuita: ſciens q꜠
generāt lites. Seruū āt dn̄i non opor
tet litigare: ſed manſuetū eſſe ad oēs:
docibilē: patiētē cū modeſtia: corripiētē
eos q̄ reſiſtunt veritati: ne q̄n deus det
illis pn̄iam ad cognoſcendam veritatē:
⁊ reſipiſcant a diaboli
laqueis: a quo captiui tenētur ad ipſi9
voluntatem. Cap.3.

Hoc āt ſcito: q꜠ in nouiſſimis dieb9
inſtabunt tp̄a periculoſa: ⁊ erunt 1.Tim.4. 2.Pe.3.
homines ſe ipſos amantes: cupidi:
elati: ſuperbi: blaſphemi: parentibus:
nō obediētes: igrati: ſceleſti: ſine affe=
ctiōe: ſine pace: criminatores icōtinētes:
imites: ſine benignitate: ꝓditores: ꝓter
ui: tumidi: ⁊ voluptatū amatores magis
q̄ dei: hn̄tes ſpēz q̄dē pietatis: ꝟtutē
āt ei9 abnegantes. Et hos deuita. Ex
his enim ſunt qui penetrāt domos:
⁊ captiuas ducūt mulierculas oneratas
peccatis: que ducunt varijs deſiderijs:
ſemper diſcentes ⁊ nunq̄ ad
ſciā veritatis ꝑuenientes. Queadmodū
āt iannes ⁊ iambres reſtiterūt
moyſi: ita et hi reſiſtunt veritati:
homines corrupti mente: reprobi
circa fidem: ſed vltra non proficient.
Inſipientia enim eorum manifeſta
erit omnibus: ſicut ⁊ illorum fuit.
Tu aūt aſſecutus es meam doctrinā:
īſtitutionē: ꝓpoſitū: fidē: lōganimitatē:
dilectionē: patientiam: perſecutiones:
paſſiōes: q̄lia mihi facta ſūt antiochie
iconij: lyſtris: quales perſecutiones
ſuſtinui: ⁊ ex oībus me eripuit
dominus. Et omnes qui pie volunt
viuere in xp̄o ieſu: ꝑſecutionē patiētur.
Mali āt hoīes ⁊ ſeductores proficient
ī peius: errātes ⁊ in errorē mittentes.
Tu ꝟo ꝑmane ī his q̄ didiciſti ⁊ credi
ta ſūt tibi: ſciēs a quo didiceris: et q꜠
ab īfātia ſacras literas noſti: q̄ te poſ=
ſunt īſtruere ad ſalutē ꝑ fidem que eſt
in xp̄o ieſu. Ois.n. ſcriptura diuinitus
īſpirata vtilis eſt ad docēdū: ad arguē
dū: ad corripiendum: ad erudiendum
in iuſtitia: vt perfectus ſit homo dei
ad omne opus bonum inſtructus.
Cap.4.

Διαμαρτύρομαι ουν εγώ ενώπιον/τον θεού και/του κυρίου ημών ιησού χριστού/του μέλλοντος κρίνειν ζώντας και νεκρούς κατά/την επιφάνειαν αυτού και/την βασιλείαν αυτού, κήρυξον/τον λόγον, επίστηθι ευκαίρως, ακαίρως, έλεγξον, επιτίμησον, παρακάλεσον εν πάση μακροθυμία και διδαχή. έσται γαρ καιρός ότε/της υγιαινούσης διδασκαλίας ουκ ανέξονται, αλλά κατά/τας επιθυμίας/τας ιδίας εαυτοίς επισωρεύσουσι διδασκάλους κνηθόμενοι/την ακοήν, και από μεν/της αληθείας/την ακοήν αποστρέψουσιν, επί δε/τους μύθους εκτραπήσονται. συ δε νήφε εν πάσι, κακοπάθησον, έργον ποίησον ευαγγελιστού,/την διακονίαν σου πληροφόρησον. εγώ γαρ ήδη σπένδομαι, και/ο καιρός/της εμής αναλύσεως εφέστηκε./τον αγώνα/τον καλόν ηγώνισμαι,/τον δρόμον τετέλεκα, /την πίστιν τετήρηκα. λοιπόν απόκειταί μοι/ο/της δικαιοσύνης στέφανος, ον αποδώσει μοι/ο κύριος εν εκείνη/τη ημέρα/ο δίκαιος κριτής. ου μόνον δε εμοί, αλλά και πάσι/τοις ηγαπηκόσι/την επιφάνειαν αυτού. σπούδασον ελθείν προς με ταχέως. δημάς γαρ με εγκατέλιπεν, αγαπήσας/τον νυν αιώνα, και επορεύθη εις θεσσαλονίκην. κρίσκης εις γαλατίαν. τίτος εις δαλματίαν. λουκάς εστί μόνος μετ εμού. μάρκον αναλαβών άγαγε μετά σεαυτού, έστι γαρ μοι εύχρηστος εις διακονίαν. τυχικόν δε απέστειλα εις έφεσον./τον φελόνην ον απέλιπον εν τρωάδι παρά κάρπω ερχόμενος φέρε, και/τα βιβλία, μάλιστα/τας μεμβράνας. αλέξανδρος/ο χαλκεύς πολλά μοι κακά ενεδείξατο, αποδώη αυτώ/ο κύριος κατά/τα έργα αυτού, ον και συ φυλάσσου, λίαν γαρ ανθέστηκε/τοις ημετέροις λόγοις. εν/τη πρώτη μου απολογία ουδείς μοι συμπαρεγένετο, αλλά πάντες με εγκατέλιπον. μη αυτοίς λογισθείη./ο δε κύριος μοι παρέστη και ενεδυνάμωσέ με, ίνα δι εμού/το κήρυγμα πληροφορηθή, και ακούση πάντα/τα έθνη, και ερρύσθην εκ στόματος λέοντος. και ρύσεταί με/ο κύριος από παντός έργου πονηρού, και σώσει εις/την βασιλείαν αυτού/την επουράνιον, ω/η δόξα εις/τους αιώνας/των αιώνων. αμήν. άσπασαι πρίσκιλλαν και ακύλαν και/τον ονησιφόρου οίκον. έραστος έμεινεν εν κορίνθω, τρόφιμον δε απέλιπον εν μιλήτω ασθενούντα. σπούδασον προ χειμώνος ελθείν. ασπάζεταί σε ευβου=

A

Testificor coram deo ⁊ iesu christo qui iudicaturus est viuos ⁊ mortuos: ⁊ per aduentum ipsius ⁊ regnum eius: predica verbum: insta oportune iportune: argue: obsecra: icrepa in omni patientia ⁊ doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt: sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus: ⁊ a veritate quidem auditum auertent: ad fabulas autem conuertentur. Tu vero vigila: in oībus labora: opus fac euangeliste: ministerium

d. Prurientes in grec. ẽnti casus.

B

tuū iple: sobrius esto. Ego enim iā delibor ⁊ tempus resolutionis mee instat. Bonum certamen certaui: cursum consummaui: fidem seruaui. In reliquo reposita ē mihi corōa iustitie: quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Non solum autem mihi: sed ⁊ his qui diligunt aduentū eius. Festina ad me venire cito. Demas enim me reliquit diligens hoc seculum: ⁊ abijt thessalonicā: crescens in galatiam: titus in dalmatiam: lucas est mecū solus. Marcum assume ⁊ adduc tecum: est enim mihi vtilis in ministeriū. Tychicū āt misi ephesū. Penulam quam reliqui troade apud carpum veniens affer tecum: et libros: maxie āt ⁊ mēbranas. Alexāder erarius multa mala mihi ostendit: reddat illi dn̄s ƒm opera eius: quem ⁊ tu deuita: valde enim restitit verbis nostris. In prima mea defensione nemo mihi affuit: sed omnes me dereliquerunt: nō illis iputetᵣ. Dn̄s autē mihi astitit ⁊ confortauit me: vt per me p̄dicatio ipleatur: ⁊ audiāt omnes gentes: ⁊ liberatus suz de ore leonis. Liberabit me dominus ab omni opere malo: ⁊ saluū faciet in regnum suum celeste: cui gloria in secula seculorum Amen. Saluta priscillā ⁊ aquilam ⁊ onesifori domum. Erastus remansit corinthi: trophimū āt reliq̄ ifirmū mileti. Festina ante hyemem venire. Salutant te eubolus

Colo. 4.c.

C

D

λος καί πούδης καί λίνος καί κλαυδία καί
οι αδελφοί πάντες. ο κύριος ιησούς χρισ=
τός μετά του πνεύματος σου. η χάρις μεθ' υ
μών. αμήν.

τ pudẽs τ linus τ claudia τ
fratres omnes. Dominus iesus christ9
cum spiritu tuo. Gratia vobiscum
Amen.

Τέλος της προς Τιμόθεον δευτέρας ε=
πιστολής.

Explicit epistola btí pauli ad Timo
motheum secunda.

Incipit argumentum in epistolam ad Titum.

Titum commonefacit τ instruit de constitutione presbyterij τ de spirituali conuersatione et hereticis vitandis qui traditionibus iudaicis credunt: scribens ei a nicopoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου παύλου προς Τίτον επι=
στολή. Cap. I.
Παύλος δούλος θεού απόστολος
δε ιησού χριστού κατά πίστιν
εκλεκτών θεού και επίγνωσιν
αληθείας της κατ' ευσέβειαν επ'
ελπίδι ζωής αιωνίου, ην επηγ=
γείλατο ο αψευδής θεός προ χρόνων αιω=
νίων, εφανέρωσε δε καιροίς ιδίοις τον λό=
γον αυτού εν κηρύγματι, ο επιστεύθην ε=
γώ κατ' επιταγήν του σωτήρος ημών θεού.
Τίτω γνησίω τέκνω κατά κοινήν πίστιν, χά
ρις, έλεος, ειρήνη, από θεού πατρός και κυ
ρίου ιησού χριστού του σωτήρος ημών.
Τούτου χάριν κατέλιπον σε εν κρήτη, ίνα τα
λείποντα επιδιορθώση, και καταστήσης κα
τά πόλιν πρεσβυτέρους ως εγώ σοι διετα
ξάμην. ει τις εστίν ανέγκλητος, μιάς γυναι
κός ανήρ, τέκνα έχων πιστά, μη εν κατηγο
ρία ασωτείας, η ανυπότακτα. δει γαρ τον
επίσκοπον ανέγκλητον είναι ως θεού οικο=
νόμον, μη αυθάδη, μη οργίλον, μη πάροι=
νον, μη πλήκτην, μη αισχροκερδή, αλλά φι
λόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ό
σιον, εγκρατή, αντεχόμενον του κατά την δι
δαχήν πιστού λόγου, ίνα δυνατός η και
παρακαλείν εν τη διδασκαλία τη υγιαινού
ση, και τους αντιλέγοντας ελέγχειν. εισί
γαρ πολλοί και ανυπότακτοι, ματαιολό=
γοι και φρεναπάται, μάλιστα οι εκ περιτο=
μής, ους δει επιστομίζειν, οίτινες οίκους
όλους ανατρέπουσι, διδάσκοντες α μη δει,
αισχρού κέρδους χάριν. είπε τις εξ αυτών
ίδιος αυτών προφήτης. κρήτες αεί ψεύσται,
κακά θηρία γαστέρες αργαί. η μαρτυρία αύ
τη εστίν αληθής. δι' ην αιτίαν έλεγχε αυτούς
αποτόμως, ίνα υγιαίνωσιν εν τη πίστει, μη
προσέχοντες ιουδαϊκοίς μύθοις και εντο=
λαίς ανθρώπων αποστρεφομένων την αλήθει

Incipit epistola btí pauli apostoli
ad Titum. Cap. I.

Paulus seruus dei apostol9
aũt iesu christi ẜm fidem
electorum dei: τ agnitionẽ
veritatis: q̃ ẜz pietatẽ est in
spẽ vite eterne: quã ꝓmisit
q̃ nõ mẽtit' de9 ante tpa secularia:
manifestauit aũt tpibus suis verbum
suũ in ꝑdicatione que credita est mihi
ẜm preceptum saluatoris nostri dei.
Tito dilecto filio ẜz cõez fidẽ: gratia τ
pax a deo patre τ
xp̃o iesu saluatore nostro.
Huius rei grã reliq̃ te crete: vt
ea q̃ desunt corrigas: τ constituas per
ciuitates ꝑsbyteros: sicut τ ego disposui
tibi. Si q̇s sine crimine est vni9 vxoris
vir: filios hñs fideles nõ in accusatiõe
luxurie aut nõ subditos. Oportet enim 1. Tim. 3
epm̃ sine crimie eẽ sicut dei dispẽsatorem
nõ supbũ: nõ iracũdum: nõ vinolentũ
nõ ꝑcussorẽ: nõ turpis lucri cupidũ: sed
hospitalẽ: benignũ: sobriũ: iustũ: sctũz:
cõtinẽtez: amplectentez eũ q̇ ẜm doctri=
nã est fidelẽ sermonez: vt potens sit
exhortari in doctrina sana:
et eos q̇ cõtradicũt arguere. Sunt
enĩ multi ẽt inobediẽtes vaniloqui
τ seductores: maxime qui de circũcisio
ne sũt: quos oportet redargui: q̇ vniuer
sas domos subuertũt docẽtes q̃ nõ opz:
turpis lucri gratia. Dixit q̇daz ex illis
ꝓpri9 ipsoꝝ ꝓpheta. Cretenses sp' mẽ
daces: male bestie: ventres pigri. Te
stimõiũ hoc veꝝ est. Quã ob cãz icrepa
illos dure vt sani sint in fide: non
intendentes iudaicis fabulis τ mãdatis
hominum aduersantium se a veritate. Ro. 14. c

αν πάντα μεν καθαρά/ τοις καθαροίς,/ τοις δε μεμιαμμένοις και απίστοις ουδέν καθαρόν, αλλά μεμίανται αυτών και/ ο νους και/ η συνείδησις. θεόν ομολογούσιν ειδέναι,/ τοις δε έργοις αρνούνται, βδελυκτοί όντες και απειθείς, και προς παν έργον αγαθόν αδόκιμοι.

Cap.2.

Συ δε λάλει α πρέπει/ τη υγιαινούση διδασκαλία. πρεσβύτας νηφαλίους είναι, σεμνούς, σώφρονας, υγιαίνοντας/ τη πίστει,/ τη αγάπη,/ τη υπομονή. πρεσβύτιδας ωσαύτως εν καταστήματι ιεροπρεπείς, μη διαβόλους, μη οίνω πολλώ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ίνα σωφρονίζωσι/ τας νέας φιλάνδρους είναι, φιλοτέκνους, σώφρονας, αγνάς, οικουρούς, αγαθάς υποτασσομένας/ τοις ιδίοις ανδράσιν, ίνα μη/ ο λόγος/ του θεού βλασφημείται./ Τους νεωτέρους ωσαύτως παρακάλει σωφρονείν. περί πάντα σεαυτόν παρεχόμενος τύπον καλών έργων εν/ τη διδασκαλία, αδιαφθορίαν σεμνότητα, αφθαρσίαν, λόγον υγιή, ακατάγνωστον, ίνα ο εξ εναντίας εντραπή μηδέν έχων περί ημών λέγειν φαύλον. δούλους ιδίοις δεσπόταις υποτάσσεσθαι, εν πάσιν ευαρέστους είναι, μη αντιλέγοντας, μη νοσφιζομένους, αλλά πίστιν πάσαν ενδεικνυμένους αγαθήν, ίνα/ την διδασκαλίαν/ του σωτήρος ημών θεού κοσμώσιν εν πάσιν. επεφάνη γαρ/ η χάρις/ του θεού/ η σωτήριος πάσιν ανθρώποις παιδεύουσα ημάς, ίνα αρνησάμενοι/ την ασέβειαν και/ τας κοσμικάς επιθυμίας, σωφρόνως και δικαίως και ευσεβώς ζήσωμεν εν/ τω νυν αιώνι, προσδεχόμενοι/ την μακαρίαν ελπίδα και επιφάνειαν/ της δόξης/ του μεγάλου θεού και σωτήρος ημών ιησού χριστού, ος έδωκεν εαυτόν υπέρ ημών, ίνα λυτρώσηται ημάς από πάσης ανομίας, και καθαρίση εαυτώ λαόν περιούσιον ζηλωτήν καλών έργων. Ταύτα λάλει και παρακάλει, και έλεγχε μετά πάσης επιταγής. μηδείς σου περιφρονείτω.

Cap.3.

Υπομίμνησκε αυτούς αρχαίς και εξουσίαις υποτάσσεσθαι, πειθαρχείν, προς παν έργον αγαθόν ετοίμους είναι, μηδένα βλασφημείν, αμάχους είναι, επιεικείς, πάσαν ενδεικνυμένους πραότητα προς πάντας ανθρώπους. ήμεν γαρ ποτέ και ημείς ανόητοι, απειθείς, πλανώμενοι, δουλεύοντες επιθυμίαις και ηδοναίς ποικίλαις, εν κακία και φθόνω διάγοντες, στυγητοί, μισούντες αλλήλους. ότε δε/ η χρηστότης και/ η φιλανθρωπία επε

Omnia munda mundis: coinqnatis āt ⁊ infidelibus nihil ē mūdū: sꝫ inquinate sūt eoꝝ ⁊ mēs ⁊ ɔsciētia. Cōfitētur se nosse deū: factis aūt negāt: cū sint abominati ⁊ incredibiles ⁊ ad omne opus bonum reprobi.

Cap.2.

A Tu āt loqre q̄ decēt sanā doctrinā. Senes vt sobrij sint: pudici: prudentes: sani in fide: in dilectione: in patientia. Anus similiter in habitu sancto: non criminatrices: nō multo vino seruiētes: bene docētes: vt prudentiam doceant. Adolescētulas vt viros suos amēt: filios B suos diligāt: prudētes: castas: sobrias: domus curā hñtes: benignas: subditas viris suis: vt nō blasphemetur verbum dei. Juuenes similiter hortare vt sobrij sint. In omnibus teipsum prebe exemplū in grauitate: bonoꝝ operū in doctrīa: in integritate verbum sanum irreprehensibile: C vt is q̄ ex aduerso ē vereat: nihil habens malū dicere de nobis. Seruos dñis suis subditos esse: in omnibus placentes: (Ephe.6.a. Colo.3.d. 1.Pe.2.c.) non ɔtradicentes: non fraudantes: sed in omnibus fidē bonam ostendētes: vt doctrinam saluatoris nostri dei ornēt in oībus. Apparuit eīꝫ grā dei ⁊ saluatoris nr̄i oībus hoibus erudiens nos: vt abnegantes D impietatē ⁊ secularia desideria sobrie ⁊ iuste ⁊ pie viuamus in hoc seculo: expectantes beatam spem ⁊ aduentū glorie magni dei ⁊ saluatoris nostri iesu christi: q̄ dedit semetipsuꝫ ꝓ nobis: vt nos redimeret ab omni iniqtate: ⁊ mūdaret sibi populū acceptabilē sectatorē bonoꝝ operum. Hec loquere ⁊ exhortare: et argue cū oī imperio. Nemo te contemnat.

Cap.3.

A Admone illos principibus ⁊ ptib⁹ subditos esse: dicto obedire: ad oē op⁹ bonū paratos eē: neminē blasphemare: nō litigiosos eē sed modestos: oēꝫ ondentes mansuetudinē ad oēs hoies. Eram⁹ .n. aliqñ ⁊ nos insipiētes ⁊ increduli: errātes: seruientes desiderijs ⁊ voluptatib⁹ varijs: in malitia ⁊ inuidia agentes: odibiles: odientes inuicē. Cū āt benignitas ⁊ humāitas apparuit

φάνη/ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων/ τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ/ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως διὰ ἰησοῦ χριστοῦ/ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες/ τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. πιστὸς/ ὁ λόγος. καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι/ οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστι/ τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα/ τοῖς ἀνθρώποις. μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο. εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται/ ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος. ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ζηνᾶν/ τὸν νομικὸν καὶ ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. μανθανέτωσαν δὲ καὶ/ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς/ τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι/ τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει./ ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος/ τῆς πρὸς τίτον ἐπιστολῆς.

saluatoris nostri dei: non ex operibus iustitie que fecimus nos: sed scd'm misericordiã suam saluos nos fecit p lauacrũ regenerationis ⁊ renouatiõis spiritus sancti: quez effudit in nos abunde per iesum christum saluatorez nostrum: vt iustificati gratia ipsius heredes simus scd'm spem vite eterne. Fidelis sermo est. Et de his volo te confirmare: vt curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona ⁊ vtilia hoib9. Stultas ãt q̃stiones ⁊ genealogias ⁊ contẽtiones ⁊ pugnas legis deuita. Sunt enim inutiles ⁊ vane. Hereticuz hominem post vnam ⁊ secundam correptionẽ deuita: sciens q2 subuersus est q eiusmodi est ⁊ delinq̃t cũ sit ꝓprio iudicio ꝯdẽnat9. Cũ misero ad te artemã aut tychicũ: festina ad me venire ni copolim: ibi .n. statui hyemare. Zenaz legisperitum ⁊ appollo sollicite premitte: vt nihil illis desit. Discant autem ⁊ nostri bonis operibus preesse ad vsus necessarios: vt nõ sint infructuosi. Salutant te q̃ mecũ sunt omnes. Saluta eos qui nos amãt in fide. Gratia dei cuz omnibus vobis. Amen.

2. Tim.

1. Tim.

Explicit epistola beati pauli ad Titũ.

Incipit argumentum in epistolam ad Philemonem.

Philemoni familiares litteras facit pro onesimo seruo eius: scribens ei ab vrbe roma d' carcere per supradscriptum onesimum. Explicit argumentum.

Ἡ/ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς φιλήμονα ἐπιστολή. Cap. i.

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ ἰησοῦ, καὶ τιμόθεος/ ὁ ἀδελφός, φιλήμονι/ τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, καὶ ἀπφίᾳ/ τῇ ἀγαπητῇ, καὶ ἀρχίππῳ/ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ/ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. εὐχαριστῶ/ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ/ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου/ τὴν ἀγάπην καὶ/ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς/ τὸν κύριον ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας/ τοὺς ἁγίους, ὅπως/ ἡ κοινωνία/ τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἔργου ἀγαθοῦ/ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν ἰησοῦν. χαρὰν

Incipit epistola bti pauli apostoli ad Philemonem. Cap. i.

Paulus vinctus christi iesu ⁊ timothe9 frater philemõi dilecto et adiutori nostro ⁊ appie sorori charissime et archippo ꝯmilitoni nostro: ⁊ eccl'ie q̃ in domo tua est. Gr'a vobis ⁊ pax a deo patre nostro ⁊ domino iesu christo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orõnibus meis: audiẽs charitatez tuaz ⁊ fidem quam habes in domino iesu ⁊ in omnes sanctos: vt communicatio fidei tue euidens fiat in agnitione omnis operis boni in christo iesu. Gaudium

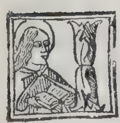
γαρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ
τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁ=
γίων ἀναπέπαυται διά σου ἀδελφέ. Διὸ
πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσ
σειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον
παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς παῦλος πρεσ=
βύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ἰησοῦ χριστοῦ.
παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐ
γέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου ὀνήσιμον τὸν
ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ
εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα. σὺ δὲ αὐτὸν τοῦ
τέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα προσλαβοῦ. ὃν ἐ=
γὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα
ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ
εὐαγγελίου. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐ
δὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγ
κην τὸ ἀγαθόν σου ἦ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.
τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵ
να αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, οὐκέτι ὡς δοῦ=
λον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον ἀδελφὸν ἀγαπητόν,
μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ
ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν ἐμὲ ἔχεις κοι=
νωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠ
δίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει. ἐ
γὼ παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀπο
τίσω, ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι
προσοφείλεις. ναὶ ἀδελφὲ ἐγώ σου ὀναί=
μην ἐν κυρίῳ, ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγ=
χνα ἐν κυρίῳ. πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔ
γραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποι
ήσεις. ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπί=
ζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χα=
ρισθήσομαι ὑμῖν. ἀσπάζονταί σε ἐπαφρᾶς ὁ
συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ, μάρκος,
ἀρίσταρχος, δημᾶς, λουκᾶς οἱ συνεργοί
μου. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χρισ=
τοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

Τέλος τῆς πρὸς φιλήμονα ἐπισ=
τολῆς.

enim magnū habui τ consolationē in
charitate tua: q2 viscera sanctorum
requieuerūt p te frater. Propter quod B
multā fiduciā hñs in christo iesu iperādi
tibi qđ ad rē ptinet: pp charitatē magis
obsecro: cū sis talis vt paulus senex:
nūc aūt τ vinctus iesu christi
obsecro te p meo filio: quem genui
in vinculis onesimo: qui
tibi aliqñ inutilis fuit: nūc aūt τ mihi τ
tibi vtilis: quē remisi tibi. Tu aūt illū vt
mea viscera suscipe. Quem ego
volueram mecum detinere: vt
pro te mihi ministraret in vinculis C
euangelij. Sine consilio aūt tuo nihil
volui facere: vti ne velut ex necessitate
bonum tuum esset: sed voluntarium.
Forsitā eñ iō discessit ad horā a te: vt in
eternū illū reciperes: iam nō vt seruū:
sed pro seruo charissimum fratrem:
maxime mihi: quāto āt magis tibi τ
in carne τ in dño. Si ergo habes me
sociū: suscipe illū sicut me. Si āt aliqđ
nocuit tibi: aut dz: hoc mihi iputa. E
go paul9 scripsi manu mea: ego reddā: D
vt non dicā tibi φ teipsum mihi
debes. Ita frater ego te fruar
in domino: refice viscera mea
i xpo. Cōfidēs i obediētia tua scripsi
tibi: sciēs qm̄ τ super id qđ dico facies.
Simul τ para mihi hospitiū: nā spero
per orationes vestras donari me
vobis. Salutat te epaphras
concaptiuus meus in christo iesu: marc9
aristarchus: demas τ lucas adiutores
mei. Gratia domini nostri iesu christi
cum spiritu vestro. Amen.

Explicit epistola btī pauli ad Phi
lemonem.

Incipit argumentum in epistolam ad Hebreos.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribenda non seruauerit morez su uz: vt vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est: φ ad eos scribens qui ex circuncisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorū: sciens quoqz eorum superbiam suamqz humilitatem ipse demonstrans: meritu3 officij sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse: cuius sensum et ordinē retinens lucas euangelista post excessū apostoli pauli greco sermone composuit.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου παύλου πρὸς ἑβραίους ἐπιστολή. Cap. 1.

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν. ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς. τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων, υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. καὶ πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει. καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει. ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. πρὸς δὲ τὸν υἱόν. ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν, διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. καὶ σὺ κατ' ἀρχάς κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις, καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται. καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς καὶ ἀλλαγήσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν.

Cap. 2.

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μήποτε παραρρυῶμεν. εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας. ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων, εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρτυροῦν=

Incipit epistola beati pauli apl'i ad Hebreos. Cap. 1.

Multipharie multisq; modis olim deus loquēs patribus in pphetis: nouissime diebus istis locutus est nobis i filio: quē ꝯstitu uniuersorū: p quē fecit et se cula. Qui cū sit splēdor glorie et figura substantie eius: portansq; omnia verbo virtutis sue: purgationem peccatorum faciens: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditauit. Cui ei dixit aliqñ angelorum: filius meus es tu: ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patrem: et ipse erit mihi in filiū. Et cū iterū itroducit primogenitum in orbem terre: dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spūs: et ministros suos flāmam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iustitiā et odisti iniquitatem: propterea vnxit te de9 de9 tuus oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in pncipio dñe terram fundasti: et opera manuū tuarum sunt celi. Ipsi peribūt: tu autem permanebis: et oēs vt vestimentum veterascēt. Et velut amictū mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quem aūt angelorum dixit aliqñ: sede a dextris meis: quoad usq; ponā inimicos tuos scabellum pedū tuorū. Nōne oēs sunt administratorij spiritus in ministeriū missi: pp eos qui hereditatem capiunt salutis. Cap. 2.

Propterea abūdātius opz obseruare nos ea q audiuim9: ne forte pereffluamus. Si enim q p angelos dict9 ē sermo: fact9 est firm9: et si ōis puaricatio et inobediētia accepit iustā mercedis retributionē: quō nos effugiem9 si tātā neglexerimus salutē. Que cū initiū accepisset enarrādi per dñm ab eis qui audierūt: in nos cōfirmata est: contestante

Sap. 7 / Eccl. 4 / Luce. 3 / ps. 2. / 2. Reg. 7 / Psal. 9 / ps. 103. / ps. 44. / ps. 101. / ps. 109. / Mar. 16.

τος/του θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι καὶ ποι
κίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος ἁγίου με=
ρισμοῖς κατά/ τὴν αὐτοῦ θέλησιν. οὐ γὰρ
ἀγγέλοις ὑπέταξε/ τὴν οἰκουμένην/ τὴν μέλ=
λουσαν περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύρατο
δέ πού τις λέγων. τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι
μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐ=
πισκέπτῃ αὐτόν. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ
τι παρ᾽ ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφά=
νωσας αὐτόν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ/ τὰ
ἔργα/ τῶν χειρῶν σου, πάντα ὑπέταξας ὑ
ποκάτω/ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν γὰρ/ τῷ ὑπο
τάξαι αὐτῷ/ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ
/τὰ πάντα ὑποτεταγμένα./ τὸν δὲ βραχύ τι
παρ᾽ ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν ἰη
σοῦν διὰ/ τὸ πάθημα/ τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ
τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑ
πὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. ἔπρεπε γὰρ
αὐτῷ δι᾽ ὃν/ τὰ πάντα καὶ δι᾽ οὗ/ τὰ πάντα
πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα,/ τὸν
ἀρχηγὸν/ τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημά
των τελειῶσαι. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγια
ζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες. δι᾽ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐ=
παισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν λέ=
γων. ἀπαγγελῶ/ τὸ ὄνομά σου/ τοῖς ἀδελ=
φοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. καὶ
πάλιν. ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ, καὶ
πάλιν ἰδοὺ ἐγὼ καὶ/ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδω=
κεν/ ὁ θεός. ἐπεὶ οὖν/ τὰ παιδία κεκοινώνηκε
σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησί
ως μετέσχε/ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ/ τοῦ θανά=
του καταργήσῃ/ τὸν/ τὸ κράτος ἔχοντα/ τοῦ θα
νάτου,/ τουτέστι/ τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλά
ξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παν=
τὸς/ τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ
δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρ
ματος ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε
κατὰ πάντα/ τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα
ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς/ τὰ
πρὸς/ τὸν θεόν, εἰς/ τὸ ἱλάσκεσθαι/ τὰς ἁμαρ
τίας/ τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς
πειρασθείς, δύναται/ τοῖς πειραζομένοις βοη
θῆσαι. Cap.3.

Ὅθεν ἀδελφοὶ ἅγιοι κλήσεως ἐπουρανίου
μέτοχοι κατανοήσατε/ τὸν ἀπόστολον
καὶ ἀρχιερέα/ τῆς ὁμολογίας ἡμῶν ἰησοῦν
χριστὸν πιστὸν ὄντα/ τῷ ποιήσαντι αὐτόν,
ὡς καὶ μωϋσῆς ἐν ὅλῳ/ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
πλείονος γὰρ δόξης οὗτος παρὰ μωϋσῆν
ἠξίωται, καθόσον πλείονα τιμὴν ἔχει/ τοῦ οἴ
κου/ ὁ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ οἶκος
κατασκευάζεται ὑπό τινος./ ὁ δὲ/ τὰ πάντα

deo signis et portentis et variis
virtutib9: et spūs sancti distributionibus
sm suam voluntatem. Non enim
āgelis subiecit deus orbem terre futur
de quo loquimur. Testatus est B
aūt ī quodā loco qs dicēs. Quid ē hō q ps.8.
memor es eius: aut fili9 hois qm̄ visi
tas eū: Minuisti eum paulominus
ab angelis: gloria et honore coronasti
eū: et constituisti eum super
opa manuū tuarū: oia subiecisti sub
pedibus ei9. In eo ei q oia ei subiecit:
nihil dimisit non subiectum ei.
Nūc autem necdum videmus Phili.2.a.
oia subiecta ei. Eū autem qui modico
q̄ angeli minorat9 est videmus iesum
pp passionē mortis gloria et C
honore coronatū: vt gratia dei pro
oibus gustaret mortem. Decebat enī
eum pp quem omnia et per quē oia:
qui multos filios in gloriā adduxerat:
autorem salutis eorum per passionē
ↄsummari. Qui eni sanctificat et qui
sctificāt ex vno oēs. Propter quā cāz
nō ↄfunditur fratres eos vocare dicēs.
Nunciabo nomen tuum fratribus Psal.21.
meis in medio ecclesie laudabo te. Et Mat.28.b.
iterum. Ego ero fidens in eū. Et
iterū. Ecce ego et pueri mei quos dedit Esaie.8.d
mihi deus. Qr ergo pueri cōicauerunt D
carni et sanguini: et ipse similiter
participauit eisdem: vt per mortē Ose.13.d.
destrueret eū q̄ habebat mortis
imperiū: id est diabolū: et liberaret
eos qui timore mortis per totam
vitā obnoxii erant seruituti. Nusq̄ eī
angelos apprehendit: sed semen
abrae apprehendit. Vn̄ debuit
per omnia fratribus similari: vt
misericors fieret et fidelis pontifex
ad deū: vt repropitiaret delicta
populi. In eo enim in quo passus ē ipe
et tēptatus: potēs est et eis q tēptant au
xiliari. Cap.3.

Vnde frēs sancti vocationis celesti A
participes ↄsiderate apl̄m
et pontificē cōfessionis nostre iesū:
qui fidelis est ei qui fecit illū:
sicut et moyses in omni domo eius.
Amplioris ei glorie iste pre moyse di=
gn9 hit9 ē q̄to ampliorē honorē hz dom9
q fabricauit illā. Ois nāqz domus
fabricat ab aliquo. Qui autem omnia

κατασκευάσας θεός. και μωυσής μεν πιστός εν όλω τω οίκω αυτού, ως θεράπων εις μαρτύριον των λαληθησομένων. χριστός δε ως υιός επί τον οίκον αυτού, ου οίκος εσμέν ημείς εάνπερ την παρρησίαν και το καύχημα της ελπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. διό καθώς λέγει το πνεύμα το άγιον. σήμερον εάν της φωνής αυτού ακούσητε, μη σκληρύνητε τας καρδίας υμών ως εν τω παραπικρασμώ κατά την ημέραν του πειρασμού εν τη ερήμω, ου επείρασάν με οι πατέρες υμών, εδοκίμασάν με και είδον τα έργα μου τεσσαράκοντα έτη. διό προσώχθισα τη γενεά εκείνη, και είπα αεί πλανώνται τη καρδία. αυτοί δε ουκ έγνωσαν τας οδούς μου, ως ώμοσα εν τη οργή μου ει εισελεύσονται εις την κατάπαυσίν μου. βλέπετε αδελφοί μήποτε έσται εν τινί υμών καρδία πονηρά απιστίας εν τω αποστήναι από θεού ζώντος, αλλά παρακαλείτε εαυτούς καθ᾽ εκάστην ημέραν, άχρις ου το σήμερον καλείται, ίνα μη σκληρυνθή εξ υμών τις απάτη της αμαρτίας. μέτοχοι γαρ γεγόναμεν του χριστού, εάνπερ την αρχήν της υποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν, εν τω λέγεσθαι σήμερον εάν της φωνής αυτού ακούσητε, μη σκληρύνητε τας καρδίας υμών ως εν τω παραπικρασμώ. τινές γαρ ακούσαντες παρεπίκραναν, αλλ᾽ ου πάντες οι εξελθόντες εξ αιγύπτου διά μωυσέος. τίσι δε προσώχθισε τεσσαράκοντα έτη, ουχί τοις αμαρτήσασιν, ων τα κώλα έπεσον εν τη ερήμω. τίσι δε ώμοσε μη εισελεύσεσθαι εις την κατάπαυσιν αυτού ει μή τοις απειθήσασι. και βλέπομεν ότι ουκ ηδυνήθησαν εισελθείν δι᾽ απιστίαν. Cap.4.

Φοβηθώμεν ουν μήποτε καταλειπομένης επαγγελίας εισελθείν εις την κατάπαυσιν αυτού, δοκή τις εξ υμών υστερηκέναι. και γαρ εσμέν ευηγγελισμένοι καθάπερ εκείνοι, αλλ᾽ ούκ ωφέλησεν ο λόγος της ακοής εκείνους, μη συγκεκραμένους τη πίστει τοις ακούσασιν. εισερχόμεθα γαρ εις την κατάπαυσιν οι πιστεύσαντες, καθώς είρηκεν. ως ώμοσα εν τη οργή μου ει εισελεύσονται εις την κατάπαυσίν μου. καίτοι των έργων από καταβολής κόσμου γενηθέντων είρηκε γαρ που περί της εβδόμης ούτως. και κατέπαυσεν ο θεός εν τη ημέρα τη εβδόμη από πάντων των έργων αυτού. και εν τούτω πάλιν. ει εισελεύσονται εις την κατάπαυσίν μου. επεί ουν απολείπεται τινάς εισελθείν εις αυτήν και οι

Qui aũt oĩa creauit deꝰ ẽ. Et moyses Nume.12
q̇dẽ fidelis erat ĩ tota domo eiꝰ tanq̃z
famulꝰ in testimoĩũ eoꝝ q̃ dicẽda erãt.
Xp̃s vero tanq̃z filiꝰ ĩ domo sua. Que
domꝰ sumꝰ nos: si fiduciam ꝛ gloriam
spei vsq̃z ad finẽ firmã retineamus.
Quapropter sicut dicit spiritus
sanctus. Hodie si vocẽ eius audieritis ps.94.
nolite obdurare corda vestra sicut
in exacerbatione: ƀm diem
tẽptatõis ĩ deserto: vbi tẽptauerũt me
patres vestri: probauerunt ꝛ viderũt
opa mea q̃dragita ãnis. Propter qd
ĩfensus fui gñationi huic: ꝛ dixi sp̃ er
rãt corde. Ipsi autem nõ cognouerunt ps.94.
vias meas: quibus iuraui in ira mea
si introibunt in requiem meam.
Uidete frẽs: ne forte sit in aliquo vr̃m
cor malũ incredulitatis discedendi
a deo viuo. Sed adhortamini
vosmetipsos per singulos dies: donec
hodie cognomiat̃: vt nõ obduret̃ quis
ex vobis fallacia peccati. Participes ei
christi effecti sumus: si tamen initium
substãtie eiꝰ vsq̃z ad finẽ firmũ retinea-
mꝰ: dum dicitur hodie si
vocez eius audieritis: nolite obdurare
corda vr̃a quẽadmodũ ĩ illa exacerba-
tione. Quidã eniz audiẽtes exacerbaue
rũt: sz nõ vniuersi q̃ pfecti sunt ab egy-
pto p moysẽ. Quibꝰ aũt infẽsus est qua
draginta annis: nõne illis q̃ peccaue-
rũt: quorũ cadauera pstrata sunt in de
serto? Quibꝰ aũt iurauit nõ itroire ĩ reqẽ
ipiꝰ nisi illis q̃ increduli fuerũt? Et vi
demꝰ qꝛ nõ potuerũt introire in requiẽ ip
sius propter incredulitatem. Cap.4.

Timeamꝰ ergo ne forte relicta pol
licitatione introeundi in requiem
eiꝰ: existimet̃ aliq̇s ex nobis deesse. Et
eni ꝛ nobis nũciatũ ẽ quẽadmodũ ꝛ illis:
sed non profuit illis sermo auditus
non admixtis fidei ex his q̃ audierũt.
Ingrediemur enim in requiem
q̇ credimꝰ: quẽadmodũ dixit. Sicut
iuraui in ira mea si introibunt in
requiẽ meã. Et q̇dẽ opibus ab ĩstitutõe
mũdi pfectis: dixit eni in quodã loco
de die septima sic. Et requieuit Gene.2.
deus die septima ab omnibus
opibus suis. Et in isto rursuz. Si itroi
bũt in requiẽ meã. Quoniam ergo
superest introire quosdam in illam: et Infra.10.

πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι
ἀπείθειαν, πάλιν τινά ὁρίζει ἡμέραν σήμε-
ρον ἐν δαυίδ λέγων μετά τοσοῦτον χρόνον
καθώς εἴρηται. σήμερον ἐάν τῆς φωνῆς αὐ-
τοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας
ὑμῶν. εἰ γὰρ αὐτοὺς ὁ ἰησοῦς κατέπαυσεν,
οὐκ ἄν περί ἄλλης ἐλάλει μετά ταῦτα ἡ-
μέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμός τῷ λα-
ῷ τοῦ θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατά-
παυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπό
τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπό τῶν ἰδίων ὁ
θεός. σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκεί-
νην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑ-
ποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ζῶν γὰρ ὁ
λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος
ὑπέρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνού-
μενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύ
ματος ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς
ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. καὶ οὐκ ἔσ
τι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ
γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. ἔχοντες οὖν
ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρα-
νούς ἰησοῦν τὸν υἱόν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν
τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ
δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡ-
μῶν, πεπειραμένον δὲ κατά πάντα καθ' ὁμοι
ότητα χωρίς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν
μετά παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵ
να λάβωμεν ἔλεον, καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔ
καιρον βοήθειαν. Cap.5.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβα-
νόμενος, ὑπέρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ
πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ
θυσίας ὑπέρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνά
μενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεί
καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν, καὶ διὰ ταύ
την ὀφείλει καθώς περί τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ
περί ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπέρ ἁμαρτιῶν.
καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλ
λά καλούμενος ὑπό τοῦ θεοῦ καθάπερ καὶ ἀ
αρών. οὕτω καὶ ὁ χριστός οὐχ ἑαυτὸν ἐ-
δόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας
πρὸς αὐτόν υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον
γεγέννηκά σε. καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει. σὺ
ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατά τὴν τάξιν μελχι-
σεδέκ. ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμε-
νον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετά κραυγῆς
ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσα
κουσθεὶς ἀπό τῆς εὐλαβείας. καίπερ ὢν υἱός
ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τε-
λειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ

hi quibus prioribus annunciatum est: non introierunt
propter incredulitatem: iterum terminat diem quandam
hodie in dauid dicendo post tantum temporis:
sicut supra dictum est. Hodie si vocem eius
audieritis: nolite obdurare corda
vestra. Nam si eis iesus requiem prestitisset
nunquam de alia loqueretur post hac die.
Itaque relinquitur sabbatismus populo
dei. Qui enim ingressus est in requiem C
eius: etiam ipse requieuit ab
operibus suis: sicut et a suis
deus. Festinemus ergo ingredi in illam
requiem: vt ne in idipsum quis incidat
incredulitatis exemplum. Viuus est enim
sermo dei et efficax et penetrabilior
omni gladio ancipiti: et pertingens
vsque ad diuisionem anime ac spiritus: compagum
quoque ac medullarum: et discretor
cogitationum et intentionum cordis. Et non est D
vlla creatura inuisibilis in conspectu eius: omnia Eccle.15.c.
nuda et aperta sunt oculis autem ps.33.
eius: ad quem nobis sermo. Habentes ergo Infra 8.a. Ro.8.b.
pontificem magnum qui penetrauit celos 1.Cor.12.b 2.Co.3.c.
iesum filium dei: teneamus spei nostre Ephe.2.b.
confessionem. Non enim habemus pontificem qui non
possit compati infirmitatibus nostris:
temptatum autem per omnia pro similitudine
absque peccato. Adeamus ergo
cum fiducia ad thronum gratie eius: vt
misericordiam consequamur: et gratiam inueniamus in
auxilio oportuno. Cap.5.

Omnis namque pontifex ex hominibus assum- A
ptus pro hominibus constituitur in his que sunt
ad deum: vt offerat dona et
sacrificia pro peccatis. Qui condolere possit
his qui ignorant et errant: quoniam
et ipse circundatus est infirmitate: et propterea
debet quemadmodum pro populo: ita etiam et
pro semetipso offerre pro peccatis.
Nec quisquam sumit sibi honorem: sed
qui vocatur a deo tanquam aaron.
Sic et christus non semetipsum clarificauit
vt pontifex fieret: sed qui locutus est
ad eum filius meus es tu: ego hodie ps.2.
genui te. Quemadmodum et in alio loco di- B
cit. Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem ps.109.
melchisedech. Qui in diebus carnis sue
preces supplicationesque ad eum qui possit
illum saluum facere a morte cum clamore
valido et lachrymis offerens: exauditus est
pro sua reuerentia. Et quidem cum esset filius
dei: didicit ex his que passus est obedientiam:
et consummatus factus est omnibus obtemperantibus si

πάσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου προσαγορευθείς ὑπό τοῦ θεοῦ ἀρχιερεύς, κατά τήν τάξιν μελχισεδέκ. περί οὗ πολύς ἡμῖν ὁ λόγος καί δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεί νωθροί γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. καί γάρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διά τόν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τά στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καί γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος καί οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γάρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστι. τελείων δέ ἐστίν ἡ στερεά τροφή, τῶν διά τήν ἕξιν τά αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρός διάκρισιν καλοῦ τε καί κακοῦ.

Cap. 6.

Διό ἀφέντες τόν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπί τήν τελειότητα φερώμεθα, μή πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπό νεκρῶν ἔργων καί πίστεως ἐπί θεόν, βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεως τε χειρῶν, ἀναστάσεως τε νεκρῶν καί κρίματος αἰωνίου. καί τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. ἀδύνατον γάρ τούς ἅπαξ φωτισθέντας γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καί μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, καί καλόν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, καί παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τόν υἱόν τοῦ θεοῦ καί παραδειγματίζοντας. γῆ γάρ ἡ πιοῦσα τόν ἐπ᾽ αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καί τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι᾽ οὕς καί γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπό τοῦ θεοῦ, ἐκφέρουσα δέ ἀκάνθας καί τριβόλους ἀδόκιμος καί κατάρας ἐγγύς ἧς τό τέλος εἰς καῦσιν. πεπείσμεθα δέ περί ὑμῶν ἀγαπητοί τά κρείσσονα καί ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καί οὕτω λαλοῦμεν. οὐ γάρ ἄδικος ὁ θεός ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καί τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τό ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καί διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δέ ἕκαστον ὑμῶν τήν αὐτήν ἐνδείκνυσθαι σπουδήν πρός τήν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ἵνα μή νωθροί γένησθε, μιμηταί δέ τῶν διά πίστεως καί μακροθυμίας κληρονομούντων τάς ἐπαγγελίας. τῷ γάρ ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεί κατ᾽ οὐδενός εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ᾽ ἑαυτοῦ λέγων. ἦ μήν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καί πληθύνων πληθυνῶ σε, καί οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ἄνθρωποι μέν γάρ κατά τοῦ μείζονος ὀ-

bi: causa salutis eterne: appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melchisedech. De quo nobis grandis sermo et ininterptabilis ad dicēdū: qm̄ ibecilles fcti estis ad audiēdū. Eteni cū deberetis magistri eē pp tēpus: rursū idigetis vt vos doceamini q̄ sint elementa exordij sermonum dei: et facti estis quibus lacte opus sit: non solido cibo. Omnis enim qui lactis est pticeps: expers ē sermonis iustitie: paruul9 eniz est. Perfectorū aūt est solid9 cib9: eorū q̄ pro ipsa ɔsuetudine exercitatos habent sensus ad discretionez boni ac mali.

Cap. 6.

Quapp itermittētes inchoatiōis xp̄i sermonē: ad pfectionem feramur: nō rursuz iaciētes fūdamentū penitētie ab operibus mortuis et fidei ad deū: baptismatū doctrie: impōnis quoqz manuū: ac resurrectiōis mortuoꝝ: et iudicij eterni. Et hoc faciemus si q̄dē p miserit de9. Impossibile enim ē eos q̄ semel sunt illumiati: gustauerūt ēt donuz celeste: et participes facti sunt spiritus sctī: gustauerūt nihilomin9 bonū dei verbū virtutesqz seculi vēturi: et plapsi sūt: rursus renouari ad penitentiam: rursū crucifigētes sibimetipsis filiuz dei et ostentui habentes. Terra enim sepe venientem sup se bibens imbrem et germinans herbā oportunam illis a quibus colitur: accipit benedictionē a deo: pferens aūt spinas ac tribulos reproba est et maledicto pxima: cui9 ɔsūmatio in ɔbustionē. Cōfidim9 aūt de vobis dilectissimi meliora et viciniora saluti: tā etsi ita loq̄mur. Nō enim iniust9 de9 vt obliuiscat opis vr̄i et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius: qui ministrastis sanctis et ministratis. Cupimus aūt vnūquēqz vestrum eandez ostētare sollicitudinem ad expletionem spei vsqz i finē: vt nō segnes efficiamini: verū imitatores eorum qui fide et patiētia hereditabunt promissiones. Abrae nāqz promittens deus: quoniaz neminē habuit p quē iuraret maiorē: iurauit p semetipsū dicēs. Nisi bn̄dicēs bn̄dicā te: et multiplicās mltiplicabo te: et sic lōganimiter ferens adept9 est repromissionē. Hoīes enim p maiorē sui iurant

Infra. 10

Gene. 22.

μύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέ
ρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. ἐν ᾧ περισσότε=
ρον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρο=
νόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς
βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ
δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων ἐν οἷς ἀδύ
νατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλη
σιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
προκειμένης ἐλπίδος, ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχο=
μεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ
εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπε=
τάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰ
σῆλθεν ἰησοῦς κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδὲκ
ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα. Cap.7.

Οὗτος γὰρ ὁ μελχισεδὲκ βασιλεὺς σα=
λὴμ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ὑψίστου, ὁ συναν
τήσας ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
τῶν βασιλέων, καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ
καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν ἀβραάμ.
πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαι
οσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς σαλήμ, ὅ ἐσ
τι βασιλεὺς εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγε=
νεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζω=
ῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ
τοῦ θεοῦ μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές, ἐν ᾧ
ὅτι καὶ τοῦ ἀβραὰμ προετιμήθη. θεωρεῖτε
δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ἀβραὰμ
ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης.
καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν λευὶ τὴν ἱερατείαν
λαμβάνοντες, ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκα=
τοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι
τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθό=
τες ἐκ τῆς ὀσφύος ἀβραάμ. ὁ δὲ μὴ γενεαλο
γούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκε τὸν ἀβραάμ,
καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε.
χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον
ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβά=
νουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ
ὡς ἔπος εἰπεῖν διὰ ἀβραὰμ καὶ λευὶ ὁ δεκά
τας λαμβάνων, δεδεκάτωται. ἔτι γὰρ ἐν τῇ
ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐ=
τῷ ὁ μελχισεδέκ. εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ
τῆς λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ
αὐτῇ νενομοθέτητο, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν
τάξιν μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα
καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν ἀαρὼν λέγεσθαι. με
τατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης
καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέ
γεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ
ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ.
πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ ἰούδα ἀνατέταλκεν
ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱε=

&omnis controuersie eorum finis
ad cõfirmationẽ ẽ iuramẽtũ. In quo a=
bũdãti9 volẽs deus ostẽdere pollicitatõis D
heredibus immobilitatem
cõsilij sui: interposuit iusiurandũ: vt p
duas res immobiles quibus impossibile est
mentiri deũ: fortissimum solatium
habeamus: qui confugimus ad tenẽdã
ꝓpositã spẽ: quã sicut anchorã habem9
anime tutam ac firmam
incedentẽ vsq3 ad interiora velaminis:
vbi pcursor pro nobis introiuit
iesus fm ordinẽ melchisedech:
pontifex factus in eternum. Cap.7.

Hic enim melchisedech rex salẽ A
sacerdos dei summi qui obuiauit Gene.14.d
abrahe regresso a cede
regum: & benedixit ei: cui
& decimas omnium diuisit abraam:
primũ quidẽ q interpretat rex iustitie:
deinde autem & rex salem: quod est
rex pacis: sine pře: sine matre: sine ge
nealogia: neq3 initiũ dierũ neq3 finẽ vi
te hñs: assimilatus autem filio
dei manens sacerdos in perpetuum.
Intuemini
aũt quãtus sit hic: cui & decimas dedit d
precipuis abraam patriarcha.
Et quidem de filijs leui sacerdotium
accipientes: mandatũ habent decimas
sumere a populo secundum legẽ: idest a
fratribus suis: quãq3 & ipsi exierint B
de lumbis abrae. Cuius aũt gñatio nõ
annumerat in eis: decimas sũpsit ab a=
braã: & hũc q habebat repromissiones
bñdixit. Sine vlla aũt cõtradictiõe qđ mi
n9 est a meliore bñdicit. Et hic quidẽ
decimas morientes homines accipiũt:
ibi aũt contestat q vivit. Et
vt ita dictũ sit: p abraã & leui q deci=
mas accepit: decimat9 est. Adhuc eni i
lumbis patris erat: qñ obuiauit ei
melchisedech. Si ergo cõsũmatio per
sacerdotiũ leuiticũ erat: populus eni sub
ipso legẽ accepit: quid adhuc necessariũ
fuit sc3 ordinẽ melchisedech aliũ surgere
sacerdotẽ & nõ sc3 ordinẽ aarõ dici?
Trãslato .n. sacerdotio: necesse est vt
& legis trãslatio fiat. In quo enim hec di
cuntur: de alia tribu est: de C
qua nullus altario presto fuit.
Manifestũ est enim q ex iuda ortus sit
dñs nr: in q tribu nihil de sacerdotio

ρωσύνης μωϋσῆς ἐλάλησε, καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος δι᾽ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ, καὶ καθόσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας. οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες. ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν. ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδέκ. κατὰ τοσοῦτον κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος ἰησοῦς. καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσὶ γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν, ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι᾽ αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ὑπερεντυγχάνειν αὐτῶν. τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ὃς οὐκ ἔχει καθ᾽ ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ. τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον. Cap.8.

Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται. ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων. καθὼς κεχρημάτισται μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν. ὅρα γάρ φησι ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει. νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε λειτουργίας, ὅσῳ κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσί

moyses locutus est. Et amplius adhuc manifestũ est: si ƀm similitudinẽ melchisedech exurgat alius sacerdos: q̃ nõ ƀm legẽ mandati carnalis fact⁹ est: sed ƀm virtutem vite insolubilis. Cõtestat̃ ei: qm̃ tu es sacerdos i eternũ ƀʒ ordinẽ melchisedech. Reprobatio fit precedentis mandati: ꝓpter quidẽ ĩfirmitatẽ ei⁹ ⁊ iutilitatẽ. Nihil ẽi ad ꝑfectũ adduxit lex. Introductio vero melioris spei ꝑ quã ꝓximam⁹ ad deũ. Et quãtũ est: nõ sine iureiurãdo: Alij q̃dẽ sine iureiurãdo sacerdotes fcti sũt. Hic aũt cũ iureiurando per eum qui dixit ad illũ. Jurauit dñs ⁊ nõ penitebit eũ: tu es sacerdos in eternum Jn tantum melioris testamenti sponsor factus est iesus. Et alij q̃dẽ plures facti sũt sacerdotes: idcirco q̃ morte ꝓhiberẽtur ꝑmanere: hic aũt eo q̃ maneat in eternuʒ: sempiternũ habʒ sacerdotiũ. Unde et saluare in perpetuum potest accedentes per semetipsuʒ ad deũ: sp̃ viuẽs ad iterpellãdũ ꝓ nobis. Talis ẽi decebat vt nob̃ eẽt põtifex: sctũs: inocẽs: ipollut⁹: segregatus a peccatoribus: ⁊ excelsior celis factus. Qui nõ habet necessitatẽ quotidie queadmodũ sacerdotes: prius ꝓ suis delictis hostias offerre: deinde pro populi. Hoc enim fecit semel se offerendo. Lex eĩm constituit homines sacerdotes infirmitatẽ hñtes: sermo aũt iusiurãdi q̃ post legem est filium in eternum perfectum. Cap.8.

Capitulũ aũt sup ea q̃ dicunt. Talẽ habem⁹ põtificẽ: q̃ ꝯsedit in dextera sedis magnitudinis in celis: sanctorum minister: ⁊ tabernaculi veri: qd̃ fixit deus ⁊ nõ homo. Omnis enim pontifex ad offerẽdũ munera ⁊ hostias constituitur. Unñ necesse ẽ ⁊ hũc habere aliq̃d qd̃ offerat. Si ergo eẽt sup terrã: nec eẽt sacerdos: cum essent qui offerrent ƀm legẽ munera: qui exemplari ⁊ vmbre deseruiunt celestium: sicut responsũ est moysi cuʒ ꝯsummaret tabernaculũ. Uide inquit oĩa facito ƀm exẽplar quod tibi ostensum est in monte. Nũc aũt meli⁹ sortit⁹ ẽ ministerium: quãto ⁊ melioris testamẽti mediator

ps.10 · sup.4 · Exo.25 Act.7

της, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει. ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα διαθήκην καινήν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν λέγει κύριος. ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ λέγων γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν, ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ἐν τῷ λέγειν καινήν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ. Cap. 9.

Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων ἥτις λέγεται ἅγια, μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων, χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης. ὑπεράνω δὲ αὐτῆς χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς οὐ χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν. ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαι

C est: quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si illud prius culpa vacasset: non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim eos dicit. Ecce dies venient (Hiere. 31. f.) dicit dominus: et consummabo super domum israel et super domum iuda testamentum novum: non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra egypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo: et ego neglexi eos dicit dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui israel post dies illos dicit dominus: dando leges meas in

D mentem eorum et in corda eorum superscribam eas: et ero eis in deum: et ipsi erunt mihi in populum. (Apoc. 21. b. Hie. 31. f.) Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens: cognosce dominum: quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem: quia propitius ero iniquitatibus eorum: et peccatorum eorum iam non memorabor. Dicendo autem novum veteravit prius. Quod autem antiquatur et senescit: prope interitum est. Cap. 9.

A Habuit quidem et prius iustificationes culture et sanctum seculare. Tabernaculum enim factum est primum: in quo erant candelabra et mensa et propositio panum que dicitur sancta: post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum: aureum habens thuribulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro: in qua urna aurea habens manna et virga aaron que fronduerat et tabule testamenti: super que erant cherubin glorie obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per singula. His vero ita compositis: in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes: in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia: hoc significante spiritu sancto: nondum propalatam esse sanctorum viam adhuc priore tabernaculo habente statum.

B Que parabola est temporis instantis: iuxta quam munera et hostie offeruntur: que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem: solummodo in cibis et in potibus et in variis baptismatibus et iustitiis

ώμασι σαρκός μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστός δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεύς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν διά τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐ δὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διά δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων καὶ σποδός δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκός καθαρότητα, πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅς διά πνεύματος αἰωνίου ἑαυτόν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπό νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι. καὶ διατοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διατιθεμένου. διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία. ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρίς αἵματος ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατά νόμον ὑπό μωϋσέος παντί λαῷ, λαβών τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων μετά ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαόν ἐρράντισε λέγων. τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. καὶ τὴν σκηνήν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισε. καὶ σχεδόν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατά τὸν νόμον, καὶ χωρίς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτά δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύταις. οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστός ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτόν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπέρ ἡμῶν. οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεύς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτόν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ. ἐπεὶ ἔδει αὐτόν πολλάκις παθεῖν ἀπό καταβολῆς κόσμου. νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διά τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθόσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετά δὲ τοῦτο κρίσις, οὕτω καὶ ὁ Χριστός ἅπαξ προσενεχθείς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας

carnis vsqz ad tēpus correctiōis īpositis. Christus āt assistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfecti9 tabernaculū nō manufactū: idest non huius creationis: neqz per sanguinē hircorū aut vitulorꝝ: sꝫ ꝑ ꝓpriū sanguinē introiuit semel in scta: eterna redēptiōe inuenta. Si enīz sanguis hircorꝝ et taurorū et cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emūdationem carnis: q̄to magis sanguis christi: qui per spūz sanctū semetipsuz obtulit immaculatū deo: emundabit cōscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruiēdū deo viuēti. Et ideo noui testamenti mediator ē: vt morte intercedēte in redēptionē earꝫ p̄uaricationū q̄ erāt sub priori testamēto repromissionē accipiāt q̄ vocati sūt eterne hereditatis. Ubi .n. testamētuz ē: mors necesse est intercedat testatoris. Testm̄ ei in mortuis ꝯfirmatū ē. Alioqn nōdū valet dū viuit q̄ testat9 ē. Un̄ nec p̄mū qdē sine sāguine dedicatū est. Lecto enim omni mādato legis a moyse vniuerso populo: accipiēs sāguinē vitulorꝝ et hircorꝝ cū aqua et lana coccinea et hysopo: ipsuz quoqz librum et oēm populum aspersit dicens. Hic sanguis testamēti qđ mandauit ad vos deus. Etiā tabernaculum et omnia vasa ministerij sanguine silr aspersit. Et omnia pene in sāguine secunduz legem mundantur: et sine sanguinis effusiōe nō fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidem celestiuz his mūdari. Ipsa autem celestia melioribus hostijs quam istis. Nō ei in manu fctā sctā iesus introijt exemplaria verorum: sed in ipsum celuz: vt appareat nunc vultui dei pro nobis. Neqz vt sepe offerat semetipsuz: quēadmodū pōtifex itrat in sancta per sigulos ānos in sāguie alieno. Alioqn oportebat eū frequenter pati ab origine mundi. Nūc āt semel in consummatiōe seculorꝫ ad destitutionē peccati per hostiā suam appuit. Et quēadmodū statutū est hoībus semel mori: post hoc autem iudiciuz: sic et christus semel oblat9 est ad multorum exhaurienda peccata

1.Joh. Apoc. 1.Pe.1

Gal.3

Exo.24 Mat.26 Mar.14 Luce.22 1.Cor.11

1.Joh.1 Apoca. 1.Pet.1

Roma.6 1.Pet.3

εκ δευτέρου χωρίς αμαρτίας οφθήσεται
τοις αυτόν απεκδεχομένοις εις σωτηρίαν.

Cap.10.

Σκιάν γαρ έχων ο νόμος των μελλόντων
αγαθών ουκ αυτήν την εικόνα των πρα
γμάτων κατ ενιαυτόν ταις αυταίς θυσί=
αις ας προσφέρουσιν εις το διηνεκές, ου=
δέποτε δύναται τους προσερχομένους τε=
λειώσαι. επεί αν επαύσαντο προσφερό=
μεναι, διά το μηδεμίαν έχειν έτι συνείδη=
σιν αμαρτιών τους λατρεύοντας άπαξ κε=
καθαρμένους, αλλ εν αυταίς ανάμνησις α=
μαρτιών κατ ενιαυτόν. αδύνατον γαρ αί=
μα ταύρων και τράγων αφαιρείν αμαρτίας.
διό εισερχόμενος εις τον κόσμον λέγει. θυ
σίαν και προσφοράν ουκ ηθέλησας, σώμα
δε κατηρτίσω μοι. ολοκαυτώματα και πε=
ρί αμαρτίας ουκ ευδόκησας, τότε είπον ι
δού ήκω. εν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται
περί εμού του ποιήσαι ο θεός το θέλημα
σου. ανώτερον λέγων, ότι θυσίαν και προ
σφοράν και ολοκαυτώματα και περί αμαρ
τίας ουκ ηθέλησας, ουδέ ευδόκησας, αίτινες
κατά τον νόμον προσφέρονται, τότε είρη
κεν ιδού ήκω του ποιήσαι το θέλημα σου
ο θεός μου. αναιρεί το πρώτον, ίνα το δεύ
τερον στήση. εν ω θελήματι ηγιασμένοι εσ=
μέν οι διά της προσφοράς του σώματος
ιησού χριστού εφάπαξ. και πας μεν αρχιε
ρεύς έστηκε καθ ημέραν λειτουργών και τας
αυτάς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτι
νες ουδέποτε δύνανται περιελείν αμαρτί=
ας. αυτός δε μίαν υπέρ αμαρτιών προσε=
νέγκας θυσίαν, εις το διηνεκές εκάθισεν εν
δεξιά του θεού, το λοιπόν εκδεχόμενος
έως τεθώσιν οι εχθροί αυτού υποπόδι=
ον των ποδών αυτού. μία γαρ προσφορά
τετελείωκεν εις το διηνεκές τους αγιαζο
μένους. μαρτυρεί δε ημίν και το πνεύμα το
άγιον. μετά γαρ το προειρηκέναι αύτη η δι
αθήκη ην διαθήσομαι προς αυτούς μετά
τας ημέρας εκείνας λέγει κύριος, διδούς
νόμους μου επί καρδίας αυτών, και επί
των διανοιών αυτών επιγράψω αυτούς,
και των αμαρτιών αυτών και των ανομιών
αυτών ου μή μνησθώ έτι. όπου δε άφεσις αυ
τών ουκέτι προσφορά περί αμαρτίας. έχον
τες ουν αδελφοί παρρησίαν εις την είσοδον
των αγίων εν τω αίματι ιησού ην ενεκαίνισεν
ημίν οδόν πρόσφατον και ζώσαν διά του
καταπετάσματος, τουτέστι της σαρκός

ſcđo ſine pctō apparebit omnibus
expectantibus ſe in ſalutem.

Cap.10.

Umbram eniꝫ habēs lex futuroꝝ A
bonoꝝ non ipſam imaginē rerum:
per ſingulos annos eiſdē ipſis hoſtijs
quas offerunt indeſinenter: nunquam
poteſt accedentes perfectos facere.
Alioquin ceſſaſſent offerri:
ideo ꝙ nullā haberēt vltra conſciētiam
peccati cultores ſemel mundati:
ſed in ipſis cōmemoratio peccatorum Leui.19.a
ꝑ ſingulos ānos ſit. Impoſſibile ei ē ſā
guine tauroꝝ ⁊ hircorū auferri pctā.
Ideo ingrediēs mūdū dicit. Hoſtiaꝫ ps.39.
⁊ oblationem noluiſti: corpus
āt aptaſti mihi. Holocauſtomata ⁊ ꝓ B
pctō nō tibi placuerūt: tūc dixi ecce
venio. In capite libri ſcriptum eſt
de me: vt faciam deus voluntateꝫ
tuam. Superi⁹ dicēs: qꝛ hoſtias et o
blatiōes ⁊ holocauſtomata ⁊ pro pecca
to noluiſti: nec placita ſunt tibi que
ſm legem offeruntur: tunc dixi
ecce venio: vt faciā deus volūtatē tuā.
Aufert primum vt ſequens
ſtatuat. In qua volūtate ſanctificati ſu
mus per oblationem corporis
xpi ieſu ſemel. Et ois quidē ſacerdos C
preſto eſt quottidie miniſtrans: ⁊
eaſdem ſepe offerens hoſtias: que
non poſſunt auferre peccata.
Hic auteꝫ vnam pro peccatis offerens
hoſtiam: in ſempiternum ſedet in Pſal.109.
dextera dei: de cetero expectans
donec ponantur inimici eius ſcabellum
pedum eius. Una enim oblatione
cōſummauit in ſempiternū ſctificatos.
Cōteſtatur autem nos ⁊ ſpiritus
ſctūs. Poſtq̃ꝫ ei dixit hoc āt teſtamē D
tum quod teſtabor ad illos: poſt Hie.31.f
dies illos dicit dominus: dabo
leges meas in cordibus eorum: et in
mentibus eorum ſuperſcribam eas
⁊ peccatorū ⁊ iniquitatum ⌈rū re
eoꝝ iā nō recordabor āpli⁹. Ubi āt ho
miſſio: iā nō eſt oblatio ꝓ pctō. Hñtes ſupra.4.b.
itaqꝫ fratres fiduciam in introitu
ſanctoꝝ i ſanguie chriſti: quā initiauit
nobis viam nouam ⁊ viuentem per
velamen: ideſt carnem

αυτού, και ιερέα μέγαν επί τον οίκον του θεού, προσερχώμεθα μετά αληθινής καρδίας εν πληροφορία πίστεως, ερραντισμένοι τας καρδίας από συνειδήσεως πονηράς, και λελουμένοι το σώμα ύδατι καθαρώ, κατέχωμεν την ομολογίαν της ελπίδος ακλινή. πιστός γαρ ο επαγγειλάμενος. και κατανοώμεν αλλήλους εις παροξυσμόν αγάπης και καλών έργων. μη εγκαταλείποντες την επισυναγωγήν εαυτών, καθώς έθος τισίν, αλλά παρακαλούντες, και τοσούτω μάλλον, όσω βλέπετε εγγίζουσαν την ημέραν. εκουσίως γαρ αμαρτανόντων ημών μετά το λαβείν την επίγνωσιν της αληθείας, ουκέτι περί αμαρτιών απολείπεται θυσία. φοβερά δε τις εκδοχή κρίσεως και πυρός ζήλος, εσθίειν μέλλοντος τους υπεναντίους. αθετήσας τις νόμον μωύσεος χωρίς οικτιρμών επί δυσίν η τρισί μάρτυσιν αποθνήσκει, πόσω δοκείτε χείρονος αξιωθήσεται τιμωρίας ο τον υιόν του θεού καταπατήσας, και το αίμα της διαθήκης κοινόν ηγησάμενος, εν ω ηγιάσθη, και το πνεύμα της χάριτος ενυβρίσας. οίδαμεν γαρ τον ειπόντα. εμοί εκδίκησις, εγώ ανταποδώσω λέγει κύριος. και πάλιν. κύριος κρινεί τον λαόν αυτού. φοβερόν το εμπεσείν εις χείρας θεού ζώντος. αναμιμνήσκεσθε δε τας πρότερον ημέρας, εν αις φωτισθέντες πολλήν άθλησιν υπεμείνατε παθημάτων, τούτο μεν ονειδισμοίς τε και θλίψεσι θεατριζόμενοι, τούτο δε κοινωνοί των ούτως αναστρεφομένων γενηθέντες. και γαρ τοις δεσμοίς μου συνεπαθήσατε, και την αρπαγήν των υπαρχόντων υμών μετά χαράς προσεδέξασθε, γινώσκοντες έχειν εαυτοίς κρείττονα ύπαρξιν εν ουρανοίς και μένουσαν. μη αποβάλητε ουν την παρρησίαν υμών, ήτις έχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. υπομονής γαρ έχετε χρείαν, ίνα το θέλημα του θεού ποιήσαντες κομίσησθε την επαγγελίαν. έτι γαρ μικρόν όσον όσον ο ερχόμενος ήξει, και ου χρονιεί. ο δε δίκαιος εκ πίστεως ζήσεται. και εάν υποστείληται, ουκ ευδοκεί η ψυχή μου εν αυτώ. ημείς δε ουκ εσμέν υποστολής εις απώλειαν, αλλά πίστεως εις περιποίησιν.

Cap. 11.

Εστί δε πίστις ελπιζομένων υπόστασις πραγμάτων, έλεγχος ου βλεπομένων. εν ταύτη γαρ εμαρτυρήθησαν οι πρεσβύτεροι. πίστει νοούμεν κατηρτίσθαι τους αιώνας ρήματι θεού, εις το μη εκ φαινομένων τα

suam: τ sacerdotē magnũ sup domum dei: accedamus cum vero corde in plenitudine fidei: aspersi corda a conscientia mala τ abluti corpus aqua munda: teneam9 spei nr̃e cõfessionē idecłinabilē. Fidelis enim est qui repromisit. Et consideremus inuicem in prouocatiões charitatis τ bonoꝝ operũ: nõ deserẽtes collectionē nostrã: sicut cõsuetudinis ē quibusdam: sed consolantes: τ tanto magis quãto videritis appropinquãtez diē. Voluntarie .n. peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis: iam non relinquitur pro pctis hostia. Terribilis ãt q̃dã expectatio iudicij τ ignis emulatio: q̃ cõsumptura est aduersarios. Irritã q̃s faciens legem moysi sine vlla miseratiõe duob9 vel trib9 testib9 morit̃: quãtomagis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei ꝯculcauerit: τ sanguinē testamẽti pollutũ duxerit: i quo sanctificat9 est: τ spiritui gratie cõtumeliã fecerit. Scim9 .n. q̃ dixit. Mihi vĩdictã τ ego retribuam. Et iterũ. Quia iudicabit dominus populum suum. Horrẽdũ est incidere in manus dei viuẽtis. Rememoramini aũt pristinos dies: in q̃bus illumiati magnũ certamẽ sustinuistis passionũ: τ ĩ altero q̃dẽ opprobrijs τ tribulationibus spectaculũ facti: in altero ãt socij taliter conuersantium effecti. Nam τ vinctis compassi estis: τ rapinam bonorum vestrorum cum gaudio sucepistis: cognoscentes vos habere meliorem τ manentem substantiam. Nolite itaqȝ amittere cõfidẽtiã vr̃am: q̃ magnã hȝ remuneratione. Patiẽtia ei vobis necessaria est: vt voluntatez dei facientes reportetis promissionem. Adhuc ei modicũ aliquãtulũqȝ q̃ vẽtur9 ẽ veniet τ nõ tardabit. Iust9 ãt me9 ex fide viuet. Q̃d si subtraxerit se: non placebit anime mee. Nos autem non sum9 subtractiõis filij in ꝑditionẽ: sȝ fi dei in acquisitionem anime.

Cap. 11.

Est ãt fides sperandarũ substantia rerũ: argumentũ non apparentiũ. In hac ẽi testimoniũ ꝯsecuti sũt senes. Fide intelligimus aptata esse secula verbo dei: vt ex inuisibilibus

Deut. / Mar. / 2.Cor. / Deut. / Ro. 12. / supra. / Abach. / Ro. 1. b. / Gala. 3 / Gene. 1.

βλεπόμενα γεγονέναι. πίστει πλείονα θυ
σίαν ἄβελ παρὰ κάϊν προσήνεγκε τῷ θε
ῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρ
τυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. πίσ
τει ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ
οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετατέθηκεν αὐτὸν ὁ
θεός. πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ με
μαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ. χωρὶς
δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι. πισ
τεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ
ὅτι ἐστί, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθα
ποδότης γίνεται. πίστει χρηματισθεὶς νῶε
περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθείς,
κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴ
κου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ
τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κλη
ρονόμος. πίστει καλούμενος ἀβραὰμ ὑπή
κουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἔμελλε
λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε μὴ
ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. πίστει παρώκη
σεν ἀβραὰμ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς
ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ ἰσα
ὰκ καὶ ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγ
γελίας τῆς αὐτῆς. ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θε
μελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δη
μιουργὸς ὁ θεός. πίστει καὶ αὐτὴ σάρρα στεῖ
ρα οὖσα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρμα
τος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,
ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα
νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρα
νοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ
χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. κατὰ
πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες μὴ λαβόν
τες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐ
τὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολο
γήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσὶν ἐ
πὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφα
νίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι, καὶ εἰ μὲν
ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, εἶχον
ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. νυνὶ δὲ κρείττονος
ὀρέγονται τουτέστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ
ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖ
σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. πίσ
τει προσενήνοχεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ πειραζό
μενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν, ὁ τὰς ἐ
παγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη
ὅτι ἐν ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα, λογισά
μενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θε
ός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. πί
στει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν ἰσαὰκ τὸν

visibilia fierent. Fide plurimā hostiam Gene.4.a
abel q̄ꝫ cain obtulit deo:
p quā testimoniū ꝯsecut⁹ ē eē iust⁹: te
stimoniū perhibente muneribus eius deo:
et per illā defunct⁹ adhuc loquit. Fide Gene.5.d. Sap.4.c. Eccl.44.c
enoch trāslat⁹ est ne videret mortē: et
non inueniebatur: qꝛ transtulit illum
de⁹. Ante translationē ei testimonium
habuit placuisse deo. Sine 1.Mac.2.f.
fide āt īpossibile est placere deo. Crede B
re eñ oportet accedentem ad deum
qꝛ est: et inquirentibus se remunerator
sit. Fide noe responso accepto Gene.6.d. Eccl.44.c
de his que adhuc nō videbātur metu
ens: aptauit arcam in salutē domus
sue: per quam dānauit mundū: et
iustitie q̄ per fidē est heres est īstitut⁹.
Fide qui vocatur abraam obediuit Gen.12.a.et 13.a.
in locum exire quem accepturus erat
in hereditatem: et exijt nesciens
quo iret. Fide demoratus est
in terra repromissionis tanq̄ in
aliena: in casulis habitando cū isaac
et iacob coheredibus repromissionis
eiusdē. Expectabat enim fundamenta C
habentē ciuitatē: cuius artifex et ꝯditor
deus. Fide et ipsa sara sterilis Gene.21.a.
virtutem in conceptione seminis
accepit etiam preter tempus etatis:
qm̄ fidelē credidit esse eū qui repromi
serat. Propter qđ et ab vno orti sunt: et
emortuo: tanq̄ sidera celi in multitudinē: et sicut arena q̄ est ad
oram maris innumerabilis. Iuxta
fidē defuncti sunt oēs isti: non acceptis
repromissionibus: sed a longe eas
aspicientes et salutantes: et confitentes
qꝛ peregrini et hospites sunt super
terrā. Qui enim hoc dicunt: significāt
se patriā inquirere. Et si quidem D
ipsius meminissent de q̄ exierūt habebāt
vtiq̄ tp̄s reuertēdi. Nūc āt meliorem
appetūt: idest celestem. Ideo non
confunditur deus vocari deus
eorū. Parauit eni illis ciuitatē. Fide gene.22.b.
obtulit abraam isaac cum temptaretur:
et vnigenitū offerebat: i quo susceperat re
promissiones: ad quem dictū est:
qꝛ in isaac vocabit tibi semē: arbitrās gene.21.b.
qꝛ et a mortuis suscitare potens ē de⁹.
Vñ eum in parabolā accepit. Fide et gene.27.a.
de futuris benedixit isaac iacob

ἰακὼβ καὶ τὸν ἠσαῦ. πίστει ἰακὼβ ἀποθνήσκων
ἕκαστον τῶν υἱῶν ἰωσὴφ εὐλόγησε, καὶ προ
σεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.
πίστει ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου
τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν
ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. πίστει μωϋσῆς
γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πα=
τέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον
καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βα=
σιλέως. πίστει μωϋσῆς μέγας γενόμενος
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς φαραώ,
μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λα=
ῷ τοῦ θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀ
πόλαυσιν· μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν
αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ
χριστοῦ. ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδο=
σίαν. πίστει κατέλιπεν αἴγυπτον, μὴ φοβη=
θεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως. τὸν γὰρ ἀόρα
τον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. πίστει πεποίηκε
τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος,
ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θί=
γῃ αὐτῶν. πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θά=
λασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς, ἧς πεῖραν λαβόντες
οἱ αἰγύπτιοι, κατεπόθησαν. πίστει τὰ τείχη
ἱεριχὼ ἔπεσε κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.
πίστει ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς
ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους
μετ᾽ εἰρήνης. καὶ τί ἔτι λέγω. ἐπιλείψει γὰρ
με διηγούμενον ὁ χρόνος, περὶ γεδεών, βα
ράκ τε, καὶ σαμψών, καὶ ἰεφθάε, δαυίδ τε
καὶ σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν, οἳ διὰ πί
στεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαν
το δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν. ἔφ=
ραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν
πυρός. ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυ
ναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσ=
χυροὶ ἐν πολέμῳ. παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλ
λοτρίων, ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως
τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθη
σαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵ=
να κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. ἕτεροι
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλα=
βον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἐλιθάσθη=
σαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μα
χαίρας ἀπέθανον. περιῆλθον ἐν μηλωταῖς
ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό=
μενοι, κακουχούμενοι. ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ
κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι,
καὶ σπηλαίοις, καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. καὶ
οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστε
ως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ θε
οῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου,
ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. Cap. 12.

et esau. Fide Jacob moriens Ge. 48
singulos filioꝝ ioseph bñdixit: et adora 49. d
uit fastigium virge eius.
Fide ioseph moriẽs de ꝑfectione Gene. 5
filiorum israel memoratus est: et de
ossibus suis mandauit. Fide moyses Exo. 2. a
nat⁹ occultat⁹ ẽ mẽsib⁹ trib⁹ a parẽti=
bus suis: eo ꝙ vidissent elegãtẽ infantẽ:
et non timuerunt regis edictum.
Fide moyses grandis factus Exo. 2.
negauit se esse filiũ filie pharaonis:
magis eligens affligi cum populo
dei ꝙ̃ tpalis peccati habere iucũditatẽ:
maiores diuitias estimans
thesauro egyptiorum improperium
xp̃i. Aspiciebat eniꝫ in remunerationẽ.
Fide reliquit egyptum: non veritus Exo. 2. c.
animositatem regis. Inuisibilem enim
tanꝙ̃ videns sustinuit. Fide celebrauit Exo. 12. b
pascha et sanguinis effusioneꝫ:
ne qui vastabat primitiua tangeret
eos. Fide transierunt mare rubrum Exo. 14.
tanꝙ̃ ꝑ aridaꝫ terrã: qđ experti
egyptij deuorati sunt. Fide muri Josue. 6
hiericho corruerũt circuitu dierũ septẽ.
Fide raab meretrix non perijt cum Josue. 6.
incredulis excipiens exploratores ⌈ eni Josue 2. a 6. d.
cũ pace. Et qđ adhuc dicã? Deficiet
me tp̃s enarrãtẽ: de gedeõ: barach:
samson: iepte: dauid:
samuel et prophetis: qui per fidem
vicerunt regna: operati sunt
iustitiã: adepti sũt repromissiões. Ob=
turauerunt ora leonũ: extinxerunt ĩpetũ
ignis. Effugauerũt aciẽ gladij: ꝯualue
rũt de infirmitate: fortes facti sunt
in bello. Castra verterunt exteroꝝ:
acceperũt mulieres de resurrectione Mat. 27.
mortuos suos. Alij aũt distenti sunt:
nõ suscipientes redemptionem: vt
meliorẽ inuenirẽt resurrectionem. Alij
vero ludibria et verbera experti:
insup et vincula et carceres: lapidati sũt
secti sũt: temptati sũt: ĩ occisiõe gladij
mortui sunt. Circuierũt in melotis: Math. 3.
ĩ pellib⁹ caprinis: egẽteꝫ: angustiati: Mar. 1. a
afflicti. Quibus dignus non erat
mũd⁹. In solitudinib⁹ errãteꝫ: in mõti
bus et spelũcis: et in cauernis terre. Et
hi oẽs testimonio fidei probati
non acceperunt repromissionem: deo
pro nobis melius aliqđ prouidente
vt nõ sine nobis cõsũmarentur. Cap. 12.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες
περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγ
κον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστα-
τον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς
τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν ἰη
σοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς
ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας
ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
ἀναλογίσασθε οὖν τὸν τοιαύτην ὑπομεμενη
κότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλο
γίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυ
όμενοι. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστη-
τε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς
υἱοῖς διαλέγεται. υἱέ μου μὴ ὀλιγώρει παι
δείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐ-
λεγχόμενος. ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύ-
ει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσ
φέρεται ὁ θεός. τίς γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παι
δεύει πατήρ. εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας ἧς
μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ
καὶ οὐκ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡ-
μῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρε
πόμεθα, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμε
θα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν.
οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ
δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμ
φέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐ
τοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν
οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης. ὕστε-
ρον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυ
μνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. διὸ τὰς
παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιὰς ὀρθὰς
ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν. ἵνα μὴ τὸ χω-
λὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. εἰρήνην διώκε
τε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χω
ρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον. ἐπισκοποῦν-
τες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θε-
οῦ, μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ,
καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσι πολλοί. μή τις
πόρνος ἢ βέβηλος ὡς ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσε
ως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. ἴσ
τε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆ-
σαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη. μετανοίας
γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ μετὰ δακρύ
ων ἐκζητήσας αὐτήν. οὐ γὰρ προσεληλύθα
τε ψηλαφωμένῳ ὄρει καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ
καὶ γνόφῳ καὶ σκότῳ καὶ θυέλλῃ, καὶ σάλ
πιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκού-
σαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐ-

Ideoqz et nos tantam habentes A
impositā nubem testium: Ephe. 4.c. Col. 3.b.
deponētes omne pōdus et circūstans 1. Pe. 2.a.
nos peccatū per patientiā curramus ad Hiere. 17.a
ꝓpositū nobis certamē: aspiciētes in
autorē fidei et consummatorē iesum:
qui pro posito sibi gaudio
sustinuit crucez: confusione cōtempta:
atqz in dextera sedis dei sedet.
Recogitate enim eū qui talem sustinuit
a peccatoribus aduersus semetipsuz ꝯtradi
ctionē: vt ne fatigemini animis vestris
deficiētes. Nōdū enim vsqz ad sanguinez B
restitistis aduersus pctūz repugnātes: et
obliti estis ꝯsolatiōis que vobis tanꝗ̄
filijs loqtur dicēs. Fili mi noli neglige Prou. 13.b
re disciplinā dñi neqz fatigeris dū ab eo
argueris. Quē enim diligit dñs castigat.
flagellat aūt omnez filium quē recipit.
In disciplina ꝑseuerate. Tanꝗ̄ filijs vo-
bis offert se de9. Quis enim fili9 quē nō
corripit pr̄? qđ si extra disciplinā estis cu
ius participes facti sunt oēs: ergo adulte
ri et nō filij estis. Deinde patres quidē C
carnis nr̄e eruditores habuim9: et reue
rebamur eos: nō multo magis obtēpe-
rabimus patri spirituum et viuemus?
Et illi quidē in tpe paucorū dierū sm
voluntatē suā erudiebāt nos: hic aūt ad
id qđ vtile est in recipiēdo sctificationē e
ius. Omis aūt disciplina in presenti quidez
vr̄ nō esse gaudij: sȝ meroris: postea
aūt fructū pacatissimū exercitatis per eā
reddet iustitie. Propter quod D
remissas manus et soluta
genua erigite: et gressus rectos
facite pedibus vestris: vt non claudi-
cās qs erret: magis aūt sanet. Pacē seq Ro. 12.d.
mini cū oībus et sctimoniā: sine
qua nemo videbit deū. Cōtemplantes
ne quis desit gratie dei: nās ipediat:
ne qua radix amaritudinis sursū germi
et per illam inquinent multi. Ne quis Gene. 25.d.
fornicator aut ꝓphan9 vt esau: q ꝓp v
nā escā vendidit primitiua sua. Scitote
enim quoniaz et postea cupiens hereditare E
benedictionem reprobatus est. Nō eniz Gene. 27.c.
iuenit penitētie locū: ꝗ̄ꝗ̄ cū lachrymis
inquisisset eā. Nō eniz accessistis ad Exo. 19.b.
tractabilem et accensibilem ignem
et turbinē et caliginez et procellā et tube
sonū et vocē verboꝝ: quam q audierunt
excusauerunt se ne eis fieret

τοίς λόγον. ουκ έφερον γαρ/το διαστελλό
μενον. καν θηρίον θίγη / του όρους λιθοβο=
ληθήσεται, και ούτω φοβερόν ην/το φαντα=
ζόμενον. μωϋσής είπεν. έκφοβος ειμί και έν=
τρομος. αλλά προσεληλύθατε σιών όρει,
και πόλει θεού ζώντος ιερουσαλήμ επου=
ρανίω, και μυριάσιν αγγέλων πανηγύρει,
και εκκλησία πρωτοτόκων εν ουρανοίς απο
γεγραμμένων, και κριτή θεώ πάντων, και
πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, και δια
θήκης νέας μεσίτη ιησού, και αίματι ραντισ
μού, κρείττον λαλούντι παρά/τον άβελ. βλέ
πετε μη παραιτήσησθε/τον λαλούντα. ει
γαρ εκείνοι ουκ έφυγον/τον επί γης παραι
τησάμενοι χρηματίζοντα, πολλώ μάλλον η
μείς / οι/τον απ ουρανού αποστρεφόμενοι,
ου/η φωνή/την γην εσάλευσε τότε, νυν δε ε
πήγγελται λέγων. έτι άπαξ εγώ σείω ου
μόνον/την γην αλλά και /τον ουρανόν./το
δε έτι άπαξ, δηλοί/των σαλευομένων / την
μετάθεσιν ως πεποιημένων, ίνα μείνη/τα μη
σαλευόμενα. διό βασιλείαν ασάλευτον πα
ραλαμβάνοντεσ έχωμεν χάριν, δι ησ λα=
τρεύομεν ευαρέστως / τω θεώ μετά αιδούς
και ευλαβείας. και γαρ/ο θεός ημών πυρ
καταναλίσκον. Cap. 13.

Η φιλαδελφία μενέτω, / της φιλοξενίας
μη επιλανθάνεσθε. διά ταύτης γαρ έ=
λαθον τινές ξενίσαντες αγγέλους. μιμνήσ=
κεσθε/των δεσμίων, ως συνδεδεμένοι, /των
κακουχουμένων ως και αυτοί όντες εν σώ=
ματι. τίμιος/ο γάμος εν πάσι, και/η κοίτη α
μίαντος. πόρνους δε και μοιχούς κρινεί/ο
θεός. αφιλάργυρος /ο τρόπος, αρκούμενοι
/τοις παρούσιν. αυτός γαρ είρηκεν. ου μη σε
ανώ ουδ ου μή σε εγκαταλίπω, ώστε θαρ=
ρούντας ημάς λέγειν. κύριος εμοί βοηθός,
και ου φοβηθήσομαι τι ποιήσει μοι άνθρω=
πος. μνημονεύετε/των ηγουμένων υμών, οί
τινες ελάλησαν υμίν / τον λόγον/ του θεού,
ων αναθεωρούντες/την έκβασιν/της αναστρο
φής, μιμείσθε / την πίστιν. ιησούς χριστός
χθες και σήμερον,/ο αυτός και εις/τους αιώ
νας. διδαχαίς ποικίλαις και ξέναις μη πε=
ριφέρεσθε. καλόν γαρ χάριτι βεβαιούσθαι
/ την καρδίαν, ου βρώμασιν εν οις ουκ ωφε=
λήθησαν/οι περιπατήσαντες. έχομεν θυσιασ
τήριον, εξ ου φαγείν ουκ έχουσιν εξουσίαν
/οι/τη σκηνή λατρεύοντες. ων γαρ εισφέρεται
ζώων/το αίμα περί αμαρτίας εις/τα άγια δι
ά/του αρχιερέως, τούτων/τα σώματα κατα
καίεται έξω/της παρεμβολής. διό και ιησούς
ίνα αγιάση διά/του ιδίου αίματος/τον λα

Vbū. Nō enim portabāt qđ dicebatur. Exo.20
Et si bestia tetigerit mōtē lapidabitur. Exo.19
Et ita terribile erat quod videbatur.
Moyses dixit. Exterrit9 suz et tremebū
dus. Sed accessistis ad sion montem
et ciuitatē dei viuentis ierusalez celestez
et multoꝝ miliū angelorū frequentiaz:
et ecclesiā primitiuorū qui ꝯscripti sunt
in celis: et iudicem omnium deum et
spiritū iustorū perfectoruz: et testamenti
noui mediatorē iesū: et sanguinis aspsio
nē melius loquentē q̄z abel. Videte
ne recusetis loquentem. Si
ei illi nō effugerūt: recusātes eū q̄ sup
terram loquebatur: multo magis nos
qui de celis loquētem nobis auertimus:
cui9 vox mouit terrā tūc: nunc aūt re
promittit dicens. Adhuc semel et ego Agg.2.b
mouebo nō soluz terrā sed et celuz. Qđ
āt adhuc semel dicit: declarat mobiliuz
trāslationē tāq̄z factoꝝ: vt maneāt ea q̄
sunt imobilia. Itaqz regnū imobile su
scipiētes habem9 grāz: p quā seruiam9
placentes deo cum metu
et reuerentia. Eteniz deus noster ignis Deu.4.
consumens est. Cap. 13.

Charitas fraternitatis maneat i vo
bis: et hospitalitatē nolite obliuisci. Ro.12.c.
Per hāc ei placuerūt q̄dā angelis hos
pitio receptis. Memētote victoꝝ tanq̄z
simul victi: et laborātiū tanq̄z et ipsi i cor
pore morātes. Honorabile ꝯnubiū i oi=
bus: et torus imaculat9. Fornicatores ei
et adulteros iudicabit de9. Sit mores si
ne auaricia: ꝯtēti p̄sētib9. Ipse ei dixit.
Nō te deserā neqz dereliquā: ita vt cō gene.28.
fidēter dicamus. Dñs mihi adiutor ps.17.
et non timebo quid faciat mihi homo.
Mementote prepositorum vestrorū qui
vobis locuti sunt verbum dei:
quorū intuētes exitū conuersationis:
imitamini fidem. Jesus christus
heri et hodie: ipse et in secula.
Doctrinis varijs et peregrinis nolite ad
duci. Optimū ē ei gratia stabiliri
cor non escis: q̄ non profuerunt
ambulātib9 in eis. Habemus altare
de quo edere nō habent potestatem
q̄ tabernaculo deseruiūt. Quoꝝ ei aīa
liū infertur sanguis p pctō in sctā p
pontificem: horum corpora cremantur
extra castra. Propter qđ et iesus
vt sctificaret p suum sanguinē populuz

όμ έξω/της πύλης έπαθε. Τοίνυν εξερχώμεθα προς αυτόν έξω/της παρεμβολής,/τον ονειδισμόν αυτού φέροντες. ου γαρ έχομεν ώδε μένουσαν πόλιν, αλλά/την μέλλουσαν επιζητούμεν. δι αυτού ουν αναφέρωμεν θυσίαν αινέσεως διαπαντός/τω θεώ, τουτέστι καρπόν χειλέων ομολογούντων/τω ονόματι αυτού./της δε ευποιΐας και κοινωνίας μη επιλανθάνεσθε. τοιαύταις γαρ θυσίαις ευαρεστείται/ο θεός. πείθεσθε/τοις ηγουμένοις υμών, και υπείκετε. αυτοί γαρ αγρυπνούσιν υπέρ/των ψυχών υμών ως λόγον αποδώσοντες, ίνα μετά χαράς τούτο ποιώσι, και μη στενάζοντες. αλυσιτελές γαρ υμίν τούτο. προσεύχεσθε περί ημών. πεποίθαμεν γαρ ότι καλήν συνείδησιν έχομεν εν πάσι καλώς θέλοντες αναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δε παρακαλώ τούτο ποιήσαι, ίνα τάχιον αποκατασταθώ υμίν./ο δε θεός/της ειρήνης/ο αναγαγών εκ νεκρών/τον ποιμένα/των προβάτων/τον μέγαν εν αίματι διαθήκης αιωνίου/τον κύριον ημών ιησούν χριστόν, καταρτίσαι υμάς εν παντί έργω αγαθώ, εις/το ποιήσαι/το θέλημα αυτού, ποιών εν υμίν/το ευάρεστον ενώπιον αυτού διά ιησού χριστού, ώ/η δόξα εις/τους αιώνας. αμήν. παρακαλώ δε υμάς αδελφοί ανέχεσθε/του λόγου/της παρακλήσεως. και γαρ διά βραχέων επέστειλα υμίν. γινώσκετε/τον αδελφόν τιμόθεον, απολελυμένον, μεθ' ου εάν τάχιον έρχηται όψομαι υμάς. ασπάσασθε πάντας/τους ηγουμένους υμών και πάντας/τους αγίους. ασπάζονται υμάς/οι από/της ιταλίας. η χάρις μετά πάντων υμών. αμήν.

Τέλος/της προς εβραίους επιστολής.

extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra: improperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper deo: idest fructum labiorum confitentium nomini eius. Beneficientie autem et communionis nolite obliuisci. Talibus enim hostijs promeretur deus. Obedite prepositis vestris: et subiacete eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri: vt cum gaudio hoc faciant et non gementes. Hoc enim non expedit vobis. Orate pro nobis. Confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conuersari. Amplius autem deprecor vos hoc facere: quo celerius restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti eterni dominum nostrum iesum christum: aptet vos in omni bono: vt faciatis eius voluntatem: faciens in vobis quod placeat coram se per iesum christum: cui est gloria in secula seculorum. Amen. Rogo autem vos fratres vt sufferatis verbum solatij. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem vestrum timotheum dimissum: cum quo si celerius venerit videbo vos. Salutate omnes prepositos vestros: et omnes sanctos. Salutant vos de italia fratres. Gratia cum omnibus vobis. Amen.

Explicit epistola beati pauli ad hebreos.

C

D

Incipit prefatio beati Hieronymi presbyteri in librum actuum apostolorum.

Anit psalmista. Ambulabunt de virtutibus in virtutes. Post apostoli pauli epistolas dudum vobis vno volumine translatas dõmon & rogatiane charissimi: actus apostolorum compellitis vt transferam in latinum: quem librum nulli dubium est a luca antiocheno arte medico qui postea inseruiens paulo apostolo christi factus est discipulus fuisse editum. Ceruices premit imposita sepius oneris magnitudo: quia studia inuidorum reprehensione digna putant ea que scribimus. Illorum nunq̃ odio et detractione iuuante christo meum silebit eloquium.

Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare historiaz: et nascentis ecclesie infantiam texere: sed si nouerimus scriptorem eorum lucam esse medicum: cuius laus est in euangelio: animaduertemus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam,

Incipit alius prologus.

Ucas antiochensis natione syrus: cuius laus in euangelio canitur: apud antiochiam medicine artis egregius: et apostolorum christi discipulus fuit: postea vsq; ad confessionem paulum secutus apostolũ: sine crimine in virginitate permanens: deo maluit seruire. Qui septuaginta & quatuor annos etatis agens in bythinia obijt plenus spiritu sancto: quo instigante in achaie partibus euangelium scribens grecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione ostendit: eũdemq; ex stirpe dauid descendisse monstrauit. Cui non immerito scribendorum actuum apostolicorum potestas in ministerio datur: vt deo in deum pleno & filio perditionis extincto: oratione ab apostolis facta sorte dominice electionis numerus compleretur. Sicq; paulus consummationem apostolicis actibus daret: quem diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus & requirentibus deum breui potius voluit ostendere sermone: q̃ prolixius aliquid fastidientibus prodidisse. Sciens q̃ operantem agricolaz oporteat primum de suis fructibus edere Quem ita diuina subsecuta est gratia: vt non solũ corporibus sed etiã aĩabus eius proficeret medicina.

Αι[a] πράξεις/των[b] αποστόλων/του[c] αγίου [d]λουκά/του[e] ευαγγελιστού. Cap.1.

Τ ον [a]μεν [b]πρώτον [c]λόγον [d]εποιησάμην [e]περί [f]πάντων [g]ω [h]θεόφιλε [i]ων [k]ήρξατο/ο [l]ιησούς [m]ποιείν [n]τε [o]και [p]διδάσκειν, [q]άχρι [r]ης [s]ημέρας [t]εντειλάμενος/τοις [u]αποστόλοις [x]διά [y]πνεύματος [z]αγίου [a]ους [b]εξελέξατο, [c]ανελήφθη. [d]οις [e]και [f]παρέστησεν [g]εαυτόν [h]ζώντα [i]μετά/το [k]παθείν [l]αυτόν [m]εν [n]πολλοίς [o]τεκμηρίοις, [p]δι [q]ημερών [r]τεσσαράκοντα [s]οπτανόμενος [t]αυτοίς [u]και [x]λέγων /τα [y]περί/της [z]βασιλείας/του [a]θεού. [b]και [c]συναλιζόμενος [d]παρήγγειλεν [e]αυτοίς [f]από [g]ιεροσολύμων [h]μη [i]χωρίζεσθαι, [k]αλλά [l]περιμένειν/την [m]επαγγελίαν/του [n]πατρός [o]ην [p]ηκούσατε [q]μου [r]ότι [s]ιωάννης [t]μεν [u]εβάπτισεν [x]ύδατι, [y]υμείς [z]δε [a]βαπτισθήσεσθε [b]εν [c]πνεύματι [d]αγίω, [e]ου [f]μετά [g]πολλάς [h]ταύτας [i]ημέρας./οι [k]μεν [l]ουν [m]συνελθόντες [n]επηρώτων [o]αυτόν [p]λέγοντες. [q]κύριε [r]ει [s]εν/τω [t]χρόνω [u]τούτω [x]αποκαθιστάνεις/την [y]βασιλείαν/τω [z]ισραήλ. [a]είπε [b]δε [c]προς [d]αυτούς. [e]ουχ [f]υμών [g]εστί [h]γνώναι [i]χρόνους [k]η [l]καιρούς [m]ους/ο [n]πατήρ [o]έθετο [p]εν/τη [q]ιδία [r]εξουσία, [s]αλλά [t]λήψεσθε [u]δύναμιν [x]επελθόντος/του [y]αγίου [z]πνεύματος [a]εφ [b]υμάς, [c]και [d]έσεσθε [e]μοι [f]μάρτυ

Incipit liber [a]actuum [b]apostolorum [c]beati [d]Luce [e]euangeliste. Cap.i.

Rimũ [a]quidẽ [c]sermonẽ [d]feci
[e]de [f]omnibus [g]o [h]theophile [i]q̃ Mat.5.
[k]cepit [l]iesus [m]facere [o]& [p]docere: Jacobi.i.
[q]vsq; in [s]diem [r]qua [t]precipiẽs
[u]apostolis [x]per [y]spũm [z]sanctum
[a]quos [b]elegit [c]assumpt⁹ [e]ẽ. [d]Quib⁹ [e]& [f]pbu
it [g]seipsum [h]viuum [i]post [k]passionem [l]suam
[m]in [n]multis [o]argumẽtis [p]per [q]dies [r]q̃dragi
ta [s]apparens [t]eis [u]& [x]loquens
[y]de [z]regno [a]dei. [b]Et [c]conuescens Luce.24
[d]precepit [e]eis [f]ab [g]hierosolymis
[h]ne [i]discederent: [k]sed [l]expectarent ⌐ [q]meuz.
[m]ꝓmissionẽ [n]patris: [o]quã [p]audistis inq̃t per os Infra.2. et.19.a.
[r]Quia [s]Johannes [t]q̃dẽ [u]baptizauit [x]aqua:
[a]baptizabimi [c]spũ [d]sctõ: [e]nõ [f]post ⌊ [y]vos [z]ãt
[g]multos [h]hos [i]dies. [l]Igitur [m]q̃ [m]cõuenerãt
[n]interrogabãt [o]eũ [p]dicẽtes. [q]Domine [r]si
[s]in [t]tempore [u]hoc [x]restitues [y]regnum
[z]israel? [a]Dixit [b]autem [d]eis. z.Israel in greco datiui casus.
[e]Nõ [g]est [f]vestrũ [h]nosse [i]tẽpora [k]vel [l]momẽta
[m]que [n]pater [o]posuit [p]in [q]sua [r]potestate: [s]sed
[t]accipietis [u]virtutẽ [x]supueniẽtis [z]spũs [y]sãcti
[a]in [b]vos: [c]& [d]eritis [e]mihi [f]testes Luce.24

ρες εν τε ιερουσαλήμ και εν πάση/τη ιου=
δαία και σαμαρεία και έως εσχάτου/της γης.
και ταύτα ειπών βλεπόντων αυτών επήρ=
θη, και νεφέλη υπέλαβεν αυτόν από/των
οφθαλμών αυτών. και ως ατενίζοντες ή=
σαν εις/τον ουρανόν πορευομένου αυτού,
και ιδού άνδρες δύο παρειστήκεισαν αυ=
τοίς εν εσθήτι λευκή, οι και είπον. άνδρες
γαλιλαίοι τι εστήκατε εμβλέποντες εις/τον
ουρανόν. ούτος/ο ιησούς/ο αναληφθείς αφ
υμών εις/τον ουρανόν, ούτως ελεύσεται
ον τρόπον εθεάσασθε αυτόν πορευόμενον
εις/τον ουρανόν. τότε υπέστρεψαν εις ιερου
σαλήμ από όρουσ/του καλουμένου ελαιώ=
νος, ο εστίν εγγύς ιερουσαλήμ, σαββάτου έ
χον οδόν. και ότε εισήλθον, ανέβησαν εις/το
υπερώον, ου ήσαν καταμένοντες/ο τε πέ=
τρος, και ιάκωβος, και ιωάννησ, και ανδρέ=
ας, φίλιππος, και θωμάς, βαρθολομαίος και
ματθαίος, ιάκωβος αλφαίου, και σίμων/ο
ζηλωτής, και ιούδας ιακώβου. ούτοι πάντες
ήσαν προσκαρτερούντες ομοθυμαδόν/τη
προσευχή και/τη δεήσει συν γυναιξί και
μαρία/τη μητρί/του ιησού και συν/τοις αδελ
φοίς αυτού. και εν/ταις ημέραις ταύταις α=
ναστάς πέτρος εν μέσω/των μαθητών, είπεν.
ην τε όχλος ονομάτων επιτοαυτό ως εκα=
τόν είκοσι. άνδρες αδελφοί έδει πληρωθή=
ναι/την γραφήν ταύτην ην προείπε/το πνεύ=
μα/το άγιον διά στόματος δαυίδ περί ιού=
δα/του γενομένου οδηγού/τοις συλλαβού
σι/τον ιησούν, ότι κατηριθμημένοσ ην συν ή=
μίν, και έλαχε/τον κλήρον/τησ διακονίασ
ταύτησ. ούτοσ μεν ουν εκτήσατο χωρίον
εκ μισθού/τησ αδικίασ, και πρηνήσ γενόμε=
νοσ ελάκησε μέσοσ, και εξεχύθη πάντα/τα
σπλάγχνα αυτού. και γνωστόν εγένετο πά
σι/τοισ κατοικούσιν ιερουσαλήμ, ώστε κλη=
θήναι/το χωρίον εκείνο/τη ιδία διαλέκτω αυ
τών ακελδαμά, τουτέστι χωρίον αίματοσ.
γέγραπται γαρ εν βίβλω ψαλμών. γενηθή=
τω/η έπαυλισ αυτού έρημοσ και μη έστω/ο
κατοικών εν αυτή, και/την επισκοπήν αυτού
λάβοι έτεροσ. δει ουν/των συνελθόντων η
μίν ανδρών εν παντί χρόνω εν ω εισήλθε και
εξήλθεν εφ ημάσ/ο κύριοσ ιησούσ, αρξάμε=
νοσ από/του βαπτίσματοσ ιωάννου έωσ/τησ
ημέρασ ησ ανελήφθη αφ ημών, μάρτυρα
/τησ αναστάσεωσ αυτού γενέσθαι συν ημίν
ένα τούτων. και έστησαν δύο, ιωσήφ/τον
καλούμενον βαρσαβάν, οσ επεκλήθη ιούσ=
τοσ, και ματθίαν. και προσευξάμενοι είπον.
συ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ανάδει=

in hieruſalem ⁊ in omni iudea B
⁊ ſamaria ⁊ vſqʒ ad vltimum terre.
Et cū hec dixiſſet videntibꝰ illiʒ eleuatꝰ Mar.16.g
eſt: ⁊ nubes ſuſcepit eum ab Apoc.2.c.
oculis eorum. Cumqʒ intuerentur Joh.20.c.
in celum euntem illum:
ecce duo viri aſtiterunt iuxta illos
in veſtibuʒ albis: qui ⁊ dixerunt. Viri
galilei quid ſtatis aſpicientes in
celū. Hic ieſus qui aſſumptus eſt a
vobis in celum ſic veniet
quēadmodū vidiſtis eum euntem
in celū. Tūc reuerſi ſunt hieroſolymaʒ
a monte qui vocatur oliueti
qui eſt iuxta hieruſaleʒ: ſabbati habēs
iter. Et cum introiſſent in Mat.10.a.
cenaculū aſcēderūt vbi manebat Pe= Marc.3.d.
trꝰ ⁊ Johānes ⁊ Jacobus et Andreas luce.6.c.
Philippꝰ ⁊ Thomaʒ Bartholomeꝰ et
Mattheus Jacobus alphei ⁊ Simō
zelotes ⁊ Judas iacobi. Hi omnes
erant perſeuerantes vnanimiter in C
oratione cum mulieribus et
Maria matre ieſu ⁊ fratribus
eius. In diebus illis exurgens
petrus in medio fratrum dixit.
Erat aūt turba hominū ſimul fere cen
tū vigīti. Viri fratres oportet impleri
ſcripturā quam predixit ſpiritus
ſanctus per os dauid de iuda
q̄ fuit dux eorum qui cōprehēderunt
ieſuʒ: qui cōnumeratus erat in nobis
⁊ ſortitus eſt ſortem miniſterij
huius. Et hic quidem poſſedit agrum
de mercede iniquitatis: ⁊ ſuſpenſus
crepuit medius: ⁊ diffuſa ſunt omnia
viſcera eius. Et notuʒ factuʒ eſt oībus
hītantibꝰ hieruſalē: ita vt appellaretur
ager ille lingua eoruʒ
acheldema: hoc eſt ager ſanguinis.
Scriptū eſt eīʒ in libro pſalmoꝝ. Fiat Ps.108.
cōmoratio eorū deſerta: ⁊ non ſit
q̄ ihabitet in ea: et epiſcopatuʒ eiꝰ D
accipiat alter. Opʒ ergo ex his viris q̄
nobiſcū ſūt ꝯgregati ī oī tpe in quo in
trauit ⁊ exiuit iter nos dn̄s ieſus īcipiēs
a baptiſmate iohannis vſqʒ in
dieʒ qua aſſumptus eſt a nobis teſtem
reſurrectiōis eius nobiſcum fieri
vnū ex iſtiʒ. Et ſtatuerūt duoʒ. Joſeph Infra.4.d.
q̄ vocabat barſabas: q̄ cognominatꝰ ē
iuſtus: ⁊ mathiā. Et orantes dixerūt.
Tu dn̄e q̄ corda noſti omniuʒ: oſtende

ξον ον εξελέξω εκ τούτων/ των δύο ένα λαβείν/ τον κλήρον/ της διακονίας ταύτης και αποστολής, εξ ης παρέβη ιούδας πορευθήναι εις/ τον τόπον/ τον ίδιον. και έδωκαν κλήρους αυτών, και έπεσεν/ ο κλήρος επί ματθίαν, και συγκατεψυφίσθη μετά/ των ένδεκα αποστόλων.

Cap.2.

Και εν/ τω συμπληρούσθαι/ την ημέραν/ της πεντηκοστής, ήσαν άπαντες ομοθυμαδόν επιτοαυτό. και εγένετο άφνω εκ/ του ουρανού ήχος ώσπερ φερομένης πνοής βιαίας, και επλήρωσεν όλον/ τον οίκον ου ήσαν καθήμενοι. και ώφθησαν αυτοίς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ωσεί πυρός, εκάθισε τε εφ' ένα έκαστον αυτών, και επλήσθησαν άπαντες πνεύματος αγίου, και ήρξαντο λαλείν ετέραις γλώσσαις, καθώς/ το πνεύμα εδίδου αυτοίς αποφθέγγεσθαι. ήσαν δε εν ιερουσαλήμ κατοικούντες ιουδαίοι άνδρες ευλαβείς από παντός έθνους/ των υπό/ τον ουρανόν. γενομένης δε/ της φωνής ταύτης συνήλθε/ το πλήθος και συνεχύθη, ότι ήκουον εις έκαστος/ τη ιδία διαλέκτω λαλούντων αυτών. εξίσταντο δε και εθαύμαζον λέγοντες προς αλλήλους. ουκ ιδού πάντες ούτοι εισίν/ οι λαλούντες γαλιλαίοι, και πως ημείς ακούομεν έκαστος/ τη ιδία διαλέκτω ημών, εν η εγεννήθημεν, πάρθοι και μήδοι και ελαμίται, και/ οι κατοικούντες/ την μεσοποταμίαν, ιουδαίαν τε και καππαδοκίαν, πόντον και/ την ασίαν, φρυγίαν τε και παμφυλίαν, αίγυπτον και/ τα μέρη/ της λιβύας/ της κατά κυρήνην, και/ οι επιδημούντες ρωμαίοι, ιουδαίοι τε και προσήλυτοι, κρήτες και άραβες, ακούομεν λαλούντων αυτών/ ταις ημετέραις γλώσσαις/ τα μεγαλεία/ του θεού. εξίσταντο δε πάντες και διηπόρουν άλλος προς άλλον λέγοντες. τι αν θέλοι τούτο είναι. έτεροι δε χλευάζοντες έλεγον, ότι γλεύκους μεμεστωμένοι εισί. σταθείς δε πέτρος συν/ τοις ένδεκα επήρε/ την φωνήν αυτού, και απεφθέγξατο αυτοίς. άνδρες ιουδαίοι και/ οι κατοικούντες ιερουσαλήμ άπαντες, τούτο υμίν γνωστόν έστω και ενωτίσασθε/ τα ρήματα μου. ου γαρ ως υμείς υπολαμβάνετε ούτοι μεθύουσιν, εστί γαρ ώρα τρίτη/ της ημέρας. αλλά τούτο εστί/ το ειρημένον διά/ του προφήτου ιωήλ. και έσται εν/ ταις εσχάταις ημέραις λέγει/ ο θεός εκχεώ από/ του πνεύματος μου επί πάσαν σάρκα, και προφητεύσουσιν/ οι υιοί υμών και/ αι θυγατέρες υμών, και/ οι νεανίσκοι υμών οράσεις όψονται, και/ οι πρεσβύτεροι υμών

quē elegeris ex his duob9 vnū accipere locū ministerij huius ⁊ apostolatus: de quo preuaricat9 est iudas vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis. Et cecidit sors super Mathiam: ⁊ annumeratus est cum vndecim apostolis.

Cap.2.

Et cum complerentur dies pentecostes: erant oēs pariter in eodē loco. Et fact9 est repente de celo son9: tanq̄ aduenientis spūs vehemētis: ⁊ repleuit totā domū vbi erāt sedentes. Et apparuerunt illis dispertite lingue tanq̄ ignis: seditq₃ supra singulos eo⁊. Et repleti sūt oēs spiritu sancto: ⁊ ceperunt loqui varijs linguis: prout spūs sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in hierusalem habitantes iudei viri religiosi ex omni natione que sub celo est. Facta autem hac voce cōuenit multitudo ⁊ mēte ꝯfusa est: q̄m audiebat vnusq̄sq₃ ligua sua illos loquētes. Stupebāt āt oēs ⁊ mirabant̄ dicētes. Nonne ecce omnes isti qui loquuntur galilei sunt? Et quō nos audimus vnusquisq₃ linguā nr̄am: in q̄ nati sum9? Parthi ⁊ medi ⁊ elamite: ⁊ qui habitāt mesopotamiā: iudeam ⁊ cappadociam: pontū ⁊ asiā: phrygiam ⁊ pamphyliā: egyptum ⁊ partes lybie que est circa cyrenē: ⁊ aduene romani: iudei quoq₃ ⁊ proselyti: cretes ⁊ arabes: audimus eos loquentes nostris linguis magnalia dei. Stupebāt aūt oēs ⁊ mirabantur adinuicē dicentes. Quidnam vult hoc esse? Alij āt irridentes dicebant q2 musto pleni sunt isti. Stans āt petrus cū vndecim eleuauit vocem suam: ⁊ locutus est eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis hierusalem vniuersi: hoc vobis notū sit: et auribus percipite verba mea. Nō eñ sicut vos estimatis hi ebrij sunt: cum sit hora diei tertia. Sȝ hoc est quod dictū est per prophetam iohel. Et erit in nouissimis diebus dicit dñs: effūdā de spiritu meo super omnem carnem. Et prophetabūt filij vestri ⁊ filie vestre: ⁊ iuuenes vestri visiones videbunt: ⁊ seniores vestri

k. Ignis gr. genitiuo casus.

j.4.d.e a.

Johel.2 Esa.44

ενυπνίοις ενυπνιασθήσονται. και γε επί/τους
δούλους μου και επί/τας δούλας μου εν
/ταις ημέραις εκείναις εκχεώ από/του πνεύ=
ματος μου, και προφητεύσουσι. και δώσω
τέρατα εν/τω ουρανώ άνω, και σημεία επί
/της γης κάτω, αίμα και πυρ και ατμίδα κα
πνού. /ο ήλιος μεταστραφήσεται εις σκότος,
και/η σελήνη εις αίμα, πριν η ελθείν /την η
μέραν κυρίου/την μεγάλην και επιφανή. και
έσται πας ος αν επικαλέσηται/το όνομα κυ
ρίου σωθήσεται. άνδρες ισραηλίται ακούσατε
/τους λόγους τούτους. ιησούν/τον ναζω=
ραίον άνδρα από/του θεού αποδεδειγμέ=
νον εις υμάς δυνάμεσι και τέρασι και σημεί
οις, οις εποίησε δι αυτού /ο θεός εν μέσω υ
μών, καθώς και αυτοί οίδατε. τούτον/ τη ω
ρισμένη βουλή και προγνώσει/του θεού έκ=
δοτον λαβόντες διά χειρών ανόμων προσ
πήξαντες ανείλετε. όν/ο θεός ανέστησε λύσας
/τας ωδίνας/του θανάτου, καθότι ουκ ην δυ
νατόν κρατείσθαι αυτόν υπ αυτού. δαυίδ
γαρ λέγει εις αυτόν. προωρώμην/τον κύρι
ον ενώπιον μου διαπαντός, ότι εκ δεξιών
μου εστίν ίνα μη σαλευθώ. διά τούτο ευ
φράνθη/η καρδία μου, και ηγαλλιάσατο /η
γλώσσα μου, έτι δε και/η σαρξ μου κατα=
σκηνώσει επ ελπίδι. ότι ουκ εγκαταλείψεις
/την ψυχήν μου εις άδου, ουδέ δώσεις/τον
όσιον σου ιδείν διαφθοράν. εγνώρισας μοι
οδούς ζωής, πληρώσεις με ευφροσύνης με
τά/του προσώπου σου. άνδρες αδελφοί, ε=
ξόν ειπείν μετά παρρησίας προς υμάς περί
/του πατριάρχου δαυίδ, ότι και ετελεύτη=
σε, και ετάφη, και/το μνήμα αυτού εστίν εν
ημίν άχρι/της ημέρας ταύτης. προφήτης ουν
υπάρχων και ειδώς ότι όρκω ώμοσεν αυ
τω/ο θεός εκ καρπού /της οσφύος αυτού/το
κατά σάρκα αναστήσειν/τον χριστόν καθίσαι
επί/του θρόνου αυτού, προϊδών ελάλησε
περί/της αναστάσεως/του χριστού, ότι ουκ
εγκατελείφθη/η ψυχή αυτού εις άδου, ου
δέ/η σαρξ αυτού είδε διαφθοράν. τούτον/τον
ιησούν ανέστησεν/ο θεός, ου πάντες ημείς
εσμέν μάρτυρες. /τη δεξιά ουν/του θεού υ=
ψωθείς, /την τε επαγγελίαν/του αγίου πνεύ
ματος λαβών παρά/του πατρός εξέχεε τού
το, ο νυν υμείς βλέπετε και ακούετε. ου
γαρ δαυίδ ανέβη εις/τους ουρανούς. λέ=
γει δε αυτός. είπεν / ο κύριος / τω κυρίω
μου κάθου εκ δεξιών μου. έως αν θώ
/τους εχθρούς σου υποπόδιον/των ποδών
σου. ασφαλώς ουν γινωσκέτω πας οίκος
ισραήλ, ότι και κύριον και χριστόν αυτόν

somnia somniabunt. Et quidem super
seruos meos ⁊ ancillas meas in
diebus illis effundam de spiritu
meo ⁊ prophetabunt. Et dabo
prodigia in celo sursum ⁊ signa in
terra deorsuz: sãguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē
fumi. Sol conuertetur in tenebras Johe.2.b.
⁊ luna in sanguinē: ante q̃z veniat diez
domini magnus ⁊ manifestus. Et Mat.10.c. et.24.b.
erit oīs q̄cunqz inuocauerit nomen dñi Johe.2.g.
saluus erit. Uiri israelite audite Rom.10.c. Infr.5.d.
verba hec. Jesum nazarenum
virum approbatum a deo
in vobis virtutibus ⁊ ꝑdigijs ⁊ signis
que fecit deus per illuz in medio vestri D
sicut scitis. Hunc definito
cōsilio ⁊ prescientia dei traditum
per manus iniquorum: affigentes
interemistis. Quē deꝰ suscitauit solutis Infra.10.d
doloribꝰ inferni: iuxta qđ īpossibile e
rat teneri illum ab eo. Dauid
enim dicit in eum. Prouidebaz dñm ps.15
in ɔspectu meo semper: qm̄ a dextris
est mihi ne cōmouear. Propter hoc le
tatum est cor meum et exultauit
lingua mea: insup ⁊ caro mea reqescet
in spe. Qm̄ non derelinques
animam meam in inferno: nec dabis
sāctū tuū videre corruptionē. Notaz mi
hi fecisti vias vite: replebis me iocūdi=
tate cum facie tua. Uiri fratres: liceat
audenter dicere ad vos de
patriarcha dauid: quoniaz defunctꝰ ē:
⁊ sepultꝰ ē: ⁊ sepulchrū eius est apud E
nos vsqz ī hodiernū diē. Propheta igi
tur cū eēt ⁊ sciret qꝛ iureiurādo iuras=
deus de fructu lumbi eius ⌊set illi
sedere
sup sedem eiꝰ: ꝓuidens locutus est
de resurrectione christi: quia neqz
derelictꝰ est in inferno: neqz
caro eius vidit corruptionem. Hunc
iesum resuscitauit deus: cuius omnes sup.1.a.
testes sumus. Dextera igit dei e⌊nos ī.10.d.
xaltatus: ⁊ promissione spiritus sancti
accepta a patre: effudit hoc donum:
qđ vos videtis ⁊ auditis. Non
enim dauid ascendit in celos. Dicit
autez ipse. Dixit dominus domino psal.109.
meo sede a dextris meis. Donec ponā
inimicos tuos scabellum pedum
tuorū. Certissime sciat ergo oīs domus F
israel: qꝛ ⁊ dominū eū ⁊ christum fecit

ο θεός εποίησε τοῦτον τον ιησοῦν ον υμείς
εσταυρώσατε. ακούσαντες δε κατενύγη-
σαν την καρδία, είπον τε προς τον πέτρον
και τους λοιπούς αποστόλους. τι ποιή-
σωμεν άνδρες αδελφοί. πέτρος δε έφη προς
αυτούς. μετανοήσατε και βαπτισθήτω έκα
στος υμών επί τω ονόματι ιησού χριστού,
εις άφεσιν αμαρτιών, και λήψεσθε την δω
ρεάν του αγίου πνεύματος. υμίν γαρ εσ-
τίν η επαγγελία και τοις τέκνοις υμών, και
πάσι τοις εις μακράν, όσους αν προσκαλέ
σηται κύριος ο θεός ημών. ετέροις τε λόγοις
πλείοσι διεμαρτύρετο και παρεκάλει λέ-
γων. σώθητε από της γενεάς της σκολιάς
ταύτης. οι μεν ουν ασμένως αποδεξάμενοι
τον λόγον αυτού εβαπτίσθησαν, και προσ
ετέθησαν τη ημέρα εκείνη ψυχαί ωσεί τρισ-
χίλιαι. ήσαν δε προσκαρτερούντες τη διδα
χή των αποστόλων, και τη κοινωνία και τη
κλάσει του άρτου και ταις προσευχαίς. εγέ
νετο δε πάση ψυχή φόβος. πολλά τε τέρα
τα και σημεία διά των αποστόλων εγίνετο.
πάντες δε οι πιστεύσαντες ήσαν επιτοαυ-
τό, και είχον άπαντα κοινά, και τα κτήματα
και τας υπάρξεις επίπρασκον και διεμέριζον
αυτά πάσι καθότι αν τις χρείαν είχε. καθ
ημέραν τε προκαρτερούντες ομοθυμαδόν
εν τω ιερώ, κλώντες τε κατ οίκον άρτον, με
τελάμβανον τροφής εν αγαλλιάσει και αφε
λότητι καρδίας, αινούντες τον θεόν και έχον
τες χάριν προς όλον τον λαόν. ο δε κύριος
προσετίθει τους σωζομένους καθημέραν τη
εκκλησία. Cap. 3.

Επιτοαυτό δε πέτρος και ιωάννης ανέβαι
νον εις το ιερόν επί την ώραν της προ-
σευχής την εννάτην. και τις ανήρ χωλός
εκ κοιλίας μητρός αυτού υπάρχων εβαστά
ζετο, ον ετίθουν καθ ημέραν προς την θύραν
του ιερού την λεγομένην ωραίαν, του αιτείν
ελεημοσύνην παρά των εισπορευομένων
εις το ιερόν. ος ιδών πέτρον και ιωάννην
μέλλοντας εισιέναι εις το ιερόν, ηρώτα ελε
ημοσύνην. ατενίσας δε πέτρος εις αυτόν συν
τω ιωάννη είπε. βλέψον εις ημάς. ο δε ε-
πείχεν αυτοίς, προσδοκών τι παρ αυτών
λαβείν. είπε δε πέτρος. αργύριον και χρυ
σίον ουχ υπάρχει μοι, ο δε έχω τούτο
σοι δίδωμι. εν τω ονόματι ιησού χριστού
του ναζωραίου έγειραι και περιπάτει, και
πιάσας αυτόν της δεξιάς χειρός ήγειρε.
παραχρήμα δε εστερεώθησαν αυτού αι βά
σεις και τα σφυρά, και εξαλλόμενος έσ
τη και περιεπάτει, και εισήλθε συν αυτοίς
εις το ιερόν περιπατών και αλλόμενος,

deus hunc iesum quem vos
crucifixistis. His aūt auditis cōpūcti sūt
corde: et dixerunt ad petrum
et ad reliquos apostolos. Quid faciemꝰ
viri fratres? Petrus aūt ad ⌈ vnusquisqz Mar.
illos: penitētiā inqt agite: et baptizetur Mar.
vestrum in nomine iesu christi ⌈ donū Luce.
in remissionē pctōrū vrōrū: et accipietis Apoca.
spiritus sancti. Vobis enim est
remissio et filijs vestris: et
oībꝰ q̄ lōge sunt: quoscūqz aduocauerit
dñs deus noster. Alijs etiam verbis
plurimis testificatꝰ ē: et exhortabat eos
dicēs. Saluamini a generatiōe ista pra
ua. Qui ergo receperunt
sermonē eiꝰ baptizati sunt: et apposite
sūt in die illa anime circiter tria milia.
Erant aūt perseuerantes in doctrina
apostolorum et communicatione
fractionis panis et orationibꝰ. Fiebat
aūt oī anime timor. Multa quoqz pdi
gia et signa per apostolos i hierusalē fie
bāt: et metꝰ erat magnꝰ i vniuersis. Oēs ēt Infra.
q̄ credebāt erant pariter et hēbant oīa
cōia. Possessiōes et substātias vēdebāt:
et diuidebāt illa oibus put cuiqz opꝰ
erat. Quottidie quoqz pdurātes vnani
miter in tēplo: et frāgentes circa domos
panē sumebāt cibū cū exultatiōe et sim
plicitate cordis collaudātes deū: et hñ-
tes gratiā ad oēm plebē. Dñs autem
augebat qui salui fiebant quottidie
in idipsum. Cap. 3.

Petrus aūt et Johānes ascendebant
in templū ad horam orationis
nonā. Et quidā vir qui erat claudus Infr.1
ex vtero matris sue baiulabatur:
quē ponebāt quottidie ad portam
templi que dicitur speciosa: vt peteret
elemosynam ab introeuntibus
in tēplū. Is cū vidisset petrū et iohannē
incipiētes itroire i tēplū: rogabat vt ele
mosinā accipet. Intuēs aūt i eū petrꝰ cū
iohāne dixit. Respice i nos. At ille i
tēdebat in eos: sperās se aliqd accepturū
ab eis. Petrus aūt dixit. Argētū et au
rū non est mihi: qd aūt habeo hoc
tibi do. In noīe iesu christi Infra.9
nazareni surge et ambula. Et
apphēsa manu eiꝰ dextera alleuauit eū
et ptinus consolidate sunt bases eius
et plante. Et exiliens stetit
et ambulabat: et intrauit cum illis
i tēplū: ambulās et exiliens

καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ
λαὸς περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν
θεόν. ἐπεγίνωσκόν τε αὐτόν, ὅτι οὗτος ἦν ὁ
πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡ-
ραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμ-
βους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐ-
τῷ. κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν
πέτρον καὶ ἰωάννην, συνέδραμε πρὸς αὐ-
τοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμέ-
νῃ σολομῶνος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ πέτρος
ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν. ἄνδρες ἰσραη-
λῖται τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτε-
νίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιη-
κόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν. ὁ θεὸς ἀβραὰμ
καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡ-
μῶν ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν, ὃν
ὑμεῖς παρεδώκατε, καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κα-
τὰ πρόσωπον πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀ-
πολύειν. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρ-
νήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆ-
ναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτεί-
νατε. ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς
μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνό-
ματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε
ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ
δι᾽ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύ-
την ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. καὶ νῦν ἀδελ-
φοί οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ
καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ὁ δὲ θεὸς ἃ προκα-
τήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προ-
φητῶν αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρω-
σεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψα-
τε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας,
ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ
προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν
προκεχειρισμένον ὑμῖν ἰησοῦν χριστόν, ὃν
δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀ-
ποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θε-
ὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ
προφητῶν ἀπ᾽ αἰῶνος. μωσῆς μὲν γὰρ
πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν. ὅτι προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ, αὐτοῦ ἀκούσεσθε,
κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑ-
μᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀ-
κούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθή-
σεται ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆ-
ται ἀπὸ σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλά-
λησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
τας. ὑμεῖς ἐστὲ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ
τῆς διαθήκης, ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς
πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς ἀβραάμ.
καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσον-

et laudans deum. Et vidit omnis
populus eum ambulantem et laudantem
deum. Cognoscebant autem illum: quod ipse erat
qui ad elemosinam sedebat ad speciosam
portam templi. Et impleti sunt stupore
et extasi: in eo quod contigerat illi.
Cum tenerent autem
petrum et iohannem: cucurrit omnis populus ad e-
os ad porticum que appellatur
salomonis stupentes. Videns autem petrus
respondit ad populum. Viri israelite
quid miramini in hoc: aut nos quid intuemi-
ni: quasi nostra virtute aut potestate fecerimus
hunc ambulare? Deus abraam
et deus isaac et deus iacob: deus patrum no-
strorum glorificavit filium suum iesum: quem
vos quidem tradidistis et negastis ante
faciem pilati: iudicante illo dimitti. C
Vos autem sanctum et iustum negastis: Mat.27.b.
et petistis virum homicidam donari Mar.15.b.
vobis: auctorem vero vite interfecistis. Luce.23.c. Joh.18.g.
Quem deus suscitavit a mortuis: cuius nos
testes sumus: et in fide nominis
eius hunc quem vos videtis et nostis
confirmavit nomen eius: et fides que
per eum est dedit illi integram sanitatem istam
in conspectu omnium vestrum. Et nunc fratres
scio quia per ignorantiam fecistis: sicut
et principes vestri. Deus autem que prenunciavit
per os omnium prophetarum
pati christum suum: sic implevit.
Penitemini igitur et convertimini: Eccle.17.c.
ut deleantur peccata vestra: Eze.18.g.
ut cum venerint tempora refrigerii a Mat.4.c.
conspectu domini: et miserit Mar.1.c. Luce.13.a. Apoca.2.d.
eum qui predicatus est vobis iesum christum: quem D
oportet quidem celum suscipere usque in tempora re-
stitutionis omnium que locutus est deus
per os sanctorum suorum
a seculo prophetarum. Moyses quidem
dixit. Quoniam prophetam Deut.18.d
suscitabit vobis dominus deus vester de
fratribus vestris tanquam me: ipsum audietis
iuxta omnia quecunque locutus fuerit vobis.
Erit autem omnis anima que non audierit
prophetam illum exterminabitur
de plebe. Et omnes prophete
a samuel et deinceps: qui locuti sunt
annunciaverunt dies istos.
Vos estis filii prophetarum et
testamenti: quod disposuit deus ad
patres vestros dicens ad abraam.
Et in semine tuo benedicentur Gene.12.c.

ται πάσαι/αι πατριαί/της γης. υμίν πρώτον
/ο θεός αναστήσας/τον παίδα αυτού ιησούν
απέστειλεν αυτόν ευλογούντα υμάς, εν/τω
αποστρέφειν έκαστον από/των πονηριών
υμών. Cap.4.
Λαλούντων δε αυτών προς/τον λαόν
επέστησαν αυτοίς/οι ιερείς και/ο στρατη
γός/του ιερού και/οι σαδδουκαίοι, διαπο=
νούμενοι διά/το διδάσκειν αυτούς/τον λαόν
και καταγγέλειν εν/τω ιησού/την ανάστα=
σιν/των νεκρών. και επέβαλον αυτοίς/τας χεί
ρας, και έθεντο εις τήρησιν εις/την αύριον.
ην γαρ εσπέρα ήδη. πολλοί δε/των ακου
σάντων/τον λόγον επίστευσαν, και εγενήθη/ο
αριθμός/των ανδρών ωσεί χιλιάδες πέντε.
εγένετο δε επί/την αύριον συναχθήναι αυ=
τών/τους άρχοντας και πρεσβυτέρους και
γραμματείς εις ιερουσαλήμ και άνναν/τον
αρχιερέα, και καϊάφαν και ιωάννην και αλέ=
ξανδρον, και όσοι ήσαν εκ γένους αρχιερατι
κού. και στήσαντες αυτούς εν μέσω επυν=
θάνοντο. εν ποία δυνάμει η εν ποίω ονόμα
τι εποιήσατε τούτο υμείς. Τότε πέτρος πλη
σθείς πνεύματος αγίου είπε προς αυτούς.
άρχοντες/του λαού και πρεσβύτεροι/του
ισραήλ. ει ημείς σήμερον ανακρινόμεθα επί
ευεργεσία ανθρώπου ασθενούς, εν τίνι ού=
τος σέσωσται, γνωστόν έστω πάσιν υμίν και
παντί/τω λαώ ισραήλ, ότι εν/τω ονόματι
ιησού χριστού/του ναζωραίου, ον υμείς εσ
ταυρώσατε, ον/ο θεός ήγειρεν εκ νεκρών, εν
τούτω ούτος παρέστηκεν ενώπιον υμών υ
γιής. ούτος εστίν/ο λίθος/ο εξουθενηθείς
υφ υμών/των οικοδομούντων,/ο γενόμενος
εις κεφαλήν γωνίας, και ουκ εστίν εν άλ=
λω ουδενί/η σωτηρία. ουδέν γαρ όνομα έ
τερον εστίν υπό/τον ουρανόν/το δεδομέ=
νον εν ανθρώποις, εν ω δει σωθήναι ημάς.
θεωρούντες δε/την/του πέτρου παρρησίαν
και ιωάννου, και καταλαβόμενοι ότι άνθρω
ποι αγράμματοι εισί και ιδιώται, εθαύμα=
ζον, επεγίνωσκον τε αυτούς ότι συν/τω ιη=
σού ήσαν./τον δε άνθρωπον βλέποντες συν
αυτοίς εστώτα/τον τεθεραπευμένον, ουδέν
είχον αντειπείν. κελεύσαντες δε αυτούς έ=
ξω/του συνεδρίου απελθείν συνέβαλον προς
αλλήλους λέγοντες. Τι ποιήσομεν/τοις αν=
θρώποις τούτοις, ότι μεν γαρ γνωστόν ση=
μείον γέγονε δι αυτών πάσι/τοις κατοικού
σιν ιερουσαλήμ φανερόν, και ου δυνάμεθα
αρνήσασθαι. αλλ ίνα μη επί πλείον δια=
νεμηθή εις/τον λαόν, απειλή απειλησώ=
μεθα αυτοίς, μηκέτι λαλείν επί/τω ονόμα=
τι τούτω μηδενί ανθρώπω. και καλέ=

omnes familie terre. Vobis primum
deus suscitans filium suum
misit eum benedicentem vobis: vt
conuertat se vnusquisqꝫ a nequitia
sua. Cap.4.
LOquẽtibus aũt illis ad populum
supuenerũt sacerdotes ⁊ magr̃atꝰ
templi ⁊ saducei: dolentes
ꝙ docerent populum
⁊ annunciarent in iesum resurrectionẽ ex
mortuis. Et iniecerunt in eos manus:
⁊ posuerũt eos in custodiã in crastinuꝫ.
Erat aũt iam vespera. Multi aũt eoꝝ ꝗ
audierãt verbũ crediderũt: ⁊ factus est
numerus viroꝝ quasi quinqꝫ milia.
Factũ ẽ aũt i crastinũ vt congregarentur
principes eorum ⁊ seniores ⁊
scribe in hierusalem: ⁊ annas
ꝑnceps sacerdotũ: ⁊ caiphas ⁊ iohãnes
⁊ alexãder: ⁊ quotquot erãt de gñe sa
cerdotali. Et statuẽtes eos ĩ medio in
terrogabãt. In q̃ virtute, aut ĩ quo no
mine fecistis hoc vos? Tunc repletus
spũ sancto petrus dixit ad eos.
Principes populi et seniores
isrl' audite. Si nos hodie diiudicamur ĩ
bñfacto hominis infirmi in quo iste
saluus factꝰ ẽ: notũ sit oĩbus vobis et
omni plebi israel: qꝛ in nomine dñi nr̃i
iesu xp̃i nazareni quem vos crucifixistis
quẽ deus suscitauit a mortuis: in
hoc iste astat coram vobis sanus.
Hic est lapis qui reprobatus est ps.117.
a vobis edificantibus: qui factus est Mat.21
in caput anguli: ⁊ non est in alio Mar.12.
aliquo salus. Nec enim alud nomẽ Luce.20
est sub celo datum 1.Pet.2
hoĩbꝰ in quo oporteat nos saluos fieri.
Videntes autem petri constantiam
⁊ iohannis: comperto ꝙ hoĩes
essent sine litteris ⁊ idiote ammirabãt:
⁊ cognoscebant eos qm̃ cum iesu cũ
fuerant. Hominem quoqꝫ vidẽtes stãtẽ
eis qui curatus fuerat: nihil
poterãt cõtradicere. Iusserũt aũt eos fo
ras extra cõciliũ secedere: ⁊ ꝯferebãt ad
inuicem dicentes. Quid faciemꝰ hoĩbꝰ
istis: qm̃ quidẽ notum signum
factũ est ꝑ eos omnibus habitantibus
hierlm manifestũ est: ⁊ non possumus
negare. Sꝫ ne amplius diuulgetur
in populũ: cõminemur
eis: ne vltra loquantur in nomine
hoc vlli hominum. Et vocantes

σαντες αυτούς παρήγγειλαν αυτοίς το καθόλου μη φθέγγεσθαι μηδε διδάσκειν επί τω ονόματι του ιησού. ο δε πέτρος και ιωαννής αποκριθέντες προς αυτούς είπον. ει δίκαιον εστίν ενώπιον του θεού υμών ακούειν μάλλον η του θεού, κρίνατε. ου δυνάμεθα γαρ ημείς α είδομεν και ηκούσαμεν μη λαλείν. οι δε προσαπειλησάμενοι απέλυσαν αυτούς, μηδέν ευρίσκοντες το πως κολάσονται αυτούς διά τον λαόν, ότι πάντες εδόξαζον τον θεόν επί τω γεγονότι. ετών γαρ ην πλειόνων τεσσαράκοντα ο άνθρωπος εφ ον εγεγόνει το σημείον τούτο της ιάσεως. απολυθέντες δε ήλθον προς τους ιδίους, και απήγγειλαν όσα προς αυτούς οι αρχιερείς και οι πρεσβύτεροι είπον. οι δε ακούσαντες ομοθυμαδόν ήραν φωνήν προς τον θεόν και είπον. δέσποτα συ ο θεός ο ποιήσας τον ουρανόν και την γην και την θάλασσαν και πάντα τα εν αυτοίς, ο διά στόματος δαυίδ του παιδός σου ειπών. ινατί εφρύαξαν έθνη και λαοί εμελέτησαν κενά. παρέστησαν οι βασιλείς της γης, και οι άρχοντες συνήχθησαν επί το αυτό κατά του κυρίου και κατά του χριστού αυτού. συνήχθησαν γαρ επ αληθείας επί τον άγιον παίδα σου ιησούν ον έχρισας, ηρώδης τε και πόντιος πιλάτος συν έθνεσι και λαοίς ισραήλ, ποιήσαι όσα η χειρ σου και η βουλή σου προώρισε γενέσθαι. και τανύν κύριε έπιδε επί τας απειλάς αυτών, και δος τοις δούλοις σου μετά παρρησίας πάσης λαλείν τον λόγον σου, εν τω την χείρα σου εκτείνειν εις ίασιν, και σημεία και τέρατα γίνεσθαι διά του ονόματος του αγίου παιδός σου ιησού. και δεηθέντων αυτών εσαλεύθη ο τόπος εν ω ήσαν συνηγμένοι, και επλήσθησαν άπαντες πνεύματος αγίου, και ελάλουν τον λόγον του θεού μετά παρρησίας. του δε πλήθους των πιστευσάντων ην η καρδία και η ψυχή μία, και ουδέ εις τι των υπαρχόντων αυτώ έλεγεν ίδιον είναι, αλλ ην αυτοίς άπαντα κοινά. και μεγάλη δυνάμει απεδίδουν το μαρτύριον οι απόστολοι της αναστάσεως του κυρίου ιησού χριστού, χάρις τε μεγάλη ην επί πάντας αυτούς. ουδέ γαρ ενδεής τις υπήρχεν εν αυτοίς. όσοι γαρ κτήτορες χωρίων η οικιών υπήρχον, πωλούντες έφερον τας τιμάς των πιπρασκομένων και ετίθουν παρά τους πόδας των αποστόλων. διεδίδοτο δε εκάστω καθότι αν τις χρείαν είχεν. ιωσής δε ο επικληθείς βαρνάβας υπό των αποστόλων, ο εστί μεθερμηνευόμενον υιός παρακλήσεως

eos: denunciauerunt ne omnino
loquerentur neqꝫ docerent in
nomine iesu. Petrus vero ꝛ iohannes Infra.5.c.
respondentes dixerũt ad eos. Si
iustũ est in cõspectu dei vos potiꝰ au
dire q̃ꝫ deũ: iudicate. Nõ ei possumus
que vidimus et audiuimus non
loqui. At illi comminantes dimiserunt D
eos: non inueniẽtes quõ punirent
eos ꝑꝑ populũ: qꝛ oẽs clarificabãt id
qꝺ factũ fuerat ĩ eo qꝺ acciderat. Anno
rũ ei erat amplius q̃draginta homo in
quo factũ fuerat signũ istud sanitatꝭ. Di
missi aũt venerũt ad suos: ꝛ
annũciauerũt eis q̃ꝫta ad eos ꝓncipes
sacerdotũ ꝛ seniores dixissent. Qui cũ
audissẽt vnanimiter leuauerũt vocẽ ad
deũ et dixerunt. Dñe tu deus q̃ fecisti
ꝛ terram mare ꝛ omnia celũ
q̃ ĩ eis sũt: q̃ spũ sctõ ꝑ os p̃ris nr̃i dauid
pueri tui dixisti. Quare fremuerũt gẽ ps.2.
tes: ꝛ populi meditati sũt inania. Asti E
terũt reges terre: ꝛ ꝓncipes cõuenerũt
in vnum aduersus dñm ꝛ aduersus
xp̃m eius. Conuenerũt eñ vere in ciui
tate ista aduersus sctũꝫ pueꝝ tuũ iesum
quẽ vnxisti: herodes ꝛ põtiꝰ pilatꝰ cuꝫ
gẽtibus ꝛ populis israel: facere q̃ manꝰ
tua ꝛ consiliũ tuũ decreuerunt fieri.
Et nunc dñe respice in minas eorum:
ꝛ da seruis tuis cum omni fiducia
loqui verbum tuuꝫ: in eo ꝙ
manũ tuã extẽdas ad sanitates ꝛ signa
et prodigia fieri per nomen
sancti filij tui iesu. Et cum orassent: F
motus est locus in quo erãt ꝯgregati.
Et repleti sunt omnes spiritu sancto: sup.2.a.
ꝛ loquebantur verbum dei cum Infra.19.a
fiducia. Multitudinis aũt credentium
erat cor vnum ꝛ anima vna:
nec quisq̃ꝫ eoꝝ q̃ possidebat aliq̃d suuꝫ
eẽ dicebat: sed erant illis oĩa cõia. Et
virtute magna reddebãt apl̃i testimoni
um resurrectionis iesu christi dñi nostri:
ꝛ gratia magna erat in omnibus
illis. Neqꝫ eniꝫ quisq̃ꝫ egens erat
inter illos. Quotquot ei possessores a= supra.2.d.
groꝝ aut domoꝝ erãt: vẽdẽtes afferebãt G
precia eoꝝ q̃ vendebant ꝛ ponebãt ante
pedes aploꝝ. Diuidebaẽ ãt singulis
prout cuiqꝫ opus erat. Joseph autem supra.1.d.
q̃ cognomiatꝰ ẽ barsabas ab apostolis:
qꝺ est iterpretatũ filius consolationis:

λευίτης κύπριος/τῶ γένει ὑπάρχοντος αὐ=
τοῦ ἀγροῦ πωλήσας, ἤνεγκε/τὸ χρῆμα καὶ
ἔθηκε παρά/τοὺς πόδας/τῶν ἀποστόλων.

Cap.5.

Ἀνήρ δέ τις ἀνανίας ὀνόματι σὺν σαπφεί=
ρῃ/τῇ γυναικί αὐτοῦ ἐπώλησε κτῆμα,
καὶ ἐνοσφίσατο ἀπό/τῆς τιμῆς συνειδυίας
καὶ/τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος
τι παρά/τοὺς πόδας/τῶν ἀποστόλων ἔθη
κεν. εἶπε δὲ πέτρος. ἀνανία, διά τι ἐπλήρω
σεν/ὁ σατανάς/τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαι
σε/τὸ πνεῦμα/τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαι α
πό/τῆς τιμῆς/τοῦ χωρίου. οὐχί μένον σοι ἔ
μενε, καὶ πραθὲν ἐν/τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχε. τι
ὅτι ἔθου ἐν/τῇ καρδίᾳ σου/τὸ πρᾶγμα τοῦ
το. οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλά/τῶ θεῶ.
ἀκούων δὲ/ὁ ἀνανίας/τοὺς λόγους τού=
τους, πεσὼν ἐξέψυξε. καὶ ἐγένετο φόβος μέ
γας ἐπί πάντας/τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. α
ναστάντες δὲ/οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐ=
τόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. ἐγένετο δὲ
ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ/ἡ γυνή αὐ=
τοῦ μὴ εἰδυῖα/τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ἀπεκρί
θη δὲ αὐτῇ/ὁ πέτρος. εἰπέ μοι εἰ τοσούτου
/τὸ χωρίον ἀπέδοσθε. ἡ δὲ εἶπε ναι τοσού=
του. /ὁ δὲ πέτρος εἶπε πρὸς αὐτήν. τι ὅτι
συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι/τὸ πνεῦμα κυ=
ρίου. ἰδού/οἱ πόδες/τῶν θαψάντων/τὸν ἄν
δρα σου ἐπί/τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσι σε. ἔπε
σε δὲ παραχρῆμα παρά/τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ἐξέψυξεν. εἰσελθόντες δὲ/οἱ νεανίσκοι,
εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθα=
ψαν πρός/τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φό
βος μέγας ἐφ' ὅλην/τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάν
τας/τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. διά δὲ/τῶν χει
ρῶν/τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέ
ρατα ἐν/τῶ λαῶ πολλά. καὶ ἦσαν ὁμοθυμα
δὸν ἅπαντες ἐν/τῇ στοᾷ σολομῶνος. /τῶν δὲ
λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς
ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτούς/ὁ λαός. μᾶλλον
δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες/τῶ κυρίω πλή
θη ἀνδρῶν τε/καὶ γυναικῶν, ὥστε κατά/τὰς
πλατείας ἐκφέρειν/τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέ=
ναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομέ=
νου πέτρου κἂν/ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινί αὐ=
τῶν. συνήρχετο δὲ καὶ/τὸ πλῆθος/τῶν πέ=
ριξ πόλεων εἰς ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθε
νεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπό πνευμάτων ἀ=
καθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. ἀ
ναστὰς δὲ/ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες/οἱ σὺν αὐ
τῶ/ἡ οὖσα αἵρεσις/τῶν σαδδουκαίων, ἐπλή=
σθησαν ζήλου, καὶ ἐπέβαλον/τὰς χεῖρας αὐ

leuites cyprius genere cum haberet
agrū vendidit eū: ⁊ attulit precium ⁊
posuit ante pedes apostolorum.

Cap.5.

Vir autē quidā noīe ananias cū saphi=
ra vxore sua vendidit agruꝫ:
⁊ fraudauit de precio agri conscia
vxore sua: ⁊ afferens partem
quandā ad pedes apostolorum posuit.
Dixit autē Petrus ad ananiā. Anania cur
sathanas cor tuum mentiri ⌊ temptauit
te spūi sancto: ⁊ fraudare de
pcio agri? Nōne manēs tibi manebat:
⁊ venūdatū in tua erat potestate? Qua
re posuisti in corde tuo hanc rem?
Non es mentitus hominibus: sed deo.
Audiens autē ananias hec verba:
cecidit ⁊ expirauit. Et factus ē timor ma
gnus super oēs qui audierūt. Surgen
tes autem iuuenes amouerunt eum:
⁊ efferētes sepelierūt. Factū est autem
quasi horaruꝫ triū spaciū: ⁊ vxor ipsius
nesciēs qd factū fuerat itroiuit. Dixit
autē ei petrus. Dic mihi mulier si tāti
agruꝫ vēdidistis? At illa dixit. Etiā tā
ti. Petrus autem ad eā. Quid vtiqꝫ
cōuenit vobis tēptare spirituꝫ domini?
Ecce pedes eorum qui sepelierunt viꝝ
tuuꝫ ad ostiū: ⁊ efferēt te. Cōfestiꝫ ceci
dit ante pedes eius
⁊ expirauit. Intrantes autem iuuenes
iuenerūt illā mortuā ⁊ extulerunt ⁊ sepe
lierunt ad viꝝ suū. Et factus ē timor
magnus in vniuersa ecclesia ⁊ ī omnes
q audierunt hec. Per manus autem
apostoloꝝ fiebant signa ⁊ prodigia
multa in plebe. Et erant vnanimiter
oēs in porticu salomonis. Ceteroꝝ āt
nemo audebat se iungere illis:
sꝫ magnificabat eos populus. Magis
āt augebat credētiuꝫ in dño multitudo
virorum ac mulieruꝫ: ita vt in
plateas eijcerent infirmos ⁊ ponerent
in lectulis ac grabbatis: vt veniente
petro saltē vmbra illius obūbraret quē
qꝫ illorum: ⁊ liberarentur omnes ab infir
mitatibus suis. Cōcurrebat āt ⁊ multitu
do vicinaꝝ ciuitatū hierlꝫ: afferētes egros
⁊ vexatos a spiritibus immundis:
qui curabantur omnes. Exurgens
āt pnceps sacerdotū ⁊ oēs q cuꝫ illo erāt
que est heresis saduceoꝝ repleti sunt
zelo: ⁊ inijecerunt manus

τών επί / τους αποστόλους, και έθεντο αυ=
τούς εν τηρήσει δημοσία. άγγελος δε κυρί
ου διά / της νυκτός ήνοιξε / τας θύρας / της φυ=
λακής, εξαγαγών τε αυτούς είπε. πορεύεσ
θε, και σταθέντες λαλείτε εν / τω ιερώ / τω
λαώ πάντα / τα ρήματα / της ζωής ταύτης. α=
κούσαντες δε εισήλθον υπό / τον όρθρον εις
/ το ιερόν και εδίδασκον. παραγενόμενος δε
/ ο αρχιερεύς και οι συν αυτώ συνεκάλε=
σαν / το συνέδριον και πάσαν / την γερουσίαν
/ των υιών ισραήλ, και απέστειλαν εις / το δε
σμωτήριον αχθήναι αυτούς. / οι δε υπηρέται
παραγενόμενοι ουχ εύρον αυτούς εν / τη φυ
λακή. αναστρέψαντες δε απήγγειλαν λέ=
γοντες, ότι / το μεν δεσμωτήριον εύρομεν κε
κλεισμένον επί πάση ασφαλεία, και / τους φύ
λακας εστώτας προ / των θυρών, ανοίξαντες
δε έσω ουδένα εύρομεν, ως δε ήκουσαν
/ τους λόγους τούτους / ο τε αρχιερεύς και / ο
στρατηγός / του ιερού και / οι αρχιερεύς διη
πόρουν περί αυτών τι αν γένοιτο τούτο. πα
ραγενόμενος δε τις απήγγειλεν αυτοίς λέ=
γων. ότι ιδού / οι άνδρες ους έθεσθε εν / τη
φυλακή εισίν εν / τω ιερώ εστώτες και διδάσ
κοντες / τον λαόν. τότε απελθών / ο στρατη=
γός συν / τοις υπηρέταις ήγαγεν αυτούς
ου μετά βίας. εφοβούντο γαρ / τον λαόν, ί
να μη λιθασθώσιν. αγαγόντες δε αυτούς
έστησαν εν / τω συνεδρίω, και επηρώτησεν
αυτούς / ο αρχιερεύς λέγων. ου παραγγε
λία παρηγγείλαμεν υμίν μη διδάσκειν ε=
πί / τω ονόματι τούτω, και ιδού πεπληρώ=
κατε / την ιερουσαλήμ / της διδαχής υμών, και
βούλεσθε επαγαγείν εφ ημάς / το αίμα / του
ανθρώπου τούτου. αποκριθείς δε πέτρος
και / οι απόστολοι είπον. πειθαρχείν δει θε
ώ, μάλλον η ανθρώποις. / ο θεός / των πα=
τέρων ημών ήγειρεν ιησούν, ον υμείς διεχει
ρήσασθε κρεμάσαντες επί ξύλου τούτον / ο θε
ός αρχηγόν και σωτήρα ύψωσε / τη δεξιά
αυτού, δούναι μετάνοιαν / τω ισραήλ και ά
φεσιν αμαρτιών. και ημείς εσμέν αυτού μάρ
τυρες / των ρημάτων τούτων και / το πνεύμα
δε / το άγιον, ο έδωκεν / ο θεός / τοις πειθαρ=
χούσιν αυτώ. οι δε ακούσαντες διεπρίον
το, και εβουλεύοντο ανελείν αυτούς. ανα=
στάς δε τις εν / τω συνεδρίω φαρισαίος ο=
νόματι γαμαλιήλ νομοδιδάσκαλος τίμιος
παντί / τω λαώ εκέλευσεν έξω βραχύ τι
/ τους αποστόλους ποιήσαι. είπε τε προς
αυτούς. άνδρες ισραηλίται προσέχετε εαυ
τοίς επί / τοις ανθρώποις τούτοις τι μέλλε
τε πράσσειν. προ γαρ τούτων / των ημερών

in apostolos: ⁊ posuerunt eos
in custodia publica. Angelus aūt dñi Infra.12.a.
per noctem aperiens ianuas carceris:
⁊ educens eos dixit. Ite D
⁊ stantes loquimini in templo
plebi oīa v̄ba vite huius. Qui cū au=
dissent intrauerunt diluculo in
tēplū ⁊ docebant. Adueniēs autem
p̄nceps sacerdotū ⁊ q̄ cū eo erāt: con=
uocauerunt conciliū ⁊ oēs seniores
filiorū israel: ⁊ miserunt ad carcerē vt
adducerent. Cum aūt venissent ministri
⁊ aperto carcere nō inuenissent illos:
reuersi nunciauerunt dicentes.
Carcerē quidem inuenimus clausum cū Infra.12.a.et.16 c.
omni diligentia: ⁊ custodes
stantes ante ianuas: aperientes
aūt neminē intus inuenimus. Ut aūt au
dierūt hos sermones
magistrat9 tēpli ⁊ p̄ncipes sacerdotum:
ambigebant de illis quidnā fieret. Ad E
ueniēs autem quidam nunciauit eis
q2 ecce viri quos posuistis in
carcerē: sūt in templo stātes ⁊ docētes
populū. Tunc abijt magistratus
cum ministris ⁊ adduxit illos
sine vi. Timebant enim populum:
ne lapidarent. Et cū adduxissent illos
statuerūt in concilio. Et interrogauit
eos p̄nceps sacerdotū dicēs. Precipiē Mar.7.c.
do p̄cepim9 vobis ne doceretis in
nomine isto: ⁊ ecce replestis
hierusalē doctrina vestra: ⁊
vultis inducere super nos sanguinem
hoīs istius. Rñdens autem petrus sup.4.b.
⁊ apostoli dixerūt. Obedire opz deo
magis q̄ hominibus. Deus patrū
nrōrū suscitauit iesum: quē vos intere
mistis suspēdentes ī ligno. Hūc p̄ncipē F
⁊ saluatorē de9 exaltauit dextera
sua ad dandā penitentiam israel: et re
missionē peccatorū: ⁊ nos sum9 testes
horum verborum ⁊ spiritus
sctūs quē dedit deus oībus obedienti
bus sibi. Hec cū audissent dissecabantur
⁊ cogitabant interficere illos. Surgens Infra.22.a.
aūt quidā in cōcilio phariseus nomine
gamaliel legis doctor honorabilis
vniuerse plebi iussit foras ad breue
homines fieri. Dixitq3 ad
illos. Uiri israelite: attendite vobis sup.2.b.
super hoībus istis quid acturi sitis.
Ante hos enim dies

ανέστη θευδάς λέγων είναι τινά εαυτόν μέγαν, ω προσεκλήθη αριθμός ανδρών ωσεί τετρακοσίων, ος ανηρέθη, και πάντες όσοι επείθοντο αυτώ διελύθησαν, και εγένοντο εις ουδέν. μετά τούτον ανέστη ιούδας ο γαλιλαίος εν ταις ημέραις της απογραφής, και απέστησε λαόν ικανόν οπίσω αυτού. κακείνος απώλετο, και πάντες όσοι επείθοντο αυτώ διεσκορπίσθησαν. και τανύν λέγω υμίν, απόστητε από των ανθρώπων τούτων και εάσατε αυτούς. ότι εάν η εξ ανθρώπων η βουλή αύτη η το έργον τούτο, καταλυθήσεται, ει δε εκ θεού εστίν, ου δύνασθε καταλύσαι αυτό, μήποτε και θεομάχοι ευρεθήτε. επείσθησαν δε αυτώ, και προσκαλεσάμενοι τους αποστόλους δήραντες, παρήγγειλαν μη λαλείν επί τω ονόματι του ιησού, και απέλυσαν αυτούς. οι μεν ουν επορεύοντο χαίροντες από προσώπου του συνεδρίου, ότι κατηξιώθησαν υπέρ του ονόματος του ιησού ατιμασθήναι. πάσαν τε ημέραν εν τω ιερώ και κατ οίκον ουκ επαύσαντο διδάσκοντες και ευαγγελιζόμενοι ιησούν τον χριστόν.

Cap. 6.

Εν δε ταις ημέραις ταύταις πληθυνόντων των μαθητών, εγένετο γογγυσμός των ελληνιστών προς τους εβραίους, ότι παρεθεωρούντο εν τη διακονία τη καθημερινή αι χήραι αυτών. προσκαλεσάμενοι δε οι δώδεκα το πλήθος των μαθητών είπον. ουκ αρεστόν εστίν ημάς καταλείψαντας τον λόγον του θεού, διακονείν τραπέζαις. επισκέψασθε ουν αδελφοί άνδρας εξ υμών μαρτυρουμένους επτά πλήρεις πνεύματος αγίου και σοφίας, ους καταστήσομεν επί της χρείας ταύτης. ημείς δε τη προσευχή καί τη διακονία του λόγου προσκαρτερήσομεν. και ήρεσεν ο λόγος ενώπιον παντός του πλήθους. και εξελέξαντο στέφανον άνδρα πλήρη πίστεως και πνεύματος αγίου, και φίλιππον, και πρόχορον, και νικάνορα, και τίμωνα, και παρμενάν, και νικόλαον προσήλυτον αντιοχέα. ους έστησαν ενώπιον των αποστόλων, και προσευξάμενοι επέθηκαν αυτοίς τας χείρας. και ο λόγος του θεού ηύξανε, και επληθύνετο ο αριθμός των μαθητών εν ιερουσαλήμ σφόδρα. πολύς τε όχλος των ιερέων υπήκουον τη πίστει. στέφανος δε πλήρης πίστεως και δυνάμεως εποίει τέρατα και σημεία μεγάλα εν τω λαώ. ανέστησαν δε τινές των εκ της συναγωγής της λεγομένης λιβερτίνων και κυρηναίων και αλεξανδρέων, και των από κι-

extitit theodas dicens se eẽ aliquẽ: cui consensit numerus virorum circiter q̃drĩgẽtorũ: q occisus ẽ: ⁊ omnes qui credebant ei dissipati sunt: ⁊ redacti ad nihilũ. Post hũc extitit iudas galileus in diebus professionis ⁊ auertit populum post se. Et ipse perijt: ⁊ oẽs quotquot ↄsẽserũt ei dispersi sunt. Et nunc itaq3 dico vobis: discedite ab hominibus istis: ⁊ sinite illos. Qm̃ si ẽ ex hoibus consilium hoc aut opus: dissoluetur: si vero ex deo est: non poteritis dissoluere: ne forte ⁊ deo repugnare videamini. Cõsẽserũt ãt illi: ⁊ ↄuocãtes apostolos cesis denũciauerunt ne omnino loquerentur in nomine iesu: ⁊ dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilij: qm̃ digni habiti sũt p nomie iesu cõtumeliam pati. Omni autez die nõ cessabant in templo ⁊ circa domos docentes ⁊ euangelizantes xp̃m iesum.

Cap. 6.

In diebus ãt illis crescente numero discipulorũ: factum est murmur grecorum aduersus hebreos: eo q despicerent̃ i ministerio quottidiano vidue eorum. Conuocantes ãt duodeci mltitudinẽ discipulorũ dixerunt. Nõ est equũ nos derelinquere verbũ dei ⁊ ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis boni testimonij septẽ plenos spũ sancto ⁊ sapientia: quos constituamus super hoc opus: nos vero orationi ⁊ ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudie. Et elegerũt stephanuz virũ plenum fide ⁊ spiritu sancto: ⁊ philippum ⁊ prochorũ ⁊ nicanorem et timonem ⁊ parmenam ⁊ nicolaum aduenã antiochenũ. Hos statuerũt ante ↄspectũ apostolorũ: ⁊ orãtes imposuerũt eis manus. Et verbum dei crescebat: ⁊ multiplicabat̃ numerus discipulorũ in hierusalẽ valde. Multa etiam turba sacerdotũ obediebat fidei. Stephan9 ãt plenus grã ⁊ fortitudine faciebat pdigia ⁊ signa magna in populo. Surrexerũt ãt q̃dã de synagoga q appellat̃ libertinorũ ⁊ cyrenensium ⁊ alexãdrinorũ ⁊ eorũ q erãt a cilicia

supra.
Infra.

λικίας καὶ ἀσίας συζητοῦντες τῷ στεφάνῳ,
καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
πνεύματι ᾧ ἐλάλει. Τότε ὑπέβαλον ἄν-
δρας λέγοντας· ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
λοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς μωϋσῆν καὶ
τὸν θεόν. συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς
πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐ
πιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον
εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρτυρας ψευ
δεῖς λέγοντας. ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύ
εται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τό
που τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν
γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἰησοῦς ὁ ναζωραῖ
ος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ
ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν μωϋσῆς.
καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες οἱ καθε-
ζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου. εἶπε δὲ ὁ
ἀρχιερεύς, εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει. ὁ δὲ
ἔφη. Cap. 7.

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἀκούσατε.
ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡ-
μῶν ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ
κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν χαρράν, καὶ εἶπε πρὸς
αὐτόν. ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγ
γενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν ἣν ἄν σοι
δείξω. τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς χαλδαίων, κα-
τῴκησεν ἐν χαρράν. καὶ ἐκεῖθεν μετὰ τὸ ἀπο
θανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκησεν αὐτὸν
εἰς τὴν γῆν ταύτην, εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοι
κεῖτε. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν
αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο
δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ
σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐ
τῷ τέκνου. ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔ
σται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλ-
λοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώ-
σουσιν ἔτη τετρακόσια, καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἐὰν
δουλεύσωσι κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός. καὶ
μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσου-
σί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
διαθήκην περιτομῆς, καὶ οὕτως ἐγέννησε
τὸν ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ὀγδόῃ, καὶ ὁ ἰσαὰκ τὸν ἰακώβ, καὶ ὁ ἰακὼβ
τοὺς δώδεκα πατριάρχας. καὶ οἱ πατριάρ-
χαι ζηλώσαντες τὸν ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς
αἴγυπτον, καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐξεί
λετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ,
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντί-
ον φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ κατέσ-
τησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ αἴγυπτον καὶ
ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅ-

et asia disputantes cum stephano:
et non poterant resistere sapientie et
spiritui qui loquebatur: propterquod re-
darguebantur ab eo cum omni fiducia.
Tunc summiserunt viros qui dicerent se audiuis- Infra.7.d.
se eum dicentem verba blasphemie in moysen et
deum. Commouerunt itaque plebem et D
seniores et scribas: et concurrentes
rapuerunt eum: et adduxerunt
in concilium: et statuerunt falsos testes
qui dicerent. Homo iste non cessat
loqui verba aduersus locum
sanctum et legem. Audiuimus
enim eum dicentem quoniam iesus nazarenus
hic destruet locum istum: et
mutabit traditiones quas tradidit nobis moy
ses. Et intuentes eum omnes qui sedebant
in concilio viderunt faciem
eius tanquam faciem angeli. Dixit autem
princeps sacerdotum: si hec ita se ha-
berent? Qui ait. Cap. 7.

Viri fratres et patres audite. A
Deus glorie apparuit patri nostro
abrae cum esset in mesopotamia priusquam
moraretur in carran: et dixit ad
illum. Exi de terra tua et de cognatione Genes.12.a.
tua: et veni in terram quam monstrauero ti
bi. Tunc exiit de terra chaldeorum: et ha
bitauit in carran. Et inde postquam mortuus est
pater eius transtulit illum
in terram istam: in qua nunc vos habita
tis. Et non dedit illi hereditatem in
ea nec passum pedis: sed repromisit gene.13.c.
dare illi eam in possessionem et
semini eius post ipsum: cum non haberet
filium. Locutus est autem ei deus: quia erit Gene.15.d.
semen eius accola in terra aliena:
et seruituti eos subijcient: et male tracta
bunt eos annis quadringentis: et gentem cui
seruierint iudicabo ego: dicit dominus. Et
post hec exibunt: et seruient
mihi in loco isto. Et dedit illi
testamentum circuncisionis: et sic genuit
isaac: et circuncidit eum die
octauo: et isaac iacob: et iacob B
duodecim patriarchas. Et patriarche gene.37.d.
emulantes ioseph vendiderunt in
egyptum: et erat deus cum eo. Et eri
puit eum ex omnibus tribulationibus eius:
et dedit ei gratiam et sapientiam in conspe
ctu pharaonis regis egyptiorum: et constitu
it eum prepositum super egyptum et super
omnem domum suam. Venit autem fames in vni- Gen.41.g.

λην τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ χαναάν, καὶ θλί-
ψις μεγάλη, καὶ οὐκ εὕρισκον χορτάσματα
οἱ πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ ἰακὼβ ὄντα
σῖτα ἐν αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλε τοὺς πατέ-
ρας ἡμῶν πρῶτον. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀ-
νεγνωρίσθη ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ,
καὶ φανερὸν ἐγένετο φαραὼ τὸ γένος τοῦ
ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ ἰωσὴφ μετεκαλέσα-
το τὸν πατέρα αὐτοῦ ἰακὼβ καὶ πᾶσαν τὴν συ-
γγένειαν αὐτοῦ ἐν ἑβδομηκονταπέντε ψυ-
χαῖς. κατέβη δὲ ἰακὼβ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐ-
τελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ
μετετέθησαν εἰς συχὲμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ
μνήματι ᾧ ὠνήσατο ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυ-
ρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἐμμὸρ τοῦ συχέμ. κα-
θὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας
ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ
λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν αἰγύπτῳ, ἄχρις οὗ
ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδη τὸν ἰω-
σήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν
ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκ-
θετα τὰ βρέφη αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσ-
θαι. ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη μωσῆς, καὶ ἦν ἀ-
στεῖος τῷ θεῷ, ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν
τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἐκτεθέντα δὲ αὐ-
τὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ φαραώ, καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. καὶ ἐπαι-
δεύθη μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων. ἦν
δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.
ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς
χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισ-
κέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱ-
οὺς ἰσραήλ. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠ-
μύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπο-
νουμένῳ, πατάξας τὸν αἰγύπτιον. ἐνόμιζε δὲ
συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς
διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρί-
αν. οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν
αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών. ἄνδρες ἀδελφοί
ἐστε ὑμεῖς, ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους. ὁ δὲ
ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών.
τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν
ἐφ' ἡμᾶς. μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρό-
πον ἀνεῖλες χθὲς τὸν αἰγύπτιον. ἔφυγε δὲ
μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πά-
ροικος ἐν γῇ μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
δύο. καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα,
ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους σινᾶ
ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ
δὲ μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζε τὸ ὅραμα. προ-
σερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο
φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν. ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν

uersaz egyptũ et chanaan: ꝛ tribulatio
magna: et non inueniebant cibos
pr̃es nostri. Cum audisset ãt iacob esse Gene. 42
frumentum in egypto: misit patres
nostros primuz: ꝛ in scd̃o cognitus est gene. 45
ioseph a fratribus suis:
ꝛ manifestatuz est pharaoni genus
eius. Mittens autem ioseph accersiuit
iacob patrem suum ꝛ omnem cognatio
nẽ suaz in animabus septuaginta q̇nq3.
Et descẽdit iacob in egyptũ: ꝛ defũct9 Gen. 49.
est ipse ꝛ patres nostri. Et
translati sunt in sichem: ꝛ positi sũt in
sepulchro qd̕ emit abraaz precio argẽti
a filijs emor filij sichem. Cum
aũt appropinquaret tempus promissiõis
quã ꝓfessus erat deus abrae: creuit Exo. 1. a.
ppl̕s ꝛ multiplicat9 ẽ in egypto: quoad
usq3 surrexit ali9 rex i egypto: q̇ nõ scie
bat ioseph. Hic circũueniẽs gen9 nostrũ:
afflixit patres nostros: vt exponerent
infantes suos ne viuificarentur. Eodem Exo. 2. a.
tp̃e natus est moyses: ꝛ fuit gratus
deo: q̇ nutritus est tribus mensibus in
domo patris sui. Exposito autez illo:
sustulit eum filia pharaonis: et
nutriuit eũ sibi in filium. Et erudit9 ẽ
moyses oĩ sapientia egyptiorũ: ꝛ erat
potens in verbis ꝛ in operibus suis.
Cũ ãt impleret̃ ei quadraginta annorũ
tp̃s: ascendit in cor eius vt visitaret
fratres suos filios ꝓtientẽ vidicauit illũ:
israel. Et cũ vidisset q̃ndã iniuriã pa Exo. 2. b.
ꝛ fecit vltionez ei qui iniuriã sustinebat:
percusso egyptio. Existimabat aũt
intelligere fratres quoniam deus
ꝑ manum ipsius daret salutem illis.
At illi nõ intellexerũt. Seq̃nti v̄o die
apparuit illis litigantibus ꝛ recõcilia-
bat eos in pace dicens. Viri fratres
estis: vt quid nocetis alterutruz? Qui
ãt iniuriã faciebat ꝓximo: repulit eũ di
cens. Quis te ꝯstituit ꝑncipẽ ꝛ iudicẽ Luce. 12. b. Exo. 2. c.
suꝑ nos? Nunq̇d iterficere me tu vis?
queadmodũ iterfecisti heri egyptiũ? Fu
git ãt moyses in verbo isto: ꝛ fact9 ẽ ad
uena i terra madian: vbi gñauit filios
duos. Et expletis ãnis quadringentis
apparuit illi in deserto mõtis sina Exo. 3. a.
angelus in igne flame rubi.
Moyses ãt vidẽs ãmirat9 ẽ visuz. Et
accedente illo vt ꝯsideraret: facta est
ad eum vox dñi dicens. Ego sum deus

πατέρων σου,/ο θεός αβραάμ και/ο θεός ισα
άκ και/ο θεός ιακώβ. έντρομος δε γενόμε=
νος μωϋσής, ουκ ετόλμα κατανοήσαι. είπε
δε αυτώ/ο κύριος. λύσον/το υπόδημα/των
ποδών σου,/ο γαρ τόπος εν ω έστηκας, γη
αγία εστίν. ιδών είδον/την κάκωσιν/του λα
ού μου/του εν αιγύπτω, και/του στεναγ=
μού αυτών ήκουσα, και κατέβην εξελέσθαι
αυτούς. και νυν δεύρο αποστελώ σε εις αί
γυπτον. τούτον/τον μωϋσήν ον ηρνήσαντο
ειπόντες τις σε κατέστησεν άρχοντα και δι=
καστήν, τούτον/ο θεός άρχοντα και λυτρω
τήν απέστειλεν εν χειρί αγγέλου/του οφθέν
τος αυτώ εν/τη βάτω. ούτος εξήγαγεν αυ=
τούς, ποιήσας τέρατα και σημεία εν γη αιγύ
πτω και εν ερυθρά θαλάσση, και εν/τη ερή
μω έτη τεσσαράκοντα. ούτος εστίν/ο μωϋ=
σής/ο ειπών/τοις υιοίς ισραήλ. προφήτην υ
μίν αναστήσει κύριος/ο θεός ημών εκ/των α=
δελφών υμών ως εμέ. ούτος εστίν/ο γενόμε
νος εν/τη εκκλησία εν/τη ερήμω μετά/του αγ
γέλου/του λαλούντος αυτώ εν/τω όρει σι
νά και/των πατέρων ημών. ος εδέξατο λόγι
α ζώντα δούναι ημίν. ω ουκ ηθέλησαν υπή
κοοι γενέσθαι/οι πατέρες ημών, αλλ απώσαν
το, και εστράφησαν/ταις καρδίαις αυτών εις
αίγυπτον, ειπόντες/τω ααρών. ποίησον η=
μίν θεούς οι προπορεύσονται ημών./ο γαρ
μωϋσής ούτος ος εξήγαγεν ημάς εκ γης αι
γύπτου, ουκ οίδαμεν τι γέγονεν αυτώ. και
εμοσχοποίησαν εν/ταις ημέραις εκείναις, και
ανήγαγον θυσίαν/τω ειδώλω, και ευφραί=
νοντο εν/τοις έργοις/των χειρών αυτών. έσ=
τρεψε δε/ο θεός και παρέδωκεν αυτούς λα
τρεύειν/τη στρατιά/του ουρανού, καθώς γέ
γραπται εν βίβλω/των προφητών. μη σφάγια
και θυσίας προσενέγκατέ μοι έτη τεσσαρά
κοντα εν/τη ερήμω οίκος ισραήλ. και ανελά=
βετε/την σκηνήν/του μολόχ, και/το άστρον
/του θεού υμών ρεφάν,/τους τύπους ους ε
ποιήσατε προσκυνείν αυτοίς, και μετοικιώ υ=
μάς επέκεινα βαβυλώνος./η σκηνή/του μαρ=
τυρίου ην εν/τοις πατράσιν ημών εν/τη ερή
μω, καθώς διετάξατο/ο λαλών/τω μωϋσή,
ποιήσαι αυτήν κατά/τον τύπον ον εωράκει.
ην και εισήγαγον διαδεξάμενοι/οι πατέρες η
μών μετά ιησού εν/τη κατασχέσει/των εθ=
νών, ων εξώσεν/ο θεός από προσώπου/των
πατέρων ημών έως/των ημερών δαυίδ. ος
εύρε χάριν ενώπιον/του θεού, και ητήσατο
ευρείν σκήνωμα/τω θεώ ιακώβ. σολομών
δε ωκοδόμησεν αυτώ οίκον. αλλ ουχ/ο ύ=
ψιστος εν χειροποιήτοις ναοίς κατοικεί, κα=

patruz tuorū: deus abraā: deus isaac:
⁊ deus iacob. Tremefactus autem
moyses: nō audebat considerare. Dixit
āt illi dñs. Solue calciamentum Exo.3.a
pedū tuorꝝ locus .n. in quo stas terra Josue.5.b.
sctā est. Uidens vidi afflictionē populi
mei qui est in egypto: ⁊ gemitum
eorum audiui: ⁊ descendi liberare
eos. Et nūc veni ⁊ mittā te in egyptū.
Hunc moysen quem negauerunt E
dicētes: q̄s te cōstituit pricipē ⁊ iudicē:
hunc deus principem ⁊ redemptorem
misit cū manu angeli qui apparuit
illi in rubo. Hic eduxit illos
faciēs prodigia ⁊ signa in terra egypti
⁊ in rubro mari: ⁊ in deserto
annis q̄draginta. Hic est moyses
q̄ dixit filijs israel. Prophetā suscita= Deut.18.c.
bit vobis deus de fratribus
vr̄is tanq̄ me: ipsuz audietis. Hic ē q̄
fuit in ecclesia in solitudine cū angelo
qui loquebatur ei in monte sina
⁊ cū patrib9 nostris q̄ accepit verba
vite dare nobis. Cui noluerūt obedire
patres nostri: sed repulerunt
⁊ auersi sunt cordibus suis in
egyptum: dicētes ad aaron. Fac nobis Exo.32.a.
deos qui precedant nos. Moysi enim
huic q̄ eduxit nos de terra egypti
nescimus quid factum sit ei. Et
vitulū fecerunt in diebus illis: et
obtulerūt hostiam simulacro: ⁊ letabāt
in operibus manuū suarum. Conuertit
aūt deus: ⁊ tradidit eos seruire
militie celi: sicut scriptum est F
in libro prophetarū. Nunquid victimas Amos.5.a
aut hostias obtulistis mihi annis q̄dra
ginta in deserto domus israel? Et su=
scepistis tabernaculuz moloch: ⁊ sidus
dei vestri rephan figuras quas fecistis
adorare eas: ⁊ transferam vos
trās babylonē. Tabernaculū testimonij Exo.25.d
fuit cū patribus nostris in deserto
sicut disposuit illis de9 loquēs ad moy=
sen: vt faceret illū s̄m formā quā vide=
rat. Quō ⁊ iduxerūt suscipiētes p̄res nr̄i
cū iesu in possessionem gentium
quas expulit deus a facie
patrū nostrorꝝ vsq3 i dieb9 dauid: Qui
inuenit gratiam ante deū: ⁊ petijt
vt iueniret tabernaculū d̄o iacob. Sa
lomon āt edificauit illi domū. Sed non
excelsus in manufactis habitat: sicut p̄

θώς ὁ προφήτης λέγει. ὁ οὐρανός μοι θρό-
νος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῖ-
ον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ
τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου. οὐχὶ ἡ
χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα. σκληρο-
τράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀν-
τιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τί-
να τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες
ὑμῶν. καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεί-
λαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ
νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε,
οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγ-
γέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. ἀκούοντες δὲ ταῦ-
τα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔ-
βρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. ὑπάρχων
δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς
τὸν οὐρανὸν εἶδε δόξαν θεοῦ, καὶ ἰησοῦν ἑ-
στῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. καὶ εἶπεν. ἰδοὺ
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα
τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συ-
νέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμο-
θυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς
πόλεως ἐλιθοβόλουν, καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέ-
θεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας
νεανίου τοῦ καλουμένου σαύλου. καὶ ἐλι-
θοβόλουν τὸν στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ
λέγοντα. κύριε ἰησοῦ δέξαι τὸ πνεῦμά
μου. θεὶς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξε φωνῇ μεγά-
λῃ. κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν
ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Cap. 8.

Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει
αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν ἱε-
ροσολύμοις, πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ
τὰς χώρας τῆς ἰουδαίας καὶ σαμαρείας πλὴν
τῶν ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν στέφα-
νον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπε-
τὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. σαῦλος δὲ ἐλυμαίνε-
το τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευ-
όμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας πα-
ρεδίδου εἰς φυλακήν. οἱ μὲν οὖν διασπα-
ρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λό-
γον. φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς
σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.
προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑ-
πὸ τοῦ φιλίππου ὁμοθυμαδὸν, ἐν τῷ ἀκού-
ειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
πολλῶν γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκά-
θαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο. πολ-
λοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύ-

prophetam dicit. Celum mihi sedes est: Esaie.66
terra autem scabellum pedum meorum. Quam
domum edificabitis mihi: dicit dominus: aut
quis locus requietionis mee est: Nonne
manus mea fecit hec omnia: Dura ceruice
et incircuncisi cordibus et
auribus: vos semper spiritui sancto restitistis:
sicut patres vestri ita et vos. Quem
prophetarum non sunt persecuti patres
vestri: Et occiderunt eos qui prenunciabant
de aduentu iusti: cuius
vos nunc proditores et homicide fuistis:
qui accepistis legem in dispositione ange-
lorum: et non custodistis. Audientes autem hec supra.6.d.
dissecabantur cordibus suis: et stridebant
dentibus in eum. Cum autem esset
plenus spiritu sancto: intendens in
celum vidit gloriam dei: et iesum stantem
a dextris virtutis dei. Et ait. Ecce Mar.16.
video celos apertos: et
filium hominis stantem a dextris virtutis
dei. Exclamantes autem voce magna continue-
runt aures suas: et impetum fecerunt vnanimi-
ter in eum. Et eiicientes eum extra 3.Re.21.d / Infra.22.c
ciuitatem lapidabant: et testes deposuerunt
vestimenta sua secus pedes
adolescentis: qui vocabatur saulus. Et la-
pidabant stephanum inuocantem et
dicentem. Domine iesu suscipe spiritum
meum. Positis autem genibus clamauit vo-
ce magna dicens. Domine ne statuas illis
hoc peccatum. Et cum hoc dixisset obdormi-
uit in domino. Cap. 8.

Saulus autem erat consentiens neci
eius. Facta est autem in illa die
persecutio magna in ecclesia que erat hiero-
solymis: et omnes dispersi sunt per
regiones iudee et samarie: preter
apostolos. Curauerunt autem stephanum
viri timorati: et fecerunt planctum
magnum super eum. Saulus vero deuasta- Infra.9.a
bat ecclesiam per domos intrans
et trahens viros ac mulieres tradebat
in custodiam. Igitur qui dispersi erant
pertransibant euangelizantes verbum dei.
Philippus autem descendens in ciuitatem
samarie predicabat illis christum:
Intendebant autem turbe his que a
philippo dicebantur: vnanimiter audientes
et videntes signa que faciebat.
Multi enim eorum qui habebant spiritus immundos
clamantes voce magna exibant. Multi
autem paralytici et claudi curati sunt.

θησαν καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ. ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι σίμων προϋπήρ
χεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθ=
νος τῆς σαμαρείας, λέγων εἶναί τινά ἑαυτὸν
μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕ
ως μεγάλου λέγοντες, οὗτός ἐστιν ἡ δύνα=
μις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ,
διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέ
ναι αὐτούς. ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ φιλίππῳ
εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβα
πτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ σίμων
καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσ
καρτερῶν τῷ φιλίππῳ. θεωρῶν τε δυνάμεις
καὶ σημεῖα μεγάλα γινόμενα ἐξίστατο. ἀκού
σαντες δὲ οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀ
πέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν πέτρον καὶ ἰωάν
νην. οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐ
τῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα ἅγιον. οὔπω γὰρ
ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός. μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυ
ρίου ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐ
τούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. θεασάμε
νος δὲ ὁ σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χει
ρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅ
γιον, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα λέγων.
δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν
ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. τὸ ἀργύριόν
σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρε
ὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσ=
θαι. οὐκ ἔστι σοὶ μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λό
γῳ τούτῳ. ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖ
α ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς
κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ εἰ
ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας
σου. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον
ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ σίμων
εἶπε. δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύρι
ον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. οἱ
μὲν οὖν διαμαρτυρόμενοι καὶ λαλήσαντες
τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεψαν εἰς ἱε=
ρουσαλήμ, πολλάς τε κώμας τῶν σαμαρει=
τῶν εὐηγγελίσαντο. ἄγγελος δὲ κυρίου ἐ=
λάλησε πρὸς φίλιππον λέγων. ἀνάστηθι καὶ
πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν
καταβαίνουσαν ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς γάζαν,
αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ
ἰδοὺ ἀνὴρ αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης καν
δάκης τῆς βασιλίσσης αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πά
σης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνή
σων εἰς ἱερουσαλήμ, ἦν τε ὑποστρέφων καὶ κα

Factũ eſt ergo gaudiũ magnũ ĩ illa ci B
uitate. Uir aũt q̃dã noĩe ſimon qui ante
fuerat in ciuitate magus ſeducẽs gentẽ
ſamarie: dicẽs ſe eſſe aliquem ⌈ vſq; ad
magnũ: cui auſcultabãt oẽs a minimo
maximũ dicentes: hic eſt virtus
dei q̃ vocat magna. Attẽdebãt aũt eũ:
ꝓꝑ qđ multo tꝑe magicis ſuis demẽtaſ=
ſet eos. Cũ vero credidiſſent philippo
euangelizanti de regno
dei et noĩe ieſu chriſti: baptizabantur
viri ac mulieres. Tunc ſimon
τ ipſe credidit: τ cũ baptizatus eẽt adhe
rebat philippo. Uidẽs ẽt ſigna τ virtu
tes maxias fieri: ſtupẽs ãmirabat. Cũ
aũt audiſſẽt apl'i q̃ erãt ĩ hieroſolymis q̃
recepiſſet ſamaria verbum dei: miſerũt
ad eos Petrum τ Johannem. C
Qui cũ veniſſent orauerunt pro ipſis:
vt acciperẽt ſpũm ſanctum. Nõdũ eñi
in quenꝙ̃ illorum ſuperuenerat: ſed
baptizati tm̃ erant in nomine domini
ieſu. Tũc iponebãt manus ſuper illos:
τ accipiebãt ſpũm ſanctũ. Cũ vidiſſet
autem ſimon q̃ per impoſitionẽ man⁹
apoſtolorũ daretur ſpiritus ſanctus:
obtulit eis pecuniam dicens.
Date τ mihi hãc poteſtatem: vt cuicun
q; iipoſuero man⁹ accipiat ſpũ ſanctũ.
Petrus autem dixit ad eũ. Pecunia
tua tecũ ſit in ꝑditionem: q̃m donum
dei exiſtimaſti pecunia poſſideri.
Nõ eſt eñi tibi pars neq; ſors in ſermo D
ne iſto. Cor enim tuum non eſt rectum
coram deo. Penitentiã itaq; age ab
hac nequitia tua: τ roga deum ſi
forte remittat tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle eñi amaritudinis τ obliga
tiõe iniq̃tatis video te eẽ. Rñdẽs aũt ſi=
mõ dixit. Precamini vos ꝑ me ad do
minũ vt nihil veniat ſuꝑ me hoꝝ q̃ dixi
ſtis. Et illi q̃dẽ teſtificati τ locuti
xbũ dei redibãt hieroſolymã:
τ multis regionibus ſamaritanorum
euãgelizabãt. Angelus aũt dñi locut⁹ ẽ
ad philippum dicens. Surge τ
vade contra meridianum: ad viam
q̃ deſcẽdit ab hieruſalem in gazã:
hec eſt deſerta. Et ſurgẽs abijt. Et E
ecce vir ethiops eunuchus potens can
dacis regine ethiopũ qui erat ſuꝑ oẽs
gazas eius venerat adorare
in hierl'm: τ reuertebatur ſedens

θήμενος επί τού άρματος αυτού, ανεγίνωσ
κε τόν προφήτην ησαΐαν. είπε δε τό πνεύμα
τώ φιλίππω. πρόσελθε και κολλήθητι τώ άρ
ματι τούτω. προδραμών δε ο φίλιππος ή=
κουσεν αυτού αναγινώσκοντος τόν προφή=
την ησαΐαν, και είπεν. άραγε γινώσκεις α α
ναγινώσκεις. ο δε είπε. πως γαρ αν δυναί=
μην, εάν μη τις οδηγήση με. παρεκάλεσε τε
τόν φίλιππον αναβάντα καθίσαι συν αυτώ.
η δε περιοχή της γραφής ην ανεγίνωσκεν
ην αύτη. ως πρόβατον επί σφαγήν ήχθη,
και ως αμνός εναντίον τού κείροντος αυτόν
άφωνος, ούτως ουκ ανοίγη τό στόμα αυ=
τού. εν τη ταπεινώσει αυτού η κρίσις αυτού
ήρθη. την δε γενεάν αυτού τις διηγήσεται.
ότι αίρεται από της γης η ζωή αυτού. απο
κριθείς δε ο ευνούχος τώ φιλίππω είπε. δέ
ομαί σου περί τίνος ο προφήτης λέγει τού
το, περί εαυτού η περί ετέρου τινός. ανοί
ξας δε ο φίλιππος τό στόμα αυτού και αρ=
ξάμενος από της γραφής ταύτης, ευηγγελί=
σατο αυτώ τόν ιησούν. ως δε επορεύον=
το κατά την οδόν, ήλθον επί τι ύδωρ, και
φησίν ο ευνούχος. ιδού ύδωρ, τι κωλύει
με βαπτισθήναι.
και εκέλευσε στήναι τό άρμα
και κατέβησαν αμφότεροι εις τό ύδωρ ο τε
φίλιππος και ο ευνούχος, και εβάπτισεν αυ
τόν. ότε δε ανέβησαν εκ τού ύδατος, πνεύ=
μα κυρίου ήρπασε τόν φίλιππον, και ουκ εί
δεν αυτόν ουκέτι ο ευνούχος. επορεύετο
γαρ την οδόν αυτού χαίρων. φίλιππος δε
ευρέθη εις άζωτον, και διερχόμενος ευηγγε
λίζετο τας πόλεις πάσας έως τού ελθείν αυ
τόν εις καισάρειαν. Cap.9.
Ο δε σαύλος έτι εμπνέων απειλής και
φόνου εις τους μαθητάς τού κυρίου προ
σελθών τώ αρχιερεί, ητήσατο παρ αυτού ε
πιστολάς εις δαμασκόν προς τας συναγω
γάς, όπως εάν τινάς εύρη της οδού όντας
άνδρας τε και γυναίκας, δεδεμένους αγά=
γη εις ιερουσαλήμ. εν δε τώ πορεύεσθαι, ε
γένετο αυτόν εγγίζειν τη δαμασκώ. και εξαί
φνης περιήστραψεν αυτόν φως από τού ου
ρανού, και πεσών επί την γην ήκουσε φω=
νήν λέγουσαν αυτώ. σαούλ σαούλ τι με δι
ώκεις. είπε δε. τις ει κύριε. ο δε κύριος εί=
πεν. εγώ ειμί ιησούς, ον συ διώκεις. αλλά α
νάστηθι και είσελθε εις την πόλιν, και λα=
ληθήσεταί σοι τι σε δει ποιείν. οι δε άν

supra currum suum: legensq;
esaiam prophetam. Dixit autem spūs
philippo. Accede ꝛ adiūge te ad currū
istū. Accurrens aūt philippus audiuit
eum legentem esaiam prophetam:
ꝛ dixit. Putasne itelligis que legis?
Qui ait. Et quomodo possum:
si nō aliqs ostēderit mihi. Rogauit q;
philippū vt ascenderet ꝛ sederet secum.
Locus aūt scripture quā legebat
erat hic. Tāq̄ ouis ad occisionē ductꝰ Esaie.53.
est: ꝛ sicut agnus coram tondente se
sine voce: sic nō aperuit os suum.
In humilitate iudiciu; eius
sublatū ē. Generationē eiꝰ qs enarra=
bit? Qm̄ tollet de terra vita eiꝰ. Rn̄dēs
aūt eunuchus dixit philippo. Obsecro
te: de quo propheta dicit hoc?
de se an de aliquo alio? Aperiens
autem philippus os suum ꝛ incipiens
a scriptura ista: euangelizauit
illi iesum. Et dum irent
p viam venerunt ad quandā aqua;: et
ait eunuchus: ecce aqua. Quis phibet Infr.10.d.
me baptizari? Dixit āt philippꝰ. Si cre
dis ex toto corde: licet. Et rn̄dēs ait. Credo
filiū dei esse iesū xp̄m.
Et iussit stare currum.
Et descenderunt vterq; in aquam
philippꝰ ꝛ eunuchꝰ ꝛ baptizauit eum.
Cū autem ascēdissēt de aqua: spiritus
dn̄i rapuit philippū: ꝛ ampliꝰ nō vidit
eum eunuchus. Ibat
ei p viā suā gaudēs. Philippꝰ autem
iuētꝰ ē i azoto: ꝛ ptrāsiē; euāgelizabat
ciuitatibus cūctis donec veniret
cesaream. Ca.9.
Saulus adhuc spirans minaru; et
cedis in discipulos dn̄i accessit Infra.22.a.
ad pncipē sacerdotū: ꝛ petijt ab eo epi
stolas in damascū ad synagogas:
vt si quos inuenisset huiꝰ vie supra.8.a.
viros ac mulieres vinctos pduceret
in hierl;. Et cū iter faceret: contigit vt
appropinquaret damasco. Et subito
circūfulsit eu; lux de celo:
ꝛ cadens in terram audiuit vocem
dicētē sibi. Saule saule qd me psequis. Infra.22.b. 1.Cor.15.b
Qui dixit. Quis es dn̄e. Et ille. Ego Gala.1.c
sū iesus: quē tu psequis. Durū ē tibi ꝯtra
stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs dixit
Dn̄e qd me vis facere? Et dominꝰ ad eu;.
Surge ꝛ ingredere ciuitatē: ꝛ ibi dicet
tibi qd te oporteat facere. Uiri aūt illi

λρες / οι συμολεύομτες αυτῷ, ειστήκεισαμ
εμμεοί, ακούομτες μεμ / Της φωμήσ μηλέμα
λε θεωρούμτες. ηγέρεη λε / ο σαύλος αωό
/ Της γησ, αμεωγμέμωμ λε / Τωμ οφθαλμώμ
αυτού ουλέμα έβλεπε. Χειραγωγούμτες λε
αυτόμ, εισήγαγομ εις λαμασκόμ. και ημ η=
μέρας Τρεις μη βλέωωμ και ουκ έφαγεμ,
ουλέ έωιεμ. ημ λε Τις μαθητής εμ λαμασκώ
ομόματι αμαμίας, και είπε ωρος αυτόμ / ο κύ
ριοσ εμ οράματι. αμαμία. ο λε είπεμ. ιλού ε=
γώ κύριε. / ο λε κύριος ωροσ αυτόμ. αμα=
στάσ ωορεύθητι επί / Τημ ρύμημ / Τημ καλου=
μέμημ ευθείαμ, και ζήτησομ εμ οικία ιούλα
σαύλομ ομόματι Ταρσέα. ιλού γαρ ωρο=
σεύΧεται. και είλεμ εμ οράματι άμλρα ομό=
ματι αμαμίαμ εισελθόμτα και επιθέμτα αυτῷ
Χείρα όωωσ αμαβλέψη. απεκρίθη λε αμα=
μίας. κύριε ακήκοα αωό ωολλώμ ωερί / Του
αμλρός Τούτου, όσα κακά εωοίησε / Τοις α=
γίοις σου εμ ιερουσαλήμ. και ώλε έΧει ε=
ξουσίαμ ωαρά / Τωμ αρΧιερέωμ λήσαι ωάμ=
τας / Τους επικαλουμέμους / Το όμομα σου.
είπε λε ωροσ αυτόμ / ο κύριοσ. πορεύου ότι
σκεύος εκλογής μοι εστίμ ούτος, / Του βασ=
τάσαι / Το όμομα μου εμώπιομ εθμώμ και βασι
λέωμ υιώμ Τε ισραήλ. εγώ γαρ υπολείξω
αυτῷ όσα λει αυτόμ υπέρ / Του ομόματοσ
μου ωαθείμ. αωήλθε λε αμαμίας, και εισήλ=
θεμ εις / Τημ οικίαμ, και επιθείς επ αυτόμ / Τας
Χείρας είπε. σαούλ αλελφέ / ο κύριος απέσ
ταλκε με ιησούς ο οφθείσ σοι εμ / Τη ολῷ
η ήρΧου, όπως αμαβλέψης και ωλησθήσ
πμεύματος αγίου. και ευθέως απέπεσομ α=
πό / Τωμ οφθαλμώμ αυτού ωσεί λεπίλες, αμέ
βλεψε Τε ωαραΧρήμα. και αμαστάς εβαω=
τίσθη, και λαβώμ Τροφήμ εμίσΧυσε. εγέμετο
λε / ο σαύλος μετά / Τωμ εμ λαμασκώ μαθη=
τώμ ημέρας Τιμάς. και ευθέως εμ / Ταις συμα
γωγαίς εκήρυσσε / Τομ Χριστόμ, ότι ούτος ε
στίμ / ο υιός / Του θεού. εξίσταμτο λε πάμτες / οι
ακούομτες, και έλεγομ. ουΧ ούτος εστίμ / ο
ωορθήσας εμ ιερουσαλήμ / Τουσ εωικα=
λουμέμουσ / Το όμομα Τούτο, και ώλε εισ
Τούτο ελελύθει, ίμα λελεμέμους αυ=
τούσ αγάγη εωί / Τουσ αρΧιερείσ. ωαύλοσ
λε μάλλομ εμελυμαμούτο, και συμέ=
Χεε / Τουσ ιουλαίουσ / Τουσ κατοικούμτασ
εμ λαμασκώ, συμβιβάζωμ ότι ούτοσ ε=
στίμ / ο Χριστός. ωσ λε εωληρούμτο η=
μέραι ικαμαί συμεβουλεύσαμτο / οι ιου=
λαίοι αμελείμ αυτόμ. εγμώσθη λε / Τω
σαύλω / η εωιβουλή αυτώμ. ωαρετή=
ρουμ Τε / Τας ωύλας ημέρας Τε και μυκ=

qui comitabantur cum eo stabant
stupefacti: audiētes quidē vocē neminem
aūt videntes. Surrexit aūt Saulus de
terra: apertisqꝫ oculis
nihil videbat. Ad manus autem
illū trahētes: ītroduxerūt damascū. Et
trib9 dieb9 nō vidēs τ nō mā⌊ erat ibi
ducauit neqꝫ bibit. Erat āt qdā disci=
pul9 damasci noīe ananias. Et dixit ad
illū ī visu dn̄s. Anania. At ille ait. Ec
ce ego domie. Et dn̄s ad eū. Surge τ
vade in vicum qui vocatur
rectus: τ quere in domo iude
saulū noīe tarsensem. Ecce enim orat.
Et vidit virum Ananiam nomine
introeuntem τ imponentem sibi
man9 vt visuꝫ recipiat. Rn̄dit aūt ana
nias. Domine audiui a multis de — C
viro hoc quanta mala fecerit sanctis
tuis in hierl̄m. Et hic habet potestatē — u. Hic i gr. aduer. loci.
a pncipibus sacerdotū alligandi omnes
qui inuocant nomen tuum.
Dixit aūt ad eū dn̄s. Uade quoniam
vas electionis est mihi iste: vt portet
nomen meū coram gentibus τ regibus
τ filijs israel. Ego enim ostendaꝫ
illi: quanta oporteat eum pro nomine
meo pati. Et abijt ananias τ introiuit
in domum: τ imponens ei
manus dixit. Saule frater dn̄s misit
me iesus: qui apparuit tibi in via
qua veniebas: vt videas τ implearis
spū sancto. Et confestiꝫ ceciderunt ab
oculis ei9 tanq̄ squame: τ visū recepit.
Et surgēs baptizatus est:
τ cū accepisset cibū cōfortatus est. Fuit — D
aūt cū discipulis q erant damasci per
dies aliquot. Et ꝯtinuo ingressus ī si=
nagogas p̄dicabat iesum: qm̄ hic est
filius dei. Stupebant autem omnes
q eū audiebāt τ dicebāt. Nōne hic est
q expugnabat in hierl̄m eos q inuoca
bant nomen istud? Et huc ad
hoc venit: vt vinctos illos
duceret ad prīcipes sacerdotū. Saulus
aūt multo magis ꝯualescebat τ ꝯfunde=
bat iudeos qui habitabant
damasci: affirmās qm̄ hic est
christus. Cū autem implerentur dies
multi ꝯciliuꝫ fecerunt in vnum iudei: vt
eū interficerent. Note autem facte sunt
saulo insidie eorum. Custodiebant — 2.Cor.11.g.
autem τ portas die ac nocte:

τός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. λαβόντες δὲ
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς καθῆκαν διὰ τοῦ
τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι. παραγε
νόμενος δὲ ὁ σαῦλος εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπειρά
το κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς, καὶ πάντες ἐ=
φοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ
μαθητής. βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν
ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγή=
σατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν κύρι=
ον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν δα
μασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος
εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. ἐλάλει τε καὶ
συνεζήτει πρὸς τοὺς ἑλληνιστάς, οἱ δὲ ἐπε
χείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ
ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς καισάρειαν,
καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς ταρσόν. αἱ μὲν
οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς ἰουδαίας καὶ
γαλιλαίας καὶ σαμαρείας εἶχον εἰρήνην, οἱ
κοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβῳ τοῦ
κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύ
ματος ἐπληθύνοντο. ἐγένετο δὲ πέτρον
διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ
πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας λύ=
δαν. εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινὰ αἰνέαν ὀνό=
ματι ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββά
τῳ, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ πέτρος. αἰνέα, ἰᾶταί σε ἰησοῦς ὁ χριστός.
ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως
ἀνέστη. καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι=
κοῦντες λύδδαν καὶ τὴν σαρωνάν, οἵτινες ἐπέ
στρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον. ἐν ἰόππῃ δέ τις ἦν
μαθήτρια ὀνόματι ταβιθά, ἣ διερμηνευομέ
νη λέγεται δορκάς. αὕτη ἦν πλήρης ἀγα=
θῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγέ
νετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν
αὐτὴν ἀποθανεῖν. λούσαντες δὲ αὐτήν,
ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης λύ
δης τῇ ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅ
τι πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύ
ο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες
μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. ἀνασ=
τὰς δὲ πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς. ὃν πα=
ραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον,
καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαί
ουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμά
τια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ δορκάς.
ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ πέτρος, θεὶς
τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέ=
ψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε. ταβιθὰ ἀνά=
στηθι. ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,

ut eũ interficerent. Accipientes autem 2.Cor.11.
eũ discipuli nocte per murũ dimiserũt eũ
summittẽtes in sporta. Cũ autem venisset
in hierusalem temptabat
se iungere discipulis: et omnes timebãt
eum: non credentes quod esset
discipulus. Barnabas aũt apphẽsũ illuz
duxit ad apostolos et narrauit
illis quomodo in via vidisset dominuz:
et quia locutus est ei: et quõ in damasco
fiducialiter egerit in nomine
iesu. Et erat cuz illis intrans et exiens
in hierusalem fiducialiter agens in
noie dñi. Loquebat quoqz gẽtibus et
disputabat cũ grecis: illi aũt querebant
occidere eum. Quod cum cognouissent
fratres: deduxerunt eum cesaream
et dimiserunt tarsuz. Ecclesia quidẽ
per totam iudeam et
galileã et samariã hẽbat pacẽ et edifica
batur ambulans in timore
domini et consolatione sancti spiritus
replebat. Factũ est aũt vt petrus duz
transiret vniuersos deueniret
ad sanctos qui habitabant lyde.
Inuenit ãt ibi hoiez quẽdã noie eneã:
ab annis octo iacentem in grabbato:
qui erat paralyticus. Et ait illi
petrus. Enea: sanet te dñs iesus xps.
Surge et sterne tibi. Et continuo supra.3.a.
surrexit. Et viderunt eũ oẽs q habita
bant lyde et sarone: qui conuersi sunt
ad dominum. In ioppe autẽ fuit qdã
discipula noie thabita: que iterpretata
dr dorcas. Hec erat plena opib9 bõis
et elemosynis quas faciebat. Factũ est
autem in diebus illis: vt infirmata
moreretur. Quam cum lauissent:
posuerũt eã i cenaculo. Cũ ãt ppe esset
lyda ab ioppe: discipuli audientes qz
petrus esset in ea miserunt duos
viros ad euz rogantes:
ne pigriteris venire vsqz ad nos. Exur
gẽs ãt petr9 venit cũ illis. Et cũ adue= B
nisset: duxerunt illum in cenaculum:
et circũsteterunt illum oẽs vidue flentes
et ostendentes ei tunicas et vestes
quas faciebat illis dorcas.
Eiectis aũt oib9 foras: petrus ponẽs
genua orauit: et conuersus
ad corpus dixit. Tabitha surge.
Et illa aperuit oculos:

καὶ ἰδοῦσα τὸν πέτρον ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ
αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν. φωνήσας δὲ
τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐ
τὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς
ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύ=
ριον. ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν
ἐν ἰόππῃ παρά τινι σίμωνι βυρσεῖ. Cap.10.
Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν καισαρείᾳ ὀνόματι κορ
νήλιος ἑκατοντάρχης, ἐκ σπείρης τῆς κα
λουμένης ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος
τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποι=
ῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ. καὶ
δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, εἶδεν ἐν ὁρά
ματι φανερῶς ὡς ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας
ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν,
καὶ εἰπόντα αὐτῷ. κορνήλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας
αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπε. τί ἐστι
κύριε. εἶπε δὲ αὐτῷ. αἱ προσευχαί σου καὶ
αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυ
νον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον εἰς
ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι σίμωνα τι
νά ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος. οὗτος ξενίζεται πα
ρά τινι σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ
θάλασσαν.
ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λα
λῶν τῷ κορνηλίῳ, φωνήσας δύο τῶν οἰκε=
τῶν αὐτοῦ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προ
σκαρτερούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος αὐ=
τοῖς ἅπαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς ἰόππην.
τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων
καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη πέτρος
ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκ=
την. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελε γεύ=
σασθαι. παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπε
σεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐ=
ρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐ=
τὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν
ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς
γῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα τῆς
γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πε
τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς
αὐτόν. ἀναστάς πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.
ὁ δὲ πέτρος εἶπε. μηδαμῶς κύριε, ὅτι
οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρ=
τον. καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν
ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο
δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ
σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ δι
ηπόρει ὁ πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδε, καὶ
ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ κορ
νηλίου διερωτήσαντες καὶ μαθόντες τὴν οἰκί
αν σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, καὶ

& viso petro resedit. Dans autem
illi manum erexit eam: & cum vocasset
sanctos & viduas: assignauit eam
viuā. Notū aūt factū est per vniuersā
ioppen: & crediderūt multi in domino.
Factū est aūt vt dies multos moraret in
ioppe apd simonē qndā coriariū. Ca.10
Vir aūt qdā erat in cesarea noīe cor A
nelius centurio cohortis que dicit
italica: religiosus & timens
deum cum omni domo sua: faciens
elemosynas multas plebi: &
deprecās deū semper. Is vidit in visu
manifeste quasi hora diei nona
angelum dei introeuntem ad se:
& dicētē sibi. Corneli. At ille intuens
eū timore correptus dixit. Quis es
dñe? Dixit aūt illi. Orationes tue et Thob.12.c.
elemosyne tue ascēderunt in memoriā
in conspectu dei. Et nūc mitte viros in Ji.1.a.
ioppen: & accersi simonē quendā
q cognominat petrus. Hic hospitat apd
simonē qndā coriariū: cuius ē domus iux
ta mare. Hic dicet tibi qd te oporteat face
re. Et cū discessisset angelus q loqbat B
illi: vocauit duos domesticos
suos et militē metuētē dñm: ex
his qui illi parebāt. Quibus cū narrasset
omnia: misit illos in ioppen.
Postera autē die iter illis facientibus
& appropīquātibus ciuitati: ascēdit petrus
in superiora vt oraret circa horā sextam.
Et cū esuriret voluit gustare.
Parantibus autem illis: cecidit
sup eum mentis excessus. Et vidit celū
apertum: & descendens
vas quoddā velut lintheū magnū qtuor
initiis summitti de celo in
terrā: in quo erāt omnia quadrupedia
& serpentia terre & volatilia
celi. Et facta est vox ad
eum. Surge petre: occide et manduca.
Ait aūt petrus. Absit domine: qr
nunqȝ māducaui oē cōe aut immundū. Eze.4.d.
Et vox iterum secundo ad eū. Quod
deus purificauit: tu cōe ne dixeris. C
Hoc factū est per ter. Et statim receptū est
vas in celū. Et dū intra se hesitaret
petrus quid nā esset visio quam vidisset:
ecce viri qui missi erant a cornelio
inquirentes domum
simonis: astiterunt ad ianuam: et

φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο, εἰ σίμων ὁ ἐπικα-
λούμενος πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. τοῦ δὲ
πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράμα-
τος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα. ἰδοὺ ἄνδρες
τρεῖς ζητοῦσί σε. ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμε
νος, διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. κατα-
βὰς δὲ πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀπε
σταλμένους ἀπὸ τοῦ κορνηλίου, εἶπε πρὸς
αὐτούς. ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε. τίς ἡ αἰ
τία δι' ἣν πάρεστε. οἱ δὲ εἶπον. κορνήλιος ἑ
κατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος
τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ
ἔθνους τῶν ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγ
γέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶ
κον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.
εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. τῇ δὲ
ἐπαύριον ὁ πέτρος ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καὶ
τινὲς τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ ἰόππης συ-
νῆλθον αὐτῷ. καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον εἰς
τὴν καισάρειαν. ὁ δὲ κορνήλιος ἦν προσδο-
κῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγε
νεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ὡς
δὲ ἐγένετο ἐλθεῖν τὸν πέτρον, συναντήσας
αὐτῷ ὁ κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας
προσεκύνησεν. ὁ δὲ πέτρος ἤγειρεν αὐ-
τὸν λέγων. ἀνάστηθι, κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρω-
πός εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθε, καὶ
εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, ἔφη τε
πρὸς αὐτούς. ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμι
τόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προ-
σέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ. καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδει-
ξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρω
πον, διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμ
φθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμ
ψασθέ με. καὶ ὁ κορνήλιος ἔφη. ἀπὸ τετάρ-
της ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νη
στεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμε
νος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐ-
νώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ φησί. κορ
νήλιε εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐ
λεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς ἰόππην καὶ μετακάλε
σαι σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται πέτρος. οὗτος
ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ σίμωνος βυρσέως παρὰ
θάλασσαν, ὃς παραγενόμενος λαλήσει
σοι. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε
καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν
πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν,
ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑ-
πὸ τοῦ θεοῦ. ἀνοίξας δὲ πέτρος τὸ στόμα
εἶπεν. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ
ἔστι προσωπολήπτης ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παν-

cū vocassēt: interrogabāt: si simō q cogno
minat petrus: illic haberet hospitiū. Pe
tro autem cogitante de visione:
dixit spiritus ei. Ecce viri
tres querunt te. Surge itaqȝ ⁊ descēde
⁊ vade cum eis: nihil dubitans:
quia ego misi illos. Descendens
autem petrus ad viros
dixit.
Ecce ego sū quē q̄ritis. Que causa est
pp quā venistis? Qui dixerūt. Corneli
us centurio vir iustus ⁊ timens D
deū: ⁊ testimoniū hn̄s ab vniuersa
gente iudeorum: responsuȝ accepit ab Luce.1.d.
angelo sancto accersiri te in domum
suam ⁊ audire verba abs te.
Introducēs ergo eos recepit hospitio.
Sequēti āt die surgēs ꝑfect⁹ ē cū illis:
⁊ quidā ex fratribus ab ioppe comitati
sūt eū. Altera āt die introiuit
Cesaream. Cornelius vero expectabat
illos: conuocatis cognatis
suis ⁊ necessariis amicis. Et factū ē cū
introisset petrus: obuius venit
ei cornelius: ⁊ procidens ad pedes eius
adorauit eū. Petr⁹ vero eleuauit eum
dicens. Surge: ⁊ ego ipse homo
sum. Et loquēs cū illo intrauit: ⁊
inuenit multos q̄ ꝯuenerāt: dixit q̄
ad illos. Vos scitis quō abominatum
sit viro iudeo cōiungi aut accedere ad
alienigenā. Sed mihi ostendit deus E
neminē cōeȝ aut immūdū dicere hoīeȝ:
ꝓp qd̄ sine dubitatiōe veni accersit⁹.
Interrogo ergo quam ob cāȝ accersistis
me. Et corneli⁹ ait. A nudius quarta
die vsqȝ ad hanc horam orans eram
hora nona
in domo mea: ⁊ ecce vir stetit ante
me in veste candida: ⁊ ait. Corneli
exaudita est oratio tua ⁊ elemosyne
tue commemorate sunt in conspectu
dei. Mitte ergo in ioppen ⁊ accersi
simonē: qui cognominat petrus. Hic
hospitat in domo simonis coriarij iuxta
mare.
Confestim ergo misi ad te: ⁊ tu
bene fecisti veniendo. Nunc ergo
omnes nos in cōspectu tuo adsumus:
audire oia quecunqȝ tibi pcepta sunt a
dño. Aperiēs āt petrus os suum
dixit. In veritate comperi: quia non Roma.2.b.
est psonaȝ acceptor deus: sed in omni Ephe.6.b. Col.3.d.

τί ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμε=
νος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστί. τὸν λό
γον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, εὐαγγε
λιζόμενος εἰρήνην διὰ ἰησοῦ χριστοῦ. οὗτος
ἐστὶ πάντων κύριος. ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενό=
μενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας, ἀρξάμε
νον ἀπὸ τῆς γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐκήρυξεν ἰωάννης· ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρέτ,
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ
δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος
πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν
ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν ἰουδαίων καὶ ἐν ἱερου
σαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύ=
λου. τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι οὐ παν
τὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχει=
ροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συ=
νεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀ=
ναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν
πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ἔτι λαλοῦντος τοῦ
πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦ
μα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν
λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πισ
τοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ
ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέ=
χυται. ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώ
σσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀ=
πεκρίθη ὁ πέτρος. μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι
δύναταί τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους,
οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς
καὶ ἡμεῖς. προσέταξέ τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ. τότε ἠρώ
τησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς. Cap̃.11.

Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ=
φοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν ἰουδαίαν, ὅτι καὶ
τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. καὶ
ὅτε ἀνέβη πέτρος εἰς ἱεροσόλυμα διεκρίνον
το πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες. ὅ
τι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλ
θες καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ἀρξάμενος δὲ ὁ πέ
τρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς, λέγων. ἐγὼ
ἤμην ἐν πόλει ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα καταβαῖνον σκεῦος
τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις
ἐμοῦ. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον

gente qui timet eum et operatur ∞∞ — 1.Pe.1.c. Jaco.2.b.
iuſtitiã: acceptus eſt illi. Verbum ∞∞
miſit deus filijs iſrael annuncians ∞∞ — F
pacem per ieſum chriſtum. Hic ∞∞
eſt oim̃ dñs. Uos ſcitis quod factũ eſt
verbũ ꝑ vniuerſã iudeã. Incipiẽs eñ
a galilea poſt baptiſmum ∞∞∞∞
qd̃ ꝑdicauit Johãnes ieſum a nazareth:
quõ vnxit eum deus ſpiritu ſancto ⁊ ∞
virtute: q̃ ptrãſijt bñfaciẽdo ⁊ ſanãdo
omnes oppreſſos a ∞∞∞∞∞
diabolo: qm̃ deus erat cum illo. Et — ſupra.1.a.
nos teſtes ſumus omniũ que fecit ∞∞
in regione iudeorum ⁊ hieruſalem: ∞
quem occiderunt ſuſpendentes in ligno.
Hunc deus ſuſcitauit tertia die ∞∞ — ſup̃.2.b.
⁊ dedit eũ manifeſtum fieri non omni
populo: ſed teſtibus preordinatis ∞∞
a deo: nobis qui manducauimus ∞∞
⁊ bibimꝰ cum illo poſtq̃ʒ reſurrexit ∞∞
a mortuis. Et precepit ∞∞∞∞
nobis ꝑdicare populo: ⁊ teſtificari ∞
qꝛ ipſe eſt qui conſtitutus eſt a deo ∞
iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Huic omnes — G
ꝓphete teſtimoniũ ꝑhibẽt remiſſionẽ pe
catorum accipere per nomẽ eius omnes
qui credunt in eum. Adhuc loquente
petro verba hec: cecidit ſpiritus ∞∞
ſanctus ſuper omnes qui audiebãt ∞∞
vbũ. Et obſtupuerũt ex circũciſiõe fide
les qui venerãt cũ petro: qꝛ et in ∞∞
nationes gratia ſpũs ſancti effuſa eſt.
Audiebãt enim illos loquẽtes linguis:
⁊ magnificantes deũ. Tunc reſpondit
Petrus. Nunquid aquã q̃s prohibere — ſup̃.8.d.
poteſt vt nõ baptizentur hi ∞∞∞∞
qui ſpiritũ ſanctum acceperunt ſicut ∞
⁊ nos? Et iuſſit eos baptizari ∞∞
in nomine dñi ieſu xp̃i. Tũc rogauerũt
eũ vt maneret apud eos aliquot diebꝰ.

Audierũt aũt apl̃i ⁊ fratres Cap̃.11. — A
qui erant in iudea: quoniam et
gẽtes receperũt verbũ dei. Cũ autem
aſcẽdiſſet petrꝰ hieroſolymã diſceptabãt
aduerſus illũ q erãt ex circũciſiõe dicẽ
tes. Quare itroiſti ad viros ꝓputiũ hñtes
⁊ mãducaſti cũ illis? Incipiẽs aũt pe=
trꝰ exponebat illis ꝑ ordinẽ dicẽs. Ego — ſupra.10.a
erã in ciuitate ioppe orãs: ⁊ ſ dẽs vas
vidi i exceſſu mẽtis mee viſionẽ deſcen
quoddã velut litheũ magnũ q̃ttuor ini
tijs ſũmiti de celo: ⁊ venit vſq; ∞∞
ad me. In qd̃ ituẽs conſiderabã: ⁊ vidi

τα τετράποδα της γης και τα θηρία και τα ερπετά και τα πετεινά του ουρανού. ήκουσα δε φωνής λεγούσης μοι. αναστάς πέτρε θύσον και φάγε. είπον δε μηδαμώς κύριε, ότι παν κοινόν η ακάθαρτον ουδέποτε εισήλθεν εις το στόμα μου. απεκρίθη δε μοι φωνή εκ δευτέρου εκ του ουρανού. α ο θεός εκαθάρισε, συ μη κοίνου. τούτο δε εγένετο επί τρις, και πάλιν ανεσπάσθη άπαντα εις τον ουρανόν. και ιδού εξ αυτής τρεις άνδρες επέστησαν επί την οικίαν εν ή ήμην, απεσταλμένοι από καισαρείας προς με. είπε δε μοι το πνεύμα συνελθείν αυτοίς μηδέν διακρινόμενον. ήλθον δε συν εμοί και οι εξ αδελφοί ούτοι, και εισήλθομεν εις τον οίκον του ανδρός. απήγγειλε τε ημίν πως είδε τον άγγελον εν τω οίκω αυτού σταθέντα και ειπόντα αυτώ. απόστειλον εις ιόππην άνδρας και μετάπεμψαι σίμωνα τον επικαλούμενον πέτρον, ος λαλήσει ρήματα προς σε, εν οις σωθήση συ και πας ο οίκος σου. εν δε τω άρξασθαι με λαλείν, επέπεσε το πνεύμα το άγιον επ αυτούς, ώσπερ και εφ ημάς εν αρχή. εμνήσθην δε του ρήματος κυρίου ως έλεγεν. ιωάννης μεν εβάπτισεν ύδατι, υμείς δε βαπτισθήσεσθε εν πνεύματι αγίω. ει ουν την ίσην δωρεάν έδωκεν αυτοίς ο θεός, ως και ημίν πιστεύσασιν επί τον κύριον ιησούν χριστόν, εγώ δε τις ήμην δυνατός κωλύσαι τον θεόν. ακούσαντες δε ταύτα ησύχασαν, και εδόξαζον τον θεόν λέγοντες. άραγε και τοις έθνεσιν ο θεός την μετάνοιαν έδωκεν εις ζωήν. οι μεν ουν διασπαρέντες από της θλίψεως της γενομένης επί στεφάνω, διήλθον έως φοινίκης και κύπρου και αντιοχείας, μηδενί λαλούντες τον λόγον ει μή μόνον ιουδαίοις. ήσαν δε τινές εξ αυτών άνδρες κύπριοι και κυρηναίοι, οίτινες εισελθόντες εις αντιόχειαν ελάλουν προς τους ελληνιστάς ευαγγελιζόμενοι τον κύριον ιησούν. και ην χειρ κυρίου μετ αυτών, τον ιάσθαι αυτούς. πολύς τε αριθμός πιστεύσας επέστρεψεν επί τον κύριον. ηκούσθη δε ο λόγος εις τα ώτα της εκκλησίας της εν ιεροσολύμοις περί αυτών, και εξαπέστειλαν βαρνάβαν διελθείν εις αντιόχειαν. ος παραγενόμενος και ιδών την χάριν του θεού, εχάρη, και παρεκάλει πάντας τη προθέσει της καρδίας προσμένειν τω κυρίω, ότι ην ανήρ αγαθός και πλήρης πνεύματος αγίου και πίστεως, και προσετέθη όχλος ικανός τω κυρίω. εξήλθε δε εις ταρσόν ο βαρνάβας αναζητήσαι σαύλον, και ευρών αυτόν ήγα-

quadrupedia terre ⁊ bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui autẽ ⁊ vocẽ dicentem mihi. Surge petre: occide ⁊ manduca. Dixi aũt nequaq̃ dñe: q2 omne cõe aut immundũ nunq̃ introiuit in os meũ. Respõdit autem mihi vox secundo de celo. Que de9 mũdauit: tu ne cõe dixeris. Hoc aũt factũ ẽ p ter: ⁊ recepta sunt oĩa rursũ in celum. Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo in qua eram: missi a cesarea ad me. Dixit autem spũs mihi: vt irem cũ illis nihil hesitãs. Venerunt autem mecũ ⁊ sex fratres isti: et ingressi sumus in domum viri. Narrauit aũt nobis quõ vidisset angelum in domo sua stantem ⁊ dicentem sibi. Mitte in ioppen ⁊ accersi simonẽ qui cognominatur petrus: qui loquetur tibi verba: in q̃b9 salu9 eris tu ⁊ vniuersa dom9 tua. Cũ aũt cepissem loq̃: cecidit spũs sctũs sup eos: sicut ⁊ in nos in initio. Recordat9 sũ aũt verbi dñi: sicut dicebat. Johãnes q̃dẽ baptizauit aqua: vos aũt baptizabimini spũ sãcto. Si ergo eandẽ gratiã dedit illis de9: sicut ⁊ nobis q̃ credim9 in dñm iesum xp̃m: ego q̃s erã q̃ possem prohibere deum? His auditis tacuerunt: ⁊ glorificauerũt deum dicentes. Ergo ⁊ gentibus penitentiam dedit deus ad vitã. Et illi q̃dẽ q̃ dispsi fuerant a tribulatiõe q̃ facta fuerat sub stephano pambulauerũt vsq3 phenicẽ ⁊ cyprũ ⁊ antiochiã: nemini loquẽtes vbũ nisi solis iudeis. Erant aũt quidam ex eis viri cyprij ⁊ cyrenei: qui cum introissent antiochiam loquebantur ad grecos: annunciantes dominũ iesum. Et erat manus domini cum eis. Multus q3 numerus credentium conuersus est ad dñm. Peruenit autẽ sermo ad aures ecclie q̃ erat hierosolymis super istis: ⁊ miserunt barnabã vsq3 ad antiochiã. Qui cũ puenisset ⁊ vidisset gratiã dei: gauisus est ⁊ hortabatur omnes in proposito cordis pmanere in dño: q2 erat vir bonus ⁊ plenus spiritu sancto et fide: ⁊ apposita est multa turba dño. Profect9 ẽ aũt tarsũ: vt q̃reret Saulum: quem cum inuenisset pduxit

C
Joha.1.b.
Sup.1.a.
Infra.9.a

D

γεν αὐτὸν εἰς ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς χριστιανούς. ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ ἱεροσολύμων προφῆται εἰς ἀντιόχειαν, ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι ἄγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην, ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ κλαυδίου καίσαρος. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς, ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς βαρνάβα καὶ σαύλου.

Cap. 12.

Κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλε δὲ ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν ἰωάννου μαχαίρᾳ. καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ πέτρον. ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων. ὃν καὶ πιάσας, ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ. προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἔμελλε προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί. φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι, πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων. ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν. περίζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησε δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ. περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γενόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου. ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἠνοίχθη αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ὁ πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ εἶπε. νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς ἡρώδου καὶ πάσης

antiochiam. Et annū totū conuersati sunt ibi ī ecclesia: ⁊ docuerūt turbā multā ita vt cognominarent̄ p̄mū antiochie discipuli christiani. In his autem diebus superuenerunt ab hierosolymis prophete antiochiam: ⁊ surgens vnus ex eis nomine agabus significabat per spiritum famem magnam futuram in vniuerso orbe terrarum: que facta est sub claudio. Discipuli autē prout quisqȝ habebat: ꝓposuerunt singli eoꝝ ī ministeriū mittere habitantibus in iudea fratribus: quod et fecerunt mittentes ad seniores per manus barnabe ⁊ sauli.

Cap. 12.

Eodem aūt tempore misit herodes rex manus vt affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Johannis gladio: vidēs autē quia placeret iudeis apposuit apprehendere et petruȝ. Erant āt dies azymoꝝ. Quē cū app̄hēdisset misit in carcerē: tradens q̄ttuor q̄ternionibꝰ militū ad custodiendum eum: volens post pascha euȝ producere populo. Et petrus quidē seruabatur in carcere: oratio aūt fiebat sine itermissione ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem producturus eum esset herodes: in ipsa nocte erat petrus dormiens inter duos milites vinctꝰ cathenis duabus. Et custodes ante hostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus dñi astitit: ⁊ lumē refulsit in habitaculo: percusso qȝ latere petri excitauit eum dicēs. Surge velociter. Et ceciderunt cathene de manibus eiꝰ. Dixit āt angelus ad eum. Precingere ⁊ calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circūda tibi vestimētū tuū et sequere me. Et exiens sequebatur eū: ⁊ nesciebat quia verum est ꝙ fiebat per angelū. Existimabat aūt se visuȝ videre. Trāseūtes aūt primam ⁊ secundam custodiā venerūt ad portam ferreā que ducit ad ciuitatem: que vltro aperta est eis. Et exeuntes ꝓcesserūt vicū vnuȝ: ⁊ continuo discessit angelus ab eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum: ⁊ eripuit me de manu herodis ⁊ de omni

A

sup. 5. d. Infra. 16. e. Luce. 2. b.

B

προσδοκίας/του λαου/των ιουδαίων. συ
νιδών τε ήλθεν επί/την οικίαν μαρίας/της
μητρός ιωάννου/του επικαλουμένου μάρ=
κου, ου ήσαν ικανοί συνηθροισμένοι αδελ=
φοί και προσευχόμενοι. κρούσαντος δε/του
πέτρου/την θύραν/του πυλώνος προσήλ=
θε παιδίσκη υπακούσαι, ονόματι ρόδη, και
επιγνούσα/την φωνήν/του πέτρου, από/της
χαράς ουκ ήνοιξε/τον πυλώνα, εισδραμού
σα δε απήγγειλεν εστάναι/τον πέτρον προ
/του πυλώνος. οι δε προς αυτήν είπον. μαί
νη. η δε διϊσχυρίζετο ούτως έχειν. οι δε έ=
λεγον./ο άγγελος αυτού εστίν./ο δε πέτρος
επέμενε κρούων. ανοίξαντες δε είδον αυτόν
και εξέστησαν. κατασείσας δε αυτοίς/τη χει=
ρί σιγάν, διηγήσατο αυτοίς πως/ο κύριος
αυτόν εξήγαγεν εκ/της φυλακής, είπε δε.
απαγγείλατε ιακώβω και/τοις αδελφοίς ταύ
τα, και εξελθών επορεύθη εις έτερον τόπον.
γενομένης δε ημέρας ην τάραχος ουκ ο=
λίγος εν/τοις στρατιώταις τι άρα/ο πέτρος
εγένετο. ηρώδης τε επιζητήσας αυτόν και μη
ευρών ανακρίνας/τους φύλακας, εκέλευσεν
απαχθήναι. και κατελθών από/της ιουδαίας
εις/την καισάρειαν διέτριβεν. ην δε/ο ηρώ=
δης θυμομαχών τυρίοις και σιδωνίοις. ομο
θυμαδόν δε παρήσαν προς αυτόν, και πεί=
σαντες βλάστον/τον επί/του κοιτώνος/του
βασιλέως, ητούντο ειρήνην, διά/το τρέφεσ=
θαι αυτών/την χώραν από/της βασιλικής. τα
κτή δε ημέρα/ο ηρώδης ενδυσάμενος εσθήτα
βασιλικήν και καθίσας επί/του βήματος, εδη
μηγόρει προς αυτούς./ο δε δήμος επεφώνει
φωνή θεού και ουκ ανθρώπου. παραχρή=
μα δε επάταξεν αυτόν άγγελος κυρίου, ανθ
ων ουκ έδωκε δόξαν/τω θεώ, και γενόμενος
σκωληκόβρωτος εξέψυξεν./ο δε λόγος/του
θεού ηύξανε και επληθύνετο. βαρνάβας δε
καί σαύλος υπέστρεψαν εξ ιερουσαλήμ εις
αντιόχειαν πληρώσαντες/την διακονίαν, συμ
παραλαβόντες και ιωάννην/τον επικληθέντα
μάρκον.

Cap.13.

Ησαν δε τινές εν αντιοχεία κατά/την ού=
σαν εκκλησίαν προφήται και διδάσκα=
λοι,/ο τε βαρνάβας και συμεών/ο καλούμε
νος νίγερ, και λούκιος/ο κυρηναίος, μαναήν
τε ηρώδου/του τετράρχου σύντροφος και
σαύλος. λειτουργούντων δε αυτών/τω κυ
ρίω και νηστευόντων, είπε/το πνεύμα/το ά
γιον. αφορίσατε δη μοι/τον βαρνάβαν και
/τον σαύλον εις/το έργον ο προσκέκλημαι
αυτούς. Τότε νηστεύσαντες και προσευξά=
μενοι και επιθέντες/τας χείρας αυτοίς, απέλυ

expectatõe plebis iudeoꝝ. Cõsiderãs qꝫ
venit ad domum Marie
matris Johãnis: q̇ cognomiat⁹ ẽ Mar
cus: vbi erant multi congregati
⁊ orantes. Pulsante autem eo ad C
ostium ianue processit
puella ad videndũ noie rhode: et
vt cognouit vocem petri: pre
gaudio nõ aperuit ianuã: sed itro cur
rens nunciauit stare petrum ante
ianuã. At illi dixerũt ad eã. Insanis.
Illa ãt affirmabat sic se hẽre: illi ãt di Infra.26.f.
cebant. Angelus eius est. Petr⁹ autez
pseuerabat pulsãs. Cũ aũt apuisset osti
ũ: viderũt eũ ⁊ obstupuerũt. Annuens
aũt eis manu vt tacerent narrauit quõ
dñs eduxisset euz de carcere: dixit qꝫ.
Nunciate iacobo ⁊ fratribus hec.
et egressus abijt in alium locum.
Fctã autem die erat nõ parua turbatio
iter milites q̇d nã factũ esset de petro.
Herodes aũt cum requisisset eũ ⁊ non
iuenisset: iquisitõe facta d custodib⁹ ius
sit eos duci. Descendẽs qꝫ a iudea
i cesareã: ibi cõmorat⁹ est. Erat autez D
irat⁹ tyrijs ⁊ sydonijs. At illi vnanimes
venerunt ad eum: et persuaso
blasto qui erat super cubiculum
regis postulabãt pacez: eo q alerentur
regiones eoꝝ ab illo. Statuto
autem die herodes vestitus veste
regia sedit pro tribunali: ⁊ cõtionabaẗ
ad eos. Populus autem acclamabat
dei voces ⁊ non hominis. Confestim
autem percussit eum angelus dñi: eo
q nõ dedisset honorẽ deo: ⁊ ꝯsumptus
a vermibus expirauit. Verbum autem
dñi crescebat ⁊ multiplicabaẗ. Barna=
bas ãt ⁊ paulus reuersi sũt ab hierosoly
mis expleto ministerio: assumpto
iohanne qui cognominatus est marcus.

Cap.13.

Erant aũt in ecclesia q̄ erat antio A
chie pphete ⁊ doctores: in q̄b⁹
barnabas ⁊ simon qui vocabatur
niger ⁊ luci⁹ cyrenẽsis ⁊ manahẽ q̄ erat
herodis tetrarche collactaneus et
saulus. Ministrãtibus aũt illis domio:
⁊ ieiunãtib⁹: dixit illis spiritus sanct⁹
Segregate mihi saulũ ⁊ barnabam
in opus ad quod assumpsi
eos. Tunc ieiunantes ⁊ orantes
iponẽtes qꝫ eis manus: dimiserũt illos.

σαν. οὗτοι μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, κατῆλθον εἰς τὴν σε
λεύκειαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς τὴν κύ-
προν, καὶ γενόμενοι ἐν σαλαμῖνι, κατήγγελ
λον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγω-
γαῖς τῶν ἰουδαίων. εἶχον δὲ καὶ ἰωάννην ὑ
πηρέτην. διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι πά-
φου, εὗρον τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην
ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ
ἀνθυπάτῳ σεργίῳ παύλῳ ἀνδρὶ συνετῷ.
οὗτος προσκαλεσάμενος βαρνάβαν καὶ σαῦ
λον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θε-
οῦ. ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς ἐλύμας ὁ μάγος,
οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ
τῆς πίστεως. σαῦλος δὲ ὁ καὶ παῦλος πλη
σθεὶς πνεύματος ἁγίου καὶ ἀτενίσας εἰς αὐ
τὸν εἶπεν. ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ
πάσης ῥαδιουργίας υἱὲ διαβόλου ἐχθρὲ
πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων
τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας, καὶ νῦν ἰδοὺ
χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέ
πων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα
δὲ ἐπέπεσεν ἐπ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος,
καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰ-
δὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν,
ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.
ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς πάφου οἱ περὶ τὸν
παῦλον, ἦλθον εἰς πέργην τῆς παμφυλί-
ας. ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ αὐτῶν ὑπέ
στρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ. αὐτοὶ δὲ διελθόν
τες ἀπὸ τῆς πέργης, παρεγένοντο εἰς ἀντιό
χειαν τῆς πισιδίας, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθι-
σαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ
τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγω
γοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες. ἄνδρες ἀδελ-
φοί εἰ ἐστὶ λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως
πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ παῦ-
λος καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν. ἄνδρες
ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεὸν ἀκού
σατε. ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἰσραὴλ ἐξε-
λέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕ
ψωσεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος
ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, καὶ ὡς
τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν
αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ
ἐν γῇ χαναάν, κατεκληροδότησεν αὐτοῖς
τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσι
τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς
ἕως σαμουὴλ τοῦ προφήτου, κἀκεῖθεν ᾐτή
σαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν
σαοὺλ υἱὸν κὶς ἄνδρα ἐκ φυλῆς βενιαμίν,

Et ipsi quidem missi a
spiritu sancto: abierunt seleuciam
& inde nauigauerunt cyprum.
Et cū venissent salaminā: predicabant
verbum dei in synagogis
iudeorum. Habebāt aūt & Johānē in mi-
nisterio. Et cū pambulassent vniuersā i B
sulā vsq3 ad paphū: iuenerūt qndā virum
magū pseudo pphetā iudeū: cui nomē
erat barieu: q erat cū pconsule sergio
paulo viro prudēte. Hic accersitis bar-
naba & saulo desiderabat audire verbū
dei. Resistebat aūt illis elymas mag9:
sic enim interpretatur nomen eius:
querens auertere proconsulem a
fide. Saulus aūt qui & paulus: replet9
spiritu sancto intuens in eum
dixit. O plene omni dolo &
omni fallacia fili diaboli: inimice
omnis iustitie: non desinis subuertere
vias dñi rectas. Et nunc ecce
man9 dñi super te: & eris cec9 nō vi-
dens solem vsq3 ad tēpus. Et confestim
cecidit in eum caligo & tenebre:
& circuiēs qrebat q ei manū daret. Tūc
proconsul cum vidisset factū credidit:
ammirans super doctrina domini.
Et cū a papho nauigasset paulus & qui
cū eo erant: venerunt pergen pāphilie.
Johānes āt discedēs ab eis reuersus ē
hierosolymā. Illi vero pertranseuntes C
pergen venerunt antiochiam
pisidie: & ingressi
synagogam die sabbatorum sederunt.
Post lectionem autem legis et
pphetarum miserunt principes synagoge
ad eos dicentes. Viri fratres:
si qs est in vobis sermo exhortationis
ad plebē: dicite. Surgēs aūt paulus:
& manu silentiū indicens: ait. Viri
israhelite et qui timetis deum audite.
Deus plebis israel elegit
pr̄es nostros: & plebē exaltauit cū essent
incole in terra egypti: & in brachio
excelso eduxit eos ex ea: et per Ps. 94.
qdragita annorum tp̄s mores eorum sustinu
it in deserto. Et destruēs gētes septem
in terra chanaan: sorte distribuit eis
terram eorum quasi post ⌈ dedit iudices
qdrigētos & qnqgita ānos: & post hec
vsq3 ad samuel pphetā. Et exide po 1.Re.8.a.
stulauerunt regem: & dedit illis
saul filiū cis virū de tribu beniamin

ἔτη τεσσαράκοντα. καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν δαυίδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας. εὗρον δαυίδ τὸν τοῦ ιεσσαί ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ᾽ ἐπαγγελίαν ἤγειρε τῷ ἰσραὴλ σωτῆρα ἰησοῦν, προκηρύξαντος ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ τοῦ ἰσραήλ. ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ ἰωάννης τὸν δρόμον ἔλεγε. τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ, ἀλλ᾽ ἰδοὺ ἔρχεται μετ᾽ ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. ἄνδρες ἀδελφοί υἱοὶ γένους ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ἠτήσαντο πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς γαλιλαίας εἰς ἱερουσαλήμ, οἵτινες εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας ἰησοῦν ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται. υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν αὐτὸν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν. ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια δαυίδ τὰ πιστά. διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει. οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. δαυίδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε διαφθοράν. γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ἄνδρες ἀδελφοί ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται. καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθοι ἐφ᾽ ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις. ἴδετε οἱ καταφρονηταί καὶ θαυμάσατε καὶ ἐπιβλέψατε καὶ ἀφανίσθητε. ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις

annis quadraginta. Et amoto illo: suscitauit illis dauid regem: cui testimoniū phibēs dixit. Inueni dauid D
filium iesse virum sm cor meum: qui faciet omnes voluntates meas. Huiꝰ deus ex semine secundum promissionē eduxit israel saluatorē iesum: predicāte Johanne ante faciem aduentus eius baptismum penitentie omni populo israel. Cū impleret autem cursū suū dicebat. Quē me arbitramini Mar.1.b.
esse: non sum ego: sed ecce venit post Joha.1.d.
me: cuiꝰ nō sū dignus calciamēta pedum soluere. Viri fratres filij generis abraā: et qui in vobis timent deum: vobis verbū salutis huiꝰ missum est. Qui enim habitabant hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum que per omne sabbatū leguntur: iudicātes impleuerūt. Et nullā cām mortis inuenientes in eo: Luce.23.c.
petierunt a pilato vt interficerēt eū. supra.3.c.
Cū autē consumassent oīa q̄ de eo scripta E
erāt deponentes eū de ligno posuerunt eū in monumēto. Deꝰ vero suscitauit eū a mortuis tertia die: q̄ visus est p dies mltos his q̄ simul ascēderāt cū eo de galilea in hierlm: q̄ vsq nūc sūt testes eius ad plebē. Et nos vobis annunciamus eā q̄ ad patres nostros repromissio facta est: qm̄ hanc deus adimpleuit filijs vestris resuscitans iesum: sicut et in psalmo secundo scriptum est. Filius meus es tu: ego hodie genui ps.2.
te. Quod autem suscitauit eū a mortuis amplius iam non reuersurum in corruptionē: ita dixit. Quia dabo vobis Esaie.55.a.
sancta dauid fidelia. Ideoq et alias dicit. Nō dabis sanctū tuū videre cor psal.15.
ruptionē. David enī in sua gnatiōe cum sup.2.c.
administrasset volūtati dei dormiuit et appositus est ad patres suos: et vidit corruptionē. Quē vero deus suscitauit a F
mortuis nō vidit corruptiōē. Notū sit igit vobis viri frēs: q per hūc vobis remissio pctōꝝ ānūciat. Et ab omnibꝰ qbꝰ non potuistis in lege moysi iustificari: in hoc omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne supueniat vobis qd̄ dictū est in pphetis. Videte contēptores Abac.1.b.
et ammiramini et disperdimini: quia opus operor ego in diebꝰ vr̄is: opus qd̄ nō credetis si quis

εκδιηγῆται υμῖν. εξιόντων δε αυτῶν εκ της
συναγωγῆς των ιουδαίων, παρεκάλουν
τα έθνη εις το μεταξύ σάββατον λαληθῆναι
αυτοῖς τα αυτά ρήματα. λυθείσης δε της
συναγωγῆς ηκολούθησαν πολλοί των ιου
δαίων και των σεβομένων προσηλύτων τω
παύλω και τω βαρνάβα, οίτινες προσλα
λοῦντες αυτοῖς έπειθον αυτούς επιμένειν τη
χάριτι του θεοῦ. τω τε ερχομένω σαββάτω
σχεδόν πᾶσα η πόλις συνήχθη ακοῦσαι
τον λόγον του θεοῦ. ιδόντες δε οι ιουδαῖοι
τους όχλους, επλήσθησαν ζήλου, και αντέ
λεγον τοῖς υπό του παύλου λεγομένοις αν
τιλέγοντες και βλασφημοῦντες. παρρησια
σάμενοι δε ο παῦλος και ο βαρνάβας εἶπον.
υμῖν ην αναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τον
λόγον του θεοῦ, επειδή δε απωθεῖσθε αυ
τόν, και ουκ αξίους κρίνετε εαυτούς της αιω
νίου ζωῆς, ιδού στρεφόμεθα εις τα έθνη. ού
τω γαρ εντέταλται ημῖν ο κύριος. τέθεικά σε
εις φῶς εθνῶν, του εἶναί σε εις σωτηρίαν έ
ως εσχάτου της γῆς. ακούοντα δε τα έθνη
έχαιρε, και εδόξαζον τον λόγον του κυρίου,
και επίστευσαν όσοι ῆσαν τεταγμένοι εις ζω
ήν αιώνιον. διεφέρετο δε ο λόγος του κυρί
ου δι' όλης της χώρας. οι δε ιουδαῖοι παρώ
τρυναν τας σεβομένας γυναῖκας και τας ευ
σχήμονας και τους πρώτους της πόλεως και
επήγειραν διωγμόν επί τον παῦλον και
τον βαρνάβαν, και εξέβαλον αυτούς από
των ορίων αυτῶν. οι δε εκτιναξάμενοι τον
κονιορτόν των ποδῶν αυτῶν επ' αυτούς,
ῆλθον εις ικόνιον. οι δε μαθηταί επληροῦν
το χαρᾶς και πνεύματος αγίου. Cap.14.

Εγένετο δε εν ικονίω κατά το αυτό εισελ
θεῖν αυτούς εις την συναγωγήν των ιου
δαίων, και λαλῆσαι ούτως, ώστε πιστεῦ
σαι ιουδαίων τε και ελλήνων πολύ πλῆθος.
οι δε απειθοῦντες ιουδαῖοι επήγειραν και
εκάκωσαν τας ψυχάς των εθνῶν κατά των
αδελφῶν. ικανόν μεν οῦν χρόνον διέτρι
ψαν παρρησιαζόμενοι επί τω κυρίω τω μαρ
τυροῦντι τω λόγω της χάριτος αυτοῦ, δι
δόντι σημεῖα και τέρατα γίνεσθαι διά των
χειρῶν αυτῶν. εσχίσθη δε το πλῆθος της πό
λεως, και οι μεν ῆσαν συν τοῖς ιουδαίοις, οι
δε συν τοῖς αποστόλοις. ως δε εγένετο ορμή
των εθνῶν τε και ιουδαίων συν τοῖς άρχου
σιν αυτῶν υβρίσαι και λιθοβολῆσαι αυτούς,
συνιδόντες κατέφυγον εις τας πόλεις της
λυκαονίας λύστραν και δέρβην και την περί
χωρον, κακεῖ ῆσαν ευαγγελιζόμενοι.
και τις ανήρ εν

enarrauerit vobis. Exeuntibus autem illis
rogabant
vt sequenti sabbato loquerentur
sibi verba hec. Cumque dimissa esset
synagoga: secuti sunt multi iudeorum
et colentium deum aduenarum
paulum et barnabam: qui loquentes
suadebant eis vt permanerent in
gratia dei. Sequenti vero sabbato
pene vniuersa ciuitas conuenit audire
verbum dei. Uidentes autem turbas iudei: G
repleti sunt zelo: et contradicebant
his que a paulo dicebantur
blasphemantes. Tunc constanter
paulus et barnabas dixerunt.
Uobis oportebat primum loqui
verbum dei: sed quia repellitis illud:
et indignos vos iudicatis eterne
vite: ecce conuertimur ad gentes. Sic
enim nobis precepit dominus. Posui te Esa.49.b.
in lucem gentium vt sis in salutem vsque
ad extremum terre. Audientes autem gentes
gauise sunt: et glorificabant verbum domini:
et crediderunt quotquot erant preordinati ad
vitam eternam. Disseminabatur autem verbum domini
per vniuersam regionem. Judei autem concitauerunt
mulieres religiosas et honestas
et primos ciuitatis: et
excitauerunt persecutionem in paulum et
barnabam: et eiecerunt eos de
finibus suis. At illi excusso Mat.10.c.
puluere pedum in eos Mar.6.b.
venerunt iconium. Discipuli quoque reple Luce.9.a.
bantur gaudio et spiritu sancto. Cap.14.

Actum est autem in iconio vt simul introi A
rent synagogam iudeorum:
et loquerentur ita vt crederet
iudeorum et grecorum copiosa multitudo.
Qui vero increduli fuerunt iudei suscitaue
runt et ad iracundiam concitauerunt animas gentium
aduersus fratres. Multo igitur tempore demora
ti sunt fiducialiter agentes in domino testimonium
perhibente verbo gratie sue: dante
signa et prodigia fieri per manus eorum. Diui sup.6.c.
sa est autem multitudo ciuitatis: et quidam quidem e
rant cum iudeis: quidam vero cum apostolis. Cum autem
factus esset impetus gentilium et iudeorum
cum principibus suis vt contumeliis affice
rent et lapidarent eos: intelligentes confugerunt
ad ciuitates lycaonie lystram et derbem: et vni
uersam in circuitu regionem et ibi euangelizantes
erant. Et commota est omnis multitudo in do B
ctrina eorum. Paulus autem et barnabas
morabantur lystris. Et quidam vir supra.3.a.

λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσίν, ἐκάθητο χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει. οὗτος ἤκουε τοῦ παύλου λαλοῦντος. ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, εἶπε μεγάλῃ τῇ φωνῇ. σοὶ λέγω ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ. ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἥλλετο καὶ περιεπάτει. οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λυκαονιστί, λέγοντες. οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. ἐκάλουν τε τὸν μὲν βαρνάβαν δία, τὸν δὲ παῦλον ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις, ἤθελε θύειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι βαρνάβας καὶ παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον κράζοντες καὶ λέγοντες. ἄνδρες τί ταῦτα ποιεῖτε. καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. καίτοιγε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. διατριβόντων δὲ αὐτῶν καὶ διδασκόντων, ἐπῆλθον ἀπὸ ἀντιοχείας καὶ ἰκονίου ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν παῦλον ἔσυραν ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ βαρνάβᾳ εἰς δέρβην. εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν λύστραν καὶ ἰκόνιον καὶ ἀντιόχειαν, ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ᾿ ἐκκλησίαν προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες τὴν πισιδίαν ἦλθον εἰς

lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex vtero matris sue: qui nunquam ambulauerat. Hic audiuit paulum loquentem. Qui intuitus eum et videns quia fidem haberet vt saluus fieret dixit magna voce. Surge super pedes tuos rectus. Et exiliuit: et ambulabat. Turbe autem cum vidissent quod fecerat paulus leuauerunt vocem suam lycaonice dicentes. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et vocabant barnabam iouem: paulum vero mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque iouis qui erat ante ciuitatem: tauros et coronas ante ianuas afferens cum populis: volebat sacrificare. C Quod vbi audierunt apostoli barnabas et paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et dicentes. Viri quid hec facitis? Et nos mortales sumus similes vobis homines: annunciantes vobis ab his vanis conuerti ad deum viuum: qui fecit celum et terram et mare (Ps. 145. Apo. 14. b) et omnia que in eis sunt: qui in preteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens: de celo dans pluuias et tempora fructifera: implens cibo et letitia corda nostra. Et hec dicentes vix sedauerunt turbas ne sibi imolarent. Superuenerunt autem quidam ab antiochia et iconio iudei: et persuasis turbis lapidantes Paulum traxerunt extra ciuitatem: estimantes eum mortuum esse. D Circumdantibus autem eum discipulis: surgens intrauit ciuitatem: et postera die profectus est cum Barnaba in derben. Cumque euangelizassent ciuitati illi: et docuissent multos reuersi sunt lystram et iconium et antiochiam: confirmantes animas discipulorum exhortantesque vt permanerent in fide: et quoniam per multas tribulationes (Luce. 24. d) oportet nos intrare in regnum dei. Et cum constituissent illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationibus: commendauerunt eos domino in quem crediderunt. Transeuntesque pisidiam venerunt in

παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν πέργῃ/τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς ἀττάλειαν, κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι/τῇ χάριτι/τοῦ θεοῦ εἰς/τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες/τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν/ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξε/τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν/τοῖς μαθηταῖς.

Cap.15.

Καὶ τινὲς κατελθόντες ἀπὸ/τῆς ἰουδαίας ἐδίδασκον/τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ἐὰν μὴ περιτέμνησθε/τῷ ἔθει μωυσέος, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενομένης οὖν στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης/τῷ παύλῳ καὶ/τῷ βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν παῦλον καὶ βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς/τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς ἱερουσαλὴμ περὶ/τοῦ ζητήματος τούτου. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ/τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο/τὴν φοινίκην καὶ σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι/τὴν ἐπιστροφὴν/τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι/τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ/τῆς ἐκκλησίας καὶ/τῶν ἀποστόλων καὶ/τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα/ὁ θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν. ἐξανέστησαν δὲ τινὲς/τῶν ἀπὸ/τῆς αἱρέσεως/τῶν φαρισαίων πεπιστευκότες λέγοντες, ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν/τὸν νόμον μωσέως. συνήχθησαν δὲ/οἱ ἀπόστολοι καὶ/οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ/τοῦ λόγου τούτου. πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς πέτρος εἶπε πρὸς αὐτούς. ἄνδρες ἀδελφοί ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων/ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο διὰ/τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι/τὰ ἔθνη/τὸν λόγον/τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ/ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς/τὸ πνεῦμα/τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν,/τῇ πίστει καθαρίσας/τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε/τὸν θεὸν ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ/τὸν τράχηλον/τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε/οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι. ἀλλὰ διὰ/τῆς χάριτος/τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. ἐσίγησε δὲ/τὸ πλῆθος ἅπαν, καὶ ἤκουον βαρνάβα καὶ παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν/ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν/τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.

pāphyliā: ꝛ loquētes verbū dn̄i in pgē: descenderunt in nataliam: et inde nauigauerūt ī atiochiā: vn̄ erāt traditi gratie dei in opus qđ cōpleuerūt. Cū āt venissent et congregassent ecclesiam: retulerunt quanta fecisset deus cum illis. Et qꝛ aperuisset gētib⁹ hostiū fidei. Morati sūt autem tp̄s non modicum cum discipulis.

Cap.15.

A

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres: qꝛ nisi circūcidamini sm̄ morē moysi nō potestis saluari. Facta ergo seditione non minima Paulo et barnabe aduersus illos: statuerūt vt ascenderēt Paul⁹ ꝛ Barnabas ꝛ qdā alij ex illis ad apostolos ꝛ presbyteros in hierusalem: super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant phenicem ꝛ samariam narrantes conuersionem gentiuꝫ: ꝛ faciebāt gaudium magnum omnibus fratribus. Cum aūt venissent hierosolymaꝫ: suscepti sunt ab ecclesia ꝛ ab apostolis et senioribus: annunciantes quanta deus fecisset cū illis. Surrexerunt autēꝫ quidam de heresi phariseorum qui crediderunt dicētes: qꝛ opꝫ circūcidi eos: precipere quoqꝫ seruare legem moysi. Conuenerunt qꝫ apostoli ꝛ seniores videre de verbo hoc. Cum aūt magna conquisitio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres vos scitis: qm̄ ab antiquis diebus deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum euangelij ꝛ credere. Et qui nouit corda deus testimonium perhibuit: dās illis spiritum sanctum sicut et nobis: et nihil discreuit inter nos et illos: fide purificans corda eorum. Nūc ergo qđ temptatis deum imponere iugū sup ceruices discipuloruꝫ: quod neqꝫ patres nostri neqꝫ nos portare potuimus. Sed per gratiam domini iesu christi credimus saluari quemadmodum ꝛ illi. Tacuit autem oīs multitudo: ꝛ audiebāt barnabā et paulum narrantes quanta deus fecisset signa ꝛ pdigia in gētibus per eos. Et

1.Cor.6.c. Gala.5.a.

B

C

μετά δε/ το σιγήσαι αυτούς, απεκρίθη ιά
κωβος λέγων. άνδρες αδελφοί ακούσα=
τέ μου, συμεών εξηγήσατο καθώς πρώτον/ο
θεός επεσκέψατο λαβείν εξ εθνών λαόν επί
/τω ονόματι αυτού, και τούτω συμφωνού
σιν/οι λόγοι/ των προφητών, καθώς γέγρα
πται. μετά ταύτα αναστρέψω και ανοικοδο
μήσω/την σκηνήν δαυίδ/την πεπτωκυίαν, και
/τα κατεσκαμμένα αυτής ανοικοδομήσω, και
ανορθώσω αυτήν, όπως αν εκζητήσωσιν/ οι
κατάλοιποι/ των ανθρώπων / τον κύριον,
και πάντα/ τα έθνη εφ ους επικέκληται / το
όνομά μου επ αυτούς, λέγει κύριος/ο ποι=
ών πάντα ταύτα, α εστί γνωστά απ αιώνος
αυτώ. διό εγώ κρίνω μη παρενοχλείν/ τοις
από/ των εθνών επιστρέφουσιν επί/ τον θεόν,
αλλά επιστείλαι αυτοίς/ του απέχεσθαι α=
πό/ των αλισγημάτων/ των ειδώλων, και/ της
πορνείας, και/ του πνικτού και/ του αίματος.
μωϋσής γαρ εκ γενεών αρχαίων κατά πό
λιν/ τους κηρύσσοντας αυτόν έχει εν/ ταις συ
ναγωγαίς, κατά παν σάββατον αναγινωσκό
μενος. τότε έδοξε/ τοις αποστόλοις και / τοις
πρεσβυτέροις συν όλη/ τη εκκλησία εκλεξα
μένους άνδρας εξ αυτών πέμψαι εις αντι
όχειαν συν παύλω και βαρνάβα, ιούδαν/ τον
επικαλούμενον βαρσαββάν και σίλαν άν=
δρας ηγουμένους εν / τοις αδελφοίς, γρά=
ψαντες διά χειρός αυτών τάδε./οι απόστο
λοι και/οι πρεσβύτεροι και/ οι αδελφοί / τοισ
κατά/ την αντιόχειαν και συρίαν και κιλικίαν
αδελφοίς/ τοις εξ εθνών, χαίρειν. επειδή η=
κούσαμεν ότι τινές εξελθόντες ετάραξαν υ=
μάς λόγοις ανασκευάζοντες/ τας ψυχάς υ=
μών, λέγοντες περιτέμνεσθαι και τηρείν/ τον
νόμον, οις ου διεστειλάμεθα, έδοξεν ημίν
γενομένοις ομοθυμαδόν εκλεξαμένοις άν=
δρας πέμψαι προς υμάς συν/ τοις αγαπη=
τοίς ημών βαρνάβα και παύλου, ανθρώποις
παραδεδωκόσι/ τας ψυχάς αυτών υπέρ/ του
ονόματος/ του κυρίου ημών ιησού χριστού.
απεστάλκαμεν ουν ιούδαν και σίλαν, και
αυτούς διά λόγου απαγγέλλοντας/ τα αυ
τά. έδοξε γαρ/ τω αγίω πνεύματι και ημίν
μηδέν πλέον επιτίθεσθαι υμίν βάρος, πλην
/ των επάναγκες τούτων, απέχεσθαι ειδω
λοθύτων, και αίματος και πνικτού, και
πορνείας, και όσα μη θέλετε εαυτοίς γί
νεσθαι, ετέροις μη ποιείτε. εξ ων δια=
τηρούντες εαυτούς, ευ πράξατε. έρρω=
σθε. οι μεν ουν απολυθέντες ήλθον εισ
αντιόχειαν, και συναγαγόντες / το πλή=

postq̃z tacuerunt: respondit
iacobus dicens. Viri fratres audite
me: symō narrauit quēadmodū p̄muz
deꝯ visitauit sumere ex gētibus populū
nomini suo: et huic cōcordant
verba prophetarū: sicut scriptum est.
Post hec reuertar: ꝛ reedificabo Amos. 5.c
tabernaculum dauid quod decidit: ꝛ
diruta eius reedificabo: ꝛ
erigam illud: vt requirant
ceteri hominum dominum:
ꝛ oēs gētes super quas inuocatum est
nomen meum: dicit dominus faciens
hec. Notū a seculo est domino opꝰ suū. D
Propter qd̄ ego iudico nō inq̄etari eos
q̇ ex gentibus conuertuntur ad deuz:
sed scribere ad eos: vt abstineāt se a
contaminationibus simulacrorum: et
fornicatione: ꝛ suffocatis ꝛ sanguine.
Moyses enī a tpibꝰ antiq̇s hꝫ ī singu= supra. 13.d.
lis ciuitatibꝰ q̇ eū p̄dicēt in synagogis:
vbi per omne sabbatum legitur.
Tunc placuit apostolis ꝛ
senioribus cum omni ecclesia eligere
viros ex eis et mittere antiochiam
cum paulo ꝛ barnaba: iudam
q̇ cognominabat barsabas ꝛ silā viros
primos in fratribus: scribentes
per manus eorum. Apostoli E
et seniores fratres: his qui sunt
antiochie et syrie et cilicie
fratribꝰ ex gētibꝰ salutē. Qm̄ audiui=
mus q̄ q̇dā ex nobis exeūtes turbaue=
rūt vos verbis euertētes animas vr̄as
q̇bꝰ nō mandauimus: placuit nobis
collectis in vnum eligere viros: et
mittere ad vos cum charissimis
nostris barnaba et paulo hominibus
qui tradiderunt animas suas pro
nomine domini nostri iesu christi.
Misimus ergo iudam ꝛ silaz: qui ꝛ
ipsi vobis verbis referent eadem.
Visum est enim spiritui sancto ꝛ nobis
nihil vltra imponere vobis oneris q̃z
hec necessaria: vt abstineatis vos ab immo
latis simulacroꝝ: ꝛ sāguie ꝛ suffocato: ꝛ
fornicatione
A quibus custodientes F
vos bene agetis. Valete.
Illi ergo dimissi descenderunt
antiochiā: ꝛ cōgregata multitudine

θοσ ἐπέδωκαμ τὴμ ἐπιστολήμ. ἀμαγνόμτες
δὲ ἐχάρησαμ ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ἰούδας τε
καὶ σίλας καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄμτες, διὰ
λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαμ τοὺς ἀδελ-
φούς, καὶ ἐπεστήριξαμ. ποιήσαμτες δὲ χρό-
μομ ἀπελύθησαμ μετ' εἰρήμης ἀπὸ τῶμ ἀδελ-
φῶμ πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε δὲ τῷ
σίλᾳ ἐπιμεῖμαι αὐτόθι. παῦλος δὲ καὶ βαρ-
μάβας διέτριβομ ἐμ ἀμτιοχείᾳ, διδάσκομτες
καὶ εὐαγγελιζόμεμοι μετὰ καὶ ἑτέρωμ πολ-
λῶμ τὸμ λόγομ τοῦ κυρίου. μετὰ δέ τιμάς
ἡμέρας εἶπε παῦλος πρὸς βαρμάβαμ. ἐπι-
στρέψαμτες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελ-
φοὺς ἡμῶμ κατὰ πᾶσαμ πόλιμ ἐμ αἷς κα-
τηγγείλαμεμ τὸμ λόγομ τοῦ κυρίου, πῶς ἔ-
χουσι. βαρμάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπα-
ραλαβεῖμ τὸμ ἰωάμμημ τὸμ καλούμεμομ μάρ-
κομ. παῦλος δὲ ἠξίου τὸμ ἀποστάμτα ἀπ' αὐ-
τῶμ ἀπὸ παμφυλίας καὶ μὴ συμελθόμτα
αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργομ, μὴ συμπαραλαβεῖμ τοῦ-
τομ. ἐγέμετο οὖμ παροξυσμός, ὥστε ἀποχω-
ρισθῆμαι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλωμ, τόμ τε βαρμά-
βαμ παραλαβόμτα τὸμ μάρκομ ἐκπλεῦσαι
εἰς κύπρομ, παῦλος δὲ ἐπιλεξάμεμος σίλαμ ἐ-
ξῆλθεμ παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ
τῶμ ἀδελφῶμ. διήρχετο δὲ τὴμ συρίαμ καὶ
κιλικίαμ, ἐπιστηρίζωμ τὰς ἐκκλησίας. Cap.16.

Κατήμτησε δὲ εἰς δέρβημ καὶ λύστραμ.
καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦμ ὀμόματι τιμό-
θεος, υἱὸς γυμαικός τιμὸς ἰουδαίας πιστῆς,
πατρὸς δὲ ἕλλημος. ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ
τῶμ ἐμ λύστροις καὶ ἰκομίῳ ἀδελφῶμ. τοῦ-
τομ ἠθέλησεμ ὁ παῦλος σὺμ αὐτῷ ἐξελθεῖμ,
καὶ λαβὼμ περιέτεμεμ αὐτὸμ διὰ τοὺς ἰου-
δαίους τοὺς ὄμτας ἐμ τοῖς τόποις ἐκείμοις.
ᾔδεισαμ γὰρ ἅπαμτες τὸμ πατέρα αὐτοῦ,
ὅτι ἕλλημ ὑπῆρχεμ. ὡς δὲ ἐπορεύομτο τὰς
πόλεις, παρεδίδουμ αὐτοῖς φυλάσσειμ τὰ
δόγματα τὰ κεκριμέμα ὑπὸ τῶμ ἀποστό-
λωμ καὶ τῶμ πρεσβυτέρωμ τῶμ ἐμ ἱερουσα-
λήμ. αἱ μὲμ οὖμ ἐκκλησίαι ἐστερεοῦμτο τῇ πί-
στει, καὶ ἐπερίσσευομ τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραμ.
διελθόμτες δὲ τὴμ φρυγίαμ καὶ τὴμ γαλατι-
κὴμ χώραμ κωλυθέμτες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πμεύ-
ματος λαλῆσαι τὸμ λόγομ ἐμ τῇ ἀσίᾳ, ἐλθόμ-
τες κατὰ τὴμ μυσίαμ ἐπείραζομ κατὰ τὴμ
βιθυμίαμ πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεμ αὐ-
τοὺς τὸ πμεῦμα. παρελθόμτες δὲ τὴμ μυσί-
αμ κατέβησαμ εἰς τρῳάδα, καὶ ὅραμα διὰ
τῆς μυκτὸς ὤφθη τῷ παύλῳ. ἀμήρ τις ἦμ μα-
κεδὼμ ἑστὼς παρακαλῶμ αὐτόμ, καὶ λέγωμ.
διαβὰς εἰς μακεδομίαμ βοήθησομ ἡμῖμ. ὡσ

tradiderũt epiſtolam. Quã cũ legiſſent:
gauiſi ſunt ſup cõſolatiõe. Judas aũt
& ſilas & ipſi cũ eſſent prophete
verbo plurimo conſolati ſunt fratres:
& ↄfirmauerũt. Fctõ ãt ibi aliquãto tpe:
dimiſſi ſunt cum pace a fratribus
ad eos q̃ miſerant illos. Uiſum eſt autẽ
ſile ibi remãere: iudas ãt ſol9 abijt hierl'z.
Paul9 aũt & barnabas demorabãt an
tiochie: docẽtes & euãgelizãtes cũ alijs
pluribus verbum dñi. Poſt aliquot ãt
dies dixit ad Barnabã Paulus. Re- B
uertẽtes viſitemus fratres
p vniuerſas ciuitates in quib9 p̃dicaui
mus verbũ domini: quomodo ſe hẽant.
Barnabas autem volebat ſecũ aſſume
re & Johãnẽ qui cognomiabatur marc9.
Paulus aũt rogabat eũ: vt q diſceſſiſſet ſupra.13.c.
ab eis de pãphilia & non veniſſet cũ
eis in opus: non debere recipi.
Facta eſt aũt diſſenſio: ita vt diſcederẽt
ab inuicẽ: & barnabas quidem
aſſumpto marco nauigaret
cyprũ. Paul9 xo electo ſila pfect9 ẽ:
traditus gratie dei a
fratribus. Perãbulabat autem ſyriã et
ciliciam confirmans eccleſias: precipiẽs
cuſtodire precepta aplo℞ & ſenio℞. Ca.16.

Peruenit autẽ in derben & lyſtram. A
Et ecce diſcipul9 q̃dã erat ibi no
mie Timothe9: fili9 mulieris iudee fi
delis: pr̃e gẽtili. Huic teſtimoniũ bonũ
reddebãt q̃ in lyſtris erãt & iconio frẽs.
Hunc voluit paulus ſecum proficiſci:
& aſſumẽs circũcidit eũ pp̃ iudeos
qui erant in illis locis.
Sciebant enim omnes q̃ pater eius
erat gentilis. Cũ autem pertranſirent
ciuitates: tradebãt eis cuſtodire
dogmata q̃ erant decreta ab apoſtolis
& ſenioribus qui erant hieroſolymis. Et
eccleſie quidem confirmabantur fide:
& abundabant numero quotidie.
Trãſeuntes ãt phrygiã & galatie B
regionem: vetati ſunt a ſpiritu
ſctõ loq̃ xbũ dei i aſia. Cũ veniſſẽt
ãt in myſiam: temptabant ire in
bithyniam: & non permiſit eos
ſpũs ieſu. Cũ ãt pertrãſiſſent myſiam
deſcenderunt troadem: & viſio per
nocte paulo oſtẽſa eſt. Uir macedo q̃-
dã erat ſtans: & depcãs eum & dicens.
Trãſieſ in macedoniã adiuua nos. Ut

δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελ
θεῖν εἰς τὴν μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσα
σθαι αὐτούς. ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς τρωά
δος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς σαμοθράκην, τῇ τε
ἐπιούσῃ εἰς νεάπολιν, ἐκεῖθεν τε εἰς φιλίπ
πους, ἥτις ἐστὶ πρώτη τῆς μερίδος τῆς μα=
κεδονίας πόλις κολώνεια. ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. τῇ τε
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προ
σευχὴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
συνελθούσαις γυναιξί. καί τις γυνὴ ὀνόμα
τι λυδία πορφυρόπωλις πόλεως θυατεί=
ρων σεβομένη τὸν θεὸν ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος
διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λα=
λουμένοις ὑπὸ τοῦ παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσ
θη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσε λέγουσα.
εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν εἶναι τῷ κυρίῳ, εἰ=
σελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μείνατε, καὶ πα
ρεβιάσατο ἡμᾶς. ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡ
μῶν εἰς προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχου=
σαν πνεῦμα πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις
ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐ
τῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα
τῷ παύλῳ καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα. οὗ=
τοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψί
στου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁ
δὸν σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς
ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ ὁ παῦλος καὶ ἐπισ=
τρέψας τῷ πνεύματι εἶπε. παραγγέλλω σοι
ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ
αὐτῆς, καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ
οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐρ=
γασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον
καὶ σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς
στρατηγοῖς εἶπον. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκτα=
ράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν ἰουδαῖοι ὑπάρ=
χοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεσ
τιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν ῥωμαί
οις οὖσι. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ αὐ=
τῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες τὰ ἱ=
μάτια αὐτῶν ἐκέλευον ῥαβδίζειν. πολλὰς
τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγάς, ἔβαλον εἰς φυ
λακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀ
σφαλῶς τηρεῖν αὐτούς. ὃς παραγγελίαν
τοιαύτην εἰληφώς, ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐ
σωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἠσ
φαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. κατὰ δὲ τὸ μεσο=
νύκτιον παῦλος καὶ σίλας προσευχόμενοι
ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν
οἱ δέσμιοι. ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέ=

ãt visũ vidit: statim quesiuimus pficisci
in macedoniam: certi facti ꝙ
vocasset nos deus euangelizare
eis. Nauigantes autẽ a troade:
recto cursu venimus samothraciã: ⁊
sequenti die neapoli: ⁊ inde philippos:
que est prima partis macedonie
ciuitas colonia. Eram9 autem in hac
vrbe dieb9 aliquot cõsistẽtes. Die aũt
sabbatorũ egressi sumus foras
portã iuxta flumẽ: vbi videbatur oratio
esse: ⁊ sedentes loquebamur
mulierib9 q̃ conuenerãt. ⁊ q̃dã mulier no
mine lydia purpuraria ciuitatis thyathi
renorũ colens deum audiuit: cuius dñs
aperuit cor intendere his que dicebant
a paulo. Cum autem baptizata esset
⁊ domus eius: deprecata est dicens.
Si iudicastis me fidelẽ dño eẽ: introite
in domum meam: ⁊ manete. Et coegit
nos. Factũ est aũt euntibus nobis
ad orationem puellam quandã habẽtẽ
spũm phytonẽ obuiare nobis: que
questũ magnũ prestabat dominis suis
diuinando. Hec subsecuta est
paulum ⁊ nos clamabat dicens. Isti
homines serui excelsi dei
sunt: qui annunciant vobis viam
salutis. Hoc autem faciebat multis
diebus. Dolens autẽ paul9: ⁊ conuersus
spiritui dixit. Precipio tibi
in nomine iesu christi exire ab
ea. Et exiit eadẽ hora. Videntes autẽ
domini eius q2 exiuit spes questus
eorum: apprehendentes paulum
⁊ silam perduxerũt in forum ad
principes: ⁊ offerentes eos
magistratib9 dixerũt. Hi hoies cõturbant
ciuitatem nostram: cum sint
iudei: ⁊ annunciant morẽ quẽ nõ licet
nobis suscipere neqꝫ facere: cũ sim9 ro
mani. Et cucurrit plebs aduersus eos:
⁊ magistratus scissis tunicis
eorũ iusserũt eos virgis cedi. Et cũ mul
tas plagas eis imposuissent: miserũt eos in
carcerẽ: pcipientes custodi vt diligẽter
custodiret eos. Qui cũ tale preceptum
accepisset: misit eos in interiorem
carcerem: ⁊ pedes eorum strinxit
ligno. Media autem nocte
paulus ⁊ sylas adorantes
laudabãt deũ: ⁊ audiebãt eos [t9 fact9
q̃ i custodia erãt. Subito vo terre mo

γας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσ=
μωτηρίου. ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ
θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη.
ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰ
δὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,
σπασάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀ=
ναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμί=
ους. ἐφώνησε δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ παῦλος,
λέγων. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαν
τες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ φῶτα, εἰ
σεπήδησε καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπε
σε τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν
αὐτοὺς ἔξω ἔφη. κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα
σωθῶ. οἱ δὲ εἶπον. πίστευσον ἐπὶ τὸν κύ=
ριον ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶ
κός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον
τοῦ κυρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐ=
τοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥ
ρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν,
καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ παρα=
χρῆμα. ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσα
το πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. ἡμέρας δὲ
γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες. ἀπόλυσον τοὺς ἀν
θρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμο=
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν παῦ
λον, ὅτι ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπο
λυθῆτε. νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν
εἰρήνῃ. ὁ δὲ παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς. δεί
ραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους ἀνθρώ
πους ῥωμαίους ὑπάρχοντας ἔβαλον εἰς φυ
λακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν.
οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγα
γέτωσαν. ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς
οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐφο=
βήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ῥωμαῖοί εἰσι, καὶ
ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγα
γόντες ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. ἐξελ=
θόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς
τὴν λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφοὺς πα
ρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον. Cap. 17.
Διοδεύσαντες δὲ τὴν ἀμφίπολιν καὶ ἀπο=
λλωνίαν ἦλθον εἰς θεσσαλονίκην, ὅπου
ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ
εἰωθὸς τῷ παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτούς,
καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς
ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοίγων καὶ παρατιθέ
μενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀνα=
στῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χρι
στὸς ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καὶ
τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκλη
ρώθησαν τῷ παύλῳ καὶ τῷ σίλᾳ, τῶν τε σε

est magnus: ita ut moverentur fundamenta car
ceris. Et statim aperta sunt
omnia ostia: et universorum vincula soluta
sunt. Expergefactus autem custos carceris: et supra.5.c.et 18.b.
videns ianuas apertas carceris:
evaginato gladio volebat se interfice=
re: estimans fugisse vinctos.
Clamavit autem paulus voce magna F
dicens. Nihil tibi malefeceris. Universi
enim hic sumus. Petito autem lumine introgres
sus est: et tremefactus procidit
Paulo et syle ad pedes: et producens
eos foras ait. Domini: quid me oportet facere ut
salvus fiam? At illi dixerunt. Crede in dominum
iesum: et salvus eris tu et domus
tua. Et locuti sunt ei verbum
domini cum omnibus qui erant in domo eius.
Et tollens eos in illa hora
noctis lavit plagas eorum:
et baptizatus est ipse et omnis domus eius continuo.
Cumque perduxisset eos in domum
suam apposuit eis mensam: et letatus est
cum omni domo sua credens deo. Et cum dies G
factus esset: miserunt magistratus
lictores dicentes. Dimitte homines
illos. Nunciavit autem custos carceris
verba hec paulo
quia miserunt magistratus ut dimittamini.
Nunc igitur exeuntes ite in
pace. Paulus autem dixit eis. Cesos
nos publice indemnatos homines
romanos miserunt in carcerem:
et nunc occulte nos eiiciunt?
Non ita: sed veniant et ipsi nos eiiciant.
Nunciaverunt autem magistratibus
lictores verba hec. Timuerunt
que audito quod romani essent: et
venientes deprecati sunt eos: et educentes
rogabant ut egrederentur de urbe. Exeuntes
autem de carcere introierunt ad
lydiam: et visis fratribus consolati sunt
eos: et profecti sunt. Cap. 17.
Cum autem perambulassent amphipolim et a= A
polloniam venerunt thessalonicam: ubi
erat synagoga iudeorum. Secundum consuetu
dinem autem Paulus introivit ad eos:
et per sabbata tria disserebat eis
de scripturis: adaperiens et insinuans Luce.24.g.
quia christum oportuit pati et resurgere
a mortuis: et quia hic est iesus christus
quem ego annuncio vobis. Et
quidam ex eis crediderunt: et adiuncti sunt
paulo et syle: et de colentibus

βομένων ελλήνων πολύ πλήθος, γυναικών
τε τών πρώτων ουκ ολίγαι. προσλαβόμενοι
δε οι ιουδαίοι οι απειθούντες τών αγοραίων
τινάς άνδρας πονηρούς, και οχλοποιήσαν-
τες εθορύβουν την πόλιν· επιστάντες τε τη οι-
κία ιάσονος εζήτουν αυτούς αγαγείν εις
τον δήμον. μη ευρόντες δε αυτούς, έσυ-
ρον τον ιάσονα και τινάς αδελφούς επί τους
πολιτάρχας βοώντες. ότι οι την οικουμένην
αναστατώσαντες, ούτοι και ενθάδε πάρει-
σιν, ους υποδέδεκται ιάσων, και ούτοι πάν-
τες απέναντι τών δογμάτων καίσαρος πρά-
ττουσι, βασιλέα λέγοντες έτερον ιησούν. ε-
τάραξαν δε τον όχλον, και τους πολιτάρ-
χας ακούοντας ταύτα, και λαβόντες το ι-
κανόν παρά του ιάσονος και τών λοιπών, α-
πέλυσαν αυτούς. οι δε αδελφοί ευθέως
διά της νυκτός εξέπεμψαν τον παύλον
και τον σίλαν εις βέροιαν. οίτινες παραγε-
νόμενοι, εις την συναγωγήν απήεσαν τών
ιουδαίων. ούτοι δε ήσαν ευγενέστεροι τών
άλλων τών εν θεσσαλονίκη. οίτινες εδέξαν-
το τον λόγον μετά πάσης προθυμίας, το
καθημέραν ανακρίνοντες τας γραφάς, ει ε-
χοι ταύτα ούτως. πολλοί μεν ουν εξ αυτών
επίστευσαν, και τών ελληνίδων γυναικών
τών ευσχημόνων, και ανδρών ουκ ολίγοι.
ως δε έγνωσαν οι από της θεσσαλονίκης ιου-
δαίοι, ότι και εν βεροία κατηγγέλη υπό του
παύλου ο λόγος του θεού, ήλθον κακεί σα-
λεύοντες τους όχλους. ευθέως δε τότε τον
παύλον εξαπέστειλαν οι αδελφοί πορεύεσ-
θαι ως επί την θάλασσαν. υπέμενον δε ο τε
σίλας και ο τιμόθεος εκεί. οι δε καθιστών-
τες τον παύλον ήγαγον αυτόν έως αθη-
νών, και λαβόντες εντολήν προς τον σίλαν
και τιμόθεον ίνα ως τάχιστα έλθωσι προς
αυτόν, εξήεσαν. εν δε ταις αθήναις εκδεχο-
μένου αυτούς του παύλου, παρωξύνετο
το πνεύμα αυτού εν αυτώ θεωρούντι κα-
τείδωλον ούσαν την πόλιν. διελέγετο μεν
ουν εν τη συναγωγή τοις ιουδαίοις και
τοις σεβομένοις, και εν τη αγορά κατά πά-
σαν ημέραν προς τους παρατυγχάνοντας.
τινές δε και τών επικουρείων και τών στωϊ-
κών φιλοσόφων συνέβαλλον αυτώ, και
τινές έλεγον. τι αν θέλοι ο σπερμολόγος
ούτος λέγειν. οι δε ξένων δαιμονίων δο-
κεί καταγγελεύς είναι, ότι τον ιησούν και την
ανάστασιν ευηγγελίζετο. επιλαβόμενοι τε
αυτού επί τον άρειον πάγον ήγαγον λέ-
γοντες. δυνάμεθα γνώναι τις η καινή αύτη
η υπό σου λαλουμένη διδαχή. ξενίζοντα

gētilibusq; multitudo magna & mulie-
res nobiles nō pauce. Zelantes
B
aūt iudei assumētesq; de vulgo
viros quosdā malos & turba facta
ɔcitauerūt ciuitatē: & assistentes domui
iasonis querebant eos producere in
populū. Et cū non īuenissent eos: tra
hebāt iasonē & quosdā fratres ad
principes ciuitatis clamātes. qm̄ hi q
concitant & huc venerunt orbem
quos suscepit iason: & hi omnes Joha.18.g
contra decreta cesaris faciunt:
regē aliū dicētes esse iesum. Cōcitaue
rūt aūt plebē. Et principes ciuitatis
audiētes hec: et accepta satisfactione
a iasone & a ceteris dimiserunt
eos. Fratres vero confestim
per noctem dimiserunt paulum
C
& silam in beroā. Qui cum venissent:
in synagogā iudeorum introierunt.
Hi autem erant nobiliores
eorū qui sunt thessalonice: q susceperūt
verbum cum omni auiditate:
quottidie scrutātes scripturas: si hec ita
se hērēt. Et mlti qdē crediderūt ex e
is: & mulierum gentilium
honestarum: & viri non pauci.
Cū āt cognouissēt in thessalonica iudei:
quia et beroe predicatum est a
paulo vbū dei: venerūt & illuc cōmouē
tes & turbātes multitudinē. Statimq; tūc
paulum dimiserunt fratres vt iret
vsq; ad mare. Silas āt & timotheus re
D
manserunt ibi. Qui autem deducebant
paulū perduxerūt eū vsq; ad athenas:
& accepto mandato ab eo ad silam
& timotheū vt q̄ celeriter venirent ad
illū: ꝓfecti sunt. Paulus aūt cū athe
nis eos expectaret: incitabatur
spūs eius in ipso vidēs idolatrie deditā
ciuitatem. Disputabat
igitur in synagoga cum iudeis et
colentibus & in foro per omnes
dies ad eos qui aderant.
Quidam autem epicurei & stoici
philosophi disserebant cum eo: et
qdā dicebāt. Quid vult seminiuerbius
hic dicere? Alij vero nouorū demoniorū
vr annūciator esse: quia iesum et
resurrectionē annūciabat eis. Et apphē
sum eū ad ariopagū duxerunt dicentes.
E
Possumus scire que est hec noua
que a te dicitur doctrina. Noua

γὰρ τινὰ εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν. βου-
λόμεθα οὖν γνῶναι τί ἂν θέλοι ταῦτα εἶ-
ναι. ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες
ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν
τι καὶ ἀκούειν καινότερον. σταθεὶς δὲ ὁ παῦ-
λος ἐν μέσῳ τοῦ ἀρείου πάγου ἔφη. ἄν-
δρες ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονε-
στέρους ὑμᾶς θεωρῶ. διερχόμενος γὰρ καὶ
ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ
βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο. ἀγνώστῳ θεῷ.
ὃν οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ
καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν
κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρα-
νοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειρο-
ποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν
ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενός τι-
νος. αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν
κατὰ πάντα, ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς αἵματος
πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμέ-
νους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικί-
ας αὐτῶν, ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλα-
φήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίτοι γε οὐ μα-
κρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.
ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν.
ὡς καὶ τινὲς τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν εἰρήκα-
σι. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. γένος οὖν ὑ-
πάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομί-
ζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ χαράγματι τέ-
χνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου τὸ θεῖον εἶναι
ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας
ὑπεριδὼν ὁ θεός, τανῦν παραγγέλλει τοῖς
ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν, διό-
τι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰ-
κουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε
πίστιν παρασχεῖν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν
οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον. ἀκουσόμε-
θά σου πάλιν περὶ τούτου. καὶ οὕτως ὁ παῦ-
λος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες
κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ
διονύσιος ὁ ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι
δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς. Cap.18.
Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ παῦλος ἐκ
τῶν ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς κόρινθον καὶ εὑ-
ρών τινα ἰουδαῖον ὀνόματι ἀκύλαν ποντι-
κὸν τῷ γένει προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ
τῆς ἰταλίας καὶ πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐ-
τοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι κλαύδιον χωρί-
ζεσθαι πάντας τοὺς ἰουδαίους ἐκ τῆς ῥώμης,
προσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον
εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο. ἦσαν
γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην. διελέγετο δὲ

ei quędā infers auribꝰ nostris. Volumus
ergo scire quidnam velint hec esse.
Athenienses autem omnes et aduene
hospites ad nihil aliud vacabant: nisi aut
dicere aut audire aliquid noui. Stans autem
Paulus in medio ariopagi ait. Viri
athenienses per omnia quasi superstitiosos
vos video. Preteriens enim et
vidēs simulacra vestra: inueni et
aram in qua scriptum erat. Ignoto deo.
F Quod ergo ignorantes colitis: hoc ego
annuncio vobis. Deus qui fecit
mundū et omnia que in eo sunt: hic celi
et terre cū sit dominus: non in manufactis
templis habitat: nec a manibus
humanis colitur indigens aliquo: cum
ipse det omnibus vitā et inspirationem
et omnia: fecitque ex vno
omne genus hominum: inhabitare super vniuersā
faciem terre: definiens statuta
tempora et terminos habitationis
eorum: querere deū: si forte attrectent
eū et inueniāt: quamuis non longe sit
ab vnoquoque nostrum.
In ipso enim viuimus et mouemur et sumus:
sicut et quidā vestrorū poetarū dixerunt.
G Ipsius enim et genus sumus. Genus ergo cū
simus dei: non debemus estimare
auro aut argēto aut lapidi sculpture ar-
tis et cogitationis hominis diuinum esse
simile. Et tempora quidē huius ignorantie
despiciens deus: nunc annunciat
hominibus vt omnes vbique penitētiā agāt: eo quod
statuit diē in quo iudicaturus est orbem
in equitate in viro in quo statuit
fidē prebens omnibus: suscitans eum
a mortuis. Cū audissēt autem resurrectionē
mortuorum quidā quidē irridebāt: quidā vero di-
xerūt. Audiemus te de hoc iterum. Sic
paulus exiuit de medio eorum. Quidā vero
viri adherētes ei crediderūt: in quibus et
dionysius ariopagita et mulier nomine
damaris: et alii cum eis. Cap.18.
A Post hec egressus ab
athenis venit corinthū: et inueniēs
quādā iudeū nomine aquilam ponticum
genere: qui nuper venerat ab
italia et priscillam vxorem eius:
eo quod precepisset claudius discedere
omnes iudeos a roma:
accessit ad eos: et quia eiusdē erat artis:
manebat apud eos et operabatur. Erant
autē scenefactorie artis. Et disputabat sup.6.c

εν/τη συναγωγή κατά παν σάββατον, έπει
θέ τε ιουδαίους και έλληνας. ως δε κατήλ
θον από/της μακεδονίας/ό τε σίλας και/ο τι
μόθεος, συνείχετο/τω πνεύματι/ο παύλος,
διαμαρτυρόμενος/τοις ιουδαίοις/τον χρισ=
τόν ιησούν. αντιτασσομένων δε αυτών και
βλασφημούντων, εκτιναξάμενος/τα ιμάτι=
α είπε προς αυτούς./το αίμα υμών επί/την
κεφαλήν υμών. καθαρός εγώ, από/του
νυν εις/τα έθνη πορεύσομαι. και μεταβάς ε
κείθεν ήλθεν εις οικίαν τινός ονόματι ιού=
στου σεβομένου/τον θεόν, ου/η οικία ην συ=
νομορούσα/τη συναγωγή. κρίσπος δε/ο αρ
χισυνάγωγος επίστευσε/τω κυρίω συν ό=
λω/τω οίκω αυτού, και πολλοί/των κορίν
θίων ακούοντες επίστευον και εβαπτίζοντο.
είπε δε/ο κύριος δι οράματος εν νυκτί/τω
παύλω. μη φοβού, αλλά λάλει και μη σι
ωπήσης, διότι εγώ ειμί μετά σου, και ου=
δείς επιθήσεταί σοι/του κακώσαι σε, διότι
λαός εστί μοι πολύς εν/τη πόλει ταύτη. ε
κάθισε τε ενιαυτόν και μήνας εξ, διδάσκων
εν αυτοίς/τον λόγον/του θεού. γαλλίωνος
δε ανθυπατεύοντος/της αχαΐας, κατεπέστη=
σαν ομοθυμαδόν/οι ιουδαίοι/τω παύλω,
και ήγαγον αυτόν επί/το βήμα λέγοντες.
ότι παρά/τον νόμον ούτος αναπείθει/τουσ
ανθρώπους σέβεσθαι/τον θεόν. μέλλοντος
δε/του παύλου ανοίγειν/το στόμα, είπεν/ο
γαλλίων προς/τους ιουδαίους. ει μεν ουν
αδίκημα τι ην η ραδιούργημα πονηρόν ω
ιουδαίοι, κατά λόγον αν ηνεσχόμην υμών
ει δε ζήτημα εστί περί λόγου και ονομά=
των και νόμου/του καθ υμάς, όψεσθε αυ=
τοί. κριτής γαρ εγώ τούτων ου βούλομαι
είναι. και απήλασεν αυτούς από/του βήμα
τος. επιλαβόμενοι δε πάντες/οι έλληνες σω
σθένην/τον αρχισυνάγωγον, έτυπτον έμπρο
σθεν/του βήματοσ, και ουδέν τούτων/τω
γαλλίωνι έμελλεν./ο δε παύλος έτι προ=
σμείνασ ημέρας ικανάς, /τοις αδελφοίς απο
ταξάμενοσ εξέπλει εισ/την συρίαν, και συν
αυτώ πρίσκιλλα και ακύλασ κειράμενος
/την κεφαλήν εν κεγχρεαίσ. είχε γαρ ευχήν.
κατήντησε δε εισ έφεσον, κακείνουσ κατέλι
πεν αυτού. αυτόσ δε εισελθών εισ/την συνα
γωγήν διελέχθη/τοις ιουδαίοις. ερωτώντων
δε αυτών επί πλείονα χρόνον μείναι παρ
αυτοίσ, ουκ επένευσεν, αλλά απετάξατο
αυτοίς ειπών. δει με πάντωσ/την εορτήν/την
ερχομένην ποιήσαι εισ ιεροσόλυμα, πάλιν
δε ανακάμψω προσ υμάσ,/του θεού θέλον
τοσ, και ανήχθη από/τησ εφέσου. και κα=

in synagoga per omne sabbatũ: iterponẽs nomẽ
dñi iesu: suadebat q3 iudeis et grecis. Cũ
venissẽt aũt de macedõia silas et timothe
us: instabat verbo paulus
testificans iudeis esse christum
iesum. Contradicentibus autem eis et
blasphemãtib9: excutiẽs vestimẽta sua:
dixit ad eos. Sanguis vester super
caput vestrum. Mundus ego: ex
hoc ad gentes vadam. Et migrãs inde
intrauit in domũ cuiusdã noĩe titi iusti
colẽtis deũ: cuius dom9 erat coniũcta
synagoge. Crispus aũt archisynagogus
credidit domino cum omni
domo sua: et multi corinthiorum — Iohā.
audiẽtes credebãt et baptizabantur.
Dixit autem dominus nocte per visionez
paulo. Noli timere: s3 loq̃re et ne tace
as. Propter qđ ego sũ3 tecũ: et nemo
apponetur tibi vt noceat te: quoniam
pp̃ls ẽ mihi mult9 in hac ciuitate. Se=
dit aũt ibi annũ et sex menses: docens
apud eos verbum dei. Gallione
aũt proconsule achaie: insurrexerunt
vno animo iudei in paulum:
et adduxerũt eũ ad tribunal dicẽtes:
q2 contra legem hic persuadet
hominibus colere deum. Incipiente
autem Paulo aperire os: dixit
gallio ad iudeos. Si quidem esset
iniquũ aliq̃d aut facinus pessimũ o viri
iudei recte vos sustinerem:
si vero questiões sunt de verbo et noib9
legis vestre: vosipsi videritis.
Judex ego horum nolo
esse. Et minauit eos a tribunali.
Apprehendentes autem oẽs sosthenem
principem synagoge percutiebant eum
ante tribunal: et nihil eorum
galliõi cure erat. Paul9 vero cũ adhuc
sustinuisset dies multos: fratrib9 vale=
faciens nauigauit in syriam: et cum
eo priscilla et aquila qui sibi totonderat
in cẽchris caput. Habebat eni3 votu3.
Deuenit q3 ephesũ: et illos ibi reliquit.
Ipse vero ingressus synagogam
disputabat cũ iudeis. Rogantibus
aũt eis vt ampliori tp̃e maneret apud
eos: nõ consensit: sed valefaciens et
dicens:
iterum
reuertar ad vos deo volente:
profectus est ab epheso. Et descẽdens

τελθὼν εις καισάρειαν, αναβάς και ασπασά=
μενος την εκκλησίαν κατέβη εις αντιόχειαν.
και ποιήσας χρόνον τινά, εξήλθε διερχόμε
νος καθεξής την γαλατικήν χώραν και φρυ=
γίαν, επιστηρίζων τους μαθητάς πάντας. ιου
δαίος δέ τις απολλώς όνομα αλεξανδρεύς
τω γένει ανήρ λόγιος κατήντησεν εις έφε=
σον, δυνατός ών εν ταις γραφαίς. ούτος ην
κατηχημένος την οδόν του κυρίου, και ζέ
ων τω πνεύματι ελάλει και εδίδασκεν ακρι
βώς τα περί του κυρίου, επιστάμενος μόνον
το βάπτισμα ιωάννου. ούτος τε ήρξατο πα
ρρησιάζεσθαι εν τη συναγωγή. ακούσαντες
δε αυτού ακύλας και πρίσκιλλα, προσε=
λάβοντο αυτόν, και ακριβέστερον αυτώ εξέ
θεντο την οδόν του θεού. βουλομένου δε
αυτού διελθείν εις την αχαΐαν, προτρεψά=
μενοι οι αδελφοί έγραψαν τοις μαθηταίς
αποδέξασθαι αυτόν. ος παραγενόμενος,
συνεβάλετο πολύ τοις πεπιστευκόσι διά
της χάριτος. ευτόνως γαρ τοις ιουδαίοις
διακατηλέγχετο δημοσία, επιδεικνύς διά
των γραφών είναι τον χριστόν ιησούν.

Cap.19.

Εγένετο δε εν τω τον απολλώ είναι εν κο
ρίνθω, παύλον διελθόντα τα ανωτερι=
κά μέρη ελθείν εις έφεσον, και ευρών τινάς
μαθητάς, είπε προς αυτούς. ει πνεύμα άγι
ον ελάβετε πιστεύσαντες. οι δε είπον προς
αυτόν. αλλ ουδέ ει πνεύμα άγιον εστίν
ηκούσαμεν. είπε τε προς αυτούς. εις τι ουν
εβαπτίσθητε. οι δε είπον. εις το ιωάννου βά
πτισμα. είπε δε παύλος. ιωάννης μεν εβάπ=
τισε βάπτισμα μετανοίας τω λαώ λέγων,
εις τον ερχόμενον μετ αυτόν ίνα πιστεύσω
σι, τουτέστιν εις τον χριστόν ιησούν. ακού
σαντες δε εβαπτίσθησαν εις το όνομα του κυ
ρίου ιησού. και επιθέντος αυτοίς του παύ=
λου τας χείρας, ήλθε το πνεύμα το άγιον
επ αυτούς, ελάλουν τε γλώσσαις και προ
εφήτευον. ήσαν δε οι πάντες άνδρες ωσεί
δεκαδύο. εισελθών δε εις την συναγωγήν,
επαρρησιάζετο επί μήνας τρεις, διαλεγό=
μενος και πείθων τα περί της βασιλείας του
θεού. ως δε τινές εσκληρύνοντο και ηπεί=
θουν κακολογούντες την οδόν ενώπιον του
πλήθους, αποστάς απ αυτών αφώρισε
τους μαθητάς, καθ ημέραν διαλεγόμενος
εν τη σχολή τυράννου τινός. τούτο δε εγέ
νετο επί έτη δύο, ώστε πάντας τους κατοι=
κούντας την ασίαν ακούσαι τον λόγον του
κυρίου ιησού ιουδαίους τε και έλληνας.
δυνάμεις τε ου τας τυχούσας εποίει ο θε=

cesaream ascendit et salutauit
ecclesiam: et descendit antiochiam.
Et fctõ ibi aliquãto tpe: pfect9 ē pam D
bulãs ex ordie galatiã regionẽ et phrygi
am: ꝯfirmãs oẽs discipulos. Iudeus
aũt quidã appollo noie alexandrinus
genere vir eloquẽs deuenit ephesũ:
potens in scripturis. Hic erat
edoctus viam domini: et feruens
spũ loquebatur et docebat diligenter
ea que sunt iesu: sciens tantum
baptisma iohãnis. Hic ergo cepit fidu
cialiter agere in synagoga. Quẽ cũ audi
ssent priscilla et aquila: assumpserunt
eum et diligentius exposuerunt ei
viam dei. Cum autem vellet
ire achaiam: exhortati
fratres scripserunt discipulis vt
susciperent eum. Qui cũ venisset:
contulit multum his qui crediderunt.
Vehementer enim iudeos
reuincebat publice: ostendens per
scripturas esse christum iesum.

Cap.19.

Factũ est aũt cũ appollo eẽt corinthi: A
vt paulus pagratis superioribus
ptib9 veniret ephesũ: et iueniret quos=
dã discipulos: dixitqz ad eos. Si spũz
sctũz accepistis credẽtes? At illi dixerũt
ad eum. Sed neqz si spũs sanctus est
audiuimus. Ille vero ait. In quo ergo
baptizati estis? Qui dixerũt. In iohã=
nis baptismate. Dixit aũt paul9 Iohãnes supra.1.a.et 2.a.
baptizauit baptismate pnie populũ di
cẽs: i eũ q venturus eẽt post ipsũ vt crede
rẽt: hoc est in iesum. His auditis
baptizati sunt in nomine domini
iesu. Et cũ iposuisset illis man9 pau=
lus: venit spiritus sanctus sup.2.a.et 4.b.
sup eos: et loqbant liguis et pphetabãt.
Erant autem omnes viri fere
duodeci. Introgressus autẽ synagogaz B
cũ fiducia loqbat p tres mẽses: dispu
tãs et suadens de regno
dei. Cũ aũt quidã indurarentur et non
crederent maledicẽtes viã domini corã
multitudie: discedẽs ab eis segregauit
discipulos: quottidie disputans
i scola tyrãni cuiusdã. Hoc aũt factũ ē
p bienniũ: ita vt omnes qui habitabãt i
asia audirent verbum
domini iudei atqz gentiles. Fbat deus
Virtutes qz nõ modicas qslibet facie=

ός διά/των χειρών παύλου, ώστε και επί
/τους ασθενούντας επιφέρεσθαι από/του χρω
τός αυτού σουδάρια η σιμικίνθια, και α=
παλλάσσεσθαι απ' αυτών /τας νόσους. /τα
τε πνεύματα/τα πονηρά εξέρχεσθαι απ' αυ
τών. επεχείρισαν δε τινές από/των περιερ=
χομένων ιουδαίων εξορκιστών ονομάζειν ε=
πί/τους έχοντας/τα πνεύματα/ τα πονηρά
/το όνομα/του κυρίου ιησού λέγοντες. ορ=
κίζομεν υμάς/τον ιησούν ον/ο παύλος κηρύ
σσει. ήσαν δε τινές υιοί σκευά ιουδαίου αρ
χιερέως επτά οι τούτο ποιούντες. αποκρι=
θέν δε/το πνεύμα/το πονηρόν είπε. /τον ιη=
σούν γινώσκω, και/τον παύλον επίσταμαι.
υμείς δε τίνες εστέ. και εφαλλόμενος επ
αυτούς/ο άνθρωπος εν ω ην/το πνεύμα /το
πονηρόν και κατακυριεύσαν αυτών, ίσχυ
σε κατ' αυτών, ώστε γυμνούς και τετραυ=
ματισμένους εκφυγείν εκ/του οίκου εκείνου.
τούτο δε εγένετο γνωστόν πάσιν ιουδαί=
οις τε και έλλησι/τοις κατοικούσι / την έφε=
σον. και επέπεσε φόβος επί πάντας αυτούς.
και εμεγαλύνετο/το όνομα/του κυρίου ιη=
σού. πολλοί τε/των πεπιστευκότων ήρχον=
το εξομολογούμενοι και αναγγέλλοντες
/τας πράξεις αυτών. ικανοί δε/των /τα περί
εργα πραξάντων συνενέγκαντες / τας βί=
βλους κατέκαιον ενώπιον πάντων, και συ
νεψήφισαν/τας τιμάς αυτών, και εύρον αρ
γυρίου μυριάδας πέντε. ούτω κατά κρά=
τος/ο λόγος/του κυρίου ηύξανε και ίσχυεν.
ως δε επληρώθη ταύτα, έθετο/ο παύλος εν
/τω πνεύματι διελθών/την μακεδονίαν και
αχαΐαν, πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ, ειπών
ότι μετά/το γενέσθαι με εκεί, δει με και ρώ
μην ιδείν. αποστείλας δε εις /την μακεδονί=
αν δύο/των διακονούντων αυτώ τιμόθεον
και έραστον, αυτός επέσχε χρόνον εις/την α
σίαν. εγένετο δε κατά/τον καιρόν εκείνον τά
ραχος ουκ ολίγος περί/της οδού. δημήτρι=
ος γάρ τις ονόματι αργυροκόπος, ποιών
ναούς αργυρούς αρτέμιδος, παρείχετο/τοις
τεχνίταις εργασίαν ουκ ολίγην, ους συνα
θροίσας και/τους περί/τα τοιαύτα εργάτας
είπεν. άνδρες, επίστασθε ότι εκ ταύτης/της
εργασίας/η ευπορία ημών εστί, και θεωρείτε
και ακούετε ότι ου μόνον εφέσου, αλλά
σχεδόν πάσης/της ασίας/ο παύλος ούτος
πείσας μετέστησεν ικανόν όχλον, λέγων ό
τι ουκ εισί θεοί/οι διά χειρών γινόμενοι. ου
μόνον δε τούτο κινδυνεύει ημίν /το μέρος
εις απελεγμόν ελθείν, αλλά και/το/της με=
γάλης θεάς ιερόν αρτέμιδος εις ουθέν λο=

per manum pauli: ita vt etiam super
languidos deferrentur a corpore
eiꝰ sudaria ⁊ semicinctia ⁊ recedebant
ab eis languores:
⁊ spiritus neq̃ʒ egrediebantur.
Tẽptauerũt aũt quidã de circũeuntibus
iudeis exorcistis inuocare super
eos qui habebant spiritus malos
nomen domini iesu: dicentes. Adiuro
vos per iesum quem paulus predicat.
Erãt aũt cuiusdã iudei noĩe sceue p̃ncipis
sacerdotũ septẽ filij q̃ hoc faciebãt. Rñ
dens aũt spũs neq̃ʒ dixit eis. Jesum
noui: ⁊ paulum scio.
Vos aũt qui estis? Et insiliẽs homo in
eos in quo erat demonium
pessimũ ⁊ dñatus amborum: inualuit
contra eos: ita vt nudi ⁊ vulnerati
effugerent de domo illa.
Hoc autem notũ factũ ẽ omnibꝰ iudeis
atqʒ gẽtilibus qui habitabant ephesi.
Et cecidit timor super omnes illos.
Et magnificabatur nomẽ domini iesu.
Multi qʒ credentium veniebant Mar.
confitentes ⁊ annunciantes
actus suos. Multi autem ex eis
qui fuerãt curiosa sectati: contulerũt li
bros ⁊ ꝯbusserũt eos corã oĩbꝰ: ⁊ ꝯputa=
tis p̃cijs illoꝝ: iuenerũt pecuniã denario
rũ quĩquagĩta miliũ. Ita fortiter
crescebat verbum dñi ⁊ confirmabat.
His autẽ expletis proposuit paulus in
spiritu transita macedonia et
achaia ire hierosolymã: dicens
qm̃ postq̃ʒ fuero ibi: opʒ me ⁊ romã
videre. Mittens autem in macedoniã
duos ex ministrãtibus sibi Timotheũ
et Erastũ: ipse remansit ad tp̃s in asia.
Facta est autem illo tempore turbatio
non minima de via domini. Demetrius
enim quidam nomine argẽtariꝰ faciẽs
edes argenteas Diane: prestabat
artificibꝰ nõ modicũ q̃stũ: quos ꝯuocãs
⁊ eos qui eiusmodi erant opifices:
dixit. Viri scitis qr de hoc
artificio est nobis acq̃sitio: ⁊ vide
tis ⁊ auditis qr non solum ephesi: sed
pene totius asie paulus hic
suadẽs auertit multã turbã: dicens qm̃
non sunt dij qui manibus fiunt. Non
solũ aũt hec piclitabit nobis pars
in redargutionem venire: sed ⁊ magne
diane templũ in nihilum reputabitur

γισθῆναι, μέλλειν δε και καθαιρεῖσθαι / την
μεγαλειότητα αυτῆς, ἣν ὅλη / ἡ ἀσία και / ἡ
οικουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δε και γε=
νόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες.
μεγάλη / ἡ ἄρτεμις εφεσίων, και επλήσθη / ἡ
πόλις ὅλη συγχύσεως. ὥρμησάν τε ὁμο=
θυμαδὸν εις / το θέατρον, συναρπάσαντες
γάϊον και ἀρίσταρχον μακεδόνας συ=
νεκδήμους παύλου. / του δε παύλου βου=
λομένου εισελθεῖν εις / τον δῆμον, ουκ εἴων
αυτὸν / οι μαθηταί. τινὲς δε και / των ἀσιαρ
χῶν ὄντες αυτῷ φίλοι, πέμψαντες προς
αυτὸν παρεκάλουν μη δοῦναι εαυτὸν εις
/ το θέατρον. ἄλλοι μεν ουν ἄλλο τι ἔκρα=
ζον. ἦν γαρ / ἡ εκκλησία συγκεχυμένη, και / οι
πλείους ουκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν συνελη
λύθεισαν. εκ δε / του ὄχλου προεβίβασαν α
λέξανδρον, προβαλλόντων αυτὸν / των ιου
δαίων. / ο δε ἀλέξανδρος κατασείσας / την χεῖ
ρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι / τῷ δήμῳ. ε=
πιγνόντες δε ὅτι ιουδαῖός εστι, φω=
νὴ εγένετο μία εκ πάντων ὡς επὶ ὥρας
δύο κραζόντων. μεγάλη / ἡ ἄρτεμις ε=
φεσίων. καταστείλας δε / ο γραμματεὺς
/ τον ὄχλον, φησίν. ἄνδρες εφέσιοι, τις
γαρ εστιν ἄνθρωπος ος ου γινώσκει
/ την εφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν / της
μεγάλης θεᾶς ἀρτέμιδος και / του διο=
πετοῦς. ἀναντιρρήτων ουν ὄντων τούτων,
δέον εστιν υμᾶς κατεσταλμένους υπάρ=
χειν, και μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ἠ=
γάγετε γαρ / τους ἄνδρας τούτους οὔ=
τε ιεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας / την
θεὸν υμῶν. ει μεν ουν δημήτριος και / οι
συν αυτῷ τεχνῖται ἔχουσι προς τινα
λόγον, αγοραῖοι ἄγονται, και ἀνθύπατοι
εισίν, εγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. ει δε τι πε
ρὶ ετέρων επιζητεῖτε, εν / τῇ εννόμῳ εκκλησία
επιλυθήσεται. και γαρ κινδυνεύομεν εγκα=
λεῖσθαι στάσεως περὶ / της σήμερον, μηδε=
νὸς αιτίου υπάρχοντος περὶ ου δυνη=
σόμεθα δοῦναι λόγον / της συστροφῆς ταύ=
της. και ταῦτα ειπὼν ἀπέλυσε / την εκκλησί=
αν.

Cap.20.

Μετὰ δε / το παύσασθαι / τον θόρυ=
βον προσκαλεσάμενος / ο παῦλος / τους
μαθητὰς και ἀσπασάμενος, εξῆλθε πο=
ρευθῆναι εις / την μακεδονίαν. διελθὼν
δε / τα μέρη εκεῖνα και παρακαλέσας
αυτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εις / την ελ=
λάδα. ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομέ=
νης αυτῷ επιβουλῆς υπὸ / των ιουδαίων

⁊ destrui incipiat
maiestas eius: quam tota asia ⁊
orbis colit: his auditis
repleti sunt ira ⁊ exclamauerūt dicētes.
Magna diana ephesiorū: ⁊ impleta est F
ciuitas tota cōfusiōe: ⁊ impetū fecerūt
vno animo in theatrum: rapto
gaio ⁊ aristarcho macedonib9 comitib9
pauli. Paulo autem volente
intrare in populum: nō permiserunt
discipuli. Quidā aūt ⁊ de asie pncipib9
qui erant amici eius miserunt ad
eum: rogantes ne se daret in
theatrum. Alij autē aliud clamabāt.
Erat enī ecclesia confusa: ⁊
plures nesciebāt qua ex cā cōuenissēt.
De turba autem detraxerunt alexādrū
propellentibus eum iudeis.
Alexander autem manu silentio postu
lato: volebat reddere rationē pplo.
Quē vt cognouerunt iudeū eē vox
facta ē vna omnium q̄si per horas
duas clamātiū. Magna diana ephesio
rū. Et cum sedasset scriba
turbas: dixit. Uiri ephesij: quis G
enim est hominum qui nesciat
ephesiorum ciuitatem cultricē esse
magne diane iouisq̄ prolis?
Cum ergo his contradici nō possit:
oportet vos sedatos esse:
⁊ nihil temere agere. Adduxistis
enim homines istos: neq̄
sacrilegos neq̄ blasphemantes
deam vestrā. Quod si demetri9 ⁊ qui
cum eo sūt artifices hñt aduers9 aliquē
cām: cōuent9 forēses agunt: ⁊ pcōsules
sunt: accusent inuicem. Si quid autem
alterius rei queritis: in legitima eccl̃ia
poterit absolui. Nā ⁊ piclitamur argui
seditionis hodierne: cum nullus
obnoxius sit de quo possim9
reddere rationem concursus istius.
Et cum hec dixissz: dimisit ecclesiam.

Cap.20.

Postq̄ autē cessauit tumultus: A
vocatis paulus
discipulis: ⁊ exhortat9 eos valedixit: ⁊ pro
fect9 ē vt iret in macedoniā. Cum
aūt perābulasset ptes illas ⁊ exhortat9
eos fuisset mlto sermōe: venit ad greciā
vbi cū fecisset menses tres: facte sūt
illi insidie a iudeis

μέλλοντι ἀνάγεσθαι εις τὴν συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν διὰ μακεδονίας. συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς ἀσίας σώπατρος πύρρου βεροιαῖος, θεσσαλονικέων δὲ ἀρίσταρχος καὶ σεκοῦνδος καὶ γάϊος, δερβαῖος καὶ τιμόθεος, ἀσιανοὶ δὲ τυχικὸς καὶ τρόφιμος. οὗτοι προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν τρωάδι, ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων τῶν μαθητῶν κλάσαι ἄρτον, ὁ παῦλος διελέγετο αὐτοῖς μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ, οὗ ἦμεν συνηγμένοι. καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε. μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως. ἡμεῖς δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν εἰς τὴν ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον. οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς μιτυλήνην. κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς σάμον, καὶ μείναντες ἐν τρογγυλίῳ τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς μίλητον. ἔκρινε γὰρ ὁ παῦλος παραπλεῦσαι τὴν ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ ἀσίᾳ. ἔσπευδε γὰρ εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς ἱεροσόλυμα. ἀπὸ δὲ τῆς μιλήτου πέμψας εἰς ἔφεσον, μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς. ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ᾽ ἧς ἐπέβην εἰς τὴν ἀσίαν, πῶς μεθ᾽ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πά-

nauigaturo in syriam habuitqꝫ cõsilium vt reuerteretur ꝑ macedoniã. Comitatus est autem eum sosipater pyrrhi beroensis: thessalonicẽsiũ vero aristarchus ⁊ secundus et gaius: derbeus ⁊ timotheus: asiani vero tychicus ⁊ trophimus. Hi cum precessissẽt sustinuerũt nos troade: nos vero nauigauimus post dies azymorum a philippis: et venimus ad eos troadem in diebꝰ quiqꝫ: vbi demorati sumꝰ diebꝰ septem. Una autẽ sabbati cũ cõuenissemus ad frangendum panem: Paulus disputabat cum eis ꝓfecturus in crastinum: protraxitqꝫ sermonem vsqꝫ in mediã noctẽ. Erãt autẽ lãpades copiose ĩ cenaculo vbi eramꝰ cõgregati. Sedens autem quidã adolescẽs noĩe eutichus super fenestram: cũ mergeret somno graui disputante diu Paulo: ductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsũ: ⁊ sublatꝰ ẽ mortuꝰ. Ad quẽ cũ descẽdisset paulꝰ incubuit sup eũ: ⁊ cõplexꝰ dixit. Nolite turbari. Aĩa eĩ ipsius in ipso est. Ascendens ãt frangẽsqꝫ panem ⁊ gustans: satisqꝫ allocutus est vsqꝫ in lucẽ: ⁊ sic ꝓfectꝰ est. Adduxerũt autem puerum viuentem ⁊ cõsolati sũt non minime. Nos autem ascendentes nauem nauigauimus in asson: inde suscepturi paulum. Sic enim disposuerat ipse ꝑ terrã iter facturus. Cũ autẽ cõuenissemus in asson assumpto eo venimꝰ mytilenẽ. Et inde nauigãtes sequenti die venimꝰ ꝯtra chiũ: ⁊ alia die applicuimus samum ⁊ sequenti die venimꝰ miletũ. Proposuerat ei paulꝰ transnauigare ephesum: ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat eni si possibile sibi esset: vt diẽ pentecostes faceret hierosolymis. A mileto autem mittens ephesum vocauit maiores natu ecclesie: qui cum venissent ad eũ ⁊ simul eẽnt: dixit eis. Vos scitis a prima die qua ingressus sum in asiam: qualiter vobiscum per oẽ tẽpus fuerim seruiens domino cum omni

3.Re.
4.Re.

σης ταπεινοφροσύνης καί πολλών δα=
κρύων καί πειρασμών των συμβάντων
μοι εν ταις επιβουλαίς των ιουδαίων, ως
ουδέν υπεστειλάμην των συμφερόντων,
του μη αναγγείλαι υμίν και διδάξαι υμάς
δημοσία και κατ' οίκους, διαμαρτυρόμενος
ιουδαίοις τε και έλλησι την εις τον θεόν με
τάνοιαν και πίστιν εις τον κύριον ημών ιη
σούν χριστόν. και νυν ιδού εγώ δεδεμένος
τω πνεύματι πορεύομαι εις ιερουσαλήμ.
τα εν αυτή συναντήσοντα μοι μη ειδώς,
πλήν ότι το πνεύμα το άγιον κατα πόλιν
διαμαρτύρεται μοι λέγον, ότι δεσμά με
και θλίψεις μένουσιν, αλλ' ουδενός λόγον
ποιούμαι. ουδέ έχω την ψυχήν μου τιμί
αν εμαυτώ, ως τελειώσαι τον δρόμον μου
μετά χαράς και την διακονίαν ην έλαβον
παρά του κυρίου ιησού, διαμαρτύρασθαι
το ευαγγέλιον της χάριτος του θεού. και
νυν ιδού εγώ οίδα ότι ουκέτι όψεσθε το
πρόσωπον μου υμείς πάντες, εν οις διήλ
θον κηρύσσων την βασιλείαν του θεού. διό
και μαρτύρομαι υμίν εν τη σήμερον ημέρα,
ότι καθαρός εγώ από του αίματος πάντων.
ου γαρ υπεστειλάμην του μη αναγγείλαι
υμίν πάσαν την βουλήν του θεού. προσέ=
χετε ουν εαυτοίς και παντί τω ποιμνίω. εν
ω υμάς το πνεύμα το άγιον έθετο επισκό=
πους, ποιμαίνειν την εκκλησίαν του κυρίου
και θεού, ην περιεποιήσατο διά του ιδίου
αίματος. εγώ γαρ οίδα τούτο ότι εισελεύ
σονται μετά την άφιξιν μου λύκοι βαρείς
εις υμάς, μη φειδόμενοι του ποιμνίου. και
εξ υμών αυτών αναστήσονται άνδρες λα=
λούντες διεστραμμένα, του αποσπάν τους
μαθητάς οπίσω αυτών. διό γρηγορείτε,
μνημονεύοντες ότι τριετίαν νύκτα και ημέ
ραν ουκ επαυσάμην μετά δακρύων νου=
θετών ένα έκαστον. και τα νυν παρατίθεμαι
υμάς αδελφοί τω θεώ και τω λόγω της
χάριτος αυτού, τω δυναμένω εποικοδομή
σαι και δούναι υμίν κληρονομίαν εν τοις ηγι
ασμένοις πάσιν. αργυρίου η χρυσίου η
ιματισμού ουδενός επεθύμησα, αυτοί γι
νώσκετε, ότι ταις χρείαις μου και τοις ούσι
μετ' εμού υπηρέτησαν αι χείρες αύται. πάν
τα υπέδειξα υμίν, ότι ούτω κοπιώντας δει
αντιλαμβάνεσθαι των ασθενούντων, μνημο=
νεύειν τε τον λόγον του κυρίου ιησού ότι αυ
τός είπε μακάριον εστι μάλλον διδόναι ή λαμ
βάνειν. και ταύτα ειπών, θείς τα γόνατα αυ
τού συν πάσιν αυτοίς προσηύξατο.

humilitate et lachrymis
et temptationibus que mihi acciderunt
ex insidijs iudeorum: quomodo E
nihil subtraxerim vobis vtilium:
quo minꝰ ãnũciarẽ vobis et docerẽ vos
publice et per domos: testificans
iudeis atqz gẽtilibus in deũ penitẽtiaz
et fidem in dominum nostrum iesum
christum. Et nunc ecce ego alligatus
spiritu vado in hierusalem: que
in ea ventura sunt mihi ignorans:
nisi quod spiritus sanctus per oẽs ciuitates
mihi protestatur dicens: qm̃ vincula
et tribulatões hierosolymis me manẽt. Sz
nihil horum vereor: nec facio aiaz meã p̃=
ciosiorẽ quam me: dũmõ ↄsũmẽ cursũ meum
et ministerium verbi quod accepi
a domino iesu: testificari
euangelium gratie dei. Et
nũc ecce ego scio quia amplius nõ videbi
tis faciem meam vos oẽs per quos trã
siui predicans regnum dei. Quapropter F
contestor vos hodierna die 1.Re.5.f.
quia mundus sum a sanguine omnium. Dan.13.c.
Nõ eĩ subterfugi quominꝰ annunciarez
omne consilium dei vobis. Attendite
vobis et vniuerso gregi: in
quo vos spiritus sanctus posuit episco
pos: regere ecclesiam dñi
et dei: quam acquisiuit sanguine suo.
Ego scio quoniam intrabunt
post discessionem meam lupi rapaces
in vos: non parcentes gregi. Et
ex vobis ipsis exurgent viri loquentes
peruersa: vt abducant
discipulos post se. Propter quod vigila
te: memoria retinẽtes qm̃ per triẽniũ nocte
nõ cessaui cũ lachrymis monẽs ⌊ et die
vnũquemqz vestrũ. Et nunc commẽdo G
vos deo et verbo
gratie ipsius: qui potens est edificare
et dare hereditatem in sanctificatis
omnibus. Argentum et aurũ aut
vestez nullius concupiui: sicut ipsi scitis:
qm̃ ad ea q̃ mihi opꝰ erãt et his q̃ me
cũ sunt ministrauerũt manus iste. Om
nia ostẽdi vobis: qm̃ sic laborãtes opor
tet suscipere infirmos: ac meminisse
verbi domini iesu: quoniam ipse
dixit. Beatius est magis dare quam accipe.
Et cũ hec dixisset: positis genibꝰ suis
orauit cum omnibus illis.

ικανός δὲ εγένετο κλαυθμός πάντων, και
επιπεσόντες επί τον τράχηλον του παύ=
λου κατεφίλουν αυτόν, οδυνώμενοι μάλι
στα επί τω λόγω ω ειρήκει, ότι ουκέτι μέλ
λουσι το πρόσωπον αυτού θεωρείν. Cap. 21.

Ως δὲ εγένετο αναχθήναι ημάς αποσπασ=
θέντας απ αυτών, ευθυδρομήσαντες ήλ
θομεν εις την κω, τη δὲ εξής εις την ρόδον, κα
κείθεν εις πάταρα. και ευρόντες πλοίον δια
περών εις φοινίκην, επιβάντες ανήχθημεν. α=
ναφανέντες δὲ την κύπρον και καταλιπόν=
τες αυτήν ευώνυμον, επλέομεν εις συρίαν
και κατήχθημεν εις τύρον. εκείσε γαρ ην το
πλοίον αποφορτιζόμενον τον γόμον. και α
νευρόντες μαθητάς επεμείναμεν αυτού ημέ=
ρας επτά. οίτινες τω παύλω έλεγον διά του
πνεύματος μη αναβαίνειν εις ιερουσαλήμ.
ότε δὲ εγένετο ημάς εξαρτίσαι τας ημέρας
εξελθόντες επορευόμεθα, προπεμπόντων η
μάς πάντων συν γυναιξί και τέκνοις έως έ=
ξω της πόλεως, και θέντες τα γόνατα επί
τον αιγιαλόν προσηυξάμεθα. και ασπασά=
μενοι αλλήλους επέβημεν εις το πλοίον.
εκείνοι δὲ υπέστρεψαν εις τα ίδια. ημείς
δὲ τον πλουν διανύσαντες από τύρου, κα
τηντήσαμεν εις πτολεμαΐδα, και ασπασάμε
νοι τους αδελφούς, εμείναμεν ημέραν μίαν
παρ αυτοίς. τη δὲ επαύριον εξελθόντες ήλ
θομεν εις καισάρειαν, και εισελθόντες εις τον
οίκον φιλίππου του ευαγγελιστού όντος
εκ των επτά, εμείναμεν παρ αυτώ. τούτω
δὲ ήσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προ
φητεύουσαι. επιμενόντων δὲ ημών ημέρας
πλείους, κατήλθε τις από της ιουδαίας προ
φήτης ονόματι άγαβος, και ελθών προς η=
μάς και άρας την ζώνην του παύλου, δή=
σας τε αυτού τους πόδας και τας χείρας εί
πε. τάδε λέγει το πνεύμα το άγιον. τον άν=
δρα ου εστίν η ζώνη αύτη, ούτως δήσου
σιν εν ιερουσαλήμ οι ιουδαίοι, και παραδώ
σουσιν εις χείρας εθνών. ως δὲ ηκούσαμεν
ταύτα, παρεκαλούμεν ημείς τε και οι εντό=
πιοι του μη αναβαίνειν αυτόν εις ιερουσα=
λήμ. απεκρίθη τε ο παύλος. τι ποιείτε κλαί
οντες και συνθρύπτοντες μου την καρδίαν.
εγώ γαρ ου μόνον δεθήναι αλλά και απο
θανείν ετοίμως έχω εις ιερουσαλήμ υπέρ
του ονόματος του κυρίου ιησού. μη πειθο=
μένου δὲ αυτού, ησυχάσαμεν ειπόντες. το
θέλημα του κυρίου γενέσθω. μετά δὲ τας η
μέρας ταύτας επισκευασάμενοι ανεβαίνο=

Magnus autē fletus factus est oīz: et
procumbentes super collum pauli
osculabantur eum dolentes maxime
in verbo qđ dixerat: qm̄ amplius
faciem eius non essent visuri. Et deduce
bant eū ad nauem. Cap. 21.
Cūz āt factū eēt vt nauigarem9 ab
stracti ab eis: recto cursu venimus
choum: ⁊ sequenti die rhodum ⁊ inde
patarā. Et cū inuenissem9 nauē trāsfre
tātē in phenicē: ascendētes nauigauim9.
Cū apparuissemus aūt cypro: relinquē
tes eā ad sinistrā: nauigauim9 in syriaz
⁊ venimus tyrum. Ibi enim ⌈ autem
nauis expositura erat onus. Inuentis
discipulis mansimus ibi diebus
septem. Qui paulo dicebant per
spiritum ne ascenderet hierosolymam.
Et expletis diebus
profecti ibamus deducentibus nos
oibus cū vxoribus ⁊ filijs vsqz foras
ciuitatem: ⁊ positis genubus in
littore orauimus. Et cū vale fecissem9
inuicem ascendimus nauem:
illi autem redierunt in sua. Nos
vero nauigatiōe expleta a tyro descē
dimus ptolemaidam: ⁊ salutatis
fratribus mansimus die vna
apud illos. Alia aūt die pfecti venim9
cesaream. Et intrantes
domū philippi euāgeliste q erat vnus
de septem: mansimus apud eum. Hu
ic aūt erāt q̄ttuor filie virgines pphetā
tes. Et cum moraremur per dies
aliquot: supuenit qdā vir a iudea pphe
ta noie agabus. Is cū venisset ad nos
tulit zonam pauli: et alligans
sibi pedes ⁊ manus dixit.
Hec dicit spiritus sanctus. Virum
cuius est zona hec sic alligabunt
in hierusalem iudei: ⁊ tradent
in manus gentiū. Qđ cum audissem9:
rogabam9 nos ⁊ qui loci illius erant:
ne ascenderet hierosolymaz. Tunc
rn̄dit Paulus ⁊ dixit. Quid facitis flen
tes ⁊ affligentes cor meum?
Ego autē non solum alligari sz ⁊ mori
in hierusalem paratus sum propter
nomen domini iesu. Et cum
ei suadere nō possem9: qeuim9 dicētes
Domini voluntas fiat. Post dies aūt
istos preparati ascendebamus

μεν εις ιερουσαλήμ. συνήλθον δε και των
μαθητών από καισαρείας σύν ημίν, αγα=
γόντες παρ' ω ξενισθώμεν μνάσωνι τινί κυ
πρίω αρχαίω μαθητή. γενομένων δε ημών
εις ιεροσόλυμα, ασμένως εδέξαντο ημάς
οι αδελφοί. τη δε επιούση εισήει ο παύ=
λος σύν ημίν προς ιάκωβον, πάντες τε πα
ρεγένοντο οι πρεσβύτεροι. και ασπασάμενος
αυτούς, εξηγείτο καθ' εν έκαστον ων εποίη
σεν ο θεός εν τοις έθνεσι διά της διακονίας
αυτού. οι δε ακούσαντες, εδόξαζον τον θε=
όν. είπον τε αυτώ. θεωρείς αδελφέ πόσαι μυ
ριάδες εισίν ιουδαίων των πεπιστευκότων,
και πάντες ζηλωταί του νόμου υπάρχου=
σι. κατηχήθησαν δε περί σου ότι αποστασί
αν διδάσκεις από μωσέως τους κατά τα έθ=
νη πάντας ιουδαίους, λέγων μη περιτέμ=
νειν αυτούς τα τέκνα μη δε τοις έθεσι περι=
πατείν. τι ουν εστί. πάντως δει πλήθος συ
νελθείν. ακούσονται γαρ ότι ελήλυθας. τού
το ουν ποίησον ό σοι λέγομεν. εισίν ημίν άν
δρες τέσσαρες ευχήν έχοντες εφ εαυτών.
τούτους παραλαβών αγνίσθητι σύν αυ=
τοίς, και δαπάνησον επ αυτοίς ίνα ξυρήσων
ται την κεφαλήν, και γνώσι πάντες ότι ων
κατήχηνται περί σου ουδέν εστίν, αλλά
στοιχείς και αυτός τον νόμον φυλάσσων.
περί δε των πεπιστευκότων εθνών, ημείς
επεστείλαμεν, κρίναντες μηδέν τοιούτον τη
ρείν αυτούς, ει μή φυλάσσεσθαι αυτούς το
τε ειδωλόθυτον και το αίμα και πνικτόν
και πορνείαν. τότε ο παύλος παραλαβών
τους άνδρας τη εχομένη ημέρα σύν αυτοίς
αγνισθείς εισήει εις το ιερόν διαγγέλων την
εκπλήρωσιν των ημερών του αγνισμού έως
ου προσηνέχθη υπέρ ενός εκάστου αυτών
η προσφορά. ως δε έμελλον αι επτά ημέραι
συντελείσθαι, οι από της ασίας ιουδαίοι θεα
σάμενοι αυτόν εν τω ιερώ συνέχεον πάντα
τον όχλον, και επέβαλον τας χείρας επ αυ=
τόν κράζοντες. άνδρες ισραηλίται βοηθείτε.
ούτος εστίν ο άνθρωπος ο κατά του λαού
και του νόμου και του τόπου τούτου πάν
τας πανταχού διδάσκων. έτι τε και έλλη=
νας εισήγαγεν εις το ιερόν, και κεκοίνωκε τον
άγιον τόπον τούτον. ήσαν γαρ εωρακό=
τες τρόφιμον τον εφέσιον εν τη πόλει
σύν αυτώ, ον ενόμιζον ότι εις το ιε=
ρόν εισήγαγεν ο παύλος. εκινήθη τε η πό
λις όλη, και εγένετο συνδρομή του λα
ού, και επιλαβόμενοι του παύλου είλκον
αυτόν έξω του ιερού, και ευθέως εκλεί=

in hierusalem. Venerũt aũt quidã ex
discipulis a cesarea nobiscũ: adducẽtes se
cũ apd' quẽ hospitaremur iasonẽ q̃ndã
cyprũ ãtiquũ discipulũ. Et cũ venissemꝰ
hierosolymã: libenter exceperunt nos
frẽs. Sequẽti ãt die introibat paulus
nobiscũ ad iacobũ: oẽs q; collecti sunt
seniores. Quos cum salutasset: D
narrabat per singula que deus fecisset
in gentibus per ministerium
illiꝰ. At illi cũ audissẽt: magnificabãt
deũ. Dixerũt q; ei. Vides frater quot
milia sunt in iudeis qui crediderunt:
⁊ omnes emulatores sunt legis.
Audierũt autem de te q: discessionẽ
doceas a moyse eorũ qui per gentes sunt
iudeorũ: dicẽs nõ debere eos circũcidere
filios suos neq; sꝫ ꝯsuetudinẽ ingredi.
Quid ergo ẽ? Utiq; opꝫ ꝯuenire mul
titudinẽ. Audiẽt ei te superuenisse. Hoc
ergo fac qd' tibi dicimꝰ. Sũt nobis vi
ri q̃ttuor votum habentes super se.
His assumptis sanctifica te cũ illis:
⁊ impende in illis vt radant
capita: ⁊ scient omnes q: que
de te audierunt falsa sunt: sed
ambulas ⁊ ipse custodiens ⌈nos
legẽ. De his ãt q̇ crediderũt ex gẽtibꝰ E
scripsimꝰ iudicãtes:
vt abstineant se ab
idolis imolato ⁊ sanguine ⁊ suffocato
⁊ fornicatione. Tunc paulus assumptis
viris postera die purificatus cũ illis
intrauit in templũ: annuncians
expletionẽ dierũ purificationis: donec
offerretur pro vnoquoq; eorum
oblatio. Dum autem septem dies
ꝯsũmarent: hi q̇ de asia erãt iudei cũ vi
dissent cũ in tẽplo concitauerunt omnes
populum: ⁊ iniecerunt ei manus
clamãtes. Viri israelite adiuuate.
Hic est homo qui aduersus populum
⁊ legem ⁊ locum hunc omnes
vbiq; docens: insuper ⁊ gentiles
induxit in templum: ⁊ violauit
sanctum locum istum. Viderant enim F
trophimum ephesiũ in ciuitate
cũ ipso: quẽ estimauerũt q̃m in tẽplũ
itroduxisset paulꝰ. Cõmota q; est ciui=
tas tota: ⁊ facta est concursio populi.
Et apprehendentes paulum trahebant
eũ extra tẽplũ: ⁊ statim clause sunt

σθησαν/αι θύραι. ζητούντων δε αυτόν αποκτείναι, ανέβη φάσις τω χιλιάρχω της σπείρης, ότι όλη συγκέχυται ιερουσαλήμ. ος εξαυτής παραλαβών στρατιώτας και εκατοντάρχους κατέδραμεν επ αυτούς. οι δε ιδόντες τον χιλίαρχον και τους στρατιώτας επαύσαντο τύπτοντες τον παύλον. εγγίσας δε ο χιλίαρχος, επελάβετο αυτού, και εκέλευσε δεθήναι αλύσεσι δυσί, και επυνθάνετο τις αν είη και τι εστί πεποιηκώς. άλλοι δε άλλο τι εβόων εν τω όχλω. μη δυνάμενος δε γνώναι το ασφαλές διά τον θόρυβον, εκέλευσεν άγεσθαι αυτόν εις την παρεμβολήν. ότε δε εγένετο επί τους αναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αυτόν υπό των στρατιωτών διά την βίαν του όχλου. ηκολούθει γαρ το πλήθος του λαού κράζον αίρε αυτόν. μέλλων τε εισάγεσθαι εις την παρεμβολήν, ο παύλος λέγει τω χιλιάρχω. ει έξεστι μοι ειπείν προς σε. ο δε έφη. ελληνιστί γινώσκεις. ουκ άρα συ ει ο αιγύπτιος ο προ τούτων των ημερών αναστατώσας και εξαγαγών εις την έρημον τους τετρακισχιλίους άνδρας των σικαρίων. είπε δε ο παύλος. εγώ άνθρωπος μεν ειμί ιουδαίος, ταρσεύς της κιλικίας ουκ ασήμου πόλεως πολίτης. δέομαι δε σου, επίτρεψον μοι λαλήσαι προς τον λαόν. επιτρέψαντος δε αυτού, ο παύλος εστώς επί των αναβαθμών, κατέσεισε τη χειρί τω λαώ. πολλής δε σιγής γενομένης, προσεφώνησε τη εβραΐδι διαλέκτω λέγων. Cap. 22.

Άνδρες αδελφοί και πατέρες ακούσατε μου της προς υμάς νυνί απολογίας. ακούσαντες δε ότι τη εβραΐδι διαλέκτω προσεφώνει αυτοίς, μάλλον παρέσχον ησυχίαν. και φησίν. εγώ μεν ειμί ανήρ ιουδαίος γεγεννημένος εν ταρσώ της κιλικίας, ανατεθραμμένος δε εν τη πόλει ταύτη παρά τους πόδας γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατά ακρίβειαν του πατρώου νόμου, ζηλωτής υπάρχων του θεού καθώς πάντες υμείς εστέ σήμερον, ος ταύτην την οδόν εδίωξα άχρι θανάτου, δεσμεύων και παραδιδούς εις φυλακάς άνδρας τε και γυναίκας, ως ο αρχιερεύς μοι μαρτυρεί και παν το πρεσβυτέριον, παρ ων και επιστολάς δεξάμενος προς τους αδελφούς εις δαμασκόν, επορευόμην, άξων και τους εκείσε όντας δεδεμένους εις ιερουσαλήμ, ίνα τιμωρηθώσιν. εγένετο δε μοι πορευομένω και εγγύζοντι τη δαμασκώ περί μεσημβρίαν εξαίφνης εκ του ουρανού περιαστράψαι φως ικανόν περί εμέ,

ianue. Querentibus autem eũ occidere nunciatum est tribuno cohortis: qꝛ tota cõfundit hierusalẽ. Qui statim assumptis militibus ⁊ centurionibus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum ⁊ milites: cessauerunt percutere paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eũ: ⁊ iussit alligari cathenis duabus: ⁊ interrogabat quis esset ⁊ quid fecisset. Alij aũt aliud clamabãt in turba. Et cũ nõ posset certum cognoscere pre tumultu: iussit eum duci in castra. Et cum venisset ad gradus: contigit vt portaretur a militibus ꝑꝑ vim populi. Sequebatur ei multitudo populi: clamans tolle eũ. Et cũ cepisset induci in castra: paulus dicit tribuno. Si licet mihi loq̃ aliq̃d ad te? Qui dixit ei grece nosti? Nõne tu es egyptius: q̃ ante hos dies tumultũ concitasti: et eduxisti in desertum quattuor milia virorũ siccariorũ. Et dixit ad eũ paulus. Ego homo sum quidẽ iudeus a tarso cilicie: nõ ignote ciuitatis municeps. Rogo aũt te: permitte mihi loqui ad populũ. Et cũ ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu ad plebẽ: ⁊ magno silẽtio facto allocutus est lingua hebrea dicens. Cap. 22.

Viri fratres ⁊ patres audite quam ad vos nũc reddo rõnẽ. Cũ audissent aũt qꝛ hebrea lingua loquitur ad illos magis prestiterunt silentium. Et dicit. Ego sum vir iudeus natus tarso cilicie: nutritus autem in ista ciuitate secus pedes gamalielis: eruditus iuxta veritatẽ paterne legis: emulator legis sicut ⁊ vos omnes estis hodie: q̃ hanc viã persecutus sũ vsq̃ ad mortem alligans ⁊ tradens in custodias viros ac mulieres sicut p̃nceps sacerdotũ mihi testimoniũ reddit ⁊ oẽs maiores natu: a quibus ⁊ ep̃las accipiens ad fratres: damascum pergebã vt adducerem inde vinctos in hierl̃m vt punirentur. Factum est aũt eunte me ⁊ appropinquãte damasco media die subito de celo circũfulsit me lux copiosa: (supra. 8. et. 9. a.)

έπεσον τε εις το έδαφος και ήκουσα φωνής
λεγούσης μοι. σαούλ σαούλ τι με διώκεις.
εγώ δε απεκρίθην. τις ει κύριε. είπε τε
προς με. εγώ ειμί ιησούς ο ναζωραίος ον συ
διώκεις. οι δε σύν εμοί όντες το μεν φως ε
θεάσαντο, και έμφοβοι εγένοντο, την φωνήν
δε ουκ ήκουσαν του λαλούντος μοι. είπον
δε τι ποιήσω κύριε. ο δε κύριος είπε προς
με. αναστάς πορεύου εις δαμασκόν, κακεί
σοι λαληθήσεται περί πάντων ων τέτακται
σοι ποιήσαι. ως δε ουκ ενέβλεπον από της
δόξης του φωτός εκείνου, χειραγωγούμε=
νος υπό των συνόντων μοι ήλθον εις δαμα=
σκόν. ανανίας δε τις ανήρ ευλαβής κατά τον
νόμον μαρτυρούμενος υπό πάντων των
κατοικούντων εν δαμασκώ ιουδαίων, ελ=
θών προς με και επιστάς είπε μοι. σαούλ α
δελφέ ανάβλεψον. καγώ αυτή τη ώρα ανέ
βλεψα εις αυτόν. ο δε είπεν. ο θεός των πα
τέρων ημών προεχειρίσατο σε γνώναι το
θέλημα αυτού, και ιδείν τον δίκαιον και α
κούσαι φωνήν εκ του στόματος αυτού, ότι
έση μάρτυς αυτώ προς πάντας ανθρώπους
ων εώρακας και ήκουσας. και νυν τι μέλ=
λεις. αναστάς βάπτισαι, και απόλουσαι τας
αμαρτίας σου, επικαλεσάμενος το όνομα
του κυρίου. εγένετο δε μοι υποστρέψαντι
εις ιερουσαλήμ και προσευχομένου μου
εν τω ιερώ, γενέσθαι με εν εκστάσει και ιδείν
αυτόν λέγοντα μοι. σπεύσον και έξελθε εν
τάχει εξ ιερουσαλήμ, διότι ου παραδέξον=
ται σου την μαρτυρίαν περί εμού. καγώ εί
πον. κύριε αυτοί επίστανται ότι εγώ ήμην
φυλακίζων και δαίρων κατά τας συναγω=
γάς τους πιστεύοντας επί σε. και ότε εξεχεί
το το αίμα στεφάνου του πρωτομάρτυρος
σου, και αυτός ήμην εφεστώς και συνευδο
κών τη αναιρέσει αυτού, φυλάσσων τα ιμά
τια των αναιρούντων αυτόν. και είπε προς
με. πορεύου ότι εγώ εις έθνη μακράν εξαπο
στελώ σε. ήκουον δε αυτού άχρι τούτου
του λόγου, και επήραν την φωνήν αυτών
λέγοντες. αίρε από της γης τον τοιούτον.
ου γαρ καθήκεν αυτόν ζην. κραζόντων δε αυ
τών και ριπτούντων τα ιμάτια και κονιορτόν
βαλλόντων εις τον αέρα, εκέλευσεν αυτόν
ο χιλίαρχος άγεσθαι εις την παρεμβολήν ει
πών μάστιξιν ανετάζεσθαι αυτόν, ίνα επιγ=
νώ δι ην αιτίαν ούτως επεφώνουν αυτώ. ως
δε προέτειναν αυτόν τοις ιμάσιν, είπε προς
τον εστώτα εκατόνταρχον ο παύλος. ει άν
θρωπον ρωμαίον και ακατάκριτον έξεστιν υ=
μίν μαστίζειν. ακούσας δε ο εκατόνταρχος

et decidens in terram audiui vocem
dicētē mihi. Saule saule qd me psequeris? sup.9.a. 1.Cor.15.b Gala.1.c.
Ego aūt respōdi. Quis es dñe? Dixit B
ad me. Ego sum iesus nazarenus quē tu
psequeris. Et q mecū erāt lumē qdē vide
runt: vocem
aūt nō audierūt eius q loqbat mecū. Et
dixi. Quid faciā dñe. Dñs aūt dixit ad
me. Surgens vade damascum: et ibi
tibi dicetur de oibus que te oporteat
facere. Et cum non viderem pre
claritate lumis illius: ad manū deductus
a comitibus veni damascum.
Ananias autem quidā vir timoratus sm
legem testimonium hñs ab omnibus
habitātibus i damasco iudeis: veniens
ad me et stās dixit mihi. Saule frater
respice. Et ego eadem hora respexi
in eum. At ille dixit. Deus patrum
nostrorum preordinauit te vt cognosceres
volūtatē eius: et videres iustū et audires
vocem ex ore eius: quia
eris testis illius ad omnes homines
eorum q vidisti et audisti. Et nūc qd mo
raris? Exurge et baptizare et ablue
peccata tua inuocato nomine
ipsius. Factum est autem reuertēti mi C
hi in hierusalem et oranti
i teplo: fieri me in stupore mētis et vide
re illū dicentem mihi. Festina et exi
velociter ex hierlm: qm non recipient
testimoniū tuū de me. Et ego dixi
Dñe ipsi sciunt quia ego eram
cōcludēs i carcerē et cedēs p synagogas
eos q credebāt in te. Et cū funderetur Sup.7.d
sanguis stephani testis
tui ego stabā et consentiebam et
custodiebam vestimenta
interficientiū illū. Et dixit ad
me. Vade qm ego i natiōes lōge mit
tā te. Audiebāt aūt eum vsq ad hoc
verbum: et leuauerunt vocem suam
dicentes. Tolle de terra huiuscemodi.
Nō ei phas ē eū viuere. Vociferātibus
aūt eis et pijciētibus vestimēta sua et pul
uerem iactantibus in aerem: iussit
tribunus induci eū in castra
et flagellis cedi et torqueri eum vt sciret
propter quā cām sic acclamarēt ei. Et
cum astrinxissent eū loris: dixit
astāti sibi cēturioni paulus. Si hominē D
romanum et indemnatum licet vobis
flagellare? Quo audito centurio

προσελθὼν ἀπήγγειλε τῷ χιλιάρχῳ λέγων. ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν. ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος ῥωμαῖός ἐστι. προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ. λέγε μοι, σὺ ῥωμαῖος εἶ. ὁ δὲ ἔφη, ναί. ἀπεκρίθη τε ὁ χιλίαρχος. ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ παῦλος ἔφη. ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι ῥωμαῖός ἐστι, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς. τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ τῶν ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τὸν παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

Cap. 23.

Ἀτενίσας δὲ παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν. ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε ὁ παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε. τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός τοῖχε κεκονιαμένε, καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι. οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον. τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς. ἔφη τε ὁ παῦλος. οὐκ ᾔδειν ἀδελφοί ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς. γέγραπται γάρ. ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. γνοὺς δὲ ὁ παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίῳ. ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ φαρισαῖός εἰμι υἱὸς φαρισαίου. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν σαδδουκαίων καὶ φαρισαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνάστασιν μηδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα. φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη. καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων, διεμάχοντο λέγοντες. οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. εἰ δὲ καὶ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν. πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε. θάρσει παῦλε. ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς ἱερουσαλήμ,

accessit ad tribunũ: ꝛ nũciauit ei dicens Quid actur⁹ es? Hic ei hõ ciuis romanꝰ est. Accedẽs ãt tribunus dixit illi. Dic mihi: si tu romanus es? At ille dixit. Etiã. Et rñdit tribunus: multa summa ciuilitatem hanc ꝯsecut⁹ sũ. Et paul⁹ ait. Ego ãt ꝛ natus sũ. Protin⁹ ergo discesserũt ab illo q̃ eũ torturi erant. Tribunus quoqꝫ timuit postq̃ꝫ resciuit qꝛ ciuis romanus eẽt: ꝛ qꝛ alligasset eũ. Postera aũt die volẽs scire diligẽtius q̃ ex cã accusaret a iudeis: soluit eũ ꝛ iussit sacerdotes conuenire ꝛ omne concilium: ꝛ producens paulum statuit inter illos.

Cap. 23.

Intendens ãt in cõciliũ paul⁹ ait. Viri frẽs ego omni conscientia bona ꝯuersat⁹ sũ añ deũ vsqꝫ ĩ hodiernũ diẽ. Princeps ãt sacerdotũ ananias p̃cepit astantibus sibi ꝑcutere os eius. Tunc paulus dixit ad eum. Percutiet te deus paries dealbate. Et tu sedes iudicãs me ſm legẽ: ꝛ ꝯtra legem iubes me percuti? Et q̃ astabãt dixerũt. Sũmũ sacerdotẽ dei maledicis? Dixit aũt paul⁹. Nesciebã frẽs qꝛ p̃nceps ẽ sacerdotũ. Scriptũ
ẽ ei. Principẽ ppli tui non maledices. Exo.22.
Sciẽs ãt paul⁹ qꝛ vna pars esset saduceoꝝ ꝛ altera phariseoꝝ: exclamauit in concilio. Viri fratres ego
pharise⁹ sũ fili⁹ pharisei. De spe Phil.3.
ꝛ resurrectiõe mortuoꝝ ego iudicor. Et cũ hec dixisset: facta ẽ dissẽsio iter phariseos ꝛ saduceos: ꝛ soluta est
multitudo. Saducei autem dicunt Mat.22.
non eẽ resurrectionẽ mortuoꝝ neqꝫ angelũ neqꝫ spũm pharisei ãt vtraqꝫ ꝯfitẽt. Factus est autem clamor magnus. Et exurgentes quidam phariseorum pugnabant dicẽtes. Nihil mali inuenimus in hoie isto. Quid si spiritus locutus est ei aut angel⁹? Et cũ magna dissensio fctã eẽt: timens tribunus ne discerpet paul⁹ ab ipsis: iussit milites descendere ꝛ rapere eũ de medio eoꝝ: ac deducere eum in
castra. Sequenti autem nocte assistens Infra.27.
ei dñs ait. Constans esto. Sicut enim testificatus es de me in hierusalem.

οὕτω δεῖ σε καὶ εἰς ῥώμην μαρτυρῆσαι. γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντές τινες τῶν ἰουδαίων συστροφὴν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι τὸν παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες, οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ πρεσβυτέροις εἶπον. ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν παῦλον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὔριον καταγάγῃ αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ. ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλε τῷ παύλῳ. προσκαλεσάμενος δὲ ὁ παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη. τὸν νεανίσκον τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον. ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ φησίν. ὁ δέσμιος παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρός σε ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι. ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο. τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι. εἶπε δὲ, ὅτι οἱ ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν παῦλον, ὡς μέλλοντές τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν. ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν παῦλον διασώσωσι πρὸς φίληκα τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον. κλαύδιος λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι φίληκι χαί=

sic te oportet et rome testificari. Facta autem die collegerunt se quidam ex iudeis et devoverunt se dicentes neque manducaturos neque bibituros donec occiderent paulum. Erant autem plus quam quadraginta viri qui hanc coniurationem fecerant: qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt. Devotione devovimus nos nihil gustaturos donec occidamus paulum. Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio: ut producat illum ad vos tanquam aliquid certius cogituri de eo. Nos vero priusquam appropiet parati sumus interficere illum. Quod cum audisset filius sororis pauli insidias: venit et intravit castra: nunciavitque paulo. Vocans autem paulus ad se unum ex centurionibus ait. Adolescentem hunc adduc ad tribunum. Habet enim aliquid indicare illi. Et ille quidem assumens eum: duxit ad tribunum et ait. Vinctus paulus vocans rogavit me hunc adolescentem perducere ad te habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum et interrogavit illum. Quid est quod habes indicare mihi. Ille autem dixit. Iudeis convenit rogare te ut crastina die producas paulum in concilium quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: tu vero ne credideris illis. Insidiantur enim ei ex eis viri amplius quam quadraginta: qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum: et nunc parati sunt expectantes promissum tuum. Tribunus igitur dimisit adolescentem: precipiens ei ne cui loqueretur quoniam hec nota sibi fecisset. Et vocatis duobus centurionibus: dixit illis. Parate milites ducentos: ut eant usque cesaream: et equites septuaginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis et iumenta preparate ut imponentes paulum salvum perducerent ad felicem presidem. Timuit enim ne forte raperent eum iudei et occiderent: et ipse postea calumniam sustineret tanquam accepturus pecuniam: scribens ei epistolam continentem hec. Claudius lysias optimo presidi felici salutem.

D

E

F

ρειν. τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπό
τῶν ιουδαίων καὶ μέλλοντα αναιρεῖσθαι
ὑπ᾽ αὐτῶν, επιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ε
ξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι ρωμαῖος εστί.
βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αιτίαν δι᾽ ἣν ενε
κάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εις τὸ συ
νέδριον αὐτῶν. ὃν εὗρον εγκαλούμενον περί
ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄ-
ξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα. μη
νυθείσης δέ μοι επιβουλῆς εις τὸν ἄνδρα
μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν ιουδαίων, εξ αυ-
τῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς
κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν επὶ σοῦ.
ἔρρωσο. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ δι
ατεταγμένον αὐτοῖς αναλαβόντες τὸν παύ-
λον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εις τὴν αντιπα
τρίδα. τῇ δὲ επαύριον εάσαντες τοὺς ιππεῖς
πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εις τὴν
παρεμβολήν. οἵτινες εισελθόντες εις τὴν και
σάρειαν καὶ αναδόντες τὴν επιστολὴν τῷ ἡ-
γεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν παῦλον αὐτῷ.
αναγνοὺς δὲ ὁ ηγεμὼν καὶ επερωτήσας εκ
ποίας επαρχίας εστί, καὶ πυθόμενος ὅτι από
κιλικίας, διακούσομαί σου ἔφη ὅταν καὶ οἱ
κατήγοροί σου παραγένωνται. εκέλευσέ τε
αὐτὸν εν τῷ πραιτωρίῳ ηρώδου φυλάσ-
σεσθαι.

Cap.24.

Μετὰ δὲ πέντε ημέρας κατέβη ὁ αρχιερεὺς
ανανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ρή
τορος τερτύλλου τινός, οἵτινες ενεφάνισαν
τῷ ηγεμόνι κατὰ τοῦ παύλου. κληθέντος
δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ τέρτυλλος
λέγων. πολλῆς ειρήνης τυγχάνοντες διά
σοῦ καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει
τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε καὶ
πανταχοῦ, αποδεχόμεθα κράτιστε φῆλιξ
μετὰ πάσης ευχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ επὶ πλεῖ
όν σε εγκόπτω, παρακαλῶ ακοῦσαί σε ἡ-
μῶν συντόμως τῇ σῇ επιεικείᾳ. ευρόντες γὰρ
τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στά
σιν πᾶσι τοῖς ιουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οι-
κουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν ναζω-
ραίων αιρέσεως, ὃς καὶ τὸ ιερὸν επείρασε
βεβηλῶσαι, ὃν καὶ εκρατήσαμεν, καὶ κατά
τὸν ημέτερον νόμον ηθελήσαμεν κρῖναι. πα
ρελθὼν δὲ λυσίας ὁ χιλίαρχος βίᾳ πολλῇ
εκ τῶν χειρῶν ημῶν αφείλετο καὶ πρὸς σὲ
απέστειλε, κελεύσας καὶ τοὺς κατηγόρους
αὐτοῦ ἔρχεσθαι. παρ᾽ οὗ δυνήσῃ αὐτὸς α-
νακρίνας περὶ πάντων τούτων επιγνῶναι,
ὧν ημεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. συνεπέθεν
το δὲ καὶ οἱ ιουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕ
τως ἔχειν. απεκρίθη τε ὁ παῦλος, νεύσαντος

Virum hunc comprehensum a
iudeis: et incipientem interfici
ab eis superueniens cũ exercitu eripui:
cognito qz romanus est.
Volẽs qz scire causaz quã obijciebant
illi deduxi eum in con
cilium eorum. Quem inueni accusari de
questionibꝰ legis ipsorum: nihil vero di
gnũ morte aut vinculis habẽtẽ crimen.
Et cũ mihi platũ esset de insidijs quas
parauerant illi:
misi eum ad te: denuncians et
accusatoribus vt dicant apud te.
Vale. Milites vero secundũ preceptũ
sibi assumentes paulum:
duxerunt per noctẽ in antipatridem:
et postera die dimissis equitibus
vt cum eo irent: reuersi sunt ad
castra. Qui cum venissent cesaream
et tradidissent epistolam presidi:
statuerunt ante illum et paulum.
Cum legisset aũt et interrogasset de
qua prouincia esset: et cognoscẽs qz de
cilicia: audiam te inquit cum
accusatores tui venerint. Jussit qz
in pretorio herodis custodiri eum.

Cap.24.

Post quĩqz aũt dies descẽdit princeps
sacerdotũ ananias cũ seniorib9 qui
busdã et tertullo quodã oratore: qui adie
runt presidẽ aduersus paulũ. Et citato
paulo: cepit accusare tertullus
dicens. Cum in multa pace agam9 per
te: et multa corrigantur
per tuam prouidentiam semper et
vbiqz: suscipimus optime felix
cum omni grãrũ actiõe. Ne diuti9 aũt
te ptrahã: oro breuiter audias nos pro
tua clementia. Jnuenimus hunc
hominem pestiferũ et cõcitantẽ seditionẽ
omnibus iudeis in vniuerso orbe
et autorem seditiõis secte nazarenorum:
qui etiam templum violare conatus est:
quem et apprehensum voluimus sm
legez nostram iudicare. Superueniens
autem tribunus lysias cum vi
magna eripuit euz de manibus nostris:
iubens accusatores
ei9 ad te vẽire a quo poteris ipse iudicãs
de omnibus istis cognoscere:
de qb9 nos accusam9 eũ. Adiecerunt
autem et iudei dicentes hec ita
se habere. Rñdit aũt paulus: annuente

αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν. ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι. δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι δεκαδύο ἀφ᾽ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὔτε παραστῆσαι δύνανται περὶ ὧν νῦν κατηγοροῦσί μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων. ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους. δι᾽ ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ προσφοράς, ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ τῆς ἀσίας ἰουδαῖοι οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός με, ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ᾽ ὑμῶν. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ φῆλιξ, ἀνεβάλλετο αὐτούς, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών. ὅταν λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ διαγνώσομαι τὰ καθ᾽ ὑμᾶς. διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν παῦλον ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ. μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ φῆλιξ σὺν δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν ἰησοῦν πίστεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ φῆλιξ ἀπεκρίθη. τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ λαβὼν μετακαλέσομαί σε, ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν, διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ. διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ φῆλιξ πόρκιον φῆστον. θέλων

sibi preside dicere. Ex multis annis te esse iudicez genti huic sciens: bono animo pro me satisfaciam. Potes enĩz cognoscere quia nõ plus sũt mihi dies q̃z duodecĩz ex quo ascendi adorare in hierusalem: τ neqz in tẽplo iuenerũt me cũ aliquo dispu tantem aut cõcursũ facientẽ turbe neqz in synagogis neqz in ciuitate: neqz ꝓbare pñt tibi de quib9 nũc me accusant. Cõfiteor hoc aũt tibi φ secũduz sectã quaz dicũt heresim: sic deseruio patri τ deo meo: credẽs omĩb9 q̃ in lege τ ꝓphetis scripta sunt: spẽ habens in deum quam τ hi ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum τ iniquorum. In hoc τ ipse studeo sine offendiculo ꝯscientiaz habere ad deũ τ ad hoies sp̃. Post annos ãt plures elemosynas facturus in gentem meam veni: τ oblatiões τ vota ĩ q̇b9 iuenerũt me purificatũ ĩ tẽplo: nõ cũ turba neqz cum tumultu. Et apprehenderunt me clamantes τ dicentes. Tolle inimicuz nostrum. Quidã ãt ex asia iudei quos oportebat apd̃ te p̃sto eẽ τ accusare si q̇d hẽrẽt aduersũ me: aut hi ip̃i dicãt si q̇d inuenerũt in me iniq̇tatis cũ stem in cõcilio: nisi de vna hac solũmodo voce q̃ clamaui inter eos stãs: qm̃ de resurrectiõe mortuoꝝ ego iudicor hodie a vobis. Distulit autez illos felix certissime sciens de via hac dicẽs. Cũ tribun9 lysias descẽderit audiaz vos. Jussit qz centurioni custodire eum τ habere requiem: nec quẽquaz de suis ꝓhibere ministrare ei. Post aliquot autez dies veniens felix cum drusilla vxore sua que erat iudea vocauit paulum: τ audiuit ab eo fidem que est in christum iesum. Disputante autem illo de iustitia τ castitate τ de iudicio futuro: tremefactus felix respõdit. Quod nũc attinet vade: tempore ãt oportuno accersiã te: simul et sperans φ pecunia ei daretur a paulo: propter quod τ frequenter accersiens euz loquebatur cum eo. Biennio autẽ expleto: accepit successorẽ felix portiũ festum. Volens

δὲ χάριτας καταθέσθαι τοῖς ἰουδαίοις ὁ φῆλιξ, κατέλιπε τὸν παῦλον δεδεμένον. Cap. 25.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς ἱεροσόλυμα ἀπὸ καισαρείας. ἀνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ τε ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἰουδαίων κατὰ τοῦ παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν παῦλον ἐν καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησὶ συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ ὀκτὼ καταβὰς εἰς καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν παῦλον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβεβηκότες ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα φέροντες κατὰ τοῦ παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, ἀπολογουμένου αὐτοῦ ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς καίσαρα ἥμαρτον. ὁ φῆστος δὲ τοῖς ἰουδαίοις θέλων χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ παύλῳ εἶπε. θέλεις εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ. εἶπε δὲ ὁ παῦλος. ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν. εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. τότε ὁ φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη. καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ καίσαρα πορεύσῃ. ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ βερνίκη κατήντησαν εἰς καισάρειαν ἀσπασόμενοι τὸν φῆστον. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβεν ἐκεῖ, ὁ φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν παῦλον λέγων. ἀνήρ τίς ἐστι καταλελειμμένος ὑπὸ φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ γενομένου μου εἰς ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ δίκην. πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινὰ ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχει τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν

autem gratiã prestare iudeis felix reliquit paulum vinctũ. Cap. 25.

Festus ergo cum venisset in puinciã post triduũ ascẽdit hierosolymã a cesarea. Adierũt qz eũ principes sacerdotum ꝛ primi iudeorum aduersus paulũ: ꝛ rogabant eum postulantes gratiã aduersus eũ: vt iuberet pduci eum in hierusalẽ: insidias tendẽtes vt interficerent eũ in via. Festus autẽ respondit seruari quidem paulum in cesarea: se autem maturius profecturũ. Qui ergo in vobis ait potẽtes sũt: descendentes simul si quod est in viro crimen accusent eum. Demoratus aũt iter eos dies nõ amplius q̃ꝫ octo aut decẽ descẽdit cesareã: ꝛ altera die sedit pro tribunali: ꝛ iussit paulum adduci. Qui cũ pductus eẽt: circunstete runt eũ qui ab hierosolyma descenderãt iudei: multas ꝛ graues causas obijcientes: quas non poterant pbare: paulo rationẽ reddẽte: qm̃ neqz in legem iudeorum neqz in templũ neqz in cesarẽ q̃cquã peccaui. Festus aũt volens gratiam prestare iudeis: rñdẽs paulo dixit. Uis hierosolymã ascendere ꝛ ibi de his iudicari apud me? Dixit aũt paulus. Ad tribunal cesaris sto: ibi oportet me iudicari. Judeis non nocui: sicut tu melius nosti. Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci: non recuso mori. Si vero nihil ẽ eorũ q̃ hi accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc festus cum consilio locutus respondit. Cesarem appellasti: ad cesarem ibis. Et cũ dies aliquot transacti eẽnt agrippa rex et bernice descenderunt cesareã ad salutandum festũ. Et cũ dies plures ibi morarẽtur: festus regi indicauit de paulo dicẽs. Uir quidaz est derelictus a felice vinctus: de quo cuz essem hierosolymis adierunt me pncipes sacerdotũ ꝛ seniores iudeorũ: postulãtes aduersuz illũ dãnationẽ. Ad quos rñdi: qz nõ ẽ romanis ꝯsuetudo donare aliquem hominẽ priusquã is qui accusatur presentes habeat accusatores: locũ qz defẽdẽdi accipiat ad abluẽda crimia: q̃ ei obijciũt. Cũ er

ενθάδε αναβολήν μηδεμίαν ποιησάμενος,
τη εξής καθίσας επί του βήματος εκέλευ=
σα αχθήναι τον άνδρα, περί ου σταθέντες
οι κατήγοροι, ουδεμίαν αιτίαν επέφερον
ων υπενόουν εγώ. ζητήματα δε τινά πε=
ρί της ιδίας δεισιδαιμονίας είχον προς αυ
τόν, και περί τινός ιησού τεθνηκότος ον έ
φασκεν ο παύλος ζην. απορούμενος δε ε=
γώ την περί τούτου ζήτησιν έλεγον, ει
βούλοιτο πορεύεσθαι εις ιερουσαλήμ κα=
κεί κρίνεσθαι περί τούτων. του δε παύλου
επικαλεσαμένου τηρηθήναι αυτόν εις την
του σεβαστού διάγνωσιν, εκέλευσα τηρεί
σθαι αυτόν εως ού πέμψω αυτόν προς καί
σαρα. αγρίππας δε προς τον φήστον έφη.
εβουλόμην και αυτός του ανθρώπου α=
κούσαι. ο δε αύριον φησίν ακούση αυτού.
τη ουν επαύριον ελθόντος του αγρίππα
και της βερνίκης μετά πολλής φαντασίας,
και εισελθόντων εις το ακροατήριον συν τε
τοις χιλιάρχοις και ανδράσι τοις κατ' εξο=
χήν ούσι της πόλεως και κελεύσαντος του
φήστου ήχθη ο παύλος. και φησίν ο φήσ
τος. αγρίππα βασιλεύ και πάντες οι συμ=
παρόντες ημίν άνδρες, θεωρείτε τούτον, πε
ρί ου παν το πλήθος των ιουδαίων ενέτυ=
χόν μοι εν τε ιεροσολύμοις και ενθάδε ε
πιβοώντες μη δειν ζην αυτόν μηκέτι. εγώ
δε καταλαβόμενος μηδέν άξιον θανάτου
αυτόν πεπραχέναι, και αυτού δε τού=
του επικαλεσαμένου τον σεβαστόν έκρινα
πέμπειν αυτόν. περί ου ασφαλές τι γρά
ψαι τω κυρίω ουκ έχω. διό προήγα=
γον αυτόν εφ' υμών και μάλιστα επί σου
βασιλεύ αγρίππα, όπως της ανακρίσεως
γενομένης, σχώ τι γράψαι. άλογον γαρ
μοι δοκεί πέμποντα δέσμιον, μη και τας
κατ' αυτού αιτίας σημάναι. Cap. 26.

Αγρίππας δε προς τον παύλον έφη. ε
πιτρέπεταί σοι υπέρ σεαυτού λέγειν.
τότε ο παύλος απελογείτο εκτείνας
την χείρα. περί πάντων ων εγκα=
λούμαι υπό ιουδαίων βασιλεύ αγρίπ=
πα, ήγημαι εμαυτόν μακάριον, επί σου
μέλλων απολογείσθαι σήμερον, μάλι=
στα γνώστην όντα σε πάντων των κα=
τά ιουδαίους εθών τε και ζητημάτων.
διό δέομαί σου μακροθύμως ακούσαι
μου. την μεν ουν βίωσίν μου την εκ
νεότητος την απ' αρχής γενομένην εν
τω έθνει μου εν ιεροσολύμοις ίσα=
σι πάντες οι ιουδαίοι προγινώσκον=

go huc conuenissent: sine vlla dilatione
in sequēti die sedens p tribunali iussi
adduci viruz: de quo cum stetissēt
accusatores: nullaz causaz deferebāt
de quibꝰ ego suspicabar malū: qstiōes
vo qsdā de sua supstitiōe hēbāt adver
sꝰ cū: τ de quodā iesu defūcto qm affir
mabat paulꝰ viuere. Hesitans aūt ego
de huiusmodi qstione dicebā: si
vellet ire hierosolymā: τ ibi
iudicari de istis. Paulo aūt
appellante vt seruaretur
augusti cognitioni: iussi seruari
eum donec mittaz euz ad cesarem.
Agrippa aūt dixit ad festuz.
Volebā τ ipe hominem audire.
Cras inquit audies eum.
Altera aūt die cū venisset Agrippa — D
τ Bernice cum multa ambitione:
et introissent in auditorium cū
tribunis τ viris principalibus
ciuitatis: iubente
festo adductus ē paulꝰ. Et dixit festuz.
Agrippa rex τ omnes q simul adestis
nobiscum viri: videtis hunc hoiem de
quo omnis multitudo iudeoꝝ iterpella
uit me hierosolymis petētes τ acclaman
tes non oportere eum viuere ꝑliꝰ. E
go vero cōperi nihil dignum morte
eum admisisse. Ipso autem hoc
appellante ad augustum iudicaui
mittere. De quo quid certum scribam
dño non habeo. Propter quod pduxi
eum ad vos: τ maxime ad te
rex agrippa: vt interrogatione
facta habeā qd scribā. Sine rōne eniz
mihi videtur mittere vinctum τ
causas eius non significare. Cap. 26.

Agrippa vero ad paulum ait. Per — A
mittitur tibi loqui pro temetipso.
Tunc paulus extenta
manu cepit rōnē reddere. De oibꝰ q=
bus accusor a iudeis rex agrippa
estimo me beatum apud te:
cuz sim defensurus me hodie: maxime
te sciente omnes que apud
iudeos sūt ꝯsuetudies τ qstiōes. Prop
pter quod obsecro patiēter me audias.
Et quidem vitam meam a
iuuentute que ab initio fuit in
gente mea in hierosolymis nouerunt
omnes iudei prescientes

τες με ἄνωθεν, ἐάν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅ=
τι κατά τὴν ακριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡ=
μετέρας θρησκείας ἔζησα φαρισαῖος. και
νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέ=
ρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπό τοῦ θε=
οῦ ἕστηκα κρινόμενος, εις ἣν τὸ δωδε=
κάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα και ἡ=
μέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι. πε=
ρί ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι βασιλεῦ ἀ=
γρίππα ὑπό ἰουδαίων. τί ἄπιστον κρί=
νεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεός νεκρούς ἐγεί=
ρει. ἐγώ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς
τὸ ὄνομα ἰησοῦ τοῦ ναζωραίου δεῖν
πολλά ἐναντία πρᾶξαι, ὃ και ἐποίη=
σα ἐν ἱεροσολύμοις. και πολλούς τῶν
ἁγίων ἐγώ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν
παρά τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών.
ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆ=
φον. και κατά πάσας τὰς συναγωγάς
πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμε=
νος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως και εἰς τὰς ἔ=
ξω πόλεις. ἐν οἷς και πορευόμενος εἰς
τὴν δαμασκόν μετ' ἐξουσίας και ἐπιτρο=
πῆς τῆς παρά τῶν ἀρχιερέων ἡμέρας
μέσης κατά τὴν ὁδόν εἶδον βασιλεῦ
οὐρανόθεν ὑπέρ τὴν λαμπρότητα τοῦ
ἡλίου περιλάμψαν με φῶς, και τοὺς
σὺν ἐμοί πορευομένους, πάντων δὲ
καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκου=
σα φωνήν λαλοῦσαν πρός με και λέ=
γουσαν τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ. σαούλ σα=
ούλ τί με διώκεις. σκληρόν σοι πρὸς
κέντρα λακτίζειν. ἐγώ δὲ εἶπον. τίς εἶ
κύριε. ὁ δὲ εἶπεν. ἐγώ εἰμί ἰησοῦς ὃν
σὺ διώκεις. ἀλλά ἀνάστηθι και στῆθι ἐ=
πί τοὺς πόδας σου. εἰς τοῦτο γὰρ ὤφ=
θην σοι προχειρίσασθαι σε ὑπηρέτην και
μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαι
σοι, ἐξαιρούμενος σε ἐκ τοῦ λαοῦ και
τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγώ σε ἀποστέλλω
ἀνοῖξαι ὀφθαλμούς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέ=
ψαι ἀπό σκότους εἰς φῶς, και τῆς ἐξου=
σίας τοῦ σατανᾶ ἐπί τὸν θεόν, τοῦ λα=
βεῖν αὐτούς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν και κλῆρον
ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. ὅ=
θεν βασιλεύς ἀγρίππα οὐκ ἐγενόμην ἀ=
πειθής τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλά τοῖς
ἐν δαμασκῷ πρῶτον και ἱεροσολύ=
μοις εἰς πᾶσαν τε τὴν χώραν τῆς ἰου=
δαίας και τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετά=
νοιαν και ἐπιστρέφειν ἐπί τὸν θεόν, ἄξια

me ab initio: si velit testimoniū ꝑhibe
re: qm̄ scd̄m certissimā sectaꝫ nostre
religionis vixi phariseus. Et
nunc in spe q̄ ad patres nostros
repromissionis facta ē a deo
sto iudicio subiectꝰ: in q̄ duodeci tribꝰ
nostre nocte ⁊ die
deseruiētes sperāt deuenire. De
q̄ spe accusor a iudeis rex.
Quid incredibile iudicatur
apud vos: si deus mortuos suscitat?
Et ego q̄dē estimaueram me aduersꝰ
nomen ihesu nazareni debere
multa contraria agere: quod feci
hierosolimis. Et multos
sāctoꝝ ego in carceribus inclusi:
a principibꝰ sacerdotuꝫ potestate accep
ta. Et cū occiderētur detuli sententiā.
Et per om̄es synagogas
frequenter puniens eos: compellebaꝫ
blasphemare: ⁊ amplius insaniēs in
eos ꝑsequebar vsqꝫ in exteras
ciuitates. In quibꝰ duꝫ irem
damascum cum ptāte ⁊ permissum
principum sacerdotum die
media in via vidi rex
de celo supra splendorem
solis circunfulsisse me lumē: ⁊ eos qui
mecum simul erant: omnes qꝫ
nos cum decidissemꝰ in terram audiui
vocem loquentem mihi
hebraica lingua. Saule saule
quid me ꝑsequeris? Durū est tibi cōtra Supra.9 et.22.b.
stimulū calcitrare. Ego aūt dixi: Quis
es dn̄e? Dn̄s aūt dixit. Ego sū iesus
nazarenꝰ quē tu ꝑsequeris. Sed exurge
⁊ sta supra pedes tuos. Ad hoc ei ap
parui tibi vt cōstituā te ministrū ⁊
testē eoꝝ que vidisti: ⁊ eorū quibꝰ ap=
parebo tibi: eripiens te de populis ⁊
gentibꝰ in quas nūc ego mitto
te aperire oculos eorū: vt ꝯuertātur
a tenebris ad lucem: et de potestate
sathane ad deuꝫ: vt accipiant
remissioneꝫ peccatoꝝ ⁊ sorteꝫ
inter sanctos ꝑ fideꝫ q̄ est in me. Unde
rex agrippa non fui incredulus
celesti visioni: sed
his q̄ sūt damasci primū ⁊ hierosolymis
⁊ in omneꝫ regionē iudee
⁊ gentibus annunciabam vt penitentiaꝫ
agerēt ⁊ cōuerterētur ad deū: digna

τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἕνεκα τούτων με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ μωσῆς, εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη. μαίνῃ παῦλε, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ, οὐ μαίνομαι φησὶ κράτιστε φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι. οὐδὲ γὰρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο ἐστί. πιστεύεις βασιλεῦ ἀγρίππα τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ ἀγρίππας πρὸς τὸν παῦλον ἔφη. ἐν ὀλίγῳ με πείθεις χριστιανὸν γενέσθαι. ὁ δὲ παῦλος εἶπεν. εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες. ὅτι οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ἀγρίππας δὲ τῷ φήστῳ ἔφη. ἀπολελύσθαι ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο καίσαρα.

F penitentie opera facientes. Hac ex causa me iudei cum essem in tēplo cōprehēsū tētabāt volentes me interficere. Auxilio aūt adiutus dei usq3 in hodiernū diē sto testificans minori atq3 maiori: nihil extra dicens q̄ ea q̄ prophete locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis xp̄s: si primus ex resurrectione mortuorū lumē anunciaturus est populo et gentibus. Hec loquēte eo et rationē reddēte: festus magna voce dixit. Insanis Paule. Multe te littere ad insaniā cōuertūt. Et paulus. Nō insanio inquit optime feste: sed veritatis et sobrietatis verba eloquor. Scit enim de his rex: ad quem et constanter eloquor. Latere enim eum nihil horū arbitror. Neq3 enim in angulo q̄cquā horū gestū ē. G Credis rex agrippa prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad paulū. In modico suades me xp̄ianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et in modico et in magno nō tantū te: sed etiā omnes q̄ audiūt me hodie fieri tales qualis et ego sum: exceptis vinculis his. Et exsurrexit rex et preses et bernice et qui assidebant eis. Et cū secessissent: loquebantur adinuicem dicentes Quia nihil morte aut vinculis dignū q̄d fecit homo iste. Agrippa autem festo dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem.

sup. 11. c.

Cap. 27.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι ἰουλίῳ σπείρης σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ ἀδραμυττηνῷ μέλλοντες πλεῖν τοὺς κατὰ τὴν ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν ἀριστάρχου μακεδόνος θεσσαλονικέως. τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς σιδῶνα. φιλανθρώπως τε ὁ ἰούλιος τῷ παύλῳ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν. κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν κιλικίαν καὶ παμφυλίαν διαπλεύσαντες,

Cap. 27.

A Ut aūt iudicatū est nauigare eū in italiā: et tradi paulum cum reliquis custodijs centurioni nomine iulio cohortis auguste: ascendentes nauē hadramytenā incipientē nauigare circa asie loca sustulimus: pseuerāte nobiscū aristarcho macedone thessalonicēse. Sequēti aūt die venimus sidonē. Humane autē tractans iulius paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere. Et inde cū sustulissemus subnauigauimus cyprū: ppterea q̄ essent venti contrarij. Et pelagus cilicie et pamphylie nauigantes:

κατήχθημεν είς μύρα της λυκίας, κακεί ευ-
ρών ο εκατόνταρχος πλοίον αλεξανδρι-
νόν πλέον εις την ιταλίαν, ενεβίβασεν ημάς
εις αυτό. εν ικαναίς δε ημέραις βραδυ-
πλοούντες και μόλις γενόμενοι κατά την
κνίδον, μη προσεώντος ημάς του ανέ-
μου υπεπλεύσαμεν την κρήτην κατά
σαλμώνην. μόλις τε παραλεγόμενοι αυ-
τήν, ήλθομεν εις τόπον τινά καλούμενον
καλούς λιμένας, ω εγγύς ην πόλις λα
σαία. ικανού δε χρόνου διαγενομένου
και όντος ήδη επισφαλούς του πλο-
ός δια το και την νηστείαν ήδη παρελη-
λυθέναι, παρήνει ο παύλος λέγων αυτοίς.
άνδρες θεωρώ ότι μετά ύβρεως και πολ
λής ζημίας ου μόνον του φορτίου και του
πλοίου, αλλά και των ψυχών ημών μέλ
λειν έσεσθαι τον πλούν. ο δε εκατοντάρχης
τω κυβερνήτη και τω ναυκλήρω επείθετο
μάλλον, η τοις υπό του παύλου λε-
γομένοις. ανευθέτου δε του λιμένος υ-
πάρχοντος προς παραχειμασίαν οι πλεί
ους έθεντο βουλήν αναχθήναι κακείθεν, εί-
πως δύναιντο καταντήσαντες εις φοίνικα
παραχειμάσαι λιμένα της κρήτης βλέ-
ποντα κατά λίβα και κατά χώρον. υπο-
πνεύσαντος δε νότου δόξαντες της προ-
θέσεως κεκρατηκέναι, άραντες άσσον παρε
λέγοντο την κρήτην. μετ ου πολύ δε έβαλε
κατ αυτής άνεμος τυφωνικός ο καλού-
μενος ευροκλύδων. συναρπασθέντος δε
του πλοίου και μη δυναμένου αντοφ-
θαλμείν τω ανέμω, επιδιδόντες εφερόμε-
θα. νησίον δε τι υποδραμόντες καλούμε-
νον κλαύδην, μόλις ισχύσαμεν περικρα-
τείς γενέσθαι της σκάφης. ην άραντες
βοηθείαις εχρώντο υποζωννύντες το πλοί
ον, φοβούμενοί τε μη εις την σύρτην εκ-
πέσωσι, χαλάσαντες το σκεύος ούτως εφέ
ροντο. σφοδρώς δε χειμαζομένων ημών, τη
εξής εκβολήν εποιούντο, και τη τρίτη αυτό
χειρες την σκευήν του πλοίου ερρίψαμεν.
μήτε δε ηλίου μήτε άστρων επιφαινόν-
των επί πλείονας ημέρας, χειμώνος τε
ουκ ολίγου επικειμένου, λοιπόν περιη-
ρείτο πάσα ελπίς του σώζεσθαι ημάς.
πολλής δε ασιτίας υπαρχούσης, τότε
σταθείς ο παύλος εν μέσω αυτών είπεν.
έδει μεν ω άνδρες πειθαρχήσαντάς μοι, μη
ανάγεσθαι από της κρήτης κερδήσαι τε
την ύβριν ταύτην και την ζημίαν. και
τανύν παραινώ υμάς ευθυμείν. αποβολή

venimuʒ lystrā q̃ est licie: et ibi inueniēs
centurio naueʒ alexandrinam
nauiganteʒ in italiaʒ: transposuit nos
in eam. Et cum multis diebus tarde
nauigaremus et vix deuenissemꝯ cōtra
gniduʒ: ꝓhibente nos vento:
adnauigauimus crete iuxta
salmoneʒ. Et vix iuxta nauigātes
venimus in locum quēdaʒ qui vocatur
boni portus: cui iuxta erat ciuitas tha
lassa. Multo aūt tpe peracto
et cum iam nō eēt tuta nauigatio
eo ꝙ ieiuniuʒ iam preterisset:
consolabatur eos paulꝯ dicens eis.
Uiri video qm̄ cū iniuria ⁊ multo
dāno non solum oneris ⁊
nauis: sed etiaʒ aiarū nostrarū incipit
esse nauigatio. Centurio aūt
gubernatori ⁊ nauclero
magis credebat q̄ꝫ his q̃ a paulo dice
bantur. Et cuʒ aptus portus non esset
ad hyemandum: plurimi
statuerunt cōsiliū nauigare inde: si quo
modo possēt deuenientes phenicem
hyemare portum crete respicientem
ad africum ⁊ ad chorum. Aspirante
auteʒ austro estimantes propositus se
tenere: cū sustulissent de asson: legebāt
cretam. Non post multuʒ auteʒ misit se
contra ipam ventus typhonicꝯ: qui vo
catur euroaquilo. Cumqʒ arrepta esset
nauis: ⁊ non posset conari
in ventuʒ: data naue flatibꝯ ferebamur.
In insulaʒ aūt q̃ndā decurrētes q̃ vocat
cauda: potuimus vix obtinere
scapham. Qua sublata
adiutorijs vtebantur accingentes nauē:
timentes qʒ ne in syrtiʒ inciderent:
summisso vase sic ferebantur
Ualida autem nobis tēpestate iactatis:
sequenti die iactuʒ fecerunt: ⁊ tertia die
suis manibꝯ armamēta nauis ꝓiecerūt.
Neqʒ aūt sole neqʒ siderib9 apparētibꝯ
ꝑ plures dies: ⁊ tempestate
nō exigua imminēte: iaʒ ablata erat
spes omnis salutis nostre.
Et cuʒ multa ieiunatio fuisset: tunc
stās paulus in medio eoruʒ dixit.
Oportebat quidē o viri audito me nō
tollere a creta: lucriqʒ facere
iniuriaʒ hanc ⁊ iacturaʒ. Et
nūc suadeo vobis bono aio eē. Amissio

γαρ ψυχής ουδεμία έσται εξ υμών πλην
/του πλοίου. παρέστη γαρ μοι ταύτη /τη
νυκτί άγγελος /του θεού ου ειμί, ω και λα
τρεύω, λέγων. μη φοβού παύλε, καίσαρι
σε δει παραστήναι. και ιδού κεχάρισται σοι
/ο θεός πάντας /τους πλέοντας μετά σου.
διό ευθυμείτε άνδρες. πιστεύω γαρ /τω θε
ώ ότι ούτως έσται καθ' ον τρόπον λελάλη=
ται μοι. εις νήσον δε τινά δει ημάς εκπεσείν.
ως δε τεσσαρεσκαιδεκάτη νυξ εγένετο, δια
φερομένων ημών εν /τω αδρία κατά μέσον
/της νυκτός υπενόουν /οι ναύται προσάγειν
τινά αυτοίς χώραν. και βολίσαντες εύρον
οργυάς είκοσι, βραχύ δε διαστήσαντες και
πάλιν βολίσαντες, εύρον οργυάς δεκαπέν
τε. φοβούμενοι τε μήπως εις τραχείς τό=
πους εκπέσωμεν, εκ πρύμνης ρίψαντες αγ
κύρας τέσσαρας, ηύχοντο ημέραν γενέσθαι.
/των δε ναυτών ζητούντων φυγείν εκ /του
πλοίου και χαλασάντων /την σκάφην εις
/την θάλασσαν προφάσει ως εκ πρώρας
μελλόντων αγκύρας εκτείνειν, είπεν /ο παύ
λος /τω εκατοντάρχη και /τοις στρατιώταις.
εάν μη ούτοι μείνωσιν εν /τω πλοίω, υ=
μείς σωθήναι ου δύνασθε. τότε /οι στρα=
τιώται απέκοψαν /τα σχοινία /της σκάφης,
και είασαν αυτήν εκπεσείν. άχρι δε ου έ=
μελλεν ημέρα γίνεσθαι παρεκάλει /ο παύ
λος άπαντας μεταλαβείν τροφής, λέγων.
τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ημέραν προ
σδοκώντες άσιτοι διατελείτε μηδέν προσ
λαβόμενοι. διό παρακαλώ υμάς προσλα=
βείν τροφής, τούτο γαρ προς /της υμετέ=
ρας σωτηρίας υπάρχει, ουδενός γαρ υ=
μών θρίξ εκ/της κεφαλής πεσείται. ειπών δε
ταύτα και λαβών άρτον ευχαρίστησε /τω
θεώ ενώπιον πάντων, και κλάσας ήρξατο
εσθίειν, εύθυμοι δε γενόμενοι και αυτοί
προσελάβοντο τροφής. ήμεν δε εν/τω πλοί
ω/ αι πάσαι ψυχαί διακόσιαι εβδομή=
κοντα εξ. κορεσθέντες δε τροφής εκού=
φιζον/το πλοίον εκβαλλόμενοι/τον σίτον εις
/την θάλασσαν. ότε δε ημέρα εγένετο /την
γην ουκ επεγίνωσκον. κόλπον δε τι=
νά κατενόουν έχοντα αιγιαλόν, εις ον εβου
λεύσαντο ει δυνατόν εξώσαι/το πλοίον. και
/τας αγκύρας περιελόντες, είων εις/ την θά=
λασσαν, άμα ανέντες /τας ζευκτηρίας/των
πηδαλίων, και επάραντες /τον αρτέμω=
να/τη πνεούση κατείχον εις/τον αιγιαλόν.
περιπεσόντες δε εις τόπον διθάλασσον ε=
πώκειλαν/την ναύν, και/η μεν πρώρα ερείσα
σα έμεινεν ασάλευτος, /η δε πρύμνα ελύε

enim nullius aie erit ex vobis preterq̃z
nauis. Astitit enim mihi hac sup. 12. a. et. 13. b.
nocte angelꝰ dei cuiꝰ sũ ego: ⁊ cui de
seruio: dicens. Ne timeas paule: cesari
te oportet assistere. Et ecce donauit ti
bi deus oẽs qui nauigant tecum.
Propter qđ bono aio estote viri. Cre E
do ei deo qr sic erit quẽadmodũ dictuz
ẽ mihi. In insulã aũt quandã oportet
nos deuenire. Sz postea q̃ q̃rtadecima
nox supuenit: nauigãtibꝰ nobis in ha
dria circa mediã noctẽ suspicabant̃ nau
te appere sibi aliq̃z regionẽ. Qui ⁊ sum
mittẽtes bolidẽ: inuenerunt passꝰ vigiti:
⁊ pusillũ inde sepati inuenerũt passus
quindeci. Timẽtes aũt ne ĩ aspa loca
icideremꝰ: de puppi mittẽtes anchoraz
quattuor: optabant diẽ fieri.
Nautis vo querentibus fugere de
naui: cum misissent scapham in
mare sub obtẽtu quasi iciperent a prora
anchoras extendere: dixit paulus
centurioni ⁊ militibus.
Nisi hi in naui manserint: vos
salui fieri non potestis. Tũc F
absciderũt milites funes scaphe:
⁊ passi sũt eã excidere. Et cũ lux icipet
fieri rogabat paulus
omnes sumere cibum: dicens.
Quartadecima die hodie expectantes
ieiuni pmanetis nihil accipientes.
Propter quod rogo vos accipere
cibum pro salute vestra:
quia nullius vestrum
capillus de capite peribit. Et cum
hec dixisset: sumens panẽ gratias egit
deo ĩ ɔspectu oĩm: ⁊ cũ fregisset cepit
manducare. Aieq̃ores aũt facti oẽs ⁊
ipi assũpserũt cibũ. Eramꝰ vo vniuer
se aie in naui ducente septuaginta
sex. Et satiati cibo alleuiabant
nauem: iactantes triticum in
mare. Cum autez dies factus esset
terrã nõ agnoscebãt: sinuz vero quẽdaz
cõsiderabant habentẽ littꝰ: in quẽ cogi
tabãt si posset eijcere nauẽ. Et G
cũ anchoraz sustulissẽt: ɔmittebãt se ma
ri: simul laxãtes iuncturas
gubernaculorũ: ⁊ leuato artemone scđz
aure flatum tendebant ad littus.
Et cũ incidissemꝰ i locũ bithalassũ im
pegerunt nauem: ⁊ prora quidez fixa
manebat imobilis: puppis vero solue

το ὑπό τῆς βίας τῶμ κυμάτωμ. τῶμ δὲ στρατιωτῶμ βουλὴ ἐγένετο, ἵμα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείμωσι μήτις ἐκκολυμβήσας διαφύγη. ὁ δὲ ἑκατόνταρχος βουλόμενος διασῶσαι τὸμ παῦλομ, ἐκώλυσεμ αὐτοὺς τοῦ βουλεύματος. ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶμ ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴμ γῆμ ἐξιέναι, καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲμ ἐπὶ σανίσιμ, οὓς δὲ ἐπί τιμῶμ τῶμ ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴμ γῆμ. Cap. 28.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωσαν ὅτι μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχομ οὐ τὴμ τυχοῦσαμ φιλανθρωπίαμ ἡμῖν. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰμ προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸμ ὑετὸμ τὸμ ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέψαντος δὲ τοῦ παύλου φρυγάνωμ πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴμ πυράμ, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης διεξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς δὲ εἶδομ οἱ βάρβαροι κρεμάμενομ τὸ θηρίομ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγομ πρὸς ἀλλήλους. πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃμ διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆμ οὐκ εἴασεμ. ὁ μὲμ οὖμ ἀποτινάξας τὸ θηρίομ εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεμ οὐδὲμ κακόμ. οἱ δὲ προσεδόκωμ αὐτὸμ μέλλειμ πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειμ ἄφνω νεκρόμ. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶμ προσδοκώντωμ καὶ θεωρούντωμ μηδὲμ ἄτοπομ εἰς αὐτὸμ γινόμενομ, μεταβαλλόμενοι ἔλεγομ θεὸμ αὐτὸμ εἶναι. ἐμ δὲ τοῖς περὶ τὸμ τόπομ ἐκεῖνομ ὑπῆρχε χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι ποπλίῳ. ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεμ. ἐγένετο δὲ τὸμ πατέρα τοῦ ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενομ κατακεῖσθαι. πρὸς ὃμ ὁ παῦλος εἰσελθὼμ καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόμ. τούτου οὖμ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐμ τῇ νήσῳ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο. οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαμ ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴμ χρείαμ. μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἤχθημεμ ἐμ πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐμ τῇ νήσῳ ἀλεξανδρινῷ παρασήμῳ διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς συρακούσας, ἐπεμείναμεμ ἡμέρας τρεῖς, ὅθεμ περιελθόντες κατηντήσαμεμ εἰς ῥήγιομ, καὶ μετὰ μίαμ ἡμέραμ ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεμ εἰς ποτιόλους, οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεμ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά, καὶ οὕτως εἰς τὴμ ῥώμημ ἤλθομεμ. κἀκεῖθεμ οἱ ἀδελφοὶ ἀκού-

batur a vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: ne quis cum enatasset effugeret. Centurio autem volens servare paulum: prohibuit fieri. Iussitque eos qui possent natare emittere se primos et evadere: et ad terram exire: et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea que de navi erant. Et sic factum est: ut omnes anime evaderent ad terram. Cap. 28

Et cum evasissemus: tunc cognovimus quia melita insula vocabatur. Barbari vero prestabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pyra reficiebant nos omnes: propter imbrem qui imminebat et frigus. Cum congregasset autem paulus sarmentorum aliquantam multitudinem: et imposuisset super ignem: vipera a calore cum processisset invasit manum eius. Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius: ad invicem dicebant. Utique homicida est homo hic: quem cum evaserit de mari: ultio non sinit eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem: nihil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem convertendum: aut subito casurum et mori. Diu autem illis expectantibus: et videntibus nihil mali in eo fieri: convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant predia principis insule nomine publij: qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. Contingit autem patrem publij febribus et dyssenteria vexatum iacere. Ad quem paulus intravit et cum orasset et imposuisset ei manus saluavit eum. Quo facto: omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant: et curabantur. Qui etiam multis honoribus nos honoraverunt: et navigantibus imposuerunt que necessaria erant. Post menses autem tres navigavimus in navi alexandrina: que in insula hyemaverat: cui erat insigne castorum. Et cum venissemus syracusam: mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes devenimus regium. Et post unum diem flante austro secunda die venimus puteolos: ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem: et sic venimus romam. Et inde cum audissent

σαντες τα περί ημών εξήλθον εις απάντησιν ημίν άχρις αππίου φόρου και τριών ταβερνών, ους ιδών ο παύλος ευχαριστήσας τω θεώ έλαβε θάρσος. ότε δε ήλθομεν εις ρώμην, ο εκατόνταρχος παρέδωκε τους δεσμίους τω στρατοπεδάρχη, τω δε παύλω επετράπη μένειν καθ᾽ εαυτόν συν τω φυλάσσοντι αυτόν στρατιώτη. εγένετο δε μετά ημέρας τρείς συγκαλέσασθαι τον παύλον τους όντας των ιουδαίων πρώτους. συνελθόντων δε αυτών έλεγε προς αυτούς. άνδρες αδελφοί εγώ ουδέν εναντίον ποιήσας τω λαώ η τοις έθεσι τοις πατρώοις δέσμιος εξ ιεροσολύμων παρεδόθην εις τας χείρας των ρωμαίων, οίτινες ανακρίναντες με εβούλοντο απολύσαι, διά το μηδεμίαν αιτίαν θανάτου υπάρχειν εν εμοί. αντιλεγόντων δε των ιουδαίων ηναγκάσθην επικαλέσασθαι καίσαρα, ουχ ως του έθνους μου έχων τι κατηγορήσαι. διά ταύτην ουν την αιτίαν παρεκάλεσα ιδείν υμάς και προσλαλήσαι. ένεκεν γαρ της ελπίδος του ισραήλ την άλυσιν ταύτην περίκειμαι. οι δε προς αυτόν είπον. ημείς ούτε γράμματα περί σου εδεξάμεθα από της ιουδαίας, ούτε παραγενόμενος τις των αδελφών απήγγειλεν η ελάλησε τι περί σου πονηρόν. αξιούμεν δε παρά σου ακούσαι α φρονείς. περί μεν γαρ της αιρέσεως ταύτης γνωστόν εστίν ημίν, ότι πανταχού αντιλέγεται. ταξάμενοι δε αυτώ ημέραν, ήκον προς αυτόν εις την ξενίαν πλείονες, οις εξετίθετο διαμαρτυρόμενος την βασιλείαν του θεού, πείθων τε αυτούς τα περί του ιησού από τε του νόμου μωσέως και των προφητών από πρωΐ έως εσπέρας. και οι μεν επείθοντο τοις λεγομένοις οι δε ηπίστουν. ασύμφωνοι δε όντες προς αλλήλους απελύοντο, ειπόντος του παύλου ρήμα εν. ότι καλώς το πνεύμα το άγιον ελάλησε διά ησαΐου του προφήτου προς τους πατέρας ημών λέγον. πορεύθητι προς τον λαόν τούτον και είπον. ακοή ακούσετε, και ου μή συνήτε, και βλέποντες βλέψετε, και ου μή ίδητε. επαχύνθη γαρ η καρδία του λαού τούτου, και τοις ωσί βαρέως ήκουσαν, και τους οφθαλμούς αυτών εκάμμυσαν, μήποτε ίδωσι τοις οφθαλμοίς, και τοις ωσίν ακούσωσι, και τη καρδία συνώσι, και επιστρέψωσι και ιάσωμαι αυτούς. γνωστόν ουν έστω υμίν ότι τοις έθνεσιν απεστάλη το σωτήριον του θεού, αυτοί και ακούσονται. και ταύτα αυτού ειπόντος, απήλθον οι ιουδαίοι πολλήν έχοντες εν εαυ-

fratres occurrerunt nobis vsq; ad appij forum ⁊ trib9 tabernis. Quos cū vidisset paul9 gr̃as agēs deo accepit fiduciā. Cū aūt venissem9 romam permissum est paulo permanere sibimet: cum custodiente se milite. Post tertiam autem diem conuocauit primos iudeorum. Cumq; venissēt: dicebat eis. Ego viri fratres nihil aduers9 plebē faciens aut morē paternum: vinctus ab hierosolymis tradit9 sum in manus romanorum: q̇ cū interrogationē de me habuissēt voluerunt me dimittere: eo φ nulla eēt causa mortis in me. Cōtradicētib9 aūt iudeis coactus sum appellare cesarem: non quasi gentē meam habēs aliq̇ accusare. Propter hāc igit͛ causam rogaui vos videre ⁊ alloqui. Propter spem enim israel cathena hac circūdat9 sū. At illi dixerūt ad eū. Nos neq; litteras accepim9 de te a iudea: neq; adueniens aliqs fratrum nūciauit aut locutus est quid de te malum. Rogam9 autē a te audire que sentis. Nam de secta hac notum est nobis q: vbiq; ei cōtradicitur. Cū cōstituissent āt illi diē venerunt ad eum in hospitiū plurimi: quibus exponebat testificans regnum dei: suadēs q; eis de iesu ex lege moysi ⁊ prophetis a mane vsq; ad vesperam. Et quidā credebāt his q̄ dicebāt: q̇dā vero nō credebant. Cumq; inuicem nō essēt cōsētiētes discedebāt: dicente paulo vnū verbū. Quia bene spūs sāct9 locutus est per esaiam prophetam ad patres vestros dicens. Uade ad populum istum et dic. Aure audietis ⁊ non intelligetis: ⁊ videntes videbitis ⁊ non perspicietis. Incrassatū ē ei cor populi huius ⁊ auribns grauiter audierunt: ⁊ oculos suos compresserunt ne forte videant oculis et auribus audiant ⁊ corde intelligāt: ⁊ conuertantur ⁊ sanem eos. Notum ergo sit vobis q̄m gentib9 missum est salutare dei: ⁊ ipsi audient. Et cum hec dixisset: exierunt ab eo iudei multam habētes inter se

D E F G

Esa.6.c. Mat.13.b. Mar.4.b. Luce.8.b. Joan.12.f.

τοίς ζήτησιν. ἔμεινε δε ὁ παύλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίω μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

τέλος τῶν πράξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

questionem. Mansit autem biennio toto in suo conductu: et suscipiebat omnes qui ingrediebãt ad eum: predicans regnum dei: et docens q̃ sũt de dño iesu christo cum omni fiducia sine prohibitione.

Explicit liber actuum apostolorum.

Incipit prologus in septem epistolas canonicas.

Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt: fidemq3 rectam sectantur: epistolarum septem que canonice nuncupantur sicut in latinis codicibus inuenitur: vt quia petrus est prim9 in ordine apostolorum: prime sint etiam eius epistole in ordine ceterarũ. Sed sicut euangelistas dudum ad veritatis lineã correximus: ita has proprio ordini deo iuuante reddidimus. Est eñi prima earũ vna iacobi: due petri: tres iohanis: et iude vna. Que si sicut ab eis digeste sunt: ita quoq3 ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquiũ: nec ambiguitatem legentibus facerent: nec sermonũ sese varietas impugnaret: illo precipue loco vbi de vnitate trinitatis in prima iohañis epistola positum legimus: in qua ẽt ab infidelib9 trãslatorib9 multũ erratũ esse a fidei veritate ꝯperimus: triũ tñmodo vocabula hoc est aque sanguinis et spũs in ipsa sua editione ponentibus: et patris verbiq3 ac spirit9 testimonium omittentibus: in quo maxime et fides catholica roboratur: et patris et filij et spiritu sãcti vna diuinitatis substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis quantum a nostra aliorum distet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo christi eustochium dum a me impensius scripture veritatẽ inquiris: meã quodammodo senectutem inuidorum dentibus corrodendam exponis: qui me falsariũ corruptorẽq3 sanctarum pronunciant scripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum inuidentiam pertimesco: nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

Explicit prologus in septem epistolas canonicas.

Incipit argumentum in easdem.

Jacobus petrus ioannes et iudas septem epistolas ediderũt tã mysticas quã succinctas et breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qui non in earũ cecutiat lectione.

Explicit argumentum in septem epistolas canonicas.

Incipit argumentũ in epistolam canonicam beati Jacobi apostoli.

Jacobus apostolus sanctum instruit clerũ de cultura celestium preceptorum et regula catholice obseruantie et de inuicte patientie maiestate et de reuelatione plurimorũ: et de mendatio magistrorum.

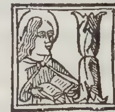
Explicit argumentum.

ἡ τοῦ ἁγίου ἰακώβου ἐπιστολὴ καθολική.

Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε ἀδελφοί μου ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ

Incipit epistola canonica beati Jacobi apostoli.

Jacobus dei et dñi nři iesu xpi seruus duodeci tribub9 q̃ sunt in dispersione: salutem.
Omẽ gaudium existimate frẽs mei cum in tẽptatões varias incideritis:
scientes q probatio fidei vře patientiã operatur.
Patientia autem opus perfectum Ro.5.a.
habeat: vt sitis perfecti et integri
in nullo deficientes. Si quis autẽ vřm Ro.10.
indiget sapientia postulet a deo: q̃ dat 2.Co.8.
oibus affluenter et nõ improperat: et

δοθήσεται αυτώ. αιτείτω δε εν πίστει μη
δέν διακρινόμενος. /ο γαρ διακρινόμενος έοι
κε κλύδωνι θαλάσσης ανεμιζομένω και ριπι
ζομένω. μη γαρ οιέσθω /ο άνθρωπος εκεί=
νος ότι λήψεταί τι παρά /του κυρίου. α=
νήρ δίψυχος ακατάστατος εν πάσαις /ταις
οδοίς αυτού. καυχάσθω δε /ο αδελφός /ο
ταπεινός εν /τω ύψει αυτού, /ο δε πλούσι
ος εν /τη ταπεινώσει αυτού. ότι ως άνθος
χόρτου παρελεύσεται. ανέτειλε γαρ /ο ή=
λιος συν /τω καύσωνι, και εξήρανε /τον χόρ=
τον και /το άνθος αυτού εξέπεσε, και /η ευ=
πρέπεια /του προσώπου αυτού απώλετο.
ούτω και /ο πλούσιος εν /ταις πορείαις αυ
τού μαρανθήσεται. μακάριος ανήρ ος υπο=
μενεί πειρασμόν, ότι δόκιμος γενόμενος λή
ψεται /τον στέφανον /της ζωής, ον επηγγείλα
το /ο κύριος /τοις αγαπώσιν αυτόν. μηδείς
πειραζόμενος λεγέτω ότι από θεού πειρά
ζομαι. /ο γαρ θεός απείραστος εστί κακών.
πειράζει δε αυτός ουδένα. έκαστος δε πει
ράζεται υπό /της ιδίας επιθυμίας εξελκόμενος
και δελεαζόμενος. είτα /η επιθυμία συλ=
λαβούσα τίκτει αμαρτίαν, /η δε αμαρτία
αποτελεσθείσα αποκύει θάνατον. μη πλα
νάσθε αδελφοί μου αγαπητοί. πάσα
δόσις αγαθή και παν δώρημα τέλειον
άνωθεν εστί καταβαίνον από /του πα=
τρός /των φώτων, παρ ω ουκ ένι παραλλα
γή η τροπής αποσκίασμα. βουληθείς απε=
κύησεν ημάς λόγω αληθείας, εις /το είναι η=
μάς απαρχήν τινά /των αυτού κτισμάτων.
ώστε αδελφοί μου αγαπητοί, έστω πας
άνθρωπος ταχύς εις /το ακούσαι, βραδύς
εις /το λαλήσαι, βραδύς εις οργήν. οργή
γαρ ανδρός δικαιοσύνην θεού ου κατερ=
γάζεται. διό αποθέμενοι πάσαν ρυπαρίαν
και περισσείαν κακίας, εν πραότητι δέξασ
θε /τον έμφυτον λόγον /τον δυνάμενον σώ=
σαι /τας ψυχάς υμών. γίνεσθε δε ποιηταί
λόγου και μη μόνον ακροαταί παραλογι
ζόμενοι εαυτούς, ότι ει τις ακροατής λό=
γου εστί και ου ποιητής, ούτος έοικεν αν=
δρί κατανοούντι /το πρόσωπον /της γενέσε=
ως αυτού εν εσόπτρω. κατενόησε γαρ εαυ
τόν και απελήλυθε, και ευθέως επελάθετο ο
ποίος ην. /ο δε παρακύψας εις νόμον τέλει=
ον /τον /της ελευθερίας και παραμείνας, ού=
τος ουκ ακροατής επιλησμονής γενόμενος,
αλλά ποιητής έργου, ούτος μακάριος εν
/τη ποιήσει αυτού έσται. ει τις δοκεί θρήσ=
κος εν υμίν είναι μη χαλιναγωγών γλώσ=
σαν αυτού, αλλά απατών καρδίαν αυτού,

dabitur ei. Postulet autez in fide
nihil hesitans. Qui eniz hesitat similis
est fluctui maris: q̃ a vẽto mouet̃ ⁊ cir
cũfertur. Nõ ergo estimet homo ille
ꝙ accipiet aliquid a dño. Vir B
duplex aio inconstans est in omnib⁹
vijs suis. Glorietur aũt frater
humilis in exaltatione sua: diues aũt
in humilitate sua: quoniaz sicut flos
feni transibit. Exortus eniz est sol Eccle.14.c. Esa.40.b.
cum ardore: ⁊ arefecit fenum 1.Pet.1.d.
⁊ flos eius decidit: ⁊ decor
vultus eius deperijt.
Ita et diues in itineribus suis
marcescet. Beatus vir qui suffert Joan.5.c.
tẽptationẽ: qm̃ cũ ꝓbat⁹ fuerit accipiet
coronaz vite: quaz repromisit
dñs diligentibus se. Nemo
cũ temptatur dicat qm̃ a deo tẽptat̃.
Deus eniz intẽptator malorum ⁊ qz vbo
est. Ipse aũt neminẽ tẽptat. Unusquis
tẽptat̃ a cõcupiscẽtia sua: abstract⁹
⁊ illect⁹. Deinde ꝯcupiscẽtia cũ ꝯcepit C
parit peccatuz: peccatũ vo cum
consũmatuz fuerit generat mortẽ. Nolite
itaqz errare frẽs mei dilectissimi. Oĩe
datũ optimuz ⁊ oĩe donũ perfectum
desursum est descendens a patre
luminũ apd̃ quem non est trãsmutatio
nec vicissitudinis obũbratio. Volũtarie
ei genuit nos vbo vitatis: vt simus
initium aliquid creature eius.
Scitis frẽs mei dilectissimi. Sit ãt ois Pro.17.d. Eccle.5.c. Ephe.5.a.
homo velox ad audiendum: tardus
aũt ad loquenduz: ⁊ tardus ad irã. Ira
eniz viri iustitiaz dei non operatur.
Propter qđ abijciẽtes omnez inmundi
tiã ⁊ abundãtiaz malitie: in mãsuetudi=
ne suscipite insitũ vbuz: qđ põt saluare D
aĩas vestras. Estote aũt factores Ro.2.c.
verbi ⁊ non auditores tãtuz fallẽtes Mat.7.g. Act.1.a.
vosmetipsos: qr si quis auditor est vbi
⁊ non factor: hic cõparabitur viro
consideranti vultuz natiuitatis
sue in speculo. Considerauit eniz se
et abijt: ⁊ statiz oblitus est qualis
fuerit. Qui aũt ꝑspexerit in legẽ ꝑfectã Mat.5.c.
libertatis et ꝑmanserit in ea:
non auditor obliuiosus factus
sed factor operis: hic beatus in
suo facto erit. Si q̃s aũt putat se religi 1.Pet.3.c.
osũ esse non refrenans linguam
suam: sed seducens cor suum:

Τούτου μάταιος/η θρησκεία. θρησκεία καθα
ρά και αμίαντος παρά θεώ και πατέρι αύ=
τη εστίν. επισκέπτεσθαι ορφανούς και χή=
ρας εν/τη θλίψει αυτών, άσπιλον εαυτόν
τηρείν από/του κόσμου. Cap.2.

Αδελφοί μου μη εν προσωποληψίαις έ
χετε/την πίστιν/του κυρίου ημών ιησού
χριστού / της δόξης. εάν γαρ εισέλθη εις
/την συναγωγήν υμών ανήρ χρυσοδακτύ=
λιος εν εσθήτι λαμπρά, εισέλθη δε και πτω
χός εν ρυπαρά εσθήτι και επιβλέψητε επί/τον
φορούντα/την εσθήτα/την λαμπράν, και εί
πητε αυτώ, συ κάθου ώδε καλώς, και/τω
πτωχώ είπητε συ στήθι εκεί, η κάθου ώδε υ
πό/το υποπόδιον μου, και ου διεκρίθητε εν
εαυτοίς και εγένεσθε κριταί διαλογισμών
πονηρών. ακούσατε αδελφοί μου αγαπητοί
ουχ/ο θεός εξελέξατο/τους πτωχούς/του
κόσμου πλουσίους εν πίστει, και κληρονό
μους/της βασιλείας, ης επηγγείλατο/τοις α
γαπώσιν αυτόν. υμείς δε ητιμάσατε / τον
πτωχόν. ουχ/οι πλούσιοι καταδυναστεύου
σιν υμών, και αυτοί έλκουσιν υμάς εις κρι
τήρια. ουκ αυτοί βλασφημούσι/το καλόν ό
νομα/το επικληθέν εφ υμάς. ει μέντοι νό=
μον τελείτε βασιλικόν κατά/την γραφήν, α
γαπήσεις/τον πλησίον σου ως εαυτόν, κα=
λώς ποιείτε. ει δε προσωποληπτείτε αμαρτί
αν εργάζεσθε, ελεγχόμενοι υπό/του νόμου
ως παραβάται. όστις γαρ όλον/τον νόμον
τηρήσει, πταίσει δε εν ενί, γέγονε πάντων έ
νοχος./ο γαρ ειπών μη μοιχεύσης, είπε και
μη φονεύσης. ει δε ου μοιχεύσεις, φονεύ
σεις δε, γέγονας παραβάτης νόμου. ούτω
λαλείτε και ούτω ποιείτε ως διά νόμου ε=
λευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι/η γαρ κρίσις
ανίλεως/τω μη ποιήσαντι έλεος. κατακαυ=
χάται έλεον κρίσεως. τι/το όφελος αδελφοί
μου εάν πίστιν λέγη τις έχειν, έργα δε μη
έχη. μη δύναται/η πίστις σώσαι αυτόν. ε
άν δε αδελφός η αδελφή γυμνοί υπάρχω
σι και λειπόμενοι ώσι/της εφημέρου τροφής,
είπη δε τις αυτοίς εξ υμών, υπάγετε εν ει=
ρήνη θερμαίνεσθε και χορτάζεσθε, μη δώτε
δε αυτοίς/τα επιτήδεια/του σώματος, τι/το
όφελος. ούτω και/η πίστις εάν μη έργα έ=
χη/νεκρά εστί καθ εαυτήν. αλλ ερεί τις. συ
πίστιν έχεις, καγώ έργα έχω δείξον μοι/την
πίστιν σου εκ/των έργων σου, καγώ δεί=
ξω σοι εκ/των έργων μου/την πίστιν μου.
συ πιστεύεις ότι/ο θεός εις εστί, καλώς ποι
είς, και/τα δαιμόνια πιστεύουσι και φρίσσου

huius vana est religio. Religio mūda
et immaculata apud deū et p̄rem hec
est. Uisitare pupillos et viduas
in tribulatione eorum: et immaculatū se
custodire ab hoc seculo. Cap.2.

Frēs mei nolite ī psonaꝝ acceptio
ne habere fidem domini nostri ie=
su christi glorie. Etenim si introierit in
ↄuētū vr̄m vir aureum anulum habens
in veste cādida: itroierit aūt et pauper
in sordido habitu et intendatis in
eū q̄ idut⁹ ē veste p̄clara: et dixeritis
ei: tu sede hic bene: pauperi autem
dicatis: tu sta illic: aut sede sub
scabello pedū meoꝝ: nōne iudicatis a=
pud vosmetipsos: et facti estis iudices co
gitationū iniquaꝝ? Audite frēs mei dile
ctissimi. Nōne de⁹ elegit pauperes i hoc
mūdo diuites in fide et heredes
regni: quod repromisit de⁹ diligētibus
se? Uos autem exhonorastis
pauperē. Nōne diuites p potētiā oppri
munt vos: et ipsi trahūt vos ad iudicia?
Nōne ipi blasphemāt bonū nomen
qđ inuocatū est sup vos? Si tū legē
perficitis regalē s̄m scripturas: diliges
proximum tuum sicut teipsum: bene
facitis. Si āt personā accipitis: peccatū
operamini: redarguti a lege
quasi trāsgressores. Quicūqз āt totā le
gē seruauerit: offēdat āt in vno: fact⁹ ē
oīз re⁹. Qui ei dixit nō mechaberis: di
xit et nō occides. Qđ si nō mechaberis:
occides āt: fact⁹ es transgressor legis.
Sic loqmini et sic facite sicut p legē li=
bertatis icipictes iudicari. Judiciuз eniз
sine mia illi q nō facit miaз. Supe=
xaltat āt mia iudiciū. Quid pderit frēs
mei: si fidē qs dicat se habere: opa aūt
nō hēat? Nūqđ poterit fides saluare eū.
Si autem frater aut soror nudi sint
et indigeant victu quotidiano:
dicat aūt aliquis ex vobis illis ite i pa
ce calefacimini et saturamini: nō dederi
tis aūt eis que necessaria sunt corpi: quid
pderit? Sic et fides si nō habeat ope=
ra mortua ē i semetipsa. Sed dicet qs.
Tu fidē habes et ego opera habeo. O
stēde mihi fidē tuā sine opib⁹: et ego ostē
dam tibi ex operibus fidem meam.
Tu credis qm̄ vnus est de⁹: bn̄ facis:
et demones credunt et contremiscunt.

Leui.19.
Ro.2.b.
Ephe.6.
Col.3.d.
Act.10.
1.Pe.1.
Supra.1.

σι. θέλεις δὲ γνῶναι ὦ ἄνθρωπε κενὲ ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι. ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη. καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα. ἐπίστευσε δὲ ἀβραὰμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα. ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

Cap. 3.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ. δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ἴδε τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται. οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει, καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι. ἀκατάσχετον κακὸν μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν. μὴ δύναται ἀδελφοί μου συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα. οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν, δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς

Vis aũt scire o hõ inanis quoniã D
fides sine opibus mortua est? Abraã
pater noster nõne ex opibus iustificatus
ẽ: offerens ysaac filium suũ super
altare? Vides quoniã fides coopabat
opibus illius: et ex operibus
fides cõsũmata ẽ. Et suppleta ẽ scrip-
tura dicens. Credidit abraam deo Gene.15.a.
et reputatũ est illi ad iustitiã: et Gala.3.a.
amicus dei appellatus ẽ. Videtis quoniam ex Ro.4.a.
opibus iustificat homo: et nõ ex fide
tantũ. Similiter et raab meretrix Josue.2.b.
nõne ex opibus iustificata est suscipiens
nuncios et alia via eiiciens? Sicut
enim corpus sine spiritu mortuum
est: ita fides sine operibus
mortua est.

Ca. 3.

Nolite plures magistri fieri fratres A
mei: sciẽtes quoniam maius iudiciũ sumi
tis. In multis enim offendimus omnes.
Si quis in verbo nõ offẽdit: hic pfectus Eccle.19.b
ẽ vir. Potest etiã freno circũducere totũ
corpus. Si autẽ equis frena in
ora mittimus ad consentiendum
nobis: omne corpus illorum
circunferimus. Et ecce naues cũ magne
sint et a ventis validis minentur
circũferunt aũt a modico gubernaculo:
vbi impetus dirigentis voluerit.
Ita et lingua modicum quidẽ mẽbrũ
ẽ: et magna exaltat. Ecce quantus ignis
quã magnã siluam incẽdit? Et lingua ignis
est vniuersitas iniquitatis. Lingua B
constituitur in mẽbris nostris: que maculat
totũ corpus: et inflamat rotam
natiuitatis nrẽ inflamata a
gehenna. Omnis enim natura bestiarũ
et volucrum et serpẽtiũ et ceterorum domã
tur et domita sũt a natura humana:
linguam aũt nullus hoim domare potest.
Inquietum malũ plenum
veneno mortifero. In ipsa benedicimus C
deũ et prẽm: et in ipsa maledicimus
hoies qui ad imaginem et similitudinem
dei facti sũt. Ex ipso ore
pcedit benedictio et maledictio. Nõ o
portet fratres mei hec ita fieri.
Nunquid fons de eodẽ foramine ema
nat dulcẽ et amarã aquã? Nunquid põt fres
mei ficus vuas facere: aut vitis
ficus? Sic neque salsa dulcem põt facere
aquam. Quis sapiens et
disciplinatus inter vos? Ostẽdat ex bona

ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι
σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐρί-
θειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσ-
θε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔ-
στιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη,
ἀλλ' ἐπίγειος ψυχική δαιμονιώδης. ὅπου
γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία
καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σο-
φία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρη-
νική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καρ-
πῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.
καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεί-
ρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην. Cap. 4.

Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ
ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν
στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπι-
θυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, φονεύετε καὶ ζηλοῦ-
τε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ
πολεμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε, διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσ-
θαι ὑμᾶς. αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι
κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν
δαπανήσητε. μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες οὐκ
οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ
θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶ-
ναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίστα-
ται. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν
ἐν ἡμῖν. μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. διὸ λέ-
γει. κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τα-
πεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ὑποτάγητε οὖν
τῷ θεῷ, ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξε-
ται ἀφ' ὑμῶν. ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας ἁμαρτωλοί, καὶ
ἁγνίσατε καρδίας δίψυχοι. ταλαιπωρή-
σατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε. ὁ γέλως
ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον
τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. μὴ κατα-
λαλεῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον. εἰ δὲ
νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ
κριτής. εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης ὁ δυνάμενος
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρί-
νεις τὸν ἕτερον. ἄγε νῦν οἱ λέγοντες σήμε-
ρον καὶ αὔριον πορευσώμεθα εἰς τήνδε τὴν
πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα,
καὶ ἐμπορευσώμεθα καὶ κερδήσωμεν, οἵτι-
νες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. ποία γὰρ
ἡ ζωὴ ὑμῶν, ἀτμὶς γὰρ ἔσται ἡ πρὸς ὀλί-
γον φαινομένη. ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη,
ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελή-
σῃ καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐ-

conuersatione operationem suam in mansuetudine
sapientie. Quod si zelum amarum habetis: et contentio
nes sint in cordibus vestris: nolite gloriari
et mendaces esse aduersus veritatem. Non est enim
ista sapientia desursum descendens a patre lumi
num: sed terrena animalis diabolica. Ubi
enim zelus et contentio: ibi inconstantia
et omne opus prauum. Que autem desursum est sapi
entia: primum quidem pudica est: deinde pacifi
ca: modesta: suadibilis: bonis consentiens: ple
na misericordia et fructibus bonis: non iudicans
sine simulatione. Fructus autem iustitie in pa
ce seminatur facientibus pacem. Cap. 4.

Unde bella et lites in vobis: nonne
ex concupiscentiis vestris
que militant in membris vestris? Concupiscitis
et non habetis: occiditis et zelatis
et non potestis adipisci. Litigatis et
belligeratis: et non habetis: propter quod non po
stulatis. Petitis et non accipitis: eo quod
male petatis: vt in concupiscentiis vestris
insumatis. Adulteri et adultere nescitis
quia amicitia huius mundi: inimica
est dei? Quicunque ergo voluerit amicus
esse huius seculi: inimicus dei constituitur.
An putatis quia inaniter scriptura dicat:
ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat
in vobis? Maiorem autem dat gratiam. Prop
ter quod dicit. Deus superbis resistit: humili 1.Pe.5.
bus autem dat gratiam. Subditi ergo Ephe.4.
estote deo: resistite autem diabolo et fugiet Ephe.6.
a vobis. Appropiate deo et appropin 1.Pet.5.
quabit vobis. Emundate manus peccato
res: et purificate corda duplices animo. Mi Hiere.
seri estote et lugete et plorate. Risus Joan.
vester in luctum conuertatur: et 1.Pe.5.
gaudium in merorem. Humiliamini in conspe
ctu domini et exaltabit vos. Nolite detrahe
re alterutrum fratres mei. Qui detrahit
fratri aut qui iudicat fratrem suum:
detrahit legi et iudicat legem. Si autem
iudicas legem: non es factor legis: sed
iudex. Unus est enim legislator et iudex: qui potest
perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudi Ro.14.
cas proximum tuum? Ecce nunc qui dicitis ho et.b.
die aut crastino ibimus in illam
ciuitatem: et faciemus ibi quidem annum
et mercabimur et lucrum faciemus: qui
ignoratis quid erit in crastinum. Que est enim
vita vestra? Vapor est ad modicum
parens: et deinceps exterminabitur:
pro eo vt dicatis: Si dominus voluerit.
et si vixerimus: faciemus hoc aut illud.

κείνο. νυν δε καυχᾶσθε εν ταις αλαζονείαις
υμών. πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ε
στίν. ειδότι ουν καλόν ποιείν και μη ποιούν
τι, αμαρτία αυτώ εστίν. Cap.5.
Αγε νυν οι πλούσιοι, κλαύσατε ολολύ
ζοντες επί ταις ταλαιπωρίαις υμών
ταις επερχομέναις. ο πλούτος υμών σέ=
σηπε, και τα ιμάτια υμών σητόβρωτα γέγο
νεν. ο χρυσός υμών και ο άργυρος κατίω
ται, και ο ιός αυτών εις μαρτύριον υμίν έσ
ται, και φάγεται τας σάρκας υμών. ως πυρ
εθησαυρίσατε εν εσχάταις ημέραις. ιδού ο
μισθός των εργατών των αμησάντων τας
χώρας υμών ο απεστερημένος υφ υμών
κράζει, και αι βοαί των θερισάντων εις τα
ώτα κυρίου σαβαώθ εισεληλύθασιν. ετρυ
φήσατε επί της γης, και εσπαταλήσατε. εθρέ
ψατε τας καρδίας υμών ως εν ημέρα σφα
γής. κατεδικάσατε, εφονεύσατε τον δίκαι=
ον, ουκ αντιτάσσεται υμίν. μακροθυμήσατε
ουν αδελφοί έως της παρουσίας του κυ
ρίου. ιδού ο γεωργός εκδέχεται τον τίμι=
ον καρπόν της γης μακροθυμών επ αυτόν,
έως αν λάβη υετόν πρώιμον και όψιμον.
μακροθυμήσατε και υμείς, στηρίξατε τας
καρδίας υμών, ότι η παρουσία του κυρί
ου ήγγικε. μη στενάζετε κατ αλλήλων α=
δελφοί, ίνα μη κριθήτε. ιδού ο κριτής προ
των θυρών έστηκεν. υπόδειγμα λάβετε α
δελφοί μου της κακοπαθείας και της μα=
κροθυμίας τους προφήτας, οι ελάλησαν
τω ονόματι κυρίου. ιδού μακαρίζομεν
τους υπομένοντας. την υπομονήν ιώβ η=
κούσατε, και το τέλος κυρίου είδετε, ότι πο
λυεύσπλαγχνος εστί και οικτίρμων. προ
πάντων δε αδελφοί μου μη ομνύετε,
μήτε τον ουρανόν μήτε την γην, μήτε
άλλον τινά όρκον ήτω δε υμών το ναι ναι,
και το ου, ου, ίνα μη εις υπόκρισιν
πέσητε. κακοπαθεί τις εν υμίν προσευχέσ
θω. ευθυμεί τις, ψαλλέτω. ασθενεί τις εν
υμίν, προσκαλεσάτω τους πρεσβυτέ=
ρους της εκκλησίας, και προσευξάσθωσαν
επ αυτόν αλείψαντες αυτόν ελαίω εν
τω ονόματι του κυρίου. και η ευχή της πί
στεως σώσει τον κάμνοντα, και εγερεί αυ=
τόν ο κύριος, καν αμαρτίας η πεποιηκώς, α
φεθήσεται αυτώ. εξομολογείσθε αλλήλοις
τα παραπτώματα, και εύχεσθε υπέρ αλλή
λων όπως ιαθήτε. πολύ ισχύει δέησις δικαί
ου ενεργουμένη. ηλίας άνθρωπος ην ομοιο
παθής ημίν και προσευχή προσηύξατο του

Nunc autem exultatis in superbijs
vr̃is. Ois exultatio talis maligna est.
Scienti igitur bonum facere et nõ fa=
cienti: peccatum est illi. Cap.5.
Agite nũc diuites: plorate vlulãtes A
in miserijs vestris
q̃ aduenient vobis. Diuitie vr̃e putrefa=
cte sũt: et vestimẽta vr̃a a tineis come
sta sũt. Aurũ et argentũ vr̃z eruginauit:
et erugo eorũ in testimoniũ vobis erit:
et mãducabit carnes vr̃as sicut ignis.
Thesaurizastis vobis irã i nouissimis die
bus. Ecce merces operariorũ q̃ messuerũt
regiones vr̃as q̃ fraudata est a vobis
clamat: et clamor eorũ in
aures domini sabaoth introiuit. Epu
lati estis sup terrã: et in luxurijs enutri
stis corda vr̃a. In die occisionis B
adduxistis et occidistis iustum: et
non restitit vobis. Patientes
igr̃ estote frẽs vsq3 ad aduentum dñi.
Ecce agricola expectat preciosum
fructum terre patienter ferens:
donec accipiat tpaneum et serotinuz.
Patientes igitur estote et confirmate
corda vestra: qm̃ aduentus domini
appropiquauit. Nolite ingemiscere frẽs
i alterutrũ: vt nõ iudicemini. Ecce iu=
dex ante ianuã assistit. Exẽplũ accipite
frẽs exitus mali et lõganimitatis et labors
et patiẽtie prophetas: q̃ locuti sunt in
nomine domini. Ecce beatificamus C
eos q̃ sustinuerũt. Sufferẽtiã Iob audi
stis: et finez dñi vidistis: qm̃ misericors
est dominus et miserator. Ante
oia ãt frẽs mei nolite iurare
neq3 p celũ neq3 p terrã: neq3
aliud qdcũq3 iuramẽtũ. Sit ãt sermo vr̃ ẽ Mat.5.f.
est: non non: vt non sub iudicio 2.Cor.7.c.
decidatis. Tristatur ãt aliquis vr̃z: oret 1.Pe.2.c.
equo aio et psallat. Infirmatur qs in
vobis inducat presbyteros
ecclesie et orent
super euz: vngentes eum oleo in
noie dñi. Et oratio fidei
saluabit infirmũ: et alleuiabit eum
dñs: et si in peccatis sit remittentur
ei. Confitemini ergo alterutrum D
peccata vestra: et orate pro inuicez
vt saluemini. Multũ eni valet depcatio iu
sti assidua. Helias hõ erat similis 3.Re.17.a.
nobis passibilis: et oratione orauit et.18.g. Luce.4.d.

μη βρέξαι και ουκ έβρεξεν επί της γης ενιαυ
τούς τρείς και μήνας εξ. και πάλιν προσηύ
ξατο και ο ουρανός υετόν έδωκε, και η γη
εβλάστησε τον καρπόν αυτής. αδελφοί ε=
άν τις εν υμίν πλανηθή από της αληθείας
και επιστρέψη τις αυτόν, γινωσκέτω ότι ο
επιστρέψας αμαρτωλόν εκ πλάνης οδού
αυτού, σώσει ψυχήν εκ θανάτου, και καλύ
ψει πλήθος αμαρτιών.

Τέλος της του αγίου ιακώβου καθολικής
επιστολής.

vt non plueret annos
tres et menses sex. Et rursum orauit
et celum dedit pluuiam: et terra
dedit fructum suum. Fratres mei si
quis ex vobis errauerit a veritate
et conuerterit quis eum: scire debet quoniam
qui conuerti fecerit peccatorem ab errore vie
sue: saluabit animam eius a morte: et operiet
multitudinem peccatorum.

Explicit epistola beati iacobi apo=
stoli.

Incipit argumentum in epistolam beati petri primam.

Discipulos saluatoris inuicti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo monstrat: et preterite vi
te penitere suadet: et in nouam vitam proficere tota cum sollicitudine exhortatur Simon petrus fi
lius iohannis prouincie galilee vico bethsaida frater andree apostoli.

Explicit argumentum.

Η του αγίου πέτρου καθολική πρώτη
επιστολή. Cap.1.

Π έτρος απόστολος ιησού χριστού,
εκλεκτοίς παρεπιδήμοις διασπο=
ράς πόντου γαλατίας καππαδοκίας
ασίας και βιθυνίας, κατά πρόγνω=
σιν θεού πατρός εν αγιασμώ πνεύματος,
εις υπακοήν και ραντισμόν αίματος ιησού
χριστού. χάρις υμίν και ειρήνη πληθυν=
θείη. ευλογητός ο θεός και πατήρ του κυρί
ου ημών ιησού χριστού, ο κατά το πολύ
αυτού έλεος αναγεννήσας ημάς εις ελπίδα
ζώσαν δι' αναστάσεως ιησού χριστού εκ νε
κρών, εις κληρονομίαν άφθαρτον και αμί=
αντον και αμάραντον τετηρημένην εν ουρα
νοίς εις υμάς τους εν δυνάμει θεού φρου=
ρουμένους διά πίστεως, εις σωτηρίαν ετοί=
μην αποκαλυφθήναι εν καιρώ εσχάτω, εν
ω αγαλλιάσθε ολίγον άρτι, ει δέον εστί
λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα
το δοκίμιον υμών της πίστεως πολύ τιμι
ώτερον χρυσίου του απολλυμένου διά πυ
ρός δε δοκιμαζομένου, ευρεθή εις έπαινον
και τιμήν και δόξαν, εν αποκαλύψει ιησού
χριστού. ον ουκ ειδότες αγαπάτε εις ον άρ
τι μη ορώντες πιστεύοντες δε αγαλλιάσθε
χαρά ανεκλαλήτω και δεδοξασμένη, κομι
ζόμενοι το τέλος της πίστεος υμών, σωτη=
ρίαν ψυχών. περί ης σωτηρίας εξεζήτησαν
και εξηρεύνησαν προφήται οι περί της εις
υμάς χάριτος προφητεύσαντες, ερευ=
νώντες εις τίνα η ποίον καιρόν εδήλου το

Incipit epistola beati petri apo=
stoli prima. Cap.1.

Etrus apostolus iesu christi 2
electis aduenis dispersionis
ponti galatie cappadocie:
asie et bithynie secundum prescientiam
dei patris in sanctificationem spiritus:
in obedientiam et aspersionem sanguinis iesu
xpi. Gratia vobis et pax multiplicetur. 2.Cor.1. Ephe.1.
Benedictus deus et pater domini
nostri iesu xpi: qui secundum misericordiam suam magnam
regenerauit nos in spem
viuam per resurrectionem iesu xpi ex mortuis
in hereditatem incorruptibilem et incontamina
tam et immarcessibilem conseruatam in celis:
in vobis qui in virtute dei custodimini
per fidem: in salutem paratam
reuelari in tempore nouissimo. In 6
quo exultabitis modicum nunc: si oportet Joan.16
contristari in variis temptationibus: vt
probatio vestre fidei multo preciosior sit
auro quod per ignem
probatur: inueniatur in laudem
et gloriam et honorem in reuelatione iesu
xpi: quem cum non videritis diligitis. In quem
nunc quoque non videntes creditis: credentes
autem exultabitis letitia inenarrabili et glori
ficata: reportantes finem fidei vestre salutem
animarum vestrarum. De qua salute exquisierunt
atque scrutati sunt prophete: qui de futura in
vobis gratia prophetauerunt: scrutantes
in quod vel quale tempus significaret

ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρούμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας, οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτὰ ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν νήφοντες τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται. ἅγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε. εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν χρόνων, δι᾽ ὑμᾶς τοὺς δι᾽ αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα. ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος, εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ λόγου θεοῦ ζῶντος καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα. διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου. ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

Cap.2.

Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς ἄρτι γέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. πρὸς ὃν προσερχόμενοι λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον. καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι

in eis spiritus christi: prenuncians eas que in christo sunt passiones: et posteriores glorias: quibus revelatum est quia non sibimetipsis: vobis autem ministrabant ea que nunc nunciata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis spiritu sancto misso de celo: in quem desiderant angeli prospicere. C Propter quod succincti lumbos mentis vestre sobrii perfecte sperate in eam que offertur vobis gratiam in revelationem iesu christi quasi filii obedientie: non configurati prioribus ignorantie vestre desideriis: sed secundum eum qui vocavit vos sanctum: et ipsi in omni conversatione sancti sitis: quoniam scriptum est. Sancti eritis: quoniam ego sanctus sum. Et si patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus: in timore incolatus vestri tempore conversamini. Scientes quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paterne traditionis: D sed precioso sanguine quasi agni immaculati christi et incontaminati: precogniti quidem ante mundi constitutionem: manifestati autem novissimis temporibus: propter vos qui per ipsum fideles estis in deo: qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam: ut fides vestra et spes esset in deo. Animas vestras castificantes in obedientia charitatis in fraternitatis amore simplici ex corde invicem diligite attentius: renati non ex semine corruptibili: sed incorruptibili per verbum dei vivi et permanentis in eternum: quia omnis caro ut fenum: et omnis gloria eius tanquam flos feni. Exaruit fenum et flos eius decidit: verbum autem domini manet in eternum. Hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vos.

Cap.2.

Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones: sicut modo geniti infantes rationabile et sine dolo lac concupiscite: ut in eo crescatis in salutem: si tamen gustatis quoniam dulcis est dominus. A Ad quem accedentes lapidem vivum: ab hominibus quidem reprobatum: a deo autem electum et honorificatum. Et ipsi tanquam lapides vivi superedificamini domus spiritualis in sacerdotium sanctum: offerentes

Leui.11.d. Deu.10.d. Col.3.d. Iaco.2.b. Act.10.c. Roma.2.b. Ephe.6.b.

Hebr.9.b. 1.Ioan.1.b. Apo.1.b.

Esai.40.b

Esai.40.b Eccle.14.c Iaco.1.b.

Ephe.4.c. Col.3.b. Hebre.12.a

θυσίας πνευματικάς ευπροσδέκτους τω
θεώ διά ιησού Χριστού. Διότι περιέχει εν
τη γραφή. ιδού τίθημι εν σιών λίθον
ακρογωνιαίον, εκλεκτόν, έντιμον, και ο πι-
στεύων επ αυτώ ου μή καταισχυνθή. υ-
μίν ουν η τιμή τοις πιστεύουσιν, απειθού-
σι δε λίθον ον απεδοκίμασαν οι οικοδο-
μούντες, ούτος εγενήθη εις κεφαλήν γωνί-
ας, και λίθος προσκόμματος και πέτρα
σκανδάλου. οι προσκόπτουσι τω λόγω α-
πειθούντες, εις ο και ετέθησαν. υμείς δε γέ-
νος εκλεκτόν, βασίλειον ιεράτευμα, έθνος ά-
γιον, λαός εις περιποίησιν, όπως τας αρε-
τάς εξαγγείλητε του εκ σκότους υμάς κα-
λέσαντος εις το θαυμαστόν αυτού φως. οι
ποτέ ου λαός, νυν δε λαός θεού, οι ουκ η-
λεημένοι, νυν δε ελεηθέντες. αγαπητοί πα-
ρακαλώ ως παροίκους και παρεπιδήμους
απέχεσθαι των σαρκικών επιθυμιών, αίτι-
νες στρατεύονται κατά της ψυχής, την ανα-
στροφήν υμών έχοντες καλήν εν τοις έθνε-
σιν, ίνα εν ω καταλαλούσιν υμών ως κακο-
ποιών, εκ των καλών έργων εποπτεύσαν-
τες δοξάσωσι τον θεόν εν ημέρα επισκοπής.
υποτάγητε ουν πάση ανθρωπίνη κτίσει δι-
ά τον κύριον, είτε βασιλεί ως υπερέχοντι,
είτε ηγεμόσιν ως δι αυτού πεμπομένοις
εις εκδίκησιν μεν κακοποιών, έπαινον δε α-
γαθοποιών. ότι ούτως εστί το θέλημα του
θεού, αγαθοποιούντας φιμούν την των α-
φρόνων ανθρώπων αγνωσίαν. ως ελεύθεροι
και μη ως επικάλυμμα έχοντες της κακί-
ας την ελευθερίαν, αλλ ως δούλοι του θε-
ού. πάντας τιμήσατε, την αδελφότητα α-
γαπάτε, τον θεόν φοβείσθε, τον βασιλέα τι-
μάτε. οι οικέται υποτασσόμενοι εν παντί φό-
βω τοις δεσπόταις, ου μόνον τοις αγαθοίς
και επιεικέσιν αλλά και τοις σκολιοίς. τού-
το γαρ χάρις, ει διά συνείδησιν θεού υπο-
φέρει τις λύπας πάσχων αδίκως. ποίον
γαρ κλέος ει αμαρτάνοντες και κολαφιζό-
μενοι υπομενείτε, αλλ ει αγαθοποιούντες
και πάσχοντες υπομενείτε, τούτο χάρις
παρά θεώ. εις τούτο γαρ και εκλήθητε, ό-
τι και Χριστός έπαθεν υπέρ ημών, υμίν υ-
πολιμπάνων υπογραμμόν, ίνα επακο-
λουθήσητε τοις ίχνεσιν αυτού. ος α-
μαρτίαν ουκ εποίησεν, ουδέ ευρέθη δό-
λος εν τω στόματι αυτού. ος λοιδο-
ρούμενος ουκ αντελοιδόρει, πάσχων
ουκ ηπείλει. παρεδίδου δε τω κρίνον-
τι δικαίως, ος τας αμαρτίας ημών αυτός

spiritales hostias acceptabiles
deo per iesū xp̄m. Propter qđ continet
B
scriptura. Ecce pono in sion lapidem Esa.28.d.
sūmū: āgularē: pbatū: electū p̄ciosū: τ Mat.21.g. Mar.12.b.
q̄ crediderit in eū nō ꝯfundet. Vobis Luce.20.
igit honor credentib⁹ nō: credentibus Act.4.b.
āt lapis quē reprobauerūt edificantes: Ps.117.
hic factus est in caput anguli:
τ lapis offensionis τ petra
scādali: his q̄ offendūt verbo nec cre-
dūt: in quo τ positi sunt. Vos āt gen⁹ Exo.19.a.
electū: regale sacerdotiū: gens sancta:
populus acq̄sitionis: vt virtutes
annūcietis ei⁹ q̄ de tenebris vos voca-
uit in ammirabile lumen suum. Qui Osee.2.d.
aliqñ nō ppl's dei: nūc āt ppl's dei: qui Ro.9.c.
nō ꝯsecuti miaꝫ: nūc āt misericordiā cō-
secuti. Charissimi obsecro vos tāq̄ ad- Rom.13.d.
uenas τ p̄egrinos abstinere vos a carna- Gala.5.c.
lib⁹ desiderijs q̄ militāt aduersus aīaꝫ:
cōuersationē vr̄aꝫ iter gētes hn̄tes bo-
nā: vt in eo q̄ detractāt de vobis tanq̄
C
de malefactorib⁹: ex bōis opib⁹ vos cō-
siderātes glificēt deū in die visitatiōis.
Subiecti igit estote oī hūane creature Roma.13.a.
p̄p deum: siue regi quasi precellenti:
siue ducibus tanq̄ ab eo missis
ad vindictā malefactoꝝ: laudē vero bo-
noꝝ. Quia sic est voluntas
dei: vt bn̄ faciētes obmutescere faciatis i-
prudētiū hominū ignorātiā. Quasi liberi
τ nō quasi velamen habentes malicie
libertatem: sed sicut serui dei.
Oēs honorate: fraternitatem diligite. Ro.12.c.
Deum timete: regem honorificate.
Serui subditi estote in omni timore Ephe.6.a.
dominis: non tantum bonis Col.3.d.
τ modestis sed ēt dyscolis. Hec est Titum.2.c. 1.Co.7.c.
ei gratia: si p̄p dei conscientiaꝫ sustinet Iaco.5.c.
quis tristitias patiens iniuste. Que
D
eiꝫ est grā si peccantes τ colaphizati
suffertis: Sed si benefacientes
patienter sustinetis: hec est gratia
apud deū. In hoc eni vocati estis: q̄
τ xp̄s passus est p̄ nobis: vobis relin-
quens exēplū vt seq̄mini
vestigia eius. Qui peccatum 1.Joan.3.
non fecit: nec inuentus est dolus Esaie.53.b.
in ore ei⁹. Qui cuꝫ malediceretur
non maledicebat: cum pateretur
nō cōminabat. Tradebat aūt iudicāti
se iniuste. Qui peccata nostra ipse Esaie.53.b.

ανήνεγκεν εν τω σώματι αυτού επί το ξύλον, ίνα ταις αμαρτίαις απογενόμενοι, τη δικαιοσύνη ζήσωμεν, ου τω μώλωπι αυτού ιάθητε. ήτε γαρ ως πρόβατα πλανώμενα, αλλ επεστράφητε νυν επί τον ποιμένα και επίσκοπον των ψυχών ημών.

Cap. 3.

Ομοίως αι γυναίκες υποτασσόμεναι τοις ιδίοις ανδράσιν, ίνα και ει τινές απειθούσι τω λόγω, διά της των γυναικών αναστροφής άνευ λόγου κερδηθήσονται, εποπτεύσαντες την εν φόβω αγνήν αναστροφήν υμών. ων έστω ουχ ο έξωθεν εμπλοκής τριχών και περιθέσεως χρυσίων η ενδύσεως ιματίων κόσμος, αλλ ο κρυπτός της καρδίας άνθρωπος εν τω αφθάρτω του πραέος και ησυχίου πνεύματος, ο εστίν ενώπιον του θεού πολυτελές, ούτω γαρ ποτέ και αι άγιαι γυναίκες αι ελπίζουσαι επί τον θεόν εκόσμουν εαυτάς υποτασσόμεναι τοις ιδίοις ανδράσιν, ως σάρρα υπήκουσε τω αβραάμ κύριον αυτόν καλούσα, ης εγενήθητε τέκνα αγαθοποιούσαι και μη φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. οι άνδρες ομοίως συνοικούντες κατά γνώσιν, ως ασθενεστέρω σκεύει τω γυναικείω απονέμοντες τιμήν ως και συγκληρονόμοι χάριτος ζώσης, εις το μη εγκόπτεσθαι τας προσευχάς υμών. το δε τέλος πάντες ομόφρονες, συμπαθείς, φιλάδελφοι, εύσπλαγχνοι, φιλόφρονες, μη αποδιδόντες κακόν αντί κακού η λοιδορίαν αντί λοιδορίας, τουναντίον δε ευλογούντες, ειδότες ότι εις τούτο εκλήθητε ίνα ευλογίαν κληρονομήσητε. ο γαρ θέλων ζωήν αγαπάν και ιδείν ημέρας αγαθάς, παυσάτω την γλώσσαν αυτού από κακού, και χείλη αυτού του μη λαλήσαι δόλον. εκκλινάτω από κακού, και ποιησάτω αγαθόν, ζητησάτω ειρήνην και διωξάτω αυτήν, ότι οφθαλμοί κυρίου επί δικαίους και ώτα αυτού εις δέησιν αυτών. πρόσωπον δε κυρίου επί ποιούντας κακά, του εξολοθρεύσαι αυτούς εκ γης. και τις ο κακώσων υμάς, εάν του αγαθού μιμηταί γένησθε. αλλ ει και πάσχετε διά δικαιοσύνην, μακάριοι. τον δε φόβον αυτών μη φοβηθήτε, μηδέ ταραχθήτε. κύριον δε τον θεόν αγιάσατε εν ταις καρδίαις υμών, έτοιμοι δε αεί προς απολογίαν παντί τω αιτούντι υμάς λόγον περί της εν υμίν ελπίδος, μετά

pertulit in corpore suo super lignum: vt peccatis mortui iustitie viuamus: cuius liuore sanati estis. Eratis ei sicut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem ⁊ episcopum animarum nostrarum.

Cap. 3.

A

Colo.3.c.
Ephe.5.c.

Similiter ⁊ mulieres subdite sint viris suis: vt ⁊ si qui nõ credunt verbo per mulierum conuersationez sine verbo lucrifiant: considerantes in timore sanctam conuersationem vestram. Quarum non sit extrinsecus capillatura aut circũdatio auri aut indumẽti vestimẽtorũ cult9: sʒ q̇ abscõditus ẽ cordis homo in incorruptibilitate quieti ⁊ modesti spiritus: qui est in conspectu dei locuples. Sic enim aliqñ ⁊ sancte mulieres sperãtes in deo ornabant se subiecte proprijs viris: sicut Sara obediebat Abrae dominum euʒ vocans: cuius estis filie benefaciẽtes: ⁊ non pertimentes vllam ꝑturbationẽ.

Gene.18.b

B

Viri similiter cohabitãtes ꝯm scientiam: quasi infirmiori vasculo muliebri impartiẽtes honorem tanq̃ coheredibus gratie vite: vt non impediantur oratiões vestre. In fide aũt omnes vnanimes compatientes: fr̃nitatis amatores: misericordes: modesti: hũiles: nõ reddẽtes malũ ꝓ malo: nec maledictũ ꝓ maledicto: sʒ ecõtrario bñdicentes: qꝛ in hoc vocati estis: vt bñdictionẽ hereditate possideatis. Q̇ ei vult vitã diligere: ⁊ dies videre bonos: coerceat linguam suam a malo ⁊ labia eius ne loquantur dolum. Declinet autem a malo: et faciat bonum: inquirat pacem et sequatur eam: qꝛ oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum. Vultus autem domini super facientes mala.

Pro. 20.b
Roma.12.d
Psal 33.
Iaco.1.d.

C

c.boni genitiui casus f. nu.
Mat.5.a.

Et quis est qui vobis noceat: si boni emulatores fueritis. Sʒ si q̇d patiamini ꝓp iustitiam: beati. Timorez autem eorum ne timueritis: neqʒ ꝯturbemini. Dñm aũt xp̃z sanctificate in cordibus vestris: parati sp ad satisfactionem omni poscenti vos rõnem de ea q̃ in vobis est spe: sed cum

πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες
ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς
κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζον=
τες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστρο
φήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας εἰ θέ
λοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πάσχειν, ἢ κακο=
ποιοῦντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁ=
μαρτιῶν ἔπαθε δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡ
μᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν
σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ἐν ᾧ καὶ
τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορευθεὶς ἐκή=
ρυξεν ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ
τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις νῶε κα=
τασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι τοῦ
τέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι᾽ ὕδατος,
ὧ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα,
οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνει
δήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι᾽ ἀνα
στάσεως ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ἀποταγέν
των αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυ=
νάμεων. Cap.4.

Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρ=
κί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασ
θε. ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἁμαρ
τίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις
ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν
σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὑμῖν ὁ
παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλη=
μα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμέ
νους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγί
αις, κώμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλο=
λατρίαις. ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων
ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτείας ἀνάχυ=
σιν βλασφημοῦντες, οἳ ἀποδώσουσι λό=
γον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νε
κρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελί
σθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρ
κί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι πάντων δὲ
τὸ τέλος ἤγγικε. σωφρονήσατε οὖν καὶ νή=
ψατε εἰς τὰς προσευχάς, πρὸ πάντων δὲ
τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες. ὅ
τι ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. φι
λόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν ἕ
καστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς
αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποι
κίλης χάριτος θεοῦ. εἴ τις λαλεῖ ὡς λόγι
α θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χο
ρηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ θεὸς
διὰ ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
ἀγαπητοί μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώ=
σει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξέ

modeſtia ⁊ timoꝛe: cōſcientiā habētes
bonā: vt in eo ꝙ detrabunt de vobis
confundantur qui calumniantur
veſtrā bonā in xp̄o conuerſationem.
Melius ē ei vt bn̄ſaciētes ſi volūtas dei
velit pati q̄ȝ malefacientes.
Qꝛ ⁊ xp̄s ſemel pꝛo peccatis noſtris Hebre.9.
mortuus eſt iuſtus pꝛo iniuſtis: vt nos Roma.5.
offerret deo: moꝛtificatos quidem
carne: viuificatos autē ſpū. In quo ⁊ hiſ
q̄ in carcere erāt ſpū veniēs p̄dicauit: qui
increduli fuerant aliq̄n: q̄n expectabant Mat.24.
dei patiētiā in dieb⁹ noe cū fabꝛicaret Luce.17.
arca: in qua pauce ideſt
octo anime ſalue facte ſunt per aquam:
ꝙ ⁊ nos nunc ſilis foꝛme ſaluos facit
baptiſma: nō carnis depoſitio ſoꝛdiuȝ:
ſȝ ꝯſcie bone iterrogatio ī deū: ꝑ reſur
rectionē ieſu xp̄i a moꝛtuis: q̄ eſt in dexte
ra dei: deglutiēs moꝛteȝ vt vite eterne here
des efficeremur: ꝓfect⁹ ī celū ſubiectis ſi
bi angelis ⁊ ptātibus ⁊ v̄tutib⁹. Cap.4.

Chriſto igitur paſſo in carne:
⁊ vos eadē cogitatiōe armamini:
qꝛ q̄ paſſus eſt in carne deſijt a pctis:
vt non iam deſiderijs hominum
ſed voluntate dei qđ reliquum eſt in
carne viuat tempoꝛis. Sufficit eniȝ Ephe.4.
preteritum tempus ad voluntatem Iaco.4.
gentiū conſummandam his qui ambu=
lauerūt ī luxurijs: deſiderijs: vinolētijs:
comeſſatiōib⁹: potatōib⁹: ebꝛietatib⁹ ⁊ il
licitis idoloꝝ cultibus. In quo āmirant
nō ꝯcurrētib⁹ vobis in eādē luxurie cō
fuſionē blaſphemātes: q̄ reddēt rationeȝ
ei q̄ parat⁹ eſt iudicare viuos ⁊ moꝛtu
os. Propter hoc ei ⁊ moꝛtuis euangeli
zatū eſt: vt iudicent q̄dē ſ̄ȝ hoīes in car
ne: viuāt āt ſ̄m deū in ſpū. Oium autē
finis appꝛopinq̄uit. Eſtote itaqȝ prudē=
tes ⁊ vigilate in oꝛōnibus: an̄ oīa auteȝ
mutuā in vobiſmetip̄is charitatē cōtinuā
hn̄tes qꝛ charitas opit mltitudinē pctōꝝ Pro.10.
Hoſpitales inuicē: ſine murmuratione. Ro.12.c.
Unuſq̄ſqȝ ſicut accepit grāȝ in alterutrū Hebre.13.
illā āminiſtrātes: ſicut boni diſpenſato Philip.2.
res multifoꝛmis grē dei. Si q̄s loq̄t:
q̄ſi ſ̄mōes dei. Si q̄s miſtrat: tāq̄ȝ ex v̄
tute quā āminiſtrat de⁹: vt ī oīb⁹ hono
rificet de⁹ ꝑ ieſuȝ xp̄m: cui eſt glīa et
imperium in ſecula ſeculoꝛum Amen.
Chariſſimi nolite pegrinari in feruoꝛe
q̄ ad temptationē vobis ſit: q̄ſi noui ali

μου ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινω-
νεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασι χαίρετε, ἵ-
να καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀ-
νόματι χριστοῦ μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης
καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπέ-
παυται, κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται,
κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. μὴ γάρ τις ὑ-
μῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κα-
κοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος. εἰ δὲ ὡς
χριστιανὸς μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ
τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ὅτι ὁ καιρὸς
τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος
τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ,
καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ
ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται. ὥστε καὶ οἱ πά-
σχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πι-
στῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐ-
τῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ. Cap. 5.

Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ
ὡς συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν
τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελ-
λούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός,
ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ,
ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλ' ἑκουσί-
ως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως,
μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλ-
λὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ φα-
νερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν
ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. ὁμοίως
νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάν-
τες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπει-
νοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπε-
ρηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδω-
σι χάριν. ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν
χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,
πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες
ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. νή-
ψατε, γρηγορήσατε, ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διά-
βολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζη-
τῶν τίνα καταπίῃ. ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ
πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων
τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι. ὁ δὲ θε-
ὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν
αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ ἰησοῦ ὀλί-
γον παθόντας, αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς, στη-
ρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι. αὐτῷ ἡ δόξα
καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
ἀμήν. διὰ σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀ-
δελφοῦ ὡς λογίζομαι δι' ὀλίγων ἔγρα-
ψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην
εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν ἑστήκατε.

qd vobis cõtingat: sed communicantes
christi passionibus gaudete: vt
& in reuelatione glorie eius in nomine
gaudeatis exultãtes. Si exprobramini
xp̃i: beati eritis: qm qd ẽ honoris glorie
& virtutis dei: & q ẽ eiꝰ spũs sup vos req-
scet. D
Nemo autem vestrum
patiat qsi homicida aut fur aut male
ficus aut alienoꝝ appetitor. Si aũt vt
xp̃ianus: nõ erubescat: glorificet autem
deum in isto nomine: qm tẽpus est vt
incipiat iudicium a domo
dei. Si aũt primũ a nobis: quis finis
eorum qui non credunt dei euangelio?
Et si iustus vix saluabit impius & Pro.11.d.
pctõr vbi parebũt? Itaqz & hi q pati
untur secundum voluntatem dei: fideli
creatori commendent animas suas
in benefactis. Cap. 5.

Seniores ergo q in vobis sũt obsecro A
consenior & testis
xp̃i passionũ: qui & eius que in futuro
reuelanda est glorie communicator.
Pascite qui in vobis est gregem dei:
puidẽtes nõ coacte sz spõtanee sm deũ:
neqz turpis lucri grã: sed voluntarie:
neqz vt dominantes in cleris: sed B
forma facti gregi ex aio. Et cũ apparu
erit princeps pastorum percipietis
imarcessibilẽ glorie coronam. Similiter
adolescẽtes subditi estote senioribꝰ. Omẽs
enim inuicem humilitatem
insinuate: qz dominus superbis
resistit: humilibus aũt dat
grãm. Humiliamini igitur sub potenti Iaco.4.c.
manu dĩi: vt vos exaltet i tpe visitatõis Luce.12.c.
oẽm sollicitudinem vestram proijcientes Roma.12.c
in eũ: qm ipsi cura est de vobis. So C
brij estote & vigilate qr aduersariꝰ vr̃ dia
bolus tanqz leo rugiens circuit querens
quem deuoret. Cui resistite fortes
i fide: scientes eandem passionez ei que
in mũdo est vr̃e fraternitati fieri. Deꝰ
aũt omnis gratie qui vocauit nos in
eternã suã gloriã in xp̃o iesu modicum
passos: ipse perficiet: confirmabit:
solidabitqz. Ipsi gloria D
& imperium in secula seculorum.
Amẽ. Per siluanũ fidelem frẽm vobis
vt arbitror breuiter scripsi
obsecrans et contestans hanc
esse verã gratiam dei: in qua statis.

ασπάσεται υμάς/η εμ βαβυλώμι συμεκλεκ
τή, και μάρκος/ο υιός μου. ασπάσασθε αλ
λήλους εμ φιλήματι αγάπης. ειρήμη υμίμ
πάσι/τοις εμ χριστώ ιησού, αμήμ.
/Τέλος/της/του αγίου πέτρου πρώτης επι
στολής.

Salutat vos ecclesia q̃ ē in babylōe col
lecta: ⁊ marc9 filius meus. Salutate i
uicē in osculo sancto. Gratia vobis ꝏ
oibus q̄ estis in xp̄o iesu. Amen. ꝏꝏ
Explicit epistola beati petri apostoli
prima.

Incipit argumentum in epistolam secundam.

Simon petrus per fidem huic mundo sapientes mortuos esse declarat: eisdemq3 pietatis quanta sit magnitudo luce ipsa clarius manifestat.

Explicit argumentum.

/Η/του αγίου πέτρου καθολική δευτέ
ρα επιστολή. Cap.i.
σίμωμ πέτρος δούλος και απόστο=
λος ιησού χριστού/τοις ισότιμομ
ημίμ λαχούσι πίστιμ εμ δικαιοσύ
μη/του θεού ημώμ και σωτήρος ιη=
σού χριστού. χάρις υμίμ και ειρήμη πλη=
θυμθείη εμ επιγμώσει/του θεού και χριστού
ιησού/του κυρίου ημώμ. ως πάμτα ημίμ
/της θείας δυμάμεως αυτού/τα προς ζωήμ
και ευσέβειαμ δεδωρημέμης διά/της επιγ=
μώσεως/του καλέσαμτος ημάς διά δόξης
και αρετής. δι ωμ/τα τίμια ημίμ και μέγισ
τα επαγγέλματα δεδώρηται, ίμα διά τού=
τωμ γέμησθε θείας κοιμωμοί φύσεως, απο=
φυγόμτες της εμ κόσμω εμ επιθυμία φθοράς
και αυτό τούτο δε σπουδήμ πάσαμ παρει
σεμέγκαμτες επιχορηγήσατε εμ/τη πίστει
υμώμ/τημ αρετήμ, εμ δε/τη αρετή/τημ γμώ=
σιμ, εμ δε/τη γμώσει/τημ εγκράτειαμ, εμ δε
/τη εγκρατεία/τημ υπομομήμ, εμ δε/τη υπο=
μομή/τημ ευσέβειαμ, εμ δε/τη ευσεβεία/τημ
φιλαδελφίαμ, εμ δε/τη φιλαδελφία/τημ
αγάπημ. ταύτα γαρ υμίμ υπάρχομτα και
πλεομάζομτα ουκ αργούς ουδε ακάρπους
καθίστησιμ εις/τημ/του κυρίου ημώμ ιησού
χριστού επίγμωσιμ. ω γαρ μη πάρεστι
ταύτα, τυφλός εστί μυωπάζωμ, λήθημ λα
βώμ/του καθαρισμού/τωμ πάλαι αυτού α=
μαρτιώμ. διό μάλλομ αδελφοί σπουδάσα
τε βεβαίαμ υμώμ/τημ κλήσιμ και εκλογήμ
ποιείσθαι. ταύτα γαρ ποιούμτες ου μή
πταίσητε ποτέ. ούτω γαρ πλουσίως επι=
χορηγηθήσεται υμίμ/η είσοδος εις/τημ αιωμί
αμ βασιλείαμ/του κυρίου υμώμ ιησού χρισ
τού. διό ουκ αμελήσω αεί υμάς υπομιμ=
μήσκειμ περί τούτωμ, καίπερ ειδότας και εσ
τηριγμέμους εμ/τη παρούση αληθεία. δίκαι
ομ δε ηγούμαι εφόσομ ειμί εμ τούτω/τω σκη
μώματι διεγείρειμ υμάς εμ υπομμήσει, ει=
δώς ότι ταχιμή εστίμ/η απόθεσις/του σκη=
μώματός μου, καθώς και/ο κύριος ημώμ ιη
σούς χριστός εδήλωσέ μοι. σπουδάσω δε

Incipit epistola secunda beati Pe=
tri apostoli. Cap.i.
Simon petrus seru9 ⁊ apostol9 A
iesu xp̄i his q̄ coequalem ꝏ
nobiscū sortiti sunt fidē in iu=
stitia dei nr̄i ⁊ saluatoris iesu
xp̄i. Gratia vobis ⁊ pax adimpleatur
in cognitione dei ⁊ christi ꝏꝏꝏ
iesu domini nostri. Quō omnia nobis
diuine virtutis sue que ad vitam ꝏꝏ
⁊ pietatem donata sunt per cognitionē
eius qui vocauit nos propria gloria ꝏ
⁊ v̄tute. Per quē maxima ⁊ preciosa
nobis promissa donauit: vt per hoc ꝏ
efficiamī diuie ꝯsortes nature: fugientes B
ei9 q̄ in mundo est cōcupiscētie corruptio
nem. Uos aūt curā oēm subinferentes
ministrate in fide ꝏꝏꝏꝏꝏ
vestra virtutē: in virtute autē sciētiam:
i scia aūt abstinētiā: in abstinentia aūt
patientiam: in patientia autem ꝏꝏ
pietatem: in pietate autem ꝏꝏꝏ
amorem fraternitatis: in amore āt fra
ternitatis charitatē. Hec ei si vobiscū as
sint ⁊ superēt: nō vacuos nec sine fructu
vos constituent in domini nostri iesu ꝏ
xp̄i cognitione. Cui enim nō p̄sto sūt
hec: cecus ē ⁊ manu tēptās: obliuionē
accipiēs purgatōis veterū suoꝝ delictoꝝ
Quapropter frēs magis satagite vt per C
bona opa certā vr̄ā vocationē ⁊ electio
nem faciatis. Hec ei faciētes non ꝏꝏ
peccabitis aliqn̄. Sic ei abūdāter mini
strabitur vobis introitus in eternum ꝏ
regnū dn̄i ⁊ saluatoris nostri iesu xp̄i. ꝏ
Propter qd̄ vos incipiā sp̄ cōmonere
de his: ⁊ q̄dē sciētes ⁊ ꝯfirmatos vos
in presenti veritate. Justum ꝏꝏꝏ
āt arbitror q̄diu sū in hoc tabernacl'o
suscitare vos in cōmonitione: certus ꝏ
q̄ velox est depositio tabernaculi ꝏꝏ
mei: s̄m q̄ ⁊ dominus noster iesus ꝏ
xp̄s significauit mihi. Dabo aūt opa3

και εκάστοτε έχειν υμάς μετά/ την εμήν έ-
ξοδον,/την τούτων μνήμην ποιείσθαι. ου
γαρ σεσοφισμένοις μύθοις εξακολουθήσαν
τες εγνωρίσαμεν υμίν/την/του κυρίου ημών
ιησού χριστού δύναμιν και παρουσίαν,
αλλ' επόπται γεννηθέντες/της εκείνου μεγα
λειότητος. λαβών γαρ παρά θεού πατρός
τιμήν και δόξαν, φωνής ενεχθείσης αυτώ
τοιάσδε υπό/της μεγαλοπρεπούς δόξης.
ούτος εστίν/ο υιός μου/ο αγαπητός, εις ον
εγώ ευδόκησα. και ταύτην/την φωνήν η-
μείς ηκούσαμεν εξ ουρανού ενεχθείσαν, συν
αυτώ όντες εν/τω όρει/τω αγίω. και έχο-
μεν βεβαιότερον/τον προφητικόν λόγον. ώ
καλώς ποιείτε προσέχοντες ως λύχνω
φαίνοντι εν αυχμηρώ τόπω, έως ου ημέ-
ρα διαυγάσει, και φωσφόρος ανατείλη εν
/ταις καρδίαις υμών. τούτο πρώτον γινώσ
κοντες ότι πάσα προφητεία γραφής ιδίας
επιλύσεως ου γίνεται ου γαρ θελήματι αν
θρώπου ηνέχθη ποτέ προφητεία, αλλά υ-
πό πνεύματος αγίου φερόμενοι ελάλησαν
άγιοι θεού άνθρωποι.   Cap.2.

Εγένοντο δε και ψευδοπροφήται εν/τω
λαώ, ως και εν υμίν έσονται ψευδο-
διδάσκαλοι, οίτινες παρεισάξουσιν αιρέσεις
απωλείας, και/τον αγοράσαντα αυτούς
δεσπότην αρνούμενοι, επάγοντες εαυτοίς
ταχινήν απώλειαν. και πολλοί εξακολου-
θήσουσιν αυτών/ταις ασελγείαις, δι' ους η ο
δός/της αληθείας βλασφημηθήσεται, και εν
πλεονεξία πλαστοίς λόγοις υμάς εμπορεύ
σονται. οις/το κρίμα έκπαλαι ουκ αργεί και
/η απώλεια αυτών ου νυστάξει. ει γαρ/ο
θεός αγγέλων αμαρτησάντων ουκ εφείσα
το, αλλά σειραίς ζόφου ταρταρώσας παρέ
δωκεν εις κρίσιν τηρουμένους, και αρχαίου
κόσμου ουκ εφείσατο, αλλά όγδοον νώε
δικαιοσύνης κήρυκα εφύλαξε, κατακλυσμόν
κόσμω ασεβών επάξας, και πόλεις σοδό-
μων και γομόρρας τεφρώσας καταστροφή
κατέκρινεν, υπόδειγμα μελλόντων ασεβείν
τεθεικώς, και δίκαιον λώτ καταπονούμενον
υπό/της/των αθέσμων εν ασελγεία αναστρο
φής ερρύσατο. βλέμματι γαρ και ακοή/ο
δίκαιος, εγκατοικών εν αυτοίς ημέραν εξ η
μέρας ψυχήν δικαίαν ανόμοις έργοις εβα-
σάνιζεν. οίδε κύριος ευσεβείς εκ πειρασμών
ρύεσθαι, αδίκους δε εις ημέραν κρίσεως κο
λαζομένους τηρείν μάλιστα δε/τους οπίσω
σαρκός εν επιθυμία μιασμού πορευομέ-
νους και κυριότητος καταφρονούντας τολ-
μηταί, αυθάδεις δόξας ου τρέμουσι βλασ

& frequenter habere vos post obitū me
um: vt horū oium memoriā faciatis. Non   D
enim indoctas fabulas secuti
notā fecimus vobis domini nostri
iesu christi virtutem & presentiam:
sed speculatores facti illius magnitudinis.
Accipiens enim a deo patre
honorē & gloriā: voce delapsa ad eum
huiuscemodi a magnifica gloria.
Hic est filius meus dilectus in quo   Esaie.42.a Mat.3.g. et.17.b.
mihi cōplacui: ipsum audite. Et hāc vocē   Mar.1.b.
nos audiuimus de celo allatā: cū essemus   Luce.3.c.
cum ipso in mōte sancto. Et habemus
firmiorem propheticum sermonem: cui
bene facitis attendentes quasi lucerne
lucenti in caliginoso loco: donec dies
elucescat: & lucifer oriatur in
cordibus vestris. Hoc primū intelligentes
quod omnis prophetia scripture propria
interpretatiōe nō fit. Nō enim volūtate hu-
mana allata est aliquā prophetia: sed
spiritu sancto inspirati locuti sunt
sancti dei homines.   Cap.2.

Fuerūt vero & pseudoprophete in   A
populo: sicut & in vobis erūt magi
stri mendaces: qui introducent sectas
perditionis: & eum qui emit eos
dnm negant: superducentes sibi
celerē perditionē. Et multi sequentur
eorum luxurias: per quos via
veritatis blasphemabitur: & in
auaritia fictis verbis de vobis negocia-
būtur. Quibus iudiciū iā olim nō cessat:
& perditio eorum non dormitat. Si enim
deus angelis peccātibus nō pepercit:
sed rudentibus inferni detractos in tartarum
tradidit cruciādos in iudiciū reseruari: &
originali mūdo nō pepercit: sed octauū noe   Gene.7.a.
iustitie preconem custodiuit: diluuium   B
mūdo impiorum inducens: & ciuitates so
domorum & gomorreorum in cinerē redigēs e
uersione dānauit: exēplū eorum qui impie ac
turi sūt ponēs: & iustū Loth oppressum   Gene.19.d
a nephādorum luxuriosa cōuer-
satione eripuit. Aspectu enim & auditu
iustus erat: habitans apud eos qui de die in
diē animā iustā iniquis operibus crucia-
bant. Nouit deus pios de temptatione   Psal.36.
eripere: iniquos vero in diē iudicii
reseruare cruciādos. Magis autē eos qui
post carnē in concupiscētia immūditie ambu
lāt: dñationes que contēnūt: audaces sibi pla
cētes sectas nō metuūt introducere blas-

φημοῦντες. ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνά
μει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν
παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν. οὗτοι δὲ
ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ γεγενημένα εἰς ἅ
λωσιν καὶ φθορὰν ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασ
φημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρή
σονται, κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδο
νὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι
καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις
αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκατα
παύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς
ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλε
ονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα, καταλειπόν
τες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολου
θήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ βαλαὰμ τοῦ βοσόρ,
ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν ἔλεγξιν δὲ ἔσ
χεν ἰδίας παρανομίας. ὑποζύγιον ἄφωνον
ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυ
σε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. οὗτοι
εἰσὶ πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλα
πος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
εἰς αἰῶνα τετήρηται. ὑπέρογκα γὰρ μαται
ότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυ
μίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγον ἀπο
φυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους
ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ
δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. ᾧ γὰρ
τις ἥττηται τούτῳ καὶ δεδούλωται. οἱ γὰρ
ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου
ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἰη
σοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέν
τες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐ
τοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιο
σύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς πα
ραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. συμβέ
βηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας.
κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ
ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου.

Cap.3.

Ταύτην ἤδη ἀγαπητοὶ δευτέραν ὑμῖν
γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑ
μῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν,
μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑ
πὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀπο
στόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ
σωτῆρος. τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅ
τι ἐλεύσονται ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμ
παῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ λέγοντες ποῦ ἐστὶν ἡ ἐ
παγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ. ἀφ᾽ ἧς
γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως

phemātes. Ubi angeli fortitudīe ꝛ vir
tute cū sit maiores nō portāt aduersū se
a dn̄o execrabile iudicium. Hi vero
velut irratiōabilia pecora naturalr̄ in ca
ptionē ꝛ in pniciē his q̄ ignorāt blasphe
mātes: in corruptiōe sua peribunt:
pcipiētes mercedē iniusticie. Voluptatē
existimātes diei delitias coinqnationis
ꝛ macule: delicijs affluētes in puiuijs
suis luxuriantes vobiscū: oculos
habentes plenos adulterij ꝛ incessabilis
delicti: pellicentes animas
instabiles: cor exercitatum in auaritia
habentes: maledictionis filij derelinquē
tes rectam viam errauerunt: secuti
viam balaam ex bosor: Qui
q̄ mercedē iniqtatis amauit: correptionē
habuit sue vesanie. Subiugale mu
tū aial in hois voce loquens prohibuit
prophete insipientiam. Hi Jude.1.
sūt fōtes sine aqua: ꝛ nebule turbinibus
exagitate: quibus caligo tenebrarū
reseruatur. Superba enim vanitatis
loqntes pelliciunt in desiderijs
carnis luxurie eos qui paululū effugi
unt: qui in errore conuersati
libertatem illis promittentes: cū ipsi
serui sint corruptionis. A quo enim
qs superatus est: huiꝰ ꝛ seruꝰ est. Si ei
refugientes coinquinationes mundi
in cognitione dn̄i nr̄i ꝛ saluatoris iesu
xp̄i: his rursus implicati
superantur: facta sunt eis posteriora
deteriora priorib9. Melius enī erat illis
non cognoscere viam iustitie:
q̄ post agnitionē retrorsū cōuerti ab eo
qd̄ illis traditū ē sctō mādato. Cōtigit
enim eis illud veri prouerbij.
Canis reuersus ad suum vomitum: ꝛ Pro.26
sus lota in volutabro luti.

Cap.3.

Hanc ecce vobis charissimi secūdā
scribo epistolā: in quibus vestrā
excito in cōmonitiōe sincerā mentē:
vt memores sitis eox̄ q̄ pdixi verbox̄ a
sanctis prophetis ꝛ apostolorum
vestrorum preceptorum domini ꝛ
saluatoris. Hoc primum scientes q 1.Tim.4
venient in nouissimis diebꝰ in deceptiōe illu 2.Tim.3
sores iuxta proprias concupiscentias
ābulātes: dicētes vbi est promissio aut
aduentus eius? Ex quo
enim patres dormierūt: omnia sic

διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο. οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσί, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς μία ἡμέρα. οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενος τινὰς ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ἥξει δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τακήσεται. καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ αὐτοῦ ἐπάγγελμα προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν οἷς ἐστὶ δυσνόητα τινά, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ὑμεῖς οὖν ἀγαπητοὶ προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ. αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου πέτρου καθολικῆς δευτέρας ἐπιστολῆς.

pſeuerãt ab initio creature. Latet eĩz eos hoc: volẽtes: q celi erant prius z terra de aqua z per aquam consiſtens dei verbo: per que ille tũc mũdus aqua inũdatus perijt. Celi autem qui nunc ſunt z terra eodez verbo repoſiti ſunt igni ſeruati in die iudicij et perditionis impiorũ hoĩuz. Unũ vero hoc non lateat vos chariſſimi: qz vnus dies apud dñz ſicut mille anni: z mille ãni ſicut dies vnus. (Ps.89.) Nõ tardat dominus pmiſſionẽ ſuã ſicut qdã exiſtimãt: ſz patienter agit propter vos: nolens aliquos perire: ſed omnes ad penitẽtiã reuerti. Adueniet aũt dies domini vt fur: in quo celi magno impetu tranſient: elementa vero calore ſoluenẽ: terra ãt z que in ipſa ſunt opa exurenẽ. (1.The.5.a. Apo.3.a.) Cũ igr̃ hec oĩa diſſoluẽda ſint q̃les opz vos eſſe in ſanctis ꝯuerſatiõibus z pietatibus: expectãtes z properantes in aduentum diei domini: per quez celi ardentes ſoluentur z elementa ignis ardore tabeſcẽt. Nouos vo celos z nouã terrã ẽm promiſſa ipſius expectamus: ĩ qbꝰ iuſtitia hitat. (Eſai.65.c. Apoc.21.a.) Propter qđ chariſſimi hec expectãtes: ſatagite immaculati z inuiolati ei inueniri in pace: z dñi nr̃i ieſu xp̃i lõganimitatẽ ſalutez arbitramini: ſicut z chariſſimus frater noſter paulus ẽm datam ſibi ſapiaz ſcripſit vobis: ſicut z in omnibus epiſtolis loquens in eis de his: in quibus ſũt quedaz difficilia ĩtellectu: q̃ idocti z inſtabiles deprauãt: ſicut z ceteras ſcripturas ad ſuam ipſorum pditionẽ. Uos igiẽ frẽs preſcientes cuſtodite: ne inſipiẽtium errore traducti excidatis a propria firmitate. Creſcite vero in gratia z in cognitione domini noſtri et ſaluatoris ieſu chriſti. Ipſi gloria z nunc in diem eternitatis. Amen.

Explicit epiſtola beati Petri apoſtoli ſecunda.

B C D

Incipit argumentum in epiſtolam beati Johannis apoſtoli primam

Rationẽ verbi z q deꝰ ipſe ſit charitas manifeſtat et ſuſurrones fratrum nec deuz ſcire: nec pios fieri poſſe euſqz diſſertat: vt eſſe comprobet homicidas: eo q odium ſit interfectionis occaſio.

Explicit argumentum.

Η τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολική πρώ
τη ἐπιστολή. Cap.1.

ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ
ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡ-
μῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖ-
ρες ὑμῶν ἐψηλάφησαν περὶ
τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ζωὴ
ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ
μαρτυροῦμεν καὶ ἐπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν
ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέ-
ρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀ-
κηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑ-
μεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν, καὶ ἡ κοινω
νία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ με-
τὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ. καὶ
ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἦ
πεπληρωμένη. καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἐπαγγελί
α ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλο
μεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶ, καὶ σκοτία
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅ
τι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ
σκότει περιπατῶμεν, ψευδώμεθα, καὶ οὐ
ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ἐὰν δὲ ἐν τῷ φω-
τὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φω-
τὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ
αἷμα ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κα
θαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ἐὰν εἴ-
πωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς
πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡ-
μῖν. ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς
ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀ
δικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν,
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Cap.2.

Τεκνία μου ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ
ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παρά
κλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα ἰησοῦν
χριστὸν δίκαιον. καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι
περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡ
μετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου
τοῦ κόσμου. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅ-
τι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐ-
τοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ἔγνωκα αὐτὸν, καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐ-
στὶ, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. ὃς
δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν
τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. ὁ
λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει καθὼς ἐκεῖ
νος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπα
τεῖν. ἀδελφοὶ οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω

Incipit epistola beati Johannis a
postoli prima. Cap.1.

Quod fuit ab initio qđ au
diuimꝰ: qđ vidimꝰ oculis
nr̃is: qđ perspeximus ⁊
manꝰ nostre contrectaue
rũt de verbo vite: ⁊ vita
manifesta ẽ: ⁊ vidimus
⁊ testamur ⁊ annũciamus vobis
vitam eternam: que erat apud patrem
⁊ apparuit nobis. Qđ vidimꝰ ⁊ audi
uimus annũciamꝰ vobis: vt ⁊ vos
societatẽ habeatis nobiscum: ⁊ societas
nostra sit cum patre ⁊ cum
filio eius iesu christo. Et scribimus vobis vt gaudium vestrum sit
hec scribimꝰ vobis vt gaudeatis: ⁊ gau
plenũ. Et hec ẽ annũciatio
quã audiuimꝰ ab eo: ⁊ annunciamus
vobis: qm̃ deus lux est: ⁊ tenebre
in eo nõ sunt vlle. Si dixerimus qm̃
societatem habemus cum eo ⁊ in
tenebris ãbulamꝰ: mẽtimur: ⁊ veritatẽ
non facimus. Si autem in luce
ambulamꝰ: sicut ⁊ ipse est in luce:
societatem habemus adinuicem: ⁊
sanguis iesu christi filij eius emundat
nos ab oĩ peccato. Si dixerimus
qm̃ peccatũ nõ habemus: ipsi nos
seducimus: ⁊ veritas in nobis non est.
Si confiteamur peccata nostra:
fidelis est ⁊ iustus vt remittat nobis
peccata nostra: ⁊ emundet nos ab oĩ
iniqtate. Si dixerimꝰ qm̃ nõ peccaui
mꝰ: mẽdacẽ facimus eũ: ⁊ verbum
eius non est in nobis. Cap.2.

Filioli mei hec scribo vobis: vt nõ
peccetis. Sed ⁊ si qs peccauerit ad
uocatum habemus apud prẽz iesum
christum iustum. Et ipse est ꝓpiciatio
pro pctĩs nostris: non pro nostris
aũt tm̃ sed etiam pro totius
mundi. Et in hoc scimus quoniam
cognouimus eum: si mandata eius
obseruamꝰ. Qui dicit se nosse eum: et
mãdata eiꝰ nõ custodit: mẽdax est:
⁊ in hoc veritas non est. Qui
aũt seruat verbum eius: vere in
hoc charitas dei perfecta est. In
hoc scimus quoniam in ipso sumus.
Qui dicit se ĩ xp̃o manere: dz sicut ille
ambulauit: ⁊ ipse ambulare.
Charissimi non mandatũ nouũ scribo

Joan.
Hebr.
Apo.
Infra.

υμίν. αλλ' εντολήν παλαιάν, ην είχετε απ
αρχής. η εντολή η παλαιά εστίν ο λόγος
ον ηκούσατε απ' αρχής. πάλιν εντολήν και
νήν γράφω υμίν, ο εστίν αληθές εν αυτώ
και εν υμίν, ότι η σκοτία παράγεται, και το
φως το αληθινόν ήδη φαίνει. ο λέγων εν τω
φωτί είναι και τον αδελφόν αυτού μισών,
εν τη σκοτία εστίν έως άρτι. ο αγαπών τον
αδελφόν αυτού εν τω φωτί μένει, και σκάν
δαλον εν αυτώ ουκ εστίν. ο δε μισών τον α
δελφόν αυτού εν τη σκοτία εστί και εν τη σκο
τία περιπατεί, και ουκ οίδε που υπάγει, ότι
η σκοτία ετύφλωσεν αυτού τους οφθαλ=
μούς. γράφω υμίν τεκνία, ότι αφέωνται υ
μίν αι αμαρτίαι διά το όνομα αυτού. γρά=
φω υμίν πατέρες, ότι εγνώκατε τον απ' αρ=
χής. γράφω υμίν νεανίσκοι, ότι νενικήκατε
τον πονηρόν. γράφω υμίν παιδία, ότι εγνώ
κατε τον πατέρα. έγραψα υμίν νεανίσκοι,
ότι ισχυροί εστέ, και ο λόγος του θεού εν
υμίν μένει, και νενικήκατε τον πονηρόν. μη
αγαπάτε τον κόσμον μηδέ τα εν τω κόσμω.
εάν τις αγαπά τον κόσμον, ουκ εστίν η α=
γάπη του πατρός εν αυτώ. ότι παν το εν τω
κόσμω η επιθυμία της σαρκός και η επιθυ=
μία των οφθαλμών, και η αλαζονεία του βί
ου, ουκ εστίν εκ του πατρός, αλλ' εκ του κό
σμου εστί. και ο κόσμος παράγεται, και η ε
πιθυμία αυτού. ο δε ποιών το θέλημα του
θεού, μένει εις τον αιώνα. παιδία, εσχάτη
ώρα εστί. και καθώς ηκούσατε ότι ο αντί=
χριστος έρχεται, και νυν αντίχριστοι πολ=
λοί γεγόνασιν, όθεν γινώσκομεν ότι εσχά=
τη ώρα εστίν. εξ ημών εξήλθον, αλλ' ουκ ή
σαν εξ ημών. ει γαρ ήσαν εξ ημών, μεμενή
κεισαν αν μεθ' ημών. αλλ' ίνα φανερωθώσιν
ότι ουκ εισί πάντες εξ ημών. και υμείς χρίσ
μα έχετε από του αγίου, και οίδατε πάντα.
ουκ έγραψα υμίν ότι ουκ οίδατε την αλή
θειαν, αλλ' ότι οίδατε αυτήν, και ότι παν
ψεύδος εκ της αληθείας ουκ εστί. τις εστίν
ο ψεύστης ει μή ο αρνούμενος ότι ιησούς
ουκ εστίν ο χριστός; ούτος εστίν ο αντί=
χριστος, ο αρνούμενος τον πατέρα και τον υ
ιόν. πας ο αρνούμενος τον υιόν, ουδέ τον
πατέρα έχει. υμείς ουν ο ηκούσατε απ' αρ=
χής, εν υμίν μενέτω. εάν εν υμίν μείνη ο απ
αρχής ηκούσατε, και υμείς εν τω υιώ και εν
τω πατρί μενείτε. και αύτη εστίν η επαγγε=
λία ην αυτός επηγγείλατο ημίν, την ζωήν
την αιώνιον. ταύτα έγραψα υμίν περί των
πλανώντων υμάς, και υμείς το χρίσμα

vobis: sed mādatū vetus quod habuistis
ab initio. Mandatū vetꝰ est verbum B
quod audistis. Iterū mandatum nouum
scribo vobis: quod verum est in ipso Iohan.13.g
et in vobis: quia tenebre transierunt: et
verū lumen iā lucet. Qui dicit se in Ī.4.d
luce esse: et fratrē suum odit:
in tenebris est vsqꝫ adhuc. Qui diligit
fratrē suū in lumine manet: et scādalū
in eo nō est. Qui aūt odit fratrem Leui.19.c. Infra.3.c.
suū in tenebris est: et in tenebris
ambulat: et nescit quo eat: quia
tenebre obcecauerunt oculos eius.
Scribo vobis filioli quoniā remittūtur vobis
peccata propter nomen eius. Scribo
vobis pr̄es: quoniā cognouistis eū qui ab ini
tio ē. Scribo vobis adolescētes: quoniā vici
stis malignū. Scribo vobis īfātes quoniā co
gnouistis patrē. Scribo vobis iuuenes:
quoniā fortes estis: et verbū dei manet in
vobis: et vicistis malignū. Nolite
diligere mūdū: neqꝫ ea que in mundo
sunt. Si quis diligit mūdū: non est chari C
tas patris in eo. Quoniā oē quod est in
mūdo cōcupiscētia carnis est: et cōcupi=
scentia oculorū: et superbia vite: que
non est ex patre: sed ex mundo
ē. Et mūdus transijt et concupiscentia
eius. Qui autem facit voluntatem
dei manet in eternū. Filioli: nouissima
hora est. Et sicut audistis quia antixp̄s
venit: nunc antichristi multi h. Venit in gr. p̄ntis tpis
facti sunt. Unde scimus quia nouissima
hora est. Ex nobis pdierūt: sed nō erāt
ex nobis. Nā si fuissent ex nobis: pmā
sissent vtiqꝫ nobiscū. Sed vt manife
sti sint quoniā nō sunt oēs ex nobis. Sed
vos vnctionē hētis a scto: et nostis oīa.
Nō scripsi vobis quasi ignorātibus verita
tē: sed quasi scientibus eā: et quoniā omne
mēdaciū ex veritate nō est. Quis est
mendax nisi is qui negat quoniā iesus
nō est christus? Hic est antichristus D
qui negat patrem et filium.
Omnis qui negat filium: nec
patrē habet: qui ɔfitetur filiū: et pr̄ē hꝫ.
Uos quod audistis ab initio
in vobis ꝑmaneat: quia si in vobis ꝑmāserit
quod audistis ab initio: et vos in filio et
pr̄e manebitis. Et hec est repromissio
quā ipse pollicitus est nobis vitam
eternam. Hec scripsi vobis de
his qui seducunt vos: et vos vnctionem

ο ελάβετε απ αυτού εν υμίν μένει. και ου χρείαν έχετε ίνα τις διδάσκη υμάς, αλλ ως το αυτό χρίσμα διδάσκη υμάς περί πάντων, και αληθές εστί, και ουκ εστί ψεύδος. και καθώς εδίδαξεν υμάς μενείτε εν αυτώ. και νυν τεκνία μένετε εν αυτώ, ίνα όταν φανερωθή έχωμεν παρρησίαν, και μη αισχυνθώμεν απ αυτού εν τη παρουσία αυτού. εάν ίδητε ότι δίκαιος εστί, γινώσκετε ότι πας ο ποιών την δικαιοσύνην, εξ αυτού γεγέννηται.

Cap. 3.

Ίδετε ποταπήν αγάπην δέδωκεν ημίν ο πατήρ, ίνα τέκνα θεού κληθώμεν. διατούτο ο κόσμος ου γινώσκει ημάς, ότι ουκ έγνω αυτόν. αγαπητοί νυν τέκνα θεού εσμέν, και ούπω εφανερώθη τι εσόμεθα. οίδαμεν δε ότι εάν φανερωθή όμοιοι αυτώ εσόμεθα, ότι οψόμεθα αυτόν καθώς εστί. και πας ο έχων την ελπίδα ταύτην επ αυτώ αγνίζει εαυτόν καθώς εκείνος αγνός εστί. πας ο ποιών την αμαρτίαν και την ανομίαν ποιεί, και η αμαρτία εστίν η ανομία. και οίδατε ότι εκείνος εφανερώθη, ίνα τας αμαρτίας ημών άρη, και αμαρτία εν αυτώ ουκ εστί. πας ο εν αυτώ μένων, ουκ αμαρτάνει. πας ο αμαρτάνων, ουχ εώρακεν αυτόν, ουδέ έγνωκεν αυτόν. τεκνία μηδείς πλανάτω υμάς. ο ποιών την δικαιοσύνην δίκαιος εστί, καθώς εκείνος δίκαιος εστίν. ο ποιών την αμαρτίαν, εκ του διαβόλου εστίν, ότι απ αρχής ο διάβολος αμαρτάνει. εις τούτο εφανερώθη ο υιός του θεού, ίνα λύση τα έργα του διαβόλου. πας ο γεγεννημένος εκ του θεού, αμαρτίαν ου ποιεί, ότι σπέρμα αυτού εν αυτώ μένει, και ου δύναται αμαρτάνειν, ότι εκ του θεού γεγέννηται. εν τούτω φανερά εστί τα τέκνα του θεού και τα τέκνα του διαβόλου. πας ο μη ποιών δικαιοσύνην, ουκ εστί εκ του θεού, και ο μη αγαπών τον αδελφόν αυτού. ότι αύτη εστίν η αγγελία ην ηκούσατε απ αρχής, ίνα αγαπώμεν αλλήλους. ου καθώς κάϊν εκ του πονηρού ην, και έσφαξε τον αδελφόν αυτού. και χάριν τίνος έσφαξεν αυτόν, ότι τα έργα αυτού πονηρά ην, τα δε του αδελφού αυτού δίκαια. μη θαυμάζετε αδελφοί μου ει μισεί υμάς ο κόσμος. ημείς οίδαμεν ότι μεταβεβήκαμεν εκ του θανάτου εις την ζωήν ότι αγαπώμεν τους αδελφούς. ο μη αγαπών τον αδελφόν, μένει εν τω θανάτω. πας ο μισών τον αδελφόν αυτού, ανθρωποκτόνος εστί. και οίδατε ότι πας ανθρωποκτόνος ουκ έχει ζωήν αιώνιον εν αυτώ μένουσαν. εν τούτω εγνώκαμεν την αγάπην του θεού, ότι εκείνος υπέρ ημών την ψυ

quã accepistis ab eo maneat in vobis. Et nõ necesse habetis vt aliqs doceat vos: sꝫ sicut vnctio eiꝰ docet vos de oĩbus: ⁊ verũ est ⁊ non est mendaciũ. Et sicut docuit vos: manete in eo. Et nunc filioli manete in eo: vt cũ apparuerit habeamꝰ fiduciã: ⁊ nõ ꝯfũdamur ab eo in aduentu eius. Si scitis qm̃ iustus est: scitote qm̃ et omnis qui facit iustitiã: ex ipso natus est.

Cap. 3.

Videte q̃lẽ charitatẽ dedit nobis pr̃: vt filij dei noĩemur ⁊ simꝰ. Propter hoc mũdus nõ nouit nos: qꝛ nõ nouit eũ. Charissimi nũc filij dei sumꝰ: ⁊ nõdũ apparuit q̇d erimꝰ. Scimus qm̃ cũ apparuerit: siles ei erimꝰ: qm̃ videbimus eum sicuti est. Et oĩs q̇ habet hanc spem in eo: sanctificat se: sicut ⁊ ille sctũs est. Omnis q̇ facit pctũ ⁊ iniq̃tatẽ facit. Et peccatum est iniq̃tas. Et scitis qꝛ ille apparuit vt peccata tolleret: ⁊ pctũ in eo nõ est. Oĩs q̇ in eo manet non peccat: ⁊ oĩs qui peccat: non vidit eum nec cognouit eum. Filioli nemo vos seducat. Qui facit iustitiã iustus est: sicut ⁊ ille iustus est. Qui facit peccatum ex diabolo est: qm̃ ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: vt dissoluat opera diaboli. Omnis q̇ natus est ex deo peccatum non facit: qm̃ semen ipsius in eo manet: ⁊ nõ põt peccare qm̃ ex deo natus est. In hoc manifesti sunt filij dei ⁊ filij diaboli. Omnis qui non facit iustitiã non est ex deo: ⁊ qui non diligit fratrem suum. Qm̃ hec est ãnũciatio quã audistis ab initio vt diligamꝰ alterutrũ. Nõ sicut cain q̇ ex maligno erat: ⁊ occidit frẽm suum. Et propter q̇d occidit eum? Qm̃ opa eius maligna erãt: frĩs aũt eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mundus. Nos scimꝰ qm̃ translati sumus de morte ad vitam: quoniam diligimus frẽs. Qui nõ diligit: manet in morte. Oĩs qui odit fratrem suum homicida est. Et scitis qm̃ omnis homicida non habet vitam eternam in se manẽtẽ. In hoc cognouimus charitatẽ dei: qm̃ ille

1. Pet. Esai. 5

Mat. 2 Mar. 1 Luce. 2 Ephe. 5 1. Cor. Col. 2. d Apo. 2 ioan. 8.

Gene. 4

iohan. 15

Leui. 19. sup. 2. b. iohan. 15.

χὴν αὐτοῦ ἔθηκε, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι. ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ. τεκνία μου μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν. ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοὶ ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν. καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἔδωκεν ἡμῖν.

Cap.4.

Ἀγαπητοὶ μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ἐν τούτῳ γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστί, καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὲ τεκνία καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί, διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν. ὁ γινώσκων τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. ἀγαπητοὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστί. καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁ=

μαρτιῶν ἡ

animã suã p nobis posuit: & nos debemus pro fratribus aias ponere. Qui habuerit substãtiã hui9 mũdi: & viderit frẽz suum necesse habere: & clauserit viscera sua ab eo: quõ charitas dei manet in eo? Filioli mei: nõ diligam9 verbo neqꝫ lingua: sed opere & veritate. — Ro.13.b.

In hoc cognoscimus qm̃ ex veritate sum9: & in cõspectu eius suadebimus corda nr̃a. Qm̃ si rephẽderit nos cor nostrum: maior est deus corde nr̃o: & novit oia. Charissimi si cor nr̃m non reprehenderit nos: fiduciã habem9 ad deũ: & q̃cq̃d petierim9: accipiem9 ab eo: quoniam mãdata ei9 custodim9: & ea q̃ sũt placita coram eo facimus. Et hoc est mãdatũ eius: vt credamus in nomine filij eius iesu christi: & diligamus alterutrũ sicut dedit mãdatũ nobis. Et q̃ servat mãdata eius in illo manet: & ipse in eo. Et in hoc scimus qm̃ manet in nobis: de spiritu quem dedit nobis. — D; Joan.16.f.; Joan.15.c. Infra.4.c.

Cap.4.

Charissimi nolite oi spiritui credere: sꝫ pbate spiritus si ex deo sint: qm̃ multi pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spũs dei. Ois spiritus q̃ ꝯfitet iesũ xp̃m in carne venisse: ex deo est. Et omnis spiritus qui solvit iesum ex deo non est: & hic est antixp̃s de quo audistis qm̃ venit: & nunc iã in mundo est. Vos ex deo estis filioli: & vicistis eum: qm̃ maior est qui in vobis ẽ: q̃ǭ in mundo. Ipsi de mundo sunt: ideo de mũdo loquũtur: & mundus eos audit. Nos ex deo sum9. Qui novit deum: audit nos: qui non est ex deo: nõ audit nos. In hoc cognoscim9 spiritum veritatis & spiritum erroris. Charissimi diligam9 nos invicẽ: qꝛ charitas ex deo est. Et ois q̃ diligit: ex deo natus est: & cognoscit deũ. Qui nõ diligit: non novit deũ: qm̃ deus charitas ẽ. In hoc apparuit charitas dei in nobis: qm̃ filiũ suum vnigenitum misit deus in mũdũ: vt vivamus per eũ. In hoc ẽ charitas: nõ quasi nos dilexerimus deũ: sꝫ qm̃ ipse prior dilexit nos: & misit filiũ suũ ppiciationẽ pro pctis nr̃is. — A; Johan.8.f.; B; Sup.1.a. Johan.8.f.; Joan.3.b.

μῶν. ἀγαπητοί, ει ούτως ο θεός ηγάπησεν ημάς, και ημείς οφείλομεν αλλήλους αγαπάν. θεόν ουδείς πώποτε τεθέαται. εάν αγαπώμεν αλλήλους, ο θεός εν ημίν μένει, και η αγάπη αυτού τετελειωμένη εστίν εν ημίν. εν τούτω γινώσκομεν ότι εν αυτώ μένομεν και αυτός εν ημίν, ότι εκ του πνεύματος αυτού δέδωκεν ημίν. και ημείς τεθεάμεθα και μαρτυρούμεν ότι ο πατήρ απέσταλκε τον υιόν σωτήρα του κόσμου. ος αν ομολογήση ότι ιησούς εστίν ο υιός του θεού, ο θεός εν αυτώ μένει και αυτός εν τω θεώ. και ημείς εγνώκαμεν και πεπιστεύκαμεν την αγάπην ην έχει ο θεός εν ημίν. ο θεός αγάπη εστί, και ο μένων εν τη αγάπη, εν τω θεώ μένει, και ο θεός εν αυτώ μένει. εν τούτω τετελείωται η αγάπη μεθ ημών, ίνα παρρησίαν έχωμεν εν τη ημέρα της κρίσεως, ότι καθώς εκείνος εστί, και ημείς εσμέν εν τω κόσμω τούτω. φόβος ουκ εστίν εν τη αγάπη, αλλ η τελεία αγάπη έξω βάλλει τον φόβον, ότι ο φόβος κόλασιν έχει. ο δε φοβούμενος ου τετελείωται εν τη αγάπη. ημείς αγαπώμεν αυτόν, ότι αυτός πρώτος ηγάπησεν ημάς. εάν τις είπη ότι αγαπώ τον θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστίν. ο γαρ μη αγαπών τον αδελφόν αυτού ον εώρακε, τον θεόν ον ουχ εώρακε πως δύναται αγαπάν. και ταύτην την εντολήν έχομεν απ αυτού, ίνα αγαπών τον θεόν, αγαπά και τον αδελφόν αυτού.

Cap.5.

Πας ο πιστεύων ότι ιησούς εστίν ο Χριστός, εκ του θεού γεγέννηται. και πας ο αγαπών τον γεννήσαντα, αγαπά και τον γεγεννημένον εξ αυτού. εν τούτω γινώσκομεν ότι αγαπώμεν τα τέκνα του θεού, όταν τον θεόν αγαπώμεν και τας εντολάς αυτού τηρώμεν. αύτη γαρ εστίν η αγάπη του θεού, ίνα τας εντολάς αυτού τηρώμεν, και αι εντολαί αυτού βαρείαι ουκ εισίν. ότι παν το γεγεννημένον εκ του θεού νικά τον κόσμον, και αύτη εστίν η νίκη η νικήσασα τον κόσμον η πίστις υμών. τις εστίν ο νικών τον κόσμον ει μη ο πιστεύων ότι ιησούς εστίν ο υιός του θεού. ούτος εστίν ο ελθών δι ύδατος και αίματος ιησούς ο Χριστός. ουκ εν τω ύδατι μόνον, αλλ εν τω ύδατι και αίματι. και το πνεύμα εστί το μαρτυρούν ότι το πνεύμα εστίν η αλήθεια. ότι τρεις εισίν οι μαρτυρούντες εν τω ουρανώ, ο πατήρ και ο λόγος και το άγιον πνεύμα, και οι τρεις εις το εν εισί. και τρείς εισίν οι μαρτυρούντες επί της γης, το πνεύμα και το ύ-

Charissimi si deus dilexit nos: ⁊ nos debem⁹ alterutrū diligere. (1.Cor.4 Ephe.5 Phil.3 1.The.4 Joan.13) Deū nemo vidit vnq̄z. Si diligamus inuicē: deus in nobis manet: ⁊ charitas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscim⁹ qm̄ i eo manem⁹: ⁊ ipse in nobis: qm̄ de spū suo dedit nobis. Et nos vidimus ⁊ testificamur: qm̄ pater misit filiū suum saluatorē mūdi. Quisqs cōfessus fuerit qm̄ iesus est filius dei: deus in eo manet: ⁊ ipse in deo. Et nos cognouim⁹ ⁊ credidimus charitati quā hz de⁹ i nobis. De⁹ charitas ē: ⁊ qui manet in charitate i deo manet: ⁊ de⁹ i eo. In hoc perfecta est charitas dī nobiscū vt fiduciā habeam⁹ in die iudicij: q2 sicut ille est: ⁊ nos sumus in hoc mundo. Timor nō est in charitate: sz perfecta charitas foras mittit timorem: quoniā timor penam habet. Qui āt timet nō ē pfect⁹ in charitate. Nos ergo diligam⁹ deū: qm̄ deus prior dilexit nos. Si qs dixerit qm̄ diligo deū: ⁊ frēm suum odierit mendax est. (Sup.2.c) Qui enī non diligit fratrem suum quem vidit: deū quē non vidit qūo pōt diligere? (sup.2.b. Joan.13 1.Cor.4 Ephe.5 Phil.3 1.The.4) Et hoc mandatum habemus a deo: vt qui diligit deum: diligat ⁊ fratrem suum.

Cap.5.

Omnis q̄ credit qm̄ iesus est xp̄s: ex deo natus est. Et omnis q̄ diligit eum q̄ genuit: diligit ⁊ euz q̄ nat⁹ est ex eo. In hoc cognoscimus qm̄ diligimus natos dei: cū deū diligamus ⁊ mandata ei⁹ faciam⁹. Hec enim est charitas dei vt mādata eius custodiamus: ⁊ mandata ei⁹ grauia nō sunt. Qm̄ oē qđ natum est ex deo vincit mundum: (1.Co.15) ⁊ hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Quis est āt q̄ vicit mūdū nisi qui credit qm̄ iesus est filius dei? Hic est qui venit per aquam ⁊ sanguinem iesus xp̄s. Non in aqua solum: sed in aqua ⁊ sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam xp̄s est veritas. Qm̄ tres sunt qui testimonium dant in celo: pater: verbum: et spiritus sanctus: ⁊ hi tres vnum sunt. Et tres sunt qui testimoniū dant in terra: spūs: aqua

Sanctus thomas in expositione secunde decretalis de summa trinitate ⁊ fide catholica tractans istuz passum contra abbatem Joachim vz Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater: verbum: ⁊ spiritus sanctus: dicit ad litteram verba sequentia. Et ad insinuandam vnitatem trium personarum subditur ⁊ hii tres vnum sunt. Quodquidem dicitur propter essentie vnitatem. Sed hoc Joachim peruerse trahere volens ad vnitatem charitatis ⁊ consensus inducebat consequentem auctoritatem. Nā subditur ibidem: ⁊ tres sunt qui testimonium dant in terra. s. spiritus: aqua: ⁊ sanguis. Et in quibusdam libris addiiur: ⁊ hii tres vnum sunt. Sed hoc in veris exemplaribus non habetur: sed dicitur esse appositum ab hereticis arrianis ad peruertendum intellectum sanum auctoritatis premisse de vnitate essentie trium personarum. Hec beatus thomas vbi supra.

δωρ και το αίμα. ει την μαρτυρίαν των ανθρώπων λαμβάνομεν, η μαρτυρία του θεού μείζων εστίν. ότι αύτη εστίν η μαρτυρία του θεού ην μεμαρτύρηκε περί του υιού αυτού. ο πιστεύων εις τον υιόν του θεού, έχει την μαρτυρίαν εν αυτώ. ο μη πιστεύων τω θεώ, ψεύστην πεποίηκεν αυτόν, ότι ου πεπίστευκεν εις την μαρτυρίαν ην μεμαρτύρηκεν ο θεός περί του υιού αυτού. και αύτη εστίν η μαρτυρία, ότι ζωήν αιώνιον έδωκεν ημίν ο θεός, και αύτη η ζωή εν τω υιώ αυτού εστίν. ο έχων τον υιόν, έχει την ζωήν, ο μη έχων τον υιόν του θεού, την ζωήν ουκ έχει. Ταύτα έγραψα υμίν τοις πιστεύουσιν εις το όνομα του υιού του θεού, ίνα ειδήτε ότι ζωήν αιώνιον έχετε, και ίνα πιστεύητε εις το όνομα του υιού του θεού. και αύτη εστίν η παρρησία ην έχομεν προς αυτόν, ότι εάν τι αιτώμεθα κατά το θέλημα αυτού, ακούει ημών. και εάν οίδαμεν ότι ακούει ημών ο εάν αιτώμεθα, οίδαμεν ότι έχομεν τα αιτήματα α ητήκαμεν παρ αυτού. εάν τις ίδη τον αδελφόν αυτού αμαρτάνοντα αμαρτίαν μη προς θάνατον, αιτήσει και δώσει αυτώ ζωήν τοις αμαρτάνουσι μη προς θάνατον. εστίν αμαρτία προς θάνατον, ου περί εκείνης λέγω ίνα ερωτήση. πάσα αδικία αμαρτία εστί, και εστίν αμαρτία ου προς θάνατον. οίδαμεν ότι πας ο γεγεννημένος εκ του θεού, ουχ αμαρτάνει, αλλ ο γεννηθείς εκ του θεού τηρεί εαυτόν, και ο πονηρός ουχ άπτεται αυτού. οίδαμεν ότι εκ του θεού εσμέν, και ο κόσμος όλος εν τω πονηρώ κείται. οίδαμεν δε ότι ο υιός του θεού ήκει, και δέδωκεν ημίν διάνοιαν ίνα γινώσκωμεν τον αληθινόν θεόν, και εσμέν εν τω αληθινώ εν τω υιώ αυτού ιησού χριστώ. ούτος εστίν ο αληθινός θεός και ζωή αιώνιος. Τεκνία φυλάξατε εαυτούς από των ειδώλων. αμήν.

Τέλος της του αγίου ιωάννου καθολικής πρώτης επιστολής.

τ sanguis. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. Qm̃ hoc est testimoniũ dei qđ maiꝰ ē: qm̃ testificatꝰ est de filio suo. Qui credit in filium dei: habet testimoniũ dei i se. Qui nõ credit filio: mendacem facit eũ: qꝛ non credit in testimonium qđ testificatus est deus de filio suo. Et hoc est testimoniũ qm̃ vitã eternã dedit nobis deus: τ hec vita in filio eius est. Qui hꝫ filiũ dei: hꝫ vitã: q non hꝫ filiũ dei: vitã non habet. Hec scribo vobis: vt sciatis quoniam vitã habetis eternam q creditis in noĩe filij dei. Et hec est fiducia quã habemus ad eũ: qꝛ quodcũqꝫ petierimꝰ ꝓꝫ volũtatẽ eiꝰ: audit nos. Et scimꝰ qꝛ audit nos qcqd petierimꝰ. Scimꝰ qm̃ habemꝰ petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem: petat τ dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatũ ad mortem: non pro illo dico vt roget qs. Ōis iniqtas peccatũ est: τ est peccatum ad mortem. Scimus qꝛ omnis qui natus est ex deo non peccat: sed generatio dei conseruat eum: τ malignus non tãget eũ. Scimus qm̃ ex deo sumus: τ mũdus totus in maligno positꝰ est: τ scimus qm̃ filiꝰ dei venit: τ dedit nobis sensũ: vt cognoscamus deum verũ: τ simus in vero filio eius. Hic est verus deus τ vita eterna. Filioli custodite vos a simulachris.

Johan. 5. f

C

D

Explicit epistola beati Johannis apostoli prima.

Incipit argumentum in epistolam eiusdem secundam.

Usqꝫ adeo ad sanctam feminam scribit: vt eandem dominaꝫ non dubitet litteris appellare: eiusdẽ qꝫ filijs testimonium ꝙ ambulent in veritate perhibet.

Explicit argumentum.

Η του αγίου ιωάννου καθολική δευτέρα επιστολή. Cap.i.

πρεσβύτερος εκλεκτή κυρία και τοις τέκνοις αυτής, ους εγώ αγαπώ εν αληθεία, και ουκ εγώ μόνος, αλλά και πάντες οι εγνωκότες την αλήθειαν, διά την αλήθειαν την μένουσαν εν ημίν

Incipit epistola beati Johannis apostoli secunda. Cap.i.

Senior electe dñe et natis eius quos ego diligo i veritate: τ nõ ego solꝰ: sꝫ τ oẽs q cognouerunt veritatẽ ꝓp veritatẽ que permanet in nobis

A

καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός καὶ παρὰ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός, καὶ νῦν ἐρωτῶ σε κυρία οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε, ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα καλά, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

Τέλος τῆς τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολικῆς δευτέρας ἐπιστολῆς.

⁊ vobiscũ erit in eternum. Sit vobiscũ gratia: mia: pax a deo patre ⁊ a christo iesu filio pr̃is i ỽitate ⁊ charitate. Gauisus sũ valde qm̃ inueni de filijs tuis ambulãtes in veritate: sicut mandatuʒ accepimus a patre: ⁊ nũc rogo te dñã nõ tãq̃ʒ mandatũ nouũ scribẽs tibi: sʒ qđ habuim⁹ ab initio: vt dili gam⁹ alterutrũ. Et hec est charitas vt ambulemus ẜm mandata eius. Hoc ẽ mãdatũ: vt queãdmodũ audistis ab initio: i eo ambuletis: qm̃ multi seductores exierũt i mũdũ: q̇ nõ ꝯfitẽtur iesum christum venisse in carnẽ. Hic est seductor ⁊ antixp̃s. Videte vosmetipsos ne perdatis que operati estis: sed vt mercedẽ plenã accipiatis. Ois q̇ recedit ⁊ nõ ꝑmanet in doctrina xp̃i: deũ nõ hʒ. Qui ꝑmanet in doctrina: hic ⁊ prẽm ⁊ filiũ hʒ. Si q̇s venit ad vos ⁊ hanc doctrinam nõ affert: nolite recipere eũ in domuʒ: nec aue ei dixeritis. Qui ei dicit illi aue: communicat operibus eius malignis. Ecce p̃dixi vobis: vt i die dñi nõ ꝯfũdamini. Plura hñs vobis scribere: nolui ꝑ chartã ⁊ attramẽtũ. Spero enim me futurum apud vos: ⁊ os ad os loqui. vt gaudium vestrũ plenũ sit. Joan.1[0]
Salutant te filij sororis tue electe. 1.Joan.1

Explicit epistola beati Johannis apostoli secunda.

Incipit argumentum in epistolam eiusdem tertiam.

Gaium pietatis causa extollit: atqʒ vt in ipsa pietate maneat exhortatur. Diotrepen impietatis ⁊ superbie causa obiurgat. Demetrio autem bonum testimonium perhibet cum fratribus vniuersis.

Explicit argumentum.

Ἡ τοῦ ἁγίου ἰωάννου καθολικὴ τρίτη ἐπιστολή. Cap.1.

Ὁ πρεσβύτερος γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ εἰς τοὺς

Incipit epistola beati Johãnis apostoli tertia. Cap.1.

Senior Gaio charissimo quẽ ego diligo i ỽitate. Charissime de oib⁹ orõnẽ facio ꝓspe te igredi ⁊ valere: sicut ꝓspere agit aia tua. Gauis⁹ sũ valde veniẽtibus frib⁹ ⁊ testimoniũ ꝑhibẽtib⁹ ỽitati tue: sicut tu i ỽitate ãbulas. Maius horũ nõ hẽo gaudiũ: q̃ vt audiã filios meos i ỽitate ãbulare. Charissime fidelr̃ facis q̇cq̇d oparis i fratres: ⁊ hoc i

ξένους, οι εμαρτύρησαν σου/τη αγάπη ε=
νώπιον εκκλησίας, ους καλώς ποιήσεις προ
πέμψας αξίως/του θεού. υπέρ γαρ/του ο=
νόματος αυτού εξήλθον μηδέν λαμβάνοντες
από/των εθνών. ημείς ουν οφείλομεν απο
λαμβάνειν/τους τοιούτους, ίνα συνεργοί γε
νώμεθα/τη αληθεία. έγραψα/τη εκκλησία,
αλλ/ο φιλοπρωτεύων αυτών διοτρεφής
ουκ επιδέχεται ημάς. διατούτο εάν έλθω
υπομνήσω αυτού/τα έργα α ποιεί, λό=
γοις πονηροίς φλυαρών ημάς. και μη αρκού
μενος επί τούτοις, ούτε αυτός επιδέχεται
/τους αδελφούς, και/τους βουλομένους κω
λύει και εκ/της εκκλησίας εκβάλλει. αγαπη=
τέ μη μιμού/το κακόν, αλλά/το αγαθόν./ο
αγαθοποιών, εκ/του θεού εστίν./ο κακοποι=
ών, ουχ εώρακε/τον θεόν. δημητρίω μεμαρ=
τύρηται υπό πάντων και υπ αυτής/της α=
ληθείας, και ημείς δε μαρτυρούμεν και οίδα
τε ότι/η μαρτυρία ημών αληθής εστί. πολ=
λά είχον γράφειν, αλλ ου θέλω διά μέλα=
νος και καλάμου σοι γράψαι. ελπίζω δε ευ
θέως ιδείν σε, και στόμα προς στόμα λα
λήσομεν. ειρήνη σοι. ασπάζονται σε/οι φίλοι.
ασπάζου/τους φίλους κατ όνομα αμήν,

/Τέλος/της/του αγίου ιωάννου καθο
λικής τρίτης επιστολής.

pegrios: q testimoniu reddiderut chari
tati tue i ɔspectu ecclesie: quos bn facies
deducens digne deo. Pro noie enim
eius profecti sunt nihil accipientes
a gentilib9. Nos ergo debem9 suscipere C
huiusmodi: vt cooperatores simus
veritatis. Scripsissez forsitan ecclesie:
sed is q amat pmatu gerere i eis dio=
trepes non recipit nos. Propter hoc si
venero comoneam ei9 opa q facit: verbis
malignis garriens i nos. Et qsi no ei ista
sufficiant: neqz ipse suscipit
fres: et eos q suscipiunt ,phibet:
et de ecclesia eijcit. Charissime
noli imitari malum: sed qd bonum est.
Qui bn facit: ex deo est: q male facit D
no videt deu. Demetrio testimoniu red
dit ab oibus et ab ipsa veritate:
sz et nos testimoniu phibem9: et nosti
qm testimoniu nrm veru est. Multa
habui tibi scribere: sed nolui p atrame=
tu et calamu scribere tibi. Spero autem
ptin9 te videre: et os ad os loqmur.
Pax tibi. Salutant te amici.
Saluta tu amicos nominatim.

Explicit epistola beati Johan
nis apostoli tertia.

Incipit argumentum in epistolam beati Jude apostoli.

IUdas apostolus fratres de corruptoribus vie veritatis ita informat: vt illicitum esse dissertet de sub iugo semel erutos: seruitutis denuo operam suam officijs nouare seruilibus.

Explicit argumentum.

/Η/του αγίου ιούδα καθολική επιστολή
Ιούδας χριστού ιησού δούλος αδελ
φός δε ιακώβου/τοις εν θεώ πατρί
ηγιασμένοις, και ιησού χριστώ τε
τηρημένοις κλητοίς. έλεος υμίν και
ειρήνη και αγάπη πληθυνθείη. αγαπητοί
πάσαν σπουδήν ποιούμενος γράφειν υμίν
περί/της κοινής σωτηρίας, ανάγκην έσχον
γράψαι υμίν, παρακαλών επαγωνίζεσθαι
άπαξ παραδοθείση/τοις αγίοις πίστει. πα=
ρεισέδυσαν γαρ τινές άνθρωποι/οι πάλαι προ
γεγραμμένοι εις τούτο/το κρίμα ασεβείς,/την
/του θεού ημών χάριν μετατιθέντες εις ασέλ
γειαν, και/τον μόνον θεόν και δεσπότην/τον
κύριον ημών ιησούν χριστόν αρνούμενοι.
υπομνήσαι δε υμάς βούλομαι ειδότας υ=
μάς άπαξ τούτο, ότι/ο κύριος λαόν εκ γης
αιγύπτου σώσας,/το δεύτερον/τους μη πι

Incipit epistola bti Jude apli. Ca.i.
i IUdas iesu christi seru9 frater A
at iacobi: his q sunt i deo pre
dilectis: et xpo iesu ɔseruatis
et vocatis. Mia vobis et
pax et charitas adimpleat. Charissimi
oez sollicitudine faciens scribendi vobis
de coi vra salute: necesse habui
scribere vobis: deprecans supcertari
semel tradite sanctis fidei. Subintroierut
.n. qda homines q oliz pscripti sunt
in hoc iudicium impij: f. Impii nt casus.p.n.
dni nri graz trasferentes in luxuriam:
et solum dominatorem et
dnz nostrum iesum xpm negantes.
Comonere aut vos volo scientes B
semel omnia: qm iesus pplm de terra
egypti saluans: scdo eos q no crediderut

στεύσαντας ἀπώλεσεν. ἀγγέλους τε τοὺς μὴ
τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπο
λιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν με=
γάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τε
τήρηκεν. ὡς σόδομα καὶ γόμορρα καὶ αἱ
περὶ αὐτὰς πόλεις τὸν ὅμοιον τούτοις τρό
πον ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω
σαρκὸς ἑτέρας πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰ
ωνίου, δίκην ὑπέχουσαι. ὁμοίως μέντοι καὶ
οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσι,
κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφη=
μοῦσιν. ὁ δὲ μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ὅτε τῷ
διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ
τοῦ μωϋσέος σώματος, οὐκ ἐτόλμησε κρί
σιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ᾽ εἶπεν ἐπιτι
μήσαι σε κύριος. οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴ=
δασι βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς
τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθεί
ρονται. οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ κάϊν ἐ=
πορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ βαλαὰμ μισ=
θοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ κορὲ
ἀπώλοντο. οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑ=
μῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι ὑμῖν, ἀφό
βως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι
ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθι=
νοπώρινα ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζω
θέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζον
τα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆ=
ται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετή
ρηται. προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδο=
μος ἀπὸ ἀδὰμ ἐνὼχ, λέγων. ἰδοὺ ἦλθε κύ=
ριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ ποιῆσαι κρί
σιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς
ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀ
σεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάν=
των τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ᾽ αὐτοῦ
ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. οὗτοί εἰσι γογγυσταὶ
μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑ
πέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας
χάριν. ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ μνήσθητε τῶν ῥη
μάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστό=
λων τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι ἔ
λεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται
ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἑαυτῶν πο=
ρευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. οὗτοί εἰσιν οἱ ἀπο
διορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ὑ
μεῖς δὲ ἀγαπητοὶ τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν πίστει
ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πνεύματι ἁγί
ῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ
τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυ
ρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον.
καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι, οὓς δὲ ἐν

perdidit. Angelos vero qui non
seruauerũt suũ pricipatũ: sʒ dereliqrunt
suum domicilium in iudicium magni
diei vĩculis eternis sub caligĩe reserua
uit. Sicut sodoma ⁊ gomorra ⁊
finitime ciuitates simili modo
exfornicate: ⁊ abeuntes post
carnẽ alterã facti sunt exemplũ ignis e
terni penã sustinẽtes. Silr ⁊
hi carnem quidem maculant:
dñationẽ aũt spernũt: maiestatẽ aũt blas
phemãt. Cũ michael archãgel9 cum
diabolo disputãs altercaretur de
moysi corpore: non est ausus iudiciũ
inferre blasphemie: sʒ dixit imperet zach.3.a
tibi de9. Hi aũt q̃cũqʒ q̃dẽ ignorãt bla
sphemãt: quecũqʒ aũt naturaliter tanq̃
muta aĩalia norũt: in his corrũpuntur.
Ve illis quia in via cayn abierunt
⁊ errore balaam mercede
effusi sunt: ⁊ in contradictione chore
perierunt. Hi sunt in epulis suis 2.Pe.2.
macule conuiuantes: sine timore
semetipsos pascẽtes: nubes sine aq̃ que
a ventis conferuntur: arbores autũna=
les infructuose: bis mortue erradicate:
fluctus feri maris despumantes m. Feri
suas ɔfusiones: sidera errantia:
quibus procella tenebrarũ seruata est
in eternũ. Prophetauit aũt ⁊ de his se
ptim9 ab adã enoch dicẽs. Ecce venit zach.14.
dñs in sctis milibus suis facere iudiciũ Mat.24.
contra omnes: ⁊ arguere omnes d. Apo.1.
ipios de oibus operibus impietatis
eorũ: quibus [illegible] de omnib9
duris q̃ locuti sunt cõtra deũ
peccatores impij. Hi sũt murmuratores
querulosi: ẽm desideria sua
ambulãtes: ⁊ os eorũ loq̃tur superba:
mirantes personas questus
cã. Uos aũt charissimi memores estote
verborũ que p̃dicta sunt ab apostolis
dñi nostri iesu xp̃i: qui dicebant
vobis. Q̃m in nouissimis tp̃ib9 venient 1.Tim.4.
illusores ẽm desideria sua ambulãtes in 2.Tim.3.
impietatibus. Hi sunt qui segregãt se= 2.Pe.3.
metipsos: animales: spũ nõ hñtes. Uos
aũt charissimi supedificãtes vosmetipsos
sãctissime nr̃e fidei: in spũ sctõ
orãtes: vosmetipsos in dilectiõe dei
seruate: expectãtes misericordiam dñi
nostri iesu xp̃i in vitã eternã.
Et hos q̃dẽ arguite iudicatos: illos ve

[p] φόβω [o] σώζετε [p] εκ/Του [q] πυρός [r] αρπάζοντες, [s] μι σούντες [t] και/Τον [u] από/Της [x] σαρκός [y] εσπιλωμέ=νον [z] χιτώνα. /Τω [a] δε [b] δυναμένω [c] φυλάξαι [d] αυ=τούς [e] απταίστους [f] και [g] στήσαι [h] κατ [i] ενώπιον /Της [k] δόξης [l] αυτού [m] αμώμους [n] εν [o] αγαλλιά=σει, [p] μόνω [q] σοφώ [r] σωτήρι [s] ημών, [t] δόξα [u] και [x] με=γαλωσύνη, [y] κράτος [z] και [a] εξουσία, [b] και [c] νυν [d] και [e] εις [f] πάντας/Τους [g] αιώνας. [h] αμήν.

ro [o] saluate [p] de [q] igne [r] rapientes. Aliis autem miseremini in timore: [s] odiētes [t] ꝛ eam que [x] carnalis est [y] maculatā [z] tunicā. [b] Ei [a] āt [b] q̄ [b] potens [b] est [d] vos [c] ꝯserua re [e] sine [e] pctō: [f] ꝛ [g] cōstituere [h] ante [i] cōspectuꝫ [k] glorie [l] sue [m] immaculatos [n] in [o] exultatione in aduentu domini nostri iesu christi: [p] soli [q] dō [r] saluatori [s] nr̄o ꝑ iesuꝫ xp̄ꝫ dn̄ꝫ nr̄ꝫ [t] gl̄ia [u] ꝛ [x] magnificentia: [y] imperium [z] ꝛ [a] potestas ante omnia secula: [b] ꝛ [c] nunc [d] ꝛ [e] in [f] omnia [g] secula seculorum. [h] Amen.

G

/Τέλος/Της/Του [b] αγίου [c] ιούδα [d] καθολικής [e] επιστολής.

Explicit [c] epistola [b] beati [c] Jude apostoli.

Incipit prologus in Apocalypsiꝫ beati Johannis apostoli.

Omnes qui pie volunt viuere in christo: sicut ait apostolus: ꝑsecutionē patientur: iuxta illud. Fili accedens ad seruitutem dei: sta in timore ꝛ prepara animam tuam ad temptationem. Temptatio nanqꝫ est vita hominis super terraꝫ. Ne autem fideles deficiant in his: consolatur eos dominus atqꝫ confirmat dicēs. Uobiscum sum vsqꝫ ad consummationem seculi ꝛ nolite timere pusillus grex. Propterea videns deus pater tribulationes quas passura erat ecclesia ab apostolis fundata supra petram christum: vt minus timeatur: disposuit vna cum filio ꝛ spiritu sancto eas reuelare. Reuelauit autem tota trinitas christo secundum humanitatem. Christus vero iohanni per angelum. Johannes ecclesie: de qua reuelatione hunc librum composuit. Unde ꝛ liber iste Apocalypsis dicitur .i. reuelatio: qꝛ hic continentur que deus reuelauit iohanni: ꝛ iohannes ecclesie: quanta scꝫ ecclesia passa sit in tempore primitiuo: ꝛ nunc patiatur: ꝛ nouissime temporibus antichristi passura sit: quando tanta erit tribulatio: vt si fieri posset etiam moueantur electi. Et que pro his ꝛ nunc et in futuro premia sit susceptura: vt quos denunciata suplicia terrent: promissa premia letificent. Ideo iste liber inter reliquas scripturas noui testamenti prophetie nomine cēsetur: que aliis est excellentior prophetiis. Sicut enim nouum testamentum prestat veteri: euangelium legi: ita hec prophetia prophetiis veteris testamenti: qꝛ de christo ꝛ ecclesia magna ex parte iam adimpleta sacramenta denunciat. Uel etiam ideo: quia cum aliis vnipharia: isti tripharia data est prophetia simul .s. preterito ꝛ presenti ꝛ futuro. Ad cuius confirmandaꝫ auctoritateꝫ occurrit iam autoritas mittentis deferentis ꝛ accipientis. Mittentis .s. trinitatis: et deferentis .s. angeli: ꝛ accipientis .s. iohannis. Cum autem iohanni hec in visione fuerint reuelata: et sint tria genera visionuꝫ: sub quo genere contineātur videndum est. Uisio enim alia corporalis: quando videlicet corporalibus oculis aliquid videmus. Alia spiritualis seu imaginaria: cum videlicet dormientes vel vigilantes imagines reruꝫ cernimus: quibus aliquid significatur: sicut vidit pharao spicas ꝛ moyses rubuꝫ ardere: ille dormiens: iste vigilans. Alia intellectualis: quando videlicet spiritusancto reuelante intellectui mentis veritatē mysterioruꝫ sicut est capimus: quomodo vidit iohānes que in hoc libro referuntur. Non enim figuras tantum spiritu vidit: sed ꝛ earum significata mente intellexit. Uidit autem iohannes ꝛ scripsit in pathmos insula relegatus a domitiano in exilio principe impiissimo: hac euꝫ ad scribendum compellente causa: qꝛ dum exul teneretur a domitiano in pathmos insula i ecclesiis quibus preerat multa pullularunt atqꝫ inoleuerunt vitia atqꝫ diuerse hereses. Erant enim quidam heretici ibi dicentes christum non fuisse ante mariam: qꝛ temporaliter de ea natus erat: quos iohannes in principio euangelii sui redarguit dicens. In principio erat verbum. Et in hoc libro cum dicit alpha ꝛ o .i. principium ꝛ finis. Dicebant etiam quidam ecclesiam pondere tribulationum ante finem seculi desiturā: ꝛ pro labore non premium eternum suscepturam. Horum ergo errores volens destruere iohannes ostendit christum principium esse ꝛ finem. Unde esaias. Ante me nō est formatus deus: ꝛ post me non erit: ꝛ ecclesiam per exercitiuꝫ tribulationum non desinere sed proficere: ꝛ pro his brauium eternum recipe. Scribit autem iohannes septem ecclesiis asie ꝛ earum septem episcopis: de predictis instruens: ꝛ in eis ꝑ eam totam generalem ecclesiam docens. Est itaqꝫ materia iohannis in hoc opere statuꝫ spiritualiter asiane ec

clesie: nec non et totius videlicet que in presenti patiatur: et in futuro receptura sit. Intentio vero eius est monere ad patientiam que seruanda est. Tum quia breuis labor: tum q; premiũ magnum. Modus tractandi talis: primo premittit prologum et salutationem: vbi reddit auditores benignos et attentos: quo premisso: accedit ad narrationem. Ante narrationem vero ostendit christum esse ab eterno sine principio et fine. Inducens ipsum loquentem. Ego sum alpha et o: idest principium et finis. Postea accedẽs ad narrationem distinguit septem visiones: quibus terminatis iste liber consummatur. Premittit autem prologum dicens. Apocalypsis ihesu christi: subaudis hic est. sicut in alijs: visio esaie: hec est: et parabole salomonis sunt hee.

Item alius prologus in apocalypsim.

Iohanes apostolus et euangelista a christo electus atq; dilectus in tanto amore dilectionis vberior habitus est: vt in cena supra pectus eius recumberet: et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset. Ut quẽ nubere volentem ad amplexum virginitatis asciuerat: ipsi etiam custodiendam virginem tradidisset. Hic itaq; cum propter verbum dei et testimonium ihesu christi in pathmos insulam sortiretur exilium: illic ab eodem apocalypsis preostẽsa describitur. Ut sicut in principio canonis. i. libri geneseos incorruptibile principium prenotatur: ita etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalypsi redderetur: dicentis. Ego sum alpha et o: initium et finis. Hic est iohannes qui sciens superuenisse sibi diem egressionis de corpore: conuocatis in epheso discipulis descendit in defossum sepulture sue locum: orationeq; completa reddidit spiritum: tam a dolore mortis factus extraneus quam a corruptione carnis noscitur alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur: vt nescientibus inquirendi desiderium collocetur: et querentibus laboris fructus et deo magisterij doctrina seruetur.

Explicit prologus.

Incipit argumentum.

Apocalypsis iohannis tot habet sacramenta quot verba. Paruũ dixi: et pro merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis multiplices latent intelligentie.

Explicit argumentum.

Αποκάλυψις τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἰωάννου τοῦ θεολόγου. Ca.i.

α Ἀποκάλυψις ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ χριστοῦ ὅσα εἶδε, καὶ ἅτινα εἰσί, καὶ ἃ χρὴ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητίας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα. ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς. ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ ἀσίᾳ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός ὁ πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς

Incipit liber apocalypsis beati Johannis apostoli. Cap.i.

a Apocalypsis iesu xpi quam dedit illi deus palã facere seruis suis q̃ oportet fieri cito: et significauit mittẽs j.22.b per angelum suum seruo suo iohãni: q̃ testimoniũ phibuit verbo dei: et testimonium iesu christi quecunq; vidit. Beatus qui legit infra. et audit verba prophetie huius: et seruat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Johãnes septẽ ecclesijs q̃ sunt in asia. Gr̃a vobis et pax ab eo q̃ est et q̃ erat et q̃ vẽturus ẽ: et a septẽ spiritibus qui in conspectu throni eius sunt: et a iesu xpo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum et princeps regum

γης, /Τω αγαπήσαντι ημάς και λούσαντι
ημάς από /Των αμαρτιών ημών εν /Τω αί=
ματι αυτού. και εποίησεν ημάς βασιλείαν
ιερείς /Τω θεώ και πατρί αυτού. αυτώ /η δό
ξα και /Το κράτος εις /Τους αιώνας /Των αιώ=
νων αμήν. ιδού έρχεται μετά /Των νεφελών,
και όψεται αυτόν πας οφθαλμός, και οίτι
νες αυτόν εξεκέντησαν. και κόψονται επ αυ=
τόν πάσαι /αι φυλαί /Της γης, ναι αμήν. εγώ
ειμί /Το άλφα και /Το ω, λέγει κύριος /ο θεός,
/ο ων, και /ο ην, και /ο ερχόμενος, /ο παντο=
κράτωρ. εγώ ιωάννης /ο αδελφός υμών και
κοινωνός εν /Τη θλίψει και βασιλεία και υ=
πομονή εν Χριστώ ιησού εγενόμην εν /Τη
νήσω /Τη καλουμένη πάτμω διά /Τον λόγον
/Του θεού και διά /Την μαρτυρίαν ιησού Χρι
στού. εγενόμην εν πνεύματι εν /Τη κυριακή
ημέρα, και ήκουσα φωνήν οπίσω μου με=
γαλήν ως σάλπιγγος λεγούσης. ο βλέπεις
γράψον εις βιβλίον, και πέμψον /Ταις επτά
εκκλησίαις, εις έφεσον, και εις σμύρναν, και
εις πέργαμον, και εις θυάτειρα, καί εις σάρ
δεις, και εις φιλαδέλφειαν, και εις λαοδίκει=
αν, και εκεί επέστρεψα βλέπειν /Την φωνήν
ήτις ελάλει μετ εμού, και επιστρέψας εί=
δον επτά λυχνίας χρυσάς, και εν μέσω /Των
επτά λυχνιών όμοιον υιώ ανθρώπου ενδε
δυμένον ποδήρη, και περιεζωσμένον προς
/Τοις μαζοίς ζώνην χρυσήν. /η δε κεφαλή αυ
τού και /αι τρίχες λευκαί ωσεί έριον λευ=
κόν, ως χιών. και /οι οφθαλμοί αυτού ως
φλοξ πυρός, και /οι πόδες αυτού όμοιοι
χαλκολιβάνω, ως εν καμίνω πεπυρωμένοι.
και /η φωνή αυτού ως φωνή υδάτων πολ
λών, και έχων εν /Τη δεξιά χειρί αυτού αστέ
ρας επτά, και εκ /Του στόματος αυτού ρομ=
φαία δίστομος οξεία εκπορευομένη. και /η ό
ψις αυτού ως /ο ήλιος φαίνει εν /Τη δυνάμει
αυτού. καί ότι είδον αυτόν, έπεσα προς /Τους
πόδας αυτού ως νεκρός, και επέθηκε /Την
δεξιάν αυτού χείρα επ εμέ, λέγων. μη φο
βού. εγώ ειμί /ο πρώτος και /ο έσχατος και /ο
ζών, και εγενόμην νεκρός, και ιδού ζων ειμί
εις /Τους αιώνας /Των αιώνων αμήν, και έχω
/Τας κλεις /Του θανάτου και /Του άδου. γρά
ψον ουν α είδες και α εισί, και α μέλλει γε
νέσθαι μετά /Ταύτα, /Το μυστήριον /Των επτά α
στέρων ων είδες επί /Της δεξιάς μου, και /Τας
επτά λυχνίας /Τας χρυσάς. /οι επτά αστέρες,
άγγελοι /Των επτά εκκλησιών εισί, και /αι επ
Τά λυχνίαι ας είδες, επτά εκκλησίαι εισί.

Cap.ii.

terre: qui dilexit nos: et lauit
nos a peccatis nostris in sanguine
suo: et fecit nos regnum et
sacerdotes deo et pri suo. Ipsi gloria
et imperium in secula seculorum.
Amen. Ecce venit cum nubibus:
et videbit eum ois oculus: et qui
eū pupugerūt. Et plangēt se sup eum
omnes tribus terre: etiam amē. Ego
sū alpha et o: pncipiū et finis: dicit dñs
deus: q est: et q erat: et q vētur9 ē ops.
Ego iohānes frater vester et
particeps in tribulatiōe et regno et patiē
tia in iesu christo fui in
insula q appellatur patmos pp verbū
dei et testimoniū iesu christi.
Fui in spū in dñica
die. Et audiui post me vocē magnā
tanq̄ tube dicentis. Quod vides
scribe in libro: et mitte septem
ecclesijs q̄ sūt i asia: ephesio: et smyrne: et
pergamo: et thyatire: et sardis:
et philadelphie: et laodicie.
Et ɔuersus sum vt viderem vocem
q̄ loq̄bat mecū. Et cōuersus vidi
septē cādelabra aurea: et in medio
septē cādelabrorū aureorū silē filio hois
vestitum podere: et precinctum ad
mammillas zona aurea. Caput āt eius
et capilli erāt cādidi tanq̄ lana alba: et
tanq̄ nix. Et oculi eius velut
flāma ignis: et pedes eius similes
aurichalco sicut in camino ardenti.
Et vox illi9 tāq̄ vox aq̄rū mltā
rū: et hēbat in dextera sua stellas
septem. Et de ore eius gladius
vtraq̄ pte acutus exibat. Et facies
eius sicut sol lucet in virtute
sua. Et cum vidissem eum: cecidi ad
pedes eius tanq̄ mortuus: et posuit
dexterā suā sup me dicēs. Noli timere
Ego sum primus et nouissimus et
viu9: et fui mortuus: et ecce sū viuens
in secula seculorum: et habeo
claues mortis et inferni. Scribe
ergo q̄ vidisti et q̄ sunt: et q̄ opꝫ fieri
post hec: sacramētū septē stellarum
quas vidisti i dextera mea et
septē cādelabra aurea. Septem stelle:
angeli sunt septem ecclesiarū: et
cādelabra septē: septē ecclesie sunt.

Cap.ii.

Hebr. 9.b. 1.Joan.1.d

B

Esa.3.c Mat.24.d Jude.1.c. j.22.c.

Infra.4.a

C

infra.2.e.et 19.c.

D

Infra.19.c Mat.17.a.

Esa.54.a. Infra.22.c.

Esa.22.f. infra.3.b. Joh.12.c

Τω αγγέλω της εκκλησίας εφέσω γράψον. τάδε λέγει ο κρατών τους επτά αστέρας εν τη δεξιά αυτού, ο περιπατών εν μέσω των επτά λυχνιών των χρυσών. οίδα τα έργα σου και τον κόπον και την υπομονήν σου, και ότι ου δύνη βαστάσαι κακούς. και επείρασας τους λέγοντας εαυτούς αποστόλους είναι, και ουκ εισί, και εύρες αυτούς ψευδείς, και εβάστασας και υπομονήν έχεις διά το όνομά μου, και ουκ εκοπίασας. αλλά έχω κατά σου, ότι την αγάπην σου την πρώτην αφήκας. μνημόνευε ουν πόθεν εκπέπτωκας, και μετανόησον, και τα πρώτα έργα ποίησον. ει δε μη, έρχομαι σοι ταχύ, και κινήσω την λυχνίαν σου εκ του τόπου αυτής, εάν μη μετανοήσης. αλλά τούτο έχεις, ότι μισείς τα έργα των νικολαϊτών, α καγώ μισώ. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις. τω νικώντι δώσω φαγείν εκ του ξύλου της ζωής, ο εστίν εν μέσω του παραδείσου του θεού μου. και τω αγγέλω της εν σμύρνη εκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ο πρώτος και ο έσχατος, ος εγένετο νεκρός και έζησεν. οίδα σου τα έργα και την θλίψιν και την πτωχείαν, αλλά πλούσιος ει, και την βλασφημίαν των λεγόντων ιουδαίους είναι εαυτούς και ουκ εισίν, αλλά συναγωγή του σατανά. μηδέν φοβού α μέλλεις πάσχειν. ιδού δη μέλλει βαλείν ο διάβολος εξ υμών εις φυλακήν, ίνα πειρασθήτε, και έξετε θλίψιν ημερών δέκα. γίνου πιστός άχρι θανάτου, και δώσω σοι τον στέφανον της ζωής. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις εκκλησίαις. ο νικών ου μη αδικηθή εκ του θανάτου του δευτέρου. και τω αγγέλω της εν περγάμω εκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ο έχων την ρομφαίαν την δίστομον την οξείαν. οίδα τα έργα σου, και που κατοικείς, όπου ο θρόνος του σατανά, και κρατείς το όνομά μου, και ουκ ηρνήσω την πίστιν μου εν ταις ημέραις εν αις αντίπας ο μάρτυς μου ο πιστός, ος απεκτάνθη παρ υμίν όπου ο σατανάς κατοικεί. αλλ έχω κατά σου ολίγα, ότι έχεις εκεί κρατούντας την διδαχήν βαλαάμ, ος εδίδαξε τον βαλάκ βαλείν σκάνδαλον ενώπιον των υιών ισραήλ φαγείν ειδωλόθυτα και πορνεύσαι. ούτως έχεις και συ κρατούντας την διδαχήν των νικολαϊτών. ομοίως μετανόησον. ει δε μη, έρχομαι σοι ταχύ και πολεμήσω μετ αυτών εν τη ρομφαία του στόματός μου. ο έχων ους ακουσάτω τι το πνεύμα λέγει ταις

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit q tenet septem stellas in dextera sua: qui ambulat in medio septē cādelabroꝝ aureoꝝ. Scio opera tua ꝛ laborem et patientiam tuam: ꝛ qꝛ non potes sustinere malos. Et temptasti eos qui se dicunt aplos esse ꝛ non sunt: ꝛ inuenisti eos mēdaces. Et patientiā habes ꝛ sustinuisti ꝑp nomē meū: ꝛ non defecisti. Sꝫ habeo aduersū te pauca ꝙ charitatē tuā primā reliqsti. Memor esto itaqꝫ vnde excideris ꝛ age penitentiaꝫ: et prima opera fac. Sin autem venio tibi ꝛ mouebo candelabruꝫ tuum de loco suo: nisi pniam egeris. Sed hoc habes qꝛ odisti facta nicolaitarum: q ꝛ ego odi. Qui hꝫ aurem audiat: quid spiritus dicat ecclesijs. Vincenti dabo edere de ligno vite qđ est in paradiso dei mei. Et angelo smyrne ecclesie scribe. Hec dicit primus ꝛ nouissim⁹: qui fuit mortuus ꝛ vixit. Scio tribulationē tuā ꝛ pauptatē tuā: sꝫ diues es: ꝛ blasphemaris ab his q se dicunt iudeos esse ꝛ non sunt: sed sunt synagoga sathane. Nihil hoꝝ timeas q passurus es. Ecce missurus ē diabol⁹ aliquos ex vobis in carcerē: vt tēptemini: ꝛ habebitis tribulatōeꝫ dieb⁹ decē. Esto fidel vsqꝫ ad mortē: ꝛ dabo tibi coronam vite. Qui hꝫ aurē: audiat qđ spiritus dicat ecclesijs. Qui vicerit non ledetur a morte secunda. Et angelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit q hꝫ rhōpheā ex vtraqꝫ parte acutam. Scio vbi habitas: vbi sedes est sathane: et tenes nomen meuꝫ: ꝛ non negasti fidem meam. Et in diebus illis antiphas testis me⁹ fidelis q occisus est apud vos: vbi sathanas hitat. Sꝫ habeo aduersus te pauca: qꝛ habes illic tenentes doctrinā balaā: q docebat balac mittere scādalū corā filijs israel edere ꝛ fornicari: ita habes ꝛ tu tenentes doctrinam nicolaitaꝝ. Silr pniaꝫ age: si quo minus: veniā tibi cito ꝛ pugnabo cū illis in gladio oris mei. Qui habet aurem: audiat quid spiritus dicat

Infra.3.
Luce.13.
infra.3.

εκκλησίαις. τω μικῶντι δώσω αυτῶ φαγεῖν
από του μάννα του κεκρυμμένου, και δώσω
αυτῶ ψῆφον λευκήν, και επί την ψῆφον ό
νομα κενόν γεγραμμένον, ο ουδείς οίδεν ει
μή ο λαμβάνων. και τω αγγέλω της εν θυα
τείροις εκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ο υ
ιός του θεοῦ, ο έχων τους οφθαλμούς αυτοῦ
ως φλόγα πυρός, και οι πόδες αυτοῦ όμοι
οι χαλκολιβάνω. οίδα σου τα έργα και την
αγάπην και την πίστιν και την διακονίαν και
την υπομονήν σου, και τα έργα σου τα έσ
χατα πλείονα των πρώτων, αλλ' έχω κατά
σου ότι αφείς την γυναῖκα σου την ιεζάβελ
η λέγει εαυτήν προφήτιν, και διδάσκει και
πλανᾶ τους εμούς δούλους, πορνεῦσαι και
φαγεῖν ειδωλόθυτα. και έδωκα αυτῇ χρό
νον ίνα μετανοήσῃ, και ου θέλει μετανοῆσαι
εκ της πορνείας αυτῆς. ιδού βάλλω αυτήν
εις κλίνην και τους μοιχεύοντας μετ' αυ
τῆς εις θλίψιν μεγάλην, εάν μη μετανοήσω
σιν εκ των έργων αυτῆς, και τα τέκνα αυτῆς
αποκτενῶ εν θανάτω, και γνώσονται πᾶσαι
αι εκκλησίαι ότι εγώ ειμί ο ερευνῶν νεφ
ρούς και καρδίας, και δώσω υμῖν εκάστω
κατά τα έργα υμῶν. υμῖν δε λέγω τοις λοι
ποῖς τοις εν θυατείροις, όσοι ουκ έχουσι την
διδαχήν ταύτην, οίτινες ουκ έγνωσαν τα
βαθέα του σατανᾶ, ως λέγουσιν ου βαλῶ
εφ' υμᾶς άλλο βάρος, πλήν ο έχετε κρατή
σατε, άχρις ου αν ήξω. και ο νικῶν και ο τη
ρῶν άχρι τέλους τα έργα μου, δώσω αυτῶ
εξουσίαν επί των εθνῶν, και ποιμανεῖ αυ
τούς εν ράβδω σιδηρᾶ, ως τα σκεύη τα κε
ραμικά συντριβήσεται, ως καγώ είληφα πα
ρά του πατρός μου, και δώσω αυτῶ τον α
στέρα τον πρωϊνόν. ο έχων ους ακουσάτω
τι το πνεῦμα λέγει ταις εκκλησίαις. Cap.3.
Και τω αγγέλω της εν σάρδεσιν εκκλησι
ας γράψον. τάδε λέγει ο έχων τα επτά
πνεύματα του θεοῦ και τους επτά αστέ
ρας. οίδα σου τα έργα, ότι όνομα έχεις ότι
ζῇς, και νεκρός ει. γίνου γρηγορῶν, και στή
ριξον τα λοιπά α έμελλες αποβαλεῖν. ου γαρ
εύρηκα σου τα έργα πεπληρωμένα ενώπιον
του θεοῦ μου. μνημόνευε ουν πῶς είλη
φας και ήκουσας, και τήρει, και μετα
νόησον. εάν ουν μη γρηγορήσῃς, ήξω ε
πί σε ως κλέπτης, και ου μη γνῶς ποί
αν ώραν ήξω επί σε. αλλ' ολίγα έχεις
ονόματα εν σάρδεσιν, α ουκ εμόλυναν
τα ιμάτια αυτῶν, και περιπατήσουσι
μετ' εμοῦ εν λευκοῖς, ότι άξιοι εισίν. ο νικῶν

ecclesijs. Vincenti dabo
mana absconditum: et dabo
illi calculu candidu et in calculo nome
nouu scriptu: qd nemo scit nisi
q accipit. Et angelo thyatire
ecclesie scribe. Hec dicit filius
dei: qui habet oculos supra.1.c.et 19.c.
tanq flama ignis et pedes eius similes
aurichalco. Noui opa tua et fidem et F
charitate tua et ministeriu et
patietia tua: et opera tua nouissima
plura prioribus. Sed habeo aduersus
te pauca: qr pmittis mulierem hiezabel
que se dicit prophete docere et
seducere seruos meos: fornicari et
maducare de idolothytis. Et dedi illi tps Job.24.d.
vt pniam ageret et non vult penitere
a fornicatione sua. Ecce ego mitto eam
in lectu: et qui mechantur cum ea
in tribulatione maxima erut: nisi penitetiaz ab opibus suis egerit: et filios eius Mat.4.c. Mar.1.c. Luce.13.a. Act.3.d
interficia in morte: et scient omnes G
ecclesie qr ego sum scrutans renes Jere.17.b.
et corda: et dabo vnicuiqz vestrum
sz opa sua. Vobis aut dico et ceteris q
thyatire estis: qcuqz non habent
doctrina hanc: et q non cognouerunt
altitudiez sathane quemadmodu dicut no
mitta sup vos aliud podus: tn id qd ha
betis tenete donec venia. Et q vicerit et
custodierit vsqz in fine opa mea: dabo
ptatem super getes: et reget eas illi j.9.c. ps.2.
in virga ferrea: et tanq vas figuli
confringent: sicut et ego accepi a
patre meo: et dabo illi stella
matutinam. Qui habet aurem audiat:
quid spiritus dicat ecclesijs. Cap.3.
Et angelo ecclesie sardis A
scribe. Hec dicit q hz septem
spiritus dei et septem stellas.
Scio opa tua: qr nome habes q
viuas: et mortuus es. Esto vigilas et co
firma cetera q moritura erat. Non eni
inuenio opera tua plena cora
deo meo. In mete ergo habe qliter ac
cepis et audieris: et serua et pniam age.
Si ergo no vigilaueris: venia ad 1.The.5.a
te tanq fur: et nescies qua 2.Pet.3.c.
hora venia ad te. Sed habes
pauca noia in sardis q no inqnauerut
vestimenta sua: et ambulabunt
mecu in albis: qr digni sunt. Qui vi sup.2.b.

οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, ὁ μὴ ὁ ἀνοίγων, καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει. οἶδά σου τὰ ἔργα. ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ἰουδαίους εἶναι καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται. ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξουσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἠγάπησά σε, ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρχομαι ταχύ. κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι. καὶ γράψω ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου τῆς καινῆς ἱερουσαλήμ, ἡ καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον. τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ. οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός, ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός, οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὐ ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου, ὅτι λέγεις πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ, μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἔγχρισον ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω. ἐὰν

cerit sic vestietur vestimentis albis: et non delebo nomen eius de libro vite: et confitebor nomē eius corā patre meo et corā angelis eius. Qui habet aurē audiat quid spūs dicat ecclesijs. Et angelo philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et verus qui hꝫ clauem dauid: qui aperit et nemo claudit: claudit et nemo aperit. Scio opa tua. Ecce dedi coram te ostium apertū: qd nemo pōt claudere: qꝛ modicam habes virtutem: et seruasti verbum meum: et nō negasti nomē meū. Ecce dabo de synagoga satane qui dicunt se iudeos esse et non sunt: sed mentiuntur. Ecce faciam illos vt veniant et adorent ante pedes tuos: et scient qꝛ ego dilexi te: qm̄ seruasti verbum patientie mee: et ego seruabo te ab hora temptationis q̄ ventura est in orbem vniuersum temptare habitantes in terra. Ecce venio cito. Tene qd habes: vt nemo accipiat coronā tuā. Qui vicerit: faciā illū colūnā in templo dei mei: et foras nō egredietur amplius. et scribā super eū nomē dei mei et nomen ciuitatis dei mei noue hierusalem: que descendit de celo a deo meo: et nomen meum nouū. Qui hꝫ aurem audiat qd spūs dicat ecclesijs. Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit amen testis fidelis et verus: qui est principiū creature dei. Scio opa tua: qꝛ neqꝫ frigidus es neqꝫ calidus: vtinā frigidus esses aut calidus: sed qꝛ tepidus es et nec frigidus nec calidus: incipiā te euomere ex ore meo: qꝛ dicis qꝛ diues sum et locupletatꝰ: et nullius egeo: et nescis qꝛ tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus. Suadeo tibi emere a me aurū ignitum probatū: vt locuples fias: et vestimentis albis induaris: vt non appareat confusio nuditatis tue: et collyrio inunge oculos tuos vt videas. Ego quos amo: arguo et castigo. Emulare ergo et pniam age. Ecce sto ad ostium et pulso. Si

supra.1. Esa.22. Job.12.

τις ἀκούσῃ/τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ/τὴν
θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ
δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν/τῷ
θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα
μετὰ/τοῦ πατρός μου ἐν/τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί/τὸ πνεῦμα λέγει
/ταῖς ἐκκλησίαις. Cap.4.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἀνεῳγ
μένη ἐν/τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώ
τη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ'
ἐμοῦ λέγουσα. ἀνάβα ὧδε καὶ δείξω σοι ἃ
δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. καὶ εὐθέως ἐγενό
μην ἐν πνεύματι. καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν
/τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ/τοῦ θρόνου καθήμενος
ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ,
καὶ ἶρις κυκλόθεν/τοῦ θρόνου ὁμοία ὁρά=
σει σμαραγδίνῳ, καὶ κυκλόθεν/τοῦ θρόνου
θρόνοι εἰκοσιτέσσαρες. καὶ ἐπὶ/τοὺς θρόνους
εἶδον/τοὺς εἰκοσιτέσσαρας πρεσβυτέρους κα
θημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευ=
κοῖς, καὶ ἐπὶ/τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους
χρυσοῦς. καὶ ἐκ/τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται
ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ ἑπτὰ
λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον/τοῦ
θρόνου αὐτοῦ, αἳ εἰσὶν ἑπτὰ πνεύματα/τοῦ
θεοῦ. καὶ ἐνώπιον/τοῦ θρόνου ὡς θάλασ
σα ὑελίνη ὁμοία κρυστάλλῳ, καὶ ἐν μέσῳ
/τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ/τοῦ θρόνου τέσσα=
ρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ
ὄπισθεν. καὶ/τὸ ζῶον/τὸ πρῶτον ὅμοιον λέ
οντι, καὶ/τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ,
καὶ/τὸ τρίτον ζῶον ἔχον/τὸ πρόσωπον ὡς
ἄνθρωπος, καὶ/τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀε
τῷ πετωμένῳ. καὶ τέσσαρα ζῶα ἓν καθ' ἓν
αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν
καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀ=
νάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός,
λέγοντα. ἅγιος ἅγιος ἅγιος, ἅγιος ἅγιος
ἅγιος, ἅγιος ἅγιος ἅγιος, κύριος ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ, ὁ ἦν, καὶ ὁ ὤν, καὶ ὁ ἐρχόμε
νος. καὶ ὅταν δώσει τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ εὐχαριστίαν/τῷ καθημένῳ ἐπὶ/τοῦ θρό
νου/τῷ ζῶντι εἰς/τοὺς αἰῶνας/τῶν αἰώνων,
πεσοῦνται οἱ εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἐ=
νώπιον/τοῦ καθημένου ἐπὶ/τοῦ θρόνου, καὶ
προσκυνήσουσι/τῷ ζῶντι εἰς/τοὺς αἰῶνας
/τῶν αἰώνων, καὶ βάλλουσι/τοὺς στεφά
νους αὐτῶν ἐνώπιον/τοῦ θρόνου, λέγοντες.
ἄξιος εἶ/ὁ κύριος καὶ/ὁ θεὸς ἡμῶν/ὁ ἅγιος
λαβεῖν/τὴν δόξαν καὶ/τὴν τιμὴν καὶ/τὴν δύ
ναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας/τὰ πάντα, καὶ διὰ/τὸ
θέλημά σου εἰσὶ καὶ ἐκτίσθησαν. Cap.5.

quis audierit vocē meā & aperuerit
mihi ianuā: intrabo ad illum: &
cenabo cū illo: & ipse mecum.
Qui vicerit dabo ei sedere mecum in
throno meo: sicut et ego vici & sedi
cū prē meo in throno eius.
Qui hz aurē audiat quid spūs dicat
ecclesijs. Cap.4.

Post hec vidi: et ecce ostiū apertum A
in celo: et vox prima
quā audiui tāq̄ tube loqntis mecū
dicēs. Ascēde huc & ostendā tibi que
opz fieri post hec. Et stati fui
in spiritu. Et ecce sedes posita erat in sup.1.c.
celo: & supra sedē sedēs: et q̄ sedebat
similis erat aspectui lapidis iaspidis et
sardij: & iris erat i circuitu sedis silis
visiōi smaragdine. Et in circuitu sedis
sedilia vigintiq̄ttuor: & supra thronos B
vigintiquatuor seniores sedentes
circūamicti vestimentis albis:
et in capitibus eorum corone
auree. Et de throno procedebant
fulgura et voces et tonitrua: & septem
lāpades ardentes ante
thronū: que sunt septem spiritus
dei. Et in conspectu sedis tāq̄ mare
vitreū simile crystallo: et in medio
sedis et in circuitu sedis quattuor
animalia plena oculis ante et
retro. Et animal primū simile leoni: C
& secundum simile vitulo:
& tertiū aīal hñs faciē quasi
hois: et quartum aīal simile aquile
volāti. Et q̄ttuor aīalia singula
eorū habebāt alas senas: et in circūitu
et intus plena sūt oculis. Et req̄e
nō habebant die ac nocte
dicentia. Sanctus sanctus sanctus Esa.6.b.
dominus deus
ops: q̄ erat: et qui ē: et qui vētur9 ē.
Et cū darēt illa aīalia gliā et honorē D
et bñdictionē sedenti super thronum
viuēti in secula seculoꝝ:
procidebant vigītiq̄ttuor seniores ante
sedentem in throno: et
adorabāt viuentē in secula
seculorum: et mittebant coronas
suas ante thronum dicentes.
Dignus es dñe deus noster
accipere gloriam et honorē et virtutē:
q2 tu creasti oīa: et propter
volūtatē tuā erāt & creata sunt. Cap.5.

Και είδον επί /την δεξιάν /του καθημένου επί /του θρόνου βιβλίον γεγραμμένον έσωθεν και έξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν επτά. και είδον άγγελον ισχυρόν κηρύσσοντα φωνή μεγάλη. τις άξιος ανοίξαι /το βιβλίον και λύσαι /τας σφραγίδας αυτού. και ουδείς εδύνατο εν /τω ουρανώ ουδέ επί /της γης ουδέ υποκάτω /της γης ανοίξαι /το βιβλίον, ουδέ βλέπειν αυτό. και εγώ έκλαιον πολύ, ότι ουδείς άξιος ευρέθη ανοίξαι και αναγνώναι /το βιβλίον, ούτε βλέπειν αυτό. και εις εκ /των πρεσβυτέρων λέγει μοι. μη κλαίε. ιδού ενίκησεν /ο λέων /ο εκ /της φυλής ιούδα /η ρίζα δαυίδ, ανοίξαι /το βιβλίον και /τας επτά σφραγίδας αυτού. και είδον και ιδού εν μέσω /του θρόνου και /των τεσσάρων ζώων και εν μέσω /των πρεσβυτέρων αρνίον εστηκός ως εσφαγισμένον, έχον κέρατα επτά και οφθαλμούς επτά, α εισί /τα επτά πνεύματα /του θεού αποστελλόμενα εις πάσαν /την γην. και ήλθε και είληφε εκ /της δεξιάς /του καθημένου επί /του θρόνου βιβλίον. και ότε έλαβε /το βιβλίον /τα τέσσαρα ζώα και εικοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι έπεσον ενώπιον /του αρνίου, έχοντες έκαστος κιθάρας και φιάλας χρυσάς γεμούσας θυμιαμάτων, αι εισίν /αι προσευχαί /των αγίων, και άδουσιν ωδήν καινήν λέγοντες. άξιος ει λαβείν /το βιβλίον και ανοίξαι /τας σφραγίδας αυτού, ότι εσφάγης, και ηγόρασας /τω θεώ ημάς εν /τω αίματι σου εκ πάσης φυλής και γλώσσης και λαού και έθνους, και εποίησας αυτούς /τω θεώ ημών βασιλείς και ιερείς, και βασιλεύουσιν επί /της γης. και είδον και ήκουσα ως φωνήν αγγέλων πολλών κύκλω /του θρόνου και /των ζώων και /των πρεσβυτέρων, και ην /ο αριθμός αυτών μυριάδες μυριάδων και χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνή μεγάλη. άξιον εστί /το αρνίον /το εσφαγισμένον λαβείν /την δύναμιν και πλούτον και σοφίαν και ισχύν και τιμήν και δόξαν και ευλογίαν, και παν κτίσμα ο εστίν εν /τω ουρανώ και επί /της γης και υποκάτω /της γης, και επί /της θαλάσσης α εστί, και /τα εν αυτοίς, πάντας ήκουσα λέγοντας /τω καθημένω επί /του θρόνου και /τω αρνίω. /η ευλογία και /η τιμή και /η δόξα και /το κράτος εις /τους αιώνας /των αιώνων αμήν. και /τα τέσσαρα ζώα λέγοντα /το αμήν. και /οι πρεσβύτεροι έπεσον και προσεκύνησαν.

Cap.6.

Et vidi in dextera sedentis
supra thronū librum scriptum
intus ⁊ foris signatum
sigillis septē. Et vidi angelū fortem
p̄dicātē voce magna. Quis est dignus
aperire librū ⁊ soluere signacula
eius? Et nemo poterat neq̄ in celo
neq̄ in terra neq̄ subtus
terram aperire librum: neq̄ respicere
illū. Et ego flebam multū: q̄m nemo
dignus inuentus est aperire librum:
nec videre eum. Et vnus de
seniorib⁹ dixit mihi. Ne fleueris. Ec
ce vicit leo de tribu iuda radix
dauid aperire librum ⁊ soluere septē
signacula eius. Et vidi ⁊ ecce in
medio throni ⁊ quattuor animaliū
⁊ in medio seniorum agnum
stantē tanq̄ occisū: habentē cornua
septem ⁊ oculos septem: qui sūt septē
spiritus dei missi in
oēm terrā. Et venit ⁊ accepit de
dextera sedentis in throno librum.
Et cum aperuisset librū: quattuor J.6.a.
aīalia ⁊ vigītiq̄ttuor seniores ceciderūt
corā agno hn̄tes singuli citharas
⁊ phialas aureas plenas odoramētorū:
que sunt orationes sanctorum: et
cātabāt cāticū nouū dicētes. Dignus
es dn̄e accipe librū ⁊ aperire signacula
eius: q̄m occisus es: ⁊ redemisti nos Infra.7.
deo in sanguine tuo ex oī tribu
et lingua ⁊ populo ⁊ natione: et feci
sti nos deo nostro regnum et
sacerdotes: ⁊ regnabim⁹ sup terrā. Et
vidi et audiui vocē angelorū multorū
in circūitu throni et animalium et
seniorum: et erat numerus eorum
milia milium danie.7.
dicētiū voce magna. Dignus est
agnus qui occisus est accipe virtutē
et diuinitatē et sapiētiā et fortitudinem
et honorē et gliā ⁊ bn̄dictionē: et oēm
creaturam que in celo est et super
terrā et sub terra: et que sunt in mari:
et que in eo: omnes audiui
dicentes sedenti in throno
et agno. Bn̄dictio ⁊ honor et
gloria et potestas in secula seculorum.
Et quattuor animalia dicebant
amen. Et vigintiquattuor seniores ceci
derunt in facies suas: et adorauerunt vi
uentem in secula seculorum.

Cap.6.

Και είδον ότι ήνοιξε/το αρνίον μίαν εκ
/των επτά σφραγίδων, και ήκουσα ε-
νός εκ/των τεσσάρων ζώων λέγοντος ως
φωνή βροντής. έρχου και είδον. και ιδού ίπ
πος λευκός, και/ο καθήμενος επ αυτόν έχων
τόξον, και εδόθη αυτώ στέφανος, και εξήλ
θε νικών, και ίνα νικήση. και ότε ήνοιξε την δευ
τέραν σφραγίδα, ήκουσα/του δευτέρου ζώ
ου λέγοντος. έρχου. και εξήλθεν άλλος ίπ
πος πυρρός, και/τω καθημένω επ αυτόν ε-
δόθη αυτώ λαβείν/την ειρήνην εκ/της γης ί-
να αλλήλους σφάξωσι, και εδόθη αυτώ μά
χαιρα μεγάλη. και ότε ήνοιξε/την σφραγίδα
/την τρίτην, ήκουσα/του τρίτου ζώου λέ-
γοντος. έρχου και είδον. και ιδού ίππος
μέλας, και/ο καθήμενος επ αυτόν έχων ζυ
γόν εν/τη χειρί αυτού. και ήκουσα φωνήν
εν μέσω/των τεσσάρων ζώων λέγου-
σαν. χοίνιξ σίτου δηναρίου, και τρείς χοίνι
κες κριθής δηναρίου, και/το έλαιον και/τον
οίνον μη αδικήσης. και ότε ήνοιξε/την τετάρ
την σφραγίδα, ήκουσα φωνήν/του τετάρ
του ζώου λέγοντος. έρχου και είδον, και ι
δού ίππος χλωρός, και/ο καθήμενος επά-
νω αυτού όνομα αυτώ θάνατος, και/ο ά-
δης ακολουθεί μετ αυτού, και εδόθη αυ-
τώ εξουσία επί/το τέταρτον/της γης αποκ-
τείναι εν ρομφαία και εν λιμώ και εν θανά
τω, και υπό/των θηρίων/της γης. και ό
τε ήνοιξε/την πέμπτην σφραγίδα, είδον υ
ποκάτω/του θυσιαστηρίου/τας ψυχάς/των
ανθρώπων/των εσφαγισμένων διά/τον λό-
γον/του θεού και διά/την μαρτυρίαν/του
αρνίου ην είχον, και έκραξαν φωνή μεγάλη
λέγοντες. έως πότε/ο δεσπότης/ο άγιος
και αληθινός ου κρίνεις και εκδικείς/το
αίμα ημών εκ των κατοικούντων επί της γης.
και εδόθη αυτοίς ίνα αναπαύσωνται έτι
χρόνον, έως ου πληρωθώσι και/οι σύν-
δουλοι αυτών και/οι αδελφοί αυτών, /οι
μέλλοντες αποκτείνεσθαι ως και αυτοί. και
είδον και ότε ήνοιξε/την σφραγίδα/την
έκτην, και σεισμός μέγας εγένετο, και/ο
ήλιος μέλας εγένετο ως σάκκος τρί-
χινος, και/η σελήνη εγένετο ως αίμα,
και/οι αστέρες/του ουρανού έπεσον εις
/την γην, ως συκή βάλλει/τους ολύν-
θους αυτής υπό μεγάλου ανέμου σειο-
μένη. και/ο ουρανός απεχωρίσθη ως βιβλί-
ον ελισσόμενον, και παν όρος και νήσος εκ
/των τόπων αυτών εκινήθησαν, και/οι βα-
σιλείς/της γης και/οι μεγιστάνες και/οι χι-

Et vidi quod aperuisset agnus vnum de A
septem sigillis: et audiui vnum
de quattuor animalibus dicens tanquam
vocem tonitrui. Ueni et vide. Et vidi: et
ecce equus albus: et qui sedebat super illum
habebat arcum: et data est ei corona: et exi
uit vincens vt vinceret. Et cum aperuisset si
gillum secundum audiui secundum animal
dicens. Ueni et vide. Et exiuit alius equus
rufus: et qui sedebat super illum datum est
ei vt sumeret pacem de terra: et vt
inuicem se interficiant: et datus est ei gladius
magnus. Et cum aperuisset sigillum
tertium: audiui tertium animal dicens.
Ueni et vide. Et ecce equus B
niger: et qui sedebat super illum habebat
stateram in manu sua. Et audiui tanquam vo
cem in medio quattuor animalium dicentem.
Bilibris tritici denario vno: et tres bili
bres hordei denario vno: et vinum et
oleum ne leseris. Et cum aperuisset sigillum sup.5.b.
quartum audiui vocem quarti
animalis dicentis. Ueni et vide: et ecce
equus pallidus: et qui sedebat super
eum nomen illi mors: et infernus
sequebatur eum. Et data est illi
potestas super quattuor partes terre: inter-
ficere gladio fame et morte
et bestijs terre. Et cum C
aperuisset sigillum quintum: vidi subtus
altare animas
interfectorum propter verbum
dei: et propter testimonium
quod habebant: et clamabant voce magna
dicentes. Usque quo domine sanctus Infra.19.a.
et verus non iudicas et non vindicas
sanguinem nostrum de his qui habitant in terra?
Et date sunt illis singule stole albe: et di
ctum est illis vt requiescerent adhuc
tempus modicum: donec compleantur conserui
eorum et fratres eorum
qui interficiendi sunt sicut et illi. Et
vidi cum aperuisset sigillum et
sextum et ecce terremotus magnus factus est: Mat.17.f.
sol factus est niger tanquam saccus cilicinus:
et luna tota facta est sicut sanguis: D
et stelle de celo ceciderunt super
terram: sicut ficus emittit grossos
suos cum a vento magno mouetur.
Et celum recessit sicut liber
inuolutus: et omnis mons et insula de
locis suis mote sunt: et reges
terre et principes et tribuni

λίαρχοι και οι πλούσιοι και οι ισχυροί και
πας δούλος και πας ελεύθερος έκρυψαν
εαυτούς εις τα σπήλαια και εις τας πέτρας
των ορέων, και λέγουσι τοις όρεσι και ταις
πέτραις πέσετε εφ ημάς και κρύψατε ημάς
από προσώπου του καθημένου επί
του θρόνου και από της οργής του αρνί-
ου, ότι ήλθεν η ημέρα η μεγάλη της οργής
αυτού, και τις δύναται σταθήναι. Cap.7
Και μετά τούτο είδον τέσσαρας αγγέ-
λους εστώτας επί τας τέσσαρας γωνίας
της γης, κρατούντας τους τέσσαρας ανέ-
μους της γης, ίνα μη πνέη άνεμος επί της
γης μήτε επί της θαλάσσης μήτε επί παν
δένδρον. και είδον άλλον άγγελον αναβαί
νοντα από ανατολής ηλίου, έχοντα σφρα
γίδα θεού ζώντος, και έκραξε φωνή μεγάλη
τοις τέσσαρσιν αγγέλοις, οις εδόθη αυ-
τοίς αδικήσαι την γην και την θάλασσαν,
λέγων. μη αδικήσατε την γην μήτε την θά
λασσαν μήτε τα δένδρα, άχρις ου σφραγί
σωμεν τους δούλους του θεού ημών επί
των μετώπων αυτών. και ήκουσα τον αριθ
μόν των εσφραγισμένων εκατόν και τεσσαρά
κοντα τέσσαρες χιλιάδες εσφραγισμένοι, εκ
πάσης φυλής υιών ισραήλ. εκ φυλής ιού
δα, δώδεκα χιλιάδες εσφραγισμένοι. εκ
φυλής ρουβείν, δώδεκα χιλιάδες. εκ φυ-
λής γαδ, δώδεκα χιλιάδες. εκ φυλής ασήρ,
δώδεκα χιλιάδες. εκ φυλής νεφθαλείμ, δώ
δεκα χιλιάδες. εκ φυλής μανασσή δώδεκα
χιλιάδες. εκ φυλής συμεών, δώδεκα χιλι
άδες. εκ φυλής λευί, δώδεκα χιλιάδες. εκ
φυλής ισαχάρ, δώδεκα χιλιάδες. εκ φυλής
ζαβουλών, δώδεκα χιλιάδες. εκ φυλής ιω
σήφ, δώδεκα χιλιάδες. εκ φυλής βενιαμίν,
δώδεκα χιλιάδες εσφραγισμένοι. μετά ταύ
τα είδον, και ιδού όχλος πολύς ον αριθ-
μήσαι ουδείς εδύνατο εκ παντός έθνους και
φυλών και λαών και γλωσσών, εστώτες
ενώπιον του θρόνου και ενώπιον του αρνί
ου, περιβεβλημένοι στολάς λευκάς, και φοί
νικες εν ταις χερσίν αυτών, και κράζουσι φω
νή μεγάλη λέγοντες. η σωτηρία τω θεώ η-
μών τω καθημένω επί του θρόνου και τω
αρνίω. και πάντες οι άγγελοι ειστήκεισαν
κύκλω του θρόνου και των πρεσβυτέρων
και των τεσσάρων ζώων, και έπεσον ενώπι
ον του θρόνου επί τα πρόσωπα αυτών, και
προσεκύνησαν τω θεώ, λέγοντες αμήν. η ευ
λογία και η δόξα και η σοφία και η ευχαρι

et diuites et fortes
omnis seruus et liber absconderunt
se in speluncis et in petris
montium: et dicunt montibus et Infra.9
petris cadite super nos et abscondite nos Esa.2.d
a facie sedentis super Luce.23
thronum et ab ira agni: Osee.10
qm̄ venit dies magnus ire
ipsorum: et quis poterit stare? Cap.7.
Post hec vidi quatuor angelos
stantes super quattuor angulos
terre: tenentes quattuor ventos
terre ne flarent super
terram neqz super mare neqz in vllam
arborem. Et vidi alterum angelum ascendentem
ab ortu solis habentem signum
dei viui: et clamauit voce magna
quatuor angelis: quibus datum est
nocere terre et mari
dicens. Nolite nocere terre et mari j.9.a.
neqz arboribus: quoadusqz signemus
seruos dei nostri in
frontibus eorum. Et audiui numerum
signatorum centum quadraginta Infra.9
quattuor milia signati ex
omni tribu filiorum israel. Ex tribu iuda
duodecim milia signati. Ex
tribu ruben: duodecim milia signati. Ex
tribu gad: duodecim milia signati. Ex tri
bu aser: duodecim milia signati. Ex tri-
bu neptali duodecim milia signati. Ex tri
bu manasse: duodecim milia signati. Ex
tribu simeon: duodecim milia signati. Ex
tribu leui: duodecim milia signati. Ex
tribu ysachar: duodecim milia signati Ex
tribu zabulon: duodecim milia signati. Et
tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex
tribu beniamin: duodecim milia signati.
Post hec vidi turbam magnam quam di-
numerare nemo poterat ex omnibus gentibus
et tribubus et populis et linguis: stantes
ante thronum et in conspectu agni:
amicti stolis albis: et palme
in manibus eorum: et clamabant voce
magna dicentes. Salus deo nostro
qui sedet super thronum et
agno. Et omnes angeli stabant
in circuitu throni et seniorum
et quattuor animalium: et ceciderunt in conspe
ctu throni in facies suas: et
adorauerunt deum dicentes amen. Benedictio
et claritas et sapientia et gratiarum actio:

στία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἰσχὺς τῷ
θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.
καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων
μοι. οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς
τὰς λευκὰς τίνες εἰσί, καὶ πόθεν ἦλθον. καὶ εἶ-
πον αὐτῷ. κύριέ μου σὺ οἶδας. καὶ εἶπέ μοι.
οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς
μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν,
καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνί-
ου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυ-
κτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ
τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσου-
σιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ' οὐ μὴ πέ-
σῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅ-
τι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποι-
μανεῖ αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζω-
ῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν
δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Cap.8.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην,
ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώρι-
ον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους, οἳ ἐνώ-
πιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι, καὶ ἐδόθησαν αὐ-
τοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. καὶ ἄλλος ἄγγελος
ἦλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔ-
χων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ ταῖς προσευ-
χαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήρι-
ον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀ-
νέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευ-
χαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐ-
νώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος
τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ
πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
γῆν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀ-
στραπαὶ καὶ σεισμός. καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ
ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑ-
αυτοὺς ἵνα σαλπίσωσι. καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλ-
πισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα
ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν. καὶ τὸ τρί-
τον τῆς γῆς κατεκάη. ∞
∞ καὶ πᾶς χόρτος χλω-
ρὸς κατεκάη. καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλ-
πισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον ἐβλήθη εἰς
τὴν θάλασσαν. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θα-
λάσσης αἷμα, καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτι-
σμάτων ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς,
καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. καὶ
ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς
λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν πο-
ταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ
τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος,

honor et virtus et fortitudo ∞
deo nostro in secula seculorum: amen. ∞
Et respondit unus de senioribus et dixit
mihi. Hi qui amicti sunt stolis ∞
albis qui sunt et unde venerunt? Et dixi D
illi. Domine mi tu scis. Et dixit mihi. ∞
Hi sunt qui venerunt de tribulatione
magna: et laverunt stolas suas ∞ Sup.5.c.
et dealbaverunt eas in sanguine agni.
Ideo sunt ante thronum ∞
dei: et serviunt ei die ac nocte ∞
in templo eius: et qui sedet in ∞
throno habitabit super illos. Non esurient Esa.25.c.
neque sitient amplius: neque cadet ∞ Hiere.31.b.
super illos sol neque ullus estus: quoniam Infra.21.a.
agnus qui in medio throni est reget ∞
illos: et deducet eos ad vite ∞
fontes aquarum: et absterget deus omnem ∞
lachrymam ab oculis eorum. Cap.8.

Et cum aperuisset sigillum septimum A
factum est silentium in celo quasi media ∞
hora. Et vidi septem angelos stantes in
conspectu dei: et date sunt illis ∞
septem tube. Et alius angelus ∞
venit: et stetit ante altare: habens ∞
thuribulum aureum: et data sunt illi
incensa multa: ut daret de orationibus
sanctorum omnium super altare ∞
aureum quod est ante thronum dei. Et ascendit
fumus incensorum de orationibus ∞
sanctorum de manu angeli coram ∞
deo. Et accepit angelus ∞ B
thuribulum aureum: et implevit illud de ∞
igne altaris: et misit in ∞
terram: et facta sunt tonitrua et voces et ful-
gura et terremotus magnus. Et septem angeli
qui habebant septem tubas preparaverunt se
ut tuba canerent. Et primus angelus tuba
cecinit: et facta est grando et ignis mix-
ta in sanguine: et missum est in terram. Et
tertia pars terre combusta est: et tertia
pars arborum concremata est: et omne fenum viride
combustum est. Et secundus angelus tuba ceci- C
nit: et tanquam mons magnus igne ardens mis-
sus est in mare. Et facta est tertia pars maris
sanguis: et mortua est tertia pars crea-
ture eorum que habebant animas ∞
in mari: et tertia pars navium interiit. Et ∞
tertius angelus tuba cecinit: et cecidit de
celo stella magna ardens tanquam ∞
facula: et cecidit in tertiam partem fluminum
et in fontes aquarum: et ∞
nomen stelle dicitur absinthium: ∞

καὶ ἐγένετο/ τὸ τρίτον/ τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοί/ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ/ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. καὶ/ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη/ τὸ τρίτον/ τοῦ ἡλίου καὶ/ τὸ τρίτον/ τῆς σελήνης καὶ/ τὸ τρίτον/ τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ/ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ/ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ/ τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ/ ἡ νὺξ ὁμοίως. καὶ εἶδον καὶ ἤκουσα ἑνός ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ τρὶς. οὐαί, οὐαί, οὐαί,/ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ/ τῆς γῆς ἐκ/ τῶν λοιπῶν φωνῶν/ τῆς σάλπιγγος/ τῶν τριῶν ἀγγέλων/ τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

Cap.9.

Καὶ/ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ/ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς/ τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ/ ἡ κλείς/ τοῦ φρέατος/ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἤνοιξε/ τὸ φρέαρ/ τῆς ἀβύσσου. καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ/ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη/ ὁ ἥλιος, καὶ/ ὁ ἀὴρ ἐκ/ τοῦ καπνοῦ/ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ/ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς/ τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν/ οἱ σκορπίοι/ τῆς γῆς. καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι/ τὸν χόρτον/ τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μή/ τοὺς ἀνθρώπους μόνους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι/ τὴν σφραγίδα/ τοῦ θεοῦ ἐπί/ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανίσωσι μῆνας πέντε, καὶ/ ὁ βασανισμός αὐτῶν ὡς βασανισμός σκορπίου ὅταν πλήξῃ ἄνθρωπον. καὶ ἐν/ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν/ οἱ ἄνθρωποι/ τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ' αὐτῶν/ ὁ θάνατος. καὶ/ τὰ ὁμοιώματα/ τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένα εἰς πόλεμον, καὶ ἐπί/ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοί, καὶ/ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ/ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς. καὶ/ ἡ φωνή/ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον, καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν/ ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι/ τοῦ ἀδικῆσαι/ τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν ἄγγελον/ τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ ἀββαδών, ἐν δὲ/ τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει/ ὁ ἀπολλύων. / ἡ οὐαί/ ἡ μία

Et facta est tertia pars aquarum in absinthium: et multi hominum mortui sunt de aquis: quia amare facte sunt. Et quartus angelus cecinit: et percussa est tertia pars solis et tertia pars lune et tertia pars stellarum: ita ut obscuraretur tertia pars eorum: et diei non luceret pars tertia: et noctis similiter. Et vidi et audivi vocem unius aquile volantis per medium celi dicentis voce magna. Ve ve ve habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum qui erant tuba canituri.

Cap.9.

Et quintus angelus tuba cecinit: et vidi stellam de celo cecidisse in terram: et data est ei clavis putei abyssi: et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magne: et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locuste in terram: et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre neque omne viride neque omnem arborem: nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis. Et datum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinque: et cruciatus eorum ut cruciatus scorpii cum percutit hominem. Et in diebus illis querent homines mortem et non invenient eam: et desiderabunt mori: et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarum similes equis paratis in prelium: et super capita earum tanquam corone similes auro: et facies earum sicut facies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: et dentes earum sicut dentes leonum erant. Et habebant loricas sicut loricas ferreas: et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: et habebant caudas similes scorpionum: et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum abyssi: cui nomen hebraice abaddon: grece autem apollyon: et latine habens nomen exterminans. Ve unum

[c.14.c.et 19.a.] [Ezech. … supra.7.…] [supra.6.… Esa.2.d Osee.10 Luce.23. sap.16.b]

απήλθεν, ιδού έρχεται έτι δύο ουαί μετά
ταύτα. και ο έκτος άγγελος εσάλπισε, και ή
κουσα φωνήν μίαν εκ των τεσσάρων κερά=
των του θυσιαστηρίου του χρυσού του ενώ
πιον του θεού, λέγουσαν τω έκτω αγγέλω
ο έχων την σάλπιγγα, λύσον τους τέσσα
ρας αγγέλους τους δεδεμένους επί τω πο
ταμώ τω μεγάλω ευφράτη. και ελύθησαν
οι τέσσαρες άγγελοι οι ητοιμασμένοι εις την
ώραν και ημέραν και ενιαυτόν, ίνα αποκτεί=
νωσι το τρίτον των ανθρώπων. και ο αριθ
μός των στρατευμάτων του ίππου μυριά=
δες μυριάδων, ήκουσα τον αριθμόν αυτών.
και ούτως είδον τους ίππους εν τη οράσει,
και τους καθημένους επ' αυτών έχοντας θώ
ρακας πυρίνους και ιακινθίνους και θειώ=
δεις, και αι κεφαλαί των ίππων ως κεφαλαί
λεόντων, και εκ των στομάτων αυτών εκ
πορεύεται πυρ και καπνός και θείον. από
των τριών πληγών τούτων απεκτάνθησαν
το τρίτον των ανθρώπων εκ του πυρός και
του καπνού και του θείου του εκπορευο=
μένου εκ των στομάτων αυτών. η γαρ εξου
σία των ίππων εν τω στόματι αυτών εστί
και εν ταις ουραίς αυτών. αι γαρ ουραί αυ
τών όμοιοι όφεσιν έχουσαι κεφαλάς, και εν
αυταίς αδικούσι. και οι λοιποί των ανθρώ
πων οι ουκ απεκτάνθησαν εν ταις πληγαίς
ταύταις, ου μετενόησαν εκ των έργων των
χειρών αυτών, ίνα μη προσκυνήσωσι τα
δαιμόνια, και τα είδωλα τα χρυσά, και τα
αργυρά, και τα χαλκά, και τα λίθινα, και
τα ξύλινα, α ούτε βλέπειν δύνανται, ούτε α
κούειν, ούτε περιπατείν, και ου μετενόησαν
εκ των φόνων αυτών, ούτε εκ των φαρμα
κιών αυτών, ούτε εκ της πορνείας αυτών,
ούτε εκ των κλεμμάτων αυτών. Cap. 10.

Και είδον άγγελον ισχυρόν καταβαίνον
τα εκ του ουρανού περιβεβλημένον νε=
φέλην, και η ίρις επί της κεφαλής αυτού. και
το πρόσωπον αυτού ως ο ήλιος, και οι πό
δες αυτού ως στύλοι πυρός. και είχεν εν
τη χειρί αυτού βιβλιδάριον ανεωγμένον,
και έθηκε τον πόδα αυτού τον δεξιόν επί
της θαλάσσης, τον δε ευώνυμον επί της
γης, και έκραξε φωνή μεγάλη ώσπερ λέων
μυκάται. και ότε έκραξεν ελάλησαν αι επτά
βρονταί τας εαυτών φωνάς, και ότε ελά=
λησαν αι επτά βρονταί, έμελλον γράφειν και
ήκουσα φωνήν εκ του ουρανού λέγουσαν.
σφράγισον α ελάλησαν αι επτά βρονταί και
μετά ταύτα γράφεις. και ο άγγελος ον εί=
δον εστώτα επί της θαλάσσης και επί της γης

abijt: ⁊ ecce veniũt adhuc duo ve post
hec. Et sext9 ãgel9 tuba cecinit: ⁊ au
diui vocem vnam ex quattuor cornibus
altaris aurei qđ est ante oculos
dei: dicentẽ sexto angelo
qui habebat tubam. Solue quattuor
angelos qui alligati sunt in flumine
magno eufrate. Et soluti sunt
quattuor angeli qui parati erant in
horã ⁊ diẽ ⁊ mẽsẽ ⁊ annũ: vt occiderẽt
tertiam partem hoim. Et numerus
equestris exercitus vicies milies
dena milia: ⁊ audiui numerum eorũ.
Et ita vidi equos in visione:
⁊ qui sedebant super eos habebãt lori
cas igneas ⁊ hyacithinas ⁊ sulphureas:
⁊ capita equorũ erant tanq̃ʒ capita
leonum: ⁊ de ore eorum procedit
ignis ⁊ fumus ⁊ sulphur. Et ab — D
his tribus plagis occisa est
tertia pars hominum de igne ⁊ de
fumo ⁊ sulphure que procedebant
ex ore ipsorum. Potestas enim
equorum in ore eorum est
⁊ in caudis eorum. Nam caude eorũ
similes serpentibus habẽtes capita: ⁊ i
his nocent. Et ceteri homines
qui non sunt occisi in his plagis
neqʒ pniam egerunt de operibus
manuum suarum vt non adorarent
demonia ⁊ simulacra aurea ⁊
argentea ⁊ erea ⁊ lapidea ⁊
lignea: q̃ neqʒ videre pñt neqʒ audire
neqʒ ambulare: ⁊ non egerunt pniam
ab homicidijs suis neqʒ a veneficijs
suis neqʒ a fornicatione sua
neqʒ a furtis suis. Cap. 10.

Et vidi aliũ angelũ forte descẽdentẽ — A
de celo amictum nube
⁊ iris in capite eius. Et
facies eius erat vt sol: ⁊ pedes
eius tanq̃ʒ colũne ignis. Et hẽbat in
manu sua libellum apertuʒ:
⁊ posuit pedem suum dextrum supra
mare: sinistrum aũt super modũ cũ leo
terrã: ⁊ clamauit voce magna quẽad=
rugit: ⁊ cũ clamasset locuta sũt septẽ
tõitrua voces suas. ⁊ cũ locuta fuissẽt — B
septẽ tõitrua voces suas: ⁊ ego scriptur9 e
raʒ: ⁊ audiui vocẽ de celo dicẽtẽ mihi.
Signa q̃ locuta sunt septẽ tonitrua: ⁊
noli ea scribere: ⁊ angelus quem vidi — Daniel.12.c
stanteʒ supra mare ⁊ supra terram

ήρε / Τημ χεῖρα αυτού / Τημ Δεξιάμ εις / Τομ ου
ραμόμ, και ώμοσεμ εμ / Τω ζώμτι εις / Τους αι-
ώμας / Τωμ αιώμωμ, ος έκτισε / Τομ ουραμόμ
και / Τα εμ αυτώ, και / Τημ γημ και Τα εμ αυτή,
και / Τημ θάλασσαμ και / Τα εμ αυτή, ότι χρό
μος ουκ έτι έσται, αλλ εμ / Ταις ημέραις / Της
φωμής / Του εβλόμου αγγέλου όταμ μέλλη
σαλπίζειμ Τελεσθή / Το μυστήριομ / Του θεού,
ο ευηγγελίσατο Τους Δούλους αυτού / Τους
προφήτας. και / η φωμή ημ ήκουσα εκ / Του ου
ραμού πάλιμ λαλούσα μετ εμού και λέ-
γουσα. ύπαγε λάβε / Το βιβλιΔάριομ / Το αμε
ωγμέμομ εμ / Τη χειρί / Του αγγέλου / Του εστώ
τος επί / Της θαλάσσης και επί / Της γης, και α
πήλθομ προς / Τομ άγγελομ λέγωμ αυτώ.
Δος μοι Το βιβλιΔάριομ, και λέγει μοι. λάβε
και κατάφαγε αυτό, και πικραμεί σου / Τημ
κοιλίαμ, αλλ εμ Τω στόματι σου έσται γλυ
κύ ως μέλι. και έλαβομ / Το βιβλιΔάριομ εκ
/ Της χειρός / Του αγγέλου, και κατέφαγομ αυ
τό, και ημ εμ / Τω στόματι μου ως μέλι γλυ
κύ, και ότε έφαγομ αυτό επικράμθη / η κοιλία
μου, και λέγει μοι. Δεῖ σε πάλιμ προφητεῦ
σαι επί λαοίς και επί έθμεσι και γλώσσαις και
βασιλεῦσι πολλοίς. Cap.11.

Και ελόθη μοι κάλαμος όμοιος ράβλω, και
εἱστήκει / ο άγγελος λέγωμ. έγειραι και
μέτρησομ / Τομ μαόμ / Του θεού και / Το θυσια
στήριομ και / Τους προσκυμούμτας εμ αυτώ.
και / Τημ αυλήμ / Τημ έξωθεμ / Του μαού έκβαλε
έξωθεμ, και μη αυτήμ μετρήσεις, ότι ελόθη
/ Τοις έθμεσι, και / Τημ πόλιμ / Τημ αγίαμ πατή
σουσι μήμας Τεσσαρακομταδύο, και Δώσω
/ Τοις Δυσί μάρτυσι μου και προφητεύσου-
σιμ ημέρας χιλίας Διακοσίας εξήκομτα περι-
βεβλημέμοι σάκκους. ούτοι εισίμ / αι Δύο ελαί
αι και / αι Δύο λυχμίαι / αι εμώπιομ / Του κυρί
ου Της γης εστώσαι, και είτις αυτούς θέλει α
Δικήσαι, πυρ εκπορεύεται εκ / του στόματος
αυτώμ, και κατεσθίει / τους εχθρούς αυτώμ,
και είτις θέλει αυτούς αΔικήσαι, ούτως Δεῖ
αυτόμ αποκταμθήμαι. ούτοι έχουσιμ εξουσί
αμ κλείσαι / τομ ουραμόμ ίμα μη υετός βρέχη
/ τας ημέρας / της προφητείας αυτώμ, και εξου
σίαμ έχουσιμ επί / τωμ υΔάτωμ στρέφειμ αυ
τά εις αίμα, και πατάξαι Τημ γημ εμ πάση πλη
γή οσάκις εάμ θελήσωσι. και όταμ τελέσωσι
/ τημ μαρτυρίαμ αυτώμ, / το θηρίομ / το αμαβαί
μομ εκ / της αβύσσου ποιήσει μετ αυτώμ πό
λεμομ, και μικήσει αυτούς και αποκτεμεί αυ
τούς, και / τα πτώματα αυτώμ επί / Της πλατεί
ας / της πόλεως / της μεγάλης, ήτις καλεῖται
πμευματικώς σόΔομα και αίγυπτος, όπου

leuauit manum suam ad celum
τ iurauit per viuentem in secula
seculoꝝ: qui creauit celum
τ ea que in eo sunt: τ terraʒ τ ea q̃ i ea
sunt: τ mare τ ea que i eo sunt: q2 tp̄s
non erit ampli9: sed in diebus
vocis septimi angeli cum ceperit
tuba canere: cõsummabit mysteriũ dei:
sicut euangelizauit p̱ seruos suos
ꝓphetas. Et audiui vocẽ de celo
iteꝝ loquentẽ mecum τ dicentem.
Uade τ accipe librum apertum
de manu angeli stantis
supra mare τ sup terrã: τ abij
ad angelum dicens ei vt
daret mihi librũ: τ dixit mihi. Accipe
librũ τ deuora illum: τ faciet amarica
ri vẽtrẽ tuũ: sʒ i ore tuo erit dul
ce tanq̃ʒ mel. Et accepi librum de Ezec.3.
manu angeli τ deuoraui illum:
τ erat in ore meo tanq̃ʒ mel dulce:
et cũ deuorassem eum amaricat9 ẽ ven
ter me9: τ dixit mihi. Opʒ te iteꝝ ꝓ-
phetizare gẽtib9 τ populis τ linguis et
regibus multis. Cap.11.

Et datus ẽ mihi calam9 silis vge
τ dictũ est mihi. Surge τ
metire tẽplũ dei et altare:
et adorãtes in eo.
Atriũ aũt qđ est foris templũ eijce
foras τ ne metiaris illud: qm̃ datũ est
gentibus: et ciuitatẽ sctãm calcabunt
mensibus quadraginta duob9: τ dabo
duob9 testib9 meis: τ ꝓphetabunt
dieb9 mille ducẽtis sexaginta amicti
saccis. Hi sunt due oliue
τ duo cãdelabra in conspectu domini
terre stãtes: et si q̇s voluerit eos noce-
re: ignis exiet de ore
eoꝝ τ deuorabit inimicos eorum:
τ si quis voluerit eos ledere sic opʒ
eũ occidi. Hi hñt ptãtem
claudẽdi celũ ne pluat
diebus prophetie illoꝝ: τ potestateʒ
habent super aquas conuertendi eas
in sanguinẽ τ percutere terrã oi plaga
quotienscunq3 voluerint. Et cũ finierit
testimonium suuʒ: bestia q̃ ascendit
de abysso faciet aduersus eos bellũ:
τ vincet illos τ occidet eos:
τ corpora eorum iacebunt in plateis
ciuitatis magne que vocatur
spũaliter sodoma τ egypt9: vbi

καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη, καὶ βλέπου-
σιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν
καὶ ἐθνῶν τὰ πτώματα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς
ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐχ ἀφήσου-
σι τεθῆναι εἰς μνῆμα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐ-
πὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς, καὶ εὐφραν-
θήσονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις,
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ
τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ
θεοῦ εἰσῆλθεν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ
τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤ-
κουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε-
γούσης αὐτοῖς, ἀνάβητε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν
εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν
αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκα-
τον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑ-
πτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔ-
δωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ἡ οὐαὶ
ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν, ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ ἔρ-
χεται ταχύ. καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπι-
σε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρα-
νῷ, λέγουσαι. ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσ-
μου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐ-
τοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ-
ώνων. καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρό-
νους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐ-
τῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες.
εὐχαριστοῦμέν σοι κύριε ὁ θεὸς ὁ παντο-
κράτωρ, ὁ ὢν, καὶ ὁ ἦν, καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι
εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ
ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλ-
θεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κρι-
θῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις
σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ
τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοῖς μι-
κροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείροντας τὴν γῆν. καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς
τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβω-
τὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐ-
τοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ χάλαζα μεγάλη. Cap. 12.
Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ.
γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σε-
λήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώ-
δεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνου-
σα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. καὶ ὤφθη ἄλ-
λο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἰδοὺ δράκων

⁊ dñs eoꝝ crucifix⁹ est: ⁊ videbunt
de tribubus ⁊ populis ⁊ linguis
⁊ gentibus corpora eoꝝ per tres dies
⁊ dimidium: ⁊ corpora eoꝝ non sinent
poni in monumentis: ⁊ inhabitantes
terrã gaudebũt super illos ⁊ iocũdabũ-
tur ⁊ munera mittent invicem:
qm̃ hĩ duo prophete cruciaverunt
eos q̃ hitabãt sup terram. Et post C
dies tres ⁊ dimidiũ spiritus vite a Eze.37.c.
deo intravit in eos: ⁊ steterunt super
pedes suos: ⁊ timor magnus cecidit
super eos qui viderunt eos. Et audie-
runt vocem magnã de celo dicentem
eis. Ascendite huc. Et ascenderunt Act.1.b.
in celum in nube: ⁊ viderunt Luce.24.g
illos inimici eoꝝ. Et in illa
hora factus ẽ terremot⁹ magn⁹: ⁊ deci-
ma ps civitatis cecidit. Et occisa sũt i
terremotu noĩa hoĩm septẽ milia:
⁊ reliq̃ in timorẽ sunt missi: ⁊ dederũt
gloriam deo celi. Ve
secunduz abijt: ⁊ ecce ve tertium veniet
cito. Et septim⁹ angelus tuba cecinit:
⁊ facte sunt voces magne in celo
dicẽtes. Factũ est regnũ huius mundi
dñi nostri ⁊ xpĩ eius: D
⁊ regnabũt in secula seculorum
Amen. Et viginti quattuor seniores
q̃ in cõspectu dei sedent in sedibus
suis ceciderunt in facies suas:
⁊ adoraverunt deum dicentes.
Grãs agim⁹ tibi dñe de⁹ nr̃ oĩpotẽs:
q̃ es: ⁊ q̃ eras: ⁊ q̃ venturus es: q2
accepisti virtutẽ tuã magnam et
regnasti. Et irate sũt gẽtes: ⁊ advenit
ira tua: et tps mortuorum iudicari
et reddere mercedem servis
tuis prophetis ⁊ sanctis et
timẽtibus nomẽ tuũ pusillis
et magnis: et exterminandi
eos q̃ corrupunt terrã. Et apertũ ẽ tẽ-
plum dei in celo: et visa est arca
testamenti in templo eius.
Et fctã sunt fulgura et voces et
terremotus et grando magna. Cap. 12.
Et signũ magnũ apparuit in celo. A
Mulier amicta sole et luna
sub pedibus ei⁹: ⁊ in
capite ei⁹ corona stellarũ duodecim:
et in utero hñs clamabat parturiens
⁊ cruciat ut pariat. Et visum ẽ aliud
signũ in celo. Et ecce draco

μέγας πυρρός ἔχων κεφαλάς επτά και κέρα
τα δέκα, και επί/τας κεφαλάς αυτού επτά
διαδήματα, και/η ουρά αυτού σύρει/το τρί=
τον/των αστέρων/του ουρανού, και έβαλεν
αυτούς εις/την γην. και/ο δράκων έστηκεν ε
νώπιον/της γυναικός/της μελούσης τίκτειν,
ίνα όταν τέκη/το τέκνον αυτής καταφάγη.
και έτεκεν υιόν άρρενα, ος μέλλει ποιμα
νείν πάντα/τα έθνη εν ράβδω σιδηρά. και ηρ
πάγη/το τέκνον αυτής πρός/τον θεόν και
προς/τον θρόνον αυτού, και/η γυνή έφυγεν
εις/την έρημον, όπου έχει εκεί τόπον ητοι=
μασμένον από/του θεού, ίνα εκεί εκτρέφω=
σιν αυτήν ημέρας χιλίας διακοσίας εξήκον=
τα. και εγένετο πόλεμος εν/τω ουρανώ. /ο
μιχαήλ και/οι άγγελοι αυτού/του πολε=
μήσαι μετά/του δράκοντος, και/ο δράκων ε=
πολέμησε και/οι άγγελοι αυτού, και ουκ ίσ
χυσεν, ουδε τόπος ευρέθη αυτώ έτι εν/τω ου
ρανώ. και εβλήθη/ο δράκων/ο μέγας/ο όφις
/ο αρχαίος/ο καλούμενος διάβολος, και σα
τανάς/ο πλανών/την οικουμενήν όλην εβλή
θη εις/την γην, και/οι άγγελοι αυτού μετ
αυτού εβλήθησαν. και ήκουσα φωνήν με=
γάλην εν/τω ουρανώ λέγουσαν. άρτι εγέ=
νετο/η σωτηρία και/η δύναμις και/η βασιλεία
/του θεού ημών και/η εξουσία/του χριστού
αυτού, ότι κατεβλήθη/ο κατήγορος/των α=
δελφών ημών, /ο κατηγορών αυτών ενώπι
ον/του θεού ημών ημέρας και νυκτός. και αυ
τοί ενίκησαν αυτόν διά/το αίμα/του αρνίου
και διά/τον λόγον/της μαρτυρίας αυτών,
και ουκ ηγάπησαν/την ψυχήν αυτών άχρι
θανάτου. διατούτο ευφραίνεσθε/ οι ουρανοί
και/οι εν αυτοίς σκηνούντες. ουαί/τη γη και
/τη θαλάσση, ότι κατέβη/ο διάβολος προς υ
μάς, έχων θυμόν μέγαν, ειδώς ότι ολίγον
καιρόν έχει. και ότε είδεν/ο δράκων ότι εβλή
θη εις γην, εδίωξε/την γυναίκα, ήτις έτεκε
/τον άρρενα και εδόθησαν/τη γυναικί δύο πτέ
ρυγες/του αετού/του μεγάλου, ίνα πέτη=
ται εις/την έρημον εις/τον τόπον αυτής, ό=
πως τρέφηται εκεί καιρόν και καιρούς και
ήμισυ καιρού από προσώπου/του όφεως.
και έβαλεν/ο όφις εκ/του στόματος αυτού
οπίσω/της γυναικός ύδωρ ως ποταμόν, ί=
να αυτήν ποταμοφόρητον ποιήση. και εβοή=
θησεν/η γη/τη γυναικί, και ήνοιξεν/η γη/το στό
μα αυτής, και κατέπιε/τον ποταμόν ον εβα
λεν/ο δράκων εκ/του στόματος αυτού. και
οργίσθη/ο δράκων επί/τη γυναικί, και απήλ
θε ποιήσαι πόλεμον μετά/των λοιπών/του
σπέρματος αυτής/των τηρούντων/τας εντο

magnꝰ rufus hñs capita ſeptē ⁊ cor=
nua decē: ⁊ in capitibꝰ ſuis ſeptem
diademata: ⁊ cauda eiꝰ trahebat terti
aꝫ partē ſtellarū celi: ⁊ miſit
eas in terrā. Et draco ſtetit ante
mulierem que erat paritura:
vt cū pepiſſet filium eiꝰ deuoraret.
Et pepit filiū maſculū q̇ recturꝰ erat
oēs gētes in virga ferrea. Et raptꝰ eſt
filius eius ad deum ⁊
ad thronū eius: ⁊ mulier fugit
in ſolitudinē vbi habebat locū paratū
a deo: vt ibi paſcāt
eam diebus mille ducētis ſexaginta.
Et factū eſt p̄liū magnū in celo.
Michael ⁊ angeli eius preliabantur
cum dracone: ⁊ draco pugnabat
⁊ angeli eius: ⁊ non valuerunt
neqꝫ locꝰ inuentꝰ eſt eoꝝ ampliꝰ in ce
lo. Et ꝓiectꝰ eſt draco ille magnꝰ ſer
pēs antiquꝰ q̇ vocať diabolus: ⁊ ſatha
nas q̇ ſeducit vniuerſū orbē ꝓiectꝰ ē
in terram: ⁊ angeli eius cum
illo miſſi ſūt. Et audiui vocē magnam
in celo dicenteꝫ. Nunc facta eſt
ſalus ⁊ virtus ⁊ regnū
dei noſtri ⁊ ptās chriſti
eiꝰ: q꞉ proiectꝰ eſt accuſator fratruꝫ
nr̄oꝝ: q̇ accuſabat illos ante ꝯſpectuꝫ
dei noſtri die ac nocte. Et ipſi
vicerunt eū propter ſanguinem agni:
⁊ propter verbum teſtimonij ſui:
⁊ nō dilexerunt animas ſuas vſqꝫ ad
mortē. Propterea letamini celi
et q̇ habitatis in eis. Ve terre ⁊
mari: q꞉ deſcēdit diabolus ad vos:
habens iram magnam ſciēs ꝙ modicū
tp̄s hꝫ. Et poſtquā vidit draco ꝙ ꝓ
iectꝰ eēt i terrā: ꝑſecutꝰ ē mulierē: q̄ pe
perit maſculū. Et date ſunt mulieri ale
due aq̇le magne vt volaret
in deſertū in locū ſuuꝫ: vbi
alitur per tempus ⁊ tempora ⁊
dimidium temporis a facie ſerpentis.
Et miſit ſerpens ex ore ſuo
poſt mulierē aquā tāq̄ flumen: vt
eā faceret trahi a flumine. Et adiuuit
terra mulierē: et aperuit os
ſuū: et abſorbuit flumē qd̓ miſit
draco de ore ſuo. Et
iratus eſt draco in mulierē: et abijt
facere prelium cum reliquis de
ſemine eius qui cuſtodiunt mandata

δάς του θεού, και εχόντων την μαρτυρίαν
του ιησού. και εστάθην επί την άμμον της θα
Και είδον εκ της θαλάσσης Ca. 13. λάσσης
θηρίον αναβαίνον έχον κέρατα δέκα και
κεφαλάς επτά, και επί των κεράτων αυτού
δέκα διαδήματα, και επί τας κεφαλάς αυ=
τού ονόματα βλασφημίας. και το θηρίον ο εί
δον ην όμοιον παρδάλει, και οι πόδες αυ=
τού ως άρκτου, και το στόμα αυτού ως
στόμα λέοντος. και έδωκεν αυτώ ο δράκων
την δύναμιν αυτού και τον θρόνον αυτού
και εξουσίαν μεγάλην. και μίαν εκ των κε
φαλών αυτού ωσεί εσφαγμένην εις θάνα=
τον, και η πληγή του θανάτου αυτού εθερα
πεύθη. και εθαύμασεν όλη η γη οπίσω του
θηρίου. και προσεκύνησαν τω δράκοντι τω
δεδωκότι την εξουσίαν τω θηρίω και προσε
κύνησαν τω θηρίω, λέγοντες τις όμοιος τω
θηρίω, και τις δυνατός πολεμήσαι μετ αυ
τού. και εδόθη αυτώ στόμα λαλούν μεγά=
λα και βλασφημίαν, και εδόθη αυτώ εξου=
σία πόλεμον ποιήσαι μήνας τεσσάρακοντα
δύο. και ήνοιξε το στόμα αυτού εις βλασ
φημίαν προς τον θεόν βλασφημήσαι το όνο
μα αυτού και την σκηνήν αυτού και τους εν τω
ουρανώ σκηνούντας. και εδόθη αυτώ ποιή
σαι πόλεμον μετά των αγίων και νικήσαι αυ
τούς. και εδόθη αυτώ εξουσία επί πάσαν φυ
λήν και γλώσσαν και έθνος, και προσκυνή=
σουσιν αυτώ πάντες οι κατοικούντες επί της
γης, ων ου γέγραπται το όνομα εν τω βι=
βλίω της ζωής του αρνίου του εσφαγμένου
από καταβολής κόσμου. είτις έχει ους ακου
σάτω. είτις έχει αιχμαλωσίαν υπάγει, εί=
τις εν μαχαίρα αποκτενεί, δει αυτόν εν μα=
χαίρα αποκτανθήναι. ώδε εστίν η υπομονή,
και η πίστις των αγίων. και είδον άλλο θη
ρίον αναβαίνον εκ της γης, και είχε κέρατα
δύο όμοια αρνίω. και ελάλει ως δράκων.
και την εξουσίαν του πρώτου θηρίου πά=
σαν ποιεί ενώπιον αυτού, και εποίει την γην
και τους εν αυτή κατοικούντας ίνα προσ=
κυνήσωσι το θηρίον το πρώτον, ου εθερα=
πεύθη η πληγή του θανάτου αυτού. και
ποιεί σημεία μεγάλα και πυρ, ίνα εκ του
ουρανού καταβαίνη επί την γην ενώπιον
των ανθρώπων. και πλανά τους εμούς τους
κατοικούντας επί της γης διά τα σημεία, α
εδόθη αυτώ ποιήσαι ενώπιον του θηρίου, λέ
γων τοις κατοικούσιν επί της γης ποιήσαι ει
κόνα τω θηρίω, ο είχε την πληγήν της
μαχαίρας, και έζησε. και εδόθη αυτώ
πνεύμα δούναι τη εικόνι του θηρίου,

dei: ⁊ habent testimonium
iesu xpi: et steti sup arenã maris A
Et vidi de mari Cap. 13.
bestiã ascẽdentẽ hñtẽ capi=
ta septẽ ⁊ cornua decẽ: ⁊ sup cornua e
ius decẽ diademata: ⁊ super capita eius
noia blasphemie. Et bestia quã vidi
similis erat pardo: ⁊ pedes eius
sicut pedes vrsi: ⁊ os eius sicut
os leonis. Et dedit illi draco
virtutem suam
⁊ ptãtẽ magnã. Et vidi vnũ de capi
tibus suis quasi occisum in mortẽ:
⁊ plaga mortis eius curata est.
Et admirata est vniuersa terra post
bestiam. Et adorauerunt draconẽ:
q dedit potestatẽ bestie: ⁊ adorauerũt
bestiam dicentes. Quis similis
bestie ⁊ quis poterit pugnare cum ea?
Et datũ est ei os loquens magna B
⁊ blasphemias: ⁊ data est ei potestas
facere bellum menses quadraginta
duos. Et aperuit os suũ in blasphemi
as ad deũ: blasphemare nomen
eius ⁊ tabernaculũ eius ⁊ eos qui in
celo hitãt. Et datũ ẽ illi bellũ facere
cum sanctis: ⁊ vincere eos.
Et data ẽ illi ptãs in omnẽ tribũ ⁊ po
pulum ⁊ linguã ⁊ gentẽ: ⁊ adorauerũt
eã omnes qui inhabitabant
terrã: quorũ nõ sũt scripta noia in libro J.20.d
vite agni qui occisus est Phil.4.a.
ab origine mundi. Si qs hz aurẽ audi C
at. Qui in captiuitatẽ duxerit in captiuita
tẽ vadet: q in gladio occiderit opz eũ gla Mat.26.e.
dio occidi. Hic est patientia Gene.9.a
⁊ fides sctõrũ. Et vidi aliam bestiam
ascendentẽ de terra: ⁊ habebat cor=
nua duo silia agni. Et loqbat sicut dra
co. Et ptãtem prioris bestie omnem
faciebat in cõspectu ei9: ⁊ fecit terram
⁊ habitantes in ea adorare
bestiam primã: cuius curata est
plaga mortis. Et
fecit signa magna vt etiã ignẽ faceret d
celo descendere in terram in cõspectu
hominum. Et seduxit D
habitantes in terra pp signa que
data sũt illi facere in ɔspectu bestie: di
cens hitantib9 in terra vt faciãt imaginẽ
bestie que habet plagam
gladij: ⁊ vixit. Et datum est illi vt
daret spiritum imagini bestie:

καὶ ἵνα λαλήσῃ εἰκὼν/τοῦ θηρίου, καὶ ποιεῖ
/τοὺς μὴ προσκυνοῦντας/τὴν εἰκόνι/τοῦ θη=
ρίου ἵνα ἀποκτανθῶσι. καὶ ποιεῖ πάντας/τοὺς
μικροὺς καὶ/τοὺς μεγάλους καὶ/τοὺς πλου
σίους καὶ/τοὺς πτωχοὺς καὶ/τοὺς ἐλευθέ=
ρους καὶ/τοὺς δούλους ἵνα δώσιν αὐτοῖς
χαράγματα ἐπὶ/τῆς χειρὸς αὐτῶν/τῆς δε=
ξιᾶς, ἢ ἐπὶ/τῶν μετώπων αὐτῶν, καὶ ἵνα
μήτις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ/ὁ
ἔχων/τὸ χάραγμα ἢ/τὸ ὄνομα/τοῦ θηρίου,
ἢ/τὸν ἀριθμὸν/τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ὧδε
/ἡ σοφία ἐστίν./ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀ
ριθμὸν/τοῦ θηρίου. ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώ=
που ἐστί, καὶ/ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν ἑξακό=
σιοι ἑξήκοντα ἕξ. Cap.14

Καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ/τὸ
ὄρος σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσ
σαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι/τὸ
ὄνομα αὐτοῦ καὶ/τὸ ὄνομα/τοῦ πατρὸς αὐ
τοῦ γεγραμμένον ἐπὶ/τῶν μετώπων αὐτῶν.
καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ/τοῦ οὐρανοῦ ὡς φω
νὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον=
τῆς μεγάλης, καὶ/ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κι
θαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν/ταῖς κιθάραις αὐ
τῶν, καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον/τοῦ
θρόνου καὶ ἐνώπιον/τῶν τεσσάρων ζώων
καὶ/τῶν πρεσβυτέρων, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
μαθεῖν/τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ/αἱ ἑκατὸν τεσσαρά=
κοντα τέσσαρες χιλιάδες/οἱ ἠγορασμένοι ἀ=
πὸ/τῆς γῆς. οὗτοι εἰσὶν οἱ μετὰ γυναικῶν
οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗ
τοι εἰσὶν/οἱ ἀκολουθοῦντες/τῷ ἀρνίῳ ὅπου
γὰρ ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ὑπὸ ἰησοῦ ἠγοράσ
θησαν ἀπὸ/τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ/τῷ θεῷ
καὶ/τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν/τῷ στόματι αὐτῶν
οὐχ εὑρέθη ψεῦδος. ἄμωμοι γάρ εἰσι. καὶ
εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσου
ρανήματι ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγ
γελίσασθαι/τοὺς καθημένους ἐπὶ/τῆς γῆς καὶ
ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν
καὶ λαόν, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ. φοβήθη
τε/τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν ὅτι ἦλθεν/ἡ
ὥρα/τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε
/τῷ ποιήσαντι/τὸν οὐρανὸν καὶ/τὴν γῆν καὶ
/τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. καὶ ἄλ
λος ἄγγελος δεύτερος ἠκολούθησε λέγων.
ἔπεσεν ἔπεσε βαβυλὼν/ἡ μεγάλη, ἐκ/τοῦ οἴ
νου/τοῦ θυμοῦ/τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότι
κε πάντα/τὰ ἔθνη. καὶ ἄλλος ἄγγελος τρί
τος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ
μεγάλῃ. εἴτις προσκυνεῖ/τὸ θηρίον καὶ
/τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγ
μα ἐπὶ/τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ/τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ/τοῦ οἴνου/τοῦ

⁊ vt loquatur imago bestie: ⁊ faciet vt
quicūq; nō adorauerit imaginē bestie:
occidatur. Et faciet oēs
pusillos ⁊ magnos ⁊ diuites
⁊ pauperes et liberos
⁊ seruos habere
characterem in dextera manu
aut in frontibus suis: et
ne quis possit emere aut vendere: nisi
qui habeat characterem aut nomē bestie:
aut numerū nominis ei9. Hic
sapia ē. Qui h; itellectū cōputet nu=
merū bestie. Numerus enim hominis
est: ⁊ numer9 eius sexcenti sexaginta
sex. Cap.14.

Et vidi: ⁊ ecce agnus stabat supra
mōtē siō: ⁊ cū eo cētū quadragin
ta quattuor milia habentes
nomē ei9 et nomē patris eius
scriptum in frontibus suis.
Et audiui vocem de celo tanquam vocē
aquarū multarū ⁊ tanquam vocem tonitrui
magni: ⁊ vocē quā audiui sicut cithа
redorū citharizantiū in citharis suis:
⁊ cātabant quasi canticum nouū ante
sedē ⁊ ante quattuor animalia
⁊ seniores: ⁊ nemo poterat
discere canticū: nisi illa centum quadragi
ta quattuor milia qui empti sunt de
terra. Hi sunt qui cum mulieribus
non sūt coinquinati: virgines ei sūt. Hi
sequuntur agnū quocunq;
ierit. Hi empti sunt
ex omnibus primitie deo
⁊ agno: ⁊ in ore eorum
nō ē iuētū mēdaciū. Sine macula ei sūt
an thronū dei. Et vidi alterū angelū vo
lātē per mediū celū hntē euāgeliū eternū
vt euāgelizaret sedentibus sup terrā ⁊
sup oēz gentē ⁊ tribum ⁊ linguā
⁊ pplz: dicēs magna voce. Timete Ps.33
dnz: ⁊ date illi honorē: quia venit Ps.145. Act.14.
hora iudicij eius: ⁊ adorate
eū qui fecit celum ⁊ terram ⁊
mare ⁊ fontes aquarum. Et alius
angelus secutus est dicens.
Cecidit cecidit babylō illa magna: que a Infra 18.a. Iere.51 Esaie.21.
vino ire fornicatiōis sue potauit
omnes gentes. Et terti9 āgel9
secut9 est illos dicēs voce
magna. Si quis adorauerit bestiam et
imaginē ei9: ⁊ acceperit characterem
in fronte sua aut in manu
sua: hic bibet de vino

θυμού/Του θεού/Του κεκερασμένου ακρά=
του εμ/Τω ϖοτηρίω, Της οργής αυτού, και
βασαμισθήσεται εμ ϖυρί και θείω εμώϖιομ
/Τωμ αγίωμ αγγέλωμ και εμώπιομ/Του αρ=
μίου. και/ο καπμός/Του βασαμισμού αυτωμ
εις αιώμας αιώμωμ αμαβαίμει και ουκ έχου
σιμ αμάπαυσιμ ημέρας και μυκτός/οι ϖροσ=
κυμούμτες/Το θηρίομ και/Τημ εικόμα αυτού,
και ειτις λαμβάμει/Το χάραγμα/Του ομόμα
τος αυτού. ώΔε υπομομή/Τωμ αγίωμ εστίμ,
ώΔε/οι Τηρούμτες/Τας εμτολάς/Του θεού
και/Τημ ϖίστιμ/Του ιησού, και ήκουσα φω
μής εκ/Του ουραμού λεγούσης μοι. γράψομ
μακάριοι/οι μεκροί/οι εμ κυρίω αποθμήσκομ
τες. αϖάρτι λέγει μαι/Το πμεύμα ίμα αμα=
παύσωμται εκ/Τωμ κόπωμ αυτώμ. /Τα Δε έρ
γα αυτώμ ακολουθεί μετ αυτώμ. και εί=
Δομ, και ιΔού μεφέλη λευκή, και επί/Τημ με
φέλημ καθήμεμος όμοιος υιώ αμθρώπου, έ
χωμ επί/Της κεφαλής αυτού στέφαμομ χρυ
σούμ, και εμ/Τη χειρί αυτού Δρέπαμομ οξύ,
και άλλος άγγελος εξήλθεμ εκ/Του μαού
κράζωμ εμ φωμή μεγάλη/Τω καθημέμω επί
/Της μεφέλης. ϖέμψομ/Το Δρέπαμομ σου
και θέρισομ, ότι ήλθεμ/η ώρα/Του θερίσαι,
ότι εξηράμθη/ο θερισμός/Της γης. και έβαλεμ
/ο καθήμεμος επί/Τημ μεφέλημ/Το Δρέπαμομ
αυτού επί/Τημ γημ, και εθερίσθη/η γη. και
άλλος άγγελος εξήλθεμ εκ/Του μαού/Του
εμ/Τω ουραμώ, έχωμ και αυτός Δρέπαμομ ο
ξύ. και άλλος άγγελος εξήλθεμ εκ/Του θυ=
σιαστηρίου, έχωμ εξουσίαμ εϖί/Του πυρός,
και εφώμησε κραυγή μεγάλη/Τω έχομτι/Το
Δρέπαμομ/Το οξύ, λέγωμ. ϖέμψομ σου/Το
Δρέπαμομ/Το οξύ, και Τρύγησομ/Τους βό=
τρυας/Της αμπέλου/της γης, ότι ήκμασαμ/αι
σταφυλαί αυτής. και έβαλεμ/ο άγγελος
/το Δρέπαμομ αυτού εις/τημ γημ, και ετρύ
γησε/τημ άμϖελομ/της γης, και έβαλεμ εις
/τημ λημόμ/του θυμού/Του θεού/τομ μέγαμ.
και επατήθη/η λημός έξωθεμ/της ϖόλεως,
και εξήλθεμ αίμα εκ/Της λημού άχρι/Τωμ χα
λιμώμ/τωμ ίππωμ από σταΔίωμ χιλίωμ εξα
κοσίωμ.

Cap.15.

Και είΔομ άλλο σημείομ εμ/τω ουραμώ
μέγα και θαυμαστόμ, αγγέλους επτά
έχομτας ϖληγάς εϖτά/τας εσχάτας, ότι
εμ αυταίς ετελέσθη/ο θυμός/του θεού. και
είΔομ ως θάλασσαμ υελίμημ ϖυρί μεμιγμέ
μημ, και/τους μικώμτας εκ/του θηρίου και εκ
/της εικόμος αυτού και εκ/του αριθμού
/του ομόματος αυτού, εστώτας επί/τημ θά
λασσαμ/τημ υελίμημ, έχομτας κιθάρας/του
θεού, και άΔουσι/Τημ ωΔήμ μωϋσέος/Του

ire dei qd mixtum est mero
in calice ire ipsius: et
cruciabitur igne et sulphure in cōspectu
angelorū sanctorum ⁊ añ cōspectū agni. C
Et fumus tormentorum eorum supra.9.a.
descendet in secula seculorum: nec habēt et.j.19.a.
requiē die, ac nocte qui adorauerunt
bestiam et imaginem eius:
⁊ si quis acceperit characterem nominis
eius. Hic patientia sanctorum est:
qui custodiunt mandata dei
⁊ fidem iesu. Et audiui vocem
de celo dicentem mihi. Scribe
beati mortui qui in domino moriuntur.
Amodo iam dicit spiritus vt requiescāt
a laboribus suis. Opera enim
illorum sequuntur illos. Et vidi:
⁊ ecce nubē candidam: et super nubem
sedentem similem filio hois: habentem
in capite suo coronam auream:
et in manu sua falcem acutam.
Et alius angelus exiuit de templo
clamās voce magna ad sedentem super
nubem. Mitte falcem tuam D
⁊ mete: qr venit hora vt metatur:
qm aruit messis terre. Et misit
qui sedebat super nubem falcem
suam in terram et messuit eam. Et
alius angelus exiuit de templo: qd est
in celo: habens et ipse falcem acutā.
Et alius angelus exiuit de altari:
qui habebat potestatem supra ignem:
⁊ clamauit voce magna ad eum q habe
bat falcem acutam dicens. Mitte falcē
tuā acutā ⁊ vindemia botros
vinee terre: quoniam mature sunt
vue eius. Et misit angelus
falcē suā acutā in terram: ⁊ vindemiauit
vineā terre: ⁊ misit in
lacū ire dei magnū.
Et calcatus est lacus extra ciuitatē:
et exiuit sanguis de lacu vsq ad frenos
equorum per stadia mille sexcenta.

Cap.15.

Et vidi aliud signum in celo A
magnū ⁊ mirabile: angelos septē
hñtes plagas septē nouissimas: quoniā
in illis consūmata est ira dei. Et
vidi tanq̄ mare vitreū mixtū
igne: ⁊ eos qui vicerunt bestiam et
imaginē eius: ⁊ numerū
nois eius stantes supra mare
vitreum habentes citharas
dei: ⁊ cantantes canticum moysi

λούλου/Του θεού και/Τημ ωλήμ/Του αρμί
ου, λέγομτες. μεγάλα και θαυμαστά/Τα έρ
γα σου κύριε/ο θεός/ο παμτοκράτωρ, λίκαιαι
και αληθιμαί/αι ολοί σου/ο Βασιλεύς/Τωμ
εθμώμ. Τις ου μη φοβηθή σε κύριε, και λο
ξάση/Το όμομα σου, ότι μόμος άγιος ει, ότι
ωάμτα/Τα έθμη ήξουσι και προσκυμήσουσιμ
εμώπιομ σου, ότι/Τα λικαιώματα σου εφα=
μερώθησαμ. και μετά Ταύτα είλομ και ημοί=
γη/ο μαός/Της σκημής/Του μαρτυρίου εμ/Τω
ουραμώ. και εξήλθομ/οι επτά άγγελοι/οι έ=
χομτες/Τας επτά πληγάς εκ/Του ουραμού, οι
ήσαμ εμλελυμέμοι λίμομ και καθαρόμ και
λαμπρόμ, και ωεριεσζωσμέμοι περί/Τα στή
θη ζώμας χρυσάς, και εμ εκ/Τωμ Τεσσάρωμ ζώ
ωμ έλωκε/Τοις εωτά αγγέλοις εωτά φιά=
λας χρυσάς γεμούσας/Του θυμού/Του θε=
ού/Του ζώμτος εις/Τους αιώμας/Τωμ αιώμωμ.
και εγεμίσθη/ο μαός καπμού εκ/Της λόξης
/Του θεού και εκ/Της λυμάμεως αυτού, και
ουλείς ηλύματο εισελθείμ εις/τομ μαόμ άχρι
Τελεσθώσιμ/αι επτά ωληγαί/Τωμ αγγέλωμ.

Cap. 16.

Και ήκουσα φωμής μεγάλης εκ/Του μαού
λεγούσης/Τοις επτά αγγέλοις. υπάγε
τε εκχέατε/Τας φιάλας/Του θυμού/Του θεού
εις/Τημ γημ. και απήλθεμ/ο ωρώτος και εξέχεε
/Τημ φιάλημ αυτού εωί/Τημ γημ, και εγέμετο
έλκος κακόμ και ωομηρόμ εις/Τους αμθρώ=
πους/Τους έχομτας/Το χάραγμα/Του θηρίου
και/Τους ωροσκυμούμτας/Τη εικόμι αυτού.
και/ο λεύτερος άγγελος εξέχεε/Τημ φιάλημ
αυτού εις/Τημ θάλασσαμ, και εγέμετο αίμα
ως μεκρού, και ωάσα ψυχή ζώσα αωέθαμεμ
εμ/Τη θαλάσση. και/ο Τρίτος άγγελος εξέχεε
/Τημ φιάλημ αυτού εις/Τους ποταμούς και/Τας
ωηγάς/Τωμ υλάτωμ, και εγέμετο αίμα. και
ήκουσα/Του αγγέλου/Τωμ υλάτωμ λέγομ=
τος. λίκαιος ει/ο ωμ, και/ο ημ/ο όσιος, ότι
Ταύτα έκριμας, ότι αίμα αγίωμ και ωροφη=
τώμ εξέχεαμ, και αίμα αυτοίς έλωκας ωιείμ
άξιοι εισί. και ήκουσα εκ/Του θυσιαστηρίου λέ
γομτος. μαι κύριε/ο θεός/ο παμτοκράτωρ, α
ληθιμαί και λίκαιαι/αι κρίσεις σου. και/ο Τέταρ
τος άγγελος εξέχεε/Τημ φιάλημ αυτού εωί
/Τομ ήλιομ, και ελόθη αυτώ καυματίσαι/Τους
αμθρώωους εμ ωυρί. και εκαυματίσθησαμ
/οι άμθρωωοι καύμα μέγα, και εβλασφή=
μησαμ/οι άμθρωωοι/Το όμομα/Του θεού
/Του έχομτος/Τημ εξουσίαμ εωί/Τας πλη
γάς Ταύτας, και ου μετεμόησαμ λούμαι
αυτώ λόξαμ. και/ο ωέμωτος άγγελος
εξέχεε/Τημ φιάλημ αυτού εωί/Τομ θρόμομ
/Του θηρίου, και εγέμετο/η βασιλεία αυτού

serui dei et canticum agni
dicētes. Magna et mirabilia sūt opa
tua domine deus omnipotens: iuste
et vere sunt vie tue domine rex
seculoꝝ. Quis nō timebit te dn̄e et ma
gnificabit nomē tuū? Qꝛ solus pi9 es:
qm̄ oēs gentes veniēt et adorabunt
in ꝯspectu tuo: qm̄ iudicia tua manife
sta sūt. Et post hec vidi: et ecce aptū ē
templū tabernaculi testimonij in
celo. Et exierūt septē angeli habentes
septem plagas de templo
vestiti lino mundo et
candido: et precincti circa pectora
zonis aureis. Et vnū de q̄ttuoꝛ aīalib9
dedit septem angelis septem phialas
aureas plenas iracundie dei
viuentis in secula seculorum.
Et ipletū ē tēplū dei fumo a maiestate
dei et de virtute eius: et
nemo poterat introire in tēplum donec
ꝯsūmarent septē plage septē angelorū.

Cap. 16.

Et audiui vocē magnā de templo
dicentē septē angelis. Ite et
effundite septē phialas ire dei
in terrā. Et abijt pm9 angelus et effu=
dit phialā suā in terram: et factum est
vulnus seuū et pessimū in homines
qui habebāt characterem bestie [ei9.
et in eos q adorauerūt bestiā et imaginē
Et scd̄s angelus effudit phialam
suā in mare: et factus est sanguis
tāq̄ mortui: et oīs aīa viuēs mortua ē
in mari. Et tertius effudit
phialam suam super flumina et super
fontes aq̄ꝝ: et factus est sanguis. Et
audiui angelū aquarū dicentem.
Justus es dn̄e q es et q eras sctūs: q
hoc iudicasti: qꝛ sāguinē sctōꝝ et pphe
tarū effunderūt: et sāguinē eis dedisti bi
bere. Digni ei sūt. Et audiui de altari
dicētē. Etiā dn̄e deus oīpotens vera
et iusta iudicia tua. Et quartus
angelus effudit phialam suam in
solem et datū est illi estu affligere
hoīes et igni. Et estuauerunt
hoīes estu magno: et blasphemauerunt
nomen dei
habentis ptātē super has plagas:
neq̄ egerunt penitentiam vt darent
illi gloriam. Et quintus angelus
effudit phialam suam super sedem
bestie: et factum est regnum eius

εσκοτωμέμη, και εμασσσώμτο/Τας γλώσσας
αυτώμ εκ/Του πόμου, και εβλασφήμησαμ
/Τομ θεόμ/Του ουραμού εκ/Τωμ πόμωμ αυ
τώμ και εκ/Τωμ ελκώμ αυτώμ, και ου μετε
μόησαμ εκ/Τωμ έργωμ αυτώμ. και/ο έκτος
άγγελος εξέχεε/Τημ φιάλημ αυτού επί/Τομ
ποταμόμ/Τομ μέγαμ ευφράτημ, και εξη=
ράμθη/Το ύδωρ αυτού, ίμα ετοιμασθή/η ο=
δός/Τωμ βασιλέωμ/Τωμ από αματολώμ η=
λίου. και είδομ εκ/του στόματος/Του δρά
κομτος και εκ/Του στόματος/Του θηρίου και
εκ/Του στόματος/Του ψευδοπροφήτου
πμεύματα Τρία ακάθαρτα ως βάτραχοι.
εισί γαρ πμεύματα δαιμόμωμ ποιούμτα
σημεία, α εκπορεύεται επί/Τους βασιλείς
/της οικουμέμης όλης, συμαγαγείμ αυτούς
εις/Τομ πόλεμομ/Της ημέρας εκείμης/Της με
γάλης/Του θεού/Του παμτοκράτωρος. ιδού
έρχομαι ως κλέπτης. μακάριος/ο γρηγο=
ρώμ και Τηρώμ/Τα ιμάτια αυτού, ίμα μη
γυμμός περιπατή, και βλέπωσι/Τημ ασχη=
μοσύμημ αυτού. και συμήγαγεμ αυτούς
εις Τόπομ/Τομ καλούμεμομ εβραϊστί αρμα
γεδώμ. και/ο έβδομος άγγελος εξέχεε/Τημ
φιάλημ αυτού εις/Τομ αέρα, και εξήλθε φω
μή μεγάλη από/Του μαού/Του ουραμού α
πό/Του θρόμου λέγουσα. γέγομε. και εγέ
μομτο αστραπαί και βρομταί και φωμαί, και
σεισμός εγέμετο μέγας οίος ουκ εγέμετο
αφού/οι άμθρωποι εγέμομτο επί/Της γης
Τηλικούτος σεισμός ούτω μέγας. και εγέ
μετο/η πόλις/η μεγάλη εις Τρία μέρη, και
/αι πόλεις/Τωμ εθμώμ έπεσομ. και βαβυ=
λώμ/η μεγάλη εμμήσθη εμώπιομ/Του θεού,
δούμαι αυτή/Το ποτήριομ/Του οίμου/Του
θυμού/Της οργής αυτού. και πάσα μήσος
έφυγε, και όρη ουχ ευρέθησαμ. και χά=
λαζα μεγάλη ως Ταλαμτιαία καταβαίμει
εκ/Του ουραμού επί/Τους αμθρώπους, και
εβλασφήμησαμ/οι άμθρωποι/Τομ θεόμ εκ/Της
πληγής/Της χαλάζης, ότι μεγάλη εστίμ/η
πληγή αυτής σφόδρα. Cap. 17.

Και ήλθεμ εις εκ/Τωμ επτά αγγέλωμ/Τωμ
εχόμτωμ/Τας επτά φιάλας, και ελάλη=
σε μετ εμού λέγωμ. δεύρο δείξω σοι/Το
κρίμα/Της πόρμης/Της μεγάλης/Της καθημέ=
μης επί/Τωμ υδάτωμ/Τωμ πολλώμ, μεθ ης
επόρμευσαμ/οι βασιλείς/Της γης, και εμεθύ
σθησαμ/οι κατοικούμτες/Τημ γημ εκ/Του οίμου
/Της πορμείας αυΤής. και απήμεγκε με εισ έρη
μομ εμ πμεύματι και είδομ γυμαίκα καθημέμημ
επί θηρίομ κόκκιμομ γέμομ ομομάτωμ βλασ
φημίας, έχομ κεφαλάς επτά και κέρατα δε

tenebrosum: et commanducauerũt linguas
suas pre dolore: et blasphemauerunt
deum celi pre doloribus
et vulneribus suis: et nõ egerũt penitẽtiã
ex operibus suis. Et sextus C
angelus effudit phialam suam in
flumẽ illud magnũ eufratẽ: et siccauit
aquam eius: vt prepararetur via
regibus ab ortu solis.
Et vidi de ore draconis
et de ore bestie et
de ore pseudoprophete exire
spũs tres immũdos in modũ ranarum.
Sunt .n. spũs demoniorũ facientes
signa: et procedunt ad reges
totius terre congregare illos
in pliũ ad diẽ magnũ
omnipotentis dei. Ecce supra.3.a.
venio sicut fur. Beatus qui vigilat 1.The.5.a
et custodit vestimenta sua ne 2.Pe.3.c.
Mar.24.g
Luce.12.c.
nudus ambulet et videant turpitudinẽ 2.Co.5.a.
eius. Et congregauit illos
in locũ q vocat hebraice hermagedon.
Et septimus angelus effudit D
phialam suã in aerem: et exiuit vox
magna de templo a
throno dicens. Factum est. Et fctã sunt
fulgura et voces et tonitrua: et
terremotus factus est magnus qlis nũq fu
it ex quo homines fuerunt super terram
talis terremotus sic magnus. Et facta est
ciuitas magna in tres partes: et
ciuitates gentiũ ceciderunt. Et babylon
magna venit in memoriam ante deum:
dare illi calicem vini
indignatiõis ire eius. Et omnis insula
fugit: et montes non sunt iuẽti. Et grã
do magna sicut talentũ descendit
de celo in homines: et
blasphemauerunt homines deum ppter
plagã grãdinis: qm magna facta est
vehementer. Cap. 17

Et venit vnus de septẽ angelis A
q hẽbant septẽ phialas. Et locutus
ẽ mecum dicẽs. Veni et ostendã tibi
dãnationẽ meretricis magne que sedet
super aquas multas: cum qua
fornicati sunt reges terre: et inebriati sunt
qui inhabitant terram de vino
prostitutionis eius. Et abstulit me in
spũ i dsertũ. Et vidi mulierẽ sedẽtẽ sup
bestiã coccineã plenã noibus blasphemie:
hñtẽ capita septẽ et cornua decem.

κα. και/η γυνή ην περιβεβλημένη πορφύ=
ραν και κόκκινον, κεχρυσωμένη χρυσώ
και λίθω τιμίω και μαργαρίταις, έχουσα
χρυσούν ποτήριον εν/τη χειρί αυτής γέ=
μον βδελυγμάτων και/τα ακάθαρτα/της
πορνείας αυτής. και επί/το μέτωπον αυτής
όνομα γεγραμμένον μυστήριον, βαβυ=
λών/η μεγάλη/η μήτηρ/των πόρνων και
/των βδελυγμάτων/της γης. και είδον/την
γυναίκα μεθύουσαν εκ/του αίματος/των
αγίων και εκ/του αίματος/των μαρτύρων
ιησού. και εθαύμασα ιδών αυτήν θαύμα
μέγα, και είπε μοι/ο άγγελος. διατί εθαύ=
μασας. εγώ σοι ερώ/το μυστήριον/της γυ=
ναικός και/του θηρίου/του βαστάζοντος αυ
τήν/του έχοντος/τας επτά κεφαλάς και/τα
δέκα κερατα./το θηρίον ο είδες, ην και ουκ
εστί, και μέλλει αναβαίνειν εκ/της αβύσ=
σου, και εις απώλειαν υπάγειν, και θαυ=
μάσονται/οι κατοικούντες επί/της γης, ων
ου γέγραπται/τα ονόματα επί/το βιβλί=
ον/της ζωής από καταβολής κόσμου, βλέ=
ποντες/το θηρίον, ότι ην και ουκ εστί. και
παρέσται. ώδε/ο νούς/ο έχων σοφίαν./αι επ
τά κεφαλαί επτά όρη εισίν, όπου/η γυνή
κάθηται επ αυτών, και βασιλείς επτά ει=
σίν. /οι πέντε έπεσον,/ο εις εστίν, ο άλλος
ούπω ήλθε. και όταν έλθη, ολίγον αυ=
τόν δει μείναι. και/το θηρίον ο ην και
ουκ έστι, και αυτός όγδοος εστί, και
εκ/των επτά εστί, και εις απώλειαν υπά=
γει. και/τα δέκα κέρατα α είδες, δέκα βασι
λείς εισίν, οίτινες βασιλείαν ούπω έλαβον,
αλλ εξουσίαν ως βασιλείς μίαν ώραν λαμ
βάνουσι μετά/του θηρίου. ούτοι μίαν γνώ
μην έχουσι, και/την δύναμιν και/την εξου=
σίαν αυτών/τω θηρίω διδόασιν. ούτοι με
τά/του αρνίου πολεμήσουσι, και/το αρνί=
ον νικήσει αυτούς, ότι κύριος κυρίων εστί
και βασιλεύς βασιλέων, και/οι μετ αυτού
κλητοί και εκλεκτοί και πιστοί. και λέγει
μοι./τα ύδατα α είδες ου/η πόρνη κάθηται
λαοί και όχλοι εισί, και έθνη και γλώσ=
σαι, και/τα δέκα κέρατα α είδες και/το θη=
ρίον, ούτοι μισήσουσι/την πόρνην, και η=
ρημωμένην ποιήσουσιν αυτήν, και γυμνήν
ποιήσουσιν αυτήν, και/τας σάρκας αυτής
φάγονται, καί αυτήν κατακαύσουσιν εν πυ
ρί. ο γαρ θεός έδωκεν εις/τας καρδίας αυτών
ποιήσαι/την γνώμην αυτού, και ποιήσαι
γνώμην μίαν, και δούναι/την βασιλείαν αυ
τών/τω θηρίω, άχρι τελεσθήσονται/οι λόγοι

Et mulier erat circundata purpura
⁊ coccino ⁊ inaurata auro
⁊ lapide precioſo ⁊ margaritis: habens
poculum aureū in manu ſua plenum
abominatione ⁊ immundicia
fornicationis eius. Et in fronte eius
nomen ſcriptum myſteriū: babylon
magna mater fornicationum ⁊
abominationum terre. Et vidi
mulierem ebriam de ſanguine
ſctōꝝ ⁊ de ſanguine martyrum
ieſu. Et miratꝰ ſū cū viderē illā āmira=
tiōe magna: ⁊ dixit mihi āgelꝰ. Quare
miraris? Ego dicā tibi ſacramētū mu=
lieris ⁊ beſtie que portat eam:
que habet capita ſeptem et ⸢ non
cornua decē. Beſtia quā vidiſti fuit ⁊
eſt: ⁊ aſcenſura eſt de abyſſo:
⁊ in interitū ibit: ⁊ mirabuntur
inhabitantes terram quorum
non ſunt ſcripta nomina in libro
vite a conſtitutione mundi: videntes
beſtiam que erat ⁊ non eſt. Et
hic eſt ſenſus qui hꝫ ſapiaꝫ. Septeꝫ
capita ſeptem montes ſunt: ſuper quos
mulier ſedet: ⁊ reges ſeptem ſunt.
Quīqꝫ ceciderūt: vnus eſt: et alius
nōdū venit. Et cū venerit opꝫ illū breue
tp̄s manere. Et beſtia que erat ⁊
non eſt: ⁊ ipſa octaua eſt: et
de ſeptem eſt: et in interitum vadet.
Et decē cornua q̄ vidiſti: decem reges
ſunt: qui regnum nondum acceperunt
ſꝫ ptātē tanq̄ reges vna hora accipient
poſt beſtiam. Hi vnū conſilium
habent: ⁊ virtutem et poteſtatem
ſuam beſtie tradent. Hi cum
agno pugnabunt: et agnus
vincet illos: qm̄ dn̄s dn̄orum eſt
⁊ rex regū: et qui cum illo ſunt
vocati ⁊ electi ⁊ fideles. Et dixit
mihi. Aq̄s q̄s vidiſti vbi meretrix ſedet:
populi ſunt ⁊ gentes et lingue:
⁊ decē cornua que vidiſti in beſtia:
hi odient fornicariam: et deſolatam
facient illam et nudam:
et carnes eius
manducabunt: ⁊ ipſaꝫ igni cōcremabūt.
Deus ei dedit in corda eorum
vt faciant qđ placitum eſt illi:
vt dent regnum ſuum
beſtie: donec conſummentur verba

J.19.c.
1.Thi.6

του θεοῦ καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Cap.18.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ, λέγων. ἔπεσεν ἔπεσε βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ὅτι ἐκ τοῦ θυμοῦ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν. καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, ἐξέλθετε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε, ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν αὐτῆς ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ, ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν ὑμῖν, καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ὅσα ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν, ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. καὶ κλαύσουσι καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες. οὐαὶ οὐαὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου καὶ βύσσου καὶ πορφυροῦ καὶ σηρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κινάμωμον καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον καὶ λίβανον, καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον

dei. Et mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum super reges terre. Cap.18.

A

Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam: et terra illuminata est a gloria eius. Et exclamavit in fortitudine dicens. Cecidit cecidit babylon magna et facta est habitatio demoniorum et custodia omnis spiritus immundi: et custodia omnis volucris immunde et odibilis: quia de vino ire fornicationis eius biberunt omnes gentes. Et reges terre cum illa fornicati sunt: et mercatores terre de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et audivi aliam vocem de celo dicentem.

Supra.14.b Hie.51.a Esa.21.c.

B

Exite de illa populus meus: et ne participes sitis delictorum eius: et de plagis eius non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata eius usque ad celum: et recordatus est dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate duplicia secundum opera eius. In poculo quo miscuit vobis: miscete illi duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis fuit: tantum date illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit. Sedeo regina: et vidua non sum: et luctum non videbo.

Esa.47.a.

C

Ideo in una die venient plage eius: mors et luctus et fames: et igne comburetur: quia fortis est dominus deus qui iudicavit illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt: cum viderint fumum incendii eius: longe stantes propter timorem tormentorum eius: dicentes. Ve ve civitas illa magna babylon civitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum.

Jere.51.b.

Et negociatores terre flebunt et lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius: merces auri et argenti et lapidis preciosi et margarite et

D

byssi et purpure et serici et coccini: et omne lignum thyinum: et omnia vasa eboris de lapide precioso et eramento et ferro et odoramentorum marmore: et cinamomum et amomum et unguenti et thuris et vini et olei et simile et tritici

και κτήνη και πρόβατα και ίππων και ραί-
δων και σωμάτων και ψυχάς ανθρώπων.
και/η οπώρα/της επιθυμίας/της ψυχής σου
απήλθεν από σου, και πάντα/τα λιπαρά και
/τα λαμπρά απώλοντο από σου, και ουκέτι
ου μή ευρήσεις αυτά. /οι έμποροι τούτων
/οι πλουτήσαντες απ' αυτής από μακρόθεν
στήσονται διά/τον φόβον/του βασανισμού
αυτής, κλαίοντες και πενθούντες και λέγον
τες ουαί ουαί/η πόλις/η μεγάλη/η περιβεβλη
μένη βύσσινον και πορφυρούν και κόκκινον,
και κεχρυσωμένη εν χρυσώ και λίθω τιμίω
και μαργαρίταις, ότι μιά ώρα ηρημώθη/ο
τοσούτος πλούτος. και πας κυβερνήτης και
πας/ο επί/των πλοίων πλέων και ναύται
και όσοι/την θάλασσαν εργάζονται, από μα
κρόθεν έστησαν, και έκραζον βλέποντες/τον
καπνόν/της πυρώσεως αυτής, λέγοντες. τίς
ομοία/τη πόλει/τη μεγάλη. και έβαλον χούν
επί/τας κεφαλάς αυτών, και έκραζον κλαίον
τες και πενθούντες και λέγοντες. ουαί ουαί
/η πόλις/η μεγάλη εν η επλούτησαν πάντες
/οι έχοντες/τα πλοία εν/τη θαλάσση εκ/της
τιμιότητος αυτής, ότι μιά ώρα ηρημώθη. ευ
φραίνου επ' αυτή ουρανέ και/οι άγιοι και/οι
απόστολοι και/οι προφήται, ότι έκρινεν/ο θε
ός/το κρίμα υμών εξ αυτής. και ήρεν εις άγ
γελος ισχυρός λίθον ως μύλον μέγαν, και
έβαλεν εις/την θάλασσαν λέγων. ούτως ορ
μήματι βληθήσεται βαβυλών/η μεγάλη πό
λις, και ου μή ευρέθη έτι. και φωνή κιθαρω
δών και μουσικών και αυλητών και σαλπι
στών ου μή ακουσθή εν σοι έτι, και πας τε
χνίτης πάσης τέχνης ου μή ευρεθή εν σοι έτι,
και φωνή μύλου ου μή ακουσθή εν σοι έτι,
και φώς λύχνου ου μή φανή εν σοι έτι, και
φωνή νυμφίου και νύμφης ου μή ακουσθή
εν σοι έτι, ότι/οι έμποροι σου ήσαν/οι μεγισ
τάνες/της γης, ότι εν/τη φαρμακεία σου επλα
νήθησαν πάντα/τα έθνη. και εν αυτή αίματα
προφητών και αγίων ευρέθη και πάντων
/των εσφαγμένων επί/της γης. Cap.19.

Και μετά ταύτα ήκουσα ως φωνήν όχλου
πολλού μεγάλην εν/τω ουρανώ λε-
γόντων αλληλούϊα. /η σωτηρία και/η δύνα-
μις και/η δόξα/του θεού ημών, ότι αληθιναί
και δίκαιαι/αι κρίσεις αυτού, ότι έκρινε/την
πόρνην/την μεγάλην, ήτις διέφθειρε/την γην
εν/τη πορνεία αυτής, και εξεδίκησε/το αίμα
/των δούλων αυτού εκ χειρός αυτής. και
δεύτερον είρηκεν αλληλούϊα. και/ο καπνός
αυτής αναβαίνει εις/τους αιώνας/των αιώ-
νων. και έπεσον/οι πρεσβύτεροι/οι εικοσιτέ

⁊ iumētoꝝ ⁊ ouiū ⁊ equoꝝ ⁊ rhedaruꝫ
⁊ mancipiorum ⁊ animarum hominū.
Et poma desiderij anime tue
discesserunt a te: ⁊ oīa pinguia ⁊
p̄clara perierūt a te: ⁊ ampli⁹ illa iam
non inuenient mercatores hominum.
Qui diuites facti sunt: ab ea longe
stabunt propter timorem tormentorum
eius: flentes ac lugentes ⁊ dicentes.
Ue ve ciuitas illa magna q̄ amicta e- Hie.51.
rat bysso ⁊ purpura ⁊ cocco:
⁊ deaurata ē auro ⁊ lapide precioso
⁊ margaritis: qm̄ vna hora destitute sūt
tāte diuitie. Et oīs gubernator ⁊
oēs qui in lacum nauigant ⁊ naute
⁊ qui in mari operantur: longe
steterūt: ⁊ clamauerunt videntes
locum incendij eius: dicentes. Que
similis ciuitati huic magne? Et miserūt pul
uerē sup̄ capita sua: et clamauerūt flē
tes ⁊ lugentes: dicentes. Ue ve sunt oēs
ciuitas illa magna: in q̄ diuites facti
q̄ hēbant naues in mari de
p̄cijs ei⁹: qm̄ vna hora desolata ē. E-
xulta sup̄ eā celū ⁊ sancti
apl'i ⁊ prophete: qm̄ iudicauit deus
iudiciū vr̄ꝫ de illa. Et sustulit vn⁹ āge
lus fortis lapidē q̄si molarē magnū: et
misit in mare dicens. Hoc impetu Jere.51.
mittetur babylon ciuitas illa magna:
⁊ vltra iā non īuenietur. Et vox citha
redoꝝ ⁊ musicoꝝ ⁊ tibia canentiū
⁊ tuba nō audiet̃ i te ampli⁹: ⁊ oīs ar
tifex oīs artis nō inueniet̃ in te āpli⁹:
⁊ vox mole nō audiet̃ i te ampli⁹.
Et lux lucerne nō lucebit i te āpli⁹: ⁊
vox sponsi ⁊ sponse non audietur
adhuc i te: q2 mercatores tui erāt p̄nci
pes terre: q2 in veneficijs tuis errauerūt
oēs gētes: ⁊ in ea sanguis
ꝓphetaꝝ ⁊ sctōꝝ inuentus est: ⁊ oīm
qui interfecti sunt in terra. Cap.19

POst hec audiui q̄si vocē magnā tu
baꝝ multaꝝ in celo dicentium
alleluia. Salus ⁊ virtus ⁊ gloria
dei nostri: q2 vera
⁊ iusta iudicia sūt ei⁹: qui iudicauit de
meretrice magna q̄ corrupit terram sup.6.c.
i ꝓstitutiōe sua: ⁊ vindicauit sanguinē
seruoꝝ suoꝝ de manib⁹ eius. Et
iterum dixerunt alleluia. Et fumus supra.9.a. et.14.c.
eius ascendit in secula seculorum.
Et ceciderunt seniores vigintiquatuor

σσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνη
σαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου
λέγοντες ἀμὴν ἀλληλούια. καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ
θρόνου ἐξῆλθε λέγουσα. αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡ
μῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ οἱ φοβού
μενοι αὐτὸν οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. καὶ ἤ
κουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φω
νὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βρον=
τῶν ἰσχυρῶν λεγόντων ἀλληλούια, ὅτι ἐβα
σίλευσε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ.
χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν
τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρ
νίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν.
καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον
λαμπρὸν καὶ καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ
δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστί. καὶ λέγει μοι.
γράψον. μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ
γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι
οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοί εἰσι τοῦ θεοῦ. καὶ
ἔπεσον ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προ
σκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι. ὅρα μή. σύν
δουλός σου εἰμί, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσ
κύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ ἰησοῦ ἐστὶ τὸ
πνεῦμα τῆς προφητείας. καὶ εἶδον τὸν οὐ=
ρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός,
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενος πισ=
τὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυ=
ρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα
πολλά, ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνο
μα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐ=
τός, καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον
αἵματι, καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ λό=
γος τοῦ θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ
οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευ=
κοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν
καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομ
φαία δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ
τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβ
δῳ σιδηρᾷ καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴ
νου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παν
τοκράτορος, καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ
τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον. βα=
σιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων. καὶ εἶ
δον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔ
κραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέ
οις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι. δεῦτε
συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ
ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας
χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρ
κας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽ αὐτῶν, καὶ
σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων

et quattuor animalia: et adorauerunt
deum sedentem super thronum
dicentes amen alleluia. Et vox de
throno exiuit dicens. Laudem dicite deo
nostro omnes sancti eius et qui timetis
eum pusilli et magni. Et audiui
quasi vocem tube magne et sicut vocem
aquarum multarum: et sicut vocem tonitruorum
magnorum dicentium alleluia: quoniam regnauit
dominus deus noster omnipotens.
Gaudeamus et exultemus et demus B
gloriam ei: quia venerunt nuptie agni:
et uxor eius preparauit se.
Et datum est illi vt cooperiat se byssino
splendenti et candido. Byssinum enim
iustificationes sunt sanctorum. Et dixit mihi.
Scribe. Beati qui ad cenam Mat.22.a.
nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit mi= Luce.14.d
hi. Hec verba dei vera sunt. Et
cecidi ad pedes eius vt adorarem
eum. Et dixit mihi. Vide ne feceris: con Infra.22.b.
seruus tuus sum: et fratrum tuorum
habentium testimonium iesu. Deum ado
ra. Testimonium enim est
spiritus prophetie. Et vidi celum
apertum: et ecce equus albus:
et qui sedebat super eum vocabatur fidelis
et verax: et cum iustitia iudicat et C
pugnat. Oculi autem eius sicut flamma ignis: supra.1.c.et
et in capite eius diademata 2.c.
multa: habens nomen
scriptum quod nemo nouit nisi ipse.
Et vestitus erat veste aspersa Esa.63.a.
sanguine: et vocabatur nomen eius verbum
dei. Et exercitus qui sunt in
celo sequebantur eum in equis albis:
vestiti byssino albo et mundo:
et de ore eius procedit gladius ex supra.1.d.
vtraque parte acutus: vt in ipso percutiat
gentes: et ipse reget eas in virga Ps.2.
ferrea: et calcat torcular vini
furoris ire dei omnipotentis:
et habet in vestimento et in
femore suo scriptum. Rex 1.Thi.6.d
regum et dominus dominantium. Et vidi
vnum angelum stantem in sole: et clamauit
voce magna dicens omnibus auibus D
que volabant per medium celi. Venite et
congregamini ad cenam magnam:
vt manducetis carnes regum et carnes
tribunorum et carnes fortium: et carnes
equorum et sedentium in ipsis: et
carnes omnium liberorum et seruorum et

μικρῶν/τε καὶ μεγάλων. καὶ εἶδον/τὸ θηρί-
ον καὶ/τοὺς βασιλεῖς/τῆς γῆς καὶ/τὰ στρατεύ
ματα αὐτῶν συνηγμένα ϖοιῆσαι ϖόλεμον
μετά/τοῦ καθημένου ἐπί/τοῦ ἵππου καὶ με-
τά/τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη/τὸ
θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ/ὁ ψευδοπροφήτης/ὁ
ϖοιήσας/τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς
ἐϖλάνησε/τοὺς λαβόντας/τὸ χάραγμα/τοῦ
θηρίου καὶ/τοὺς ϖροσκυνοῦντας/τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν/οἱ δύο εἰς/τὴν λί
μνην/τοῦ πυρὸς/τὴν καιομένην ἐν θείῳ, καὶ/οἱ
λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν/τῇ ῥομφαίᾳ/τοῦ κα
θημένου ἐϖί/τοῦ ἵππου/τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ/τοῦ
στόματος αὐτοῦ, καὶ ϖάντα/τὰ ὄρνεα ἐ-
χορτάσθησαν ἐκ/τῶν σαρκῶν αὐτῶν. Cap.20.

Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ/τοῦ
οὐρανοῦ ἔχοντα/τὴν κλεῖν/τῆς ἀβύσ-
σου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην ἐπί/τὴν χεῖρα αὐ
τοῦ, καὶ ἐκράτησε/τὸν δράκοντα/τὸν ὄφιν/τὸν
ἀρχαῖον, ὅς ἐστὶ διάβολος καὶ/ὁ σατανᾶς/ὁ
ϖλανῶν/τὴν οἰκουμένην ὅλην, καὶ ἔδησεν
αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς/τὴν
ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισε καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω
αὐτοῦ, ἵνα μὴ ϖλανᾷ ἔτι/τὰ ἔθνη ἄχρι τε
λεσθῇ/τὰ χίλια ἔτη, καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐ
τὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον. καὶ εἶδον θρό
νους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδό
θη αὐτοῖς, καὶ/τὰς ψυχάς/τῶν ϖεπελεκισμέ
νων διά/τὴν μαρτυρίαν ἰησοῦ καὶ διά/τὸν
λόγον/τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνη
σαν/τῷ θηρίῳ οὔτε/τῇ εἰκόνι αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἔλαβον/τὸ χάραγμα ἐπὶ/τὸ μέτωπον αὐτῶν
καὶ ἐπί/τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ ἔζησαν καὶ ἐ-
βασίλευσαν μετά/τοῦ χριστοῦ χίλια ἔτη.
καὶ/οἱ λοιποί/τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι
τελεσθῇ/τὰ χίλια ἔτη. αὕτη/ἡ ἀνάστασις/ἡ
ϖρώτη. μακάριος καὶ ἅγιος/ὁ ἔχων μέρος
ἐν/τῇ ἀναστάσει/τῇ ϖρώτῃ. ἐπὶ τούτων/ὁ
δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔ
σονται ἱερεῖς/τοῦ θεοῦ καὶ/τοῦ χριστοῦ, καὶ
βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ χίλια ἔτη. καὶ ὅ
ταν τελεσθῇ/τὰ χίλια ἔτη λυθήσεται/ὁ σατα
νᾶς ἐκ/τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύσεται
ϖλανῆσαι/τὰ ἔθνη/τὰ ἐν/ταῖς τέσσαρσι γωνί
αις/τῆς γῆς/τὸν γωγ καὶ/τὸν μαγώγ, συνα-
γαγεῖν αὐτοὺς εἰς/τὸν πόλεμον, ὧν/ὁ ἀριθ
μὸς ὡς/ἡ ἄμμος/τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν
ἐϖί/τὸ ϖλάτος/τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν/τὴν
ϖαρεμβολήν/τῶν ἁγίων καὶ/τὴν ϖόλιν/τὴν
ἠγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ/τοῦ οὐρανοῦ
ἀϖό/τοῦ θεοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ
/ὁ διάβολος/ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς/τὴν
λίμνην/τοῦ ϖυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ/τὸ θη

pusillorum et magnorum. Et vidi bestiam
et reges terre et exercitus
eorum congregatos ad faciendum prelium
cum illo qui sedebat in equo et cum
exercitu eius. Et apprehensa est
bestia et cum ea pseudopropheta
qui fecit signa coram ipso quibus
seduxit eos qui acceperunt characterem
bestie: et qui adorauerunt imaginem
eius. Viui missi sunt hi duo in stagnum
ignis ardentis et sulphuris: et
ceteri occisi sunt in gladio sedentis
super equum qui procedit de
ore ipsius: et omnes aues saturate sunt
carnibus eorum. Cap.20

Et vidi angelum descendentem de
celo habentem clauem abyssi
et cathenam magnam in manu sua:
et apprehendit draconem serpentem
antiquum: qui est diabolus et sathanas:
et ligauit
eum per annos mille: et misit eum in
abyssum: et clausit et signauit super
illum vt non seducat amplius gentes donec con
summentur mille anni: et post hoc oportet il-
lum solui modico tempore. Et vidi sedes:
et sederunt super eas: et iudicium datum est
illis: et animas decollatorum
propter testimonium iesu et propter
verbum dei: et qui non adorauerunt
bestiam neque imaginem eius: nec
acceperunt characterem eius in frontibus
aut in manibus suis: et vixerunt et regna
uerunt cum christo mille annis.
Ceteri mortuorum non vixerunt donec
consummentur mille anni. Hec est resurrectio
prima. Beatus et sanctus qui habet partem
in resurrectione prima. In his
secunda mors non habet potestatem: sed erunt
sacerdotes dei et christi: et
regnabunt cum illo mille annis. Et cum
consummati fuerint mille anni: soluetur satha
nas de carcere suo: et exibit et
seducet gentes que sunt super quatuor angulos
terre gog et magog: et congregabit
eos in prelium: quorum numerus est
sicut arena maris. Et ascenderunt
super latitudinem terre: et circuierunt
castra sanctorum et ciuitatem
dilectam. Et descendit ignis a deo de celo
et deuorauit eos: et
diabolus qui seducebat eos missus est in
stagnum ignis et sulphuris: vbi et bestia

ρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν, καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτόν, οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικροὺς ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ βιβλία ἀνεῴχθησαν, καὶ ἄλλο βιβλίον ἀνεῴχθη ὅ ἐστι τῆς ζωῆς. καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκρούς, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴτις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Cap.21.

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν. ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ παρῆλθε, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης. ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν. καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος, οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον. καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου. ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει μοι. γράψον ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί εἰσι. καὶ εἶπέ μοι. γέγονα τὸ α καὶ τὸ ω, ἀρχὴ καὶ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα. καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ λέγων. δεῦρο δείξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ἀρνίου

⁊ pseudoprophete cruciabuntur die ac nocte in secula seculoꝝ. Et vidi thronū magnū cādidum: D
⁊ sedentem super eū: a cuius conspectu fugit terra ⁊ celū: et locus nō ē īuentus eis. Et vidi mortuos magnos ⁊ pusillos stantes in cōspectu throni: ⁊ libri aperti sūt: ⁊ ali⁹ liber apertus est qui est vite: ⁊ iudicati sunt mortui ex his q̄ scripta erāt in libris ſm opera ipoꝝ: ⁊ dedit mare mortuos qui in eo erant: ⁊ mors et infernus dederunt mortuos suos q̇ in ipsis erāt: ⁊ iudicatū ē de singulis ſm opa ipoꝝ: ⁊ īfernus ⁊ mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est mors secunda. Et qui non inuentus est supra.13.b.
in libro vite scriptus: missus est in stagnum ignis. Cap.21.

Et vidi celū nouū et terram nouā. A
Primū ei celum et prima Esa.65.c.
terra abijt: ⁊ mare iam non est. et.66.a 2.Pe.3.c.
Et ego iohānes vidi sctā ciuitatē hiɫrm nouam descendētē de celo a deo paratam: sicut sponsam ornatam viro suo. Et audiui vocem magnā de throno dicentem. Ecce tabernaculū dei cū hominibus: ⁊ hitabit cū eis: et ipsi populus ei⁹ erūt: ⁊ ipse deus cum eis erit eorū B
de⁹. Et absterget de⁹ oēz lachrymam ab supra.7.d. Esa.25.c
oculis eorum: et mors Jere.31.c.
vltra nō erit neqz luctus neqz clamor: neqz dolor erit vltra: quia prima abierūt. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce noua facio oīa. Et dixit mihi. Esaie.43.e
Scribe q2 hec ỽba fidelissima sunt ⁊ ve 2.Co.5.d.
ra. Et dixit mihi. Factū est. Ego alpha ⁊ o: initiū et finis. Ego sitienti dabo de fonte aque vite gratis. Qui vicerit possidebit hec. Et ero Esa.43.c Hebre.8.d
illi de⁹: ⁊ ille erit mihi filius. C
Timidis āt et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idolatris et omnibus mendacibus: pars illorum erit in stagno ardēti igne et sulphure: quod est mors scda. Et venit vnus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis nouissimis: ⁊ locut⁹ ē mecū dicēs. Ueni et ostendā tibi sponsam vxorem agni.

και απήνεγκέ με εν πνεύματι επ' όρος μέ
γα και υψηλόν, και έδειξέ μοι την πόλιν την
μεγάλην αγίαν ιερουσαλήμ καταβαίνου
σαν εκ του ουρανού από του θεού, έχου=
σαν την δόξαν του θεού, ο φωστήρ αυτής
όμοιος λίθω τιμιωτάτω, ως λίθω ιάσπιδι
κρυσταλίζοντι έχουσαν τείχος μέγα και υ
ψηλόν έχουσαν πυλώνας δώδεκα, και επί
τοις πυλώσιν αγγέλους δώδεκα, και ο=
νόματα επιγεγραμμένα, α εστί των δώδε
κα φυλών των υιών ισραήλ. από ανατο=
λών πυλώνες τρείς, και από βορρά πυλώ
νες τρείς, και από νότου πυλώνες τρείς,
και από δυσμών πυλώνες τρείς. και το
τείχος της πόλεως έχον θεμελίους δώδε=
κα, και επ' αυτών δώδεκα ονόματα των δώ
δεκα αποστόλων του αρνίου. και ο λαλών
μετ' εμού είχε μέτρον κάλαμον χρυσούν,
ίνα μετρήση την πόλιν και τους πυλώ=
νας αυτής. και η πόλις τετράγωνος κείται,
και το μήκος αυτής όσον το πλάτος. και ε
μέτρησε την πόλιν τω καλάμω επί σταδί=
ους δώδεκα χιλιάδων δώδεκα το μήκος
και το πλάτος και το ύψος αυτής ίσα εσ
τί. και εμέτρησε το τείχος αυτής εκατόν
τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχών μέτρον
ανθρώπου, ο εστίν αγγέλου. και ην η εν
δόμησις του τείχους αυτής ιάσπις και η πό
λις χρυσίον καθαρόν, όμοιον υέλω καθαρώ
και οι θεμέλιοι του τείχους της πόλεως
παντί λίθω τιμίω κεκοσμημένοι. ο θεμέλι=
ος ο πρώτος ιάσπις, ο δεύτερος σάπφειρος
ο τρίτος χαλκηδών, ο τέταρτος σμάραγ=
δος, ο πέμπτος σαρδόνυξ, ο έκτος σάρδιος
ο έβδομος χρυσόλιθος, ο όγδοος βήρυλ
λος, ο ένατος τοπάζιον, ο δέκατος χρυσό
πρασος, ο ενδέκατος υακίνθινος, ο δωδέκα
τος αμέθυστος και οι δώδεκα πυλώνες δώ
δεκα μαργαρίται, ανά εις έκαστος των πυ
λώνων ην εξ ενός μαργαρίτου, και η πλα=
τεία της πόλεως χρυσίον καθαρόν ως ύε=
λος διαυγής. και ναόν ουκ είδον εν αυτή.
ο γαρ κύριος ο θεός ο παντοκράτωρ να
ός αυτής εστί και το αρνίον. και η πόλις
ου χρείαν έχει του ηλίου ουδέ της σελή=
νης ίνα φαίνωσιν εν αυτή. η γαρ δόξα του
θεού εφώτισεν αυτήν, και ο λύχνος αυτής
το αρνίον. και περιπατήσουσι τα έθνη διά
του φωτός αυτής. και οι βασιλείς της γης
φέρουσι την δόξαν και την τιμήν αυτών
εις αυτήν και οι πυλώνες αυτής ου μή κλει
σθώσιν ημέρας. νυξ γαρ ουκ έσται εκεί. και
οίσουσι την δόξαν και την τιμήν των εθνών

Et sustulit me in spiritu in mōtē ma=
gnū ⁊ altū: ⁊ ostendit mihi ciuitatem
sctām hierusalem descendentem
de celo habentem
claritatem dei: ⁊ lumen eius
sile lapidi precioso tanq̄ lapidi iaspidis
sicut crystallū. Et hēbat muꝝ magnū et
altū: habētē portas duodecim: ⁊ in
portis angelos duodecim: ⁊ nomina
inscripta que sunt nomina duodecim
tribuum filiorum israel. Ab oriente
porte tres: et ab aquilone porte
tres: ⁊ ab austro porte tres:
⁊ ab occasu porte tres: ⁊
murus ciuitatis hñs fūdamēta duodeci:
⁊ in ipsis duodeci nomina duodeciꝫ
apostolorum agni. Et qui loquebatur
mecū hēbat mēsurā arūdineam auream
vt metiretur ciuitatem et portas
ei⁹ ⁊ murū. Et ciuitas in q̄dro posita ē:
⁊ lōgitudo ei⁹ tāta ē q̄ta ⁊ latitudo. Et
mēsus est ciuitatē de arūdine aurea ꝑ sta
dia duodecim milia: ⁊ longitudo
et altitudo et latitudo ei⁹ eq̄lia sunt.
Et mensus est muros eius centum
q̄dragita q̄tuor cubitorum mensura
hominis que ē angeli. Et erat structura
muri eius ex lapide iaspide: ipsa vero ciui
tas aurū mūdū: simile vitro mundo:
⁊ fundamenta muri ciuitatis
oi lapide precioso ornata. Et fūdamētum
primum iaspis: secundum saphirus:
tertiū calcedoneus: quartū smaragdus:
quintum sardonyx: sextum sardius:
septimū chrysolithus: octauū beryllus:
nonū topazius: decimū chrysoprassus:
vndecimū hyacinthus: duodecimuꝫ
amethyst⁹. Et duodeci porte: duodeci
margarite sūt ꝑ singulas. Et singule por
te erāt ex singulis margaritis: ⁊ platea
ciuitatis auꝝ munduꝫ tanquaꝫ vitrum
ꝑlucidū. Et tēpluꝫ nō vidi in ea.
Dñs eniꝫ deus oṗs templuꝫ
illius est ⁊ agnus. Et ciuitas Esa.60.
non eget sole neqꝫ luna
vt luceant in ea. Naꝫ claritas
dei illuminauit eā: et lucerna eius est
agnus. Et ambulabunt gentes in
lumine eius. Et reges terre
afferent gloriaꝫ suaꝫ et honoreꝫ
in illā. Et porte eius non claudentur Esa.60.
per diē. Nox eniꝫ non erit illic. Et
afferent glīam ⁊ honorem gentium

εις αυτήν, και ου μή εισέλθη εις αυτήν παν
κοινόν και ποιούν βδέλυγμα και ψεύδος ει
μή οι γεγραμμένοι εν τω βιβλίω της ζωής
του αρνίου Cap.xxii.
Και έδειξέ μοι ποταμόν καθαρόν ύδατος
ζωής λαμπρόν ως κρύσταλλον εκπορευό
μενον εκ του θρόνου του θεού και του αρνί
ου. εν μέσω της πλατείας αυτής και του πο
ταμού εντεύθεν και εντεύθεν ξύλον ζωής ποι
ούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα έκαστον α
ποδιδούς τον καρπόν αυτού, και τα φύλλα
του ξύλου εις θεραπείαν των εθνών. και παν
κατάθεμα ουκ έσται εκεί, και ο θρόνος του θε
ού και του αρνίου εν αυτή έσται, και οι δού
λοι αυτού λατρεύσουσιν αυτώ. και όψον
ται το πρόσωπον αυτού και το όνομα αυτού
επί των μετώπων αυτών και νυξ ουκ έσται ε
κεί, και χρείαν ουκ έχουσι λύχνου και φω
τός ηλίου, ότι κύριος ο θεός φωτιεί αυτούς,
και βασιλεύσουσιν εις τους αιώνας των αι-
ώνων. και λέγει μοι. ούτοι οι λόγοι πιστοί
και αληθινοί. και κύριος ο θεός των πνευμά
των των ϖροφητών απέστειλε τον άγγελον
αυτού δείξαι τοις δούλοις αυτού α δει γενέσ
θαι εν τάχει. ιδού έρχομαι ταχύ. μακάριος
ο τηρών τους λόγους της προφητείας του
βιβλίου τούτου. καγώ ιωάννης ο ακούων
και βλέπων ταύτα. και ότε ήκουσα και έβλε
ψα έπεσον προσκυνήσαι έμπροσθεν των ϖο
δών του αγγέλου του δεικνύντος μοι ταύ
τα. και λέγει μοι. όρα μη. σύνδουλος σου
ειμί και των αδελφών σου των προφητών
των τηρούντων τους λόγους του βιβλίου
τούτου. τω θεώ ϖροσκύνησον. και λέγει
μοι. μη σφραγίσης τους λόγους της προφη
τείας του βιβλίου τούτου, ότι ο καιρός εγ
γύς εστί. ο αδικών αδικησάτω έτι, και ο ρυ
παρός ρυπαρευθήτω έτι. και ο δίκαιος δικαι
οσύνην ποιησάτω έτι, και ο άγιος αγιασθήτω
έτι. ιδού έρχομαι ταχύ, και ο μισθός μου
μετ' εμού, αποδούναι εκάστω ως το έργον έ
σται αυτού. εγώ το άλφα και το ω, αρχή και
τέλος, ο πρώτος και ο έσχατος. μακάριοι οι
ποιούντες τας εντολάς αυτού ίνα έσται η ε
ξουσία αυτών επί το ξύλον της ζωής, και τοις
πυλώσιν εισέλθωσιν εις την πόλιν. έξω οι κύ
νες και οι φαρμακοί και οι πόρνοι και οι φο
νείς και οι ειδωλολάτραι και πας φιλών
και ποιών ψεύδος. εγώ ιησούς έπεμψα τον
άγγελον μου μαρτυρήσαι υμίν ταύτα επί
ταις εκκλησίαις. εγώ ειμί η ρίζα και το γένος
του δαυίδ, ο αστήρ ο λαμπρός ο ϖρωϊ-
νός. και το πνεύμα και η νύμφη λέγουσιν έρ
χου, και ο ακούων ειϖάτω έρχου. και ο δι

in illam. Nō intrabit in eā aliqd
coinqnatū aut abominationē faciēs ⁊ mē
daciū: nisi q scripti sunt in libro vite
agni. Cap.xxii.
Et ostendit mihi fluuium aque A
viue splēdidū tanq̄ crystallū: pce
dentem de sede dei et agni.
In medio platee eiꝰ ⁊ ex vtraq; pte Galat.5.d.
fluminis lignum vite afferens Eze.47.c
fructꝰ duodeci: p mēses singulos reddēs
fructum suum: et folia
ligni ad sanitatē gentium. Et omne
maledictū nō erit amplius: sed sedes dei
⁊ agni in illa erunt: ⁊ serui
eius seruient illi. Et videbunt
faciem eius et nomen eius
in frontibꝰ eoꝝ. Et nox vltra nō erit: Esa.60.d.
⁊ nō egebūt luie lucerne: neq; lumine
solis: qm̄ dn̄s deus illuminabit illos:
⁊ regnabunt in secula seculorum.
Et dixit mihi. Hec verba fidelissima B
sunt ⁊ vera. Et dominꝰ deus spirituū
prophetarum misit angelum fieri
suum ostendere seruis suis que oportet
cito. Et ecce venio velociter. Beatus
qui custodit verba prophetie
libri huiꝰ. Et ego iohānes q audiui
⁊ vidi hec. Et postq̄ audissē ⁊ vidissē:
cecidi vt adorarem ante pedes
angeli qui mihi hec ostendebat.
Et dixit mihi. Uide ne feceris. Cōser supra.19.b
uus eni tuus sū ⁊ fratrū tuoꝝ pphetа
rū ⁊ eoꝝ q seruāt vba pphetie libri
huius. Deum adora. Et dixit C
mihi. Ne signaueris vba pphetie
libri huius. Tempus enim prope
est. Qui nocet noceat adhuc: ⁊ qui
i sordibꝰ ē sordescat adhuc. Et q iustꝰ 1.Joh.3.b
iustificet adhuc: ⁊ sctūs sanctificetur
adhuc. Ecce venio cito: ⁊ merces mea
mecū ē: reddere vnicuiq; sm opera
sua. Ego sū alpha ⁊ o: primus ⁊ no Esa.44.a.
uissimus: principium ⁊ finis. Beati supra.1.d.
q lauāt stolas suas i sāguie agni: vt sit
potestas eoꝝ in ligno vite: et
p portas intrēt ciuitatē. Foris canes
⁊ venefici ⁊ impudici ⁊ homicide
⁊ idolis seruiētes: ⁊ omnis qui amat
⁊ facit mēdaciū. Ego iesus misi D
angelū meū testificari vobis hec in
ecclesijs. Ego sum radix ⁊ genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus ⁊ sponsa dicunt veni.
Et q audit dicat veni. Et qui sitit Esa.55.a.

ψών ερχέσθω/ο θέλων λαβέτω ύδωρ ζωής δωρεάν. μαρτυρώ εγώ παντί ακούοντι/τους λόγους/της προφητείας/του βιβλίου τούτου εάν τις επιθή επ αυτά επιθήσαι επ αυτόν/ο θεός/τας επτά πληγάς/τας γεγραμμένας εν/τω βιβλίω τούτω. και εάν τις αφέλη από/των λόγων/του βιβλίου/της προφητείας ταύτης, αφέλοι/ο θεός/το μέρος αυτού από/του ξύλου/της ζωής και εκ/της πόλεως/της αγίας/των γεγραμμένων εν/τω βιβλίω τούτω. λέγει/ο μαρτυρών ταύτα ναι έρχομαι ταχύ, αμήν. ναι, έρχου κύριε ιησού./η χάρις/του κυρίου ιησού χριστού μετά πάντων/των αγίων. αμήν.

Τέλος/της αποκαλύψεως.

veniat: et qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor enim omni audienti verba prophetie libri huius. Si quis apposuerit ad hec: apponet deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetie huius: auferet deus partem eius de libro vite et de ciuitate scta et de his que scripta sunt in libro isto. Dicit qui testimonium phibet istorum. Etiam venio cito: amen. Veni dne iesu. Gratia dni nostri iesu christi cum omnibus vobis. Amen.

Explicit liber Apocalypsis.

Deo gratias.

Ad perpetuam laudem et gloriam dei et domini nostri iesu christi hoc sacrosanctum opus noui testamenti et libri vite grecis latinisque characteribus nouiter impressum atque studiosissime emendatum: felici fine absolutum est in hac preclarissima Cõplutensi vniuersitate: de mãdato et sumptibus Reuerendissimi in christo patris et illustrissimi dñi domini fratris Frãcisci Ximenez de Cisneros tituli sancte Balbine sancte Romane ecclie presbyteri Cardinalis hispanie Archiepi toletani et Hispaniarum primatis ac regnorum castelle archicãcellarij: industria et solertia honorabilis viri Arnaldi guilielmi de Brocario artis impressorie magistri. Anno domini Millesimo quingentesimo decimo quarto. Mensis ianuarij die decimo.

Δημητρίου Δουκᾶ τοῦ κρητός.

Εἰ πράξεις ὅσιαι ἀρετή τε βροτοὺς ἐς ὄλυμπον,
ἐς μακάρων χῶρον καὶ βίον οἶδεν ἄγειν,
ἀρχιερεὺς ξιμένης θεῖος πέλει. ἔργα γὰρ αὐτοῦ
ἥδε βίβλος. θνητοῖς ἄξια δῶρα τάδε.

Νικήτου τοῦ φαύστου.

Ζεὺς μακάρων κραντὼρ παμυπέρτατος οὐρανιώνων
ἑλλάδος ἧς γαίης πατρίδος εἶδε πόνους.
Τῷ ξιμένει τ' ἐπέτελλεν ἀλιγκίω ἀθανάτοισι
Τὴν σοφίην βιοτόν θ', ἑλλάδος ὥραν ἔχειν.
Τοῦ δ' ἅμα κηδοσύνην καὶ ἐς ἥλιον καταδύντα
κείνης γηραλέης λαμπρὰ τέθηλε γένη.
ζώης μοι ζώης κρομίδα κεχαρισμένε θυμῷ.
ζώης ἀνθρώποις τίμιε ἀρχιερεῦ.
εἵνεκα σῆς ἀρετῆς νεῦσε ζεύς, ὧδε πέπρωται,
ἐξ εἰς ἀθανάτων δώματα μακρόβιος.

Joannis Vergare Toletani artium Magistri.
Liber ad lectorem nouum opus admirantem.

Quid nam heres: stupidusq; manes: quid murmura tecum
Lector agis? Quid sic lumina fixa tenes?
Lector. Miror opus tantum: celestia munera miror.
Miror quod fatum secula nostra beat.
Liber. Et merito. Neq; enim maiorum prisca tulerunt
Secula: que vobis tempora vestra ferunt.
Sed tandem parces: quum quis me emiserit autor
Discas: Nam magnos quid nisi magna decent?
Lector. Eia age pande precor: quis diuum talia mittit
Namq; ego mortalis vix ea facta reor.
Liber. An nosti: quo se Toletum presule iactat?
Cuiq; humeros ornat purpura: Mitra caput?
Francisci nomen: mores: habitusq; fidesq;
Quiq; niuem cygni nomine: mente: gerit.
Solus iacentes qui hac tempestate camenas
Erigit: ⁊ doctis premia digna refert.
Lector. At teneo: noui. Nonne est qui nuper ab afris
Oranum expugnans pulchra trophea tulit?
Quiq; academie celebrauit nomine magnum
Complutum: ⁊ musas quasq; vigere dedit?
Liber. Recte est. Sat nosti. Hic ergo est qui sumptibus amplis
Rem tantam tanto condidit ingenio.
Lector. O res magnifica: o semper memorabilis etas
Qua exire atq; legi talia sorte datum.
Eia age iactatrix repete hic euum omne vetustas
Nil par huic operi quod referatur: habes.
O presul felix hispane gloria gentis
Atq; hominum primus: primaq; cura dei.
O doctum sanctũq; caput: quo fulget aperte
Integritas: grauitas: gratia: musa: fides.
Viue precor felix felicia tempora reddens:
Et tibi concedat vota petita deus.
Ac liceat soli fati peruertere legem.
Cui licitum cunctos sic superare fuit.

Et cum Nestoreos tandem transcenderis annos:
Aut iam cumee secula vatis agas:
Celicolum turmis tendens comitatus ad astra
Parta prius celi premia sero petas.

Fredenādus Pincian⁹ cōmēdatari⁹ diui Jacobi in laudez opis.
Aetheream quisquis magni penetrare tonantis
Sedem atqꝫ immensi scandere regna poli:
Et festas superum felix agitare choreas
Querit:ꝛ in tutis tutior esse locis:
Castalio quisquis madefactus labra liquore
Nosse velit varijs verba referre sonis:
Dogmata sanctorum per que perdiscere patrum
Possit:et a priscis scripta relicta viris:
Perlegat hec nullo dona interitura sub euo
Hactenus inuisas perlege lector opes.
Quas si forte rogas dederit quis: maximus ille est
Princeps Aonios qui colit vsqꝫ viros:
Nomine Cisnerius clara de stirpe parentum
Et meritis factus clarior ipse suis:
Cura Toletani cuius moderamina cleri
Sustentat:nulli que satis apta viro.
Et quem cardineo splendens circundat honore
Purpura:que numeros nunc tenet ipsa suos.
Hic est pierio exprompsit qui pectore lector
Hec monumenta tuis condita temporibus.
Barbara si tanta tribuit tibi nomina Memphis
Pyramis eoo conspicienda solo:
Et Mausolei nomen memorabile busti
Eternum que ferunt cares ad astra decus:
Ac loca per varias celebrantur plurima laudes
Vates grandisonis que cecinere modis:
Justius hesperie resonent preconia gentis:
Cedat et Hispano gloria cuncta solo.
At tibi pro meritis totus pater optime tantis
Sub pedibus mundus subiacet ecce tuis.

Magistri Bartoli de castro Burgensis.
Hactenus in tenebris iacuere volumina: sacre
Lux quibus est sophie:nunc tamen ecce patent.
Greca latina simul primeue reddita luci
Biblia propellit nubila luce noua.
Tersa decora nitens:omni rutilantior astro
Diuine sophie vera magistra patet.
Hanc dedit hispanus presul:cui semper in omne
Tempus:et eterno fama perennis erit.
Inuidet hunc nobis etas insignis auorum:
Nam cedit tanto gloria prisca viro:
Inuideat licet hunc etas ventura nepotum:
At superat priscam:namqꝫ manebit opus
Lux oritur sacre sophie:procul este prophani:
Accedat diuus qui volet esse sophos.
Τέλος.

Incipiunt interpretationes hebreorum chaldeorum grecorumqȝ nominum noui testamēti. Et primo in euangelium secundum Mattheum.

Capitulum primum.

Liber generatiōis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Abraā.) Pater multitudinis. ¶ Jsaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplātator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiū. ¶ Judas.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Phares.) Diuisio. ¶ Zara.) Oriens: vel orientalis: aut claritas. ¶ Thamar.) Palma: vel datylus: siue commutatio: vel permutatio: aut amaritudo. ¶ Esrom.) Sagitta exultationis: siue diuisio cantici: aut atriuȝ: vel fenū. Heb. Esron. ¶ Araȝ.) Excelsus: vel sublimis: aut ꝓiiciens. ¶ Aminadab.) Populus spontaneus: siue populus vouens: aut populi princeps. ¶ Naason.) Coluber: vel serpens: aut augurans: vel diuinans: siue eneus. ¶ Salmon) Pacificus: siue perfectus: aut retribuens. ¶ Booȝ.) In fortitudine: aut in hyrco. ¶ Raab.) Lata: siue dilatata: aut platea. ¶ Obed.) Seruus: aut operariꝰ. ¶ Ruth.) Saturata: siue inebriata. ¶ Jesse.) Ens: siue existēs: aut munus: vel oblatio. ¶ Salomō.) Pacificus. ¶ Elias) Ignis domini: siue lumen domini: aut lux domini. ¶ Roboā.) Dilatans populum: aut latitudo vel platea populi: siue odor vel odorans cum populo. ¶ Abias.) Pater domini: vel patris dominꝰ: aut voluntas domini. ¶ Asa.) Medicus: aut sanans. syrum est. ¶ Josaphat.) Dominus iudex: vel domini iudicium. ¶ Joram.) Domini celsitudo: aut domini sublimitas: siue domini proiectio. ¶ Ozias.) Fortitudo domini: siue hyrcus domini. ¶ Jothan.) Consumatus: siue perfectus. Heb. Jotham. ¶ Achaȝ.) Apprehēdēs: siue possidens: aut videns. ¶ Ezechias.) Fortitudo domini: siue apprehensio domini. ¶ Manasses) Oblitus: aut obliuio. ¶ Amon.) Fidelis: aut verax: seu artifex: vel nutritius: aut pedagogus. ¶ Josias.) Ignis domini: siue vrēs dominus. ¶ Jechonias). Preparatio domini: aut firmitas domini. ¶ Babylon.) Confusio: vel commixtio. ¶ Salathiel.) Postulatus dei: siue cōmodatus dei. ¶ Zorobabel.) Alienus a confusione: aut aliena vel extranea confusio: siue extranea commixtio: aut dispersio confusionis vel commixtionis: seu circulus commixtionis: vel confusionis. ¶ Abiud.) Pater laudis vel confessionis. ¶ Eliachim.) Dei resurrectio vel affirmatio: siue deus resurrectionis vel firmitatis: aut deus vindicans ¶ Azor.) Adiutor: vel accinctus: aut syriace conuersus. ¶ Sadoch.) Justus: siue iustificatus. ¶ Achim.) Resurgens: vel confirmans: aut vindicans: vel frater eorum. ¶ Eliud.) Deus laudis: siue deus confessionis: aut dei laus vel ꝯfessio. ¶ Eleazar) Dei adiutorium: siue dei atrium. ¶ Mathan) Donum: aut lumbus: siue mors eorum: vel syriace expectatio vel spes. ¶ Joseph.) Augmentum: vel profectus. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vł magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Emanuel.) Nobiscum deus. 2.

Cum ergo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Bethleem.) Domus panis: siue domus belli. ¶ Juda) Laudatio: siue confessio. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Magi.) Sapientes vel philosophi: aut qui presunt sacris hoc est sacerdotes. persicum est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vł consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Judei.) Laudantes: siue cōfitentes. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecū est. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominās cū deo. ¶ Joseph) Augmentū: vel profectus. ¶ Egyptus.) Angustie: siue tribulationes. ¶ Hieremia.) Celsitudo domini: vel sublimitas domini: aut exaltans dominuȝ. ¶ Rama.) Excelsa: vel sublimis: aut proiecta. ¶ Rachel) Ouis. ¶ Archelaus.) Princeps populi. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Nazareus.) Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus: vel per sade litteram custodiens: siue floridus: aut virgultum. 3.

In diebus autem. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vł consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Saducei.) Justi: vel iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. 4.

Tunc iesus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donuȝ: aut domini misericordia. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut ꝓpiciatio penitentis. ¶ Zabulon.) Habitaculum: vł habitans. ¶ Neptalim.) Comparatio: vel equiparatio: aut retorsio: vel tortuositas. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel ꝓiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Symon.) Audiens vel obediēs. ¶ Petrꝰ.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Andreas.) Virilis vł fortissimus. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vł calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Syria.) Hebraice dicitur aram: ⁊ iterpretatur excelsa: vel sublimis aut decipiens: siue maledictio eorum. ¶ Decapolis) Decem ciuitatum scilicet regio. grecum est. ¶ Hierosolyme) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. 5.

Videns autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Racha) Vacuus: vel vanus. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel tristitie aut diuitiarum: vel syriace infernus. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 6.

Attendite. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Mammona.) Pecunia vel diuitie: aut cupiditas. syrum est. ¶ Salomon) Pacificus. 7.

Nolite iudicare. ¶ Pharisei.) Diuisi. 8.

Cum autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominans cū deo. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Jsaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Petrus.) Saxum vel petra. grecū est. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Geraseni.) In greco gergeseni: ⁊ hebraice interpretatur peregrinationi aut conflictui vel ruminationi appropinquantes. 9.

Et ascendens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Mattheꝰ) Donatus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Johannes.) Dñi gr̄a: siue dñi donū: aut domini mīa. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Jsrael) Preualens siue dominās cū deo. 10.

Judei.
Christus
Jsrael.
Joseph.
Egyptus
Hieremia
Rama.
Rachel.
Archelaꝰ.
Judea
Galilea
Nazareth.
nazareus.

Interp̄.
Johannes
Judea.
Esaias.
Hierosoly.
Jordanis.
Pharisei.
Saducei.
Abraam.
Jesus.
Galilea.

Interp̄.
Jesus.
Diabolus
Sathanas
Johannes
Galilea
Nazareth
Caphar.
Zabulon.
Neptalim.
Esaias.
Jordanis.
Symon.
Petrus.
Andreas.
Jacobus
zebedeus
Syria
Decapolis
Hierosoly.
Judea.

Interp̄.
Jesus.
Amen.
Pharisei.
Racha.
Gehenna.
Hierosoly.

Interp̄.
Amen.
Mammo.

Interp̄.
Jesus.
Moyses
Caphar.
Amen.
Jsrael.
Abraam.
Jsaac.
Jacob.
Petrus
Esaias.
Geraseni

Interp̄.
Jesus
Mattheus
Johannes
Jsrael.

Interp̃. Symon. Petrus. Andreas. Philipp⁹. Bartholo. Jacobus. Zebedeus. Johannes. Thomas. Mattheus. Alpheus. Thadeus. Chanane⁹. Judas. Schari. Jesus. Samarita. Israel. Amen. Sodoma. Gomorrei. beelzebub. Gehenna.

ET conuocatis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Andreas.) Virilis vel fortissimus. grecuꝫ ẽ. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecuꝫ est. ¶ Bartholomeus.) Filius suspendẽtis aquas. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Zebedeus) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johannes.) Domini gratia: vel domini donum: aut domini misericordia. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interp̃tatur gemellus idest ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu nascitur. ¶ Mattheus.) Donat⁹. ¶ Alpheus.) Millessimus: vel doctus: aut dux. ¶ Thaddeus.) Laudãs: vel confitens. ¶ Chananeus.) Zelotes: vel emulator vt habetur luce. 6. Non eniꝫ erat ex chanaan: ſꝫ ex chana vico galilee que in zelum vel emulationem conuertitur. ¶ Judas.) Laudatio: siue ↄfessio. ¶ Schariotis.) In greco scribitur ischariotis: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminatiõis vel mortis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Samaritani.) Custodes: vel adamãtini: siue spinosi: aut feces: vel feculenti. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Sodoma.) Secretum eorum: siue calx aut cementum eorum. ¶ Gomorrei.) Populus rebellis: siue populus timens: aut manipulus: vel seruitus: aut syriace lana. ¶ Beelzebub.) Idolum muscarũ: aut possessor muscarum. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarum: aut syriace infernus. 11.

Interp̃. Jesus. Johannes. Christus. Amen. Elias. Corozaim. bethsaida. Tyrus. Sydon. Sodoma.

ET factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donuꝫ: aut domini misericordia. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. ¶ Amẽ.) Vere: siue fideliter. ¶ Elias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Corozaim.) Hoc secretum meum: vel hic est mysterium. ¶ Bethsaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: ⁊ interpretatur tribulatio: vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio vel figuratio: aut fortitudo: vel petra. ¶ Sydon.) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Sodoma.) Secretũ eorum: siue calx aut cementum eorum. 12.

Interp̃. Jesus. Pharisei. Dauid. beelzebub. Jonas. Niniuite. Jona. Salomon.

IN illo tẽpore. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Sabbatũ.) Requies: siue cessatio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Beelzebub.) Idolum muscaruꝫ: aut possessor muscarum. ¶ Sathanas.) Cõtrarius: siue aduersarius. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans: vel deuastans. ¶ Niniuite.) Pulchri: siue speciosi: aut habitacula. ¶ Jona) Idem quod ionas. ¶ Salomon.) Pacificus. 13.

Interp̃. Jesus. Esaias. Amen. Diabolus. Maria. Jacobus. Joseph. Symon. Judas.

IN illo die. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Jacobus) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiũ. ¶ Joseph.) In greco ioses: qđ hebraice potest interpretari parcẽs: vel eleuatus: aut existens. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. 14.

Interp̃. Herodes. Jesus. Johannes. Herodias. Petrus. Genesar.

IN illo tempore. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut dñi misericordia. ¶ Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace dracena ignita. ¶ Petrus) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Genesar.) In greco genesareth: ⁊ hebraice interpretatur hortus: aut protectio principis: siue hortus vel ꝓtectio ministrantis. 15.

Interp̃. Hierosoly. Pharisei. Esaias. Petrus. Jesus. Tyrus. Sydon. Chanane. Dauid. Israel. Galilea. Mageda.

TUnc accesserunt. ¶ Hierosolyme) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: ⁊ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum: vel colligatio: siue plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Chananea.) Mercatrix: vel negociatrix: siue contrita vel confracta: aut recte respõdens: vel recte affligẽs. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cuꝫ deo. ¶ Galilea.) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Magedan.) In greco magdala: ⁊ hebraice interpretatur turris: vel magnitudo. 16.

Interp̃. Pharisei. Saducei. Jonas. Jesus. Cesarea. Philipp. Johannes. Helias. Hieremias. Symon. Petrus. Christus. Bariona. Hierosoly. Sathanas. Amen.

ET accesserũt. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Saducei.) Justi siue iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans: vel deuastans. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cuꝫ quã ortus est: vel qđ cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volũt. latinum est. ¶ Philippus) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Hieremias.) Celsitudo domini: siue sublimitas domini: aut exaltãs dominum. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. ¶ Bariona) Filius columbe. ex syro ⁊ hebreo. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Sathanas.) Contrarius siue aduersarius. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. 17.

Interp̃. Jesus. Petrus. Jacobus. Johannes. Moyses. Helias. Amen. galilea. Caphar. Symon.

ET post dies sex. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Petr⁹.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Jacob⁹) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Moyses.) Attractus vel assũptus: subaudi de aquis. ¶ Helias.) Deus domin⁹: aut fortis dominus. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Galilea.) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Symon.) Audiens vel obediens. 18.

Interp̃. Jesus. Amen. gehenna. Petrus.

IN illa hora. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere siue fideliter. ¶ Gehenna.) Vallis deceptionis vel tristitie siue diuitiaruꝫ: aut syriace infernus. ¶ Petr⁹.) Saxum: vel petra. grecum est. 19.

Interp̃. Jesus. galilea. Judea. Jordanis. Pharisei. Moyses. Amen. Petrus. Israel.

ET factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aq̃s. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxũ: vel petra. grecũ est. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. 20.

Interp̃. Hierosoly. zebedeus. Jesus. Hiericho. dauid.

SImile est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor ꝑfectus: vel consumatus. ¶ zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Hiericho) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.

Interp̃. Hierosoly. Bethpha. Jesus. Syon. Osanna. dauid. Hierosoly. Nazareth. Galilea. bethania. Amen. Johannes. Pharisei.

ET cum appropinquasset. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Bethphage.) Domus oris vallium vel domus bucce vallis: aut domus ficuũ scilicet precoquarum. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Syon.) Aceruus: vel tumulus: aut specula: vel siccitas. ¶ Osanna.) Salua obsecro: vel salua nunc. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultuꝫ. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domini. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Johãnes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Pharisei.) Diuisi. 22.

Interp̃. Pharisei. Herodiani.

SImile factum est. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodiani.) Pellium gloria: vel pellibus gloriantes: si-

ue montes glorie vel arrogantie: aut syriace dracones igniti.¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus ē: vel a cesarie.i.coma vel capillatura cuȝ qua ortus est: vel qđ cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est.¶ Jesus.) Saluator.¶ Saducei.) Justi vł iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis.¶ Abraā) Pater multitudinis.¶ Jsaac.) Risus.¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneū: aut plāta idest vestigiū. ¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Dauid.) Dilectus. 23.

Tunc iesus.¶ Jesus.) Saluator.¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Pharisei.) Diuisi.¶ Rabbi) Magister.¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Gehenna.) Uallis deceptionis siue tristitie vel diuitiarum: aut syriace infernus.¶ Phariseus.) Diuisus.¶ Abel.) Uanitas: siue anhelitꝰ: aut syriace vapor.¶ Zacharias) Memoria domini: aut masculus domini.¶ Barachias.) Benedicens dominū: aut genuflectens domino.¶ Amen.) Uere siue fideliter.¶ hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 24.

Et egressus.¶ Jesus.) Saluator.¶ Amen.) Uere: siue fideliter.¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Daniel.) Judiciuȝ dei.¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio.¶ Sabbatuȝ.) Requies: siue cessatio. ¶ Noe.) Consolatio: vel requies. 25.

Tunc simile.¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator, grecum est. 26.

Et factum est.¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio.¶ Cayphas) Jnuestigator: vel sagax: seu vomēs ore: aut vomitꝰ oris. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domꝰ cantici: siue domus gratie domini.¶ Symon.) Audiēs vel obediēs.¶ Amen) Uere: siue fideliter.¶ Judas.) Laudatio: siue confessio.¶ Scarioth.) Jn greco scribitur ischarioth: ꝛ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis.¶ Rabbi.) Magister.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra.grecum est. ¶ Gethsemani.) Uallis pinguissima: siue vallis olei: scribi debet gesemani ¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens.¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Galileus.) Uolubilis siue volutabilis: aut rotans. ¶ Nazarenus.) Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus: si vero per sade litteram scribatur: interpretatur custodiēs: vel floridus: aut virgultum. 27.

Mane autem facto.¶ Jesus) Saluator. ¶ Pōtiꝰ.) Marinus.grecum est.¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus.grecum est.¶ Judas.) Laudatio: siue confessio.¶ Corbona.) Donum vel oblatio. ¶ Acheldemach.) Ager sanguinis.syrum est: scribi debet acheldema.¶ Hieremias.) Celsitudo domini: siue sublimitas domini: aut exaltans dominum. ¶ Jsrael.) Preualens siue dominans cum deo.¶ Judei) Laudantes: siue confitentes.¶ Barrabas.) Filius patris: vel filius magistri: aut filius confusionis vel ignominie. ¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Cyreneus.) Paries: vel trabes: aut frigidus: vel occurrens. grece vero dominans.¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Golgotha.) Caluaria: scilicet vbi sunt capita mortuorum.¶ Eli.) Deus meus.¶ Lamazabathani.) Ut quid dereliquisti me.¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris.¶ Magdalene.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Joseph.) Jn greco ioses: ꝛ hebraice potest interpretari parcens: vel eleuatus: aut existens.¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino: vel lux mortis domini. ¶ Parasceue.) Preparatio.grecuȝ est.¶ Pharisei.) Diuisi. 28.

Cesar
Jesus
Saducei
Moyses
Abraam.
Jsaac.
Jacob
Christus.
Dauid
Interp̄.
Jesus
Moyses
Pharisei.
Rabbi
Christus
Gehenna.
Phariseꝰ
Abel
zacharias
Barachi.
Amen.
hierusaleȝ
Interp̄.
Jesus
christus.
daniel.
Judea.
Sabbatuȝ
Noe
Interp̄.
Jesus
Pascha
cayphas.
Bethania
Symon.
Amen.
Judas.
Scarioth.
Rabbi
galilea.
Petrus.
gethsema.
zebedeus.
christus.
galileus
Nazarenꝰ
Interp̄.
Jesus
Pontius.
pilatus
Judas
Achelde.
hieremias
Jsrael
Judei.
Christus
Cyreneus
Symon
Golgotha.
Eli.
Lamaza.
helias
galilea.
Maria.
Magdale.
Jacobus
Joseph
zebedeus
Arimath.
Parasce.
pharisei

Uespere autem.¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio.¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Magdalena.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jesus.) Saluator.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.¶ Judei.) Laudantes: siue confitētes.

¶ Explicit euangelium secundum mattheum.

Incipit euangelium secundum Marcum.

¶ Capitulum primum.

Nitium euangelij.¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus.grecum est. ¶ Esaias.) Salus domini.¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia.¶ Judea.) Laudatio: siue confessio.¶ Hierosolymite.) De hierusalem quod interpretatur visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus.¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si aūt per sade litteram scribatur interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota.¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius.¶ Symon) Audiens: vel obediens.¶ Andreas.) Uirilis vel fortissimus.grecum est.¶ Jacobꝰ) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiū. ¶ Zebedeus) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemēs. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cōsolationis: aut propiciatio penitentis.¶ Sabbatum) Reqes: siue cessatio.¶ Nazarenus.) Separatus: siue coronatus: aut sanctificatus: si vero per sade litteraȝ scribatur: īterpretatur custos: siue floridus: aut virgultū. ¶ Moyses.) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. 2.

Et iterum.¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vł villa cōsolationis: aut propitiatio penitētis.¶ Jesus.) Saluator.¶ Leui.) Copulatus.¶ Alpheꝰ) Millessimꝰ: vel doctꝰ: aut dux.¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia.¶ Sabbatū) Requies: siue cessatio. ¶ Dauid.) Dilectus.¶ Abiathar.) Pater excellens: aut pater residui vel remanentis: siue pater exploratio nis vel cōtemplationis: aut pater funiculi. 3.

Et introiuit.¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio.¶ Pharisei.) Diuisi.¶ Herodiani.) Pelliū gloria: vel pellibus gloriantes: seu mōtes glorie vel arrogantie: aut syriace dracones igniti.¶ Jesus.) Saluator.¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ hierosolyme.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus.¶ Jdumea) Ruffa: siue terrena: aut sanguinea.¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel proiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ꝛ hebreo lebes iudicij.¶ Tyrus.) Hebraice dicit sor: ꝛ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra.¶ Sydon.) Uenatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxum: vel petra.grecum est.¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcanenm: aut planta idest vestigium.¶ zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Johānes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia.¶ Boanerges.) Beatus hieronymus dicit quod debet scribi bane reem quod interpretatur filij tonitrui.¶ Andreas.) Uirilis vel fortissimus. grecuȝ est. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum.grecum est.¶ Bartholomeus) Filius suspendentis aqs. ¶ Mattheus.) Donatus. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: ꝛ grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus.i.ille qui cum alio vno ꝛ eodem partu nascitur.¶ Alpheꝰ.) Millessimus: vel doctꝰ: aut dux.

Interp̄.
Sabbatuȝ
Maria.
Magdale.
Jesus
galilea.
Judei.
Interp̄.
Jesus.
Christus
Esaias.
Johannes
Judea
Hierosoly.
Jordanis.
nazareth.
galilea.
Sathanas
Symon
Andreas.
Jacobus.
zebedeus.
Caphar.
Sabbatuȝ
nazarenus
Moyses
Interp̄.
Caphar.
Jesus.
Leui.
Alpheus.
pharisei.
Johannes
Sabbatuȝ
Dauid.
Abiathar.
Interp̄.
Sabbatuȝ
pharisei.
Herodiani
Jesus
Galilea
iudea.
Hierosoly.
idumea.
iordanis
Tyrus
Sydon
Symon
Petrus
iacobus
zebedeus.
iohannes.
Boaner.
Andreas
Philippꝰ
Bartholo.
Mattheꝰ.
Thomas
Alpheus
Taddeus

Taddeus. Chananeꝰ Judas. Scarioth. beelzebub Sathanas Amen.

¶Taddeus.)Laudans vel confitẽs. ¶Chananeus) Zelotes vel emulator interpretatur vt habetur luce. 6 Non enim erat ex chanaan:sed ex chana vico galilee q̃ in zelum vel emulationez conuertitur.¶Judas.)Laudatio:siue cõfessio.¶Scarioth.)In greco scribitur iscarioth:⁊ hebraice interpretatur vir occisionis:aut vir exterminationis vel mortis.¶Beelzebub.) Idolum muscarum:vel possessor muscarum.¶Sathanas.)Cõtrarius:siue aduersarius.¶Amen.)Uere: siue fideliter. 4.

Interp̃. Sathanas

ET iterum.¶Sathanas.)Contrarius:siue aduersarius. 5.

Interp̃. Geraseni. Decapolis Jayrus. Petrus. Jacobus. Johannes thabita.

ET venerunt.¶Geraseni.) In greco gadareni:et hebraice ĩterpretatur septi vel murati. ¶Jesus.) Saluator.¶Decapolis.) Decem ciuitatum.s.regio. grecum est.¶Jayrus.) Illuminans vel illuminatus. ¶Petrus.)Saxum:vel petra.grecum est.¶Jacobꝰ) Supplantator:vel calcaneum:aut planta idest vestigiũ. ¶Johannes)Domini gratia:siue domini donum: aut domini misericordia.¶Thabitacumi)In greco scribitur talitha cumi:⁊ ex syro ⁊ hebreo interpretatur puella surge. 6.

Interp̃. Sabbatuz Maria. Jacobus. Joseph. Judas. Symon Jesus Herodes iohannes. Helias. Herodias. Philippꝰ galilea. Bethsaida Genesare

ET egressus inde.¶Sabbatum.) Requies: siue cessatio.¶Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:siue doctrix vel magistra maris:aut ex syro ⁊ hebreo domina maris.¶Jacobus.) Supplãtator:vel calcaneum:aut planta idest vestiguz. ¶Joseph.)Ubi dicitur frater iacobi ⁊ ioseph: in greco est ioses:⁊ hebraice potest interpretari parcẽs: vel eleuatus:aut existens.¶Judas.)Laudatio: siue confessio.¶Symon.)Audiens:vel obediẽs.¶Jesus.) Saluator.¶Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians:siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus.¶Johannes)Domini gratia: siue domini donum:aut domini misericordia.¶Helias.)Deus dominus:aut fortis dominus.¶Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians:siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace dracena ignita.¶Philippus.)Bellicosus: siue amator equorum.grecum est.¶Galilea.) Uolubilis:siue volutabilis:aut rota. ¶Bethsaida) Domus frugum vel cibariorum:aut domus venatorum vel insidiantium.¶Genesareth.)Hortus vel protectio principis: siue hortus vel protectio ministrantis. 7.

Interp̃. Pharisei. Hierosoly. Judei Esaias. Moyses Corban tyrus. sydon. syrophe. Galilea decapolis Effeta.

ET conuenerunt.¶Pharisei.)Diuisi.¶Hierosolyme.)Uisio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶Judei.) Laudantes:siue confitentes.¶Esaias)Salus domini.¶Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aquis.¶Corban)Donum vel oblatio.¶Tyrus.)Hebraice dr̃ sor:⁊ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia:aut vinculum vel colligatio:seu plasmatio:aut figuratio:vel fortitudo:aut petra.¶Sydon.)Uenatio aut insidiatio:siue viaticũ vel cibariũ:aut nauis iudicij. ¶Syrophenissa.)Attracta rubedo: vel attractio purpurea.grecum est.¶Galilea.)Uolubilis: siue volutabilis:aut rota.¶Decapolis.) Decem ciuitatum scilicet regio.grecum est.¶Effeta.) Aperire: imperatiui modi passiue vocis. 8.

Interp̃. Jesus. dalmanu Pharisei. Amen. Herodes Bethsaida Cesarea. Philippꝰ Johannes Helias. Christus Petrus Sathanas

IN diebus illis.¶Jesus.)Saluator.¶Dalmanuta.)Situla preparata:vel exhaustio numerata: aut macies vel ramus preparatus aut numeratus.¶Pharisei.)Diuisi.¶Amen.)Uere siue fideliter.¶Herodes)Pellis gloria:vel pellibus gloriãs: siue mõs glorie vel arrogantie:aut syriace draco ignitus.¶Bethsaida.)Domus frugum vel cibariorum:aut domꝰ venatorũ vel insidiantiũ.¶Cesarea.) A cesare cognominata est:cesar vero a ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est: vel qđ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volũt. latinũ est.¶Philippus.)Bellicosus: siue amator equorum.grecũ est.¶Johannes.)Domini gratia: siue domini donum:aut domini misericordia.¶Helias.) Deus dominus:aut fortis dominus.¶Christus.)Unctus.grecũ est.¶Petrus.)Saxum:vel petra. grecum est.¶Sathanas.)Contrarius:siue aduersarius. 9.

Interp̃. Amen. Jesus. Petrus. Jacobus. Johannes Helias. Moyses. Rabbi. pharisei. galilea. Caphar. Christus. gehenna.

ET dicebat illis.¶Amen.)Uere:siue fideliter. ¶Jesus)Saluator.¶Petrus) Saxum: siue petra.grecum est.¶Jacobus.)Supplantator: vel calcaneum:aut planta idest vestigium.¶Johannes.)Domini gratia:siue domini donum:aut domini misericordia. ¶Helias.)Deus dominus:aut fortis dominꝰ.¶Moyses.)Attractus vel assumptus:subaudi de aq̃s.¶Rabbi.)Magister.¶Pharisei.)Diuisi.¶Galilea)Uolubilis:siue volutabilis:aut rota.¶Capharnaum.) Ager penitentie:vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis.¶Christus.)Unctus.grecum est.¶Gehẽna.)Uallis deceptionis vel tristitie siue diuitiaruz:aut syriace infernus. 10.

Interp̃. Judea. iordanis Pharisei. Moyses. Jesus Amen. Petrus. Hierosoly. Jacobus. Johannes zebedeus. Hiericho. Thimeus. Barthi. nazarenus Dauid. Rabboni.

ET inde exurgens.¶Judea)Laudatio: siue confessio.¶Jordanis)Fluuius iudicij:aut demõstratio vel proiectio iudicij:seu descensio:aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij.¶Pharisei.)Diuisi.¶Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi de aquis.¶Jesus.) Saluator.¶Amen.)Uere:siue fideliter.¶Petrus. Saxum:vel petra.grecũ est.¶Hierosolyma.) Uisio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶Jacobꝰ.)Supplantator:vel calcaneũ aut plãta.i.vestigiũ.¶Johãnes.)Dñi gratia: siue domini donum:aut domini misericordia.¶Zebedeus)Dos:siue dotatus:aut fluxus abundans.¶Hiericho.)Luna vel mensis:aut odor eius.¶Thimeus.) Cecus vel cecitas.¶Barthimeus) Beatus hieronimꝰ dicit ꝙ corrupte legitur:⁊ debet scribi barsemeus: qđ syriace interpretatur filius cecus: vel filius cecitatis.¶Nazarenus.)Sanctificatus:aut separatꝰ vel coronatus:si autem per sade litteram scribatur:interpretatur custos:siue floridus:aut virgultum.¶Dauid.) Dilectus.¶Rabboni.)Magister.syrum est. 11.

Interp̃. Hierosoly. Bethania. Jesus Osanna. dauid. Rabbi. Amen. Johannes

ET cum appropinquarẽt.¶Hierosolyma.)Uisio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus.¶Bethania)Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici: siue domus gratie domini.¶Jesus)Saluator.¶Osanna.)Salua obsecro:vel salua nũc.¶Dauid.)Dilectꝰ.¶Rabbi.) Magister.¶Amẽ.)Uere:siue fideliter.¶Johãnes.) Domini gratia:siue domini donũ:vel domini mĩa. 12.

Interp̃. Pharisei. Herodiani Cesar Jesus. Saducei. Moyses. Abraam. Jsaac Jacob. Jsrael Christus dauid Amen.

ET cepit.¶Pharisei.)Diuisi.¶Herodiani.) Pellium gloria: vel pellibus glorantes: aut mõtes glorie vel arrogantie: aut syriace dracones igniti. ¶Cesar.)A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinum est.¶Jesus.)Saluator.¶Saducei) Justi vel iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis.¶Abraam.)Pater multitudinis.¶Jsaac.) Risus.¶Jacob.)Supplantator:vel calcaneum: aut planta idest vestigium.¶Jsrael.)Preualens siue dominãs cum deo.¶Christus.)Unctus.grecuz est.¶Dauid.) Dilectus.¶Amen.)Uere:siue fideliter. 13.

Interp̃. Jesus Petrus. Jacobus Johannes Andreas iudea. Christus.

ET cum egrederetur.¶Jesus)Saluator.¶Petrus.)Saxum:siue petra.grecum est.¶Jacobus.)Supplantator:vel calcaneum:aut planta idest vestigium.¶Johannes.)Domini gratia:aut domini donum:siue domini misericordia.¶Andreas.) Uirilis vel fortissimus.grecum est.¶Judea.) Laudatio:siue confessio.¶Christus)Unctus.grecum est.¶Amen.) Uere:siue fideliter. 14.

Interp̃. Pascha bethania. Symon. Jesus. Amen Judas scarioth Galilea.

ERat autem.¶Pascha.) Transitus: vel claudicatio.¶Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis:aut domus cantici:siue domus gratie domini.¶Symon) Audiens vel obediens.¶Jesus.) Saluator.¶Amen) Uere siue fideliter.¶Judas.) Laudatio:siue confessio.¶Scariothis)In greco scribitur iscariothis:⁊ hebraice interpretatur vir occisionis:aut vir exterminationis vel mortis.¶Galilea.) Uolubilis:siue volutabilis:aut rota.¶Petrus.)Saxum:vel petra.grecum est.¶Gethsemani.)Uallis pinguissima: seu vallis olei: scribi debet gesemani. ¶Jacobus.)Supplantator:vel calcaneum: aut plan=

Johannes Abba Rabbi. Christus Nazaren⁹ Galileus

Interp̄.

Jesus. Pilatus. Judei. Barrabas Symon Cyreneus Alexander Ruffus Golgotha. Christus Israel. Eloy Lamaza. Helias Maria. Magdale. Jacobus. Joseph. Salome. Galilea. Hierosoly. Sabbatuz Joseph. Arimath.

Interp̄.

Sabbatuz Maria. Magdale. Jacobus Salome. Jesus. nazaren⁹ Petrus. Galilea

ta.i.vestigiũ. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mia. ¶ Abba) Pater. syrum est. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Christus) Unctus. grecũ est. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sade litterã scribatur: interpretatur custos: siue floridus: aut virgultũ. ¶ Galileus.) Volubilis: siue volutabilis: aut rotans. 15.

Et confestim. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Pilat⁹.) Cõstringẽs vel constrictus. grecũ est. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Barrabas.) Filius patris vel magistri: aut filius cõfusionis vel ignominie. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Cyreneus.) Paries vel trabes: aut frigidus: vel occurrens: grece vero dominans interpretatur. ¶ Alexander.) Adiutor vel auxiliator virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Ruffus.) Latinum est. ¶ Golgotha.) Caluaria. s. vbi sunt capita mortuorum. ¶ Christus.) Unctus. grecũ ẽ. ¶ Israel.) Preualẽs siue dominans cum deo. ¶ Eloy.) De⁹ meus. ¶ Lamazabathani.) Quare dereliquisti me. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Magdalene.) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jacobus) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Joseph.) Ubi dicitur ꝛ ioseph mater. ꝛ ĩfra in fine huius ca. vbi dicitur ꝛ maria ioseph: in istis duobus locis in greco ẽ ioses: ꝛ hebraice potest interpretari parcens: vel eleuatus: aut existens. ¶ Salome) Pacifica: siue perfecta: aut retribuẽs. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Sabbatũ.) Requies: siue cessatio. ¶ Joseph) Augmentũ vel profectus. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino: vel lux mortis domini. 16.

Et cum transisset. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domia maris. ¶ Magdalene) Magnifica vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Jacobus.) Supplãtator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiũ. ¶ Salome.) Pacifica: siue perfecta: aut retribuens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sade litteram scribatur: interp̄tatur custos: siue floridus: aut virgultum. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota.

¶ Explicit euangelium secundum marcum.

Incipit euangelium secundum Lucam.

Capitulum primum.

Interp̄.

Theophi. Herodes Judea. Zacharias Abia Aaron. Elisabeth Johannes Israel. Helias. Gabriel Galilea Nazareth Joseph. Dauid Maria

Fuit in diebus. ¶ Theophilus.) Amicus dei: vel deo dilectus. grecum est. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Judea.) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Zacharias.) Memoria domini: siue masculus domini. ¶ Abia) Pater domini: vel patris dominus: aut volũtas domini. ¶ Aaron) Mons: siue montanus: aut docens siue concipiens. ¶ Elisabeth.) Deus iuramenti vel saturitatis: siue dei septenariuz. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cuz deo. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Gabriel.) Uir deus: aut fortitudo dei: vel fortis me⁹ de⁹. ¶ Galilea.) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) Sãctificata: vel separata: aut coronata. si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultũ. ¶ Joseph.) Augmentũ: vel profectus. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Juda.) Laudatio: siue confessio. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. 2.

Jesus. Jacobus. Juda. Abraam.

Interp̄.

Cesar Augustus Syria Cyrinus Joseph Galilea Nazareth. Judea. Dauid. Bethleem Maria. Christus Jesus Moyses Hierusalẽ. Symeon. Israel. Anna Phanuel. Aser. Pascha. Hierosoly.

Factum est autem. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt: latinum est. ¶ Augustus.) Latinum est: vel ab augurio dictus: vel vt alij volũt ab augendo. ¶ Syria.) Hebraice dicitur aram: ꝛ iterpretatᷣ excelsa vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eorum. ¶ Cyrinus.) In greco cyrinius: ꝛ interpretatᷣ dominans. ¶ Joseph) Augmentum: vel profectus. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata: si ꝟo p sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Judea.) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Bethleem) Domus panis: siue domus belli. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Christus.) Unctus. grecuz est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Symeon.) Audiens: vel obediens. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Anna.) Gratiosa: aut misericors: siue requiescens: vel donans. ¶ Phanuel.) Uidens deuz: siue facies dei. ¶ Aser.) Beatitudo: siue felicitas. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. 3.

Interp̄.

Tiberiadis Cesar. Pontius. Pilatus Judea. Galilea. Herodes Philipp⁹ Iturea. Traconiti. Lysania Abilina. Annas Cayphas. Johannes Zacharias Jordanis. Esaias. Abraam Christus Herodias Jesus. Joseph Heli Mathat. Leui Melchi. Jamne. Mathati. Amos Naum. Hesli nage Maath Semei Judas. Johanna. Resa

Anno autem. ¶ Tiberiadis.) Bona visio: vel vmbilicus: aut confractio. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Pontius.) Marinus. grecum est. ¶ Pilatus.) Constringens: vel cõstrictus. grecum est. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mõs glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Iturea.) Custodita: vel syriace montana: aut mõtuosa. ¶ Traconitidis.) Saxosa: vel aspera. grecum est. ¶ Lysania.) Dissoluens tristitiam. grecum est. ¶ Abilina) Lugens: vel plorans: siue pater mansionis vl' murmurationis. ¶ Annas.) Affligens: vel humilians: aut respondens. ¶ Cayphas.) Inuestigator: vel sagax: seu vomens ore: vel vomitus oris. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Zacharias.) Memoria domini: aut masculus domini. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ꝛ hebreo lebes iudicij. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Abraã.) Pater multitudinis. ¶ Christus.) Unctus. grecũ ẽ. ¶ Herodias.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mõs glorie vel arrogantie: aut syriace dracena ignita. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Joseph.) Augmentum: vel profect⁹. ¶ Heli.) Eleuatio: siue oblatio: aut eleuans: vel offerens: siue pila vel mortariolum. ¶ Mathat.) Donum vel donans. ¶ Leui.) Copulatus. ¶ Melchi.) Rex meus: siue consilium meum. ¶ Jamne.) In greco scribitur ianne cum duplici. n. ꝛ interpretatur respondens: vel incipiẽs loqui: aut afflictus: vel humiliat⁹: siue pauper. ¶ Mathatias.) Donum domini. ¶ Amos.) Fortis vel robustus. ¶ Naum.) Consolator: siue penitens: aut ductor eorum. ¶ Hesli.) Prope me: vel iuxta me: siue auferens vel separans. ¶ Nage.) Claritas vel splendor. ¶ Maath.) Abstergens: aut delens: siue confringens: aut formidans: vel syriace percussio. ¶ Semei.) Audiens vel obediens: aut nomen aceruï: vel destruens aceruum. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. ¶ Johanna.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Resa.) Caput: vel voluntas:

aut cursus. ¶ Zorobabel.) Alienus a confusione: aut aliena vel extranea cõfusio: siue extranea cõmixtio: aut dispersio confusionis vel cõmixtionis: seu circulus cõmixtionis vel confusionis. ¶ Salathiel.) Postulatus dei: siue commodatus dei. ¶ Neri.) Lucerna vel noua le. ¶ Addi.) Testis vel testimonium: siue ornatus: vel trãsitus: aut preda. ¶ Thosan.) In greco scribitur chosam: ⁊ hebraice interpretatur diuinans. ¶ Helmadã.) Deus mẽsure eorũ: vel deus indumenti eorũ. ¶ Her.) Vigil: aut denudans: vel effundens: seu emulus: vel ciuitas. ¶ Iesu.) In greco iose: ⁊ hebraice potest interpretari parcens vel eleuatus: aut existẽs. ¶ Eliezer.) Dei adiutorium: siue dei atrium. ¶ Iorim) Dominus exaltans: vel domini exaltatio. ¶ Symeon.) Audiens: vel exauditio. ¶ Iona.) Columba: siue depopulans vel deuastans. ¶ Heliachim.) Dei resurrectio aut affirmatio: siue deus resurrectionis vel firmitatis: aut deus vidicans. ¶ Melcha.) Regina vel consiliatrix: sed in greco scribitur melea: ⁊ hebraice interpretatur adimplens vel adimpletus. ¶ Menna.) In greco mainan: ⁊ hebraice interpretatur numeratus vel remuneratus: aut preparatus. ¶ Mathata.) Donũ eius. ¶ Nathan.) Dãs vel donatus. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Iesse.) Ens: siue existens: aut munus vel oblatio. ¶ Obed.) Seruus: aut operarius. ¶ Booz) In fortitudine: aut in hyrco. ¶ Salmon) Pacificus: siue perfectus: aut retribuẽs. ¶ Naasson.) Coluber vel serpens: aut augurans: vel diuinans: siue eneus. ¶ Aminadab.) Populus spontaneus: siue populus vouens: aut populi princeps. ¶ Aram.) Excelsus: vel sublimis: aut proijciens. ¶ Esrom.) Sagitta exultationis: siue diuisio cantici: aut atrium vel fenũ. Heb. Esron. ¶ Phares.) Diuisio. ¶ Iacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiũ. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Abraaz.) Pater multitudinis. ¶ Thare.) Odorane: vel spirans: aut abigens. ¶ Nachor.) Raucus: vel aridus: seu iratus: vel incensus: aut syriace suffocatus. ¶ Saruch.) Palmes: vel sarmentum: seu ramus: aut conuolutio. Heb. Sarug. ¶ Ragau.) Socius aut pastor eius: siue malum vel confractio eius. ¶ Phalech) Diuisio. Heb. Phaleg. ¶ Heber.) Transiens: vel transitus: aut ira: seu pregnans: aut syriace frumentum. ¶ Sale) Missio: vel mittens: siue ramus: aut propagines: vel telum: aut arma scilicet missilia: vel syriace spolians vel spoliatus. ¶ Caynan) Possessor: vel emptor: aut lamẽtator: vel nidus. ¶ Arphaxat.) Sanans vel laxans quasi depredationem aut quasi mamillam: vel sanans aut laxans sicut demon. ¶ Sem.) Nomẽ vel fama: siue ponẽs vel positus: aut ibi. ¶ Noe.) Consolatio: vel requies. ¶ Lamech.) Pauper: vel humiliatus: aut percussus. ¶ Mathusalem.) Mortem suam misit: aut mortis sue arma: vel ex hebreo ⁊ syro mortem suam spolians: vel mortis spoliũ. ¶ Enoch.) Dedicatus: vel disciplinatus: aut morigeratus. ¶ Iareth.) Imperãs: vel descendẽs. Heb. Iared. ¶ Malalehel.) Laudans deum: vel illuminatio dei. ¶ Enos.) Homo vel vir: seu oblitus: aut desperatus. ¶ Seth.) Positus vel posuit. ¶ Adaz.) Homo: siue terrenus: aut ruffus: vel sanguineus.

Zoroba. Salathiel. Neri. Addi. Thosan. Helmadan. Her. Iesu. Eliezer. Iorim. Symeon. Iona. Heliachiz. Melcha. Menna. Mathata. Nathan. Dauid. Iesse. Obed. Booz. Salmon. Naason. Aminna. Aram. Esrom. Phares. Iacob. Isaac. Abraam. Thare. Nachor. Saruch. Ragau. Phalech. Heber. Sale. Caynan. Arphaxat. Sem. Noe. Lamech. Mathusa. Enoch. Iareth. Malalc. Enos. Seth. Adam.

4.

Interp.

IEsus autem. ¶ Iesus.) Saluator. ¶ Iordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel protectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calũpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata: aut coronata. si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custodita: vel florida: aut virgultum. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Ioseph.) Augmentum: vel profectus. ¶ Capharnaum) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propitiatio penitentis. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Sarepta.) Angustia bucelle vel panis: siue conflatio: vel conflatoriũ: aut angustie dilatatio vel persuasio. ¶ Sydonia.) Venatio: aut insidiatio: siue viaticum vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Israel.) Preualens: siue dominans cum deo. ¶ Heliseus.) Dei salus: vel deus saluans. ¶ Naaman.) Pulcher: siue decorus: aut motum preparans. ¶ Syrus.) De syria que hebraice dicitur aram: ⁊ interpretatur excelsa vel sublimis: aut decipiens: siue maledictio eorum. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus. si autem per sade litteram scribatur: interpretatur custos: siue floridus: aut virgultum. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est.

Iesus. Iordanis. Diabolus. Hierusalez. Galilea. Nazareth. Sabbatuz. Esaias. Ioseph. Caphar. Amen. Helias. Sarepta. Sydonia. Israel. Heliseus. Naaman. Syrus. Nazarenus. Symon. Christus.

5.

Interp.

FActum est autem. ¶ Genesareth.) Hortus vel protectio principis: siue hortus vel protectio ministrãtis. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Iesus.) Saluator. ¶ Iacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigiũ. ¶ Iohannes) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Zebedeus.) Dos: siue dotatus: aut fluxus vehemens. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Galilea) Volubilis siue volutabilis: aut rota. ¶ Iudea) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Hierusalẽ.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cõsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Leui.) Copulatus.

Genesare. Symon. Petrus. Iesus. Iacobus. Iohannes. Zebedeus. Moyses. Pharisei. Galilea. Iudea. Hierusalẽ. Leui.

6.

Interp.

FActum est autem. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Iesus.) Saluator. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Andreas.) Virilis: vel fortissimus. grecum est. ¶ Iacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta. i. vestigiũ. ¶ Iohãnes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Bartholomeus.) Filius suspendẽtis aquas. ¶ Mattheus.) Donatus. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cum alio vno ⁊ eodez partu nascitur. ¶ Alpheus.) Millessimus: vel doctus: aut dux. ¶ Zelotes.) Emulator. grecuz est. ¶ Iudas.) Laudans: siue confitens. ¶ Scarioth) In greco scribitur iscarioth: ⁊ hebraice interpretatur vir occisiõis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Iudea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Hierusalem) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: ⁊ iterpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculum vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon) Venatio: aut insidiatio: siue viaticuz vel cibarium: aut nauis iudicij.

Sabbatuz. Pharisei. Iesus. Symon. Petrus. Andreas. Iacobus. Iohannes. Philippus. Bartholo. Mattheus. Thomas. Alpheus. Zelotes. Iudas. Scarioth. Iudea. Hierusalez. Tyrus. Sydon.

7.

Interp.

CVm aũt. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut propiciatio penitentis. ¶ Iesus.) Saluator. ¶ Iudei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Amen.) Vere: siue fideliter. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Naym.) Iocũditas: aut pulchritudo: vel commotio aut motus eorũ. ¶ Iudea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Iohannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens.

Capharna. Iesus. Iudei. Amen. Israel. Naym. Iudea. Iohannes. Phariseus.

8.

Interp.

ET factum est. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Magdalena.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Iohanna.) Domini gratia: siue domini donũ: aut domini misericordia. ¶ Chusa.) In greco scribitur chuza: ⁊ hebraice interpretatur videns: vel prophetãs. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Susanna.) Liliũ vel rosa: aut letitia. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Geraseni) In greco gadareni: et hebraice interpretatur septi vel murati. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis aut rota. ¶ Iesus.) Saluator. ¶ Iayrus.) Illuminans vel illuminatus. ¶ Petrus.) Saxuz: vel petra. grecum est. ¶ Iacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Iohannes) Do-

Maria. Magdale. Iohanna. Chusa. Herodes. Susanna. Diabolus. Geraseni. Galilea. Iesus. Iayrus. Petrus. Iacobus. Iohannes.

Interp. Jesus. Herodes. Johannes Helias. Bethsaida Symon. Petrus. Christus Jacobus. Moyses. Hierusalez Samarita Interp. Sodoma. Corozaim Bethsaida Tyrus. Sydon. Capharna Sathanas Jesus Hierusalez Hiericho. Leuita. Samarita Martha. Maria. Interp. Joannes Beelze. Sathanas Jonas. Nininite. Salomon Phariseꝰ. Pharisei Abel. Zacharias Interp. Pharisei. Gehenna. Salomon. Amen. Petrus. Interp. Galilei. Pilatus. Syloe. Hierusalez Sabbatuz Abraam. Sathanas Isaac. Jacob. Pharisei. Herodes. Interp. Jesus. Pharisei. Sabbatuz Interp. Pharisei. Interp. Mammo. Pharisei. Johannes Lazarus. Abraam. Moyses. Interp. Hierusalez Samaria.

mini gratia: siue dñi donū: aut domini misericordia. 9.

CONuocatis autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vł pellibus gloriās: siue mōs glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitus. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Helias.) Deus dominus: aut fortis dominus. ¶ Bethsaida.) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxuz: vel petra. grecum est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta idest vestigium. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Samaritani.) Custodes: vel adamantini: siue spinosi: aut feces vel feculenti. 10.

POst hec autem. ¶ Sodoma.) Secretum eoruz: siue calx aut cementum eorum. ¶ Corozaim.) Secretum meum: vel hic est mysterium. ¶ Bethsaida.) Domus frugum: vel cibariorum: aut domus venatoruz vel insidiantium. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor: ⁊ interpretatur tribulatio vel obsidio: siue angustia: aut vinculuz: vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio: vel fortitudo: aut petra. ¶ Sydon.) Uenatio: aut insidiatio: siue viaticum: vel cibarium: aut nauis iudicij. ¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa consolationis: aut ꝓpitiatio penitentis. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hiericho) Luna vel mēsis: aut odor eius. ¶ Leuita.) Copulatꝰ. ¶ Samaritanꝰ.) Custos: vel adamantinus: siue spinosus: aut fex: vel feculentus. ¶ Martha.) Prouocans: aut amaricans: vel syriace domina: vel doctrix. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. 11.

ET factum est. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donuz: siue domini misericordia. ¶ Beelzebub) Idolum muscarum: vel possessor muscarum. ¶ Sathanas.) Cōtrarius: siue aduersariꝰ. ¶ Jonas.) Columba: siue depopulans vel deuastās. ¶ Niniuite) Pulchri: siue speciosi: aut habitacula. ¶ Salomō) Pacificus. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Abel) Uanitas: siue anhelitus: aut syriace vapor. ¶ Zacharias.) Memoria domini: aut masculus domini. 12.

MUltis autem. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Gehenna) Uallis deceptionis vel tristitie siue diuitiarū: aut syriace infernus. ¶ Salomon.) Pacificus. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxuz siue petra. grecum est. 13.

ADerant autem. ¶ Galilei.) Uolubiles: siue volutabiles: aut rotantes. ¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Syloe.) Missus vel mittens: aut ramus: siue telum aut arma scilicet missilia: vł syriace spolians vel spoliatus. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Sabbatuz.) Requies: siue cessatio. ¶ Abraaz.) Pater multitudinis. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Isaac) Risus. ¶ Jacob.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta: idest vestigium. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vł pellibus gloriās: aut syriace draco ignitꝰ. 14.

ET factum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. 15.

ERant autem. ¶ Pharisei.) Diuisi. 16.

DIcebat autem. ¶ Māmona.) Pecunia: vel diuitie: aut cupiditas. syrum est. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Johannes) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. ¶ Lazarus.) Dei adiutorium: siue dei atriuz. ¶ Abraā.) Pater multitudinis. ¶ Moyses.) Attractus: vel assumptus: subaudi de aquis. 17.

ET ait. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Samaria.) Custodia: vł adamas: aut veps vel spina: seu fex eius. ¶ Galilea) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Samaritanꝰ) Custos: vel adamantinus: siue spinosus: aut fex vel feculentus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Noe) Consolatio: vł requies. ¶ Loth.) Inuolutus: siue colligatus: aut coopertus: vel resina preciosa que dicitur stacte. ¶ Sodoma.) Secretū eorū: siue calx aut cemētū eorum. 18.

DIcebat autem. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Petrus.) Saxū: siue petra. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hiericho.) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Nazarenus) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus. si autem per sade litteram scribatur interpretatur custos: aut floridus: siue virgultuz. ¶ Dauid.) Dilectus. 19.

ET ingressus. ¶ Hiericho.) Luna: vel mensis: aut odor eius. ¶ Zacheus.) Purus: aut nitidus: vel syriace iustus: aut iustificatus. ¶ Jesus.) saluator. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Hierosolyma.) Idē. ¶ Bethphage.) Domus oris vallium: vel domus bucce vallis: aut domus ficuum. s. precoquarum. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: siue domus cantici: vel domus gratie domini. ¶ Pharisei.) Diuisi. 20.

ET factū est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Johānes) Domini gratia: aut domini donuz: siue domini misericordia. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum qua ortus est: vł qđ cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Saducei.) Iusti vel iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Moyses) Attractus vel assūptꝰ: subaudi de aquis. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplātator vel calcaneum: aut planta. i. vestigium. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Dauid.) Dilectus. 21.

REspiciēs aūt. ¶ Gazophylacium) Ubi gaze. i. thesauri templi seruabātur: ex persico ⁊ greco. ¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. 22.

APpropinquabat autem. ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. ¶ Sathanas.) Cōtrarius: siue aduersarius. ¶ Judas.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Scharioth.) In greco scribitur ischarioth: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vł mortis. ¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecum est. ¶ Johānes.) Dñi gratia: siue domini donū: aut dñi misericordia. ¶ Israel.) Preualens siue dñans cum deo. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Galileus.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rotans. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. 23.

ET surgens. ¶ Pilatus.) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie. i. coma vel capillatura cum q̄ ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinum est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Judea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Galilea.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Galileus.) Uolubilis: siue volutabilis: aut rotans. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pellibus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut syriace draco ignitꝰ. ¶ Hierosolyme.) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vł cōsumatus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Barrabas.) Filius patris vel magistri: aut filius confusionis vel ignominie. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Cyrenensis.) Paries: siue trabes: aut frigiditas: vel occursus. ¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Amē.) Uere: siue fideliter. ¶ Joseph.) Augmentum vel profectus. ¶ Arimathia.) Leo mortuus domino: vł lux mortis domini. ¶ Parasceue.) Preparatio. grecum est. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. 24.

Galilea. Samarita Pharisei. Noe. Loth. Sodoma. Interp. Phariseꝰ. Sabbatuz Jesus. Amen. Petrus. Hierosoly. Hiericho. Nazarenꝰ Dauid. Interp. Hiericho. Zacheus. Jesus. Abraam Hierusalez Bethpha. Bethania. Pharisei. Interp. Jesus. Johannes Cesar. Saducei. Moyses. Abraam. Isaac. Jacob. Christus Dauid. Interp. Gazophy. Hierusalez Judea. Amen. Interp. Pascha. Sathanas Judas. Schariot. Petrus. Johannes Israel. Symon. Jesus. Galileus Christus Interp. Pilatus. Cesar. Christus Judei. Judea. Galilea. Galileus. Herodes. Hierosoly. Jesus Barrabas Symon. Cyrenensis Hierusalez Amen. Joseph. Arimath. Parasce. Sabbatuz

Interp. Sabbatuz Jesus Galilea. Maria. Magdale. Joanna. Jacobus. Petrus. Hierusalez Emaus Cleophas Nazaren⁹ Israel. Christus Moyses. Symon. Hierosoly. Bethania.

Uia autem.¶ Sabbatum.) Requies:siue cessatio
¶ Jesus.) Saluator.¶ Galilea.) Uolubilis: siue
volutabilis:aut rota.¶ Maria.) Exaltata:vel amaritu
dinis mare:aut myrrha maris: siue doctrix vel magi-
stra maris:aut ex syro et hebreo domina maris. ¶ Ma
gdalene.) Magnifica:vel magnificata:aut exaltata :vel
turris.¶ Johanna.) Domini gratia:siue dñi donũ: aut
domini misericordia.¶ Jacobus.) Supplantator:vel
calcaneum aut planta:idest vestigium. ¶ Petrus.)
Saxum:vel petra.grecum est.¶ Hierusalem.) Uisio
pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor per-
fectus vel consumatus.¶ Emaus.) Timens consiliũ:
vel matris aut gentis consilium:seu populus abiectus
¶ Cleophas.) In greco cleopas:et interpretatur glo-
ria omnis:vel omnimoda gloria .grecum est. ¶ Naza-
renus.) Sanctificatus:aut separatus: vel coronatus:si
autem per sade litteram scribatur interpretatur custos
siue floridus:aut virgultum.¶ Israel.) Preualens siue
dominans cuz deo.¶ Christus.) Unctus. grecum est.
¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi de aq̃s
¶ Symõ.) Audiens:vel obediens. ¶ Hierosolyma.)
Uisio pacis:aut visio perfecta vel cõsumata:siue timor
perfectus vl' consumatus.¶ Bethania.) Domus obe-
dientie vel afflictionis:siue domus cantici: vel domus
gratie domini.

¶ Explicit euangelium secundum Lucam.

Incipit euangelium secundum Johannem.

¶ Capitulum primum.

Interp. Joannes Moyses. Jesus. Christus Judei. Hierosoly. Leuite. Helias. Esaias. Pharisei. Bethania. Jordanis. Israel. Rabbi. Andreaz Symon. Petrus. Messias Johanna. Cephas. Galilea. Philipp⁹ Bethsaida Nathana. Joseph Nazaret. Israelita. Amen. Interp. Chana. Galilea. Jesus. Judei. Architri. Capharna Pascha. Hierosoly. Hierosoly. Interp. Pharisei. Nicodem⁹

In principio.¶ Johannes.) Domini gra-
tia:siue domini donũ:aut domini misericor
dia.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:
subaudi de aquis.¶ Jesus.) Saluator.
¶ Christus.) Unctus.grecũ est.¶ Judei.)
Laudantes:siue confitentes.¶ Hierosolyme.) Uisio
pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfe
ctus vel cõsumatus.¶ Leuite.) Copulati.¶ Helias.)
Deus dominus:aut fortis dominus.¶ Esaias) Salus
domini.¶ Pharisei.) Diuisi.¶ Bethania) Domus o
bedientie vel afflictionis:siue domus cantici: vel dom⁹
gratie domini.¶ Jordanis.) Fluuius iudicij:aut demõ
stratio vel proiectio iudicij:seu descẽsio:aut ex syro et he
breo lebes iudicij.¶ Israel.) Preualẽs:siue dominãs
cum deo.¶ Rabbi.) Magister.¶ Andreas.) Uirilis
vel fortissimus.grecum est.¶ Symon.) Audiens:vel o
bediens.¶ Petrus.) Saxum : siue petra.grecum est.
¶ Messias.) Unctus.grece aũt dicitur christus. ¶ Jo
hanna.) Ubi dicitur tu es symon filius iohanna in gre-
co scribitur iona:et sic est ĩ biblijs nostris antiquis:et he
braice interpretatur columba.¶ Cephas.) Petrus.s.
a petra.syrum est.¶ Galilea.) Uolubilis:siue volutabi
lis:aut rota.¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator e
quorum.grecum est.¶ Bethsaida.) Domus frugũ.vel
cibariorum:aut domus venatorum vel insidiantium.
¶ Nathanael.) Donum dei.¶ Joseph.) Augmentuz:
vel profectus.¶ Nazareth.) Sanctificata:aut separa-
ta:siue coronata. Si autem per sade litteram scribatur
interpretatur custodita:aut florida:siue virgultum. ¶ I
sraelita.) De israel quod interpretatur preualens siue
dominans cum deo.¶ Amen.) Uere:siue fideliter. 2.
Et die tertia.¶ Chana.) Zelus:vl' emulatio: siue
possessio:aut lamentatio:vel nidus eius:aut cãna
idest arundo.¶ Galilea) Uolubilis : siue volutabilis:
aut rota.¶ Jesus.) Saluator.¶ Judei) Laudantes:si
ue confitentes.¶ Architriclinus.) Princeps triclinij
idest trium mensarum.grecum est.¶ Capharnaum.) A
ger penitentie:vel villa consolationis:aut propitiatio
penitentis.¶ Pascha.) Trãsit⁹:vel claudicatio.¶ Hie
rosolyma) Uisio pacis:aut visio perfecta vel consuma
ta:siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Hierosoly-
me.) Idem. 3.
Erat autez.¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Nicodem⁹.)
Hebraice interpretatur innocens sanguis : grece
vero victoria populi.¶ Jesus.) Saluator. ¶ Rabbi.)
Magister.¶ Amen.) Uere:siue fideliter. ¶ Israel.)
Preualens siue dominans cum deo.¶ Moyses.) At-
tractus vl' assũptus:subaudi de aquis.¶ Judea.) Lau
datio:siue confessio.¶ Johãnes.) Domini gratia : siue
domini donuz:aut domini misericordia.¶ Enon.) Nu
bes vel obnubilatio:siue fons aut oculus eius : vel au-
gurium.¶ Salim) Uulpes.p.n.aut pugilli siue pugni:
vel semite.¶ Judei.) Laudantes : siue cõfitẽtes.¶ Jor
danis.) Fluuius iudicij:aut demonstratio vel proiectio
iudicij:seu descensio:aut ex syro et hebreo lebes iudicij.
¶ Christus.) Unctus.grecum est. 4.
Ut ergo.¶ Jesus.) Saluator.¶ Pharisei.) Diui
si.¶ Johannes.) Domini gratia:siue domini do-
nuz:aut domini misericordia.¶ Judea) Laudatio: siue
confessio.¶ Galilea) Uolubilis:siue volutabilis : aut
rota.¶ Samaria.) Custodia:vel adamas : aut vepres
vel spina:seu fex eius.¶ Sichar.) Conclusio: vel clau-
sura:aut inebriatio:vel merces. Dicit autem beat⁹ Hie
ronym⁹ q̃d corrupte ponitur pro sichem:quod interpre
tatur humerus:siue portio:aut manicatio:vel matutina
tio.sed in greco sichar inuenitur.¶ Jacob.) Supplan-
tator:vel calcaneum:aut planta idest vestigium. ¶ Jo-
seph.) Augmentuz vel profectus.¶ Samaritana.) Cu
stos:vel adamantina:siue spinosa:aut fex : vel feculẽta.
¶ Judeus.) Laudans:siue confitens.¶ Judei.) Idez
p.n.¶ Samaritani.) Custodes:vl' adamantini : siue spi
nosi:aut feces:vel feculẽti.¶ Hierosolyme.) Uisio pa
cis:aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfe-
ctus vel consumatus.¶ Messias.) Unctus.grece autẽ
dicitur christus.¶ Christus.) Unct⁹.grecũ est.¶ Rab
bi.) Magister.¶ Galilei) Uolubiles:siue volutabiles:
aut rotantes.¶ Chana.) Zelus:vel emulatio:siue pos-
sessio:aut lamentatio:vel nidus eius: aut canna idest a-
rundo.¶ Capharnaum.) Ager penitentie: vel villa cõ
solationis:aut propitiatio penitentis. 5.
Post hec.¶ Judei.) Laudantes : siue confitentes.
¶ Jesus) Saluator.¶ Hierosolyma.) Uisio pa-
cis:aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfe-
ctus vel consumatus.¶ Probatica.) Ouina:idest loc⁹
vbi pecora sacrificanda tenebantur.grecũ est. ¶ Beth
saida.) Domus effusionis :idest locus vbi aque pluuia
les confluebant.in greco scribitur bethesda.¶ Sabba
tum.) Requies:siue cessatio.¶ Amen) Uere:siue fide
liter.¶ Johannes.) Domini gratia:siue domini donũ:
aut domini misericordia.¶ Moyses.) Attractus vel as
sumptus:subaudi de aquis. 6.
Post hec.¶ Jesus.) Saluator.¶ Galilea.) Uolu-
bilis:siue volutabilis:aut rota. ¶ Tiberiadis.)
Bona visio:vel vmbilicus:aut cõfractio.¶ Pascha.)
Transitus:vel claudicatio.¶ Judei.) Laudantes :siue
confitentes.¶ Philippus.) Bellicosus:siue amator e
quorum.grecum est.¶ Andreas.) Uirilis : vel fortissi-
mus.grecum est.¶ Symon.) Audiens : vel obediens.
¶ Petrus.) Saxum vel petra.grecum est. ¶ Caphar
naum.) Ager penitentie:vel villa consolationis:aut pro
pitiatio penitẽtis.¶ Rabbi.) Magister.¶ Amẽ.) Ue
re:siue fideliter.¶ Manna.) Preparatio:aut quid.
¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi de aq̃s.
¶ Joseph) Augmentum:vel profectus. ¶ Christus.)
Unctus grecum est.¶ Diabolus) Criminator:siue ca-
lumpniator:aut accusator.grecum est.¶ Judas) Lau-
datio siue cõfessio.¶ Schariotes.) In greco scribitur
iscariotes:et hebraice interpretatur vir occisionis : aut
vir exterminationis vel mortis. 7.
Post hec. ¶ Jesus.) Saluator.¶ Galilea.) Uolu-
bilis:siue volutabilis:aut rota. ¶ Judea.) Lau-
datio: siue confessio.¶ Judei) Laudantes : siue confi-
tentes.¶ Scenophegia.) Festum tabernaculorum. gre-
cum est.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subau-
di de aquis.¶ Sabbatũ.) Reqes:siue cessatio.¶ Hie
rosolyme.) Uisio pacis:aut visio perfecta vel consuma
ta:siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Christus)
Unctus.grecũ est.¶ Pharisei.) Diuisi.¶ Dauid.) Di
lectus.¶ Bethleem.) Domus panis:siue dom⁹ belli.

Jesus. Rabbi. Amen. Israel. Moyses. Judea. Johannes Enon. Salim. Judei. Jordanis Christus Interp. Jesus. Pharisei Johannes Judea. Galilea Samaria Sichar. Jacob. Joseph. Samarita Judeus. Judei. Samarita Hierosoly. Messias. Christus Rabbi. Galilei. Chana. Caphar. Interp. Judei. Jesus. Hierosoly. Probati. Bethsaida Sabbatuz Amen. Johannes Moyses. Interp. Jesus Galilea. Tiberiadis Pascha. Judei Philipp⁹ Andreas Symon. Petrus. Caphar. Rabbi. Amen. Manna. Moyses. Joseph. Christus. Diabolus. Judas. Schariot. Interp. Jesus. Galilea. Judea. Judei. Scenophe Moyses. Sabbatus Hierosoly. Dauid. Bethlee.

Nicodemꝰ. Galileus. Interp. Jesus. Moyses. Gazophi. Judei. Abraam. Amen. Diabolus. Samarita. Interp. Jesus. Rabbi. Syloe. Pharisei. Sabbatuz. Judei. Christus. Moyses. Interp. Amen. Judei. Encenia. Hierosoly. Salomon. Interp. Lazarus. Bethania. Maria. Martha. Jesus. Judea. Rabbi. Judei. Thomas. Didymus. Hierosoly. Christus. Pharisei. Romani. Cayphas. Ephrem. Pascha. Interp. Jesus. Pascha. Bethania. Lazarus. Martha. Maria. Pisticum. Judas. Escariotis. Judei. Hierosoly. Osanna. Israel. Syon. Philippꝰ. Bethsaida. Galilea. Andreas. Amen. Christus. Esaias. Interp. Pascha. Jesus. Diabolus.

¶ Nicodemus.) Hebraice interpretatur innocens sanguis: grece vero victoria populi. ¶ Galileus). Volubilis: siue volutabilis: aut rotans. 8.

Jesus autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Gazophylacium.) Ubi gaze idest thesauri templi seruabãtur: ex persico et greco. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Amẽ.) Vere: siue fideliter. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecũ est. ¶ Samaritanus.) Custos: vel adamantinus: siue spinosus: aut fex vel feculentus. 9.

Et preteriẽs. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Rabbi) Magister. ¶ Syloe.) Missus. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Christus) Unctus grecum est. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. 10.

Amen amen. ¶ Amen.) Vere siue fideliter. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Encenia.) Renouatio: vel dedicatio: idest festum pro renouatione vel dedicatione templi. grecum est. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis: aut visio pfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Salomon.) Pacificus. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jordanis.) Fluuius iudicij: aut demonstratio vel ꝓiectio iudicij: seu descensio: aut ex syro ⁊ hebreo lebes iudicij. ¶ Johannes.) Domini gratia: aut domini donum: siue domini misericordia. 11.

Erat autem. ¶ Lazarus.) Dei adiutoriuz: siue dei atrium. ¶ Bethania.) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domus gratie domini. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudĩs mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Martha.) Prouocans: aut amaricans: vel syriace domina: vel doctrix. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Judea) Laudatio: siue confessio. ¶ Rabbi.) Magister. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cuz alio vno ⁊ eodem partu nascitur. ¶ Didymus) Geminus: vel gemellus: ille. s. qui cum alio vno ⁊ eodẽ partu nascitur. grecum est. ¶ Hierosolyma) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Christus) Unctus. grecũ est. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Romani) Valentes: aut robusti: vl' potẽtes. grecum est. ¶ Cayphas.) Inuestigator vel sagax: seu vomens ore: vel vomitus oris. ¶ Ephrem) Frugifer: aut crescens. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. 12.

Jesus ergo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Pascha.) Trãsitus: vel claudicatio. ¶ Bethania) Domus obedientie vel afflictionis: aut domus cantici: siue domꝰ gratie domini. ¶ Lazarus) Dei adiutorium: siue dei atrium. ¶ Martha.) Prouocans: aut amaricans: vel syriace domina vel doctrix. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Pisticum) Fidele. grecum est. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. ¶ Escariotis) In greco scribitur iscariotis: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Hierosolyma) Visio pacis: aut visio pfecta vel consumata: siue timor perfectus vel cõsumatus. ¶ Osanna) Salua obsecro: vel salua nũc. ¶ Israel) Preualens siue dñans cũ deo. ¶ Syon.) Aceruus aut tumulꝰ: vel specl'a: aut siccitas. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Philippus) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Bethsaida) Domus frugum vel cibariorum: aut domus venatorum vel insidiantium. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Andreas.) Virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Christus.) Unctus. grecuz est. ¶ Esaias) Salus domini. 13.

Ante diem. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Diabolus) Crimiator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Judas) Laudatio: siue confessio. ¶ Symon.) Audiẽs: vel obediẽs. ¶ Schariotis.) In greco scribitur iscariotis: ⁊ hebraice interpretatur vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. ¶ Petrus) Saxuz: siue petra. grecũ est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Judei) Laudantes: siue cõfitentes. 14.

Et ait. ¶ Thomas.) Abyssus: vel geminus: et grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus. i. ille qui cuz alio vno ⁊ eodem partu nascitur. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecuz est. ¶ Amen) Vere: siue fideliter. ¶ Paraclitus) Consolator: siue aduocatus. grecum ẽ. ¶ Judas) Laudatio: siue cõfessio. ¶ Schariotis.) In greco scribitur iscariotis: ⁊ hebraice interpretat' vir occisionis: aut vir exterminationis vel mortis. 15.

Ego suz. ¶ Paraclitus.) Consolator: siue aduocatus. grecum est. 16.

Hec locutus sum. ¶ Paraclitus.) Consolator: siue aduocatus. grecũ ẽ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amẽ) Vere: siue fideliter. 17.

Hec locutus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 18.

Hec cuz dixisset. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cedron) Tristis: vel denigratus. ¶ Judas) Laudatio: siue confessio. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si autem per sade litteraz scribatur interpretatur custos: siue floridus aut virgultũ. ¶ Symon.) Audiẽs: vel obediẽs. ¶ Petrus) Saxum: vel petra. grecuz est. ¶ Malchus) Rex vel regnuz: aut consiliarius. ¶ Judei) Laudantes: siue confitẽtes. ¶ Annas.) Affligens: vel humilians: aut respondens. ¶ Cayphas) Inuestigator: vel sagax: seu vomens ore: vel vomitus oris. ¶ Pilatus) Constringens vel constrictus. grecum est. ¶ Judeus) Laudãs: siue cõfitens. ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. ¶ Barrabas.) Filius patris vel magistri: aut filius confusionis vel ignomine. 19.

Tunc ergo. ¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus. grecuz ẽ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est: vel quod cesios. i. glaucos habuerit oculos vt quidam volunt. latinũ est. ¶ Gabatha) Eminẽs vel excelsum: grece vero dicitur lithostratos quod interpretatur lapidibus stratus: ⁊ erat locus vel stratum lapideum eminens. ¶ Parasceue) Preparatio. grecũ est. ¶ Pascha.) Transitus: vel claudicatio. ¶ Golgotha.) Caluaria scilicet vbi sunt capita mortuorũ. ¶ Nazarenus) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatꝰ: si autem per sade litteram scribatur interpretatur custos siue floridus: aut virgultuz. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo dña maris. ¶ Cleophas) In greco cleopas: ⁊ interpretatur gloria omnis vel omnimoda gloria. grecum est. ¶ Magdalene.) Magnifica: vel magnificata: aut exaltata: vel turris. ¶ Sabbatum) Requies: siue cessatio. ¶ Joseph.) Augmentum vel profectus. ¶ Arimathia) Leo mortuus domino: aut lux mortis domini. ¶ Nicodemus) Hebraice interpretatur inocens sanguis. grece vero victoria populi. 20.

Una autem. ¶ Sabbatum) Requies: siue cessatio. ¶ Maria.) Exaltata: vel amaritudinis mare aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra maris: aut ex syro ⁊ hebreo domina maris. ¶ Magdalane) Magnifica: aut magnificata: vel exaltata: aut turris. ¶ Symon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus) Saxum vel petra. grecuz est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Rabboni) Magister. syrum est. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Thomas) Abyssus: vel geminus: ⁊ grece didymus appellatur: quod interpretatur gemellus idest ille qui cum alio vno ⁊ eodem partu nascitur. ¶ Didymus) Geminꝰ vl' gemellus: ille scilicet qui cũ alio vno ⁊ eodem partu nascitur. grecum est. 21.

Judas. Symon. Schario. Petrus. Amen. Sathanas. Judei. Interp. Thomas. Jesus. Philippꝰ. Amen. Paraclitꝰ. Judas. Scariot. Interp. Paraclitꝰ. Interp. Paraclitꝰ. Jesus. Amen. Interp. Jesus. Christus. Interp. Jesus. Cedron. Judas. Pharisei. Nazarenꝰ. Symon. Petrus. Malchus. Judei. Annas. Cayphas. Pilatus. Judeus. Pascha. Barrabas. Interp. Pilatus. Jesus. Judei. Cesar. Gabatha. Parasce. Pascha. Golgotha. Nazarenꝰ. Maria. Cleophas. Magdale. Sabbatuz. Joseph. Arimat. Nicodemꝰ. Interp. Sabbatuz. Maria. Magdale. Symon. Petrus. Jesus. Rabboni. Judei. Thomas. Didymus.

Interp. Jesus. Tiberiadis. Symon. Petrus. Thomas. Didymus. Nathana. Chana. Galilea. Zebedeus Johannes Amen.

POstea.¶ Jesus.) Saluator.¶ Tiberiadis.) Bo=
na visio:vel vmbilicus:aut confractio.¶ Symõ)
Audiens:vel obediens.¶ Petrus) Saxuz: vel petra.
grecum est.¶ Thomas) Abyssus:vel geminus:ꝛ gre=
ce didymus appellatur:quod interpretatur gemellus.i.
ille qui cum alio vno ꝛ eodem partu nascitur.¶ Didy=
mus.) Geminus:vel gemellus :ille.s.qui cuz alio vno ꝛ
eodem partu nascitur.grecum est.¶ Nathanael.) Do=
nuz dei.¶ Chana.) Zelus vel emulatio: siue possessio:
aut lamentatio:vel nidus eius:aut cãna.i.arũdo.¶ Ga
lilea) Uolubilis:siue volutabilis:aut rota.¶ Zebede=
us) Dos:siue dotatus:aut fluxus vehemens.¶ Johan
nes.) Domini gratia:siue domini donum: aut dñi mise
ricordia.¶ Amen) Uere:siue fideliter.

¶ Explicit euangelium secundum Johannem.

Interp. Paulus. Jesus. Christus. Dauid. Roma. Greci. Judeus. Amen.

Incipit epistola beati Pauli apostoli ad romanos.

¶ Capi.primum.

PAulus ¶ Paulus) Os tube: siue mira
bilis:aut latine minimus.s.apostoloruz:
ꝛ ideo maximus qꝛ minimus.¶ Jesus)
Saluator.¶ Christus) Unctus. grecũ
est.¶ Apostolus) Missus. grecum est.
¶ Dauid) Dilectꝰ.¶ Roma) Ualẽs:
vel valentia:aut potens vel robusta.grecum est.¶ Gre
ci.) Robusti vel fortes. grecum est.¶ Judeus) Lau=
dans:siue confitens.¶ Amen) Uere:siue fideliter. 2.

Interp. Judeus. Grecus. Jesus. Christus.

PRopter quod.¶ Judeus.) Laudans :siue confi=
tens.¶ Grecus) Robustus:vel fortis. grecũ est.
¶ Jesus) Saluator.¶ Christus) Unctus.grecũ ẽ. 3.

Interp. Judeus. Judei. Greci. Jesus. Christus.

QUid ergo.¶ Judeus) Laudans: siue confitens.
¶ Judei.) Laudantes:siue cõfitentes.¶ Greci.)
Robusti vel fortes.grecum est.¶ Jesus.) Saluator.
¶ Christus) Unctus.grecum est. 4.

Interp. Abraam. Dauid. Sara. Jesus. christus.

QUid ergo.¶ Abraaz) Pater multitudinis.¶ Da
uid) Dilectus.¶ Sara) Dña vel princeps.¶ Je=
sus.) Saluator.¶ Christus.) Unctus.grecuz est. 5.
IUstificati ergo.¶ Jesus.) Saluator.¶ Christus)
Unctus.grecum est.¶ Adam.) Homo:siue terre=
nus:aut ruffus:vel sanguineus.¶ Moyses.) Attractꝰ:
vel assumptus:subaudi de aquis. 6.

Interp. Christus. Jesus. Abba.

QUid ergo.¶ Christus.) Unctus.grecuz est.¶ Je
sus) Saluator. 7.
AN ignoratis.¶ Christus.) Unctus.grecum est.
¶ Jesus.) Saluator. 8.
NJhil ergo.¶ Christus.) Unctus.grecuz est.¶ Je
sus) Saluator.¶ Abba) Pater.syrum est. 9.

Interp. Christus. Israelite. Amen. Israel. Abraam. Sara. Rebecca. Jacob. Esau. Moyses. Pharao. Judei. Osee. Esaias. Sabbaoth Sodoma.

UEritatem dico.¶ Christus) Unctus.grecum est.
¶ Israelite.) De israel:quod interpretatur: preua
lens siue dominans cum deo.¶ Amen) Uere siue fide
liter.¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo.
¶ Abraã) Pater mltitudinis.¶ Isaac) Risus.¶ Sa
ra) Domina vel princeps.¶ Rebecca) Saginata:siue
impinguata:aut contentio obtusa:vel contentio impe=
dita.¶ Jacob) Supplantator:vel calcaneum :aut plan
ta.i.vestigium.¶ Esau) Faciens:vel operãs: aut tinea
eius.¶ Moyses) Attractus vel assumptus:subaudi de
aquis.¶ Pharao) Dissipans:siue discooperiens : aut
nudans:vel syriace vindicans.¶ Judei) Laudantes :si
ue ꝯfitentes.¶ Osee) Saluator:aut salus.¶ Esaias)
Salus domini.¶ Sabbaoth) Exercitus.p.n.siue mili
tie:aut fortitudines.¶ Sodoma) Secretum eorum :si=
ue calx aut cementum eorum.¶ Gomorra.) Populus
rebellis:aut populus timens:siue manipulus:vel serui
tus:aut syriace lana.¶ Syon) Aceruus:aut tumulus:
vel specula:aut siccitas. 10.

Interp. Christus. Moyses. Jesus. Judeus. Grecus.

FRatres.¶ Christus.) Unctus.grecũ est.¶ Moy
ses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis.
¶ Jesus) Saluator.¶ Judeus.) Laudans: siue confi=
tens.¶ Grecus) Robustus:vel fortis.grecuz est.¶ E
saias) Salus domini.¶ Israel) Preualens siue domi
nans cum deo. 11.

Interp. Israelita. Abraam. Beniamin Elias. Israel. Baal. Dauid Syon. Jacob. Amen.

DJco ergo.¶ Israelita) De israel:quod interpreta
tur preualens siue dominans cum deo.¶ Abraã)
Pater multitudinis.¶ Beniamin.) Filius dextere.
¶ Elias) Deus dominus:aut fortis dominus.¶ Isra=
el.) Preualens siue dominans cuz deo.¶ Baal.) Ido
lum:aut dominans:vel subijciens:aut possidens.¶ Da
uid) Dilectus.¶ Syon) Aceruus aut tumulus:vel spe
cula:aut siccitas.¶ Jacob) Supplantator:vel calcane=
um:aut planta.i.vestigium.¶ Amen) Uere: siue fideli
ter. 12.

Interp. Christus.

OBsecro itaqz.¶ Christus.) Unctus.grecũ est. 13.

Interp. Jesus.

OMnis anima.¶ Jesus.) Saluator.¶ Christus)
Unctus.grecum est. 14.
TIrmum autem.¶ Christus) Unctus. grecum ẽ.
¶ Jesus.) Saluator. 15.

Interp. Christus. Jesus. Esaias. Jesse. Hierusalẽ. Illyricuz. Hispania. Macedo. Achaia. Judea. Amen.

DEbemus autem.¶ Christus.) Unctus.grecum ẽ.
¶ Jesus) Saluator.¶ Esaias) Salus dñi.¶ Jes
se) Ens:siue existens:aut munus vel oblatio.¶ Hieru
salem.) Uisio pacis:aut visio perfecta vel consumata:
siue timor perfectus vel consumatus.¶ Illyricuz) Ex=
hilaratio:siue letificatio.grecum est.¶ Hispania.) Ra
ra idest preciosa.grecum est.¶ Macedonia.) Excelsa
vel eminens.grecum est.¶ Achaia.) Dolor:siue tristi=
tia.grecum est.¶ Judea.) Laudatio:siue cõfessio.¶ A
men) Uere:siue fideliter. 16.

Interp. Pheben. Cenchris. Prisca. Aquila Christus Jesus Asia Maria. Androni. Julia. Apostoli. Ampliatꝰ Urbanus. Stachius. Aristobo. Herodion. Narcisus. Triphena Triphosa. Persida. Ruffus. Asyneretꝰ Phlegon Patroba. Herman. Philolo. Julia. Nereus Olipiadez Sathanas Timothe9 Lucius Jason Sosipater Tertius Caiꝰ Erastus Quartus. Amen.

COmmendo autez.¶ Pheben.) Lucida vel pura.
grecum est.¶ Cenchris.) Milium:genus legumi
nis.grecuz est.¶ Prisca.) In greco priscilla:ꝛ interpre
tatur antiqua:est enim diminutiuum de prisca.latinũ ẽ.
¶ Aquila.) Latinum est.¶ Christus.) Unctus.grecuz
est.¶ Jesus.) Saluator.¶ Ephenetus.) Laudabilis.
grecum est.¶ Asia.) Limosa vel cenosa.grecum est.ta=
men pro asia in hoc loco in greco ponitur achaia: quod
interpretatur dolor:siue tristitia.¶ Maria.) Exaltata:
vel amaritudinis mare:aut myrrha maris:siue doctrix
vel magistra maris:aut ex syro ꝛ hebreo domina maris.
¶ Andronicus.) Uir victoriosus.grecuz est.¶ Julia)
In greco iunia a iunone idest dñatrice.¶ Apostoli.)
Missi.grecum est.¶ Ampliatus.) Latinuz est:a verbo
amplio amplias.¶ Urbanus) Latinum est.¶ Stachi
us) Spica.grecum est.¶ Appelles) Expellens: vel a=
bigens.grecum est.¶ Aristobolus.) Optimus consul=
tor: vel optimum consilium:grecuz est.¶ Herodion.)
Junonis vel dominatricis cantilena.grecuz est.¶ Nar
cisus.) Stupefactus:vel negligens.grecum est.¶ Tri
phena) Delitiosa vel delicata.grecum est.¶ Tripho=
sa.) Idem.grecum est.¶ Persida.) Frangens:siue di=
uidens: aut vngula:vel griphus.¶ Ruffus) Latinũ ẽ.
¶ Asyneretus.) In greco asyncritus:ꝛ interpretatur in
comparabilis.grecum est.¶ Phlegon.) Comburens
vel ardens.grecum est.¶ Hermes) Mercurius: aut lu
crum:vel refuginm.grecum est.¶ Patroba) Paterna
lis.grecum est.¶ Herman) Sustentaculum: vel inau=
ris.grecum est.¶ Philologus) Amator litterarum: vl'
amator verbi.grecum est.¶ Julia.) Lanuginosa.grecũ
est.¶ Nereus.) Lucerna:vl' nouale:grece vero magnꝰ
interpretatur.¶ Olimpiadem.) In greco olimpan:ꝛ in
terpretatur celestis.grecum est.¶ Sathanas.) Contra
rius:siue aduersarius.¶ Timotheus) Honor dei:vel
honorans deum:aut preciosus deo.grecum est.¶ Lu=
cius.) A luce.latinum est.¶ Jason) Sanans vel medi=
cans.grecum est.¶ Sosipater) Saluans patrem:vel sa
lus patris.grecum est.¶ Tertius) Latinum est.¶ Ca
ius) Latinum est:ꝛ interpretatur dominus ex lingua la
tina prisca.¶ Erastus.) Amabilis.grecum est.¶ Quar
tus.) Latinum est.¶ Amen) Uere:siue fideliter.

¶ Explicit Epistola ad Romanos.

Interp. Paulus Apostolꝰ. Jesus. Christus Sosthenes Cloes. Appollo. Cephas Crispus. Gaiꝰ

Incipit epistola prima ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

PAulus vocatus.¶ Paulus.) Os tube:siue
mirabilis:aut latine minimꝰ.s.apostolorũ:
ꝛ ideo maximꝰ quia minimꝰ.¶ Apostolꝰ)
Missꝰ.grecũ ẽ.¶ Jesꝰ) Saluator.¶ Chris
tꝰ) Unctꝰ grecũ ẽ.¶ Sosthenes) Saluator
potẽs vel robustus.grecuz est.¶ Cloes) Uiridis: aut
graminea.grecuz est.¶ Apollo) Perdens vel destru
ens.grecuz est.¶ Cephas.) Petrus.s.a petra.syruz ẽ.
¶ Crispus) Latinum est.¶ Gaiꝰ) Latinum est:ꝛ inter
pretatur dominꝰ ex lingua latina prisca.grece vero ter=

renum aut gloriantem significat. ¶ Stephana) Corona vel coronata. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Greci) Robusti: vel fortes. grecum ē. 2.

ET ego. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. .3

ET ego. ¶ Christus) Uunctus. grecuȝ est. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostoloruȝ: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Apollo) Perdens vel destruens. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cephas) Petrus .s. a petra. syrū ē. 4.

SI enos. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Apollo) Perdens vel destruens. grecum est. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. 5.

OMnino. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius ¶ Pascha) Transitus: vel claudicatio. 6.

AUdet aliquis. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctꝰ. grecum est. 7.

DE quibus: ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 8.

DE his autem. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. .9

NOn sum liber. ¶ Apostolus) Missus. grecuȝ est. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Cephas) Petus .s. a petra. syrum est. ¶ Barnabas) Filiꝰ prophete: vel filius cōsolationis. ¶ Moyses) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Judeus) Laudās siue cōfitens. .10.

NOlo. n. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Christus.) Unctus. grecum est ¶ Israel) Preualens: siue dominās cū deo. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes ii.

INuitatores. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. 12.

DE spiritalibus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Apostolus) Missus. grecum est 14.

SEctamini. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Apocalypsis) Reuelatio. grecum est. 15.

NOtum autem. ¶ Christus.) Unctus. grecum est ¶ Cephas) Petrus .s. a petra. syrum est. ¶ Jacobus) Supplantator: vel calcaneum: aut planta .i. vestigium. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Adaȝ) Homo: siue terrenus: aut ruffus. vel sāguineus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Ephesus.) Desiderabilis. grecū ē. 16

DE collectis. ¶ Galatia.) Lactans: vel lactea. grecum est. ¶ Sabbatum.) Requies: siue cessatio. ¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Macedonia.) Excelsa. vel eminens. grecum est. ¶ Ephesus.) Desiderabilis. grecum est. ¶ Pentecoste) Quinquagessima. grecuȝ est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Apollo.) Perdens: vel destruens. grecuȝ est. ¶ Stephana.) Corona vel coronata. grecum est. ¶ Fortunatus) Latinum est. ¶ Achaicus) Dolens vel tristis. grecum est. ¶ Achaia) Dolor: vel tristitia. grecum est. ¶ Asia.) Limosa: vel cenosa. grecuȝ est. ¶ Aquila.) Latinū est. ¶ Prisca.) Latinum est .i. antiqua. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostolorum: ⁊ ideo maximus q꞉ minimꝰ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Maranatha.) Dominus noster venit. syruȝ ē. ¶ Amen) Uere siue fideliter.

¶ Explicit epistola prima ad Corinthios.

Stephana. Greci. Interp̄. Christus. Jesus. Interp̄. Paulus. Apollo. Cephas. Interp̄. Christus. Apollo. Apostoli. Timothe. Interp̄. Sathanas. Pascha. Interp̄. Apostolus. Christus. Jesus. Cephas. Barnabas. Moyses. Judei. Judeus. Interp̄. Moyses. Christus. Israel. Judei. Christus. Jesus. Interp̄. Jesus. Christus. Judei. Apostolus. Interp̄. Christus. Cephas. Jacobus. Apostolus. Adam. Jesus. Ephesus. Interp̄. Galatia. Sabbatuȝ. Hierusalē. Macedo. Ephesus. Pentecos. Timothe. Apollo. Stephana. Fortunatꝰ. Achaicus. Achaia. Asia. Aquila. Prisca. Paulus. Jesus. Christus. Marana. Amen. Interp̄. Paulus. Apostolus. Christus. Jesus. Timotheꝰ.

Incipit epistola secunda ad corinthios.

¶ Capitulum primum.

PAulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: ⁊ ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Apostolus.) Missus. grecum est ¶ Christꝰ) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deū: aut preciosus deo. grecū est. ¶ Corinthus.) Saturitas: vel sacietas: aut ornamētum. grecuȝ est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecū est. ¶ Asia.) Limosa vel cenosa. grecuȝ ē. ¶ Macedonia.) Excelsa vl' eminēs. grecū ē. ¶ Judea.) Laudatio siue cōfesio. ¶ Syluanus) Latinū est a sylua. ¶ Amen) Uere siue fideliter. 2.

STatui autē. ¶ Christus) Unctus. grecū est. ¶ Sathanas.) Contrarius siue aduersarius. ¶ Troadē) Perforata. grecum est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecū est. ¶ Macedonia.) Excelsa vl' eminens. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. 3.

INcipimus. ¶ Christus.) Unctꝰ. grecū est. ¶ Israel) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. 4.

IDeo habentes. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. 5.

SCimus enim. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. 6.

ADiuuantes. ¶ Corinthij) Saturati: vel saciati: aut ornati. grecum est. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ est. ¶ Belial) Peruersus: vel absq꞉ iugo: siue non ascēdens. 7.

HAs ergo. ¶ Macedonia) Excelsa vel eminēs. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecum est. 8

NOtam auteȝ. ¶ Macedonia.) Excelsa vel eminēs. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. 9.

NAm de ministerio. ¶ Macedones.) Excelsi vel eminentes. grecuȝ est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 10.

IPse autem. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostoloruȝ: ⁊ ideo maximus q꞉ minimus. ¶ Christus) Unctus. grecum est. 11.

UTinam. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Eua) Uiua: vel viuens. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Macedonia) Excelsa vel eminens. grecum est. ¶ Achaia) Dolor vel tristitia. grecuȝ est. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Hebrei) Transeūtes: siue irati: aut pregnantes: vel syriace frumenta. ¶ Israelite) De israel quod interpretatur preualens siue dominans cum deo. ¶ Abraam) Pater multitudinis. ¶ Judei) Laudantes siue confitentes. ¶ Damascus.) Sanguinis saccus: vel sanguinis poculuȝ: siue sanguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Aretha) Uirtuosus: aut placidus. grecum est. ¶ Damasceni) Sāguinis sacci: vel sanguinis pocula: aut sanguis femoruȝ vel incendiorum aut procuratorum. 12.

SI gloriari. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Apostoli) Missi. grecum est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecum est. 13.

ECce tertio. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Corinthios.

Corinthus. Achaia. Asia. Macedo. Judea. Syluanus. Amen. Interp̄. Titus. Macedo. Interp̄. Christus. Moyses. Interp̄. Christus. Jesus. Interp̄. Christus. Interp̄. Corinthii. Christus. Belial. Interp̄. Macedo. Titus. Interp̄. Macedo. Titus. Jesus. Christus. Apostoli. Interp̄. Paulus. Christus. Interp̄. Christus. Eua. Jesus. Apostoli. Macedo. Achaia. Apostolus. Sathanas. Hebrei. Israelite. Abraam. Judei. Damascus. Aretha. Damasce. Interp̄. Christus. Jesus.

Incipit epistola ad galatas. ca. primū.

PAulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostolorum: ⁊ ideo maximus q꞉ minimus. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ ē. ¶ Galatia) Lactans vel lactea. grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Judaismus.) Laudatio: siue confessio. ¶ Hierosolyma) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Apostoli) Missi. grecuȝ est. ¶ Arabia) Uespera: aut vespertina: vel fideiussio: siue suauitas: aut coruus vel coruina: seu desertuȝ: aut salix: vel commixta. ¶ Damascus) Sanguinis saccus: vel sanguinis poculum: seu sāguis femoris vel incendij aut procuratoris. ¶ Petrꝰ) Saxum: siue petra. grecum est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum: aut planta .i. vestigium. ¶ Syria.) Hebraice dicitur araȝ: ⁊ interpretatur excelsa vel subli

Interp̄. Paulus. Apostolus. Jesus. Christus. Galatia. Amen. Judaismꝰ. Hierosoly. Apostoli. Arabia. Damascus. Petrus. Jacobus. Syria.

Cilicia. Judea. Interp. Hierosoly. Barnabas Titus. Jesus. Petrus. Jacobus. Cephas. Joannes. Antiochia Judei. Judeus.

mis:aut decipiẽs:siue maledictio eorũ. ¶ Cilicia) Uo
luens:vel reuoluta.grecum est.¶ Judea.) Laudatio:si
ue confessio. 2.
DEinde post.¶ Hierosolyma) Uisio pacis:aut vi-
sio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vł
consumatus.¶ Barnabas) Filius prophete:vel filius
consolationis.¶ Titꝰ.) Honorabilis .grecũ ẽ. ¶ Chri
stus) Unctus.grecũ est.¶ Jesus) Saluator.¶ Petrꝰ)
Saxum vel petra.grecum est.¶ Jacobus) Supplanta
tor:vel calcaneũ: aut planta idest vestigiũ. ¶ Cephas)
Petrus scilicet a petra.syrum est.¶ Johannes) Domi
ni gratia:siue domini donum:aut domini misericordia
¶ Antiochia) Pro vehiculo vł curru.s.loco currus:
siue contra vehiculuz vel currum.grecuz est.¶ Judei)
Laudantes:siue confitentes. ¶ Judeus) Laudans:
siue confitens. 3.

Interp. Galate. Christus. Jesus Abraam. Judeus Grecus.

O Insensati.¶ Galate) Lactantes:vel lactei.grecuz
est.¶ Christus) Unctus.grecũ est.¶ Jesus) Sal-
uator.¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Judeus.)
Laudans:siue confitens.¶ Grecus.) Robustus:vł for
tis.grecum est. 4.

Interp. Abba. Christus Jesus Abraam. Syna. Arabia. Agar. Hierusalẽ. Jsaac.

DIco autem.¶ Abba) Pater.syrum est. ¶ Chri-
stus) Unctꝰ.grecũ ẽ.¶ Jesus) Saluator. ¶ Abra
am) Pater multitudinis.¶ Syna.) Rubus: vel syria-
ce inimicicia. ¶ Arabia.) Uespera: aut vespertina:vł
fideiussio:siue suauitas:aut coruus vel coruina:seu de-
sertum:aut salix:vel commixta.¶ Agar.) Aduena:siue
peregrina:aut ruminans:vel timens. ¶ Hierusalem.)
Uisio pacis:aut visio perfecta vel cõsumata: siue timor
perfectus vel consumatus.¶ Jsaac) Risus. 5.

Interp. Christus Jesus Jsrael. Amen.

STate.¶ Paulus) Os tube:siue mirabilis:aut lati
ne minimus scilicet appostolorum:⁊ ideo maximꝰ
quia minimus.¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Je
sus) Saluator. 6.
SI spiritu.¶ Christus) Unctus.grecũ est.¶ Jesus)
Saluator.¶ Jsrael) Preualens:siue dominans cũ
deo.¶ Amen) Uere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad galatas.

Incipit epistola ad Ephesios. ca.j.

Interp. Paulus Apostolus Jesus Christus Ephesus

PAulus apostolus.¶ Paulus.) Os tube: siue
mirabilis:aut latine minimus scilicet aposto-
lorum:⁊ ideo maximus quia minimꝰ.¶ Apo-
stolus.) Missus.grecum est.¶ Jesus.) Salua
tor. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Ephesus.)
Desiderabilis.grecum est. 2.

Interp. Christus Jesus. Jsrael. Apostoli.

ET vos.¶ Christus) Unctus.grecũ est. ¶ Jesus)
Saluator. ¶ Jsrael) Preualens siue dominans
cum deo.¶ Apostoli) Missi.grecum est. 3.

Interp. Paulus. Christus Jesus. Apostoli Amen.

HUius rei gratia.¶ Paulus.) Os tube:siue mira-
bilis:aut latine minimus scilicet apostolorum:et
ideo maximus quia minimꝰ.¶ Christus) Unctus. gre
cum est.¶ Jesus) Saluator. ¶ Apostoli) Missi.grecũ
est.¶ Amen) Uere:siue fideliter. 4.

Interp. Christus Apostoli. Jesus. Diabolus

OBsecro itaqz. ¶ Christus) Unctus. grecum est.
¶ Apostoli) Missi.grecum est.¶ Jesus.) Salua-
tor.¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator:vel
accusator .grecum est. 5.
EStote ergo. ¶ Christus.) Unctus. grecum
est. 6.

Interp. Christus Diabolus. Thitichus Jesus. Amen.

FIlij obedite.¶ Christus) Unctus.grecũ ẽ. ¶ Dia
bolus) Criminator:siue calumpniator: aut accusa-
tor.grecum est.¶ Tithicus.) In greco tichychus:⁊ in
terpretatur casualis vel contingẽs.grecũ est.¶ Jesus)
Saluator.¶ Amen.) Uere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad Ephesios.

Incipit epistola ad Philippenses.

¶ Capitulum primum.

Interp. Paulus. Timotheꝰ Jesus. Christus Philippis

PAulus et.¶ Paulus) Os tube:siue mi
rabilis:aut latine minimus.s.apostolo-
rum: ⁊ ideo maximus quia minimus.
¶ Timotheus.) Honor dei: vel hono-
rans deuz:aut preciosus deo. grecuz est
¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Un-
ctus.grecum est.¶ Philippis.) Bellicosa: siue ama-
trix equorum .grecum est. 2.

Interp. Christus Jesus. Timotheꝰ Epaphro. Apostolus

SI qua ergo.¶ Christus) Unctus.grecuz est.¶ Je
sus.) Saluator.¶ Timotheus.) Honor dei: siue
honorans deum:aut preciosus deo.grecum est.¶ Epa
phroditus) Uenustus:siue iocundus:grecũ est.¶ Apo
stolus) Missus.grecum est. 3.

Interp. Christus. Jesus. Jsrael. Beniamin Hebreus

DE cetero.¶ Christus.) Unctus. grecuz est.¶ Je
sus) Saluator.¶ Jsrael.) Preualens siue domi
nans cum deo.¶ Beniamin) Filius dextre. ¶ Hebre
us.) Trãsiẽs:siue iratus:aut pregnãs:vł syriace frumẽ
tũ.¶ Hebrei) Idẽ.p.n.¶ Phariseus) Diuisꝰ. 4.

Interp. Eucodia. Synticen. Clemens. Christus. Jesus. Philippẽ Macedo. Thessalo. Epaphro. Amen. Cesar.

ITaqz fratres.¶ Euchodia.) In greco Euodia:et
interpretatur bonus odor:vel bene olens. grecum
est. ¶ Synticen.) Colloquẽs:vel confabulãs. grecum
est.¶ Clemens.) Latinum est: significatqz mitem vel
modestum.¶ Christus) Unctus.grecuz est.¶ Jesus)
Saluator.¶ Philippenses.) Bellicosi:siue amatores
equorum.grecum est.¶ Macedonia) Excelsa: vel emi
nens.grecuz est. ¶ Thessalonica) Dei altera victoria:
aut situs siue positio altertus victorie.grecũ ẽ.¶ Epa-
phroditus) Uenustus:siue iocũdus.grecũ est. ¶ Amẽ
Uere:siue fideliter.¶ Cesar) A ceso matris vtero di-
ctus est:vel a cesarie idest coma vel capillatura cũ qua
ortus est:vel quod cesios idest glaucõs habuerit ocu-
los vt quidam volunt.latinum est.

¶ Explicit epistola ad Philippenses.

Incipit epistola ad Colossenses. ca.j.

Interp. Paulus. Apostolus Jesus. Christus Timotheꝰ Colossis. Epaphras

PAulus apostolus.¶ Paulus) Os tube:si-
ue mirabilis:aut latine minimus.s.aposto-
lorum:⁊ ideo maximꝰ qꝛ minimus.¶ Apo
stolus) Missus.grecum est. ¶ Jesus) Sal
uator. ¶ Christus) Unctus. grecum est.
¶ Timotheus.) honor dei:siue honorans deũ:aut pre
ciosus deo.grecum est.¶ Colossis) Punitio: vel sup-
pliciũ.grecũ ẽ.¶ Epaphras) Spumans.grecũ ẽ. 2.

Interp. Laodicia. Jesus. Christus Neomenia Sabbatuz

UOlo.n.¶ Laodicia) Populus iustus. grecuz ẽ.
¶ Jesus) Saluator.¶ Christus) Unctus. grecũ
est. ¶ Neomenia.) Nouilunium. grecũ est. ¶ Sabba
tum) Requies:siue cessatio. 3.
IGitur.¶ Christus) Unctus.grecum est.¶ Judei)
Laudãtes:siue cõfitẽtes.¶ Jesus) Saluator. 4

Interp. Christus Titichus. Onesimꝰ. Aristar. Marcus Barnabas Jesus. Justus. Epaphras Laodicia. Jerapolis Lucas. Demas Nimpha. Laodicen. Archippꝰ. Paulus Amen.

DOmini.¶ Christus) Unctꝰ.grecũ ẽ.¶ Titichꝰ)
In greco tichychus:⁊ interpretatur casualis vł cõ
tingens.grecum est.¶ Onesimus.) Utilis.grecum est.
¶ Aristarchus) Optimus princeps.grecũ est.¶ Mar
cus.) Limatus:vel fricatus:aut expolitus idest a rubi
gine abstersus.¶ Barnabas) Filius prophete :vel fi-
lius consolationis.¶ Jesus) Saluator.¶ Justus) La-
tinum est.¶ Epaphras) Spumans.grecũ est. ¶ Lao-
dicia) Populus iustus.grecum est¶ Jerapolis.) Sa-
cra ciuitas. grecum est. ¶ Lucas) Hebraice ipsi resur
rectio:vel latine a luce.¶ Demas) Popularis vel ple
beius:aut pinguis.grecũ est¶ Nimpha.) Sponsa.gre
cum est.¶ Laodicenses) Populi iusti.grecũ est.¶ Ar
chippus) Princeps siue prefectus equorum. grecuz ẽ
¶ Paulus) Os tube:siue mirabilis :aut latine mini-
mus scilicet apostolorum:⁊ ideo maximus quia mini-
mus.¶ Amen) Uere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad Colossenses.

Incipit epistola prima ad thessalonicenses.

¶ Capitulum primum.

Interp. Paulus. Syluanus Timotheꝰ Thessalo Jesus. Christus Macedo Achaia

PAulus.¶ Paulus.) Os tube:siue
mirabilis:aut latine minimus.s.apo
stolorum:⁊ ideo maximus quia mi-
nimus. ¶ Syluanus) Latinum est
a sylua.¶ Timotheus.) Honor dei
vel honorãs deũ:aut preciosus deo.
grecũ est.¶ Thessalonicenses) Dei
altera victoria:aut situs siue positio
alterius victorie. grecũ ẽ.¶ Jesus) Saluator.¶ Chri
stus.) Unctus.grecum est.¶ Macedonia) Excelsa:vel
eminens.grecum est.¶ Achaia) Dolor:vel tristitia.gre
cum est. 2.

Interp. Philippis Christus

NAm et ipsi.¶ Philippis) Bellicosa:siue amatrix
equorum.grecum est.¶ Christus.) Unctus.grecũ

Apostoli. Jesus. Judei. Paulus. Sathanas

est ¶ Apostoli.) Missi. grecum est. ¶ Judea) Laudatio: siue confessio. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus .s. apostolorum: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius.
3.

Interp. Athene. Timotheꝰ Christus Jesus. Amen.

PRopter quod. ¶ Athene) Sine cumulo: vel ab athena idest minerua mineruales. grecū est. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.
4.

DE cetero. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Macedōia) Excelsa: vel eminens. grecuȝ est. ¶ Christus) Unctꝰ. grecum est.
5.

Interp. Jesus. Christus Amen.

DE tpibus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola prima ad Thessalonicenses.

Incipit epistola secūda ad Thessalonicenses

¶ Capitulum primum.

Interp. Paulus. Syluanus Timotheꝰ Thessalo. Jesus Christus

PAulus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimꝰ .s. apostolorū: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Syluanus.) Latinum est a sylua. ¶ Timotheus.) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Thessalonicenses) Dei altera victoria: aut situs siue positio alterius victorie. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecū ē.
2.

Interp. Jesus Christus Sathanas

ROgamus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius.
3.

Interp. Christus Jesus. Paulus Amen.

DE cetero. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Paulus.) Os tube. siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Thessalonicēses.

Incipit epistola prima ad Timotheum.

¶ Capitulum primum.

Interp. Paulus. Apostolus Jesus. Christus Timotheꝰ Ephesus. Macedo. Amen. Hymeneꝰ. Alexander Sathanas

PAulus apostolus. ¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus scilicet apostolorum: ⁊ ideo maximus quia minimꝰ. ¶ Apostolus.) Missus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est. ¶ Macedonia.) Excelsa: vel eminens. grecum est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Hymeneus) Carmen nuptiale. grecuȝ est. ¶ Alexander.) Adiutor siue auxiliator virilis vel fortissimus. grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius.
2.

Interp. Christus. Apostolus Adam. Eua.

OBsecro. ¶ Christus) Unctus: grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Adam) Homo: siue terrenus: aut ruffus: vel sanguineus. ¶ Eua) Uiua: vel viuens.
3.

Interp. Diabolus. Christus Jesus. Timotheꝰ

FJdelis sermo. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Chrıstꝰ) Unctus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Timotheꝰ) Honor dei: siue honorans deum: aut preciosus deo. grecum est.
4.

Interp. Christus Sathanas Jesus

SPiritus autem. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator.
5.

SEniorem. ¶ Christus.) Unctus. grecuȝ est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Jesus) Saluator.
6.

Interp. Jesus. Christus Diabolus. Pontius. Pilatus. Amen. Timotheꝰ

QUicunqȝ. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecuȝ est. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecuȝ est. ¶ Pontius) Marinus. grecum est. ¶ Pilatus) Constringens: vel constrictus. grecum est. ¶ Amē) Uere: siue fideliter. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est.

¶ Explicit epistola prima ad Timotheum.

Incipit epistola secunda ad Timotheuȝ.

¶ Capitulum primum.

Interp. Paulus. Apostolus Jesus. Christus Timotheꝰ Loide. Eunice. Asia. Philetus. Hermoge. Onesipho Roma. Ephesus.

PAulus apostolus. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximꝰ quia minimus. ¶ Apostolus) Missus. grecuȝ est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Timotheus) Honor dei: vel honorans deum: aut preciosus deo. grecum est. ¶ Loide.) Melior. grecuȝ est. ¶ Eunice) Bona victoria. grecum est. ¶ Asia) Limosa vel cenosa. grecum est. ¶ Philetus) Jn greco fygellus: ⁊ interpretatur fugitiuus. grecum est. ¶ Hermogenes) Mercurio genitus: aut lucri generatio: vel refugium generatiōis. grecum est. ¶ Onesiphorus.) Utilitatem afferens. grecum est. ¶ Roma.) Ualens vel valentia: aut potens: vel robusta. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est.
2.

Interp. Christus Jesus. Dauid. Hymeneꝰ. Philetus

TU ergo. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Hymeneus) Carmen nuptiale. grecum est. ¶ Philetus.) Amabilis. grecum est. ¶ Diabolus.) Criminator: siue calūpniator: aut accusator. grecum est.
3.

Interp. Jannes. Mambres Moyses. Antiochia Iconium. Lystris. Christus. Jesus.

HOc autem. ¶ Jamnes) Jn greco iannes cum duplici .n. ⁊ hebraice interpretatur respondens: vel incipiēs loqui: aut afflictus: vel humiliatus: aut pauper. ¶ Mambres) Rebellis: aut amarus: vel commutans: aut permutans: sȝ in greco scribitur iambres: ⁊ hebraice potest interpretari mare cum egestate vel paupertate. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aq̄s. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru. s. loco currus: siue contra vehiculum vel currum. grecum ē. ¶ Iconium) Ueniens. grecum est. ¶ Lystris) Dissoluentes. grecum est. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Jesus) Saluator.
4.

Interp. Jesus. Christus. Demas Thessalo. Crescens. Galatia. Titus. Dalmatia. Lucas. Marcus Titichus. Ephesus. Troade Carpum. Alexander Amen. Prisca. Aquila. Onesipho Erastus. Corinthus Trophimꝰ Miletum. Eubolus. Pudens Linus. Claudia. Amen.

TEstificor. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecum est. ¶ Demas) Popularis: vel plebeius: aut pinguis. grecum est. ¶ Thessalonica) Dei altera victoria: aut situs siue positio alterius victorie. grecum est. ¶ Crescens.) Latinū est a crescēdo. ¶ Galatia) Lactans vel lactea. grecum est. ¶ Titus) Honorabilis. grecuȝ est. ¶ Dalmatia) Lampas frustratoria: aut fulgur vanitatis. grecum est. ¶ Lucas) Hebraice ipsi resurrectio: vel latine a luce. ¶ Marcus) Limatus: vel fricatus: aut expolitus idest a rubigine abstersus. ¶ Titichus.) Jn greco tychicus: ⁊ interpretatur casualis: vel contingens. grecum est. ¶ Ephesus) Desiderabilis. grecum est. ¶ Troade) Perforata. grecum est. ¶ Carpum) Fructus vel fructuosus. grecum est. ¶ Alexander) Adiutor siue auxiliator virilis vel fortissimꝰ. grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Prisca.) Jn greco priscilla: ⁊ est diminutiuuȝ huius nominis prisca: quod interpretatur antiqua. latinuȝ est. ¶ Aquila) Latinum est. ¶ Onesiphorus) Utilitatem afferēs. grecum est. ¶ Erastus.) Amabilis. grecum est. ¶ Corinthus) Saturitas: vel sacietas: aut ornamentum. grecuȝ est. ¶ Trophimus) Nutritus: siue educatus. grecum ē. ¶ Miletum.) Rubra: vel coccinea. grecum est. ¶ Eubolus.) Prudens: aut beneconsulens. grecuȝ ē. ¶ Pudens.) Latinum est. ¶ Linus) Rete vel retiaculum. grecum est. ¶ Claudia) Latinum est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.

¶ Explicit epistola secunda ad Timotheū.

Incipit epistola ad titū. ca. i.

Interp. Paulus Apostolus Jesus. Christus Titus. Creta. Cretenses.

PAulꝰ seruꝰ. ¶ Paulꝰ) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus. s. apostolorum: ⁊ ideo maximus quia minimus. ¶ Apostolus.) Missus. grecuȝ ē. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Titus.) Honorabilis. grecuȝ est. ¶ Creta.) Carnea: vel carnalis. grecū ē. ¶ Cretenses) carnei: vel carnales. grecum est.
2.

Interp. Jesus Christus

TU autem. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctꝰ. grecū ē.
3.

Interp. Jesus. Christus Artheman

ADmone illos. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus grecum est. ¶ Artheman.) Integer: vel i

Titichus. Nicopolis Zena. Apollo Amen.

columis:aut venustus.grecuz est.¶ Titichus.) In gre
co tychicus:ꝛ interpretatur casualis:vel contingēs.gre
cum est.¶ Nicopolis.) Victorie ciuitas:vel victoriosa
ciuitas.grecum est.¶ Zena.) Viuens.grecuz est. ¶ A
pollo.) Perdens:vel destruens.grecuz est. ¶ Amen.)
Vere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad Titum.

Incipit epistola ad Philemonem. ca.j.

Interp̄. Paulus Christus Jesus. Timotheꝰ Phile. Appia. Archippꝰ Onesimus Epaphras Marcus Aristar. Demas Lucas. Amen.

Aulus vinctus.¶ Paulus) Os tu
be:siue mirabilis:aut latine minimꝰ
.s.apostolorū:ꝛ ideo maximus quia
minimus.¶ Christus.) Unctꝰ. gre-
cum est.¶ Jesus.) Saluator. ¶ Ti
motheus) Honor dei: vel honorās
deum:aut preciosus deo.grecum ē.
¶ Philemon.) Deosculans. grecū
est.¶ Appia.) Producens vel pulullans. grecum est.
¶ Archippus) Princeps siue prefectus equorū.gre-
cū est.¶ Onesimus.) Utilis.grecū est.¶ Epaphras.)
Spumans.grecum est.¶ Marcus.) Limatus:vel frica
tus:aut expolitus idest a rubigine abstersus.¶ Aristar
chus) Optimus princeps.grecuz est.¶ Demas.) Po
pularis vel plebeius:aut pinguis .grecum est . ¶ Lu-
cas) Hebraice ipsi resurrectio:vł latie a luce. ¶ Amē)
Vere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola ad philemonem.

Incipit epistola ad Hebreos. ca.j.

Interp̄. Jesus. Diabolus. Abraam. Interp̄. Apostolus Jesus. Moyses. Christus. Egyptus Interp̄. Aaron. Christus Melchise. Interp̄. Christus. Abraam. Jesus. Melchise. Interp̄. Melchise. Salem. Abraam. Leui. Aaron. Juda. Moyses. Interp̄. Manna. Aaron. Cherubim Christus Moyses. Jesus Interp̄. Abel. Cayn. Enoch. Noe. Abraam. Isaac. Jacob. Sara. Esau. Joseph.

Ultifarie multisqꝫ modis. 2.
PRopterea. ¶ Jesus) Salua-
tor. ¶ Diabolus) Criminator
siue calumpniator:aut accusator.gre
cū est.¶ Abraam) Pater multitudi
nis. 3.
UIde fratres. ¶ Apostolus)
Missus.grecum est. ¶ Jesus.)
Saluator.¶ Moyses.) Attractꝰ vel assumptus:subau
di de aquis.¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Egyp
tus.) Angustie:siue tribulationes. 4.
TImeamus ergo. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Jesus)
Saluator.¶ Sabbatismus) Requies:siue cessa-
tio. 5.
OMnis nāqꝫ.¶ Aarō.) Mons:siue montanus: aut
docens siue concipiens.¶ Christus.) Unctus.gre
cum est.¶ Melchisedech.) Rex iustitie. 6.
QUapropter.¶ Christus.) Unctus.grecum ē.¶ A
braaz.) Pater multitudinis.¶ Jesus) Saluator.
¶ Melchisedech.) Rex iustitie. 7.
HIc enim.¶ Melchisedech.) Rex iustitie. ¶ Sa-
lem) Pax.¶ Abraaz) Pater multitudinis.¶ Le
ui.) Copulatus.¶ Aaron.) Mons:siue montanus:aut
docens:siue concipiens.¶ Juda.) Laudatio:siue con-
fessio.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi
de aquis. 8.
CApitulum autem.¶ Moyses.) Attractus vel as-
sumptus:subaudi de aquis.¶ Israel.) Preualēs
siue dn̄ans cuz deo.¶ Juda.) Laudatio:siue confessio.
¶ Egyptus) Angustie:siue tribulationes. 9.
HAbuit quidem.¶ Manna.) Preparatio:aut q̄d.
¶ Aaron.) Mons:siue montanus:aut docēs siue
concipiens.¶ Cherubim.) Quasi magistri: vel quasi
multiplicantes:aut quasi pugnantes: vel cognitionem
aut scientiam multiplicantes.¶ Christus) Unctus.gre
cum est.¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi
de aquis.¶ Jesus) Saluator. 10.
UMbram.¶ Christus.) Unctus.grecum est.¶ Je-
sus.) Saluator.¶ Moyses.) Attractus vel assum
ptus:subaudi de aquis. 11.
EST autem.¶ Abel.) Uanitas: vel anhelitus:aut
syriace vapor.¶ Cayn.) Possessio: vel possessus.
¶ Enoch) Dedicatus:vel disciplinatus:aut morigera-
tus.¶ Noe.) Consolatio:vel requies.¶ Abraā.) Pa
ter multitudinis.¶ Isaac) Risus.¶ Jacob.) Supplā
tator.vel calcaneū:aut planta idest vestigiuz. ¶ Sara.)
Domina:vel princeps.¶ Esau.) Faciens vel operās:
aut tinea eius.¶ Joseph.) Augmentum:vel ꝓfectus.
¶ Israel) Preualens siue dominans cuz deo. ¶ Moy
ses.) Attractus vel assūptus:subaudi d̄ aquis. ¶ Pha
rao.) Dissipans:siue discooperiens:aut nudans: vel sy-
riace vindicans.¶ Egyptij.) Angustiantes: siue tribu-
lantes.¶ Christus.) Unctus.grecum est. ¶ Egyptꝰ.)
Angustie:siue tribulationes. ¶ Pascha.) Transitus:
vel claudicatio.¶ Hiericho.) Luna vel mensis:aut o-
dor eius.¶ Raab) Lata:siue dilatata:aut platea.¶ Ge
deon) Conterēs vel confringens:aut ex syro ꝛ hebreo
abscisio iniquitatis.¶ Barach.) Fulgur: siue in vanuz
aut in vacuum.¶ Samson) Sol eius:aut nominis ite-
ratio vel secundatio aut mutatio: vel nomen dormien-
tis:aut ibi dormiens:vel syriace seruiciū aut ministeriū
eius.¶ Jepte.) Aperiens.¶ Dauid.) Dilectus.¶ Sa
muel) Postulatus a deo:aut nomen eius a deo. 12.
IDeoqꝫ ꝛ nos.¶ Jesus.) Saluator.¶ Esau.) Faci
ens:vel operans:aut tinea eius. ¶ Moyses.) At-
tractus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Syon.) A-
ceruus:aut tumulus vel specula:aut siccitas. ¶ Hieru
salem.) Uisio pacis:aut visio perfecta vel consumata:si
ue timor perfectus vel consumatus.¶ Abel) Uanitas:
siue anhelitus:aut syriace vapor. 13.
CHaritas.¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Un-
ctus.grecum est.¶ Amen) Uere: siue fideliter.
¶ Timotheus) Honor dei:vel honorans deum: aut p̄
ciosus deo.grecum est.¶ Italia) Ab italo rege dicta ē:
vel ab italis idest vitulis:eo quod illa regio vitulis abū
dat.latinum est.

Israel. Moyses. Pharao. Egyptii. Christus Egyptus. Pascha. Hiericho. Raab. Gedeon. Barach. Samson. Jepte. Dauid. Samuel. Interp̄. Jesus Esau. Moyses. Syon. Hierusalē. Abel. Interp̄ Jesus. Christus Amen. Timotheꝰ Italia.

¶ Explicit epistola ad hebreos.

Incipit liber actuum Apostolorum. ca.j.

Interp̄. Theophi. Jesus. Apostoli. Hierosoly. Johannes Israel. Hierusalē. Judea. Samaria. Galilei. Hierosoly. Sabbatuz Petrus. Jacobus. Andreas Philippꝰ Thomas. Bartholo. Mattheus Alpheus. Symon. Zelotes. Judas. Maria. Dauid. Achelde. Joseph Barsabas. Justus. Matthias Interp̄. Hierusalē. Judei. Galilei. Parthi. Medi. Elamite. Mesopo. Judea. Cappado. Pontus. Asia.

PRimum quidem.¶ Theophilus.) A-
micus dei:vel deo dilectus.grecum est.
¶ Jesus) Saluator.¶ Apostoli) Missi
grecum est.¶ Hierosolyme) Uisio pa-
cis:aut visio perfecta vel consumata: si-
ue timor perfectus vel consumatus.
¶ Johannes) Domini gratia:siue domini donum :aut
domini misericordia.¶ Israel) Preualens siue domi-
nans cum deo.¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio p
fecta vel consumata:siue timor perfectus vel consuma-
tus.¶ Judea) Laudatio:siue confessio. ¶ Samaria)
Custodia:vel adamas:aut vepres vel spina: seu fex eiꝰ.
¶ Galilei) Uolubiles: siue volutabiles: aut rotantes.
¶ Hierosolyma.) Idē q̄d hierusalem supra. ¶ Sabba
tum) Requies:siue cessatio.¶ Petrus) Saxum: siue
petra.grecum est.¶ Jacobus) Supplantator:vel calca
neum:aut planta idest vestigium.¶ Andreas) Uirilis
vel fortissimus.grecū est.¶ Philippus) Bellicosus:
siue amator equorum.grecū est.¶ Thomas) Abyssus:
vel geminus:ꝛ grece didymus appellatur:q̄d interpre-
tatur gemellus.i.ille qui cum alio vno ꝛ eodem partu
nascitur.¶ Bartholomeus.) Filius suspendentis aq̄s.
¶ Mattheus.) Donatus.¶ Alpheus.) Millessimus:
vel doctus:aut dux.¶ Symon.) Audiēs: vel obediēs.
¶ Zelotes.) Emulator.grecum est.¶ Judas.) Lauda
tio:siue confessio.¶ Maria.) Exaltata:vel amaritudi-
nis mare: aut myrrha maris: siue doctrix vel magistra
maris:aut ex syro ꝛ hebreo domina maris. ¶ Dauid.)
Dilectus.¶ Acheldemach) Ager sanguinis. syrum ē.
scribi debet acheldema.¶ Joseph.) Augmentum:vel
profectus.¶ Barsabas.) Filius reuersionis vel cōuer
sionis:aut filius quietis:seu filius iuramenti.¶ Justꝰ.)
Latinum est.¶ Matthias.) Donum dn̄i. 2.
ET cum.¶ Hierusalem.) Uisio pacis: aut visio p-
fecta vel consumata:siue timor perfectus vel con-
sumatus.¶ Judei) Laudantes:siue confitentes.¶ Ga
lilei) Uolubiles:siue volutabiles:aut rotātes. ¶ Par
thi.) Lingua scythica dicuntur fugaces: vel exules.
¶ Medi.) Mensurantes:siue abundantes:aut induti.
¶ Elamite) Addolescētes:siue occulti:aut secta.¶ Me
sopotamia.) Regio est sic appellata eo q̄d duobꝰ fluui
is eufrate.s.ambiat ꝛ tygri: mesos.n.medius:potamos
vo fluuius interp̄tat.grecū ē.¶ Judea) Laudatio:siue
ꝯfessio.¶ Cappadocia) In hebreo dr̄ captor:ꝛ interp̄-
tatur spherula:siue pomū:aut vola vel palma turturis
vel explorator.¶ Pōtus.) Mare.grecū est. ¶ Asia)

Phrigia. Pamphi. Egyptus. Lybia. Cirene. Romani. Proselyti. Cretes. Arabes. Petrus. Johel. Israelite. Jesus. Nazarenꝰ David. Christus. Israel. Apostoli.

Limosa vel cenosa. grecū est. ¶ Phrigia) Sicca: vł ardēs. grecū est. ¶ Pāphilia.) Tota dilecta vel amabilis. grecū est. ¶ Egyptus) Angustie: siue tribulatiōes. ¶ Lybia.) Hebraice dr̄ phut: ⁊ iterp̄tat̄ aphrica: aut syriace crassa: vel pinguis. ¶ Cirene.) Paries: siue trabes: aut frigiditas: vel occursus. ¶ Romani.) Valentes: aut potentes: vel robusti. grecū est. ¶ Proselyti) Aduene: siue peregrini. grecū est. ¶ Cretes.) Carnei: siue carnales. grecū est. ¶ Arabes) Vespertini: aut fideiussores: siue suaues: aut campestres: vel corui: aut salices: vel mixtiones. ¶ Petrus.) Saxū: vel petra. grecū est. ¶ Johel.) Volēs: siue īcipiēs: aut iurās. ¶ Israelite.) De israel qd̄ interpretat̄ preualēs siue dn̄ans cū deo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatꝰ: si aūt per sade lr̄am scribat̄ interp̄tat̄ custos: siue floridus: aut virgultū. ¶ David) Dilectꝰ. ¶ Xp̄s) Vnctꝰ. grecū ē. ¶ Israel.) Preualēs siue dn̄ans cū dō. ¶ Apostoli.) Missi. grecū ē. 3.

Interp̄. Petrus. Johannes Jesus. Christus Nazarenꝰ Salomon Abraam. Isaac. Jacob. Pilatus. Moyses. Samuel.

PEtrus aūt. ¶ Petrus.) Saxū: vel petra. grecū ē. ¶ Johānes.) Dn̄i gr̄a: siue dn̄i donū: aut dn̄i mīa. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Vnctus. grecum ē. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si aūt per sade lr̄az scribat̄ interpretat̄ custos: siue floridus: aut virgultū. ¶ Salomō.) Pacificꝰ. ¶ Abraā.) Pr̄ multitudinis. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplātator: vel calcaneū: aut plāta. i. vestigiū. ¶ Pilatus.) Cōstringēs: vel cōstrictus. grecum est. ¶ Moyses) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis. ¶ Samuel.) Postulatus a deo: aut nomen eius a deo. 4.

Interp̄. Saducei. Jesus. Hierusalez Annas. Cayphas. Johannes Alexander Israel. Christus David. Herodes. Pontius. Pilatus. Apostoli. Joseph. Barnabas Leuites. Cyprius.

LOquētibꝰ. ¶ Saducei.) Justi: siue iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Hierusalē.) Visio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Annas.) Affligēs: vel humiliās: aut rn̄dens. ¶ Cayphas.) Inuestigator: vel sagax: seu vomēs ore: vel vomitꝰ oris. ¶ Johānes) Domini gr̄a: siue domini donū: aut dn̄i mīa. ¶ Alexander.) Adiutor: siue auxiliator virilis vel fortissimus. grecū est. ¶ Petrꝰ.) Saxū: siue petra. grecū est. ¶ Israel.) Preualens siue dominans cum deo. ¶ Christus.) Vnctus. grecū est. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatꝰ: vel coronatꝰ: si aūt ꝑ sade lr̄am scribat̄ iterp̄tatur custos: siue floridus: aut virgultum. ¶ David.) Dilectus. ¶ Herodes.) Pellis glīa: vł pellibus gloriās: siue mōs glorie vel arrogātie: aut syriace draco ignitus. ¶ Pontius) Marinus. grecū est. ¶ Pilatus.) Constringēs: vel cōstrictꝰ. grecū est. ¶ Apostoli.) Missi. grecū est. ¶ Joseph) In greco ioses. ⁊ hebraice pōt interpretari parcēs: vel eleuatus: aut existens. ¶ Barnabas.) Filius consolationis. ¶ Leuites.) Copulatus. ¶ Cyprius) Pulcher. grecum est. 5.

Interp̄. Ananias. Saphyra. Apostoli. Petrus. Sathanas Salomon. Hierusalez Saducei. Gamaliel. Israelite. Theodas. Judas. Galileus.

VIr āt. ¶ Ananias.) Gratia domini: siue misericordia domini: aut donū domini. ¶ Saphyra.) Narrās: vel numerās: aut libraria: vel litteraria: aut syriace formosa. ¶ Apostoli) Missi. grecū ē. ¶ Petrꝰ.) Saxū vel petra. grecū est. ¶ Sathanas.) Cōtrarius siue aduersarius. ¶ Salomō.) Pacificus. ¶ Hierusalē.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor ꝑfectus vel cōsumatus. ¶ Saducei.) Justi: siue iustificati: aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Israel) Preualens siue dominās cū deo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Gamaliel.) Retributio dī: aut camelꝰ dei: siue ablactatus dei. ¶ Israelite.) De israel qd̄ iterpretatur ꝑualēs siue dominās cū deo. ¶ Theodas.) Fluēs aqua. grecū est. ¶ Judas) Laudatio: siue confessio. ¶ Galileꝰ.) Volubilis: siue volutabilis: aut rotās. ¶ Christus.) Vnctus. grecum est. 6.

Interp̄. Greci. Hebrei. Stephanꝰ Philippꝰ Procorus. Nicanor. Thimon. Parmena. Nicolaus.

IN diebus illis. ¶ Greci.) Robusti: vel fortes. grecum est. ¶ Hebrei) Transeuntes: siue irati: aut pregnātes: vel syriace frumenta. ¶ Apostoli.) Missi. grecum est. ¶ Stephanus.) Corona vel coronatus. grecū est. ¶ Philippus.) Bellicosus: siue amator equorum. grecum est. ¶ Procorus.) Expeditus vel facilis: aut promptus: siue paratus. grecum est. ¶ Nicanor.) Victor vel victoriosus. grecū est. ¶ Thimon.) Honorabilis vel preciosus. grecū est. ¶ Parmena.) Permanēs. grecū est. ¶ Nicolaus.) Victoria plebis. grecum est.

Antioche Hierusalez Libertini. Cyrenēses Alexandri Cilicia. Asia. Moyses. Jesus Nazarenꝰ

¶ Antiochenus.) Pro vehiculo vel curru. s. loco currus: aut cōtra vehiculū vel currū. grecū est. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Libertini) Latinum est. i. filij manumissorum. ¶ Cyrenenses.) Parietes: vel trabes: aut frigidi: vel occurrentes. ¶ Alexandrini). Adiutores siue auxiliatores viriles vel fortissimi. grecū est. ¶ Cilicia) Voluens vel reuoluta. grecuz est. ¶ Asia) Limosa vel cenosa. grecū est. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus: aut separatus: vel coronatus: si aūt per sade litteram scribatur interpretatur custos: siue floridus: aut virgultum. 7.

Interp̄. Abraam. Mesopo. Charran. Chaldei. Isaac. Jacob. Joseph. Egyptus. Pharao. Egyptij. Chanaan. Sichem. Emor. Moyses Israel. Madian. Syna Aaron Moloch Rempha Babylon Jesus. David Saulus stephanus

VIri fratres. ¶ Abraam.) Pater multitudinis. ¶ Mesopotamia.) Regio sic appellata: eo quod duobus fluuijs eufrate ambiatur ⁊ tygri: mesos enim medius potamos vero fluuius interpretatur. grecū est. ¶ Charran.) Ira: vel syriace libertas. ¶ Chaldei.) Quasi demones: aut quasi dep̄datores: vel quasi mām illo: aut quasi agri. ¶ Isaac.) Risus. ¶ Jacob.) Supplātator: vel calcaneū: aut plāta. i. vestigium. ¶ Joseph.) Augmentum: vel profectus. ¶ Egyptus.) Angustie: siue tribulationes. ¶ Pharao.) Dissipans: siue discooperiens: aut nudans: vel syriace vindicās. ¶ Egyptij.) Angustiantes: siue tribulantes. ¶ Chanaan.) Mercator vel negociator: siue cōtritus aut confractus: vł recte respōdens: aut recte affligens. ¶ Sichem) Humerus: siue pars: aut manicatio vel matutinatio. ¶ Emor.) Asinus: siue lutum: aut vinosus: vel syriace grauis: aut pōderosus. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de aquis. ¶ Israel.) Preualens siue dominās cum deo. ¶ Madian.) Judiciū: vel iudicās: siue litigās: aut obiurgans. ¶ Syna.) Rubus: vel syriace inimicitia. ¶ Aaron.) Mons: siue montanus: aut docens: siue concipiens. ¶ Moloch.) Regnās: aut consiliarius. ¶ Rēpha.) Pro hoc in hebreo est chiun: qd̄ iterpretatur placenta. i. torta adipe conspersa: siue preparatus: aut compositus: hebrei vero dicūt chiun lingua arabica vel punica saturnum significare. ¶ Babylon) Cōfusio vł cōmixtio. ¶ Jesus) Saluator. ¶ David) Dilectus. ¶ Salomon) Pacificus. ¶ Saulus.) Postulatus: siue commodatus: aut sepultus. ¶ Stephanus) Corona vel coronatus. grecum est. 8.

Interp̄. Saulus Hierosoly. Judea. Samaria. Apostoli. Philippꝰ Christus. Symon. Jesus. Petrus. Johannes Hierosoly. Samari. Hierusalez Gaza. Ethiops. Candacis. Ethiopes. Esaias. Azotus. Cesarea.

SAulus aūt. ¶ Saulus.) Postulatus: siue cōmodatus: aut sepultus. ¶ Hierosolyme) Visio pacis: aut visio ꝑfecta vel cōsumata: siue timor ꝑfectus vel consumatꝰ. ¶ Judea.) Laudatio: siue confessio. ¶ Samaria.) Custodia: vel adamas: aut vepres vł spina: seu fex eius. ¶ Apl̄i.) Missi. grecū est. ¶ Philippus) Bellicosus: siue amator equorū. grecū est. ¶ Christus) Vnctus. grecū est. ¶ Symō.) Audiēs: vel obediēs. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Petrus.) Saxū: vel petra. grecū ē. ¶ Johannes.) Dn̄i gr̄a: siue domini donū: aut domini mīa. ¶ Hierosolyma) Idē qd̄ hierosolyme. ¶ Samaritani.) Custodes: vel adamātini: siue spinosi: aut feces ł feculēti. ¶ Hierusalē.) Idē qd̄ hierosolyma. ¶ Gaza) Fortis: aut capra. ¶ Ethiops.) Ardēs: vel incēsus. grecū ē. ¶ Candacis.) Possidēs cōtritionē: aut ex hebreo ⁊ syro possessio mūda vel purissima. ¶ Ethiopes.) Ardētes: vel incēsi. grecū est. ¶ Esaias) Salus domini. ¶ Azotꝰ.) Hebraice dr̄ asdod: ⁊ interp̄tat̄ dep̄datio vł ignis dilecti: siue ignis patrui. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata ē: cesar ꝟo a ceso matris vtero dictꝰ ē: vel a cesarie. i. coma vł capillatura cū q̄ ortꝰ ē: vł qd̄ cesios. i. glaucos habuerit ocl'os vt q̇dā volunt latinum est. 9.

Interp̄. Saulus. Damascus Hierusalez Jesus. Ananias. Judas. Tharsēsis. Israel. Judei. Barnabas Apostoli. Cesarea.

SAulus aūt. ¶ Saulus) Postulatus: siue cōmodatus: aut sepultꝰ. ¶ Damascus.) Sanguinis saccus: vel sanguinis poculū: siue sanguis femoris vel incendij aut ꝓcuratoris. ¶ Hierl̄z.) Visio pacis: aut visio ꝑfecta vel cōsumata: siue timor ꝑfectꝰ vel cōsumatus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Ananias.) Gr̄a domini: siue mīa domini: aut donū domini. ¶ Judas.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Tharsensis.) Alatꝰ: vel pennatus. grecū ē. ¶ Israel.) Preualēs siue dominās cū deo. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitentes. ¶ Barnabas.) Filius ꝓphete: vel filius cōsolationis. ¶ Apl̄i.) Missi. grecū ē. ¶ Cesa

Tharsum. Judea. Galilea. Samaria. Petrus. Lydda. Eneas. Christus Sarona. Joppe. Thabita Dorcas. Symon

rea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso mrīs
vtero dictus est: vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū
qua ortus est: vel qd cesios.i.glaucos habuerit oculos
vt quidā volunt. latinum est. ¶ Tharsum.) Alata: vl' pē
nata. grecū est. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Ga
lilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota. ¶ Samaria)
Custodia: vel adamas: aut vepres vel spina: seu fex eiꝰ.
¶ Petrus.) Saxum: vel petra. grecū est. ¶ Lydda)
Stagnum.s.aquarū. grecū est. ¶ Eneas.) Laudatus.
grecū est. ¶ Christus.) Unctus. grecū est. ¶ Sarona.)
Planicies: aut canticū eius. ¶ Joppe.) Pulchritudo:
aut decor. ¶ Thabita.) Dorcas.i. dāmula vel caprea.
syrum est. ¶ Dorcas.) Caprea vel dammula. grecū est.
¶ Symon.) Audiens: vel obediens. 10.

Interp. Cesarea. Cornelius Jtalica Joppe. Symon. Petrus Judei Judeus Jsrael. Jesus. Christus Judea Galilea Johannes nazareth. Diabolus. Hierusalez

VJr aūt. ¶ Cesarea.) A cesare cognominata est. ce
sar vero a ceso matris vtero dictus ē: vel a cesarie
.i.coma vel capillatura cū qua ortus est: vel qd cesios.i.
glaucos habuerit oculos vt qdā volūt. latinū ē. ¶ Cor
nelius) Latinū est a cornu. ¶ Jtalica cohors.) Ab ita
lia dicta est. ¶ Joppe.) Pulchritudo: aut decor. ¶ Sy
mon.) Audiens: vel obediens. ¶ Petrus.) Saxū: si
ue petra. grecū est. ¶ Judei.) Laudātes: siue cōfitētes.
¶ Judeus) Laudans: siue cōfitens. ¶ Jsrael.) Preua
lēs siue dominās cū deo. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Chri
stus) Unctus. grecū est. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfes
sio. ¶ Galilea) Volubilis: siue volutabilis: aut rota.
¶ Johannes.) Domini gratia: siue domini donum: aut
domini mīa. ¶ Nazareth.) Sanctificata: vel separata:
aut coronata: si aūt per sade litteram scribatur interpre
tatur custodita: vel florida: aut virgultū. ¶ Diabolus.)
Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecū est.
¶ Hierusalem) Visio pacis aut visio perfecta vel con
sumata: siue timor perfectus vel consumatus. 11.

Interp. Apostoli. Judea. Petrus. Joppe. Cesarea. Symon. Johannes Jesus. Christus. Stephanꝰ Phenicis Ciprus Antiochia Judei. Cyprii Cyrenei. Hierosoly. Barnabas Tharsum. Saulus Agabus Claudius.

AUdierūt aūt. ¶ Apostoli.) Missi. grecū est. ¶ Ju
dea.) Laudatio: siue cōfessio. ¶ Petrus.) Saxū:
vel petra. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut
visio perfecta vel consumata: siue timor perfectus vl' cō
sumatus. ¶ Joppe.) Pulchritudo. aut decor. ¶ Cesa
rea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso ma
tris vtero dictus est: vel a cesarie.i.coma vel capillatu
ra cū qua ortus est: vel quod cesios.i.glaucos habuerit
oculos vt quidā volunt. latinum est. ¶ Symon.) Audi
ens: vel obediens. ¶ Johannes.) Domini gratia: siue
domini donum: aut domini mīa. ¶ Jesus.) Saluator.
¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Stephanus.) Co
rona vel coronatus. grecū est. ¶ Phenicis.) Rubea:
vel purpurea: aut palma.s.arbor. grecū est. ¶ Cyprꝰ.)
Pulchra vel pulchritudo. grecū ē. ¶ Antiochia.) Pro
vehiculo vel curru.s.loco currus: siue contra vehiculū
vel currū. grecum est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confi
tentes. ¶ Cyprij.) Pulchri. grecum est. ¶ Cyrenei)
Parietes: vel trabes: aut frigidi: vl' occurrētes. ¶ Hie
rosolyme.) Idē qd hierosolyma supra. ¶ Barnabas.)
Filius prophete: vel filius cōsolationis. ¶ Tharsuz.)
Alata: vel pennata. grecum est. ¶ Saulus) Postulatꝰ
siue cōmodatus: aut sepultus. ¶ Agabus.) Locusta:
vel festiuitas patris. ¶ Claudius.) Latinum est. 12.

Interp. Herodes Jacobus Johannes Judei. Petrus Pascha. Maria Marcus Rhode Cesarea Tyrii Sydonii. Blastus

EOdē aūt. ¶ Herodes.) Pellis gloria: vel pelli
bus glorians: siue mons glorie vel arrogantie: aut
syriace draco ignitus. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel
calcaneū: aut planta.i.vestigiū. ¶ Johānes.) Dñi grā:
siue dñi donū: aut dñi mīa. ¶ Judei.) Laudātes: siue cō
fitētes. ¶ Petrꝰ.) Saxū: vel petra. grecū est. ¶ Pas
cha.) Trāsitus: vel claudicatio. ¶ Maria.) Exaltata:
vel amaritudinis mare: aut myrrha maris: siue doctrix
vel magistra maris: aut ex syro et hebreo domīa maris.
¶ Marcus.) Limatus: vel fricatus aut expolitus.i.a
rubigine abstersus. ¶ Rhode.) Rosa. grecū ē. ¶ Cesa
rea.) A cesare cognominata est: cesar vero a ceso matri
vtero dictus est: vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū
qua ortus est: vel qd cesios.i.glaucos habuerit oculos
vt quidā volūt. latinū est. ¶ Tyrij.) Hebraice dr sorim:
et interpretatur tribulātes vel obsidētes: aut angustian
tes: vel ligātes: siue vinculati: vel figurantes: aut plas
mātes: siue fortes: vel petre. ¶ Sydonij.) Venatores:
aut insidiatores: siue nauis iudicātiū. ¶ Blastus.) Ger
minās vel producēs. grecū est. ¶ Barnabas.) Filiꝰ p
phete: vel filius consolationis. ¶ Saulus.) Postulatꝰ
siue cōmodatus: aut sepultus. ¶ Hierosolyme.) Visio
pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfe
ctus vel consumatus. 13.

Barnabas Saulus. Hierosoly. Interp. Antiochia Barnabas Symon. Niger. Lucius Cyrenēsis Manahez Herodes. Saulus Seleucia. Cyprus Salamina Judei. Johannes Paphum Judeus Barieu Sergius Paulus Elymas Diabolus. Pergen. Pamphi. Hierosoly. Pisidia Sabbatuz Jsraelite. Egyptus. Chanaan. Samuel Saul. Cis. Beniamin David. Jesse Jesus. Abraam Hierusalez Pilatus. Galilea Moyses. Jconium

ERant aūt. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo: vel cur
ru.s.loco currus: siue contra vehiculū vel curruz.
grecū est. ¶ Barnabas.) Filius prophete: vel filiꝰ con
solationis. ¶ Symon) Audiēs: vl' obediēs. ¶ Niger.)
Latinū est. ¶ Lucius.) A luce. latinū est. ¶ Cyrenen
sis) Paries: vel trabes: aut frigidus: vel occurrens.
¶ Manahē.) Cōsolator: aut ductor eorū: siue prepara
tio caloris: aut munus incēsum: vel numerās calefactio
nē. ¶ Herodes) Pellis glīa: vel pellibus gloriās: siue
mōs glīe vel arrogātie: aut syriace draco ignitꝰ. ¶ Sau
lus.) Postulatꝰ: siue cōmodatꝰ: aut sepultꝰ. ¶ Seleu
cia) Cōmota: vl' cōquassata: aut fluctuās. grecū ē. ¶ Cy
prus.) Pulchra: vel pulchritudo. grecū est. ¶ Salami
na.) Cōmota: vl' cōquassata: aut fluctuās. grecū ē. ¶ Ju
dei.) Laudātes: siue cōfitētes. ¶ Johānes.) Dñi grā:
siue dñi donū: aut dñi mīa. ¶ Paphū.) Bulliēs vel e
stuans. grecū est. ¶ Judeus.) Laudans: siue cōfitens.
¶ Barieu) Maleficus: siue magus: aut in nequitia.
¶ Sergius.) Rete vel retiaculū. grecū est. ¶ Paulꝰ.)
Os tube: siue mirabilis: aut latine minimꝰ.s.aplorū: et
ideo maximꝰ qr minimus. ¶ Elymas.) Magus: aut cor
ruptor: vel perniciosus. grecū est. ¶ Diabolus.) Crimi
nator: siue calūpniator: aut accusator. grecū est. ¶ Per
gen.) Valde terrestris. grecū est. ¶ Pamphilia) To
ta dilecta vel amabilis. grecū est. ¶ Hierosolyma.) Vi
sio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor pfe
ctus vel cōsumatꝰ. ¶ Pisidia.) Picea.i.pice denigra
ta. grecū est. ¶ Sabbatū.) Requies: siue cessatio. ¶ J
sraelite.) De israel: qd interptatur preualēs siue dñans
cū deo. ¶ Jsrael.) Idē. ¶ Egyptus) Angustie: siue tri
bulatiōes. ¶ Chanaan) Mercator vel negociator: siue
cōtritus aut cōfractus: vel recte respōdens: aut recte af
fligens. ¶ Samuel) Postulatus a deo: aut nomē eius
a deo. ¶ Saul.) Postulatus: siue cōmodatꝰ: aut fouea:
siue sepulchrū: vel infernus. ¶ Cis.) Durus: aut stipu
la: vel cucumerarium. ¶ Beniamin) Filius dextere.
¶ David) Dilectus. ¶ Jesse) Ens: siue existens: aut
munus: vel oblatio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Abraam.)
Pater multitudinis. ¶ Hierusalem.) Visio pacis: aut
visio pfecta vel cōsumata: siue timor pfectus vel cōsu
matus. ¶ Pilatus.) Constringēs vel cōstrictus. gre
cū est. ¶ Galilea.) Volubilis: siue volutabilis: aut rota.
¶ Moyses.) Attractus vel assumptus: subaudi de a
quis. ¶ Jconium.) Veniens. grecū est. 14.

Interp. Jconium. Judei Apostoli. Lycaonia. Lystra. Derben Paulus Barnabas Lystris Jouis Mercuriꝰ Antiochia Pamphi. pergen. Natalia.

FActū est aūt. ¶ Jconiū.) Veniēs. grecū ē. ¶ Ju
dei.) Laudātes: siue cōfitentes. ¶ Apostoli.) Mis
si. grecū ē. ¶ Lycaonia.) Lupina. grecū ē. ¶ Lystra.)
Dissoluēs. grecū est. ¶ Derben.) Circūscpta: vel valla
ta. grecū est. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut
latine minimus.s.aplorū: et ideo maximus qr minimꝰ.
¶ Barnabas.) Filius pphete: vel filius cōsolationis.
¶ Lystris.) Dissoluētes. grecū est. ¶ Jouis.) Quasi iu
uās pater. latinū est. ¶ Mercurius.) A mercibus dictꝰ
est: qr mercature deus putabatur a gētilibus. latinū est.
¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru.s. loco currus:
siue cōtra vehiculū vel currū. grecū est. ¶ Pisidia.)
Picea.i.pice denigrata. grecū est. ¶ Pāphilia) To
ta dilecta vel amabilis. grecū ē. ¶ Pergē.) Valde ter
restris. grecū est. ¶ Natalia.) In greco attalia: et inter
pretat augens: vel nutriēs. grecum est. 15.

Interp. Judea. Moyses. Paulus. Barnabas Apostoli. Hierusalez Phenicis Samaria. Hierosoly. Pharisei. Petrus.

ET qdā. ¶ Judea.) Laudatio: siue ꝯfessio. ¶ Moy
ses.) Attractus vel assūptus: subaudi de aquis.
¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine mini
mꝰ.s.aplorum: et ideo maximus qr minimus. ¶ Bar
nabas) Filius prophete: vel filius consolationis. ¶ A
postoli.) Missi. grecū est. ¶ Hierusalez.) Visio pacis:
aut visio pfecta vel cōsumata: siue timor pfectus vel cō
sumatus. ¶ Phenicis.) Rubea: vel purpurea: aut pal
ma.s.arbor. grecū est. ¶ Samaria) Custodia: vel ada
mas: seu vepres vel spina: aut fex eiꝰ. ¶ Hierosolyme.)
Idē qd hierusalē. ¶ Pharisei) Diuisi. ¶ Petrꝰ) Sa

Jacobus. Symon. Dauid. Sabbatuz Antiochia Judas. Barsabas Sylas. Syria. Cilicia. Johannes Marcus Pamphi. Cyprus.

rũ:siue petra.grecũ est.¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecũ est.¶ Jacobus.) Supplantator: vl' calcaneum:aut plãta.i.vestigiũ.¶ Symon.) Audiens: vel obediẽs.¶ Dauid.) Dilectus.¶ Sabbatũ.) Requies:siue cessatio.¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru.s.loco currus:siue cõtra vehiculũ vel currũ.grecũ ẽ. ¶ Judas.) Laudatio:siue cõfessio.¶ Barsabas.) Filius reuersionis vel cõuersiõis:aut filius quietie: seu filius iuramenti.¶ Sylas.) Cõsiderãs: vel aiaduertẽs. grecũ est.¶ Syria.) Hebraice dicitur aram:z interpretatur excelsa vel sublimis:aut decipiẽs:siue maledictio eorũ.¶ Cilicia.) Voluẽs vl' reuoluta.grecũ ẽ.¶ Johãnes.) Domini gratia:siue domini donũ: aut domini misericordia.¶ Marcus.) Limatus:vel fricatus: aut expolitus.i.a rubigine abstersus.¶ Pamphilia.) Tota dilecta vel amabilis.grecũ est.¶ Cyprus.) Pulchra vel pulchritudo.grecum est. 16.

Interp. Derben Lystra. Timothe⁹ Lystris Iconium. Paulus Judei Apostoli. Hierosoly. Phrygia Galatia Misia. Bithinia. Jesus. Troade. Macedo. Samoth. neapolis Philippis Colonia. sabbatum. Lydia thiatireni. Christus sylas Romani.

Peruenit aũt.¶ Derben.) Circũsepta:vel vallata. grecũ est.¶ Lystra.) Dissoluẽs.grecũ ẽ.¶ Timotheus.) Honor dei:vel honorãs deũ:aut preciosus do. grecũ est.¶ Lystris.) Dissoluẽtes.grecũ ẽ.¶ Iconiũ) Veniẽs.grecũ ẽ.¶ Paulus) Os tube: siue mirabilis: aut latine minim⁹.s.aplorum:z ideo maximus q: minimus.¶ Judei.) Laudantes:siue cõfitẽtes.¶ Apostoli.) Missi.grecũ est.¶ Hierosolyme.) Visio pacis:aut visio pfecta vel cõsumata:siue timor pfect⁹ vel cõsumatus.¶ Phrygia.) Sicca:vel ardens.grecũ est.¶ Galatia.) Lactans:vel lactea.grecũ est.¶ Misia.) Scelesta: vel abominabilis.grecũ est.¶ Bithinia.) Violẽtia pro patio.grecũ est.¶ Jesus.) Saluator.¶ Troade) Perforata.grecũ est.¶ Macedo.) Excelsus:vel eminẽs.grecũ est.¶ Macedonia.) Excelsa vel eminẽs. grecum ẽ. ¶ Samothracia.) Arenosa z aspera.grecũ est. ¶ Neapolis) Noua ciuitas.grecũ est.¶ Philippis) Bellicosa:siue amatrix equorũ.grecũ est.¶ Colonia) latinum est:a colendo.i.habitãdo dicta.¶ Sabbatũ) Requies siue cessatio.¶ lydia.) Natiuitas:vel gñatio. ¶ Thiatireni.) Odor:siue sacrificium laboris vel cõtritiõis.grecum est.¶ Christus) Unctus.grecũ est.¶ Sylas.) Cõsiderãs vel animaduertens.grecum est. ¶ Romani.) Valentes:aut robusti:siue potentes.grecum est. 17.

Interp. Amphipo Apollo. thessalo. Judei Paulus sabbatum Christus Jesus Sylas. Jason. Cesar. Beroea. Timothe⁹ Athene. Epicurei. Stoici. Ariopag⁹ Dionysius Areopagi damaris.

Cum aũt.¶ Amphipolis.) Vallata vel circũdata ciuitas.grecũ est.¶ Apollonia) Perditio vel destructio.grecũ est.¶ Thessalonica.) Dei altera victoria:aut situs siue positio alterius victorie.grecũ ẽ.¶ Judei.) Laudantes:siue confitentes.¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus.s.aplorũ: z ideo maximus quia minimus.¶ Sabbatuz) Requies:siue cessatio.¶ Christus) Unctus.grecũ ẽ.¶ Jesus.) Saluator.¶ Sylas) Cõsiderãs vel animaduertẽs.grecum est.¶ Jason) Sanãs:vel medicãs.grecũ est.¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie.i.coma vel capillatura cũ qua ortus est:vel qd cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidã volũt.latinum est. ¶ Beroea) Grauis vel põderosa.grecũ est.¶ Timothe⁹) Honor dei:siue honorãs deũ:aut preciosus deo.grecũ est.¶ Athene.) Sine cumulo:vel ab athena.i. minerua mineruales.grecũ est.¶ Epicurei.) Adiutores: siue auxiliatores.grecũ est.¶ Stoici) A stoa.i.porticu i quo disputabant illi philosophi dicti sunt.grecũ est. ¶ Ariopagus.) Vicus martis:nomẽ erat cuiusdã curie atheniẽsis sic vocate.grecũ ẽ.¶ Dionysi⁹.) Diuinit⁹ stimulat⁹ vl' cõpũct⁹.grecũ ẽ.¶ Areopagita) De vico marti, grecũ ẽ.¶ Damaris.) Vxorcula.i.pua vxor.grecũ est.18

Interp. Athene Corinthus Judeus. Aquila Italia. Priscilla. Claudius. Judei. Roma. Sabbatuz Macedo. Sylas.

Post hec.¶ Athene) Sine cumulo: vel ab athena.i.minerua mineruales.grecum est.¶ Corinth⁹.) Saturitas:vel sacietas:aut ornamentum. grecum est. ¶ Judeus.) Laudãs siue cõfitens.¶ Aquila) Latinũ est.¶ Italia.) Ab italo rege:vel ab italis.i. vitulis:eo qd illa regio vitulis abundat.latinũ est. ¶ Priscilla.) Latinũ est idest antiqua diminutiue.¶ Claudius.) Latinũ est.¶ Judei.) Laudãtes:siue confitentes. ¶ Roma.) Valens vel valẽtia:aut potens vel robusta. grecum est.¶ Sabbatum.) Requies:siue cessatio. ¶ Jesus.) Saluator.¶ Macedonia.) Excelsa: vel eminẽs. grecum est.¶ Sylas.) Considerans: vel animaduertens.grecum est.¶ Timotheus.) Honor dei siue honorans deum:aut preciosus deo.grecũ est. ¶ Paul⁹.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus scilicet apostolorum:z ideo maximus quia minimus. ¶ Christus.) Unctus.grecuz est.¶ Titus.) Honorabilis. grecum est.¶ Crispus.) Latinum est.¶ Corinthij.) Saturati:vel saciati:aut ornati.grecum est.¶ Gallion.) Lactans:vel lacteus.grecum est.¶ Achaia.) Dolor vl' tristitia.grecum est.¶ Sosthenes.) Saluator potens vel robustus.grecum est.¶ Syria) Hebraice dicitur aram z interpretatur excelsa vel sublimis:aut decipiens:siue maledictio eorum.¶ Cenchris) Milium: genus leguminis.grecum est.¶ Ephesus) Desiderabilis. grecuz est.¶ Cesarea) A cesare nominata est: cesar vero a ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie: idest coma vel capillatura cum qua ortus ẽ:vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinũ ẽ. ¶ Antiochia.) Pro vehiculo vel curru scilicet loco currus: siue contra vehiculum vel currum.grecum est.¶ Galatia.) Lactans:vel lactea.grecum est.¶ Phrygia) Sicca:vel ardens.grecum est.¶ Appollo) Perdens: vel destruens.grecum est.¶ Alexandrinus.) Adiutor:siue auxiliator virilis vel fortissimus.grecum est.¶ Johannes.) Domini gratia:siue dñi donũ:aut dñi mĩa. 19.

Timothe Paulus christus. Titus. Crispus Corinthij. Gallion. Achaia. Sosthenes Syria. Cenchris. Ephesus. Cesarea

Antiochia Galatia Phrygia. Appollo. Alexandri Johannes

Interp. Appollo Corinthus Paulus. Ephesus. Johannes Jesus Tyrannus Asia. Judei. Judeus Scena. Macedo. Achaia. Hierosoly. Roma Timothe⁹ Erastus. Demetri⁹ Diana. Ephesii Gaius. Aristar. Macedo. Alexander Jouis

Factũ est aũt.¶ Apollo) Perdẽs: vel destruens. grecũ est.¶ Corinthus.) Saturitas: vel sacietas: aut ornamẽtũ. grecũ est.¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minim⁹.s.aplorum: z id maximus q: minim⁹.¶ Ephesus) Desiderabilis.grecũ est.¶ Johãnes.) Dñi grã: siue dñi donum:aut dñi mĩa.¶ Jesus.) Saluator.¶ Tyrannus.) Imperãs:vel princeps.grecũ est.¶ Asia.) Limosa:vl' cenosa.grecũ ẽ.¶ Judei) Laudantes:siue cõfitẽtes.¶ Judeus.) Laudãs: siue confitens.¶ Scena.) In greco sceua:z interpretatur disposi tus vel preparatus.grecũ ẽ.¶ Macedonia.) Excelsa vl' eminẽs.grecũ ẽ.¶ Achaia.) Dolor vel tristitia.grecum est.¶ Hierosolyma.) Visio pacis:aut visio perfecta vl' cõsumata:siue timor pfectus vel ɔsumatus. ¶ Roma) Valẽs:vel valentia:aut potens vel robusta. grecũ est. ¶ Timotheus) Honor dei:vel honorãs deũ:aut preciosus deo.grecũ est.¶ Erastus) Amabilis.grecũ ẽ.¶ Demetrius.) Cerealis a cerere quã gentiles deã frumenti putabant.grecũ est.¶ Diana.) Latinũ est: z dicta est a die:eo qd habeat lucẽ emulã diei.Naz luna hoc noie appellat.¶ Ephesij.) Desiderabiles.grecũ est.¶ Gaius.) Latinũ est:z interptat domin⁹ ex lingua latina prisca:grece vero terrenũ aut gloriãtẽ significat.¶ Aristarchus) Optimus pnceps.grecũ est.¶ Macedones) Excelsi vel eminẽtes.grecũ est.¶ Alexander.) Adiutor:siue auxiliator virilis vel fortissimus.grecũ ẽ.¶ Jouis) Quasi iuuans pater:latinum est. 20.

Interp. Paulus Macedo. Grecia. Sosipater Pyrrhus. beroensis. thessalo. Aristar. Secundus Gaius. derbeus. timotheus Asiani. titichus. trophim⁹. troade. Philippis Sabbatuz Eutichus. Asson. Mytilene. Chium samum. Miletum.

Postq̃ aũt.¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis: aut latine minimus.s.aplorum:z ideo maxim⁹ q: minimus.¶ Macedonia.) Excelsa vel eminens.grecũ est.¶ Grecia) Robusta:vel fortis.grecũ est. ¶ Sosipater.) Saluãs patrẽ:vel salus pris.grecũ ẽ.¶ Pyrrh⁹.) Flauus:vel rubeus.grecũ est.¶ Beroensis.) Grauis vel põderosus.grecũ est.¶ Thessalonicenses.) Dei altera victoria:aut situs siue positio alterius victorie.grecũ est.¶ Aristarchus.) Optim⁹ pnceps.grecũ ẽ.¶ Secundus.) Latinũ est.¶ Gaius) Latinũ ẽ:z interptatur dñs ex ligua latina prisca:grece vero terrenum aut gloriantem significat.¶ Derbeus) Circunseptus: vel vallatus.grecum est.¶ Timotheus.) Honor dei vel honorãs deum:aut preciosus deo.grecũ est.¶ Asiani.) Limosi vel cenosi.grecũ est.¶ Titichus.) In greco tychicus:z interpretatur casualis:vel cõtingens.grecum est. ¶ Trophimus.) Nutritus:siue educatus. grecum est. ¶ Troade.) Perforata.grecũ ẽ.¶ Philippis.) Bellicosa:siue amatrix equorum.grecũ est.¶ Sabbatuz.) Requies:siue cessatio.¶ Eutychus.) Felix:aut bene fortunatus.grecum est. ¶ Asson.) Appropinquatio: vel approximatio.grecum est.¶ Mytilene) Munditia vel abstersio torcularis.grecũ est.¶ Chium.) Apta vel apertura.grecum est.¶ Samum.) Arenosa. grecũ est. ¶ Miletum.) Rubra: vel coccinea.grecum est.¶ E-

Ephesus. Asia. Penteco. Hierosoly. Jesus. Christus. Hierusalē. Interp̄. Choum. Rhodum. Pathara. Phenicis. Cyprus. Syria. Tyrus. Paulus. Hierosoly. Ptoloma. Cesarea. Philipp⁹. Judea. Agabus. Hierusalē. Judei. Jesus. Jason. Cyprius. Jacobus. Moyses. Asia. Israelite. Trophim⁹. Ephesus. Egyptius. Judeus. Tharsum. Cilicia. Interp̄. Judeus. Tharsum. Cilicia. Gamaliel. Damasc⁹. Hierusalē. Saulus. Jesus. Nazaren⁹. Ananias. Judei. Stephan⁹. Paulus. romanus. Interp̄. Paulus. Ananias. Saducei. Pharisei. hierusalez. Roma. Judei. Cesarea. Felix. Claudius. Lysias. romanus. Antipatri. Cilicia. Herodes. Interp̄. Ananias.

phesus.) Desiderabilis.grecum est. ¶ Asia.) Limosa vel cenosa.grecum est. ¶ Pētecoste.) Quinquagesima.grecū est. ¶ Hierosolyme.) Visio pacis:aut visio p̄fecta vel cōsumata:siue timor p̄fectus vel consumatus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus.) Unctus.grecū est. ¶ Hierusalem.) Idem quod hierosolyme. 21.

Um aūt. ¶ Choū.) Vertex:vel sūmitas.grecum est. ¶ Rhodum.) Rosa.grecuz est. ¶ Pathara.) Calcata:vel conculcata.grecum est. ¶ Phenicis.) Rubea:vel purpurea:aut palma arbor.grecum est. ¶ Cyprus.) Pulchra:vel pulchritudo.grecuz est. ¶ Syria) Hebraice dicitur aram:ꝛ iterp̄retatur excelsa vel sublimis:aut decipiēs:siue maledictio eorū. ¶ Tyrus.) Hebraice dicitur sor:ꝛ iterp̄retatur tribulatio: vel obsidio: siue angustia:aut vinculū vel colligatio: seu plasmatio: aut figuratio:vel fortitudo:aut petra. ¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus .s. apostolorū: ꝛ ideo maximus quia minimus. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor p̄fectus vel consumatus. ¶ Ptolomaida.) Bellicosa.grecum est. ¶ Cearea) A cesare noiata est:cesar vero a ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie idest coma vl̄ capillatura cum qua ortus est:vel qd̄ cesios .i. glaucos habuerit oculos vt quidā volūt.latinū est. ¶ Philippus.) Bellicosus:siue amator equorum.grecum est. ¶ Judea) Laudatio:siue confessio. ¶ Agabus.) Locusta:vel festiuitas patris. ¶ Hierusalem.) Idem qd̄ hierosolyma.supra. ¶ Judei.) Laudantes:siue confitētes. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Jason.) In greco iiasson: ꝛ interpretatur indagator:aut spōdens:vel reminiscēs. grecum est. ¶ Cyprus.) Pulcher.grecū est. ¶ Jacobus.) Supplātator:vl̄ calcaneū:aut plāta.i.vestigiū. ¶ Moyses.) Attractus vel assūpt⁹:subaudi de aquis. ¶ Asia.) Limosa vel cenosa.grecū est. ¶ Israelite.) De israel: qd̄ interpretatur preualens: siue dominans cum deo. ¶ Trophimus.) Nutritus:siue educatus.grecum est. ¶ Ephesus.Desiderabilis.grecū est. ¶ Egypti⁹) Angustians:siue tribulans. ¶ Judeus.) Laudans: siue cōfitens. ¶ Tharsum.) Alata vel pennata.grecū ē. ¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecum est. 22.

Viri frēs. ¶ Jude⁹.) Laudās:siue ꝯfitēs. ¶ Tharsuz.) Alata:vel pennata.grecū est. ¶ Cilicia.) Voluēs:vel reuoluta.grecū est. ¶ Gamaliel.) Retributio dei:aut camelus dei:siue ablactatus dei. ¶ Damasc⁹.) Sanguinis saccus:vel sanguinis poculū:seu sāguis femoris vel incendij aut p̄curatoris. ¶ Hierusalez.) Visio pacis:aut visio p̄fecta vel cōsumata: siue timor perfect⁹ vel cōsumatus. ¶ Saulus.) Postulatus:siue cōmodatus:aut sepultus. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Nazarenus) Sanctificatus:aut separat⁹:vl̄ coronat⁹:si aūt p̄ sade lr̄az scribat̄ iterp̄tatur custos:siue floridus: aut virgultū. ¶ Ananias.) Gr̄a dn̄i:siue mīa dn̄i:aut donū dn̄i. ¶ Judei.) Laudātes:siue ꝯfitētes. ¶ Stephan⁹.) Corona vl̄ coronat⁹.grecū ē. ¶ Paul⁹) Os tube: siue mirabilis:aut latine minimus scilicet apostolorum: ꝛ ideo maximus quia minimus. ¶ Romanus.) Valens: siue robustus:aut potens.grecum est. 23.

Intēdēs aūt. ¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis: aut latine minim⁹.s.apl̄orū: ꝛ iō maximus q꞉ minimus. ¶ Ananias.) Gr̄a dn̄i:siue mia domini: aut donū domini. ¶ Saducei) Justi:siue iustificati:aut syriace scisi vel scismatici. ¶ Pharisei.) Diuisi. ¶ Hierusalem.) Visio pacis:aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Roma.) Valēs: vel valētia:aut potēs vel robusta.grecū ē. ¶ Judei.) Laudātes siue ꝯfitētes. ¶ Cesarea) A cesare noiata ē: cesar ꝟo a ceso matris vtero dict⁹ ē:vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū q̄ ort⁹ ē:vl̄ qd̄ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt q̄dā volūt.latinū ē. ¶ Felix) Latinū ē. ¶ Claudius) Latinū ē. ¶ Lysias.) Dissoluēs.grecū ē. ¶ Romanus) Valēs siue robustus:aut potens.grecū est. ¶ Antipatridē.) Pro patre:vel contra patrem.grecum est. ¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecuz est. ¶ Herodes.) Pellis gloria:vel pellib⁹ gloriās: siue mōs glie vel arrogantie:aut syriace draco ignitus. 24.

Post quinqz. ¶ Ananias.) Gratia domini: siue misericordia domini:aut donū domini. ¶ Tertullus.) Falsa annūciās:vel mendax:aut monstruosus. grecum est. ¶ Paulus) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus.s.apl̄orū:ꝛ iō maximus q꞉ minimus. ¶ Felix.) Latinū est. ¶ Nazareni.) Sanctificati:aut separati: vel coronati:si aūt per sade litterā scribatur interp̄tatur custodientes:vel floridi:aut virgulta. ¶ Lysias.) Dissoluēs. grecū est. ¶ Judei.) Laudātes:siue cōfitentes. ¶ Hierusalē.) Visio pacis:aut visio p̄fecta vel cōsumata:siue timor perfectus vel cōsumatus. ¶ Asia.) Limosa vl̄ cenosa.grecum est. ¶ Drusilla.) Rore conspersa.grecum est. ¶ Judea.) Laudatio:siue confessio. ¶ Christus.) Unctus.grecū est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Porti⁹) Vitulus:aut vitulin⁹.grecū est. ¶ Festus) Latinū ē. 25.

Tertullus. Paulus. Felix. Nazareni. Lysias. Judei. hierusalez. Asia. Drusilla. Judea. Jesus. Festus. Interp̄. festus. Hierosoly. Cesarea. Judei. hierusalez. Paulus. Cesar. Agrippa. Bernice. Hierosoly. Romani. Jesus. Augustus. Interp̄. Agrippa. Paulus. Judei. Hierosoly. Pharise⁹. Jesus. Nazaren⁹. Damascus. Saulus. Sathanas. Judea. Moyses. Christus. Festus. Bernice. Cesar. Interp̄. Italia. Paulus. Julius. Adrumc. Asia. Aristar. Macedo. Thessalo. Sydon. Cyprus. Cilicia. Pamphi. Lystra. Lycia. Gnidum. Creta. Salmo.

Festus ergo. ¶ Festus.) Latinū est. ¶ Hierosolyma.) Visio pacis: aut visio perfecta vel consumata:siue timor p̄fectus vel consumat⁹. ¶ Cesarea.) A cesare noiata est:cesar vero a ceso matris vtero dictus ē: vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū qua ortus ē: vel qd̄ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidā volunt. latinum est. ¶ Judei.) Laudātes:siue ꝯfitētes. ¶ Hierusalē.) Visio pacis:aut visio p̄fecta vel cōsumata: siue timor p̄fectus vel cōsumatus. ¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus.s.apl̄orum: ꝛ iō maximus q꞉ minimus. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dict⁹ est:vel a cesarie.i.coma vel capillatura cū qua ortus ē: vel qd̄ cesios.i.glaucos habuerit oculos vt quidam volūt.latinū est. ¶ Agrippa.) Latinū est: dictū ab eo qd̄ egros.i.difficiles partus faciat:vl̄ dicit̄ ille q̄ in nascēdo prius emittit pedes.grecū est. ¶ Bernice) Grauis victoria:vel pōdus victorie.grecū est. ¶ Hierosolyme.) Idem qd̄ hierosolyma supra. ¶ Romani.) Valentes: siue robusti:aut potētes.grecū est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Augustus.) Latinum est:vel ab augurio dictus: vel vt alij volunt ab augendo. 26.

Agrippa. ¶ Agrippa.) Latinū est:dictū est ab eo quod egros idest difficiles partus faciat: vel dicit̄ ille qui in nascēdo pri⁹ emittit pedes.grecū ē. ¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minim⁹.s.apl̄orū:ꝛ ideo maximus q꞉ minimus. ¶ Judei.) laudantes: siue confitentes. ¶ Hierosolyme) Visio pacis: aut visio p̄fecta vel cōsumata:siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Phariseus.) Diuisus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Nazarenus.) Sanctificatus:vel separatus: aut coronatus:si aūt p̄ sade litterā scribatur:interpretat̄ custos: siue floridus:aut virgultū. ¶ Damascus.) Sanguinis saccus:vel sanguinis poculū:seu sanguis femoris vel incēdij aut procuratoris. ¶ Saulus.) Postulat⁹:siue cōmodatus:aut sepultus. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Judea.) Laudatio:siue confessio. ¶ Moyses.) Attractus vel assūptus:subaudi de aquis ¶ Christus.) Unctus.grecum est. ¶ Festus.) Latinuz est. ¶ Bernice.) Grauis victoria:vel pondus victorie. grecum est. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est: vel a cesarie idest coma vel capillatura cum qua ortus est:vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt q̄dam volunt latinum est. 27.

Vt aūt. ¶ Italia.) Ab italo rege dicta est:vl̄ ab italis.i.vitulis eo qd̄ illa regio vitulis abūdat. latinū est. ¶ Paulus.) Os tube:siue mirabilis:aut latine minimus.s.apl̄orū:ꝛ iō maxim⁹ q꞉ minimus. ¶ Julius.) Lanugo vel lanuginosus. grecū est. ¶ Adrumetina.) In greco adramytena:ꝛ interp̄tat̄ soliditas mūda vel tersa.grecū est. ¶ Asia.) limosa vl̄ cenosa.grecū ē. ¶ Aristarch⁹.) Optim⁹ p̄riceps.grecū est. ¶ Macedo.) Excelsus:vel eminēs.grecū est. ¶ Thessalonicēsis.) Dei altera victoria:aut situs siue positio alterius victorie. grecū est. ¶ Sydon.) Venatio:aut insidiatio: siue viaticū:vl̄ cibariū:aut nauis iudicij. ¶ Cyprus.) Pulchra: vel pulchritudo.grecum est. ¶ Cilicia.) Voluens:vel reuoluta.grecū est. ¶ Pamphilia.) Tota dilecta vel amabilis.grecū est. ¶ Lystra.) In greco myra: ꝛ interp̄tatur virgultū:siue vnguētū odoriferū.grecū est. ¶ Lycia.) lupina.grecuz est. ¶ Gnidum.) Attriplex: genus herbe purgatiue vel laxatiue.grecū est. ¶ Creta.) Carnea:siue carnalis.grecum est. ¶ Salmonem) Fluctua

Thalassa. Phenicis. Asson. Cauda. Syrtim. Cesar. Hadria. Bithalas. Interp. Mytilene. Paulus. Publius. Syracusa. Regium. Puteoli. Roma. Apiiforuz. Taberne. Judei. Hierosoly. romani. Cesar. Israel. Judea. Jesus. Moyses. Esaias. Christus.

tio:vel commotio:aut conquassatio.grecum ē. ¶ Thalassa.) In greco lassea:z iterpretatur spissa: vel prudēs. grecum est. ¶ Phenicis.) Rubea vel purpurea: aut palma arbor.grecum est. ¶ Asson.) Appropinquatio vel approximatio.grecuz est. ¶ Cauda.) In greco clauda:z interpretatur vox fracta:siue vox flebilis. grecum est. ¶ Syrtim.) Attrahēs:vel attractio.grecū ē. ¶ Cesar.) A ceso matris vtero dictus est.vl' a cesarie.i. coma vel capillatura cum qua ortus est:vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinū est. ¶ Hadria.) In greco andria:z interpretatur virilitas: siue fortitudo.grecum est. ¶ Bithalassum) In greco dithalassum:qđ interpretatur duo maria: siue diuersa maria:qđ in nauigatiōe vix sine periculo euenire solet. grecum est. 28.

Et cum. ¶ Mytilene.) In greco Melita:z interp̄tatur meliflua.grecū est. ¶ Paulus.) Os tube: siue mirabilis:aut latine minimus.s.apostolorum:z ideo maximus q: minimus. ¶ Publius.) Latinū ē. ¶ Syracusa) Attrahens violenter.grecum est. ¶ Regium) Ruptura vel fractura:quoniam illic terra rupta est inter regnū neapolitanum z siciliam.grecū est. ¶ Puteoli) Latinum est. ¶ Roma.) Valens: vel valentia: aut potens vel robusta.grecum est. ¶ Apiiforum) Ex greco z latino longinquū vel remotū forū: siue longinqua vel remota via. ¶ Taberne) Latinum est. ¶ Judei) Laudantes:siue confitentes. ¶ Hierosolyme) Visio pacis:aut visio perfecta vel consumata:siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Romani) Valentes: siue potētes:aut robusti.grecuz est. ¶ Cesar) A ceso matris vtero dictus est:vel a cesarie.i. coma vel capillatura cum qua ortus est:vel quod cesios idest glaucos habuerit oculos vt quidam volunt.latinum est. ¶ Israel.) Preualens:siue dominans cum deo. ¶ Judea.) Laudatio:siue confessio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Esaias.) Salus domini. ¶ Christus.) Unctus.grecum est.

¶ Explicit liber Actuum apostolorum.

Interp. Jacobus. Jesus. Christus. Interp. Jesus. Christus. Abraam. Isaac. raab. Interp. Gehenna. Diabolus. Interp. Sabbaoth. Job. Helias. Interp.

Incipit epistola beati Jacobi. ca.j.

Iacobus dei. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum:aut planta idest vestigium. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus grecum est. 2.

Fratres mei. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christ⁹) Unct⁹ grecū ē. ¶ Abraā) Pater multitudinis. ¶ Isaac) Risus. ¶ Raab) Lata: vel dilatata: aut platea. 3.

Nolite plures. ¶ Gehenna) Vallis deceptionis siue tristitie vel diuitiarum:aut syriace infernus. 4.

Unde bella. ¶ Diabolus) Criminator:siue calūpniator:aut accusator.grecum est. 5.

Agite nunc. ¶ Sabbaoth) Exercitus.p. n. siue militie:aut fortitudines. ¶ Job.) Dolens vel gemēs siue vlulans:aut exosus:vel patiens inimicitiaz. ¶ Helias) Deus dominus:aut fortis dominus.

¶ Explicit epistola beati Jacobi.

Petrus. Apostolus. Jesus. Christus. Pontus. Galatia. Cappado. Asia. Bithynia. Interp. Jesus. Christus. Syon. Interp. Sara. Abraam. Christus. Noe. Jesus.

Incipit epistola prima beati Petri. ca.j.

Petrus apl'us. ¶ Petrus) Saxū:vel petra. grecū ē. ¶ Apl's.) Missus.grecū est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unct⁹. grecū est. ¶ Pōtus) Mare grecū ē. ¶ Galatia) Lactās vl' lactea.grecū ē. ¶ Cappadocia) In hebreo dr̄ captor:z iterp̄tat̄ spherula:siue pomum: aut vola vel palma turturis vel exploratoris. ¶ Asia) Limosa vel cenosa.grecum est. ¶ Bithynia) Violēta properatio.grecum est. 2.

Deponentes. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecum est. ¶ Syon) Aceruus aut tumulus: vel specula:aut siccitas. 3.

Similr. ¶ Sara.) Dn̄a vel princeps. ¶ Abraā) Pr̄ multitudinis. ¶ Christ⁹.) Unct⁹.grecū ē. ¶ Noe.) Cōsolatio:vl' requies. ¶ Jesus) Saluator. 4.

Christo igitur. ¶ Christus) Unct⁹.grecū ē. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Amen.) Vere:siue fideliter. 5.

Seniores. ¶ Christus) Unctus.grecū ē. ¶ Diabolus) Criminator:siue calūpniator:aut accusator.grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Amen) Vere:siue fideliter. ¶ Syluanus.) Latinum est a sylua. ¶ Babylō.) Confusio:vel commixtiō. ¶ Marcus.) Limatus: vel fricatus:aut expolitus.i.a rubigine abstersus.

¶ Explicit epistola prima beati Petri.

Incipit epistola secunda beati Petri. ca.j.

Simon petrus. ¶ Symon.) Audiens: vel obediēs. ¶ Petrus) Saxū:vel petra.grecū est. ¶ Apostolus) Missus. grecum est. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unct⁹. grecum est. 2.

Fuerūt vō. ¶ Noe) Cōsolatio:vel requies. ¶ Sodoma) Secretū eorū:siue calx aut cementū eorū. ¶ Gomorrei.) Populus rebellis: aut popul⁹ timens:siue manipulus:vel seruitus: aut syriace lana. ¶ Loth) Inuolutus:siue colligatus:aut cooptus:vl' resina preciosa que dicitur stacte. ¶ Balaam.) Vetustas populi:vel absq3 populo:siue deuoratio aut destructio eorum. ¶ Bosor) Munitio:aut vindemia:siue ablatio: aut in angustia:vel in tribulatiōe. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecum est. 3.

Hanc ecce. ¶ Apostoli) Missi. grecū ē. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unct⁹.grecū ē. ¶ Paul⁹) Os tube:siue mirabilis:aut latine minim⁹.s.apostolorū: z iō maximus q: minimus. ¶ Amen) Vere:siue fidelr.

¶ Explicit epistola secunda beati Petri.

Incipit epistola prima beati Johānis. ca.j.

Quod fuit ab initio. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecum est. 2.

Filioli mei. ¶ Jes⁹) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecum est. 3.

Uidete qualem. ¶ Diabolus.) Criminator:siue calumpniator vel accusator. grecum est. ¶ Cayn.) Possessio:vel possessus. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christ⁹) Unct⁹.grecū ē. 4.

Charissimi. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christ⁹.) Unctus.grecum est. 5.

Omnis qui credit. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christ⁹) Unctus.grecum est.

¶ Explicit epistola prima beati Joannis.

Incipit epistola secunda beati Joannis. ca.j.

Senior. ¶ Electa.) Latinum est:z grece idē significat. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christ⁹.) Unctus.grecum est.

¶ Explicit epistola scđa bti Joānis.

Incipit epistola tertia beati Joānis. ca.j.

Senior. ¶ Gaius) Latinum est:z interpretatur dominus ex lingua latina prisca. grece vero terrenum aut gloriantem significat. ¶ Diotrepes.) A ioue nutritus.grecum ē. ¶ Demetrius) Cerealis a cerere quā gentiles deam frumenti putabant.grecum est.

¶ Explicit epistola tertia beati Johannis.

Incipit epistola beati Jude apostoli.

Judas iesu christi seruus. ¶ Judas.) Laudatio: siue confessio. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christ⁹) Unct⁹.grecū est. ¶ Jacobus.) Supplantator: vel calcaneum:aut planta.i.vestigium. ¶ Egyptus) Angustie:siue tribulatiōes. ¶ Sodoma) Secretum eorum siue calx vel cementum eorum. ¶ Gomorra) Populus rebellis:aut populus timens. siue manipulus:vel seruitus:aut syriace lana. ¶ Michael.) Quis sicut deus:aut humilitas siue paupertas dei: vel pcussio dei:siue percutiēs deus. ¶ Diabolus) Criminator: siue calūpniator:aut accusator.grecuz est. ¶ Moyses.) Attractus vel assumptus:subaudi de aquis. ¶ Cayn) Possessio vel possessus. ¶ Balaam) Vetustas populi: vel absq3 populo:siue deuoratio aut destructio eorum. ¶ Chore) Caluus vel caluicium:siue glacies vel gelu. ¶ Adam) Homo:siue terrenus:aut ruffus:vel sanguineus. ¶ Enoch.) Dedicatus:vel disciplinatus: aut morigeratus. ¶ Amen.) Vere:siue fideliter.

¶ Explicit epistola beati Jude apostoli.

Interp. Christus. Diabolus. Jesus. Amen. Syluanus. Babylon. Marcus. Interp. Symon. Petrus. Apostolus. Jesus. Christus. Interp. Noe. Sodoma. Gomorrei. Loth. Balaam. Bosor. Jesus. Christus. Interp. Apostoli. Jesus. Christus. Paulus. Amen. Interp. Jesus. Christus. Interp. Jesus. Christus. Interp. Diabolus. Cayn. Jesus. Christus. Interp. Jesus. Christus. Interp. Electa. Jesus. Christus. Interp. Gaius. Diotrepes. Demetri⁹. Interp. Judas. Jesus. Christus. Jacobus. Egyptus. Sodoma. Gomorra. Michael. Diabolus. Moyses. Cayn. Balaam. Chore. Adam. Enoch. Amen.

Interp. Incipit liber Apocalypsis. ca.j.

Interp. Apocaly. Jesus Christus Johannes Asia Amen. Pathmos Ephesus Smyrna Pergam⁹ Thyatira. Sardis. Philadel. Laodicia.

Apocalypsis iesu christi. ¶ Apocalypsis.) Reuelatio.grecum est. ¶ Jesus) Saluator. ¶ Christus.) Unct⁹. grecum est. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini mia. ¶ Asia) Limosa vel cenosa.grecum est. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter. ¶ Pathmos) Letalis: vel mortifera.grecum est. ¶ Ephesus.) Desiderabilis.grecum est. ¶ Smyrna) Myrrha.grecum est. ¶ Pergamus) Altitudo vel sublimitas.grecum est. ¶ Thyatira) Odor siue sacrificium laboris vel contritionis. grecum est. ¶ Sardis) Princeps iocunditatis: aut canticum letitie: vel id quod remanet aut relinquitur: vel syriace cortina. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis.grecum est. ¶ Laodicia) Populus iustus.
grecum est. 2.

Interp. Ephesus. Apostoli. Nicolaite. Smyrna. Judei Sathanas Diabolus. Pergam⁹ Antiphas Balaam. balach. Israel. Manna. Thyatira. Jezabel.

Et angelo. ¶ Ephesus) Desiderabilis.grecum ē. ¶ Apostoli.) Missi.grecum est. ¶ Nicolaite) Uictorie plebis.grecum est. ¶ Smyrna) Myrrha.grecū est. ¶ Judei.) Laudantes: siue confitentes. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator. grecum est. ¶ Pergamus) Altitudo vel sublimitas. grecum est. ¶ Antiphas) Pro oibus: vel contra oēs. grecum est. ¶ Balaam) Uetustas populi: vel absq3 populo: siue deuoratio aut destructio eorū3. ¶ Balach) Inuoluēs: aut destruens: vel cum lambente: aut syriace cum percutiente. ¶ Israel) Preualens siue dominans cū deo. ¶ Manna) Preparatio: aut quid. ¶ Tyathira.) Odor siue sacrificium laboris vel contritionis. grecum est. ¶ Jezabel) Insula habitaculi: vel ve habitaculo: aut ex hebreo & syro insula sterquilinij: vel ve sterquilinio.
3.

Interp. Sardis. Philadel. Dauid Sathanas Judei. Hierusalē Laodicia. Amen.

Et angelo. ¶ Sardis) Princeps iocūditatis: aut canticum letitie: vel id quod remanet aut relinquitur: vl' syriace cortina. ¶ Philadelphia) Amor fratris vel fraternitatis.grecū3 est. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Judei) Laudantes: siue confitentes. ¶ Hierusalem) Uisio pacis: aut visio perfecta vel consumata siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Laodicia) Populus iustus.grecū est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.
5.

Interp. Juda. Dauid. Amen.

Et vidi. ¶ Juda.) Laudatio: siue confessio. ¶ Dauid) Dilectus. ¶ Amen.) Uere: siue fideliter.
7.

Interp. Israel. Juda. ruben Gad. Aser neptalim Manasse Symeon Leui Isachar zabulon. Joseph Beniamin

Post hec. ¶ Israel) Preualens siue dominans cū deo. ¶ Juda) Laudatio: siue confessio. ¶ Rubē) Uidens filium: vel visio filij: aut visionis fili⁹. ¶ Gad) Felix: vel accinctus. ¶ Aser) Beatitudo: siue felicitas. ¶ Neptalim) Comparatio: vel equiparatio: aut retorsio: vel tortuositas. ¶ Manasse) Oblitus: aut obliuio. ¶ Symeon) Audiens: vel exauditio. ¶ Leui) Copulatus. ¶ Isachar.) Est merces. ¶ Zabulon) Habitaculum: vel habitans. ¶ Joseph) Augmentum: vel profectus. ¶ Beniamin) Filius dextere. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.
9.

Interp. Abadon apollion

Et quintus. ¶ Abadon) Exterminans: vel perditio. ¶ Apollion.) Exterminans: vel perdens aut destruens.grecum est. ¶ Eufrates.) Frugifer: siue fructificans: aut crescens.
11.

Interp. Sodoma Egyptus Christus Amen.

Et datus est. ¶ Sodoma) Secretum eorum: siue calx aut cementum eorū3. ¶ Egyptus) Angustie: siue tribulationes. ¶ Christus) Unctus. grecum est. ¶ Amen) Uere: siue fideliter.
12.

Interp. Michael. Diabolus sathanas.

Et signum. ¶ Michael) Quis sicut deus: aut humilitas siue paupertas dei: vel percussio dei: siue percutiens deus. ¶ Diabolus) Criminator: siue calūpniator: aut accusator.grecū3 est. ¶ Sathanas.) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Christus) Unctus.grecū3 est. ¶ Jesus) Saluator.
14.

Et vidi. ¶ Syon.) Aceruus aut tumulus: vel specula: aut siccitas. ¶ Babylon.) Confusio: vel cōmixtio.
15.

Interp. Moyses.

Et vidi. ¶ Moyses) Attractus vel assumptus sub audi de aquis.
16.

Interp. Eufrates Hermage babylon

Et audiui. ¶ Eufrates) Frugifer: siue fructificās: aut crescens. ¶ Hermagedon.) Mons euangelij vel euangelizationis: aut mons pomorum vel fructuum.s.electorū. ¶ Babylon) Cōfusio: vel cōmixtio.
17.

Interp. Babylon Apostoli.

Et venit. ¶ Babylon) Confusio: vel commixtio. ¶ Jesus) Saluator.
18.

Et post hec. ¶ Babylon) Confusio: vel commixtio. ¶ Apostoli) Missi.grecum est.
19.

Interp. Alleluya Amen. Jesus Christus. Gog Magog

Post hec. ¶ Alleluya) Laudate dominū. ¶ Amē) Uere: siue fideliter. ¶ Jesus) Saluator.
20.

Et vidi angelum. ¶ Diabolus) Criminator: siue calumpniator: aut accusator.grecum est. ¶ Sathanas) Contrarius: siue aduersarius. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Christus) Unctus.grecum est. ¶ Gog) Tectu3: vel solarium: siue tegulatum. ¶ Magog.) Tegens vel tegulans: aut tabefactus: vel liquefactus.
21.

Interp. Johannes Jesus dauid. Amen. Christus

Et vidi. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum aut domini misericordia. ¶ Hierusalē) Uisio pacis: aut visio perfecta vel cōsumata: siue timor perfectus vel consumatus. ¶ Israel) Preualens: siue dominans cum deo. ¶ Apostoli) Missi.grecū est.
22.

Et ostendit. ¶ Johannes) Domini gratia: siue domini donum: aut domini misericordia. ¶ Jesus.) Saluator. ¶ Dauid.) Dilectus. ¶ Amen) Uere: siue fideliter. ¶ Christus.) Unctus.grecum est.

¶ Explicit Apocalypsis.
¶ Finis.

Post impressum greca ⁊ latina oratione nouũ testamentum vt superius vidistis humanissimi lectores: quã q̃ ita omnia enucleata: elucidata: ⁊ digesta erant: non solum latina pagina grece pagine: ⁊ versu versui sed etiam dictione dictioni correspondente: idq̃ vt dilucidius pateret litterulis latinis vtrobiq̃ positis: vt nullus iam apud eum qui mediocri ingenio preditus esset dubitationis locus reliquus esse videretur: tamen quia sepe numero sic vsu venire solet vt multe dictiones apud grecos sicuti ⁊ in reliquis contingit idiomatis multiplices sortiantur significatus: atq̃ ex hac frequenti sermonis amphibolia nõ nunquam reconditissimi sensus ad allegoriaꝫ ⁊ alios mysticos sacre scripture intellectus attinentes pendeant: visum est prefato reuerendissimo in xp̃o patri atq̃ illustrissimo domino Fratri Francisco Ximenes de cisnerijs Hispanie Cardinali ⁊c. Ad pleniorem ⁊ vberiorem sacre scripture intelligentiam necessarium esse vobis grecuꝫ dictionariũ: in quo oẽs omnium dictionuꝫ significationes quoad eius fieri posset plenissime cõtinerentur. Nam cum interpretandi munus (vt ipsi nostis) breuissimis quibusdam ⁊ arctissimis terminis circunscriptum sit: non potuit interpres in ipso transferendi discursu nisi vnico tantum significato vnam dictionem explicare. Hec igitur iactura quam procul dubio non mediocrem esse sacre scripture studiosis nemo sapiens diffitebitur: hoc vobis veluti auctario ⁊ coronide benigni lectores resarcitur. Ecce eniꝫ vobis damus lexicon copiosum: q̃ maxima cura ⁊ studio fieri potuit elucubratum. In quo omnia vocabula totius noui testamẽti: ⁊ insuper sapientie ⁊ ecclesiastici continentur: ⁊ eorum multiplices significationes copiose exponuntur: quas tamen non ex protritis ⁊ vulgaribus aut quibusuis: sed ex adiuratissimis ⁊ maximi apud grecos nominis authoribus decerpsimus. polluce. cyrillo. suida. greco cornucopia. moschopulo. magno etymologico. ammonio ⁊ alijs id genus scriptoribus. In eo autem hũc ordinem obseruamus: vt in nominibus ⁊ reliquis orationis partibus que per casus inflectuntur: post rectum ipsum: genitiuum casum a quo omnium obliquorum ratio dependet subiungeremus. Genusq̃ etiam explicauimus: apposito articulo masculino vel feminino vel neutro. In verbo autem cum sit pars orationis inter alias difficillima: per multa a nobis diligentia adhibita est. post primam enim verbi positionem que ab ipsis grecis thema vocatur: futuri temporis ⁊ preteriti perfecti desinentiam adiecimus: quia. s. hec tria tempora presens ⁊ preteritum perfectum ⁊ futurum: in verbo vt nostis primum tenent locum: cum ab his cetera tempora formentur. Itaq̃ queꝫ hec tria tempora non fugiunt: is cetera omnia paruo negocio formare poterit. Sed hac studiosa traditione non contenti: aliud quippiam excogitauimus quod omnibus in vniuersuꝫ: sed his potissimum qui multam operam grecis litteris adhuc non adhibuerunt per q̃ vtile simul ⁊ gratum futuruꝫ esse existimauimꝰ. Tempora enim omnia non solum modi indicatiui sed ⁊ reliquoruꝫ modorum que ob augmentum syllabicum vel temporale vel litteram reduplicationis vel ob alias causas a prima thematis positiõe desciscebãt: per ordinẽ alfabeti inter cetera vocabula proprijs in locis reposuimus. Atq̃ hic est ordo in orationis partibus que inflectuntur a nobis obseruatus. Reliquas autem que non variantur prout ab ipsis authoribus inuente sunt: sic eas in ordinem redegimus: ab omni immutatione manuꝫ abstinentes. ¶ Ceterum ne hec omnia tam ieiune ⁊ aride studiosis et bene erga litteras animatis: sed pinguiuscule (vt ita dictum sit) ⁊ veluti condimento aliquo adhibito succulentius traderentur: visum est nobis facturos nos esse operepretium si ab initio repetentes trium grammatice grece primarum partium hoc est articuli: nominis ⁊ verbi breuem quandam epitomẽ ⁊ breuiarium conficeremus. Nam q̃uis he ipse partes tam diffuse alioquin varie ⁊ difficiles sint vt ad omnia exequẽda magno volumine opus esset: non fuit tamen nobis (quantum ad presens attinet) propositum cuncta consectari: sed necessarijs tantum breuissime delibatis reliqua omnia valere sinere: atq̃ ita breuem quandam ac perinde compendiosam σκιαγραφίαν vt ipsi dicunt idest vmbraticam deliniationem conficere: timanthẽ egregium pictoreꝫ imitati qui immanem cyclopem in parua tabella effigiauit. Hoc autem compendiũ grece grammatice non omnino vt arbitramur inutile erit: his presertim qui nouiter ad grecas litteras animum applicuerunt. Sunt igitur apud grecos totidem quot apud latinos orationis partes hoc est octo. Nomẽ verbum. participium. pronomen. aduerbium. coniunctio. prepositio. articulus. Inter quas nomen ordine prima est: sed cum nomen ipsum prepositis articulis inflectatur: ⁊ articulorum ratio cognitionem accentuũ supponat: ab accentibus ipsis erit initium sumendum. sunt igitur accentus ipsi decem. Acutus. grauis. circunflexus. tenuis. densus. lõgus. breuis. inuersus. subdistinctio. subunio. grece vocantur. oxea. varea. perispomene. psile. dasea. macra. vrachea. apostrophos. hypodiastole ⁊ hyphen. hi autem diuiduntur in spiritus. tonos. passiones ⁊ tempora. temporibus autem ⁊ passionibus omnissis quia ad presentem speculatiõeꝫ non attinẽt: de spiritibus tantum ⁊ tonis agemus. Sunt igitur spiritus duo tantum tenuis qui vocatur psile ⁊ fit sic. ᾿ . vel densus qui vocatur dasea. ⁊ fit sic. ῾ . cum omnis igitur dictio que a vocali incipit vel cum aspiratione in principio vel sine illa proferẽda sit: si debet aspirari supra primam vocaleꝫ dasea: si non: psile locanda est. vt ἅγιος. ὀφθαλμός. Toni autem sunt tres. acutus qui fit sic. ´ . Grauis qui fit sic. ` . Circunflexus qui ex vtroq̃ constat: qui fit sic. ~ . Numeri vero quia id quoq̃ presciisse: ex vsu erit sunt apud grecos sicuti ⁊ apud arabes tres. singularis pluralis ⁊ dualis quo vtuntur cum res duas significare volunt. In quo numero duali illud quoq̃ notandum: nominatiuum ⁊ accusatiuum esse eundem semper. ⁊ genitiuum ⁊ datiuum eundẽ etiam semper. His predictis ad articulos accedamus. Hi in duplici sunt differentia. Aut. n. sunt prepositiui: quibus latini omnino carent: aut postpositiui quorum loco: nomine relatiuo vtuntur. Vtriq̃ autem aut sunt masculini aut feminini aut neutri. Articuli igitur prepositiui masculini sic declinantur. Singulari numero. nominat. ὁ. Geniti. τοῦ. Datiuus. τῷ. accusa. τόν. Duali numero. nomina. ⁊ accusa. τώ. Geni. ⁊ dati. τοῖν. plurali. nume. Nomina. οἱ. geni. τῶν. Dat. τοῖς. accus. τούς. Vocatiuo omnes articuli carent. Ablatiuo autem ⁊ ipsi articuli ⁊ relique partes per casus inflexe. neq̃. n. vllo modo greci ablatiuum agnoscunt: sed illius loco gtõ iterdũ: interdũ vero datiuo vtuntur. Articuli feminini sic inflectuntur. singulari numero. nomi. ἡ. geniti. τῆς. dat. τῇ. accu. τήν. Duali numero. nomina. ⁊ accus. τά. geni. ⁊ dat. ταῖν. plurali numero. nominati. αἱ. genuit. τῶν. dat. ταῖς. accusa. τάς. ¶ Articuli neutri sic. singula. numero. nominat. τό. genit. τοῦ. dat. τῷ. accusat. τό. duali numero nominat ⁊ accusat. τώ. genit. ⁊ dat. τοῖν. plurali numero. nomi. τά. genit. τῶν. dat. τοῖς. accusa. τά. Articuli autem postpositiui declinantur eodem modo quo prepositiui: ⁊ ab illis formantur ablata a principio consonante vbi inuenta fuerit ⁊ loco illius addita aspiratione: ad hunc modum. articuli postpositiui masculini. numero singulari. nomi. ὅς. geniti. οὗ. dati. ᾧ. accusa. ὅν. duali numero. nominati. ⁊ accu. ὥ. geni. ⁊ dat. οἷν. plurali numero. nomi. οἵ. genit. ὧν. dati. οἷς. accusa. οὕς. Articuli postpositiui feminini. singu. nume. Nominat. ἥ. geni. ἧς. dat. ᾗ. accus. ἥν. duali numero. nominat. ⁊ accus. ἅ. genit. ⁊ datiuus αἷν. plurali numero. nominati. αἵ. geniti. ὧν. dat. αἷς. accusati. ἅς. Articuli postpositiui neutri. numero singulari. nomi. ὅ. genit. οὗ. dat. ᾧ. accusati. ὅ. duali numero. nominati. ⁊ accusati. ὥ. genit. ⁊ datiuus. οἷν. plurali numero. nominati. ἅ. geniti. ὧν. dat. οἷς. accusa. ἅ. ´ ´ . Visis articulis de nomine agendum Nominum igitur declinationes sunt deceꝫ. priores quinq̃ vocãtur simplicium nominum. posteriores autem quinq̃ nominum contractorum: quia in obliquis contractionem patiuntur. Ex prioribus item quinq̃. quattuor prime appellantur nominum parisyllabicorum: quia tam in recto quaꝫ in obliquis nomina per illas declinata parem habent numerũ syllabarum vt ὁ αἰνείας τοῦ αἰνείου. Quinta vero vocatur nominum inequisyllabicorum: quia in obliquis plures q̃ in recto syllabas habẽt vt ὁ αἴας τοῦ αἴαντος. Prima igitur declinatio nominum parisyllabicorum: est masculinorum tantum nominum desinentium in duas terminationes. ας. vel. ης. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. α. vel. in. η. accusati. in. ν. cum vocali nominatiui vt. ὁ αἰνείας. τοῦ. αἰνείου. τῷ αἰνείᾳ. τὸν αἰνείαν. ὁ χρύσης τοῦ χρύσου. τῷ χρύσῃ τὸν χρύσην. Secunda declinatio nominum parisyllabicorum est femininorum tantum nominum desinentium in. α. vel. η. quorum genitiuus fit in. ης. vel. ας. Datiuus in. η. vel. α. accusat. in. ν. cum vocali nominatiui. vt ἡ μοῦσα. τῆς μούσης. τῇ μούσῃ. τὴν μοῦσαν. ἡ ἡμέρα. τῆς ἡμέρας. τῇ ἡμέρᾳ. τὴν ἡμέραν. Tertia declinatio nominum parisyllabicorum est masculinorum ⁊ femininorum nominum desinentium in. ος ⁊ neutrorum in. ον. quorum genitiuus fit in. ου. datiuus in. ω. accusat. in ον. vt ὁ λόγος. τοῦ λόγου. τῷ. λόγῳ. τὸν λόγον. Quarta declinatio nominum parisyllabicorum est nominum atticorum masculinoruꝫ ⁊ femininorum desinentium in. ως. ⁊ neutrorum in. ων. quorum genitiuus fit in. ω. datiuus in. ῳ. Accusatiuus in. ων. vt ὁ μενέλεως. τοῦ μενέλεω τῷ μενέλεῳ τὸν μενέλεων. Quinta declinatio est nominum inequisyllabicorum desinentium in varias ⁊ multiplices terminationes quas: recensere longum esset ⁊ onerosum. quorum genitiuus fit. in. ος. datiuus in. ι. accusat. in. α. ⁊ in alias terminationes. vt ὁ αἴας τοῦ αἴαντος. τῷ αἴαντι. τὸν αἴαντα. Sequuntur posteriores quinq̃ declinationes quas prediximus nominum contractorum nuncupari. quarum prima est nominum masculinorum ⁊ femininorum ⁊ communium duorum desinentium in. ης. ⁊ neutrorum in. ες. vel in. ος quorum genitiuus fit in. εος. ⁊ per contractionem in. ους. datiuus in. ει. ⁊ per contractionem in. ει. Accusatiuus in. εα. ⁊ per contractionem in. η. ⁊ nonnũquaꝫ in. α. vt ἀριστοτέλης. τοῦ ἀριστοτέλεος ⁊ ἀριστοτέλους τῷ ἀριστοτέλεϊ ⁊ ἀριστοτέλει. τὸν ἀριστοτέλεα ⁊ ἀριστοτέλη. Secunda declinatio est masculinorum ⁊ femininorum desinentium in. ις. ⁊ neutrorum in. ι. quorum genitiuus fit in. ιος. communiter et in.

εος. ionice ⁊ in. εως. attice. Datiuus autem. in. ιι. ⁊ per contractionem in. ι. ⁊ in. ει. ⁊ per cõtractionem in. ει. accusatiuus. in. ιν. tm̃. vt ὁ ὄφις τοῦ ὄφιος ⁊ ὄφεος ⁊ ὄφεως. τῷ. ὄφιϊ ⁊ ὄφι ⁊ ὄφεϊ ⁊ ὄφει. τὸν ὄφιν. Tertia declinatio est nominum masculinorum tantum desinentiũ in. εύς. quorum genitiuus fit in. εος. communiter. ⁊ in. ηος. ionice. ⁊ in εως. attice. datiuus in. ει. ⁊ per contractionem in. ει. ⁊ ionice in. ηι. accusatiuus in. εα. ⁊ ionice in. ηα. vt ὁ βασιλεύς. τοῦ βασιλέος ⁊ βασιλέως ⁊ βασιλῆος. τῷ. βασιλέϊ ⁊ βασιλεῖ ⁊ βασιλῆι. τὸν βασιλέα ⁊ βασιλῆα. Quarta declinatio est femininorum tantuȝ nominum desinentium in. ω. vel. ως. quorum genitiuus fit in. οος. ⁊ per contractionem in ους. datiuus in. οϊ. ⁊ per contractionem in. οι. accusatiui. in. οα. ⁊ per contractioneȝ in. ω. vt, ἡ αἰδώς. τῆς αἰδόος ⁊ αἰδοῦς τῇ αἰδόϊ ⁊ αἰδοῖ. τὴν αἰδόα ⁊ αἰδῶ. Quinta declinatio est nominum neutrorum tantum in. ας. vel. ρας. desinentium quorum genitiuus fit in. ατος. ⁊ per ablationem. τ. in. αος. ⁊ per contractionem in. ως. datiuus in. ατι. ⁊ per ablationem. τ. in. αϊ. ⁊ per contractioneȝ in. α Accusatiuus vero idem est cum nominatiuo ⁊ item cum vocatiuo in nominibus neutris: idqȝ in omni numero quod grecis commune est cũ latinis: ⁊ hec breuiter de nomine. nunc de verbo differamus. Uerba ab vltima syllaba nomen capiunt nam si terminantur in ω cum accentu graui varytona idest grauitona vocantur. si in ῶ cum circunflexo circunflexa. Si in. μι. desinunt verba in μι. vocantur. in aliquam autem harum terminationum omne verbum desinere necesse est. Ex verbis autẽ que in. ω. varytonum desinunt sex fiunt coniugationes prima est verborum habentium ante. ω. finalem litteram aliquam ex his consonantibus. s. β. π. φ. aut simul. πτ. vt. λείβω. libo. τέρπω. delecto. γράφω. scribo τύπτω. percutio quorum futurum in. ψω. desinit vt λείψω. τέρψω γράψω. τύψω. preteritum vero perfectum in φα vt λέλειφα τέτερφα γέγραφα τέτυφα. Secunda coniugatio est verborum habentiuȝ ante. ω. finalem aliquam ex his consonantibus scilicet. γ. κ. χ. vel simul κτ vt λέγω dico. πλέκω innecto. τρέχω curro. τίκτω pario. quorum futurum fit in. ξω. vt λέξω. πλέξω τρέξω τίξω. ⁊ preterituȝ perfectum in χα vt λέλεχα πέπλεχα τέτρεχα τέτιχα. Tertia coniugatio est verborum habentium ante. ω. finalem aliquam ex consonantibus. δ. θ. τ. vel duo. ττ. attice vt ᾄδω. canto. πλήθω. impleo ἀνύττω. perficio. quorum futurum in σω. desinit vt ᾄσω πλήσω. ἀνύσω ⁊ preteritum perfectum in κα vt ἦκα πέπληκα. ἤνυκα. Quarta cõiugatio est verborum habentium ante ω finalem ȝ aut duo σσ communiter ⁊ que ȝ habent aliquando mittunt futurum in ξω vt παίζω ludo: futurum παίξω. ⁊ hec faciunt preteritum in χα vt πέπαιχα aliquando autem faciunt futurum in σω vt φράζω dico. futuruȝ φράσω ⁊ hec mittunt preteritum perfectum in κα vt πέφρακα. Que vero habent duo σσ vt in plurimum in ξω mittunt futurum ⁊ preteritum in χα vt ὀρύσσω. fodio. futurum ὀρύξω preterituȝ ὤρυχα. Quinta coniugatio est verborum habentium ante ω finalem aliquam ex consonantibus. λ. μ. ν. ρ. vt ψάλλω canto. νέμω pasco. κρίνω iudico. σπείρω semino ⁊ in futuro eandem consonantem seruant ante. ῶ. vt ψαλῶ νεμῶ κρινῶ: σπερῶ. preteritum vero perfectum in κα desinit vt ἔψαλκα νενέμηκα κέκρικα ἔσπαρκα. Sexta coniugatio est verboruȝ desinẽtium in ω purum. pura autem vocalis appellatur quam nulla precedit consonans sed alia vocalis vt ἱππεύω equito. βασιλεύω regno. quorum futurum desinit in. σω. vt ἱππεύσω βασιλεύσω ⁊ preteritum in κα vt ἵππευκα βεβασίλευκα. Ab hac autem sexta coniugatione varytonorum fiunt alie tres coniugationes que vocantur verboruȝ circunflexorum quia habent accentum circunflexum in vltima syllaba. nã a verbis que desinunt in έω fit prima coniugatio per contractioneȝ εω in ῶ circunflexum vt a ποιέω idest facio ποιῶ hec autem verba mittunt futurum in ήσω ⁊ preteritum in ηκα vt ποιήσω. πεποίηκα a verbis autem desinentibus in αω fit secunda coniugatio per contractionem αω in ῶ vt a βοάω idest clamo descendit βοῶ. ⁊ hec verba similiter futurum in. ήσω. faciunt ⁊ preteritum in ηκα vt βοήσω βεβόηκα. A verbis autem desinentibus in οω fit tertia per contractionem οω in ῶ vt a χρυσόω deauro. fit χρυσῶ quorum futurum fit in. ωσω. ⁊ preteritum in. ωκα vt χρυσώσω: κεχρύσωκα. Item a verbis varytonis a quibus fiũt supiores tres cõiugatiões verborũ circũflexorũ fiũt alie tres coniugationes verborum in μι nam a verbis desinentibus in. έω mutata ε in η ⁊ ω in μι. fit prima coniugatio verborum desinentiuȝ in μι vt a τιθέω pono. fit τίθημι a verbis autem desinentibus in άω. fit secunda mutata. α in η ⁊ ω. itidem in μι. vt ab ἱστάω sto. fit ἵστημι a verbis autem desinentibus in όω fit tertia vt a διδόω do. fit δίδωμι mutata. ο. in ω ⁊ ω in μι. a verbis autem varytonis sexte coniugationis desinentibus in νω fit quarta coniugatio verborum in μι mutata ω vltima in μι. vt a ζευγνύω iungo fit ζεύγνυμι. Quorum omnium verborum in μι futura tempora ⁊ preterita fiunt a verbis varytonis a quibus verba ipsa in μι deriuantur. Itaqȝ vt ex supradictis liquet coniugationes apud grecos sunt tredecim sex scilicet varytonorũ. tres circunflexorum ⁊ quattuor eorum verborum que in μι desinunt. ⁊ hec de articulis nomine et verbo sub cõpendio dixisse satisfuerit. Ualete.

Τέλος σὺν θεῷ.

ἃ Articulus postpositiuus. neutri generis. numeri pluralis. Que.
ἀβαρής.εος.ὁ.ἡ. Leuis nō molest⁹ aut onerosus. ⌈difficilis aditus.
ἄβατος.η.ον. Inaccessibilis.e. Res
ἀβλαβής.εος.ὁ.ἡ. Illesus. Sine lesione.
ἀβοήθητος.η.ον. qui caret auxilio. Cui non datur auxiliū. ⌈fectus.
ἀβροχία.ας.ἡ. Siccitas. pluuie de
ἄβυσσος.ου.ὁ. Abyssus. profun=
ἄγαγε. Duc. ⌊ditas.
ἀγαγεῖν. Ducere. duxisse.
ἀγαγέσθαι. Duxisse. ductū fuisse.
ἀγάγω. Ducā. duxero.
ἀγαγών.όντος.ὁ. Postq̄ duxit.
ἀγαθοεργέω.τ ἀγαθοεργῶ. μ σω.π.ηκα. Benefacio. bene ago.
ἀγαθοποιέω.τ ἀγαθοποιῶ.μ. ήσω.π.ηκα. Benefacio. ⌈cium.
ἀγαθοποιΐα.ας.η. Bñficētia. bñfi
ἀγαθοποιός.ου.ὁ. Beneficus. Qui benefacit.
ἀγαθός.η.ον. bon⁹.a.ū.
ἀγαθότης.ητος.ἡ. Bonitas.
ἀγαθύνω.μ.νω.π.κα. bñfacio. bonū facio. ⌈tas virtus.
ἀγαθωσύνη.ης.ἡ. Probitas. boni
ἀγαλλίαμα.τος.το. Exultatio. letitia.
ἀγαλλιάομαι.τ ἀγαλλιῶμαι μ.άσομαι.π.αμαι. Exulto. letor.
ἀγαλλίασις.εως.ἡ. Exultatio.
ἀγαλλιάω τ ἀγαλλιῶ.μ.άσω π.ακα. Exulto. letor. ⌈ut q̄ nō nupsit.
ἄγαμος.η.ον. qui nō duxit vxorē a
ἀγαμακτέω.τ ἀγαμακτῶ.μ.η σω.π.ηκα. Indignor. conqueror.
ἀγαμάκτησις.εως.ἡ. Cōquestio. querela. accusatio. indignatio.
ἀγαπάω.τ ἀγαπῶ.μ.ησω.π.η κα. Amo. cōtētus sū.
ἀγάπη.ης.ἡ. Amor. dilectio.
ἀγάπησις.εως.ἡ. Dilectio. amor.
ἀγαπητός.η.ον. Dilectus.a.um.
ἀγγαρεύω.μ.εύσω.π.ευκα. cogo tāquā princeps τ preposit⁹. Vi
ἀγγεῖον.ου.το. Vas. ⌊facio.
ἀγγελία.ας.ἡ. annūciatio. nūci⁹.
ἄγγελος.ου.ὁ. Nūcius. angelus.
ἀγείρω.μ.ερῶ.π.ερκα. cōgrego.
ἀγέλη.ης.ἡ. Grex. ⌈ratione.
ἀγενεαλόγητος.η.ον. Sine gene
ἀγερωχία.ας.ἡ. Luxuria.
ἄγια.ων. Sācta. oῳ. locus in tēplo.

ἁγιάζω.μ.ασω.π.ακα. Sctifico.
ἁγίασμα.τος.το. sanctificatio.
ἁγιασμός.ου.ὁ. Sanctificatio.
ἅγιος.α.ον. Sanctus.a.um. ⌈tio.
ἁγιότης.ητος.ἡ. Sctitas. Sctifica
ἁγιωσύνη.ης.ἡ. Sanctificatio.
ἁγιώτατος.η.ον. Sctissim⁹.a.ū.
ἀγκάλη.ης.ἡ. Vlna.
ἄγκιστρον.ου.το. Hamus.
ἄγκυρα.ας.ἡ. Ancora.
ἀγκών.ωνος. cubitus. ⌈a.um
ἄγραφος.η.ον. Rudis.e. icurat⁹.
ἁγνεία.ας.ἡ. Castitas. ⌈purgo.
ἁγνίζω.μ.ίσω.π.ικα. Sanctifico.
ἁγνισμός.οῦ.ὁ. Purgatio. sctificatio purificatio.
ἀγνοέω.τ ἀγνοῶ.μ.ησω.π.ηκα. Ignoro. nescio.
ἀγνόημα.ατος.το. Ignorātia.
ἄγνοια.ας.ἡ. Ignorantia.
ἁγνός.η.ον. Castus. purus.a.ū.
ἁγνότης.ητος.ἡ. Castitas. puritas.
ἁγνῶς. Sincere. caste. pure. mūde.
ἀγνωσία.ας.ἡ. Ignorantia.
ἄγνωστος.η.ον. Ignotus.a.um.
ἀγορά.ας.ἡ. Forum. platea.
ἀγοράζω.μ.σω.π.κα. emo. is.
ἀγοραῖος.α.ον. Vulgar' plebei⁹. popularis.
ἀγορασμός.ου.ὁ. Emptio.
ἄγρα.ας.ἡ. Captura. venatio.
ἀγράμματος.η.ον. Rudis līrarū idoctus. idiota.
ἀγραυλέω.τ ἀγραυλῶ.μ.σω.π.κα. In agro pernocto. vel in agro habito. ⌈siluestris.
ἀγριέλαιος.ου.ἡ. Oleaster. oliua
ἄγριος.α.ον. Siluestris.e. ferus.a.
ἀγρός.οῦ.ὁ. Ager.i. ⌊um.
ἀγρυπνέω.τ ἀγρυπνῶ.μ.ησω ω.ηκα. Vigilo.
ἀγρυπνία.ας.ἡ. Vigilia.
ἄγω.μ.ἄξω.π.ἦχα. duco. ago. frā go trāsigo. eo.
ἀγωγή.ης.ἡ. Educatio.
ἀγών.ωνος.ὁ. Agon. certamen.
ἀγωνία.ας.ἡ. Certamē. periculū.
ἀγωνίζομαι.μ.ίσομαι.π.ισμαι Cōtendo. certo. laboro. ⌈preciosus.
ἀδάμας.αντος.ὁ. Adamas. lapis
ἀδάμαστος.η.ον. Indomit⁹.a.ū.
ἀδάπανος.η.ον. Sine sūptu. qd n' lo p̄cio ꝯstat ⌈tas. securitas.
ἄδεια.ας.ἡ. Licentia. libertas. facul
ἀδελφή.ης.ἡ. Soror.

ἀδελφοκτόνος.ου.ὁ. Occisor
ἀδελφός.ου.ὁ. Frater. ⌊fratris.
ἀδελφότης.ητος.ἡ. Fraternitas.
ἀδέσποτος.η.ον. Qui caret authore τ domino.
ἄδηλος.η.ον. Immanifestus.a.ū. nō appens.
ἀδηλότης.ητος.ἡ. Incertitudo.
ἀδήλως. Incerte. immanifeste.
ἀδημονέω.τ ἀδημονῶ.μ.ησω π.ηκα. Tristor. Mestus sū.
ἅδης.ου.ὁ. Infernus. pluto.
ἀδιάκριτος.η.ον. Nō discernēs. nō diiudicās. ⌈idesinēs. Cōtinu⁹.a.ū.
ἀδιάλειπτος.η.ον. Incessabilis
ἀδιαλείπτως. incessāter. idesinēter
ἀδιάπτωτος.η.ον. Incadibilis. Qui nō cadit. ⌈ipersuasibilis.e.
ἀδιάτρεπτος.η.ον. Inuertibilis.
ἀδιαφθορία.ας.ἡ. Integritas icorruptio. ⌈gēs. Ignauus.a.ū.
ἀδιάφορος.α.ον. Indifferēs. negli
ἀδιεξέταστος.η.ον. Iniuestigabilis. iexq̄sibil'.e. ⌈iuriā facio. offendo.
ἀδικέω.τ ἀδικῶ.μ.ησω.π.ηκα. in
ἀδίκημα.ατος.το. Iniuria. offensio. Scelus. iniquitas.
ἀδικία.ας.ἡ. Iniustitia. iniquitas.
ἄδικος.η.ον. Iniustus.a.um.
ἀδίκως. Iniuste.
ἀδόκητος.η.ον. Insperatus.a.ū.
ἀδόκιμος.η.ον. Reprobus. reprobatus.a.um.
ἀδολεσχέω τ ἀδολεσχῶ.μ. σω.π.κα. Verbosus sum. τ loquax.
ἄδολος.η.ον. Simplex. sine dolo.
ἀδόλως. Sine fraude.
ἀδρανέστατος.η.ον. Ignauissimus. Inertissimus.a.ū.
ἁδρότης.ητος.ἡ. Plenitudo
ἀδυνατέω τ ἀδυνατῶ.μ.ησω. π.ηκα. Impotēs sū. ipossibilis sū.
ἀδύνατος.η.ον. Impotēs. impossibilis. infirmus.
ᾄδω.μ.ασω.π.ηκα. Cāto. cano
ἀεί. Semper. ⌈tuus.a.um.
ἀειγενής.εος.ὁ.ἡ. Sēpitern⁹ ppe
ἀέναος.α.ον. Semper fluens.
ἀέρος. genitiuus ab. ἀήρ. Aeris.
ἀετός.ου.ὁ. Aquila.
ἄζυμος.η.ον. Azymus.a.um.
ἀήρ.ερος.ὁ. Aer. tempus.
ἀθανασία.ας.ἡ. Immortalitas.
ἀθάνατος.η.ον. Immortalis.e.
ἀθέμιτος.η.ον. Illicitus.a.um.

ἄθεοσ.α.ομ.Impius.sine deo.
ἄθεσμοσ.η.ομ. Nefandus.impius.a.um.
ἀθετέω.τ ἀθετῶ.μ.ησω.π.ηκα. Irritū facio.cōtristo.spno.frustror.
ἀθέτησισ.εωσ.ἡ. Reprobatio.ptēptus.neglectio.
ἀθεώρητοσ.η.ομ.Nō visus.a.ū.
ἀθλέω.τ ἀθλῶ.μ.ησω.π.ηκα. Certo.contendo.
ἄθλησισ.εωσ.ἡ. Certamē.ptētio.
ἀθωόομαι.τ ἀθωοῦμαι.μ.σομαι.π.ωμαι.Innocens sum.
ἀθῶοσ.α.ομ.Innocens.
ἀθωόω.τ ἀθωῶ.μ.σω.π.κα. Libero.
αἱ.Articulus prepositiuus.feminini generis numeri pluralis.
αἳ.Articulus postpositiuus.feminini generis.numeri pluralis.Que.
αἴγειος.α.ομ.Caprinus.a.um.
αἰγιαλός,οῦ.ὁ.Littus.
αΐδιος.α.ομ.Sempiternus.a.um.
αϊδιότης.ητος.ἡ.Sēpiternitas.eternitas.
αἰδώς.οος.ἡ.Verecūdia.pudor.
αἰθίοψ.οπος.ὁ.Ethiops.ethiopicus.
αἷμα.ατος.το.Sāguis.
αἱμάσσω.μ.ξω.π.χα.Sanguino.cruento.as. ┌nis.
αἱματεκχυσία.ας.ἡ.effusio sāguinis.
αἱμορροέω.τ αἱμορροῶ.μ.ησω.π.ηκα.Patior fluxum sanguinis.
αἶνεσις.εως.ἡ.Laus.
αἰνετός.η.ομ.Laudabilis.e.
αἰνέω.τ αἰνῶ.μ.εσω.π.εκα.laudo.as. ┌obscurus.τ implicitus.
αἴνιγμα.ατος.το.Enigma.sermo
αἶνος.ου.ὁ.Laus.
αἱρέομαι.αἱροῦμαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.Eligo.
αἵρεσις.εως.ἡ. Heresis.electio.
αἱρετέω.τ αἱρετῶ.μ.ησω.π.ηκα.Eligo. ┌uus.a.ū.
αἱρετικός.η.ομ.Hereticus.electi=
αἱρετίς.ιδος.ἡ.Electrix.┌ro.eleuo.
αἴρω.μ.ἀρῶ.π.ἦρκα.Tollo.aufe
αἷς. Articulus postpositiuus.datiui casus.numeri pluralis.f.g.Quibus.
αἰσθάνομαι.μ.ήσομαι.π.ημαι.
αἴσθησις.εως.ἡ.Sensus. └Sentio.
αἰσθητήριομ.ου.το.Sensus.
αἰσχροκερδής.εος.ὁ.ἡ.Turpis lucri sectator.
αἰσχροκερδῶς.Turpis lucri grā.

αἰσχρολογία.ας.ἡ.turpis locutio.
αἰσχρός.α.ομ.Turpis.e.
αἰσχρότης.ητος.ἡ.Turpitudo.
αἰσχύνη.ης.ἡ.Pudor.verecundia.Confusio. ┌me.pudore afficior.
αἰσχύνομαι.μ.οῦμαι.Pudet
αἰσχυντηρός.α.ομ.Verecūd⁹.a.ū.
αἰσχύνω.μ.νῶ.π.κα.Confundo.erubescere alium facio.
αἰτέω.τ αἰτῶ.μ.ησω.π.ηκα.peto.
αἴτημα.ατος.το.Petitio.
αἰτία.ας.ἡ.Causa.accusatio.
αἰτιάομαι.τ αἰτιῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Accuso.culpo.do causā.causor.
αἴτιμες.Quae.relatiuū.foemi.generis.numeri pluralis.
αἴτιομ.ου.το.Causa.
αἴτιος.α.ομ.Obnoxius.reus.causator.effector rei. ┌titio.
αἰτίωμα.ατος.το.Accusatio.pe=
αἰφνίδιος.α.ομ.Repentin⁹.a.um.
αἰφνιδίως.Subito.repente.
αἰχμαλωσία.ας.ἡ.Captiuitas.
αἰχμαλωτεύω.μ.ευσω.π.ευκα.Captiuo.as. ┌ptiuo.as.
αἰχμαλωτίζω.μ.ισω.π.ικα.Ca
αἰχμάλωτος.ου.ὁ.Captiuus.
αἰώμ.ῶνος.ὁ.Seculum.
αἰώνιος.α.ομ.Eternus.a.um.┌tia.
ἀκαθαρσία.ας.ἡ.Spurcitia.imūdi
ἀκάθαρτος.η.ομ.Spurcus.immūdus.a.um.
ἀκαιρέομαι.τ ἀκαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Occupatus sum.
ἄκαιρος.α.ομ.Importunus.a.um.
ἀκαίρως.Importune.
ἄκακος.η.ομ.Innocēs.sine malitia.
ἄκανθα.ας.ἡ.Spina.
ἀκάνθιμος.η.ομ.Spineus.a.um.
ἀκάρδιος.α.ομ.Excors.
ἄκαρπος.η.ομ.Infructuosus.a.um.
ἀκατάγνωστος.η.ομ.Irreprehēsibilis.e. ┌ū.
ἀκατάκριτος.η.ομ.Indēnatus.a.
ἀκατάλυπτος.η.ομ.Non velat⁹.apertus.a.um.
ἀκατάλυτος.η.ομ.Insolubilis.e.
ἀκαταμάχητος.η.ομ.inexpugnabilis.e.
ἀκατάπαυστος.η.ομ.Nō cessans.
ἀκαταστασία.ας.ἡ.seditio.dissēsio
ἀκατάστατος.η.ομ.icōstās.mobil'.e
ἀκατάσχετος.η.ομ.Irretētibilis irrefrenabilis.e.
ἀκέραιος.α.ομ.Siplex.iteger.a.ū.

ἀκηδία.ας.ἡ.Negligentia.pigritia.
ἀκηδιάω.τ ἀκηδιῶ.μ.σω.π.κα.Pigresco.ociosus sum.
ἀκήκοα.Audiui.
ἀκηκοώς.οτος.ὁ.postquā audiuit.
ἀκηλίδωτος.η.ομ.immaculatus.sine vitio.
ἀκλινής.εος.ὁ.ἡ.Indeclinabilis.e
ἀκμάζω.μ.ασω.π.ακα.Floreo.vigeo.maturesco.maturus sū.
ἀκμή.ης.ἡ.Flos.vigor.
ἀκμὴμ.Adhuc.
ἄκμωμ.ομος.ὁ.Incus.
ἀκοή.ης.ἡ.Fama.auditus.
ἀκοίμητος.η.ομ.Indormibilis.iextinguibilis.e.
ἀκοινώνητος.η.ομ.Incōmunicabilis.incommunicatus.a.um.
ἀκολασία.ας.ἡ.Incastigatio.petulantia.procacitas.
ἀκολουθέω.τ ἀκολουθῶ.μ.ἀκολουθήσω.π.ηκα.Sequor.
ἀκολύτως.Sine impedimento.
ἀκοπιάτως.Sine labore.
ἀκουσίως.Inuite.
ἀκουστής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκουστός.η.ομ.Audibilis.e.┌cio.
ἀκουτίζω.μ.σω.π.κα.Audire fa
ἀκούω.μ.ούσω.π.ουκα.Audio obedio.obtempero.
ἀκρατής.εος.ὁ.ἡ.Incontinens.
ἄκρατομ.ου.το.Merum.
ἀκριβάω.τ ἀκριβῶ.μ.σω.π.κα.Approbo diligēti examinatiōe.exquisite examino.comprobo.
ἀκρίβεια.ας.ἡ.Diligentia.exactio.curiositas.
ἀκριβέστατος.η.ομ.Diligentissimus.certissimus.a.um. ┌tior.us.
ἀκριβέστερος.α.ομ.diligētior.cer
ἀκριβής.εος.ὁ.ἡ.Diligēs.exactus a.um.
ἀκριβόω.τ ἀκριβῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Diligenter exquiro.et disco.
ἀκριβῶς.Diligenter.
ἀκρίς.ιδος.ἡ.Locusta.sūmitas arboris.fructus in sūmitate arboris.
ἀκρίτως.Indicta causa.
ἀκρόαμα.ατος.το Audit⁹.auditio
ἀκροάομαι.τ ἀκροῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Audio.
ἀκροατήριομ.ου.το.Auditoriū.
ἀκροατής.ου.ὁ.Auditor.
ἀκροβυστία.ας.ἡ.Preputium
ἀκρογωνιαῖος.α.ομ.angularis.e.

ἀκροθίνια.ων. Selecta τ precipua ad offerẽdum τ consecrandum deo vel primitie frugum τ oīum rerum.
ἄκρος.α.ον. Summus. extremus. a.um. Ultimus.
ἀκρότομος.η.ον.alt⁹.excelsus.a.ū
ἀκτίς.ινος.ἡ. Radius.
ἀκυρόω.τ ἀκυρῶ.μ.ωσω.π.ω κα. Irritū facio.rescindo.annullo.
ἀκώλυτος.η.ον. Improbibitus. Qui non vetatur. ⌈mento.
ἀκωλύτως.sine ꝓhibitiōe τ impedi
ἄκων.οντος.ὁ. Inuitus.a.um.
ἀλάβαστρον.ου.το. Vas lapideum carens ansis ad reponendum vnguentum.
ἀλαζονεία.ας.ἡ. Supbia.isolētia.
ἀλαζονεύομαι.μ.σομαι.π.μαι Glorior ex aliqua re.iacto aliquā rē
ἀλαζών.όνος.ὁ. Insolēs.arrogās.
ἀλαλάζω.μ.αξω.π.αχα. Strepitū τ sonū facio.tinnio. tollo vocē tam in gaudio ꝙ in tristitia hoc est iubilo τ eiulo. ⌈narrabilis.e.
ἀλάλητος.η.ον. Indicibilis ine=
ἄλαλος.η.ον. Mutus. nō loquēs.
ἅλας.ατος.το. Sal.
ἀλείφω.μ.ψω.π.φα. Vngo.
ἀλεκτοροφωνία.ας.ἡ. Gallicinium.galli cantus.
ἀλέκτωρ.ορος.ὁ. Gallus.
ἄλευρος.ου.ὁ. Farina.
ἀλήθεια.ας.ἡ. Veritas.
ἀληθέστατος.η.ον.verissim⁹.a.ū.
ἀληθεύω.μ.ευσω.π.ευκα. Verax sū.vera dico.
ἀληθής.εος.ὁ.ἡ. Verax.verus.a.ū.
ἀληθινός.η.ον. Verus.a.ū.
ἀληθινῶς. Vere.
ἀλήθω.μ.ησω.π.ηκα. Molo.is.
ἀληθῶς. Vere.
ἁλιεύς.εός.ὁ. Piscator.
ἁλιεύω.μ.ευσω.π.ευκα. piscor.
ἁλίζω.μ.ίσω.π.ικα.salio. sale condio
ἁλικός.η.ον. Salsus.a.um. ⌊dio
ἀλισγέω.τ ἀλισγῶ.μ.σω.π.κα Contamino.polluo.odio habeo.
ἀλίσγημα.ατος.το.cōtaminatio.
ἀλκή.ης.ἡ.robur.fortitudo.
ἀλλά.sed.est etiā īceptiua particula
ἀλλάγε. Saltem.sed. ⌈tio.
ἀλλαγή.ης.ἡ. vicissitudo.cōmuta
ἄλλαγμα.ατος.το. Cōmutatio.
ἀλλάττω.μ.αξω.π.αχα.muto:cōmuto.alieno.as.subdo.is.

ἀλλαχῆ.alibi.alias.
ἀλλαχόθεν. Aliunde.
ἀλλή. Sed.
ἀλληγορέω.τ ἀλληγορῶ.μ. σω.π.κα. Allegorizo.ꝑ allegoriā dico
ἀλλήλους.adiuicē.seipos mutuo.
ἀλλογενής.εος.ὁ.ἡ. Alienigena.
ἀλλοιόω.τ ἀλλοιῶ.μ.σω.π. κα. Alieno.muto.as. ⌈tio.
ἀλλοίωσις.εως.ἡ.īmutatio. aliēa
ἄλλομαι.μ.ουμαι.π.ημαι. Salio.exilio.
ἄλλος.η.ο. Alius.a.ud.
ἀλλοτριοεπίσκοπος.η.ον. Alienorum appetens. ⌈a.ū.
ἀλλότριος.α.ον.alienus.extern⁹.
ἀλλοτριόω.τ ἀλλοτριῶ.μ.σω. π.κα. Ab alieno.immuto.
ἀλλόφυλος.η.ον. Exterus.diuerse natiōis.alienigena.
ἀλοάω.τ ἀλοῶ.μ.σω.π.κα. Trituro.as.
ἀλόγιστος.η.ον. Insensatus.a.u₃.
ἄλογος.η.ον. Irrationalis.e.
ἀλοή.ης.ἡ. Aloe.
ἅλμη.ης.ἡ.salsugo. terra sterilis.
ἅλς.λός.ὁ. Sal. ⌈stitia.
ἀλυπότερος.α.ον. magis sine tri
ἀλύπως.sine tristitia.aduer.
ἅλυσις.εως.ἡ. Cathena.
ἀλυσιτελής.εος.ὁ.ἡ. Inutilis.
ἁλῶ. Capiar captus fuero.
ἅλων.ωνος.ὁ. Area.
ἀλώπηξ.εκος.ἡ. Vulpes.
ἅλωσις.εως.ἡ. Captio. captura.
ἁλώσομαι. Capiar.
ἅμα.simul. ⌈terarū.
ἀμαθής.εος.ὁ.ἡ. Indoct⁹.rudis lit
ἅμαξα.ης.ἡ. Currus.
ἀμαράντινος.η.ον.imarcessibil'.e.
ἀμάραντος.η.ον.imarcessibilis.e.
ἁμαρτάνω.μ.ήσομαι.π.ηκα. pecco.
ἁμάρτημα.ατος.το.peccatum.
ἁμαρτία.ας.ἡ. Peccatum.
ἀμάρτυρος.α.ον.sine teste.
ἁμαρτωλός.ου.ὁ. Peccator.
ἀμαυρόω.τ ἀμαυρῶ.μ.σω.π. κα. Obscuro.as.obtenebro.as.
ἄμαχος.η.ον. Pacificus. ⌈to.is.
ἀμάω.τ ἀμῶ.μ.ησω.π.ηκα. me
ἀμβρόσιος.α.ον.diuin⁹.imortalis
ἀμέθυστος.ου.ὁ. Amethyst⁹ lapis preciosus.
ἀμείλικτος.η.ον. Grauis. tetricus.

Qui non ridet.
ἀμέλει.profecto.igitur.ob eam re₃.
ἀμελέω.τ ἀμελῶ.μ.ησω.π.ηκα Negligo.
ἄμεμπτος.η.ον. Irreprehensibilis. inaccusabilis.e.
ἀμέριμνος.η.ον.sine cura.
ἀμετάθετος.η.ον. imutabilis.e.
ἀμετακίνητος.η.ον.immobilis.e.
ἀμεταμέλητος.η.ον. Qui nō penitet.sine penitentia.
ἀμετανόητος.η.ον. Qui non penitet.non agens penitentiam.
ἀμέτρητος.η.ον.sine mensura. qđ mensura caret.
ἄμετρος.α.ον. Immensus.a.um.
ἀμηνής.εος.ὁ.ἡ. qui caret ira.non iracundus. ⌈caret matre.
ἀμήτωρ.ορος.ὁ.ἡ.sine matre.qui
ἀμίαντος.η.ον. Impollutus.a.u₃.
ἄμμος.ου.ὁ. Arena.
ἀμμώδης.εος.ὁ.ἡ. Arenosus.a.ū.
ἀμνησία.ας.ἡ. Obliuio.
ἀμνηστία.ας.ἡ.memorie defectus Obliuio.
ἀμνός.ου.ὁ. Agnus.
ἀμοιβή.ης.ἡ. Mutua compensatio. Retributio.
ἀμοιρέω.τ ἀμοιρῶ.μ.σω.π.κα. careo.non sum particeps.
ἄμοιρος.α.ον.exps.sine pte.exors.
ἀμόλυντος.η.ον.incoinquinatus immaculatus.a.um. ⌈ma.
ἄμορφος.η.ον.re₃ carēs figura vl' for
ἄμπελος.ου.ἡ. Vitis.vinea.
ἀμπελουργός.ου.ὁ.cultor viee
ἀμπελών.ῶνος.ἡ. Vinea.
ἄμυνα.ης.ἡ. Vltio.vindicta.
ἀμύνομαι.μ.οῦμαι.π.υμμαι. Vlciscor.punio. ⌈dico.
ἀμύνω.μ.νῶ.π.υγκα. Auxilior. vi
ἀμφίβληστρον.ου.το. Rete.
ἀμφιέννυμι.μ.εσω.π.εκα.vestio
ἀμφιλαφής.εος.ὁ.ἡ.iplicit⁹:spiss⁹
ἀμφοδος.ου.ἡ. Biuium.
ἀμφότερος.α.ον. Ambo. vterq₃.
ἀμωμία.ας.ἡ. Defectus macule vel reprehensionis. ⌈lis.e.
ἀμώμητος.η.ον. Irreprehensibi=
ἄμωμος.η.ον.immaculatus. a.u₃.
ἄν. Coniunctio potestate₃ significās: Aliquando tamen superflue ponitur ad ornatum.
ἀνά. Per.secundum.
ἀνάβα. Ascende.

ἀναβάθμος..ου.ὁ.Gradus.
ἀναβαίνω.μ.ησομαι. ϖ.ηκα. A
scendo.⌈Differo.dilato.Modulor.
ἀναβάλλομαι.μ.οῦμαι.π.ημαι
ἀναβάς.άντος.ὁ. postquã.ascẽdit.
ἀνάβασις.εως.ἡ.Ascensio.
ἀναβέβηκα.Ascendi.
ἀνάβηθι.Ascende.
ἀναβήσομαι.Ascendam.
ἀναβιβάζω.μ.ασω.π.ακα. Edu
co.sursum duco. Ascendere facio.
ἀναβλέπω.μ.ψω.π.φα.Video. a
spicio.reuideo.i.visum recupero.
ἀνάβλεψις.εως.ἡ.Visus.
ἀναβοάω.τ ἀναβοῶ.μ.ησω.ϖ.
ηκα.Clamo.Vociferor.
ἀναβολή.ης.ἡ. Mora.dilatio.
ἀναβράζω.μ.σω.π.κα.Ex profun
do aque educo.
ἀνάβω.Ascendam.ascendero. ⌈se.
ἀναγαγεῖν.Sursuʒ duxisse.ꝑduxis
ἀναγαγών.οντος.ὁ. Postq̃ ad
duxit.vel supra duxit.
ἀνάγαιον.ου.τὸ.Cenaculum.
ἀναγγέλλω.μ.ῶ.ϖ.ελκα.Nun
cio.as. ⌈tus.regeneratus.a.uʒ.
ἀναγεγεννημένος.η.ον. Rena
ἀναγεννάω.μ.ησω.π.ηκα.Rege
nero.
ἀναγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι.
Redeo.reuertor. ⌈Lego.
ἀναγινώσκω.μ.σομαι. ϖ.ωκα.
ἀναγκάζω.μ.ασω.π.ακα.cogo.
ἀναγκαῖος.α.ον.Necessarius.a.ũ.
ἀναγκαιότερος.α.ον. Magis ne
cessarius.a.um.
ἀναγκαστῶς.coacte.violenter.
ἀνάγκη.ης.ἡ. Pressura.necessitas.
ἀναγνούς.οντος.ὁ. Postq̃ legit.
ἀναγνῶ.Legam.legero.
ἀναγνῶναι.Legisse. ⌈gnosco.
ἀναγνωρίζω.μ.ησω.ϖ.ικα. co=
ἀναγνωσθῆναι.Lectum esse.
ἀναγνωσθῶ.Lectus fuero.
ἀνάγνωσις.εως.ἡ.Lectio.
ἀναγνώσομαι.Legam.
ἀνάγομαι.μ.ξομαι.ϖ.ηγμαι.
Soluo a portu. ⌈praduco.frango.
ἀνάγω.μ.αξω.ϖ.ηχα. Duco.su
ἀναδεικνύω.μ.ειξω.ειχα. Desi
gno.demonstro. ⌈monstratio.
ἀνάδειξις.εως.ἡ. Ostensio. De=
ἀναδέχομαι.μ.ξομαι.π.εγμαι.
suscipio. recipio.
ἀναδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα.Red
do.trado.restituo.⌈postq̃ tradidit.
ἀναδούς.οντος.ὁ.postq̃ reddidit.
ἀναδύο.Bini.scʒ numeꝝ binariũ.
ἀνάδυσις.εως.ἡ.Ortus.eleuatio.
ἀναδώσω.reddã.restituã.⌊appitio
ἀναζάω.τ ἀναζῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Reuiuo.reuiuisco.
ἀναζητέω.τ ἀναζητῶ.μ.ησω.π.
ηκα.Requiro.inquiro.
ἀναζωννύω.μ.ωσω.ϖ.ωκα.
Precingo.cingo.
ἀναζωπυρέω.τ ἀναζωπυρῶ.
μ.ησω.ϖ.ηκα.suscito.resuscito.re
cupo.incendo.adaugeo.reinflãmo.
ἀναθάλλω.μ.ῶ.ϖ.αλκα. Reflo
reo.reuiresco. Reuirescere facio.
ἀνάθεμα.ατος.τὸ.Donum obla=
tum deo.Execratio.detestatio.
ἀναθεματίζω.μ.σω.ϖ.κα. Exe
cror. deuoueo.
ἀναθεωρέω.τ ἀναθεωρῶ.μ.η=
σω.ϖ.ηκα.contemplor. intueor.
ἀνάθημα.ατος.τό. Donum quod
est in templo oblatum deo.
ἀναίδεια.ας.ἡ. Inpudẽtia. inuere
cundia. ⌈cundus.a.um.
ἀναιδής.εος.ὁ.ἡ.Impudẽs. iuere
ἀναιρέομαι.τ ἀναιροῦμαι.μ.η
σομαι.π.ηρημαι.Assumo.tollo.
ἀναίρεσις.εος.ἡ.Occisio.
ἀναιρέω.τ ἀναιρῶ.μ.ησω.π.η=
κα.Occido.interficio.aufero.tollo.
ἀναισθητέω.τ ἀναισθητῶ.μ.
σω.π.κα.sensu careo.
ἀναισθήτως.Insensate.stulte.ad
uerbialiter.⌈satione.Inculpabilis.
ἀναίτιος.α.ον.Innocẽs.sine accu
ἀνακαθίζω.μ.ισω.ϖ.ικα.Resi=
deo.surgens sedeo. ⌈uo.as.
ἀνακαινίζω.μ.ισω.ϖ.ικα. Reno
ἀνακαινόω.τ ἀνακαινῶ.μ.ω=
σω.ϖ.ωκα. Renouo.as.⌈uatio.
ἀνακαίνωσις.εως.ἡ.nouitaʒ.reno
ἀνακαίω.μ.αυσω.π.κα. cõburo.
ἀνακαλύπτω.μ.ψω.π.φα. Re
uelo.manifesto.as. ⌈deo.reuertor.
ἀνακάμπτω.μ.ψω.ϖ.φα. Re=
ἀνάκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Di
scumbo. ⌈tus.aptus.a.uʒ.
ἀνακεκαλυμμένος.η.ον.Reuela
ἀνακεφαλαιόομαι.τ ἀνακεφα
λαιοῦμαι.μ.ωσομαι.ϖ.ω=
μαι.Abbreuior.compendiose con
tineor.compleor.τ tã actiua q̃ pas
siua significatione inuenitur.
ἀνάκλητος.η.ον. Reuocatus.iteꝝ
vocatus.a.um. ⌈Recumbo.
ἀνακλίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι.
ἀνακλίνω.μ.νῶ.π.ικα.Accumbe
re facio.reclino. ⌈puto.abscindo.
ἀνακόπτω.μ.ψω.ϖ.φα. Am=
ἀνακράζω.μ.αξω.π.χα.exclamo
ἀνακρίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.ιμαι.
Exquiro.probo.
ἀνακρίνω.μ.νῶ.ϖ.ικα.interrogo.
Exquiro.probo.experior.iudico.
ἀνάκρισις.εως.ἡ. Exq̃sitio.iterro=
gatio. ⌈aspicio.
ἀνακύπτω.μ.υψω.υφα.sursuʒ.
ἀνάλαβε.assume.resume.sursũ tolle.
ἀναλαβών.οντος.ὁ. Postq̃ sur
sum tulit.postq̃ accepit.
ἀναλαμβάνω.μ.ηψομαι.π.ημ
μαι.Assumo.sursum.tollo.
ἀναλάμπω.μ.ψω.π.φα. splen
deo.fulgeo.⌈restitutio.restauratio.
ἀνάλημμα.ατος.τὸ.Reassũptio.
ἀναληφθείς.εντος.ὁ. Assũptus.
sublatus.
ἀνάληψις.εως.ἡ.assumptio.
ἀναλογία.ας.ἡ.Ratio.proportio.
ἀναλογίζομαι.μ.ισομαι.ϖ.ισ=
μαι.Recogito.reputo.colligo.
ἀναλόγως.Rationabiliter.propor
tionabiliter cognoscibiliter.
ἄναλος.η.ον.Insulsus.a.um.
ἀναλόω.τ ἀναλῶ.μ.ωσο.ϖ.ω
κα.Consumo.interimo.
ἀνάλυσις.εως.ἡ.resolutio.
ἀναλύω.μ.υσω.π.υκα.resoluo.
reuertor.reuoco.
ἀναλωθῶ.Consumar.
ἀναλῶσαι.Consumpsisse.⌈sumpsit.
ἀναλώσας.αντος.ὁ.Postq̃ con
ἀναλώσω.Interficiam.consumaʒ.
ἀναμάρτητος.η.ον.Sine pecca
to.carens crimine.
ἀναμένω.μ.νῶ.ϖ.ηκα. Expecto.
ἀναμέσον.In medio.
ἀναμιμνήσκομαι.μ.ησομαι.π.
ημαι.recordor.
ἀναμιμνήσκω.μ.ησω.π.ηκα.sug
gero tibi.reduco te in memoriã.
ἀναμνησθήσομαι.recordabor.
ἀνανεύω.μ.ευσω.ϖ.ευκα.abnuo
ἀνανήφω.μ.ηψω.π.ηφα.resipisco
ἀναντίρρητος.η.ον.res que caret
dubitatione.
ἀναντιρρήτως.Indubitanter.
ἀναξηραίνω.μ.νῶ.ϖ.κα.Desi-

co.Exſicco.
ἀνάξιος.α.ον.Indignus.a.um.
ἀναξίως.Indigne.
ἀνάϖαλιν.Uice verſa. e conuerſo.
ἀναϖαύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
requieſco.
ἀνάπαυσις.εως.ἡ.requies.
ἀναπαύω.μ.αύσω.π.αυκα.refo
cillo.reficio.requieſcere facio.
ἀναπείθω.μ.εισω.π.εικα.ſuadeo
ἀναϖέμϖω.μ.ψω.ϖ.φα.remit=
to.iterum mitto.
ἀναϖέϖαυμαι.refocillatus.refec
tus ſum. [ctus fueram.
ἀναϖεϖαύμην.refocillatus.refe
ἀνάϖεσε.recumbe.
ἀναϖεσοῦμαι.recumbã.diſcũbaz.
ἀναϖεσών.οντος.ὁ.Poſtq̃ re=
cubuit. [bro inutilis.
ἀνάϖηρος.α.ον.debilis.aliquo mẽ
ἀναϖίϖτω.μ.οῦμαι.π.ϖτω=
κα.Diſcũbo. [formo.
ἀναπλάττω.μ.σω.π.κα.Fingo.
ἀναϖληρόω.⁊ ἀναϖληρῶ.μ.
ωσω.π.ωκα.Adimpleo.
ἀναϖολίζω.μ.σω.π.κα.Impe=
dio.retrogradior.reuertor.
ἀναϖολισμός.ου.ὁ.Impedimen
tum.reuerſio. [bilis.e.
ἀναϖολόγητος.η.ον.Inexcuſa
ἀναπτερόω.⁊ ἀναπτερῶ.μ.σω.
π.κα.Eleuo.in altum duco.
ἀναϖτύσσω.μ.ύξω.ϖ.υχα.E
uoluo.Explico.reuoluo.
ἀνάπτω.μ.ψω.π.φα.Incendo.
ἀναρίθμητος.η.ον.innũerabilis.e.
ἀνασείω.μ.εισω.π.εικα.Concito.
concutio. [to.deſtruo.
ἀνασκευάζω.μ.ασω.π.ακα.euer
ἀνασπάω.⁊ ἀνασπῶ.μ.σω.π.α
κα.Extraho.ſurſum tollo.
ἀνάστα.Exurge.
ἀναστάς.αντος.ὁ.poſtq̃ ſurrexit.
ἀνάστασις.εως.ἡ.reſurrectio.
ἀναστατόω.⁊.ἀναστατῶ.μ.ω
σω.π.ωκα.Conturbo.concito.
ἀνασταυρόω.⁊.ἀνασταυρῶ.μ.
ωσω.π.ωκα.Crucifigo.
ἀναστενάζω.μ.ξω.π.χα.Inge
mo.ſuſpiro.
ἀνάστηθι.Exſurge.exſurgere fac.
ἀναστῆναι.reſurrexiſſe.ſurgere fe=
ciſſe. [ſcitauit.ſurgere fecit.
ἀναστήσας.αντος.ὁ.Poſtq̃ ſu
ἀναστήσειν.ſuſcitaturũ eſſe.ſurrectu

Aν.an.

rum eſſe. [ſuſcitabo.
ἀναστήσομαι.Surgam.reſurgaz.
ἀναστήσω.Suſcitabo.reſurgam.
ἀναστρέφομαι.μ.ψομαι.π.αμ
μαι.cõuerſor.cõmoror.vitam duco.
ἀναστρέφω.μ.ψω.π.φα.ſubũto.
ἀναστροφή.ης.ἡ.Subuerſio.
ἀναστῶ.reſurgã.reſurgere faciã.
ἀνατάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγ
μαι.Ordino.compono.[compono.
ἀνατάσσω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατάττομαι.μ.ξομαι.ϖ.αγ=
μαι.Ordino.compono.[cõpono.
ἀνατάττω.μ.ξω.π.χα.Ordino.
ἀνατεθραμμένος.η.ον.Educatꝰ.
Enutritus.a.um. [or.oririfacio.
ἀνατέλλω.μ.λῶ.π.αλκα.Ori=
ἀνατίθημι.μ.ησω.ϖ.ηκα.Conſe
cro.dedico.confero.
ἀνατολαί.ῶν.αι.oriẽs.vñ ſol orit̃.
ἀνατολή.ης.ἡ.oriens.vñ ſol oritur.
ἀνατρέϖω.μ.ψω.π.φα.Sub=
uerto.deſtruo. [nutrio.
ἀνατρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.
ἀνατυπόω.⁊ ἀνατυϖῶ.μ.σω.
π.κα.figuro.formo.ĩprimo.refiguro.
ἀναφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι
Appareo.manifeſtor.
ἀναφανείς.εντος.ὁ.poſtq̃ appuit.
ἀναφέρω.μ.οισω.π.οχα.Addu
co.Surſum duco.offero.reffero.
ἀναφωνέω.⁊ ἀναφωνῶ.μ.ησω
π.ηκα.Exclamo.
ἀναχθείς.έντος.ὁ.Poſtq̃ ſurſuz
ductus eſt.poſtq̃ ſoluit a portu.
ἀνάχυσις.εως.ἡ.Diffuſio.confu
ſio.diſſolutio.
ἀναχωρέω.⁊ ἀναχωρῶ.μ.η=
σω.π.ηκα.reuertor.Secedo.
ἀναχωρίζω.μ.ισω.π.ικα.Scin
do.partior.diuido.
ἀνάψυξις.εως.ἡ.refrigeriũ. [ro.
ἀναψύχω.μ.ύξω.π.χα.refrige
ἀνδραϖολιστής.ου.ὁ.Plagia
ἀνδρεία.ας.ἡ.virilitas.fortitudo.[riꝰ
ἀνδρεῖος.α.ον.Uirilis.e.robuſtꝰ
ἄνδρες.ῶν.οἱ.Uiri. [a.uz.
ἀνδρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.
Uiriliter ago.
ἀνδροφόνος.ου.ὁ.Homicida.
ἀνέβαινον.Aſcendebam.ant.
ἀνεβαλλόμην.Differebam.ant.
Modulabar.antur.
ἀνέβην.Aſcendi.
ἀνεβησάμην.Aſcendi.

Aν.an.

ἀνέβλεψα.Aſpexi.vidi.
ἀνεβόησα.Clamaui.
ἀνέβρασα.Ex profũdo aque eduxi.
ἀνεγείρω.ρω.π.κα.excito.
ἀνεγίνωσκον.Legebam.ant.
ἀνέγκλητος.η.ον.Sine crimine.
carens accuſatione.
ἀνέγνων.Legi.
ἀνέδειξα.Deſignaui.demonſtraui.
ἀνέζησα.reuixi.reſurrexi.
ἀνεζήτουν.requirebam.ant.
ἀνέθαλον.reflorui.reflorere feci.erũt
ἀνεθεμάτισα.deuoui.execratus ſũ.
ἀνεθέμην.Contuli.conſecraui.
ἀνέθην.Contuli.conſecraui.
ἀνεθρεψάμην.educaui.nutriui.
ἀνειλόμην.ſuſtuli.aſſumpſi.
ἀνεῖλον.occidi.interfeci.erunt.
ἀνειμένος.η.ον.remiſſus.a.um.
ἀνείς.εντος.ὁ.remittens.laxans.
ἀνειχόμην.ſuſtinui.toleraui.
ἀνεκάθισα.reſedi.ſurgens ſedi. [e.
ἀνεκδιήγητος.η.ον.ienarrabilis.
ἀνεκείμην.Diſcumbebam.
ἀνεκλάλητος.η.ον.Inenarrabi
lis.indicibilis.e.
ἀνεκλειπής.εος.ὁ.ἡ.Infinitus.
Qui nunquã deeſt.vel deficit.
ἀνέκλειπτος.η.ον.ideficiẽs.ideſeſſꝰ
ἀνεκλίθην.Diſcubui.
ἀνέκλινα.reclinaui.recumbere feci.
ἀνέκοψα.amputaui.abſcidi.
ἀνέκραγον.Uociferatus ſuz.excla
maui.erunt.
ἀνέκραξα.exclamaui.
ἀνεκτότερος.α.ον.tolerabilior.us.
ἀνέλαβον.ſuſcepi.erunt.
ἀνελεήμων.ονος.ὁ.ἡ.imiſericors
ἀνελεῖν.Interfeciſſe.
ἀνελήφθην.aſſũptus.eleuatus ſuz.
ἀνελϖίστως.Inſperate.ſine ſpe.
ἀνελύθην.reuerſus reſolutus ſum.
ἀνέλω.Interficiam.Interficerem.
ἀνεμίζομαι.μ.σομαι.ϖ.ισμαι.
a vento moueor.
ἀνεμνήσθην.recordatus ſum.
ἄνεμος.ου.ὁ.Uentus.[tus.a.um.
ἀνεμϖόδιστος.η.ον.non impedi
ἀνένδεκτος.η.ον.Impoſſibilis.e.
ἀνενέγκαι.Obtuliſſe.ſurſum tuliſſe
abſtuliſſe.
ἀνενέγκας.αντος.ὁ.Poſtq̃ obtu
lit.ſurſum tulit.abſtulit.
ἀνενεγκεῖν.Obtuliſſe.ſurſum tuliſ
ſe.abſtuliſſe.

ἀνεξερεύνητος.η.ον.Inſcrutabilis.incomprehenſibilis.e.
ἀνεξικακία.ας.ἡ.Tolerantia malorum.
ἀνεξίκακος.η.ον.patiẽs.tolerator malorum.
ἀνεξιχνίαστος.η.ον.inueſtigabilis.e.
ἀνεπαίσχυντος.η.ον.Qui nõ cõfunditur.inconfuſibilis.
ἀνεπαυσάμην.Requieui.
ἀνέπεμψα.remiſi.iterum miſi.
ἀνέπεσον.Diſcubui.erunt.
ἀνεπίληπτος.η.ον.Irreprehenſibilis.e.
ἀνεπλασάμην.Effinxi.formaui.
ἀνεπλήρωσα.adimpleui.cõpleui.
ἀνεπόδισα.Impediui.reuerſus ſũ.
ἀνέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυθα.Reuertor.redeo.
ἄνες.Remitte.ſolue.
ἀνέσεισα.Concitaui.concuſſi.
ἄνεσις.εως.ἡ.Requies.occaſio.licentia.relaxatio.
ἀνεσπάσθην.Surſum ſublatꝰ ſuꝫ.
ἀνέστην.Surrexi.
ἀνέστησα.ſuſcitaui.ſurrexi.
ἀνεστράφην.Conuerſatus ſum.
ἀνέστρεφον.Subuertebã.ant.ſubuerti.erunt.
ἀνέστρεψα.Subuerti..
ἀνετάζω.μ.ασω.π.ακα.Torqueo ad diſcutiendam veritatẽ.exquiro.
ἀνέτειλα.Ortus ſum.
ἀνέτρεψα.Conuerti ſubuerti.
ἀνετυπούμην.Formabar.figurabar.Refigurabar.
ἄνευ.Sine.
ἀνεύθετος.η.ον.Incommodus.inutilis.e.
ἀνεῦρον.Inueni.erunt.
ἀνευρών.οντος.ὁ.Poſtq̃ inuẽit
ἀνεφερόμην.Surſum ferebar.
ἀνεφώνησα.Exclamaui.
ἀνέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.Toleror.patior.
ἀνέχω.μ.ξω.π.χα.Suſtineo.
ἀνεχώρησα.Reuerſus ſuꝫ.ſeceſſi.
ἀνεψιός.ου.ὁ.Nepos ex fratre vel ſorore.vel conſobrinus filius auunculi vel patrui.
ἀνέψυξα.Refrigeraui.
ἀνέωγα.Apertus ſum.
ἀνεωγμένος.η.ον.Apertus.a.uꝫ.
ἀνεωγώς.οτος.Poſtq̃ꝫ aperuit vel apertus eſt.
ἀνέωξα.Aperui.
ἀνεώχθην.Apertus ſum.
ἀνεωχθῆναι.Apertum eſſe.
ἀνήγαγον.Obtuli.erunt.Adduxi.erunt.
ἀνήγγειλα.Nunciaui.
ἀνηγγέλην.Nunciatus ſum.
ἄνηθον.ου.τό.Anethum.
ἀνῆκα.Remiſi.laxaui.
ἀνῆκε.Decet.oportet.
ἀνῆκον.οντος.Decens.Opportunum.Conueniens.
ἀνῆλθον.Ueni.redij.erunt.
ἀνήμερος.α.ον.Immitis.e.
ἀνήνεγκα.Pertuli.obtuli.
ἀνήρ.έρος.ὁ.Uir.
ἀνηρέθην.Interfectus ſum.
ἀνήφθην.Accenſus ſum.
ἀνήχθην.Ductus ſum.Aſcendi nauem.
ἀνθέξομαι.Adherebo.
ἀνθέστηκα.Reſtiti.
ἀνθεστηκώς.τος.ὁ.Poſtq̃ꝫ reſtitit
ἀνθέω.ꝛ ἀνθῶ.μ.σω.π.κα.Floreo.
ἀνθιστάμην.Reſiſtebam.
ἀνθίστημι.μ.ησω.π.ηκα.reſiſto.
ἀνθομολογέομαι.ꝛ ἀνθομολογοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Confiteor.
ἀνθομολόγησις.εως.ἡ.Confeſſio.
ἄνθος.εος.τό.Flos.
ἀνθρακία.ας.ἡ.Ignis ex carbonibꝰ
ἄνθραξ.ακος.ὁ.carbo.
ἀνθρωπάρεσκος.η.ον.Hominibus placens.
ἀνθρώπινος.η.ον.Humanus.a.ũ.
ἀνθρωποκτόνος.η.ον.homicida.
ἄνθρωπος.ου.ὁ.ἡ.Homo.
ἀνθυπατεύω.μ.εύσω.π.ευκα.Preſum.proconſul ꝛ preſes ſum.
ἀνθύπατος.ου.ὁ.Preſes.proconſul.
ἀνθωμολογούμην.confitebar.
ἀνθ᾽ ὧν.Eo quod.quia.
ἀνίημι.μ.ησω.π.ηκα.Remitto laxo.
ἀνίλεως.ω.ὁ.ἡ.Sine miſericordia.
ἄνιπτος.η.ον.Illotus.Qui non eſt lotus.
ἀνίστημι.μ.ησω.π.ηκα.ſurgo.excito.ſuſcito.
ἀνόητος.η.ον.Stultus.inſipiens.
ἄνοια.ας.ἡ.Stultitia.inſipientia.
ἀνοίγω.μ.οιξω.π.ωγα.Aperio
ἀνοικοδομέω.ꝛ ἀνοικοδομῶ.μ.ησω.π.ηκα.Reedifico.reſtauro.
ἄνοιξις.εως.ἡ.Apertio.
ἀνοῖος.α.ον.Inſenſatus.a.um.
ἀνόμημα.ατος.τό.Iniquitas.
ἀνομία.ας.ἡ.Iniquitas.
ἀνόμοιος.α.ον.Diſſimilis.e.
ἄνομος.η.ον.Iniquus ſine lege.
ἀνόμως.Iniuſte.contra legem.
ἀνομώτερος.α.ον.Iniquior.
ἀνομβρίζω.μ.σω.π.κα.Demitto.ꝛ diſtillo velut pluuiam.
ἀνόνητος.η.ον.inutilis.e.
ἀνορθόω.ꝛ ἀνορθῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Erigo.Corrigo.in rectum tollo.
ἀνόσιος.α.ον.Sceleſtus.impius.a.um.
ἀνοχή.ης.ἡ.Tolerantia.ſuſtentatio Mora.dilatio.
ἀνταγωνίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Reſiſto.certo.contrapugno.
ἀντάλλαγμα.ατος.τό.commutatio.
ἀντανακλάω.ꝛ ἀντανακλῶ.μ.σω.π.κα.Repercutio.reuerbero.
ἀνταναπληρόω.ꝛ ἀνταναπληρῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Adimpleo.compleo.
ἀνταποδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα.Retribuo.rependo.
ἀνταποδοθήσομαι.retribuar.
ἀνταπόδομα.ατος.τό.retributio.
ἀνταπόδοσις.εως.ἡ.retributio
ἀνταποδοῦναι.retribuiſſe.
ἀνταποδώσω.retribuam.
ἀνταποκρίνομαι.μ.οῦμαι.π.ιμαι.Contra reſpondeo.
ἀντειπεῖν.contradicere.
ἀντελαβόμην.Apprehendi.Amplexus ſuꝫ.adheſi.
ἀντέλεγον.contradicebam.ant.cõtradixi.erunt.
ἀντελοιδόρουν.Inuicem conuitiabar.antur.
ἀντέπω.Contradico.
ἀντερείδω.μ.σω.π.κα.Enitor.innitor.adhereo.
ἀντέστην.reſtiti.

ἀντέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. Am plector.apprehendo.adhereo.
ἀντηχέω.τ ἀντηχῶ.μ.σω.π.κα. Resono.contra sono.
ἀντί.pro.contra.loco.equaliter.
ἀντιβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα. Confero.alterno.vltro. citroqз iacto.
ἀντιδιατίθημι.μ.ησω.π.ηκα. Contra dispono.
ἀντίδικος.η.ον. Aduersari9.a.um.
ἀντίζηλος.η.ον. Qui adinuicem contra alium zelotypus est.
ἀντίθεσις.εως.ἡ. Oppositio. contrapositio.
ἀντικαθέστημαι. Oppositus. con trapositus sum.τ constitutus.
ἀντικαθίστημι.μ.ησω.π.ηκα. cōtrapono.cōtracōstituo.repugno.
ἀντικαλέω.τ ἀντικαλῶ.μ.ησω.π.κληκα. reiuito. adiuicē voco
ἀντικαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα. commuto.
ἀντικατέστην. Repugnaui.
ἀντίκειμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Aduersor.contrapositus sū.
ἀντικρύ. E regiōe.eraduersū.ptra.
ἀντιλαμβάνομαι.μ.ηψομαι.π.ημμαι.capesso.āplector.adhereo.
ἀντιλέγω.μ.ξω.π.χα. cōtradico.
ἀντιλήπτωρ.ορος.ὁ. Auxiliator opitulator. [xilium.
ἀντίληψις.εως.ἡ. Opitulatio.au
ἀντιλήψομαι. Suscipiam.adherebo.amplectar.
ἀντιλογία.ας.ἡ. contradictio.
ἀντιλοιδορέω.τ.ἀντιλοιδορῶ.μ.ησω.π.ηκα.cōtra cōuitior. maledicenti maledico.
ἀντίλυτρον.ου.το. Redemptio.
ἀντιμετρίζω.μ.ισω.π.ικα. Remetior.contra metior.
ἀντιμισθία.ας.ἡ. Remuneratio.
ἀντιπαρέρχομαι.μ.λευσομαι.π.ληλυθα. Pretereo.pertranseo.venio ad auxiliandum.
ἀντιπαρῆλθον. Preterini.pertrāsiui.erunt.veni ad auxiliandū. runt.
ἀντιπέραν.contra.e regione.
ἀντιπεριβάλλω.μ.λω.π.ηκα cooperio. [pertus.a.uз.
ἀντιπεριβεβλημένος.η.ον.coo
ἀντιπίπτω.μ.ουμαι.π.ωκα. Resisto.
ἀντίπτωμα.ατος.το.rixa.cōtētio
ἀντιστῆναι. Restitisse.
ἀντιστήσομαι. Resistā.cōtrastabo
ἀντιστήσω.cōtra statuā.ptrauertā.
ἀντιστρατεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.contrapugno.repugno.
ἀντίστω. Resistā.cōtra stē.repugnē.
ἀντιτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι.contra sto.resisto.contradico.
ἀντίτυπος.η.ον. Exemplar.res similis forme. [Haurio.
ἀντλέω.τ.ἀντλῶ.μ.ησω.π.ηκα.
ἄντλημα.ατος.το. Uas ad hauriendum aquam.
ἀντοφθαλμέω.τ.ἀντοφθαλμῶ.μ.ησω.π.ηκα. Resisto.contrauertor contraconor. [carens aqua.
ἄνυδρος.α.ον. Jnaquosus.a.um.
ἀνυπόκριτος.η.ον. sine simulatione.
ἀνυπονόητος.η.ον. Jnsuspectus. De quo suspitio non ē. [a.uз
ἀνυπότακτος.η.ον. Nō subditus
ἀνυψόω.τ ἀνυψῶ.μ.σω.π.κα. Eleuo.tollo.
ἀνῶ.remittā.deserā.relinq̄.larem.
ἄνω. Super.supra.
ἀνώγαιον.ου.το. Cenaculum.
ἀνώγεων.ου.το. Cenaculum.
ἄνωθεν. A supiorib9.dnuo.desursū.
ἀνώμβρισα. Distillaui. Ab alto mi si distillando tanquam pluuiam.
ἀνώνυμος.η.ον. Nefādus.nō dicē
ἀνωρθώθην. Erect9 sum. [d9.a.ū.
ἀνώρθωσα. Direxi.extuli.
ἀνωτερικός.η.ον. Superior.us.
ἀνώτερος.α.ον. Superior.us.
ἀνωφελής.εος.ὁ.ἡ. Jnutilis.e.
ἀξία.ας.ἡ. Meritum.dignitas.
ἀξίνη.ης.ἡ. Securis.
ἄξιος.α.ον. Dignus.a.um.
ἀξιόω.τ ἀξιῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Rogo dignor.p̄cor.oro.dignū reputo
ἀξίως. Digne. [scribunt.
ἄξων.ονος.ὁ. Axis.τ tabula ī qua
ἀοίκητος.η.ον. Jnhabitabilis.e.in habitatus.a.um. [citas.
ἀορασία.ας.ἡ. Priuatio visus. ce
ἀόρατος.η.ον. Jnuisibilis.e.
ἀπάγαγε. Duc.abduc.
ἀπαγαγών.οντος.ὁ. Postquaз duxit.abduxit. [cio.as.
ἀπαγγέλλω.μ.ω.π.ελκα. Nun
ἄπαγε. Abduc.amoue. apage. aduerb.vetantis. [suffoco.
ἀπάγχω.μ.ξω.π.χα. Strāgulo.
ἀπάγω.μ.ξω.π.χα. Duco. Abstrabo. Auoco.
ἀπαιδευσία.ας.ἡ.īerudītio.
ἀπαίδευτος.η.ον. Rudis litterarum.sine disciplina. [do.discedo.
ἀπαίρω.μ.ῶ.π.κα. Aufero.rece
ἀπαιτέω.τ ἀπαιτῶ.μ.ησω.π.ηκα. Repeto.
ἀπαλγέω.τ ἀπαλγῶ.μ.ησω.π.ηκα. Despero.dolorem finio.
ἀπαλλάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγμαι. Liberor.discedo. [ro
ἀπαλλάσσω.μ.ξω.π.χα. Libe
ἀπαλλάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Liberor. Discedo. [ro.
ἀπαλλάττω.μ.ξω.π.χα. Libe
ἀπαλλοτριόω.τ ἀπαλλοτριῶ.μ.ωσω.π.ωκα. Abaliēo.as.
ἁπαλός.η.ον. Tener.a.um.
ἀπαναίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι Renuo.abijcio. [ıne.
ἀπαναστήσομαι. recedā.auferaз
ἀπανίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι. recedo.abscedo.separo.aufero.
ἀπαντάω.τ.ἀπαντῶ.μ.ησω.π.ηκα. Obuio.obuiam.eo.
ἀπάντησις.εως.ἡ. Obuiatio. oc
ἅπαξ. Semel. [cursus.
ἀπαράβατος.η.ον. Sēpitern9.a.ū.
ἀπαραίτητος.η.ον.inexcusabilis. ineuitabilis.e. Jnexorabilis.e.
ἀπαρετήτως. Jnexcusabiliter. ineuitabiliter. [Jmpreparatus.a.uз.
ἀπαρασκεύαστος.η.ον.īparat9.
ἀπαρέσκω.μ.σω.π.κα.displiceo.
ἀπαρθῶ. Auferar.tollar. discedaз.
ἀπαρνέομαι.τ ἀπαρνοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι. Abnego.nego.
ἀπάρτι. A modo.ab hac hora.
ἀπαρτισμός.ου.ὁ. pfectio. cōsu
ἀπαρχή.ης.ἡ. Primitie. [matio.
ἀπαρχῆς. Ab initio.
ἅπας.αντος. Omnis.totus.a.um.
ἅπασα.ης.ἡ. Omnis.tota.
ἀπάτη.ης.ἡ.deceptio.fallacia.
ἀπάτωρ.ορος.ὁ. qui caret patre.
ἀπαύγασμα.ατος.το. Splendor.fulgor.
ἀπέβην. Euasi.exitū: finem habui.
ἀπέβλεπον.aspiciebā.āt.aspexi.erūt
ἀπέδειξα. Ostēdi.demonstraui.
ἀπεδεξάμην. Excepi.amplexus sū.
ἀπεδέχθην. Exceptus suscept9 sū.
ἀπεδεχόμην.excipiebā.āplectebar
ἀπεδήμησα. Peregre pfect9 suз.
ἀπεδίδουν. reddebā.retribuebam
ἀπεδοκίμασα.reprobaui. [ant

ἀπεδοκιμάσθην. reprobatus sum.
ἀπεδόμην. Vendidi.
ἀπέδωκα. reddidi. restitui. retribui.
ἀπέθανον. Mortuus fui. pij. erunt.
ἀπεθαύμασα. admiratus sum.
ἀπεθέμην. Deposui.
ἀπέθνησκον. Moriebar. pibā. ant.
ἀπείδω. μ. σω. π. κα. video. [tia.
ἀπείθεια. ας. ἡ. incredulitas. diffiden
ἀπειθέω. τ ἀπειθῶ. μ. ήσω. π. κα. Nō obedio. nō credo. incredulus sū.
ἀπειθής. εος. ὁ. ἡ. inobediens. incredulus. a. um.
ἀπεικάζω. μ. σω. π. κα. assimilo.
ἀπείκασμα. ατος. τό. similitudo. imago. figura.
ἀπειλέω. τ ἀπειλῶ. μ. ήσω. π. ηκα. Minor. aris. comminor. aris.
ἀπειλή. ῆς. ἡ. Mine.
ἄπειμι. Abeo. discedo.
ἀπειπάμεθα. Proiecim⁹ abnegauimus. desperauimus. [ui. runt.
ἀπεῖπον. Abnegaui. proieci. euita-
ἀπείραστος. η. ον. Qui non tētat.
ἄπειρος. α. ον. Expers. sine experientia. inutilis. infinitus.
ἀπειρότατος. η. ον. inexpertissimus. inutilissimus. a. um.
ἀπεκάλεσα. Vocaui.
ἀπεκαλύφθην. Reuelatus sum.
ἀπεκάλυψα. Reuelaui.
ἀπεκδέχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι. Expecto.
ἀπέκδυσις. εως. ἡ. spoliatio. exutio
ἀπεκδύω. μ. σω. π. υκα. Exuo. spolio. nudo veste. [laui.
ἀπεκεφάλισα. Decapitaui. decol
ἀπέκοψα. Abscidi.
ἀπεκρίθην. Respondi.
ἀπεκρινάμην. Respondi.
ἀπέκρυψα. Abscondi.
ἀπεκτάνθην. Occisus īterfect⁹ fui.
ἀπέκτεινα. Occidi.
ἀπεκύησα. Genui. peperi.
ἀπεκύλισα. Deuolui. voluendo amoui τ abstuli.
ἀπέλαβον. Recepi. erunt.
ἀπελαύνω. Expello.
ἀπελάω. τ ἀπελῶ. μ. σω. π. κα. Expello. amoueo. arceo.
ἀπελεγμός. οῦ. ὁ. Redargutio.
ἀπέλειχον. Lābebā. ant. lābi. erūt
ἀπελεύθερος. α. ον. Libert⁹. a. um.
ἀπελεύσομαι. proficiscar. p̄teribo.
ἀπεληλύθεα. Recessi. discessi.

ἀπεληλύθειν. recesserā. abscesserā.
ἀπελθεῖν. Discessisse. p̄fectum esse.
ἀπέλθω. Discessero. abscessero. profectus fuero.
ἀπελθών. όντος. ὁ. Postq̄ recess
ἀπέλιπον. Reliq. erūt. [sit. abscessit.
ἀπελογούμην. Excusabam. desēdebam. Apologia vtebar.
ἀπελουσάμην. Ablutus sum.
ἀπελπίζω. μ. ίσω. π. ικα. spero aliquid ab alio. despero.
ἀπελύθην. Dimissus sum.
ἀπελυόμην. Dissoluebar. discede
ἀπέλυσα. Dimisi. [bā.
ἀπέναντι. contra e regione.
ἀπενεγκεῖν. Pertulisse. abduxisse.
ἀπενεχθῆναι. Asportatū. ductū fu
ἀπενιψάμην. Laui. lotus sū. [isse.
ἀπεξεδεχόμην. Expectaui.
ἀπέπεσον. Decidi. erunt.
ἀπεπλανήθην. Aberraui.
ἀπέπλευσα. Abnauigaui.
ἀπέπλυνα. Laui.
ἀπεπνίγην. suffocatus sum.
ἀπέπνιξα. suffocaui.
ἀπέπω. Abnego. proijcio. deuito.
ἀπέραντος. η. ον. Infinitus. a. um.
ἀπερίσπαστος. η. ον. Immobilis. inflexus. a. um. Assiduus. a. um.
ἀπερισπάστως. Immobiliter. incessanter assidue. [a. um.
ἀπερίτμητος. η. ον. Incircuncisus
ἀπέρχομαι. μ. εύσομαι. π. ήλυθα. Abscessi. recessi. p̄fectus sū.
ἀπέσπασα. Eduxi. extuli. euulsi.
ἀπεσπάσθην. Auulsus. eductus.
ἀπεστάλην. Missus sum. [lat⁹ sū.
ἀπέσταλκα. Misi.
ἀπέσταλμαι. Missus sum.
ἀπεσταλμένος. η. ον. missus. a. ū.
ἀπεστέγασα. Detexi. tectū demo
ἀπέστειλα. Misi. [lit⁹ sū.
ἀπεστερημένος. η. ον. Priuatus. fraudatus. a. um.
ἀπεστέρησα. Priuaui.
ἀπέστην. Discessi recessi.
ἀπέστησα. Abduxi. auerti. [taui.
ἀπεστράφην. Auers⁹ sum. fugi. eui
ἀπέστρεψα. Retuli. restitui. p̄uerti.
ἀπεταξάμην. Recessi. vale feci.
ἀπετύφλωσα. Excecaui.
ἀπεφθεγξάμην. Locutus sum.
ἀπεχθῶς. Inuoluntarie. inuite. inimiciter. [stineo.
ἀπέχομαι. μ. ξομαι. π. ημαι. Ab

ἀπέχω. μ. ξω. π. ηκα. Recipio absum. habeo. [uisus sum
ἀπεχωρίσθην. Abscessi. recessi. d
ἀπήγαγον. Abduxi. duxi. erunt.
ἀπήγγειλα. Nunciaui.
ἀπηγγέλην. Nunciatus sum.
ἀπηγγελκώς. ότος. ὁ. Postq̄ nunciauit.
ἀπηγξάμην. suffocatus sum.
ἀπῄειν. Introiui. absui.
ἀπήλασα. Abegi. expuli.
ἀπηλγηκώς. ότος. ὁ. Postq̄ desperauit. dolorem finiuit.
ἀπῆλθον. Abij. abscessi. erunt. [se.
ἀπηλλάχθαι. Liberatū eē. recessi
ἀπηλλοτριωμένος. η. ον. Abalienatus. a. um.
ἀπήμαντος. η. ον. Illesus. a. um.
ἀπήνεγκα. Abduxi. Duxi.
ἀπηνέστατος. η. ον. Immitissim⁹ seuissimus. validissimus. a. um.
ἀπηνής. εος. ὁ. ἡ. Validus. seuus. immitis. e.
ἀπήντησα. Obuiam fui. perueni.
ἀπήρεσα. Displicui.
ἀπίδω. Videam. videro.
ἀπιέναι. Recedere.
ἀπιστέω. τ ἀπιστῶ. μ. ήσω. π. ηκα. Non credo.
ἀπιστία. ας. ἡ. īcredulitas. īfidelitas.
ἄπιστος. η. ον. infidelis. incredulus a. um.
ἀπιών. όντος. ὁ. Postq̄ recessit.
ἀπληστεύω. μ. σω. π. κα. sum insaciabilis.
ἀπληστία. ας. ἡ. insaciabilitas.
ἄπληστος. η. ον. insaciabilis. e.
ἁπλόος. α. ον. simplex.
ἁπλότης. ητος. ἡ. simplicitas.
ἁπλῶς. simpliciter. generaliter.
ἄπνοος. α. ον. Nō spirās. carēs aīa.
ἀπό. A. ab. abs.
ἀποάνωθεν. A sūmo. a p̄te supiori.
ἀποβαίνω. μ. ήσομαι. π. κα. Descendo. contingo. euado.
ἀποβάλλω. μ. λῶ. π. ηκα. Abijcio. sperno. [contigit euasit.
ἀποβάς. άντος. ὁ. postq̄ descendit
ἀπόβημα. ατος. τό. Reliquie. qd proijcitur.
ἀποβήσομαι. cōtigā. descēdā euadā
ἀποβλέπω. μ. ψω. π. φα. Aspicio. inspicio.
ἀπόβλητος. η. ον. Abijciend⁹. a. ū.
ἀποβολή. ῆς. ἡ. abiectio.

ἀπογεγραμμένος.η.ον. Descriptus.cõnumeratus.a.um.
ἀπογενόμενος.η.ον.mortu⁹.a.ũ.
ἀπογίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι Morior.
ἀπόγονος.ου.ὁ. Originem ducens.nepos.posterus.
ἀπογραφὴ.ης.ἡ.Descriptio.pfessio
ἀπογράφω.μ.ψω.π.φα.Describo.censeo.connumero.
ἀποδεδειγμένος.η.ον.Approbatus.ostensus.demõstratus.a.um.
ἀποδεικνύω.μ.ειξω.π.χα. Demonstro.ostendo.
ἀπόδειξις.εως.ἡ. Demonstratio. ostensio. [batus.a.um.
ἀποδεδοκιμασμένος.η.ον.repro
ἀποδεκατόω.τ ἀποδεκατῶ.μ.ωσω.π.ωκα. decimo.as. [ũ.
ἀπόδεκτος.η.ον.Susceptu dign⁹.a
ἀποδέχομαι.μ. ξομαι.π. γμαι. Suscipio.accipio.expecto.
ἀποδημέω.τ ἀποδημῶ.μ.ησω. π.ηκα. Peregrinor.extra patriã sum.
ἀπόδημος.η.ον.Peregrinus.a.ũ.
ἀποδίδομαι.μ. σομαι. π. μαι. Uendo.
ἀποδιδόμαι. Reddere. restituere.
ἀποδίδωμι.μ.ωσω.π.ωκα. reddo. restituo. [go.separo.
ἀποδιορίζω.μ.ισω.π.κα. Segre
ἀποδοθῆναι.Redditũ.restitutum. venditum esse.
ἀποδοκιμάζω.μ. σω.π. κα. Re
ἀπόδος. Redde. [probo.as.
ἀπόδοσις.εως.ἡ.restitutio retributio.
ἀποδοῦναι.reddidisse.retribuisse.
ἀποδούς.οντος. ὁ. postq̃ reddidit.retribuit.
ἀποδοχεῖον.ου.το.receptaculũ.
ἀποδοχὴ.ης.ἡ.Acceptio.
ἀποδράσω.Aufugiam. [buerẽ.
ἀποδῶ. Reddam.redderem.retri
ἀποδώην. Retribuam.reddam.
ἀποδώσω.Reddam. restituã. retribuam. [retribuitur⁹
ἀποδώσων.οντος.ὁ.Redditur⁹.
ἀποθανεῖν.Mortuum esse.
ἀποθανοῦμαι.Moriar.
ἀποθάνω.Moriar. mortuus fuero.
ἀποθανών. οντος. Postq̃ mortuus est. [ror.
ἀποθαυμάζω.μ.σω.π.κα.Admi
ἀποθέμενος.η.ον.postq̃ deposuit dimisit. [missum esse.
ἀποθέσθαι.deponere. dimittere.di
ἀπόθεσις.εως.ἡ.depositio.dimissio
ἀποθησαυρίζω.μ.σω.π.κα.thesaurizo.thesaurũ facio.repono.
ἀποθήκη.ης.ἡ. apotheca.horreũ.alicuius rei repositorium.
ἀποθλίβω.μ.ψω.π.φα.Comprimo.constringo.affligo. [Morior.
ἀποθνήσκω.μ. οῦμαι. π. ηκα.
ἀπόθου.Depone.omitte.
ἀποικία.ας.ἡ.Colonia.
ἀποικίζω.μ.σω.π. κα. Migrare
ἀποκαθιστάνω.restituo. [facio.
ἀποκαθίστημι.μ.σω.π.κα.restituo
ἀποκαλέω.τ ἀποκαλῶ.μ.σω.π κα.Uoco.inuoco. [uelo.detego.
ἀποκαλύπτω.μ.ψω.π. φα. re
ἀποκάλυψις.εως.ἡ. Reuelatio.
ἀποκαραδοκία.ας.ἡ.Expectatio
ἀποκαταλλάσσω.μ.ξω.π.χα. Reconcilio.
ἀποκαταλλάττω.μ. ξω.π. χα. Reconcilio. as.
ἀποκατασθῶ.Restituar.
ἀποκατάστασις.εως.ἡ.restitutio
ἀποκαταστήσω.Restituam.
ἀποκατεστάθην.Restitutus sum.
ἀποκατήλλαξα.Reconciliaui.
ἀπόκειμαι.μ.σομαι.π.μαι. Reponor.recondor.statuor.
ἀποκεκρυμμένος.η.ον. Absconditus.a.um.
ἀποκεκύλισμαι.Reuolutus sum.
ἀποκεκυλισμένος.η.ον. Reuolutus.a.um.
ἀποκενόω τ ἀποκενῶ.μ.σω.π. κα.Euacuo.exinanio.exhaurio.
ἀποκεφαλίζω.μ.σω.π. κα. decapito.decollo.
ἀποκλείω.μ.σω.π. κα. Claudo.
ἀποκόπτω.μ.ψω.π.φα.abscido
ἀπόκριμα.ατος.το. Responsio. responsum. [respondeo.
ἀποκρίνομαι.μ.οῦμαι. π.μαι
ἀποκρίνω.μ.νῶ.π.κα.Iudico.as
ἀπόκρισις.εως.ἡ. Responsio.
ἀποκρύπτω.μ. ψω. π. φα. Abscondo. [cultus.a.ũ.
ἀπόκρυφος.η.ον. Absc͂ditus.oc
ἀποκταμθῆναι.occisum esse.
ἀποκτεῖναι. occidisse.interfecisse.
ἀποκτένω.μ.νῶ.π.κα. occido.interficio.
ἀποκυέω. τ ἀποκυῶ.μ. σω. π. κα. Concipio.fero partũ.osculor.
ἀποκυλίω.μ.σω.π.κα.Reuoluo. euoluo.voluendo abstraho.
ἀποκύω.μ.σω.π.κα.Signo.pario
ἀποκωλύω.μ.σω.π.κα.Auerto. prohibeo.
ἀπολαβεῖν.recepisse. recuperasse.
ἀπολαβόμενος.η.ον.Postq̃ apprehendit.
ἀπολαμβάνω.μ.ηψομαι.π.ημμαι.recipio.apprehendo.
ἀπόλαυσις.εως.ἡ. Fruitio.
ἀπολαύω.μ.σω.π.κα. Fruor.
ἀπολείπω.μ.ψω.π.φα.Relinquo
ἀπολείχω.μ.ξω.π.χα. Lambo.
ἀπολέλυμαι.dimissus.solutus. liberatus sum. [missus. liberatus.
ἀπολελυμένος.η.ον.Solutus.di
ἀπολελύσθαι Solutũ.dimissũ eẽ.
ἀπολέσαι.Perdidisse.amisisse.
ἀπολέσας.αντος.ὁ.Postq̃ perdidit.amisit. [sum esse.
ἀπολέσθαι.perijsse.perdidisse.amis
ἀπολέσω.Perdam.
ἀπολέω.τ ἀπολῶ.μ. σω.π. κα. Pereo.perdo.
ἀπολήψομαι. Accipiam. recipiã.
ἀπόλλυμι.μ.σω.π.κα. Pereo.
ἀπολλύω.μ.σω.π.κα. Pereo.
ἀπολογέομαι. τ ἀπολογοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι. Respõdeo. defendo purgando objecta.
ἀπολογία.ας.ἡ. Defensio. excusatio.
ἀπολόμενος. η.ον. postq̃ perijt.
ἀπολοῦμαι.peribo.
ἀπολούω.μ.σω.π.κα. abluo.
ἀπολύτρωσις.εως. ἡ. Redẽptio. remissio. [uo.
ἀπολύω.μ.σω.π.κα. dimitto.sol
ἀπολῶ.perdam.destruam.
ἀπολωλεκώς.οτος.ὁ. postq̃ perdidit.amisit.
ἀπολωλώς.οτος.ὁ.postq̃ perijt.
ἀπόλωμαι.peream.
ἀπομακρόθεν.a longe.
ἀπομάσσω.μ.ξω.π.χα. abstergo
ἀπομιᾶς. Simul.
ἀπονέμω.μ.μῶ.π.ηκα. Tribuo. do partem. [abluo
ἀπονίπτω.μ.ψω.π.φα. Lauo.
ἀπόνοια.ας.ἡ.ocium. quies.
ἀποπαρθενόω.τ ἀποπαρθενῶ.μ.σω.π.κα.Deuirgino.virginitatem aufero.

ἀποπέρυσι.Ab anno preterito.
ἀποπίπτω.ουμαι.π.ωκα.De=
cido.
ἀποπλανάομαι.τ ἀποπλανῶ
μαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Aberro.
ἀποπλανάω.τ ἀποπλανῶ.μ.
ησω.π.ηκα.Decipio seduco.
ἀποπλάνησις.εως.ἡ.Deceptio.
peregrinatio.error.
ἀποπλέω.μ.σω.π.κα.Abnaui
go.
ἀποπλύνω.μ.νω.π.κα.Lauo.
ἀποπνίγω.μ.ξω.π.χα.Suffoco
strangulo.
ἀπορέομαι.τ ἀποροῦμαι.μ.η=
σομαι.π.ημαι.Dubito.confun
dor.affligor.
ἀπορέω.τ ἀπορῶ.μ.σω.π.κα.
Dubito.indigeo.careo.inops im
potens sum. [dubitatio.
ἀπορία.ας.ἡ.Confusio.indigentia.
ἀπόρρητος.η.ον.Nefãdus.nõ di
cendus.a.um. [cio.deijcio.
ἀπορρίπτω.μ.ψω.π.φα.abij=
ἀπόρροια.ας.ἡ.Emanatio.
ἀπορφανίζομαι.μ.σομαι.π.
ισμαι.Orphanꝰ fio.segregor.so
lus fio. [guo.
ἀποσβεννύω.μ.σω.π.κα.Extin
ἀποσκίασμα.ατος.το.obũbratio.
ἀποσοβέω.τ ἀποσοβῶ.μ.σω.
π.κα.Expello.abigo.
ἀποσπάω.τ ἀποσπῶ.μ.ασω.
π.ακα.Auello.educo.abstraho.ab
duco.
ἀποσταλείς.εντος.ὁ.Missus.
ἀποσταλῶ.Mittar.
ἀποστάς.αντος.ὁ.Postq̃ reces=
sit.recedere fecit. [sio.discessus.
ἀποστασία.ας.ἡ.Dissentio.rebel
ἀποστάσιον.ου.το.Libellus re
pudij.repudium.
ἀποστεγάζω.μ.σω.π.κα.De
tego.tectum demolior.
ἀποστέλλω.μ.λῶ.π.αλκα.
Mitto.
ἀποστερέω.τ ἀποστερῶ.μ.η=
σω.π.ηκα.Fraudem facio.priuo.
ἀπόστηθι.Discede.
ἀποστῆναι.Discessisse.
ἀποστήσομαι.Recedam.discedã
ἀπόστησον.Auerte.recede.
ἀποστήσω.Recedam.discedam.
auertam.
ἀποστολή.ης.ἡ.Apostolatus.

ἀπόστολος.ου.ὁ.Apostolus.i.
missus.
ἀποστοματίζω.μ.σω.π.κα.Lo
quor memoriter.vel iubeo tanquã
preceptor discipulum memoriter ali
quid recitare.
ἀποστραφῶ.Auertar.
ἀποστρέφομαι.μ.ψομαι.π.
μμαι.Auertor.discedo.fugio.
ἀποστρέφω.μ.ψω.π.φα.Auer
to.reddo.refero.
ἀποστροφή.ης.ἡ.cõuersio.auersio
ἀποστυγέω.τ ἀποστυγῶ.μ.η
σω.π.ηκα.Odi.odio habeo.
ἀποστῶ.Discedam.discederem.
ἀποσυνάγωγος.η.ον.Eiectus
extra synagogam.a.um.
ἀπόσχου.Abstine.
ἀποτάσσομαι.μ.ξομαι.π.αγ
μαι.Disiũgor.separor.nũcio.renũ
cio.discedo.valefacio.
ἀποτάσσω.μ.ξω.π.χα.Renun
cio.valefacio.
ἀποτάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Disiungor.sepor.nuncio.renuncio.
valefacio.discedo.
ἀποτάττω.μ.ξω.π.χα.Renun=
cio.valefacio.
ἀποτελέω.τ ἀποτελῶ.μ.εσω.
π.εκα.Perficio.
ἀποτέμνω.μ.σω.π.κα.Abscindo.
ἀποτίθημι.μ.ησω.π.κα.depono.
ἀποτινάσσω.μ.ξω.π.χα.excutio.
ἀποτιννύω.μ.σω.π.κα.Reddo.
exsoluo.punio.
ἀποτίω.μ.σω.π.κα.reddo.soluo.
ἀποτολμάω.τ ἀποτολμῶ.μ.
ησω.π.ηκα.Audeo.
ἀποτομία.ας.ἡ.Seueritas.
ἀπότομος.η.ον.Crudelis.dirꝰ.a.ũ.
ἀποτόμως.Duriter.grauiter.
ἀποτότε.Ex tunc.ex illa hora.
ἀποτουνῦν.Ex nunc.ex hac hora.
ἀποτρέχω.μ.μουμαι.π.ηκα.
curro.
ἀποτυφλόω.τ ἀποτυφλῶ.μ.
σω.π.κα.Exceco.
ἀπουσία.ας.ἡ.Absentia.
ἀποφέρω.μ.οισω.π.νοχα.As=
porto.defero.
ἀποφεύγω.μ.ξω.π.χα.aufugio
ἀποφθέγγομαι.μ.ξομαι.π.
γμαι.Loquor.
ἀποφορτίζομαι.μ.σομαι.π.ισ=
μαι.Onus depono.

ἀποφυγών.οντος.ὁ.Postq̃ au
ἀπόχρησις.εως.ἡ.Usus. [fugit
ἀποχωρέω.τ ἀποχωρῶ.μ.η=
σω.π.ηκα.Discedo.
ἀποχωρίζω.μ.σω.π.κα.Abscin
do.diuido. [morior.
ἀποψύχω.μ.ξω.π.χα.Aresco.
ἀπρόσδεκτος.η.ον.Insusceptibi=
lis.iudignus susceptu.a.uz.
ἀπροσδόκητος.η.ον.isperatꝰ.a.ũ
ἀπρόσιτος.η.ον.Inaccessibilis.e.
ἀπρόσκοπος.η.ον.qui caret offen
sione.
ἀπροσωπόληπτος.η.ον.Qui
non facit discrimẽ τ acceptionẽ per
sonarum. [nõ errat.
ἄπταιστος.η.ον.Sine peccato.qui
ἅπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.tãgo
ἅπτω.μ.ψω.π.φα.Accendo.
ἀπωθέω.τ ἀπωθῶ.μ.σω.π.κα.
Repello.
ἀπώκισα.Migrare feci.
ἀπώλεια.ας.ἡ.Perditio.
ἀπώλεσα.Perdidi.interfeci.
ἀπωλόμην.Perij.
ἀπών.οντος.ὁ.Absens.
ἀπωσάμενος.η.ον.Postq̃.repu
lit.Abiecit.
ἀπωσάμην.Repuli.abieci.
ἄρα.Nam.igitur.
ἆρα.Nunquid.
ἀρά.ᾶς.ἡ.Maledictio.execratio.
ἄραγε.Igitur.ideo.
ἆραι.Tollere.tulisse.
ἄρας.αντος.ὁ.Postq̃ tulit.soluit
a portu.discessit.
ἀργέω.τ ἀργῶ.μ.ησω.π.ηκα.
Cesso.vaco.ociosus sum.
ἀργία.ας.ἡ.Ocium.
ἀργός.η.ον.Ociosus.piger.
ἀργύριον.ου.το.Argẽtũ.nũmus.
ἀργυροκόπος.ου.ὁ.Argentariꝰ.
ἄργυρος.ου.ὁ.Argentum.
ἀργυροῦς.α.οῦν.Argenteꝰ.a.ũ.
ἀργυροχόος.ου.ὁ.Argentariꝰ.
ἀρδαλόω.τ ἀρδαλῶ.μ.σω.π.
κα.Contamino.polluo.fuligine ĩpleo.
ἄρειος πάγος.ου.ὁ.Uicus mar
tius.
ἀρειοπαγίτης.ου.ὁ.Areopagi=
ta.ex ariopago.i.martio vico.
ἀρέσαι.Placuisse.
ἀρέσας.αντος.ὁ.Postq̃ placuit.
ἀρέσκεια.ας.ἡ.Complacentia.
Obsequium.

ἀρέσκω.μ.σω.π.κα.Placeo.
ἀρεστός.η.ον.Benignus.placidus equus.a.um.
ἀρετή.ης.ἡ.Virtus.
ἀρθήσομαι.auferar.tollar.
ἄρθητι.Tollere.impera.passi.
ἀρθῶ.Tollar.auferar.
ἀριθμέω.τ ἀριθμῶ.μ.σω.π.κα.Numero.computo.as.
ἀριθμός.ου.ὁ.Numerus.
ἀριστερός.α.ον.Sinister.a.um.
ἀριστέω.τ ἀριστῶ.μ.σω.π.κα.
ἄριστον.ου.το.Prādiū.[prādeo.
ἀρκέομαι.τ ἀρκοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Contentus sum.
ἀρκετός.η.ον.Sufficiens.
ἀρκέω.τ ἀρκῶ.μ.ησω.π.κα.sufficio.satis sum.
ἄρκος.ου.ἡ.Ursa.
ἄρκτος.ου.ἡ.Ursa.
ἅρμα.ατος.Το.currus.
ἁρμόζω.μ.σω.π.κα.Adapto.
ἁρμόνιον.ου.Το.Suauitas.
ἁρμός.ου.ὁ.compago.iunctura.
ἀρνέομαι.τ ἀρνοῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.Nego.
ἄρνες.ων.Agni.
ἀρνίον.ου.τό.Agnus.
ἆρον.Tolle.
ἀροτριάω.τ ἀροτριῶ.μ.σω.π.κα.Aro.exerceo.Amo.
ἄροτρον.ου.το.Aratrum.
ἁρπαγή.ης.ἡ.Rapina.
ἁρπαγήσομαι.Rapiar.
ἁρπάζω.μ.ξω.π.χα.Rapio.
ἅρπαξ.γος.ὁ.Rapax.
ἀρραβών.ωνος.ὁ.pignus.
ἄρραφος.η.ον.Inconsutilis.e.inconsutus.a.um.
ἄρρην.ενος.ὁ.mascul⁹.masculin⁹.
ἄρρητος.η.ον.inefabilis.īdicibilis
ἀρρωστέω.τ ἀρρωστῶ.μ.σω.π.κα.Egroto.infirmor. [egritudo.
ἀρρώστημα.ατος.Το.infirmitas
ἀρρωστία.ας.ἡ.Infirmitas.egrotatio. [tus.a.um.
ἄρρωστος.η.ον.Lāguidus.egro
ἄρσεν.το.Masculum.
ἀρσενοκοίτης.ου.ὁ.Masculorū concubitor.
ἄρτεμις.ιδος.ἡ.diana dea.
ἀρτέμων.ονος.ὁ.artemo.īstrumē [tū nauis.
ἄρτι.modo.nuper.nunc.
ἄρτιος.α.ον.sanus.pfect⁹.a.ū.par.
ἄρτος.ου.ὁ.panis.

ἀρτύω.μ.σω.π.κα.Condio.
ἀρχάγγελος.ου.ὁ.Archangelus princeps angelorum.
ἀρχαῖος.α.ον.antiquus.a.um.
ἀρχή.ης.ἡ.Principium.principatus.potestas.magistratus.
ἀρχηγός.ου.ὁ.dux.author.
ἀρχιερατικός.η.ον.res principis sacerdotum. [tu3.
ἀρχιερεύς.εος.ὁ.prīceps sacerdo
ἀρχιποίμην.ενος.ὁ.princeps pastorum. [faber.
ἀρχιτέκτων.ονος.ὁ.Architectus
ἀρχιτελώνης.ου.ὁ.princeps publicanorum. [sȳnagoge
ἀρχισυνάγωγος.ου.ὁ.prīceps.
ἀρχιτρίκλινος.ου.ὁ.Princeps conuiuij.
ἄρχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.īcipio
ἄρχω.μ.ξω.π.χα.prīceps sū.dñor
ἄρχων.οντος.ὁ.princeps.dux.
ἄρω.Tollam.auferam.
ἀρώματα.ων.τα.aromata.
ἀσάλευτος.η.ον.Immobilis.inconcussus.a.um.
ἄσβεστος.η.ον.inextinguibilis.e.
ἀσέβεια.ας.ἡ.Impietas.
ἀσεβέω.τ ἀσεβῶ.μ.σω.π.κα.impius sum.impie.ago.
ἀσέβημα.ατος.το.iniq̃tas.īpietas
ἀσεβής.εος.ὁ.ἡ.īpius.irreligiosus.
ἀσέλγεια.ας.ἡ.Impudicitia.
ἄσημος.η.ον.Ignobilis.obscurus
ἀσθένεια.ας.ἡ.Infirmitas.[a.um.
ἀσθενέστερος.α.ον.Infirmior.
ἀσθενέω.τ ἀσθενῶ.μ.ησω.π.κα.Impotens imbecillis sum.egroto.as. [becillitas.
ἀσθένημα.ατος.Το.Egritudo.im
ἀσθενής.εος.ὁ.ἡ.Infirmus.a.um Imbecillis.e.egrotus.a.um.
ἆσθμα.ατος.το.Spiritus. [ro.
ἀσθμαίνω.μ.νω.π.κα.spiro.suspi
ἀσιάρχης.ου.ὁ.princeps asie.
ἀσίδηρος.α.ον.res q̃ caret ferro.
ἀσιτία.ας.ἡ.abstinētia acibo.ieiuniū
ἄσιτος.η.ον.Ieiunus.sine cibo.
ἀσκέω.τ ἀσκῶ.μ.σω.π.κα.Exerceo τ studeo.
ἀσκός.ου.ὁ.Vter.i.corium vini.
ᾆσμα.ατος.το.Cantus.
ἀσμένως.Libenter.
ἄσοφος.η.ον.Insipiens.indoctus.a.um. [Saluto.
ἀσπάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.

ἀσπασμός.ου.ὁ.Salutatio.
ἄσπιλος.η.ον.Immaculatus.a.ū
ἀσπίς.ιδος.ἡ.aspis serpēs.scutū.
ἄσπονδος.η.ον.Sine federe vł pace.transgressor federis confirmati iuramento.
ἀσσάριον.ου.το.as.genus nūmi.
ἀστατέω.τ ἀστατῶ.μ.σω.π.κα Instabilis sū.nō habeo sedē certā.
ἀστεῖος.α.ον.elegās.vrbanus.a.ū
ἀστήρ.ερος.ὁ.Stella.
ἀστήρικτος.η.ον.īstabił.nō firm⁹.
ἄστοργος.η.ον.Qui caret amore τ caritate.
ἀστοχέω τ ἀστοχῶ.μ.ησω.π.κα.aberro.abscedo.
ἀστραπή.ης.ἡ.Fulgur.
ἀστράπτω.μ.ψω.π.φα.Fulguro.corrusco.
ἄστρον.ου.το.stella.astrum.
ἀσύμφωνος.η.ον.discors.differēs
ἀσύνετος.η.ον.Imprudens.sine intellectu.
ἀσύνθετος.η.ον.Qui non seruat pacta et statuta.
ἀσφάλεια.ας.ἡ.Veritas.certitudo.diligentia.munitio.
ἀσφαλής.εος.ὁ.ἡ.Verus.tut⁹.munitus.a.um.securus.a.um.
ἀσφαλίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι munio.custodio. [ter
ἀσφαλῶς.diligēter.caute.circūdā
ἀσχημονέω.τ ἀσχημονῶ.μ.ησω.π.ηκα.Turpiter τ inhoneste ago.turpis videor.
ἀσχημοσύνη.ης.ἡ.Turpitudo.
ἀσχήμων.ονος.ὁ.ἡ.Inuerecūd⁹ Turpis.inhonestus.a.um.
ἀσχολέω.τ ἀσχολῶ.μ.σω.π.κα.vaco.do operam.
ἀσχολία.ας.ἡ.negotiū.occupatio
ἀσωτεια.ας.ἡ.Luxuria.
ἀσώτως.Luxuriose.
ἀτακτέω.τ ἀτακτῶ.μ.σω.π.κα male ago τ inhoneste.vitiosus sū.
ἄτακτος.η.ον.Inquietus.vitijs deditus.a.um.
ἀτάκτως.inordinate.īquiete.vitiose
ἀταξία.ας.ἡ.Inordinatio.petulantia.procacitas.
ἅτε.ceu.sicut.tanq̃.
ἀτεκνία.ας.ἡ.filiorum inopia.
ἄτεκνος.η.ον.Qui caret filijs.
ἀτέλεστος.η.ον.imperfectus.a.ū.
ἀτελής.εος.ὁ.ἡ.Imperfectus.a.ū.

ἀτενίζω.μ.σω.π.κα.ĩtueor.aſpicio
ἄτερ.ſine abſqȝ.
ἀτιμάζω.μ.σω.π.κα. Inhonoro.as. ⌈Inhonoro.as.
ἀτιμάω τ ἀτιμῶ.μ.σω.π.κα.
ἀτιμία.ας.ἡ.ignominia.ignobilitas.
ἄτιμος.η.ον.inhonoratus.a.um.
ἀτιμότερος.α.ον.Inhonoratior.Ignobilior.
ἄτιμα.que.neu.ge.nu.plura.
ἀτμίς.ιδος.ἡ.Uapor.
ἀτμός.ου.ὁ.Uapor.
ἄτομος.η.ον.Indiuiſibilis.e.atomus ſolis. ⌈ſiõe
ἄτοπος.η.ον.abſurd9.dign9 rephẽ
ἀτραπός.ου.ἡ.Semita.
αὐγάζω.μ.σω.π.κα.fulgeo.ſplendeo.luceo.
αὔγασμα.ατος.τό.Fulgor.
αὐγή.ης.ἡ.Lux.dies.
αὐθάδης.εος.ὁ.ἡ.Contumax.ſuperbus.elatus.
αὐθαίρετος.η.ον.Uolũtarius.ſua ſponte electus.a.um.
αὐθεντέω.τ αὐθεντῶ.μ.σω.π.κα.Dominor.author ſum.
αὐθέντης.ου.ὁ.Author.actor.alicuius rei.
αὖλαξ.ακος.ὁ.Sulcus.
αὐλέω.τ αὐλῶ.μ.σω.π.κα.Tibijs cano.
αὐλή.ης.ἡ.Ouile.atrium.aula.
αὐλητής.ου.ὁ.Tibicẽ.q̃ tibijs cãit
αὐλίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Maneo.moror.habito.diuerto.
αὐλίζω.μ.σω.π.κα.tibijs cano.
αὐλός.ου.ὁ.Tibia.
αὐξάνω.μ.ησω.π.ηκα.Augeo.creſco.creſcere facio.
αὐξηθῶ.Creſcam.
αὔξησις.εως.ἡ.Augmentum.
αὔριον.Cras.
αὐστηρός.α.ον.auſter9.grauis.durus.a.um.
αὐτάρκεια.ας.ἡ.ſufficientia.
αὐτάρκης.εος.ὁ.ἡ.ſufficiens.
αὕτη.ης.ἡ.Hec.pronomen femini.numeri ſingularis.
αὐτή.ης.ἡ.Ipſa.pronomen femini.numeri ſingularis.
αὐτόθι.Ibi.
αὐτοκατάκριτος.η.ον.Qui ſeipſum condemnat.
αὐτόματος.η.ον.Ultroneus.ſpõtaneus.a.um.
αὐτόπτης.ου.ὁ.Qui proprijs oculis aliquid vidit.
αὐτός.η.ον.Ipſe.a.um.
αὐτοσχεδίως.Ex nihilo.
αὐτοῦ.Hic.ibi.huc.ipſius.
αὐτόχειρ.ειρος.ὁ.Ultroneus.ſpontaneus.a.um.
αὐχμηρός.α.ον.caliginoſus.a.uȝ.
ἀφαιρέομαι.τ ἀφαιροῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.priuo.adimo.
ἀφαίρεσις.εως.ἡ.adẽptio.ablatio.
ἀφαιρέω.τ ἀφαιρῶ.μ.ησω.π.κα.Amputo.aufero.
ἀφανής.εος.ὁ.ἡ.non viſus.occultus.inuiſus.a.ũ.⌈demolior.deſtruo
ἀφανίζω.μ.σω.π.κα.Extermino.
ἀφανισμός.ου.ὁ.iterit9.dſtructio
ἄφαντος.η.ον.inuiſibilis.diſparẽs
ἀφεγγής.εος.ὁ.ἡ.Tenebroſuȝ.a.ũ
ἀφειδία.ας.ἡ.iparſimonia.inabſtinentia.
ἀφείθην.remiſſus.condonatus ſuȝ.
ἀφειλόμην.abſtuli liberaui.priuaui
ἀφεῖλον.amputaui.abſtuli.erunt.
ἀφείς.εντος.ὁ.Relinquens.dimittens.poſtq̃ reliquit dimiſit.
ἀφελρώμ.ωνος.ὁ.Seceſſus.
ἀφεθήσομαι.Remittar.
ἀφεθῶ.remittar.remitterer.
ἀφελεῖν.abſtuliſſe.amputauiſſe.
ἀφέλοιμι.diminuam.auferam.
ἀφελότης.ητος.ἡ.ſimplicitas.
ἀφέλω.abſtulero.diminuero.
ἀφέλωμαι.auferã.tollam.adimaȝ.
ἀφέντες.dimittentes.relinquentes.
ἄφες.Sine.permitte.
ἄφεσις.εως.ἡ.Remiſſio.
ἀφέωμαι.Remittar.
ἁφή.ης.ἡ.Iunctura.tactus.
ἀφῆκα.dimiſi.emiſi.
ἀφ᾿ ἧς.Ex quo.ex quo tempore.
ἀφήσω.dimittam.
ἀφθαρσία.ας.ἡ.Incorruptio.
ἄφθαρτος.η.ον.Incorruptibil.e.
ἀφθόνως.abũdanter.ſine inuidia.
ἀφίεμαι.dimittere.
ἀφίημι.μ.σω.π.κα.Dimitto.permitto.emitto.condono.remitto.
ἀφικνέομαι.τ ἀφικνοῦμαι.μ.ξομαι.π.ιγμαι.peruenio.conſequor.
ἀφικόμην.perueni.conſecutus ſum.
ἀφιλάγαθος.η.ον.Qui nõ amat bonitatem et virtutem.
ἄφιξις.εως.ἡ.receſſus.abitio.
ἀφιλάργυρος.η.ον.Non cupidus pecuniarum.non auarus.
ἀφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.Diſcedo.
ἀφιστάμην.Diſcedebam.
ἀφιστάω.τ ἀφιστῶ.μ.σω.π.κα.Aufero.adimo.
ἀφίστημι.μ.σω.π.κα.Diſcedo.abduco.auerto.
ἀφίω.μ.σω.π.κα.Sino.
ἄφνω.ſubito.repente.
ἄφοβος.η.ον.itrepid9.ſine metu.
ἀφόβως.ſine timore.aduerb.
ἀφομοιόομαι.τ ἀφομοιοῦμαι.μ.ωσομαι.π.ωμαι.Aſſimilor.ſimilis fio.
ἀφομοιόω.τ ἀφομοιῶ.μ.σω.π.κα.Aſſimilo.
ἀφοράω.τ ἀφορῶ.μ.ασω.π.κα.Aſpicio.video.
ἀφορίζω.μ.σω.π.κα.determino
ἀφορμή.ης.ἡ.Occaſio.
ἀφρίζω.μ.σω.π.κα.Spumo.
ἀφρονέστατος.η.ον.Inſipientiſſimus.a.um.
ἀφρός.ου.ὁ.Spuma.
ἀφροσύνη.ης.ἡ.ſtultitia.inſipiẽtia.
ἄφρων.ονος.ὁ.ἡ.iſipiẽs.imodeſt9.a.um. ⌈κα.Dormio.
ἀφυπνόω.τ ἀφυπνῶ.μ.σω.π.
ἀφυστερέω.τ ἀφυστερῶ.μ.σω.π.κα.Defraudor.priuor.
ἀφῶ.dimiſero omiſero.omittam.
ἀφωμοιωμένος.η.ον.Aſſimilatus.ſimilis factus.
ἄφωνος.η.ον.Mutus ſine voce.
ἀφώρισα.Diſcreui.ſegregaui.
ἀφωρισμένος.η.ον.Segregatus diſtinctus.determinatus.ſepoſitus electus.a.um.
ἀχανής.εος.ὁ.ἡ.vaſtus.imẽſus.a.ũ
ἄχαρις.εως.inurban9.iſulſus.a.uȝ.
ἀχάριστος.η.ον.Ingratus.a.uȝ.
ἀχειροποίητος.η.ον.Non manu factus.a.um.
ἄχη.ης.ἡ.Uiriditas.
ἀχθήσομαι.Ducar.
ἄχθος.εος.το.Dolor.
ἀχλύς.δος.ἡ.Caligo.
ἀχρειόομαι.τ ἀχρειοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Inutilis ſum.
ἀχρεῖος.α.ον.Inutilis.e.
ἄχρηστος.η.ον.Inutilis.e
ἄχρι.Uſqȝ ad.
ἄχριοῦ.vſqȝ ad.
ἄχρις.vſqȝ ad.

ἄχρισου. Uſqȝ ad.
ἄχυρομ.ου.τό. Palea.
ἀψευδής.ὁ.ἡ. Uerax. q̄ nō mētit.
ἄψιμθος.ου.ὁ. abſinthium herba.
ἄψυχος.η.ομ. inanimatus.a.um.
ἄωρος.α.ομ. Intempeſtiuus. immaturus. acerbus.a.um.
βαθμός.ου.ὁ. Gradus.
βάθοσ.εος.τό. profunditas.
βαθύμω.μ.μῶ.π.κα. profūdo.as.
βαθύς.εος.ὁ. profundus.a.um.
βαΐομ.ου.τό. Ramus.
βαλαντιομ.ου.το. Sacculus.
βάλλω.μ.λῶ.ω.ηκα. Mitto.iacio.iaculoꝛ.cedo.
βαπτίζω.μ.σω.ω.κα. Baptizo.
βάπτισμα.ατος.το. Baptiſmus.
βαπτισμός.ου.ὁ. Baptiſmus.
βαπτιστής.ου.ὁ. Baptiſta. Qui baptizat.
βάπτω.μ.ψω.π.φα. Tingo.
βάρβαρος.α.ομ. barbarus.a.um.
βαρέω.τ βαρῶ.μ.σω.π.κα. Grauo.onero.
βαρέως. Grauiter.
βάρος.εος.το. Pondus. grauitas. Onus.
βαρύμω.μ.μῶ.π.κα. grauo.
βαρύς.εος.ὁ. Grauis.e.
βαρύτεροσ.α.ομ. Grauioꝛ. us.
βαρύτιμος.η.ομ. precioſus.a.um.
βασανίζω.μ.σω.π.κα. torqueo. fatigo. iacto.
βασανισμός.ου.ὁ. Cruciatus. tormentum.
βασανιστής.ου.ὁ. Tortoꝛ.
βάσανος.ου.ὁ. Tormentum. experientia. probatio. index. quo aurifices aurum explorant.
βασιλεία.ας.ἡ. Regnum.
βασίλειομ.ου.το. Regnum.
βασίλειος.ου.ὁ. regia domus.
βασίλειος.α.ομ. Regalis. regius.a.um.
βασιλεύς.εως.ὁ. Rex.
βασιλεύω.μ.σω.π.κα. regno.as.
βασιλικόσ.η.ομ. Regulus. regalis. regius.a.um.
βασίλισσα.ης.ἡ. Regina.
βάσισ.εως.ἡ. fatum. exitus. baſa. firmamentum. greſſus.
βασκαίμω.μ.μῶ.π.κα. Faſcino.as
βασκανία.ας.ἡ. Faſcinatio.
βάσκανοσ.η.ομ. Inuidus.a.uȝ.

βαστάζω.μ.ξω.π.χα. Porto. baiulo.as.
βάτος.ου.ὁ. Rubus. genus menſure. cadus.
βάτραχος.ου.ὁ. Rana.
βαττολογέω.τ βαττολογῶ.μ.σω.π.κα. Loquax ſum. multum loquoꝛ.
βαφή.ης.ἡ. Tinctura.
βδέλυγμα.τος.το. Abominatio.
βδελυκτός.η.ομ. Abominandus. abominabilis.e.
βδελύσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Abominoꝛ.aris.
βδελύττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. abominoꝛ.aris.
βέβαιος.α.ομ. Firmus.a.um.
βεβαιόω.τ. βεβαιῶ.μ.σω.ω.κα. Confirmo. roboꝛo.
βεβαίωσις.εως.ἡ. Confirmatio.
βεβαμμένος.η.ομ. Tinctus.a.um.
βεβαπτισμένος.η.ομ. baptizatꝰ.a.ū
βεβαρημένοσ.η.ομ. grauatus.a.ū. oneratus.a.um.
βεβήκειμ. Iueram. proceſſeram.
βεβηκώσ.οτοσ.ὁ. Poſtq̄ iuit. proceſſit. poſitus eſt. vadit.
βέβηλος.η.ομ. Contaminatus. profanus.a.um.
βεβηλόω.τ βεβηλῶ.μ.σω.ω.κα. Uiolo. contamino.
βέβληκα. proieci. miſi.
βεβληκώς.οτοσ.ὁ. Poſtq̄ proiecit. miſit. iniecit.
βέβλημαι. Coniectus. eiectus ſum. Iaceo. precipitatus ſum.
βεβλημένος.η.ομ. Proiectus. iniectus. precipitatus.a.um.
βεβρωκώσ.οτοσ.ὁ. poſtq̄ manducauit.
βέλοσ.εος.το. Sagitta. iaculum.
βελτίωμ.ονος.ὁ.ἡ. Melioꝛ. preſtātioꝛ.us.
βῆμα.ατοσ.το. Tribunal. greſſus. paſſus.
βήρυλλος.ου.ὁ. Beryllus. genus lapidis precioſi.
βία.ας.ἡ. Uis. violentia.
βιάζομαι.μ.σομαι.ω.μαι. grauoꝛ. oneroꝛ. vim patioꝛ. cuȝ difficultate facio. cogoꝛ. vim facio.
βιάζω.μ.σω.π.κα. Uim facio.
βίαιοσ.α.ομ. violentus. foꝛtis.e.
βιαστήσ.ου.ὁ. violentus. qui vim facit.

βιβλιδάριομ.ου.το. Libellus.
βιβλίομ.ου.τό. Libellus. liber.
βίβλοσ.ου.ἡ. Liber.
βίοσ.ου.ὁ. Uita. victus.
βιῶμι. Uiuo.
βιῶσαι. vixiſſe.
βίωσισ.εως.ἡ. Uita. conuerſatio.
βιωτικόσ.η.ομ. vitalis ad vitam ꝑtinens.
βλαβερόσ.α.ομ. Nocuus. noxius.a.um.
βλαβέω.τ βλαβῶ.μ.σω.ω.κα. Nocumentū accipio. mulctoꝛ.
βλάβη.ης.ἡ. Detrimentum. nocumentum.
βλάπτω.μ.ψω.π.φα. noceo. offendo.
βλαστάμω.μ.ησω.π.κα. germino. pullulo. creſco.
βλάστημα.ατοσ.το. germen.
βλαστήσω. germinabo. pullulabo. creſcam.
βλαστός.ου.ὁ. germen.
βλασφημέω.τ βλασφημῶ.μ.σω.π.κα. Blaſſemo. maledico.
βλασφημία.ας.ἡ. blaſſemia.
βλάσφημοσ.η.ομ. blaſſemus. homo male fame.
βλέμμα.ατος.το. Aſpectus.
βλέπω.μ.ψω.π.φα. aſpicio. video. caueo.
βλέφαρομ.ου.το. palpebꝛa.
βληθείς.εντος.ὁ. miſſus. piectꝰ.a.ū
βληθῆναι. Miſſum proiectuȝ fuiſſe.
βληθήσομαι. Mittar. proijciar.
βληθήσωμαι. Mitterer. miſſus: ꝑiectus fuero.
βλήθητι. Proijcere. mittere. imperatiuus paſſiuus.
βληθῶ. proijciar: mittar.
βλητέοσ.α.ομ. mittendus. dignus miſſuꝰ. ꝛ proiectu.
βοάω.τ βοῶ.μ.ησω.π.ηκα. Uociferoꝛ. clamo.
βόες.ωμ.οἱ.αἱ. boues. vacce.
βοή.ης.ἡ. clamoꝛ.
βοήθεια.ας.ἡ. auxilium. adiutoꝛiuȝ.
βοηθέω.τ βοηθῶ.μ.σω.π.κα. Adiuuo ꝛ opem fero.
βοήθημα.ατοσ.το. Auxilium.
βοηθόσ.ου.ὁ. Auxiliatoꝛ. adiutoꝛ.
βόθρος.ου.ὁ. Fouea. ſepultura.
βόθυνοσ.ου.ὁ. Fouea.

βόλβιτομ.ου.το. Stercus boum.
βολή.ης.ἡ. Jactus.
βολίζω.μ.σω.π.κα.submitto bolidē
βολίς.ιδος.ἡ. Jactus. iaculatio.
βοοζύγιομ.ου.το. Jugum boum.
βόρβορος.ου.ὁ. Lutum.cenu3.
βορέας.ου.ὁ.boreas.aquilo vetus.
βορρᾶς.ᾶ.ὁ. Aquilo.boreas.
βόσκομαι. Pascor.
βόσκω. Pasco.
βοτάμη.ης.ἡ. Herba.
βότρυς.υος.ὁ. Botrus.racemus.
βούλευμα.ατος.το. Consilium. propositum.
βουλεύομαι. μ. σομαι. π. μαι Delibero.consulto.
βουλευτής.ου ὁ. Consiliarius.de curio .prudens ꝛ boni consilij.
βουλή.ης.ἡ. Consilium. [Volo.
βούλομαι. μ. ησομαι. π. ημαι.
βουμός.ου.ὁ. Collis.
βοῦσ.οός.ὁ.ἡ. Bos.vacca.
βοῶμ. Boum.vaccarum.
βραβεῖομ.ου.τό. Brauium .premium certaminis.
βραβεύω.μ.ευσω.π. ευκα. Exulto. Nuncio.medio.propono certamen.vinco in certamine.
βραδύνω.μ.νῶ.π.κα. Tardo.tardus sum.
βραδυπλοόω. ꝛ βραδυπλοῶ μ.σω.π.κα. Tardo cursu nauigo
βραδύς.εος.ὁ. Tardus .a.um.
βραδυτής.ητος.ἡ. Tarditas.
βραχίωμ.ομος.ὁ. Brachium.
βραχύς.εος.ὁ.breuis. paruus.modicus. [ui piturus.
βραχυτελής.εος.ὁ.ἡ. breuis.bre
βρέφος.εος.τό. Infans.
βρέχω.μ.ξω.π.χα. Rigo.
βρίθω.μ.σω.π.κα. Deprimo.
βρόμος.ου.ὁ. Crepitus ignis. strepitus.sonitus.
βρομτάω.ꝛ βρομτῶ.μ.σω.π.κα. Tono.as.
βρομτή.ης.ἡ. Tonitru.
βροχή.ης.ἡ. Pluuia.
βρόχος.ου.ὁ. Laqueus. [tiū.
βρύγμα.τος.το.rugitus.stridor dē
βρυγμός.ου.ὁ.rugit⁹.stridor dētiū
βρύχω.μ.ξω.π.χα. Dētes collido Rugio. [nero.germino.
βρύω.μ.σω.π.κα. Produco.ge
βρῶμα.τος.το. Esca. [ducabilis
βρώσιμος.η.ομ. comestibilis. man

βρώσκω. Comedo.
βύβλος.ου.ἡ. Liber.
βυθίζω. μ. σω.π.κα. mergo.obruo.
βυθός.ου.ὁ. Abyssus.profundum.
βυρσεύς.εος.ὁ. Coriarius.
βύσσιμος.η.ομ. Byssinus. ex bysso.
βύσσος.οσ.ὁ.byssus.gen⁹ lini subti
βῶλος.ου.ὁ. Massa. [lis.
βωμός.ου.ὁ. Ara.
γάγγραιμα.ης.ἡ. Cancer.
γάζη.ης.ἡ. Gaza.thesaurus.
γαζοφυλάκιομ.ου.το. Repositorium gaze.thesaurus.
γάλα.κτος.τό. Lac.
γαλαθημός.η.ομ. Lacte nutrit⁹.a.ū
γαλήμη.ης.ἡ. Tranquillitas.
γαμέω.ꝛ γαμῶ. μ.ησω.π.ηκα. Duco vxorem.
γάμος.ου.ὁ. Nuptie.
γάρ. Enī .aliquādo etiā est particula adiectiua ꝛ nihil significat.
γαστήρ.ερος.ἡ. Venter.
γαυρίαμα.τος.το.elatio.exultatio.
γαυριάω.ꝛ γαυριῶ.μ.σω.π.κα Exulto.letor.extollor.superbio.
γαυροόμαι. ꝛ γαυροῦμαι. μ. σομαι.π.μαι. Eleuor.superbio. extollor.
γέ. Particula adiectiua in fine dictionū ꝛ significat iterdū diminutionē.
γεγαμηκώς.οτος.ὁ. Postquā duxit vxorem.
γεγαυριωμέμος.η.ομ. Sublat⁹. elatus.superbus.a.um.
γεγαυρωμέμος.η.ομ. Eleuatus. In superbiam elatus.inflatus.
γεγεμημέμος.η.ομ. Factus. a.um.
γεγεμῆσθαι. Factum fuisse.
γεγέμμηκα. Genui.
γεγέμμημαι. Genitus fui.[rat⁹.a.ū.
γεγεμμημέμος.η.ομ. Natus.gene
γεγεμμῆσθαι.gn̄atum genitū fuisse.
γέμομα. Factus sum.fui.
γεγομέμαι. Fuisse. factum fuisse.
γεγομώς.οτος.ὁ. Postq̄ fact⁹ fuit
γέγραμμαι.script⁹su3.[postq̄ fuit.
γεγραμμέμος.η.ομ.scriptus.a.u3.
γέγραφα. Scripsi. [a.u3
γεγυμμασμέμος.η.ομ .exercitat⁹
γείτωμ.ομος.ὁ.ἡ. Vicinus.a.
γελάω.ꝛ γελῶ.μ.σω.π.κα.rideo
γέλως.τος.ὁ. Risus.
γεμίζω.μ.σω.π.κα. Impleo.
γέμω.μ.σω.π.κα. Plenus sum.
γεμεά .ᾶς.ἡ. Generatio.

γεμεαλογία.ας.ἡ. Genealogia.sermo vel ratio generis.
γεμεαλογέομαι.ꝛ γεμεαλογοῦμαι.μ.ησομαι.π. ημαι. Generationem habeo.
γεμέσται. Fuisse.factum fuisse.
γεμέσια.ωμ.τα. Festū diei natalis.
γεμεσιάρχης.ου.ὁ. Generator.
γεμεσιουργόσ.ου.ὁ. Creator.
γέμεσις.εως.ἡ. Generatio.
γεμετή.ης.ἡ. Natiuitas.
γεμέτις.δος.ἡ. Mater. Genitrix.
γεμηθῆμαι. Factum fuisse.
γεμήθητι.fias.imperatiu⁹ passiuus.
γεμήσομαι. Fiam.
γεμμάω. ꝛ γεμμῶ. μ. σω. π. κα. Genero.gigno.
γέμμημα.τος.το. generatio.fetus.
γέμμησις.εως.ἡ. Generatio.
γεμμητός.η.ομ.gn̄at⁹.genit⁹.a.u3.
γεμμήτωρ. ρος.ὁ. Genitor.
γεμοίμημ. Fiam.fierem.
γεμόμεμος.η. ομ.factus.a.um.
γέμος.εος.το.gen⁹.spēs.natio.for
γεμοῦ.esto.fis. [ma.
γέμωμαι. Fiam. sim.
γέρας.ατος.το.honor.donū.p̄miū
γερουσία.ας.ἡ. Senatus.
γέρωμ.ομτος.ὁ. Senex. [sto.as.
γεύομαι.μ.σομαι.π.ευμαι. Gu
γεῦσις.εως.ἡ. Sapor.gustus.
γεώδης.εος.ὁ.ἡ. Terrenus.a.um.
γεωργέω.ꝛ γεωργῶ.μ.ησω.π. ηκα. Agricolo.as. terrā colo tanq̄ agricola. [tura.
γεωργία.ας.ἡ.agricolatio.agricul
γεώργιομ.ου.το. Agricolatio agricultura.
γεωργός.ου.ὁ. Agricola.
γῆ.ης.ἡ. Terra.
γηγεμής.εοσ.ὁ.ἡ.ex terra nat⁹.a.ū
γήμω. Ducam .duxero vxorem.
γηράσκω.μ.σω.π.κα. Senesco.
γῆρας.ατος.τό. Senectus.
γιγαμτώδης.εος.ὁ.ἡ. Giganteus giganti similis vel eq̄lis.e. [sū.fio.
γίγμομαι. μ. ησομαι. π. ημαι.
γίμομαι.μ.ησομαι.π.ημαι.sū.fio
γιμώσκω.μ.ωσομαι.π. ωκα. Cognosco.
γλεῦκος.εος.τό. Mustum.vinū.
γλυκαίμω. μ. μω. π. κα. Dulcis sum.
γλύκασμα.ατος.το. Dulcedo.
γλυκύς.εος.ὁ. Dulcis.

γλυκύτερος.α.ον.Dulcior. us.
γλυκύτης.ητοσ.ἡ.Dulcedo.
γλύμμα.ατος.τό . Sculptura.
γλυϖτός.η. ον .Sculptus.a.uꝫ.
γλυφή.ης.ἡ.Sculptura.
γλύφω.μ.ψω.ϖ.φα.ſculpo.
γλῶσσα.ης.ἡ.Lingua.
γλωσσόκομον.ου.το.Arca. vel repoſitorium ligneum ad aſſeruandas pecunias que ſupererant. loculi.Marſupium.
γλωσσώδης.εος.ὁ.ἡ . Loquax. verboſus.a.um.
γναφεύς.εοσ.ὁ.Fullo.
γνήσιος.α. ον . germanus . legitimus.a.um.
γνησίως.Legitime. ⌈ſcientes.
γνόντες.οντων.ὁι.cognoſcentes .
γνούς.οντος.ὁ.cognoſcēs .ſciens.
γνόφος.ου.ὁ.Caligo
γνῶ.cognoſcam.
γνῶθι.cognoſco.
γνώμη.ης.ἡ.ſententia. conſilium.
γνωρίζω.μ.σω.π.κα.cognoſco.notum facio.
γνώριμος.η . ον Notus . equalis.
γνωσθείσ.εντος.ὁ. Cognitus.
γνωσθῆναι.Cognitum fuiſſe.
γνωσθήσομαι.cognoſcar.ſciar.
γνώσθητι.cognitus eſto.
γνωσθῶ.cognoſcar.
γνῶσις . εωσ.ἡ.cognitio.
γνώσομαι.cognoſcam.
γνώστης.ου.ὁ.cognitor.conſcius.
γνωστός.η.ον.cognitus .a.um.
γογγύζω.μ.σω.ϖ.κα.murmuro.as. ⌈murmuratio.
γογγυσμός . ου . ὁ . Murmur .
γογγυστής.ου . ὁ . murmurator.
γόης.ητος.ὁ.veneficus. incantator.
γόμος.ου.ὁ.Onus. ⌊ſeductor.
γομφιάζω.μ.σω.π.κα.collido dētes.ſtrideo dentibus.
γόνατα.ων.τά.Genua.
γονεύ ς.εος.ὁ.pater.parens.
γόνυ.ος.τό.Genu.
γονυπετέω.ⁱ γονυπετῶ.μ.σω π.κα.Genua flecto. ⌈piſtola.
γράμμα.ατος.τό. lr̄a . ſcriptura.e
γραμματεία . ας . ἡ .Litteratura. ſapientia.
γραμματεύς.εος.ὁ.Scriba.
γραϖτός.η.ον . Scriptus. pictus. a.um.
γραφή.ης.ἡ.pictura.ſcriptura.

γράφω.μ.ψω.π.φα.ſcribo pingo
γραώδης.εος.ὁ.ἡ. Anilis.e.
γρηγορέω.ⁱ γρηγορῶ.μ.σω.π κα.Uigilo .as.
γυμνάζω.μ.σω.π.κα.Exerceo.
γυμνασία.ας.ἡ.Exercitium.
γυμνιτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Nud⁹ ſū
γυμνός.η.ον.Nudus.a.um.
γυμνότης.ητος.ἡ.Nuditas.
γυναῖκα. Mulierem.vxorem.
γυναικάριον.ου.το. muliercula.
γυναικεῖον.ου.το. Loc⁹ mulieꝝ.
γυναῖκες.ων.ἁι. mulieres.vxores.
γυνή.αικος.ἡ . Mulier.vxor.
γύρος.ου.ὁ.Gyrus.circuit⁹. ⌈cūeo.
γυρόω.ⁱ γυρῶ.μ.σω.π.κα. cir=
γωνία.ας.ἡ.Angulus.
δαιμονίζομαι. μ. σομαι. π. ισ=μαι.Uexor a demonio.demoniū hēo.
δαιμόνιον.ου.το. Demonium.
δαιμανιώδης.εος.ὁ.ἡ. Demoniacus.diabolicus.a.um.
δαίμων.ονος.ὁ.ἡ.demō.de⁹.dea.
δαίρω.μ.ρῶ.π.κα.Percutio.
δάκνω.μ.ήξω. π. ηχα. Mordeo.
δάκρυον.ου.τό.Lachryma.
δακρύω.μ.σω.π.κα . Lachrymo. ploro.
δακτύλιον.ου.τό.Annulus.
δάκτυλος.ου.ὁ.digitus.
δαμάζω.μ.σω.π.κα.domo. as.
δάμαλις.εως.ἡ.Uitula.
δανείζομαι. μ.σομαι.π.εισμαι. Mutuor .feneror.
δανείζω.μ.σω.π.κα. Mutuo.as.
δάνειον.ου.τό.debitum.
δανεισμός.ου.ὁ. Mutuatio . mutuum.
δανειστήσ.ου.ὁ.Fenerator.
δάνος.εος.το.Mutuum.fenus.
δαϖανάω.ⁱ δαϖανῶ.μ.σω.ϖ. κα.Expendo.
δαϖάνη.ης.ἡ. Sumptus . expenſa.
δαρήσομαι.Uapulabo.
δαψιλής.εος.ὁ.ἡ.Abundans.
δέ.coniunctio.autem.
δεδάμασμαι.domatus ſum.
δεδανεισμένος.η.ον.mutuat⁹.a.ū
δέδεγμαι.Accepi.
δεδεκάτωκα.decimaui.
δεδεκάτωμαι.decimatus ſum.
δεδεκώς.οτος. ὁ . poſtq̄ ligauit.
δέδεμαι.Alligatus ſum.
δεδεμένος.η.ον . Ligatus.a.um.
δεδέσθαι.Ligatum fuiſſe.

δεδικαίωμαι . Iuſtificatus ſum .
δεδικαιωμένος.η.ον . Iuſtificatus.a.um. ⌈nē patitur.
δεδιωγμένοσ,η.ον.Qui pſecutio
δεδοκίμασμαι.Probatus ſum.
δεδοκιμασμένος.η.ον.Approbatus.a.um.
δέδομαι.Datus traditus ſuꝫ.
δεδομένος.η.ον.datus . a.um.
δεδοξάσθαι.Glorificatum fuiſſe.
δεδόξασμαι.Glorificatus ſum.
δεδοξασμένοσ.η.ον . Glorificatus.a.um.
δεδούλευκα. Seruiui.
δεδούλωμαι.ſeruituti ſubiect⁹ ſū.
δεδουλωμένοσ.η.ον.Seruus factus.ſeruiens.
δέδωκα.dedi.
δεδώκειν.dederam.
δεδωκώς.οτος.ὁ.Poſtq̄ dedit.
δεδώρημαι.donatus . datus ſum.
δεδωρημένος.η.ον . donatus.datus.a.um.
δέη.oportuerit.oporteat.
δεήθητι.Roga.
δέησισ.εωσ.ἡ.Oratio.
δεήσω.Indigebo.
δεθῆναι.Alligatum.vinctū fuiſſe.
δεῖ.Oportet.decet.
δεῖγμα. ατος . το . demonſtratio. ſignum. ⌈exēplum facio.
δειγματίζω.μ.σω.π.κα.traduco
δείγνυμι.μ.ειξω.π.χα.Oſtendo. demonſtro.
δειγνύω.μ.ειξω.π.χα. demonſtro.oſtendo.
δείκτυον.ου.το.Rete.
δειλία.ασ.ἡ.Timiditas.
δειλιάω.ⁱ δειλιῶ. μ. σω.ϖ.κα. Formido.metuo.
δειλόσ.η.ον.Timidus.a.um.
δεῖνα.Quendam.
δεινόσ.η.ον.Grauis.obſcurus.Uehemens.ſeuerus.horribilis.
δεινῶσ.Male grauiter.
δεῖξαι.demonſtrauiſſe.
δεῖξον.Oſtende.
δείξω.demonſtrabo. ⌈Ceno.as.
δειϖνέω.ⁱ δειϖνῶ.μ.σω.π.κα.
δεῖϖνον.ου.τό.cena.e.
δεισιδαιμονaίστερος.α.ον.Curioſior.circa deorū cultū. ſupſtitioſior.
δεισιδαιμονία.ασ.ἡ. Cultuꝫ erga deos.ſuperſtitio.
δειχθείσ. εντοσ.ὁ .demonſtratus.

δέκα.Decem.
δεκαδύο.Duodecim. [siū.
δεκαμηνιαῖος.α.ον.Res decē mē
δεκαπέντε.Quindeci. [vrbiū
δεκάπολις.εως.η.prouīcia decem
δεκατέσσαρες.ων.quattuordeci.
δεκάτη.ης.ἡ.Decima.
δέκατος.η.ον.Decim9.a.um.
δεκατόω.τ δεκατῶ.μ.σω.π.κα.
Decimo.as.
δεκτός.η.ον.Acceptus.a.um.
δελεάζω.μ.σω.π.κα.allicio.at
δένδρον.ου.τό.Arbor. [traho.
δεξιά.ας.ἡ.Dextra.
δεξιολάβος.ου.ὁ.Lancearius.
δεξιός.α.ον.Dexter.a.um.
δέξομαι.Accipiam.
δέομαι.μ.ησομαι.Rogo.indigeo.
δέον.Decens.licitum.
δέρμα.ατος.τό.Pellis.corium.
δερμάτινος.η.ον.pelliceus.a.um.
δέρω.μ.ρῶ.π.κα.Excorio.as.
δεσμά.ων.τα.Vincula.
δεσμεύω.μ.σω.π.κα.Alligo.
δεσμέω.τ δεσμῶ.μ.σω.π.κα.
δέσμη.ης.ἡ.Fasciculus. [Ligo.
δέσμιος.α.ον.Vinctus.a.um.
δεσμός.ου ὁ.Vinculum.
δεσμοφύλαξ.κος.ὁ.Carceris cu
stos.prepositus carceris.
δεσμωτήριον.ου.το.Carcer.
δεσμώτης.ου.ὁ.Vict9.q̄ ē ī vīculis
δεσπόζω.μ.σω.π.κα.Dominor.
δεσπότης.ου.ὁ.Dominus.
δεῦρο.Huc.ades.veni.accede.
δεῦτε.Agite.venite.
δευτεραῖος.α.ον.Qui aliquid fe
cit secunda die.
δεύτερον.Secundo.secundum.
δευτερόπρωτος.η.ον.Secundi.
primus.a.um.
δεύτερος.α.ον.secundus.a.um.
δευτερόω.τ.δευτερῶ.μ.σω.π.
κα.Secundo.as.itero.as.
δευτέρωσις.εως.ἡ.Secūdatio.re
petitio.iteratio. [scipio.accipio.
δέχομαι.μ.ξομαι.π.εγμαι.Su=
δέω.μ.σω.π.κα.Ligo.alligo.absū.
opus habeo.
δή.particula cōpletiua τ nihil signifi
δῆγμα.ατος.το.Morsus. [cat.
δηλονότι.Videlicet.manifestū est.
δῆλος.η.ον.Manifestus.a.um.
δηλόω.τ δηλῶ.μ.σω.π.κα.Ma
nifesto.significo.ostendo.

δημηγορέω.τ δημηγορῶ.μ.
σω.π.κα.Contionor.Orationē pu
blice habeo.
δημιουργέω.τ δημιουργῶ.μ.
σω.π.κα.Condo.fabrico.facio.
δημιουργός.ου.ὁ.Conditor.
δῆμος.ου.ὁ.Populus.plebs.
δημοσία.Publice.
δημόσιος.α.ον.Publicus.a.um.
δημότης.ου.ὁ.Popularis.puat9.
δηνάριον.ου.τό.Denarium.ij.
δήποτε.Tandem.
δήρας.αντος.ὁ.postq̄ percussit.
δῆσαι.Ligauisse.
δήσας.αντος.ὁ.Postq̄ ligauit.
δῆσον.Alliga.
δήσω.Ligauero.
διά.Per.propter.
δία.Jouem.
διαβαίνω.μ.ησομαι.π.ηκα.Trā
seo.perambulo.gradior.
διαβάλλω.μ.λῶ.π.ηκα.Calū
nior.criminor.
διαβάς.αντος.ὁ.postq̄ ptransiuit.
διαβεβαιόω.τ διαβεβαιῶ.μ.σω.
π.κα.Affirmo.confirmo.
διαβῆναι.Transiuisse. [facio.
διαβιβάζω.μ.σω.π.κα.ptransire
διαβλέπω.μ.ψω.π.φα.Video.
aspicio.
διαβολή.ης.ἡ.Calūnia.accusatio.
διάβολος.ου.ὁ.calūniator.diabo
διαβούλιον.ου.το.cōsiliuz. [lus.
διαγγέλλω.μ.λῶ.π.ελκα.Nun
διάγε.Saltem.propter. [cio.as.
διαγενόμενος.η.ον.Postq̄ tran
siuit τ preterijt. [trāseo.perficior.
διαγίνομαι.μ.ησομαι.π.ημαι
διαγινώσκω.μ.σομαι.π.ωκα.
Cognosco.dijudico. [sco.
διαγνωρίζω.μ.σω.π.κα.cogno
διάγνωσις.εως.ἡ.cognitio.dijudi
catio.iudicium. [bo.
διαγνώσομαι.cognoscaz.dijudica
διαγογγύζω.μ.σω.π.κα.Mur
muro.
διαγρηγορέω.τ διαγρηγορῶ.
μ.σω.π.κα.Vigilo.
διάγω.μ.ξω.π.χα.Duco.trāsigo.
transueho.
διαδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Suscipio.per successionem capio.
διάδημα.τος.τό.diadema.ligamē
διαδίδωμι.μ.σω.π.ωκα.Di=
stribuo.do.trado.

διάδος.Da.distribue.
διάδοχος.ου.ὁ.successor.Qui in
officio succedit.
διαδραμοῦμαι.Discurram.
διαδράς.αντος.ὁ Postq̄ pcurrit.
discurrit.
διαδώσω.tradam.dabo.distribuaz.
διαζωννύω.μ.σω.π.κα.Pre=
cingo.cingo.
διαθέμενος.η.ον.Postq̄ disposui
vel dispositus est.
διαθήκη.ης.ἡ.Testamētū.status ho
minis τ conditio.
διαθήσομαι.Disponam.
διαθρύπτω.μ.ψω.π.φα.Con=
fringo.in minutas partes seco.
διαίρεσις.εως.ἡ.Diuisio.
διαιρέω.τ διαιρῶ.μ.σω.π.κα.
Diuido.
διαιτάομαι.τ διαιτῶμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.Viuo.vitaz transigo.
διακαθαρίζω.μ.σω.π.κα.Mun=
do.as.purgo.
διακατελέγχω.μ.ξω.π.χα.Re
uinco.reprehendo.redarguo.
διακατηλεγχόμην.Reuincebaz.
inuehebar.reprehendebam.
διακατήλεγχον.Reuincebam.
Reprehendebam.ant.reuinxi.rep
hendi.runt.
διακενῆς.Jnuanum.frustra.
διακονέω.τ διακονῶ.μ.σω.π.
κα.ministro.as.
διακονία.ας.ἡ.Ministerium.
διακονιάω.τ διακονιῶ.μ.σω.π.
κα.Dispenso.operor.
διάκονος.ου.ὁ.Minister.i.
διακόσιος.α.ον.Ducenti.
διακούω.μ.σω.π.κα.Audio.
διακριβόομαι.τ διακριβοῦμαι
μ.σομαι.π.μαι.Diligens sum.
διακρίνομαι.μ.ουμαι.π.ιμαι.
Hesito.disputo.
διακρίνω.μ.νῶ.π.κα.Discerno.
diiudico.
διάκρισις.εως.ἡ.disceptatio.
διακυβερνάω.τ διακυβερνῶ.μ.
σω.π.κα.Guberno.
διακωλύω.μ.σω.π.κα.phibeo.
διαλαλέω.τ διαλαλῶ.μ.σω.
π.κα.Colloquor.diuulgo.
διαλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.
Disputo. [cesso.
διαλείπω.μ.ψω.π.φα.desino.
διάλεκτος.ου.ἡ.Jdioma.Ligua.

sermo proprius cuiusq; nationis.
Διαλλαγή.ῆς.ἡ.reconciliatio.
Διαλλάττω.μ.ξω.π.χα.reconcilio.commuto.variego.
Διαλογίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.cogito.
Διαλογισμός.οῦ.ὁ.cogitatio.
Διαλοιδόρησις.εως.ἡ.conuitium.
Διαλύω.μ.σω.π.κα.dissoluo.diffundo. [sanio.
Διαμαίνομαι.μ.οῦμαι.π.μα.In
Διαμαρτύρομαι.μ.οῦμαι.π.μαι.Testor.testes facio.
Διαμασάομαι.ͷ διαμασῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.manduco.Intemperate mando.deuoro.
Διαμάχομαι.μ.έσομαι.π.μαι.Pugno.as.
Διαμεμάχημαι.Pugnaui.
Διαμεμενηκώς.οτος.ὁ.Postquā mansit.postquam perseuerauit.
Διαμεμερισμένος.η.ον.diuisus.a.um. [perseuero.remaneo.
Διαμένω.μ.νῶ.π.κα.Permaneo.
Διαμερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.
Διαμερισμός.οῦ.ὁ.separatio.diuisio
Διαμέσου.Per medium.[blico.as
Διανέμω.μ.μῶ.π.κα.diuulgo.pu
Διανεύω.μ.σω.π.κα.Innuo.signis loquor. [cogito.meditor.
Διανοέω.ͷ διανοῶ.μ.σω.π.κα.
Διανόημα.ατος.τό.cogitatio.
Διάνοια.ας.ἡ.sapiētia.mēs.itellect⁹.
Διανοίγω.μ.ξω.π.χα.Aperio.
Διανυκτερεύω.μ.σω.π.κα.pernocto.noctem traduco ͷ consumo.
Διανύω.μ.σω.π.κα.expedio.fa= [cio.conficio.
Διαπαντός.Semper.
Διαπαρατριβή.ῆς.ἡ.conflictatio.
Διαπεράω.ͷ διαπερῶ.μ.σω.π.κα.Transeo.transfreto.
Διαπλέω.μ.σω.π.κα.pernauigo nauigando relinquo.
Διαπονέομαι.ͷ διαπονοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Doleo.
Διαπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Transeo.
Διαπορέω.ͷ διαπορῶ.μ.ησω.π.κα.Desito.dubito.
Διαπραγματεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Negocior.mercaturā exerceo
Διαπρίω.μ.σω.π.κα.disseco.scido
Διαπτάς.αντος.ὁ.postquam trāsuolauit. [Articulo.as.
Διαρθόω.ͷ διαρθῶ.μ.σω.π.κα.

Διαρθρόομαι.ͷ διαρθροῦμαι.μ.ωσομαι.π.ωμαι.confirmor in membris.
Διαρθρόω.ͷ διαρθρῶ.μ.σω.π.κα.per membra cōpono.[scerpo.
Διαρπάζω.μ.ξω.π.χα.diripio.di
Διαρραγήσομαι.disrūpar.dissipabor. [disrumpo.
Διαρρηγνύω.ξω.π.χα.Scindo.
Διαρρήσσω.μ.ξω.π.χα.Rūpo.
Διασαφέω.ͷ διασαφῶ.μ.σω.π.κα.Narro.reffero.renūcio.mãifesto.
Διασείω.μ.σω.π.κα.Concutio.
Διασκεδαννύω.μ.σω.π.κα.dissoluo.
Διασκιρτάω.ͷ διασκιρτῶ.μ.σω.π.κα.Exulto.exilio pre letitia.
Διασκορπίζω.μ.σω.π.κα.Spargo.dispergo.
Διασπάω.ͷ διασπῶ.μ.σω.π.κα.disrumpo ͷ discerpo.
Διασπαρείς.έντος.ὁ.disseminat⁹ dispersus.a.um. [dispergo.
Διασπείρω.μ.ρῶ.π.κα.dissemio.
Διασπορά.ᾶς.ἡ.dispersio.dissemination.
Διαστάς.άντος.ὁ.postquā distauit
Διαστέλλομαι.μ.οῦμαι.π.μαι.precipio. [distinguo.
Διαστέλλω.μ.λῶ.π.κα.diuido.
Διάστημα.ατος.τό.distātia.spaciū
Διαστήσας.αντος.ὁ.Postq̄ fecit distare.separauit.
Διαστολή.ῆς.ἡ.distinctio. [guro
Διαστράπτω.μ.ψω.π.φα.Ful
Διαστρέφομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.peruertor. [inuerto.
Διαστρέφω.μ.ψω.π.φα.peruerto
Διασχίζω.μ.σω.π.κα.Scindo.
Διασώζω.μ.σω.π.κα.saluo libero as. [preceptum.
Διαταγή.ῆς.ἡ.ordinatio.cōstitutio
Διάταγμα.τος.τό.pceptū.cōstitutio
Διαταράττω.μ.ξω.π.χα.Turbo.tumultum facio.
Διατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Ordino.constituo.dispono. [beo.
Διατάσσω.μ.ξω.π.χα.pcipio.iu
Διατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.dispono.ordino. [di no.cōstituo.
Διατάττω.μ.ξω.π.χα.precipio or
Διατάχους.cito.velociter.
Διατείνω.μ.νῶ.π.κα.assequor.attingo. [κα.perseuero.perficio.
Διατελέω.ͷ διατελῶ.μ.σω.π.

Διατεταγμένος.η.ον.preceptus.ordinatus.a.um.
Διατετάχθαι.precepisse.iussisse.
Διατηρέω.ͷ διατηρῶ.μ.σω.π.κα.conseruo.retineo.
Διατί.Quare.cur.
Διατίθημι.μ.ήσω.π.ηκα.dispono.
Διατοῦτο.propter hoc.ideo.
Διατρέχω.μ.οῦμαι.π.ηκα.discurro.percurro. [Maneo.
Διατρίβω.μ.ψω.π.φα.cōmoror.
Διατροφή.ῆς.ἡ.Alimentum.
Διαυγάζω.μ.σω.π.κα.Elucesco.
Διαυγής.έος.ὁ.ἡ.pellucidus.a.um.
Διαφαίνομαι.μ.οῦμαι.π.μμαι.Appareo.
Διαφέρω.μ.οίσω.π.οχα.Differo.Excello.supero.transfero.dissemino.per diuersas ptes fero.[gio
Διαφεύγω.μ.ξομαι.π.γα.Fu
Διαφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.
Διαφθείρω.μ.ρῶ.π.κα.corrūpo.
Διαφθορά.ᾶς.ἡ.corruptio.
Διαφορά.ᾶς.ἡ.differentia.
Διάφορος.α.ον.diuers⁹.differēs.
Διαφορώτερος.α.ον.differentior Magis diuersus.a.um.
Διαφύγω.Fugiam.fugerem.
Διαφυλάττω.μ.ξω.π.χα.seruo.custodio.
Διαχειρέομαι.ͷ διαχειροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.Occido.iterficio.
Διαχειρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Occido.interficio.
Διαχέω.μ.εύσω.π.κα.diffundo.
Διαχωρίζω.μ.σω.π.κα.scido.separo. [surro.murmuro.
Διαψιθυρίζω.μ.σω.π.κα.Su=
Δίγλωσσος.η.ον.Bilinguis.duplici lingua. [docere alios.
Διδακτικός.ή.όν.doctor.qui amat
Διδακτός.ή.όν.doct⁹.a.ū.docibil'e.
Διδασκαλία.ας.ἡ.doctrina.
Διδάσκαλος.ου.ὁ.Magister.
Διδάσκω.μ.ξω.π.χα.doceo.
Διδαχή.ῆς.ἡ.doctrina.
Δίδομαι.dare.
Διδόω.ͷ διδῶ.μ.σω.π.κα.do.as.
Δίδραχμα.τος.τό.didrachma.genus pecunie.
Δίδυμος.η.ον.Geminus.a.um.
Δίδωμι.μ.σω.π.κα.do.
Διέβην.Transiui.
Διεβίβασα.pertransire feci.
Διεβλήθην.diffamat⁹ accusat⁹ sū.

Διεγείρω.μ.ρῶ.π.κα.Excito.as.
Διεγνώρισα.cognoui.
Διεγόγγυζον.murmurabã.ant.
Διεγρηγορησάμην.Uigilaui.
Διεδιδόμην.Diuidebar.diſtribue ⌊bar.
Διέδωκα.diuiſi.diſtribui.
Διέζωσα.precinxi.
Διεζωσάμην.precixi me.ꝓcictus ſũ.
Διεζωσμένος.η.ον.precinctus.a.ũ.
Διεθέμην.diſpoſui.
Διεθρύβην.Sectus in minutas partes ſum.confractus ſum.
Διεῖλον.diuiſi.erunt. ⌈tus ſuʒ.
Διεκρίθην.heſitaui.diſcretꝰ diudica
Διεκρινόμην.Heſitabam.dijudicabam.diſcernebam.ar.
Διέκρινον.Dijudicaui.erunt.bã.ant
Διεκώλυον.prohibebã.vetabã.ant
Διελαλούμην.diuulgabar.colloquebar.
Διελάλουν.colloquebar.antur.
Διελεγόμην.diſputabã.diſſerebaʒ.
Διελέγχω.μ.ξω.π.χα.redarguo.reprehendo.corrigo.
Διελεύσομαι.Ambulabo.pertranſibo.Ueniam.
Διελέχθην.diſputaui.
Διεληλυθώς.οτος.ὁ.poſtꝙ peruenit.⁊ penetrauit.
Διελθεῖν.Intrauiſſe.tranſiſſe.veniſſe.perambulaſſe.
Διέλθω.trãſeã.ꝑambulẽ.Ueniam.
Διελθών.οντος.ὁ Poſtꝙ tranſiuit ꝑambulauit.
Διέλιπον.deſij.ceſſaui.rũt.
Διελογιζόμην.Cogitabam.
Διελύθην.diſſolutus.diſperſus ſuʒ.
Διεμαρτυράμην.Teſtificatus.teſtatus ſum.
Διεμαρτυρόμην.Teſtificatus.teſtatus ſum.
Διεμαχόμην.pugnabam.
Διέμεινα.permanſi.perſeueraui.
Διέμενον.permanebã.ꝑſeuerabã.ant
Διεμέριζον.Diuidebam.ant.
Διεμερισάμην.diuiſi.diuiſus ſum.
Διεμερίσθην.diuiſus fui.
Διενέγκω.Excellam.ſuperem.tranſferam.transferrem.ro.
Διενεχθῆναι.Superatum.tranſlatum.dilatum eſſe.
Διενθυμέομαι.⁊ Διενθυμοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Cogito.
Διενοήθην.Cogitaui.
Διεξάγαγε.Perfice.

Διεξάγω.μ.ξω.π.χα.Perficio.
Διεξελθών.οντος.ὁ.Poſtquã proceſſit.egreſſus eſt.
Διεξέρχομαι.μ.σομαι.π.ληλυθα.procedo.egredior. ⌈ſus.
Διέξοδος.ου.ἡ.exitꝰ.trãſitꝰ.decur
Διεπέρασα.Tranſfretaui.tranſiui.
Διεπορευόμην.Ibaʒ.iter faciebã.
Διεπραγματευσάμην.Negociatus ſum.mercaturam feci.
Διεπριόμην.diſſecabar.ſcindebar.
Διέπω.diſpono.guberno.
Διερευνάω.⁊ Διερευνῶ.μ.σω.π.κα.Scrutor.
Διερμηνευτής.ου.ὁ.Interpres.
Διερμηνεύω.μ.σω.π.κα.iterꝑtor.
Διερρηγνύμην.ſcidebar.rũpebar.
Διέρρηξα.Scidi.rupi.
Διέρχομαι.μ.ευσομαι.π.ηλυθα.Ambulo.trãſeo.venio.ꝑtrãſeo.
Διεσάφησα.Narraui.
Διεσκίρτησα.exultaui.exilij ꝑletitia
Διεσκόρπισα.Sparſi.diſperſi.
Διεσκορπίσθην.diſperſus ſum.
Διεσκορπισμένος.η.ον.diſperſus a.um.
Διεσπάρην.diſſeminatꝰ ſũ.⁊ diſꝑſuʒ
Διεσπᾶσθαι.diſruptum fuiſſe.
Διέστειλα.diſtinxi.
Διεστειλάμην.Precepi.iuſſi.
Διεστελλόμην.precipiebã.iubebã.
Διέστην.diſceſſi.diſtaui.
Διέστησα.diſtaui.diſtare feci.
Διεστραμμένος.η.ον.ꝑuerſꝰ.a.uʒ.
Διεστραμμένως.ꝑuerſe.iuerſe.ad ⌊uerb.
Διέσχισα.Scidi.
Διεσωζόμην.Saluabar.
Διεσώθην.Saluatus ſum.
Διέταξα.Juſſi.ordinaui.
Διεταξάμην.Juſſi.ordiaui.diſpoſui.
Διεταράχθην.turbatus ſum.
Διετηρήθην.Seruatus ſum.
Διετήρουν.Seruabam.ant.
Διετής.εος.ὁ.ἡ.Res duorũ annorũ.
Διετία.ας.ἡ.Biẽnium.duo anni.
Διέτριβον.Commorabar.antur.
Διέτριψα.Commoratus ſum.
Διεφαινόμην.Apparebam.
Διεφερόμην.diſſeminabar.ferebar per varias partes.
Διεφήμισα.diffamaui.diuulgaui.
Διεφημίσθην.diffamatꝰ diuulgatus ſum.
Διεφθάρην.Corruptus ſum.perij.
Διεφθαρμένος.η.ον.corruptꝰ.a.ũ

Διεφθάρμην.corruptꝰ fuerã.ꝑierã.
Διέφθειρα.corrupi.
Διεφθειρόμην.corrũpebar.occidebar.
Διεφύλαξα.cuſtodiui. ⌊bar.
Διεφύλασσον.Seruabam.ant.
Διεχειρησάμην.Interfeci.
Διεχώρισα.diuiſi.ſeparaui.
Διεχωρίσθην.diuiſus ſciſſus ſum.
Διήγαγον.Trãſuexi.runt.
Διήγειρα.Excitaui. ⌈gebam.
Διηγειρόμην.Excitatus eram.ſur
Διηγέομαι.⁊ Διηγοῦμαι.μ.ησομαι.π.ημαι.Narro.refero.
Διήγησις.εως.ἡ.Narratio.hiſtoria
Διηκόνησα.Miniſtraui.
Διηκόνουν.Miniſtrabam.ant.
Διηκριβωσάμην.diligens fui.
Διήκω.μ.ξω.π.χα.ꝑuado.ꝑuenio.
Διῆλθον.pertranſij.pertranſierunt.
Διηλλαγμένος.η.ον.Commutatus.variegatus.varius.a.um.
Διηνεκής.εος.ὁ.ἡ.cõtinuꝰ ꝑpetuꝰ.a ⌊um.
Διήνοιγον.Aperui.erunt.
Διήνοιξα.Aperui.
Διηνοίχθην.Apertus ſum.
Διηπόρουν.Heſitabam.ant.
Διηρθρώθην.Per membra compoſitus ſum.formatus ſum.
Διηρμήνευον.Interpretabar.ãtur.
Διηρχόμην.Perambulabaʒ.
Διθάλλασσος.η.ον.Bimaris.bimarinꝰ.a.ũ.circũdatꝰ duplici mari.
Διικνέομαι.⁊ Διικνοῦμαι.μ.ιξομαι.π.ιγμαι.pertingo.penetro.
Διίπταμαι.μ.σομαι.π.μαι.Tranſuolo.
Διίστημι.μ.ησω.π.ηκα.diſto.diſtare facio.diuido.
Διισχυρίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι.Affirmo.
Δικαιοκρισία.ας.ἡ.Juſtũ iudiciũ.
Δίκαιος.α.ον.Juſtus.a.um.
Δικαιοσύνη.ης.ἡ.Juſtitia.
Δικαιόω.⁊ Δικαιῶ.μ.ωσω.π.ωκα.Juſtifico.
Δικαίωμα.ατος.τό.Juſtificatio.
Δικαίως.Juſte.
Δικαίωσις.εως.ἡ.Juſtificatio.
Δικαστής.ου.ὁ.Judex.
Δίκη.ης.ἡ.Ultio.ſuppliciũ.pena.
Δίκην.Adinſtar.
Δίκτυον.ου.το.Rete.
Δίλογος.η.ον.Bilinguis.homo duplici ſermone.
Διό.Quamobrem.propter quod.

διοδεύω.μ.σω.π.κα. Iter facio. perambulo.
δίοδος.ου.ἡ.Transitus.
διοικέω.⁊ διοικῶ.μ.σω.π.κα. Dispono.guberno.
διόλλυμι.μ.σω.π.κα. peo.pdo.
διόλου.per totum.
διοπετές.εος.τό.statua e celo lapsa
διόρθωσις.εως.ἡ.Correctio.
διορθωτής.ου.ὁ.director.emēdator.
διορύσσω.μ.ξω.π.χα.Effodio.
διορύττω.μ.ξω.π.χα.Effodio.
διός.Iouis.
διόσκουροι.ων.οἱ.castor ⁊ pollux
διότι.Quia.
διπλάσιος.α.ον.Duplus.a.um.
δίπλοος.ου.ὁ.Duplex.
διπλότερος.α.ον.Induplo plus
διπλόω.⁊ διπλῶ.μ.σω.π.κα. Duplico.as.
δίς.Bis.
δισσός.η.ον.Duplex.
δισσῶς.Bifariam.dupliciter.
διστάζω.μ.ξω.π.χα.Dubito.
δίστομος.η.ον.ex vtraqꝫ pte scidēs
δισχίλιος.α.ον.Duo mille.
διυλίζω.μ.σω.π.κα.Excolo.as.
δίφρος.ου.ὁ.Sella.
δίχα.Absqꝫ.
διχάζω.μ.σω.π.κα.sepo.diuido.
διχομηνία.ας.ἡ.semiplena luna.
διχοστασία.ας.ἡ.seditio.discordia
διχοτομέω.⁊ διχοτομῶ.μ.σω.π.κα.Diuido.
διψάω.⁊ διψῶ.μ.ησω.π.ηκα.Sitio.
δίψη.ης.ἡ.Sitis.
δίψος.εος.τό.Sitis.
δίψυχος.η.ον.Duplex animo.
διωγμός.ου.ὁ.Persecutio.
διώδευον.Iter faciebam.ant.
διώδευσα.Ambulaui.perābulaui.
διωδεύθην.Trāsuolaui.pertrāsiui.
διώκτης.ου.ὁ.persecutor.
διώκω.μ.ξω.π.χα.Persequor.sequor.sector.
διώλεσα.perdidi.perij.
διωλλύμην.peribam.
διωρθώθην.Directus sum.
διώρυξ.ος.ἡ.Fossa.fossio.
δόγμα.ατος.τό.Edictum.statutū. placitum.lex.sanctio.
δογματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι dogmata facio.statuta ⁊ leges cōdo
δοθείς.εντος.ὁ.Datus.
δοθῆναι.datum fuisse.
δοθήσομαι.dabor.
δοθῶ.Tradar.der.
δοκέω.⁊ δοκῶ.μ.ξω.π.γμαι. videor.existimo.puto.
δοκιμάζω.μ.σω.π.κα.pbo.expior
δοκιμασία.ας.ἡ.probatio.
δοκιμή.ης.ἡ.probatio.experimētū.
δοκίμιον.ου.τό.pbatio.expimētū
δόκιμος.η.ον.probatus.a.um.
δοκός.ου.ἡ.Trabes.
δόλιος.α.ον.subdol⁹.dolosus.a.ū
δολιότης.ητος.ἡ.Dolositas
δολιόω.⁊ δολιῶ.μ.σω.π.κα.dolose ago.
δόλος.ου.ὁ.Fraus.dolus.
δολόω.⁊ δολῶ.μ.σω.π.κα. Adultero.as.corrūpo.vitio aliquid.
δόμα τος.το.datum.donum.
δόντες.οντων.οἱ.postqꝫ dederunt
δόξα.ης.ἡ.Gloria.
δοξάζω.μ.σω.π.κα.glorifico.
δόξω.Videar.putem.existimem.
δόρας.ατος.το.Lignum.
δορκάς.αδος.ἡ.Dorcas animal.
δόρυ.ος.το.Lancea.
δός.Dederis.dato.
δόσις.εως.ἡ.datio.donum.
δότε.dederitis.datote.
δότης.ου.ὁ.dator.qui aliquid dat
δότω.dederit.dato.
δοῦλα.ων.τα.gn̄e neutro serua.
δουλαγωγέω.⁊ δουλαγωγῶ.μ.σω.π.κα. In seruitutem redigo.
δουλεία.ας.ἡ.Seruitus.
δουλεύω.μ.σω.π.κα.Seruio.is.
δούλη.ης.ἡ.Serua.
δοῦλος.ου.ὁ.Seruus.
δουλόω.⁊ δουλῶ.μ.σω.π.κα Seruituti subijcio.
δοῦναι.dedisse.
δούς.οντος.ὁ.postquam dedit.
δοχεῖον.ου.το.receptaculum.
δοχή.ης.ἡ.acceptio.cōuiuiū.prādiū
δράκων.οντος.ὁ.draco.
δραμών.οντος.ὁ.postqꝫ cucurrit.
δράσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Comprehendo.
δράττομαι.μ.σομαι.π.γμαι. Apprehendo.comprehendo.
δράω.⁊ δρῶ.μ.σω.π.κα.facio.
δρέπανον.ου.το.Falx.
δρόμος.ου.ὁ.Cursus.
δρόσος.ου.ὁ.Ros.
δύμι.μ.υσω.π.κα.occido.mergor.
δύναμαι.μ.σομαι.π.μαι.possū.
δύναμις.εως.ἡ.Potentia.virtus.
δυνάστεια.ας.ἡ.potentia.
δυναστεύω.μ.σω.π.κα.subijcio. opprimo.
δυνάστης.ου.ὁ.Potens.
δυνατός.η.ον.potens.possibilis.
δυνατῶς.potenter.
δυνατώτερος.α.ον.potentior.
δυνήσομαι.potero.
δύο.duo.due.duo.
δυσάλυκτος.η.ον.Ineuitabilis inefugibilis.e.
δυσβάστακτος.η.ον.Importabilis.difficilis portatu.
δυσδιήγητος.η.ον.ienarrabil'.e.
δυσγένεια.ας.ἡ.Ignobilitas.
δυσεντερία.ας.ἡ.dysenteria.morbus intestinorum.
δυσερμήνευτος.η.ον.Ininterpretabilis.e.difficilis interpretatu.
δυσί.duobus.
δύσκολος.η.ον.difficilis.durus.a um.grauis.e.
δυσκόλως.difficulter.grauiter.
δυσμή.ης.ἡ.Occidens.
δυσνόητος.η.ον.difficilis itellectu
δυσφημία.ας.ἡ.Infamia.
δύσχρηστος.η.ον.Inutilis.e.
δύω.μ.σω.π.κα.occido.mergor.
δῶ.dem.largiar.
δώδεκα.duodecim.
δωδέκατος.η.ον.duodecim⁹.a.ū.
δωδεκάφυλλον.ου.τό.duodecīꝫ tribus.
δώην.dem.
δῶμα.ατος.τό.domus.tectus.
δωρέα.ας.ἡ.donum.
δωρεάν.gratis.
δωρέομαι.⁊ δωροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι.dono.largior.
δώρημα.ατος.το.donum.munus
δῶρον.ου.τό.donum.munus.
δωροκοπέω.⁊ δωροκοπῶ.μ.σω.π.κα.diminuo donum.
δῶσω.dabo.
ἔα.Sine.permitte.
ἐάν.Si.cum.
ἑαυτῆς.sui ipsius.femi.generis.
ἑαυτοῖς.sibi ipsis.vobisipsis.m.g.
ἑαυτούς.seipsos.vosipsos.
ἐάω ⁊ ἐῶ.μ.ασω.π.κα.sino.pmitto.
ἐβάθυνον.Profundaui.profundabam.ant.erunt.
ἔβαλλον.Cedebam.ant.proijciebam.ant.

ἔβαλον. Misi.proieci.erunt.
ἐβαπτιζόμην.baptizabar.
ἐβάπτιζον.baptizabam.ant.
ἐβάϖτισα. baptizaui.
ἐβαπτισάμην.baptizaui.baptizat⁹
ἐβαϖτίστην.baptizatus sū. [sum.
ἐβαρήθην.Grauatus sum.
ἐβασανιζόμην.cruciabar.torq̄bar.
ἐβασάνιζον.cruciabam.ant.
ἐβασάνισα.cruciaui.
ἐβασανίσθην. tortus.cruciatus fui.
ἐβασίλευσα.Regnaui.
ἐβάσκηνα.Fascinaui.
ἐβασταζόμην.ferebar.baiulabar.
ἐβάστασα.portaui.baiulaui.
ἐβδελυγμένος. η.ον. Abominatus.execratus.a.um.
ἐβδελυξάμην. abominatus sum.
ἑβδομήκοντα.Septuaginta.
ἑβδομηκονταέξ.Septuaginta sex.
ἑβδομηκονταϖέντε. septuaginta quinq3.
ἑβδομηκοντάκις. septuagies.
ἕβδομος.η.ον.septimus. a. um.
ἐβεβαιώθην.confirmatus sum.
ἐβεβήλωσα.Violaui.
ἐβεβλήμην.Jacuerā.piect⁹ fueram.
ἐβιάσθην.grauatus sū.oneratus fui.
ἐβλάστησα.germinaui. pullulaui.
ἐβλασφήμησα.blassemaui. [creui.
ἐβλασφήμουν.blassemabā.ant.
ἔβλεπον.vidi.erunt.videbam.ant.
ἐβλήθην.proiectus fui.
ἐβοήθησα.Auxiliatus sum.
ἐβόησα.exclamaui.
ἐβουλευόμην. consultabam .cogitabam.deliberabam.
ἐβουλευσάμην.cogitaui.deliberaui.consultaui.
ἐβουλήθην.Volui.
ἐβουλόμην.Volebam.
ἐβόων.clamabam.ant.
ἑβραΐς.δοσ.ἡ. Jdioma hebraicum
ἑβραϊστί.Hebraice.
ἔβρεξα.rigaui.plui.
ἐβρόντησα.intonui.tonitru feci.
ἔβρυχον.stridebā dētib⁹.rugiebā.āt
ἐγάμησα.duxi vxorem.
ἐγάμουν.Ducebā vxorē.ant. [a.ū.
ἐγγεγραμμένος.η.ον.Jnscript⁹.
ἐγγίζω.μ.σω.π.κα.appropiquo.as
ἐγγράφω.μ.ψω.π.φα.Jnscribo.
ἐγγυάω.ϛ ἐγγυῶ.μ.σω. ϖ.κα. Spondeo.fideiubeo.
ἐγγύζω.μ.σω.π.κα.Appropiquo

ἐγγύη.ης.ἡ.fideiussio.sponsio.
ἔγγυος.α.ον.pregnās.grauida:spō
ἐγγύσ.prope. [sor.
ἐγγύτερον.propius.magis prope.
ἐγεγόνειν.factus fueram.
ἐγείρω.μ.ρῶ.π.κα.excito.suscito.
ἐγέμισα.Jmpleui.
ἐγεμίσθην.Jmpletus sum.
ἐγενήθην.factus sum.
ἐγεννήθην.generatus. natus sum.
ἐγέννησα.genui.generaui.
ἐγενόμην.factus sum.
ἐγερθείς.εντος.ὁ.excitat⁹.experrectus.
ἔγερσις.εως.ἡ.resurrectio.
ἐγευσάμην.Gustaui.
ἐγήγερμαι.excitatus fui.surrexi.
ἐγηγερμένος.η.ον.Excitatus.resuscitatus.a.um.
ἔγημα.Duxi vxorem.
ἐγινόμην.fiebam.eram.
ἐγίνωσκον.cognoscebam.ant.
ἐγκάθετος.η.ον.Jnsidians.
ἐγκαθίζω.μ. σω.ϖ.κα. Jnsideo.
ἐγκαίνια.ων.τά.encenia.festū iudeorum. [nouo.
ἐγκαινίζω.μ.σω.π.κα. Jnnouo.re
ἐγκαλέω.ϛ ἐγκαλῶ.μ.σω.π.κα. Conqueror.accuso.
ἐγκαμίζομαι.μ.σομαι.π.ισμαι. ducor vxor. [iungo.
ἐγκαμίζω.μ.σω.π.κα.matrimōio
ἐγκαμίσκομαι.ducor vxor.
ἔγκατα.ων.τα.Jnteriora.
ἐγκαταλαμβάνω. μ. ηψομαι. π.ημμαι.Cōprehēdo.indeprehēdo.
ἐγκαταλείπω.μ.ψω.ϖ.φα. Relinquo.
ἐγκαταλίϖω. relinquaз deseram.
ἐγκατελείφθην. Relictus sum.
ἐγκατέλιπον.Reliqui.erunt.
ἐγκατοικέω.ϛ ἐγκατοικῶ.μ.σω π.κα.Jnhabito.
ἐγκεκαίνισμαι.renouat⁹ inouat⁹sū
ἐγκεντρίζω.μ.σω.ϖ.κα. Jnsero.
ἔγκιος.α.ον.pregnās.graiud⁹.a.ū
ἔγκλημα.ατος.το.crimē.accusatio
ἐγκομβόω.ϛ ἐγκομβῶ.μ.σω.π. κα.Jnsinuo.in sinū mitto.āplector.
ἐγκοπή.ης.ἡ.ipedimētū.offēdiculū.
ἐγκόπτω.μ.ψω.π.φα.Jmpedio obtundo.protraho.
ἐγκράτεια.ας.ἡ.continentia.
ἐγκρατής.εος.ὁ.ἡ.cōtinēs.cōpos.
ἐγκρατεύομαι.μ.σομαι.ϖ.ευμαι.Continens sum.

ἐγκρίνω.μ.νῶ.ϖ.κα.Jnsero. [to
ἐγκυλίω.μ.σω.π.κα.iuoluo.iuolu
ἐγλυκάνθην.dulcis factus fui.
ἔγλυψα.sculpsi.
ἔγνωκα cognoui.
ἐγνώκειν.cognoueram.
ἐγνωκώς.οτος.ὁ.postq̄ cognouit
ἔγνων.cognoui.
ἐγνώρισα.notum feci.
ἐγνώσθην.cognitus fui.
ἔγνωσμαι.notus fui.
ἐγόγγυζον.murmurabam.ant.
ἐγόγγυσα.murmuraui.
ἐγράφην.scriptuз sum.pictus sum.
ἔγραφον.scribebā.āt.scripsi. erunt.
ἔγραψα.Scripsi.
ἐγρηγόρησα.Vigilaui.
ἐγύρωσα.circuiui.
ἐγχρίω.μ.σω.π.κα. Jnungo.
ἐγώ.Ego.
ἐδάκρυσα.Jllachrymaui.
ἐδαφίζω. μ.σω.ϖ.κα. Desolo.diruo a fundamentis. solo equo.
ἔδαφος.εος.το.pauimentū.solum.
ἐδεδώκειν.Dederam.
ἐδεήθην.Rogaui.
ἐδέθην.Ligatus fui.
ἔδει.Oportebat.
ἐδειγμάτισα.exēplū feci. traduxi.
ἔδειξα.ostendi.demonstraui.
ἐδεξάμην.Accepi.
ἐδεόμην.supplicabā.orabam.
ἔδεσμα.ατος.το.Cibus.esca.
ἐδεσμούμην.Ligabar.
ἐδευτέρωσα.Jteraui.repetiui.
ἐδεχόμην.Accipiebam.
ἐδήλουν.significabā.dmōstrabā. āt
ἐδηλώθην.declaratus.ostēsus sum
ἐδήλωσα.declaraui.manifestaui.
ἐδημηγόρουν. Orationeз publice habebā.ant.
ἔδηρα.percussi.Excoriaui.
ἔδησα.Ligaui.
ἐδίδαξα.Docui.
ἐδίδασκον.docebam.ant.
ἐδιδάχθην.Edoctus sum.
ἐδίδουν.dabam.ant.
ἐδικαιώθην.Justificatus sum.
ἐδικαίωσα.Justificaui.
ἐδίστασα.Dubitaui.
ἐδίψησα.Sitiui.
ἐδίωκον..Persequebar.antur.
ἐδίωξα.persecutus sum.
ἐδόθην.Datus sum.
ἐδοκίμασα.probaui.

ἐδόκουν.eriſtimabã.ãt.videbar.ant
ἐδολίουν.Doloſe agebam.ant.
ἔδομαι.μ.σομαι.π.μαι.mãduco
ἔδοξα.Uiſus ſum mihi.putaui.
ἐδόξαζον.Glorificabam.ant.
ἐδόξασα.Glorificaui.
ἐδοξάσθην.glorificatus fui.
ἐδούλευσα.Seruiui.
ἐδουλούμην.Captiuabar.in ſeruitutem redigebar.
ἐδουλώθην.ſeruus factus ſum.
ἐδούλωσα.captiuaui.ſeruum feci.
ἑδραῖος.α.ον.Firmus.ſtabilis.
ἑδραίωμα.ατος.το.Firmamẽtũ
ἔδραμον.Cucurri.erunt.
ἔδυν.occidi.merſus ſum.
ἐδυνάμην.Poteram.
ἔδωκα.Dedi.
ἐδωρησάμην.donaui.
ἐζήλωσα.Emulatus ſũ.inuidi.imitatus ſum.zelaui.
ἐζημιώθην.Mulctatus ſum.detrimentũ accepi.
ἔζησα.Uixi.
ἐζῆτε.Uiuebatis.uiueretis.
ἐζήτησα.queſiui.
ἐζητησάμην.queſiui.q̃ſitus ſum.
ἐζητούμην.querebar.
ἐζήτουν.querebam.ant.
ἐζυμώθην.fermentatus ſum.
ἐζωγρημένος.η.ον.captus.a.um.
ἔζων.Uiuebam.ant.
ἐζώννυον.cingebam.ant.
ἐθαμβήθην.Miratus ſum.
ἐθαμβούμην.Stupebam.mirabar.
ἐθανατώθην.Mortificatus ſum.
ἐθαύμαζον.Mirabar.antur.
ἐθαύμασα.Miratus ſum.
ἐθαύμαστωσα.Admirari feci.
ἔθαψα.Sepeliui.
ἐθεάθην.Uiſus ſum.
ἐθεασάμην.Uidi.
ἐθελοθρησκεία,ας.ἡ.ſupſtitio.
ἐθελοκωφόω.τ ἐθελοκωφῶ.μ.σω.π.κα.Fingo me ſurdum eſſe.
ἐθέλω.μ.σω.π.κα.Uolo.
ἐθεμελιώθην.Fundatus fui.
ἐθεμελίωσα.Fundaui.
ἐθέμην.poſui.poſitus fui.
ἐθεραπεύθην.curat9.ſanatus.cultus ſum.
ἐθεραπευόμην.curabar.ſanabar.
ἐθεράπευσα.Curaui.colui.ſeruiui.Lenificaui.
ἐθερίσθην.Meſſus ſum.
ἐθερμαινόμην.calefiebam.
ἐθεωρήθην.Uiſus fui.
ἐθεώρησα.Uidi.
ἐθεώρουν.Uidebam.ant.
ἔθηκα.poſui.
ἐθήλασα.Suxi.
ἐθηριομάχησα.cũ beſtijs pugnaui
ἐθησαύρησα.Theſaurizaui.
ἐθίζω.μ.σω.π.κα.Conſueſco.Aſſuefacio actiue.
ἐθισμός.ου.ὁ.Conſuetudo.
ἐθνάρχης.ου.ὁ.princeps gentis.prepoſitus.
ἔθνησκον.Moriebar.antur.
ἐθνικός.η.ον.Ethnicus.gentilis.e.
ἐθνικῶς.Gentiliter.more gentilium.
ἔθνος.εος.το.Gens.
ἐθορύβουν.cõcitabã.turbabã.ant.
ἔθος.εος.τό.conſuetudo.mos.
ἔθρεψα.paui.alui.
ἐθρήνησα.Lamentatus ſum.
ἐθρήνουν.Lamentabar.antur.
ἐθρησκευόμην.colebar.adorabar.
ἐθρήσκευον.colebã.adorabam.ant.
ἐθυμώθην.Jratus ſum.
ἔθυον.Jmmolabam.ant.
ἔθυσα.Jmmolaui.ſacrificaui.
ἐθυσίαζον.Sacrificabam.ant.
ἔθω.μ.σω.π.ωθα.Conſueſco.
εἰ.Si.
εἶ.Es.ſecunda perſona a ſum.
εἴασα.Siui.permiſi.
εἴγε.Si tamen.
εἰδεμή.Alioquin.
εἰδεμήγε.Alioquin.
εἰδέχθεια.ας.ἡ.deformitas.turpitudo.
εἰδέω.τ εἰδῶ.μ.σω.π.κα.Uideo.ſcio.
εἴδησις.εως.ἡ.Scientia.cognitio.
εἶδος.εος.το.Species.pulchritudo forma.Uultus.
εἴδω.μ.σω.π.κα.Uideo.ſcio.
εἰδωλεῖον.ου.το.Domus idolis conſecrata.
εἰδωλόθυτος.η.ον.Quod idolis immolatur.
εἰδωλολατρεία.ας.ἡ.idolorum ſeruitus.
εἰδωλολάτρης.ου.ὁ.Jdolatra.Jdolorum cultor.
εἴδωλον.ου.τό.Jdolum.ſimulachrum.phantaſma.
εἰδώς.οτος.ὁ.Poſtq̃ ſciuit.
εἴην.Eſſem.
εἰθισμένος.η.ον.conſuetus.aſſuefactus.a.um.
εἰκάζω.μ.σω.π.κα.coniecto.as.
εἰκαί.Et ſi.quamuis.
εἰκῆ.Fruſtra.ſine cauſa.temere.
εἴκοσι.Uiginti.
εἰκοσιπέντε.vigintiquinq̨.
εἰκοσιτέσσαρες.ων.οἱ.viginti quattuor.
εἰκοσιτρεῖς.ων.Uiginti tres.
εἴκω.μ.ξω.π.χα.obedio.cedo.pareo
εἰκών.ονος.ὁ.imago.figura.efigies
εἴληφα.Accepi.
εἰληφώς.οτος.ὁ.Poſtquã accepit
εἰλικρινής.εος.ὁ.ἡ.ſincer9.pur9.a.ũ
εἰλικρινεία.ας.ἡ.Sinceritas.veritas.puritas.iafectata manifeſtatio
εἶλκον.Abduxi.traxi.ebã.ãt.
εἴλκυσα.Eduxi.extraxi.
εἰλόμην.Elegi.
εἰμή.Niſi.
εἰμήτι.Niſi.
εἰμί.μ.σομαι.π.μην.Sum.
εἵνεκεν.Eo quod.ob id quod.
εἶπα.Dixi.
εἰπέ.Dic.
εἰπεῖν.Dicere.dixiſſe.
εἶπον.Dixi.erunt.
εἶπον.Dic.
εἴπω.Dicam.dixero.
εἰπών.οντος.ὁ.poſtq̃ dixit.
εἰργαζόμην.operabar.faciebam.
εἰργασάμην.operatus ſum.feci.
εἰργασμένος.η.ον.Factus.a.um.
εἴρηκα.Dixi.
εἰρήκειν.Dixeram.
εἴρημαι.Dictus ſum.
εἰρημένος.η.ον.Dictus.a.um.
εἰρηνεύω.μ.σω.π.κα.pacem habeo.pacem agito.
εἰρήνη.ης.ἡ.pax.
εἰρηνικός.η.ον.Pacatus.a.um.pacificus.a.um.
εἰρηνοποιέω.τ εἰρηνοποιῶ.μ.σω.π.κα.pacifico.pacem ago.
εἰρηνοποιός.ου ὁ.pacificator.pacificus.
εἱρκτή.ης.ἡ.carcer.
εἴρω.μ.ρω.π.κα.dico.necto.
εἰς.Jn.prepoſitio ad locum.
εἷς.ενος.ὁ.Unus.
εἰσάγαγε.introduc.introduxeris.
εἰσαγαγεῖν.inducere.introduxiſſe.
εἰσαγάγω.Jnducam.introducam
εἰσαγορέω.τ εἰσαγορῶ.μ.σω.π.κα.Jnuoco.
εἰσάγω.μ.ξω.π.χα.iduco.itroduco.

εἰσακούω.μ.σω.ϖ.κα.Exaudio.
εἰσδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.re
cipio [currit.
εἰσδραμώμ.ορτος.ὁ.postq̄ intro
εἴσειμι.intro.ingredior.
εἰσελεύσομαι.intrabo.
εἰσελήλυθα.intraui.
εἴσελθε.intra.ingredere.
εἰσελθεῖμ. intrauisse.
εἰσέλθω.ingrediar.intrem.
εἰσελθώμ.ορτος.ὁ.postq̄ igress⁹ ē
εἰσέμεγκαι.infer.immite.
εἰσεμεγκεῖμ.introduxisse.immisisse.
εἰσεμέγκω.inducam.inferam.
εἰσεπήδησα.Exilij.
εἰσεϖορευόμημ.Introibam.
εἰσέρχομαι.μ.εύσομαι.π.ηλυ
θα.intro.ingredior.
εἰσήγαγομ.induxi.introduxi.erūt.
εἰσηγορῆσθαι.inuocatum fuisse.
εἰσήειμ.intraui.intraueram.
εἰσηκούσθημ.exauditus fui.
εἰσῆλθομ.intraui.erunt.
εἰσήμεγκα.intuli introduxi.
εἰσί.Sunt.
εἰσίασιμ.introeunt.ingrediuntur.
εἰσιέμαι.ingredi.intrare.
εἰσκαθείς.singuli.singulatim.
εἰσκαλέομαι.τ εἰσκαλοῦμαι.μ
σομαι.ϖ.μαι. Uoco.inuoco.
εἴσοδος.ου.ἡ. introitus.ingressus.
εἰσϖηδάω.τ εἰσϖηδῶ.μ.ησω.
π.κα.insilio.exilio
εἰσϖορεύομαι.μ.εύσομαι.ϖ.
ευμαι. Introeo.ingredior.
εἰστήκειμ.Steteram.
εἰστοπαμτελές.omnino. [curro.
εἰστρέχω.μ.οῦμαι.π.ηκα.itro=
εἰστροϖή.ης.ἡ. Aggressio.
εἰσφέρω.μ.οισω.π.χα.Intro=
εἶτα.postea. [mitto.induco.
εἴτε.Siue.
εἶχομ.habui.habuerūt.habebā.ant.
εἴωθα.consueui.
εἰώθειμ.consueueram.
εἰωθώς.οτος.ὁ. postq̄ assueuit.
εἴωμ.sinebam permittebam.ant.
ἐκ.ex prepositio.
ἐκαθάρισα.Mundaui.purgaui.
ἐκαθαρίσθημ.mundatus fui.
ἐκαθεζόμημ.Sedebam. [erunt.
ἐκάθευδομ.dormiebā.āt.dormiui.
ἐκαθήμημ.Sedebam.
ἐκάθισα.sedi.sedere feci.
ἐκαιόμημ.ardebam.comburebar.

ἐκάκωσα.male tractaui.ad malū in
ἐκάλεσα.vocaui. [citaui.
ἐκάλουμ.Uocabam.ant.
ἐκάλυψα.cooperui.
ἐκάμμυσα.clausi oculos.
ἐκάμυσα.clausi.compressi oculos.
ἔκαμψα.curuaui.flexi.
ἐκαρτέρησα.sustinui.
ἕκαστος.η.ομ.vnusquisq̄3.
ἑκάστοτε.frequenter.
ἑκατόμ.Centum.
ἑκατομταέτης.ου.ὁ. Centenari
us.homo centum annorum.
ἑκατομταπλάσιομ.ου.το. centu
plum. [dux cētū hoīum.centurio.
ἑκατομτάρχης.ου.ὁ.pnceps vel
ἑκατόμταρχος.ου.ὁ. Centurio.
ἐκαυματίσθημ.estuaui.cōbustus.to
stus sum.
ἐκβαίμω.μ.ησομαι.π.κα.Euado
egredior.contingo.
ἐκβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Eijcio.edu
co.profero.immito.
ἔκβασις.εως.ἡ.egressus.exit⁹.finis
ἐκβεβλήκειμ.eieceram.expuleram.
ἐκβιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
diligenter facio.elaboro.
ἐκβληθείς.εμτος.ὁ.eiectus.
ἐκβληθήσομαι.eijciar.
ἐκβολή.ης.ἡ.iactus.emissio.eiectio
ἐκγαμίζω.μ.σω.π.κα. Nuptui
trado.
ἐκγελάω.τ.ἐκγελῶ.μ.σω.ϖ.κα
Irrideo.
ἔκγομομ.ου.το.nepos.posterus.
ἔκγομος.η.ομ.nepos.neptis.poste
rus.a.um.
ἐκδαϖαμάω.τ ἐκδαϖαμῶ.μ.η=
σω.ϖ.κα.supinsumo.supimpēdo.
ἐκδειματόω.τ ἐκδειματῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Terreo.
ἐκδέχομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.
Suscipio.expecto.
ἔκδηλος.η.ομ. manifestus.a.um.
ἐκδημέω.τ ἐκδημῶ.μ.σω.π.κα.
Absens a patria sum.peregrinor.
ἐκδιδάσκω.μ.ξω.π.χα.doceo.
ἐκδίδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Lo
co.as.colloco filiam marito. [cio.
ἐκδίδωμι.μ.σω.π.κα.verso.as.fa
ἐκδιηγέομαι.τ ἐκδιηγοῦμαι.μ
σομαι.π.μαι.enarro.expono.
ἐκδικέω.τ ἐκδικῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Uindico.ius facio.vlciscor.
ἐκδίκησις.εως.ἡ.Uindicta.

ἔκδικος.ου.ὁ.Uindex [infector.
ἐκδιώκω.μ.ξω.π.χα.persequor.
ἔκδοτος.η.ομ.traditus.a.um.
ἐκδοῦμαι.versauisse.fecisse.
ἐκδοχή.ης.ἡ.Expectatio.
ἐκδύω.μ.σω.π.κα.Exuo.
ἐκδῶ.tradam.dedam.
ἐκδώσομαι.Locabo.
ἐκεῖ.ibi.illic.illuc.
ἐκεῖθεμ.inde.illinc.
ἐκείμημ.positus fui.
ἐκείμης.illac.illa parte.
ἐκεῖμος.η.ομ.ille.a.ud.
ἐκεῖσε.illic.
ἐκέλευομ.iubebam.ant.
ἐκέλευσα.Iussi.
ἐκέμωσα.Exinaniui.Uilifeci.
ἐκέρασα.Miscui.
ἐκέρδησα.Lucrifeci.
ἐκεφαλαίωσα.Abbreuiaui.com
prehendi.summaui.
ἐκζητέω.τ ἐκζητῶ.μ.ησω.π.κα.
Exquiro.
ἐκήρυξα.predicaui.
ἐκήρυσσομ.Predicabam.ant.
ἐκηρύχθημ.Predicatus sum.
ἐκθαμβέω.τ ἐκθαμβῶ.μ.σω.ϖ.
κα.stupeo.admiror.
ἔκθαμβος.η.ομ.stupefactus.a.um.
ἐκθαυμάζω.μ.σω.π.κα. admiror
ἔκθεσις.εως.ἡ.Expositio.
ἔκθετος.η.ομ.Expositus.a. um.
ἐκθλίβω.μ.ψω.ϖ.φα.Opprimo
angustio.affligo,
ἐκιμδύμευομ.periclitabar.antur.
ἐκιμδύμευσα.periclitatus sum.
ἐκιμήθημ.Motus sum.
ἐκκαθαίρω.μ.ρῶ.π.κα.emundo.
purgo. [cendo.
ἐκκαίω.μ.αυσω.π.κα.Exuro.in=
ἐκκακέω.τ ἐκκακῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Deficio.lassor.
ἐκκαυθήσομαι.Ardebo.cōburar.
ἐκκαυθῶ.exurar.incendar.
ἐκκαύσω. Comburam.incendam.
ἐκκεμτέω.τ ἐκκεμτῶ.μ.σω.π.κα.
Pungo.compungo.
ἐκκέχυμαι.effusus sum.diffusus suz.
ἐκκιμέω.τ ἐκκιμῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Moueo.commoueo.conturbo.
ἐκκλάω.τ ἐκκλῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Frango.efringo.
ἐκκλείω.μ.σω.π.κα.excludo.
ἐκκλησία.ας.ἡ. Ecclesia.Contio.
congregatio.conuocatio.

ἔκκλητος.η.ον. appellat9.vocatus a.um. [declinare facio.
ἐκκλίνω.μ.νῶ. π. κα. Declino.et
ἐκκολυμβάω.τ ἐκκολυμβῶ.μ σω.π.κα.enato.as.
ἐκκομίζω.μ.σω.π.κα.educo.effero
ἐκκοπήσομαι.Excindar. erradicabor.euellar.
ἐκκόπτω.μ.ψω.π.φα.Abscindo. euello.
ἐκκρέμαμαι.Suspensus fui.
ἐκκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκκτίζω.μ.σω.π.κα. condo. creo.
ἐκκτίσθην.creatus sum.
ἔκλαιον.plorabam.ant.
ἐκλαλέω.τ ἐκλαλῶ. μ. ησω. π κα. Loquor.dico.
ἔκλαμπρος.α.ον. Coruscus. fulgidus.a.um.
ἐκλάμπω.μ.ψω.π.φα. Fulgeo. fulgere facio.
ἐκλανθάνομαι.μ.ησομαι.π.μαι obliuiscor.
ἔκλασα.fregi.
ἔκλαυσα.ploraui.fleui. [go.
ἐκλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. eli
ἐκλείπω.μ.ψω.π.φα.deficio.
ἔκλεισα.clausi.
ἐκλείσθην.clausus fui.
ἐκλεκτός.η.ον.electus.a.um.
ἐκλέλησμαι. oblitus sum.
ἔκλεψα.furatus sum.
ἐκλήθην.vocatus sum.
ἐκληρολότησα.tribui.dedi.
ἐκληρώθην.sorte vocatus sum.
ἐκλικμάω.τ ἐκλικμῶ. μ. σω.π. κα.contero.comminuo.diuido.
ἔκλινα.declinaui.verti in fugam.
ἐκλογή.ης.ἡ.electio.
ἐκλύομαι.μ.σομαι.π.μαι.deficio lassor. [stergo.
ἐκμάσσω.μ.ξω.π.χα.emundo ab
ἐκμάττω.μ.ξω.π.χα.abstergo.
ἐκμεμαχώς.οτος.ὁ. Postquam emūdauit.abstersit.
ἐκμυκτηρίζω.μ.σω.π.κα.derideo
ἐκνεύω.μ.ευσω.π.κα. declino.
ἐκνήφω.μ.ψω.π.φα.Sobrius sum euigilo.resipisco.excito.
ἐκοιμήθην.dormiui.
ἐκοινώνησα.cōicaui . participaui.
ἐκόλασα.puniui.
ἐκολάσθην.punitus fui.
ἐκολάφισα.colaphis.percussi.
ἐκολλήθην.cōglutinat9 sū. adhesi.
ἐκολοβώθην.abbreuiatus sum.
ἐκολόβωσα.abbreuiaui.
ἐκομισάμην.tuli.recepi.
ἐκόπασα.cessaui.
ἐκοπίασα.laboraui.
ἐκοπτόμην.Planxi.secui.bar
ἔκοπτον.cedebā.ant.scindebā.āt.
ἐκόσμησα.ornaui.
ἐκόσμουν.ornabam.ant.
ἑκούσιος.α.ον.Voluntarius.a.um
ἑκουσίως.Voluntarie.
ἐκούφιζον.alleuiabam.ant.
ἐκοψάμην.scidi.planxi.
ἔκπαλαι.quōdā.olim.a multo tēpore
ἐκπειράζω.μ.σω.π.κα.Tento.
ἐκπέμπω.μ.ψω.π.φα.mitto.
ἐκπεπλήρωκα.cōpleui.adimpleui
ἐκπέπτωκα.excidi.decidi.
ἐκπεσεῖν.decidisse.
ἐκπέσω.decidam.incidam.
ἐκπετάννυμι.μ.σω.π.κα. expando.extendo. [extendo.
ἐκπεταννύω.μ.σω.π.κα.expādo.
ἐκπέφευγα.effugi.
ἐκπεφευγέναι.effugisse.
ἐκπίπτω.μ.ουμαι.π.ωκα.decido
ἐκπλέω.μ.ευσω.π.κα. Nauigo.
ἐκπληρόω.τ ἐκπληρῶ. μ. σω. π.κα. Adimpleo.compleo[pletio.
ἐκπλήρωσις.εως.ἡ.adīpletio.cō=
ἐκπλήσσομαι.μ.ξομαι.π.ηγμαι admiror.stupesio.
ἐκπλήσσω.μ.ξω.π.χα. Stupefacio.admirari facio.
ἐκπλήττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι. Stupesio.admiror.
ἐκπλήττω.μ.ξω.π.χα.stupefacio
ἐκπνέω.μ.ευσω.π.κα.Spiro.
ἐκποιέω.τ ἐκποιῶ.μ.σω.π. κα. Copiam.facio. [exeo.procedo.
ἐκπορεύομαι.μ. σομαι.π. μαι.
ἐκπορνεύω.μ.σω.π. κα . fornico.
ἔκπρακτος.η.ον.venalis.e.
ἐκπρίζω.μ.σω.π.κα . seco.scindo.
ἐκπρίω.μ.σω.π.κα.seco. scindo.
ἐκπτύω.μ.σω.π.κα. despuo. con
ἔκραζον.clamabam.bant. [temno.
ἔκραξα.clamaui.
ἐκραταιούμην.confortabar.
ἐκράτησα.tenui.apprehendi.
ἐκρατούμην.tenebar.apphēdebar.
ἐκραύγασα.clamaui.
ἐκριζόω.τ ἐκριζῶ.μ.σω.π.κα. Eradico.euello a radice.
ἐκρίθην.iudicatus fui.
ἔκρινα.iudicaui.proposui.
ἐκρινόμην.iudicatus eram. vel fui.
ἐκρύβην.absconditus fui.
ἔκρυψα.abscondi.
ἐκσεσοβημένος.η.ον.Expulsus.abactus.a.um.
ἐκσοβέω.τ ἐκσοβῶ.μ. σω.π.κα. abigo.expello.
ἔκστασις.εως.ἡ.stupor.admiratio.
ἐκστέφω.μ.ψω.π.φα.corono.
ἐκστήσομαι . Admirabor.stupebo. extra me fiam.
ἐκσυρίζω.μ.σω.π. κα.exsibilo.
ἐκταράσσω.μ.ξω.π.χα.cōturbo concito. [concito.
ἐκταράττω.μ.ξω.π.χα.conturbo.
ἐκτησάμην.possedi.acqsiui.cōparaui.
ἐκτεθείς.εντος.ὁ.expositus. a .um.
ἐκτείνω.μ.νῶ.π.κα.extendo.
ἐκτελέω.τ ἐκτελῶ.μ.σω.π. κα. Perficio.consumo.
ἐκτένεια.ας.ἡ.pseuerātia.constātia.
ἐκτενέστερος.α.ον.plixior.cōstātior
ἐκτενής.εος.ὁ.ἡ. Continuus.assiduus.a.um. [due.
ἐκτενῶς.sollicite.attēte. cōtinue. assi
ἐκτεταμένος.η.ον.extensus.a.um.
ἐκτήκω.μ.σω.π . κα . Liquescere τ tabescere facio.liquefacio.consumo.
ἐκτίθημι.μ.σω.π.κα.expono.enarro
ἐκτιλέω.τ ἐκτιλῶ.μ. σω.π. κα. euello.
ἐκτινάσσω.μ.ξω.π.χα . excutio.
ἔκτισα.condidi.creaui.feci.
ἐκτίσθην.cōdit9.factus. creatus sum.
ἔκτισμαι.conditus.creatus sum.
ἐκτισμένος.η.ον.cōdit9.creat9.a.ū
ἕκτος.η.ον.Sextus.a.um.
ἐκτός.extra.deforis.
ἐκτραπήσομαι. Aberrabo. auertar.discedam.
ἐκτραπῶ.Aberrem . Auertar.discedam.
ἐκτρέπομαι.μ.ψομαι. π. μμαι. Euito.fugio.declino . ab vna re ad aliam conuertor.
ἐκτρέπω.μ.ψω.π.φα. Conuerto inuerto.
ἐκτρέφω.μ.ψω.π.φα.educo.nutrio.
ἐκτρίβω.μ.ψω.π.φα. Tero.cōminuo.disperdo.extermino.
ἔκτρωμα.τος.το.abortus.abortiu9
ἐκτύπωμα.ατος.το.figura.
ἐκύκλευσα.circundedi.circuiui.
ἐκύκλωσα.circundedi.circuiui.

ἐκυλιόμην.volutabar.
ἐκυλίσθην.Deuolutus.inuolutus.volutatus fui.
ἐκφαίνω.ω.νῶ.π.κα.manifesto.as
ἐκφέρω.ω.σω.π.χα.educo.effero.
ἐκφεύγω.ω.ξω.π.χα.effugio.
ἐκφοβέω τ ἐκφοβῶ.ω.σω.π.κα.exterreo.deterreo.
ἔκφοβος.η.ον.exterritus.a.um.
ἐκφυγεῖν.effugisse.
ἐκφύγω.fugiam.fugerem.
ἐκφυσάω τ ἐκφυσῶ.ω.σω.π.κα exsufflo.
ἐκφύω.ω.σω.π.κα.nascor.
ἐκχέω.ω.ευσω.π.κα.effundo.diffundo.
ἐκχεῶ.effundam.
ἐκχυθήσομαι.effundar.effluam.
ἐκχυθῶ.effundar.
ἐκχύνομαι.ω.οῦμαι.π.υμμαι effundor.
ἔκχυσις.εως.ἡ.effusio.
ἐκχωρέω.τ ἐκχωρῶ.ω.σω.π.κα discedo.
ἐκψύχω.ω.ξω.π.χα.Spiro.emitto animam.
ἐκωλύθην.vetitus prohibitus sum.
ἐκώλυσα.vetui.prohibui.
ἑκών.οντος.ὁ.libens.voluntarius.
ἔλαβον.accepi.erunt.
ἔλαθον.latui.runt.
ἐλαῖα.ας.ἡ.oliua.
ἔλαιον.ου.το.oleum.
ἐλαιών.ωνος.ὁ.oliuetũ.locꝰ oliuarũ.
ἐλάκησα.crepui.strepui.
ἐλαλήθην.dictus sum.
ἐλάλησα.locutus sum.
ἐλάλουν.loquebar.antur.
ἐλάμβανον.accipiebam.ant.
ἔλαμψα.splendui.
ἐλάσσων.ονος.ὁ.ἡ.minor.deterior
ἐλατόμησα.Lapidem expoliui.in lapide excussi.ex lapide feci.
ἐλατός.η.ον.ductilis.e.
ἐλάτρευσα.seruiui.
ἐλαττονέω.τ ἐλαττονῶ.ω.σω.π κα.Minus sum.
ἐλαττόω.τ ἐλαττῶ.ω.σω.π.κα.minuo.diminuo.
ἐλάττωμα.ατος.το.imbecillitas.diminutio.
ἐλάττων.ονος.ὁ.ἡ.minor.deterior.
ἐλάττωσις.εως.ἡ.diminutio.
ἐλαύνω.Impello.remigo.duco vt prefectus.agito.cudo.insequor.fabrico.extendo.duco.imitto.inequito.
ἐλαφρία.ας.ἡ.agilitas.festinatio.
ἐλαφρός.α.ον.Leuis.velox.
ἐλάχιστος.η.ον.minimus.a.um.
ἐλαχιστότερος.α.ον.minimus.a.ũ
ἔλαχον.sortitus fui.erunt.
ἐλάω.τ ἐλῶ.ω.σω.π.κα.Impello.remigo.
ἐλεγμός.ου.ὁ.Correptio.reprehensio
ἔλεγξις.εως.ἡ.correptio.
ἔλεγον.dicebam.ant.dixi.erunt.
ἔλεγχος.ου.ὁ.Redargutio.correptio.testis.
ἐλέγχω.ω.ξω.π.χα.corripio.castigo.
ἐλεεινός.η.ον.miserabilis.miserandus.a.um.
ἐλεεινότερος.α.ον.miserabilior.ius
ἐλεέω.τ ἐλεῶ.ω.σω.π.κα.misereor
ἐλεημοσύνη.ης.ἡ.elemosyna.
ἐλεήμων.ονος.ὁ.ἡ.misericors.
ἐλειτούργησα.ministraui.
ἔλεος.εος.το.misericordia.
ἐλευθερία.ας.ἡ.Libertas.
ἐλεύθερος.α.ον.liber.a.um.
ἐλευθερόω.τ ἐλευθερῶ.ω.σω.π.κα.libertate dono.liberum facio.
ἐλεύκανα.albefeci.dealbaui.
ἔλευσις.εως.ἡ.aduentus.
ἐλεύσομαι.veniam.
ἐλεφάντινος.η.ον.elephantinus.eburneus.a.um.
ἐληλακώς.οτος.ὁ.postquam.impulit et remigauit.
ἐλήλυθα.veni.
ἐληλύθειν.veneram.
ἐληλυθώς.οτος.ὁ.postquã venit.
ἐλήφθην.acceptus fui.
ἐλθέ.veni.
ἐλθεῖν.venisse.
ἔλθω.veniam.venero.
ἐλθών.οντος.ὁ.postꝙ venit.
ἐλιθάσθην.lapidatus sum.
ἐλιθοβόλησα.lapidaui.
ἐλιθοβόλουν.lapidabam.ant.
ἐλίσσω.ω.ξω.π.χα.Muto.voluo.verto.
ἕλκος.εος.τό.vlcus.
ἑλκόω.τ ἑλκῶ.ω.σω.π.κα.Vlcero.as.vlcus facio.
ἑλκύω.ω.σω.π.κα.Traho.extraho.educo.
ἕλκω.ω.ξω.π.χα.traho.duco.
ἐλλειπής.η.ον.defectuosus.a.um.
ἐλλείπω.ω.ψω.π.φα.deficio.
ἕλλην.ηνος.ὁ.grecus.
ἑλληνικός.η.ον.grecus.a.um.
ἑλληνίς.ιδος.ἡ.greca.
ἑλληνιστής.ου.ὁ.grecus.
ἑλληνιστί.grece.
ἐλλιπής.εος.ὁ.ἡ.defectuosus.a.ũ
ἐλλογέω.τ ἐλλογῶ.ω.σω.π.κα.computo.imputo.
ἐλογιζόμην.cõputabã:cogitabam
ἐλογισάμην.cogitaui.
ἐλογίσθην.cõnũeratꝰ.reputatꝰ fui.
ἐλοιδόρησα.maledixi.conuitiatꝰ sũ
ἑλόμενος.η.ον.postquã elegit.
ἐλπίζω.ω.σω.π.κα.spero.
ἐλπίς.δος.ἡ.spes.
ἐλύθην.solutus sum.
ἐλυμαινόμην.vastabã.destruebã.
ἐλυόμην.soluebar.
ἔλυον.soluebam.ant.
ἐλυπήθην.contristatus sum.
ἐλύπησα.tristitia affeci.contristaui.
ἔλυσα.Solui.
ἐλυτρώθην.redemptus sum.
ἐλυτρωσάμην.redemi.liberaui.
ἐμαθήτευσα.discipulus fui.
ἔμαθον.didici.erunt.
ἐμακάριζον.Beatificabam.beatũ ducebam.ant.
ἐμακάρισα.beatificaui.btũ duxi.
ἐμάρανα.marcidũ feci.corrupi.
ἐμαρτυρήθην.testimoniũ adeptꝰ sũ
ἐμαρτύρησα.testimonium perhibui.testificatus sum.
ἐμαρτυρούμην.testimõiũ asseq̃bar
ἐμαρτύρουν.testimoniũ dabã.ãt.
ἐμασσώμην.mãdebã.mãducabã.
ἐμαστιγώθην.flagellatus fui.
ἐμαστίγωσα.flagellaui.
ἐματαιώθην.euanui.vanꝰ fctũs fui.
ἐμαυτοῦ.mei ipsius.
ἐμαχόμην.pugnabam.litigabam.
ἐμβαίνω.ω.σομαι.π.κα.ascendo.
ἐμβάλλω.ω.λῶ.π.ηκα.Inijcio.immitto.
ἐμβάπτω.ω.ψω.π.φα.intingo
ἐμβάς.αντος.ὁ.postꝙ ascendit.
ἐμβατεύω.ω.σω.π.κα.Ineo.itro.ascendo.
ἐμβῆναι.ascendisse.
ἐμβιβάζω.ω.σω.π.κα.Impono.ascendere cogo.
ἐμβίωσις.εως.ἡ.Consuetudo.familiaritas.conuersatio.
ἐμβλέπω.ω.ψω.π.φα.Aspicio.attendo.
ἐμβριμάομαι.τ ἐμβριμῶμαι.ω.σομαι.π.ημαι.cõminor.fremo.
ἐμβρώσιος.α.ον.aptũ ad comedẽdum.comestibilis.e.

ἐμέ. Me ipsum.
ἐμεγαλαύχησα. Superbiui. gloriatus sum.
ἐμεγάλυνα. Magnificaui.
ἐμεγαλυνόμην. magnificatus sum. bar
ἐμέθυσα. inebriaui. ipleui. saturaui.
ἐμεθύσθην. ebrius factus sum.
ἔμεινα. Mansi.
ἐμελέτησα. meditatus sum. exercui.
ἔμελλον. futurus eram. futuri erant.
ἐμεμνήμην. memineram.
ἐμεμψάμην. vituperaui. accusaui.
ἔμενον. manebam. ant.
ἐμέρισα. diuisi.
ἐμερίσθην. diuisus sum.
ἐμεσίτευσα. interposui.
ἐμέτρησα. mensuraui. mensus fui.
ἐμέω. τ ἐμῶ. μ. σω. π. κα. vomo. euomo.
ἐμήνυσα. significaui. nunciaui.
ἔμιξα. Miscui.
ἐμίσησα. odi. odio habui.
ἐμισθωσάμην. conduxi.
ἐμίσουν. oderam. ant.
ἐμμαίνομαι. μ. ουμαι. π. μαι. Insanio.
ἐμμανής. εος. ὁ. ἡ. Insanus. furiosus. a. um. [inuentio.
ἐμμελέτημα. τος. το. exercitatio.
ἐμμένω. μ. νῶ. π. κα. Immaneo. permaneo.
ἔμμονος. η. ον. perseuerans: imanens.
ἐμνημόνευον. recordabar. antur.
ἐμνημόνευσα. memini.
ἐμνήσθην. Recordatus sum. memoria habitus sum.
ἐμοί. mihi.
ἐμοίχευσα. mechatus sum. adulteraui.
ἐμόλυνα. maculaui.
ἐμολύνθην. inquinatus. cotaminatus sum.
ἐμός. η. ον. meus. a. um.
ἐμοσχοποίησα. vitulum feci.
ἐμπαιγμα. ατος. το. illusio. ludibrium. [lusio.
ἐμπαιγμός. ου. ὁ. Ludibrium. Il
ἐμπαίζω. μ. ξω. π. χα. irrideo. illudo
ἐμπαίκτης. ου. ὁ. illusor. derisor.
ἐμπειρία. ας. ἡ. experientia.
ἐμπεπλησμένος. η. ον. Saturatus. repletus. a. um.
ἐμπεριπατέω. τ ἐμπεριπατῶ. μ. σω. π. κα. Inambulo.
ἐμπεσεῖν. Incidisse.
ἐμπέσοιμι. incidam. inciderem.
ἐμπεσοῦμαι. cadam. incidam.
ἐμπέσω. cecidero. incidero. incidam.
ἐμπεσών. οντος. ὁ. postquam incidit.
ἐμπιπλάω. τ ἐμπιπλῶ. μ. σω. π. κα. Impleo. [cido.
ἐμπίπτω. μ. σοῦμαι. π. ωκα. in
ἐμπιστεύω. μ. σω. π. κα. credo.
ἐμπλακείς. εντος. ὁ. iplicitus. a. um
ἐμπλέκω. μ. ξω. π. χα. Implico. innecto.
ἐμπλήθω. μ. σω. π. κα. Impleo.
ἐμπλοκή. ης. ἡ. Implicatio. innodatio. innexio. colligatio.
ἐμπνέω. τ ἐμπνῶ. μ. ευσω. π. κα. Inspiro. spiro.
ἐμποδίζω. μ. σω. π. κα. Prohibeo abstineo.
ἐμποιέω. τ ἐμποιῶ. μ. σω. π. κα. Induco. innasci facio.
ἐμπορεύομαι. μ. σομαι. π. μαι. facio mercaturam. in aliena naui mercaturam exerceo.
ἐμπορία. ας. ἡ. Negociatio. mercatura. [ciatio.
ἐμπόριον. ου. το. Mercatura nego
ἔμπορος. ου. ὁ. negociator. merca
ἐμπρήθω. μ. σω. π. κα. icendo. [tor.
ἔμπροσθεν. coram. a parte ante.
ἐμπτύω. μ. σω. π. κα. despuo.
ἐμπυρίζω. μ. σω. π. κα. exuro.
ἐμφανής. εος. ὁ. ἡ. manifestus. a. um.
ἐμφανίζομαι. μ. σομαι. π. ισμαι. Appareo.
ἐμφανίζω. μ. σω. π. κα. manifesto. demonstro. significo.
ἔμφοβος. η. ον. conterritus. a. um.
ἐμφραγμός. ου. ὁ. obturatio.
ἔμφυτος. η. ον. Implantatus. insitus. a. um.
ἐμφυσάω. τ ἐμφυσῶ. μ. σω. π. κα. insufflo.
ἐμώρανα. Stultum feci.
ἐμωράνθην. Stultus factus sum.
ἐν. in. prepositio in loco.
ἕν. Unum. ne. g.
ἕνα. Unum. accusatiuus singularis. masc. gene.
ἐναγκαλίζομαι. μ. σομαι. π. μαι complector: in vlnis accipio.
ἐνάλιος. α. ον. Marinus. a. um.
ἐναλλαγή. ης. ἡ. commutatio.
ἔναντι. Ante. coram. e regione.
ἐναντίον. coram. contra. e regione.
ἐναντιόομαι. τ ἐναντιοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. Aduersor. contradico.
ἐναντίος. α. ον. contrarius. a. um.
ἐναργής. εος. ὁ. ἡ. manifestus. a. um.
ἐναρίθμιος. α. ον. Annumeratus. connumerabilis. e. [incipio.
ἐνάρχομαι. μ. ξομαι. π. γμαι.
ἔνατος. η. ον. Nonus. a. um.
ἐναυάγησα. naufragium passus sum.
ἐνδεδεμένος. η. ον. colligatus. alligatus. a. um.
ἐνδεδυμένος. η. ον. Uestitus. indutus. a. um.
ἐνδεής. εος. ὁ. ἡ. egens.
ἔνδεια. ας. ἡ. Defectus. inopia. necessitas. indigentia.
ἔνδειγμα. ατος. το. Exemplum.
ἐνδείκνυμι. μ. ξω. π. χα. Demonstro. ostendo. [stro. ostedo.
ἐνδεικνύω. μ. ξω. π. χα. Demon
ἔνδειξις. εως. ἡ. demostratio. ostesio.
ἐνδείξωμαι. demonstrem.
ἕνδεκα. Undecim.
ἑνδέκατος. η. ον. vndecimus. a. um.
ἐνδελεχίζω. μ. σω. π. κα. assuesco. assiduus sum.
ἐνδελεχῶς. Assidue.
ἐνδελεχισμός. ου. ὁ. Assiduitas.
ἔνδεσις. εως. ὁ. ἡ. Ligatura.
ἐνδέχεται. i. possibile e. facultas est.
ἐνδέω. μ. σω. π. κα. alligo. colligo.
ἐνδημέω. τ ἐνδημῶ. μ. σω. π. κα. In patria sum. in populo sum.
ἐνδιδύσκομαι. Induor.
ἔνδικος. η. ον. Iustus. a. um.
ἔνδοθεν. abintus.
ἐνδόμησις. εως. ἡ. Structura.
ἐνδοξάζω. μ. σω. π. κα. glorifico.
ἔνδοξος. η. ον. gloriosus. a. um.
ἔνδυμα. τος. το. vestimetum.
ἐνδυναμόω. τ ἐνδυναμῶ. μ. σω. π. κα. conforto. [subintro.
ἐνδύνω. μ. νῶ. π. κα. penetro. subeo
ἐνδύομαι. μ. σομαι. π. μαι. vestior. induor.
ἔνδυσις. εως. ἡ. vestitio. indutura.
ἐνδύω. μ. σω. π. κα. induo. vestio.
ἐνέβαλον. immisi. immiserunt.
ἐνέβην. ascendi.
ἐνεβίβασα. imposui. ascendere feci.
ἐνέβλεπον. videbam. at. vidi. erunt.
ἐνέβλεψα. inspexi. [mui
ἐνεβριμησάμην. cominatus sum. ifre
ἐνεβριμώμην. cominabar. fremeba.
ἐνέγκας. αντος. ὁ. postqua tulit.
ἔνεγκον. Affer. adduc.
ἐνεδειξάμην. ostendi.
ἐνεδιδυσκόμην. induebar.

ἔνεδρα.ας.ἡ.Insidie.
ἐνεδρεύω.μ.σω.π.κα.insidior.
ἔνεδρον.ου.το.insidie ⌈lescebã.
ἐνεδυναμούμην.cõfortabar. cõua
ἐνεδυναμώθην.ꝯfortatꝰ sũ.cõualui
ἐνεδυνάμωσα.confortaui.
ἐνέδυσα.indui.
ἐνεδυσάμην.indutus sum. indui.
ἐνείλισα.inuolui.
ἐνεῖχον.insidiabar.antur.
ἕνεκα.propter.eo quod.
ἐνεκαίνισα.innouaui.
ἐνεκάλουν.accusabam.ant.
ἐνεκάλεσα.accusaui.
ἕνεκεν.propter.eo quod.
ἐνεκεντριζόμην.inserebar.
ἐνεκεντρίσθην.insertus sum.
ἐνεκοπτόμην.impediebar.
ἐνέκοψα.impediui.
ἐνελίσσω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐνέμεινα.permansi.
ἐνεμήθην.pastus sum.
ἐνένευον.annuebã. Innuebã.ant.
ἐνενήκοντα.Nonaginta.
ἐνενηκονταεννέα.nonaginta nouẽ.
ἐνεξουσιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι potestatem habeo.
ἐνεξουσιάζω.μ.σῶ.π.κα. Potestatem do.in potestate colloco.
ἐνέπαιζον.illudebam.ant.
ἐνέπαιξα.illusi.
ἐνεπαίχθην.illusus fui.
ἐνεπίστευσα.credidi.
ἐνέπλησα.impleui.
ἐνεπλήσθην.impletus.repletus suꝫ.
ἐνεποίησα.induxi.innasci feci.
ἐνέπρησα.combusi.incendi.
ἐνέπτυον.inspuebam.ant.
ἐνέπτυσα.spui.despui.
ἐνέργεια.ας.ἡ.actus.opatio.virtus
ἐνεργέω.⁊ ἐνεργῶ.μ.σω.π.κα. operor.facio.
ἐνέργημα.ατος.το.operatio.
ἐνεργής.εος.ὁ.ἡ.Efficax. aptus ad laborandum.potens.
ἐνέστηκα.institi.instaui. ⌈stitit.
ἐνεστηκώς.οτος.ὁ.postq̃ instauit.
ἐνεστώς.τος.ὁ.presens.
ἐνετειλάμην.precepi.
ἐνετρεπόμην.reuerebar.
ἐνετύλιξα.inuolui.
ἐνέτυχον.Intercessi.rogaui. interpellaui.erunt.
ἐνευλογέω.⁊ ἐνευλογῶ.μ.ησω.π.κα.inbenedico.i. in alio benedico alium.
ἐνεφανιζόμην.ostẽdebar. appebaꝫ.
ἐνεφάνιζον.Declarabam. ostendebam.ant. ⌈ficaui.
ἐνεφάνισα.notũ feci.declaraui.signi
ἐνεφανίσθην.apparui.
ἐνεφύσησα.insufflaui.
ἐνέχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι. contineor.comprehendor. ⌈deportatꝰ.
ἐνεχθείς.εντος.ὁ.Latus. delatus.
ἐνεχθῆναι.allatũ. portatum fuisse.
ἐνέχω.μ.ξω.π.κα.Insidior.
ἐνήργησα.operatus sum.
ἐνηργούμην.operabar.
ἐνήργουν.operabar.antur.
ἐνθάδε.Hic.
ἔνθεν.Hinc.
ἐνθυμέομαι.⁊ ἐνθυμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Cogito.
ἐνθύμημα.ατος.το.cogitatio.
ἐνθύμησις.εως.ἡ.cogitatio.
ἔνι.est.
ἐνιαυτός.ου.ὁ.annus.
ἐνίκησα.Uici.
ἐνίοτε.interdũ.aliquando. ⌈surgo.
ἐνίσταμαι.μ.ησομαι.π.μαι.in
ἐνίστημι.μ.ησω.π.ηκα.insto.as.
ἔνιψα.Laui.
ἐνιψάμην.Lotus sum.laui.
ἐννέα.Nouem.
ἐννέος.α.ον.stupefactus.a.um
ἐννεύω.μ.ευσω.π.κα.Innuo.
ἐννοέω.⁊ ἐννοῶ.μ.σω.π.κα.Intelligo.
ἐννόημα.ατος.το.sensus.itellectꝰ.
ἔννοια.ας.ἡ.cogitatio.itẽtio.ꝓpositũ.
ἔννομος.η.ον.Legitimus.a.um.
ἔννυχος.η.ον.Nocturnus.a.ũ
ἐνοικέω.⁊ ἐνοικῶ.μ.ησω.π.κα.Inhabito. ⌈cio.
ἐνοικίζω.μ.σω.π.κα.ĩhabitare fa
ἐνομιζόμην.putabã.leges condebã.
ἐνόμιζον.putabã.ãt.leges cõdebã.ãt
ἐνόμισα.Leges condidi.putaui.
ἐνόντα.ων.τα.existentia.que insunt.
ἑνός.Unius.
ἐνόσευσα.egrotaui.
ἐνόσουν.egrotabam.ant.
ἐνοσφισάμην.fraudaui.defraudaui.
ἑνότης.ητος.ἡ.Unitas. vnio.
ἐνοχλέω.⁊ ἐνοχλῶ.μ.ησω.π.κα.Impedio.turbo.
ἔνοχος.η.ον.Reus.a.uꝫ.
ἐνστήσομαι.Instabo insurgam.
ἔνταλμα.ατος.το.Mandatum.
ἐνταφιάζω.μ.σω.π.κα.Sepelio.
ἐνταφιασμός.ου.ὁ.Sepultura.
ἐντελέω.⁊ ἐντελῶ.μ.σω.π.κα.Perficio.consummo.
ἐντέλλομαι.μ.οῦμαι.π.αλμαι iubeo.precipio.
ἔντερον.ου.το.intestinum.
ἐντέταλμαι.iussus sum. ⌈tus.a.um.
ἐντετυλιγμένος.η.ον.Inuolu-
ἐντετυπωμένος.η.ον.Impressus. inscriptus.sculptus.a.um.
ἐντεῦθεν.Hinc.
ἔντευξις.εως.ἡ.intercessio.
ἐντηεξῆς.die sequenti.
ἔντιμος.η.ον.Honorabilis.preciosus.a.um.
ἐντιμότερος.α.ον.honoratior. Venerabilior.
ἐντιναγμός.ου.ὁ.cõcussio.excussio
ἐντολή.ης.ἡ.mandatũ. preceptum.
ἐντόπιος.α.ον.incola.indigena.
ἐντός.intus.
ἐντόσθιος.α.ον.intrinsecus.a.um.
ἐντραπήσομαι.verebor.reuerebor.
ἐντραπῶ.confundar.
ἐνθρέπομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Vereor.reuereor.
ἐντρέπω.μ.ψω.π.φα.confundo.
ἐντρεχής.εος.ὁ.ἡ.Velox.
ἔντρομος.η.ον.Tremens. tremebũdus.a.um.
ἐντροπή.ης.ἡ.reuerẽtia.verecũdia
ἐντρυφάω.⁊ ἐντρυφῶ.μ.σω.π.κα.Delitior.lasciuio.
ἐντυγχάνω.μ.ευξομαι.π.κα.intercedo.interpello. rogo.forte suꝫ
ἐντυλίττω.μ.ξω.π.χα.inuoluo.
ἐντυπόω.⁊ ἐντυπῶ.μ.σω.π.κα.imprimo.inscribo.insculpo.
ἐνυβρίζω.μ.σω.π.κα.Contumeli
ἔνυδρος.α.ον.aq̃ticꝰ.a.ũ ⌊aꝫ facio.
ἔνυξα.pupugi.percussi.
ἐνυπνιάζω.μ.σω.π.κα.Somnio.
ἐνύπνιον.ου.το.Somnium.
ἐνύσταξα.dormitaui.
ἐνώκησα.inhabitaui.
ἐνώπιον.coram.in presentia.
ἐνωτίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.au
ἐξ.ex.prepositio. ⌊ribus percipio.
ἕξ.Sex.
ἐξάγαγε.Educ.profer.
ἐξαγαγεῖν.educere.eduxisse.
ἐξαγαγών.οντος.ὁ.postq̃ eduxit
ἐξαγγέλλω.μ.λω.π.κα.nũcio.
ἐξαγοράζω.μ.σω.π.κα.redio ⌊as.

ἐξάγω.μ.ξω.π.χα.Educo.
ἐξαιρέομαι.⁊ ἐξαιροῦμαι.μ.ησομαι.ϖ.μαι.eripio.libero.eligo.
ἐξαιρέω.⁊ ἐξαιρῶ.μ.ησω.π.κα.Eruo.eijcio.
ἐξαίρω.μ.ρω.π.κα.tollo.aufero.
ἐξαιτέω.⁊ ἐξαιτῶ.μ.ησω.ϖ.κα.Exquiro.
ἐξαίφνης.Repente.subito.
ἐξακολουθέω.⁊ ἐξακολουθῶ.μ.ησω.π.κα.Sequor.
ἐξακόσιος.α.ον.sexcentus.a.um.
ἐξαλείφω.μ.ψω.π.φα.deleo.
ἐξαλλάττω.μ.ξω.ϖ.χα.immuto commuto.
ἐξάλλομαι.μ.ουμαι.ϖ.λμαι.Exilio.
ἐξαμαρτάνω.μ.σομαι.π.κα.pecco.
ἐξανάστασις.εως.ἡ.exsurrectio.surrectio.
ἐξαναστήσομαι.Exsurgam.
ἐξαναστήσω.excitem.excitabo.
ἐξαναστῶ.resuscitē.excitē.surgam.
ἐξανατέλλω.μ.λω.ϖ.κα.Exorior.orior.
ἐξανέστην.surrexi.
ἐξανέτειλα.exortus sum.
ἐξανίστημι.μ.ησω.π.κα.excito.suscito.
ἐξαπατάω.⁊ ἐξαπατῶ.μ.σω.π.κα.seduco.decipio.
ἐξάπινα.statim.confestim.
ἐξαπίνης.confestim.
ἐξαπορέομαι.⁊ ἐξαποροῦμαι.μ.ησομαι.ϖ.μαι.tediu3 habeo.tedet me.
ἐξαποστέλλω.μ.λῶ.ϖ.κα.Dimitto.Mitto.
ἐξάπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Accendo.
ἐξαρθῶ.Tollar.auferar.
ἐξαριθμέω.⁊ ἐξαριθμῶ.μ.σω.π.κα.dinumero.numero.as.
ἐξαρτίζω.μ.σω.π.κα.pficio cōsumo
ἐξαρτύω.μ.σω.π.κα.cōdio.istruo
ἐξάρχομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.Incipio.
ἐξάρω.Tollam.auferam.
ἐξαστράπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Fulguro.fulgeo.luceo.
ἐξαυτῆς.protinus.
ἐξέβαλον.eieci.runt.
ἐξεβιασάμην.diligēter feci.elaborai.
ἐξεβλήθην.Eiectus sum.
ἐξεγαμιζόμην.nuptui tradebar.
ἐξεγείρω.μ.ερω.ϖ.κα.Excito.
ἐξεδεχόμην.Expectabam.
ἐξεδίκησα.Vindicaui.
ἐξεδόμην.Locaui.
ἐξέδυσα.Exui.
ἐξεζήτησα.Exquisiui.
ἐξεθαμβήθην.Stupefactus sum.
ἐξεθέμην.exposui.declaraui.
ἐξέθλιψα.afflixi.oppressi.
ἐξειλάμην.liberaui.eripui.abstuli.
ἐξειλόμην.Liberaui.eduxi.
ἐξεῖλον.eduxi.abstuli.runt.
ἔξειμι.egredior.proficiscor.
ἐξεκαύθην.exarsi.
ἐξέκαυσα.Arsi.combusi.
ἐξεκέντησα.pupugi.percussi.
ἐξεκινήθην.motus su3.cōmotus fui.
ἐξεκλάσθην.Fractus sum.
ἐξεκλείσθην.exclus9.eiectus sum.
ἐξέκλινα.declinaui ⁊ declinare feci.
ἐξεκομιζόμην.educebar.efferebar.
ἐξεκόπην.excisus sum.
ἐξεκρεμάμην.Suspensus eram.
ἔξελε.erue.eijce.
ἐξελεγόμην.eligebam.elegi.
ἐξέλειπον.deficiebam.ant.
ἐξελεξάμην.elegi.electus sum.
ἐξελέσθαι.liberauisse.liberatū fuisse.
ἐξελεύσομαι.egrediar.exibo.
ἐξελήλυθα.egressus sum.exiui.
ἐξεληλύθειν.exieram.
ἐξεληλυθώς.οτος.ὁ.postq̄ exiuit
ἔξελθε.exi.egredere.exieris.
ἐξελθεῖν.exisse.
ἐξέλθω.exiero.exeam.
ἐξελθών.οντος.ὁ.postq̄ exiuit.
ἐξέλιπον.defeci.defui.runt.
ἐξέλκω.abstraho.abduco.traho.
ἐξελοῦ.libera.eripe.aufer.
ἐξελοῦμαι.liberabo.eripiā.subtrabam
ἐξέλωμαι.eripiam.eriperem.
ἐξέμαξα.abstersi.
ἐξέμασσον.abstergebam.ant.
ἐξεμυκτήριζον.Deridebā.subsanabam.ant.
ἐξεναντίας.e regione.exaduerso.
ἐξενέγκας.αντος.ὁ.Postquam eduxit.extulit.
ἐξενεγκεῖν.eduxisse.extulisse.
ἐξένεγκον.profer.educ.
ἐξένευσα.declinaui.
ἐξένισα.hospitio suscepi.hospitat9 su
ἐξενοδόχησα.hospites recepi.hospitalis fui.
ἐξέπεμψα.Dimisi.
ἐξέπεσα.excidi.decidi.
ἐξέπεσον.excidi.decidi.cecidi.erunt
ἐξαπέστειλα.dimisi.misi.
ἐξεπέτασα.expandi.
ἐξεπιστέλλω.μ.λω.ϖ.κα.emitto.mitto.scribo epistolam.
ἐξεπλάγην.admiratus sum.
ἐξέπλεον.abnauigabam.ant.
ἐξέπλευσα.abnauigaui.
ἐξεπλησσόμην.admirabar.stupebam.
ἐξέπνευσα.Spiraui.
ἐξεποίησα.copiam feci.
ἐξεπορευόμην.exibam.
ἐξεπόρνευσα.Fornicatus sum.
ἐξέπτην.euolaui.
ἐξέπτυσα.despui.respui.
ἐξέραμα.ατος.το.vomitus.
ἐξερευνάω.⁊ ἐξερευνῶ.μ.σω.ϖ.κα.scrutor.exquiro.
ἐξερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.esu do.eructo.
ἐξέρχομαι.μ.λευσομαι.π.ηλυθα.exeo.egredior.
ἐξεστακέναι.seduxisse.demētauisse.
ἐξέστην.obstupui.extrame ⁊ in extasi fui.
ἔξεστι.Licet.
ἐξέστραμμαι.subuersus sum.
ἐξετάζω.μ.σω.ϖ.κα.Interrogo exquiro.
ἐξετάραξα.pturbaui.commoui.
ἐξέτασις.εως.ἡ.iterrogatio.inq̄sitio
ἐξετασμός.ου.ὁ.Interrogatio.Inquisitio.
ἐξέτεινα.extendi.
ἐξέτεινον.extendi.erunt.extendebā.āt
ἐξετιθέμην.exposui.enarraui.
ἐξετράπην.conuersus sum.
ἐξέτριψα.contriui.afflixi.
ἐξευρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐξέφυγον.effugi.runt.
ἐξέχεα.effudi.
ἐξεχούμην.effundebar.
ἐξεχύθην.diffusus.effusus sum.
ἐξέψυξα.spiraui.emisi animā.
ἐξήγαγον.eduxi.erunt.
ἐξήγειρα.excitaui.
ἐξηγέομαι.⁊ ἐξηγοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.enarro.expono.
ἐξηγέρθην.exsurrexi.suscitatus su3.
ἐξήγησις.εως.ἡ.enarratio.expositō
ἐξηγόρασα.Redemi.
ἐξῄειν.exiuerā.profectus fueram.
ἐξήκοντα.sexaginta.
ἐξῆλθον.exiui.erunt.
ἐξηλλαγμένος.η.ον.imutat9.cōmutat9.a.um.
ἐξήμαρτον.peccaui.runt.
ἐξηπάτησα.seduxi.decepi.
ἐξῆρα.abstuli.amoui.
ἐξηράνθην.arui.exsiccatus sum.

ἐξήρανον. Arefeci. erunt.
ἐξήραμμαι. arui.
ἐξηραμμένος. η. ον. Aridus. are=
factus. a. um.
ἐξηρεύνησα. scrutatus sum.
ἐξηρευσάμην. effudi. eructaui.
ἐξηρίθμησα. Dinumeraui.
ἐξηρτυμένος. η. ον. Instructus. cõ
ditus. a. um.
ἐξηρχόμην. exibam.
ἐξῆς. Statim. postpaulo. immediate.
ἐξήτασα. examinaui. iterrogaui. exq
ἐξητησάμην. exquisiui. petij. ⌊siui.
ἐξηχέω. τ ἐξηχῶ. μ. σω. π. κα.
Sono. as. sonitum facio.
ἐξιέναι. proficisci. exire.
ἐξικανοῦ. a multo tempore.
ἐξιλάσκομαι. μ. σομαι. π. μαι.
Impetro veniam.
ἐξιλασμός. ου. ὁ. propiciatio.
ἐξισάζομαι. μ. σομαι. π. μαι. A
dequor. ⌈peo admiror extra me sũ
ἐξίσταμαι. μ. σομαι. π. μαι. Stu=
ἐξιστάμην. Stupebam.
ἐξιστάω. τ ἐξιστῶ. μ. σω. π. κα.
Demento. seduco.
ἐξίστημι. μ. σω. π. κα. Extra me sũ.
mẽte excido. in furorẽ vertor. recedo
ἐξισχύω. μ. σω. π. κα. possum.
ἐξιχνιάζω. μ. σω. π. κα. inuestigo.
inquiro.
ἐξιών. οντος. ὁ. Exiens. egrediens.
ἔξοδος. ου. ἡ. Exitus.
ἐξοίσω. Efferam. ⌈pereo.
ἐξόλλυμαι. μ. ουμαι. π. λωλα.
ἐξολοθρεύω. μ. σω. π. κα. Exter=
mino. eijcio.
ἐξολοῦμαι. Peribo.
ἐξομβρίζω. μ. σω. π. κα. Distillo.
demitto ab alto quasi pluuiam.
ἐξομολογέομαι. τ ἐξομολο=
γοῦμαι. μ. ησομαι. π. ημαι. cõ
fiteor.
ἐξομολογέω. τ ἐξομολογῶ. μ.
ησω. π. κα. confiteor. spondeo.
ἐξομολόγησις. εως. ἡ. confessio.
ἐξόν. Licitum. cum liceret.
ἐξορκίζω. μ. σω. π. κα. Adiuro.
ἐξορκιστής. ου. ὁ. exorcista. ɔiurator
ἐξορύττω. μ. ξω. π. χα. Effodio.
ἐξουδενόω. τ ἐξουδενῶ. μ. σω.
π. κα. Nihili facio.
ἐξουθενέω. τ ἐξουθενῶ. μ. σω. π.
κα. contemno. nihili facio.
ἐξουσία. ας. ἡ. potestas.
ἐξουσιάζω. μ. σω. π. κα. ptãtẽ hẽo.
ἐξοχή. ης. ἡ. principatus. eminentia.
ἐξυπνίζω. μ. σω. π. κα. Excito a
somno. expergefacio. ⌈a sõno.
ἔξυπνος. η. ον. expgẽfact⁹. excitat⁹
ἐξυψόω. τ ἐξυψῶ. μ. σω. π. κα.
Exalto. eleuo.
ἔξω. Foras. extra.
ἕξω. Habebo.
ἔξωθεν. Extrinsecus. deforis.
ἐξωθέω. τ ἐξωθῶ. μ. σω. π. κα. ex
pello. impello. ⌈alto tãquã pluuiaȝ.
ἐξώμβρισα. Distillaui. Demisi ab
ἐξωμολόγησα. cõfess⁹ sũ. spopõdi.
ἐξῶσα. Expuli. impuli.
ἐξώτερος. α. ον. Exterior. us.
ἔοικα. Videor. similis sum. ⌈uor.
ἑορτάζω. μ. σω. π. κα. festũ ago. festi
ἑόρτασμα. ατος. το. gaudiũ. festiui
ἑορτή. ης. ἡ. festuȝ. dies festus. ⌊tas.
ἐπαγαγεῖν. induxisse. contraduxisse
ἐπαγάγω. Inducam. induxero.
ἐπαγγελία. ας. ἡ. Repromissio.
ἐπαγγέλλομαι. μ. λοῦμαι. π.
μαι. promitto.
ἐπαγγέλλω. μ. λω. π. κα. Renũ
cio. nuncio. ⌈pollicitatio.
ἐπάγγελμα. ατος. το. promissum
ἐπάγω. μ. ξω. π. χα. Induco. super
duco. affligo. percutio.
ἐπαγωγή. ης. ἡ. Inductio. superin=
ductio. afflictio. conuentus.
ἐπαγωνίζομαι. μ. σομαι. π. μαι.
propugno. supercerto. defendo.
ἔπαθον. passus sum. erunt.
ἐπαθροίζω. μ. σω. π. κα. congrego
ἐπαιδεύθην. eruditus. doctus sum.
ἐπαίδευον. Erudiebam. ant.
ἐπαινέω. τ ἐπαινῶ. μ. σω. π. κα.
ἔπαινος. ου. ὁ. Laus. ⌊Laudo.
ἐπαίρω. μ. ρῶ. π. κα. Extollo. eleuo.
ἔπαισα. percussi.
ἐπαισχύνομαι. μ. οῦμαι. π. μαι
Erubesco. ⌈mendico. as.
ἐπαιτέω. τ. ἐπαιτῶ. μ. σω. π. κα.
ἐπαίτησις. εως. ἡ. mẽdicatio. men=
dicitas.
ἐπακολουθέω. τ ἐπακολου=
θῶ. μ. σω. π. κα. sequor. subsequor.
ἐπακούω. μ. σω. π. κα. exaudio.
ἐπακροάομαι. τ ἐπακρομαι. μ
σομαι. π. μαι. Audio.
ἔπαλξις. εως. ἡ. propugnaculum.
pinna. pinnaculum.
ἐπάν. postquam.
ἐπανάγαγε. abduc. ɔduc. reuertere
ἐπαναγαγεῖν. abduxisse. deduxisse
reuersum esse.
ἐπάναγκες. Ex necessitate.
ἐπανάγω. μ. ξω. π. χα. Transgre=
dior. reuertor. reduco. abduco.
ἐπαναμιμνήσκω. μ. σω. π. κα. re
duco in memoriam.
ἐπαναπαύομαι. μ. σομαι. π.
μαι. Requiesco.
ἐπαναστήσομαι. Insurgam.
ἐπανίσταμαι. μ. σομαι. π. μαι.
Insurgo.
ἐπανελθεῖν. redijsse. reuersuȝ fuisse.
ἐπανέρχομαι. μ. λευσομαι. π.
λυθα. redeo. reuertor.
ἐπανήκω. μ. ξω. π. χα. reuertor. re
deo. ⌈sio.
ἐπάνοδος. ου. ἡ. Reditus. Reuer
ἐπανόρθωσις. εως. ἡ. Correctio.
ἐπάνω. Supra. super. ⌊Castigatio.
ἐπαοιδός. ου. ὁ. Incantator.
ἐπαπέστειλα. cõtramisi. immisi.
ἐπαποσταλήσομαι. Immittar. cõ
tramittar.
ἐπαποσταλμένος. η. ον. Immis
sus. contramissus. a. um.
ἐπαποστέλλω. μ. λω. π. κα. im
mitto. contramitto.
ἐπάρας. αντος. ὁ. postq̃ eleuauit
extulit. ⌈auxilior. opem fero.
ἐπαρκέω. τ ἐπαρκῶ. μ. σω. π. κα.
ἔπαρον. Eleua. extolle.
ἐπαρρησιαζόμην. Loquebar cuȝ
fiducia τ audacter fidebam.
ἐπαρρησιασάμην. Fisus sum. fi=
duciam habui. audacter locutus sũ
ἐπαρχία. ας. ἡ. prouincia.
ἔπασχον. patiebar. antur.
ἐπάταξα. percussi.
ἐπατήθην. calcatus sum.
ἔπαυλις. εως. ἡ cõmoratio. suburbiũ
ἐπαύριον. crastinus dies. dies seq̃ns
ἐπαυσάμην. cessaui. quieui.
ἐπαυτοφόρω. In ipso crimine.
ἐπαφρίζω. μ. σω. π. κα. Despumo.
ἐπαχύνθην. incrassatus sum.
ἐπέβαλον. inieci. runt. immisi. rũt.
ἐπέβην. ambulaui. ingressus sum.
ἐπεβίβασα. imposui. ascendere feci.
ἐπέβλεψα. Respexi.
ἐπεγεγράμμην. inscriptus fueram
ἐπεγείρω. μ. ερῶ. π. κα. excito. con
tra excito.
ἐπεγίνωσκον. cognoscebam. ant.

ἐπεγνωκέναι.cognouisse.
ἐπεγνωκώς.οτος.ὁ.postq̃ cognouit.
ἐπέγνων.cognoui.
ἐπεγνώσθην.cognitus fui.
ἐπέδειξα.ostendi.demonstraui
ἐπεδίδουν.Dabam.porrigebam.crescebam.ant.
ἐπεδόθην.traditus.datus sum
ἐπέδωκα.tradidi.dedi.
ἐπεζήτησα.Exquisiui.
ἐπεθέμην.Imposui.impositus fui.
ἐπεθύμησα.Cupiui.
ἐπεθύμουν.cupiebam.ant.
ἐπεί.postquam.quoniam.
ἐπειδή.postquam.quoniam.
ἐπειδήπερ.quoniam.postquam.
ἐπεῖδον.respexi.runt.
ἐπείδω.μ.σω.π.κα.respicio.
ἐπειθόμην.Persuadebar.persuasus fui.obediebam.
ἐπειθον.Persuasi.serunt.Obediui.runt.obediebam.ant.
ἔπειμι.pcurro.vado.aduenio.aggredior.
ἐπείνασα.Esuriui.
ἐπείπερ.quoniam.postq̃.
ἐπείραζον.Tentabam.ant.
ἐπείρασα.Tentaui.
ἐπειράσθην.tẽtat⁹ su3.exptus sum.
ἐπειρώμην.tentabam.experiebar.
ἔπεισα.persuasi.
ἐπεισαγωγή.ης.ἡ.introductio.
ἐπείσθην.persuasus sum.
ἔπειτα.Deinde.post.
ἐπεῖχον.Intendebam.ant.
ἐπεκάθισα.Imposui.sedere feci.
ἐπεκαλεσάμην.Inuocaui.
ἐπεκαλύφθην.Tectus sum.
ἐπεκάλυψα.Cooperui.
ἐπεκείμην.Instabam.
ἐπέκεινα.Ultra.Supra.trans.
ἐπεκλήθην.Uocatus.inuocatus fui.cognominatus fui.
ἐπέκρινα..iudicaui.sententiam tuli.
ἐπελαβόμην Apprehendi.
ἐπέλαβον.apprehẽdi.runt.
ἐπελαθόμην.Oblitus fui.
ἐπελανθανόμην.obliuiscebar.
ἐπελθεῖν.Superuenisse.
ἐπέλθω.supueniã.superuenero.
ἐπελθών.οντος.ὁ.postq̃ supuenit
ἐπελεύσομαι.superueniam.
ἐπελήσθην.obliuioni traditus sum.
ἐπέλυον.Enarrabam.exponebam.ant.dimittebam.ant.
ἐπέλυσα.dimisi.exposui.declaraui.

ἐπεμαρτυράμην.Testificatus.testatus sum.
ἐπέμεινα.Mansi.
ἐπεμελήθην.curaui.curam habui.
ἐπέμενον.perseuerabam.ant.
ἐπέμφθην.Missus fui.
ἔπεμψα.Misi.
ἐπενδύτης.ου.ὁ.Tunica.
ἐπενδύω.μ.σω.π.κα.supinduo.
ἐπενεγκεῖν.Intulisse.
ἐπένευσα.annui.concessi.
ἐπένθησα.luxi.planxi.ploraui.
ἐπενοήθην.Inuentus fui.
ἐπενόησα.Intellexi.inueni.excogitaui
ἐπεξένωσα.Hospitio suscepi.Hospes fui.Hospitaliter cõuersatus sũ.
ἐπεξέρχομαι.μ.σομαι.π.θα.Inuehor.castigo.punio.
ἐπέπεσον.Incidi.irrui.runt.
ἐπέπλησα.Impleui.adimpleui.
ἐπεποίθειν.Fisus fueram.
ἐπεπόνθειν.passus fueram.
ἐπερίσσευον.abundabam.ant.
ἐπερίσσευσα.abundaui.
ἐπέρχομαι.μ.λεύσομαι.π.ληλυθα.Superuenio.
ἐπερωτάω.ꝛ ἐπερωτῶ.μ.σω.π.κα.Rogo.interrogo.
ἐπερώτημα.ατος.το.ĩterrogatio
ἔπεσα.cecidi.
ἐπεσκέπην.Uisitatus fui.
ἐπεσκεψάμην.Uisitaui.
ἐπεσκίασα.obumbraui.
ἔπεσον.Cecidi.runt.
ἐπεσπασάμην.assumpsi.attraxi.
ἐπέστειλα.misi.scripsi epistolam.
ἐπέστην.abstiti.superstiti.apparui.
ἐπεστήριξα.confirmaui.firmaui.
ἐπέστησα.constitui.preposui.istiti.
ἐπεστράφην.conuersatus sum.
ἐπέστρεψα.cõuersus.reuersus fui.
ἐπέσχον.permansi.runt.
ἔπεσχε.Attende.
ἐπέταξα.precepi.
ἐπέτειος.α.ον.annu⁹.a.um.ad annum tantum.
ἐπετετάμην.superextensus fuerã.
ἐπετήδευσα.exercui.colui.
ἐπετίθουν.imponebam.ant.
ἐπετίμησα.Improperaui.
ἐπετίμων.improperabam.ant.
ἐπετράπην.pmissus.cõmissus su3.
ἐπέτρεψα.permisi.
ἐπέτυχον.assecutus sum.runt.
ἐπεφάνην.Apparui.

ἐπέφερον.deferebã.iferebã.ant.
ἐπεφώνουν.Acclamabam.contra clamabam.magis clamabã.ant.
ἐπέφωσκον.illucescebam.ant.
ἐπεχείρησα.conatus sũ.dedi opa3
ἐπεχείρισα.conatus sum.tentaui.in manus tradidi.
ἐπεχείρουν.conabar.antur.
ἐπέχρισα.Unxi.
ἐπέχω.μ.ξω.π.κα.Intendo.alludo.remaneo.
ἐπήγαγον.Induxi.contraduxi.pcussi.afflixi.runt.
ἐπηγγειλάμην.pmisi.pmiss⁹ su3
ἐπήγγελμαι.pmissi.pmissus su3.
ἐπήγειρα.excitaui.
ἐπηκολούθησα.subsecutus sum.
ἐπήκουσα.audiui.
ἐπηκροώμην.Audiebam.
ἐπῆλθον.Superueni.runt.
ἐπήνεσα.Laudaui.
ἔπηξα.Fixi.affixi.
ἐπῆρα.Leuaui.sustuli.
ἐπηρεάζω.μ.σω.π.κα.Calumnior.accuso.
ἐπήρθην.Sublatus sum.
ἐπήρκεσα.auxiliat⁹ sum.opem tuli.
ἐπηρώτησα.Rogaui.interrogaui.
ἐπηρώτων.Interrogabam.ant.
ἐπί.Sub.in.contra.
ἐπίασα.Apprehendi.
ἐπιάσθην.captus.apprehẽsus sum.
ἐπιβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.Ingredior.ascendo.
ἐπιβάλλω.μ.λῶ.π.κα.Immitto adijcio.repeto.ptigo.attineo.iniicio
ἐπιβαρύνω.μ.νω.π.ηκα.Aggrauo.onero.
ἐπιβαρῶ.aggrauẽ.onerosus sim.
ἐπιβάς.αντος.ὁ.Postq̃ ingressus est.ascendit.
ἐπίβασις.εως.ἡ.gressus.incessus.
ἐπιβεβηκώς.οτος.ὁ.Postquam ascendit.ingressus est.
ἐπιβῆναι.ascendisse.
ἐπιβιβάζω.μ.σω.π.κα.impono.
ἐπιβλέπω.μ.ψω.π.φα.respicio.
ἐπίβλημα.ατος.το.immissio.adiectio.
ἐπιβοάω ꝛ ἐπιβοῶ.μ.ήσω.π.κα.acclamo.vociferor.inuoco.
ἐπιβουλή.ης.ἡ.insidie
ἐπίβουλος.ου.ὁ.insidiator.
ἐπιγαμβρεύω.μ.σω.π.κα.Desponso.as.

ἐπιγεγραμμένος.η.ον. Inscriptus superscriptus.a.um.
ἐπίγειος.α.ον. terrenus.a.um.
ἐπιγίνομαι.μ.σομαι.π.ημαι. aduenio.contingo.euenio.superuenio
ἐπιγινώσκω.μ.σομαι.π.κα. Cognosco.
ἐπιγενόμενος.η.ον. Postquam aduenit.superuenit.contigit.
ἐπιγνούς.οντος.ὁ.postquam cognouit.
ἐπιγνῶ.cognoscam.cognouero.
ἐπίγνωθι.Scito.
ἐπιγνῶναι.cognouisse.cognoscere.
ἐπίγνως.cognosce.
ἐπιγνωσθήσομαι.cognoscar.
ἐπιγνωσθῶ.cognitus fuero.
ἐπίγνωσις.εως.ἡ.notitia.
ἐπιγνώσομαι.cognoscam.ar.
ἐπιγραφή.ης.ἡ.inscriptio.
ἐπιγράφω.μ.ψω.π.φα.inscribo.
ἔπιδε.aspice.respice.
ἐπιδεής.εος.ὁ.ἡ.indigens.inops.
ἐπιδεικνύω.μ.ξω.π.χα.Ostendo.demonstro.
ἐπιδεῖξαι.ostendisse.demonstrauisse.
ἐπιδέομαι.μ.ησομαι.π.μαι.rogo.indigeo.
ἐπιδημέω.τ ἐπιδημῶ.μ.σω.π.κα.in patria.in populo sum.
ἐπιδιατάσσομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.superordino.
ἐπιδιατάττομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.superordino.
ἐπιδίδωμι.μ.σω.π.κα.Do.porrigo.cresco.
ἐπιδιορθόω.τ ἐπιδιορθῶ.μ.σω.π.κα.corrigo.dirigo.
ἐπίδοξος.η.ον.gloriosus.a.um.
ἐπιδύω.μ.σω.π.κα.Mergor.occido.subruor.induo.
ἐπιδῶ.creuero.profectum fecero.
ἐπιδώσω.dabo.porrigam.augebor.
ἐπιείκεια.ας.ἡ.Modestia.probitas.Officiositas.
ἐπιεικής.εος.ὁ.ἡ.Modestus.moderatus.a.um.
ἐπιζητέω.τ ἐπιζητῶ.μ.σω.π.κα inquiro.quero.
ἐπιθαμάτιος.α.ον.Destinatus morti.a.um.
ἐπιθεῖναι.Imposuisse.superposuisse.apposuisse.
ἐπιθείς.εντος.ὁ.Postquam imposuit.superposuit.apposuit.
ἐπίθες.impone.superpone.appone.
ἐπίθεσις.εως.ἡ.Impositio.superpositio.appositio.
ἐπιθήσαιμι.Imponam.superponam.apponam.
ἐπιθήσομαι.Apponam.apponar.imponam.superponam.ar.
ἐπιθήσω.imponam.supponam.apponam.
ἐπιθυμέω.τ ἐπιθυμῶ.μ.σω.π.κα.opto.desidero.
ἐπιθύμημα.ατος.το.desiderium.
ἐπιθύμησις.εως.ἡ.concupiscentia.desiderium.
ἐπιθυμητής.ου.ὁ.Concupitor.desiderator.
ἐπιθυμητός.η.ον.desiderabilis.e.
ἐπιθυμία.ας.ἡ.concupiscentia.desiderium.
ἐπιθῶ.imponam.imposuero.apposuero.superposuero.
ἐπικάθημαι.insideo.
ἐπικαθίζω.μ.σω.π.κα.Sedere facio.ad sedendum pono.
ἐπικαλέομαι.τ ἐπικαλοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.inuoco.appello.
ἐπικαλέω.τ ἐπικαλῶ.μ.σω.π.κα.inuoco.cognomino.
ἐπικάλυμμα.τος.το.Cooperimentum.vestimentum.
ἐπικαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Cooperio.vestio.
ἐπικατάρατος.η.ον.maledictus.a.um.
ἐπίκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.irruo.incumbo.imponor.
ἐπικέκλημαι.inuocaui.Appellaui.inuocatus appellatus sum.
ἐπικεκλήμην.inuocaueram.appellaueram.appellatus τ inuocatus fueram.
ἐπικερδής.εος.ὁ.ἡ.Lucrosus.questuosus.a.um.
ἐπικληθείς.εντος.ὁ.Cognominatus.inuocatus.a.um.
ἐπικοινωνόω.τ ἐπικοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Communico.
ἐπικούρειος.α.ον.epicureus.a.um.
ἐπικουρία.ας.ἡ.auxilium.adiumentum.
ἐπικράνθην.exacerbatus fui.
ἐπικρίνω.μ.νω.π.κα.Iudico.sententiam fero.
ἐπικροάω.τ ἐπικρῶ.μ.σω.π.κα Audio.
ἐπικροτέω.τ ἐπικροτῶ.μ.σω.π.κα.collido.complodo.compulso.
ἐπικρυφαῖος.α.ον.obscurus.latens.
ἐπιλαβέσθαι.apprehendisse.adhesisse.
ἐπιλαβόμενος.η.ον.Postquam apprehendit.adhesit.
ἐπιλαβοῦ.apprehende.adhere.
ἐπιλάβωμαι.apprehendero.adhesero
ἐπιλαθέσθαι.oblitum fuisse.
ἐπιλάθωμαι.obliuiscar.
ἐπιλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.apprehendo.adhereo.
ἐπιλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.apprehendo.accipio.
ἐπιλανθάνομαι.μ.λήσομαι.π.ησμαι.obliuiscor.
ἐπιλέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Eligo.cognominor.
ἐπιλείπω.μ.ψω.π.φα.Desero.relinquo.
ἐπιλέλησμαι.Oblitus fui.
ἐπιλελησμένος.η.ον.oblitus.a.um
ἐπιλησθήσομαι.Obliuioni tradar obliuionem accipiam.
ἐπιλησθῶ.obliuioni tradar.
ἐπιλησμονή.ης.ἡ.obliuio.
ἐπίλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
ἐπίλυσις.εως.ἡ.solutio.interpretatio.
ἐπιλύω.μ.σω.π.κα.Expono.declaro.dimitto.
ἐπιμαρτυρέω.τ ἐπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testor.contestor.
ἐπιμαρτύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.testificor.testor.
ἐπιμέλεια.ας.ἡ.diligentia.cura.
ἐπιμελέομαι.τ ἐπιμελοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.curo.curam habeo.
ἐπιμελῶς.diligenter.
ἐπιμένω.μ.νω.π.κα.permaneo.perseuero.
ἐπιμίξ.Mixtim.
ἐπιμονή.ης.ἡ.assiduitas.industria.
ἐπίμοχθος.η.ον.laboriosus.a.um.
ἐπινεύω.μ.σω.π.κα.annuo.innuo
ἐπινοέω.τ ἐπινοῶ.μ.σω.π.κα.Excogito.comminiscor.
ἐπίνοια.ας.ἡ.Cogitatio.prouidentia.exquisitio.excogitatio.
ἔπινον.bibebam.ant.
ἐπιξενόω.τ ἐπιξενῶ.μ.σω.π.κα.Hospitio suscipio.Hospes sum.hospitaliter conuersor.
ἔπιον.bibi.biberunt.
ἐπιορκέω.τ ἐπιορκῶ.μ.σω.π.κα.peiero.iuro falso.
ἐπιορκία.ας.ἡ.periurium.
ἐπίορκος.ου.ὁ.periurus.
ἐπιοῦσα.ης.ἡ.Sequens.veniens.f.g.
ἐπιούσιος.α.ον.Quottidianus.supersubstantialis.e.
ἐπιπέμπω.μ.ψω.π.φα.Contra

mitto.immitto.
ἐπιπεπτωκώς.οτος.ὁ. Postꝗ̃ superuenit.irruit.incidit.
ἐπιπέσοιμι.incidam.
ἐπιπεσώμ.οντος.ὁ.postꝗ̃ procubuit.recubuit. [Irruo.incido.
ἐπιπίπτω.μ.σοῦμαι.π.ωκα.
ἐπιπλεῖον.multum.admultum.
ἐπιπλεῖστον.Ultra diu.
ἐπιπλήθω.μ.σω.π.κα.Impleo.
ἐπιπλήττω.μ.ξω.π.χα.increpo.
ἐπιποθεῖα.ας.ἡ.cupiditas.[accuso.
ἐπιποθέω.τ ἐπιποθῶ.μ.σω.π κα.Cupio.opto.
ἐπιπόθησις.εως.ἡ.desiderium.
ἐπιπόθητος.η.ον.desideratꝰ.a.ū.
ἐπιπολύ.diu.
ἐπίπονος.η.ον. Laboriosus.a.uȝ.
ἐπιπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι. aduenio.
ἐπίπρασκον.vendebam.ant.
ἐπιρράπτω.μ.ψω.π.φα.Assuo.vnum cum alio suo.
ἐπιρρίπτω.μ.ψω.π.φα.Superiacio.superimpono.
ἐπίσημος.η.ον.insignis.e.
ἐπίσης.equalis.e.aduerb.
ἐπισιτισμός.ου.ὁ.cibatio.saginatio frumentatio.cibarium.
ἐπισκέπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Uisito.considero. [paro.
ἐπισκευάζω.μ.σω.π.κα.paro.pre
ἐπισκηνόω.τ ἐπισκηνῶ.μ.σω.π.κα.Inhabito.
ἐπισκιάζω.μ.σω.π.κα.obumbro.
ἐπισκοπέω.τ ἐπισκοπῶ.μ.σω.π.κα.Uisito.considero.speculor.
ἐπισκοπή.ης.ἡ.animaduersio.Uisitatio.consideratio.
ἐπίσκοπος.ου.ὁ.eps.speculator.
ἐπίσον.ου.τό.Additamentum. quod additur ad equādum pōdus.
ἐπισπάομαι.τ ἐπισπῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Attraho ex pelle.extendo pellem.preputium adduco.
ἐπισπάω.τ ἐπισπῶ.μ.σω.π.κα.attraho.
ἐπίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.scio.intelligo.acquiro. [stitit.
ἐπιστάς.αντος.ὁ.postꝗ̃ astitit.sup
ἐπιστάτης.ου.ὁ.pceptor.preses.
ἐπιστέλλω.μ.λω.π.κα.epistolaȝ mitto.scribo.
ἐπιστεύθην.creditus sum.
ἐπίστευον.credebam.ant.
ἐπίστευσα.credidi.
ἐπίστηθι.insta.
ἐπιστήμη.ης.ἡ.scientia.disciplina.
ἐπιστήμων.ονος.ὁ.ἡ.doctꝰ.eruditꝰ sciens. [roboro.
ἐπιστηρίζω.μ.ξω.π.χα.cōfirmo.
ἐπίστησον.Supersta.
ἐπιστήσω.Urgebo.addam.preseséro.instabo.statuā.constituaȝ.firmabo.preficiam.astabo.stem.
ἐπιστοιβάζω.μ.σω.π.κα.Accumulo.struo.
ἐπιστολή.ης.ἡ.epistola.
ἐπιστομίζω.μ.σω.π.κα.reprimo arguo. [tor.
ἐπιστρέφω.μ.ψω.π.φα.Reuer
ἐπιστροφή.ης.ἡ.reuersio.cōuersio.
ἐπιστῶ.superueniam.instem.
ἐπιστώθην.creditus.confisus sum.
ἐπισυναγαγεῖν.congregauisse.
ἐπισυνάγω.μ.ξω.π.χα.cōgrego.
ἐπισυναγωγή.ης.ἡ.collectio
ἐπισυνέστην.contrasteti.contra insurrexi. [a.ū.
ἐπισυνηγμένος.η.ον.cōgregatus
ἐπισυνίστημι.μ.σω.π.κα.Contrasto.contra insurgo. [cōcurro
ἐπισυντρέχω.μ.ουμαι.π.κα.
ἐπισύστασις.εως.ἡ.Instantia.cōcursus.conuentus.
ἐπισφαλής.εος.ὁ.ἡ.periculosus.non tutus.incertus.a.um.
ἐπισφαλῶς.periculose.non tuto.infirmiter.
ἐπισχύω.μ.σω.π.κα.inualesco.
ἐπισωρεύω.μ.σω.π.κα.coaceruo.accumulo.
ἐπιταγή.ης.ἡ.preceptum.
ἐπίτασις.εως.ἡ.extensio.āpliatio.
ἐπιτάσσω.μ.ξω.π.χα.Impero.
ἐπιτάττω.μ.ξω.π.χα.impero.
ἐπιτεθῶ.imponar.
ἐπιτείνω.μ.νω.π.κα.extendo.
ἐπιτελέω.τ ἐπιτελῶ.μ.σω.π.κα.Perficio.facio.
ἐπιτέτραμμαι.Permissus.commissus sum.commissum est mihi.
ἐπιτήδειος.α.ον.neccessarius.aptus.a.um. [ciciū.
ἐπιτήδευμα.ατος.το.studiū.exer
ἐπιτηδεύω.μ.σω.π.κα.Exerceo.colo.
ἐπιτιθέασιν.imponunt.
ἐπιτίθημι.μ.σω.π.κα.impono.
ἐπιτιμάω.τ ἐπιτιμῶ.μ.σω.π.κα.Impropero. [exprobatio.
ἐπιτίμησις.εως.ἡ.Improperium.
ἐπιτίμιον.ου.το.Improperium.
ἐπιτοαυτό.simul.in idipsum.
ἐπιτοπρωί.Mane.
ἐπιτρέπω.μ.ψω.π.φα.pmitto.
ἐπιτρέφω.μ.ψω.π.φα.alo.nutrio
ἐπιτρίς.Ter.
ἐπιτροπή.ης.ἡ.Permissio.
ἐπίτροπος.ου.ὁ.procurator.
ἐπιτυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα.assequor.adipiscor.
ἐπιτυχεῖν.Assecutū.adeptū fuisse.
ἐπιτυχία.ας.ἡ.adeptio.assecutio.
ἐπιφαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι Appareo. [appareo.
ἐπιφαίνω.μ.νω.π.κα.Illumino.
ἐπιφανής.εος.ὁ.ἡ.manifestus.a.ū
ἐπιφάνεια.ας.ἡ.Illustratio.aduentus.apparitio.
ἐπιφαύω.μ.σω.π.κα.Illumino.
ἐπιφέρω.μ.σω.π.κα.defero.ifero
ἐπιφημίζω.μ.σω.π.κα.diffamo.diuulgo.
ἐπιφωνέω.τ ἐπιφωνῶ.μ.σω.π.κα.suclamo.acclamo.magis clamo.
ἐπιφώσκω.Illuceo.lucesco.
ἐπιχαίρω.μ.ησομαι.π.μαι.gaudeo ob alterius bonum vel malum.
ἐπίχαρμα.ατος.τό.Irrisio.ludibrium. [κα.conor.
ἐπιχειρέω.τ ἐπιχειρῶ.μ.σω.π.
ἐπιχειρίζω.μ.σω.π.κα.Conor.tento.in manus trado.
ἐπιχέω.μ.ευσω.π.κα.Infundo.
ἐπιχορηγέω τ ἐπιχορηγῶ.μ.σω.π.κα.Suppedito.subministro.
ἐπιχρίω.μ.σω.π.κα.Ungo.
ἐπιών.οντος.ὁ.procedēs.sequens.
ἐπλανήθην.deceptus sum.erraui.
ἐπλάνησα.decepi.
ἔπλασα.formaui.feci.plasmaui.
ἐπλάσθην.formatus sum.
ἔπλεον.nauigabam.ant.
ἐπλεόνασα.abundaui.
ἐπλεονέκτησα.circumueni.
ἐπλήγην.percussus sum.
ἐπλήθυνα.Multiplicaui.
ἐπληθύνθην.Multiplicatus sum.
ἐπληθυνόμην.multiplicabar.
ἐπλήθυνον.Multiplicaui.runt.Multiplicabam.ant.
ἐπλημμέλησα.peccaui.
ἐπληρούμην.complebar.iplebar.
ἐπλήρουν.cōplebā.iplebā.ant.

ἐπληρώθην.Adimpletus sum.
ἐϖλήρωσα.impleui. compleui.
ἔϖλησα. Impleui.
ἐϖλήσθην.impletus sum.
ἐπλούτησα.Diues factus sum.Ditatus fui.
ἐϖλούτισα.diuitem feci.
ἐπλουτίσθην.diues factus sum.
ἔϖλυνα.Laui.
ἔπνευσα.Flaui.
ἐϖνιγόμην.suffocatus sum. bar.
ἔϖνιγον.Suffocabam.ant. suffocaui.strangulaui.runt.
ἐϖοίησα.feci.
ἐϖοιησάμην.Feci.factus fui.
ἐϖοικοδομέω. τ ἐποικοδομῶ. μ.σω.π.κα.superedifico.
ἐϖοιούμην.fiebam.
ἐϖοίουν.Faciebam.ant.
ἐϖοκέλλω.μ.λω.π.κα.Impingo nauem. [mino.
ἐϖονομάζω.μ.σω.ϖ.κα.Cognomino.
ἐϖοϖτεύω.μ.σω.π.κα.Considero.speculor.
ἐϖόϖτης.ου.ὁ.Speculator. visor qui videt aliquid. [Inspicio.
ἐϖόπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.
ἐϖορεύθην.abiui.iui.
ἐϖορευόμην.ibam.
ἐϖόρθουν.Expugnabam.ant. predabar.antur.
ἐϖόρνευσα.fornicatus sum.
ἔϖος.εος.το.carmen.versus.
ἐϖότιζον.dabam bibere.ant.
ἐϖότισα.Dedi potum.
ἐϖοτίσθην.potatus sum.
ἐϖουράνιος.α.ον.celestis.e.
ἐπράθην.Venditus sum.
ἔϖραξα.Feci.exegi.
ἔϖρεϖε.oportebat.decebat.
ἐϖρίσθην.Sectus:scisus fui.
ἑπτά.Septem.
ἔϖταισα.erraui.offendi.
ἑϖτάκις.Septies.
ἑϖτακισχίλιος.α.ον.septẽ mille.
ἑϖταϖλάσιος.α.ον.septuplꝰ.a.ũ
ἑπταπλασίων.ονος.ὁ.ἡ.septuplus.a.um.
ἔϖτυσα.Spui.
ἐπτώχευσα.paup:τ mẽdicus fui.
ἐπυθόμην.interrogaui.sciui.
ἐπυνθανόμην.sciscitabar. interrogabam.sciebam.
ἐϖώκειλα.impegi nauem.
ἐϖωκοδόμησα.superedificaui.

ἐπώλησα.Vendidi.
ἐπώλουν.Vendebam.ant.
ἐπωμίς.ιδος.ἡ.hũerale.vestis genꝰ
ἐπωρώθην. excecatus sũ.iduratꝰ sũ.
ἐραστής.ου.ὁ.Amator. [ρορor.
ἐργάζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
ἐργασία.ασ.ἡ.Operatio.labor operarij.opera.industria.
ἐργατεία.ας.ἡ.officiũ.artificiũ.
ἐργάτης.ου.ὁ.operarius.
ἐργολαβία.ας.ἡ. Manualis operatio.merces ex labore.
ἔργον.ου.το.opus.
ἐρεθίζω.μ.σω.π.κα. Irrito.prouoco.incito.
ἐρεθισμός.ου.ὁ.incitatio.
ἐρείδω.μ.σω.π.κα. hereo.innitor.
ἐρετίζω.μ.σω.π.κα.eligo.amo.exopto. [erupto.
ἐρεύγομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.
ἔρευνα.ης.ἡ.scrutatio. examinatio.
ἐρευνάω.τ ἐρευνῶ.μ.σω.π.κα. Scrutor.
ἐρημία.ας.ἡ.Locꝰ desertꝰ.solitudo.
ἔρημος.η.ον.desertꝰ.a.ũ.solus.a.ũ.
ἐρημόω.τ.ἐρημῶ.μ.σω.ϖ.κα. Vasto.desolo.solitarium facio.
ἐρήμωσις.εως.ἡ.vastitas.desolatio
ἐρίζω.μ.σω.π.κα. contendo.certo.
ἐρίθεια.ας.ἡ.contentio.lis.
ἔριον.ου.το.Lana.
ἔρις.ιδος.ἡ.contentio. dissidiuz.
ἐρίφιον.ου.το.hedus. hedulus.
ἔριφος.ου.ὁ.hedus.
ἑρμηνία.ας.ἡ. Interpretatio. stilus dicẽdi.character.
ἑρμηνεύω.μ.σω.π.κα. Interpretor.declaro.enarro.
ἑρμῆς.ου.ὁ.Mercurius.
ἑρπετός.η.ον.reptilis.e.
ἐρραβδίσθην.virgis cesus sum.
ἐρράντισα.aspersi.
ἐρραντισμένος.η.ον.aspsus. a.uz.
ἐρράπισα.alapis percussi.
ἐρρέθην.dictus sum.
ἔρριξα. scidi.torsi.
ἐρρίζωσα.radicaui.radices feci.
ἔρριμμαι. pƚectus.pcipitatus sum.
ἐρριμμένος.η.ον.pƚectꝰ. iacens.
ἔρριψα.proieci.
ἐρρυσάμην.liberaui.
ἐρρωμένος.η.ον. Validus.a.um. Fortis.e.
ἔρρωσο.vale.cõfirmatꝰ: valẽs esto.
ἐρυθραίνω.μ.νω.π.κα.rubefacio.

ἐρυθρός.α.ον.ruber.a.um.
ἔρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.venio
ἐρῶ.dicam.
ἐρωτάω.τ ἐρωτῶ.μ.σω.ϖ.κα. rogo.interrogo.
ἐρώτημα.ατος.το.interrogatio.
ἐσάλευσα. moui.agitaui.concussi.
ἐσαλεύθην.commotus.cõcussus sũ.
ἐσάλπισα.tuba cecini.
ἔσβεσα.extinxi.
ἐσεβάσθην.colui.
ἐσείσθην.cõmotꝰ sũ.cõcussus fui.
ἐσήμανα.significaui.
ἐσθής.ητος.ἡ.vestis.
ἐσθίω.μ.σω.π.κα.manduco.
ἐσίγησα.tacui.
ἐσιώπων.tacebam.ant.
ἐσκανδαλιζόμην. scandalizabar.
ἐσκανδαλίσθην. scãdalizatus suz.
ἔσκαψα.effodi.
ἐσκεϖάσθην.coopertus sum.
ἐσκευασμένος.η.ον.Preparatus.paratus.a.um.
ἐσκήνωσα.habitaui.
ἐσκίρτησα.exultaui.
ἐσκλύρυνα.induraui.
ἐσκληρυνόμην. Indurabar. induratus sum.
ἐσκόρπισα.dispersi.
ἐσκορπίσθην.dispersus fui.
ἐσκοτίσθην.obscuratus. obtenebratus sum. [tenebris obscuratꝰ.a.um.
ἐσκοτισμένος.η.ον.obtenebratus
ἐσκοτωμένος.η.ον.tenebrosus.a.ũ
ἐσκυλμένος.η.ον.vexatus.a.um.
ἐσκύλευσα.spoliaui.
ἐσμέν.sumus. [a.um.
ἐσμυρνισμένος.η.ον.myrrhatus
ἔσομαι.ero.
ἐσόμενος.η.ον.futurus.a.um
ἔσοπτρον.ου.το.speculum.
ἐσοφισάμην. Sapienter egi vel sapiens fui.
ἐσοφίσθην.eruditus. sapiens fui.
ἐσπάραξα.conturbaui. laceraui.
ἐσπαργάνωσα.inuolui.
ἐσϖαργανωσμένος.η.ον. Inuolutus.a.um.
ἐσπαρμένος.η.ον.seminatus.a.um
ἔσπασα.eduxi.
ἐσϖατάλησα.libidini operam dedi.libidinosus:luxuriosus fui.
ἔσπειρα.seminaui.
ἔσπεισα.libaui.
ἑσπέρα.ας.ἡ.vespera.

ἔσπευδομ.festinabam.ant.
ἔσπευσα.festinaui.
ἐσπιλωμένος.η.ομ.maculat9. pollutus.a.um.
ἐσπλαγχνίσθημ.misertus sum.
ἐσπούδασα.Sollicit9 fui. Dedi operam.laboraui.
ἐστάθημ.steti.confirmatus sum.
ἔσται.erit.
ἵσταμαι.stare.
ἐσταυρώθημ.crucifixus sum.
ἐσταύρωμαι.crucifixus sum.
ἐσταυρωμένος.η.ομ.crucifix9.a.ū
ἐσταύρωσα.crucifixi.
ἐστέ.estis.
ἐστειλάμημ.Secessi.profectus fui. possedi.particeps factus fui.
ἐστέναξα.gemui.
ἐστερεώθημ.firmatus.cōsolidat9 sū
ἐστερέωσα.firmaui.solidaui.
ἐστερήθημ.priuatus fui.
ἐστέρησα.priuaui.
ἐστερούμημ.firmabar. solidabar.
ἐστεφανωμένος.η.ομ.Coronatus a.um.
ἐστεφάνωσα.coronaui.
ἕστηκα.steti.stare feci.constitui.
ἑστηκώς.οτος.ὁ. postquam stetit. constituit.stare fecit.
ἔστημ.steti.
ἐστήριγμαι.firmat9 solidat9 sum.
ἐστηριγμένος.η.ομ.cōfirmat9.a.ū
ἐστήριξα.firmaui.
ἐστηρίχθημ.firmatus. stabilit9 sū.
ἔστησα.steti.statui.stare feci.
ἐστί.est.
ἐστράφημ.conuersus fui.
ἔστρεψα.cōuersus sū.cōuerti.redij.
ἐστρηνίασα.delitiatus.luxuriat9 sū
ἐστρωμένος.η.ομ.stratus.a.um.
ἐστρώννυομ.sternebam.ant.
ἔστρωσα.straui.
ἔστω.Sit.esto.
ἐσυκοφάντησα.Male τ fraudulēter quesiui.
ἐσύλησα.predatus sum.
ἔσυρα.traxi.vi compuli.
ἐσφάγημ.occisus.iugulatus sum.
ἐσφαγίσθημ.occisus.iugulatus sū.
ἐσφαγισμένος.η.ομ.occisus.iugulatus.a.um.
ἐσφαγμένος.η.ομ.occisus.iugulatus.a.um.
ἐσφάλημ.erraui.
ἔσφαλομ.erraui.
ἐσφράγισα.signaui.sigillū iposui.
ἐσφραγισμένος.η.ομ.Signatus sigillo.a.um.
ἐσχάρα.ας.ἡ.focus.craticula.
ἐσχατόγηρος.α.ομ.Senex.vltime senectutis.decrepitus.a.um.
ἔσχατος.η.ομ.vltimus.a.um.
ἐσχάτως.extreme.nouissime.
ἔσχε.habe.
ἔσχηκα.habui.
ἐσχηκώς.οτος.ὁ.postquā habuit.
ἐσχίσθημ.Scisus.diuisus sum
ἔσχομ.habui.habuerūt. potui.runt.
ἔσχω.habeam.possim.
ἔσω.intra.
ἐσωζόμημ.saluabar.
ἔσωθεμ.intrinsecus.
ἐσώθημ.saluatus sum.
ἔσωσα.saluaui.
ἐσώτερος.α.ομ.interior.us.
ἐτάζω.μ.σω.π.κα.Exquiro.scrutor.examino.
ἑταιρίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.meretrix sum.
ἑταῖρος.amicus.equalis.
ἐτάκημ.delicui.liqfactus fui.defluxi.
ἐτάνυσα.extendi.
ἔταξα.ordinaui.
ἐταξάμημ.constitui.
ἐταπείνωσα.Humiliaui.
ἐτάραξα.perturbaui.commoui.
ἐταρασσόμημ.perturbabar.commouebar.
ἐτάρασσομ.turbabam.ant.
ἐταράχθημ.Turbatus sum.
ἐτάφημ.sepultus sum.
ἐτέθημ.positus fui.
ἐτεθνήκειμ.Mortuus fueram.
ἐτεκνοτρόφησα.filios educaui.
ἔτεκομ.peperi.runt.
ἐτελειώθημ.perfectus.cōsumat9 sū
ἐτελείωσα.consumaui.perfeci.
ἐτέλεσα.perfeci.finiui.
ἐτελέσθημ.perfectus.finitus fui.
ἐτελεύτησα.mortuus sum:finiui.
ἑτερόγλωσσος.η.ομ.Res aliene lingue.
ἑτεροδιδασκαλέω.τ ἑτεροδιδασκαλῶ.μ.σω.π.κα.alr doceo.
ἑτεροζυγόω.τ ἑτεροζυγῶ.μ.σω.π.κα.iugum duco.
ἕτερος.α.ομ.alter.alius.a.ud.
ἑτέρως.aliter.
ἐτέχθημ.natus sum.
ἐτηκόμημ.liquefiebam.
ἐτήρησα.seruaui.
ἐτηρούμημ.seruabar.
ἐτήρουμ.seruabam.ant.
ἔτι.vltra.amplius.item.preterea.
ἐτίθουμ.ponebam.ant.
ἔτιλλομ.vellebā.euellebā.ant.
ἐτίμησα.honoraui.
ἐτιμησάμημ.appreciaui.
ἐτιμωρησάμημ.cruciaui.torsi.
ἑτοιμάζω.μ.σω.π.κα.paro.
ἑτοιμασία.ας.ἡ.preparatio.
ἕτοιμος.η.ομ.paratus.a.um.
ἑτοίμως.prompte.
ἐτόλμησα.ausus fui.
ἐτόλμωμ.audebam.ant.
ἔτος.εος.το.annus.
ἔτρεχομ.currebā.āt.cucurri.runt.
ἐτροποφόρησα.mores alicui9 sustinui.
ἐτρύγησα.vindemiaui.
ἐτρύφησα.delitiatus sum.
ἐτρυχόμημ.torquebar.
ἐτύθημ.immolatus sum.
ἐτυμπανίσθημ.Suspensus.excoriatus.lignis cesus.interfectus sum.
ἔτυπτομ.percutiebam.ant.
ἐτύπωσα.figuraui.formaui.īpressi.
ἐτύφλωσα.excecaui.
εὖ.bene.
εὐαγγελίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Euangelizo.annuncio.bona annuncio.
εὐαγγελίζω.μ.σω.π.κα.euangelizo.annuncio.bona annuncio.
εὐαγγέλιομ.ου.το.Nuncius.bonus nuncius.euangelium.
εὐαγγελιστής.ου.ὁ.Euangelista.nunciator.boni nunciator.
εὐαρεστέω.τ εὐαρεστῶ.μ.σω.π.κα.placeo.
εὐάρεστος.η.ομ.placitus.a.um.
εὐαρέστως.placenter.
εὐγένεια.ας.ἡ.nobilitas generis.
εὐγενέστερος.α.ομ.nobilior.us.
εὐγενής.εος.ὁ.ἡ.nobilis.generos9
εὔγεος.α.ομ.fertilis.e.
εὐδία.ας.ἡ.serenitas.
εὐδοκέω.τ εὐδοκῶ.μ.σω.π.κα.volo.letor.cōplaceo mihi i aliq re.
εὐδοκία.ας.ἡ.Beneplacitum.complacitum.voluntas.letitia.
εὐδοκιμέω.τ εὐδοκιμῶ.μ.σω.π.κα.Approbo.
εὐδράνεια.ας.ἡ.bonus τ psper rerum euentus.
εὐέλπις.δος.ὁ.ἡ.homo bone spei.
εὐεξία.ας.ἡ.bona habitudo.sanitas

ἐυεργεσία.ας.ἡ.beneficium.
ἐυεργετέω.⁊ ἐυεργετῶ.μ.σω.π κα.benefacio alij.prosum.
ἐυεργέτης.ου.ὁ.benefactor.
ἐυεργετικός.η.ον.benefactiuꝰ.a.ũ
ἔυζωνος.η.ον. Strenuus.leuis.succinctus.a.um.
ἐυηγγελιζόμην.Euangelizabam.bonam nunciabã.nunciabam.
ἐυηγγελισάμην. Euangelizaui. bona nunciaui.nũciaui.nũciatꝰfui.
ἐυηγγελίσθην. Euangelizatus.p̃dicatus sum.
ἐυηγγελισμένος.η.ον.Nunciatus.euangelizatus.predicatus.a.ũ
ἐυηργέτησα.bñfeci. bñficio affeci.
ἐυηρεστηκέναι.placuisse.
ἐυηρέστησα.placui.
ἐυθαρσής.εος.ὁ.ἡ. Confidẽs.audax.qui est bono animo.
ἐυθεῖα.recta.
ἔυθετος.η.ον.Aptus.dispositus.cõmodus.opportunus.placitus. Approbatus.a.um.
ἐυθέως.statim. [ctu.
ἔυθραυστος.η.ον.fragilis.facilis fra
ἐυθυδρομέω.⁊ ἐυθυδρομῶ.μ.σω.π.κα.recto cursu peruenio.
ἐυθυμέω.⁊ ἐυθυμῶ.μ.σω.π.κα.letor.bono animo sum.
ἔυθυμος.η.ον.letus.a.um.
ἐυθυμότερος.α.ον.Letior. meliori animo.
ἐυθύνω.μ.νω.π.κα.dirigo.
ἐυθύς.α.υ.rectꝰ.a.ũ.confestim.
ἐυθύτης.ητος.ἡ.directio.
ἐυκαιρέω.⁊ ἐυκαιρῶ. μ.σω.πα.κα.habeo tẽpus vel oportunitatez.vaco.do operam.
ἐυκαιρία.ας.ἡ.opportunitas.
ἔυκαιρος.α.ον.opportunus.a.um.
ἐυκαίρως.opportune.
ἐυκλεής.εος.ὁ.ἡ.glĩosus.a.um.
ἔυκλεια.ας.ἡ.claritas.gloria.
ἐυκοπώτερος.α.ον.facilior.us.
ἐυκοσμία.ας.ἡ.Honestas morum:probitas.lenitas.
ἔυκυκλος.η.ον.bene curuatus.perfecte circulatus.a.um.
ἐυλάβεια.ας.ἡ.Reuerentia.timiditas.formido.
ἐυλαβέομαι.⁊ ἐυλαβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Metuo.uereor.euito.
ἐυλαβής εος.ὁ.ἡ. Timoratus.cautus.religiosus.a.um.
ἔυλαλος.η.ον.bene loquens.
ἐυλογέω.⁊ ἐυλογῶ.μ.σω.π.κα Benedico.
ἐυλογητός.η.ον.benedictus.a.ũ.
ἐυλογία.ας.ἡ.benedictio.
ἐυμαθῶς.docte.sapienter.
ἐυμαρῶς.faciliter.sine querela.
ἐυμελής.εος.ὁ.ἡ.suauis.e.
ἐυμενῶς.hilariter.lete.beniuole
ἐυμετάδοτος.η.ον.liberalis.e.
ἐυμορφία.ας.ἡ.pulchritudo.
ἔυμορφος.η.ον.pulcher.a.um.
ἐυνοέω.⁊ ἐυνοῶ.μ.σω.π.κα. beniuolus sum.
ἔυνοια.ας.ἡ.beniuolentia.
ἔυνους.ου.ὁ.beniuolus.amicus.
ἐυνουχίζω.μ.σω.π.κα. eunuchuz facio.
ἐυνουχίσθην.eunuchus factus suz
ἐυνοῦχος.ου.ὁ. Eunuchus.i.custos cubilis.spado.
ἐυοδία.ας.ἡ.p̃speritas.bõa fortũa.
ἐυοδόομαι.⁊ ἐυοδοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.prosperum iter habeo.bene placeo.
ἐυοδόω.⁊ ἐυοδῶ.μ.σω.πα.κα.prosperor.⁊ prosperũ alium facio.
ἐυάρεδρος.α.ον.q̃ bñ assistit ⁊ astat
ἐυπειθής.εος.ὁ.ἡ. Suadibilis.subditus.a.um.obediens.
ἐυπερίστατος.η.ον.circunstans
ἐυπερίστημι.μ.σω.π.κα.circunsto.asto.
ἐυποιέω.⁊ ἐυποιῶ.μ.σω.π.κα.Benefacio alij.
ἐυποιΐα.ας.ἡ.bñficẽtia in aliuz.
ἐυπορέω.⁊ ἐυπορῶ.μ.σω.πα.κα.Abundo.abundantem aliuz facio.
ἐυπορία.ας.ἡ.Abundantia.victus acquisitio.
ἐυπράττω.μ.ξω.πα.χα.Beneago.bono statu sum.
ἐυπρέπεια.ας.ἡ. decor.honestas.
ἐυπρεπέστερος.α.ον. pulchrior.speciosior.us.
ἐυπρεπής.εος.ὁ.ἡ.pulcher.speciosus.decens.
ἐυπρεπῶς. Diligenter. decenter. pulchre.
ἐυπρόσδεκτος.η.ον.acceptus.gratus.a.um.
ἐυπροσήγορος.α.ον. Qui bene loquitur.vel bonum habet nomen.
ἐυπροσωπέω.⁊ ἐυπροσωπῶ.μ.σω.πα.κα.placeo.
ἐυρέθην.inuentus sum.
ἐυρεῖν.inuenisse.
ἔυρεμα.ατος.το.Inuentio.
ἔυρεσις.εως.ἡ.inuentio.
ἔυρημα.ατος.το.inuentio.
ἐυρήσω.inueniam.
ἐυρίσκω.μ.σω.π.κα.inuenio.
ἐυροκλύδων.ονος.ὁ.euroclydõ.
ἔυρον.inueni.
ἔυρρωστος.η.ον. Beneualens.sanus.prosper.a.um.
ἐυρρώστως.fortiter.valenter.
ἐυρύχωρος.α.ον.spaciosꝰ.latꝰ.a.ũ
ἔυρω.inuenero.
ἐυρών.οντος.ὁ. postquam inuenit
ἐυσέβεια.ας.ἡ.pietas.
ἐυσεβέω.⁊ ἐυσεβῶ.μ.σω.π.κα.pius ⁊ religiosus sum.
ἐυσεβής.εος.ὁ.ἡ.piꝰ ⁊ religiosꝰ.a.ũ
ἐυσεβῶς.pie.religiose.
ἔυσημος.η.ον.Manifestus.notus.insignis.honestus.a.um.
ἔυσπλαγχνος.η.ον. misericors.
ἐυστάθεια.ας.ἡ. firmamentum.stabilimentum. [a.uz
ἐυσταθής.εος.ὁ.ἡ.stabilis.firmus.
ἔυστοχος.η.ον.directus. directe emissus.
ἐυσχημόνως.Verecunde. Honeste.grauiter.prudenter.
ἐυσχημοσύνη.ης.ἡ.Honestas. grauitas.prudentia.
ἐυσχήμων.ονος.ὁ. Nobilis.prudens. grauis.cautus.honestus.
ἐυτελέστερος.α.ον.Tenuior.exilior.contemptibilior.us.
ἐυτελής.εος.ὁ.ἡ. Exilis. tenuis.parui precij contemptibilis.e.
ἔυτηκτος.η.ον.facilis liquefactu.e.
ἐυτόνως.constanter. assidue.
ἐυτραπελία.ας.ἡ.Scurrilitas.ridicula narratio.
ἐυφημία.ας.ἡ.bona fama.
ἔυφημος.η.ον. Qui habet bonam famam vel bona verba.
ἔυφθαρτος.η.ον.corruptibilis.e.
ἐυφορέω.⁊ ἐυφορῶ.μ.σω.π.κα Uberes fructus fero. multiplico in fructibus.
ἐυφραίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι. Letor.epulor.
ἐυφραίνω.μ.νω.πα.π.κα. Letari facio.letifico.
ἐυφροσύνη.ης.ἡ.exultatio.letitia.

ἐυφυής.εος.ὁ.ἡ.ingeniosus.a.um.
ἔυχαρις.εως.ὁ.ἡ.gros⁹.venust⁹.a.ū
ἐυχαριστέω τ ἐυχαριστῶ.μ.σω.π.κα.gratias ago.
ἐυχαριστία.ας.ἡ.gratiarū actio.
ἐυχάριστος.η.ον.gratus.a.um.
ἐυχερῶς.Faciliter.
ἐυχή.ης.ἡ.oratio.preces.
ἔυχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.Oro p̄cor.preces fundo.
ἐύχρηστος.η.ον.vtilis.e.
ἐυψυχέω.τ ἐυψυχῶ.μ.σω.πκα.Bono animo sum.
ἐυωδία.ας.ἡ.bonus odor.
ἐυώνυμος.η.ον.Sinister.a.um
ἔφαγον.comedi.runt.
ἐφάλλομαι.μ.ουμαι.π.λμαι.Insilio.impetum facio.
ἐφανερώθην.ostensus sum.apparui
ἐφανέρωσα.manifestaui.
ἐφάνην.Apparui.
ἐφάπαξ.semel.
ἔφασκον.affirmabam.ant.
ἐφεισάμην.peperci.
ἐφέλκω.μ.ξω.π.χα.attraho.
ἐφέξω.Intendam.
ἐφερόμην.Ferebar.
ἔφερον.ferebam.portabam.ant.
ἐφέστηκα.institi.preses fui.astiti.
ἐφεστώς.ωτος.ὁ.Postq̄ astitit.institit.preses fuit.
ἐφευρετής.ου.ὁ.Inuentor.
ἐφημερία.ας.ἡ.Regio.tribus.ministerium diei.
ἐφήμερος.α.ον.quottidianus.a.um
ἔφην.dixi.
ἔφθασα.preueni.
ἐφθεγξάμην.locutus sum.
ἔφθειρα.corrupi.
ἐφικέσθαι.peruenisse.consecutū fuisse.
ἐφικνέομαι τ ἐφικνοῦμαι.μ.ξομαι.π.ιγμαι.Peruenio.Consequor.adipiscor. fui.
ἐφίλησα.amaui.osculat⁹fui.consue
ἐφιλίασα.amic⁹ fui.amicitiā habui
ἐφίλουν.Amabam.ant.osculabar.antur.assuetus eram.ant.
ἐφιμώθην.obmutui.
ἐφίμωσα.obmutescere feci.
ἐφίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.insto
ἐφίστημι.μ.σω.π.κα.Asto.supsto.appareo.insto.
ἐφοβήθην.Timui.
ἐφοβούμην.Timebam.
ἐφόβουν.Terrebam.ant.

ἐφόνευσα.occidi.
ἐφόρεσα.portaui.
ἐφόσον.Quandiu.
ἔφραξα.Obturaui.sepiui.
ἐφρόνησα.Sapiens fui.
ἐφρόνουν.Sapiebam.ant.
ἐφρουρούμην.Custodiebar.
ἐφρούρουν.custodiebam.ant.
ἐφρύαξα.fremui.
ἐφύβριστος.η.ον.cōtumelios⁹.a.ū
ἔφυγον.fugi.runt.
ἐφύλαξα.custodiui.
ἐφυλαξάμην.Custodiui.custoditus sum.seruaui.seruatus sum.
ἐφυλάχθην.seruatus fui.
ἐφυσιώθην.inflatus sum.
ἐφύτευον.plantabam.ant.
ἐφύτευσα.plantaui.
ἐφώνησα.vocaui.clamaui.
ἐφωνησάμην.clamaui.vocaui.
ἐφώνουν.clamabā.vocabam.ant.
ἐφώτισα.illuminaui.
ἐφωτίσθην.illuminatus sum.
ἔχαιρον.gaudebam.ant.
ἐχαλάσθην.Demissus submissus deiectus fui.
ἐχάραξα.Sculpsi.
ἐχάρην.gauisus fui.
ἐχαρισάμην.donaui.gratificat⁹ sū.
ἐχαρίσθην.gratia impletus sum.
ἐχαρίτωσα.gratia impleui.
ἔχθιστος.η.ον.inimicissimus.a.um.
ἔχθρα.ας.ἡ.inimicitie.arum.
ἐχθραίνω.μ.νω.π.κα.Inimicitias exerceo.inimicus sum.
ἐχθρός.α.ον.inimicus.a.um.
ἐχθρότατος.η.ον.inimicissim⁹a.ū
ἔχιδνα.ης.ἡ.Vipera.
ἔχις.εως.ἡ.Vipera.
ἐχλεύαζον.irridebā.subsānabā.āt.
ἔχομαι.μ.ξομαι.π.ημαι.Teneor ab aliqua re.adhereo illi.
ἐχόμενος.η.ον.Consequens.proximus.vicinus.a.um.
ἐχορήγησα.prebui.suppeditaui.
ἐχορτάσθην.Saturatus fui.
ἐχρηματίσθην.oraculo monit⁹fui.
ἐχρησάμην.Usus sum.
ἔχρισα.vnxi.
ἐχρισάμην.vnctus fui.vnxi.
ἐχρώμην.vtebar.
ἔχω.μ.ξω.π.κα.Habeo.possum.
ἐχωρίσθην.diuis⁹ scisus fui.discessi.
ἐψευδομαρτύρουν.falsū testōi bā.
ἐψευσάμην.mētit⁹sū.luz dicebā.āt
ἐψευσάμην.mentitus sum.

ἐψηλάφησα.cōtrectaui.palpaui.
ἐψώμισα.alui.paui.
ἑωθινός.η.ον.matutinus.a.um.
ἑώρακα.Vidi.
ἑωράκειν.Videram.
ἑωρακέναι.Vidisse.
ἑωρακώς.οτος.ὁ.postquam vidit.
ἑώρων.Videbam.ant.
ἕως.vsq̄z.
ἕως κάτω.vsq̄z deorsum.
ἕως πότε.vsq̄z quo.
ἕως ὅτου.Dum.quoad.
ἕως οὗ.donec.
ἕως τοῦ νῦν.Usq̄z nunc.
ζάω τ ζῶ.μ.σω.π.κα.Viuo.
ζεστός.η.ον.calid⁹.feruid⁹.a.um.
ζεῦγος.εος.τό.Jugum.par.
ζευκτηρία.ας.ἡ.iunctura.
ζέω τ ζῶ.μ.σω.π.κα.ferueo.
ζῇ.Viuit.
ζῆλος.ου.ὁ.zelus.emulatio.
ζηλόω τ ζηλῶ.μ.σω.π.κα.zelo.emulor.imitor.
ζήλωσις.εως.ἡ.zelus
ζηλωτής.ου.ὁ.zelotes.emulator.imitator.
ζημία.ας.ἡ.detrimentum.damnum.
ζημιόω τ ζημιῶ.μ.σω.π.κα.punio.mulcto.damnifico.
ζήσας.αντος.ὁ.postq̄ vixit.
ζητέω τ ζητῶ.μ.σω.π.κα.Quero.
ζήτημα.ατος.τό.questio.inquisitio
ζήτησις.εως.ἡ.questio.
ζιζάνια.ας.ἡ.zizania.
ζόφος.ου.ὁ.tenebre.arum.
ζυγός.ου.ὁ.Jugum.
ζυγόσταθμος.η.ον.Quod appē dit ī statera.
ζύμη.ης.ἡ.fermētū.
ζυμόω τ ζυμῶ.μ.σω.π.κα.fermēto.as.
ζῶ.Viuo.viuam.
ζωγραφία.ας.ἡ.pictura.
ζωγρέω.τ ζωγρῶ.μ.σω.π.κα.Venor.capio.capio viuum.
ζωή.ης.ἡ.Vita.
ζῶν.ῶντος.ὁ.Viuens.
ζώνη.ης.ἡ.zona.
ζώννυμι.μ.σω.π.κα.Cingo.
ζωννύω.μ.σω.π.κα.cingo.
ζωογονέω τ ζωογονῶ.μ.σω.π.κα.Viuifico.
ζωοποιέω τ ζωοποιῶ.μ.σω.π.κα.Viuifico.
ζῶσα.ης.ἡ.Que viuit.
ζώσω.Cingam.
ζωτικός.η.ον.Vitalis.e.

ἢ.aut.vel.quam.nisi.an. potiusqꝫ.ma
gisqꝫ. ⌈dum qꝫ.qua.
ᾗ.Cui.femini.gener.quatenus.secun=
ἦ.profecto.sit.fuerit.
ἤγαγον.duxi.runt.
ἠγαλίασα.letatus fui.
ἠγαλλιασάμην.exultaui.
ἠγανάκτησα.indignatus sum. con
questus sum. ⌈rebã.ãt.
ἠγανάκτουν.Querebar.moleste fe
ἠγαπήθην.Amatus fui.
ἠγαπηκώς.οτος.ὁ.postqꝫ amauit.
ἠγαπημένος.η.ον. amat9.dilect9.
ἠγάπησα.amaui. ⌊a.um.
ἠγάπων.amabam.ant.
ἠγγάρευσα.coegi tanqꝫ prefectus.
vim feci.
ἤγγιζον.appropinquabam.ant.
ἤγγικα.appropinquaui.
ἤγγισα.appropinquaui.
ἤγειρα.Suscitaui.
ἡγεμονεύω.μ.σω.π.κα. Sũ pre
ses vel princeps.
ἡγεμονία.ας.ἡ.principatus.impiũ
ἡγεμών.ονος.ὁ.princeps.dux.
ἡγέομαι ⁊ ἡγοῦμαι. μ. σομαι.
π.ημαι.Dux sum.puto.
ἠγέρθην.excitat9 sũ.surrexi.
ἡγίασα.Sanctificaui.
ἡγιάσθην.sanctificatus sum.
ἡγίασμαι.sanctificatus sum.
ἡγιασμένος.η.ον.sctificatus.a.uꝫ.
ἡγνικώς.οτος.ὁ. postquam sancti
ficauit.purgauit.castificauit.
ἡγνισμένος.η.ον.sctificat9.purifica
ἠγνόησα.ignoraui. ⌊tus.a.um
ἠγνόουν.ignorabam.ant.
ἠγόμην.ducebar.
ἠγόραζον.emebam.ant.
ἠγόρασα.Emi.
ἠγοράσθην.Emptus sum.
ἠγορασμένος.η.ον.Emptus.a.ũ.
ἡγούμενος.η.ον.dux. prepositus.
ἠγρύπνησα.Uigilaui.
ἠγωνιζόμην.decertabã.decertareꝫ.
ἠγώνισμαι.pugnaui.certaui.cõtẽdi
ἡ δὲ.Illa autem.
ἥδε.Hec.
ᾔδειν.sciueram.scissem.
ἡδέως.iucunde libenter.
ἤδη.Jam. ⌈grauatus.a.ũ.
ἠδικημένος.η.ον.iiuriã pass9. lesus
ἠδίκησα.lesi.offẽdi.iniuriam feci.
ἥδιστος.η.ον. Dulcissimus iucun
dissimus.a.um.

ἥδομαι.μ.σομαι.π.μαι. letor.de
lector.
ἡδονή.ης.ἡ.voluptas.vitium.
ἠδυνάμην.potui.
ἠδυνήθην.potui.
ἡδύνω.μ.νω.π.κα. Dulcoro.as.
Dulce aliquid facio.
ἡδύοσμον.ου.το. menta berba.
ἡδύς.εως.ὁ.dulcis.e.
ἠθέλησα.Uolui.
ἦθος.εος.το.Mos.
ἧκα.Misi.
ἠκαιρούμην.occupatus eram.
ἤκμασα.florui.vigui.maturui.
ἠκολούθησα.Secutus sum.
ἠκολούθουν.sequebar.sequebãtur
ἤκουσα.audiui.
ἤκουον.audiebam.ant.
ἠκούσθην.auditus fui.
ἠκούτισα.audire feci.
ἠκριβάσθην.Diligenter examinat9
fui.approbatus fui.
ἠκρίβωσα.diligenter didici.
ἠκύρωσα.irritum feci. anihilaui.
ἥκω.μ.ξω.π.χα.Uenio.
ἡλάμην.desilij.insilij.
ἠλλαττώθην.diminutus fui.
ἠλαττωμένος.η.ον. Minoratus.
diminutus.a.um.
ἠλάττωσα.minui. inferiorem feci.
ἠλαττόνησα.defui.minus fui.
ἠλαυνόμην.agebar. impellebar.
ἠλεήθην.recept9 sũ in misericordiaꝫ
ἠλεημένος.η.ον.Qui misericordiã
adeptus est.a.um.
ἠλέησα.Misertus fui.
ἤλειφον.vngebã.ant.vnxi. runt.
ἤλειψα.vnxi.
ἠλευθέρωσα.libertatem dedi.liber
tate donaui.
ἦλθον.veni.runt.
ἡλικία.ας.ἡ.Statura.etas.
ἡλίκος.η.ον.quantus.a.um.
ἥλιος.ου.ὁ.Sol.
ἡλκώμενος.η.ον.vlcerosus.a.um.
ἤλλαξα.mutaui.commutaui.
ἠλλοίωσα.mutaui.alienaui.
ἡλλόμην.exiliebam.
ἧλος.ου.ὁ.clauus.
ἤλπιζον.Sperabam.ant.
ἤλπικα.Speraui.
ἠλπικέναι.sperauisse.
ἠλπικώς.οτος.ὁ.postqꝫ sperauit
ἤλπισα.Speraui.
ἡμάρτανον.peccabam.ant.

ἡμάρτηκα.peccaui.
ἥμαρτον.peccaui.runt.
ἡμᾶς.nos.accusat.
ἡμεῖς.nos.nomina.
ἠμέλησα.neglexi.
ἤμελλον.Futurus eram.ant.
ἦμεν.fuimus.
ἡμέρα.ας.ἡ.dies.
ἡμερόω ⁊ ἡμερῶ.μ.σω.π.κα.
mansuefacio.
ἡμέτερος.α.ον.noster.a.um.
ἤμην.Fui.fueram.eram.
ἡμιθανής.εος.ὁ.ἡ.semimortu9.a.ũ
ἡμίθνητος.η.ον.Semimortu9.a.ũ.
ἡμῖν.nobis.
ἥμισυ.εος.το.Dimidium.
ἡμιώριον.ου.το.semihora.dimidi
um hore. ⌈auxiliũ tuli.
ἠμυνάμην.Ultionem feci.vĩdicaui.
ἠμφιεσμένος.η.ον.vestitus.a.um.
ἡμῶν.nostrũ.geni.plu.pnois ἐγώ.
ἦν.eram.fui.erat fuit.
ἣν.quam.accu.sing.femini. generis.
ἠνάγκαζον.cogebam.ant.
ἠνάγκασα.compuli.coegi.
ἠναγκάσθην.coactus sum.
ἤνεγκα.tuli.
ἤνεγκον.attuli.runt.
ἤνεσα.laudaui.
ἠνεσχόμην.sustinui.toleraui.
ἠνέχθην.allatus fui.
ἠνεώχθην.apertus fui.
ἠνοίγην.apertus fui.
ἤνοιξα.Aperui.
ἠνοίχθην.apertus fui.
ἠντληκώς.οτος.ὁ.postqꝫ hausit.
ἠξίουν.rogabã. dignũ putabã. ant.
ἠξίωσα.rogaui.dignum reputaui.
ἠξίωμαι.rogatus fui.dignus. repu=
tatus fui.
ἠπατήθην.deceptus fui.
ἠπείθησα.non credidi.
ἠπείθουν.non credebam.ant.
ἠπείλουν.minabar.antur.
ἤπιος.α.ον.Mansuetus. mitis.con
trarius bellicoso.
ἠπίστησα.non credidi.
ἠπίστουν.non credebam.ant.
ἠπόρουν.Dubitabam. impotens
inops eram.ant.
ἡπτόμην.Tangebam.
ἦρα.Tuli.accepi.abstuli.
ἠρδαλωμένος.η.ον.Pollutus.le
prosus.fuligine repletus.a. um.
ἠρέθισα.puocaui.irritaui.incitaui.

ἤρεμος.η.ον.quietus.tacitus.a.um
ἤρεσα.placui.
ἤρεσκον.placebam.ant.
ἠρέτισα.amaui.exoptaui.elegi.
ἠρημώθην.desolatus.solus fctũs sũ.
ἠρημωμένος.η.ον.Desolatus.solitarius factus. a.um.
ἠρήμωσα.solitarium aliquid feci.
ἤρθην.sublatus fui.
ἠρίθμημαι.numeratus fui.
ἠριθμημένος.η.ον.numerat9.a.um
ἠρίστησα.pransus fui.
ἤρκησα.Satisfeci.satisfui.
ἠρμένος.η.ον.sublatus.a.um.
ἡρμοσάμην.aptaui.Conglutinaui.
ἤρνημαι.negaui.
ἠρνημένος.η.ον.postq̃ negauit.
ἠρνησάμην.negaui.
ἠρνούμην.negabam.
ἠρξάμην.cepi.incepi.
ἡρπάγην.raptus fui.
ἥρπασα.rapui.
ἠρτυμένος.η.ον.conditus.a.um.
ἠρχόμην.veniebam.
ἠρώτησα.rogaui.interrogaui.
ἠρώτων.rogabam.ant.
ἧς.Cuius.articulus postpositiu9.f.g.
ἦς.fuisti.eras.fueris.
ἧσα.emisi.
ἦσαν.fuerunt.erant.
ἠσέβησα.impie egi.impius fui.
ἦσθα.eras.fuisti.
ἠσθένησα.egrotaui.infirmus.impotens fui.
ἠσθένουν.Egrotabam.infirmus.ĩpotens eram.ant.
ἤσθιον.manducabam.ant.
ἠσθόμην.Sensi.
ἠσπαζόμην.salutabam.
ἠσπασάμην.salutaui.
ἠστόχησα.excidi.aberraui.
ἡσυχάζω.ω.σω.π.κα.taceo.
ἡσυχία.ας.ἡ.Silentium.
ἡσύχιος.α.ον.Tacitus.a.um.
ἠσφαλισάμην.muniui.custodiui.
ἠτάκτησα.Inquietus fui.praue ꝛ inique egi.
ἤτηκα.petiui.
ἤτησα.petiui.
ἠτησάμην.petiui.petitus fui.
ἠτιμάσθην.inhonoratus fui.
ἠτιμωμένος.η.ον.inhonorat9.a.ũ.
ἥτις.que.singul.num.
ἡτοίμασα.paraui.
ἡτοίμασμαι.paratus fui.
ἡτοιμασμένος.η.ον.paratus.a.ũ.
ἠτούμην.petebar
ἡττάομαι.ꝛ ἡττῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.vincor.profligor.
ἥττημα.ατος.το.deuictio.pfligatio
ἥττων.ονος.ὁ.ἡ.Minor.us.
ἤτω.Sit.
ηὐδόκησα.Volui.bene complacui.letatus sum.
ηὐλιζόμην.Diuertebam.habitabã.morabar.degebam.
ηὔλισα.tibia cecini.
ηὐλίσθην.mansi.habitaui.
ηὐλόγουν.benedicebam.ant.
ηὐξάμην.optaui.precatus sum.
ηὔξανον.Crescebam.ant. creui. crescere feci.runt.
ηὔξησα.creui.
ηὐφράνθην.Letatus fui.
ηὐχαρίστουν.gratias agebam.ant
ηὐχόμην.optabam.precabar.
ἠφανισμένος.η.ον.Deletus.euersus.e medio sublatus.a.um.
ἤφιον.Sinebam.ant.
ἠχέω.ꝛ ἠχῶ.ω.σω.π.κα.sono.as.
ἤχθην.ductus fui.
ἠχμαλώτευσα.captiuaui.captiuum duxi.
ἠχμαλώτισα.captiuaui.
ἦχος.εος.το.sonus.fama.
ἠχρειώθην.inutilis factus sum.
ἠψάμην.Tetigi.
θάλασσα.ης.ἡ.mare.pontus.
θάλπω.ω.ψω.π.φα.foueo.refocillo
θαμβέω.ꝛ θαμβῶ.ω.σω.π.κα.Deum timeo.admiror.
θάμβος.εος.το.pauor.stupiditas.admiratio magna.
θανάσιμος.η.ον.mortifer.letalis.e
θανατηφόρος.α.ον.Letifer.mortifer.letalis.e.
θάνατος.ου.ὁ.Mors.
θανατόω.ꝛ θανατῶ.ω.σω.π.κα.Interficio.interimo.
θάπτω.ω.ψω.π.φα.Sepelio.
θαρρέω.ꝛ θαρρῶ.ω.σω.π.κα.cõfido.fido.fiduciã habeo.bono aĩo sũ
θαρσέω.ꝛ θαρσῶ.ω.σω.π.κα.confido.fido.bono animo sum.
θάρσος.εος.το.fiducia.audacia.
θαυμάζω.ω.σω.π.κα.admiror.
θαυμάσιος.α.ον.mirabilis.e.
θαυμαστός.η.ον.mirabilis.e.
θαυμαστόω.ꝛ θαυμαστῶ.ω.σω.π.κα.In admirationẽ verto.admirari facio.
θεά.ας.ἡ.dea.
θεαθῆναι.visum fuisse.
θεάομαι.ꝛ θεῶμαι.ω.σομαι.π.μαι.Video.
θεατρίζομαι.ω.σομαι.π.μαι.Spectaculum fio.
θέατρον.ου.το.spectaculum.
θεία.ας.ἡ.diuinitas.
θεία.ας.ἡ.amita.
θεῖναι.posuisse.
θειώδης.εος.ὁ.ἡ.sulfureus.a.um.
θεῖον.ου.το.sulfur.diuinitas.
θεῖος.α.ον.diuinus.a.um.
θεῖος.ου.ὁ.Auunculus.
θειότης.τος.ἡ.diuinitas.
θείς.εντος.ὁ.postq̃ posuit.
θέλημα.ατος.το.Voluntas.
θέλησις.εως.ἡ.Voluntas.
θέλω.ω.σω.π.κα.Volo.
θέμα.τος.το.positio.
θεμέλιον.ου.το.fundamentum.
θεμελιόω.ꝛ θεμελιῶ.ω.σω.π.κα.fundo.as.
θέμενος.η.ον.postq̃ posuit.
θεοδίδακτος.η.ον.doct9 a deo.a.ũ
θεομαχέω.ꝛ θεομαχῶ.ω.σω.π.κα.pugno contra deum.resisto voluntati diuine.
θεομάχος.η.ον.repugnans deo.
θεόπνευστος.η.ον.A deo inspiratus.a.um.
θεός.ου.ὁ.ἡ.deus.dea.
θεοσέβεια.ας.ἡ.pietas.cultus erga deum.
θεοσεβής.εος.ὁ.ἡ.pius religiosus.
θεοστυγής.εος.ὁ.ἡ.odibilis deo.e
θεότης.ητος.ἡ.diuinitas.
θεραπεία.ας.ἡ.sãitas.cult9.familia.
θεραπεύω.ω.σω.π.κα.Medeor.colo.veneror.seruio.letifico.
θερίζω.ω.σω.π.κα.Meto.
θερισμός.ου.ὁ.Messis.
θεριστής.ου.ὁ.Messor.
θερμαίνω.ω.νω.π.κα.calefacio.
θέρμη.ης.ἡ.calor.
θερμότης.ητος.ἡ.calor.
θέρος.εος.το.Estus.calor.
θές.pone.
θέσθε.ponite.
θέσις.εως.ἡ.positio.
θεσμός.ου.ὁ.positio.lex.
θέσο.pone.
θεωρέω.ꝛ θεωρῶ.ω.σω.π.κα.aspicio.
θεωρία.ας.ἡ.spectaculũ.cõsideratio speculatio.
θήκη.ης.ἡ.Theca.Vagina.repositorium.
θηλάζω.ω.σω.π.κα.lacto.sugo.
θήλεια.ας.ἡ.femina.

θῆλυ.εος.το.Femininum.
θημωρία.ας.ἡ.Cumulus.
θήρ.ρος.ὁ.Fera.
θήρα.ας.ἡ.Venatio.
θηρεύω.μ.σω.π.κα.venor.
θηρευτής.ου.ὁ.venator⁹.venator.
θηριομαχέω.ꝛ θηριομαχῶ.μ.σω.π.κα.Cum bestijs pugno.
θηρίον.ου.τό.Bestia.fera.
θησαυρίζω.μ.σω.π.κα.Thesaurizo.repono. [riū.
θησαυρός.ου.ὁ.thesaur⁹.reposito
θήσω.ponam.
θίγω.μ.ξω.π.χα.Tango.
θλάω.ꝛ θλῶ.μ.σω.π.κα.frango
θλίβω.μ.ψω.π.φα.premo.
θλίψις.εως.ἡ.tribulatio.pressura.
θνήσκω.μ.ουμαι.π.κα.morior.
θνητός.η.ον.Mortalis.e.
θοίνας.ου.ὁ.deuorator.
θορυβέω.ꝛ θορυβῶ.μ.σω.π.κα.Turbo.tumultuor.
θόρυβος.ου.ὁ.Tumultus.
θρασύς.εος.ὁ.Audax.
θραῦσις.εως.ἡ.commotio.fractio.
θραύω.μ.σω.π.κα.Frango.
θρέμμα.τος.το.pecus.
θρηνέω ꝛ θρηνῶ.μ.σω.π.κα.Lamentor.lugeo.
θρῆνος.ου.ὁ.luctus.eiulatus.
θρησκεία.ας.ἡ.religio.
θρησκεύω.μ.σω.π.κα.colo.adoro
θρῆσκος.η.ον.religiosus.a.um.
θριαμβεύω.μ.σω.π.κα.triūpho.in triumphum duco.
θρίξ.χος.ἡ.pilus.capillus.
θροέομαι.ꝛ θροοῦμαι.μ.σομαι π.μαι.turbor.moueor.
θρόμβος.ου.ὁ.Gutta.
θρόνος.ου.ὁ.thronus.sedes.
θροῦς.ου ὁ.tumultus.
θυγάτηρ.ος.ἡ.filia.
θυγάτριον.ου.το.filiola.
θύινος.η.ον.Thyinus.a.um.hoc ē.ex thya arbore.
θυμηρέστερος.α.ον.Gratior.acceptior.us. [ratio.aromatizatio.
θυμίαμα.ατος το.suffimētū.euapo
θυμιατήριον.ου.το.turibulum.
θυμιάω.ꝛ θυμιῶ.μ.σω.π.κα.suffio.aromatizo.
θυμομαχέω.ꝛ θυμομαχῶ.μ.σω.π.κα.iratus sum.indignor.
θυμόομαι.ꝛ θυμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.irascor.
θυμός.ου.ὁ.ira.furor.animus.
θυμώδης.εος.ὁ.ἡ.Furiosus.pronus ad iram.iracundus.a.um.
θύρα.ας.ἡ.ostium.
θυρεός.ου.ὁ.Scutum.
θυρίς.ιδος.ἡ.Fores.
θύρωμα.ατος.το.ianua. [trix.
θυρωρός.ου.ὁ.ἡ.Janitor.vel iani
θυσία.ας.ἡ.Sacrificium.victima.
θυσιάζω.μ.σω.π.κα.Sacrifico.
θυσιαστήριον.ου.το.Altare.sacrificatorium.
θύω.μ.σω.π.κα.sacrifico.imolo.oc
θῶ.ponam.ponerem. [cido.
θώραξ.κος.ὁ.lorica.pect⁹.thorax.
ἴαμα.ατος.το.Curatio.sanatio.remedium.requies. [Medeor.sano.
ἰάομαι.ꝛ ἰῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.
ἴασις.εως.ἡ.Sanitas.
ἴασπις.δος.ἡ.iaspis.lapis p̄ciosus
ἰατρός.ου.ὁ.Medicus.
ἴδε.Ecce.
ἰδέα.ας.ἡ.Aspectus.
ἰδεῖν.Vidisse.
ἴδετε.Videte.
ἴδιος.α.ον.proprius.a.um.
ἰδιώτης.ου.ὁ.Indoctus.priuatus.plebeius.idiota.
ἰδού.Ecce.
ἱδρώς.ωτος.ὁ.Sudor.
ἴδω.Videam.videro.
ἰδών.οντος.ὁ.postquam vidit.
ἱερατεία.ας.ἡ.Sacerdotium.
ἱεράτευμα.ατος.το.Sacerdotiū
ἱερατεύω.μ.σω.π.κα.sacerdotio fungor.
ἱερεύς.εος.ὁ.sacerdos.
ἱερόν.ου.το.Templum.
ἱεροπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Sanctus.sanctis.decens.
ἱερός.α.ον.Sacer.a.um.
ἱεροσυλέω.ꝛ ἱεροσυλῶ.μ.σω.π.κα.Sacra furor.sacrilegiū cōmitto.
ἱερόσυλος.η.ον.Sacrilegus.a.uꝫ
ἱερωσύνη.ης.ἡ.Sacerdotium.
ἵημι.μ.σω.π.κα.Mitto.
ἱκανός.η.ον.Dignus.sufficiens.multus.a.um.
ἱκανότης.τος.ἡ.Sufficientia.abundantia.
ἱκανόω.ꝛ ἱκανῶ.μ.σω.π.κα.Idoneum ꝛ sufficientem facio.
ἱκετεία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκετεύω.μ.σω.π.κα.Supplico.
ἱκετηρία.ας.ἡ.Supplicatio.
ἱκέτης.ου.ὁ.Supplex.
ἰκμάς.δος.ἡ.Humor.
ἱλαραίνω.μ.νω.π.κα.Exhilaro.letifico.as.
ἱλαρός.α.ον.Letus.a.uꝫ.hilaris.e
ἱλαρότης.τος.ἡ.hilaritas.letitia.
ἱλαρόω.ꝛ ἱλαρῶ.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλαρύνω.μ.σω.π.κα.Exhilaro.letifico.
ἱλάσκομαι.μ.σομαι.π.μαι.propitius sum.
ἱλασμός.ου.ὁ.propitiatio.
ἱλαστήριον.ου.το.Propitiatio.purgamentum.
ἵλεως.ω.ὁ.ἡ.propitius.a.
ἱμάντωσις.εως.ἡ.Contextus.innexio.colligatio.
ἱμάς.αντος.ὁ.Lorum.corrigia.
ἱματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Induor.vestior.
ἱμάτιον.ου.το.vestis.
ἱματισμός.ου.ὁ.vestimētū.vestit⁹
ἱμείρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Desi
ἵνα.vt. [dero.
ἱνατί.Vt quid.cur.
ἴνδαλμα.τος.το.simulachrum.
ἰοβόλος.η.ον.Venenosus.qui venenum emittit.
ἰόομαι.ꝛ ἰοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι Eruginē cōtrabo.erugine cōsumor.
ἰός.ου.ὁ.venenū.erugo metallorū.
ἱππεύς.εος.ὁ.Eques.
ἵππος.ου.ὁ.equus.
ἶρις.δος.ἡ.Arcus celestis tempore pluuie.
ἰσάγγελος.ου.ὁ.equalis angelis
ἴσημι.cognosco.scio.
ἴσθι.esto.mane.
ἴσος.η.ον.equalis.par.
ἰσότης.τος.ἡ.Equalitas.
ἰσότιμος.η.ον.Equalis honoris.e.
ἰσόψυχος.η.ον.Vnanimis.e.
ἱστάω.ꝛ ἱστῶ.μ.σω.π.κα.Constituo.statuo.
ἵστημι.μ.σω.π.κα.Statuo.stare facio.consisto.sto.
ἵστησα.statui.
ἱστορέω.ꝛ ἱστορῶ.μ.σω.π.κα.Video.narro.
ἰσχυρός.α.ον.Fortis.e.
ἰσχυρότερος.α.ον.Fortior.us.
ἰσχύς.υος.ἡ.Fortitudo.vis.
ἰσχύω.μ.σω.π.κα.Possum.valeo
ἴσως.Forte.

ἰχθύδιον.ου.το.pisciculus.
ἰχθύον.ου.το.piscis.
ἰχθύς.υος.ὁ.piscis.
ἰχνευτής.ου.ὁ. Qui per aliena vestigia vadit.
ἰχνεύω.μ.σω.π.κα. inuestigo.
ἴχνος.εος.το.vestigium.
ἰῶτα.Jota littera greca.
καγώ.ꝛ ego.
κάζω.μ.σω.π.κα. Pulcher ꝛ ornatus sum.orno.
καθά.sicut.queadmodu.
καθαίρεσις.εως.ἡ.destructio.
καθαιρέω.ꝛ καθαιρῶ.μ.σω.ϖ. κα.destruo.depono.demitto.
καθαίρω.μ.ρω.π.κα.purgo.
καθάϖερ.quemadmodum.
καθάϖτω.μ.ψω.π.φα.inuado.
καθαρίζω.μ.σω.ϖ.κα. Mundo. purgo.
καθαριότης.τος.ἡ.puritas.pulchritudo.mundítia.
καθαρισμός.ου.ὁ.emundatio.purgatio.
καθαρός.α.ον.Mundus.a.um.
καθαρότης.τος.ἡ.emundatio.purgatio.
καθέδρα.ας.ἡ. Cathedra. Sella. Sedes.
καθέζομαι.μ.ουμαι.π.μαι.sedeo.
καθεῖλον.deposui.destruxi.runt.
καθείς.νος.ὁ.singulus. vnusquisqꝫ.
καθέκαστα.sigillatim.
καθελεῖν.Deposuisse.deduxisse.demisisse.destruxisse.
καθέλω.deposuero.demisero.
καθελών.οντος.ὁ.Postq͂ deposuit.destruxit.
καθέν.νος.το.singula.
καθεξῆς.ex ordine.deinceps.
καθεύδω.dormio.
καθεύρεμα.τος.το.inuẽtio.inuẽtu.
καθηγητής.ου.ὁ.Ductor.dux.magister.princeps.
καθῆκα.demisi.submisi.
καθήκει.decet.conuenit.
καθῆκεν.decet.oportet.
καθῆκον.οντος.το.Conueniens. consentaneum.quod decet.
κάθημαι.sedeo.
καθήμενος.η.ον.sedens.
καθημέραν.quottidie
καθημερινός.η.ον.quottidian⁹.a.u
καθῆψα.inuasi.
καθιέμενος.η.ον.demissus.a.um.
καθίζω.μ.σω.π.κα.sedeo.sedere facio.
καθίημι.μ.σω.π.κα.demitto.submitto.deorsum volo.
καθίσταμαι.μ.σομαι.π.μαι.de
καθίστημι.μ.σω.π.κα.constituo.
καθιστάω.ꝛ καθιστῶ.μ.σω.π.κα
καθόλου.oĩno.gñaliter.deduco.
καθοπλίζω.μ.σω.π.κα.armo.armis munio.conspicio.video.
καθοράω.ꝛ καθορῶ.μ.σω.π.κα.
καθόσον.quaten⁹.in quãtu.quanto.
καθότι.quia.eo quod.
κάθου.sede.
καθυστερίζω.μ.σω.ϖ.κα.Defraudor.
καθωπλισμένος.η.ον.armat⁹.a.u
καθώς.Ut.sicut.
καί.Et.
καίγε.Et.etsi.quamuis.
καινίζω.μ.σω.π.κα.inouo.renouo
καινός.η.ον.Nouus.a.um.
καινότερος.α.ον.recentior.iunior.
καινότης.ητος.ἡ.nouitas.
καίπερ.quamuis.quanquam.
καιρός.ου.ὁ.Tempus.
καίτοι.atqui.etquidem.
καίτοιγε.quamuis.quanquam.
καίω.μ.σω.π.κα.cõburo.accendo.
κακεῖ.et illic.
κακεῖθεν.et illinc.
κακεῖνος.η.ον.ꝛ ille.a.ud.
κακία.ας.ἡ.malignitas.malitia.erũna
κακοεξία.ας.ἡ.ĩfortuniũ.malus stat⁹
κακοήθεια.ας.ἡ.mal⁹ mos.malignitas.
κακολογέω.ꝛ κακολογῶ.μ.σω π.κα.male loquor.maledico.
κακόμοχθος.η.ον.Qui vanũ ꝛ malum laborem perpetitur.
κακοϖάθεια.ας.ἡ.erũna.infelicitas
κακοϖαθέω.ꝛ κακοπαθῶ.μ.σω.π.κα.laboro.erumnas tolero.
κακοϖάθητος.η.ον.q̃ mala pass⁹ ẽ.
κακοϖοιέω.ꝛ κακοϖοιῶ.μ.σω.ϖ.κα.malefacio.
κακοϖοιός.ου.ὁ.malefactor.
κακοϖραγία.ας.ἡ.Jnfelicitas.aduersitas.malignitas.
κακότεχνος.η.ον.fraudulẽtus.a.u.
κακοῦργος.ου.ὁ.malefactor.nocẽs
κακουχέομαι.ꝛ κακουχοῦμαι. μ.σομαι.ϖ.μαι. laboro. tristor.
κακόω.ꝛ κακῶ.μ.σω.ϖ.κα. male tracto.afligo.ad malũ prouoco.
κακῶς.male.
κάκωσις.εως.ἡ.afflictio.
καλαμάομαι.ꝛ καλαμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.colligo spicas post messores.
καλάμη.ης.ἡ.stipula.
κάλαμος.ου.ὁ.arundo.
καλέω.ꝛ καλῶ.μ.σω.ϖ.κα.voco.
καλλιέλαιον.ου.το. Oliua legitima.ad differentiam siluestris.
καλλιεργέω.ꝛ καλλιεργῶ.μ.σω.π.κα.bene operor.iusta facio.
καλλίων.ονος.ὁ.ἡ.melior.pulchrior.
καλλονή.ης.ἡ. Pulchritudo species.
κάλλος.εος.το.pulchritudo.
καλοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Doctor bone doctrine.
καλοϖοιέω.ꝛ καλοϖοιῶ.μ.σω ϖ.κα.Bonum facio.honest⁹.a.u
καλός.η.ον.bonus.a.um.pulcher.
καλύϖτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.
κάλυμμα.ατος.το.velamen.
καλῶς.Bene.
κάμηλος.ου.ὁ.camelus.
κάμινος.ου.ὁ.fornax.caminus.
καμμύω.μ.σω.π.κα.claudo oclos
καμοί.ꝛ mihi.
κάμπτω.μ.ψω.π.φα.flecto.curuo.
κάμω.laborem.fatiger.
κάν.Et si.quamuis.
κανών.ονος.ὁ.Regula.
καϖηλεύω.μ.σω.π.κα. Cauponor.diuendo.negocior.
κάϖηλος.ου.ὁ.caupo.diuenditor. negociator.
καϖνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.fumigo.
καϖνός.ου.ὁ.Fumus.
καρδία.ας.ἡ.cor.
καρδιογνώστης.ου.ὁ.cordiũ cognitor.
καρϖόομαι.ꝛ καρϖοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.colligo fructus.
καρϖός.ου.ὁ.fructus.
καρϖοφορέω.ꝛ καρποφορῶ.μ.σω.ϖ.κα.fructifico.fructum fero.
καρϖοφόρος.α.ον.fructifer.a.uꝫ.
κάρϖωσις.εως.ἡ.Libatio.oblatio fructuum.sacrificium.
καρτάλλος.ου.ὁ.cophinus acutus a parte inferiori.
καρτερέω.ꝛ καρτερῶ.μ.σω.ϖ.κα.Sustineo.
κάρφος.εος.το.festuca.
κασσίτηρος.ου.ὁ.Stannum.
κατά.Secundum.contra.iuxta.ab.super.ante.ex.per.coram.
κατάβα.descẽde.
καταβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.descẽdo.

καταβάλλω.μ.λῶ.π.κα. Deiji=
cio.decido.allido.deprimo.derelin
quo.immitto.
καταβαρύνω.μ.νῶ.π.κα.aggra
uo.onero. ⌈dit.
καταβάς.άντος.ὁ.postq̃ descen
καταβάσιος.α.ον. Descensorius.a
um.qui descendit.
κατάβασις.εως.ἡ.descensus.
καταβάτω.descendat.
καταβέβηκα.descendi. ⌈scendit.
καταβεβηκώς.ότος.ὁ.postq̃ de=
κατάβηθι.descende.
καταβῆναι.descendisse.
καταβήσομαι.descendam.
καταβιβάζω.μ.σω.π.κα.Dedu
co.deprimo. ⌈ciferatio.
καταβόησις.εως.ἡ.Clamor vo=
καταβολή.ης.ἡ.constitutio.
καταβραβεύω.μ.σω.π.κα.seduco
καταβραχύ.paulatim.
καταβρώσκω.μ.σω.π.κα.Come
do.depasco.
καταβῶ.descendam.descendero.
κατάγαγε.deduc.effunde.
καταγαγεῖν.Deduxisse.detulisse
ab alto deorsum.
καταγάγω.pducā.deducā.educā.
καταγαγών.όντος.ὁ.Postq̃ p
duxit.detulit.deduxit.eduxit.
καταγάλλομαι.gaudeo.
καταγγελεύς.εος.ὁ.nunciator.
καταγγέλλω.μ.λῶ.π.κα.Nun
cio.as.
καταγέλαστος.η.ον.Ridiculus.
ridendus.risu dignus.a.um.
καταγελάω.⁊ καταγελῶ.μ.σω
π.κα.derideo.
καταγινώσκω.μ.σομαι.ϖ.κα.
Accuso.reprehendo.
καταγνώμην.ex sententia.aduer.
καταγνωσθήσομαι.reprehendar.
condēnabor.
κατάγνωσις.εως.ἡ.Reprehensio.
condemnatio.
καταγράφω.μ.ψω.π.φα.de=
scribo.
κατάγω.μ.ξω.π.χα.Subduco.de
duco.frango.produco.
καταγωνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
Debello.vinco.
καταδαπανάω.⁊ καταδαπανῶ
μ.σω.ϖ.κα.Consumo.expendo.
καταδεσμεύω.μ.σω.ϖ.κα.Li=
go.alligo.vincio.

καταδέω.μ.σω.π.κα.Ligo.
κατάδηλος.η.ον.manifestus.a.um
καταδικάζω.μ.σω.π.κα.cōdēno.
καταδίκη.ης.ἡ.condemnatio.
καταδιώκω.μ.ξω.π.χα.Per=
sequor.sector.
καταδουλόω.⁊ καταδουλῶ.
μ.σω.π.κα.Subijcio.in seruitu
tem redigo.
καταδυναστεύω.μ.σω.π.κα.po
tentia abutor.opprimo.
κατάθεμα.ατος.τό.maledictum.
καταθεματίζω.μ.σω.π.κα.De
testor.
καταθέσθαι.Depositum fuisse.De
posuisse.prestitisse.
καταθλίβω.μ.ψω.π.φα.Oppri
mo.affligo.comprimo.
καταιγίς.δος.ἡ.procella.
καταισχύνομαι.μ.ουμαι.ϖ.
μαι.Erubesco.
καταισχύνω.μ.νῶ.π.κα.Confun
do.erubescere facio.deturpo.
κατακαήσομαι.ardebo.vrar.⌈vro
κατακαίω.μ.σω.π.κα.Ardeo.
κατακαλύπτω.μ.ψω.π.φα.Co
operio.velo.
κατακαυθήσομαι.Comburar.
κατκαῦσαι.combussisse.
κατακαύσω.comburam.
κατακαυχάομαι.⁊ κατακαυχῶ
μαι.μ.σομαι.π.μαι.Glorior cō
tra aliquem.
κατάκειμαι.μ.σομαι.π.μαι.Ja
ceo.discumbo.accumbo.
κατακέκριμαι.Damnatus.condē=
natus sum.
κατακλάω.⁊ κατακλῶ.μ.σω.π.
κα.Frango.
κατάκλειστος.η.ον.Clausus.in=
clusus.a.um.
κατακλείω.μ.σω.π.κα.Claudo.
includo.incarcero.
κατακληροδοτέω.⁊ κατακλη=
ροδοτῶ.μ.σω.ϖ.κα.sorte di=
stribuo.
κατακληρονομέω.⁊ κατακληρο
νομῶ.μ.σω.π.κα.Heres alicuius
rei sum.hereditate acquiro.here=
dem facio. ⌈recumbo.
κατακλίνομαι.μ.νοῦμαι.π.μαι
κατακλύζω.μ.σω.π.κα.insudo.
κατακλυσμός.οῦ.ὁ.cataclysmus
inundatio.
κατακολουθέω.⁊ κατακολου=

θῶ.μ.σω.ϖ.κα.Sequor.
κατακόπτω.μ.ψω.π.φα.Scin=
do. ⌈cipito
κατακρημνίζω.μ.σω.ϖ.κα.Pre
κατάκριμα.ατος.τό.condēnatio.
κατακρίνω.μ.νῶ.π.κα.condēno.
κατάκρισις.εως.ἡ.condemnatio.
damnatio.
κατακρύπτω.μ.ψω.π.φα.Coo
perio.occulto.
κατακυριεύω.μ.σω.π.κα.dn̄or.
καταλαβόμενος.η.ον.Postquā
comprehendit.sciuit.
καταλάβω.cōprehēdā.sciā.sciuero
καταλαλέω.⁊ καταλαλῶ.μ.
σω.π.κα.Detraho.maledico.
καταλαλιά.ᾶς.ἡ.detractio.
κατάλαλος.ου.ὁ.detractor.mur
murator.
καταλαμβάνω.μ.ψομαι.ϖ.
μμαι.deprehendo.comprehendo.
comperio.scio.
καταλάμπω.μ.ψω.π.φα.ful=
geo.luceo.
καταλανθάνομαι.μ.σομαι.ϖ.
ησμαι.obliuiscor. ⌈nūero.
καταλέγω.μ.ξω.π.χα.recenseo.
κατάλειμμα.ατος.τό.Reliquie.
quod reliquum est.
καταλείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo.
καταλελειμμένος.η.ον.relict⁹.a.ū
καταλήσομαι.obliuiscar.
καταληφθήσομαι.comprehendar
καταλήψομαι.cōprehēdā.itelligā
καταλιθάζω.μ.σω.π.κα.lapido.as
καταλιμπάνω.relinquo.
καταλιπών.όντος.ὁ.postq̃ reliq̄t.
καταλλαγή.ῆς.ἡ.reconciliatio.
καταλλάττω.μ.ξω.π.χα.reconci
lio. ⌈Reputo.connumero.
καταλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατάλοιπος.η.ον.reliquus.a.um.
κατάλυμα.ατος.τό.Diuersoriū.
κατάλυτος.η.ον.Hospes.
καταλύω.μ.σω.π.κα.Soluo.de
struo.diuerto.
κατάμαθε.disce considera.
καταμανθάνω.μ.σομαι.π.κα.
Considero.disco.inspicio.
καταμαρτυρέω.⁊ καταμαρτυ
ρῶ.μ.σω.π.κα.contratestificor.
καταμένω.μ.νῶ.π.κα.maneo.
καταμόνας.solus.aduerb.
καταμωκάομαι.⁊ καταμωκῶ
μαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.illudo

irrideo.
καταμαλίσκω.μ.ωσω.ϖ.ωκα. Consumo.expendo.
καταμαλῶσαι. cõsũpsisse.expẽdisse
καταμαλώσω.consumã.expendã.
καταμαρκέω.τ καταμαρκῶ.μ. σω.π.κα.Grauis.onerosus sum.
καταμεύω.μ.σω.π.κα.annuo.
καταμοέω.τ καταμοῶ.μ.σω.π. κα.Considero.
καταμόνσις.εως.ἡ.Consideratio. cogitatio. Γκα.peruenio.
καταμτάω.τ καταμτῶ.μ.σω.π.
καταμυγήσομαι.compungar.
κατάμυξις.εως.ἡ.compunctio.
καταμύττω.μ.ξω.π.χα.Compun go.pungo.
καταξιόω.τ καταξιῶ.μ.σω.ϖ. κα.Dignum reputo.dignor.rogo.
καταϖατέω.τ καταπατῶ.μ.σω π.κα.Conculco. Γlatio.
κατάπαυσις.εως.ἡ.reqes.refocil
καταϖαύω.μ.σω.π.κα.Cesso. quiesco.cessare facio.comprimo. coherceo.
καταπεσώμ.ομτος.ὁ.postq̃ proci dit.deorsum cecidit.
καταπέτασμα.ατος.το.Velum.
καταπίμω.μ.σω.π.κα.Absorbeo. bibo.deglutio.
καταπίπτω.μ.σουμαι.π.κα.pro cido.deorsum cado.
καταϖλέω.μ.σω.π.κα.Nauigo.
καταπληγμός.ου.ὁ.Percussio. plaga.
καταϖοθῶ.absorbear.deglutiar.
καταπομέομαι.τ καταπομοῦ= μαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.opprimor.
καταϖομτίζω.ϖ.σω.π.κα.Mer go.obruo.precipito in mare.
καταϖίω.absorbeã.deglutiam.
καταϖρόσωϖομ.e regione.coraȝ.
καταϖτήσσω.μ.ξω.ϖ.χα.Ti= meo.formido.terreo.
κατάρα.ας.ἡ.maledictio.
καταράομαι.τ καταρῶμαι.μ. σομαι.ϖ.μαι.Maledico.execror.
κατάρατος.η.ομ.maledictus.a.ũ.
καταργέω.τ καταργῶ.μ.σω.π. κα.Occupo.euacuo.soluo.
καταριθμέω.τ καταριθμῶ.μ. σω.ϖ.κα.Numero.
καταρρηγμύω.μ.ξω.π.γα.Con trascindo.effundo.immitto.
καταρρίπτω.μ.ψω.π.φα.De= mitto.deijcio.precipito.
καταρτάω.τ καταρτῶ.μ.σω.π. κα.Apto.adapto.
κατάρτησις.εως.ἡ.adaptatio.
καταρτίζω.μ.σω.π.κα.Reficio. perficio.
καταρτισμός.ου.ὁ.Consuma= tio.perfectio.
κατασείω.μ.σω.π.κα.Signũ ma nufacio.concutio.innuo.
κατασκάπτω.μ.ψω.π.φα.suffo dio.diruo.
κατασκευάζω.μ.σω.π.κα.prepa ro.paro.facio.fabrico.
κατακεύασμα.τος.το.fabricatio. preparatio.
κατασκημόω.τ κατασκημῶ.μ. σω.π.κα.habito.maneo.
κατασκήμωσις.εως.ἡ.Nidus. habitatio.mansio.
κατασκιάζω.μ.σω.π.κα.obũbro.
κατασκοϖέω.τ κατασκοϖῶ.μ. σω.π.κα.considero.exploro.
κατάσκοϖος.ου.ὁ.cõsiderator.ex plorator. Γcircũuenio.insidior.
κατασοφίζομαι.μ.σομαι.π.μαι
κατασϖεύδω.μ.σω.π.κα.festino
κατασταθήσομαι.constituar.
κατάστασις.εως.ἡ.cõtradictio.re sistentia. Γsedo.
καταστέλλω.μ.λω.π.κα.cõprio
κατάστημα.τος.το.hit⁹.cõstitutio
καταστῆσαι.constituisse.
κατάστησομ.constitue.
καταστήσω.constituam.
καταστολή.ης.ἡ.habitus.vestis.
καταστρέφω.μ.ψω.π.φα.euer to.destruo.
καταστρημιάω.τ καταστρημιῶ. μ.σω.π.κα.Inordinate τ luxurio se viuo.
καταστροφή.ης.ἡ.subuersio.
καταστρωμμύω.μ.σω.ϖ.κα. Substerno.sterno.
κατασύρω.μ.ρω.π.κα.traho.
κατασφάττω.μ.ξω.π.χα.obtrun co interficio. Γgno.as.sigillo.as.
κατασφραγίζω.μ.σω.π.κα.Si
κατάσχεσις.εως.ἡ.possessio.ap= prehensio.detentio.
κατάσχω.habeam.possideam.
καταταῦτα.eodem modo.
κατατί.in quo.in qua re.
κατατίθημι.μ.σω.π.κα.Presto. depono.
κατατομή.ης.ἡ.concisio.
κατατρέχω.μ.ουμαι.π.ηκα.De curro.
κατατρίβω.μ.ψω.π.φα.cõtero.
κατατρώγω.μ.ουμαι.comedo deuoro.
καταυγάζω.μ.σω.π.κα.illumio.
κατάφαγε.comede.
καταφάγομαι.comedam.
καταφάγω.comedam.comedero.
καταφαγώμ.ομτος.ὁ.postquam comedit.
καταφέρομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι. Deprimor.mergor.
καταφέρω.μ.σω.ϖ.κα.deprimo Contrafero. ΓAufugio.
καταφεύγω.μ.ουμαι.ϖ.γα.
καταφθείρω.μ.ρω.π.κα.corrũpo.
καταφθορά.ας.ἡ.corruptio.
καταφιλέω.τ καταφιλῶ.μ.σω ϖ.κα.osculor.amo.consuesco.
καταφλέγω.μ.ξω.ϖ.χα.cõburo
καταφρομέω.τ καταφρομῶ.μ. σω.π.κα.contemno.
καταφρόμησις.εως.ἡ.cõtemptus
καταφρομητέος.α.ομ.Despicien dus.contemnendus.a.um.
καταφρομητής.ου.ὁ.contemptor
κατάφρωμ.μος.ὁ.ἡ.insensatus.a.ũ
καταφυγώμ.ομτος.ὁ.postquam confugit. Γto.as.
καταφυτεύω.μ.ψω.π.φα.plan
καταχέω.μ.σω.ϖ.κα.effundo.
καταχθόμιος.α.ομ.Terrestris.in fernus.subterraneus.a.um.
καταχράομαι.τ καταχρῶμαι. μ.σομαι.ϖ.μαι.abutor.male utor.
κατάχρεος.α.ομ.Subditus.subie ctus.a.um.
καταχρίω.μ.σω.π.κα.vngo.lino
καταψεύδομαι.μ.σομαι.ϖ. σμαι.mentior.
καταψευσμός.ου.ὁ.Falsum te stimonium.calumnia falsa.
καταψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero
κατεαγῶ.frangerer.
κατέαξα.Fregi.
κατεάξω.confringam.frangam.
κατέβαιμομ.descendebam.ant.
κατεβάρησα.grauaui.molest⁹ fui.
κατέβημ.Descendi.
κατεγέλωμ.deridebam.ant.
κατέγμωμ.reprehẽdi.condemnaui.
κατεγμωσμέμος.η.ομ.reprehẽsus. reprehensibilis.e.

κατελαπαρήθην. consumptus. expensus fui.
κατέδησα. alligaui.
κατεδίκασα. condemnaui.
κατεδίωξα. ꝓsecutus. ꝓsecutus sū.
κατέδραμον. decurri. runt.
κατεδυνάστευσα. Oppressi. subiugaui. potentia abusus sum.
κατέθηκα. deposui.
κατείδωλος. η. ον. idolis seruiens.
κατειλημμένος. η. ον. Comprehēsus. a. um.
κατειληφέναι. comprehendisse.
καθειργάσθαι. factum. ꝑatum eē.
καθειργασάμην. effeci. ꝑatus sū.
κατειχόμην. detinebar.
κατεῖχον. detinebā. itendebam. ant.
κατεκάην. arsi. combustus fui.
κατέκαιον. comburebam. ant.
κατεκάλυψα. cooperui. texi.
κατεκείμην. iacebam. appositus fueram. ant.
κατέκλασα. fregi.
κατέκλεισα. inclusi. incarceraui.
κατεκληροδότησα. Sorte diuisi & distribui.
κατεκληρονόμησα. Heredē feci. hereditate aliquid habui.
κατέκλυσα. inundaui. submersi.
κατεκρίθην. condemnatus fui.
κατέκρινα. condēnaui. damnaui.
κατέλαβον. comprehendi. runt.
κατελαμπόμην. fulgebam. lucebā
κατελείφθην. relictus sum.
κατελήφθην. comprehensus fui.
κατελθεῖν. deuenisse. descendisse.
κατελθών. όντος. ὁ. postꝙ deuenit. descendit.
κατέλιπον. reliqui. reliquerunt.
κατελογίσθην. connumeratus. reputatus fui.
κατέλυσα. destruxi.
κατέναντι. contra e regione.
κατενάρκησα. grauis. onerosus fui.
κατένευσα. annui. innui.
κατενεχθείς. έντος. ὁ. Depressus. deorsum latus.
κατενόησα. intellexi. consideraui.
κατενόουν. cōsiderabā. itelligebā. āt
κατενύγην. compunctus fui.
κατενώπιον. Coram.
κατεξουσιάζω. μ. σω. π. κα. ptātē habeo.
κατεπατήθην. conculcatus fui.
κατέπαυσα. cessaui. quieui. quiescere & cessare feci. cohercui. vetui.

κατέπεσα. decidi. cecidi.
κατεπέστην. isurrexi. cōtra surrexi.
κατέπιον. absorbi. ebibi. runt.
κατέπλευσα. nauigaui.
κατεπόθην. absortus fui.
κατεργάζομαι. μ. σομαι. π. σμαι operor.
κατέρραξα. cōtra scidi. effudi. imisi.
κατέρχομαι. μ. σομαι. π. λυθα. Descendo.
κατέσεισα. Signum manu feci. Annui. concussi.
κατεσθίω. μ. σω. π. κα. deglutio. deuoro.
κατεσκαμμένος. η. ον. dirutus. euersus. a. ū
κατέσκαψα. suffodi. euerti.
κατεσκεύασα. feci. fabricaui. ꝑparaui
κατεσκευάσθην. Factus. preparatus. fabricatus fui.
κατεσκευασμένος. η. ον. Factus preparatus. fabricatus. a. um.
κατεσκήνωσα. habitaui.
κατέσπευσα. festinaui.
κατεστάθην. constitutus fui.
κατεσταλμένος. η. ον. compressus sedatus. a. um.
κατέστησα. constitui.
κατέστρεψα. euerti. dirui.
κατεστρώθην. stratus. substrat⁹ fui
κατεσφραγίσθην. Signatus fui. sigillatus fui.
κατεσφραγισμένος. η. ον. Signatus. sigillatus. a. um.
κατέσχον. obtinui. comprehendi. rūt
κατέτος. singulis annis. quotannis.
κατευθήνω. μ. νω. π. κα. Proficere facio. diuitem facio. & in melius promoueo.
κατευθύνω. μ. νω. π. κα. Diues sū prosperor. feliciter ago. dirigo.
κατέφαγον. comedi. runt.
κατεφθαρμένος. η. ον. corrupt⁹. a. um.
κατέφθειρα. corrupi.
κατεφίλησα. osculatus fui. Amaui. consueui.
κατεφίλουν. osculabar. antur. amabam. consueueram. ant.
κατεφίστημι. μ. σω. π. κα. Insurgo. contrasurgo.
κατέφυγον. aufugi. runt.
κατέχεα. effudi.
κατέχω. μ. ξω. π. χα. Habeo. detineo. possideo.
κατήγαγον. deduxi. runt.
κατήγγειλα. prenunciaui.
κατηγγέλην. ꝑdicat⁹ nūciatus fui.
κατήγγελλον. ꝑdicabā. nūciabā. āt

κατηγορέω. & κατηγορῶ. μ. σω. π. κα. accuso. denomino. predico.
κατηγορία. ας. ἡ. Accusatio. predicatio. predicamentum.
κατήγορος. ου. ὁ. accusator.
κατηγόρουν. Accusabam. denominabam. predicabam. ant.
κατηγωνισάμην. vici. debellaui.
κατῆλθον. deueni. descendi. runt.
κατηλλάγην. reconciliatus fui.
κατήνεγκα. detuli.
κατήντησα. perueni.
κατηξιώθην. dignus habitus fui.
κατηραμένος. η. ον. maledict⁹. a. ū.
κατηρασάμην. maledixi. detestatus fui.
κατηργήθην. solutus. euacuatus fui
κατήργηκα. euacuaui. solui.
κυτήργημαι. solutus. Euacuatus. abolitus fui.
κατηριθμένος. η. ον. Connumeratus. a. um.
κατηρτισάμην. Adaptaui. perfeci. preparaui. adaptatus. perfectus. preparatus fui.
κατηρτίσθαι. perfectum. consumatum. adaptatum fuisse.
κατηρτισμένος. η. ον. Adaptatus. perfectus. consumatus. a. um.
κατησχύνθην. erubui. confusus fui.
κατησχυνόμην. erubescebam.
κατήφεια. ας. ἡ. Meror.
κατηφής. έος. ὁ. ἡ. tristis. mest⁹. a. ū.
κατηχέω. & κατηχῶ. μ. σω. π. κα. instruo. erudio.
κατηχήθην. edoctus fui. audiui.
κατήχημαι. edoctus fui. audiui.
κατηχημένος. η. ον. edoctus. instructus. a. um.
κατήχθην. deductus. delatus fui.
κατιδίαν. seorsum.
κατιόω. & κατιῶ. μ. σω. π. κα. tanꝙ erugo vel rubigo consumo. vel depono rubiginem. emundor a rubigine.
κατισχύω. μ. σω. π. κα. Inualesco. contra preualeo.
κατοικέω. & κατοικῶ. μ. σω. π. κα. Habito. migro.
κατοίκησις. εως. ἡ. habitatio.
κατοικητήριον. ου. τό. Habitaculum. tabernaculum. mansio.
κατοικία. ας. ἡ. habitatio.
κατολίγον. paucis. parum.
κατόναρ. in somnijs.

κατοπτρίζω.μ.σω.π.κα.Jn speculo video.
κάτοπτρον.ου.το.Speculum.
κατορθόω.τ κατορθῶ.μ.σω.π.κα.Dirigo.corrigo
κατωρθωμα.ατος.το.Correctio prosperitas.
κάτω.Jnfra.deorsum.
κατώκησα.Habitaui.
κατώρθωσα.Correxi.direxi.
κατώτατος.η.ον.Jnfimus.a.um.
κατώτερος.α.ον.inferior.us.
κατωτέρω.Magis infra.
καυθήσομαι.comburar.ardeam.
καῦμα.τος.το.Estus.calor magnꝰ
καυματίζω.μ.σω.π.κα.Torreo.comburo.
καῦσις.εως.ἡ.combustio.
καυσούμενος.η.ον.cōburēdꝰ.a.ū
καύσων.ωνος.ὁ.calor.estus.
καυτηριάζω.μ.σω.π.κα.Cauterizo.comburo.vro.
καυχάομαι.τ καυχῶμαι.μ.σομαι.ω.μαι.Glorior.
καύχημα.ατος.το.gloriatio.
καύχησις.εως.ἡ.gloriatio.
κέδρος.ου.ὁ.Cedrus arbor.
κεῖμαι.μ.σομαι.Positus sum.ponor.iaceo.
κειρία.ας.ἡ.vitta.fascia.tenia.
κείρω.μ.ρω.π.κα.tondeo.
κεκαθαρμένος.η.ον.purgatus.emundatus.a.um.
κεκάθικα.Sedere feci.sedi.
κεκαλυμμένος.η.ον.Velatus.occultus.coopertus.a.um.
κεκατηραμένος.η.ον.maledictꝰ.atus.a.um.
κεκαυμένος.η.ον.cōbustus.ardens
κεκαυτηριασμένος.η.ον.cauterizatus.combustus.a.um.
κεκαύχημαι.Gloriatus fui.
κεκένωμαι.euacuatꝰ.vanꝰ fctūs sū.
κεκερασμένος.η.ον.mixtus.a.um.Temperatus.a.um.
κέκλεισμαι.clausus fui.
κεκλεισμένος.η.ον.clausus.a.um.
κέκληκα.Vocaui.
κεκληκώς.οτος.ὁ.postquā vocauit
κεκλημένος.η.ον.vocatus.a.um.
κεκληρονόμηκα.Heres fui.hereditatem habui.
κέκλικα.inclinaui.
κεκλωσμένος.η.ον.Textus.inuolutus.destructus.a.um.
κεκοίμημαι.Dormiui.
κεκοιμημένος.η.ον.postquam dormiuit.
κεκοίνωκα.pollui.contaminaui.
κεκοινωμένος.η.ον.pollutus.contaminatus.a.um.
κεκοινώνηκα.communicaui.
κεκολαμμένος.η.ον.sculptus.excussus.a.um.
κεκονιαμένος.η.ον.Dealbatus.incrustatus τ ornatus desuper.a.um.
κεκοπίακα.laboraui.
κεκοπιακώς.οτος.ὁ.postq̄ laborauit.postq̄ fatigatus fuit.
κεκορεσμένος.η.ον.Saturatus.satiatus.a.um.
κεκόσμημαι.ornatus fui.
κεκοσμημένος.η.ον.ornatus.a.um.
κέκραγα.exclamaui.
κεκράξομαι.clamabo.
κεκράτηκα.apphēdisse.tenuisse
κεκρατηκέναι.Cōsecutū fuisse.tēuisse
κεκράτημαι.retētus.apphēsus fui.
κέκρικα.Judicaui.
κέκριμαι.Judicatus fui.
κεκριμένος.η.ον.iudicatus.a.um.
κέκρυμμαι.Absconditus fui.
κεκρυμμένος.η.ον.abscōditꝰ.a.ū
κελεύω.μ.σω.π.κα.iubeo.p̄cipio.
κέλευσμα.ατος.το.iussio.p̄ceptū.
κενοδοξία.ας.ἡ.Jnanis gloria.
κενόδοξος.η.ον.Jnanis glorie cupidus.a.um.
κενός.η.ον.inanis.Vanus.a.um.
καινοφωνία.ας.ἡ.vocum nouitas.
κενόω.τ κενῶ.μ.σω.π.κα.Jrritū facio.euacuo.
κέντρον.ου.το.stimulus.
κεντυρίων.ωνος.ὁ.Centurio.dux centum militum.
κενῶς.Frustra.in vanum.
κεραία.ας.ἡ.apex.
κεραμικός.η.ον.Figulinus.a.um.Luteus.a.um.
κεράμιον.ου.το.vas luteū.lagena.
κεραμεύς.εος.ὁ.Figulus.
κέραμος.ου.ὁ.Tegula.
κεράννυμι.μ.σω.π.κα.Misceo.Tempero.
κεραννύω.μ.σω.π.κα.misceo.tēpero.
κέρας.ατος.το.cornu.
κέρασον.Tempera.
κεράτιον.ου.το.Siliqua.
κεραυνός.ου.ὁ.Fulmen.
κερδαίνω.μ.σω.π.κα.lucrifacio.
κερδηθήσομαι.Lucrifiam.
κερδήσω.lucrifaciā.lucrer.
κέρδος.εος.το.Lucrum.
κέρμα.ατος.το.Moneta.pecunia.
κερματιστής.ου.ὁ.nummularius
κεφάλαιον.Capitulum.summa.cōpendium.
κεφαλαιόω.τ κεφαλαιῶ.μ.σω.π.κα.Vulnero.in capite.abbreuio.Jn vnum cogo.congrego.
κεφαλή.ης.ἡ.caput.
κεφαλίς.ιδος.ἡ.caput.capitulum.
κεχάρισμαι.donaui.gratificatꝰ.fui
κεχαριτωμένος.η.ον.repletꝰ grā.a.um.gratiatus.subministratus.a.um
κεχορηγημένος.η.ον.Suppeditatus.subministratus.a.um
κεχρημάτισμαι.responsum accepi.
κεχρηματισμένος.η.ον.reuelatus.Responso declaratus.a.um.
κεχρυσωμένος.η.ον.deauratꝰ.a.ū.
κεχωρισμένος.η.ον.Segregatus.Scissus.a.um.
κίδαρις.εως.ἡ.ornamētū capitis.Mitra.
κηλίς.ιδος.ἡ.macula.
κῆνσος.ου.ὁ.census.
κῆπος.ου.ὁ.Hortus.
κηπουρός.ου.ὁ.Hortulanus.
κηρίον.ου.το.Fauus.
κήρυγμα.ατος.το.predicatio.
κηρύσσω.μ.ξω.π.χα.predico.
κῆτος.εος.το.Cetus.balena.
κίβδηλος.η.ον.Nugax.falsus.a.ū.
κιβωτός.ου.ἡ.Arca.
κιθάρα.ας.ἡ.cithara.
κιθαρίζω.μ.σω.π.κα.citharizo.
κιθαρωδός.ου.ὁ.citharedus.
κινδυνεύω.μ.σω.π.κα.Periclitor.videor.colligor ex supradictis.
κινέω.τ κινῶ.μ.σω.π.κα.moueo.
κίνησις.εως.ἡ.Motus.
κινητικώτερος.α.ον.Mobilior.
κιννάμωμον.ου.το.cinnamomū.
κιννύρα.ας.ἡ.Jnstrumentum musicū.cithara.
κλάδος.ου.ὁ.ramus.
κλαίω.μ.αυσω.π.κα.ploro.
κλάσις.εως.ἡ.fractio.
κλάσμα.ατος.το.Fragmentum.frustum.
κλαυθμός.ου.ὁ.fletus.vlulatus.
κλαυθμών.ωνος.ὁ.fletus et eiulatus locus.lachrymetum.
κλαύσω.plorabo.
κλάω.τ κλῶ.μ.σω.π.κα.frango
κλείς.δος.ἡ.clauis.
κλείω.μ.σω.π.κα.claudo.

κλέμμα.ατος.το.Furtum.
κλέος.εος.το.gloria.nobilitas.
κλέπτης.ου.ὁ.fur.
κλέπτω.μ.ψω.π.φα.Furor.
κλέψις.εως.ἡ.furtum.
κληθείς.εντος.ὁ.vocatus.
κληθῆναι.vocatum fuisse.
κληθήσομαι.vocabor.
κληθῶ.vocer.vocatus fuero.
κλῆμα.ατος.το.palmes.
κλήνη.ης.ἡ.Lectus.
κληροδοτέω.⁊ κληροδοτῶ.μ.σω.π.κα.Do.distribuo.
κληρονομέω.⁊ κληρονομῶ.μ.σω.π.κα.hereditate acq̃ro.possideo.
κληρονομία.ας.ἡ.Hereditas.
κληρονόμος.ου.ὁ.Heres.
κλῆρος.ου.ὁ.Sors.
κληρόω.⁊ κληρῶ.μ.σω.π.κα.Sorte voco.
κλῆσις.εως.ἡ.vocatio.
κλητός.η.ον.vocatus.a.um.
κλίβανος.ου.ὁ.Clibanus.fornax.caminus.
κλίμα.ατος.το.regio.
κλίνη.ης.ἡ.lectus.
κλινίδιον.ου.το.lectulus.
κλίνω.μ.νω.π.κα.reclino.inclino.
κλισία.ας.ἡ.Tentorium.tabernaculum.cortina.pars caule vbi pecora dormiunt.conuiuium.cathedra.sedes.
κλοιός.ου.ὁ.Lignum quo vinctorũ colla premũtur in carcere
κλοπή.ης.ἡ.furtuz.
κλύδων.ωνος.ὁ.tempestas.
κλυδωνίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.fluctuo.
κλώθω.μ.σω.π.κα.Neo.inuoluo.destruo.
κλών.ωνός.ὁ.Ramus.
κλῶσμα.τος.το.Innexio.circumuolutio.alligatura.nexus.
κναφεύς.εος.ὁ.fullo.
κνήθομαι.μ.σομαι.π.μαι.prurio
κνήθω.μ.σω.π.κα.scalpo.
κνώδαλον.ου.το.fera incommunitaz aerea.quã aquatica.⁊ terrestris
κοδράντης.ου.ὁ.quadrans.genus pecunie.
κοιλία.ας.ἡ.venter.
κοιμάομαι.⁊ κοιμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.dormio.
κοίμησις.εως.ἡ.dormitio.finis.
κοινός.η.ον.Inmundus.a.um.communis.e.
κοινόω.⁊ κοινῶ.μ.σω.π.κα.coinquino.polluo.
κοινωνέω.⁊ κοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Communico.
κοινωνικός.η.ον.Communicabilis.conuersabilis.e.
κοινωνία.ας.ἡ.cõicatio.collatio.
κοινωνός.ου.ὁ.socius.particeps.
κοιτή.ης.ἡ.Lectus.
κοιτών.ωνος.ὁ.cubiculum.
κόκκινος.η.ον.coccineus.a.uz.
κόκκος.ου.ὁ.Granum.
κολάζω.μ.σω.π.κα.punio.crucio
κολακεία.ας.ἡ.adulatio.
κολακεύω.μ.σω.π.κα.adulor.
κολάπτω.μ.ψω.π.φα.cudo.sculpo.
κόλασις.εως.ἡ.Supplicium.
κολαφίζω.μ.σω.π.κα.colaphis cedo
κολλάομαι.⁊ κολλῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.adhereo.
κόλλησις.εως.ἡ.cõglutinatio.colligatio.
κολλυβιστής.ου.ὁ.nũmularius
κολυμβάω.⁊ κολυμβῶ.μ.σω.π.κα.Nato.
κολυμβήθρα.ας.ἡ.natatoria.piscina.
κολοβόω.⁊ κολοβῶ.μ.σω.π.κα abbreuio.
κολούριον.ου.το.colyrium.
κόλπος.ου.ὁ.Sinus.
κομάω.⁊ κομῶ.μ.σω.π.κα.nutrio comam.
κόμη.ης.ἡ.coma.cesaries.
κομίζω.μ.σω.π.κα.Recipio.
κομψότερος.α.ον.melior.studiosior.probior.eloquẽtior.improbior magis deceptiuus.qui magis persuadet.qui pluribus artibus instructus ẽ.
κονιάω.⁊ κονιῶ.μ.σω.π.κα.Dealbo.incrusto.puluerizo.
κονιορτός.ου.ὁ.Puluis.
κοπάζω.μ.σω.π.κα.cesso.cessare facio.
κοπετός.ου.ὁ.planctus.
κοπή.ης.ἡ.cedes.
κοπιάω.⁊ κοπιῶ.μ.σω.π.κα.Laboro.
κοπιάζω.μ.σω.π.κα.laboro.
κόπος.ου.ὁ.labor.molestia.
κόπρια.ων.τα.Stercora.
κοπρία.ας.ἡ.sterquiliniũ.stercus.
κόπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.lamentor.
κόπτω.μ.ψω.π.φα.scindo.
κόραξ.κος.ὁ.coruus.
κοράσιον.ου.το.puella.
κορέννυμι.μ.σω.π.κα.saturo.sacio.
κορεννύω.μ.σω.π.κα.saturo.sacio
κορεσθείς.εντος.ὁ.saciatus.
κόρη.ης.ἡ.Virgo.puella.pupilla oculi.proserpina.
κόρος.ου.ὁ.Genus mensure.
κόρυς.υθος.ἡ.Galea.
κόσκινος.ου.ὁ.Cribrum.
κοσμέω.⁊ κοσμῶ.μ.σω.π.κα.orno
κοσμικός.η.ον.secularis.e.mundanus.a.um.
κόσμιος.α.ον.ornatus.a.um.
κοσμοκράτωρ.ορος.ὁ.Mũdi princeps et rector.
κόσμος.ου.ὁ.Mundus.ornatus muliebris.honor.obsequiũ.
κουστωδία.ας.ἡ.custodia.custodes.
κουφίζω.μ.σω.π.κα.Alleuio.leuem facio.
κοῦφος.η.ον.Leuis.e.
κόφινος.ου.ὁ.cophinus.
κράββατος.ου.ὁ.grabbatꝰ.i.lectꝰ
κράζω.μ.ξω.π.γα.clamo.
κραιπάλη.ης.ἡ.crapula.
κρανίον.ου.το.caluaria.
κράσπεδον.ου.το.fimbria.limbus.
κραταιός.α.ον.potens.fortis.e.
κραταιόω.⁊ κραταιῶ.μ.σω.π.κα.Conforto.
κρατέω.⁊ κρατῶ.μ.σω.π.κα.teneo.apprehendo.
κράτησις.εως.ἡ.potestas.
κράτιστος.η.ον.optimus.a.uz.
κράτος.εος.το.potentia.
κρατύνομαι.μ.νουμαι.π.μμαι.conualesco.roboror.
κραυγάζω.μ.σω.π.κα.clamo.
κραυγή.ης.ἡ.clamor.
κρέας.ατος.το.caro.
κρείσσων.ονος.ὁ.ἡ.melior.potẽtior
κρείττων.ονος.ὁ.ἡ.melior.potẽtior
κρέμαμαι.suspendor.pendeo.
κρεμάω.⁊ κρεμῶ.μ.σω.π.κα.suspẽdo.
κρεμασθῶ.suspendar.
κρημνός.ου.ὁ.precipitium.
κρήνη.ης.ἡ.Fons.
κριθή.ης.ἡ.Hordeum.
κριθῆναι.iudicatum fuisse.
κριθήσομαι.iudicabor.
κρίθινος.η.ον.hordeaceus.a.um.
κριθῶ.iudicer.iudicatus fuero.
κρίμα.ατος.το.iudiciũ.damnatio

κρῖνον.ου.το.Lilium.
κρίνω.μ.νῶ.π.κα.iudico.propono.
κρίσις.εως.ἡ.iudicium.
κριτήριον.ου.το.Locus iudicum. Locus vbi dantur iudicia.
κριτής.ου.ὁ.Judex.
κριτικός.ἡ.ον.iudex.cognitor.criticus.
κρούω.μ.σω.π.κα.pulso.
κρυβῆναι.absconditum fuisse.
κρυπτός.ἡ.ον.absconditus.a.um.
κρύπτω.μ.ψω.π.φα.abscondo.
κρυπτῶς.occulte.
κρύσταλλος.ου.ὁ.crystallus.
κρυσταλλίζω.μ.σω.π.κα.Similis sum crystallo.
κρυσταλλοειδής.εος.ὁ.ἡ.crystallo similis.e.
κρυφῆ.in abscondito.occulte.
κρύφιος.α.ον.coopertus.occultus.a.um.
κτάομαι ⁊ κτῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.possideo.acquiro.
κτῆμα.τος.το.ager.possessio.
κτῆνος.εος.το.iumentum.
κτῆσις.εως.ἡ.possessio.acquisitio.
κτήσωμαι.possideam.acquiram.
κτήτωρ.ορος.ὁ.possessor.
κτίζω.μ.σω.π.κα.condo.creo.
κτίσις.εως.ἡ.creatio.creatura.
κτίσμα.ατος.το.creatio.creatura.
κτίστης.ου.ὁ.conditor.creator.
κτύπος.ου.ὁ.sonitus.strepitus.
κυβεία.ας.ἡ.nequitia.
κυβερνάω ⁊ κυβερνῶ.μ.σω.π.κα.guberno.
κυβέρνησις.εως.ἡ.gubernatio.
κυβερνήτης.ου.ὁ.gubernator.
κυκλεύω.μ.σω.π.κα.circumeo.circundo.
κυκλόθεν.in circuitu.
κύκλος.ου.ὁ.circulus.
κυκλόω ⁊ κυκλῶ.μ.σω.π.κα.circūdo.
κύκλῳ.circumcirca.
κύκλωσις.εως.ἡ.Circulatio.circuitus.circundatio.
κύλισμα.ατος.το.volutatio.volutabrū.
κυλίω.μ.σω.π.κα.voluto.
κυλλός.ου.ὁ.debilis.
κῦμα.ατος.το.vnda.
κυμαίνομαι.μ.νοῦμαι.π.μμαι.Fluctuo.as.
κύμβαλον.ου.το.Cymbalum.
κύμινον.ου.το.cyminum.
κυνάριον.ου.το.canis.catellus.
κύνες.ων.οἱ.canes.
κυνηγία.ας.ἡ.venatio.
κυνίδιον.ου.το.catellus.
κυπάρισσος.ου.ἡ.cupressus.arbor
κύπτω.μ.ψω.π.φα.pcūbo.iclino.
κυρία.ας.ἡ.domina.
κυριακός.ἡ.ον.dominicus.a.um.
κυριεύω.μ.σω.π.κα.dominor.
κύριος.ου.ὁ.dominus.
κυριότης.ητος.ἡ.dominatio.
κυρόω ⁊ κυρῶ.μ.σω.π.κα.cōfirmo.
κυσί.canibus.
κύων.νος.ὁ.ἡ.canis.
κώδων.ωνος.ὁ.tintinabulum.
κῶλον.ου.το.cadauer.
κωλύω.μ.σω.π.κα.veto.ꝓhibeo.
κώμη.ης.ἡ.comessatio.castellum.
κωμόπολις.εως.ἡ.Oppidum.Vico ciuitas.vicurbium.
κῶμος.ου.ὁ.Symposium.conuiuium.sodalitas.⁊ proprie quādo itur ad amicam cū tripudiis ⁊ musica.
κώνωψ.ωπος.ὁ.culex.
κωφός.ου.ὁ.mut⁹.surd⁹.īsensatus.
λαβεῖν.accepisse.
λάβοιμι.accipiam.rem.
λάβω.Accipiam. ro.
λαγχάνω.μ.σομαι.π.ογχα.Sortior.
λάθρα.occulte.clam.
λαθραῖος.α.ον.occultus.a.um.
λαίλαψ.απος.ἡ.Procella.turbo venti.nimbus.
λακέω ⁊ λακῶ.μ.σω.π.κα.Crepo.strepo.
λάκκος.ου.ὁ.Fouea.
λακτίζω.μ.σω.π.κα.calcitro.as.
λαλέω ⁊ λαλῶ.μ.σω.π.κα.Loquor.
λαλητός.ἡ.ον.Dicibilis.e.Dictu dignus.a.um.
λαλιά.ας.ἡ.loquella.
λαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.Accipio.capio.
λαμπάς.δος.ἡ.Lampas.
λαμπρός.α.ον.Splēdidus.micās sumptuosus.albus.a.um.
λαμπρότης.τος.ἡ.splēdor.fulgor.
λαμπρῶς.splendide.sumptuose.
λάμπω.μ.ψω.π.φα.splēdeo.fulgeo.
λανθάνομαι.μ.σομαι.π.μαι.obliuiscor.
λανθάνω.μ.σω.π.θα.lateo.
λαξευτός.ἡ.ον.Ex lapide excisus ⁊ fabrefactus.a.um.
λαός.ου.ὁ.populus.plebs.
λαπιστής.ου.ὁ.Lasciuus.mēdax.procax.temerarius.
λάρυγξ.γος.ὁ.guttur.
λατομέω ⁊ λατομῶ.μ.σω.π.κα.lapidē polio.i lapide fabrico.
λατρεία.ας.ἡ.Seruitus.obsequiū.
λατρεύω.μ.σω.π.κα.Seruio.
λάχανον.ου.το.olus.
λάχω.sortiar.
λέβης.τος.ὁ.lebes.cacabus.
λεγεών.ωνος.ὁ.legio.
λέγω.μ.ξω.π.χα.dico.colligo.
λεῖμμα.ατος.το.reliquū.reliquie
λεῖος.α.ον.leuigatus.planus.a.ū.
λείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo.
λειτουργέω ⁊ λειτουργῶ.μ.σω.π.κα.ministro.
λειτουργία.ας.ἡ.ministerium.
λειτουργικός.ἡ.ον.mistratori⁹.a.ū
λειτουργός.ου.ὁ.minister.
λελάληκα.dixi.locutus sum.
λελάλημαι.dictus fui.
λελαλημένος.ἡ.ον.dictus.a.ū.
λελατομημένος.ἡ.ον.ex petra elaboratus ⁊ fabrefactus.a.um.
λελόγισμαι.computatus fui.
λελουμένος.ἡ.ον.lotus.a.um.
λέλυμαι.solutus fui.
λελυμένος.ἡ.ον.solutus.a.um.
λελύπηκα.cōtristaui.dolore affeci.
λελύπημαι.contristatus fui.
λέντιον.ου.το.Linteum.
λεπίς.δος.ἡ.Squama.
λέπρα.ας.ἡ.lepra.
λεπρός.α.ον.leprosus.a.um.
λεπτός.ἡ.ον.Minutus.exilis.subtilis.e.
λεπτότατος.α.ον.subtilissim⁹.a.ū
λευκαίνω.μ.νῶ.π.κα.albefacio
λευκός.ἡ.ον.albus.a.um.
λευκότης.τος.ἡ.albedo.
λέων.οντος.ὁ.Leo.
λήθη.ης.ἡ.obliuio.
ληνός.ου.ἡ.torcular.
λῆξις.εως.ἡ.finis.quies.sors.
λῆρος.ου.ὁ.deliramentum.nuge.
λῃστής.ου.ὁ.latro.
λῆψις.εως.ἡ.acceptio.acceptum.
λήψομαι.accipiam.
λίαν.valde.
λίβανος.ου.ὁ.thus.
λιβανωτός.ου.ὁ.thus.thuribulū.
λιβερτῖνος.ου.ὁ.libertinus.
λιθάζω.μ.σω.π.κα.lapido.
λίθινος.ἡ.ον.lapideus.a.um.
λιθοβολέω ⁊ λιθοβολῶ.μ.σω.π.κα.lapido.

λίθος.ου.ὁ.lapis.
λιθόστρωτος.η.ον.Locus lapidibus stratus.a.um.
λιθουργός.ου.ὁ.Lapidarius.artifex lapidum.
λιθώδης.εος.ὁ.ἡ.petrosus.a.um.
λικμάω ⁊ λικμῶ.μ.σω.π.κα.contero.comminuo.
λιμήν.ενος.ὁ.portus.
λίμνη.ης.ἡ.Stagnum.palus.
λιμός.ου.ὁ.fames.
λῖνος.ου.ὁ.linum.
λιπαίνω.μ.νῶ.π.κα.piguefacio
λιπαρός.α.ον.nitidus.
λίτρα.ας.ἡ.Libra.
λίψ.βος.ὁ.libs.ventus.
λόγειος.α.ον.sapiens.elegans.
λογία.ας.ἡ.Collectio.collecta.fructificatio.
λογίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.cogito.reputo.delibero.computo.
λογίζω.μ.σω.π.κα. Computo.cōnumero. [conueniens.
λογικός.η.ον.Rationalis.decens.
λόγιον.ου.το.eloquium.
λόγιος.α.ον.eloquens.sciens.
λογισμός.ου.ὁ.cogitatio.
λογομαχέω ⁊ λογομαχῶ.μ.σω.π.κα.verbis contendo.
λογομαχία.ας.ἡ.verborū pugna
λόγος.ου.ὁ.Uerbum.oratio.liber.sermo.causa.respectus.rō.ꝓportio.
λόγχη.ης.ἡ.lancea.
λοιδορέω ⁊ λοιδορῶ.μ.σω.π.κα.Conuitior.maledico.
λοιδορία.ας.ἡ.cōuitiū.maledictū.
λοίδορος.ου.ὁ.maledicꝰ.ꝯuitiator
λοιμός.ου.ὁ.pestis.pestilentia.
λοιπός.η.ον.reliquus.a.um.
λουτρόν.ου.το.Lauacrum.
λούω.μ.σω.π.κα.Lauo.
λοχάω vel λοχέω ⁊ λοχῶ.μ.σω.π.κα.insidior.
λυθρώδης.εος.ὁ.ἡ.cruētatus.a.ū
λυκαονιστὶ.lycaonice.ligua lycao
λύκος.ου.ὁ.Lupus. [nie regionis
λυμαίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Uasto.destruo.
λυπέομαι ⁊ λυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.tristitia afficior.tristor.
λυπέω ⁊ λυπῶ.μ.σω.π.κα.tristitia afficio.tristifico.
λύπη.ης.ἡ.tristitia.meror.
λυπηρός.α.ον.tediosꝰ.molestꝰ.a.ū
λύσις.εως.ἡ.Solutio.
λυσιτελέω ⁊ λυσιτελῶ.μ.σω.π.κα.prosum.vtilis sum.
λυσιτελής.εος.ὁ.ἡ.Utilis.e.
λύτρον.ου.το.Redemptio.
λυτρόομαι ⁊ λυτροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Redimo.
λύτρωσις.εως.ἡ.Redemptio.
λυτρωτής.ου.ὁ.redemptor.
λυχνία.ας.ἡ.candelabrum.
λύχνος.ου.ὁ.lucerna.
λύω.μ.σω.π.κα.soluo.expono.
μαγεία.ας.ἡ.magia.magica ars.
μαγεύω.μ.σω.π.κα.Magicā exerceo.magus sum.
μαγικός.η.ον.magicus.a.um.
μάγος.ου.ὁ.magus.
μαζός.ου.ὁ.mamilla.
μάθε.disce.
μαθεῖν.didicisse.
μαθήσομαι.discam.
μαθητεύω.μ.σω.π.κα.Erudior.doceor.discipulus sum.
μαθητής.ου.ὁ.Discipulus.
μαθήτρια.ας.ἡ.discipula.
μάθω.discam.didicero.
μαθών.οντος.ὁ.postquam didicit
μαίνομαι.μ.νουμαι.π.μα.Insanio.
μακαρίζω.μ.σω.π.κα.Beatifico.beatum facio.beatum duco.
μακάριος.α.ον.beatus.felix. [tio.
μακαρισμός.ου.ὁ.btitudo.btifica
μακαριώτερος.α.ον.beatior.felicior.
μάκελλον.ου.το.macellum.Locus publicus vbi vēdūtur cibaria.
μακράν.longe.a longe.
μακρόβιος.α.ον.qui diu vixit.longeuus.a.um.
μακρονημέρευσις.εως.ἡ.Longitudo dierum.
μακρόθεν.a longe.
μακροθυμέω ⁊ μακροθυμῶ.μ.σω.π.κα.patiētiā hēo.patiēs sum.
μακροθυμία.ας.ἡ.Longanimitas.patientia.
μακρόθυμος.η.ον.Fortis.patiens longanimis.
μακροθύμως.patienter.
μακρός.α.ον.longus.magnus.a.ū.
μακρότερος.α.ον.longior.us.
μακρότης.τητος.ἡ.longitudo.
μακροχρόνιος.α.ον.Res multi temporis.longe vite.
μάλαγμα.τος.το.Fomentū.mollificatio.
μαλακία.ας.ἡ.īfirmitas.blāditiez.
μαλακός.η.ον.mollis.e.
μάλιστα.maxime.
μᾶλλον.magis.potius.econtrario
μάμμα.ης.ἡ.auia.
μανθάνω.μ.σομαι.π.κα.Disco.
μαντεία.ας.ἡ.diuiatio.ars diuinādi
μαντεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Uaticinor.oraculum peto.
μαραίνω.μ.νῶ.π.κα.Marcidum facio.
μαργαρίτης.ου.ὁ.margarita.
μάρμαρον.ου.το.marmor.
μαρσίππιον.ου.το.Marsuppiū crumena.
μαρτυρέω ⁊ μαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testificor.testor.testimōniū do.
μαρτυρία.ας.ἡ.testimonium.
μαρτύριον.ου.το.testimonium.
μάρτυς.ρος.ὁ.testis
μασσάομαι ⁊ μασσῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Manduco.mando.
μαστιγόω ⁊ μαστιγῶ.μ.σω.π.κα.flagello. [lo.
μαστίζω.μ.σω.π.κα.Xbero.flagel
μάστιξ.γος.ὁ.plaga.
μαστός.ου.ὁ.Uber.mamma.
ματαιολογία.ας.ἡ.Uaniloquiū
ματαιολόγος.η.ον.vanilocus.
ματαιόομαι ⁊ ματαιοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.euanesco.stultꝰ suz.
μάταιος.α.ον.Stultus.vanus.a.ū
ματαιότης.ητος.ἡ.stultitia.vāitas
μάτην.frustra.
μάχαιρα.ας.ἡ.gladius.
μάχη.ης.ἡ.pugna.
μάχομαι.μ.σομαι.π.μαι.Pugno.as.
μεγαλαυχέω ⁊ μεγαλαυχῶ.μ.σω.π.κα.glorior.supbio.iacto.
μεγαλεῖον.ου.το.Res alta ⁊ magna.magnale.
μεγαλειότης.ητος.ἡ.Magnificentia.magnitudo.
μεγάλη.ης.ἡ.magna.nomi.singul.
μεγάλοι.ων.οἱ.magni.nomi.plur.
μεγαλοπρεπής.εος.ὁ.ἡ.Magnificus.a.um.
μεγαλόφρωνος.η.ον.Presumptuosꝰ.elatꝰ.magnifice de se loquēs
μεγαλύνω.μ.νῶ.π.κα.Magnifico.as.extollo in altum.
μεγάλως.vehementer. [gnitudo.
μεγαλωσύνη.ης.ἡ.maiestas.ma

μέγας.λου.ὁ.Magnus.
μέγεθος.εος.το.magnitudo.
μεγιστάν.ανος.ὁ.vir in regno pri= marius ⁊ qui a rege primū locū hꝫ.
μέγιστος.η.ον.maximus.a.um.
μεθαρμόζω.μ.σω.π.κα.cōuerto.
μεθερμηνεύω.μ.σω.π.κα.interp
μέθη.ης.ἡ.ebrietas. ⌊tor.
μεθιστάνω.transfero.
μεθίστημι.μ.σω.π.κα.Transmuto amoueo.arceo. ⌈ars.dolus.
μεθοδεία.ας.ἡ.circumuētio.insidie.
μεθόριον.ου.το.Finis.confiniū.
μεθύσκομαι.Inebrior.
μεθύσκω.inebrio.ebriū aliū facio.
μέθυσος.η.ον.Ebriosus.a.um.
μεθύω.μ.σω.π.κα.inebrior.ebrius sum.inebrio alium. ⌈Subrideo.
μειδιάω ⁊ μειδιῶ.μ.σω.π.κα.
μείζων.ονος.ὁ.ἡ.Maior.us.
μεῖνον.Mane.esto.consiste.
μείνω.Maneam.mansero. ⌈nuo.
μειόω ⁊ μειῶ.μ.σω.π.κα.dimi=
μέλαινα.ης.ἡ.nigra.numeri.sing.
μέλαν.ανος.το.nigrū.atramentū.
μελανία.ας.ἡ.Nigredo.
μέλας.ανος.ὁ.Niger.
μέλει.Cure est.
μελήσω.Futurus.sum.
μέλι.τος.το.Mel.
μέλισσα.ης.ἡ.Apes.
μελίσσειος.α.ον.apeus.res apis.
μέλλω.Futurus sum.
μέλος.εος.το.Membrum.modula tio.cantus.Musica. ⌊cit.
μεμαθηκώς.οτος.ὁ.postquā didi
μεμβράνα.ης.ἡ.membrana.
μεμαρτύρηκα.testimoniū peribui.
μεμαρτύρημαι.Testimoniū adep tus sum. ⌈tus.a.ū
μεμαστιγωμένος.η.ον.flagella
μεμενήκειν.Manseram.
μεμέρισμαι.diuisus fui. ⌈nus.a.ū
μεμεστωμένος.η.ον.repletus.ple
μεμέτρημαι.mēsurat⁹.cōputat⁹ fui
μέμηνα.insaniui.
μεμίασμαι.pollut⁹.coinqnat⁹ fui.
μεμιασμένος.η.ον.Pollutus.co inquinatus.a.um. ⌈t⁹.a.ū.
μεμιασμένος.η.ον.inqnat⁹.pollu
μεμιγμένος.η.ον.mixtus.a.um.
μεμίσηκα.odi.odio habui.
μεμισημένος.η.ον.odio habit⁹.a.ū.
μέμνημαι.recordat⁹ fui.recordor.
μεμνημένος.η.ον.Memor.

μέμνησο.memineris.memento.
μεμνηστευμένος.η.ον.Despon= satus.a.um. ⌈solus relictus.a.um.
μεμονωμένος.η.ον.Solitarius.
μεμύημαι.initiatus.institutus.fui.
μέμφομαι.μ.ψομαι.accuso.vitu
μεμψίμοιρος.α.ον.qrul⁹.a.ū. ⌊po
μέμψις.εως.ἡ.querela.accusatio.
μεμωκημένος.η.ον.Reprehensus
μέν.Quidem. ⌊subsannatus.a.um.
μενοῦνγε.quinimmo.immo.
μέντοι.Profecto.tamen.
μένω.μ.ησω.π.κα.Maneo.
μερίζω.μ.σω.π.κα.diuido.scindo.
μέριμνα.ης.ἡ.cura.sollicitudo.
μεριμνάω ⁊ μεριμνῶ.μ.σω.π.κα.curo.curā habeo.sollicitus sū.
μερίς.δος.ἡ.Cura.sollicitudo.
μερισμός.ου.ὁ.partitio.distributio
μεριστής.ου.ὁ.Diuisor.
μέρος.εος.το.pars.
μεσάζω.μ.σω.π.κα.in medio sum. medium locum teneo.
μεσέω ⁊ μεσῶ.μ.σω.π.κα.medio as.in media parte sū.dimidia pars mei transijt.
μεσημβρία.ας.ἡ.Meridies.
μεσιτεύω.μ.σω.π.κα.medium pono.interpono.
μεσίτης.ου.ὁ.mediator.
μεσοπορέω ⁊ μεσοπορῶ.μ.σω π.κα.permedium procedo ⁊ vado
μεσότης.τος.ἡ.medietas.
μεσονύκτιον.ου.το.media nox.
μέσος.η.ον.medius.a.um.
μεσότοιχον.ου.το.medi⁹ paries.
μεσουράνημα.ατος.το.mediuꝫ
μεστός.η.ον.plen⁹.a.ū. ⌊celi.
μεστόω ⁊ μεστῶ.μ.σω.π.κα.im
μετά.post.cum. ⌊pleo.
μεταβαίνω.μ.σομαι.π.κα.trāseo
μεταβάλλω.μ.λω.π.κα.muto. transmuto.transmutor.
μεταβάς.αντος.ὁ.postquā trāsiuit
μεταβέβηκα.transiui.
μετάβηθι.transi.
μεταβήσομαι.transibo.
μεταβολή.ης.ἡ.mutatio.
μεταβουλία.ας.ἡ.cōmutō.negocia
μεταβραχύ.paulopost. ⌊tio.traiectio
μεταβῶ.transiero.transeam.
μετάγω.μ.ξω.π.χα.circunfero. verso.traduco.
μεταδίδωμι.μ.σω.π.κα.do par tem.trado.communico.

μεταδός.da partē.trade.cōmunica.
μεταδοῦναι.tradidisse partem.cō municauisse.
μεταδῶ.tradā.partem dē.cōmunicē
μετάθεσις.εως.ἡ.Translatio.trans positio. ⌈cor.abeo.
μεταίρω.μ.ρω.π.κα.Proficis=
μετακαλέομαι ⁊ μετακαλοῦ= μαι.μ.σομαι.π.μαι.accerso.voco
μετακινέω ⁊ μετακινῶ.μ.σω.π. κα.Moueo.
μετακιρνάω ⁊ μετακιρνῶ.μ.σω π.κα.Conuerto.
μεταλαμβάνω.μ.ληψομαι.π. μαι.partem capio.particeps sum.
μεταλήψεσθαι.participaturū esse.
μετάληψις.εως.ἡ.perceptio.par= ticipatio. ⌈to.commuto.
μεταλλάττω.μ.ξω.π.χα.permu
μεταλλεύω.μ.σω.π.κα.Tran= smuto.transuerto.
μεταμελέομαι ⁊ μεταμελοῦ= μαι.μ.σομαι.π.μαι.pēiteo.pēitet me
μεταμέλομαι.μ.ουμαι.π.μαι pēitet me.pēitētiā ago
μεταμικρόν.paulo post.
μεταμορφόω ⁊ μεταμορφῶ. μ.σω.π.κα.transformo.
μετανοέω ⁊ μετανοῶ.μ.σω.π. κα.penitentiam ago.
μετάνοια.ας.ἡ.penitentia.
μεταξύ.inter.in medio loco.
μεταπέμπομαι.μ.ψομαι.Ac= cerso.voco. ⌈suero.
μετασταθῶ.trāsmutatus.amotus
μεταστήσας.αντος.ὁ.postquam amouit.
μεταστρέφω.μ.ψω.π.φα.con=
μετάσχε.participa. ⌊uerto.
μετασχηματίζω.μ.σω.π.κα.trās figuro.transformo.
μετάσχω.participē.participauero.
μεταταῦτα.post hec.
μετατίθημι.μ.σω.π.κα.trāsfero.
μετατοῦτο.post hoc. ⌊transpono.
μετέβαινον.transibā.ant.
μετεβαλλόμην.transmutabar.
μετέβην.Transij.
μετέθηκα.transposui.transtuli.
μετεκαλεσάμην.vocaui.accersiui.
μετεκιρνώμην.conuertebar.
μετελάμβανον.particeps erā.ant.
μετελεύσομαι.exercebo aliq̄ artē. tentabo.puniā.prescribo.appetā.narra bo.appetā magistratū.accersā.accedā.

μετεμελήθην. Penitui.
μετεμελόμην. penituit me. penitui.
μετεμορφώθην. transſiguratuꝫ fui.
μετενόησα. penitui. penitẽtiã egi.
μετέπειτα. Poſtea.
μετεπεμψάμην. accerſiui. vocaui.
μετέρχομαι. μ. ευσομαι. π. θα. tento. exerceo aliquam artẽ. punio. pretereo. appeto. narro. appeto magiſtratum. accerſo. accedo.
μετέστησα. trãſtuli. amoui. arcui.
μετέστρεψα. Conuerti.
μετέσχηκα. Participaui. [cipauit
μετεσχηκώς. τος. ὁ. poſtquã parti
μετεσχημάτισα. trãſfiguraui. trãſ
μετέσχον. participaui. rũt [formaui.
μετετέθην. trãſlatꝰ. trãſpoſitꝰ fui.
μετέχω. μ. ξω. π. κα. particeps ſuꝫ.
μετεωρίζομαι. μ. σομαι. π. μαι. Inſublime tollor. [blimitas. eleuatio.
μετεωρισμός. ου. ὁ. Sublatio. ſu=
μετέωρος. α. ον. ſublimis. e.
μετήλλαξα. cõmutaui. pmutaui.
μετῆρα. profectus ſum. tranſij.
μετοικεσία. ας. ἡ. tranſmigratio.
μετοικέω ⁊ μετοικῶ. μ. σω. π. κα trãſmigro. habitationẽ mutare cogo.
μετοικίζω. μ. σω. π. κα. Habitationem trãſfero.
μετοχή. ης. ἡ. participiũ. pticipatio.
μέτοχος. ου. ὁ. particeps. ſocius.
μετρέω ⁊ μετρῶ. μ. σω. π. κα. metior. menſuro.
μετρητή. ης. ἡ. metreta. i. menſura.
μετριάζω. μ. σω. π. κα. modeſtꝰ ſũ.
μετριοπαθέω ⁊ μετριοπαθῶ. μ. σω. π. κα. Condoleo. begninus. ⁊ officioſus ſũ. parco. do veniã
μέτριος. α. ον. tẽpatꝰ. modeſtꝰ. a. um
μετρίως. modeſte. benigne.
μέτρον. ου. τὸ. Metrum. menſura.
μετώκησα. tranſtuli habitationem. mutare feci habitationem.
μέτωπον. ου. τὸ. Frons. tis.
μέχρι. Dum. vſqꝫ ad.
μεχρισοῦ. Quoad. donec.
μή. Non. ne. nunquid.
μήγε. Ne.
μηδαμόθεν. nulla ex pte. nulla rõne
μηδαμῶς. nequaquã. nullo modo.
μή δέ. Neqꝫ.
μηδείς. ενος. ἡ. nullus. nemo.
μηδεμία. ας. ἡ. nulla. nũeri ſing. f. g.
μηθέν. νος. τὸ. nihil. nullum.
μηκέτι. non amplius.

μῆκος. εος. τὸ. lõgitudo. [ſco. lõgꝰ fio.
μηκύνομαι. μ. ουμαι. π. μαι. cre
μηλωτή. ης. ἡ. melota. pellis ouina.
μήν. Tamen. quidem.
μήν. ος. ὁ. Menſis.
μηνίζω. μ. σω. π. κα. ſuccẽſeo. iraſcor
μῆνις. δος. ἡ. Ira.
μηνύω. μ. σω. π. κα. nuncio. as.
μήποτε. ne forte. ne vnquam.
μήπως. ne forte.
μηρός. ου. ὁ. Femur.
μήτε. Neqꝫ.
μήτηρ. ρος. ἡ. Mater
μήτι. nunquid.
μήτις. ne aliquis. nun aliquis.
μήτρα. ας. ἡ. Uulua.
μητρολώας. ου. ὁ. Matricida.
μία. ας. ἡ. Una. f. g. [lo.
μιαίνω. μ. νω. π. κα. coinq̃no. macu
μίασμα. ατος. τὸ. Coinquinatio.
μιασμός. ου. ὁ. immunditia. coiqui
μίγμα. τος. τὸ. Mixtura. [natio.
μίγνυμι. μ. ξω. π. χα. miſceo.
μιγνύω. μ. ξω. π. χα. miſceo.
μικρολόγος. η. ον. ſordidus. auarus. nimis parcus. a. um.
μικρός. α. ον. paruus. a. um.
μικρότερος. α. ον. minor.
μίλιον. ου. τὸ. miliare.
μίλτος. ου. ὁ. rubrica. coloris ſpecies
μίμημα. τος. τὸ. imitatio. ſilĩtudo.
μιμητής. ου. ὁ. imitator. [emulatio.
μιμνήσκομαι. μ. σομαι. π. μαι. Recordor. memor ſum. [beo.
μισέω ⁊ μισῶ. μ. σω. π. κα. odio ha
μισητός. η. ον. odibilis. odio dignꝰ. odioſus. a. ũ. [tributio. remũeratio.
μισθαποδοσία. ας. ἡ. mercedis re
μισθαποδότης. ου. ὁ. remunerator. compenſator. ſatiſfactor.
μίσθιος. α. ον. mercenarius. a. um.
μισθόομαι ⁊ μισθοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. mercede conduco.
μισθός. ου. ὁ. merces. [ctio.
μίσθωμα. ατος. τὸ. merces. cõdu=
μισθωτός. ου. ὁ. mercenarius.
μισοξενία. ας. ἡ. Inhoſpitalitas. odium hoſpitalitatis.
μνᾶ. genꝰ nũmi. mina. mna.
μνάομαι ⁊ μνῶμαι. μ. σομαι. π. μαι. indago. deſpõſo. comẽdo. ſpõdeo. appeto magiſtratũ. reminiſcor.
μνεία. ας. ἡ. memoria. [peto vxorẽ.
μνῆμα. ατος. τὸ. monumentum.
μνημεῖον. ου. τὸ. monumentum.

μνήμη. ης. ἡ. memoria.
μνημονεύω. μ. σομαι. π. μαι. Recordor. reminiſcor. [memoria.
μνημόσυνον. ου. τὸ. recordatio.
μνησθείς. εντος. ὁ. memor. recorda
μνησθῆναι. recordatũ eſſe. [tus.
μνησθήσομαι. recordabor. [fuero.
μνησθήσωμαι. recorder. recordatꝰ
μνήσθητι. recordare.
μνησθῶ. recorder. reminiſcar. actiue ⁊ paſſiue.
μνηστεύω. μ. σω. π. κα. deſpõdeo.
μογγιλάλος. η. ον. Mutus. a. uꝫ.
μόγις. Uix.
μόδιος. ου. ὁ. Modius.
μοι. Mihi.
μοιχάομαι ⁊ μοιχῶμαι. μ. σομαι. π. μαι. adultero. mechor.
μοιχαλίς. δος. ἡ. Adultera.
μοιχεία. ας. ἡ. adulterium.
μοιχεύω. μ. σω. π. κα. adultero. aſ
μοιχός. ου. ὁ. adulter.
μόλις. Uix.
μόλυβος. ου. ὁ. plumbum.
μολύνω. μ. νω. π. κα. polluo.
μολυσμός. ου. ὁ. pollutio. immũditia.
μομφή. ης. ἡ. querela. accuſatio.
μονή. ης. ἡ. manſio.
μονογενής. εος. ὁ. ἡ. vnigenitꝰ. a. ũ.
μονοήμερος. α. ον. res vnius diei.
μόνον. ſolum. aduer.
μονόομαι ⁊ μονοῦμαι. μ. σομαι π. μαι. Solus ſum.
μόνος. η. ον. Solus. a. um.
μονόφθαλμος. η. ον. Unum ſoluꝫ oculum habens.
μορφή. ης. ἡ. Figura. effigies.
μορφόω ⁊ μορφῶ. μ. σω. π. κα. figuro. formo
μόρφωσις. εως. ἡ. figura. formatio
μόσχευμα. ατος. το. planta tenella. tam arboruꝫ: quam olerum.
μοσχοποιέω ⁊ μοσχοποιῶ. μ. σω. π. κα. vitulum facio.
μόσχος. ου. ὁ. Uitulus.
μου. mei. geniti. ſingul.
μουσικός. η. ον. muſicus. a. um.
μοχθηρός. α. ον. laborioſus. a. um.
μόχθος. ου. ὁ. erumna. labor.
μοχλός. ου. ὁ. inſtrumentũ quo ianue claudunt̃. ſiue ferreũ ſiue ligneũ
μυελός. ου. ὁ. medulla. cerebrum.
μυέομαι ⁊ μυοῦμαι. μ. σομαι. π. μαι. ſacris initior. inſtruor. inſtituor.

μῦθος.ου.ὁ.Fabula.
μυῖα.ασ.ἡ.Musca.
μυκάομαι τ μυκῶμαι.μ.σο=
μαι.π.μαι.Rugio.mugio.balo.
μυκτηρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Irrideo.
μυλικός.η.ομ.Molaris.e.
μύλος.ου.ὁ.Mola.
μύλωμ.ωμος.ὁ.pistrinū.mola.
μυρεψός.ου.ὁ.pigmentarius.my
ropola. ⌈decem milia.
μυριάς.λος.ἡ.numerus continens
μυρίζω.μ.σω.π.κα.Ungo.
μυριοπλασίως.in infinitū plus.
μύριος.α.ομ.Multus.a.um.
μυρίος.α.ομ.Decē mille.
μυριότης.τος.ἡ.multitudo.multi
μῦρομ.ου.το.vnguētū. ⌊plicitas.
μυστήριομ.ου.το.Mysterium.
μύστης.ου.ὁ.Mystes.i.sacerdos.
μύστις.λος.ἡ.doctrix.mulier sacer
μυχός.ου.ὁ.spelūca.penetrale ⌊dos
μυωπάζω.μ.σω.π.κα.Cec⁹ pal
po τ apprehendo.
μώκος.ου.ὁ.subsānator.derisor
μώλωψ.ωπος.ὁ.Liuor.
μωμάομαι τ μωμῶμαι.μ.σο=
μαι.ϖ.μαι.calūnior.vitupo.maculo.
μῶμος.ου.ὁ.Macula.opprobriū.
μωραίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι.
Euanesco.Stultus fio.
μωραίνω.μ.μω.π.κα.stultū facio.
μωρία.ας.ἡ.Stultitia.
μωρολογία.ας.ἡ.Stultiloquiū.
μωρός.α.ομ.stultus.a.ū.fatuus.a.ū.
μαί.Profecto.certe.
μαός.ου.ὁ.Templum.
μάρδος.ου.ὁ.Nardus.
μαυαγέω τ μαυαγῶ.μ.σω.π.
κα.Naufragium patior.
μαύκληρος.ου.ὁ.Nauclerus.na=
uis gubernator.
μαύτης.ου.ὁ.Nauta.
μεαμίας.ου.ὁ.iuuenis.adolescens.
μεᾶνις.λος.ἡ.iuuēcula.mulier iuue
μεαμίσκος.ου.ὁ.adolescens. ⌈nis
μεκρός.α.ομ.Mortuus.a.ū. ⌈tifico
μεκρόω τ μεκρῶ.μ.σω.π.κα.mor
μέκρωσις.εως.ἡ.mortificatio.
μεμεκρωμένος.η.ομ.mortuus.a.ū.
μεμίκηκα.Uici.
μεμομοθέτημαι.lege sancitus fui.
μεμομοθετήκημ.legem acceperam.
μεόκτιστος.η.ομ.nouiter creat⁹.a.ū.
μέος.α.ομ.Nouus.a.um.
μεοσσός.ου.ὁ.pullus.

μεότης.ητος.ἡ.Iuuentus.
μεόφυτος.η.ομ.nou⁹.nup plātat⁹.
μεύω.μ.σω.π.κα.Annuo.
μεφέλη.ης.ἡ.Nubes.
μέφος.εος.το.Nubes.
μεφρός.ου.ὁ.Lumbus.renes.
μεωκόρος.ου.ὁ .edituus.
qui tractat res sacras.
μεωτερικός.η.ομ.Iuuenilis.e.
μεώτερος.α.ομ.adolescētior.iunior.
μή.Per aduerbium iurantis.
μήθω.μ.σω.π.κα.Neo.
μηκτός.η.ομ.Natatiuus.a.um.
μηπιάζω.μ.σω.π.κα.paruulus sū
vt paruulum megero. ⌈cisor
μηπιοκτόμος.η.ομ.paruulorū oc=
μήπιος.α.ομ.Paruulus.a.um.
μησίομ.ου.το.Insula paruula.
μῆσος.ου.ἡ.Insula.
μηστεία.ας.ἡ.Ieiunium.
μηστεύω.μ.σω.π.κα.Ieiuno.as.
μήστης.εος.ὁ.ἡ.Ieiunus.a.um.
μῆστις.Ieiunos.
μηφάλιος.α.ομ.Sobrius.a.um.
μήφω.μ.ψω.ϖ.φα.Castus ꝺego.vi
gilo.sobrius τ modestus sū.
μικάω τ μικῶ.μ.σω.π.κα.Uinco.
μῖκος.εος.το.Uictoria.
μιπτήρ.ηρος.ὁ.Peluis.
μίπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Lauo.
μοερός.α.ομ.intelligens.sciens.
μοέω τ μοῶ.μ.σω.π.κα.Intelligo.
μόημα.ατος.το.Cogitatio.sensus
μοήμωμ.μος.ὁ.ἡ.Sapiēs.intelligēs
sensatus.a.um.
μοθεύω.μ.σω.π.κα.Decipio.cor
rumpo.adultero.Abalieno.
μόθος.ου.ὁ.spurius.illegitimus
μομή.ης.ἡ.Pascuum.
μομίζω.μ.σω.ϖ.κα.puto.leges cō
do.leges sancio.
μομικός.η.ομ.Legis peritus.lega=
lis.ad leges pertinens
μόμιμα.τος.το.decretū.lex.statutū.
μομίμως.Legitime.
μόμισμα.ατος.το.numisma.nūm⁹
μομοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Legis.
Doctor. ⌈latio.
μομοθεσία.ας.ἡ.legispositio.legis=
μομοθετέω.τ μομοθετῶ.μ.σω.
ϖ.κα.leges condo.legem pono.
μομοθέτης.ου.ὁ.Legislator.
μόμος.ου.ὁ.Lex.
μοῖ.Menti.
μοός.Mentis.

μοσεύω.μ.σω.π.κα.Egroto.as.
μοσέω τ μοσῶ.μ.σω.π.κα.lāgueo.
infirmus sum.
μόσημα.ατος.το.egritudo.morb⁹.
μοσσιά.ας.ἡ.nidus.mansiuncula.
μοσσίομ.ου.το.Pullus
μόσος.ου.ἡ.egritudo.morb⁹.lāguor
μοσφίζω.μ.σω.π.κα.fraudo.
μότος.ου.ὁ.Notus.auster
μουθεσία.ας.ἡ.correptio.istructio.
μουθετέω τ μουθετῶ.μ.σω.ϖ.
κα.Moneo.corrigo.
μουμηνία.ας.ἡ.Neomenia.prim⁹
μουμεχῶς.sapiēter. ⌊dies mensis.
μοῦς.ου.ὁ.Mens.⌈es naturalis.
μυκθήμερομ.ου.το.dies τ nox.di
μύκτες.ωμ.αἱ.noctes.nomina.plura
μύκτωρ.Noctu. ⌈sa.virgo.
μύμφη.ης.ἡ.nurus.nympha.spon=
μυμφίος.ου.ὁ.Sponsus.
μυμφώμ.ωμος.ὁ.Sponsus.
μῦμ.nunc.
μυμί.nunc.
μύξ.κτος.ἡ.Nox.
μυσταγμός.ου.ὁ.Dormitatio.
μυστάζω.μ.ξω.ϖ.χα.Dormito.
μύσσω.μ.ξω.ϖ.χα.Pungo.
μύττω.μ.ξω.π.χα.Pungo.
μωθρός.η.ομ.imbecillis.piger.lan=
guidus.a.um.
μῶτος.ου.ὁ.Dorsum.
ξέμια.ωμ.τα.xenia.i.munuscula hos
ξεμία.ας.ἡ.hospitiū. ⌊pitalia.
ξεμίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.hospi=
tor.hospes sum.
ξεμίζω.μ.σω.π.κα.pegrinor.hospi=
tio suscipio.
ξεμιτεία.ας.ἡ.hospitiū.
ξεμολοχέω τ ξεμολοχῶ.μ.σω.
π.κα.hospitalis sū.hospites recipio
ξέμος.η.ομ.Hospes.aduena.extra=
neus.a.um.
ξεστός.η.ομ.equalis.polit⁹.leuiga=
tus.rasus.a.um.
ξηρά.ας.ἡ.Arida.i.terra.
ξηραίμω.μ.μω.π.κα.sicco.arefacio
ξηρός.α.ομ.Siccus.aridus.a.um.
ξίφος.εος.το.Gladius.Ensis.
ξύλιμος.η.ομ.Ligneus.a.um.
ξύλομ.ου.το.Lignum.fustis
ξυρέω τ ξυρῶ.μ.σω.π.κα.Rado.
ξυστός.η.ομ.Leuigatus.a.um.
ὁ.artic'ls ppositiu⁹.mas.gene.nu.sing.
ὅ.artic'ls postpositiu⁹.ne.g.nu.s.Qđ.
ὀγδοήκομτα.Octoginta.

ὀγδόος.η.ον.Octauus.a.um.
ὄγκος.ου.ὁ.supbia.magnitudo.ela ⌊tio.
ὅδε.ἥδε.τόδε.Hic.iste.
ὁδεύω.μ.σω.π.κα.Iter facio.
ὁδηγέω τ ὁδηγῶ.μ.σω.π.κα. ducatum presto.Duco.Ago.
ὁδηγός.οῦ.ὁ.Dux.
ὁδοιπορέω τ ὁδοιπορῶ.μ.σω π.κα.Iter facio.
ὁδοιπορία.ας.ἡ.iter.itineratio.
ὁδοιπόρος.ου.ὁ.Viator.
ὀδόντες.οντων.οἱ.Dentes.
ὁδός.ου.ἡ.Via.
ὀδούς.οντος.ὁ.Dens.
ὀδυνᾶσαι.Cruciaris.
ὀδυνάομαι τ ὀδυνῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Laboro.tristor.crucior.
ὀδυνάω τ ὀδυνῶ.μ.σω.π.κα. Tristitia afficio.tristifico.
ὀδύνη.ης.ἡ.Dolor.
ὀδυρμός.ου.ὁ.Fletus.
ὄζος.ου.ὁ.Ramus.
ὄζω.μ.σω.π.κα.Oleo.
ὅθεν.Unde.
ὁθενδή.Undecunqꝫ.
ὀθόνη.ης.ἡ.Pera ex lino. linteum.
ὀθόνιον.ου.τό.Linteum.
οἱ.Ipsi.Ei.
οἱ.Articulꝰ prepositiuus.masculi.ge. numeri pluralis.
οἳ.Articulus postpositiuus.masculi. gene. numeri plur.Qui.
οἰακίζω.μ.σω.π.κα.Guberno.as.
οἶδα.Scio.noui.
οἰκειακός.η.ον.Domesticus.a.ũ.
οἰκεῖος.α.ον.familiaris.e.domesti=
οἰκέτης.ου.ὁ.Seruus. ⌊cus.a.ũ.
οἴκημα.ατος.τό.habitatio.domici
οἴκησις.εως.ἡ.domiciliũ. ⌊lium.
οἰκητήριον.ου.τό.mansio.habita= culum.habitatio.
οἰκήτωρ.ορος.ὁ.habitator.
οἰκία.ας.ἡ.Domus.
οἰκοδεσποτέω τ οἰκοδεσποτῶ.μ.σω.π.κα.familiã guberno.
οἰκοδεσπότης.ου.ὁ.pr̃ familias.
οἰκοδομέω τ οἰκοδομῶ.μ.σω π.κα.Edifico.
οἰκοδομή.ης.ἡ.edificatio.
οἰκονομέω τ οἰκονομῶ.μ.σω.π κα.villico.villicus.suꝫ.
οἰκονομία.ας.ἡ.Villicatio.dispen satio.
οἰκονόμος.ου.ὁ.Villicus.
οἰκόπεδον.ου.τό.Solum vbi pri us erat domus.
οἶκος.ου.ὁ.Domus.
οἰκουμένη.ης.ἡ.Habitabilis.orbis pars que habitatur.
οἰκτειρέω τ οἰκτειρῶ.μ.σω.π.κα.Misereor.
οἰκτείρω.μ.ρω.π.κα.Misereor.
οἰκτιρμός.ου.ὁ.misericordia.
οἰκτίρμων.ονος.ὁ.ἡ.misericors.
οἰκτρός.α.ον.miserabilis.e.
οἶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Puto.
οἰνοπότης.ου.ὁ.Vini potator.
οἶνος.ου.ὁ.Vinum.
οἰνοφλυγία.ας.ἡ.vinolentia.
οἴομαι.μ.σομαι.π.μαι.puto.
οἷον δέ.non solum non. ⌈uatio
οἰωνισμός.ου.ὁ.auguriorũ obser
οἷος.α.ον.qualis.e.potẽs.solus.a.ũ.
οἷς.Quibus.masculi.gener.
οἴσω.Feram
οἵτινες.ων.οἱ.Qui.
ὀκδοηκοντατέσσαρες.ων.οἱ.αἱ.Octoginta quattuor.
ὀκνέω τ ὀκνῶ.μ.σω.π.κα.pigri= tor.pigritiã habeo.
ὀκνηρός.α.ον.piger.a.um.
ὀκταήμερος.α.ον.res octo dierũ.
ὀκτώ.Octo.
ὄλβος.ου.ὁ.Diuitie. ⌈nosus.a.uꝫ.
ὀλέθριος.α.ον.perniciosus dam=
ὄλεθρος.ου.ὁ.interitꝰ.pnicies.
ὀλιγόπιστος.η.ον.hõ pue fidei.
ὀλιγοποιέω τ ὀλιγοποιῶ.μ.σω.π.κα.ad paruũ numerũ redigo.
ὀλίγος.η.ον.Paruus.a.um.
ὀλιγοστός.η.ον.paucus.a.um.
ὀλιγοχρόνιος.α.ον.Res que du rat paruum tempus.
ὀλιγοψυχέω τ ὀλιγοψυχῶ.μ.σω.π.κα.Pusillanimẽ me ge= ro.pusillanimis sum.
ὀλιγόψυχος.η.ον.pusillanimis.e.
ὀλιγωρέω τ ὀλιγωρῶ.μ.σω.π.κα.Contemno ⌈cillo.
ὀλισθαίνω.μ.σω.π.κα.labor.va
ὀλίσθημα.τος.τό.lapsꝰ.vacillatio
ὁλκή.ης.ἡ.Attractio.pondus triũ scrupulorum.lis. ⌈destructor.
ὀλοθρευτός.ου.ὁ.Exterminator.
ὀλοθρεύω.μ.σω.π.κα.destruo.
ὁλοκάρπωμα.τος.τό.holocaustũ
ὁλοκληρία.ας.ἡ.integra sanitas. incolumitas. ⌈perfectꝰ.a.ũ.
ὁλόκληρος.α.ον.iteger.cõsumatꝰ
ὁλοκαρπόω τ ὁλοκαρπῶ.μ. σω.π.κα.Holocaustum sacrifico.
ὁλοκαύτωμα.ατος.τό.holocau
ὀλολύζω.μ.ξω.π.χα.vlulo.as ⌊stũ
ὅλος.η.ον.Totus.a.um.
ὁλοσφύρατος.η.ον.Solidꝰ.a.ũ.
ὁλοτελής.εος.ὁ.ἡ.Totus.perfe= ctus.integer.a.uꝫ.
ὄλυνθος.ου.ὁ.Grossꝰ.ficꝰ caprifici.
ὅλως Omnino.
ὁμαλίζω.μ.σω.π.κα.Planum τ equale aliquid facio.complano as.
ὄμβρος.ου.ὁ.pluuia.nimbus.
ὁμιλέω τ ὁμιλῶ.μ.σω.π.κα.cõ uersor.alloquor. ⌈confabulatio.
ὁμιλία.ας.ἡ.Cõuersatio.colloquiũ.
ὁμίχλη.ης.ἡ.Nebula.
ὄμμα.ατος.τό.Oculus.
ὄμνυμι.μ.σω.π.κα.Iuro.
ὀμνύω.μ.σω.π.κα.Iuro.
ὁμοθυμαδόν.Unanimiter.simul. concorditer.
ὁμοιάζω.μ.σω.π.κα.Similis sũ.
ὁμοιοπαθής.εος.ὁ.ἡ.similis.e.si milium passionuꝫ.
ὅμοιος.α.ον.Similis.e.
ὁμοιότης.ητος.ἡ.Similitudo.
ὁμοιότροπος.η.ον.Similis.e.si= milium morum.
ὁμοιόω τ ὁμοιῶ.μ.σω.π.κα. Assimilo.comparo.
ὁμοίωμα.τος.τό.similitudo.figu=
ὁμοίως.similiter. ⌊ra.statua.
ὁμοίωσις.εως.ἡ.Similitudo.
ὁμολογέω τ ὁμολογῶ.μ.σω. π.κα.Confiteor.polliceor.
ὁμολογία.ας.ἡ.confessio.
ὁμολογουμένως.manifeste.
ὁμόνοια.ας.ἡ.pax.ꝯcordia.cõsẽsꝰ.
ὀμόσαι.iuratum fuisse.
ὀμόσας.αντος.ὁ.postq̃ iurauit.
ὀμόσω.Iurabo. ⌈cio.
ὁμότεχνος.η.ον.silis in arte τ offi
ὁμοῦ.Simul pariter.
ὅμως.Tamen.
ὅμως μέντοι.verũtamẽ.tñ. ⌈ꝯcors.
ὁμόφρων.ονος.ὁ.ἡ.Unanimis.
ὄν.οντος.τό.existẽs.qđ est. neutri.
ὅν.Quem. ⌊gener.
ὄναγρος.ου.ὁ.Asinus siluester.
ὀναίμην.Iuuer.fruar.
ὄναρ.ος.τό.Insomnium.
ὀνάριον.ου.τό.asellꝰ. ⌈tior.ex pbo
ὀνειδίζω.μ.σω.π.κα.maledico.ꝓui
ὀνειδισμός.ου.ὁ.ꝓuitiũ.iproperiũ.
ὄνειδος.εος.τό.cõuitiũ.im pperiũ.

ὄνειρος.ου.ὁ.Somnus.
ὄνημι.μ.σω.π.κα.Iuuo.
ὀνικός.η.ον.aſinarius.a.um.
ὄνομα.ατος.το.Nomen.
ὀνομάζω.μ.σω.π.κα.noio.
ὀνομασία.ας.ἡ.noiatio.appellatio.
ὀνομαστός.η.ον.Memorabilis.iſi
ὄνος.ου.ὁ.ἡ.aſin⁹.aſina. ⌊gnis.e
ὄντες.ων.οἱ.exiſtētes.maſculi.gen.
ὄντρόπον.quemadmodum.ſicut.
ὄντως.Uere.
ὄνυξ.χος.ὁ.Unguis.vngula.gen⁹ aromatis.lapis onyx
ὀξέως.cito.velociter.
ὄξος.εος.το.acetum.
ὀξύνω.μ.νω.π.κα.Acuo.
ὀξύς.εος.ὁ.Acutus.a.um.velox.
ὀπή.ης.ἡ.cauerna.
ὄπισθεν.atergo.retro.
ὀπίσω.poſt.
ὅπλα.ων.τα.arma.
ὁπλοποιέω τ ὁπλοποιῶ.μ.σω.π.κα.Armo.as.
ὁποῖος.α.ον.qualis.e.
ὁπότε.quando.
ὅπου.Ubi.
ὀπτάνομαι.Uideor.
ὀπτασία.ας.ἡ.Uiſio.reuelatio.
ὄπτομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.Uideor.appareo.
ὀπτός.η.ον.Aſſus.a.um.
ὀπώρα.ας.ἡ.pomū.pomaautūnalia
ὅπως.Ut.
ὅραμα.τος.το.Uiſio.
ὅρασις.εως.ἡ.Uiſio.
ὁρατός.η.ον.Uiſibilis.e.
ὁράω τ ὁρῶ.μ.σω.π.κα.video.aſ
ὀργή.ης.ἡ.Ira. ⌊picio
ὀργίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ira=
ὀργίλος.η.ον.iracūdus.a.ū. ⌊ſcor
ὀργυά.ας.ἡ.Ulna. ⌈pio.opto.
ὀρέγομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Cu
ὀρεινός.η.ον.montanus.a.um.
ὄρεξις.εως.ἡ.appetitus.deſideriū.
ὀρθοπολέω τ ὀρθοπολῶ.μ.σω.π.κα.recta via pergo..
ὀρθός.η.ον.Rectus.a.um.
ὀρθοτομέω τ ὀρθοτομῶ.μ.σω π.κα.Recte tracto.recte diuido.recte ſcindo.
ὀρθρίζω.μ.σω.π.κα.Mane ſurgo.
ὀρθρινός.η.ον.Matutinus.a.um
ὄρθριος.α.ον.Matutinus.a.um.
ὄρθρος.ου.ὁ.Diluculum.
ὁρίζω.μ.σω.π.κα.Determino.definio.predeſtino.
ὅριον.ου.το.Terminus.finis.
ὁρκίζω.μ.σω.π.κα.adiuro.cōiuro.
ὅρκος.ου.ὁ.iuramentum.
ὁρκωμοσία.ας.ἡ.iuſiurandum.
ὁρμαίνω.μ.νω.π.κα.Concito.
ὁρμάω τ ὁρμῶ.μ.σω.π.κα.Impetum facio.cum impetu eo.
ὁρμή.ης.ἡ.Impetus.propoſitum.
ὅρμημα.τος.το.Impetus.
ὄρνεον.ου.το.auis.volucris.
ὄρνις.θος.ἡ.auis.gallina.
ὁροθεσία.ας.ἡ.Terminorū poſitio
ὄρος.εος.το.Mons.
ὀροφή.ης.ἡ.Tectum.
ὀρτυγομήτρα.ας.ἡ.coturnix maxima.coturnix matricia.
ὀρύσσω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρύττω.μ.ξω.π.χα.fodio.
ὀρφανός.η.ον.orphanus.a.um.
ὀρχέομαι τ ὀρχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Salto.
ὀρχίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.ſalto
ὅς.ου.ὁ.Qui.numeri ſing.
ὁσάκις.Quotienſcunqȝ.
ὅσαητοτοῦν.quicunqȝ.
ὅσιος.α.ον.Sanctus.a.um.
ὁσιότης.τος.ἡ.Sanctitas.
ὁσιόω τ ὁσιῶ.μ.σω.π.κα.ſctifico.
ὁσίως.Sancte.
ὀσμή.ης.ἡ.odor.
ὅσος.η.ον.quātus.a.um.quicunqȝ.
ὀστέον.ου.το.os.oſſis.
ὅστις.νος.ὁ.qui.quicunqȝ.n.ſ.
ὀστράκινος.η.ον.Teſtaceus.Luteus.a.um. ⌈olfacio.
ὀσφραίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.
ὄσφρησις.εως.ἡ.odoratus.
ὀσφύς.νος.ὁ.Lumbi.
ὅσω.quanto.aduer.
ὅταν.quando.
ὅτε.quando.
ὅτι.Quia.quod.qui.
οὐ.non.
οὗ.Ubi.quo.cuius.generis.maſculi.
οὐά.Uah.
οὐαί.ve.interiectio dolentis.
οὐδαμῶς.nequaquam.
οὐδέ.neqȝ.
οὐδέν.Nullum.nihil.
οὐδείς.ενος.ὁ.nullus.nemo.
οὐδεμία.ας.ἡ.Nulla.
οὐδέν.νος.το.Nullum.nihil.
οὐδέποτε.Nunquam.
οὐδέπω.nondum.
οὐθείς.νος.ὁ.nemo.nullus.
οὐθέν.νος.το.Nullum.nihil.
οὐκ.non.
οὐκέτι.non amplius.
οὐκοῦν.Igitur.
οὔκουν.non igitur.nequaquam.
οὐμή.non.
οὖν.ergo.igitur.itaqȝ.
οὔπω.Nondum.
οὐρά.ας.ἡ.Cauda.
οὐράνιος.α.ον.Celeſtis.e.
οὐρανόθεν.Ex celo.
οὐρανός.ου.ὁ.Celum.
οὐραγέω τ οὐραγῶ.μ.σω.π.κα.Duco extremam partem.eo
οὕς.Quos. ⌊in extrema parte.
οὖς.τος.το.auris.
οὖσα.ης.ἡ.exiſtens.femini.generis.
οὐσία.ας.ἡ.ſubſtantia.exiſtentia.
οὖσιν.exiſtentibus.maſculi.generis.
οὔτε.neqȝ.
οὗτος.ου.ὁ.Hic.iſte.
οὕτω.Sic.
οὕτως.Sic.
οὐχ.non.
οὐχί.Non.nonne.
ὀφειλέτης.ου.ὁ.Debitor.
ὀφειλή.ης.ἡ.Debitum.
ὀφείλημα.ατος.το.Debitum.
ὀφείλω.μ.λω.π.κα.Debeo
ὄφελον.Utinam.
ὄφελος.εος.το.vtilitas.
ὀφθαλμός.ου.ὁ.Oculus.
ὀφθαλμοδουλεία.ας.ἡ.Seruitus ad oculum. ⌈ſus.a.um.
ὀφιόδηκτος.η.ον.A ſerpente mor
ὄφις.εως.ὁ.Serpens.
ὀφρύς.νος.ἡ.Supercilium.
ὀχεία.ας.ἡ.Coitus. ⌈to.turbo.
ὀχλέω τ ὀχλῶ.μ.σω.π.κα.ve=
ὀχλοποιέω τ ὀχλοποιῶ.μ.σω π.κα.ſeditionē facio.turbaȝ cōcito
ὄχλος.ου.ὁ.turba.turbatio.tumlt⁹
ὀχυρός.α.ον.munit⁹.a.ū.
ὀχυρόω τ ὀχυρῶ.μ.σω.π.κα.fortifico.munio. ⌈lum munitū.
ὀχύρωμα.τος.το.munitio.caſtel
ὀψάριον.ου.το.piſciculus.
ὀψέ.Ueſpere.ſero.
ὀψία.ας.ἡ.veſper. ⌈nocte.
ὀψίζω.μ.σω.π.κα.cōprehēdor a
ὄψιμος.η.ον.Serotinus.a.um
ὄψιος.α.ον.ſerotinus.a.um
ὄψις.εως.ἡ.facies.cōſpectus.cōpa
ὄψομαι.videbo. ⌊tio.preſentia.

ὀψώνιον.ου.τὸ.Lucrum.gratifi=
catio.stipēdiū.cibꝰ statutꝰ ꝛ decretꝰ
παγείς.εντος.ὁ.Compactus.coa=
gulatus.conglutinatus.
παγετός.ου.ὁ.glacies.
παγήσομαι.congelabor.figar.pre
mar.comprimar.
παγιδεύω.μ.σω.π.κα.Arte ca=
pio.illaqueo.venor.
παγίς.δος.ἡ.Laqueus.
πάγος.ου.ὁ.Saxum.glacies.lo=
cus eminens.
παθεῖν.passum esse.
πάθημα.τος.τὸ.passio.
παθητός.η.ον.passibilis.q̄ pōt pati.
πάθος.εος.τὸ.passio.
πάθω.patiar.
παθών.οντος.ὁ.postq̄ passus est.
παίγνιον.ου.τὸ.Ludibrium.
παιδαγωγός.ου.ὁ.puerorū do
ctor vel ductor.
παιδάριον.ου.τὸ.puerulus.
παιδεία.ας.ἡ.disciplina.
παιδευτής.ου.ὁ.istructor.p̄ceptor
παιδεύω.μ.σω.π.κα.Corripio
παιδιόθεν.a puero. [castigo.
παιδίον.ου.τὸ.puer.puella.
παιδίσκη.ης.ἡ.ancilla.
παῖς.δος.ὁ.ἡ.puer.famulꝰ.la.
παίω.μ.σω.π.κα.percutio.
πάλαθος.ου.ὁ.Massa. ꝛ πάλα
θος ἀρωμάτων.vulgo poma.
πάλαι.Olim.quondā.iādiu.iāpridē.
παλαιός.α.ον.antiquus.a.ū.vetus
παλαιότης.τος.ἡ.ātiq̄tas.vetustas
παλαιόω ꝛ παλαιῶ.μ.σω.π.
κα.Antiquo.antiquū facio.
πάλη.ης.ἡ.lucta.certamen.
παλιγγενεσία.ας.ἡ.Regeneratio
πάλιν.Rursus.iterum.
παμβασιλεύς.εως.ὁ.Rex poten
tissimus ꝛ qui omnia potest.
παμπληθεί.Uniuersaliter.
πάμπολυς.λλου.ὁ.multus.
πᾶν.τος.τὸ.totum.
πανδοχεῖον.ου.τὸ.Stabulum.
diuersorium publicum.
πανδοχεύς.εος.ὁ.Stabularius.
πανεπίσκοπος.ου.ὁ.Qui omnia
prospicit et prouidet.
πανήγυρις.εως.ἡ.Frequentia.
conuentus.
πανηγυρισμός.ου.ὁ.congrega=
tio.conuersatio.
πανοικί.cum tota domo.

πανοπλία.ας.ἡ.armatura.tota ar
matura.
πανούργευμα.τος.τὸ.astutia.
πανουργία.ας.ἡ.fraus.Dolꝰ.sciē
tia.multa experientia.
πανοῦργος.η.ον.Fraudulentus.
dolosus.multiscius.sapiens.
πανταχῆ.vbiq̄.
πανταχόθεν.vndiq̄.
πανταχοῦ.vbiq̄. [a.ū
παντελής.εος.ὁ.ἡ.p̄fectꝰ.p̄petuus.
πάντες.ων.οἱ.Omnes.m.g.
πάντη.Semper.
παντοδύναμος.η.ον.Oīpotēs.
qui hꝫ oēm virtutem ꝛ potentiam.
πάντοθεν.vndiq̄.ex omni parte.
παντοκρατορία.ας.ἡ.oīpotētia.
παντοκράτωρ.ρος.ὁ.imperator.
omnipotens.
παντός.Omnis.genitiuus singul.
gene.mas.ꝛ neut.
πάντοτε.Semper.
παντοτρόφος.ου.ὁ.qui oīa alit.
πάντως.omnino.vtiq̄.
παρά.A.ab.iuxta.potius quaꝫ.pre
ter.Ad. [Transgredior
παραβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.
παραβάλλω.μ.λω.π.κα.Com=
paro.appello nauem.
παράβασις.εως.ἡ.Transgressio.
preuaricatio.
παραβάτης.ου.ὁ.Transgressor.
παραβῆναι.transgressum fuisse.
παραβήσομαι.transgrediar.
παραβιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι
Cogo.
παραβιβάζομαι.μ.σομαι.π.
σμαι.imponor.ascendere cogor.
παραβλέπω.μ.ψω.π.φα.De
spicio.contemno.
παραβολή.ης.ἡ.parabola.exēpluꝫ.
παραβουλεύομαι.μ.σομαι.π.
μαι.trado.
παραβῶ.transgrediar.transiero.
παραγαγών.οντος.ὁ.postquaꝫ
deduxit.detulit. [tio.
παραγγελία.ας.ἡ.p̄ceptū.admoi=
παραγγέλλω.μ.λω.π.κα.pre
cipio.
παραγενέσθαι.Aduenisse.astitisse.
παραγενόμενος.η.ον.Postquaꝫ
aduenit.astitit.
παραγένωμαι.adueniam.assistaꝫ.
παραγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.
Uenio.aduenio.asto.

παράγω.μ.ξω.π.χα.Defero.de
duco.transeo.pretereo.
παραδέδομαι.traditꝰ sū.p̄ditꝰ fui.
παραδεδομένος.η.ον.Traditus
proditus.a.um.
παραδεδώκειν.tradiderā.p̄diderā
παραδεδωκώς.οτος.ὁ.postquā
tradidit.prodidit.
παραδειγματίζω.μ.σω.π.κα.
traduco.diffamo.publico iudicio
expono.
παραδειγματισμός.ου.ὁ.Tra
ductio.diffamatio.exemplum.
παράδεισος.ου.ὁ.paradisꝰ.hortꝰ
παραδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι
Suscipio [prodo.do.
παραδίδωμι.μ.σω.π.κα.trado
παραδοθείς.εντος.ὁ.Traditus.
datus.proditus. [datū fuisse
παραδοθῆναι.Traditū.proditum
παραδοθήσομαι.Tradar.pro=
dar.dabor.
παραδοθῶ.tradar.prodar.der.
παραδοξάζω.μ.σω.π.κα.In=
honoro.as.
παράδοξος.η.ον.Mirabilis.pre
ter opinionem.
παραδοξότατος.η.ον.Admira=
bilissimus.maxime p̄ter opinioneꝫ.
παράδοσις.εως.ἡ.traditio.doctria
παραδοῦναι.tradidisse.prodidisse.
παραδούς.οντος.ὁ.Postquam
tradidit.prodidit.
παραδῶ.tradam.prodam.
παραδώσω.tradam.prodam.
παραζηλόω ꝛ παραζηλῶ.Irri
to.zelotypus suꝫ.ad zeluꝫ prouoco
in emulationem ꝛ zelum mitto.
παραθαλάσσιος.α.ον.Mariti=
mus.a.um.prope mare.
παραθεωρέω ꝛ παραθεωρῶ.μ.
σω.π.κα.despicor.contemno.
παραθῆναι.Apposuisse.addidisse.
tradidisse. [tradam.addam.
παραθήσω.Apponam.Deponaꝫ.
παράθου.Commenda.
παραθῶ.apponam.apponerem.
παραίνεσις.εως.ἡ.Admonitio.ad
hortatio ad virtutem.
παραινέω ꝛ παραινῶ.μ.σω.π.
κα.admoneo.hortor ad virtutes.
παραιτέομαι ꝛ παραιτοῦμαι.
μ.σομαι.π.ημαι.Excuso.deui
to.euito.
παρακαθίζω.μ.σω.π.κα.Assideo

prope ſedeo.
ϖαρακαλέομαι τ ϖαρακαλοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι. Hortor. conſolor.
ϖαρακαλέω τ ϖαρακαλῶ.μ..μ.σω.π.κα.Rogo.
παρακάλυμμα.Τος.Το.velamētū.
ϖαρακαλύπτω.μ.ψω.ϖ.φα. Velo.occulto.
ϖαρακαταθήκη.ης.ἡ.Depoſitum.
ϖαράκειμαι.Adiacco.apponor.
ϖαρακεκαλυμμέμος.η.ομ.Coopertus.Velatus.a.um.
ϖαρακέκλημαι.conſolatus fui.
παρακεχειμακώς.οτος.ὁ.Poſt quam hyemauit.
ϖαρακληθῆμαι.Exhortatum.con ſolatum eſſe.
ϖαρακληθήσομαι.conſolabor.
ϖαρακληθῶ.cōſoler.cōſolat9 fuero
ϖαράκλησις.εως.ἡ.Conſolatio. exhortatio.
ϖαράκλητος.η.ομ.cōſolator.exhortator.
παρακμάζω.μ.σω.π.κα.Seneſco.tranſgredior florem etatis.
ϖαρακοή.ης.ἡ.Inobedientia.
ϖαρακολουθέω τ παρακολουθῶ.μ.σω.π.κα.Sequor.
ϖαρακούω.μ.σω.π.κα.Non audio.non obedio.
ϖαρακύϖτω.μ.ψω.ϖ.φα.procumbo.inclino.incuruor.
ϖαράλαβε.accipe.
ϖαραλαβεῖμ.accepiſſe.
ϖαραλαμαβμω.μ.ηψομαι.ϖ.φα.accipio.aſſumo.
ϖαραλέγομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι preteruehor.iuxta nauigo.
ϖαραλελυμέμος.η.ομ.Reſolut9 a.um.ſolutus.paralyticus.a.um.
ϖαραληφθείς.εμτος.ὁ.Acceptus.aſſumptus.
ϖαραληφθήσομαι.aſſumar.
ϖαραλήψομαι.accipiam.
ϖαράλιος.α.ομ.maritimus.a.um.
ϖαραλλαγή.ης.ἡ.Commutatio. tranſmutatio.
ϖαραλογίζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.decipio.fallo.
ϖαραλυτικός.η.ομ.Paralytic9. reſolutus.a.um.
ϖαραλύω.μ.σω.ϖ.κα.ſoluo.reſoluo.
ϖαραμέμω.μ.μω.ϖ.κα.maneo. patienter expecto.tolero.
ϖαραμίαμ.p̄ter vnam.vna excepta.

παραμυθέομαι τ παραμυθοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.cōſolor.
ϖαραμυθία.ας.ἡ.ſolatiū.cōſolatio
παραμύθιομ.ου.Το.ſolatiū.ſolamē
ϖαραμομέω τ ϖαραμομῶ.μ.σω.π.κα.Legem tranſgredior.p̄ter legem facio.
ϖαραμομία.ας.ἡ.iniquitas.veſāia
ϖαράμομος.η.ομ.Iniuſtus.iniquus.a.um.
ϖαραϖέσω.Excidam
ϖαραπεσώμ.ομτος.ὁ.poſtꝙ prolapſus eſt.
παραπικραίμω.μ.μω.π.κα.Exacerbo.
ϖαραϖικρασμός.ου.ὁ.exacerbatio.
παραϖίϖτω.μ.σουμαι.π.ωκα. Decido.prolabor.
ϖαραϖλέω.μ.ευσω.ϖ.κα.pernauigo.preternauigo.
ϖαραπλήσιος.α.ομ.ſimilis.e.
ϖαραϖλησίως.Similiter.
ϖαραϖορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.preterereo.ambulo.
ϖαράϖτωμα.ατος.Το.pctū3.caſus.
ϖαραρρέω.μ.σω.π.κα.Cado.pfluo.efluo.labor.eris.
ϖαραρρυῶ.Perefluam.efluaꝫ.cadam.laber.
ϖαράσημος.η.ομ.Inſignis.e.inſignitus.a.um.
παρασκευάζω.μ.σω.π.κα.p̄paro
ϖαρασκευή.ης.ἡ.Paraſceue.ideſt preparatio.
ϖαραστῆμαι.Aſtitiſſe.
ϖαραστῆσαι.exhibuiſſe.ſiſtere feciſſe.
παράστησομ.Exhibe.preſta.aſtare fac.ſiſtere fac.
ϖαραστήσω.exhibebo.ſiſtere faciā
ϖαραστῶ.aſtem.cōmēdē.exhibeā.
ϖαρασχεῖμ.exhibuiſſe.prebuiſſe.
παρατείμω.μ.μω.π.κα.extendo. dilato.
παρατηρέω τ παρατηρῶ.μ.σω ϖ.κα.obſeruo.
παρατίθημι.μ.σω.π.κα.Propono.appono.commendo.
ϖαρατρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα. Percurro.
ϖαρατυγχάμω.μ.ξομαι.ϖ.κα. Obuiā caſu fio.forte accido τ occurro.
παρατυχώμ.ομτος.ὁ.Poſtquā caſu obuiā fuit.forte accidit τ occurrit.
ϖαραυτίκα.Statim.confeſtim.
ϖαραφέρω.μ.σω.π.κα.Transfero.hac τ illac fero.
ϖαραφρομέω τ παραφρομῶ.μ.σω.π.κα.Deſipio.inſanio.

παραφρομία.ας.ἡ.īſipiētia:īſania.
ϖαραχειμάζω.μ.σω.ϖ.κα.hyemeꝫ ago.
ϖαραχειμασία.ας.ἡ.hyematio.
ϖαραχρῆμα.confeſtim.continuo.
ϖάρδαλις.εως.ὁ.Pardalis.pardus animal.
ϖαρέβαλομ.applicui nauem.
ϖαρέβημ.trāſgreſſ9.p̄uaricatus fui.
ϖαρεβιασάμημ.coegi.coactus ſū.
ϖαρεβιβασάμημ.Adductus.coactus.impoſitus fui.
ϖαρεγεμόμημ.veni.
ϖαρεγκλίμω.μ.μω.π.κα.inclino.
ϖαρεδιδόμημ.Tradebar.
πορεδίδουμ.tradebā.āt.p̄debā.āt
ϖαρεδόθημ.traditus.p̄ditus fui.
ϖαρεδόξασα.inhonoraui.
παρέδοσαμ.tradiderūt.prodiderūt
ϖαρέδωκα.tradidi.prodidi.
πάρεδρος.α.ομ.qui aſſidet.aſſeſſor
ϖαρεθέμημ.cōmēdaui.appoſui.
ϖαρεθεωρούμημ.contemnebar.
ϖαρέθηκα.propoſui.appoſui.
ϖαρείδω.μ.σω.π.κα.Deſpicio. contemno.
ϖαρειμέμος.η.ομ.Remiſſus.diſſolutus.a.uꝫ
ϖάρειμι.adſum.venio.
ϖαρεισάγω.μ.ξω.ϖ.χα.Induco.Introduco.
παρεισάκτος.η.ομ.ſubītroduct9.a.ū
ϖαρεισδύω.μ.σω.ϖ.κα.Subintro latenter.ſurrepo.
ϖαρεισέδυσα.Subintraui.latenter ſurrepſi.
ϖαρεισεμέγκας.αμτος.ὁ.poſtꝙ ſubintulit.induxit.
παρεισέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.intro.ſubintro.
ϖαρεισῆλθομ.ſubintraui.runt.
ϖαρειστήκειμ.aſtiterā.
ϖαρεισφέρω.μ.οισω.ϖ.κα.ſubifero.affero.induco.
ϖαρειχόμημ.prebebar.exhibebar.
ϖαρεῖχομ.prebebā.ant.
ϖαρεκάλεσα.rogaui.hortatus fui.
ϖαρεκάλουμ.Rogabam.ant.hortabar.antur.
ϖαρεκλήθημ.exhortat9.cōſolat9 ſū.
ϖαρεκτός.extra.preter.
ϖαρέλαβομ.accepi.runt.
ϖαρελεγόμημ.Legebam.preteruehebar.iuxta nauigabam.
ϖαρελεύσομαι.Tranſibo.preteri

bo.superueniam.occupabo.
ϖαρεληλυθέναι.preteriisse
ϖαρεληλυθώς.οτος.ὁ.preteritꝰ
ϖάρελθε.Transi.
ϖαρελθεῖν.transisse.
ϖαρέλθω.trāseaȝ.transiuero.
ϖαρελθώμ.ομτος.ὁ.postꝙ̄p̄terijt
ϖαρελκύω.μ.σω.π.κα.protraho procrastino.dilato.extēdo.remoror.
παρέλυομ.resoluebā.dissoluebā.āt.
ϖαρεμβάλλω.μ.λω.ϖ.κα.Intersero.immitto.interijcio.
ϖαρεμβολή.ης.ἡ.castra orū.
ϖαρεμπίπτω.μ.σοῦμαι.π.κα.incido.cado.
ϖαρέμεγκαι.transfer.
ϖαρεμεγκεῖμ.transtulisse.
ϖαρεμέκλιμα.inclinaui.
ϖαρεμοχλέω ⁊ ϖαρεμοχλῶ.μ.σω.π.κα.inquieto.
ϖάρεξ.preter.excepto.
ϖαρέξω.prebebo.exhibebo.
παρεϖίδημος.ου.ὁ.Hospes.
ϖαρεπίκραμα.exacerbaui.
ϖαρεπορευόμημ.pretergrediebar
ϖαρέρχομαι.μ.λευσομαι.ϖ.λυθα.transeo.pretereo.negligo.superuenio.occupo. ⌈ratus fui
ϖαρεσκεύασμαι.Paratus.prepa
ϖαρεσκευασμένος.η.ομ.paratꝰ.preparatus.a.um.
παρέσομαι.Adero.
παρέστηκα.affui.circunstiti.
παρεστηκώς.οτος.ὁ.postꝙ̄astitit circunstitit.
παρέστημ.affui.astiti.
παρέστησα.exhibui.astiti.
πάρεστι.adest.licet.
παρεστώς.τος.ὁ.postquā astitit.
παρέσχομ.exhibui.prebui.runt
παρέτειμομ.extendebā.differebā āt.
παρετήρουμ.obseruabam.ant.
παρέχω.μ.ξω.π.χα.exhibeo p̄beo
παρήγγειλα.precepi denunciaui.
παρήγγελομ.denunciabam.precipiebam.ant.epi.runt.
παρῆγομ.transiui.preterij.runt
παρηγορία.ας.ἡ.cōsolatio.solatiū
ϖαρηκολούθηκα.assecutus fui.
παρηκολουθηκώς.οτος.ὁ.postquam assecutus est.
παρῆλθομ.preterij.runt.
ϖαρῆμ.aderam.affui.
ϖαρήμουμ.admonebaȝ.consulebā adhortabar.bantur.

ϖαρῆσαμ.venerunt.affuerunt.
ϖαρητημένος.η.ομ.excusatꝰ.a.ū.
παρητησάμημ.excusaui me.refugi euitaui.
παρθενία.ας.ἡ.virginitas
παρθένος.ου.ἡ.virgo.
ϖάριδε.despice.contemne.
παρίδω.despiciam contemnā.ro.
παρίημι.μ.σω.π.κα.remitto.
παριστάμω.exhibeo.prebeo.
παριστάω ⁊ ϖαριστῶ.μ.σω.π.κα.constituo.statuo.
παρίστημι.μ.σω.π.κα.exhibeo.asto.circunsto.sisto.
παροδεύω.μ.σω.π.κα.pretergredior.pretereo.
πάροδος.ου.ἡ.transitus
παροικέω ⁊ παροικῶ.μ.σω.π.κα prope habito.habito.migro in aliā terram ad habitandum.
ϖαροικία.ασ.ἡ.icolatꝰ.pegrinatio
πάροικος.ου.ὁ.aduena.peregrinꝰ.
παροιμία.ας.ἡ.paremia.exēplum.parabola prouerbium.
πάροιμος.η.ομ.Uinolētus.a.um.
παροιχέομαι ⁊ ϖαροιχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.pretereo. ⌈sū.
παρομοιάζω.μ.σω.π.κα.sīlis
ϖαρόμοιος.α.ομ.similis.e.
παροξύμω.μ.μω.π.κα.Irrito.
ϖαροξυσμός.ου.ὁ.prouocatio.irritatio.
παροράω ⁊ παρορῶ.μ.σω.π.κα contemno.dissimulo.⌈irā prouoco.
ϖαροργίζω.μ.σω.π.κα.irrito.ad
ϖαροργισμός.ου.ὁ.iracundia.
ϖαροτρύμω.μ.μω.ϖ.κα.cōcito.
παρουσία.ας.ἡ.aduētus.presētia.
ϖαροψίς.δος.ἡ.parapsis.catinꝰ.
ϖαρρησία.ας.ἡ.audacia i loqndo.
ϖαρρησία.audacter.
ϖαρρησιάζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.audacter ⁊ manifeste loquor.
παρῶ.preterea.remittam.ro.
ϖαρώδευσα.p̄teriui.p̄tergressꝰ sū.
ϖαρώκησα.prope habitaui.migraui in alienā terram.
ϖαρώμ.ομτος.ὁ.presens.
ϖαρωξυμόμημ.incitabar.ira flagrabam. ⌈citatus.iratus.a.um.
ϖαρωργισμένος.η.ομ.irritatꝰ.in
ϖαρώτρυμα.concitaui.
ϖαρωχημένος.η.ομ.preteritꝰ.a.ū.
ϖᾶς.αμτος.ὁ.omnis.masculi.ge.
π ᾶσα.ης.ἡ.omnis.femni.gener.

ϖάσσαλος.ου.ὁ.palꝰ.lignū.fustis
πάσσω.μ.σω.π.κα.spargo.vario.tinguo.
ϖάσχα.ατος.το.pasca.
πάσχω.μ.σομαι.π.θα patior.
ϖατάσσω.μ.ξω.ϖ.χα.percutio.
ϖατέω ⁊ ϖατῶ.μ.σω.ϖ.κα.calco.conculco.
πατήρ.ρος.ὁ.pater.
πατριά.ας.ἡ.familia.
ϖατριάρχης.ου.ὁ.patriarcha.patrum princeps.
πατρικός.η.ομ.paternus.a.um.
ϖατρίς.δος.ἡ.patria
πατρολώας.ου.ὁ.parricida.
ϖατροπαράδοτος.η.ομ.a patribus traditus.a.um
ϖατρῶος.α.ομ.paternus.a.um.
ϖαύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.cesso.quiesco.
παύω.μ.σω.π.κα.cessare facio.
πάχμη.ης.ἡ.pruina
ϖαχύμω.μ.μω.π.κα.incrasso
ϖέδαι.ωμ.αἱ.pedice.compedes.⁊ omnes genus vinculi pedum.
ϖεδήτης.ου.ὁ.q̄ cōpedibꝰ ligatꝰ ē
πεδιμός.η.ομ.campestris.e.
πεδίομ.ου.το.cāpus.planicies.
πεζῆ.pedestri itinere. ⌈facio.
ϖεζεύω.μ.σω.π.κα.pedibus iter
πεζός.η.ομ.pedestris.e.
ϖειθαμολογία.ας.ἡ.persuasibilitas sermonum
ϖειθαρχέω ⁊ ϖειθαρχῶ.μ.σω.π.κα.pareo.obtēpo.obedio p̄ncipi
ϖείθομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.obedio.persuadeor.credo
πείθω.μ.σω.π.κα.p̄suadeo.cōfido.
πειθώ.οος.ἡ.suadela.persuasio.
πειμάω ⁊ πειμῶ.μ.σω.π.κα.esurio
πεῖρα.ας.ἡ.experientia.tentatio.
πειράζω.μ.σω.ϖ.κα.expior.tento
πειράομαι ⁊ πειρῶμαι.μ.σομαι π.μαι.tento.procuro.do operam.
ϖειρασμός.ου.ὁ.tentatio.
πειράω ⁊ πειρῶ.μ.σω.ϖ.κα.experior.tento
πεισμομή.ης.ἡ.persuasio.
πέλαγος.εος.το.pelagus.profunditas aquarum.
πελεκίζω.μ.σω.π.κα.decapito.obtrunco.securi percutio.
πέμπτος.η.ομ.Quintus.a.um.
ϖέμπω.μ.ψω.ϖ.φα.Mitto.
πέμης.τος.ὁ.Pauper.

πενθερά.ας.ἡ.socrus.
πενθερός.ου.ὁ.socer.
πενθέω τ πενθῶ.μ.σω.π.κα. Lugeo.
πένθος.εος.το.luctus.
πενιχρός.α.ον. pauperculus.a.ū.
πεντάκις.Quinquies.
πεντακισχίλιος.α.ον.q̄nq̃ millia
πεντακόσιος.α.ον.quingētus.a.ū.
πέντε.Quinq̃.
πεντεκαιδεκάτος.η.ον. quintus decimus.a.um
πεντήκοντα.quinquaginta.
πεντηκοντατρία.ων.τα. quiquaginta tria.neutri generis. ┌.a.ū.
πεντηκοστός.η.ον.quīq̄gessimus.
πεπαιδευμένος.η.ον.doctus.eruditus.a.um.
πεπαλαίωκα.ātiquaui.ātiquū feci
πέπαυμαι.cessaui.desij.
πεπειραμένος.η.ον.exꝑt9.a.um.
πέπεισμαι.ꝑsuasus fui.credidi.
πεπεισμένος.η.ον.persuasus.a.ū.
πεπελεκισμένος.η.ον.decapitat9 decollatus.securi percussus.a.um.
πεπηγώς.οτος.ὁ.infixus.conglutinatus.congelatus.
πεπιεσμένος.η.ον.pressus.oppress9.aggrauatus.a.um
πεπίστευκα.credidi.
πεπιστεύκειν.credideram.
πεπιστευκώς.οτος.ὁ.postq̄ credidit.
πεπλάνημαι.erraui.deceptus fui.
πεπλανημένος.η.ον.deceptus. Aberrans.
πεπλάτυμαι.extēs9.dilatatus fū.
πεπλήρωκα.impleui.
πεπληρωκέναι.ipleuisse.cōpleuisse
πεπλήρωμαι.implet9.cōplet9 fui.
πεπληρωμένος.η.ον.Implet9.repletus.a.um. ┌pletus.a.um.
πεπληροφορημένος.η.ον.im=
πεπλούτηκα.ditatus fui.diues factus fui.
πεποίηκα.Feci.
πεποιήκειν.Feceram.
πεποιηκέναι.fecisse.
πεποιηκώς.οτος.ὁ.postquā fecit.
πεποιημένος.η.ον.factus.a.um.
πέποιθα.confido.confisus fui.
πεποιθέναι.cōfidere.confisū esse.
πεποίθησις.εως.ἡ.fiducia.ꝯfidētia
πεποιθώς.οτος.ὁ.postquam confisus est.confidens.

πεπολίτευμαι.conuersatus fui.
πέπονθα.passus fui.
πεπότικα.potaui.dedi bibere.
πεπορευμένος.η.ον.postquam ambulauit.
πεπραγμένος.η.ον.act9.fact9.a.ū.
πέπρακα.vendidi.
πεπραμένος.η.ον.vēditus.a.um.
πέπραχα.feci.
πεπραχέναι.fecisse.
πεπτωκώς.οτος.ὁ.postq̄ cecidit.
πεπυρωμένος.η.ον.cōbustus.a.ū
πεπώρωκα.induraui.
πεπωρωμένος.η.ον.excecat9.a.ū sine sensu.
πέραν.trans.vltra.
πέρας.ατος.το.finis.
περάω τ περῶ.μ.σω.π.κα.trāseo
πέρδιξ.κος.ἡ.perdix auis.
περί.de.circum. ┌circunduco.
περιάγω.μ.ξω.π.χα.circumeo.
περιαιρέω τ περιαιρῶ.μ.σω.π κα.aufero.
περιαστράπτω.μ.ψω.π.φα circunfulgeo.
περιβάλλομαι.μ.ουμαι.π. βλημαι.cooperior.induor.
περιβάλλω.μ.λω.π.κα.cooperio.circundo.induo.
περιβεβλημένος.η.ον.indut9.a.ū.
περιβλέπω.μ.ψω.π.φα.circunspicio.
περιβληθείς.εντος.ὁ.circundatus.coopertus.vestitus. ┌mictus.
περιβόλαιον.ου.το.velamen.a=
περιβολή.ης.ἡ. amictus.cooperimētū.indumentum.
περίβολον.ου.το.mur9.circuit9.
περιγραφή.ης.ἡ.consumptio.circunscriptio.lineamentum
περιδέω.μ.σω.π.κα. circunligo.
περιδραμών.οντος.ὁ.postquā circuncurrit.circuiuit. ┌tus fui.
περιεβαλόμην.indutus fui.coop
περιέβαλον.cooperui.vestiui.
περιεβλεπόμην.circunspiciebar. circunspectus fui.
περιεδεδέμην.circunligatus fuerā
περιέζωσα.precinxi.
περιεζωσμένος.η.ον.precict9.a.ū.
περιέθηκα.circumposui.circundedi. imposui.
περιεκόμπουν.Circunsonabam. Circunstrepebam.ant.
περιέκρυβον.occultabā.ant.

περιέλαμψα.circunfulsi.
περιεῖλεν.Abstulisse.
περιελθών.οντος.ὁ.Postquā circuiuit.Circumambulauit. ┌sit.
περιελών.οντος.ὁ.postquā sustu
περιέξεσα.circūrasi.poliui.leuigaui.
περιεπάτησα.Ambulaui.
περιεπάτουν.Ambulabam.ant.
περιέπειρα.Transfixi.transfodi.
περιέπεσον.Incidi.runt.
περιεποιησάμην.Acquisiui.
περιεργάζομαι.μ.σομαι.π.μαι Curiose ago. ┌tas nimia.
περιεργία.ας.ἡ.curiositas.seduli
περίεργος.η.ον.curiosus.a.um.
περιέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα.Circumeo.circuambulo.
περιεσπώμην.Diuellebar.satagebam.Occupabar.
περιέστην.Circunstiti. ┌tit.
περιεστώς.τος.ὁ. postq̄ circunsti
περιέσχον.Circundedi.runt.
περιέτεμον.Circuncidi.runt.
περιετμήθην.Circuncisus fui.
περιέχω.μ.ξω.π.χα.Circūdo.occupo.contineo.
περιζήτησις.εως.ἡ.Questio.
περιζώννυμι.μ.σω.π.κα.ꝑcigo.
περιζωννύω.μ.σω.π.κα.ꝑcingo.
περιζωσάμενος.η.ον.Precinctus. Accinctus.a.um.
περιζώσω.Precingam.
περίειμι.circūeo.circundo.abo.
περιῆγον.circuibā.āt.circuiui.runt.
περιήειν.Circuiueram. ┌runt.
περιῆλθον.circuiui.circūambulaui
περιηρούμην.Submouebar.auferebar.
περιήστραψα.Circunfulsi.
περιθείς.εντος.ὁ.Postquam.circumposuit.imposuit.
περίθεσις.εως.ἡ.circundatio.circumpositio.
περιθήσομαι.Circumponar.sumā
περιθήσω.circumponam.
περιΐσταμαι.μ.σομαι.π.μαι. Euito.declino.
περικάθαρμα.τος.το.purgamentum.Sterquilinium.
περικαλύπτω.μ.ψω.π.φα. Velo.Cooperio. ┌cuntegor
περίκειμαι.Circūponor.circūdor.cir
περικεκαλυμμένος.η.ον.coopertus.velatus.a.um.
περικεφαλαία.ας.ἡ.Galea.

περικλάω ϛ περικλῶ.μ.σω.π.κα.Confringo.
περικομπέω ϛ περικομπῶ.μ.σω.π.κα.Circũsono.circũstrepo.
περικρατέω ϛ περικρατῶ.μ.σω.π.κα.contineo.teneo.apprehendo.
περικρατής.εος.ὁ.ἡ.compos.dñs.
περικρύπτω.μ.ψω.π.φα.Occulto.
περικυκλόω ϛ περικυκλῶ.μ.σω.π.κα.circundo.
περιλάμπω.μ.ψω.π.φα.circũfulgeo.
περιλείπω.μ.ψω.π.φα.reliquo.
περίλυπος.η.ομ.Tristis.e.
περιμένω.μ.μω.π.κα.Expecto.
περίμετρομ.ου.Το.circunferentia.
περιξ.Circuncirca.
περιξέω ϛ περιξῶ.μ.σω.π.κα.circunleuigo.polio.
περιοικέω ϛ περιοικῶ.μ.σω.π.κα.circunhabito.
περίοικος.η.ομ.Vicinus.a.um.
περιούσιος.α.ομ.acceptus.a.ũ.acceptabilis.e.
περιοχή.ης.ἡ.continentia.loc⁹ vbi aliquid continetur.
περιπατέω ϛ περιπατῶ.μ.σω.π.κα.Ambulo.
περιπείρω.μ.ρω.π.κα.circunfigo.transfigo.transfodio.
περιπεπατήκειμ.Ambulaueram.
περιπέσω.incidã.incidero.
περιπεσώμ.ομτος.ὁ.postquã incidit. incido.
περιπίπτω.μ.σουμαι.π.κα.
περιποιέομαι ϛ περιποιοῦμαι.μ.ησομαι.π.μαι.Acquiro.paro.
περιποιέω ϛ περιποιῶ.μ.σω.π.κα.Acquiro.paro.
περιποίησις.εως.ἡ.Acquisitio
περιρρήγνυμι.μ.ξω.π.χα.scindo.rumpo.
περιρρηγνύω.μ.ξω.π.χα.scindo.rumpo. dit.rupit
περιρρήξας.αμτος.ὁ.postquã sci=
περισκελής.εος.ἡ.femorale calciamentum.
περισπάομαι ϛ περισπῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Satago.occupor.di=
περισσεία.ας.ἡ.abũdantia. uellor.
περίσσευμα.Τος.Το.abundantia reliquie. abũdare facio
περισσεύω.μ.σω.π.κα.abundo.
περισσός.η.ομ.Superfluus.a.um
Abundans. ius.
περισσότερος.α.ομ.Abundãtior.
περισσοτέρως.Abundantius.
περισσῶς.superflue.abundanter.
περιστέλλω.μ.λω.π.κα.circuntego.cooperio.
περιστερά.ας.ἡ.columba.
περιστολή.ης.ἡ.stola.vestimentũ
περιστροφή.ης.ἡ.conuersatio.
περιτεμεῖμ.circuncidisse.
περιτέμνω.μ.σω.π.κα.circũcido.
περιτετμημένος.η.ομ.circũcis⁹.a.ũ
περιτιθέασιμ.circumponunt.
περιτίθημι.μ.σω.π.κα.circumpono.impono.
περιτμηθῆμαι.circuncisum fuisse.
περιτομή.ης.ἡ.circuncisio.
περιτρέπω.μ.ψω.π.φα.Euerto.conuerto.redigo.
περιτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.circũcurro.circumeo.percurro.
περιφέρω.μ.σω.π.κα.circunfero.
περιφράττω.μ.ξω.π.χα.circũsepio.vallo.
περίχωρος.ου.ἡ.circumregio.
περίψημα.ατος.Το.Limatura.purgatio omnium rerum.
περιψήχω.μ.ξω.π.κα.circũfrico.cõsumo.rado.emũdo.abstergo lãs.
περιώμ.Τος.ὁ.circuens.circunãbu
περπερεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.perperam ago.insolens ϛ vanus sum.adulor.
πέρυσι.Anno preterito.
πέσε.cade.
πεσεῖμ.cecidisse.
πεσοῦμαι.cadam
πέσω.cadam.cecidero.
πεσώμ.ομτος.ὁ.Postquã cecidit.
πετάομαι ϛ πετῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.Volo.as.
πετειμός.η.ομ.volatilis.volucris.e.
πέτομαι.Volo.as.
πέτρα.ας.ἡ.petra.saxum. latur.
πετροβόλος.η.ομ.qui petras iacu
πέτρος.ου.ὁ.Saxum.petra.
πετρώδης.εως.ὁ.ἡ.petros⁹.a.ũ.
πεφανέρωμαι.manifestatus sum.
πεφανερῶσθαι.manifestatũ fuisse.
πεφανῶσθαι.manifestatum.propalatum fuisse.
πεφίληκα.Amaui.osculat⁹ fui.cõ
πεφίμωσο.obmutesce. sueui
πεφορτισμένος.η.ομ.Oneratus.a.um.grauatus.a.um.
πεφυσιωμένος.η.ομ.inflat⁹.a.ũ.
πεφυτευμένος.η.ομ.plãtat⁹.a.ũ.
πεφωτισμένος.η.ομ.illũinat⁹.a.ũ.
πήγανομ.ου.Το.ruta herba.
πηγή.ης.ἡ.fons.
πήγνυμι.μ.ξω.π.κα.Figo.conglutino.congelo.
πηγνύω.μ.ξω.π.χα.figo.cõglutio
πηδάλιομ.ου.Το.Nauis gubernaculum.
πηλίκος.η.ομ.qualis.e.quãt⁹.a.ũ.
πηλός.ου.ὁ.Lutum.
πῆξις.εως.ἡ.fixio.cõglutinatio.cõ
πηλουργός.ου.ὁ.figul⁹. pssio.
πήξω.figam.affigam.
πήρα.ας.ἡ.Pera.
πῆχυς.εος.ὁ.vlna.cubit⁹.brachiũ
πιάζω.μ.σω.π.κα.Apprehendo.
πιαίνω.μ.νω.π.κα.pinguefacio.
πιέζω.μ.σω.π.κα.pmo.aggrauo.
πιεῖμ.bibisse.
πίεσαι.bibes.
πίεσθε.bibetis
πικραίνω.μ.νω.π.κα.Amarum.acerbum facio.Exacerbo.irrito.
πικρία.ας.ἡ.Amaritudo.ira.subtilitas.acumen.
πικρός.α.ομ.amarus.acutus.a.ũ.
πικρῶς.amare.cum amaritudine.
πίμπλημι.μ.σω.π.κα.impleo.
πίμπρημι.μ.σω.π.κα.comburo.
πιμακίδιομ.ου.Το.pugillaris.
πίμαξ.κος.ὁ.Tabula.discus.
πίνω.μ.σω.π.κα.Bibo.
πιπράσκω.μ.σω.π.κα.Vendo.
πιπράω ϛ πιπρῶ.μ.σω.κ.α.comburo.
πίπρημι.μ.σω.π.κα.comburo.
πίπτω.μ.σουμαι.π.ωκα.cado.
πιότης.Τος.ἡ.Pinguedo.
πίσσα.ης.ἡ.Pix.
πιστεύω.μ.σω.π.κα.credo.
πιστικός.η.ομ.Pisticus.a.um.
πίστις.εως.ἡ.Fides.
πιστός.η.ομ.fidelis.e.
πιστόω ϛ πιστῶ.μ.σω.π.κα.credo.confido
πίω.bibam.
πιώμ.ομτος.ὁ.postquam bibit.
πλαμάω ϛ πλαμῶ.μ.σω.π.κα.seduco.decipio
πλαμάομαι ϛ πλαμῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.erro.vagor hac ϛ illac.
πλάμη.ης.ἡ.Error.
πλάμης.ητος.ὁ.erro.nis.planeta.
πλάμησις.εως.ἡ.error.deceptio.

πλάνος.ου.ὁ.Seductor.
πλάξ.κος.ὁ.Tabula. [figuli.
πλάσμα.τος.το.Figmentũ.opus
πλάστιγξ.γος.ἡ.lanx.trutina.statera.
πλαστός.η.ον.format⁹.fict⁹.a.ũ.
πλάτανος.ου.ἡ.platanus arbor.
πλατεῖα.ας.ἡ.Platea.lata.
πλάτος.εος.το.Latitudo. [go.
πλάττω.μ.σω.π.κα.formo.fin
πλατύνω.μ.νω.π.κα.dilato.ex
πλατυσμός.ου.ὁ.latitudo.[tẽdo
πλέγμα.ατος.το.innexio.contextura.textura.implicatio.
πλεῖον.νος.το.Plus.
πλεῖστος.η.ον.plurimus.a.um.
πλείων.ονος.ὁ.ἡ.prior.maior.pluris habendus. [innecto.
πλέκω.μ.ξω.π.χα.plecto.necto.
πλέον.Plus.
πλεονάζω.μ.σω.π.κα.multiplico.abundo.abundare facio.
πλεονάκις.Sepe.
πλεονασμός.ου.ὁ.Abundantia.
πλεονεκτέω ꝛ πλεονεκτῶ.μ.σω.π.κα.Circumuenio.plus possideo.vinco.
πλεονέκτης.ου.ὁ.Auarus.
πλεονεξία.ας.ἡ.auaritia.victoria.
πλευρά.ας.ἡ.Latus.eris.
πλέω.μ.ευσω.π.κα.Nauigo.
πληγή.ης.ἡ.plaga.percussio.
πλῆθος.εος.το.Multitudo.
πληθύνω.μ.νω.π.κα.multiplico.
πλήθω.μ.σω.π.κα.Impleo.
πλήκτης.ου.ὁ.percussor.
πλημμέλεια.ας.ἡ.peccatum.
πλημμελέω ꝛ πλημμελῶ.μ.σω.π.κα.Pecco.
πλημμύρα.ας.ἡ.inundatio.
πλήν.veruntamen.preter.nisi.
πλήρης.εος.ὁ.ἡ.Plenus.a.um.
πληροφορέομαι ꝛ πληροφοροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Plene scio.
πληροφορέω ꝛ πληροφορῶ.μ.σω.π.κα.Compleo.Adimpleo.
πληροφορία.ας.ἡ.plenitudo.
πληρόω ꝛ πληρῶ.μ.σω.π.κα.Impleo.
πλήρωμα.τος.το.plenitudo.complementum.
πλησίον.proxime.prope.
πλησίος.α.ον.propinquus.a.um.
πλησμονή.ης.ἡ.Saturitas.

πλήσσω.μ.ξω.π.χα.percutio.obstupefacio.admirari facio.
πλήττω.μ.ξω.π.χα.percutio.obstupefacio.admirari facio.
πλοιάριον.ου.το.Nauicula.
πλοῖον.ου.το.Nauis.
πλοός.nauis.genitiuus.
πλοῦς.ου.ὁ.Nauigatio.
πλούσιος.α.ον.Diues.
πλουσίως.Abundanter.
πλουσιώτερος.α.ον.Ditior.locupletior.us
πλουτέω ꝛ πλουτῶ.μ.σω.π.κα.Diues sum. [facio.
πλουτίζω.μ.σω.π.κα.Diuitem
πλύνω.μ.νω.π.κα.Lauo.
πνεῦμα.τος.το.spiritus.
πνευματικός.η.ον.Spiritualis.e.
πνέω.μ.ευσω.π.κα.Spiro.flo.
πνιγμός.ου.ὁ.suffocatio.strangulatio.pressura.afflictio. [gulo.
πνίγω.μ.ξω.π.χα.suffoco.stran
πνικτός.η.ον.Suffocatus.strangulatus.a.um.
πνοή.ης.ἡ.spiritus.flatus.
πόδες.ων.οἱ.pedes.
ποδήρης.εος.ἡ.Tunica talaris.
πόθεν.Unde. [dero.
ποθέω ꝛ ποθῶ.μ.σω.π.κα.Desi
ποθητής.ου.ὁ.desiderator.qui aliquid cupit.
ποιέω ꝛ ποιῶ.μ.σω.π.κα.Facio.
ποίησις.εως.ἡ.Factio.
ποιητής.ου.ὁ.factor.opator.poeta.
ποικιλία.ας.ἡ.Uarietas.diuersitas.variegatio.
ποικίλος.η.ον.vari⁹.variegat⁹.a.ũ.
ποικιλτής.ου.ὁ.Uariegator.phrygio.Qui vestes variegatas facit.
ποιμαίνω.μ.νω.π.κα.rego.pasco.
ποιμήν.ενος.ὁ.pastor.
ποίμνη.ης.ἡ.Grex.
ποίμνιον.ου.το.Grex.
ποῖος.α.ον.Qualis.e.
πολεμέω ꝛ πολεμῶ.μ.σω.π.κα.Belligero. [a.um.
πολέμιος.α.ον.Hostilis.inimicus
πολεμιστής.ου.ὁ.Bellator
πόλεμος.ου.ὁ.Bellum.
πολιαί.ων.αἱ.Cani.orum.
πολιορκέω ꝛ πολιορκῶ.μ.σω.π.κα.Circundo.Obsideo.
πόλις.εως.ἡ.Urbs.ciuitas.
πολιτάρχης.ου.ὁ.vrbis pñceps.
πολίτεια.ας.ἡ.Gubernatio ciuitatis.conuersatio.
πολίτευμα.ατος.το.ꝯuersatio.
πολιτεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Conuersor.
πολίτης.ου.ὁ.Ciuis.
πολλά.frequẽter.multũ.multa.
πολλάκις.Sepe.
πολλή.ης.ἡ.multa.feminini.gene.
πολλοί.ων.οἱ.Multi.
πολλῷ.Multo.
πολιέλεος.α.ον.valde misericors.
πολύγονος.η.ον.mltos filios hñs.
πολυετής.εος.ὁ.ἡ.Multorum annorum.senex.
πολυεύσπλαγχνος.η.ον.valde misericors
πολυλάλος.η.ον.loquax.q̃ multum loquitur.verbosus.a.um.
πολυλογία.ας.ἡ.multiloquiuꝫ.
πολυμερής.εος.ὁ.ἡ.multiplex.
πολυμερῶς.mltiplr.multifarie.
πολύορκος.η.ον.qui multũ iurat.
πολυπειρία.ας.ἡ.Multiplex cognitio.multa rerum experientia.
πολύπειρος.α.ον.Ualde expertus.eruditus.a.um.
πολυποίκιλος.α.ον.multimod⁹.mltiformis.vari⁹.variegat⁹.a.um.
πολύς.λλου.ὁ.Multus.
πολυτελής.εος.ὁ.ἡ.preciosus.sumptuosus.a.um.
πολύτιμος.η.ον.Preciosus.a.ũ.
πολυτρόπως.Multis modis.
πολυφρόντις.εως.ὁ.ἡ.Multa curans.multa cogitans.
πολυχρόνιος.α.ον.Multuꝫ durans.multi temporis.
πόμα.τος.το.poculum.
πομπεύω.μ.σω.π.κα.in pompa eo.triumpho.as.
πονέω ꝛ πονῶ.μ.σω.π.κα.laboro
πονηρεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.dolosus.peruersus sum.fraude vtor.
πονηρία.ας.ἡ.nequitia.malitia.
πονηρός.α.ον.malus.a.ũ.nequaꝫ.
πονηρότερος.α.ον.nequior.peior
πόντιος.α.ον.marinus.a.um.[us.
πορεία.ας.ἡ.Iter.
πορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.eo.
πορθέω ꝛ πορθῶ.μ.σω.π.κα.Predor.populor.
πορίζω.μ.σω.π.κα.Questum lucrum facio.
πορισμός.ου.ὁ.Questus.
πορνεία.ας.ἡ.Fornicatio.

πορνεῖον.ου.τὸ. Lupanar. locus vbi sunt meretrices.
πορνεύω.μ.σω.π.κα.fornicor.
πόρνη.ης.ἡ. Meretrix.
πόρνος.ου.ὁ.fornicator.fornicariꝰ
πόρρω. Longe.
πόρρωθεν. Alonge.
πορρωτέρω. Longius.
πορφύρα.ας.ἡ.purpura.
πορφυρόπωλις.δος.ἡ.purpuraria. Que vendit purpuram.
πορφυροῦς.α.ουν.purpureꝰ.a.ũ.
ποσάκις. Quotiens.
ποσαχῶς. Quotiens.
ποσίν.pedibus.
πόσις.εως.ἡ.potꝰ.poculum.potio.
πόσος.η.ον. Quantus.a.um.
πόσω. Quanto.
ποταμός.ου.ὁ.fluuius.
ποταμοφόρητος.η.ον. Quod defertur a flumine.
ποταπός.η.ον. Qualis.e.
πότε. Quando.
ποτέ. Aliquando.
πότερον. Utrum.an.
πότερος.α.ον. Uter.a.um.
ποτήριον.ου.τὸ.calix.poculum.
ποτίζω.μ.σω.π.κα.potũ do.poto.
ποῦ. Ubi.
πούς.οδος.ὁ. Pes.
πρᾶγμα.ατος.τὸ. Res.
πραγματεία.ας.ἡ. Negocium.
πραγματεύω.μ.σω.π.κα.negocior.
πραθῆναι.vēditum fuisse.
πραιτώριον.ου.τὸ. Pretorium. domus presidis.
πράκτωρ.ρος.ὁ. Exactor. interfector. Qui exigit tributa.
πρᾶξις.εως.ἡ. Opus.
πρᾶος.α.ον.mitis.benignus. a.uꝫ.
πραότης.τητος.ἡ. Mansuetudo. benignitas.
πρασιά.ας.ἡ. Sulcus. pars.
πρᾶσις.εως.ἡ. Uenditio.
πράσσω.μ.ξω.π.χα. Ago.facio.
πράττω.μ.ξω.π.χα. Ago.facio.
πραΰς.εος.ὁ.ἡ.mitis.benignus.
πραΰτης.τος.ἡ.mansuetudo.benignitas.
πρέπει.decet.honestũ est.
πρέπον.οντος.τὸ.decēs.honestũ.
πρεσβεία.ας.ἡ. Legatio.
πρεσβεύω.μ.σω.π.κα. Legatꝰ sum.intercedo.melior sum. [fus.]
πρεσβύτερος.α.ον.senior.antiq̄or
πρεσβυτέριον.ου.τὸ. Senatus.
πρεσβύτης.ου.ὁ. Senex.
πρεσβῦτις.δος.ἡ.anus. vetula.
πρηνής.εος.ὁ.ἡ. Pronus.in faciē lapsus.in partē anteriorē inclinatus.
πρίζω.μ.σω.π.κα.seco.scindo.
πρίν.priusquam.
πρινή.priusquam.
πρό. ante.priusquā.
προαγαγεῖν.produxisse. precessisse.
προαγαγών.οντος.ὁ. postquaꝫ produxit.precessit.
προάγω.μ.ξω.π.χα.ꝓcedo.ꝓduco.
προαδικέω τ προαδικῶ.μ.σω.π.κα.prior iniuriam infero.
προαιρέομαι τ προαιροῦμαι. μ.σομαι.π.μαι. Eligo. prepono. destino.
προαιτιάομαι τ προαιτιῶμαι. μ.σομαι.π.μαι. Causā do. causor. accuso.
προακούω.μ.σω.π.κα.āte audio.
προαλής.εος.ὁ.ἡ. Procax. petulans.preceps.
προαμαρτάνω.μ.σω.π.κα. Ante pecco.
προαναμέλπω.μ.ψω.π.φα.decanto.ante canto.
προάρχομαι.μ.ξομαι.π.μαι. Precedo.
προαύλιον.ου.τὸ. Premium sonandi vel cantandi ad tibiaꝫ.
πρόαυλον.ου.τὸ.vestibulum.
προβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.ꝓcedo.
προβάλλω.μ.λω.π.κα.produco.germino.impello.
προβάς.αντος.ὁ. postq̄ processit.
προβατικός.η.ον.ouinus.ouiariꝰ [a.ũ.]
πρόβατον.ου.τὸ.ouis.
προβεβηκώς.οτος.ὁ.postq̄ ꝓcessit.
προβιβάζω.μ.σω.π.κα.produco detraho.premoneo.
προβλέπω.μ.ψω.π.φα.prospicio.prouideo.
προγεγονώς.οτος.ὁ. Postquā processit.vel ante factus est.
προγεγραμμένος.η.ον. Prescriptus.antescriptus.a.uꝫ.
προγίνομαι.μ.σομαι.π.μαι.ꝑexisto.ante sum.
προγινώσκω.μ.σομαι.π.κα.ꝑcognosco.prescio.
προγνωσθῆναι.ꝑcognitum fuisse.
πρόγνωσις.εως.ἡ. Prescientia. precognitio.
πρόγονος.ου.ὁ. Precessor.parēs. progenitor.priuignus.
προγράφω.μ.ψω.π.φα.prescribo. Antescribo.
προδαπανάω τ προδαπανῶ.μ.σω.π.κα.expēdo. ante expendo.
πρόδηλος.η.ον.manifestus.a.ũ.
προδίδωμι.μ.σω.π.κα. Prius do.prodo.
προδοσία.ας.ἡ.proditio.
προδότης.ου.ὁ.proditor.
προδραμών.οντος.ὁ. Postquā. ante cucurrit.
πρόδρομος.ου.ὁ.precursor.
προεβίβασα.produxi. detraxi.
προέγνων.precognoui. presciui.
προεγνώσθην. Precognitus.ante cognitus fui.
προεγνωσμένος.η.ον. Precognitus.a.um.
προεγράφην. ante scriptus fui.
προέγραψα. Ante scripsi.
προέδραμον.ante cucurri.
προέδωκα.prius dedi.prodidi.
προεθέμην.proposui. propositꝰ fui.
προείδω.μ.σω.π.κα. preuideo.
προείληφα.preaccepi.preoccupaui.
προειλόμην. Preposui.pluris feci. proposui.
προεῖπον.predixi.runt.
προείρηκα.predixi.
προειρηκέναι.predixisse.
προειρημένος.η.ον.predictꝰ.a.ũ.
προείρω.μ.ρω.π.κα. antedico.
προέκοπτον.proficiebam.ant.
προέκοψα.profeci.
προέκρινα.preposui. anteposui.
προέλαβον.preueni.antecepi.runt
προέλεγον.ꝑdixi.rũt.predicebā.āt
προελεύσομαι.precedā.
προέλθω.preueniā.preuenero.
προελθών.οντος.ὁ.postquam progressus est.processit. precessit.
προελπίζω.μ.σω.π.κα. prespero.
προεμάχησα. Antepugnaui. inter primos pugnaui.
προεμήνυσα.prenunciaui.
προενάρχομαι.μ.ξομαι.π.μαι Incipio.
προενηρξάμην. Incepi.
προενόησα.prospexi.prouidi.
προενομεύθην.captꝰ.captiuatꝰ fui
προεπαγγέλλομαι.μ.λοῦμαι.π.μαι.ante promitto.
προεπηγγειλάμην.āte promisi.
προέρχομαι.μ.σομαι.π.λυθα

procedo.progredior.
ϖροεστώς.οτος.ὁ.Qui preest.
prefectus. ⌈posui.porrexi.
ϖροέτειμα.extendi.protendi.pro=
ϖροετιμήθην.magis honorat⁹ sũ
τ pluris factus. ⌈ro.
ϖροετοιμάζω.μ.σω.ϖ.κα.ƥpa
ϖροετρεψάμην.exhortatus sum.
ϖροευαγγελίζομαι.μ.σομαι.
π.μαι.prenuncio.antenuncio.as.
ϖροευηγγελισάμην.ƥnunciaui.
ϖροεφήτευσα.prophetaui.
ϖροέφθασα.preueni.
ϖροεχειρισάμην.preordinaui.
ϖροήγαγον.produxi.ƥduxi.runt.
ϖροηγέομαι.τ ϖροηγοῦμαι.
μ.σομαι.ϖ.μαι.precedo.preue
nio.primus sum.
ϖροῆγον.Antecedebam.preduce=
bam.ant.preduxerunt.
ϖροῄδειν.presciueram.
προηδικημένος.η.ον.Prior iniu
ria affectus.a.um.
προήκουσα.preaudiui.
προῆλθον.precessi.runt. ⌈rauit.
ϖροηλπικώς.ότος.ὁ.postq̃ ƥspe
ϖροημαρτηκώς.οτος.ὁ.postquã
ante peccauit.
ϖροηρχόμην.precedebam.
προητιασάμην.causat⁹ sũ.accusaui
προητοίμασα.preparaui.
ϖρόθεσις.εως.ἡ.propositum.pro=
positio.electio.
ϖροθεσμία.ας.ἡ.prefinitũ tẽpus.
ϖροθυμία.ας.ἡ.promptitudo.
ϖρόθυμος.η.ον.promptus.a.um.
ϖροθύμως.voluntarie.libenter.
ϖροϊδών.οντος.ὁ.postq̃ preuidit
ϖροΐσταμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
presum.
προΐστημι.μ.σω.ϖ.κα.preficio.
presum.antesto.
προκαταγγέλλω.μ.λω.ϖ.κα.
repromitto.prenuncio.antepromitto.
προκαταρτίζω.μ.σω.π.κα.ƥparo
ϖροκατήγγειλα.prenunciaui.an
te promisi.
ϖροκατηγγελμένος.η.ον.repro
missus.antepromissus.a.um.
πρόκειμαι.propositus sum.
προκεχειρισμένος.η.ον.Predi
catus.prenunciatus.a.um.
προκεχειροτονημένος.η.ον.pre
ordinatus.preelectus.a.um. ⌈co.
προκηρύττω.μ.ξω.ϖ.χα.añ ƥdi

ϖροκοπή.ης.ἡ.ƥfectus.augmẽtũ.
ϖροκόπτω.μ.ψω.ϖ.φα.ƥficio.
πρόκριμα.τος.το.ƥiudiciũ.⌊ƥcedo
προκρίνω.μ.νω.ϖ.κα.ƥpono.an
tepono. ⌈uenit.antecepit.ƥuẽtus ẽ
ϖρολαβόμενος.η.ον.postq̃ pre
ϖρολαμβάνω.μ.ψομαι.ϖ.
μαι.ante capio.preuenio.⌈ãtedico
ϖρολέγω.μ.ξω.ϖ.χα.predico.
προληφθείς.εντος.ὁ.ƥoccupat⁹.
preassũptus ⌈.μ.σω.π.κα.ƥnũcio
προμαρτυρέω.τ προμαρτυρῶ
ϖρομαχέω.τ προμαχῶ.μ.σω.
π.κα.Antepugno.iter ƥmos pugno.
ϖρομελετάω.τ ϖρομελετῶ.
μ.σω.ϖ.κα.premeditor.
προμεριμνάω.τ ϖρομεριμνῶ.
μ.σω.π.κα.ãtecuro.pri⁹ curã habeo
ϖρομηνύω.μ.σω.π.κα.ƥnũcio.
antenũcio.as.⌈ƥuideo.curã habeo.
προνοέω.τ προνοῶ.μ.σω.π.κα.
ϖρόνοια.ας.ἡ.prouidentia.
προνομεύω.μ.σω.π.κα.popu=
lor.captiuo.as.⌈κα.ƥuideo.ƥuideo.
ϖροοράω.τ προορῶ.μ.σω.ϖ.
ϖροορίζω.μ.σω.ϖ.κα.predestino.
προπαθών.οντος.ὁ.postq̃ ante=
passus est.prius perpessus ẽ.⌈te patior
ϖροπάσχω.μ.σομαι.π.θα.an
προπάτωρ.ορος.ὁ.ƥgẽitor.pau⁹.
προπέμπω.μ.ψω.π.φα.deduco.
ϖροπεσών.οντος.ὁ.postq̃ ƥcidit
προπετής.εος.ὁ.ἡ.ƥteru⁹.temera
rius.a.um. ⌈do.antecado.
ϖροπίπτω.μ.ουμαι.π.κα.proci
ϖροπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι
ϖρός.Ad. ⌊preeo.
ϖροσάββατον.ου.το.ante sab=
batum.
ϖροσάγαγε.adduc.offer.affer.
προσαγάγω.Offeram.offerrem.
afferam.afferrem.attulero.
ϖροσαγαγών.οντος.ὁ.postquã
attulit.adduxit.obtulit ⌈pello.voco
ϖροσαγορεύω.μ.σω.ϖ.κα.Ap
ϖροσάγω.μ.ξω.ϖ.χα.Addu=
co.offero.appropinquo.
ϖροσαγωγή.ης.ἡ.accessus.
ϖροσαιτέω.τ προσαιτῶ.μ.σω.
ϖ.κα.Mendico.as.
προσαναβαίνω.μ.σομαι.π.κα.
Ascendo.
ϖροσανάβηθι.ascende.
ϖροσαναλίσκω.μ.σω.π.κα.ero
go.expendo.

ϖροσαναλώσας.αντος.ὁ.post=
quam erogauit expendit.
προσαναπαύομαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.cõquiescã.cum alio requiescã.
ϖροσαναπληρόω.τ προσανα
πληρῶ.μ.σω.ϖ.κα.Superad
do.accumulo.adimpleo.
προσανατίθεμαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.Acquiesco.addicor.
ϖροσανατρέπω.μ.ψω.π.φα.in
super subuerto.
ϖροσανεθέμην.acqeui.addict⁹ sũ.
προσανεπλήρωσα.Accumulaui.
adimpleui.
προσαπειλέω.τ ϖροσαπειλῶ
μ.σω.π.κα.Comminor.aris.
προσαπωθέω.τ προσαπωθῶ.
μ.σω.ϖ.κα.Adexpello.insuper
expello.magis expello.
ϖροσβιβάζω.μ.σω.π.κα.Ap=
pono.impono.suprapono.
προσγελάω.τ προσγελῶ.μ.
σω.ϖ.κα.arrideo.cum alio rideo.
ϖροσδαπανάω.τ ϖροσδαπα
νῶ.μ.σω.π.κα.superexpẽdo.superogo
ϖροσδεκτός.η.ον.acceptus.a.ũ
προσδέομαι.μ.σομαι.π.μαι.ro
go.indigeo.
ϖροσδέχομαι.μ.ξομαι.π.μαι.
Expecto.recipio.amplector.
ϖροσδοκάω.τ ϖροσδοκῶ.μ.
σω.ϖ.κα.expecto.
ϖροσδοκία.ας.ἡ.Expectatio.
ϖροσδραμών.οντος.ὁ.postquã
accurrit.
προσεάω.τ ϖροσεῶ.μ.σω.π.κα
sino.permitto. ⌈propinquo.
ϖροσεγγίζω.μ.σω.π.κα.Ap=
ϖροσεδεήθην.egui.indigui.oraui.
ϖροσεδεξάμην.accepi.ãplexus fui
ϖροσεδεχόμην.expectabã.acci=
προσεδόκων.expectabã.ãt⌊piebã.
ϖροσεδρεύω.μ.σω.ϖ.κα.assi
sto.deseruio.
ϖροσεθέμην.adieci.addidi.appo=
sui.appositus adiectus addit⁹ fui.
ϖροσέθηκα.adieci.addidi.apposui.
προσείδω.video.aspicio.intueor.
προσειργασάμην.adnegociat⁹ sũ.
.i.negociando acquisiui τ auxi rem.
ϖροσεῖχον.attendebam.ant.
προσεκαλεσάμην.accersiui.
ϖροσεκάλουν.prouocabam.ant.
ϖροσεκλήθην.consensi.
ϖροσεκληρώθην.adiunctus fui.

ϖροσέκοψα.Irrui.offendi.
ϖροσεκύλισα.Aduolui.
ϖροσεκύνησα.adoraui.
προσεκύνουν.adorabam.ant.
ϖροσελαβόμην. Assumpsi.parti
ceps fui.partem cepi.assūptus fui.
ϖροσελεύσομαι.Accedam.
ϖροσελήλυθα.accessi.
πρόσελθε.accede.
ϖροσελθεῖν.accessisse.
ϖροσέλθω.accedam.accessero.
προσελθών.οντος.postq̃ accessit
ϖροσενεγκαι.Offer.
ϖροσενέγκαι.obtulisse.adduxisse.
ϖροσενέγκας.αντος.ὁ.postq̃ ob
tulit.
ϖροσενέγκω.offeram.obtulero.
ϖοσενεχθείς.εντος.ὁ.oblatus.
ϖροσενήνοχα.obtuli.
ϖροσέπεσον.procidi.runt.
ϖροσέϖιπτον.procidebam.ant.
ϖροσεϖιτιμάω.τ ϖροσεϖιτι=
μῶ.μ.σω.ϖ.κα.Insuper arguo
τ reprehendo.
ϖροσεϖιτίμησις.εως.ἡ.Insup
vituperatio τ reprehensio.
ϖρὸς ἐϖὶ τούτοις. Ad hec.pre
terea.vltra hec.
προσεϖοιούμην.Fingebam.ven
dicabam.acquirebam.
προσεργάζομαι.μ.σομαι.ϖ.
μαι.negociādo augeo.denuo adq̃ro.
προσέρρηξα.Incidi.cum impetu
illisus fui.
προσερρωμένος.η.ον.Confirma
tus.corroboratus.a.um.⌈accedo.
ϖροσέρχομαι.μ.σομαι.ϖ.θα.
ϖροσέσχηκα.presto fui.attendi.
προσετάγην.Iussus.preceptus fui
ϖροσέταξα.precepi.iussi.
ϖροσετέθην.additus.apposit⁹ fui.
ϖροσετιθέμην.augebar.addit⁹ erā
προσετίθουν.augebam.ant.
προσευχή.ης.ἡ.oratio.
προσεύχομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι.
oro.preces fundo.
ϖροσέφερον.offerebam.ant.obtu
li.runt. ⌈fui.
ϖροσεφώνησα.vocaui.allocutus
προσεφώνουν.Vocabam.ant.al=
locutus fui.runt.
προσῆλθον.accessi.rūt. ⌈na.
προσήλυθος.η.ον.ꝓselyth⁹.adue
προσηλόω.τ πκοσηλῶ.μ.σω.ϖ
κα.affligo clauis.
ϖροσήνεγκα.obtuli.

ϖροσηνέχθην.oblatus fui.
προσηρχόμην.accedebam.
ϖροσηυξάμην.oraui.ꝑces fudi.
προσηυχόμην.orabā.ꝑces fūdebā
προσθεῖναι.adiecisse. ⌈auxit.
ϖροσθείς.εντος.ὁ.postq̃ adiecit.
πρόσθες.adauge.appone.⌈adijciaz
ϖροσθήσω.Addam.Apponam.
προσθῶ.Addam.addidero.
ϖροσιδεῖν.aspexisse.vidisse.
ϖρόσκαιρος.α.ον.ad tp̄s.tp̄alis.e
προσκαλέομαι.τ προσκαλοῦ=
μαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.aduoco ꝓ̄tētio.
προσκαλέω.τ προσκαλῶ.μ.
σω.ϖ.κα.prouoco.
ϖροσκαρτερέω τ προσκαρτε=
ρῶ.μ.σω.ϖ.κα.insto.assiduus sū.
ϖροσκαρτέρησις.εως.ἡ.instātia.
ϖροσκέκλημαι.aduocaui.assūpsi.
προσκεφάλαιον.ου.το.ceruical
προσκληρόομαι τ ϖροσκλη=
ροῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.adiūgor
ϖρόσκλησις.εως.ἡ.gratia.com=
passibilitas.detrimētū alteri⁹ ptis.
προσκολλάομαι.τ ϖροσκολ=
λῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.adhereo.
πρόσκομμα.ατος.το.offensio.
προσκοϖή.ης.ἡ.offēsio.offēdiculū.
ϖροσκόπτω.μ.ψω.ϖ.φα.offēdo
irruo. ⌈in lapide.
προσκρούω.μ.σω.ϖ.κα.offēdo
ϖροσκυλίω.μ.σω.ϖ.κα.Aduo
luo.voluēdo applico τ appono.
ϖροσκυνέω.τ ϖροσκυνῶ.μ.
σω.ϖ.κα.Adoro.
ϖροσκύνησις.εως.ἡ.adoratio.
προσκυνητής.ου.ὁ.adorator.
προσλαβεῖν.assumpsisse.
ϖροσλαβόμενος.η.ον.postquaz
assumpsit.assumptus.a.um.
προσλαβοῦ.accipe.suscipe.suscep
tus esto. ⌈σω.ϖ.κα.alloquor.
ϖροσλαλέω.τ.προσλαλῶ.μ.
προσλαμβάνω.μ.ψομαι.ϖ.
μμαι.assumo.presumo.deprehendo.
ϖροσληφθῆναι.assumptum fuisse.
ϖροσληφθῶ.assumptus.deprehē
sus fuero.
πρόσληψις.εως.ἡ.assumptio.
ϖροσλογίζομαι.μ.σομαι.ϖ.
σμαι.computo.adnumero.
προσμένω.μ.μω.ϖ.κα.admaneo
.i.prope aliquē maneo.immaneo.
insto.acq̄esco.⌈adlugeo.suplugeo.
προσολύρομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι
προσορμίζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι

ad portum peruenio.
ϖροσοφείλω.μ.σω.ϖ.κα.debeo
προσοχή.ης.ἡ.obseruatio.custodia.
attētio.diligētia. ⌈molestus sum.
προσοχθίζω.μ.σω.ϖ.κα.grauis.
προσόχθισμα.τος.το.grauitas.
tedium.onerositas. ⌈cū alio ludo.
ϖροσϖαίζω.μ.ξω.ϖ.χα.alludo
πρόσπεινος.η.ον.esuriēs.famescēs
ϖροσπέσω.irruam.incidam.
προσπήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.affigo
προσπηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.affigo
προσπήξας.αντος.ὁ.postq̃ affixit
προσϖίπτω.μ.σοῦμαι.ϖ.κα.ir
ruo.procido.
προσϖοιέομαι.τ ϖροσϖοιοῦ=
μαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Fingo.for
mo.figuro.familiarem facio.
ϖροσϖοιέω.τ προσποιῶ.μ.σω
ϖ.κα.vendico.acquiro.⌈μαι.accedo
ϖροσπορεύομαι.μ.σομαι.ϖ.
ϖροσρηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.In
cido.cum impetu illidor.⌈roboro.
προσρωννύω.μ.σω.ϖ.κα.ꝯfirmo
ϖρόσταγμα.τος.το.preceptū.
ϖροσταράττω.μ.ξω.ϖ.χα.per
turbo.commoueo.affligo.⌈iubeo.
προστάσσω.μ.ξω.χα.precipio.
ϖροστάτις.δος.ἡ.Assestrix.que
preest τ astat. ⌈sor.prefectus.
προστάτης.ου.ὁ.princeps.asses=
προστάττω.μ.ξω.ϖ.χα.precipio.
iubeo. ⌈tum fuisse.
ϖροστεθῆναι.appositum esse.addi
ϖροστεθήσομαι.adijciar.addar.
ϖρόστεταγμένος.η.ον.iuss⁹.sta
ϖροστῆναι.prefuisse.⌊tutus.a.um.
προστίθημι.μ.σω.ϖ.κα.addo adij
cio. ⌈curro.
ϖροστρέχω.μ.οῦμαι.ϖ.κα.Ac
ϖροσφάγιον.ου.το.cibus.esca.
ϖρόσφατος.η.ον.nouus.a.um.
προσφάτως.nuper. ⌈duco.
προσφέρω.μ.σω.ϖ.κα.offero.ad
ϖροσφιλής.εος.ὁ.ἡ.amabilis.de
siderabilis.e.
προσφορά.ας.ἡ.oblatio.
ϖροσφωνέω.τ προσφωνῶ.μ.
σω.ϖ.κα.alloquor.voco.
πρόσχες.attende.intende.
ϖρόσχυσις.εως.ἡ.effusio.
ϖροσψαύω.μ.σω.ϖ.κα.tango.
προσωϖοληπτέω.τ ϖροσωπο
ληπτῶ.μ.σω.ϖ.κα.ꝑsonā accepto
ϖροσωϖολήϖτης.ου.ὁ.Per=
sonarum acceptor.

ϖροσωϖοληψία.ας. ἡ.persona
rum acceptio.
ϖρόσωϖον.ου.το. facies.psona.
ϖροσωρμίσθην.ad portũ perueni
ϖροσώχθισα.grauis ⁊ onerosꝰ fui
ϖροτείνω.μ.νω.ϖ.κα.Do.propo
no.protendo.
ϖρότερον.Prius.
ϖρότερος.α.ον.prior.us.
ϖροτίθημι.μ.σω.ϖ.κα.Propo
no.prepono.antepono.
ϖροτιμάω.⁊ ϖροτιμῶ.μ.σω.π
κα.Prehonoro.magis honoro.
pluris facio.
ϖροτοστάτης.ου.ὁ.pfectꝰ.preses
προτρεπω.μ.ψω.π.φα.exhortor
προτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.pcurro
ϖρουπάρχω.μ.ξω.ϖ.χα.Pre
existo.prius sum.
ϖρουπῆρχον.Prius.eram.ant.
prius fui.runt.
ϖρουφεστώς.ωτος.ὁ.Qui pre
extitit. [existo.
ϖρουφίστημι.μ.σω.ϖ.κα.pre=
ϖροφανῶς.palam.manifeste.
ϖρόφασις.εως.ἡ.Oratio.pretex=
tus.excusatio.occasio.
προφέρω.μ.σω.π.κα.pfero.obijcio
ϖροφητεία.ας.ἡ.prophetia.
προφητεύω.μ.σω.ϖ.κα.Pro=
phetizo.lego scripturas diuinas.
προφήτης.ου.ὁ.Propheta.
προφητικός.η.ον.propheticus.a.ũ
προφῆτις.ιδος.ἡ.prophetissa.
προφθάνω.μ.σω.ϖ.κα.pⱥuenio.
ϖροφυτεύω.μ.σωϖ.κα.Prius
planto.ante planto.
προχειρίζω.μ.σω.ϖ.κα.Consti
tuo.preordino.predico.
προχειροτονέω.⁊ προχειροτο
νῶ.μ.σω.ϖ.κα.pordino ⁊ pligo.
προώρισα.predestinaui.pcõstitui.
ϖροωρώμην.preuidebam.bar.
πρύμνα.ης.ἡ.Puppis.
πρύτανις.εως.ὁ.gubernator.rector
ϖρωΐ.Mane.prima luce.
ϖρωία.ας.ἡ.mane.prima lux.
πρωΐθεν.A mane.a tpe matutino.
πρωινός.η.ον.Matutinus.a.um.
πρώρα.ασ.ἡ.Prora.
πρωτεύω.μ.σω.ϖ.κα.Primatũ
teneo.princeps sum.
πρωτογέννημα.τος.το.Primoge
nitum.quod primo generatur.[a.ũ.
ϖρωτόγονος.η.ον.primogenitus

πρωτοκαθεδρία.ας.ἡ.Primus lo
cus in sedendo.prima cathedra.
πρωτοκλισία.ας.ἡ.primꝰ recubitꝰ
ϖρωτόπλαστος.η.ον.Primum
formatus ⁊ factus.a.um.
πρωτοτόκιος.α.ον.pmogenitꝰ.a.ũ
ϖρωτότοκος.η.ον.pmogẽitꝰ.a.ũ.
πρωτομάρτυς.υρος.ὁ.Primus
martyr.i.primus testis.
ϖρῶτος.η.ον.primus.a.um.
πρωτοστάτης.ου.ὁ.pses.author
ϖταίω.μ.σω.ϖ.κα.erro.offendo.
ϖτέρνα.ης.ἡ.calcaneus.
ϖτερύγιον.ου.το.pinnaculum.
πτέρυξ.γος.ἡ.ala.
πτηνός.η.ον.Uolatilis.volucris.e.
ϖτοέομαι.⁊ πτοοῦμαι.μ.σομαι
ϖ.μαι.Terreor.
πτόησις.εως.ἡ.Perturbatio.
ϖτύον.ου.το.Uentilabrum.
πτύρομαι.μ.ροῦμαι.π.μαι.con
turbor.terreor.
ϖτύσσω.μ.ξω.ϖ.χα.plico.as.
ϖτύσμα.τος.το.Sputum.
ϖτύω.μ.σω.ϖ.κα.Spuo.
πτῶμα.τος.το.Cadauer.casus.rui
na.corpus.
πτῶσις.εως.ἡ.Ruina.casus.
ϖτωχεία.ας.ἡ.mẽdicitas.pauptas
πτωχεύω.μ.σω.ϖ.κα.Mẽdico.
ϖτωχός.η.ον.mendicus.a.um.
ϖυγμῆ.crebro.sepe.
πυθέσθαι.scisse.interrogauisse.
πυθόμενος.η.ον.Postquam sci=
uit.interrogauit.
πύθων.ωνος.το.Python.nomen
demonis.
ϖυκνά.Frequenter.sepe.
ϖυκνός.η.ον.Densus.creber.mul
tus.a.um.
πυκνότερος.α.ον.Densior.crebri
or.frequentior.us.
πυκτεύω.μ.σω.π.κα.Pugilatu
certo.pugnis contendo.
πύλη.ης.ἡ.porta.
ϖυλών.ωνος.ὁ.ianua.
πυνθάνομαι.μ.ευσομαι.π.σμαι
Sciscitor.interrogo.scio.
ϖῦρ.ρος.το.ignis.
πυρά.ας ἡ.cumulus lignorũ.pyra.
πύργος.ου.ὁ.Turris.
ϖυρεῖον.ου.το.Thymiamateriũ.
focus.vasculum in quo odoramen
ta comburuntur.
ϖυρέσσω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.

ϖυρετός.ου.ὁ.febris.
πυρέττω.μ.ξω.ϖ.χα.febricito.
ϖύριμος.η.ον.ignitus.a.um.
πυριφλεγής.εος.ὁ.ἡ.Ardens.
ϖυρόομαι.⁊ ϖυροῦμαι.μ.σο
μαι.π.μαι.Uror.
ϖυρός.ου.ὁ.Triticum.
ϖυρπνόος.α.ον.Ignem spirans.
πυρράζω.μ.σω.ϖ.κα.Rubeo.ru
bicundus sum.
ϖυρρός.α.ον.ruffus.a.um.
ϖυρώδης.εος.ὁ.ἡ.ignitus.a.um.
ϖύρωσις.εως.ἡ.Inflammatio.fer
uor.incendium.
ϖωλέω.⁊ ϖωλῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Uendo.
ϖῶλος.ου.ὁ.Pullus equinus.
vel asininus.
ϖώποτε.Unquam.
ϖωρόω.⁊ πωρῶ.μ.σω.ϖ.κα.ex
ceco.as.sensu priuo.
πώρωσις.εως.ἡ.Cecitas.vel defe
ctus sensus.
ϖῶς.quo pacto.quomodo.
ραβδίζω.μ.σω.π.κα.Uirga.cedo.
ράβδος.ου.ἡ.Uirga.
ραβδοῦχος.ου.ὁ.virgas gerens.
lictor. [nus.
ραδιούργημα.τος.το.scelꝰ.faci
ραδιουργία.ας.ἡ.Fallacia.
ραθυμέω.⁊ ραθυμῶ.μ.σω.ϖ.
κα.pigresco.
ραῖδος.ου.ὁ.genus fere sic vocate.
ράκος.εος.το.pannus.
ραμίς.δος.ἡ.gutta.
ραντίζω.μ.σω.ϖ.κα.aspergo.
ραντισμός.ου.ὁ.aspersio.
ραϖίζω.μ.σω.π.κα.alapis cedo.
ράϖισμα.τος.το.alapa.
ραφίς.δος.ἡ.Acus.
ρεμβάς.δος.ἡ.Mulier que mente
alienatur.
ρεμβασμός.ου.ὁ.Alienatio.occu
patio mentis.
ρεῦμα.τος.το.fluxus.
ρεύσω.Fluam.
ρέω.μ.ευσω.ϖ.κα.fluo.
ρῆγμα.τος.το.scissura.ruina.
ρήγνυμι.μ.ξω.ϖ.χα.Scindo.rũ=
po.disrumpo.
ρηγνύω.μ.ξω.ϖ.χα.scindo.rum
po.disrumpo.
ρηθείς.εντος.ὁ.dictus.
ρηθήσομαι.Dicar.
ρῆμα.τος.το.Uerbum.

ρῆξον.Scinde.rumpe.diſrumpe.
ρήξω.ſcindā.rumpam.diſrumpā.
ρήσσω.μ.ξω.π.χα.ſcindo.rūpo.
ρήτωρ.ορος.ὁ.Rhetor.orator.qui agit cauſas.
ρητῶς.Manifeſte.
ρίζα.ης.ἡ.Radix.
ριζόω ⁊ ριζῶ.μ.σω.π.κα.radico.radices iacio.
ρίν.νος.ἡ.naris.naſus.
ριπή.ης.ἡ.ictus.
ριπίζω.μ.σω.π.κα.iacio.iacto.
ριπτέω ⁊ ριπτῶ.μ.σω.π.κα.cū impectu iacio.proijcio.
ρίπτω.μ.ψω.π.φα.iacio.ꝑcipito.
ρόδον.ου.το.Roſa.
ροιζηδόν.cū magno impetu.
ροῖζος.ου.ὁ.ſtridor ſybili.impetus.
ροΐσκος.ου.ὁ. malū punicū auro intertextū in veſte ſacerdotali ad ornatum.
ρομφαία.ας.ἡ.Gladiꝰ.romphea.
ροπή.ης.ἡ.ictus.momentum.
ροῦς.ου.ὁ.Fluxus.
ρυθμός.ου.ὁ.muſica.cōcētꝰ.melos.
ρύμη.ης.ἡ.Vicus.
ρύομαι.μ.σομαι.π.μαι.libero.
ρυπαρεύω.μ.σω.π.κα.ſordeſco.immundus ſum.
ρυπαρία.ας.ἡ.immunditia.
ρύσις.εως.ἡ.fluxus.profluuium.
ρυτίς.δος.ἡ.Ruga.
ρωμαϊκός.η.ον.romanꝰ.latinꝰ.a.ū.
ρομαῖος.α.ον.romanus.a.um.
ρωμαϊστί.Romane.latine.
ρώννυμι.μ.σω.π.κα.Roboro.cōfirmo.valido.fortifico.
ρώννυω.μ.σω.π.κα.Roboro.firmo.valido.fortifico.
σάββας.τος.το.Sabbatum.
σαββατισμός.ου.ὁ.ſabbatiſmꝰ.
σάββατον.ου.το.Sabbatum.
σαγήνη.ης.ἡ.Sagena.rete.
σαθρός.α.ον.debilis.marcidꝰ.a.ū.
σαίνω.μ.νω.π.κα.Adulor.moueo.perturbo.commoueo.
σάκκος.εος.το.ſaccus.cilicium.
σαλεύω.μ.σω.π.κα.agito.cōcutio
σάλος.ου.ὁ.fluctus.tempeſtas.cōmotio maris.
σάλπιγξ.γος.ἡ.Tuba.
σαλπίζω.μ.σω.π.κα.Tuba cano
σαλπιστής.ου.ὁ.qui tuba canit.
σαμαρείτης.ου.ὁ.ſamaritanus.
σαμαρεῖτις.δος.ἡ.ſamaritana.

σανδάλιον.ου.το.Calciamentū muliebre.ſandalium.calige.
σανίς.δος.ἡ.Tabula.
σαπρός.α.ον.malus.rancidus.a.ū.
σαργάνη.ης.ἡ.Sporta.
σάρδιος.ου.ὁ.Sardius lapis precioſus.
σαρδώνυξ.κος.ἡ.ſardonyx lapis precioſus.
σαρκικός.η.ον.Carnalis.e.
σάρκινος.η.ον.carneus.a.um.
σάρξ.κος.ἡ.Caro.
σαρόω ⁊ σαρῶ.μ.σω.π.κα.verro
σάτα.ων.τα.ſeminata.ſata orum.
σάφειρος.ου.ὁ.Saphirus genus lapidis precioſi.
σαφής.εος.ὁ.ἡ.Manifeſtus.a.um.
σβέννυμι.μ.σω.π.κα.Extinguo.
σβεννύω.μ.σω.π.κα.Extinguo.
σβέσαι.Extinxiſſe.
σβέσθαι.Extinctum eſſe.
σβεστικός.η.ον.Extinctiuus.a.um.Quod habet vim ad extinguendū.
σβέσω.Extinguam.
σέ.Te.
σεαυτόν.Te ipſum.
σεβάζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.Colo.veneror. adoratur.
σέβασμα.ατος.το.quod colitur ⁊
σεβαστός.η.ον.auguſtꝰ.colēdꝰ.a.ū.
σέβομαι.colo.veneror.
σειρά.ας.ἡ.Rudens.
σεῖσμα.τος.το.concuſſio.
σεισμός.ου.ὁ.Motus.concuſſio.tempeſtas.procella.terremotus.
σείω.μ.σω.π.κα.concutio.quatio.
σελήνη.ης.ἡ.Luna.
σεληνιάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Lunaticus ſum.
σεμίδαλις.εως.ἡ.Simila.
σεμνός.η.ον.Grauis.ſeuerus.venerandus.a.um.
σεμνότης.ητος.ἡ.ſeueritas.reuerentia
σεσαλευμένος.η.ον.Agitatus.a.um.concuſſus.a.um.
σεσαρωμένος.η.ον.ſcopis mundatus.a.um
σέσηπα.putrefactus ſum.
σεσιγημένος.η.ον.Tacitus.a.um.
σεσοφισμένος.η.ον.Eruditus.doctus.a.um.
σεπτός.η.ον.Venerandus.a.um.
σέσωκα.ſaluaui.
σεσωρευμένος.η.ον.Oneratus.cumulatus.grauatus.a.um

σέσωσμαι.ſaluatus fui.
σεσωσμένος.η.ον.ſaluatus.ſaluus.a.um.
σημαίνω.μ.νω.π.κα.ſignifico.declaro
σημεῖον.ου.το.ſignum.
σημειόομαι ⁊ σημειοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Noto.as.
σήμερον.Hodie.
σήπομαι.μ.ψομαι.π.πα.Putreſio.putreſco.
σηρικός.η.ον.ſericus.a.um.
σής.τος.ἡ.Erugo.tinea.
σητόβρωτος.η.ον.A tinea vel erugine comeſus.a.um.
σθενόω ⁊ σθενῶ.μ.σω.π.κα.cōfirmo.roboro.
σιαγών.ονος.ἡ.Maxilla.
σίαλος.ου.ὁ.porcus pinguis.
σιγάω ⁊ σιγῶ.μ.σω.π.κα.taceo
σιγή.ης.ἡ.ſilentium
σιγηρός.α.ον.taciturnus.a.um.
σιδηροῦς.α.ουν.ferreus.a.um.
σίδηρος.ου.ὁ.Ferrum.
σικάριος.ου.ὁ.Sicarius.homicida
σίκερα.ας.ἡ.Sicera.
σιμικίνθιον.Semicinthium.
σίναπι ς.εως.ἡ.ſinapis.
σινδών.ονος.ἡ.Sindon.linteum.
σινιᾶσαι.cribrare.Cribraniſſe.
σιτευτός.η.ον.ſaginatus.a.um
σιτιστός.η.ον.Altilis.e.
σιτομέτριον.ου.το.Tritici menſura.
σῖτος.ου.ὁ.Triticum.
σιωπάω ⁊ σιωπῶ.π.σω.π.κα.Taceo.ſileo.
σιωπή.ης.ἡ.ſilentium.
σκανδαλίζω.μ.σω.π.κα.ſcandalizo.
σκάνδαλον.ου.το.ſcandalum.
σκάπτω.μ.ψω.π.φα.Fodio.
σκάφη.ης.ἡ.ſcapha.nauis.
σκέλος.εος.το.Crus.
σκεπάζω.μ.σω.π.κα.protego.Tego.
σκέπασμα.τος.το.Indumentum
σκεπαστής.ου.ὁ.Viſitator.
σκέπη.ης.ἡ.Tegumentum.velamentum.
σκευάζω.μ.σω.π.κα.Preparo.paro.
σκευή.ης.ἡ.Armamenta cuiuſcunqꝫ rei.
σκεῦος.εος.το.ſuppellex.Sarcina.vas.

σκηνή.ης.ἡ.ſcena. tabernaculum.
σκηνοπηγία.ων.τα.ſcenophegia. feſtum iudeoꝛum. ⌈culorũ
σκηνοποιός.ου.ὁ.opifex taberna=
σκῆνος.εος.το.tabernaculum.
σκηνόω ⁊ σκηνῶ.μ.σω.π. κα.habito.contubernoꝛ.caſtrametoꝛ.pono tentoꝛium. ⌈habitatio
σκήνωμα.τος.το.Tabernaculum.
σκῆπτρον.ου.το.ſceptrũ.
σκιά.ας.ἡ.Umbꝛa.
σκιάζω.μ.σω.π.κα. obumbꝛo.
σκιρτάω ⁊ σκιρτῶ. μ.σω.π.κα. Exulto.
σκληροκαρδία.ας.ἡ.duritiacoꝛdis
σκληρός.α.ον.durus.a.um.
σκληρότης.τος.ἡ. Duritia.
σκληροτράχηλος.η.ον.Durus ceruice.a.um.
σκληρύνω.μ.νω.π.κα.Induro.
σκληρυσμός.ου. ὁ. Induratio. obduratio.
σκνῖφον.ου.το. Genus animalis paruuli volatilis.
σκολιός.α.ον.Toꝛtuoſus.obliquus. pꝛauus.a.um.
σκόλοψ.πος.ὁ.ſtimulus.
σκοπέω ⁊ σκοπῶ. μ.σω.π.κα. conſidero.ſpeculoꝛ.animaduerto.
σκοπιά.ας.ἡ.ſpeculatio.ſpecula.
σκοπός.ου.ὁ.ſignum ad quod dirigitur ſagitta.pꝛopoſitũ aliquod ad quod pergimus.ſpeculatoꝛ.
σκορακισμός. ου. ὁ. floccifactio. vilipenſio.contemptus
σκορπίζω.μ.σω.π.κα.ſpargo.
σκορπίος.ου.ὁ.ſcoꝛpius.
σκοτεινός.η.ον.tenebꝛoſus.a.um.
σκοτία.ας.ἡ.Tenebꝛe. rum.
σκοτίζω.μ.σω.π.κα.obſcuro.obte
σκότος.εος.το.tenebꝛe.rũ. ⌊nebꝛo.
σκοτόω ⁊ σκοτῶ.μ.σω.π. κα.obtenebꝛo.obſcuro.
σκυβαλίζομαι.μ.σομαι.π.μαι. repꝛoboꝛ.floccipendoꝛ.
σκύβαλον.ου.το. Stercus.
σκυθρωπός.η.ον.triſtis.ſeuer⁹.a.ũ.
σκύλλω.μ.λω.π.κα.vexo. mole=
σκύλα.ων.τα.ſpolia. ⌊ſto.as.
σκυλεύω.μ.σω.π.κα. ſpolio.as.
σκωληκόβρωτος.η.ον. Conſumptus.avermibus.a.um.
σκώληξ.κος.ὁ.Uermis. ⌈ſmarado
σμαράγδινος.η.ον.res ex lapide
σμάραγδος.ου.ὁ.ſmaragdus lapis.pꝛecioſus.

σμικρύνω.μ.νω.π.κα.Diminuo.
σμύρνα.ης.ἡ.Myrrha.
σμυρνίζω.μ.σω.π.κα.myrrho.as. myrrha condio.
σοί.Tibi.
σορός.ου.ἡ. loculi moꝛtuoꝛum.
σός.η.ον.Tuus.a.um.
σοῦ.tui.genitiuus a pꝛono.tu.
σουδάριον.ου.το.linteũ.ſudariũ
σοφία.ας.ἡ.ſapientia.
σοφίζομαι.μ.σομαι.π.μαι. Sapiens videri volo.
σοφίζω.μ.σω.π.κα.inſtruo. infoꝛmo.Doceo.
σοφόσ.η.ον.ſapiens.
σπαράττω.μ.ξω.π.χα.contur= bo.Lacero.
σπάργανον.ου.το. inuolucrum. faſcia qua infans inuoluitur.
σπαργανόω ⁊ σπαργανῶ. μ. σω.π.κα.Inuoluo.
σπαρείς.εντος.ὁ.ſeminatus.
σπαρῶ.ſeminatus fuero.
σπαταλάω ⁊ σπαταλῶ.μ.σω. π.κα.delitioſe.voluptuoſe viuo.
σπατάλη.ης.ἡ.Cibus.eſca.
σπάω ⁊ σπῶ.μ.σω.π.κα.educo.
σπεῖρα.ας.ἡ. Coboꝛs militum.
σπείρω.μ.ρω.π.κα.ſemino.
σπεκουλάτωρ.ορος.ὁ.ſatelles.
σπένδομαι.μ.σομαι.π.μαι. ſa= crificoꝛ.conſecroꝛ. indutias facio.
σπένδω.μ.σω.π.κα.ſacrifico.libo
σπονδεῖον.ου.το.calix.vas ad libanduȝ.
σπέρμα.τος.το.ſemẽ.
σπερμολόγος.η.ον.ſeminiuerbi⁹ loquax.qui uerba diſſeminat.
σπεύδω.μ.σω.π.κα.Feſtino. accelero.
σπήλαιον.ου.το.ſpelũca.
σπιθαμή.ης.ἡ.palmus.
σπιλάς.αδος.ἡ.ſcopulus.
σπιλέω ⁊ σπιλῶ.μ. σω.π.κα. Polluo. Maculo.
σπῖλος.ου.ὁ. Macula.
σπιλόω ⁊ σπιλῶ.μ.σω. π.κα. Polluo. Maculo.
σπινθήρ.ρος.ὁ.ſcintilla.
σπλάγχνα.ων.τα.Uiſcera.
σπλαγχνίζομαι. μ. σομαι. π. σμαι. Miſereoꝛ.
σπλαγχνοφάγος.ου.ὁ.Qui comedit viſcera.

σπόγγος.ου.ὁ.ſpongia.
σποδός.ου.ὁ.Cinis.
σπόριμος.η.ον.ſatus.a. um.
σπόρος.ου.ὁ.ſemen.
σπουδάζω.μ.σω.π.κα.ſollicitus ſum.do operã.
σπουδαῖος.α.ον.ſollicitus.virtuoſus.a.um. ⌈us.
σπουδαιότερος.α.ον. ſollicitioꝛ.
σπουδαιοτέρως.ſollicitius.
σπουδαίως.ſollicite.
σπουδή.ης.ἡ.ſollicitudo.diligẽtia.
σπυρίς.δος.ἡ.ſpoꝛta.
σταγών.ονος.ὁ.Gutta.
στάδιος.ου.ὁ.ſtadium.
σταθείς.εντος.ὁ.ſtans.poſtꝙ̃ ſtetit
σταθῆναι.ſtetiſſe
σταθήσομαι. ſtabo.perdurabo. põderaboꝛ.
σταθμός.ου.ὁ.Pondus. libꝛa.ſtatera.ſtatiua.ſtabulum. reſidentia.
σταθῶ.ſtem.ſtetero.
στάκτη.ης.ἡ.Genus.odoꝛamenti.
στάμνος.ου.ὁ.Urna.
στάς.αντος.ὁ. poſtquam ſtetit.
στάσιμος.η.ον.ſtatarius.a. um.ſtabilis.e.
στάσις.εως.ἡ.ſeditio.quies.ſtatus. permanſio.
στατήρ.ρος.ὁ.ſtater.genus nummi
σταυρός.ου.ὁ.crux.
σταυρόω ⁊ σταυρῶ.μ.σω.π.κα crucifigo.
σταφυλή.ης.ἡ.Uua.
στάχυς.υος.ὁ.ſpica.
στέαρ.τος.το.Adeps.
στέγη.ης.ἡ.Domus.tectum.
στένω.μ.ξω.π.χα. ſuſtineo. celo. cooperio.
στεῖρα.ας.ἡ.ſterilis .fe.ge.
στειρόομαι ⁊ στειροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.ſterilis efficioꝛ vel ſum.
στέλεχος.εος.το.ſtipes. truncus.
στέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι. Deuito.recedo.ſecedo ab aliqua re.iter facio.nauigo.particeps ſũ.poſſideo
στέμμα.ατος.το.coꝛona. coꝛonatio.ſtemma.
στεναγμός.ου.ὁ. Gemitus.
στενάζω.μ.ξω.π.χα.Gemo.
στενός.η.ον.Anguſtus.a.um.
στενοχωρέομαι ⁊ στενοχω= ροῦμαι.μ.σομαι.π.ημαι. Anguſtioꝛ.fatigoꝛ.aris.
στενοχωρία.ας.ἡ. Anguſtia.

στέμωσις.εως.ἡ.angustia.tribulatio.aduersitas.
στέργω.μ.ξω.π.χα.amo.tolero.contentus sum.
στερεός.α.ον.Solidus.firm⁹.a.ū.
στερέοω ꝛ στερεῶ.μ.σω.π.κα.Confirmo.roboro.
στερέωμα.τος.το.firmamētum
στερέωσις.εως.ἡ.robur.fortitudo.
στέρνα.ων.τα.planicies late ꝛ plane ipsius terre
στεφανηφορέω ꝛ στεφανηφορῶ.μ.σω.π.κα.Coronor.coronaȝ gero.
στεφανόω ꝛ στεφανῶ.μ.σω.π.κα.Corono.as.
στέφω.μ.ψω.π.φα.Corono.
στῆθι.Sta.erigere.surge.
στῆθος.εος.το.Pectus.
στῆκον.Sta.
στήχω.μ.ξω.π.χα.Sto.
στήλη.ης.ἡ.Columna.
στῆναι.Stetisse.
στῆσον.Statue.sta.
στήριγμα.τος.το.Firmamentuȝ.Stabilimentum [tio]
στηριγμός.ου.ὁ.firmitas.robora=
στηρίζω.μ.ξω.π.χα.firmo.roboro.
στῆσαι.stetisse.excitauisse [as.]
στήσας.αντος.ὁ.Postquam statuit.stetit.stare fecit
στήσω.Stem.cōstituā.statuam
στιβάδες.ων.αι.Stramenta.stragula.Arborum summitates.virgarum fragmenta.mēse.lecti.mense in humo.accubitus ex virgis.
στίγμα.ατος.το.Stigma.pūctuȝ.
στιγμή.ης.ἡ.pūctus. [signum.]
στίλβω.Splendeo.fulgeo.
στιππύον.ου.το.Stuppa.
στοά.ας.ἡ.porticus.
στοιβάδες.ων.αἱ.Idem quod στιβάδες.
στοιχεῖον.ου.το.Elementuȝ.principium.littera.
στοιχέω ꝛ στοιχῶ.μ.σω.π.κα.Vado.procedo.ambulo.
στολή.ης.ἡ.stola.genus vestis.
στολισμός.ου.ὁ.vestitus.
στόμα.τος.το.os.oris
στόμαχος.ου.ὁ.stomachus.
στόμωμα.ατος.το.Cōsolidatio.ferruminatio ferri.
στοχάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.Estimo.coniecto.aspicio.vado.perue nio ad certitudinē.
στρατεία.ας.ἡ.militie dignitas.hoc est prefectura vt tribunatus.centurionatus.vel huiusmodi.
στράτευμα.τος.το.Exercitus
στρατεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.Milito.as.
στρατηγός.ου.ὁ.Dux.
στρατιά.ας.ἡ.Exercitus.
στρατιώτης.ου.ὁ.Miles.
στρατολογέω ꝛ στρατολογῶ.μ.σω.π.κα.Exercitum duco.imperator sum.
στρατοπεδάρχης.ου.ὁ.Tribunus militum.preses militie.
στρατόπεδον.ου.το.Exercitus
στραφείς.εντος.ὁ.conuersus
στραφήσομαι.conuertar.
στραφῶ.cōuers⁹ fuero.cōuertar.
στρεβλη.ης.ἡ.contorsio.tortura.conuulsio illa que fit cū aliquis torquetur
στρεβλός.η.ον.tortuosus.deprauatus.a.um.
στρεβλόω ꝛ στρεβλῶ.μ.σω.π.κα.Deprauo.torqueo.ligo.flagello.
στρέφω.μ.ψω.π.φα.conuerto.
στρηνιάω ꝛ στρηνιῶ.μ.σω.π.κα.Luxurior.vitiosus sum.
στρῆνος.Luxus.Delitie.
στρουθίον.ου.το.passer.
στροφή.ης.ἡ.Versutia.
στρόφος.ου.ὁ.Dolor intestinoruȝ.Tormines.
στρώννυμι.μ.σω.π.κα.Sterno.
στρωννύω.μ.σω.π.κα.Sterno.
στυγητός.η.ον.Odibilis.e.odio dignus.a.um.
στυγνάζω.μ.σω.π.κα.Tristis sū.
στυγνός.η.ον.horrendus.a.um.
στύλος.ου.ὁ.Colūna.basis super columnā.
στῶ.Stem.stetero.
στωικός.η.ον.Stoicus.a.um.secta fuit philosophorum.
σύ.Tu.
συγγελάω ꝛ συγγελῶ.μ.σω.π.κα.corrideo.simul rideo.
συγγένεια.ας.ἡ.Cognatio.
συγγενής.εος.ὁ.ἡ.Cognatus.ꝓpinquus.a.um.
συγγενίς.δος.ἡ.Cognata.
συγγηράω ꝛ συγγηρῶ.μ.σω.π.κα.Consenesco.
συγγνώμη.ης.ἡ.Venia.
συγγνωστός.η.ον.Ignoscendus venia dignus.a.um.
συγγυμνασία.ας.ἡ.Coexercitatio.conuersatio.
συγκάθημαι.Simul sedeo.
συγκατίζω.μ.σω.π.κα.Simul sedeo.simul sedere facio.
συγκακοπαθέω ꝛ συγκακοπαθῶ.μ.σω.π.κα.Simul laboro.erumnas tolero.
συγκακουχέομαι ꝛ συγκακουχοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.affligor.
συγκαλέω ꝛ συγκαλῶ.μ.σω.π.κα.Conuoco.
συγκαλύπτω.μ.ψω.π.φα.cooperio.Velo.as. [as.]
συγκάπτω.μ.ψω.π.φα.incuruo
συγκαταβαίνω.μ.σομαι.π.κα.Simul descendo.
συγκαταβάς.αντος.ὁ.Postquā simul descendit. [positio]
συγκατάθεσις.εως.ἡ.consēsus.cō
συγκατατίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.Assentior.consentio.
συγκαταψηφίζω.μ.σω.π.κα.Simul.numero.as.connumero.
συγκατέβην.simul descendi. [fui.]
συγκατεψηφίσθην.cōnumerat⁹
σύγκειμαι.componor.
συγκεκαλυμμένος.η.ον.coopt⁹ velatus.a.um. [a.um.]
συγκεκλεισμένος.η.ον.conclus⁹.
συγκεκραμένος.η.ον.commixtus admixtus.temperatus.a.um.
συγκεκυφώς.οτος.ὁ.postꝙ̄ icuruauit ꝛ inclinauit se.
συγκεράννυμι.μ.σω.π.κα.tempero.misceo. [pero.misceo.]
συγκεραννύω.μ.σω.π.κα.tem=
συγκέχυμαι.cōfus⁹.ꝑturbat⁹ suȝ.
συγκεχυμένος.η.ον.Confusus.perturbatus.a.um.
συγκινέω ꝛ συγκινῶ.μ.σω.π.κα.Simul moueo.commoueo.
συγκλείω.μ.σω.π.κα.Simul claudo.concludo.
συγκληρονόμος.ου.ὁ.Coheres.simul heres. [fundo.]
συγκλύζω.μ.σω.π.κα.simul in=
συγκοινωνέω ꝛ συγκοινωνῶ.μ.σω.π.κα.Particeps sum.
συγκοινωνός.ου.ὁ.soci⁹.ꝑticeps
συγκολλάω ꝛ συγκολλῶ.μ.σω.π.κα.Conglutino.
συγκομίζω.μ.σω.π.κα.Curo.si

mul fero.
σύγκριμα.τος.Τo.cõparatio.
συγκρίνω.μ.νω.π.κα.comparo.
σύγκρισις.εως.ἡ.comparatio.
συγκυρία.ας.ἡ.Occasio.sors.
συγκύπτω.μ.ψω.π.φα.Inclinor.vel inclino aliud.
συγκύφω.μ.ψω.π.φα.Inclinor inclino aliud.
συγχαίρω.μ.σομαι.π.κα.Congratulor.congaudeo.
συγχέω.μ.ευσω.π.κα.Confundo
συγχράομαι τ συγχρῶμαι.μ.σομαι.π.μαι.cõmunico.coutor.
σύγχυσις.εως.ἡ.Confusio.
συζάω τ συζῶ.μ.σω.π.κα.simul viuo.
συζεύγνυμι.μ.ξω.π.χα.cõiũgo.
συζευγνύω.μ.ξω.π.χα.cõiũgo.
συζήσω.Simul viuam.
συζητέω τ συζητῶ.μ.σω.π.κα.Conquiro.disputo.
συζήτησις.εως.ἡ.cõquisitio.questio
συζητητής.ου.ὁ.Conquisitor.exquisitor.scrutator.
σύζυγος.η.ον.cõpar.sub eodẽ iugo
συζωοποιέω τ συζωοποιῶ.μ.σω.π.κα.conuiuifico.
συκάμινον.ου.Τo.genus arboris sic vocate.
συκῆ.ης.ἡ.ficus arbor.
συκομοραία.ας.ἡ.arbor sic vocata
συκομωρεά.ας.ἡ.arbor sic vocata
σύκον.ου.Τo.ficus fructus.
συκοφαντέω τ συκοφαντῶ.μ.σω.π.κα.calumnior.falsã litẽ intẽdo.fraudulenter aliquid quero.
συλαγωγέω τ συλαγωγῶ.μ.σω.π.κα.Decipio.
συλέω τ συλῶ.μ.σω.π.κα.predor.Rapio.
συλλαβεῖν.cõprehendisse.
συλλαβέσθαι.Adiuuisse.comprehensum fuisse.
συλλαβόμενος.η.ον.Postquam comprehendit.comprehensus est.
συλλαβών.οντος.ὁ.Postquam adiuuit.comprehendit.
συλλαλέω τ συλλαλῶ.μ.σω.π.κα.colloquor.
συλλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μαι.Adiuuo.
συλλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μαι Adiuuo.comprehendo.concipio.
συλλέγω.μ.ξω.π.χα.colligo.
συλληφθείς.εντος.ὁ.comprehensus.conceptus.
συλληφθῆναι.Comprehensum.conceptum fuisse.
συλλήψομαι.cõprehẽdã.cõcipiã
συλλογίζομαι.μ.σομαι.π.μαι colligo.
συλλογισμός.ου.ὁ.Ratiocinatio.collectio.cogitatio.
συλλυπέομαι τ συλλυποῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.cõtristor.simul tristor.
συμβαίνω.μ.σομαι.π.ηκα.cõtingo.accido.
συμβάλλω.μ.λω.π.κα.confero.simul iacio.concurro.simul uenio.
συμβάς.αντος.ὁ.postquã accidit
συμβασιλεύω.μ.σω.π.κα.simul regno.as.
συμβέβηκα.contigi.accidi.
συμβεβηκώς.οτος.ὁ.Postquam contigit.accidit.
συμβέβλημαι.contuli.profui.
συμβησόμενος.η.ον.Qui continget.eueniet.
συμβιβάζομαι.μ.σομαι.π.μαι.In societatem venio.
συμβιβάζω.μ.σω.π.κα.certior sũ certior fio.cõnecto.instruo.doceo.
συμβίωσις.εως.ἡ.communicatio vite.contubernium.sodalitas.
συμβιώσομαι.simul viuã.
συμβολοκοπέω τ συμβολοκοπῶ.μ.σω.π.κα.pticeps sũ.ꝯuersor
σύμβολον.ου.Τo.Signum.similitudo.accidens quod proprie declarat rem aliquã.
συμβουλεύομαι.μ.σομαι.π.μαι.consulto.delibero.
συμβουλεύω.μ.σω.π.κα.cõsulo.
συμβουλία.ας.ἡ.consilium.
συμβούλιον.ου.Τo.ꝯciliũ.cõsiliũ
σύμβουλος.ου.ὁ.consiliarius.
συμμαθητής.ου.ὁ.cõdiscipulus.
συμμαρτυρέω τ συμμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.testimoniũ reddo.
συμμερίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.comparticipo.
συμμέτοχος.ου.ὁ.consocius.cõparticeps.
συμμιμητής.ου.ὁ.coimitator.
συμμορφόομαι τ συμμορφοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.ꝯfiguror
σύμμορφος.η.ον.conformis.eiusdem forme
συμπαθέω τ συμπαθῶ.μ.σω.π.κα.compatior.condoleo.misereor.
συμπαθής.εος.ὁ.ἡ.compatiens.qui cõdolet.
συμπαίζω.μ.σω.π.κα.colludo.
συμπαραγενόμενος.η.ον.Postquam simul venit.
συμπαραγίνομαι.μ.σομαι.π.ημαι.Simul venio.ad sum.faueo
συμπαρακαλέω τ συμπαρακαλῶ.μ.σω.π.κα.Simul aduoco exhortor.consolor.
συμπαρακληθῆναι.Simul consolatum esse.
συμπαραλαβεῖν.Simul asumpsisse.coassumpsisse.
συμπαραλαβών.οντος.ὁ.postquam coaccepit.simul sumpsit.
συμπαραλαμβάνω.μ.ψομαι π.μμαι.Simul accipio.
συμπαραμένω.μ.νω.π.κα.simul maneo
συμπαρεγενόμην.simũl affui.faui.
συμπάρειμι.simul sũ.simul adiũ.
συμπαρών.οντος.ὁ.Postquam simul affuit.
συμπάσχω.μ.σομαι.π.θα.compatior.condoleo.
συμπέμπω μ.ψω.π.φα.simul mitto.
συμπεριλαβών.οντος.ὁ.Postquam simul accepit.
συμπεριλαμβάνω.μ.ψομαι.π.μμαι.coaccipio.simul accipio.
συμπεριφέρομαι.μ.σομαι.π.γμαι.Simũl feror.ꝯsẽtio.idẽ sẽtio.
συμπεφυκώς.οτος.ὁ.Simul natus.inuolutus.innexus.a.um
συμπίνω.μ.σω.π.κα.simul bibo.
συμπληρόω τ συμπληρῶ.μ.σω.π.κα.compleo.
συμπνίγω.μ.ξω.π.χα.suffoco.strangulo.
συμπολίτης.ου.ὁ.conciuis.
συμπονέω τ συμπονῶ.μ.σω.π.κα.Simul laboro.
συμπορεύομαι.μ.σομαι.π.μαι conuenio.concurro.confluo.
συμπόσιον.ου.Τo.conuiuiũ.
συμπρεσβύτερος.α.ον.cõsenior.
συμφέρω.μ.σω.π.κα.Confero.prosum.in vnum confero.
σύμφημι.μ.σω.π.κα.consentio.cõsono.concordo.
συμφορά.ας.ἡ.calamitas.aduersitas.
συμφυλέτης.ου.ὁ.contribulis.Ex eadem tribu.
συμφύρομαι.μ.ουμαι.π.μαι.conglutinor.coagmentor.subigor vt massa τ commisceor.

συμφύω.μ.σω.π.κα.simł nascor.
συμφωνέω τ συμφωνῶ.μ.σω.π.κα.consentio.conuenio.
συμφώνησις.εως.ἡ.Consonātia.concordia.conformitas.conuentio.
συμφωνία.ας ἡ.concordia vocum.melodia.symphonia.
σύμφωνος.η.ον.concors.cōsentiēs
συμψηφίζω.μ.σω.π.κα. computo.connumero.
σύν.cū.simul.
συνάγαγε.congrega.
συναγαγεῖν.congregauisse.
συναγάγω.cōgregē.cōgregauero.
συναγαγών.οντος.ὁ. postquam congregauit.
συνάγω.μ.ξω.π.χα. congrego
συναγωγή.ης.ἡ.Synagoga.congregatio.
συναγωνίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.cooperor.simł laboro.adiuuo
συναθλέω τ συναθλῶ.μ.σω.π.κα.collaboro.simul laboro.
συναθροίζω.μ.σω.π.κα.cōgrego
συναίρω.μ.ρω.π.κα.sumo.pono confero
συναιχμάλωτος.η.ον. concaptiuus.a.um
συνακολουθέω τ συνακολουθῶ.μ.σω.π.κα.simul sequor.
συναλγέω τ συναλγῶ.μ.σω.π.κα.cōdoleo.simul doleo.
συναλίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι. Simul comedo.
συναναβαίνω.μ.σομαι.π.κα. coascendo.simul ascendo.
συναναβάς.αντος.ὁ.postq̄ coascēdit
συνανάκειμαι.simul discumbo.
συναναμίγνυμι.μ.ξω.π.χα. cōmisceo.simul misceo.
συναναμιγνύω.μ.ξω.π.χα. cōmisceo.simul misceo.
συναναπαύομαι.μ.σομαι.π.μαι.simul quiesco.refrigeror.
συναναστροφή.ης.ἡ.conuersatio
συνανεκείμην.simul discumbebam
συναντάω τ συναντῶ.μ.σω.π.κα.Obuiā eo.obuio.contingo.
συναντιλάβομαι.adiuuē.adiuuero.
συναντιλαμβάνομαι.μ.ψομαι.π.μμαι.adiuuo.simł p̄ualeo
συναντλέω τ συναντλῶ.μ.σω.π.κα.simul haurio.
συναπάγομαι.μ.ξομαι.π.μαι. consentio.idem sentio.
συναπάγω.μ.ξω.π.χα.simł duco

συναπέθανον.simul perij.occubui.runt.
συναπέστειλα.simul misi.
συναπήχθην.simul ductus sum.
συναπόθανε.simul morere.
συναποθανεῖν.simul mortuū fuisse
συναποθνήσκω.μ.ουμαι.π.κα simul morior.commorior.
συναπόλλυμι.μ.σομαι.π.κα.Simul pereo.
συναπολλύω.μ.σομαι.π.κα. simul pereo.
συναπολοῦμαι. simul peribo.
συναποστέλλω.μ.λω.π.κα.simul mitto.
συναπωλόμην. simul perij.
συνάπτω.μ.ψω.π.φα.coniungo.contingo.pertingo.
συνάραι.ponere.posuisse.sūpsisse.
συναρμολογέω τ συναρμολογῶ.μ.σω.π.κα. construo.
συναρπάζω.μ.ξω.π.χα. corripio.rapio.arripio.
συναυξάνομαι.μ.σομαι.π.μαι simul cresco.
συναχθείς.εντος.ὁ. cōgregatus.
σύνδειπνος.η.ον.qui simul cum alio cenat.
σύνδεσμος.ου.ὁ.vinculū.cōiūctio
συνδέω.μ.σω.π.κα.colligo.
συνδιαιτάω τ συνδιαιτῶ.μ.σω.π.κα.conuiuo.conuersor
συνδοξάζω.μ.σω.π.κα. conglorifico
σύνδουλος.η.ον.cōseruꝰ.a.ū.
συνδρομή.ης.ἡ.concursus.us.
συνέβαινον.contingebam.ant.
συνέβαλλον.Disputabam. conferebam.simul iaciebaz. ant.
συνεβαλόμην.cōtuli.profui.
συνέβην.contigi.accidi.
συνεβλήθην.simul iactus fui.comparatus fui.
συνεβουλευσάμην.cōsultaui.deliberaui.
συνεγγίζω.μ.σω.π.κα. appropinquo.
σύνεγγυς.prope.
συνεγείρω.μ.ρω.π.κα.coexcito.conresuscito
συνέδραμον.concurri.runt.
συνεδρεύω.μ.σω.π.κα. simul sedeo.consisto.
συνέδριον.ου.τό.cōsessus.cōciliū
συνέζευξα.coniunxi.
συνεζήτουν.disputabā.ꝯquirebā.āt
συνεζωοποίησα.conuiuificaui.
συνεθέμην.composui.pactus sum.

συνεθίζω.μ.σω.π.κα.consuefacio
συνέθλιβον.comprimebam.ant.cōpressi.runt.
συνείδησις.εως.ἡ.conscientia.
συνείδω.μ.σω.π.κα.conscius suz. considero.
συνειδώς.οτος.ὁ.Postq̄ considerauit.conscius fuit.
συνειληφώς.οτος.ὁ.postq̄ concepit
σύνειμι.Simul sum. conuersor
συνειπόμην.sequebar. comitabar. secutus.comitatus fui.
συνεισελεύσομαι. simul ingrediar.simul intrabo.
συνεισέρχομαι.μ.σομαι.π.θα. simul intro.
συνεισῆλθον.simul intraui.runt.
συνειχόμην.tenebar.ꝑprehēdebar
συνεκάθισα.simul sedi.simul sedere feci.
συνεκάλεσα.conuocaui.
συνέκδημος.η.ον.comes peregrinationis.peregrinus.a.um.
συνεκέρασα.Temperaui.
συνεκίνησα.commoui.
συνέκλεισα.conclusi.
συνεκόμισα.curaui.sustuli.simł tuli
συνεκπολεμέω τ συνεκπολεμῶ.μ.σω.π.κα.simul pugno.
συνεκτίσθην.simul creatus fui.
συνέκτισμαι.simul creatus fui.
συνέλαβον.concepi.comprehendi. auxilium tuli.runt.
συνελάλησα.collocutus fui.
συνελάλουν.colloquebar. antur.
συνελάω τ συνελῶ.μ.σω.π.κα compello.reconcilio.
συνέλεξα.collegi.
συνεληλύθειν.conuenerā. in eundem locum cum alijs veneram.
συνεληλυθώς.οτος.ὁ. Postq̄ simul venit.
συνελθεῖν.conuenisse.simul venisse
συνέλθω. conueniam. conuenero. simul venero.
συνελθών.οντος.ὁ. postquam cōuenit.simul venit.
συνελογισάμην.cogitaui. collegi
συνενέγκας.αντος.ὁ. Postquaz contulit.coaceruauit. simul tulit.
συνέξω.continebo.
συνεπάθησα.compassus fui.
συνεπεθέμην.cōsensi.simul adieci.
συνέπεμψα.simul misi.
συνεπέστην.simul insurrexi.

συνεπιμαρτυρέω ꝛ συνεπιμαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.Simul testor. contestificor.
συνέπιον.simul bibi.runt.
συνεπιτίθημι.μ.σω.ϖ.κα.Simul adijcio.consentio.Appono.
συνεπληρούμην.simul cõplebar.
συνέπνιγον.Suffocabã.ant.ui.rũt
συνέπνιξα.suffocaui.
συνέπομαι.μ.ψομαι.ϖ.μμαι.consequor.comitor.
συνεπορευόμην.simul ibam.
συνεργέω ꝛ συνεργῶ.μ.σω.ϖ.κα.cooperor.
συνεργός.ου.ὁ.coopator.adiutor
συνέρχομαι.μ.σομαι.ϖ.θα.cõuenio.confluo.simul venio.
σύνες.intellige. ⌈duco.
συνεσθίω.μ.σω.ϖ.κα.Simul mã
σύνεσις.εως.ἡ.Intellectus.
συνεσπάραξα.dissipaui.dilaceraui
συνεσταλμένος.η.ον.Abbreuiatus.breuis.e.
συνεσταυρώθην.concrucifix⁹ fui.
συνεσταύρωμαι.Cõcrucifix⁹ fui.
συνεσταυρωμένος.η.ον.Cõcrucifixus.a.um.simul crucifixus.a.ũ.
συνέστειλα.Corripui.Amoui.
συνέστηκα.Constiti.
συνέστησα.Exhibui.
συνεστώς.ωτος.ὁ.postquam simul stetit.constitit.
συνέσχον.continui.runt.
συνέταξα.constitui.ordinaui.
συνετάφην.Consepultus fui.
συνετεθείμην.coniurauerã.conspirauerã.Simul positus fuerã.
συνετέθην.Simul positus fui.coniuraui.conspiraui.
συνετέλεσα.Consumaui.finiui.
συνετελέσθην.finit⁹.consũpt⁹ fui.
συνετήρησα.Conseruaui.
συνετήρουν.conseruabam.ant.
συνετός.η.ον.prudens.intelligens.
συνέτριψα.Contriui.
συνετῶς.Prudenter.
συνευδοκέω ꝛ συνευδοκῶ.μ.σω.ϖ.κα.Consentio.applaudo particeps sum.
συνευωχέομαι ꝛ συνευωχοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.ημαι.Simul epulor.
συνέφαγον.Simul comedi.rũt.
συνεφίστημι.μ.σω.ϖ.κα.Simul insurgo.
συνεφωνήθην.conueni.cõcordaui.
συνεφώνησα.conueni.concordaui.
συνέχαιρον.congratulabar.antur.
συνέχεα.Confudi.
συνέχεον.Confundebam.concitabaꝫ.ant.
συνέχομαι.μ.ξομαι.ϖ.μαι.Detineor.coartor.
συνεχύθην.Confusus fui.
συνέχω.μ.ξω.ϖ.κα.Comprimo.coãgusto.coarto.circundo.cõtineo
συνεψήφισα.ꝯputaui.ꝯnumeraui
συνήγαγον.cõgregaui.collegi.rũt.
συνήγειρα.presuscitaui.coexcitaui.
συνηγέρθην.Consurrexi.conresuscitatus fui.
συνηγμένος.η.ον.congregat⁹.a.ũ.
συνήδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.condelector.
συνήθεια.ας.ἡ.consuetudo.mos.
συνήθλησα.Simul laboraui.
συνηθροισμένος.η.ον.congregatus.a.um.
συνῆκα.Intellexi.
συνήλασα.compuli.Reconciliaui.
συνῆλθον.conueni.runt.
συνηλικιώτης.ου.ὁ.coetaneus.
συνῆν.conuersatus sum.fui cum aliquo.simul fui vel eram.
συνήντησα.Obuiaui.
συνήργουν.cooperabar.antur.
συνηρπάκειν.corripuerã.arripuerã.
συνήρπασα.corripui.rapui.arripui
συνηρχόμην.conueniebam.
συνῆσαν.simul erant.conuersati erant fuerunt.
συνήσω.Intelligam.
συνήχθην.cõgregatus sum.cõueni.
συνθάπτω.μ.ψω.ϖ.φα.Consepelio.
συνθήκη.ης.ἡ.spõsio.pactũ.pactio.
συνθλάω ꝛ συνθλῶ.μ.σω.π.κα.Confringo.
συνθλίβω.μ.ψω.π.φα.cõprimo
συνθρύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.affligo
συνιδών.οντος.ὁ.Postquam cõsiderauit.aspexit.
συνιείς.εντος.ὁ.Intelligens.
συνιέναι.Intelligere.
συνίημι.μ.σω.ϖ.κα.Intelligo.
συνιστάνω.commendo.
συνιστάω ꝛ συνιστῶ.μ.σω.ϖ.κα.cõmendo. ⌈cõstituo.cõmẽdo
συνίστημι.μ.σω.π.κα.simul suꝫ.
συνιῶ.intelligã.
συνιῶν.ωντος.ὁ.intelligens.
συνιών.οντος.ὁ.conueniens.simul veniens.
συνκτίζω.μ.σω.π.κα.simul creo.
συνοδεύω.μ.σω.ϖ.κα.simul iter facio.
συνοδία.ας.ἡ.coitineratio.comitatus ꝛ societas in itinere.
σύνοιδα.conscius fui.conscius sum
συνοικέω ꝛ συνοικῶ.μ.σω.π.κα cohabito.
συνολκή.ης.ἡ.cõtractio.attractio.
συνομιλέω ꝛ συνομιλῶ.μ.σω.π.κα.conuersor.colloquor.
συνομορέω ꝛ συνομορῶ.μ.σω ϖ.κα.cõtermin⁹ ꝛ finitim⁹ habito
συνόντες.ων.οἱ.conueniẽtes.coexistentes.
συνουσιασμός.ου.ὁ.coitus.
συνοχή.ης.ἡ.pressura.coarctatio.
συντάσσω.μ.ξω.ϖ.χα.ordino.constituo.is. ⌈stituo.
συντάττω.μ.ξω.π.χα.ordino.con
συνταφείς.εντος.ὁ.ꝯsepult⁹.a.ũ.
συντέλεια.ας.ἡ.consumatio.finis.Adiumentum.vtilitas.
συντελέω ꝛ συντελῶ.μ.σω.ϖ.κα.consumo.finio.
συντέμνω.μ.τμήσω.π.κα.Abbreuio.conscindo.
συντετμημένος.η.ον.Abbreuiatus.concisus.a.um.
συντετριμμένος.η.ον.concussus.contritus.confractus.quassat⁹.a.ũ
συντετρίφθαι.confractũ.cõtritũ eẽ
συντηρέω ꝛ συντηρῶ.μ.σω.ϖ.κα.conseruo.custodio.
συντίθεμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.conspiro.coniuro. ⌈paciscor.
συντίθημι.μ.σω.ϖ.κα.Compono
σύντομος.η.ον.breuis.e.
συντόμως.Breuiter. ⌈curro.
συντρέχω.μ.ουμαι.ϖ.κα.con
συντριβή.ης.ἡ.contritio.Afflictio.
συντρίβω.μ.ψω.ϖ.φα.conflicto.concutio.Quasso.frango.
σύντριμμα.τος.το.contritio.afflictio.
σύντροφος.η.ον.collactane⁹.a.ũ.
συντρώγω.μ.ουμαι.simul.comedo.
συντυγχάνω.μ.ξομαι.ϖ.κα.Adeo.conuenio.
συντυχεῖν.aduiisse.conuenisse.
συντύχω.Adiero.conuenero.

συμυπεκρίθημ.Una simulaui.Aliene simulationi consensi.
συμυποκρίνομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι.Simul simulo.Aliene simulationi consentio.
συμυπουργέω.τ συμυπουργῶ.μ.σω.π.κα.Adiuuo.
συμῶ.Intelligam.
συμωδίνω.μ.νω.π.κα.Parturio.dolores partus sentio.
συμωκηκώσ.οτος.ὁ.Postꝙ simul habitauit.
συμωμοσία.ας.ἡ.coniuratio.
συμώμ.οντος.ὁ.simul existens.cõuersans.
συρίζω.μ.σω.ϖ.κα.sibilo.as.
συρισμός.ου.ὁ.sibilus.
σύροσ.α.ομ.syrus.a.um.
σύρτις.εως.ἡ.syrtis.locus in mari periculosus.
σύρω.μ.ρω.π.κα.traho.vi cõpello
συσπαράττω.μ.ξω.ϖ.χα.Dissipo.dilanio.dilacero.
σύσσεισμός.ου.ὁ.concussio.terremotus.
συσσείω.μ.σω.ϖ.κα.concutio.
σύσσημομ.ου.το.signum.
σύσσωμος.η.ομ.concorporalis.e.
συσταθείσ.εντοσ.ὁ.cõmendatus.
συστασιαστής.ου.ὁ.Qui simul cum alijs fecit seditionem.
σύστασις.εωσ.ἡ.cõstitutio.dispõ.
συστατικόσ.η.ομ.Qui simul cum alijs fecit seditionem.
συσταυρόω.τ συσταυρῶ.μ.σω.ϖ.κα.concrucifigo.
συστέλλω.μ.λω.π.κα.Abbreuio.corripio. ſco.
συστεμάζω.μ.σω.ϖ.κα.Ingemi
συστιασισ.εωσ.ἡ.coepulatio.conuiuium.
συστοιχέω.τ συστοιχῶ.μ.σω.ϖ.κα.coniunctus sum.ꝓpe sum.
συστρατιώτησ.ου.ὁ.commilito
συστρέφω.μ.ψω.π.φα.cõuerto.congrego.voluo.
συστροφή.ης.ἡ.conuersio.
συσχηματίζω.μ.σω.π.κα.conformo.
σφαγή.ης.ἡ.occisio. ſio.
σφαγίζω.μ.σω.π.κα.occido.iugu
σφάγιομ.ου.το.Uictima.
σφάζω.μ.σω.π.κα.iugulo.occido
σφάλλομαι.μ.ουμαι.ϖ.μαι.Erro.pedem percutio.offendo.
σφάλλω.μ.λω.ϖ.κα.Erro.offẽdo.pedem ad lapidem percutio.
σφενδόνη.ης.ἡ.fũda.τ locus in annulo vbi figitur lapis.
σφήξ.κος.ὁ.Uespa,
σφιγγία.ας.ἡ.parsimonia.tenuitas.victus.
σφόδρα.vehementer.valde.
σφοδρός.α.ομ.validus.vehemens
σφοδρῶς.vehementer.
σφραγίς.δος.ἡ.sigillũ.signaculũ.
σφύρα.ας.ἡ.maleus.
σφυρόμ.ου.το.planta pedis
σχεδία.ας.ἡ.nauis.
σχεδόμ.circiter.ferme.quasi.
σχῆμα.ατος.το.figura.forma.
σχίζω.μ.σω.π.κα.scindo.diuido.
σχίσμα.ατος.το.scisma.scissura.
σχοίνιομ.ου.το.funiculus.funis.rudens. ſus sum.
σχολάζω.μ.σω.ϖ.κα.vaco.ocio
σχολή.ης.ἡ.schola.ocium.
σχῶ.habeam.ro.
σώζω.μ.σω.π.κα.saluo.as.
σῶμα.τος.το.corpus.
σωματικός.η.ομ.corporalis.e.
σωματικῶς.corporaliter.
σωρεύω.μ.σω.ϖ.κα.congero.accumulo.
σωρηδόμ.aceruatim.cumulatim.
σωτήρ.ηρος.ὁ.saluator.
σωτηρία.ας.ἡ.saluatio.
σωτηρίομ.ου.το.salutare.saluatio
σωτήριος.α.ομ.sanabil'.saluabil'.e.
σωφρονέω.τ σωφρονῶ.μ.σω.π.κα.sapio.sapiens τ prudens sum.
σωφρονίζω.μ.σω.ϖ.κα.Prudẽtiam doceo.
σωφρονισμόσ.ου.ὁ.sobrietas.
σωφρόνως.pruden ter.sobrie.
σωφροσύνη.ης.ἡ.sobrietas.
σώφρωμ.ονος.ὁ.ἡ.prudens.
Τά.Articulus prepositiuus numeri pluralis generis neutri.
Τάγμα.τος.το.ordo.
Τὰ δέ.partim autem.
Ταῖς.Articulus prepositiuus datiui pluralis generis feminini.
Τακήσομαι.liquescam.
Τακτός.η.ομ.ordinatus.statutus.a.ũ
Ταλαιπωρέω.τ Ταλαιπωρῶ.μ.σω.ϖ.κα.Miser sum.in erumna positus sum.
Ταλαιπωρια.ας.ἡ.Infelicitas.miseria.erumna.
Ταλαίπωρος.α.ομ.miser.a.um.
Ταλαντιαῖος.α.ομ.Res tãti ponderis vt est talentum.
Τάλαντομ.ου.Το.talentum.
Τάλας.νος.ὁ.miser.
Ταμεῖομ.ου.Το.Cubiculum.repositorium.penetrale.
Τὰ μέν.partim quidem.
Ταμίειομ.ου.Το.cubiculum.repositorium.penetrale.
Ταῦν.nunc.
Τανύω.μ.σω.π.κα.extendo.
Ταξάμενος.η.ομ.postꝙ ordinauit.constituit.vel ordinatus τ constitutus fuit.
Τάξις.εως.ἡ.ordo.officium.
Ταπεινός.η.ομ.humilis.e.
Ταπεινοφροσύνη.ης.ἡ.humilitas
Ταπεινόω.τ Ταπεινῶ.μ.σω.π.κα Humilio.as.
Ταπείνωσις.εως.ἡ.Humilitas.Humiliatio. ſturbo.
Ταράσσω.μ.ξω.ϖ.χα.turbo.per
Ταράττω.μ.ξω.ϖ.χα.turbo.ꝑturbo. ſmultus.
Ταραχή.ης.ἡ.turbatio.cõmotio.tu
Ταραχθῶ.turbatus fuero.
Τάραχος.εος.Το.tumult⁹.turbatio
Ταραχώδης.εως.ὁ.ἡ.Turbatiuus.tumultum faciens.
Ταρσός.ου.ὁ.Ala.penna.ordo remigantium.summa pars pedis iuxta digitos.vas in quo cõditur case⁹.
Ταρταρόω.τ Ταρταρῶ.μ.σω.π.κα.In tartarum trudo τ mitto.
Τάς.Articulus prepositiuus.femi.g.numeri plura.
Τάσσω.μ.ξω.π.χα.ordino τ ĩ magistratum colloco.constituo.
Τάττω.μ.ξω.ϖ.χα.Ordino τ ĩ magistratum colloco.constituo.
Ταῦρος.ου.ὁ.taurus.
Ταῦτα.ωμ.τα.Hec.pluralis numeri.gene.neu.
Ταύτη.hac.aduerb.huic.fe.ge.
Ταφή.ης.ἡ.sepultura.
Τάφος.ου.ὁ.sepultura.
Τάχα.forte.aduerb.
Ταχέως.velociter.cito.
Ταχινός.η.ομ.velox.celer.
Τάχιομ.citius.velocius.
Ταχίωμ.νος.ὁ.ἡ.velocior.
Τάχιστα.Uelocissima.citissima.pluralis nu.τ aduerbialiter velocissime.citissime.

Τάχος.εος.το.velocitas.festinatio.
Ταχύνω.μ.νω.ω.κα. Accelero.festino.maturo.as.
Ταχύς.εος.ὁ. velox.celer.
Τέ.Et.
Τεθέαμαι. vidi.
Τέθεικα.posui.
Τεθεικώς.τος.ὁ.postq̄ posuit.
Τεθεμελιωμένος. η. ον. fundatus.a.um.
Τεθεμελιώμην. fundatus fueram.
Τεθεραπευμένος.η. ον.Sanatus. cultus.curatus.letari factus.a.um.
Τεθῆναι.positum fuisse.
Τεθησαυρισμένος.η.ον. Thesaurizatus.seruatus.a.um.
Τεθλιμμένος.η.ον.Pressus.compressus.arctatus.a.um.
Τεθνάναι. Mortuum fuisse.
Τέθνηκα. Mortuus fui.
Τεθνηκώς.οτος.ὁ.postq̄ mortu⁹ ē.
Τεθορυβημένος.η.ον. turbatus.q̄ tumultu aliquo consternatus est.
Τεθραμμένος.η.ον.Educatus.enutritus.a.um.
Τεθραυσμένος.η.ον.cōfract⁹.a.ū.
Τεθυμένος.η. ον.Occisus.immolatus.a.um.
Τεθῶ.ponar.positus fuero.
Τεῖχος.εος.το. Murus.
Τεκεῖν.peperisse.
Τεκμήριον.ου.Το.cōiectura.Argumentum.
Τεκνίον.ου.το.filiolus.
Τεκνογονέω.τ Τεκνογονῶ. μ. σω.ω.κα.filios procuro.τ gigno.
Τεκνογονία.ας.ἡ.Filiorū ꝓcreatio
Τέκνον.ου.το.filius.
Τεκνοτροφέω.τ Τεκνοτροφῶ.μ σω.ω.κα.filios educo.
Τεκνοφόνος.η.ον.filiorum occisor.
Τεκταίνω. μ.νω. ω.κα.Fabrico. molior.edifico.
Τέκτων.νος.ὁ.faber.
Τέκω.pariam.peperero.
Τέλειος.α.ον.perfectus.a.um.
Τελειότερος.α.ον. perfectior. us.
Τελειότης.τος.ἡ.perfectio.cōsummatio.completio.
Τελειόω.τ Τελειῶ.μ.σω.π.κα. cōsumo. perficio.
Τελείως.perfecte.
Τελείωσις. εως.ἡ. perfectio.consūmatio.adimpletio.
Τελειωτής.ου.ὁ.ꝑfector.cōsūmator
Τελεσφορέω. τ Τελεσφορῶ. μ. σω.ω. κα.Fructum fero.
Τελετή.ης.ἡ.Sacrificium.
Τελευτάω.τ Τελευτῶ. μ.σω.ω. κα.finio.morior.
Τελευτή.ης.ἡ.obitus.mors.
Τελέω.τ Τελῶ.μ.σω.ω.κα.Consumo.perficio.soluo.
Τέλος.εος. το.finis.vectigal.
Τελώνης.ου.ὁ.publicanus.
Τελώνιον.ου.το.Teloneum.locus vbi sunt publicani.
Τέξομαι.pariam.
Τέρας.τος.το.monstrum.prodigiū.
Τερέβινθος.ου.ὁ.terebinth⁹arbor
Τέρμα.τος.το.Finis.
Τέρπω.μ.ψω.π.φα. delecto.
Τέρψις.εως.ἡ.delectatio.iucūditas
Τέσσαρα.ων.τα.quattuor.neu.ge.
Τεσσαράκοντα.quadraginta.
Τεσσαρακονταδύο .quadraginta duo .
Τεσσαρακονταέτης.εος.ὁ.ἡ.res quadraginta annorum.
Τεσσαρακοντατέσσαρες.ων.οἱ αἱ.quadraginta quattuor.
Τέσσαρες.ων.οἱ.αἱ. quattuor.
Τεσσαρεσκαιδεκάτος.η.ον.quattuordecimus.a.um.
Τέταγμαι . Constitutus . ordinatus fui.
Τεταγμένος.η.ον. Constitutus.ordinatus.a.um.
Τεταμένος.η.ον. extensus.a. um.
Τεταπεινωμένος.η.ον. Humiliatus.a.um.
Τετάραγμαι.turbat⁹.cōmotus fui.
Τεταραγμένος.η.ον.Commotus turbatus.a.um.
Τεταρταῖος.α.ον.quatriduan⁹.a.ū
Τέταρτος.η.ον.quartus.a . um.
Τετάχθαι.Ordinatum.constitutum fuisse.
Τετελείωκα.perfeci.consumaui.
Τετελείωμαι.perfectus sum.
Τετελειωμένος.η.ον. Perfectus. consummatus.a.um.
Τετέλεκα.perfeci.consumaui.
Τετελεκώς.τος.ὁ.postquam perfecit .finiuit.
Τετέλεσμαι.cōsumatus .ꝑfect⁹ fui.
Τετηκώς.οτος.ὁ . postq̄ liquefact⁹ est.delicuit.
Τετήρηκα.seruaui.
Τετήρημαι.seruatus sum.
Τετηρημένος.η.ον.seruatus.a.um.
Τετιμημένος.η.ον . Appreciatus. honoratus.a.um.
Τετράγωνος.η.ον.res quattuor angulorum.
Τετράδιον.ου.Το. Res constans ex bis quattuor.i.ex octo.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigēt⁹.a.ū
Τετρακισχίλιος. α. ον. quattuor mille.
Τετρακόσιος.α.ον.quadrigēt⁹.a.ū
Τετράμηνος.η.ον.res q̄ttuor mēsiū
Τετραπλοῦς.η . ουν. Quadruplus.a.um.
Τετράπους.δος.ὁ. quadrupes.
Τετραρχέω.τ Τετραρχῶ.μ.σω ω.κα.Sum tetrarcha.
Τετράρχης.ου.ὁ . Princeps quattuor rerum.
Τετράστιχος.η.ον. Res quattuor ordinum τ versuum.
Τετραυματισμένος.η.ον. Vulneratus.a.um.
Τετραχηλισμένος.η.ον . Apertus.manifestus.a.um.
Τετύφλωκα.excecaui.
Τετύφωμαι.Inflatus fui τ supbia elatus.
Τετυφωμένος.η.ον.Superbus.inflatus. a.um.
Τετύχηκα. Adeptus fui . Extiti.forte occurri.
Τεχνάομαι.τ Τεχνῶμαι. μ. σομαι.π.μαι.Fabrili arte vtor.fabrico
Τέχνη.ης.ἡ.ars.
Τεχνίτης.ου.ὁ.artifex.opifex.
Τεχνῖτις.δος.ἡ. Mulier artifex et magistra .
Τεχθείς.εντος.ὁ. genitus. natus.
Τέφρα.ας.ἡ.cinis.
Τεφρόω . τ Τεφρῶ.μ.σω.ω. κα. In cinerem redigo.
Τῆ.Articulus prepositiuus:feminini generis:numeri singularis:dat.ca.
Τῆδε.Huic.feminini generis . hac.
Τηκτός.η.ον.liquefactiuus. a.um.
Τήκω.μ.ξω.π.χα.liquefacio.
Τηλαυγῶς . Clare . dilucide . luculenter.
Τηλικοῦτος.η.ον. tantus.a.um.
Τήν.Articulus prepositiuus: feminini generis: numeri singularis . Accusatiui casus.
Τηρέω.τ Τηρῶ.μ.σω.π.κα.seruo.
Τήρησις.εως.ἡ.Seruatio.custodia.

obseruatio.
Τῆς. Articulus prepositiuus. femini. generis:numeri singu.geni.casus.
Τί.μος.το.quid.aliquid.
Τιθέασιμ.ponunt.
Τιθείς.εμτος.ὁ.ponens.
Τίθημι.μ.σω.π.κα.Pono.facio.de pono.exuo.
Τιθυμέω.τ Τιθυμῶ.μ.σω.ϖ.κα. nutrio vt nutrix.
Τίκτω.μ.ξομαι.ϖ.οκα.pario.
Τίλλω.μ.λω.π.κα.vello.
Τιμάομαι.τΤιμῶμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.apprecio.
Τιμάω.τΤιμῶ.μ.σω.π.κα.honoro
Τιμή.ης.ἡ.Honor.precium.
Τίμιος.α.ομ.pciosus.honorabilis.e
Τιμιότης.τοσ.ἡ.preciositas.Hono ratio.precium.
Τιμιώτατος.η.ομ.preciosissim⁹.a.ū
Τιμιώτερος.α.ομ.preciosior.
Τιμωρέω.τ Τιμωρῶ.μ.σω.π.κα. punio.castigo.
Τιμωρέωμαι. τ Τιμωρουμαι. μ.σομαι.π.μαι.crucio.vlciscor.
Τιμωρία.ας.ἡ. Supplicium.vltio. punitio.
Τίμες.ωμ.οι.αι.Qui.q.iterrogatiue.
Τιμές.ωμ.όι.άι.quidā.quedā. pl.nu.
Τίσ.ιμος.ὁ.ἡ.quis que.quidā.q̄daȝ.
Τίτλος.ου.ὁ.Titulus.
Τίω.μ.σω.ϖ.κα.sustineo.patior.bo noro.soluo.
Τμηθείς.εμτος.ὁ.sectus.scissus.a.ū.
Τό.ου.το.Articulus prepositiu⁹.nu. sing.neu.ge.nomi.accu.τ voca.casus.
Τοιγαροῦμ.itaqȝ.igitur.
Τοίμυμ.igitur.
Τοιοῦτος.η.ομ.talis.e.
Τοῖς.Articulus prepositiuus.generiȝ masc.τ neu.num.plu.datiui casus.
Τοῖχος.ου.ὁ.paries.
Τοκαθημέραμ.quottidie.
Τοκετός.ου.ὁ.partus.
Τόκος.ου.ὁ.vsura.partus.
Τολοιπόμ.post hac.deinceps.iam.
Τολμάω.τ Τολμῶ.μ.σω.ϖ.κα Audeo.
Τολμηρός.α.ομ.audax.
Τολμηρότερος.α.ομ.confidenti= or.audentior.
Τολμητής.ου.ὁ.audax.
Τομώτερος.α.ομ.penetrantior.po tentior.efficatior.
Τόμ.Articulus prepositiuus.masculi. gener.numeri singu.accus.cas.
Τόξομ.ου.το.Arcus.
Τοπάζιομ.ου.το.topazium. lapis preciosus.
Τόπος.ου.ὁ.locus.
Τοπρότερομ.prius.
Τοσαύτη.tanta.femini.generis.
Τοσοῦτος.η.ομ.tātus.tā mult⁹.a.ū
Τοσούτω.tanto.aduer.
Τοσύμολομ.omnino.
Τότε.Tunc.
Τοῦ.vt.
Τοῦ.Articul⁹ p̄positi.mascul.τ neu. gener.nume.singularis.geni.casus.
Τουμαρτίομ.contrarium.
Τούς.Articulus prepositiuus. masc. gene.nume.plu.accusatiui casus.
Τουτέστιμ.hoc est.idest.
Τοῦτο.ου.Το.Hoc.
Τράγος.ου.ὁ.Caper.
Τραμός.η.ομ.Disertus.expeditus in loquēdo.manifestus.clarus.certus a.um.
Τράπεζα.ης.ἡ.mensa.
Τραπεζίτης.ου.ὁ. nummularius.
Τραῦμα.τος.το.vulnus.
Τραυματίζω.μ.σω.π.κα.vulnero
Τραχηλίζω.μ.σω.π.κα. per sca= pulam τ tergum scindo.
Τράχηλος.ου.ὁ.collum.
τραχύς.εοσ.ἡ.asper.
Τρεῖς.ωμ.όι.άι.tres.
Τρέμω.μ.σω.ϖ.κα.tremo.trepido
Τρέφω.μ.ψω.ϖ.φα.alo.pasco. nutrio.
Τρέχω.μ.ουμαι.π.κα.Curro.
Τρία.ωμ.τα.tria.
Τριάκομτα.triginta.
Τριακόσιος.α.ομ.trigessimus.
Τρίβολος.ου.ὁ.tribulus.
Τρίβος.ου.ἡ.semita.
Τριετία..ας.ἡ.triennium. spaciuȝ tri um annorum.
Τρίζω.μ.σω.ϖ.κα. Illido.concu= tio.strideo.
Τρίμηνος.η.ομ.res trium mensium
Τριπλάσιος.α.ομ.triplus.a.um.
Τρίς.ter.
Τρισίμ.tribus.
Τριστέγομ.ου.Το.tertiū cenaculū
Τρισχίλιος.α.ομ.tria millia.
Τρίτος.η.ομ.tertius.a.um.
Τρίχες.ωμ.άι.pili.capilli.
Τρίχιμος.η.ομ.res facta ex pillis.
Τρόμος.ου.ὁ.Tremor.formido. pauor.
Τροπή.ης.ἡ.Conuersio. vicissitudo. reuersio.
Τρόπος.ου.ὁ.mos.
Τροποφορέω. τ Τροποφορῶ. μ.σω.π.κα.mores alicuius sustieo.
Τροφή.ης.ἡ.esca.cibus.
Τροφός.ου.ἡ.nutrix.
Τροχηλάτης.ου.ὁ.auriga.
Τροχία.ας.ἡ.Gressus.iter. itio. am bulatio.orbita. cursus. vestigium
Τροχός.ου.ὁ.rota.reuolutio
Τρυβλίομ.ου.το.catinus.
Τρυγάω.τ Τρυγῶ.μ.σω.ϖ.κα. Vindemio.
Τρυγέω.τ τρυγῶ.μ.σω.ϖ.κα. Vindemio.
Τρυγητής.ου.ὁ.Videmiator.mes sor.τ generaliter q̄ omnem fructuȝ colligit.
Τρυγώμ.μος.ἡ.Turtur.
Τρύζω.μ.σω.π.κα.Strideo. incon ditum sonum facio.
Τρυμαλιά.ας.ἡ.foramen.
Τρύπημα.τοσ.το.foramen.
Τρυφάω.τ Τρυφῶ.μ.σω.π.κα. Luxurior.delitior.
Τρυφή.ης.ἡ.voluptas.delitie.luxus
Τρύφημα.ατος.το.delitie.volup= tas.luxus.
Τρύχω.μ.ξω.ϖ.χα.torqueo.
τρώγω.μ.φαγοῦμαι.ϖ.κα. Comedo.
Τυγχάμω.μ.ξομαι.π.κα.Sum. forte sum.adipiscor.
Τυμπαμίζω.μ.σω.π.κα.Ligno percutio.excorio.interficio.
Τύπος.ου.ὁ.figura.exemplar.
Τυπόω.τ τυπῶ.μ.σω.ϖ.κα.fi= guro.formo.
Τύπτω.μ.ψω.ϖ.φα.percutio. verbero.
Τυραμμέω.τ Τυραμμῶ.μ.σω.ϖ. κα.Dominor tanq̄ tyrannus.
Τυραμμίς.λος.ἡ.Tyrannis.imperi um violentum.
Τύραμμος.ου.ὁ.tyrannus.rex.
Τυρβάζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι. Turbor.
Τυφλός.ου.ὁ.cecus.
Τυφλόω.τ Τυφλῶ.μ.σω.π.κα. exceco.as.
Τύφομαι.μ.ψομαι.ϖ.μμαι. fu mum emitto.fumigo.
Τυφόομαι.τ Τυφοῦμαι.μ.σο=

μαι.π.μαι.inflor.
τυφωνικός.η.ον.typhonicus.a.ū.
τυχεῖν.adeptum esse.
τυχὸν.οντος.το.Quod euenit sor tasse.
τύχω.Eueniam.contingam.forte ob tigero.adipiscar.
τυχὼν.οντος.ὁ.Qualiscunq3. vulgaris.ignobilis.forte obuēiēs. postꝙ occurrit vel adeptus est.
τῷ.Articulus prepositi masculi.⁊ neu. gene.numeri singularis. datiui ca.
τῶν.Articulus prepositiuus.numeri pluralis.geniti.casus. oīs generis.
ὕαινα.ης.ἡ.hyena.animal sicvocatū
ὑακίνθινος.η.ον.hyacinthinus.a.ū
ὑάκινθος.ου.ὁ.hyacinthus.
ὑβρίζω.μ.σω.π.κα.contumelijs et iniurijs afficio.
ὕβρις.δος.ἡ.iniuria.contumelia.
ὑβριστής.ου.ὁ. Contumeliosus. conuitiator.
ὑγεία.ας.ἡ.sanitas.
ὑγιαίνω.μ.νω.π.κα. Beneualeo. sanus sum.
ὑγίεια.ας.ἡ.sanitas.
ὑγιής.εος.ὁ.ἡ.sanus.a.um.
ὑγρός.α.ον.humidus.a.um.
ὕδατα.ον.τα.aque.
ὑδραγωγός.ου.ὁ.Aquator.adaquator. qui ad aquam ducit.
ὑδρία.ας.ἡ.hydria.vas aque.
ὑδροποτέω.⁊ ὑδροποτῶ. μ. σω.π.κα.aquam bibo.
ὑδρωπικός.η.ον.hydropicus.a.ū.
ὕδωρ.τος.το.aqua.
ὑέλινος.η.ον.Uitreus.a.um.
ὕελος.ου.ὁ.Uitrum.
ὑετός.ου.ὁ.pluuia.
υἱοθεσία.ας.ἡ.adoptio.
υἱός.ου.ὁ.Filius.
ὕλη.ης.ἡ.Silua.materia.
ὑλοτόμος.ου.ὁ. Ligna cedens. lignator.
ὑμᾶς.vos.accusatiui casus.
ὑμεῖς.Uos.nominatiui casus.
ὑμέτερος.α.ον.vester.a.um.
ὑμῖν.vobis.datiuus pluralis.
ὑμνέω ⁊ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμνόω.⁊ ὑμνῶ.μ.σω.π.κα.laudo
ὑμῶν.vestrū vel vestri.genit. plural.
ὕπαγε.vade.
ὑπάγω.μ.ξω.π.χα.vado.
ὑπακοή.ης.ἡ.obedientia.
ὑπακούω.μ.σω.π.κα.obedio.

ὕπανδρος.η.ον.Sub viro.coniugatus.a.um.
ὑπαντάω.⁊ ὑπαντῶ.μ.σω.π. κα.occurro.obuiam eo.
ὕπαρξις.εως.ἡ.Substantia.existentia.diuitie.
ὑπάρχοντα.ων.τα.Res familiaris.substantia.subsistentia.
ὑπάρχω.μ.ξω.π.χα.sum.existo.
ὑπέβαλον.submisi.runt.
ὑπέδειξα.ostendi.demonstraui.
ὑπεδείχθην.ostensus fui.
ὑπεδεξάμην.suscepi.excepi.
ὑπέθηκα.supposui.
ὑπείκω.μ.ξω.π.χα.obedio.pareo.
ὑπειληφώς.τος.ὁ.postꝙ putauit. suspicatus est.supposuit.
ὑπέλαβον.suscepi.runt.
ὑπελάμβανον.Suspicabar. putabam.presupponebam.ant.
ὑπελείφθην.relictus sum.
ὑπέμεινα. Mansi.sustinui. perpessus sum.
ὑπέμενον.Mansi.remansi.remanebam.ant.runt.
ὑπεμνήσθην.recordatus fui.
ὑπεναντίον.contra.e regione.
ὑπεναντίος.α.ον.contrarius.a.ū.
ὑπενεγκεῖν.sustinuisse.
ὑπενόησα.Putaui.cogitaui. suspicatus fui.
ὑπενόουν.suspicabar.antur.
ὑπέπλευσα.subnauigaui.
ὑπέρ.super.pro.supra.vltra.
ὑπεράγω.μ.ξω.π.χα.supero.superinduco.adulte etatis sum.
ὑπεραιρόω.⁊.ὑπεραιρῶ.μ.σω.π.κα.extollo.
ὑπέρακμος.η.ον.supadult⁹.a.u3.
ὑπεράλλομαι.μ.οῦμαι.π.μαι. Transilio.
ὑπεράνω.Super.supra.
ὑπερασπίζω.μ.σω.π.κα. Defendo.protego.
ὑπερασπισμός.ου.ὁ. protectio. defensio.
ὑπεραυξάνω.μ.σω.π.κα.Supercresco.
ὑπερβαίνω.μ.σομαι.π.κα. transgredior.
ὑπερβάλλομαι. μ. ουμαι. π. μαι.dilato.procrastino.
ὑπερβαλλόντως. Eminenter.excellenter.
ὑπερβάλλω.emineo.excello.

ὑπερβήσομαι.transgrediar.
ὑπερβολή.ης.ἡ.eminētia.excellētia
ὑπερέβαλον.excellui.eminui.runt.
ὑπερείδω.μ.σω.π.κα.Despicio. contemno.
ὑπερεκτείνω.μ.νω.π.κα. Superextendo.
ὑπερεκχύνομαι.μ.ουμαι.π.μαι superefluo.
ὑπερεντυγχάνω.μ.ξομαι.π.κα Intercedo.
ὑπερέκεινα.Ultra.
ὑπερεπερίσσευσα.superabūdaui
ὑπερεπλεόνασα. supabundaui.
ὑπερέχω.μ.ξω.π.κα.Emineo.supererisio.potestatem habeo. supersum.supero.
ὑπερῆρα.extuli.sublimaui.
ὑπερηφανεύομαι.μ.σομαι. π. μαι.Superbio.
ὑπερηφανία.ας.ἡ.superbia.
ὑπερήφανος.η.ον.superbus.a.u3.
ὑπεριδών.τος.ὁ.postꝙ despexit. animaduertit.
ὑπερίδω.contemnā3. contempsero.
ὑπέρμαχος.ου.ὁ.victor. vindex.
ὑπερνικάω.⁊ ὑπερνικῶ.μ. σω. π.κα.Supero.vinco.
ὑπέρογκος.η.ον. Superbus.inflatus.a.um.
ὑπεροράω.⁊ ὑπερορῶ.μ.σω.π κα.Despicio.contemno.
ὑπεροχή.ης.ἡ.Sublimitas.
ὑπερπερισσεύω.μ.σω. π. κα. superabundo.
ὑπερπερισσῶς. Multo amplius. superabundanter.
ὑπερπλεονάζω.μ.σω.π.κα.superabundo.
ὑπέρραψα.suffulsi.fui.
ὑπερυψόω. ⁊ ὑπερυψῶ. μ. σω.π.κα.Superexalto.
ὑπερφρονέω.⁊ ὑπερφρονῶ.μ. σω.π.κα. supersapio. plus sapio.
ὑπερῷον.ου.το.cenaculum.
ὑπεστειλάμην.Suppressi.dissimulaui.veritus sum.fugi.
ὑπέστελλον.subtrahebam. ant.
ὑπέστρεφον.reuertebar.antur.
ὑπέστρεψα.reuersus sum.
ὑπετάγην.subiectus fui.
ὑπέταξα.subieci. supposui.
ὑπέχω.μ.ξω.π. κα.sustineo.patior
ὑπεχώρησα.secessi.
ὑπῆγον.Ibam.ant.iui.rūt.

ὑπήκοος.α.ον.Obediens.ſubditus.a.um.
ὑπήκουον.obediebam.ant.
ὑπήκουσα.obediui.
ὑπήνεγκα.ſuſtinui.toleraui.
ὑπήντησα.occurri.obuiam iui.
ὑπηρεσία.ας.ἡ.Miniſterium.
ὑπηρετέω.τ ὑπηρετῶ.μ.σω.π.κα.ſeruio.miniſtro.
ὑπηρέτης.ου.ὁ.ſeruus.miniſter.
ὑπῆρχον.eram.ant.fui.runt.
ὑπισχνέομαι.τ ὑπισχνοῦμαι μ.σομαι.π.μαι.Polliceor.
ὕπνος.ου.ὁ.ſomnus. [mio.
ὑπνόω.τ ὑπνῶ.μ.σω.π.κα.Dor
ὑπό.A.ab.ſub.
ὑποβάλλω.μ.λω.π.κα.ſubmitto
ὑποβλέπω.μ.ψω.π.φα.Suſpicor.admiror.ueneror.
ὑπόγραμμον.ου.το.Exemplũ.
ὑποδέδεγμαι.Suſcepi.accepi.
ὑποδεδεμένος.η.ον.calciat⁹.a.ũ.
ὑπόδειγμα.τος.το.Exemplum.
ὑποδείκνυμι.μ.ξω.π.χα.Oſtendo.demonſtro. [do.demonſtro.
ὑποδεικνύω.μ.ξω.π.χα.Oſten
ὑποδεῖξαι.oſtẽdiſſe.demõſtraviſſe.
ὑποδείξω.oſtẽdam.demonſtrabo.
ὑποδέχομαι.μ.ξομαι.π.γμαι.Excipio.ſuſcipio. [cio.
ὑποδέω.μ.σω.π.κα.ſubligo.cal=
ὑπόδημα.τος.το.calceus. [uit.
ὑποδήσας.αντος.ὁ.poſtq̃ calcia
ὑπόδικος.η.ον.Subditus.vltioni ſubiectus.a.um.
ὑποδραμών.οντος.ὁ.poſtq̃ decurrit.ſubcurrit.
ὑποδύω.μ.σω.π.κα.Subeo.ſuccũbo.ingredior.cõdo.ſubiduor.
ὑποζύγιος.α.ον.ſubiugalis.e.
ὑποζώννυμι.μ.σω.π.κα.Subcingo.precingo.accingo.
ὑποζωννύω.μ.σω.π.κα.ſubcigo.
ὑπόθες.ſuppone.ſubmitte.
ὑποκάτω.Sub.
ὑποκρίνομαι.μ.ουμαι.π.μαι.Simulo.
ὑπόκρισις.εως.ἡ.Hypocriſis.verſutia.ſubiudicium.
ὑποκριτής.ου.ὁ.Hypocrita.Actor tragediarum.
ὑποκτείνω.μ.νω.π.κα.occido.
ὑπολαβών.οντος.ὁ.Poſtq̃ ſuſcepit.reſpõdit.putauit.p̃ſuppoſuit
ὑπολαμβάνω.μ.ψομαι.π.μαι.Suſcipio.preſuppono.puto.exiſtimo
ὑπολείπω.μ.ψω.π.φα.relinquo
ὑπολήνιον.ου.το.Lacus.
ὑπόληψις.εως.ἡ.Suſpitio.opinio.cogitatio.
ὑπολιμπάνω.μ.νω.π.κα.reliquo
ὑπομείνας.αντος.ὁ.Poſtq̃ tolerauit.perpeſſus eſt.perſtitit.
ὑπομεμενηκώς.οτος.ὁ.poſtq̃ tolerauit.ſuſtinuit.paſſus eſt.perſtitit.
ὑπομένω.μ.νω.π.κα.tolero.patientiã habeo.permaneo.p̃ſeuero.
ὑπομιμνήσκω.μ.σω.π.κα.In memoriam reuoco.
ὑπομνῆσαι.in memoriã reduxiſſe.
ὑπομνημονεύω.μ.σω.π.κα.Recordor.
ὑπομνήσας.αντος.ὁ.poſtq̃ reuocauit in memoriam.
ὑπόμνησις.εως.ἡ.recordatio.
ὑπομνήσω.Suggeram.In memoriam reuocabo.
ὑπομονή.ης.ἡ.patientia.
ὑπονοέω.τ ὑπονοῶ.μ.σω.π.κα.Arbitror.ſuſpicor.
ὑπονόημα.τος.το.Suſpitio.opinio.ſententia.
ὑπόνοια.ας.ἡ.Suſpitio.Opinio.ſententia.
ὑποπλέω.μ.σω.π.κα.ſubnauigo
ὑποπνέω.μ.ευσω.π.κα.Suſpiro.ſpiro.ſufflo.
ὑποπόδιον.ου.το.Scabellum.
ὑποπτεύω.μ.σω.π.κα.Suſpicor.ſuſpectum habeo.
ὑπορράπτω.μ.ψω.π.φα.ſubſuo.ſuffulcio.
ὑπόστασις.εως.ἡ.ſubſtantia.
ὑποστέλλομαι.μ.ουμαι.π.μαι Supprimo.detrabo.ſugio.vereor.
ὑποστέλλω.μ.λω.π.κα.ſubtrabo. [bo.
ὑποστήσομαι.ſuſtinebo.tolera=
ὑποστολή.ης.ἡ.ſuppreſſio.ſuga.
ὑποστρέφω.μ.ψω.π.φα.regredior.reuertor.
ὑποστρώννυμι.μ.σω.π.κα.ſubijcio.ſubſterno.
ὑποστρωννύω.σω.π.κα.ſubijcio.ſubſterno.
ὑποστρώσω.ſubijciã.ſubſternã.
ὑποσχάζω.μ.σω.π.κα.claudico.
ὑπόσχεσις.εως.ἡ.pollicitatio.promiſſum.
ὑποταγή.ης.ἡ.obediẽtia.ſubiectio
ὑποταγῶ.ſubijciar.ſubiect⁹ fuero.
ὑποτάσσω.μ.ξω.π.χα.Subordino.ſubdo.ſubijcio.
ὑποτάττω.μ.ξω.π.χα.Subordino.ſubdo.ſubijcio.ſuppono.
ὑποτέταγμαι.ſubiectus ſum.
ὑποτεταγμένος.η.ον.Subiectus.ſuppoſitus.a.um.
ὑποτίθεμαι.μ.σομαι.π.μαι.admoneo.conſulo.
ὑποτίθημι.μ.σω.π.κα.ſuppono.
ὑποτρέχω.μ.ουμαι.π.κα.ſubcurro.decurro.
ὑποτύπωσις.εως.ἡ.Informatio.figuratio.
ὑποφέρω.μ.σω.π.κα.ſuſtineo.
ὑποχείριος.α.ον.ſubditus.ſubiectus.a.um.
ὑποχωρέω.τ ὑποχωρῶ.μ.σω.π.κα.ſecedo.
ὑπωπιάζω.μ.σω.π.κα.Sugillo calumnior.
ὗς.ος.ὁ.ἡ.porcus.ſus.
ὕσσωπος.ου.ἡ.hyſſopus herba.
ὑστερέομαι.τ ὑστεροῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.excido.abrelinquor.
ὑστερέω.τ ὑστερῶ.μ.σω.π.κα Retraho τ auerto me.indigeo.defectuoſus ſum.deſum.
ὑστέρημα.ατος.το.penuria.defectus.
ὑστέρησις.εως.ἡ.penuria.defect⁹.
ὕστερον.poſtea.
ὕστερος.α.ον.poſterior.us.
ὑφαντός.η.ον.contextus.a.um.
ὑφίστημι.μ.σω.π.κα.Suſtineo.
ὑψηλός.η.ον.excelſus.a.um.
ὑψηλότερος.α.ον.Excelſior.us.
ὑψηλοφρονέω.τ ὑψηλοφρονῶ.μ.σω.π.κα.ſupbio.alta ſapio
ὕψιστος.η.ον.altiſſimus.a.um.
ὕψος.εος.το.altitudo.
ὑψόω.τ ὑψῶ.μ.σω.π.κα.exalto eleuo.
ὕψωμα.ατος.το.Altitudo.celũ.vel ea que ſunt in eo.
φάγε.comede.
φαγεῖν.comedere.comediſſe.
φάγεσαι.comedes.
φάγος.ου.ὁ.vorax.
φάγω.comedã.comedero.
φαγών.τος.ὁ.poſtq̃ comedit.
φαίνομαι.μ.ουμαι.π.μμαι.appareo.

φαίνω.μ.νω.ϖ.κα.luceo.
φανερός.α.ον.manifeſtus.a.um.
φανερόω.τ φανερῶ.μ.σω.π.κα oſtendo.declaro.manifeſto.
φανερῶς.manifeſte.palam.
φανέρωσϊσ.εως.ἡ.manifeſtatio.
φανήσομαι.Apparebo.
φανός.ου.ὁ.laterna.clarus.
φανοῦμαι.Videbor.
φανόω.τ φανῶ.μ.σω.π.κα.Manifeſto τ propalo.
φαντάζομαι.σομαι.ϖ.μαι.figuro ea que vidi.vel fingo τ imaginor ea que non vidi.video in ſomnijs.
φαντασία.ας.ἡ.viſio.viſus.
φαντασιοκοπέω.τ φαντασιοκοπῶ.μ.σω.π.κα.Sine cauſa τ pro libito percutio.
φάντασμα.ατος.το.phātaſma.
φανῶ.appaream.videar.
φάραγξ.γος.ἡ.Vallis.conuallis.
φαρέτρα.ας.ἡ.pharetra.
φάρυγξ.γος.ὁ.Guttur.
φαρμακεία.ας.ἡ.Incantatio.veneficium.medicamen.
φαρμακία.ας.ἡ.Veneficium.
φαρμακός.ου.ὁ.Veneficus.
φάρμακον.ου.το.Veneficium.medicamentū
φασί.dicunt.affirmant.
φάσις.εως.ἡ.fama rumor.
φάσκω.dico.affirmo.
φάσμα.τος.το.ſimulacrum.Viſio.phātaſma.
φάτνη.ης.ἡ.preſepium.
φαῦλος.η.ον.malus.inutilis.e.
φαυλότης.τος.ἡ.nugacitas.iutilitas
φέγγος.εος.το.Lumen.lux.
φείδομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.parco
φειδομένως.parce.
φειδώ.οος.ἡ.parcitas.parſimonia.
φελόνης.ου.ὁ.Penula.volumē ex pergameno habens legem ſcriptā.loculi pecuniarum.
φέρω.μ.οισω.π.χα.fero.porto.duco.
φεύγω.μ.ξω.ϖ.χα.fugio.
φευκτός.η.ον.Fugiendus.dignus qui fugiatur.a.um.
φήμη.ης.ἡ.fama.
φημί.μ.σω.ϖ.κα.dico.affirmo.
φθάνω.μ.σω.ϖ.κα.pueīo.corrūpo.
φθαρτός.η.ον.corruptibilis.e.
φθαρῶ.corrūpar.
φθέγγομαι.μ.ξομαι.ϖ.γμαι.loquor.
φθέγμα.ατος.το.ſermo.
φθείρω.μ.ρω.π.κα.corrumpo
φθινοπώρινος.η.ον.autumnalis.

quando autumnus ipſe definit.
φθόγγος.ου.ὁ.ſonus.
φθονερός.α.ον.inuidus.a.um.
φθονέω.τ φθονῶ.μ.σω.ϖ.κα.inuideo.
φθόνος.ου.ὁ.inuidia.
φθορά.ας.ἡ.corruptio.
φιάλη.ης.ἡ.phiala genus vaſis.
φιλάγαθος.η.ον.Amator boni.vel bonorum.
φιλαδελφία.ας.ἡ.caritas fratris.
φιλάδελφος.η.ον.Amator fratrū vel fraternitatis.
φίλανδρος.α.ον.amator viri.
φιλανθρωπία.ας.ἡ.Hoim amor.
φιλάνθρωπος.η.ον.benign9.a.ū.
φιλανθρώπως.benigniter.hūane
φιλάργυρος.α.ον.auarus.a.um.
φίλαυτος.η.ον.ſeipſum amans.
φιλέω.τ φιλῶ.μ.σω.π.κα.Amo.conſueſco.oſculor.
φιλήδονος.η.ον.Voluptatis amator.voluptuoſus.a.um.
φίλημα.τος.το.oſculum.
φιλία.ας.ἡ.amor.
φιλιάζω.μ.σω.ϖ.κα.amicus ſū.
φιλόθεος.α.ον.amator dei.
φιλονεικία.ας.ἡ.contentio.
φιλόνεικος.η.ον.contentioſus.a.ū.
φιλοξενία.ας.ἡ.Hoſpitalitas.
φιλόξενος.η.ον.Hoſpitalis τ amator hoſpitalitatis.
φιλοπρωτεύω.μ.σω.π.κα.Volo primus eē.τ principatum gerere.
φίλος.η.ον.amicus.a.um.
φιλόσοφος.η.ον.amator ſapiētie.
φιλόστοργος.η.ον.qui diligit.qui habet caritatem.
φιλότεκνος.η.ον.amator filiorum.
φιλοτιμέομαι.τ φιλοτιμοῦμαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Amo.diligenter aliquid ago.ſtudeo.inſolens ſum.lautus τ liberalis ſum.do operam.procuro.
φιλοτιμία.ας.ἡ.Ambitio.ſtudium.diligentia.
φιλότιμοσ.η.ον.bonus.honorificus.ſponte exhibitus.a.um.
φιλοφρόνως.benigne τ humane.
φιλόφρων.ονος.ὁ.ἡ.Benignus.humanus.
φιλόψυχος.η.ον.amator aīarum.
φιμόομαι.τ φιμοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.obmuteſco.
φῖμος.ου.ὁ.Mutus.
φιμόω.τ φιμῶ.μ.σω.ϖ.κα.obmuteſcere facio.os alligo.

φλέγω.μ.ξω.π.χα.ardeo.cōburo.
φλογίζω.μ.σω.ϖ.κα.inflamo.
φλοιός.ου.ὁ.cortex.
φλόξ.γος.ἡ.flama.
φλυαρέω.τ φλυαρῶ.μ.σω.ϖ.κα.garrio.nugas loquor.
φλύαρος.α.ον.nugarum locutor.vanilocus.
φοβέομαι.τ φοβοῦμαι.μ.σομαι.π.μαι.Timeo.
φοβερός.α.ον.terribilis.terrorem faciens.
φόβητρον.ου.το.terror.terricula mentum.
φόβος.ου.ὁ.timor.
φοινίκισσα.ης.ἡ.pheniſſa mulier.i.ex phenicia.regione.phenix.
φοῖνιξ.κος.ἡ.palma.hō ex phenicia
φονεύς.εως.ὁ.Homicida.
φονεύω.μ.σω.π.κα.occido.pimo.
φόνος.ου.ὁ.homicidiū.
φορέω.τ φορῶ.μ.σω.π.κα.fero.
φόρος.ου.ὁ.tributum.
φορτίζω.μ.σω.π.κα.onero.
φορτίον.ου.το.onus.
φραγέλιον.ου.το.flagellum
φραγελλόω.τ φραγελλῶ.μ.σω.ϖ.κα.flagello.as.
φραγήσομαι.obturabor.ſepiar.
φραγμός.ου.ὁ.ſepes.maceria.
φραγῶ.obturer.ſepiar.
φράζω.μ.σω.π.κα.diſſero.loquor.dico.
φράττω.μ.ξω.π.χα.obturo.ſepio.
φρέαρ.ατος.το.puteus.
φρεναπατάω.τ φρεναπατῶ.μ.σω.ϖ.κα.ſeduco.decipio.
φρεναπάτης.ου.ὁ.ſeductor.
φρένες.ῶν.αι.mentes.
φρήν.ενος.ἡ.mens.animus.
φρικτός.η.ον.horrendus.a.um.
φρικτῶς.horrende.
φρίσσω.μ.ξω.ϖ.χα.horreo.contremiſco.
φρίττω.μ.ξω.ϖ.χα.Horreo.contremiſco.
φρονέω.τ φρονῶ.μ.σω.ϖ.κα.ſapio.
φρόνημα.ατος.το.deſideriū.votū.volūtas.
φρόνησις.εως.ἡ.ſapia.
φρόνιμος.η.ον.ſapiens.prudens.
φρονίμως.ſapienter.
φρονιμώτερος.α.ον.ſapiētior.us
φρόντησις.εωσ.ἡ.cura.
φροντίζω.μ.σω.π.κα.curo.cogito
φροντίς.δος.ἡ.cura.
φρυάττω.μ.ξω.π.χα.fremo.
φρουρέω.τ φρουρῶ.μ.σω.π.κα.cuſtodio.ſeruo.
φρύγανον.ου.το.ſarmētū.lignū aridum.
φυγάς.αδος.ὁ.profugus.exul.

φυγεῖμ.fugiſſe.
φυγή.ησ.ἡ.fuga.
φύγω.fugiam.fugero.
φυγώμ.ομτος.ὁ.poſtq̃ fugit
φύκος.fucus. ⌈lia noctis
φυλακή.ης.ἡ.carcer.cuſtodia. vigi
φυλακίζω.μ.σω.π.κα.in carcerē
includo.
φυλακτήριομ.ου.το.phylacteriū
loc⁹ vbi ſūt cuſtodes.repoſitoriū.veſtiſ.
φύλαξ.κος.ὁ.cuſtos.
φυλάσσω.μ.ξω.ϖ.χα.cuſtodio
φυλάττω.μ.ξω.ϖ.χα.cuſtodio.
φυλή.ης.ἡ.tribus.
φύλλομ.ου.το.folium.
φῦλομ.ου.το.genus.natio.
φύραμα.τος.το.maſſa.
φυσάω.τ φυσῶ.μ.σω.π.κα.ſpiro
φυσικός.η.ομ.naturalis.e.
φυσικῶς.naturaliter.
φυσιόω.τ φυσιῶ.μ.σω.π.κα.iſlo
φύσις.εως.ἡ.natura.
φυσίωσις.εως.ἡ.iſlatio.ſuperbia
φυτεία.ας.ἡ.plantatio.
φύτευμα.τος.το.plantatio.
φυτεύω.μ.σω.π.κα.planto.
φύω.μ.σω.π.κα.naſcor.produco.
φωλεός.ου.ὁ.fouea.cubile.
φωμέω.τ φωμῶ.μ.σω.ϖ.κα.can
φωμή.ης.ἡ.vox. ⌊to.loquor.voco.
φῶς.τος.το.Lux.lumen.
φωστήρ.ρος.ὁ.luminare. ⌈rus
φωσφόρος.ου.ὁ.lucifer.phoſpho
φωτειμός.η.ομ.lucidus.a.um.
φωτίζω.μ.σω.π.κα.illumino.
φωτισμός.ου.ὁ.illuminatio.
χαῖρε.ſalue.Aue. ⌈letor
χαίρω.μ.σομαι.π.μαι.gaudeo.
χάλαζα.ησ.ἡ.grando.
χαλάω.τ χαλῶ.μ.σω.π.κα.ſub
mitto.laxo.
χαλβάμη.ης.ἡ.galbanum.
χαλεπός.η.ομ.Difficilis.ſeu⁹.dur⁹
χαλεπώτερος.α.ομ.difficilior.us
χαλιμαγωγέω.τ χαλιμαγω=
γῶ.μ.σω.π.κα.Refreno.freno.cō
χαλιμόσ.ου.ὁ.frenum. ⌊peſco.
χάλκεος.α.ομ.Ereus.a.um.
χαλκεύσ.εως.ὁ.Erarius faber.
χαλκεῖομ.ου.το.vas ereum.
χαλκηδώμ.μος.ὁ.Chalcedon.ge
nus lapidis precioſi. ⌈thus.
χαλκολίβαμος.ου.ὁ.maſculum
χαλκοπλάστης.ου.ὁ.faber era
χαλκός.ου.ὁ.Es.ris. ⌊rius.

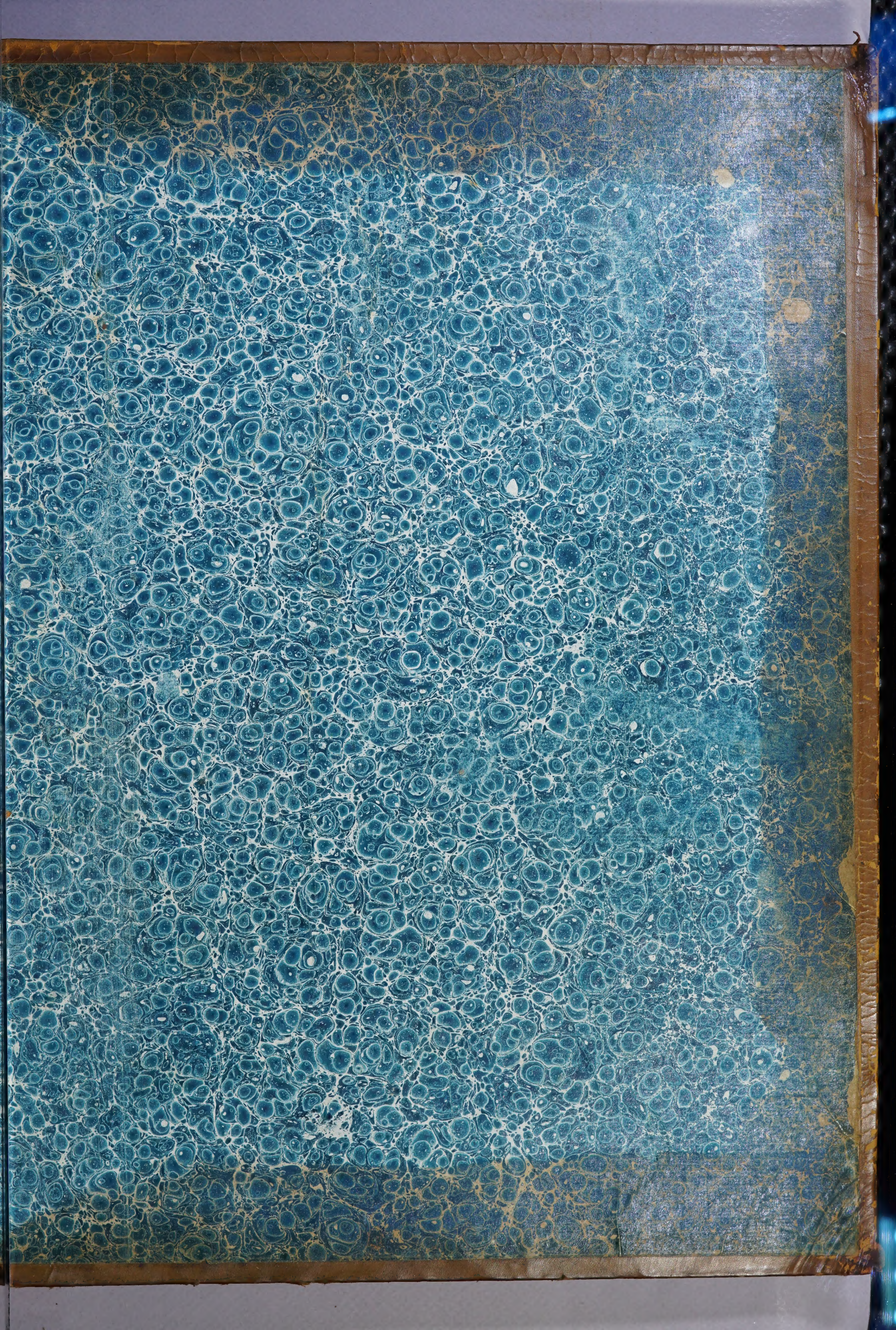
χαλκοῦς.η.ουμ.Ereus.a.um.
χαμαί.in terra.humi.
χαρά.ας.ἡ.gaudium.
χάραγμα.τος.το.Impreſſio.ſcul
ptura.figura.
χάραξ.κος.ὁ.Uallum.palus cui
plante nouelle adherent.
χαρακτήρ.ηρος.ὁ.character.figu
ra.forma. ⌈bo.figuro.
χαράττω.μ.ξω.ϖ.χα.ſculpo.ſcri
χαρῆμαι.gauiſum fuiſſe.
χαρήσομαι.gaudebo.
χαρίζομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.Do
no.gratificor.
χάρις.τος.ἡ.gratia.
χάρισμα.ατος.το.gratia.donum
χαριτόομαι.τ χαριτοῦμαι.μ.
σομαι.π.μαι.Gratia plenus ſum.
χάρτης.ου.ὁ.charta.papyr⁹.mem
χάρω.gaudeam. ⌊brana.
χαρῶ.gaudeam.
χάσμα.ατος.το.Chaſma.chaos.
confuſio.ſciſma.
χαῦμος.η.ομ.Mollis.e.
χεῖλος.εος.το.Labium.
χειμάζομαι.μ.σομαι.ϖ.σμαι.
tempeſtate iactor.tempeſtatē patior.
χείμαρρος.ου.ὁ.torrens.
χειμέριος.α.ομ.Hybernus.a.um.
χειμώμ.ωμοσ.ὁ.tempeſtas.hyēps
χείρ.ρος.ἡ.manus.
χειραγωγέω.τ χειραγωγῶ.μ
σω.ϖ.κα.māduco.ad manū traho.
χειραγωγός.ου.ὁ.qui manu ali
um ducit. ⌈phū
χειρόγραφομ.ου.το.chirogra=
χειροπέδαι.ωμ.ἁι.vicula manuū.
χειροποίητος.η.ομ.manufact⁹.a.ū
χειροτομέω.τ χειροτομῶ.μ.
σω.π.κα.ordino.eligo.
χείρωμ.μος.ὁ.ἡ.peior.
χερσαῖος.α.ομ.terreſtris.e.
χερσί.manibus.
χέρσος.ου.ὁ.terra deuaſtata τ ſoli
taria que nullū fructum producit.
χερσόω.τ χερσῶ.μ.σω.ϖ.κα.
Deuaſto.deſolo.
χῆρα.ας.ἡ.Uidua.
χθές.heri.die preterito.
χιλίαρχοσ.ου.ὁ.dux mille militū
χιλιάς.δος.ἡ.miliare.
χίλιος.α.ομ.Mille.
χιτώμ.ωμος.ὁ.tunica.
χιώμ.μος.ἡ.nix.
χλαμύς.δος.ἡ.chlamys.

χλεύαζω.μ.σω.ϖ.κα.ſubſāno.
χλιαρόσ.α.ομ.tepidus.a.um.
χλιδώμ.μος.ὁ.Ornamentum bra
chiorum.delitie.
χλόη.ης.ἡ.viriditas.herba.
χλοηφόρος.η.ομ.Uiridem herbā
ferens.germinans.
χλωρός.α.ομ.viridis.e.
χμοῦς.ου.ὁ.puluis.
χοϊκός.η.ομ.terrenus.a.um.
χοῖμιξ.κος.ἡ.chenix.gen⁹ mēſure.
χοῖρος.ου.ὁ.porcus.
χολάω.τ χολῶ.μ.σω.ϖ.κα.In
dignor.iraſcor.
χολέρα.ας.ἡ.cholera.
χολή.ης.ἡ.Fel.ira.
χορηγέω.τ χορηγῶ.μ.σω.ϖ.
κα.exhibeo.preſto.ſuppedito.
χορός.ου.ὁ.chorea.chorus.cetus.
χορτάζω.μ.σω.π.κα.ſaturo.ſacio
χόρτασμα.τος.το.cibus.eſca.pa
bulum feni.
χόρτος.ου.ὁ.fenum.herba.
χοῦσ.ου.ὁ.puluis.
χράομαι.τ χρῶμαι.μ.σομαι.
π.μαι.Utor.
χρεία.ας.ἡ.neceſſitas.
χρεμετίζω.μ.σω.ϖ.κα.Hinnio.
χρεωφειλέτης.ου.ὁ.debitor.
χρήζω.μ.σω.π.κα.Indigeo.
volo.mutuo.
χρῆμα.τος.το.pecūie.res.preciū.
χρήματα.ωμ.τα.pecunie.arum.
χρηματίζομαι.μ.σομαι.π.μαι.
pecunias colligo.
χρηματίζω.μ.σω.π.κα.Do reſpō
ſa.ſum.vocor.
χρηματισμός.ου.ὁ.oraculū.rīſū.
χρησάμεμος.η.ομ.poſtq̃ꝫ vſus eſt.
χρησιμεύω.μ.σω.ϖ.κα.vtilis ſū
χρήσιμος.η.ομ.Utilis.e.
χρησιμώτερος.α.ομ.vtilior.us
χρῆσις.εως.ἡ.Uſus.
χρηστεύομαι.μ.σομαι.ϖ.μαι.
ſum benignus.
χρηστοήθεια.ας.ἡ.bonitas morū.
χρηστολογία.ας.ἡ.vtilis vel dul
cis ſermo. ⌈ricors.
χρηστός.η.ομ.vtilis.benign⁹.miſe
χρηστότερος.α.ομ.vtilior.melior.
χρηστότης.τος.ἡ.bōitas.vtilitas.
χρηστῶς.Utiliter.
χρίσμα.τος.το.Unctio.
χριστός.η.ομ.Chriſtus.i.vnct⁹.a.ū
χρίω.μ.σω.π.κα.Ungo.

χροά.ας.ἡ.color.
χρονίζω.μ.σω.π.κα.moror.moraз
χρόνος.ου.ὁ.tempus. [facio.
χρονοτριβέω.τ χρονοτριβῶ.
μ.σω.π.κα.moram facio.moror.
χρυσίον.ου.το.aurum.
χρυσοδακτύλιος.α.ον.Habēs
anulum aureum.
χρυσόλιθος.ου.ὁ.chrysolitbus
lapis preciosus.
χρυσόπρασος.ου.ὁ.chrysopra
sus lapis preciosus.
χρυσός.ου.ὁ.Aurum.
χρυσουργός.ου.ὁ.aurifex.
χρυσοῦς.η.ουν.aureus.a.um.
χρυσόω.τ χρυσῶ.μ.σω.π.κα.
Deauro.inauro.
χρῶμα.τος.το.color.
χύτρα.ας.ἡ.olla.
χωλόσ.ου.ὁ.claudus.
χῶμα.ατος.το.agger.cumulus.
χωνευτήριον.ου.το.Fornax vbi
aurum exploratur τ liquefit.
χώρα.ας.ἡ.regio.
χωρέω.τ χωρῶ.μ.σω.π.κα.va
do.capio.
χωρίζομαι.μ.σομαι.π.σμαι.di
scedo.proficiscor.
χωρίζω.μ.σω.π.κα.separo.scindo
χωρίον.ου.το.villa.ager.
χωρίς.sine.absq3.
χῶρος.ου.ὁ.chorus ventus.
ψάλλω.μ.λω.π.κα.cano.canto.
ψαλμός.ου.ὁ.psalmus.cantus.
ψαλμωδός.ου.ὁ.Psalmorum
cantator.cantor.[strumētū musicū
ψαλτήριον.ου.το.psalterium in
ψάμμος.ου.ἡ.Arena.
ψαμμωτός.η.ον.Arenosus.a.u3.
ψευδάδελφος.ου.ὁ.falsꝰ frater.
ψευδαπόστολος.ου.ὁ.falsus
apostolus. [sus preceptor.
ψευδοδιδάσκαλος.ου.ὁ.Fal
ψευδολόγος.ου.ὁ.mēdax.[tior
ψεύδομαι.μ.σομαι.π.μαι.Men
ψευδομαρτυρέω.τ ψευδο=
μαρτυρῶ.μ.σω.π.κα.Falso
testificor.falsum testimonium perhi
beo. [testimonium.
ψευδομαρτυρία.ας.ἡ.Falsum
ψευδομάρτυς.ρος.ὁ.falsꝰ testis
ψευδώνυμος.η.ον.Qui habet fal
sum nomen. [pheta.
ψευδοπροφήτης.ου.ὁ.falsꝰ pro
ψεῦδος.εος.το.mendacium.
ψευδόχριστος.ου.ὁ.Qui falso
facit se christum.
ψεῦσμα.τος.το.Mendacium.
ψεύστης.ου.ὁ.Mendax.
ψηλαφέω.τ ψηλαφῶ.μ.σω.
π.κα.palpo. [patio.
ψηλάφησις.εως.ἡ.Tactus.pal
ψηφίζω.μ.σω.π.κα.computo.
ψῆφος.ου.ὁ.Sententia.suffragiu3
calculus suffragiorum.
ψιθυρισμός.ου.ὁ.susurratio.
ψιθυριστής.ου.ὁ.susurro.susurra
tor. [murator.
ψίθυρος.ου.ὁ.Susurrator.mur
ψιχίον.ου.το.mica.
ψυγήσομαι.refrigescam.
ψυχή.ης.ἡ.Anima.vita.
ψυχικός.η.ον.animalis.e.
ψῦχος.εος.το.frigus.
ψυχρόσ.α.ον.frigidus.a.um.
ψύχω.μ.ξω.π.χα.refrigero.as.
ψωμίζω.μ.σω.π.κα.Allo.do ci=
bum.distribuo.
ψωμίον.ου.το.frustum panis.
ψωμός.ου.ὁ.panis.
ψώχω.μ.ξω.π.χα.confrico.
ὦ.ο.aduerbiū vocandi.sim fuero.
ὧ.Cui.masculi.gen.Quo.
ὧδε.Sic.Huc.
ᾠδή.Cantus.
ὡδήγησα.Deduxi.duxi.ducatum p̄
ὠδίν.νος.ἡ.dolor. [stiti.
ὠδινάω.τ ὠδινῶ.μ.σω.π.κα.
Doleo.contristo.dolere facio.
ὠδίνω.μ.νω.π.κα.partus dolores
sentio.parturio.concipio.genero.
ᾠκοδομήθην.edificatus fui.
ᾠκοδομήμην.edificatus fueram.
ᾠκοδόμησα.edificaui.
ᾠκοδόμουν.edificabam.ant.
ὠλιγοποίησα.Ad paruum nume
rum redegi.
ὠλίσθησα.Lapsus sum.labi feci.
causa erroris.fui.
ὡμαλισμένος.η.ον.Equatus.leui
gatus.complanatus.a.um.
ὡμίλουν.conuersabar.colloque=
bar.antur. [tus fui.
ὡμοιώθην.similis factꝰ sū.assimila
ὡμοίωσα.assimilaui.comparaui.
ὡμολόγουν.cōfitebar.pollicebar.
antur. [fui.
ὡμολόγησα.confessus.pollicitus
ὠμόλινον.ου.το.Sudarium line
um quod circumponebatur hume
ris.crudum linum.
ὦμος.ου.ὁ.Humerus.
ὤμοσα.iuraui.
ὧν.quorum.
ὤν.τος.ὁ.existens.mascul.gener.
ὠνείδιζον.Improperabam.conui
tiabar.antur. [fui.
ὠνείδισα.improperaui.conuitiatus
ὠνέομαι.τ ὠνοῦμαι.μ.σομαι.
π.μαι.Emo.
ὠνησάμην.Emi.
ὠνόμασα.nominaui.appellaui.
ὠνομάσθην.noīatus.appellatꝰ fui.
ὠόν.ου.το.ouum.
ὥρα.ας.ἡ.Hora.tempus aliquod ex
quattuor anni temporibus.pulchri
tudo.tempus idoneum rei faciēde.
ὥρα.ας.ἡ.cura. [cher sum.
ὡραΐζομαι.μ.σομαι.π.μαι.pul=
ὡραῖος.α.ον.pulcher.maturus.op
portunus.a.um.
ὠργίσθην.Iratus sum.
ὤρθριζον.mane surgebam.ant.
ὥρισα.proposui.determinaui.finiui.
diffiniui. [natꝰ.propositus.a.um.
ὡρισμένος.η.ον.definitꝰ.determi
ὥρμησα.cū impetu iui.impetū feci.
ὤρυξα.effodi.
ὠρύομαι.μ.σομαι.π.μαι.rugio.
ὠρχησάμην.saltaui.
ὡς.sicut.a quo tempore.sic.vt.quādo.
quoad.dum.
ὡσαύτως.similiter.eodem modo.
ὡσεί.tanq̄.quasi.circiter.
ὦσι.sint.fuerint.
ὠσίν.Auribus.
ὥσπερ.Sicut.quemadmodum.
ὥστε.Itaq3.ita vt.vt.adeo quod.
ὦτα.ων.τα.Aures
ὠτίον.ου.το.auris.auricula.
ὤφειλον.debebam.ant.
ὠφέλεια.ας.ἡ.vtilitas.
ὠφελέω.τ ὠφελῶ.μ.σω.π.κα.
Iuuo.prosum.
ὠφέλιμος.η.ον.Utilis.
ὤφθην.Uisus fui.apparui.
ὠχύρωσα.muniui.fortificaui.

Τέλος σὺν θεῷ.

GAUDEO